

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

විනයපිටකෙ

විනයසඬගහ-අට්ඨකථා

ගන්ථාරම්භකථා

චත්ථත්තයං නමස්සිත්වා, සරණං සබ්බපාණීනං;
විනයෙ පාටචත්ථාය, යොගාවචරහික්ඛුනං.

විජ්ජකිණ්ණමනෙකත්ථ, පාළිමුත්තවිනිච්ඡයං;
සමාහරිත්වා එකත්ථ, දස්සයිස්සමනාකුලං.

තත්ත්වයං මාතිකා –

“දිවාසෙය්‍යා පරික්ඛාරො, හෙසජ්ජකරණමපි ව;
පරිත්තං පටිසන්ථාරො, විඤ්ඤත්ති කුලසඬගහො.

“මච්ඡමංසං අනාමාසං, අධිට්ඨානවිකප්පනං;
වීචරෙනවිනාවාසො, භණ්ඩස්ස පටිසාමනං.

“කයවික්කයසමාපත්ති, රූපියාදිපටිග්ගහො;
දානවිස්සාසග්ගාගෙහි, ලාභස්ස පරිණාමනං.

“පථවී භූතගාමො ව, දුට්ඨං සහසෙය්‍යකං;
විහාරෙ සඬ්ඝිකෙ සෙය්‍යං, සන්ථරිත්වාන පක්කමො.

“කාලිකානිපි චත්තාරි, කප්පියා චතුභූමියො;
බාදනියාදිපටිග්ගාගො, පටික්ඛෙපපචාරණා.

“පබ්බජ්ජා නිස්සයො සීමා, උපොසථපචාරණං;
චස්සුපනායිකා චත්තං, චතුපච්චයභාජනං.

“කථිනං ගරුභණ්ඩානි, වොදනාදිවිනිච්ඡයො;
ගරුකාපත්තිවුට්ඨානං, කම්මාකම්මං පකිණ්ණක”න්ති.

1. දිවාසෙය්‍යවිනිච්ඡයකථා

1. තත්ථ දිවාසෙය්‍යාති දිවානිපජ්ජනං. තත්‍රායං විනිවිජයො – “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, දිවා පටිසල්ලීයන්තෙන ද්වාරං සංවරිත්වා පටිසල්ලීයතු”න්ති (පාරා. 77) වචනතො දිවා නිපජ්ජන්තෙන ද්වාරං සංවරිත්වා නිපජ්ජිතබ්බං. එත්ථ ච කිඤ්චාපි පාළියං “අයං නාම ආපත්ති”ති න චුත්තා, විවරිත්වා නිපන්නදොසෙන පන උජ්ජන්තො වත්ථුස්මිං ද්වාරං සංවරිත්වා නිපජ්ජිතුං අනුඤ්ඤාතත්තා අසංවරිත්වා නිපජ්ජන්තස්ස අට්ඨකථායං දුක්කටං (පාරා. අට්ඨ. 1.77) චුත්තං. භගවතො භි අධිප්පායං ඤාත්වා උපාලිත්ථෙරාදීහි අට්ඨකථා යපිතා. “අත්ථාපත්ති දිවා ආපජ්ජති, නො රත්ති”න්ති (පරි. 323) ඉමිනාපි වෙනං සිද්ධං.

2. කීදිසං පන ද්වාරං සංවරිතබ්බං, කීදිසං න සංවරිතබ්බං? රුක්ඛපදරවෙළපදරකිලඤ්ජපණ්ණාදීනං යෙන කෙනචි කවාටං කත්වා හෙට්ඨා උදුක්ඛලෙ උපරි උත්තරපාසකො ච පවෙසෙත්වා කතං පරිවත්තකද්වාරමෙව සංවරිතබ්බං. අඤ්ඤං ගොරුපානං වජ්ජෙසු විය රුක්ඛසුවිකණ්ටකද්වාරං, ගාමථකනකං චක්කලකයුත්තද්වාරං, එලකෙසු වා කිට්ඨාසු වා ද්වෙ තීණි චක්කලකානි යොජෙත්වා කතං සංසරණකිට්ඨකද්වාරං, ආපණෙසු විය කතං උග්ගාටනකිට්ඨකද්වාරං, ද්විසු තිසු යානෙසු වෙළසලාකා ගොජ්ථෙත්වා පණ්ණකුට්ඨ කතං සලාකහත්ථකද්වාරං, දුස්සසාණිද්වාරන්ති එවරුපං ද්වාරං න සංවරිතබ්බං. පත්තහත්ථස්ස කවාටජ්ජණාමනෙ පන එකං දුස්සසාණිද්වාරමෙව අනාපත්තිකරං, අවසෙසානි පණාමෙත්තස්ස ආපත්ති. දිවා පටිසල්ලීයන්තස්ස පන පරිවත්තකද්වාරමෙව ආපත්තිකරං, සෙසානි සංවරිත්වා වා අසංවරිත්වා වා නිපජ්ජන්තස්ස ආපත්ති නත්ථි, සංවරිත්වා පන නිපජ්ජිතබ්බං, එතං වත්තං.

3. පරිවත්තකද්වාරං කිත්තකෙන සංචුතං හොති? සුවිසට්ඨිකාසු දින්නාසු සංචුතමෙව හොති. අපිච ඛො සුවිමත්තෙපි දින්නෙ වට්ඨති, සට්ඨිකාමත්තෙපි දින්නෙ වට්ඨති, ද්වාරබාහං චුසිත්වා යපිතමත්තෙපි වට්ඨති, ඊසකං අචුසිතෙපි වට්ඨති, සබ්බන්තිමෙන විධිනා යාවතා සීසං නජ්ජපිසති, තාවතා අචුසිතෙපි වට්ඨති. සවෙ බහුනං වළඤ්ජනට්ඨානං හොති, භික්ඛුං වා සාමණෙරං වා “ද්වාරං, ආචුසො, ජග්ගාහි”ති වත්ථාපි නිපජ්ජිතුං වට්ඨති. අථ භික්ඛු විවරකම්මං වා අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කරොන්තා නිසින්තා හොන්ති, “එතෙ ද්වාරං ජග්ගිස්සන්ති”ති ආහොගං කත්වාපි නිපජ්ජිතුං වට්ඨති. කුරුන්දට්ඨකථායං පන “උපාසකම්පි ආපුච්ඡිත්වා වා ‘එස ජග්ගිස්සති’ති ආහොගං කත්වා වා නිපජ්ජිතුං වට්ඨති, කෙවලං භික්ඛුනිං වා මාතුගාමං වා ආපුච්ඡිතුං න වට්ඨති”ති චුත්තං, තං යුත්තං. එවං සබ්බත්ථපි යො යො ථෙරවාදො වා අට්ඨකථාවාදො වා පච්ඡා වුච්චති, සො සොව පමාණන්ති ගහෙතබ්බං.

4. අථ ද්වාරස්ස උදුක්ඛලං වා උත්තරපාසකො වා භින්නො හොති අට්ඨපිතො වා, සංවරිතුං න සක්කොති, නවකම්මත්ථං වා පන ඉට්ඨකපුඤ්ජො වා මත්තිකාදීනං වා රාසි අන්තොද්වාරෙ කතො හොති, අට්ඨං වා බන්ධන්ති, යථා සංවරිතුං න සක්කොති. එවරුපෙ අන්තරායෙ සති අසංවරිත්වාපි නිපජ්ජිතුං වට්ඨති. යදි පන කවාටං නත්ථි, ලද්ධකජ්ජමෙව. උපරි සයන්තෙන නිස්සෙණිං ආරොපෙත්වා

නිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ නිස්සෙණිමත්ථකෙ ථකනකං හොති, ථකෙත්වාපි නිපජ්ජිතබ්බං. ගබ්භෙ නිපජ්ජන්තෙන ගබ්භද්වාරං වා පමුඛද්වාරං වා යං කිඤ්චි සංවරිත්වා නිපජ්ජිතං වට්ටති. සචෙ එකකුට්ටකෙ ගෙහෙ ද්විසු පස්සෙසු ද්වාරානි කත්වා වළඤ්ජන්ති, ද්වෙපි ද්වාරානි ජග්ගිතබ්බානි, තිභූමකෙපි පාසාදෙ ද්වාරං ජග්ගිතබ්බමෙව. සචෙ භික්ඛාචාරා පටික්කමම ලොභපාසාදසදිසං පාසාදං බහු භික්ඛු දිවාචිහාරත්ථං පටිසන්ති, සඬ්ඝත්ථෙරෙන ද්වාරපාලස්ස “ද්වාරං ජග්ගාහී”ති වත්වා වා “ද්වාරජග්ගනං නාම එතස්ස භාරො”ති ආභොගං කත්වා වා පටිසිත්වා නිපජ්ජිතබ්බං. යාව සඬ්ඝනවකෙන එවමෙව කාතබ්බං. පුරෙ පටිසන්තානං “ද්වාරජග්ගනං නාම පච්ඡිමානං භාරො”ති එවං ආභොගං කාතුමපි වට්ටති. අනාපුච්ඡා වා ආභොගං අකත්වා වා අන්තොගබ්භෙ වා අසංවුතද්වාරෙ බහි වා නිපජ්ජන්තානං ආපත්ති. ගබ්භෙ වා බහි වා නිපජ්ජනකාලෙපි “ද්වාරජග්ගනං නාම මහාද්වාරෙ ද්වාරපාලස්ස භාරො”ති ආභොගං කත්වා නිපජ්ජිතං වට්ටතියෙව. එවං ලොභපාසාදාදිසු ආකාසතලෙ නිපජ්ජන්තෙනපි ද්වාරං සංවරිතබ්බමෙව.

අයඤ්ඤෙත්ථ සඬ්ඛෙපො – ඉදං දිවාපටිසල්ලීයනං යෙන කෙනචි පරික්ඛිත්තෙ සද්ධාරනත්ථෙ යානෙ කට්ඨං, තස්මා අබ්භොකාසෙ වා රුක්ඛමුලෙ වා මණ්ඩපෙ වා යත්ථ කත්ථචි සද්ධාරනත්ථෙ නිපජ්ජන්තෙන ද්වාරං සංවරිත්වා නිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ මහාපරිවෙණං හොති මහාබොධියඬ්ගණලොභපාසාදඬ්ගණසදිසං බහුනං ඔසරණට්ඨානං, යත්ථ ද්වාරං සංවුතමපි සංවුතට්ඨානෙ න තිට්ඨති, ද්වාරං අලහන්තා පාකාරං ආරුහිත්වාපි විවරන්ති, තත්ථ සංවරණකිච්චං නත්ථි. රත්තිං ද්වාරං විවරිත්වා නිපන්තො අරුණෙ උග්ගතෙ වුට්ඨාති, අනාපත්ති. සචෙ පන පබුජ්ඣිත්වා පුන සුපති, ආපත්ති. යො පන “අරුණෙ උග්ගතෙ වුට්ඨහිස්සාමි”ති පරිච්ඡිත්තදිත්වා ද්වාරං අසංවරිත්වා රත්තිං නිපජ්ජති, යථාපරිච්ඡෙදමෙව වුට්ඨාති, තස්ස ආපත්තියෙව. මහාපච්චරියං පන “එවං නිපජ්ජන්තො අනාදරියදුක්කට්ඨාපි න මුච්චති”ති වුත්තං.

5. යො පන බහුදෙව රත්තිං ජග්ගිත්වා අද්ධානං වා ගන්ත්වා දිවා කිලන්තරූපො මඤ්ඤෙ නිසින්තො පාදෙ භූමිතො අමොචෙත්වා නිද්දාවසෙන නිපජ්ජති, තස්ස අනාපත්ති. සචෙ ඔක්කන්තනිද්දො අජානන්තොපි පාදෙ මඤ්ඤං ආරොපෙති, ආපත්තියෙව. නිසිදිත්වා අපස්සාය සුපන්තස්ස අනාපත්ති. යොපි ච “නිද්දං විනොදෙස්සාමි”ති වඬ්කමන්තො පතිත්වා සහසා වුට්ඨාති, තස්සපි අනාපත්ති. යො පන පතිත්වා තත්ථෙව සයති, න වුට්ඨාති, තස්ස ආපත්ති.

කො මුච්චති, කො න මුච්චති? මහාපච්චරියං තාව “එකභඩ්ගෙන නිපන්තකො එව මුච්චති. පාදෙ පන භූමිතො මොචෙත්වා නිපන්තොපි යක්ඛගහිතකොපි විසඤ්ඤිභූතොපි න මුච්චති”ති වුත්තං. කුරුන්දට්ඨකථායං පන “බන්ධිත්වා නිපජ්ජාපිතොව මුච්චති”ති වුත්තං. මහාඅට්ඨකථායං පන “යො වඬ්කමන්තො මුච්ඡිත්වා පතිතො තත්ථෙව සුපති, තස්සපි අවිසයතාය ආපත්ති න දිස්සති. ආවරියා පන එවං න කථයන්ති, තස්මා ආපත්තියෙවාති මහාපදුමත්ථෙරෙන

වුත්තං. ද්වෙ පන ජනා ආපත්තිතො මුච්චන්තියෙව, යො ව යක්ඛගහිතකො, යො ව බන්ධිත්වා නිපජ්ජාපිතො'ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬගහෙ

දිවාසෙය්‍යවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

2. පරික්ඛාරවිනිච්ඡයකථා

6. පරික්ඛාරොති සමණපරික්ඛාරො. තත්‍රායං

කප්පියාකප්පියපරික්ඛාරවිනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 1.85) – කෙච්ඡි තාලපණ්ණවිජත්තං අන්තො වා බහි වා පඤ්චවණ්ණෙන සුත්තෙන සිබ්බිත්වා වණ්ණමට්ඨං කරොන්ති, තං න වට්ටති. එකවණ්ණෙන පන නීලෙන වා පීතකෙන වා යෙන කෙනචි සුත්තෙන අන්තො වා බහි වා සිබ්බිත්‍වං, ඡත්තදණ්ඩග්ගාහකං සලාකපඤ්ජරං වා විනන්ධිත්‍වං වට්ටති, තඤ්ච ඛො ථීරකරණත්ථං වට්ටති, න වණ්ණමට්ඨත්ථාය. ඡත්තපණ්ණෙසු මකරදන්තකං වා අඬ්ඪවන්දකං වා ඡන්දිත්‍වං න වට්ටති. ඡත්තදණ්ඩෙ ගෙහත්ථම්හෙසු විය සටකො වා වාළරුපකං වා න වට්ටති. සවෙපි සබ්බත්ථ ආරග්ගෙන ලෙඛා දින්නා හොති, සාපි න වට්ටති. සටකං වා වාළරුපකං වා භින්දිත්වා ධාරොතබ්බං, ලෙඛාපි සංසිත්වා වා අපනෙතබ්බා, සුත්තකෙන වා දණ්ඩො වෙයෙතබ්බො. දණ්ඩබ්බන්දෙ පන අභිච්ඡත්තකසණ්ඨානං වට්ටති. වාතජ්ජහාරොත අවලනත්ථං ඡත්තමණ්ඩලිකං රජ්ජකෙහි ගාහෙත්වා දණ්ඩෙ බන්ධන්ති, තස්මිං බන්ධනට්ඨානෙ වලයම්ච උක්කිරිත්වා ලෙඛං යපෙන්නි, සා වට්ටති.

7. වීචරමණ්ඩනත්ථාය නානාසුත්තකෙහි සතපදිසදිසං සිබ්බන්තා

ආගන්තුකපට්ටං යපෙන්නි, අඤ්ඤම්පි යං කිඤ්චි සුචිකම්මවිකාරං කරොන්ති, පට්ටමුඛෙ වා පරියන්තෙ වා වෙණිං වා සඬ්ඛලිකං වා මුග්ගරං වා එවමාදි සබ්බං න වට්ටති, පකතිසුචිකම්මමෙව වට්ටති. ගණ්ඨිකපට්ටකඤ්ච පාසකපට්ටකඤ්ච අට්ඨකොණම්පි සොළසකොණම්පි කරොන්ති, තත්ථ අග්ගියගයමුග්ගරාදීනි දස්සෙන්නි, කක්කටක්ඛිනි උක්කිරන්ති, සබ්බං න වට්ටති, චතුකොණමෙව වට්ටති, කොණසුත්තපිළකා ව වීචරෙ රත්තෙ දුච්ඤ්ඤෙය්‍යරූපා වට්ටන්ති. කඤ්ජිකපිට්ඨබලිඅඤ්ඤාදිසු වීචරං පක්ඛිපිත්‍වං න වට්ටති, වීචරකම්මකාලෙ පන හත්ථමලසුචිමලාදීනං ධොවනත්ථං කිලිට්ඨකාලෙ ව ධොවනත්ථං වට්ටති, ගන්ධං වා ලාඛං වා තෙලං වා රජනෙ පක්ඛිපිත්‍වං න වට්ටති.

රජනෙසු ව හලිද්දිං යපෙත්වා සබ්බං මූලරජනං වට්ටති, මඤ්ජිට්ඨිඤ්ච තුඬ්ඛගහාරඤ්ච යපෙත්වා සබ්බං බන්ධරජනං වට්ටති. තුඬ්ඛගහාරො නාම එකො සකණ්ටකරුක්ඛො, තස්ස හරිතාලවණ්ණං බන්ධරජනං හොති. ලොද්දඤ්ච කණ්ඩුලඤ්ච යපෙත්වා සබ්බං තවරජනං වට්ටති. අල්ලිපත්තඤ්ච නීලිපත්තඤ්ච යපෙත්වා සබ්බං පත්තරජනං වට්ටති. ගිහිපරිභුත්තකං පන අල්ලිපත්තෙන එකචාරං

රජිතුං වට්ටනි. කිංසුකපුප්ඵඤ්ච කුසුම්භපුප්ඵඤ්ච යපෙත්වා සබ්බං පුප්ඵරජනං වට්ටනි. ඵලරජනෙ පන න කිඤ්චි න වට්ටනි (මහාව. අට්ඨ. 344).

8. විවරං රජිත්වා සඬබ්බෙන වා මණිනා වා යෙන කෙනචි න සට්ටෙනබ්බං, භූමියං ඡාණුකානි නිහන්ත්වා හත්ථෙහි ගහෙත්වා දොණියම්පි න සංසිතබ්බං. දොණියං වා ඵලකෙ වා යපෙත්වා අන්තෙ ගාභාපෙත්වා හත්ථෙන පහරිතුං පන වට්ටනි, තම්පි මුට්ඨිනා න කාතබ්බං. පොරාණකත්ථෙරා පන දොණියම්පි න යපෙසුං. එකො විවරං ගහෙත්වා තිට්ඨති, අපරො හත්ථෙ කත්වා හත්ථෙන පහරති. විවරස්ස කණ්ණසුත්තකං න වට්ටනි, රජිතකාලෙ ඡිත්ථිතබ්බං. යං පන “අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, කණ්ණසුත්තක”න්ති (මහාව. 344) එවං අනුඤ්ඤාතං, තං අනුචාතෙ පාසකං කත්වා බන්ධිතබ්බං රජනකාලෙ ලග්ගනත්ථාය. ගණ්ඨිකෙපි සොභාකරණත්ථං ලෙඛා වා පිළකා වා න වට්ටනි, නාසෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

9. පත්තෙ වා ථාලකෙ වා ආරග්ගෙන ලෙඛං කරොන්ති අන්තො වා බහි වා, න වට්ටනි. පත්තං හමං ආරොපෙත්වා මජ්ජිත්වා පවන්ති “මණිවණ්ණං කරිස්සාමා”ති, න වට්ටනි, තෙලවණ්ණො පන වට්ටනි. පත්තමණ්ඩලෙ හිත්තිකම්මං න වට්ටනි, මකරදන්තකං පන වට්ටනි.

ධමකරණජත්තකස්ස උපරි වා හෙට්ඨා වා ධමකරණකුච්ඡියං වා ලෙඛා න වට්ටනි, ඡත්තමුඛවට්ටියං පනස්ස ලෙඛා වට්ටනි.

10. කායබන්ධනස්ස සොභනත්ථං තහිං තහිං දිගුණං සුත්තං කොට්ටෙන්ති, කක්කටක්ඛිති උට්ඨාපෙන්ති, න වට්ටනි, උභොසු පන අන්තෙසු දසාමුඛස්ස ථීරභාවාය දිගුණං කොට්ටෙතුං වට්ටනි. දසාමුඛෙ පන සට්ඨං වා මකරමුඛං වා දෙඬුභසිසං වා යං කිඤ්චි විකාරරූපං කාතුං න වට්ටනි, තත්ථ තත්ථ අවිජ්ජි දස්සෙත්වා මාලාකම්මාදිති වා කත්වා කොට්ටිතකායබන්ධනම්පි න වට්ටනි, උජුකමෙව පන මච්ඡකණ්ටකං වා බජ්ජුරිපත්තකං වා මට්ඨකපට්ටිකං වා කත්වා කොට්ටෙතුං වට්ටනි. කායබන්ධනස්ස දසා එකා වට්ටනි, ද්වෙ තිණි වත්තාරිපි වට්ටන්ති, තතො පරං න වට්ටන්ති. රජ්ජුකකායබන්ධනං එකමෙව වට්ටනි, පාමඬිගසණ්ඨානං පන එකම්පි න වට්ටනි, දසා පන පාමඬිගසණ්ඨානාපි වට්ටනි, බහුරජ්ජුකෙ එකතො කත්වා එකෙන නිරන්තරං වෙයෙත්වා කතං බහුරජ්ජුකන්ති න වත්තබ්බං, තං වට්ටනි.

කායබන්ධනවිධෙ අට්ඨමඬිගලාදිකං යං කිඤ්චි විකාරරූපං න වට්ටනි, පරිච්ඡෙදලෙඛාමත්තං වට්ටනි. විධකස්ස උභොසු අන්තෙසු ථීරකරණත්ථාය සට්ඨං කරොන්ති, අයම්පි වට්ටනි.

11. අඤ්ජනියං ඉත්ථිපුරිසවතුප්පදසකුණරූපං වා මාලාකම්මලතාකම්මමකරදන්තකගොමුත්තකඅඬිඨ්චන්දකාදිහෙදං වා විකාරරූපං න වට්ටනි, සංසිත්වා වා හින්දිත්වා වා යථා වා න පඤ්ඤායති, තථා සුත්තකෙන වෙයෙත්වා වළඤ්ජෙතබ්බා. උජුකමෙව පන චතුරංසා වා අට්ඨංසා වා සොළසංසා වා

අක්ෂරය වට්ටනි. හෙට්ටොපිස්සා ද්වෙ වා තිස්සො වා වට්ටලොයො වට්ටන්ති,
භිවායම්පිස්සා පිධානකඛන්ධනත්ථං එකා වට්ටලො වට්ටනි.

අක්ෂරීසලාකායපි වණ්ණමට්ඨකම්මං න වට්ටනි, අක්ෂරීථවිකායපි යං කිඤ්චි
නානාවණ්ණෙන සුත්තෙන වණ්ණමට්ඨකම්මං න වට්ටනි. එසෙව නයො
කුඤ්චිකකොසකෙපි. කුඤ්චිකාය වණ්ණමට්ඨකම්මං න වට්ටනි, තථා සිපාටිකාය.
එකවණ්ණසුත්තෙන පන යෙන කෙනවි යං කිඤ්චි සිඛිඛිතුං වට්ටනි.

12. ආරකණ්ටකෙපි වට්ටමණිකං වා අඤ්ඤං වා වණ්ණමට්ඨං න වට්ටනි,
භිවායං පන පරිච්ඡෙදලොඛා වට්ටනි. පිප්ඵලිකෙපි මණිකං වා පිළකං වා යං කිඤ්චි
උට්ඨාපෙතුං න වට්ටනි, දණ්ඩකෙ පන පරිච්ඡෙදලොඛා වට්ටනි. නඛච්ඡෙදනං
වලිකකංයෙව කරොන්ති, තස්මා තං වට්ටනි. උත්තරාරණියං වාපි අරණිධනුකෙ වා
උපරිපෙල්ලනදණ්ඩකෙ වා මාලාකම්මාදි යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටනි.
පෙල්ලනදණ්ඩකස්ස පන වෙමජ්ඣෙ මණ්ඩලං හොති, තත්ථ පරිච්ඡෙදලොඛාමත්තං
වට්ටනි. සුච්ඡන්ධාසං කරොන්ති, යෙන සුචිං ඩංසාපෙත්වා සංසන්ති, තත්ථ
මකරමුඛාදිකං යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටනි, සුච්ඡන්ධාසනත්ථං පන මුඛමත්තං
හොති, තං වට්ටනි.

දන්තකට්ඨච්ඡෙදනවාසියම්පි යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටනි, උජුකමෙව
කප්පියලොහෙන උහොසු වා පස්සෙසු චතුරංසං වා අට්ඨංසං වා ඛන්ධිතුං වට්ටනි.
කත්තරදණ්ඩෙපි යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටනි, හෙට්ඨා එකා වා ද්වෙ වා
වට්ටලොඛා උපරි අභිච්ඡත්තකමකුළමත්තඤ්ච වට්ටනි.

13. තෙලහාජනෙසු විසාණෙ වා නාළියං වා අලාඛුකෙ වා ආමණ්ඩසාරකෙ වා
ධ්වජෙත්වා ඉත්ථීරූපං පුරිසරූපඤ්ච අවසෙසං සබ්බම්පි වණ්ණමට්ඨකම්මං වට්ටනි.
මඤ්චපියෙ භිසිඛිම්බොහනෙ භූමත්ථරණෙ පාදපුඤ්ජනෙ වඩ්ඤාමනභිසියා
සම්මුඤ්ජනියං කචචරජඩ්ඛනකෙ රජනදොණිකාය පාතියඋච්චිකෙ පාතියසට්ඨෙ
පාදකථලිකාය ඵලකපියකෙ වලයාධාරකෙ දණ්ඩාධාරකෙ පත්තපිධානෙ
තාලවණ්ටෙ ඛිජනෙති එතෙසු සබ්බං මාලාකම්මාදි වණ්ණමට්ඨකම්මං වට්ටනි.

14. සෙනාසනෙ පන ද්වාරකවාටවාතපානකවාටාදීසු සබ්බරත්තමයම්පි
වණ්ණමට්ඨකම්මං වට්ටනි. සෙනාසනෙ කිඤ්චි පටිසෙධෙනබ්බං නත්ථි අඤ්ඤානු
විරුද්ධසෙනාසනා. විරුද්ධසෙනාසනං නාම අඤ්ඤෙසං සීමාය රාජවල්ලහෙහි
කතසෙනාසනං වුව්වති. තස්මා යෙ තාදිසං සෙනාසනං කරොන්ති, තෙ වත්තබ්බා
“මා අම්භාකං සීමාය සෙනාසනං කරොථා”ති. අනාදිසිත්වා කරොන්තියෙව, පුනභි
වත්තබ්බා “මා එවං අකත්ථ, මා අම්භාකං උපොසථපවාරණානං අත්තරායමකත්ථ,
මා සාමග්ගිං භින්දිත්ථ, තුම්භාකං සෙනාසනං කතම්පි කතට්ඨානෙ න ධස්සති”ති.
සවෙ බලක්කාරෙන කරොන්තියෙව, යදා තෙසං ලජ්ජිපරිසා උස්සන්තා හොති,
සක්කා ව හොති ලද්ධං ධම්මිකො විනිච්ඡයො, තදා තෙසං පෙසෙනබ්බං “තුම්භාකං
ආවාසං භරො”ති. සවෙ යාවතතියං පෙසිතෙ භරන්ති, සාධු. නො වෙ භරන්ති,

යපෙත්වා බොධිඤ්ච චෙතියඤ්ච අවසෙසසෙනාසනානි භින්දිතබ්බානි, නො ව බො අපරිභොගං කරොන්තෙනි, පටිපාටියා පන ඡදනගොපානසිඉට්ඨකාදීනි අපනෙත්වා තෙසං පෙසෙතබ්බං “තුම්භාකං දබ්බසම්භාරෙ හරථා”ති. සචෙ හරන්ති, සාධු. නො චෙ හරන්ති, අථ තෙසු දබ්බසම්භාරෙසු හිමවස්සවාතාතපාදීහි පුතිභූතෙසු වා වොරෙහි වා හටෙසු අග්ගිනා වා දඩ්ඨෙසු සීමසාමිකා භික්ඛු අනුපවජ්ජා, න ලබ්භා වොදෙතුං “තුම්භෙහි අම්භාකං දබ්බසම්භාරා නාසිතා”ති වා “තුම්භාකං ගීවා”ති වා. යං පන සීමසාමිකෙහි භික්ඛුහි කතං, තං සුකතමෙව හොති. යොපි භික්ඛු බහුස්සුතො විනයඤ්ඤා අඤ්ඤං භික්ඛුං අකජ්ජියපරික්ඛාරං ගහෙත්වා විවරන්තං දිස්වා ඡින්දාපෙය්‍යා වා භින්දාපෙය්‍යා වා, අනුපවජ්ජො, සො නෙව වොදෙතබ්බො න සාරෙතබ්බො, න තං ලබ්භා වත්තුං “අයං නාම මම පරික්ඛාරො තයා නාසිතො, තං මෙ දෙහී”ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසංගහෙ

පරික්ඛාරවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

3. හෙසජ්ජාදිකරණවිනිච්ඡයකථා

15. හෙසජ්ජකරණපරිත්තපටිසන්ථාරෙසු පන හෙසජ්ජකරණෙ තාව අයං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.185-7) – ආගතාගතස්ස පරජනස්ස හෙසජ්ජං න කාතබ්බං, කරොන්තො දුක්කටං ආපජ්ජති. පඤ්චන්තං පන සහධම්මිකානං කාතබ්බං භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස සාමණෙරියාති. සමසීලසද්ධාපඤ්ඤානඤ්චි එතෙසං තීසු සික්ඛාසු යුත්තානං හෙසජ්ජං අකාතුං න ලබ්භති. කරොන්තෙන ච සචෙ තෙසං අත්ථී, තෙසං සන්තකං ගහෙත්වා යොජෙත්වා දාතබ්බං, සචෙ නත්ථී, අත්තනො සන්තකං කාතබ්බං. සචෙ අත්තනොපි නත්ථී, භික්ඛාචාරවත්තෙන වා ඤාතකපචාරිතට්ඨානතො වා පරියෙසිතබ්බං, අලහන්තෙන ගිලානස්ස අත්ථාය අකතවිඤ්ඤත්තියාපි ආහරිත්වා කාතබ්බං.

16. අපරෙසම්පි පඤ්චන්තං කාතුං වට්ටති මාතු පිතු තදුපට්ඨාකානං අත්තනො වෙය්‍යාවච්චකරස්ස පණ්ඩුපලාසස්ස වාති. පණ්ඩුපලාසො නාම යො පබ්බජ්ජාපෙක්ඛො යාව පත්තචීවරං පටියාදියති, තාව විහාරෙ වසති. තෙසු සචෙ මාතාපිතරො ඉස්සරා හොන්ති න පච්චාසීසන්ති, අකාතුං වට්ටති. සචෙ පන රජ්ජෙපි ඨීතා පච්චාසීසන්ති, අකාතුං න වට්ටති. හෙසජ්ජං පච්චාසීසන්තානං හෙසජ්ජං දාතබ්බං, යොජෙතුං අජානන්තානං යොජෙත්වා දාතබ්බං. සබ්බෙසං අත්ථාය සහධම්මිකෙසු වුත්තනයෙනෙව පරියෙසිතබ්බං. සචෙ පන මාතරං විහාරං ආනෙත්වා ඡග්ගති, සබ්බං පරිකම්මං අනාමසන්තෙන කාතබ්බං, බාදනීයභොජනීයං සහත්ථා දාතබ්බං. පිතා පන යථා සාමණෙරො, එවං සහත්ථොන න්භාපනසම්බාහනාදීනි කත්වා උපට්ඨාතබ්බො. යෙ ච මාතාපිතරො උපට්ඨහන්ති පටිජග්ගන්ති, තෙසම්පි එවමෙව කාතබ්බං. වෙය්‍යාවච්චකරො නාම යො චෙතනං

ගහෙන්වා අරඤ්ඤ දාරුනි වා ඡීන්ද්‍රි, අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කම්මං කරොති, තස්ස රොගෙ උප්පන්නෙ යාව ඤාතකා න පස්සන්ති, තාව හෙසජ්ජං කාතබ්බං. යො පන භික්ඛුනිස්සිතකොව භුත්වා සබ්බකම්මානි කරොති, තස්ස හෙසජ්ජං කාතබ්බමෙව. පණ්ඩුපලාසෙපි සාමණෙරෙ විය පටිපජ්ජිතබ්බං.

17. අපරෙසම්පි දසන්තං කාතුං වට්ටති ජෙට්ඨභාතු කනිට්ඨභාතු ජෙට්ඨහගිනියා කනිට්ඨහගිනියා චූළමාතුයා මහාමාතුයා චූළපිතුනො මහාපිතුනො පිතුච්ඡාය මාතුලස්සාති. තෙසං පන සබ්බෙසම්පි කරොන්තෙන තෙසංයෙව සන්තකං හෙසජ්ජං ගහෙන්වා කෙවලං යොජෙත්වා දාතබ්බං. සචෙ පන නප්පහොන්ති යාවන්ති ච “දෙථ නො, හන්තෙ, තුම්භාකං පට්ඨස්සාමා”ති, තාවකාලිකං දාතබ්බං. සචෙපි න යාවන්ති, “අම්භාකං හෙසජ්ජං අත්ථි, තාවකාලිකං ගණ්හං”ති වත්වා වා “යදා තෙසං හවිස්සති, තදා දස්සන්ති”ති ආහොගං වා කත්වා දාතබ්බං. සචෙ පට්ඨෙත්ති, ගහෙතබ්බං. නො චෙ දෙන්ති, න චොදෙතබ්බා. එතෙ දස ඤාතකෙ යපෙත්වා අඤ්ඤසං න කාතබ්බං.

එතෙසං පුත්තපරම්පරාය පන යාව සත්තමා කුලපරිවට්ටා, තාව වත්තාරො පච්චයෙ ආහරාපෙත්තස්ස අකතවිඤ්ඤත්ති වා හෙසජ්ජං කරොන්තස්ස චෙජ්ජකම්මං වා කුලදුසකාපත්ති වා න හොති. සචෙ භාතු ජායා, හගිනියා සාමිකො වා ගිලානො හොති, ඤාතකා චෙ, තෙසම්පි වට්ටති. අඤ්ඤාතකා චෙ, භාතු ච හගිනියා ච කත්වා දාතබ්බං “තුම්භාකං ජග්ගනට්ඨානෙ දෙථා”ති. අථ වා තෙසං පුත්තානං කත්වා දාතබ්බං “තුම්භාකං මාතාපිතුනං දෙථා”ති. එතෙනුපායෙන සබ්බපදෙසු විනිවිජයො චෙදිතබ්බො.

තෙසං අත්ථාය ච සාමණෙරෙහි අරඤ්ඤනො හෙසජ්ජං ආහරාපෙත්තෙන ඤාතිසාමණෙරෙහි වා ආහරාපෙතබ්බං, අඤ්ඤාතකෙහි අත්තනො අත්ථාය වා ආහරාපෙත්වා දාතබ්බං. තෙහිපි “උපජ්ඣායස්ස ආහරාමා”ති වත්තසීසෙන ආහරිතබ්බං. උපජ්ඣායස්ස මාතාපිතරො ගිලානා විහාරං ආගච්ඡන්ති, උපජ්ඣායො ච දිසාපක්කන්තො හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන උපජ්ඣායස්ස සන්තකං හෙසජ්ජං දාතබ්බං. නො චෙ අත්ථි, අත්තනො හෙසජ්ජං උපජ්ඣායස්ස පරිච්චජිත්වා දාතබ්බං. අත්තනොපි අසන්තෙ චුත්තනයෙනෙව පරියෙසිත්වා උපජ්ඣායස්ස සන්තකං කත්වා දාතබ්බං. උපජ්ඣායෙනපි සද්ධිවිහාරිකස්ස මාතාපිතුසු එවමෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. එසෙව නයො ආචරියන්තෙවාසිකෙසුපි. අඤ්ඤාපි යො ආගන්තුකො වා චොරො වා යුද්ධපරාජිතො ඉස්සරො වා ඤාතකෙහි පරිච්චත්තො කපණො වා ගමියමනුස්සො වා ගිලානො භුත්වා විහාරං පවිසති, සබ්බෙසං අපච්චාසිසන්තෙන හෙසජ්ජං කාතබ්බං.

18. සද්ධං කුලං හොති චතුහි පච්චයෙහි උපට්ඨායකං භික්ඛුසඤ්ඤා මාතාපිතුට්ඨානියං, තත්‍ර චෙ කොචි ගිලානො හොති, තස්සත්ථාය විස්සාසෙන “හෙසජ්ජං කත්වා හන්තෙ දෙථා”ති වදන්ති, නෙව දාතබ්බං න කාතබ්බං. අථ පන කප්පියං ඤත්වා එවං පුච්ඡන්ති “හන්තෙ, අසුකස්ස නාම රොගස්ස කිං හෙසජ්ජං

කරොන්ති” ති, “ඉදඤ්චිදඤ්ච ගහෙන්වා කරොන්ති” ති වත්තුං වට්ටති. “හන්තෙ, මය්හං මාතා ගිලානා, හෙසජ්ජං තාව ආචික්ඛං” ති එවං පුච්ඡිතෙ පන න ආචික්ඛිතඛිං, අඤ්ඤමඤ්ඤං පන කථා කාතඛිං “ආවුසො, අසුකස්ස නාම භික්ඛුනො ඉමස්මිං රොගෙ කිං හෙසජ්ජං කරිංසු” ති. ඉදඤ්චිදඤ්ච හෙසජ්ජං හන්තෙති. තං සුත්වා ඉතරො මාතු හෙසජ්ජං කරොති, වට්ටති. මහාපදුමත්ථෙරො කිර වසභරඤ්ඤොපි දෙවියා රොගෙ උප්පන්නෙ එකාය ඉත්ථියා ආගන්ත්වා පුච්ඡිතො “න ජානාමි” ති අවත්වා එවමෙව භික්ඛුහි සද්ධිං සමුල්ලපෙසි. තං සුත්වා තස්සා හෙසජ්ජමකංසු. වූපසන්නෙ ව රොගෙ තිථිවරෙන තිහි ව කහාපණ්ණසතෙහි සද්ධිං හෙසජ්ජවඬිකොටකං පුරෙත්වා ආහරිත්වා ථෙරස්ස පාදමුලෙ යපෙත්වා “හන්තෙ, පුප්ඵපුප්පං කරොථා” ති ආහංසු. ථෙරො “ආවරියභාගො නාම අය” ත්ති කප්පියවසෙන ගාභාපෙත්වා පුප්ඵපුප්පමකාසි. එවං තාව හෙසජ්ජෙ පටිපජ්ජිතඛිං.

19. පරිත්තෙ පන “ගිලානස්ස පරිත්තං කරොථ, හන්තෙ” ති වුත්තෙ න කාතඛිං, “පරිත්තං හණ්ඨා” ති වුත්තෙ පන හණ්ඨඛිං. සචෙපිස්ස එවං හොති “මනුස්සා නාම න ජානන්ති, අකරියමානෙ විජ්ජට්ඨාරිනො භවිස්සන්ති” ති, කාතඛිං. “පරිත්තොදකං පරිත්තසුත්තං කත්වා දෙථා” ති වුත්තෙ පන තෙසංයෙව උදකං හත්ථෙත වාලෙන්වා සුත්තං පරිමජ්ජිත්වා දාතඛිං. සචෙ විහාරතො උදකං අත්තනො සත්තකං වා සුත්තං දෙති, දුක්කටං. මනුස්සා උදකඤ්ච සුත්තඤ්ච ගහෙන්වා නිසිදිත්වා “පරිත්තං හණ්ඨා” ති වදන්ති, කාතඛිං. නො වෙ ජානන්ති, ආචික්ඛිතඛිං. භික්ඛුනං නිසින්නානං පාදෙසු උදකං ආකිරිත්වා සුත්තඤ්ච යපෙත්වා ගච්ඡන්ති “පරිත්තං කරොථ, පරිත්තං හණ්ඨා” ති, න පාදා අපනෙතඛිං. මනුස්සා හි විජ්ජට්ඨාරිනො හොන්ති. අත්තොගාමෙපි ගිලානස්ස අත්ථාය විහාරං පෙසෙන්නි “පරිත්තං හණ්ඨා” ති, හණ්ඨඛිං. අත්තොගාමෙ රාජගෙහාදීසු රොගෙ වා උපද්දෙවෙ වා උප්පන්නෙ පක්කොසාපෙත්වා හණ්ඨාපෙත්ති, ආටානාටියසුත්තාදීනි හණ්ඨඛිං. “ආගන්ත්වා ගිලානස්ස සික්ඛාපදානි දෙන්තු, ධම්මං කථෙන්නතු, රාජන්තෙපුරෙ වා අමච්චගෙහෙ වා ආගන්ත්වා සික්ඛාපදානි දෙන්තු, ධම්මං කථෙන්නතු” ති පෙසිතෙපි ගන්ත්වා සික්ඛාපදානි දාතඛිං, ධම්මො කථෙතඛිං. “මතානං පරිවාරත්ථං ආගච්ඡන්තු” ති පක්කොසන්ති, න ගන්තඛිං. “සිච්චිකදස්සනෙ අසුභදස්සනෙ ව මරණස්සතිං පට්ලභිස්සාමා” ති කම්මට්ඨානසීසෙන ගන්තුං වට්ටති. “පහාරෙදින්තෙ මතෙපි අමරණාධිප්පායස්ස අනාපත්ති වුත්තා” ති න එත්තකෙනෙව අමනුස්සගහිතස්ස පහාරො දාතඛිං, තාලපණ්ණං පන පරිත්තසුත්තං වා හත්ථෙ වා පාදෙ වා ඛන්ධිතඛිං, රතනසුත්තාදීනි පරිත්තානි හණ්ඨඛිං, “මා සීලවත්තං භික්ඛුං විහෙයෙහි” ති ධම්මකථා කාතඛිං, ආටානාටියපරිත්තං වා හණ්ඨඛිං.

ඉධ පන ආටානාටියපරිත්තස්ස පරිකම්මං වෙදිතඛිං (දී. නි. අට්ඨ. 3.282). පයමමෙව හි ආටානාටියසුත්තං න හණ්ඨඛිං, මෙත්තසුත්තං (බු. පා. 9.1 ආදයො; සු. නි. 143 ආදයො) ධජ්ග්ගසුත්තං (සං. නි. 1.249) රතනසුත්තන්ති (බු. පා. 6.1 ආදයො; සු. නි. 224 ආදයො) ඉමානි සත්තාහං හණ්ඨඛිං. සචෙ මුඤ්චති, සුන්දරං. නො වෙ මුඤ්චති, ආටානාටියසුත්තං හණ්ඨඛිං. තං හණ්ඨන්නෙ ව

හික්බුනා පිටියට වා මංසං වා න බාදිතබ්බං, සුසානෙ න වසිතබ්බං. කස්මා? අමනුස්සා ඔතාරං ලහන්ති. පරිත්තකරණට්ඨානං හරිතුපලිත්තං කාරෙත්වා තත්ථ පරිසුද්ධං ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා නිසිදිතබ්බං. පරිත්තකාරකො හික්බු විහාරතො සරං නෙත්තෙහි ඵලකාවුධෙහි පරිවාරෙත්වා නෙතබ්බො. අබ්භොකාසෙ නිසිදිත්වා න වත්තබ්බං, ද්වාරවාතපානානි පිදහිත්වා නිසින්නෙන ආවුධහත්ථෙහි සම්පරිවාරිතෙන මෙත්තවිත්තං පුරෙවාරිකං කත්වා වත්තබ්බං, පයමං සික්ඛාපදානි ගාභාපෙත්වා සිලෙ පතිට්ඨිතස්ස පරිත්තං කාතබ්බං. එවම්පි මොවෙනුං අසක්කොත්තෙන විහාරං නෙත්වා චෙතියඬගණෙ නිපජ්ජාපෙත්වා ආසනපුජං කාරෙත්වා දීපෙ ජාලාපෙත්වා චෙතියඬගණං සම්මජ්ජිත්වා මඬගලකථා වත්තබ්බා, සබ්බසන්නිපාතො සොසෙතබ්බො, විහාරස්ස උපවනෙ ජෙට්ඨකරුක්ඛො නාම හොති, තත්ථ “හික්බුසඬසො තුම්භාකං ආගමනං පතිමානෙති” ති පහිණිතබ්බං. සබ්බසන්නිපාතට්ඨානෙ අනාගන්තුං නාම න ලහති, තතො අමනුස්සගහිතකො “ත්වං කොනාමොසි” ති ප්‍රවිජිතබ්බො, නාමෙ කට්ඨෙ නාමෙනෙව ආලපිතබ්බො, “ඉත්ථන්නාම තුය්හං මාලාගන්ධාදීසු පත්ති, ආසනපුජායං පත්ති, පිණ්ඩපානෙ පත්ති, හික්බුසඬසෙන තුය්හං පණ්ණාකාරත්ථාය මහාමඬගලකථා වුත්තා, හික්බුසඬසෙ ගාරවෙන එතං මුඤ්ඤාහී” ති මොවෙනබ්බො. සචෙ න මුඤ්ඤති, දෙවතානං ආරොවෙනබ්බං “තුම්භෙ ජානාථ, අයං අමනුස්සො අම්භාකං වචනං න කරොති, මයං බුද්ධආණං කරිස්සාමා” ති පරිත්තං කාතබ්බං. එතං තාව ගිහීනං පරිකම්මං. සචෙ පන හික්බු අමනුස්සෙන ගහිතො හොති, ආසනානි ධොවිත්වා සබ්බසන්නිපාතං සොසාපෙත්වා ගන්ධමාලාදීසු පත්ති. දත්වා පරිත්තං හණිතබ්බං, ඉදං හික්බුනං පරිකම්මං. එවං පරිත්තෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

20. පටිසන්ථාරෙ පන අයං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.185-7) –

අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතො කස්ස දාතබ්බො, කස්ස න දාතබ්බො? මානාපිතුනං තාව දාතබ්බො. සචෙපි කභාපණ්ණිනකො හොති, සද්ධාදෙයාවිනිපාතනං නත්ථි. මානාපිතුඋපට්ඨාකානං වෙය්‍යාවච්චකරස්ස පණ්ඩුපලාසස්ස වාති එතෙසම්පි දාතබ්බො. තත්ථ පණ්ඩුපලාසස්ස ථාලකෙ පක්ඛිපිත්වාපි දාතුං වට්ටති, තං යපෙත්වා අඤ්ඤෙසං අගාරිකානං මානාපිතුනම්පි න වට්ටති. පබ්බජිතපරිභොගො හි අගාරිකානං චෙතියට්ඨානියො. අපිච අනාමට්ඨපිණ්ඩපාථො නාමෙස සම්පත්තස්ස දාමරිකචොරස්සපි ඉස්සරියස්සපි දාතබ්බො. කස්මා? තෙ හි අදියමානෙපි “න දෙනති” ති ආමසිත්වා දියමානෙපි “උච්ඡිට්ඨකං දෙනති” ති කුජ්ඣන්ති, කුද්ධා ජීවිතාපි වොරොපෙන්ති, සාසනස්සපි අන්තරායං කරොන්ති. රජ්ජං පත්ථයමානස්ස විචරතො චොරනාගස්ස වත්ථු වෙන්ථ කථෙතබ්බං. එවං අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

පටිසන්ථාරො ව නාමායං කස්ස කාතබ්බො, කස්ස න කාතබ්බො? පටිසන්ථාරො නාම විහාරං සම්පත්තස්ස යස්ස කස්සපි ආගන්තුකස්ස වා දලිද්දස්ස වා චොරස්ස වා ඉස්සරස්ස වා කාතබ්බොයෙව. කථං? ආගන්තුකං තාව ඛිණ්ණපරිබ්බයං විහාරං සම්පත්තං දිස්වා “පානියං පිවා” ති දාතබ්බං, පාදමක්ඛනතෙලං දාතබ්බං, කාලෙ ආගතස්ස යාගුහන්තං, විකාලෙ ආගතස්ස සචෙ

තණ්ඩුලා අත්ථි, තණ්ඩුලා දාතබ්බා. අවෙලාය සම්පත්තොපි “ගච්ඡාහි”ති න වත්තබ්බො, සයනට්ඨානං දාතබ්බං. සබ්බං අපච්චාසීයන්තෙනෙව කාතබ්බං. “මනුස්සා නාම චතුපච්චයදායකා, එවං සඬග්ගෙ කරියමානෙ පුනස්පුනං පසිදිත්වා උපකාරං කරස්සන්ති”ති විත්තං න උප්පාදෙනබ්බං. වොරානං පන සඬසිකම්පි දාතබ්බං. පටිසන්ථාරානිසංසදීපනත්ථඤ්ච වොරනාගවත්ථු, භාතරා සද්ධිං ජම්බුදීපගතස්ස මහානාගරඤ්ඤො වත්ථු, පිතුරාජස්ස රජ්ජෙ වතුන්තං අමච්චානං වත්ථු, අභයවොරවත්ථුති එවමාදීනි බහුනි වත්ථුනි මහාඅට්ඨකථායං විත්ථාරතො වුත්තානි.

තත්‍රායං එකවත්ථුදීපනා – සීහළදීපෙ කිර අභයො නාම වොරො පඤ්චසතපරිවාරො එකස්මිං යානෙ බන්ධාවාරං බන්ධිත්වා සමන්තා තියොජනං උබ්බාසෙත්වා වසති. අනුරාධපුරවාසීනො කදම්බනදිං න උත්තරන්ති, චෙතියගිරිමග්ගෙ ජනසඤ්චාරො උපවිජින්නො. අටෙකදිවසං වොරො “චෙතියගිරිං විලුම්පිස්සාමි”ති අගමාසි. ආරාමිකා දිස්වා දීඝභාණකඅභයත්ථෙරස්ස ආරොචෙසුං. ථෙරො “සප්පිඨාණිකාදීනි අත්ථි”ති පුච්ඡි. “අත්ථි, හන්තෙ”ති. “වොරානං දෙථ”. “තණ්ඩුලා අත්ථි”ති. “අත්ථි, හන්තෙ, සඬසස්සත්ථාය ආහවා තණ්ඩුලා ව පක්කසාකඤ්ච ගොරසො වා”ති. “හත්තං සම්පාදෙත්වා වොරානං දෙථා”ති. ආරාමිකා තථා කරිංසු. වොරා හත්තං භුඤ්ජිත්වා “කෙනායං පටිසන්ථාරො කතො”ති පුච්ඡිංසු. “අම්භාකං අයොන අභයත්ථෙරෙනා”ති. වොරා ථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා ආහංසු “මයං ‘සඬසස්ස ව චෙතියස්ස ව සන්තිකං අච්ඡින්නිත්වා ගගෙස්සාමා’ති ආගතා, තුම්භාකං පන ඉමිනා පටිසන්ථාරෙන මයං පසන්නා, අජ්ජ පට්ඨාය විහාරෙ ධම්මිකාරක්ඛා අම්භාකං ආයත්තා භොතු, නාගරා ආගන්ත්වා දානං දෙන්තු, චෙතියං වන්දන්තු”ති. තතො පට්ඨාය ව නාගරෙ දානං දාතුං ආගච්ඡන්තෙ නදීතීරෙයෙව පව්වුග්ගන්ත්වා රක්ඛන්තා විහාරං තෙන්නි, විහාරෙපි දානං දෙන්තානං රක්ඛං කත්වා තිට්ඨන්ති. තෙපි භික්ඛූනං භුක්තාවසෙසං වොරානං දෙන්ති. ගමනකාලෙපි තෙ වොරා නදීතීරං පාපෙත්වා නිවත්තන්ති.

අටෙකදිවසං භික්ඛුසඬසෙ ඛියනකකථා උප්පන්නා “ථෙරො ඉස්සරවතාය සඬසසන්නකං වොරානං අදාසී”ති. ථෙරො සන්නිපාතං කාරාපෙත්වා ආහ “වොරා ‘සඬසස්ස පකතිවට්ඨඤ්ච චෙතියසන්නකඤ්ච අච්ඡින්නිත්වා ගණ්ඨිස්සාමා’ති ආගමිංසු, අථ තෙසං මයා ‘එතං න හරිස්සන්ති’ති එත්තකො නාම පටිසන්ථාරො කතො, තං සබ්බම්පි එකතො සම්පිණ්ඩෙත්වා අග්ඝාපෙථ, තෙන කාරණෙන අවිලුත්තං හණ්ඩං එකතො සම්පිණ්ඩෙත්වා අග්ඝාපෙථා”ති. තතො සබ්බම්පි ථෙරෙන දින්නකං චෙතියසරෙ එකං වරපොත්ථකචිත්තත්ථරණං න අග්ඝති. තතො ආහංසු “ථෙරෙන කතො පටිසන්ථාරො සුකතො, වොදෙතුං වා සාරෙතුං වා න ලබ්භති, ගීවා වා අවභාරො වා නත්ථි”ති. එවං මහානිසංසො පටිසන්ථාරොති සල්ලක්ඛෙත්වා කත්තබ්බො පණ්ඩිතෙන භික්ඛුනානි.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬග්ගෙ

4. විඤ්ඤත්තිවිනිවිජයකථා

21. විඤ්ඤත්ති යාවනා. තත්ත්වයං විනිවිජයො (පාරා. අට්ඨ. 2.342) –

මූලච්ඡේද්ද්වය පුරිසං යාවිතුං න වට්ඨති, ‘‘සභායත්ථාය කම්මකරණත්ථාය පුරිසං දෙථා’’ති යාවිතුං වට්ඨති, පුරිසෙන කත්තඛිං භත්ථකම්මසඛිකානං පුරිසත්තකරං යාවිතුං වට්ඨතියෙව. භත්ථකම්මඤ්ඤි කිඤ්ඤි වත්ථු න භොති, තස්මා තං යපෙත්වා මිගලද්දකම්මච්ඡන්ධනකාදීනං සකකම්මං අවසෙසං සඛිං කප්පියං. ‘‘කිං, භන්තෙ, ආගතාත්ථ කෙන කම්මෙතා’’ති පුච්ඡිතෙ වා අපුච්ඡිතෙ වා යාවිතුං වට්ඨති, විඤ්ඤත්තිපච්චයා දොසො නත්ථි. මිගලද්දකාදයො පන සකකම්මං න යාවිතඛිං, ‘‘භත්ථකම්මං දෙථා’’ති අනියමෙත්වාපි න යාවිතඛිං. එවං යාවිතා හි තෙ ‘‘සාධු, භන්තෙ’’ති හික්ඛු උයොයාපෙත්වා මිගෙහි මාරෙත්වා ආභරෙය්වුං. නියමෙත්වා පන ‘‘විභාරෙ කිඤ්ඤි කත්තඛිං අත්ථි, තත්ථ භත්ථකම්මං දෙථා’’ති යාවිතඛිං, ථාලනඛිගලාදීනි උපකරණානි ගහෙත්වා කසිතුං වා වපිතුං වා ලායිතුං වා ගච්ඡන්තං සකකිච්චපසුතම්පි කස්සකං වා අඤ්ඤං වා කිඤ්ඤි භත්ථකම්මං යාවිතුං වට්ඨතෙව. යො පන විසාසාදො වා අඤ්ඤො වා කොචි නික්කම්මො නිරත්ථකකථං කථෙත්තො නිද්දායත්තො වා විහරති, එවරුපං අයාවිත්වාපි ‘‘එහි රෙ ඉදං වා ඉදං වා කරොහි’’ති යදිච්ඡකං කාරාපෙතුං වට්ඨති.

භත්ථකම්මස්ස පන සඛිකප්පියභාවදීපනත්ථං ඉමං නයං කථෙත්ති. සචෙ හි හික්ඛු පාසාදං කාරෙතුකාමො භොති, ථම්භත්ථාය පාසාණකොට්ඨකානං සරං ගන්ත්වා වත්තඛිං ‘‘භත්ථකම්මං උද්ධුං වට්ඨති උපාසකා’’ති. ‘‘කිං කාතඛිං, භන්තෙ’’ති? ‘‘පාසාණත්ථම්භා උද්ධරිත්වා දාතඛිං’’ති. සචෙ තෙ උද්ධරිත්වා වා දෙන්ති, උද්ධරිත්වා නික්ඛිත්තෙ අත්තතො ථම්මෙහ වා දෙන්ති, වට්ඨති. අථාපි වදන්ති ‘‘අම්භාකං, භන්තෙ, භත්ථකම්මං කාතුං ඛණො නත්ථි, අඤ්ඤං උද්ධරාපෙථ, තස්ස මූලං දස්සාමා’’ති, උද්ධරාපෙත්වා ‘‘පාසාණත්ථම්මෙහ උද්ධට්ඨනුස්සානං මූලං දෙථා’’ති වත්තුං වට්ඨති. එතෙනෙව උපායෙන පාසාදදාරුතං අත්ථාය වඩ්ඪකීනං සන්තිකං, ඉට්ඨකත්ථාය ඉට්ඨකවඩ්ඪකීනං, ඡදනත්ථාය ගෙභවිජාදකානං, විත්තකම්මත්ථාය විත්තකාරානන්ති යෙන යෙන අත්ථො භොති, තස්ස තස්ස අත්ථාය තෙසං තෙසං සිප්පකාරකානං සන්තිකං ගන්ත්වා භත්ථකම්මං යාවිතුං වට්ඨති, භත්ථකම්මයාවනවසෙන ව මූලච්ඡේද්ද්වය වා භත්තවෙනනානුප්පදානෙන වා උද්ධම්පි සඛිං ගහෙතුං වට්ඨති. අරඤ්ඤතො ආභරාපෙත්තෙන ව සඛිං අනප්ඤ්ඤානුත්ථකං ආභරාපෙතඛිං.

22. න කෙවලඤ්ඤි පාසාදං කාරෙතුකාමෙන,

මඤ්ඤිපිට්ඨපත්තපරිස්සාවනධමකරණවිවරාදීනි කාරාපෙතුකාමෙනපි දාරුලොභසුත්තාදීනි ලහිත්වා තෙ තෙ සිප්පකාරකෙ උපසඬකම්මත්වා චුත්තනෙයෙනෙව භත්ථකම්මං යාවිතඛිං. භත්ථකම්මයාවනවසෙන ව මූලච්ඡේද්ද්වය වා භත්තවෙනනානුප්පදානෙන වා උද්ධම්පි සඛිං ගහෙතඛිං. සචෙ

පන කාතුං න ඉච්ඡන්ති, හත්තවෙනනං පච්චාසීසන්ති, අකප්පියකභාපණාදි න දාතබ්බං, භික්ඛාචාරවත්තෙන තණ්ඩුලාදීනි පරියෙසිත්වා දාතුං වට්ටති. හත්ථකම්මවසෙන පත්තං කාරෙත්වා තථෙව පාවෙත්වා නවපක්කස්ස පත්තස්ස පුඤ්ජනතෙලෙත්ථාය අන්තොගාමං පච්චයෙන “භික්ඛාය ආගතො”ති සල්ලක්ඛෙත්වා යාගුයා වා හත්තෙ වා ආනීතෙ හත්ථෙන පත්තො පිධාතබ්බො. සචෙ උපාසිකා “කිං, හත්තෙ”ති පුච්ඡති, “නවපක්කො පත්තො, පුඤ්ජනතෙලෙන අත්ථො”ති වත්තබ්බං. සචෙ සා “දෙහි, හත්තෙ”ති පත්තං ගහෙත්වා තෙලෙන පුඤ්ජිත්වා යාගුයා වා හත්තස්ස වා පුරෙත්වා දෙති, විඤ්ඤත්ති නාම න හොති, ගහෙතුං වට්ටති.

23. භික්ඛු පගෙව පිණ්ඩාය වරිත්වා ආසනසාලං ගන්ත්වා ආසනං අපස්සන්තා තිට්ඨන්ති. තත්ත වෙ උපාසකා භික්ඛු ධීනෙ දිස්වා සයමෙව ආසනානි ආහරාපෙන්නි, නිසිදිත්වා ගච්ඡන්තෙහි ආපුච්ඡිත්වා ගන්තබ්බං, අනාපුච්ඡා ගතානම්පි නට්ඨං ගීවා න හොති, ආපුච්ඡිත්වා ගමනං පන වත්තං. සචෙ භික්ඛුහි “ආසනානි ආහරං”ති චුත්තෙහි ආහරානි හොන්ති, ආපුච්ඡිත්වාග්ග ගන්තබ්බං, අනාපුච්ඡා ගතානං වත්තහෙදො ව නට්ඨස්ථෙව ගීවා. අත්ථරණකොප්පකාදීසුපි එසෙව නයො.

මක්ඛිකා බහුකා හොන්ති, “මක්ඛිකබ්ඡනිං ආහරං”ති වත්තබ්බං, පුච්චන්දසාබාදීනි ආහරන්ති, කප්පියං කාරාපෙත්වා පටිග්ගහෙතබ්බානි. ආසනසාලායං උදකභාජනං රිත්තං හොති, “ධමකරණං ගණ්භාහී”ති න වත්තබ්බං. ධමකරණස්ථි රිත්තභාජනෙ පක්ඛිපන්තො භින්දෙය්‍ය, “නදිං වා තළාකං වා ගන්ත්වා උදකං ආහරං”ති පන වත්තුං වට්ටති, “ගෙහතො ආහරං”ති නෙව වත්තුං වට්ටති, න ආහරං පරිභුඤ්ජිතුං. ආසනසාලාය වා අරඤ්ඤෙ වා හත්තකිච්චං කරොන්තෙහි තත්ථ ජාතකං අනජ්ඣාචුත්ථකං යං කිඤ්චි උත්තරිහඬිගාරහං පත්තං වා එලං වා සචෙ කිඤ්චි කම්මං කරොන්තං ආහරාපෙති, හත්ථකම්මවසෙන ආහරාපෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, අලජ්ජිහි පන භික්ඛුහි වා සාමණෙරෙහි වා හත්ථකම්මං න කාරෙතබ්බං. අයං තාව පුරිසත්තකරෙ නයො.

24. ගොණං පන අඤ්ඤාතකඅප්පචාරිතට්ඨානතො ආහරාපෙතුං න වට්ටති, ආහරාපෙත්තස්ස දුක්කටං. ඤාතකපචාරිතට්ඨානතොපි මූලච්ඡෙජ්ජාය යාවිතුං න වට්ටති, තාවකාලිකනයෙන සබ්බත්ථ වට්ටති. එවං ආහරාපිතස්ථෙව ගොණං රක්ඛිත්වා ජග්ගිත්වා සාමිකා පටිච්ඡාපෙතබ්බා. සවස්ස පාදො වා සිඬිගං වා හිජ්ජති වා නස්සති වා, සාමිකා වෙ සම්පට්ච්ඡන්ති, ඉච්චෙනං කුසලං. නො වෙ සම්පට්ච්ඡන්ති, ගීවා හොති. සචෙ “තුම්භාකංයෙව දෙමා”ති වදන්ති, න සම්පට්ච්ඡිතබ්බං. “විහාරස්ස දෙමා”ති චුත්තෙ පන “ආරාමිකානං ආචික්ඛට්ඨ ජග්ගනත්ථායා”ති වත්තබ්බා.

25. “සකටං දෙථා”තිපි අඤ්ඤාතකඅප්පචාරිතෙ වත්තුං න වට්ටති, විඤ්ඤත්ති එව හොති, දුක්කටං ආපජ්ජති. ඤාතකපචාරිතට්ඨානෙන පන වට්ටති, තාවකාලිකං වට්ටති, කම්මං පන කත්වා පුන දාතබ්බං. සචෙ නෙමිආදීනි හිජ්ජන්ති, පාකතිකානි

කත්වා දාතබ්බං, නට්ඨෙ ගීවා හොති. “තුම්භාකමෙව දෙමා” ති වුත්තෙ දාරුහණ්ඩං නාම සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටති. එස නයො වාසිඵරසුකුයාරිකුදාලනිබ්බදනෙසු වල්ලිආදීසු ව පරපරිග්ගහිතෙසු. ගරුහණ්ඩප්පහොනකෙසුයෙව වල්ලිආදීසු විඤ්ඤත්ති හොති, න තතො ඔරං.

26. අනප්ඤ්ඤාචුත්ථකං පන යං කිඤ්ඤි ආහරාපෙතුං වට්ටති. රක්ඛිතගොපිතට්ඨානෙයෙව හි විඤ්ඤත්ති නාම වුච්චති. සා ද්විසු පච්චයෙසු සබ්බෙන සබ්බං න වට්ටති. සෙනාසනපච්චයෙ පන “ආහර දෙහි” ති විඤ්ඤත්තිමත්තමෙව න වට්ටති, පරිකථොභාසනිමිත්තකම්මානි වට්ටන්ති. තත්ථ උපාසකාගාරං වා භොජනසාලං වා අඤ්ඤං වා කිඤ්ඤි සෙනාසනං ඉච්ඡතො “ඉමස්මිං වත ඔකාසෙ ඵ්වරුපං සෙනාසනං කාතුං වට්ටති” ති වා “යුත්ත” ත්ති වා “අනුරූප” ත්ති වාතිආදිනා නයෙන වචනං පරිකථා නාම. උපාසකා තුම්භෙ කුහිං වසාති. පාසාදෙ, හන්තෙති. “කිං භික්ඛූනං පන උපාසකා පාසාදො න වට්ටති” ති ඵ්වමාදිවචනං ඔභාසො නාම. මනුස්සෙ දිස්වා රජ්ජුං පසාරෙති, බීලෙ ආකොටාපෙති, “කිං ඉදං, හන්තෙ” ති වුත්තෙ “ඉධ ආවාසං කරිස්සාමා” ති ඵ්වමාදිකරණං පන නිමිත්තකම්මං නාම. ගිලානපච්චයෙ පන විඤ්ඤත්තිපි වට්ටති, පගෙව පරිකථාදීති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬගහෙ

විඤ්ඤත්තිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

5. කුලසඬගහවිනිච්ඡයකථා

27. කුලසඬගහොති පුප්ඵළාදීහි කුලානං සඬගහො කුලසඬගහො. තත්ත්වං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.431) – කුලසඬගහත්ථාය මාලාවච්ඡාදීනි රොපෙතුං වා රොපාපෙතුං වා සිඤ්චිතුං වා සිඤ්චාපෙතුං වා පුප්ඵානි ඔව්නිතුං වා ඔව්නාපෙතුං වා ගන්ථිතුං වා ගන්ථාපෙතුං වා න වට්ටති. තත්ථ අකප්පියවොහාරො කප්පියවොහාරො පරියායො ඔභාසො නිමිත්තකම්මන්ති ඉමානි පඤ්ච ජානිතබ්බානි.

28. තත්ථ අකප්පියවොහාරො නාම අල්ලහරිතානං කොට්ටනං කොට්ටාපනං, ආවාටස්ස බණනං බණාපනං, මාලාවච්ඡස්ස රොපනං රොපාපනං, ආළියා බන්ධනං බන්ධාපනං, උදකස්ස සෙවනං සෙවාපනං, මාතිකාය සම්මුඛකරණං, කප්පියඋදකසිඤ්චනං, හත්ථපාදමුඛධොවනනභානොදකසිඤ්චනං. කප්පියවොහාරො නාම “ඉමං රුක්ඛං ජාන, ඉමං ආවාටං ජාන, ඉමං මාලාවච්ඡං ජාන, එත්ථ උදකං ජානා” තිආදිවචනං සුක්ඛමාතිකාය උජුකරණඤ්ච. පරියායො නාම “පණ්ඩිතෙන මාලාවච්ඡාදයො රොපාපෙතබ්බා, නචිරස්සෙව උපකාරාය සංවත්තන්ති” තිආදිවචනං. ඔභාසො නාම කුදාලබ්භිත්තාදීනි ව මාලාවච්ඡෙ ව ගහෙත්වා යානං. ඵ්වං යිතඤ්ඤි සාමණෙරාදයො දිස්වා “ථෙරො

කාරාපෙතුකාමෝ’ති ගන්ත්වා කරොන්ති. නිමිත්තකම්මං නාම
කුදාලබ්භිත්තිවාසිඵරසුඋදකභාජනානි ආහරිත්වා සමීපෙ යපනං.

29. ඉමානි පඤ්චපි කුලසඬගහත්ථාය රොපනරොපාපනාදීසු න වට්ටන්ති.
ඵලපරිභොගත්ථාය කප්පියාකප්පියවොහාරද්වයමෙව න වට්ටති, ඉතරත්තයං
වට්ටති. මහාපච්චරියං පන “කප්පියවොහාරොපි වට්ටති, යඤ්ච අත්තනො
පරිභොගත්ථාය වට්ටති, තං අඤ්ඤපුග්ගලස්ස වා සඬ්ඝස්ස වා චෙතියස්ස වා
අත්ථායපි වට්ටති”ති වුත්තං. ආරාමත්ථාය පන වනත්ථාය ඡායත්ථාය ව
අකප්පියවොහාරමත්තමෙව න වට්ටති, සෙසං වට්ටති. න කෙවලඤ්ච සෙසං, යං
කිඤ්චි මානිකම්පි උජුං කාතුං කප්පියඋදකං සිඤ්චිතුං නභානකොට්ඨකං කත්වා
නභායිතුං හත්ථපාදමුඛධොවනඋදකානි ව තත්ථ ඡඩ්ඛෙතුම්පි වට්ටති. මහාපච්චරියං
පන කුරුන්දියඤ්ච “කප්පියපථවියං සයං රොපෙතුම්පි වට්ටති”ති වුත්තං.
ආරාමාදිඅත්ථාය පන රොපිතස්ස වා රොපාපිතස්ස වා ඵලං පරිභුඤ්ජිතුම්පි වට්ටති.

30. අයං පන ආදිතො පට්ඨාය විත්ථාරෙන ආපත්තිවිනිච්ඡයො –
කුලදුසනත්ථාය අකප්පියපථවියං මාලාවච්ඡං රොපෙන්තස්ස පාවිත්තියඤ්චෙව
දුක්කටඤ්ච, තථා අකප්පියවොහාරෙන රොපාපෙන්තස්ස. කප්පියපථවියං
රොපනෙපි රොපාපනෙපි දුක්කටමෙව. උභයත්රාපි සකිං ආණත්තියා බහුනම්පි
රොපනෙ එකමෙව සපාවිත්තියදුක්කටං වා සුද්ධදුක්කටං වා භොති. පරිභොගත්ථාය
කප්පියභූමියං වා අකප්පියභූමියං වා කප්පියවොහාරෙන රොපාපනෙ අනාපත්ති.
ආරාමාදිඅත්ථායපි අකප්පියපථවියං රොපෙන්තස්ස වා අකප්පියවචනෙන
රොපාපෙන්තස්ස වා පාවිත්තියං. අයං පන නයො මහාඅට්ඨකථායං න සුට්ඨු
විහත්තො, මහාපච්චරියං පන විහත්තොති.

සිඤ්චනසිඤ්චාපනෙ පන අකප්පියඋදකෙන සබ්බත්ථ පාවිත්තියං,
කුලදුසනපරිභොගත්ථාය දුක්කටම්පි. කප්පියෙන තෙසංයෙව ද්විත්තං අත්ථාය
දුක්කටං, පරිභොගත්ථාය චෙත්ථ කප්පියවොහාරෙන සිඤ්චාපනෙ අනාපත්ති.
ආපත්තිට්ඨානෙ පන ධාරාවච්ඡෙදවසෙන පයොගබහුලතාය ව ආපත්තිබහුලතා
වෙදිතබ්බා.

කුලසඬගහත්ථාය ඔව්නනෙ පුප්ඵගණනාය දුක්කටපාවිත්තියානි, අඤ්ඤත්ථ
පාවිත්තියානෙව. බහුනි පන පුප්ඵානි එකපයොගෙන ඔව්නන්තො පයොගවසෙන
කාරෙතබ්බො. ඔව්නාපනෙ කුලදුසනත්ථාය සකිං ආණත්තො බහුම්පි ඔව්නානි,
එකමෙව සපාවිත්තියදුක්කටං, අඤ්ඤත්‍ර පාවිත්තියමෙව.

31. ගන්ථනගන්ථාපනෙසු පන සබ්බාපි ඡ පුප්ඵවිකතියො වෙදිතබ්බා – ගන්ථීමං
ගොජ්ථීමං වෙධිමං වෙධීමං සුරිමං වායිමන්ති. තත්ථ ගන්ථීමං නාම සදණ්ඩකෙසු වා
උජ්ජලපදුමාදීසු අඤ්ඤෙසු වා දීඝවණ්ටෙසු පුප්ඵෙසු දට්ඨබ්බං. දණ්ඩකෙන වා
දණ්ඩකං, වණ්ටෙන වා වණ්ටං ගන්ථෙත්වා කතමෙව හි ගන්ථීමං. තං හික්ඛුස්ස වා
හික්ඛුනියා වා කාතුම්පි අකප්පියවචනෙන කාරාපෙතුම්පි න වට්ටති, “එවං ඡාන,

එවං කතෙ සොහෙය්‍යා, යථා එතානි පුජ්ථානි න විකිරියන්ති, තථා කරොහි'' තිආදිනා පන කප්පියව්වනෙන කාරාපෙතුං වට්ටති.

ගොජ්ඵීමං නාම සුත්තෙන වා වාකාදීහි වා වස්සිකපුජ්ථාදීනං එකතොවණ්ටිකඋභතොවණ්ටිකමාලාවසෙන ගොජ්ඵනං, වාකං වා රජ්ජුං වා දිගුණං කත්වා තත්ථ අවණ්ටකානි නිපපුජ්ථාදීනි පවෙසෙත්වා පටිපාටියා ඛන්ධන්ති, එතම්පි ගොජ්ඵීමමෙව. සබ්බං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති.

වෙධීමං නාම සවණ්ටකානි වස්සිකපුජ්ථාදීනි වණ්ටෙ, අවණ්ටකානි චතුලපුජ්ථාදීනි අත්තනො ඡද්දෙසු සුවිතාලභීරාදීහි විනිවිජ්ඣිත්වා ආවුනන්ති, එතං වෙධීමං නාම. තං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති. කෙච් පන කදලික්ඛන්ධම්හි කණ්ටකෙ වා තාලභීරාදීනි වා පවෙසෙත්වා තත්ථ පුජ්ථානි විනිවිජ්ඣිත්වා යපෙන්නි, කෙච් කණ්ටකසාබාසු, කෙච් පුජ්ඵජත්තපුජ්ඵකූටාගාරකරණත්ථං ඡත්තෙව හිත්තියඤ්ච පවෙසෙත්වා යපිතකණ්ටකෙසු, කෙච් ධම්මාසනවිතානෙ ඛද්ධකණ්ටකෙසු, කෙච් කණිකාරපුජ්ථාදීනි සලාකාහි විජ්ඣන්ති, ඡත්තාධිජත්තං විය කරොන්ති, තං අතිඔළාරිකමෙව. පුජ්ඵවිජ්ඣනත්ථං පන ධම්මාසනවිතානෙ කණ්ටකම්පි ඛන්ධිතුං කණ්ටකාදීහි වා එකපුජ්ඵම්පි විජ්ඣිතුං පුජ්ඵෙයෙව වා පුජ්ඵං පවෙසෙතුං න වට්ටති.

ජාලවිතානවෙදිකනාගදන්තකපුජ්ඵපටිච්ඡකතාලපණ්ණගුලකාදීනං පන ඡද්දෙසු අසොකපිණ්ඩියා වා අන්තරෙසු පුජ්ථානි පවෙසෙතුං න දොසො. න හෙතං වෙධීමං හොති. ධම්මරජ්ජුයම්පි එසෙව නයො.

වෙධීමං නාම පුජ්ඵදාමපුජ්ඵහත්ථකෙසු දට්ඨබ්බං. කෙච් හි මත්ථකදාමං කරොන්තා හෙට්ඨා සටකාකාරං දස්සෙතුං පුජ්ඵෙහි වෙයෙත්ති, කෙච් අට්ඨ අට්ඨ වා දස දස වා උජ්ජලපුජ්ථාදීනි සුත්තෙන වා වාකෙන වා දණ්ඩකෙසු ඛන්ධිත්වා උජ්ජලහත්ථකෙ වා පදුමහත්ථකෙ වා කරොන්ති, තං සබ්බං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති. සාමණෙරෙහි උජ්ජාටෙන්වා ඵලෙ යපිතඋජ්ජලාදීනි කාසාවෙන භණ්ඩිකම්පි ඛන්ධිතුං න වට්ටති. තෙසංයෙව පන වාකෙන වා දණ්ඩකෙන වා ඛන්ධිතුං අංසභණ්ඩිකං වා කාතුං වට්ටති. අංසභණ්ඩිකං නාම ඛන්ධෙ යපිතකාසාවස්ස උභො අන්තෙ ආහරිත්වා භණ්ඩිකං කත්වා තස්මිං පසිබ්බකෙ විය පුජ්ථානි පක්ඛිපන්ති, අයං චූච්චති අංසභණ්ඩිකා, එතං කාතුං වට්ටති. දණ්ඩකෙහි පදුමිනිපණ්ණං විජ්ඣිත්වා උජ්ජලාදීනි පණ්ණෙන වෙයෙත්වා ගණ්හන්ති, තත්ත්වා පුජ්ථානං උපරි පදුමිනිපණ්ණමෙව ඛන්ධිතුං වට්ටති, හෙට්ඨා දණ්ඩිකං පන ඛන්ධිතුං න වට්ටති.

පුරිමං නාම මාලාගුණෙ ච පුජ්ඵපටෙ ච දට්ඨබ්බං. යො හි මාලාගුණෙන චෙතියං වා බොධිං වා වෙදිකං වා පරික්ඛිපන්තො පුන ආනෙත්වා පුරිමට්ඨානං අතික්කාමෙති, එත්තාවතා පුරිමං නාම හොති, කො පන වාදො අනෙකක්ඛන්තුං පරික්ඛිපන්තස්ස. නාගදන්තකත්තරෙහි පවෙසෙත්වා හරන්තො ඔලම්බකං කත්වා පුන නාගදන්තකං පරික්ඛිපති, එතම්පි පුරිමං නාම. නාගදන්තකෙ පන පුජ්ඵවලයං

පවෙසෙතුං වට්ටති. මාලාගුණෙහි පුජ්ඵපටං කරොන්ති, තත්‍රාපි එකමෙව මාලාගුණං හරිතුං වට්ටති. පුන පච්චාහරතො පූරිමමෙව හොති. තං සබ්බං පූරිමනයෙනෙව න වට්ටති. මාලාගුණෙහි පන බහුහිපි කතං පුජ්ඵදාමං ලහිත්වා ආසනමත්ථකාදීසු බන්ධිතුං වට්ටති. අතිදීපං පන මාලාගුණං එකචාරං හරිත්වා පරික්ඛිපිත්වා පුන ඉතරස්ස භික්ඛුනො දාතුං වට්ටති, තෙනපි තථෙව කාතුං වට්ටති.

වායිමං නාම පුජ්ඵජාලපුජ්ඵපටපුජ්ඵරුපෙසු දට්ඨබ්බං. චෙතියෙ පුජ්ඵජාලං කරොන්තස්ස එකමෙකමිහි ජාලජ්ද්දකෙ දුක්කටං. භිත්තිජත්තබ්බාදිසුපි එසෙව නයො. පුජ්ඵපටං පන පරෙහි පූරිතමිපි වායිතුං න ලබ්භති. ගොජ්ඵිමපුජ්ඵෙහෙව හත්ථිඅස්සාදිරුපකානි කරොන්ති, තානිපි වායිමට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති. පූරිමනයෙනෙව සබ්බං න වට්ටති. අඤ්ඤෙහි කතපරිච්ඡෙදෙ පන පුජ්ඵානි යපෙන්නෙන හත්ථිඅස්සාදිරුපකමිපි කාතුං වට්ටති. මහාපච්චරියං පන කළම්බකෙන අඬ්ඬවන්දකෙන ව සද්ධිං අට්ඨ පුජ්ඵචිකතියො වුත්තා.

32. තත්ථ කළම්බකොති අඬ්ඬවන්දකන්තරෙ සට්ඨකදාමඔලම්බකො වුත්තො. අඬ්ඬවන්දකොති අඬ්ඬවන්දාකාරෙන මාලාගුණපරික්ඛෙපො. තදුභයමිපි පූරිමෙයෙව පට්ටියං. කුරුන්දියං පන “ද්වෙ තයො මාලාගුණෙ එකතො කත්වා පුජ්ඵදාමකරණමිපි වායිමංයෙවා” ති වුත්තං. තමිපි ඉධ පූරිමට්ඨානෙයෙව පට්ටියං. න කෙවලඤ්ච පුජ්ඵදාමමෙව, පිට්ඨමයදාමමිපි ගෙණ්ඩුකපුජ්ඵදාමමිපි කුරුන්දියං වුත්තං. බරපත්තදාමමිපි සික්ඛාපදස්ස සාධාරණත්තා භික්ඛුනමිපි භික්ඛුනීනමිපි නෙව කාතුං, න කාරාපෙතුං වට්ටති, පුජානිමිත්තං පන කප්පියවචනං සබ්බත්ථ වත්තුං වට්ටති. පරියායඔභාසනිමිත්තකම්මානි වට්ටන්තියෙව.

යො හරිත්වා වා හරාපෙත්වා වා පක්කොසිත්වා වා පක්කොසාපෙත්වා වා සයං වා උපගතානං යං කිඤ්චි අත්තනො සන්තකං පුජ්ඵං කුලසඬ්ඨගහත්ථාය දෙති, තස්ස දුක්කටං, පරසන්තකං දෙති, දුක්කටමෙව. ථෙයාවිත්තෙන දෙති, හණ්ඩග්ගෙසෙන කාරෙතබ්බො. එස නයො සඬ්ඨිකෙපි. අයං පන විසෙසො – සෙනාසනත්ථාය නියමිතං ඉස්සරවතාය දදතො ථුල්ලච්චයන්ති.

33. පුජ්ඵං නාම කස්ස දාතුං වට්ටති, කස්ස න වට්ටතීති? මාතාපිතුනං තාව හරිත්වාපි හරාපෙත්වාපි පක්කොසිත්වාපි පක්කොසාපෙත්වාපි දාතුං වට්ටති, සෙසඤ්ඤාතකානං පක්කොසාපෙත්වාව. තඤ්ච බො වත්ථුපුජනත්ථාය, මණ්ඩනත්ථාය පන සිවලිඬ්ඨගාදිපුජනත්ථාය වා කස්සචිපි දාතුං න වට්ටති. මාතාපිතුනඤ්ච හරාපෙත්තෙන ඤාතිසාමණෙරෙහෙව හරාපෙතබ්බං. ඉතරෙ පන යදි සයමෙව ඉච්ඡන්ති, වට්ටති. සම්මතෙන පුජ්ඵභාජකෙන පුජ්ඵභාජනකාලෙ සම්පත්තානං සාමණෙරානං උපඬ්ඨභාගං දාතුං වට්ටති. කුරුන්දියං පන “සම්පත්තගිහීනං උපඬ්ඨභාගං”, මහාපච්චරියං “චූළකං දාතුං වට්ටති” ති වුත්තං. අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. ආවරියුපජ්ඣායෙසු සගාරවා සාමණෙරා බහුනි පුජ්ඵානි ආහරිත්වා රාසිං කත්වා යපෙන්නි, ථෙරා පාතොව සම්පත්තානං සද්ධිවිහාරිකාදීනං උපාසකාදීනං වා “ත්වං ඉදං ගණ්භ, ත්වං ඉදං ගණ්භා” ති

දෙන්නි, පුප්ඵදානං නාම න හොති. “වෙනියං පුප්පේසාමා” ති ගහෙත්වා ගව්ඡන්තාපි පුප් කරොන්තාපි තත්ථ තත්ථ සම්පත්තානං වෙනියපුප්පන්තාය දෙන්නි, එතම්පි පුප්ඵදානං නාම න හොති. උපාසකෙ අක්කපුප්ඵදීහි පුප්පේන්තෙ දිස්වා “විහාරෙ කණ්කාරපුප්ඵදීහි අත්ථි, උපාසකා තානි ගහෙත්වා පුප්පේවා” ති වත්තුම්පි වට්ටති. හික්ඛු පුප්ඵපුප් කත්වා දිවාතරං ගාමං පට්ටියෙ “කිං, හන්තෙ, අතිදිවා පට්ටියත්වා” ති පුච්ඡන්ති, “විහාරෙ පුප්ඵානි බහුනි, පුප් අකර්මිහා” ති වදන්ති. මනුස්සා “බහුනි කිර විහාරෙ පුප්ඵානි” ති පුනදිවසෙ පහුතං බාදනියං හොජනියං ගහෙත්වා විහාරං ගන්ත්වා පුප්ඵපුප්ඤ්ච කරොන්ති දානඤ්ච දෙන්නි, වට්ටති.

34. මනුස්සා “මයං, හන්තෙ, අසුකදිවසං නාම පුප්පේසාමා” ති පුප්ඵවාරං යාවිත්වා අනුඤ්ඤාතදිවසෙ ආගව්ඡන්ති, සාමණෙරෙහි ව පගෙව පුප්ඵානි ඔව්නිත්වා යපිතානි හොන්ති, තෙ රුක්ඛෙසු පුප්ඵානි අපස්සන්තා “කුහිං, හන්තෙ, පුප්ඵානි” ති වදන්ති, සාමණෙරෙහි ඔව්නිත්වා යපිතානි, තුම්හෙ පන පුප්පේත්වා ගව්ඡථ, සඬ්ඝො අඤ්ඤං දිවසං පුප්පේසන්ති. තෙ පුප්පේත්වා දානං දත්වා ගව්ඡන්ති, වට්ටති. මහාපච්චරියං පන කුරුන්දියඤ්ච “ථෙරා සාමණෙරෙහි දාපෙතුං න ලහන්ති, සවෙ සයමෙව තානි පුප්ඵානි තෙසං දෙන්නි, වට්ටති. ථෙරෙහි පන ‘සාමණෙරෙහි ඔව්නිත්වා යපිතානි’ ති එත්තකමෙව වත්තබ්බ” ත්ති චුත්තං. සවෙ පන පුප්ඵවාරං යාවිත්වා අනොවිතෙසු පුප්ඵෙසු යාගුහත්තාදීනි ආදාය ආගන්ත්වා සාමණෙරෙ “ඔව්නිත්වා දෙවා” ති වදන්ති, ඤාහිසාමණෙරානංයෙව ඔව්නිත්වා දාතුං වට්ටති. අඤ්ඤාතකෙ උක්ඛිපිත්වා රුක්ඛසාමාය යපෙන්නි, න ඔරොහිත්වා පලායිතබ්බං, ඔව්නිත්වා දාතුං වට්ටති. සවෙ පන කොච්ච ධම්මකථිකො “බහුනි උපාසකා විහාරෙ පුප්ඵානි, යාගුහත්තාදීනි ආදාය ගන්ත්වා පුප්ඵපුප් කරොවා” ති වදති, තස්සෙව න කප්පති මහාපච්චරියඤ්ච කුරුන්දියඤ්ච චුත්තං. මහාඅට්ඨකථායං පන “එතං අකප්පියං න වට්ටති” ති අවිසෙසෙන චුත්තං.

35. ඵලම්පි අත්තනො සන්තකං චුත්තනයෙනෙව මාතාපිතුනඤ්ච සෙසඤ්ඤාතීනඤ්ච දාතුං වට්ටති. කුලසඬ්ගහත්ථාය පන දෙත්තස්ස චුත්තනයෙනෙව අත්තනො සන්තකෙ පරසන්තකෙ සඬ්ඝිකෙ සෙනාසනත්ථාය නියමිතෙ ව දුක්කට්ඨාදීනි වෙදිතබ්බානි. අත්තනො සන්තකංයෙව ගිලානමනුස්සානං වා සම්පත්තඉස්සරානං වා බිණ්ණපරිබ්බයානං වා දාතුං වට්ටති, ඵලදානං න හොති. ඵලභාජකෙනපි සම්මතෙන සඬ්ඝස්ස ඵලභාජනකාලෙ සම්පත්තමනුස්සානං උපඬ්ඝභාගං දාතුං වට්ටති, අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. සඬ්ඝාරාමෙපි ඵලපරිච්ඡේදෙන වා රුක්ඛපරිච්ඡේදෙන වා කතිකා කාතබ්බා “තතො ගිලානමනුස්සානං වා අඤ්ඤෙසං වා ඵලං යාවත්තානං යථාපරිච්ඡේදෙන වත්තාරි පඤ්ච ඵලානි දාතබ්බානි, රුක්ඛා වා දස්සෙතබ්බා ‘ඉතො ගහෙතුං ලබ්භති’” ති. “ඉධ ඵලානි සුන්දරානි, ඉතො ගණ්භවා” ති එවං පන න වත්තබ්බං. අත්තනො සන්තකං සිරිසවුණ්ණං වා අඤ්ඤං වා යං කිඤ්චි කසාවං කුලසඬ්ගහත්ථාය දෙති, දුක්කට්ටං. පරසන්තකාදීසුපි චුත්තනයෙනෙව විනිවිජ්ජයො වෙදිතබ්බො. අයං පන විසෙසො – සඬ්ඝස්ස රක්ඛිතගොපිතාපි රුක්ඛජලේ ගරුභණ්ඩමෙවාති.

මත්තිකදන්තකට්ඨවෙළුපණ්ණෙසුපි ගරුහණ්ඩුපගං ඤත්වා වුණ්ණෙ
වුත්තනයෙනෙව විනිවිජයො වෙදිතබ්බො.

36. ජඩ්ඝපෙසනියන්ති ගිහීනං දුතෙය්‍යං සාසනභරණකම්මං වුවිච්ඡි, තං න
කාතබ්බං. ගිහීනඤ්චි සාසනං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස පදෙ පදෙ දුක්කටං. තං කම්මං
නිස්සාය ලද්ධභොජනං භුඤ්ජන්තස්සපි අප්ඤ්ඤාභාරෙ අප්ඤ්ඤාභාරෙ දුක්කටං.
පට්ඨමං සාසනං අග්ගහෙත්වාපි පච්ඡා “අයං දානි සො ගාමො, හන්ද නං සාසනං
ආරොචෙමි” ති මග්ගා ඔක්කමන්තස්සපි පදෙ පදෙ දුක්කටං. සාසනං ආරොචෙත්වා
ලද්ධභොජනං භුඤ්ජතො පුරිමනයෙනෙව දුක්කටං. සාසනං අග්ගහෙත්වා ආගතෙන
පන “හන්තෙ, තස්මිං ගාමෙ ඉත්ථන්තාමස්ස කා පච්ඡති” ති පුච්ඡියමානෙන
කටෙතුං වට්ටති, පුච්ඡිතපඤ්ඤෙ දොසො නත්ථි. පඤ්චන්තං පන සහධම්මිකානං
මාතෘපිතුනං පණ්ඩුපලාසස්ස අත්තතො වෙය්‍යාවච්චකරස්ස සාසනං හරිතුං වට්ටති,
ගිහීනඤ්චි කප්පියසාසනං, තස්මා “මම වචනෙන භගවතො පාදෙ වන්දමා” ති වා
“වෙතියං පට්ඨමං බොධිං සඬ්ඝත්ථෙරං වන්දමා” ති වා “වෙතියෙ ගන්ධපුෂ්පං
කරොමා” ති වා “පුෂ්පපුෂ්පං කරොමා” ති වා “භික්ඛු සන්තිපාතෙථ, දානං දස්සාම,
ධම්මං දෙසාපයිස්සාමා” ති වා ඊදිසෙසු සාසනෙසු කුක්කුච්චං න කාතබ්බං.
කප්පියසාසනානි හි එතානි, න ගිහීනං ගිහිකම්මපට්ඨංයුත්තානීති. ඉමෙහි පන
අට්ඨහි කුලදුසකකම්මෙහි උප්පන්නපච්චයා පඤ්චන්තමිපි සහධම්මිකානං න
කප්පන්ති. අභුතාරොචනරුපියසංවොහාරෙහි උප්පන්නපච්චයසදිසාව හොන්ති.

පබ්බාජනීයකම්මකතො පන යස්මිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා කුලදුසකකම්මං කතං,
යස්මිඤ්ච විහාරෙ වසති, නෙව තස්මිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා වරිතුං ලහති, න විහාරෙ
වසිතුං. පට්ඨපස්සද්ධකම්මෙනපි ච තෙන යෙසු කුලෙසු පුබ්බෙ කුලදුසකකම්මං
කතං, තතො උප්පන්නපච්චයා න ගහෙතබ්බා, ආසවක්ඛයපත්තෙනපි න
ගහෙතබ්බා, අකප්පියාව හොන්ති. “කස්මා න ගණ්හමා” ති පුච්ඡිතෙන “පුබ්බෙ
එවං කතත්තා” ති වුත්තෙ සචෙ වදන්ති “න මයං තෙන කාරණෙන දෙම, ඉදානි
සීලවන්තතාය දෙමා” ති, ගහෙතබ්බා. පකතියා දානට්ඨානෙයෙව කුලදුසකකම්මං
කතං හොති, තතො පකතිදානමෙව ගහෙතුං වට්ටති. යං වඩ්ඪෙත්වා දෙන්ති, තං න
වට්ටති. යස්මා ච පුච්ඡිතපඤ්ඤෙ දොසො නත්ථි, තස්මා අඤ්ඤම්පි භික්ඛුං
පුබ්බණ්ණෙ වා සායන්තෙ වා අන්තර්ගරං පට්ඨමං කොචි පුච්ඡෙය්‍ය “කස්මා,
හන්තෙ, වරමා” ති. යෙනත්ථෙත වරති, තං ආචික්ඛිත්වා “ලද්ධං න ලද්ධ”න්ති
වුත්තෙ සචෙ න ලද්ධං, “න ලද්ධ”න්ති වත්වා යං සො දෙති, තං ගහෙතුං වට්ටති.

37. “න ව, භික්ඛවෙ, පණ්ඩාය අරඤ්ඤෙ වත්ථබ්බං, යො වසෙය්‍ය, ආපත්ති
දුක්කටස්ස. න ව, භික්ඛවෙ, පණ්ඩාය පිණ්ඩාය වරිතබ්බං...පෙ.... න ව, භික්ඛවෙ,
පණ්ඩාය වඩ්ඪකම්මතබ්බං...පෙ.... න ව, භික්ඛවෙ, පණ්ඩාය ධාතබ්බං...පෙ.... න ව,
භික්ඛවෙ, පණ්ඩාය නිසීදිතබ්බං...පෙ.... න ව, භික්ඛවෙ, පණ්ඩාය සෙය්‍යා
කප්පෙතබ්බා, යො කප්පෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා” ති (පාරා. 223 ආදයො)
වුත්තත්තා “එවං (පාරා. අට්ඨ. 2.223) අරඤ්ඤෙ වසන්තං මං ජනො අරහත්තෙ වා
සෙක්ඛභූමියං වා සම්භාවෙස්සති, තතො ලොකස්ස සක්කතො භවිස්සාමි ගරුකතො

මානිතො පුජිතො” ති එවං පත්ථනං කත්වා අරඤ්ඤෙ න වසිතබ්බං. එවං පණ්ඩාය “අරඤ්ඤෙ වසිස්සාමි” ති ගච්ඡන්තස්ස පදවාලෙ පදවාලෙ දුක්කටං, තථා අරඤ්ඤෙ කුටිකරණවඩකමනනිසිදනනිවාසනපාරුපනාදීසු සබ්බකිව්චෙසු පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, තස්මා එවං අරඤ්ඤෙ න වසිතබ්බං. එවං වසන්තො හි සම්භාවනං ලහතු වා මා වා, දුක්කටං ආපජ්ජති. යො පන සමාදින්නධුතඬගො “ධුතඬගං රක්ඛිස්සාමි” ති වා “ගාමන්තෙ මෙ වසතො චිත්තං වික්ඛිපති, අරඤ්ඤං සජ්ජාය” ති චිත්තෙන්වා වා “අද්ධා අරඤ්ඤෙ තිණ්ණං විවෙකානං අඤ්ඤතරං පාපුණ්ණස්සාමි” ති වා “අරඤ්ඤං පවිසිත්වා අරහත්තං අපාපුණ්ණත්වා න නික්ඛම්ස්සාමි” ති වා “අරඤ්ඤවාසො නාම භගවතා පසත්ථො, මයි ව අරඤ්ඤෙ වසන්තෙ බහු සබ්බමචාරී ගාමන්තං හිත්වා ආරඤ්ඤකා භවිස්සන්ති” ති වා එවං අනවජ්ජවාසං වසිතුකාමො හොති, තෙනෙව වසිතබ්බං. පිණ්ඩාය වරන්තස්සපි “අභික්කන්තාදීනි සණ්ඨපෙත්වා පිණ්ඩාය වරිස්සාමි” ති නිවාසනපාරුපනකිව්චතො පභුති යාව භොජනපරියොසානං, තාව පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, සම්භාවනං ලහතු වා මා වා, දුක්කටමෙව. ඛන්ධකචත්තසෙඛියචත්තපරිපූරණත්ථං පන සබ්බමචාරීනං දිට්ඨානුගතිආපජ්ජනත්ථං වා පාසාදිකෙහි අභික්කමපටික්කමාදීනි පිණ්ඩාය පවිසන්තො අනුපවජ්ජො විඤ්ඤානං. වඩකමනාදීසුපි එසෙව නයො.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬගහෙ

කුලසඬගහවිනිවිජයකථා සමත්තා.

6. මච්ඡමංසවිනිවිජයකථා

38. මච්ඡමංසෙසු පන මච්ඡග්ගහණෙන සබ්බම්පි ජලජං වුත්තං. තත්ථ අකප්පියං නාම නත්ථී. මංසෙසු පන මනුස්සහත්ථීඅස්සසුනබඅහිසිහබ්බාග්ඝදීපිඅච්ඡතරච්ඡානං වසෙන දස මංසානි අකප්පියානි. තත්ථ මනුස්සමංසෙ ථුල්ලච්චයං, සෙසෙසු දුක්කටං. ඉති ඉමෙසං මනුස්සාදීනං දසන්තං මංසම්පි අට්ඨිපි ලොහිතම්පි වම්මම්පි ලොමම්පි සබ්බං න වට්ටති. වසාසු පන එකා මනුස්සවසාව න වට්ටති. බීරාදීසු අකප්පියං නාම නත්ථී. ඉමෙසු පන අකප්පියමංසෙසු අට්ඨිආදීසු වා යං කිඤ්චි ඤත්වා වා අඤ්ඤත්වා වා බාදන්තස්ස ආපත්තියෙව. යදා ජානාති, තදා දෙසෙතබ්බා. “අපුච්ඡිත්වා ව බාදිස්සාමි” ති ගණ්හතො පටිග්ගහණෙපි දුක්කටං, “පුච්ඡිත්වා බාදිස්සාමි” ති ගණ්හතො අනාපත්ති. උද්දිස්සකතං පන ජානිත්වා බාදන්තස්සෙව ආපත්ති, පච්ඡා ජානන්තො ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො (මහාව. අට්ඨ. 281).

තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 2.410) උද්දිස්සකතං නාම හික්ඛුනං අත්ථාය වධිත්වා සම්පාදිතං මච්ඡමංසං. උභයම්පි හි උද්දිස්සකතං න වට්ටති. තම්පි අදිට්ඨං අසුතං අපරිසඬකිතං වට්ටති. තිකොට්පරිසුද්ධඤ්ඤි මච්ඡමංසං භගවතා අනුඤ්ඤාතං අදිට්ඨං අසුතං අපරිසඬකිතං. තත්ථ අදිට්ඨං නාම හික්ඛුනං අත්ථාය මිගමච්ඡෙ වධිත්වා ගය්හමානං අදිට්ඨං. අසුතං නාම හික්ඛුනං අත්ථාය මිගමච්ඡෙ වධිත්වා ගහිතන්ති

අසුතං. අපරිසඬිකිතං පන දිට්ඨපරිසඬිකිතං සුතපරිසඬිකිතං
 තදුභයවිනිමුත්තපරිසඬිකිතඤ්ච ඤත්වා තබ්බිපක්ඛතො ජානිතබ්බං. කථං? ඉධ
 භික්ඛු පස්සන්ති මනුස්සෙ ජාලවාගුරාදිහත්ථෙ ගාමතො වා නික්ඛමන්තෙ අරඤ්ඤෙ
 වා විවරන්තෙ. දුතියදිවසෙ ව තෙසං තං ගාමං පිණ්ඩාය පවිට්ඨානං සමච්ඡමංසං
 පිණ්ඩපාතං අභිහරන්ති. තෙ තෙන දිට්ඨෙත පරිසඬිකන්ති ‘‘භික්ඛුනං නු ඛො
 අත්ථාය කත’’න්ති, ඉදං දිට්ඨපරිසඬිකිතං, එතං ගහෙතුං න වට්ටති. යං එවං
 අපරිසඬිකිතං, තං වට්ටති. සචෙ පන තෙ මනුස්සා ‘‘කස්මා, හන්තෙ, න ගණ්හථා’’ති
 පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා ‘‘නයිදං, හන්තෙ, භික්ඛුනං අත්ථාය කතං, අම්හෙහි
 අත්තනො අත්ථාය වා රාජයුත්තාදීනං වා අත්ථාය කත’’න්ති වදන්ති, කප්පති.

න හෙව ඛො භික්ඛු පස්සන්ති, අපිච ඛො සුඤ්ඤන්ති ‘‘මනුස්සා කිර
 ජාලවාගුරාදිහත්ථා ගාමතො වා නික්ඛමන්ති, අරඤ්ඤෙ වා විවරන්ති’’ති.
 දුතියදිවසෙ ව තෙසං තං ගාමං පිණ්ඩාය පවිට්ඨානං සමච්ඡමංසං පිණ්ඩපාතං
 අභිහරන්ති. තෙ තෙන සුතෙන පරිසඬිකන්ති ‘‘භික්ඛුනං නු ඛො අත්ථාය කත’’න්ති,
 ඉදං සුතපරිසඬිකිතං නාම, එතං ගහෙතුං න වට්ටති. යං එවං අපරිසඬිකිතං, තං
 වට්ටති. සචෙ පන තෙ මනුස්සා ‘‘කස්මා, හන්තෙ, න ගණ්හථා’’ති පුච්ඡිත්වා
 තමත්ථං සුත්වා ‘‘නයිදං, හන්තෙ, භික්ඛුනං අත්ථාය කතං, අම්හෙහි අත්තනො
 අත්ථාය වා රාජයුත්තාදීනං වා අත්ථාය කත’’න්ති වදන්ති, කප්පති.

න හෙව ඛො පන භික්ඛු පස්සන්ති න සුඤ්ඤන්ති, අපිච ඛො තෙසං තං ගාමං
 පිණ්ඩාය පවිට්ඨානං පත්තං ගහෙත්වා සමච්ඡමංසං පිණ්ඩපාතං අභිසඬ්ඛරිත්වා
 අභිහරන්ති. තෙ පරිසඬිකන්ති ‘‘භික්ඛුනං නු ඛො අත්ථාය කත’’න්ති, ඉදං
 තදුභයවිනිමුත්තපරිසඬිකිතං නාම, එතම්පි ගහෙතුං න වට්ටති. යං එවං
 අපරිසඬිකිතං, තං වට්ටති. සචෙ පන තෙ මනුස්සා ‘‘කස්මා, හන්තෙ, න ගණ්හථා’’ති
 පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා ‘‘නයිදං, හන්තෙ, භික්ඛුනං අත්ථාය කතං, අම්හෙහි
 අත්තනො අත්ථාය වා රාජයුත්තාදීනං වා අත්ථාය කතං, පචත්තමංසං වා
 කප්පියමෙව ලභිත්වා භික්ඛුනං අත්ථාය සම්පාදිත’’න්ති වදන්ති, කප්පති. මතානං
 පෙතකිච්චත්ථාය මඬ්ගලාදීනං වා අත්ථාය කතෙපි එසෙව නයො. යං යඤ්ඤි
 භික්ඛුනංයෙව අත්ථාය අකතං, යත්ථ ව නිබ්බෙමතිකො හොති, තං සබ්බං කප්පති.

39. සචෙ පන එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛුනං උද්දිස්සකතං හොති, තෙ ව අත්තනො
 අත්ථාය කතභාවං න ජානන්ති, අඤ්ඤෙ ජානන්ති. යෙ ජානන්ති, තෙසං න වට්ටති,
 ඉතරෙසං පන වට්ටති. අඤ්ඤෙ න ජානන්ති, තෙයෙව ජානන්ති, තෙසංයෙව න
 වට්ටති, අඤ්ඤෙසං වට්ටති. තෙපි ‘‘අම්භාකං අත්ථාය කත’’න්ති ජානන්ති,
 අඤ්ඤෙපි ‘‘එතෙසං අත්ථාය කත’’න්ති ජානන්ති, සබ්බෙසම්පි න වට්ටති. සබ්බෙ
 න ජානන්ති, සබ්බෙසම්පි වට්ටති. පඤ්චසු හි සහධම්මිකෙසු යස්ස වා තස්ස වා
 අත්ථාය උද්දිස්සකතං සබ්බෙසං න කප්පති.

සචෙ පන කොචි එකං භික්ඛුං උද්දිස්ස පාණං වධිත්වා තස්ස පත්තං පුරෙත්වා
 දෙති, සො ව අත්තනො අත්ථාය කතභාවං ජානංයෙව ගහෙත්වා අඤ්ඤස්ස

හික්බුනො දෙති, සො තං තස්ස සද්ධාය පරිභුඤ්ජති, කස්ස ආපත්තිති? ද්විත්තම්පි අනාපත්ති. යඤ්චි උද්දිස්ස කතං, තස්ස අභුත්තතාය අනාපත්ති, ඉතරස්ස අජානනතාය. කප්පියමංසස්ස හි පටිග්ගහණෙ ආපත්ති නත්ථි, උද්දිස්සකතඤ්ච අජානිත්වා භුත්තස්ස පච්ඡා ඤත්වා ආපත්තිදෙසනාකිච්චං නාම නත්ථි. අකප්පියමංසං පන අජානිත්වා භුත්තෙන පච්ඡා ඤත්වාපි ආපත්ති දෙසෙතබ්බා. උද්දිස්සකතඤ්ච ඤත්වා භුඤ්ජතොව ආපත්ති, අකප්පියමංසං අජානිත්වා භුඤ්ජන්තස්සපි ආපත්තියෙව, තස්මා ආපත්තිහිරුකෙන රූපං සල්ලක්ඛෙන්තෙනපි පුච්ඡිත්වා මංසං පටිග්ගහෙතබ්බං. පරිභොගකාලෙ “පුච්ඡිත්වා පරිභුඤ්ජිස්සාමි” ති වා ගහෙත්වා පුච්ඡිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. කස්මා? දුට්ඨඤ්ඤායාත්තා. අච්ඡමංසමිපි හි සුකරමංසසද්ධිං හොති, දීපිමංසාදීනි ච මිගමංසාදිසද්ධානි, තස්මා පුච්ඡිත්වා ගහණමෙව චත්තන්ති වදන්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසංඛගහෙ

මච්ඡමංසවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

7. අනාමාසවිනිච්ඡයකථා

40. අනාමාසන්ති න පරාමසිතබ්බං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.281) – යස්මා මාතා වා භොතු ධිතා වා හගිනී වා, ඉත්ථි නාම සබ්බාපි බ්‍රහ්මචරියස්ස පාරිබන්ථිකාව අනාමාසා ච, තස්මා “අයං මෙ මාතා, අයං මෙ ධිතා, අයං මෙ හගිනී” ති ගෙහස්සිතපෙමෙන ආමසතොපි දුක්කට්ඨමෙව චුත්තං. ඉමං පන හගවතො ආණං අනුස්සරන්තෙන සවෙපි නදීසොතෙන වුය්හමානං මාතරං පස්සති, නෙව හත්ථෙත පරාමසිතබ්බා, පණ්ඩිතෙන පන හික්බුනා නාවා වා ඵලකං වා කදලික්ඛන්ධො වා දාරුක්ඛන්ධො වා උපසංහරිතබ්බො. තස්මිං අසති කාසාවම්පි උපසංහරිත්වා පුරතො යපෙතබ්බං, “ඵත්ථ ගණ්හානී” ති පන න චත්තබ්බා. ගහිතෙ “පරික්ඛාරං කඬ්ඨාමි” ති කඬ්ඨන්තෙන ගන්තබ්බං. සවෙ පන භායති, පුරතො පුරතො ගන්ත්වා “මා භායී” ති සමස්සාසෙතබ්බා. සවෙ භායමානා පුත්තස්ස සහසා ඛන්ධො වා අහිරුහති, හත්ථෙ වා ගණ්හානි, න “අපෙහි මහල්ලිකෙ” ති නිද්ධුනිතබ්බා, ථලං පාපෙතබ්බා. කද්දමෙ ලග්ගායපි කූපෙ පතිතායපි ඵසෙව නයො. තත්‍රාපි හි යොත්තං වා චත්ථං වා පක්ඛිපිත්වා හත්ථෙත ගහිතභාවං ඤත්වා උද්ධරිතබ්බා, න ත්වෙව ආමසිතබ්බා.

න කෙවලඤ්ච මාතුගාමස්ස සරිරමෙව අනාමාසං, නිවාසනපාරුපනම්පි ආහරණභණ්ඩම්පි අන්තමසො තිණණ්ඩුපකං වා තාලපණ්ණමුද්දිකං වා උපාදාය අනාමාසමෙව. තඤ්ච ඛො නිවාසනපාවුරණං පිළන්ධනත්ථාය යපිතමෙව. සවෙ පන නිවාසනං වා පාරුපනං වා පරිචත්තෙන්වා චීවරත්ථාය පාදමුලෙ යපෙති, වට්ටති. ආහරණභණ්ඩෙසු පන සීසපසාධනදන්තසුච්ඡාදිකප්පියභණ්ඩං “ඉමං, හන්තෙ, තුම්භාකං දෙම, ගණ්හං” ති දීයමානං සිපාටිකාසුච්ඡාදිඋපකරණත්ථාය ගහෙතබ්බං. සුවණ්ණරජත්‍රත්තාදිමයං පන අනාමාසමෙව, දීයමානම්පි න ගහෙතබ්බං. න

කෙවලඤ්ච ඵතාසං සරීරූපගමෙව අනාමාසං, ඉත්ථිසංශ්ඨානෙන කතං කට්ඨරූපමිති දන්තරූපමිති අයරූපමිති ලොහරූපමිති තිප්පරූපමිති පොත්ථකරූපමිති සබ්බරතනරූපමිති අන්තමසො පිට්ඨමයරූපමිති අනාමාසමෙව. පරිභොගත්ථාය පන “ඉදං තුම්භාකං හොතු”ති ලභිත්වා යපෙත්වා සබ්බරතනමයං අවසෙසං භින්දිත්වා උපකරණාරහං උපකරණෙ, පරිභොගාරහං පරිභොගෙ උපනෙතුං වට්ටති.

41. යථා ව ඉත්ථිරූපකං, ඵවං සත්තවිධං ධඤ්ඤමිති අනාමාසමෙව. තස්මා ඛේත්තමජ්ඣේන ගච්ඡන්තෙන තත්ථජාතකමිති ධඤ්ඤඵලං න ආමසන්තෙන ගන්තබ්බං. සචෙ සරද්ථාරෙ වා අන්තරාමග්ගෙ වා ධඤ්ඤං පසාරිතං හොති, පස්සෙන ව මග්ගො අත්ථි, න මද්දන්තෙන ගන්තබ්බං. ගමනමග්ගෙ අසති මග්ගං අධිට්ඨාය ගන්තබ්බං. අන්තරසරෙ ධඤ්ඤස්ස උපරි ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා දෙන්ති, නිසිදිතුං වට්ටති. කෙච් ආසනසාලාය ධඤ්ඤං ආකිරන්ති, සචෙ සක්කා හොති හරාපෙතුං, හරාපෙනබ්බං. නො චෙ, ඵකමන්තං ධඤ්ඤං අමද්දන්තෙන පීඨකං පඤ්ඤපෙත්වා නිසිදිතබ්බං. සචෙ ඔකාසො න හොති, මනුස්සා ධඤ්ඤමජ්ඣේයෙව පඤ්ඤපෙත්වා දෙන්ති, නිසිදිතබ්බං. තත්ථජාතකානි මුග්ගමාසාදිනි අපරණ්ණානිපි තාලපනසාදිනි වා ඵලානි කීළන්තෙන න ආමසිතබ්බානි. මනුස්සෙහි රාසිකතෙසුපි ඵසෙව නයො. අරඤ්ඤෙ පන රුක්ඛතො පතිතානි ඵලානි “අනුපසම්පන්නානං දස්සාමි”ති ගණ්හිතුං වට්ටති.

42. මුත්තා මණි වෙළුරියො සඬබ්බො සිලා පවාළං රජතං ජාතරූපං ලොභිතඬබ්බො මසාරගල්ලන්ති ඉමෙසු දසසු රතනෙසු මුත්තා අධොතා අවිද්ධා යථාජාතාව ආමසිතුං වට්ටති, සෙසා අනාමාසානි වදන්ති, තං න ගහෙතබ්බං. මහාපච්චරියං පන “මුත්තා ධොතාපි අධොතාපි අනාමාසා, භණ්ඩමූලත්ථාය ව සම්පට්ඨිත්තුං න වට්ටති, කුට්ඨරොගස්ස භෙසජ්ජත්ථාය පන වට්ටති”ති චුත්තං, තං යුත්තං. අන්තමසො ජාතිඵලිකං උපාදාය සබ්බොපි නීලපිතාදිවණ්ණභෙදො මණි ධොතවිද්ධවට්ටිතො අනාමාසො, යථාජාතො පන ආකරමුත්තො පත්තාදිභණ්ඩමූලත්ථං සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටතිති චුත්තං, තමිපි මහාපච්චරියං පටික්ඛිත්තං. පචිත්වා කතො කාවමණියෙවෙකො වට්ටතිති චුත්තං. වෙළුරියෙපි මණිසදිසොව විනිවිජයො.

සඬබ්බො ධමනසඬබ්බො ව ධොතවිද්ධො ව රතනමිස්සො අනාමාසො, පානීයසඬබ්බො ධොතොපි අධොතොපි ආමාසොව. සෙසඤ්ච අඤ්ජනාදිභෙසජ්ජත්ථායපි භණ්ඩමූලත්ථායපි සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටති. සිලා ධොතවිද්ධා රතනසංයුත්තා මුග්ගවණ්ණාව අනාමාසා, සෙසා සත්ථකනිසංසනාදිඅත්ථාය ගණ්හිතුං වට්ටති. ඵත්ථ ව රතනසංයුත්තානි සුවණ්ණෙන සද්ධිං යොපෙත්වා පචිත්වා කතානි වදන්ති. පවාළං ධොතවිද්ධං අනාමාසං, සෙසං ආමාසඤ්ච භණ්ඩමූලත්ථඤ්ච සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටතිති වදන්ති, තං න ගහෙතබ්බං. මහාපච්චරියං පන “ධොතමිපි අධොතමිපි සබ්බං අනාමාසඤ්ච න ව සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටති”ති චුත්තං, තං යුත්තං.

රජකඤ්ච ජාතරූපඤ්ච කතහණ්ඩම්පි අකතහණ්ඩම්පි සබ්බෙන සබ්බං ඛිජනො පට්ඨාය අනාමාසඤ්ච අසම්පට්ච්ඡනීයඤ්ච. උත්තරරාජපුත්තො කිර සුවණ්ණවෙනියං කාරාපෙත්වා මහාපදුමත්ථෙරස්ස පෙසෙසි. ථෙරො “න කප්පති” ති පටික්ඛිපි. වෙනියසරෙ සුවණ්ණපදුමසුවණ්ණබ්බුලකාදීනි හොන්ති, එතානිපි අනාමාසානි. වෙනියසරගොපකා පන රූපියජඩ්ඛකට්ඨානෙ ධීතා, තස්මා තෙසං කෙළාපයිතුං වට්ටතීති වුත්තං. කුරුන්දියං පන තම්පි පටික්ඛිත්තං, සුවණ්ණවෙනියෙ කවචරමෙව හරිතුං වට්ටතීති එත්තකමෙව අනුඤ්ඤාතං. ආරකුට්ඨොහම්පි ජාතරූපගතිකමෙව අනාමාසන්ති සබ්බට්ඨකථාසු වුත්තං. සෙනාසනපරිභොගෙ පන සබ්බොපි කප්පියො, තස්මා ජාතරූපරජතමයා සබ්බෙපි සෙනාසනපරික්ඛාරා ආමාසා, භික්ඛූනං ධම්මවිනයවණ්ණනට්ඨානෙ රතනමණ්ඩපෙ කරොන්ති ඵලිකත්ථම්මෙහ රතනදාමපට්ඨමණ්ඩිතෙ, තත්ථ සබ්බුපකරණානි භික්ඛූනං පටිජග්ගිතුං වට්ටන්ති. ලොභිතඩ්ඛමසාරගල්ලා ධොතවිද්ධා අනාමාසා, ඉතරෙ ආමාසා, හණ්ඩමුලත්ථාය ව සම්පට්ච්ඡිතුං වට්ටතීති වුත්තං. මහාපච්චරියං පන “ධොතාපි අධොතාපි සබ්බසො අනාමාසා, න ව සම්පට්ච්ඡිතුං වට්ටන්ති” ති පටික්ඛිත්තං.

43. සබ්බං ආවුධහණ්ඩං අනාමාසං, හණ්ඩමුලත්ථාය දීයමානම්පි න සම්පට්ච්ඡිතබ්බං. සත්ථවණ්ඨජා නාම න වට්ටති. සුද්ධධනුදණ්ඩොපි ධනුජියාපි පතොදොපි තොමරොපි අඬිකුසොපි අන්තමසො වාසිඵරසුආදීනිපි ආවුධසඩ්බෙපෙන කතානි අනාමාසානි. සවෙ කෙනචි විහාරෙ සත්ති වා තොමරො වා යපිතො හොති, විහාරං ජග්ගන්තෙන “හරන්තු” ති සාමිකානං පෙසෙතබ්බං. සවෙ න හරන්ති, තං අවාලෙන්තෙන විහාරො පටිජග්ගිතබ්බො. යුද්ධභූමියං පන පතිතං අසිං වා සත්තිං වා තොමරං වා දිස්වා පාසාණෙන වා කෙනචි වා අසිං භින්දිත්වා සත්ථකත්ථාය ගහෙතුං වට්ටති. ඉතරානිපි වියොජෙත්වා කිඤ්චි සත්ථකත්ථාය, කිඤ්චි කත්තරදණ්ඩාදිඅත්ථාය ගහෙතුං වට්ටති. “ඉදං ගණ්හථා” ති දීයමානං පන විනාසෙත්වා “කප්පියහණ්ඩං කරිස්සාමි” ති සබ්බම්පි සම්පට්ච්ඡිතුං වට්ටති.

මච්ඡජාලපක්ඛිජාලාදීනිපි ඵලකජාලිකාදීනිපි සරපරිත්තාණානිපි සබ්බානි අනාමාසානි, පරිභොගත්ථාය ලබ්භමානෙසු පන ජාලං තාව “ආසනස්ස වා වෙනියස්ස වා උපරි ඛන්ධිස්සාමි, ඡත්තං වා වෙයෙස්සාමි” ති ගහෙතුං වට්ටති. සරපරිත්තාණං සබ්බම්පි හණ්ඩමුලත්ථාය සම්පට්ච්ඡිතුං වට්ටති. පරුපරොධනිවාරණඤ්ඤි එතං, න උපරොධකරන්ති. ඵලකං “දන්තකට්ඨභාජනං කරිස්සාමි” ති ගහෙතුං වට්ටති.

වම්මවිනද්ධානි විණාහෙරිආදීනි අනාමාසානි. කුරුන්දියං පන “හෙරිසඩ්ඝාටොපි විණාසඩ්ඝාටොපි තුව්ඡපොක්ඛරම්පි මුඛවට්ටියං. ආරොපිතවම්මම්පි විණාදණ්ඩකොපි සබ්බං අනාමාස” ති වුත්තං. ඔනහිතුං වා ඔනහාපෙතුං වා වාදෙතුං වා වාදාපෙතුං වා න ලබ්භතියෙව. වෙනියඩ්ගණෙ පූජං කත්වා මනුස්සෙහි ඡඩ්ඛිතං දිස්වාපි අවාලෙන්වාව අන්තරන්තරෙ සම්මජ්ජිතබ්බං,

කවචරජඩ්ඩනකාලෙ පන කවචරනියාමෙනෙව හරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතුං
 වට්ටති මහාපච්චරියං චුත්තං. භණ්ඩමුලත්ථාය සම්පට්ච්ඡිතුම්පි වට්ටති,
 පරිභොගත්ථාය ලබ්භමානෙසු පන විණාදොණිකඤ්ච හෙරිපොක්ඛරඤ්ච
 දන්තකට්ඨභාජනං කරිස්සාම, වම්මං සත්ථකකොසකන්ති එවං තස්ස තස්ස
 පරික්ඛාරස්ස උපකරණත්ථාය ගහෙත්වා තථා තථා කාතුං වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬගහෙ

අනාමාසවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

8. අධිට්ඨානවිකල්පනවිනිච්ඡයකථා

44. අධිට්ඨානවිකල්පනෙසු පන – අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිච්චරං අධිට්ඨාතුං න
 විකල්පෙතුං, වස්සිකසාට්ඨිකං වස්සානං වාතුමාසං අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකල්පෙතුං,
 නිසිදනං අධිට්ඨාතුං න විකල්පෙතුං, පච්චත්ථරණං අධිට්ඨාතුං න විකල්පෙතුං,
 කණ්ඩුප්පට්ච්ඡාදිං යාව ආබාධා අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකල්පෙතුං,
 මුඛපුඤ්ජනවොළං අධිට්ඨාතුං න විකල්පෙතුං, පරික්ඛාරවොළං අධිට්ඨාතුං න
 විකල්පෙතුං”න්ති (මහාව. 358) වචනතො තිච්චරාදිනියාමෙනෙව අධිට්ඨහිත්වා
 පරිභුඤ්ජිතුකආමෙන “ඉමං සඬ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි” තිආදිනා නාමං වත්වා
 අධිට්ඨාතඛිං. විකල්පෙන්තෙන පන නාමං අග්ගහෙත්වා “ඉමං චීවරං තුය්භං
 විකල්පෙමි” ති වත්වා විකල්පතඛිං. තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 2.469) තිච්චරං
 අධිට්ඨහන්තෙන රජිත්වා කල්පබිත්ථුං දත්වා පමාණයුත්තමෙව අධිට්ඨාතඛිං. අස්ස
 පමාණං උක්කට්ඨපරිච්ඡේදෙන සුගතචීවරතො ඌනකං වට්ටති, ලාමකපරිච්ඡේදෙන
 සඬ්ඝාටියා උත්තරාසඬගස්ස ව දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චකං, තිරියං මුට්ඨිත්තිකං පමාණං
 වට්ටති. අන්තරවාසකො දීඝසො මුට්ඨිපඤ්චකො, තිරියං ද්විභත්ථොපි වට්ටති.
 පාරුපනෙනපි හි සක්කා නාහිං පට්ච්ඡාදෙතුන්ති. චුත්තස්පමාණතො පන
 අතිරෙකඤ්ච ඌනකඤ්ච “පරික්ඛාරවොළක”න්ති අධිට්ඨාතඛිං.

තත්ථ යස්මා “ද්වෙ චීවරස්ස අධිට්ඨානා කායෙන වා අධිට්ඨෙති, වාචාය වා
 අධිට්ඨෙති” ති (පරි. 322) චුත්තං, තස්මා පුරාණසඬ්ඝාටිං “ඉමං සඬ්ඝාටිං
 පච්චුද්ධරාමි” ති පච්චුද්ධරිත්වා නවං සඬ්ඝාටිං හත්ථෙන ගහෙත්වා “ඉමං සඬ්ඝාටිං
 අධිට්ඨාමි” ති විත්තෙන ආභොගං කත්වා කායවිකාරං කරොන්තෙන කායෙන
 අධිට්ඨාතඛිං. ඉදං කායෙන අධිට්ඨානං, තං යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන
 අචුසන්තස්ස න වට්ටති. වාචාය අධිට්ඨානෙ පන වච්චෙදං කත්වා වාචාය
 අධිට්ඨාතඛිං. තත්ථ දුට්ඨං අධිට්ඨානං – සවෙ හත්ථපාසෙ හොති, “ඉමං සඬ්ඝාටිං
 අධිට්ඨාමි” ති වාචා හින්දිතඛිං. අථ අන්තොගඛිහෙ වා උපරිපාසාදෙ වා
 සාමන්තවිහාරෙ වා හොති, යපිතට්ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා “එතං සඬ්ඝාටිං
 අධිට්ඨාමි” ති වාචා හින්දිතඛිං. එස නයො උත්තරාසඬගෙ අන්තරවාසකෙ ව.
 නාමමත්තමෙව හි විසෙසො, තස්මා සඛ්ඛානි සඬ්ඝාටිං උත්තරාසඬගං
 අන්තරවාසකන්ති එවං අන්තතො නාමෙනෙව අධිට්ඨාතඛිං. සවෙ අධිට්ඨහිත්වා

යම්තවත්තේ සඳිසාට්ඨාදීනි කරොති, නිට්ඨිතෙ රජතෙ ව කප්පෙ ව “ඉමං පච්චුද්ධරාමී”ති පච්චුද්ධරිත්වා පුන අධිට්ඨානබ්බානි. අධිට්ඨිතෙන පන සද්ධිං මහන්තතරමෙව දුතියපට්ඨං වා ඛණ්ඩං වා සිබ්බන්තෙන පුන අධිට්ඨානබ්බං. සමෙ වා බුද්දකෙ වා අධිට්ඨානකිව්වං නත්ථි.

තිව්වරං පන පරික්ඛාරවොළං අධිට්ඨානං වට්ඨති, න වට්ඨති? මහාපදුමත්තේරො කිරාහ “තිව්වරං තිව්වරමෙව අධිට්ඨානබ්බං, සවෙ පරික්ඛාරවොළාධිට්ඨානං ලභෙය්‍යා, උදොසිතසික්ඛාපදෙ පරිභාරො නිරත්ථකො භවෙය්‍යා”ති. එවං චුත්තෙ කිර අවසෙසා භික්ඛු ආහංසු “පරික්ඛාරවොළමිහි භගවතා ව ‘අධිට්ඨානබ්බ’න්ති චුත්තං, තස්මා වට්ඨති”ති. මහාපච්චරියමිහි චුත්තං “පරික්ඛාරවොළං නාම පාටෙක්කං නිධානමුඛමෙතං. තිව්වරං ‘පරික්ඛාරවොළ’න්ති අධිට්ඨන්තිවා පරිභුඤ්ජිතං වට්ඨති, උදොසිතසික්ඛාපදෙ (පාරා. 471 ආදයො) පන තිව්වරං අධිට්ඨන්තිවා පරිහරන්තස්ස පරිභාරො චුත්තො”ති. උභතොච්ඡිගභාණකො පුණ්ණවාලිකවාසී මහාතිස්සත්තේරොපි කිරාහ “මයං පුබ්බෙ මහාපෙරානං අස්සමිහා ‘අරඤ්ඤවාසිනො භික්ඛු රුක්ඛසුසිරාදීසු විවරං යපෙත්වා පධානං පදහනත්ථාය ගච්ඡන්ති, සාමන්තවිහාරෙ ධම්මස්සවනත්ථාය ගතානඤ්ච තෙසං සුරියෙ උට්ඨිතෙ සාමණෙරා වා දහරහික්ඛු වා පත්තව්වරං ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, තස්මා සුඛපරිභොගත්ථං තිව්වරං පරික්ඛාරවොළං අධිට්ඨානං වට්ඨති”ති. මහාපච්චරියමිහි චුත්තං “පුබ්බෙ ආරඤ්ඤිකා භික්ඛු අබද්ධසීඨාය දුප්පරිහාරන්ති තිව්වරං පරික්ඛාරවොළමෙව අධිට්ඨන්තිවා පරිභුඤ්ජිතං”ති.

45. වස්සිකසාට්ඨිකා අනතිරිත්තප්පමාණා නාමං ගහෙත්වා චුත්තනයෙනෙව චත්තාරො වස්සිකෙ මාසෙ අධිට්ඨානබ්බා, තතො පරං පච්චුද්ධරිත්වා විකප්පෙතබ්බා. වණ්ණහෙදමත්තරත්තාපි වෙසා වට්ඨති, ද්වෙ පන න වට්ඨන්ති. නිසීදනං චුත්තනයෙන අධිට්ඨානබ්බමෙව, තඤ්ච බො පමාණයුත්තං එකමෙව, ද්වෙ න වට්ඨන්ති. පච්චත්ථරණමිහි අධිට්ඨානබ්බමෙව, තං පන මහන්තමිහි වට්ඨති, එකමිහි වට්ඨති, බහුනිපි වට්ඨන්ති, නීලමිහි පීතකමිහි සදසමිහි පුප්පදසමිහි සබ්බප්පකාරං වට්ඨති. කණ්ඩුප්පට්ඨිජාදි යාව ආබාධො අත්ථි, තාව පමාණිකා අධිට්ඨානබ්බා. ආබාධෙ වූපසන්තෙ පච්චුද්ධරිත්වා විකප්පෙතබ්බා, එකාව වට්ඨති. මුඛපුඤ්ජනවොළං අධිට්ඨානබ්බමෙව, යාව එකං ධොවීයති, තාව අඤ්ඤං පරිභොගත්ථාය ඉච්ඡිතබ්බන්ති ද්වෙපි වට්ඨන්ති. අපරෙ පන පෙරා “නිධානමුඛමෙතං, බහුනිපි වට්ඨන්ති”ති වදන්ති. පරික්ඛාරවොළෙ ගණනා නත්ථි, යත්තකං ඉච්ඡති, තත්තකං අධිට්ඨානබ්බමෙව. ථවිකාපි පරිස්සාවනමිහි විකප්පනුපගපච්ඡිමවිවරප්පමාණං “පරික්ඛාරවොළ”න්ති අධිට්ඨානබ්බමෙව. තස්ස පමාණං දීඝතො ද්වෙ විදත්ථියො තිරියං විදත්ථි, තං පන දීඝතො වඩ්ඪකීහත්ථප්පමාණං, විත්ථාරතො තතො උපඩ්ඪප්පමාණං හොති. තත්ත්වං පාළි “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආයාමෙන අට්ඨඨගුලං සුගතඨගුලෙන චතුරඨගුලවිත්ථං පච්ඡිමං විවරං විකප්පෙතු”න්ති (මහාව. 358). බහුනිපි එකතො කත්වා “ඉමානි විවරානි පරික්ඛාරවොළානි අධිට්ඨාමී”ති අධිට්ඨානමිහි වට්ඨතියෙව. හෙසප්පනවකම්මමාතාපිතුආදීනං අත්ථාය යපෙන්නෙන අනධිට්ඨිතෙපි නත්ථි

ආපත්ති. මඤ්චනිසි පියනිසි බිම්බොහනං පාවාරො කොප්චොති එතෙසු පන සෙනාසනපරික්ඛාරත්ථාය දින්නපච්චත්ථරණෙ ව අධිට්ඨානකිච්චං නත්ථියෙව.

සචෙ පන (පාරා. අට්ඨ. 2.636-38) ඤාතකපචාරිතට්ඨානතො සුත්තං ලභිත්වා ඤාතකපචාරිතෙනෙව තත්තවායෙන අඤ්ඤාත වා මූලං දත්වා චීවරං වායාපෙති, වායාපනපච්චයා අනාපත්ති. දසාහාතික්කමනපච්චයා පන ආපත්තිං රක්ඛන්තෙන විකප්පනුපගප්පමාණමත්තෙ වීතෙ තත්තෙ යීතංයෙව අධිට්ඨානබ්බං. දසාහාතික්කමෙන නිට්ඨාපියමානඤ්ඤි නිස්සග්ගියං භවෙය්‍යාති. ඤාතකාදීහි තත්තං ආරොපාපෙත්වා “තුම්භාකං, භන්තෙ, ඉදං චීවරං ගණ්භෙය්‍යාපා”ති නිය්‍යාතිතෙපි එසෙව නයො.

සචෙ තත්තවායො එවං පයොජිතො වා සයං දාතුකාමො වා හුත්වා “අහං, භන්තෙ, තුම්භාකං චීවරං අසුකදිවසෙ නාම වායිත්වා යපෙස්සාමි”ති වදති, හික්ඛු ව තෙන පරිච්ඡින්නදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමෙති, නිස්සග්ගියං පාවිත්තියං. සචෙ පන තත්තවායො “අහං තුම්භාකං චීවරං වායිත්වා සාසනං පෙසෙස්සාමි”ති වත්වා තථෙව කරොති, තෙන පෙසිතහික්ඛු පන තස්ස හික්ඛුනො න ආරොචෙති, අඤ්ඤා දිස්වා වා සුත්වා වා “තුම්භාකං, භන්තෙ, චීවරං නිට්ඨිත”න්ති ආරොචෙති, එතස්ස ආරොචනං න පමාණං. යදා පන තෙන පෙසිතොයෙව ආරොචෙති, තස්ස වචනං සුතදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාවිත්තියං.

සචෙ තත්තවායො “අහං තුම්භාකං චීවරං වායිත්වා කස්සචි භත්ථෙ පහිණ්ස්සාමි”ති වත්වා තථෙව කරොති, චීවරං ගහෙත්වා ගතහික්ඛු පන අත්තතො පරිවෙණෙ යපෙත්වා තස්ස න ආරොචෙති, අඤ්ඤා කොචි භණති “අපි, භන්තෙ, අධුනා ආහතං චීවරං සුන්දර”න්ති. කුහිං, ආචුසො, චීවරන්ති. ඉත්ථන්තාමස්ස භත්ථෙ පෙසිතන්ති. එතස්සපි වචනං න පමාණං. යදා පන සො හික්ඛු චීවරං දෙති, ලද්ධදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාවිත්තියං. සචෙ පන වායාපනමූලං අදින්නං භොති, යාව කාකණිකමත්තම්පි අවසිට්ඨං, තාව රක්ඛති.

46. අධිට්ඨිතචීවරං (පාරා. අට්ඨ. 2.469) පන පරිභුඤ්ජනො කථං අධිට්ඨානං විජහති? අඤ්ඤස්ස දානෙන අච්ඡින්නදිත්වා ගහණෙන විස්සාසග්ගාහෙන භීතායාවත්තතෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානෙන කාලකිරියාය ලිඛිගපරිවත්තතෙන පච්චුද්ධරණෙන ඡිද්දභාවෙනාති ඉමෙහි නවහි කාරණෙහි විජහති. තත්ථ පුරිමෙහි අට්ඨහි සබ්බචීවරාති අධිට්ඨානං විජහන්ති, ඡිද්දභාවෙන පන තිච්චරස්සෙව සබ්බට්ඨකථාසු අධිට්ඨානවිජහනං වුත්තං, තඤ්ච නබ්බිට්ඨිප්පමාණෙන ඡිද්දෙන. තත්ථ නබ්බිට්ඨිප්පමාණං කනිට්ඨභිගුලිනබ්බසෙන වෙදිතබ්බං, ඡිද්දඤ්ච විනිවිද්ධඡිද්දමෙව. ඡිද්දස්ස හි අබ්භන්තරෙ එකතත්තු වෙපි අච්ඡින්නො භොති, රක්ඛති. තත්ථ සඬ්ඝාටියා ව උත්තරාසඬ්ගස්ස ව දීඝන්තතො විදත්ථිප්පමාණස්ස, තිරියන්තතො අට්ඨභිගුලප්පමාණස්ස පදෙසස්ස ඔරතො ඡිද්දං අධිට්ඨානං හින්දති, අත්තරවාසකස්ස පන දීඝන්තතො විදත්ථිප්පමාණස්සෙව, තිරියන්තතො වතුරභිගුලප්පමාණස්ස පදෙසස්ස ඔරතො ඡිද්දං අධිට්ඨානං හින්දති, පරතො න

හින්දු, තස්මා ජාතෙ ඡිද්දෙ තිව්වරං අතිරෙකව්වරට්ඨානෙ තිට්ඨති, සුවිකම්මං කත්වා පුන අධිට්ඨාතබ්බං. යො පන දුබ්බලට්ඨානෙ පයමං අග්ගලං දත්වා පච්ඡා දුබ්බලට්ඨානං ඡින්දිත්වා අපනෙති, අධිට්ඨානං න භිජ්ජති. මණ්ඩලපරිවත්තනෙපි එසෙව නයො. දුපට්ටස්ස එකස්මිං පටලෙ ඡිද්දෙ වා ජාතෙ ගළිතෙ වා අධිට්ඨානං න භිජ්ජති, බුද්දකං ව්වරං මහන්තං කරොති, මහන්තං වා බුද්දකං කරොති, අධිට්ඨානං න භිජ්ජති. උභො කොට්ඨො මජ්ඣෙ කරොත්තො සචෙ පයමං ඡින්දිත්වා පච්ඡා සටෙති, අධිට්ඨානං භිජ්ජති. අප සටෙත්වා ඡින්දති, න භිජ්ජති. රජකෙහි ධොවාපෙත්වා සෙතං කාරාපෙත්තස්සපි අධිට්ඨානං අධිට්ඨානමෙවාති. අයං තාව අධිට්ඨානෙ විනිච්ඡයො.

47. විකප්පනෙ පන ද්වෙ විකප්පනා සම්මුඛාවිකප්පනා පරම්මුඛාවිකප්පනා ව. කථං සම්මුඛාවිකප්පනා හොති? ව්වරානං එකබ්භුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා “ඉමං ව්වර”න්ති වා “ඉමානි ව්වරානි”ති වා “එතං ව්වර”න්ති වා “එතානි ව්වරානි”ති වා වත්වා “තුය්හං විකප්පෙමි”ති වත්තබ්බං, අයමෙකා සම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභුඤ්ජිතුං පන විස්සජ්ජෙතුං වා අධිට්ඨාතුං වා න වට්ටති. “මය්හං සන්තකං, මය්හං සන්තකානි පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි”ති එවං පන චුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පහුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

අපරො නයො – තථෙව ව්වරානං එකබ්භුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා තස්සෙව භික්ඛුනො සන්තකෙ “ඉමං ව්වර”න්ති වා “ඉමානි ව්වරානි”ති වා “එතං ව්වර”න්ති වා “එතානි ව්වරානි”ති වා වත්වා පඤ්චස්ස සහධම්මිකෙස්ස අඤ්ඤතරස්ස අත්තනා අභිරුචිතස්ස යස්ස කස්සචි නාමං ගහෙත්වා “තිස්සස්ස භික්ඛුනො විකප්පෙමි”ති වා “තිස්සාය භික්ඛුනියා, තිස්සාය සික්ඛමානාය, තිස්සස්ස සාමණෙරස්ස, තිස්සාය සාමණෙරියා විකප්පෙමි”ති වා වත්තබ්බං, අයං අපරාපි සම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභොගාදීස්ස පන එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා “තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං...පෙ.... තිස්සාය සාමණෙරියා සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි”ති චුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පහුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

කථං පරම්මුඛාවිකප්පනා හොති? ව්වරානං තථෙව එකබ්භුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා “ඉමං ව්වර”න්ති වා “ඉමානි ව්වරානි”ති වා “එතං ව්වර”න්ති වා “එතානි ව්වරානි”ති වා වත්වා “තුය්හං විකප්පනත්ථාය දම්මි”ති වත්තබ්බං. තෙන වත්තබ්බො “කො තෙ මිත්තො වා සන්දිට්ඨො වා”ති. තතො ඉතරෙන පුරිමනයෙනෙව “තිස්සො භික්ඛු”ති වා...පෙ.... “තිස්සා සාමණෙරි”ති වා වත්තබ්බං. පුන තෙන භික්ඛුනා “අහං තිස්සස්ස භික්ඛුනො දම්මි”ති වා...පෙ.... “තිස්සාය සාමණෙරියා දම්මි”ති වා වත්තබ්බං, අයං පරම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභොගාදීස්ස පන එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා දුතියසම්මුඛාවිකප්පනායං චුත්තනයෙනෙව “ඉත්ථන්තාමස්ස සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා

කරොහි' 'ති වුත්තෙ පව්වුද්ධාරො නාම හොති, තතො පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

ද්විත්තං විකප්පනානං කිං නානාකරණං? සම්මුඛාවිකප්පනායං සයං විකප්පෙත්වා පරෙන පව්වුද්ධරාපෙති, පරම්මුඛාවිකප්පනායං පරෙනෙව විකප්පාපෙත්වා පරෙනෙව පව්වුද්ධරාපෙති, ඉදමෙත්ථ නානාකරණං. සචෙ පන යස්ස විකප්පෙති, සො පඤ්ඤත්තිකොවිදො න හොති, න ඡානාති පව්වුද්ධරිකුං, තං වීවරං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්ස ඛාත්තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා පුන විකප්පෙත්වා පරෙන පව්වුද්ධරාපෙනබ්බං. විකප්පිතවිකප්පනා නාමෙසා වට්ටති. එවං තාව වීවරෙ අධිට්ඨානවිකප්පනානායො වෙදිතබ්බො.

48. පත්තෙ පන අයං නයො – පත්තං අධිට්ඨහන්තෙන

උක්කට්ඨමජ්ඣිමොමකානං අඤ්ඤතරො පමාණයුත්තොව අධිට්ඨානබ්බො. තස්ස පමාණං ‘අඛිඨාල්භකොදනං ගණ්හාති’ තිආදිනා (පාරා. 602) නයෙන පාළියං වුත්තං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.602 ආදයො) – අනුපහතපුරාණසාලිතණ්ඩුලානං සුකොට්ඨිතපරිසුද්ධානං ද්වෙ මගධනාළියො ගහෙත්වා තෙහි තණ්ඩුලෙහි අනුත්තණ්ඩුලමකිලිත්තමපිණ්ඩිතං සුවිසදං කුන්දමකුළුරාසිසදිසං අවස්සාවිතොදනං පචිත්වා නිරවසෙසං පත්තෙ පක්ඛිපිත්වා තස්ස ඔදනස්ස චතුත්ථභාගප්පමාණො නාතිසතො නාතිතනුකො හත්ථභාරියො සබ්බසම්භාරසඛිතො මුග්ගසුපො පක්ඛිපිතබ්බො, තතො ආලොපස්ස ආලොපස්ස අනුරූපං යාවචරිමාලොපප්පහොනකං මච්ඡමංසාදිඛාඤ්ජනං පක්ඛිපිතබ්බං, සප්පිතෙලතක්කරසකඤ්ජිකාදීනි පන ගණනුපගානි න හොන්ති. තානි හි ඔදනගතිකානි හොන්ති, නෙව භාපෙතුං, න වඬිඨෙතුං සක්කොන්ති. එවමෙන සබ්බමපි පක්ඛිත්තං සචෙ පත්තස්ස මුඛවට්ටියා හෙට්ඨිමරාජිසමං තිට්ඨති, සුත්තෙන වා හිරෙන වා ඡින්දන්තස්ස සුත්තස්ස වා හිරස්ස වා හෙට්ඨිමන්තං ඵ්ඝති, අයං උක්කට්ඨො නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ථූපිකතං තිට්ඨති, අයං උක්කට්ඨොමකො නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගධමෙව හොති, අයං උක්කට්ඨක්කට්ඨො නාම පත්තො.

උක්කට්ඨතො උපඬ්ඨප්පමාණො මජ්ඣිමො නාම පත්තො. මජ්ඣිමතො උපඬ්ඨප්පමාණො ඔමකො. තස්මා සචෙ මගධනාළියා නාළිකොදනාදිසබ්බමපි පක්ඛිත්තං වුත්තනායෙනෙව හෙට්ඨිමරාජිසමං තිට්ඨති, අයං මජ්ඣිමො නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ථූපිකතං තිට්ඨති, අයං මජ්ඣිමොමකො නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගධමෙව හොති, අයං මජ්ඣිමුක්කට්ඨො නාම පත්තො. සචෙ මගධනාළියා උපඬ්ඨනාළිකොදනාදිසබ්බමපි පක්ඛිත්තං හෙට්ඨිමරාජිසමං තිට්ඨති, අයං ඔමකො නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ථූපිකතං තිට්ඨති, අයං ඔමකොමකො නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගධමෙව හොති, අයං ඔමකුක්කට්ඨො නාම පත්තො. එවමෙනෙ නව පත්තා. තෙසු ද්වෙ අපත්තා උක්කට්ඨක්කට්ඨො ව ඔමකොමකො වාති. තස්මා එතෙ භාජනපරිභොගෙන

පරිභ්‍රූඤ්ජිතබ්බා, න අධිට්ඨානුපගා න විකප්පනුපගා. ඉතරෙ පන සත්ත අධිට්ඨනිත්වා වා විකප්පෙත්වා වා පරිභ්‍රූඤ්ජිතබ්බා.

පමාණයුත්තානම්පි එතෙසං අධිට්ඨානවිකප්පනුපගත්තං එවං වෙදිතබ්බං – අයොපත්තො පඤ්චහි පාකෙහි, මත්තිකාපත්තො ද්විහි පාකෙහි පක්කො අධිට්ඨානුපගො. උභොපි යං මූලං දාතබ්බං, තස්මිං දින්නෙයෙව. සචෙ එකොපි පාකො උභො හොති, කාකණිකමත්තම්පි වා මූලං අදින්නං, න අධිට්ඨානුපගො. සචෙ පත්තසාමිකො වදති “යදා තුම්භාකං මූලං භවිස්සති, තදා දස්සට අධිට්ඨනිත්වා පරිභ්‍රූඤ්ජටා” ති, නෙව අධිට්ඨානුපගො හොති, පාකස්ස හි උභාත්තා පත්තසඬ්ඛාං න ගච්ඡති, මූලස්ස සකලස්ස වා එකදෙසස්ස වා අදින්නත්තා සකභාවං න උපෙති, අඤ්ඤස්සෙව සත්තකො හොති, තස්මා පාකෙ ව මූලෙ ව සුනිට්ඨිතෙයෙව අධිට්ඨානුපගො හොති. යො අධිට්ඨානුපගො, ස්චෙව විකප්පනුපගො. සො හත්ථං ආගතොපි අනාගතොපි අධිට්ඨානබ්බො විකප්පෙතබ්බො වා. යදි හි පත්තකාරකො මූලං ලභිත්වා සයං වා දාතුකාමො භුත්වා “අහං හන්තෙ තුම්භාකං පත්තං කත්වා අසුකදිවසෙ නාම පචිත්වා යපෙස්සාමි” ති වදති, හික්ඛු ව තෙන පරිච්ඡින්නදිවසතො පටියාය දසාහං අතික්කාමෙති, නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. සචෙ පන පත්තකාරකො “අහං තුම්භාකං පත්තං කත්වා පචිත්වා සාසනං පෙසෙස්සාමි” ති වත්වා තථෙව කරොති, තෙන පෙසිතහික්ඛු පන තස්ස හික්ඛුතො න ආරොචෙති, අඤ්ඤො දිස්වා වා සුත්වා වා “තුම්භාකං, හන්තෙ, පත්තො නිට්ඨිතො” ති ආරොචෙති, එතස්ස ආරොචනං න පමාණං. යදා පන තෙන පෙසිතොයෙව ආරොචෙති, තස්ස වචනං සුතදිවසතො පටියාය දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. සචෙ පන පත්තකාරකො “අහං තුම්භාකං පත්තං කත්වා පචිත්වා කස්සපි හත්ථෙ පහිණිස්සාමි” ති වත්වා තථෙව කරොති, පත්තං ගහෙත්වා ආගතහික්ඛු පන අත්තතො පරිවෙණෙ යපෙත්වා තස්ස න ආරොචෙති, අඤ්ඤො කොචි භණති “අපි, හන්තෙ, අධුනා ආහතො පත්තො සුන්දරො” ති. “කුහිං, ආවුසො, පත්තො” ති? “ඉත්ථන්නාමස්ස හත්ථෙ පෙසිතො” ති. එතස්සපි වචනං න පමාණං. යදා පන සො හික්ඛු පත්තං දෙති, ලද්ධදිවසතො පටියාය දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, තස්මා දසාහං අනතික්කාමෙත්වා අධිට්ඨානබ්බො විකප්පෙතබ්බො වා.

තත්ථ ද්වෙ පත්තස්ස අධිට්ඨානා කායෙන වා අධිට්ඨානි, වාචාය වා අධිට්ඨානි. තෙසං වසෙන අධිට්ඨහන්තෙන “ඉමං පත්තං පච්චුද්ධරාමි” ති වා “එතං පත්තං පච්චුද්ධරාමි” ති වා වත්වා එවං සම්මුඛෙ වා පරම්මුඛෙ වා ධීතං පුරාණපත්තං පච්චුද්ධරිත්වා අඤ්ඤස්ස වා දත්වා නවං පත්තං යත්ථ කත්ථවි ධීතං හත්ථෙත පරාමසිත්වා “ඉදං පත්තං අධිට්ඨාමි” ති චිත්තෙන ආභොගං කත්වා කායවිකාරං කරොන්නෙන කායෙන වා අධිට්ඨානබ්බො. වච්චෙදං කත්වා වාචාය වා අධිට්ඨානබ්බො. තනු දුට්ඨං අධිට්ඨානං – සචෙ හත්ථපාසෙ හොති, “ඉමං පත්තං අධිට්ඨාමි” ති වාචා භින්දිතබ්බා, අථ අන්තොගබ්භෙ වා උපරිපාසාදෙ වා සාමන්තවිහාරෙ වා හොති, යහිතට්ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා “එතං පත්තං අධිට්ඨාමි” ති වාචා භින්දිතබ්බා. අධිට්ඨහන්තෙන පන එකකෙන අධිට්ඨාතුම්පි වට්ඨති, අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අධිට්ඨාතුම්පි වට්ඨති. අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ

අයමානිසංසො – සවස්ස “අධිට්ඨිතො නු ඛො මෙ, නො” ති විමති උප්පජ්ජති,
ඉතරො සාරත්වා විමතිං ඡින්දිස්සති. සවෙ කොචි දස පත්තෙ ලහිත්වා සබ්බෙ
අත්තනාව පරිභුඤ්ජිතුකාමො හොති, න සබ්බෙ අධිට්ඨානබ්බො, එකං පත්තං
අධිට්ඨාය පුනදිවසෙ තං පච්චුද්ධරිත්වා අඤ්ඤො අධිට්ඨානබ්බො. එතෙනෙව
උපායෙන වස්සසතම්පි පරිහරිතුං සක්කා.

එවං අප්පමත්තස්ස සියා අධිට්ඨානවිජහනන්ති? සියා. සවෙ හි සයං පත්තං
අඤ්ඤස්ස දෙති, විබ්බමති වා, සික්ඛං වා පච්චක්ඛාති, කාලං වා කරොති, ලිඬිගං
වාස්ස පරිවත්තති, පච්චුද්ධරති වා, පත්තෙ වා ඡිද්දං හොති, අධිට්ඨානං විජහති.
චුත්තඤ්චෙනං –

“දින්නවිබ්බන්තපච්චක්ඛා, කාලකිරියාකතෙන ව;
ලිඬිගපච්චුද්ධරා වෙව, ඡිද්දෙන භවති සත්තම” න්ති. (පාරා. අට්ඨ. 2.608) –

වොරගහණවිස්සාසග්ගාහෙහිපි විජහතියෙව. කිත්තකෙන ඡිද්දෙන අධිට්ඨානං
හිජ්ජති? යෙන කඬ්ඟුසිත්ථං නික්ඛමති වෙව පවිසති ව. ඉදඤ්චි සත්තන්තං
ධඤ්ඤානං ලාමකධඤ්ඤසිත්ථං. තස්මිං ඡිද්දෙ අයචුණ්ණෙන වා ආණියා වා
පටිපාකතිකෙ කතෙ දසාහබ්බන්තරෙ පුන අධිට්ඨානබ්බො. අයං තාවෙන්ථ
අධිට්ඨානෙ විනිවිජයො.

49. විකප්පනෙ පන ද්වෙ විකප්පනා සම්මුඛාවිකප්පනා වෙව

පරම්මුඛාවිකප්පනා ව. කථං සම්මුඛාවිකප්පනා හොති? පත්තානං එකබ්භුභාවං
සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා “ඉමං පත්ත” න්ති වා “ඉමෙ පත්තෙ” ති වා
“එතං පත්ත” න්ති වා “එතෙ පත්තෙ” ති වා වත්වා “තුය්හං විකප්පෙමි” ති
වත්තබ්බං, අයමෙකා සම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභුඤ්ජිතුං
පන විස්සජ්ජෙතුං වා අධිට්ඨාතුං වා න වට්ටති. “මය්හං සත්තකං පරිභුඤ්ජ වා
විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි” ති එවං පන චුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම
හොති, තතො පහුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

අපරො නයො – තථෙව පත්තානං එකබ්භුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච
ඤත්වා තස්සෙව හික්ඛුනො සන්නිකෙ “ඉමං පත්ත” න්ති වා “ඉමෙ පත්තෙ” ති වා
“එතං පත්ත” න්ති වා “එතෙ පත්තෙ” ති වා වත්වා පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු
අඤ්ඤතරස්ස අත්තනා අභිරුචිතස්ස යස්ස කස්සචි නාමං ගහෙන්වා “තිස්සස්ස
හික්ඛුනො විකප්පෙමි” ති වා “තිස්සාය හික්ඛුනියා, සික්ඛමානාය, සාමණෙරස්ස,
තිස්සාය සාමණෙරියා විකප්පෙමි” ති වා වත්තබ්බං, අයං අපරාපි සම්මුඛාවිකප්පනා.
එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති. පරිභොගාදීසු පන එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන
හික්ඛුනා තිස්සස්ස හික්ඛුනො සත්තකං...පෙ.... තිස්සාය සාමණෙරියා සත්තකං
පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහිති චුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම
හොති, තතො පහුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

කථාං පරමිමුඛාවිකප්පනා හොති? පත්තානං තථෙව එකඛ්භාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤාත්වා “ඉමං පත්ත”න්ති වා “ඉමෙ පත්තෙ”ති වා “එතං පත්ත”න්ති වා “එතෙ පත්තෙ”ති වා වත්වා “තුය්හං විකප්පනත්ථාය දම්මී”ති වත්තබ්බං. තෙන වත්තබ්බො “කො තෙ මිත්තො වා සන්දිට්ඨො වා”ති. තතො ඉතරෙන පුරිමනයෙන “තිස්සො භික්ඛු”ති වා...පෙ.... “තිස්සා සාමණෙරි”ති වා වත්තබ්බං. පුන තෙන භික්ඛුනා “අහං තිස්සස්ස භික්ඛුනො දම්මී”ති වා...පෙ.... “තිස්සාය සාමණෙරියා දම්මී”ති වා වත්තබ්බං, අයං පරමිමුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභොගාදීසු පන එකමිපි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා දුතියසම්මුඛාවිකප්පනායං චුත්තනයෙනෙව “ඉත්ථන්තාමස්ස සත්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි”ති චුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පහුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති. අයං විකප්පනෙ නයො.

50. එවං අධිට්ඨන්තිවා විකප්පෙත්වා ව පරිභුඤ්ජන්තෙන පත්තෙ හින්තෙ කිං කාතබ්බන්ති? යස්ස පත්තෙ රාජිමුඛවට්ටිතො හෙට්ඨා ද්වඬගුලජ්ජමාණා න හොති තෙන න කිඤ්චි කාතබ්බං. යස්ස (පාරා. අට්ඨ. 2.612-3) පන තාදිසා එකාපි රාජි හොති, තෙන තස්සා රාජියා හෙට්ඨිමපරියන්තෙ පත්තවෙධකෙන විජ්ඣිත්වා පචිත්වා සුත්තරජ්ජුකමකචිරජ්ජුකාදීහි වා තිපුසුත්තකෙන වා බන්ධිත්වා තං බන්ධනං ආමිසස්ස අලග්ගනත්ථං තිපුපට්ටෙන වා කෙනචි වා බද්ධසිලෙසෙන පටිච්ඡාදෙනබ්බං. සො ව පත්තො අධිට්ඨන්තිවා පරිභුඤ්ජිතබ්බො. සුමුමං වා ඡිද්දං කත්වා බන්ධිතබ්බො. සුද්ධෙහි පන මධුකසිත්ථකලාබාසජ්ජුරසාදීහි බන්ධිතුං න වට්ටති, එාණිතං කොපෙත්වා පාසාණචුණ්ණෙන බන්ධිතුං වට්ටති. මුඛවට්ටිසමිපෙ පන පත්තවෙධකෙන විජ්ඣියමානො කපාලස්ස බහලත්තා හිජ්ජති, තස්මා හෙට්ඨා විජ්ඣිතබ්බො. යස්ස පන ද්වෙ රාජියො, එකායෙව වා චතුරඬගුලා, තස්ස ද්වෙ බන්ධනානි දාතබ්බානි. යස්ස තිස්සො, එකායෙව වා ඡළඬගුලා, තස්ස තිණි. යස්ස චතස්සො, එකායෙව වා අට්ඨඬගුලා, තස්ස චත්තාරි. යස්ස පඤ්ච, එකායෙව වා දසඬගුලා, සො බද්ධොපි අබද්ධොපි අපත්තොයෙව, අඤ්ඤො විඤ්ඤාපෙතබ්බො. එස තාව මත්තිකාපත්තෙ විනිච්ඡයො.

අයොපත්තෙ පන සචෙපි පඤ්ච වා අතිරෙකානි වා ඡිද්දානි හොන්ති, තානි ව අයචුණ්ණෙන වා ආණියා වා ලොභමණ්ඩලකෙන වා බද්ධානි මට්ඨානි හොන්ති, ස්වෙව පත්තො පරිභුඤ්ජිතබ්බො, අඤ්ඤො න විඤ්ඤාපෙතබ්බො. අථ පන එකමිපි ඡිද්දං මහන්තං හොති, ලොභමණ්ඩලකෙන බද්ධමිපි මට්ඨං න හොති, පත්තෙ ආමිසං ලග්ගති, අකප්පියො හොති, අයං අපත්තො, අඤ්ඤො විඤ්ඤාපෙතබ්බො. විඤ්ඤාපෙත්තෙන ව සඬ්ඝවසෙන පචාරිතට්ඨානෙ පඤ්චබන්ධනෙනෙව පත්තෙන අඤ්ඤං පත්තං විඤ්ඤාපෙතුං වට්ටති, පුග්ගලවසෙන පන පචාරිතට්ඨානෙ ඌනපඤ්චබන්ධනෙනාපි වට්ටති. පත්තං ලභිත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙන ව යාගුරන්ධනරජනපවනාදිනා අපරිභොගෙන න පරිභුඤ්ජිතබ්බො, අත්තරාමග්ගෙ පන බ්‍යාධිමිහි උප්පත්තෙ අඤ්ඤස්මිං භාජනෙ අසති මත්තිකාය ලිම්පෙත්වා යාගුං වා පචිතුං උදකං වා තාපෙතුං වට්ටති. මඤ්චපියජත්තනාගදන්තකාදිකෙ අදෙසෙපි න

නික්බිප්පනබ්බො. පත්තස්ස හි නික්බිප්පනදෙසො ‘‘අනුජානාමි, හික්ඛවෙ,
පත්තාධාරක’’න්තිආදිනා (වුළුව. 254) නයෙන බන්ධකෙ වුත්තොයෙව.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසංඝගහෙ

අධිට්ඨානවිකප්පනවිනිවිජයකථා සමත්තා.

9. විවරවිජ්ජවාසවිනිවිජයකථා

51. විවරෙනවිනාචාසොති තිව්වරාධිට්ඨානෙන අධිට්ඨිතානං තිණ්ණං විවරානං
අඤ්ඤතරෙන විජ්ජවාසො. එවං අධිට්ඨිතෙසු හි තිසු විවරෙසු එකෙනපි විනා වසිතුං
න වට්ටති, වසන්තස්ස සහ අරුණුග්ගමනා විවරං නිස්සග්ගියං හොති, තස්මා
අරුණුග්ගමනසමයෙ විවරං අඛිඨතෙයාරතනප්පමාණෙ හත්ථපාසෙ කත්වා
වසිතබ්බං.

ගාමනිවෙසනඋදොසිතඅඛිඨමාළපාසාදහම්මියනාචාසත්ථබ්බත්තධඤ්ඤකරණආරා
මවිහාරරුක්ඛමූලඅප්පකොකාසෙසු පන අයං විසෙසො (පාරා. අට්ඨ. 2.477-8) –
සවෙ එකස්ස රඤ්ඤො ගාමභොජකස්ස වා සන්තකො ගාමො හොති, යෙන කෙනවි
පාකාරෙන වා වතියා වා පරිබාය වා පරික්ඛිත්තො ව, එවරුපෙ ගාමෙ විවරං
නික්බිප්පිතා ගාමබ්හන්තරෙ යත්ථ කත්ථවි යථාරුචිතට්ඨානෙ අරුණං උට්ඨාපෙතුං
වට්ටති. සවෙ පන අපරික්ඛිත්තො හොති, එවරුපෙ ගාමෙ යස්මිං සරෙ විවරං
නික්බිත්තං, තස්මිං වත්ථබ්බං, තස්ස වා සරස්ස හත්ථපාසෙ සමන්තා
අඛිඨතෙයාරතනබ්හන්තරෙ වසිතබ්බං. තං පමාණං අතික්කමිත්වා සවෙපි ඉද්ධිමා
හික්ඛු ආකාසෙ අරුණං උට්ඨාපෙති, විවරං නිස්සග්ගියමෙව හොති.

සවෙ නානාරාජුනං වා භොජකානං වා ගාමො හොති වෙසාලිකුසිනාරාදිසදිසො
පරික්ඛිත්තො ව, එවරුපෙ ගාමෙ යස්මිං සරෙ විවරං නික්බිත්තං, තත්ථ වා
වත්ථබ්බං, තත්ථ සද්දසංඝසට්ටනෙන වා ජනසම්බාධෙන වා වසිතුං
අසක්කොන්තෙන සභායෙ වා වත්ථබ්බං නගරද්වාරමූලෙ වා. තත්තාපි වසිතුං
අසක්කොන්තෙන යත්ථ කත්ථවි එසුකට්ඨානෙ වසිත්වා අන්තොඅරුණෙ ආගම්ම
තෙසංයෙව සභායනගරද්වාරමූලානං හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. සරස්ස පන විවරස්ස වා
හත්ථපාසෙ වත්තබ්බමෙව නත්ථි.

සවෙ සරෙ අට්ඨපෙත්වා ‘‘සභායෙ යපෙස්සාමි’’ති සභායං ගච්ඡන්තො හත්ථං
පසාරෙත්වා ‘‘හන්දිමං විවරං යපෙහි’’ති එවං නික්බෙපසුබ්බෙ හත්ථපාසගතෙ
කිස්මිඤ්ච ආපණෙ විවරං නික්බිප්පති, තෙන පුරිමනයෙනෙව සභායෙ වා වත්ථබ්බං,
ද්වාරමූලෙ වා තෙසං හත්ථපාසෙ වා වසිතබ්බං.

සවෙ නගරස්ස බහුනිපි ද්වාරානි හොන්ති බහුනි ව සභායානි, සබ්බත්ථ වසිතුං
න වට්ටති. යස්සා පන වීථියා විවරං යපිතං, යං තස්සා සම්මුඛට්ඨානෙ සභායඤ්ච
ද්වාරඤ්ච, තස්ස සභායස්ස ව ද්වාරස්ස ව හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. එවඤ්ච සති

සක්කා චීවරස්ස පවත්තිං ජානිතුං. සභායං පන ගච්ඡන්තෙන යස්ස ආපණිකස්ස
 හත්ථෙ නික්ඛිත්තං, සචෙ සො තං චීවරං අතිහරිත්වා සරෙ නික්ඛිපති,
 වීථිහත්ථපාසො න රක්ඛති, සරස්ස හත්ථපාසෙ වත්ථබ්බං. සචෙ මහන්තං සරං
 හොති ද්වෙ වීථියො ඵරිත්වා යීතං, පුරතො වා පච්ඡතො වා හත්ථපාසෙයෙව අරුණං
 උට්ඨාපෙතබ්බං. සභායෙ නික්ඛිපිත්වා පන සභායෙ වා තස්ස සම්මුඛෙ
 නගරද්වාරමූලෙ වා තෙසංයෙව හත්ථපාසෙ වා අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බං. සචෙ පන
 ගාමො අපරික්ඛිත්තො හොති, යස්මිං සරෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තස්මිං සරෙ තස්ස
 සරස්ස වා හත්ථපාසෙ වත්ථබ්බං.

සචෙ (පාරා. 480) එකකුලස්ස සන්තකං නිවෙසනං හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච
 නානාගබ්භං නානාඔවරකං, අන්තොනිවෙසනෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා
 අන්තොනිවෙසනෙ වත්ථබ්බං. සචෙ අපරික්ඛිත්තං, යස්මිං ගබ්භෙ චීවරං නික්ඛිත්තං
 හොති, තස්මිං ගබ්භෙ වත්ථබ්බං ගබ්භස්ස හත්ථපාසෙ වා. සචෙ නානාකුලස්ස
 නිවෙසනං හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච නානාගබ්භං නානාඔවරකං, යස්මිං ගබ්භෙ චීවරං
 නික්ඛිත්තං හොති, තස්මිං ගබ්භෙ වත්ථබ්බං, සබ්බෙසං සාධාරණෙ සරද්වාරමූලෙ
 වා ගබ්භස්ස වා සරද්වාරමූලස්ස වා හත්ථපාසෙ. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, යස්මිං
 ගබ්භෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තස්මිං ගබ්භෙ වත්ථබ්බං ගබ්භස්ස වා හත්ථපාසෙ.
 උදොසිතඅඩ්ඨමාලපාසාදහම්මියෙසුපි නිවෙසනෙ චුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො
 වෙදිතබ්බො.

සචෙ එකකුලස්ස නාවා හොති, අන්තොනාවායං චීවරං නික්ඛිපිත්වා
 අන්තොනාවායං වත්ථබ්බං. සචෙ නානාකුලස්ස නාවා හොති නානාගබ්භා
 නානාඔවරකා, යස්මිං ඔවරකෙ චීවරං නික්ඛිත්තං හොති, තස්මිං ඔවරකෙ වත්ථබ්බං
 ඔවරකස්ස හත්ථපාසෙ වා.

සචෙ එකකුලස්ස සත්ථො හොති, තස්මිං සත්ථෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා පුරතො වා
 පච්ඡතො වා සත්තබ්භන්තරා න විජහිතබ්බා, පස්සතො අබ්භන්තරං න විජහිතබ්බං.
 එකං අබ්භන්තරං අට්ඨවිසතිහත්ථං හොති. සචෙ නානාකුලස්ස සත්ථො හොති,
 සත්ථෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා චීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. සචෙ සත්ථො
 ගච්ඡන්තො ගාමං වා නදිං වා පරියාදිශිත්වා තිට්ඨති, අන්තොපච්චයෙන සද්ධිං
 එකාබද්ධො භුත්වා ඔරඤ්ච පාරඤ්ච ඵරිත්වා යීතො හොති, සත්ථපරිහාරො ලබ්භති.
 අථ ගාමෙ වා නදියා වා පරියාපන්තො හොති, ගාමපරිහාරො වෙව නදිපරිහාරො ව
 ලබ්භති. සචෙ විහාරසීමං අතික්කමිත්වා තිට්ඨති, අන්තොසීමාය ව චීවරං හොති,
 විහාරං ගන්ත්වා වසිතබ්බං. සචෙ බහිසීමාය චීවරං හොති, සත්ථසම්පෙයෙව
 වසිතබ්බං. සචෙ ගච්ඡන්තො සත්ථො සකටෙ වා හග්ගෙ ගොණෙ වා නට්ඨෙ
 අන්තරා ඡ්ඡ්ඡති, යස්මිං කොට්ඨාසෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තත්ථ වසිතබ්බං.

සචෙ එකකුලස්ස ඛෙත්තං හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච, අන්තොඛෙත්තෙ චීවරං
 නික්ඛිපිත්වා අන්තොඛෙත්තෙ වත්ථබ්බං. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, චීවරස්ස
 හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. සචෙ නානාකුලස්ස ඛෙත්තං හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච,

අන්තොබෙත්තෙ වීවරං නික්ඛිපිත්වා ද්වාරමූලෙ වත්ථබ්බං ද්වාරමූලස්ස
හත්ථපාසෙ වා. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, වීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං.

සචෙ එකකුලස්ස ධඤ්ඤකරණං හොති පරික්ඛිත්තඤ්ඤ, අන්තොධඤ්ඤකරණං
වීවරං නික්ඛිපිත්වා අන්තොධඤ්ඤකරණෙ වත්ථබ්බං. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති,
වීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. සචෙ නානාකුලස්ස ධඤ්ඤකරණං හොති
පරික්ඛිත්තඤ්ඤ, අන්තොධඤ්ඤකරණෙ වීවරං නික්ඛිපිත්වා ද්වාරමූලෙ වා
වත්ථබ්බං ද්වාරමූලස්ස වා හත්ථපාසෙ. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, වීවරස්ස
හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. පුජ්චාරාමඵලාරාමෙසුපි බෙත්තෙ චුත්තනයෙනෙව
විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

සචෙ එකකුලස්ස විහාරො හොති පරික්ඛිත්තො ව, අන්තොවිහාරෙ වීවරං
නික්ඛිපිත්වා අන්තොවිහාරෙ වත්ථබ්බං. සචෙ අපරික්ඛිත්තො හොති, යස්මිං විහාරෙ
වීවරං නික්ඛිත්තං, තස්මිං වත්ථබ්බං තස්ස විහාරස්ස වා හත්ථපාසෙ.

සචෙ එකකුලස්ස රුක්ඛමූලං හොති, යං මජ්ඣන්තිකෙ කාලෙ සමන්තා ඡායා
ඵරති, අන්තොඡායා වීවරං නික්ඛිපිත්වා අන්තොඡායා වත්ථබ්බං. විරලසාබස්ස
පන රුක්ඛස්ස ආතපෙන ඵ්ථිට්ඨොකාසෙ යපිතං නිස්සග්ගියමෙව හොති, තස්මා
තාදිසස්ස රුක්ඛස්ස සාබච්ඡායා වා ඛන්ධච්ඡායා වා යපෙනබ්බං. සචෙ සාබාය වා
විටපෙ වා යපෙනි, උපරි අඤ්ඤසාබච්ඡායා ඵ්ථිට්ඨොකාසෙයෙව යපෙනබ්බං.
බුජ්ජරුක්ඛස්ස ඡායා දුරං ගච්ඡති, ඡායා ගතට්ඨානෙ යපෙනුං වට්ටති යෙව. සචෙ
නානාකුලස්ස රුක්ඛමූලං හොති, වීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං.

අජ්ඣේයකාසෙ පන අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ වීවරං යපෙත්වා තස්ස සමන්තා
සත්තබ්බන්තරෙ වසිතබ්බං. අගාමකං නාම අරඤ්ඤං විඤ්ඤාට්ඨිආදිසු වා
සමුද්දමජ්ඣෙ වා මච්ඡන්ධානං අගමනපථෙ දීපකෙසු ලබ්භති. තාදිසෙ අරඤ්ඤෙ
මජ්ඣෙ යිතස්ස සමන්තා සත්තබ්බන්තරපරිච්ඡෙදො, විනිබ්බෙධෙන චුද්දස
හොන්ති. මජ්ඣෙ නිසින්තො පුරත්ථිමාය වා පච්ඡිමාය වා දිසාය පරියන්තෙ
යපිතවීවරං රක්ඛති. සචෙ පන අරුණුග්ගමනසමයෙ කෙසග්ගමන්තම්පි පුරත්ථිමං
දිසං ගච්ඡති, පච්ඡිමාය දිසාය වීවරං නිස්සග්ගියං හොති. එස නයො ඉතරස්මිං.
නිස්සග්ගියං පන වීවරං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තො දුක්ඛං ආපජ්ජති.

52. සචෙ පධානිකො භික්ඛු සබ්බරත්තිං පධානමනුයුඤ්ජිත්වා පච්චුසසමයෙ
“නභායිස්සාමී”ති තිණි වීවරාති තිරෙ යපෙත්වා නදිං ඔතරති, නභායන්තස්සෙව
වස්ස අරුණං උට්ඨහති, කිං කාතබ්බං? සො හි යදි උත්තරිත්වා වීවරං නිවාසෙති,
නිස්සග්ගියං වීවරං, අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජනපච්චයා දුක්ඛං ආපජ්ජති. අථ
නග්ගො ගච්ඡති, එවම්පි දුක්ඛං ආපජ්ජති? නාපජ්ජති. සො හි යාව අඤ්ඤං
භික්ඛුං දිස්වා විනයකම්මං න කරොති, තාව තෙසං වීවරානං අපරිභොගාරහත්තා
නට්ඨවීවරට්ඨානෙ යිතො හොති, නට්ඨවීවරස්ස ව අකප්පියං නාම නත්ථි, තස්මා
එකං නිවාසෙත්වා ද්වෙ හත්ථෙන ගහෙත්වා විහාරං ගන්ත්වා විනයකම්මං.

කාතබ්බං. සචෙ දුරෙ විහාරො හොති, අන්තරාමග්ගෙ මනුස්සා සඤ්චරන්ති, එකං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා එකං අංසකුටෙ යපෙත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ විහාරෙ සභාගං භික්ඛුං න පස්සති, භික්ඛාචාරං ගතා හොන්ති, සඬ්ඝාටිං බහිගාමෙ යපෙත්වා සන්තරුත්තරෙන ආසනසාලං ගන්ත්වා විනයකම්මං කාතබ්බං. සචෙ බහිගාමෙ චොරභයං හොති, පාරුපිත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ ආසනසාලා සම්බාධා හොති, ජනාකිණ්ණා න සක්කා එකමන්තෙ වීචරං අපනෙත්වා විනයකම්මං කාතුං, එකං භික්ඛුං ආදාය බහිගාමං ගන්ත්වා විනයකම්මං කත්වා වීචරානි පරිභුඤ්ජිතබ්බානි.

සචෙ ටෙරා භික්ඛු දහරානං හත්ථෙ පත්තවීචරං දත්වා මග්ගං ගච්ඡන්තා පච්ඡිමයාමෙ සයිතුකාමා හොන්ති, අත්තනො අත්තනො වීචරං හත්ථපාසෙ කත්වාච සයිතබ්බං. සචෙ ගච්ඡන්තානංයෙව අසම්පත්තෙසු දහරෙසු අරුණං උග්ගච්ඡති, වීචරං නිස්සග්ගියං හොති, නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති. දහරානම්පි පුරතො ගච්ඡන්තානං ටෙරෙසු අසම්පත්තෙසු එසෙව නයො. මග්ගං විරජ්ඣිත්වා අරඤ්ඤෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං අපස්සන්තෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන දහරා “මයං, හන්තෙ, මුහුත්තං සයිත්වා අසුකස්මිං නාම ඔකාසෙ තුම්හෙ සම්පාපුණ්ස්සාමා” ති වත්වා යාච අරුණුග්ගමනා සයන්ති, වීචරඤ්ච නිස්සග්ගියං හොති, නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති. දහරෙ උයොයාපෙත්වා ටෙරෙසු සයන්තෙසුපි එසෙව නයො. ද්වෙධාපථං දිස්වා ටෙරා “අයං මග්ගො”, දහරා “අයං මග්ගො” ති වත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වචනං අග්ගහෙත්වා ගතා, සහ අරුණස්ස උග්ගමනා වීචරානි ච නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති. සචෙ දහරා මග්ගතො ඔක්කම්ම “අන්තොඅරුණෙයෙව නිවත්තිස්සාමා” ති හෙසජ්ජත්ථාය ගාමං පච්ඡිත්වා ආගච්ඡන්ති, අසම්පත්තානංයෙව ච නෙසං අරුණො උග්ගච්ඡති, වීචරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පන ධෙනුභයෙන වා සුනඛභයෙන වා මුහුත්තං යත්වා “ගම්ස්සාමා” ති යත්වා වා නිසීදිත්වා වා ගච්ඡන්ති, අන්තරා අරුණෙ උග්ගතෙ වීචරානි ච නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති.

සචෙ “අන්තොඅරුණෙයෙව ආගම්ස්සාමා” ති අන්තොසීමායං ගාමං පච්චියානං අන්තරා අරුණො උග්ගච්ඡති, නෙව වීචරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, න නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පන “විහායතු තාචා” ති නිසීදන්ති, අරුණෙ උග්ගතෙ න වීචරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො පන පටිප්පස්සම්භති. සචෙ යෙපි “අන්තොඅරුණෙයෙව ආගම්ස්සාමා” ති සාමන්තවිහාරං ධම්මස්සවනත්ථාය සඋස්සාහා ගච්ඡන්ති, අන්තරාමග්ගෙයෙව ච නෙසං අරුණො උග්ගච්ඡති, වීචරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ ධම්මගාරවෙන “යාචපරියොසානං සුත්වාච ගම්ස්සාමා” ති නිසීදන්ති, සහ අරුණස්ස උග්ගමනා වීචරානිපි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති. ටෙරෙන දහරං වීචරධොවනත්ථාය ගාමකං පෙසෙන්නෙන අත්තනො වීචරං පච්චුද්ධරිත්වාච දාතබ්බං, දහරස්සපි වීචරං පච්චුද්ධරාපෙත්වාච යපෙතබ්බං. සචෙ අසනියා ගච්ඡති, අත්තනො වීචරං පච්චුද්ධරිත්වා දහරස්ස වීචරං විස්සාසෙන ගහෙත්වා යපෙතබ්බං. සචෙ ටෙරො න සරති, දහරොච සරති, දහරෙන අත්තනො වීචරං පච්චුද්ධරිත්වා

ථෙරස්ස වීවරං විස්සාසෙන ගහෙත්වා ගන්ත්වා වත්තබ්බං ‘‘හන්තෙ, තුම්භාකං වීවරං අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජාමාසී’’ති. අත්තනොපි වීවරං අධිට්ඨාතබ්බං. එවං එකස්ස සතියාපි ආපත්තිමොක්ඛො හොති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬගහෙ

වීවරවිජපවාසවිනිවිජයකථා සමත්තා.

10. භණ්ඩපටිසාමනවිනිවිජයකථා

53. භණ්ඩස්ස පටිසාමනන්ති පරෙසං භණ්ඩස්ස ගොපනං. පරෙසඤ්ඤි (පාවි. අට්ඨ. 506) කප්පියවත්ථු වා හොතු අකප්පියවත්ථු වා, අන්තමසො මාතු කණ්ණපිළන්ධනං කාලපණ්ණමිපි ගිහිසත්තකං භණ්ඩාගාරිකසීසෙන පටිසාමෙත්තස්ස පාවිත්තියං. සථෙ පන මාතෘපිතුනං සත්තකං අවස්සං පටිසාමෙතබ්බං. කප්පියභණ්ඩං හොති, අත්තනො අත්ථාය ගහෙත්වා පටිසාමෙතබ්බං. ‘‘ඉදං පටිසාමෙත්වා දෙහි’’ති පන චුත්තෙ ‘‘න වට්ටති’’ති පටික්ඛිපිතබ්බං. සථෙ ‘‘පටිසාමෙහි’’ති පාතෙත්වා ගච්ඡන්ති, පලිබොධො නාම හොති, පටිසාමෙතුං වට්ටති. විහාරෙ කම්මං කරොන්තා වඩ්ඪකීආදයො වා රාජවල්ලහා වා ‘‘අත්තනො උපකරණභණ්ඩං වා සයනභණ්ඩං වා පටිසාමෙත්වා දෙථා’’ති වදන්ති, ඡන්දෙනපි භයෙනපි න කාතබ්බමෙව, ගුත්තට්ඨානං පන දස්සෙතුං වට්ටති, බලක්කාරොන පාතෙත්වා ගතෙසු ව පටිසාමෙතුං.

සථෙ (පාරා. අට්ඨ. 1.111) අත්තනො හත්ථෙ පටිසාමනත්ථාය යපිතං භණ්ඩං සාමිකෙන ‘‘දෙහි මෙ භණ්ඩ’’න්ති යාවිතො අදාතුකාමො ‘‘නාහං ගණ්හාමි’’ති භණ්ති, සම්පජානමුසාවාදෙපි අදින්නාදානස්ස පයොගත්තා දුක්කටං. ‘‘කිං තුම්භෙ භණ්ට, නෙවිදං මය්හං අනුරූපං, න තුම්භාක’’න්තිආදීනි වදන්තස්සපි දුක්කටමෙව. ‘‘රහො මයා එතස්ස හත්ථෙ යපිතං, න අඤ්ඤො කොචි ජානාති, දස්සති නු ඛො මෙ, නො’’ති සාමිකො විමතිං උප්පාදෙති, හික්ඛුස්ස පුල්ලව්වයං. තස්ස එරුසාදිභාවං දිස්වා සාමිකො ‘‘න මය්හං දස්සති’’ති ධුරං නික්ඛිපති, තත්ථ සවායං හික්ඛු ‘‘කිලමෙත්වා නං දස්සාමි’’ති දානෙ සඋස්සාහො, රක්ඛති තාව. සථෙපි සො දානෙ නිරුස්සාහො, භණ්ඩසාමිකො පන ගහණෙ සඋස්සාහො, රක්ඛතියෙව. යදි පන තස්මිං දානෙ නිරුස්සාහො භණ්ඩසාමිකො ‘‘න මය්හං දස්සති’’ති ධුරං නික්ඛිපති, එවං උභින්නං ධුරනික්ඛෙපෙන හික්ඛුනො පාරාජිකං. යදිපි මුඛෙන ‘‘දස්සාමි’’ති වදති, විත්තෙන පන අදාතුකාමො, එවමිපි සාමිකස්ස ධුරනික්ඛෙපෙ පාරාජිකං. තං පන සඬගොපනත්ථාය අත්තනො හත්ථෙ පරෙහි යපිතං භණ්ඩං අගුත්තදෙසනො යානා වාවෙත්වා ගුත්තට්ඨානෙ යපනත්ථාය හරතො අනාපත්ති. ථෙය්‍යවිත්තෙනපි යානා වාවෙන්තස්ස අවහාරො නත්ථි. කස්මා? අත්තනො හත්ථෙ නික්ඛිත්තත්තා, භණ්ඩදෙය්‍යං පන හොති. ථෙය්‍යවිත්තෙන පරිභුඤ්ජනොපි එසෙව නයො.

54. පඤ්චන්තං සහධම්මිකානං සන්තකං පන යං කිඤ්චි පරික්ඛාරං පටිසාමෙතුං වට්ටති. සචෙ ආගන්තුකො භික්ඛු ආවාසිකානං චිවරකම්මං කරොන්තානං සමීපෙ පත්තචිවරං යපෙත්වා “එතෙ සඬගොපෙස්සන්ති”ති මඤ්ඤමානො නභායිතුං වා අඤ්ඤත්‍ර වා ගච්ඡති, සචෙ තං ආවාසිකා සඬගොපෙන්නි, ඉච්චෙනං කුසලං. නො වෙ, නට්ඨෙ ගීවා න හොති. සචෙපි සො “ඉදං, හන්තෙ, යපෙථා”ති වත්වා ගච්ඡති, ඉතරෙ ව කිච්චපසුතත්තා න ජානන්ති, එසෙව නයො. අථාපි තෙ “ඉදං, හන්තෙ, යපෙථා”ති චුත්තා “මයං ඛ්‍යාවටා”ති පටික්ඛිපන්ති, ඉතරො ව “අවස්සං යපෙස්සන්ති”ති අනාදිශිත්වා ගච්ඡති, එසෙව නයො. සචෙ පන තෙ තෙන යාවිතා වා අයාවිතා වා “මයං යපෙස්සාම, ත්වං ගච්ඡා”ති වදන්ති, තං සඬගොපිතබ්බං. නො වෙ සඬගොපෙන්නි, නට්ඨෙ ගීවා. කස්මා? සම්පට්චිජ්ජන්තා.

යො භික්ඛු භණ්ඩාගාරිකො හුත්වා පච්චුසසමයෙ එව භික්ඛුනං පත්තචිවරානි හෙට්ඨාපාසාදං ඔරොපෙත්වා ද්වාරං අපිදහිත්වා තෙසම්පි අනාරොචෙත්වාච දුරෙ භික්ඛාවාරං ගච්ඡති, තානි වෙ වොරා හරන්ති, තස්සෙව ගීවා. යො පන භික්ඛු භික්ඛුහි “ඔරොපෙථ, හන්තෙ, පත්තචිවරානි, කාලො සලාකග්ගහණස්සා”ති චුත්තො “සමාගතාත්ථා”ති පුච්ඡිත්වා “ආම සමාගතාමිහා”ති චුත්තෙ පත්තචිවරානි නිහරිත්වා නික්ඛිපිත්වා භණ්ඩාගාරද්වාරං බන්ධිත්වා “තුම්හෙ පත්තචිවරානි ගහෙත්වා හෙට්ඨාපාසාදද්වාරං පටිජග්ගිත්වා ගච්ඡෙය්‍යාථා”ති වත්වා ගච්ඡති. තත්‍ර වෙකො අලසජාතිකො භික්ඛු භික්ඛුසු ගතෙසු පච්ඡා අක්ඛිති පුඤ්ජන්තො උට්ඨහිත්වා උදකට්ඨානං මුඛධොවනත්ථං ගච්ඡති, තං බණං දිස්වා වොරා තස්ස පත්තචිවරං හරන්ති, සුභටං, භණ්ඩාගාරිකස්ස ගීවා න හොති.

සචෙපි කොචි භණ්ඩාගාරිකස්ස අනාරොචෙත්වාච භණ්ඩාගාරෙ අත්තනො පරික්ඛාරං යපෙති, තස්මිම්පි නට්ඨෙ භණ්ඩාගාරිකස්ස ගීවා න හොති. සචෙ පන භණ්ඩාගාරිකො තං දිස්වා “අට්ඨානෙ යපිත”න්ති ගහෙත්වා යපෙති, නට්ඨෙ තස්සෙව ගීවා. සචෙපි යපිතභික්ඛුනා “මයා, හන්තෙ, ඊදිසො නාම පරික්ඛාරො යපිතො, උපධාරෙය්‍යාථා”ති චුත්තො “සාධු”ති සම්පට්චිජ්ජති, දුන්නික්ඛිත්තං වා මඤ්ඤමානො අඤ්ඤස්මිං යානෙ යපෙති, නට්ඨෙ තස්සෙව ගීවා. “නාහං ජානාමි”ති පටික්ඛිපන්තස්ස පන නත්ථි ගීවා. යොපි තස්ස පස්සන්තස්සෙව යපෙති, භණ්ඩාගාරිකඤ්ච න සම්පට්චිජාපෙති, නට්ඨං සුනට්ඨමෙව. සචෙ පන නං භණ්ඩාගාරිකො අඤ්ඤත්‍ර යපෙති, නට්ඨෙ ගීවා. සචෙ භණ්ඩාගාරං සුගුත්තං, සබ්බො සඬසස්ස වෙතියස්ස ව පරික්ඛාරො තත්ථෙව යපියති, භණ්ඩාගාරිකො ව බාලො අබ්‍යන්තො ද්වාරං විවරිත්වා ධම්මකථං වා සොතුං අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කාතුං කත්ථවි ගච්ඡති, තං බණං දිස්වා යත්තකං වොරා හරන්ති, සබ්බං තස්ස ගීවා. භණ්ඩාගාරතො නික්ඛමිත්වා බහි වඩ්ඤාමන්තස්ස වා ද්වාරං විවරිත්වා සරීරං උතුං ගාහාපෙන්නස්ස වා තත්ථෙව සමණධම්මානුයොගෙන නිසින්තස්ස වා තත්ථෙව නිසිදිත්වා කෙනචි කම්මෙන ඛ්‍යාවටස්ස වා උච්චාරපස්සාවපිළිතස්සපි සතො තත්ථෙව උපවාරෙ විජ්ජමානෙ බහි ගච්ඡතො වා අඤ්ඤෙත වා කෙනචි ආකාරෙන පමත්තස්ස සතො ද්වාරං විවරිත්වා වා විවට්ඨෙව පටිසිත්වා වා සන්ධිං ඡින්නිත්වා වා යත්තකං තස්ස පමාදපච්චයා වොරා හරන්ති, සබ්බං තස්සෙව ගීවා. “උණ්හසමයෙ පන වාතපානං

විවරිත්වා නිපජ්ජිතුං වට්ටති” ති වදන්ති. උච්චාරපිළිකස්ස පන තස්මිං උපචාරෙ අසති අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡන්තස්ස ගිලානපක්ඛෙ යිතත්තා අවිසයො, තස්මා ගීවා න භොති.

55. යො පන අත්තො උණ්හපිළිකො ද්වාරං සුගුත්තං කත්වා ඛහි නික්ඛමති, චොරා තං ගහෙත්වා “ද්වාරං විවරා” ති වදන්ති, යාවතතියං න විවරිතබ්බං. යදි පන තෙ චොරා “සචෙ න විවරසි, තඤ්ච මාරෙස්සාම, ද්වාරඤ්ච භින්දිත්වා පරික්ඛාරං හරිස්සාමා” ති ඵරසුආදීනි උක්ඛිපන්ති, “මයි ව මතෙ සඬ්ඝස්ස ව සෙනාසනෙ විනට්ඨෙ ගුණො නත්ථි” ති විවරිතුං වට්ටති. ඉධාපි “අවිසයත්තා ගීවා නත්ථි” ති වදන්ති. සචෙ කොචි ආගන්තුකො කුඤ්චිකං වා දෙනි, ද්වාරං වා විවරති, යත්තකං චොරා හරන්ති, සබ්බං තස්ස ගීවා. සඬ්ඝෙන භණ්ඩාගාරං ගුත්තත්ථාය සුචියන්තකඤ්ච කුඤ්චිකමුද්දිකා ව යොජෙත්වා දින්නා භොති, භණ්ඩාගාරිකො සට්ඨකමත්තං දත්වා නිපජ්ජති, චොරා විවරිත්වා පරික්ඛාරං හරන්ති, තස්සෙව ගීවා. සුචියන්තකඤ්ච කුඤ්චිකමුද්දිකඤ්ච යොජෙත්වා නිපන්නං පනෙනං සචෙ චොරා ආගන්ත්වා “ද්වාරං විවරාහි” ති වදන්ති, තත්ථ පුරිමනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. ඵවං සුගුත්තං කත්වා නිපන්නෙ පන සචෙ භිත්තිං වා ඡදනං වා භින්දිත්වා උමඬිගෙන වා පවිසිත්වා හරන්ති, න තස්ස ගීවා.

සචෙ භණ්ඩාගාරෙ අඤ්ඤෙපි ථොරා වසන්ති, විචට්ඨෙ ද්වාරෙ අත්තනො අත්තනො පරික්ඛාරං ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, භණ්ඩාගාරිකො තෙසු ගතෙසු ද්වාරං න ඡග්ගති, සචෙ තත්ථ කිඤ්චි අවහරියති, භණ්ඩාගාරිකස්ස ඉස්සරවතාය භණ්ඩාගාරිකස්සෙව ගීවා, ථෙරෙහි පන සභායෙහි භවිතබ්බං. අයඤ්ඤි සාමීචි. යදි භණ්ඩාගාරිකො “තුම්භෙ ඛහි යත්වා තුම්භාකං පරික්ඛාරං ගණ්හථ, මා පවිසිත්ථා” ති වදති, තෙසඤ්ච එකො ලොලමහාථෙරො සාමණෙරෙහි චෙව උපට්ඨාකෙහි ව සද්ධිං භණ්ඩාගාරං පවිසිත්වා නිසිදති චෙව නිපජ්ජති ව, යත්තකං භණ්ඩං නස්සති, සබ්බං තස්ස ගීවා, භණ්ඩාගාරිකෙන පන අවසෙසථෙරෙහි ව සභායෙහි භවිතබ්බං. අථ භණ්ඩාගාරිකොව ලොලසාමණෙරෙ ව උපට්ඨාකෙ ව ගහෙත්වා භණ්ඩාගාරෙ නිසිදති චෙව නිපජ්ජති ව, යත්තකං නස්සති, සබ්බං තස්සෙව ගීවා. තස්මා භණ්ඩාගාරිකෙනෙව තත්ථ වසිතබ්බං, අවසෙසෙහි අජ්ජෙව රුක්ඛමුලෙ වසිතබ්බං, න ව භණ්ඩාගාරෙති.

56. යෙ පන අත්තනො අත්තනො සභාගහික්ඛුනං වසනගබ්භෙසු පරික්ඛාරං යපෙන්නි, පරික්ඛාරෙ නට්ඨෙ යෙහි යපිතො, තෙසංයෙව ගීවා, ඉතරෙහි පන සභායෙහි භවිතබ්බං. යදි පන සඬ්ඝො භණ්ඩාගාරිකස්ස විහාරෙයෙව යාගුහත්තං දාපෙති, සො ව භික්ඛාචාරත්ථාය ගාමං ගච්ඡති, නට්ඨං තස්සෙව ගීවා. භික්ඛාචාරං පවිසන්තෙහි අතිරෙකච්චරං රක්ඛණත්ථාය යපිතවිහාරචාරිකස්සපි යාගුහත්තං වා නිවාපං වා ලභමානස්සෙව භික්ඛාචාරං ගච්ඡතො යං තත්ථ නස්සති, සබ්බං ගීවා. න කෙවලඤ්ච එත්තකමෙව, භණ්ඩාගාරිකස්ස විය යං තස්ස පමාදපච්චයා නස්සති, සබ්බං ගීවා.

සෞඛ්‍ය විභාගය මහා භෝගි, අක්ක, පදෙස, රක්ත, ගවිජන්තස්ස අක්කස්මිං පදෙස නික්කන්තං හරන්ති, අවිසයන්තා ගීවා න භෝගි. ඊදිසෙ පන විභාග වෙමජ්ඣෙසං සබ්බෙසං ඔසරණට්ඨානෙ පරික්ඛාගෙ යපෙත්වා නිසීදිතබ්බං, විහාරවාරිකා වා ද්වෙ තයො යපෙතබ්බා. සෞඛ්‍යෙ තෙසම්පි අප්පමන්තානං ඉතො විතො ව රක්තංයෙව කිඤ්චි නස්සති, ගීවා න භෝගි. විහාරවාරිකෙ ඛන්ධිත්වා හරිතභණ්ඩම්පි වොරානං පටිපථං ගතෙසු අක්කෙකුත මග්ගෙන හරිතභණ්ඩම්පි න තෙසං ගීවා. සෞඛ්‍යෙ විහාරවාරිකානං විභාගෙ දාතබ්බං යාගුහන්තං වා නිවාපො වා න භෝගි, තෙහි පත්තබ්බලාභතො අතිරෙකා ද්වෙ තිස්සො යාගුසලාකා තෙසං පභොතකභත්තසලාකා ව යපෙතුං වට්ටති, නිබද්ධං කත්වා පන න යපෙතබ්බා. මනුස්සා හි විජ්ජට්ඨාරිතො භෝගිති “විහාරවාරිකායෙව අම්භාකං භත්තං භුඤ්ජන්ති” ති, තස්මා පරිවත්තෙත්වා පරිවත්තෙත්වා යපෙතබ්බා. සෞඛ්‍යෙ තෙසං සභාගා සලාකභත්තාදීනි ආහරිත්වා දෙන්ති, ඉවිචෙනං කුසලං. නො වෙ දෙන්ති, වාරං ගාභාපෙත්වා නීහරාපෙතබ්බාති. සෞඛ්‍යෙ විහාරවාරිකො ද්වෙ තිස්සො යාගුසලාකා ව වත්තාරි පඤ්ච සලාකභත්තානි ව ලභමානො භික්ඛාවාරං ගවිජති, භණ්ඩාගාරිකස්ස විය සබ්බං නට්ඨං ගීවා භෝගි. සෞඛ්‍යෙ සඬ්ඝස්ස විහාරපාලානං දාතබ්බං භත්තං වා නිවාපො වා නත්ථි, භික්ඛු විහාරවාරං ගහෙත්වා අත්තනො අත්තනො නිස්සිතකෙ විහාරං ජග්ගාපෙත්ති, සම්පත්තවාරං අග්ගහෙතුං න ලභති. යථා අක්කෙකු භික්ඛු කරොන්ති, තථෙව කාතබ්බං. භික්ඛුහි පන අසභායස්ස වා අදුතියස්ස වා යස්ස සභාගො භික්ඛු භත්තං ආනෙත්වා දාතා නත්ථි, එවරුපස්ස වාරො න පාපෙතබ්බො.

යම්පි පාකවට්ටත්ථාය විභාගෙ යපෙත්ති, තං ගහෙත්වා උපජීවන්තෙන යාතබ්බං. යො තං න උපජීවති, සො වාරං න ගාභාපෙතබ්බො. එලාඵලත්ථායපි විභාගෙ භික්ඛුං යපෙත්ති, ජග්ගිත්වා ගොපෙත්වා එලවාගෙන භාජෙත්වා බාදන්ති. යො තානි බාදති, තෙන යාතබ්බං, අනුපජීවන්තො න ගාභාපෙතබ්බො. සෙනාසනමඤ්චපිට්ඨපච්චත්ථරණරක්ඛණත්ථායපි යපෙත්ති, ආවාසෙ වසන්තෙන යාතබ්බං, අබ්භොකාසිකො පන රුක්ඛමූලිකො වා න ගාභාපෙතබ්බො. එකො නවකො භෝගි, බහුස්සුතො පන බහුතං ධම්මං වාචෙති, පරිපුච්ඡං දෙන්ති, පාළිං වණ්ණෙති, ධම්මකථං කථෙති, සඬ්ඝස්ස භාරං නිත්ථරති, අයං ලාභං පරිභුඤ්ජන්තොපි ආවාසෙ වසන්තොපි වාරං න ගාභාපෙතබ්බො. “පුරිසවිසෙසො නාම ඤාතබ්බො” ති වදන්ති. උපොසථාගාරපට්ඨාසරජග්ගනකස්ස පන දිගුණං යාගුහන්තං, දෙවසිකං තණ්ඩුලනාළි, සංවච්ඡරෙ තිථිවරං දසවිසග්ගනකං කප්පියභණ්ඩඤ්ච දාතබ්බං. සෞඛ්‍යෙ පන තස්ස තං ලභමානස්සෙව පමාදෙන තත්ථ කිඤ්චි නස්සති, සබ්බං ගීවා. ඛන්ධිත්වා බලක්කාගෙන අවිජ්ජන්තං, න ගීවා. තත්ථ චෙතියස්ස වා සඬ්ඝස්ස වා සන්තකෙන චෙතියස්ස සන්තකං රක්තංයෙතුං වට්ටති, චෙතියස්ස සන්තකෙන සඬ්ඝස්ස සන්තකං රක්තංයෙතුං න වට්ටති. යං පන චෙතියස්ස සන්තකෙන සද්ධිං සඬ්ඝස්ස සන්තකං යපිතං භෝගි, තං චෙතියසන්තකෙ රක්තංයෙන රක්තංයෙව භෝගිති එවං වට්ටති. පක්ඛවාගෙන උපොසථාගාරාදීනි රක්තංයොපි පමාදවසෙන නට්ඨං ගීවායෙවාති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬගහෙ

හණ්ඩපටිසාමනවිනිවිජයකථා සමත්තා.

11. කයවික්කයසමාපත්තිවිනිවිජයකථා

57. කයවික්කයසමාපත්තීති කයවික්කයසමාපජ්ජනං. “ඉමිනා ඉමං දෙහී” තිආදිනා (පාරා. අට්ඨ. 2.595) හි නයෙන පරස්ස කප්පියහණ්ඩං ගණ්හන්තො කයං සමාපජ්ජති, අත්තනො කප්පියහණ්ඩං දෙන්තො වික්කයං. අයං පන කයවික්කයො යපෙත්වා පඤ්ච සහධම්මිකෙ අවසෙසෙහි ගිහිපබ්බජිතෙහි අන්තමසො මාතෘපිතුහිපි සද්ධිං න වට්ටති.

තත්‍රායං විනිවිජයො – වත්ථෙත වා වත්ථං හොතු, හත්තෙන වා හත්තං, යං කිඤ්චි කප්පියං “ඉමිනා ඉමං දෙහී” ති වදති, දුක්කටං. එවං වත්වා මාතුයාපි අත්තනො හණ්ඩං දෙති, දුක්කටං, “ඉමිනා ඉමං දෙහී” ති චුත්තො වා “ඉමං දෙහී, ඉමං තෙ දස්සාමි” ති තං වත්වා වා මාතුයාපි හණ්ඩං අත්තනා ගණ්හාති, දුක්කටං, අත්තනො හණ්ඩෙ පරහත්ථං, පරහණ්ඩෙ ච අත්තනො හත්ථං සම්පත්තෙ නිස්සග්ගියං පාවිත්තියං. මාතරං වා පන පිතරං වා “ඉමං දෙහී” ති වදතො විඤ්ඤත්ති න හොති, “ඉමං ගණ්හාහී” ති දදතො සද්ධාදෙයාවිනිපාතනං න හොති. අඤ්ඤාතකං “ඉමං දෙහී” ති වදතො විඤ්ඤත්ති, “ඉමං ගණ්හාහී” ති දදතො සද්ධාදෙයාවිනිපාතනං, “ඉමිනා ඉමං දෙහී” ති කයවික්කයං ආපජ්ජතො නිස්සග්ගියං. තස්මා කප්පියහණ්ඩං පරිවත්තන්තෙන මාතෘපිතුහිපි සද්ධිං කයවික්කයං, අඤ්ඤාතකෙහි සද්ධිං තිස්සො ආපත්තියො මොචෙන්තෙන පරිවත්තෙතබ්බං.

තත්‍රායං පරිවත්තනවිධි – හික්ඛුස්ස පාඨෙයාතණ්ඩුලා හොත්ති, සො අන්තරාමග්ගෙ හත්තහත්ථං පුරිසං දිස්වා “අම්හාකං තණ්ඩුලා අත්ථී, න ච නො ඉමෙහි අත්ථො, හත්තෙන පන අත්ථො” ති වදති, පුරිසො තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා හත්තං දෙති, වට්ටති. තිස්සොපි ආපත්තියො න හොත්ති, අන්තමසො නිමිත්තකම්මත්තම්පි න හොති. කස්මා? මූලස්ස අත්ථීතාය. යො පන එවං අකත්වා “ඉමිනා ඉමං දෙහී” ති පරිවත්තෙති, යථාවත්ථුකමෙව. විසාසාදං දිස්වා “ඉමං ඔදනං භුඤ්ජිත්වා රජනං වා දාරුනි වා ආහරා” ති වදති, රජනජල්ලිගණනාය දාරුගණනාය ච නිස්සග්ගියානි හොත්ති. “ඉමං ඔදනං භුඤ්ජිත්වා ඉමං නාම කරොථා” ති දන්තකාරාදීහි සිප්පිකෙහි ධම්මකරණාදීසු තං තං පරික්ඛාරං කාරෙති, රජකෙහි වා වත්ථං ධොවාපෙති, යථාවත්ථුකමෙව. නහාපිතෙන කෙසෙ ඡින්දාපෙති, කම්මකාරෙහි නවකම්මං කාරෙති, යථාවත්ථුකමෙව. සචෙ පන “ඉදං හත්තං භුඤ්ජිත්වා ඉදං කරොථා” ති න වදති, “ඉදං හත්තං භුඤ්ජ, භුත්තොසි, භුඤ්ජිස්සසි, ඉදං නාම කරොහී” ති වදති, වට්ටති. එත්ථ ච කිඤ්චාපි වත්ථධොවනෙ වා කෙසච්ඡෙදනෙ වා භූමිසොධනාදිනවකම්මෙ වා පරහණ්ඩං අත්තනො හත්ථගතං නිස්සජ්ජිතබ්බං නාම නත්ථී, මහාඅට්ඨකථායං පන දළ්භං කත්වා චුත්තත්තා න

සක්කා එතං පටික්ඛිපිතුං, තස්මා යථා නිස්සංගියවත්ථුම්භි පරිභුත්තෙ වා නට්ඨෙ වා පාවිත්තියං දෙසෙති, එවම්ධාපි දෙසෙතබ්බං.

යං කිඤ්චි කප්පියභණ්ඩං ගණ්හිතුකාමතාය අග්ගං පුච්ඡිතුං වට්ටති, තස්මා “අයං තව පත්තො කිං අග්ගති” ති පුච්ඡිතෙ “ඉදං නාමා” ති වදති, සචෙ අත්තනො කප්පියභණ්ඩං මහග්ගං හොති, එවඤ්ච නං පටිවදති “උපාසක මම ඉදං වත්ථු මහග්ගං, තව පත්තං අඤ්ඤස්ස දෙහි” ති. තං සුත්වා ඉතරො “අඤ්ඤං උපාසකම්පි දස්සාමි” ති වදති, ගණ්හිතුං වට්ටති. සචෙ සො පත්තො මහග්ගො, හික්ඛුනො වත්ථු අප්පග්ගං, පත්තසාමිකො වස්ස අප්පග්ගභාවං න ජානාති, පත්තො න ගහෙතබ්බො, “මම වත්ථු අප්පග්ග” න්ති ආචික්ඛිතබ්බං. මහග්ගභාවං ඤත්වා වඤ්චෙත්වා ගණ්හන්තොපි හි භණ්ඩං අග්ගාපෙත්වා කාරෙතබ්බතං ආපජ්ජති. සචෙ පත්තසාමිකො “හොතු, හන්තෙ, සෙසං මම පුඤ්ඤං භවිස්සති” ති දෙති, වට්ටති. කප්පියකාරකස්ස පන “ඉමිනා ඉමං ගහෙත්වා දෙහි” ති ආචික්ඛිතුං වට්ටති, තස්මා යස්ස හත්ථනො භණ්ඩං ගණ්හාති, තං යපෙත්වා අඤ්ඤං අන්තමසො තස්ස පුත්තභාතිකම්පි කප්පියකාරකං කත්වා “ඉමිනා ඉමං නාම ගහෙත්වා දෙහි” ති ආචික්ඛති, සො චෙ ඡෙකො හොති, පුනප්පුනං අපනෙත්වා විවදිත්වා ගණ්හාති, තුණ්හිභුතෙන යාතබ්බං. නො චෙ ඡෙකො හොති, න ජානාති ගහෙතුං, වාණිජකො ච තං වඤ්චෙති, “මා ගණ්හාහි” ති වත්තබ්බො.

“ඉදං පටිග්ගහිතං තෙලං වා සප්පි වා අම්භාකං අත්ථි, අම්භාකඤ්ච අඤ්ඤෙන අප්පටිග්ගහිතකෙන අත්ථො” ති චුත්තෙ පන සචෙ සො තං ගහෙත්වා අඤ්ඤං දෙති, පයමං අත්තනො තෙලං න මිනාපෙතබ්බං. කස්මා? නාලියඤ්ඤි අවසිට්ඨතෙලං හොති, තං පච්ඡා මිනන්තස්ස අප්පටිග්ගහිතං දුසෙය්‍යා. අයඤ්ච කයවික්කයො නාම කප්පියභණ්ඩවසෙන චුත්තො. කප්පියෙන හි කප්පියං පරිවත්තෙන්තස්ස කයවික්කයසික්ඛාපදෙන නිස්සංගියං චුත්තං, අකප්පියෙන පන අකප්පියං පරිවත්තෙන්තස්ස, කප්පියෙන වා අකප්පියං අකප්පියෙන වා කප්පියං පරිවත්තෙන්තස්ස රුපියසංචොභාරස්සික්ඛාපදෙන නිස්සංගියං, තස්මා උභොසු වා එකස්මිං වා අකප්පියෙ සති රුපියසංචොභාරො නාම හොති.

58. රුපියසංචොභාරස්ස ච ගරුභාවදීපනත්ථං ඉදං පත්තවතුක්කං වෙදිතබ්බං. යො හි රුපියං උග්ගණ්හිත්වා තෙන අයබ්ඡං සමුට්ඨාපෙති, තං කොට්ටාපෙත්වා තෙන ලොභෙන පත්තං කාරෙති, අයං පත්තො මහාඅකප්පියො නාම, න සක්කා කෙනචි උපායෙන කප්පියො කාතුං. සචෙපි තං විනාසෙත්වා උපාසකං කාරෙති, තම්පි අකප්පියං. වාසිං කාරෙති, තාය ඡින්නදන්තකට්ඨම්පි අකප්පියං. බලිසං කාරෙති, තෙන මාරිකා මච්ඡාපි අකප්පියා. වාසිං තාපෙත්වා උදකං වා බීරං වා උණ්හාපෙති, තම්පි අකප්පියමෙව.

යො පන රුපියං උග්ගණ්හිත්වා තෙන පත්තං කිණාති, අයම්පි පත්තො අකප්පියො. “පඤ්චන්තම්පි සහධම්මිකානං න කප්පති” ති මහාපච්චරියං චුත්තං. සක්කා පන කප්පියො කාතුං. සො හි මූලෙ මූලසාමිකානං, පත්තෙ ච

පත්තසාමිකානං දින්නෙ කප්පියො හොති, කප්පියහණ්ඩං දත්වා ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

යොපි රුපියං උග්ගණ්භාපෙත්වා කප්පියකාරකෙන සද්ධිං කම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා “අයං මය්හං රුච්චතී”ති වදති, කප්පියකාරකො ච තං රුපියං දත්වා කම්මාරං සඤ්ඤාපෙති, අයම්පි පත්තො කප්පියවොහාරෙන ගහිතොපි දුතියපත්තසදිසොයෙව, මූලස්ස සම්පට්චිජ්ජත්තා අකප්පියො. කස්මා සෙසානං න කප්පතීති? මූලස්ස අනිස්සට්ඨත්තා.

යො පන රුපියං අසම්පට්චිජ්ජත්වා “ථෙරස්ස පත්තං කිණ්ත්වා දෙහී”ති පහිතකප්පියකාරකෙන සද්ධිං කම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා “ඉමෙ කභාපණෙ ගහෙත්වා ඉමං දෙහී”ති කභාපණෙ දාපෙත්වා ගහිතො, අයං පත්තො එතස්සෙව හික්ඛුනො න වට්ටති දුබ්බිවාරිත්තා, අඤ්ඤෙසං පන වට්ටති මූලස්ස අසම්පට්චිජ්ජත්තා. මහාසුමත්ථෙරස්ස කිර උපජ්ඣායො අනුරුද්ධත්ථෙරො නාම අහොසි. සො අත්තනො එවරුපං පත්තං සප්පිස්ස පුරෙත්වා සඬ්ඝස්ස නිස්සජ්ජි. තිපිටකචූළනාගත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකානං එවරුපො පත්තො අහොසි. තං ථෙරොපි සප්පිස්ස පුරෙත්වා සඬ්ඝස්ස නිස්සජ්ජාපෙසීති. ඉදං අකප්පියපත්තචතුක්කං.

සවෙ පන රුපියං අසම්පට්චිජ්ජත්වා “ථෙරස්ස පත්තං කිණ්ත්වා දෙහී”ති පහිතකප්පියකාරකෙන සද්ධිං කම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා “අයං මය්හං රුච්චතී”ති වා “ඉමාහං ගහෙස්සාමී”ති වා වදති, කප්පියකාරකො ච තං රුපියං දත්වා කම්මාරං සඤ්ඤාපෙති, අයං පත්තො සබ්බකප්පියො බුද්ධානම්පි පරිභොගාරහො. ඉමං පන රුපියසංවොහාරං කරොන්තෙන “ඉමිනා ඉමං ගහෙත්වා දෙහී”ති කප්පියකාරකම්පි ආචික්ඛිතුං න වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬ්ගහෙ

කයවික්කයසමාපත්තිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

12. රුපියාදිපටිග්ගහණවිනිච්ඡයකථා

59. රුපියාදිපටිග්ගහොති ජාතරූපාදිපටිග්ගණ්භනං. තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 2.583-4) ජාතරූපං රජතං ජාතරූපමාසකො රජතමාසකොති චතුබ්බිධං නිස්සග්ගියවත්ථු. තම්බලොභාදීහි කතො ලොහමාසකො. සාරදාරුනා වා වෙළුපෙසිකාය වා අන්තමසො තාලපණ්ණෙනපි රූපං ඡිත්තීත්වා කතො දාරුමාසකො. ලාබාය වා නියායාසෙන වා රූපං සමුට්ඨාපෙත්වා කතො ජතුමාසකො. යො යො යත්ථ යත්ථ ජනපදෙ යදා යදා වොහාරං ගච්ඡති, අන්තමසො අට්ඨිමයොපි වම්මමයොපි රුක්ඛඵලබීජමයොපි සමුට්ඨාපිතරූපොපි අසමුට්ඨාපිතරූපොපිති අයං සබ්බොපි රජතමාසකෙනෙව සඬ්ගහිතො. මුත්තා මණි වෙළුරියො සඬ්බො සිලා පවාළං

ලොහිතඩකො මසාරගල්ලං සත්ත ධඤ්ඤානි
 දාසිදාසබෙත්තවත්ථුපුප්ප්ඵාරාමඵලාරාමාදයොති ඉදං දුක්කට්ඨත්ථු. තත්ථ
 නිස්සග්ගියවත්ථුං අත්තනො වා සඬ්ඝගණපුග්ගලවෙතියානං වා අත්ථාය
 සම්පට්ඨිතං න වට්ටති. අත්තනො අත්ථාය සම්පට්ඨිතො නිස්සග්ගියං පාවිත්තියං
 හොති, සෙසානං අත්ථාය දුක්කට්ඨං. දුක්කට්ඨත්ථුං සබ්බෙසම්පි අත්ථාය
 සම්පට්ඨිතො දුක්කට්ඨෙව.

තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.538-9) – සචෙ කොච් ජාතරූපරජනං
 ආහරිත්වා “ඉදං සඬ්ඝස්ස දම්මි, ආරාමං වා කරොථ වෙතියං වා භොජනසාලාදීනං
 වා අඤ්ඤතර”න්ති වදති, ඉදං සම්පට්ඨිතං න වට්ටති. සචෙ පන “නයිදං භික්ඛූනං
 සම්පට්ඨිතං වට්ටති”ති පටික්ඛිත්තෙ “වඩ්ඪකීනං වා කම්මකාරානං වා හත්ථෙ
 භවිස්සති, කෙවලං තුම්භෙ සුකතදුක්කට්ඨං ජානාමා”ති වත්වා තෙසං හත්ථෙ දත්වා
 පක්කමති, වට්ටති. අපාපි “මම මනුස්සානං හත්ථෙ භවිස්සති, මය්හමෙව වා හත්ථෙ
 භවිස්සති, කෙවලං තුම්භෙ යං යස්ස දාතබ්බං, තදත්ථාය පෙසෙමා”ති වදති, එවම්පි
 වට්ටති. සචෙ පන සංඝං වා ගණං වා පුග්ගලං වා අනාමසිත්වා “ඉදං
 භිරඤ්ඤසුචණ්ණං වෙතියස්ස දෙම, විහාරස්ස දෙම, නවකම්මස්ස දෙමා”ති වදන්ති,
 පටික්ඛිතං න වට්ටති, “ඉමෙ ඉදං භණන්ති”ති කප්පියකාරකානං ආවික්ඛිතබ්බං.
 “වෙතියාදීනං අත්ථාය තුම්භෙ ගහෙත්වා යපෙත්වා”ති චුත්තෙ පන “අම්භාකං
 ගහෙතං න වට්ටති”ති පටික්ඛිතබ්බං.

සචෙ පන කොච් බහුං භිරඤ්ඤසුචණ්ණං ආනෙත්වා “ඉදං සංඝස්ස දම්මි,
 චත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජමා”ති වදති, තඤ්චෙ සංඝො සම්පට්ඨිතති,
 පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි ආපත්ති. තත්‍ර චෙකො භික්ඛු “නයිදං කප්පති”ති
 පටික්ඛිතති, උපාසකො ච “යදින කප්පති, මය්හමෙව භවිස්සති”ති තං ආදාය
 ගවිජති. සො භික්ඛු “තයා සංඝස්ස ලාභන්තරායො කතො”ති න කෙනචි කිඤ්චි
 වත්තබ්බො. යො හි තං වොදෙති, ස්වෙව සාපත්තිකො හොති. තෙන පනෙකෙන
 බහු අනාපත්තිකා කතා. සචෙ පන භික්ඛුහි “න වට්ටති”ති පටික්ඛිත්තෙ
 “කප්පියකාරකානං වා හත්ථෙ භවිස්සති, මම පුරිසානං වා මය්හං වා හත්ථෙ
 භවිස්සති, කෙවලං තුම්භෙ පච්චයෙ පරිභුඤ්ජමා”ති වදති, වට්ටති.

චතුපච්චයත්ථාය ච දින්නං යෙන යෙන පච්චයෙන අත්ථො හොති, තං තදත්ථං
 උපනෙතබ්බං. විවරත්ථාය දින්නං විවරෙයෙව උපනෙතබ්බං. සචෙ විවරෙන
 තාදිසො අත්ථො නත්ථි, පිණ්ඩපාතාදීහි සංඝො කිලමති, සංඝසුට්ඨතාය
 අපලොකෙත්වා තදත්ථායපි උපනෙතබ්බං. එස නයො
 පිණ්ඩපාතගිලානපච්චයත්ථාය දින්නෙපි. සෙනාසනත්ථාය දින්නං පන
 සෙනාසනස්ස ගරුභණ්ඩත්තා සෙනාසනෙයෙව උපනෙතබ්බං. සචෙ පන භික්ඛුසු
 සෙනාසනං ඡඩ්ඪෙත්වා ගතෙසු සෙනාසනං විනස්සති, ඊදිසෙ කාලෙ සෙනාසනං
 විස්සජ්ජෙත්වාපි භික්ඛූනං පරිභොගො අනුඤ්ඤාතො, තස්මා සෙනාසනජග්ගනත්ථං
 මූලච්ඡෙජ්ජං අකත්වා යාපනමත්තං පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

60. සචෙ කොචි “මය්හං තිසස්සසම්පාදනං මහාතළාකං අත්ථි, තං සංසස්ස දම්මි” ති වදති, තඤ්ඤෙ සංඝො සම්පට්ඨති, පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි ආපත්තියෙව. යො පන තං පටික්ඛිපති, සො පුරිමනයෙනෙව න කෙනචි කිඤ්චි වත්තඛිබ්බො. යො හි තං වොදෙති, ස්වෙව සාපත්තිකො හොති. තෙන පනෙකෙන ඛහු අනාපත්තිකා කතා. යො පන “තාදිසංයෙව තළාකං දම්මි” ති වත්වා භික්ඛුහි “න වට්ටති” ති පටික්ඛිත්තො වදති “අසුකඤ්ච අසුකඤ්ච සඬ්ඝස්ස තළාකං අත්ථි, තං කථං වට්ටති” ති. සො වත්තඛිබ්බො “කප්පියං කත්වා දින්නං හවිස්සති” ති. කථං දින්නං කප්පියං හොතිති. “වත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජා” ති වත්වා දින්නන්ති. සො සචෙ “සාධු, හන්තෙ වත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජා” ති දෙති, වට්ටති. අථාපි “තළාකං ගණ්හං” ති වත්වා “න වට්ටති” ති පටික්ඛිත්තො “කප්පියකාරකො අත්ථි” ති පුච්ඡිත්වා “නත්ථි” ති චුත්තෙ “ඉදං අසුකො නාම විචාරස්සති, අසුකස්ස වා හත්ථෙ මය්හං වා හත්ථෙ හවිස්සති, සඬ්ඝො කප්පියහණ්ඩං පරිභුඤ්ජතු” ති වදති, වට්ටති. සචෙපි “න වට්ටති” ති පටික්ඛිත්තො “උදකං පරිභුඤ්ජිස්සති, හණ්ඩකං ධොවිස්සති, මිගපක්ඛිනො පිට්ඨස්සන්ති” ති වදති, එවම්පි වට්ටති. අථාපි “න වට්ටති” ති පටික්ඛිත්තො වදති “කප්පියසීසෙන ගණ්හං” ති. “සාධු උපාසක, සඬ්ඝො පාතියං පිට්ඨස්සති, හණ්ඩකං ධොවිස්සති, මිගපක්ඛිනො පිට්ඨස්සන්ති” ති වත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. අථාපි “මම තළාකං වා පොක්ඛරණං වා සඬ්ඝස්ස දම්මි” ති චුත්තෙ “සාධු උපාසක, සඬ්ඝො පාතියං පිට්ඨස්සති” ති ආදීනි වත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතියෙව.

යදි පන භික්ඛුහි හත්ථකම්මං යාචිත්වා සහත්ථෙත ව කප්පියපථවිං ඛණිත්වා උදකපරිභොගත්ථාය තළාකං කාරිතං හොති, තඤ්ඤෙ නිස්සාය සස්සං නිජ්ඣාදෙන්වා මනුස්සා විහාරෙ කප්පියහණ්ඩං දෙන්ති, වට්ටති. අථ මනුස්සා එව සඬ්ඝස්ස උපකාරත්ථාය සඬ්ඝිකභූමිං ඛණිත්වා තං නිස්සාය නිජ්ඣන්තසස්සතො කප්පියහණ්ඩං දෙන්ති, එතම්පි වට්ටති. “අම්හාකං එකං කප්පියකාරකං යපෙථා” ති චුත්තෙ ව යපෙතුම්පි ලබ්හති. අථ තෙ මනුස්සා රාජබලිනා උපද්දුතා පක්කමන්ති, අඤ්ඤෙ පටිපජ්ජන්ති, න ව භික්ඛුනං කිඤ්චි දෙන්ති, උදකං වාරතුං ලබ්හති, තඤ්ච ඛො කසිකම්මකාලෙයෙව, න සස්සකාලෙ. සචෙ තෙ වදන්ති “නනු, හන්තෙ, පුබ්බෙපි මනුස්සා ඉමං නිස්සාය සස්සං අකංසු” ති, තතො වත්තඛිබ්බො “තෙ සඬ්ඝස්ස ඉමඤ්ච ඉමඤ්ච උපකාරං අකංසු, ඉදඤ්චිදඤ්ච කප්පියහණ්ඩකං අදංසු” ති. සචෙ තෙ වදන්ති “මයම්පි දස්සාමා” ති, එවම්පි වට්ටති.

සචෙ පන කොචි අබ්බන්තො අකප්පියවොහාරෙන තළාකං පටිග්ගණ්හාති වා කාරෙති වා, තං භික්ඛුහි න පරිභුඤ්ජිතඛිබ්බං, තං නිස්සාය ලද්ධකප්පියහණ්ඩම්පි අකප්පියමෙව. සචෙ භික්ඛුහි පරිච්චත්තභාවං ඤත්වා සාමිකො වා තස්ස පුත්තධිතරො වා අඤ්ඤො වා කොචි වංසෙ උප්පන්නො පුන කප්පියවොහාරෙන දෙති, වට්ටති. පච්ඡින්නෙ කුලවංසෙ යො තස්ස ජනපදස්ස සාමිකො, සො අච්ඡින්නදිත්වා කප්පියවොහාරෙන පුන දෙති විත්තලපබ්බතෙ භික්ඛුනා නීහට්ඨකවාහකං අළුනාගරාජමහෙසී විය, එවම්පි වට්ටති. කප්පියවොහාරෙපි උදකවසෙන පටිග්ගහිතතළාකෙ සුද්ධවිත්තානං මත්තිකුද්ධරණපාලිබන්ධනාදීනි ව

කාතුං වට්ටති. තං නිස්සාය පන සස්සං කරොන්තෙ දිස්වා කප්පියකාරකං යපෙතුං න වට්ටති. යදි තෙ සයමෙව කප්පියහණ්ඩං දෙන්ති, ගහෙනබ්බං. නො වෙ දෙන්ති, න වොදෙනබ්බං. පච්චයවසෙන පටිග්ගහිතතළාකෙ කප්පියකාරකං යපෙතුං වට්ටති, මත්තිකුද්ධරණපාළිබන්ධනාදීනි කාරොතුං න වට්ටති. සචෙ කප්පියකාරකා සයමෙව කරොන්ති, වට්ටති. අබ්බාත්තෙන පන උප්පිහික්ඛුනා කාරාපිතෙසු කිඤ්චාපි පටිග්ගහණං කප්පියං, හික්ඛුස්ස පන පයොගපච්චයා උප්පන්තෙන මිස්සත්තා විසගතපිණ්ඩපාතො විය අකප්පියමංසරසමිස්සභොජනං විය ව දුබ්බිනිභොගං භොති, සබ්බෙසං අකප්පියමෙව.

61. සචෙ පන උදකස්ස ඔකාසො අත්ථි, තළාකස්ස පාළි ථීරා, “යථා බහුං උදකං ගණ්හාති, එවං කරොහි, තීරසමීපෙ උදකං කරොහි”ති එවං උදකමෙව විචාරෙති, වට්ටති. උද්ධනෙ අග්ගිං න පාතෙන්ති, “උදකකම්මං ලබ්හතු උපාසකා”ති වත්තුං වට්ටති, “සස්සං කත්වා ආහරථා”ති වත්තුං පන න වට්ටති. සචෙ පන තළාකෙ අතිබහුං උදකං දිස්වා පස්සතො වා පිට්ඨිතො වා මාතිකං නීහරාපෙති, වනං ඡීන්දාපෙත්වා කෙදාරෙ කාරාපෙති, පොරාණකෙදාරෙසු වා පකතිභාගං අග්ගහෙත්වා අතිරෙකං ගණ්හාති, නවසස්සෙ වා අපරිච්ඡින්නභාගෙ “එත්තකෙ කභාපණෙ දෙථා”ති කභාපණෙ උට්ඨාපෙති, සබ්බෙසං අකප්පියං.

යො පන “කසථ වපථා”ති අවත්වා “එත්තකාය භූමියා එත්තකො නාම භාගො”ති එවං භූමිං වා පතිට්ඨාපෙති, “එත්තකෙ භූමිභාගෙ අම්හෙහි සස්සං කතං, එත්තකං නාම භාගං ගණ්හථා”ති වදන්තෙසු කස්සකෙසු භූමිප්පමාණගහණත්ථං රජ්ජයා වා දණ්ඨෙත වා මිනාති, බලෙ වා යත්වා රක්ඛති, බලතො වා නීහරාපෙති, කොට්ඨාගාරෙ වා පටිසාමෙති, තස්සෙව තං අකප්පියං. සචෙ කස්සකා කභාපණෙ ආහරිත්වා “ඉමෙ සඬ්ඝස්ස ආහරා”ති වදන්ති, අඤ්ඤතරො ව හික්ඛු “න සඬ්ඝො කභාපණෙ බාදති”ති සඤ්ඤාය “එත්තකෙහි කභාපණෙහි සාටකෙ ආහරථ, එත්තකෙහි යාගුආදීනි සම්පාදෙථා”ති වදති, යං තෙ ආහරන්ති, තං සබ්බෙසං අකප්පියං. කස්මා? කභාපණානං විචාරිතත්තා. සචෙ ධඤ්ඤං ආහරිත්වා “ඉදං සඬ්ඝස්ස ආහරං”න්ති වදන්ති, අඤ්ඤතරො ව හික්ඛු පුරිමනයෙනෙව “එත්තකෙහි විහිහි ඉදඤ්චිදඤ්ච ආහරථා”ති වදති, යං තෙ ආහරන්ති, තං තස්සෙව අකප්පියං. කස්මා? ධඤ්ඤස්ස විචාරිතත්තා. සචෙ තණ්ඩුලං වා අපරණ්ණං වා ආහරිත්වා “ඉදං සඬ්ඝස්ස ආහරං”න්ති වදන්ති, අඤ්ඤතරො ව හික්ඛු පුරිමනයෙනෙව “එත්තකෙහි තණ්ඩුලෙහි ඉදඤ්චිදඤ්ච ආහරථා”ති වදති, යං තෙ ආහරන්ති, තං සබ්බෙසං කප්පියං. කස්මා? කප්පියානං තණ්ඩුලාදීනං විචාරිතත්තා. කයචික්කයෙපි අනාපත්ති කප්පියකාරකස්ස ආචික්ඛිතත්තා.

62. පුබ්බෙ පන චිත්තලපබ්බතෙ එකො හික්ඛු චතුසාලද්වාරෙ “අහො වත ස්වෙ සඬ්ඝස්ස එත්තකප්පමාණෙ පුච්චෙ පචෙය්‍ය”න්ති ආරාමිකානං සඤ්ඤාජනනත්ථං භූමියං මණ්ඩලං අකාසි. තං දිස්වා ඡෙකො ආරාමිකො තථෙව කත්වා දුතියදිවසෙ හෙරියා ආකොට්ඨාය සන්තිපතිතෙ සඬ්ඝෙ පුච්චං ගහෙත්වා සඬ්ඝත්ථෙරං ආහ – “හන්තෙ, අම්හෙහි ඉතො පුබ්බෙ නෙව පිතුනං, න පිතාමහානං එවරූපං සුතපුබ්බං,

එකෙන අයෝග්‍ය වතුසාලද්වාරෙ පුවත්ථාය සඤ්ඤා කතා, ඉතො දානි පභුති අයාසා අත්තනො අත්තනො චිත්තානුරූපං වදන්තු, අම්භාකම්පි ඵාසුච්ඡාරො භවිස්සති” ති. මහාපෙරො තතොව නිවත්ති, එකභික්ඛුනාපි පුචො න ගහිතො. එවං පුබ්බෙ තනුප්පාදං න පරිභුඤ්ජිංසු. තස්මා –

සල්ලෙබ්බං අච්චජන්තෙන, අප්පමත්තෙන භික්ඛුනා;
කප්පියෙපි න කාතබ්බා, ආම්සත්ථාය ලොලතාති. (පාරා. අට්ඨ. 2.538-9);

යො වායං තළාකෙ වුත්තො, පොක්ඛරණිඋදකවාහකමාතිකාදිසුපි එසෙව නයො.

63. පුබ්බණ්ණාපරණ්ණඋච්ඡුඵලාඵලාදීනං විරුහනට්ඨානං යං කිඤ්චි බෙත්තං වා වත්ථුං වා “දම්මී” ති වුත්තෙපි “න වට්ටති” ති පටික්ඛිපිත්වා තළාකෙ වුත්තනයෙනෙව යදා කප්පියවොහාරෙන “වතුපච්චයපරිභොගත්ථාය දම්මී” ති වදති, තදා සම්පට්ච්ඡිතබ්බං, “වනං දම්මී අරඤ්ඤං දම්මී” ති වුත්තෙ පන වට්ටති. සචෙ මනුස්සා භික්ඛුහි අනාණත්තායෙව තත්ථ රුක්ඛෙ ඡිත්ථිත්වා අපරණ්ණාදීනි සම්පාදෙත්වා භික්ඛුනං භාගං දෙන්ති, වට්ටති, අදෙන්තා න වොදෙන්තිබ්බා. සචෙ කෙනවිදෙව අන්තරායෙන තෙසු පක්කන්තෙසු අඤ්ඤෙ කරොන්ති, න ච භික්ඛුනං කිඤ්චි දෙන්ති, තෙ වාරෙතබ්බා. සචෙ වදන්ති “නනු, භන්තෙ, පුබ්බෙ මනුස්සා ඉධ සස්සානි අකංසු” ති, තතො වත්තබ්බා “තෙ සඬ්ඝස්ස ඉදඤ්චිදඤ්ච කප්පියභණ්ඩං අදංසු” ති. සචෙ වදන්ති “මයම්පි දස්සාමා” ති, එවං වට්ටති.

කිඤ්චි සස්සුට්ඨානකං භූමිප්පදෙසං සන්ධාය “සීමං දෙමා” ති වදන්ති, වට්ටති. සීමපරිච්ඡෙදනත්ථං පන ථම්භා වා පාසාණා වා සයං න ය්පෙතබ්බා, භූමි නාම අනග්ගා, අප්පකෙනපි පාරාජිකො භවෙය්‍යා. ආරාමිකානං පන වත්තබ්බං “ඉම්නා යානෙන අම්භාකං සීමා ගතා” ති. සචෙපි හි තෙ අධිකං ගණ්හන්ති, පරියායෙන කථිතත්තා අනාපත්ති. යදි පන රාජරාජමහාමත්තාදයො සයමෙව ථම්භෙ ය්පාපෙත්වා “වත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථා” ති දෙන්ති, වට්ටතියෙව.

සචෙ කොචි අන්තොසීමායං තළාකං වා බණති, විහාරමජ්ඣකෙත වා මාතිකං නෙති, චෙතියඬ්ගණ්ඛොධියඬ්ගණාදීනි දුස්සන්ති, වාරෙතබ්බො. සචෙ සඬ්ඝො කිඤ්චි ලභිත්වා ආම්සගරුකතාය න වාරෙති, එකො භික්ඛු වාරෙති, සොච භික්ඛු ඉස්සරො. සචෙ එකො භික්ඛු න වාරෙති “නෙථ තුම්භෙ” ති, තෙසංයෙව පක්ඛො හොති. සඬ්ඝො වාරෙති, සඬ්ඝොච ඉස්සරො. සඬ්ඝිකෙසු හි කම්මෙසු යො ධම්මකම්මං කරොති, සොච ඉස්සරො. සචෙ වාරියමානොපි කරොති, හෙට්ඨා ගහිතං පංසුං හෙට්ඨා පක්ඛිපිත්වා, උපරි ගහිතං පංසුං උපරි පක්ඛිපිත්වා පුරෙතබ්බා.

සචෙ කොචි යථාජාතමෙව උච්ඡුං වා අපරණ්ණං වා අලාබ්බකුම්භණ්ඩාදිකං වා වල්ලිඵලං දාතුකාමො “එතං සබ්බං උච්ඡුබෙත්තං අපරණ්ණවත්ථුං වල්ලිඵලාවාටං දම්මී” ති වදති, සහ වත්ථුනා පරාමට්ඨත්තා න වට්ටතීති මහාසුමත්ථෙරො ආහ.

මහාපද්මත්ථෙරො පන “අභිලාපමත්තමෙතං, සාමිකානංයෙව හි සො භූමිභාගො, තස්මා වට්ටති” ති ආහ. “දාසං දම්මී” ති වදනි, න වට්ටති. “ආරාමිකං දම්මී, වෙය්‍යාවච්චකරං දම්මී, කප්පියකාරකං දම්මී” ති චූත්තෙ වට්ටති. සචෙ ආරාමිකො පුරෙහත්තම්පි පච්ඡාහත්තම්පි සඬ්ඝස්සෙව කම්මං කරොති, සාමණෙරස්ස විය සබ්බං හෙසප්පං පටිපත්තනම්පි තස්ස කාතබ්බං. සචෙ පුරෙහත්තමෙව සඬ්ඝස්ස කම්මං කරොති, පච්ඡාහත්තං අත්තනො කරොති, සායං නිවාපො න දාතබ්බො. යෙපි පඤ්චදිවසවාරෙන වා පක්ඛවාරෙන වා සඬ්ඝස්ස කම්මං කරොති, තෙසම්පි කරණකාලෙයෙව හත්තඤ්ච නිවාපො ව දාතබ්බො. සචෙ සඬ්ඝස්ස කම්මං නත්ථී, අත්තනොයෙව කම්මං කරොති ජීවන්ති, තෙ චෙ හත්ථකම්මමූලං ආනෙත්වා දෙන්ති, ගහෙතබ්බං. නො චෙ දෙන්ති, න කිඤ්චි වත්තබ්බො. යං කිඤ්චි රජකදාසම්පි පෙසකාරදාසම්පි ආරාමිකනාමෙන සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටති.

සචෙ “ගාවො දෙමා” ති වදන්ති, “න වට්ටති” ති පටික්ඛිපිතබ්බො. ඉමා ගාවො කුතොති. පණ්ඩිතෙහි පඤ්චගොරසපරිභොගත්ථාය දින්නාති. “මයම්පි පඤ්චගොරසපරිභොගත්ථාය දෙමා” ති චූත්තෙ වට්ටන්ති. අජිකාදිසුපි එසෙව නයො. “හත්ථීං දෙම, අස්සං, මහිංසං, කුක්කුටං, සුකරං දෙමා” ති වදන්ති, සම්පට්ඨිත්තුං න වට්ටති. සචෙ කෙචි මනුස්සා “අප්පොස්සුක්කා, හන්තෙ, තුම්හෙ හොථ, මයං ඉමෙ ගහෙත්වා තුම්හාකං කප්පියහණ්ඩං දස්සාමා” ති ගණ්හන්ති, වට්ටති. කුක්කුටසුකරෙ “සුඛං ජීවන්තු” ති අරඤ්ඤෙ විස්සප්පාපෙතුං වට්ටති. “ඉමං තළාකං, ඉමං බෙත්තං, ඉමං වත්ථුං විහාරස්ස දෙමා” ති චූත්තෙ පටික්ඛිපිත්තුං න ලබ්හති.

64. සචෙ කොචි භික්ඛුං උද්දිස්ස දුතෙන හිරඤ්ඤසුචණ්ණාදිවීරවෙතාපන්නං පහිණෙය්‍ය “ඉමිනා වීරවෙතාපන්නෙන වීරං වෙතාපෙත්වා ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං වීරරෙන අච්ඡාදෙහී” ති, සො චෙ දුතො තං භික්ඛුං උපසඬ්ඝමිත්වා එවං වදෙය්‍ය “ඉදං බො, හන්තෙ, ආයස්මන්තං උද්දිස්ස වීරවෙතාපන්නං ආහතං, පටිග්ගණ්හතු ආයස්මා වීරවෙතාපන්න” න්ති, තෙන භික්ඛුනා සො දුතො එවමස්ස වචනීයො “න බො මයං, ආචුසො, වීරවෙතාපන්නං පටිග්ගණ්හාම, වීරඤ්ච බො මයං පටිග්ගණ්හාම කාලෙන කප්පිය” න්ති. සො චෙ දුතො තං භික්ඛුං එවං වදෙය්‍ය “අත්ථී පනායස්මතො කොචි වෙය්‍යාවච්චකරො” ති, වීරත්ථීකෙන භික්ඛුනා වෙය්‍යාවච්චකරො නිද්දිසිතබ්බො ආරාමිකො වා උපාසකො වා “එසො බො, ආචුසො, භික්ඛුනං වෙය්‍යාවච්චකරො” ති. න වත්තබ්බො “තස්ස දෙහී” ති වා “සො වා නික්ඛිපිස්සති, සො වා පරිවත්තෙස්සති, සො වා වෙතාපෙස්සති” ති. සො චෙ දුතො තං වෙය්‍යාවච්චකරං සඤ්ඤාපෙත්වා තං භික්ඛුං උපසඬ්ඝමිත්වා එවං වදෙය්‍ය “යං බො, හන්තෙ, ආයස්මා වෙය්‍යාවච්චකරං නිද්දිසි, ආණත්තො සො මයා, උපසඬ්ඝමතු ආයස්මා කාලෙන, වීරරෙන තං අච්ඡාදෙස්සති” ති. වීරත්ථීකෙන භික්ඛුනා වෙය්‍යාවච්චකරො උපසඬ්ඝමිත්වා ද්වන්තික්ඛන්තුං වොදෙතබ්බො සාරත්තබ්බො “අත්ථො මෙ, ආචුසො, වීරරෙනා” ති. න වත්තබ්බො “දෙහී මෙ වීරං, ආහර මෙ වීරං, පරිවත්තෙහි මෙ වීරං, වෙතාපෙහි මෙ වීර” න්ති. සචෙ ද්වන්තික්ඛන්තුං වොදයමානො සාරයමානො තං වීරං අභිනිප්ථාදෙති, ඉච්චෙතං.

කුසලං. නො වෙ අභිනිප්පාදෙති, තත්ථ ගන්ත්වා චතුක්ඛත්තුං පඤ්චක්ඛත්තුං ඡක්ඛත්තුපරමං තුණ්හිභුතෙන උද්දිස්ස යාතබ්බං, න ආසනෙ නිසිදිතබ්බං, න ආමිසං පටිග්ගහෙතබ්බං, න ධම්මො භාසිතබ්බො. “කිං කාරණා ආගතොසී” ති පුච්ඡියමානෙන “ජානාහි, ආවුසො” ති එත්තකමෙව චත්තබ්බං.

සචෙ ආසනෙ වා නිසිදති, ආමිසං වා පටිග්ගණ්හාති, ධම්මං වා භාසති, යානං භඤ්ජති. සචෙ චතුක්ඛත්තුං වොදෙති, චතුක්ඛත්තුං යාතබ්බං. පඤ්චක්ඛත්තුං වොදෙති, ද්වික්ඛත්තුං යාතබ්බං. ඡක්ඛත්තුං වොදෙති, න යාතබ්බං. එකාය හි වොදනාය යානද්වයං භඤ්ජති. යථා ඡක්ඛත්තුං වොදෙත්වා න යාතබ්බං, එවං ද්වාදසක්ඛත්තුං යත්වා න වොදෙතබ්බං. තස්මා සචෙ වොදෙතියෙව න තිට්ඨති, ඡ වොදනා ලබ්භන්ති. සචෙ තිට්ඨතියෙව න වොදෙති, ද්වාදස යානානි ලබ්භන්ති. සචෙ වොදෙතිපි තිට්ඨතිපි, එකාය වොදනාය ද්වෙ යානානි භාපෙතබ්බාති. තත්ථ යො එකදිවසමෙව පුනස්පුනං ගන්ත්වා ඡක්ඛත්තුං වොදෙති, සකිංයෙව වා ගන්ත්වා “අත්ථො මෙ, ආවුසො, වීචරෙතා” ති ඡක්ඛත්තුං වදති, තත්ථ එකදිවසමෙව පුනස්පුනං ගන්ත්වා ද්වාදසක්ඛත්තුං තිට්ඨති, සකිමෙව වා ගන්ත්වා තත්ත යානෙ තිට්ඨති, සොපි සබ්බවොදනායො සබ්බට්ඨානානි ච භඤ්ජති, කො පන වාදො නානාදිවසෙසු. තතො වෙ උත්තරි වායමමානො තං වීචරං අභිනිප්පාදෙති, පයොගෙ දුක්ඛං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති. නො වෙ සක්කොති තං අභිනිප්පාදෙතුං, යතො රාජතො රාජමහාමත්තතො වා අස්ස භික්ඛුනො තං වීචරචෙතාපන්නං ආතීතං, තස්ස සන්තිකං සාමං වා ගන්තබ්බං, දුතො වා පාහෙතබ්බො “යං ඛො තුම්හෙ ආයස්මන්තො භික්ඛුං උද්දිස්ස වීචරචෙතාපන්නං පභිණ්ත්ථ, න තං තස්ස භික්ඛුනො කිඤ්චි අත්ථං අනුභොති, යුඤ්ජන්තායස්මන්තො සකං, මා තුම්හාකං සන්තකං විනස්සතු” ති. අයං තත්ථ සාමීචි. යො පන නෙව සාමං ගච්ජති, න දුතං පාහෙති, චත්තහෙදෙ දුක්ඛං ආපජ්ජති.

65. කිං පන (පාරා. අට්ඨ. 2.538-9) සබ්බකප්පියකාරකෙසු එවං

පටිපජ්ජිතබ්බත්ති? න පටිපජ්ජිතබ්බං. අයඤ්ඤි කප්පියකාරකො නාම සඬ්ඛෙපතො දුච්ඛො නිද්දිට්ඨො අනිද්දිට්ඨො ච. තත්ථ නිද්දිට්ඨො දුච්ඛො භික්ඛුනා නිද්දිට්ඨො දුතෙන නිද්දිට්ඨොති. අනිද්දිට්ඨොපි දුච්ඛො මුඛචෙවට්ඨකකප්පියකාරකො පරමමුඛකප්පියකාරකොති. තෙසු භික්ඛුනා නිද්දිට්ඨො සම්මුඛාසම්මුඛවසෙන චතුබ්බිකො හොති, තථා දුතෙන නිද්දිට්ඨොපි. කථං? ඉධෙකච්චො භික්ඛුස්ස වීචරත්ථාය දුතෙන අකප්පියවත්ථුං පභිණ්ති, දුතො තං භික්ඛුං උපසඬ්ඛමිත්වා “ඉදං, භන්තෙ, ඉත්ථන්තාමෙන තුම්හාකං වීචරත්ථාය පභිතං, ගණ්හථ න”න්ති වදති, භික්ඛු “නයිදං කප්පති” ති පටික්ඛිපති, දුතො “අත්ථි පන තෙ, භන්තෙ, වෙය්‍යාවච්චකරො” ති පුච්ඡති, පුඤ්ඤන්ථිකෙහි ච උපාසකෙහි “භික්ඛුනං වෙය්‍යාවච්චං කරොථා” ති ආණත්තා වා, භික්ඛුනං වා සන්දිට්ඨසම්භත්තා කෙච්චි වෙය්‍යාවච්චකරා හොන්ති, තෙසං අඤ්ඤතරො තස්මිං ඛණෙ භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නිසින්නො හොති, භික්ඛු තං නිද්දිසති “අයං භික්ඛුනං වෙය්‍යාවච්චකරො” ති, දුතො තස්ස භත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා “ථෙරස්ස වීචරං කිණ්ත්වා දෙහි” ති ගච්ජති, අයං භික්ඛුනා සම්මුඛානිද්දිට්ඨො.

නො වෙ හික්බුස්ස සන්තිකෙ නිසින්නො හොති, අපිව බො හික්බු නිද්දිසති “අසුකස්මිං නාම ගාමෙ ඉත්ථන්නාමො හික්බුතං වෙය්‍යාවච්චකරො” ති, සො ගන්ත්වා තස්ස හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා “ථෙරස්ස චීවරං කිණ්ණිත්වා දදෙය්‍යාසී” ති ආගන්ත්වා හික්බුස්ස ආරොචෙත්වා ගච්ඡති, අයමෙකො හික්බුතා අසම්මුඛානිද්දිට්ඨො.

න හෙව බො සො දුතො අත්තනා ආගන්ත්වා ආරොචෙති, අපිව බො අඤ්ඤං පභිණ්ණි “දින්නං මයා, හත්තෙ, තස්ස හත්ථෙ චීවරවෙනාපන්නං, තුම්හෙ චීවරං ගණ්භෙය්‍යාථා” ති, අයං දුතියො හික්බුතා අසම්මුඛානිද්දිට්ඨො.

න හෙව බො අඤ්ඤං පභිණ්ණි, අපිව ගච්ඡන්නොව හික්බුං වදති “අහං තස්ස හත්ථෙ චීවරවෙනාපන්නං දස්සාමි, තුම්හෙ චීවරං ගණ්භෙය්‍යාථා” ති, අයං තතියො හික්බුතා අසම්මුඛානිද්දිට්ඨොති එවං එකො සම්මුඛානිද්දිට්ඨො තයො අසම්මුඛානිද්දිට්ඨාති ඉමෙ චත්තාරො හික්බුතා නිද්දිට්ඨවෙය්‍යාවච්චකරා නාම. එතෙසු ඉධ චුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං.

අපරො හික්බු පුරිමනයෙනෙව දුතෙන පුච්ඡිතො නත්ථිතාය වා අවිචාරතුකාමතාය වා “නත්ථම්හාකං කප්පියකාරකො” ති වදති, තස්මිං බණෙ කොචි මනුස්සො ආගච්ඡති, දුතො තස්ස හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා “ඉමස්ස හත්ථො චීවරං ගණ්භෙය්‍යාථා” ති වත්වා ගච්ඡති, අයං දුතෙන සම්මුඛානිද්දිට්ඨොති එවං එකො සම්මුඛානිද්දිට්ඨො.

අපරො දුතො ගාමං පවිසිත්වා අත්තනා අභිරුචිතස්ස කස්සචි හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා පුරිමනයෙනෙව ආගන්ත්වා වා ආරොචෙති, අඤ්ඤං වා පභිණ්ණි “අහං අසුකස්ස නාම හත්ථෙ චීවරවෙනාපන්නං දස්සාමි, තුම්හෙ චීවරං ගණ්භෙය්‍යාථා” ති වත්වා වා ගච්ඡති, අයං තතියො දුතෙන අසම්මුඛානිද්දිට්ඨොති එවං එකො සම්මුඛානිද්දිට්ඨො තයො අසම්මුඛානිද්දිට්ඨාති ඉමෙ චත්තාරො දුතෙන නිද්දිට්ඨවෙය්‍යාවච්චකරා නාම. එතෙසු මෙණ්ඩකසික්ඛාපදෙ චුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. චුත්තඤ්ඤෙනං -

“සන්ති, හික්බවෙ, මනුස්සා සද්ධා පසන්නා, තෙ කප්පියකාරකානං හත්ථෙ භිරඤ්ඤං උපනික්ඛිපන්ති ‘ඉමිනා යං අය්‍යස්ස කප්පියං, තං දෙථා’ ති. අනුජානාමි, හික්බවෙ, යං තතො කප්පියං, තං සාදිතුං, න ත්වෙවාහං, හික්බවෙ, ‘කෙනචි පරියායෙන ජාතරූපරජතං සාදිතබ්බං පරියෙසිතබ්බං’ න්ති වදාමි” ති (මහාව. 299).

එත්ථ චොදනාය පරිමාණං නත්ථි, මූලං අසාදියන්තෙන සහස්සක්ඛත්තුමපි චොදනාය වා ධානෙන වා කප්පියහණ්ඩං සාදිතුං වට්ටති. නො වෙ දෙනි, අඤ්ඤං කප්පියකාරකං යපෙත්වාපි ආහරාපෙතබ්බං. සවෙ ඉච්ඡති, මූලසාමිකානම්පි කථෙතබ්බං. නො වෙ ඉච්ඡති, න කථෙතබ්බං.

අපරො භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව දුතෙන පුච්ඡිතො “නත්ථම්භාකං කප්පියකාරකො”ති වදති, තදඤ්ඤො සමීපෙ යීතො සුත්වා “ආහර හො, අහං අයාස්ස වීවරං වෙනාපෙත්වා දස්සාමි”ති වදති. දුතො “හන්ද හො දදෙය්‍යාසි”ති තස්ස හත්ථෙ දත්වා භික්ඛුස්ස අනාරොචෙත්වාච ගච්ඡති, අයං මුඛවෙච්චිකකප්පියකාරකො. අපරො භික්ඛුනො උපට්ඨාකස්ස වා අඤ්ඤස්ස වා හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා “ථෙරස්ස වීවරං දදෙය්‍යාසි”ති එත්තොව පක්කමති, අයං පරමමුඛකප්පියකාරකොති ඉමෙ ද්වෙ අනිද්දිට්ඨකප්පියකාරකා නාම. එතෙසු අඤ්ඤාතකප්පවාරිතෙසු විය පටිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ සයමෙව වීවරං ආනෙත්වා දදන්ති, ගහෙතබ්බං. නො චෙ, න කිඤ්චි වත්තබ්බා. යථා ව දුතස්ස හත්ථෙ වීවරත්ථාය අකප්පියවත්ථුමහි පෙසිතෙ විනිච්ඡයො වුත්තො, එවං පිණ්ඩපාතාදීනම්පි අත්ථාය පෙසිතෙ සයං ආගන්ත්වා දියමානෙ ව විනිච්ඡයො චෙදිතබ්බො.

66. උපනික්ඛිත්තසාදියනෙ පන අයං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.583-4) – කිඤ්චි අකප්පියවත්ථුං පාදමුලෙ යපෙත්වා “ඉදං අයාස්ස හොතු”ති වුත්තෙ සචෙපි විත්තෙන සාදියති, ගණ්හිතුකාමො හොති, කායෙන වා වාචාය වා “නයිදං කප්පති”ති පටික්ඛිපති, අනාපත්ති. කායවාචාහි වා අප්පටික්ඛිපිත්වාපි සුද්ධවිත්තො හුත්වා “නයිදං අම්භාකං කප්පති”ති න සාදියති, අනාපත්තියෙව. තීසු ද්වාරෙසු හි යෙන කෙනවි පටික්ඛිත්තං පටික්ඛිත්තමෙව හොති. සචෙ පන කායවාචාහි අප්පටික්ඛිපිත්වා විත්තෙන අධිවාසෙති, කායවාචාහි කත්තබ්බස්ස පටික්ඛෙපස්ස අකරණතො අකිරියසමුට්ඨානං කායද්වාරෙ ව වච්ඡිද්වාරෙ ව ආපත්තිං ආපජ්ජති, මනොද්වාරෙ පන ආපත්ති නාම නත්ථි.

එකො සතං වා සහස්සං වා පාදමුලෙ යපෙති “තුය්හිදං හොතු”ති, භික්ඛු “නයිදං කප්පති”ති පටික්ඛිපති, උපාසකො “පරිච්චත්තං මයා තුම්භාක”න්ති ගතො, අඤ්ඤො තත්ථ ආගන්ත්වා පුච්ඡති “කිං, හන්තෙ, ඉද”න්ති, යං තෙන ව අත්තනා ව වුත්තං, තං ආචික්ඛිතබ්බං. සො චෙ වදති “ගොපයිස්සාමහං, හන්තෙ, ගුත්තට්ඨානං දස්සෙථා”ති, සත්තභූමිකම්පි පාසාදං අභිරුහිත්වා “ඉදං ගුත්තට්ඨාන”න්ති ආචික්ඛිතබ්බං, “ඉධ නික්ඛිපාහි”ති න වත්තබ්බං. එත්තාවතා කප්පියඤ්ච අකප්පියඤ්ච නිස්සාය යීතං හොති, ද්වාරං පිදහිත්වා රක්ඛන්තෙන වසිතබ්බං. සචෙ කිඤ්චි වික්කායිකභණ්ඩං පත්තං වා වීවරං වා ගහෙත්වා ආගච්ඡති, “ඉදං ගහෙස්සථ, හන්තෙ”ති වුත්තෙ “උපාසක, අත්ථි අම්භාකං ඉමිනා අත්ථො, වත්ථු ව එවරුපං නාම සංවිජ්ජති, කප්පියකාරකො නත්ථි”ති වත්තබ්බං. සචෙ සො වදති “අහං කප්පියකාරකො හවිස්සාමි, ද්වාරං විවරිත්වා දෙථා”ති, ද්වාරං විවරිත්වා “ඉමස්මිං ඔකාසෙ යපිත”න්ති වත්තබ්බං, “ඉදං ගණ්හා”ති න වත්තබ්බං. එවම්පි කප්පියඤ්ච අකප්පියඤ්ච නිස්සාය යීතමෙව හොති. සො චෙ තං ගහෙත්වා තස්ස කප්පියභණ්ඩං දෙති, වට්ටති. සචෙ අධිකං ගණ්හාති, “න මයං තච භණ්ඩං ගණ්හාම, නික්ඛමාහි”ති වත්තබ්බො.

67. යෙන පන ජාතරූපාදිවතුබ්බිධං නිස්සග්ගියවත්ථු පටිග්ගහිතං, තෙන කිං කාතබ්බන්ති? සඬ්ඝමජ්ඣෙ නිස්සජ්ජිතබ්බං. කථං? තෙන භික්ඛුනා (පාරා. 584) සඬ්ඝං උපසඬ්ඝමිත්වා එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා වුඩ්ඪානං භික්ඛුනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො “අහං, හන්තෙ, රුපියං පටිග්ගහෙසිං, ඉදං මෙ නිස්සග්ගියං, ඉමාහං නිස්සජ්ජාමි” ති නිස්සජ්ජිත්වා ආපත්ති දෙසෙතබ්බා. ඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන ආපත්ති පටිග්ගහෙතබ්බා. සචෙ තත්ථ ආගච්ඡති ආරාමිකො වා උපාසකො වා, සො වත්තබ්බො “ආවුසො, ඉදං ජානාහි” ති. සචෙ සො හණති “ඉමිනා කිං ආහරිස්සාමි” ති, න වත්තබ්බො “ඉමං වා ඉමං වා ආහරා” ති, කජ්ජියං ආචික්ඛිතබ්බං සජ්ජිං වා තෙලං වා මද්දුං වා ඵාණිතං වා. ආචික්ඛන්තෙන ව “ඉමිනා සජ්ජිං වා තෙලං වා මද්දුං වා ඵාණිතං වා ආහරා” ති න වත්තබ්බං, “ඉදඤ්චිදඤ්ච සඬ්ඝස්ස කජ්ජිය” ති එත්තකමෙව වත්තබ්බං. සචෙ සො තෙන පරිවත්තෙත්වා කජ්ජියං ආහරති, රුපියපටිග්ගාහකං යපෙත්වා සබ්බෙහෙව භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, රුපියපටිග්ගාහකෙන භාගො න ගහෙතබ්බො.

අඤ්ඤෙසං (පාරා. අට්ඨ. 2.583-4) භික්ඛුනං වා ආරාමිකානං වා පත්තභාගමිපි ලභිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, අන්තමසො මක්කටාදිහි තතො හරිත්වා අරඤ්ඤෙ යපිතං වා තෙසං හත්ථතො ගලිතං වා තිරච්ඡානපටිග්ගහිතමිපි පංසුකුලමිපි න වට්ටතියෙව. තතො ආහටෙන ඵාණිතෙන සෙනාසනදුපනමිපි න වට්ටති. සජ්ජිනා වා තෙලෙන වා පදීපං කත්වා දීපාලොකෙ නිපජ්ජිතුං, කසිණපරිකම්මං කාතුං, පොත්ථකමිපි වාචෙතුං න වට්ටති. තෙලමද්දුඵාණිතෙහි පන සරිරෙ වණං මක්ඛෙතුං න වට්ටතියෙව. තෙන වත්ථුනා මඤ්චපියාදිනි වා ගණ්හන්ති, උපොසථාගාරං වා භොජනසාලං වා කරොන්ති, පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති. ඡායාපි ගෙහපරිච්ඡෙදෙන ධීතාව න වට්ටති, පරිච්ඡෙදාතික්කන්තා ආගන්තුකන්තා වට්ටති. තං වත්ථුං විස්සජ්ජෙත්වා කතෙන මග්ගෙනපි සෙතුනාපි නාවායපි උඵම්පෙනාපි ගන්තුං න වට්ටති. තෙන වත්ථුනා ඛණාපිතාය පොක්ඛරණියා උබ්භිදොදකං පාතුං වා පරිභුඤ්ජිතුං වා න වට්ටති. අන්තො උදකෙ පන අසති අඤ්ඤං ආගන්තුකං උදකං වා වස්සොදකං වා පවිට්ඨං වට්ටති. කීතාය යෙන සද්ධිං කීතා, තං ආගන්තුකමිපි න වට්ටති. තං වත්ථුං උපනික්ඛෙපං යපෙත්වා සඬ්ඝො පව්වයෙ පරිභුඤ්ජති, තෙපි පව්වයා තස්ස න වට්ටන්ති. ආරාමො ගහිතො භොති, සොපි පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති. යදි භූමිපි ඛිජමිපි අකජ්ජියං, නෙව භූමිං, න ඵලං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ භූමිංයෙව කිණිත්වා අඤ්ඤානි ඛිජානි රොපිතානි, ඵලං වට්ටති. අථ ඛිජානි කිණිත්වා කජ්ජියභූමියං රොපිතානි, ඵලං න වට්ටති, භූමියං නිසීදිතුං වා නිපජ්ජිතුං වා වට්ටති.

සචෙ පන තත්ථ ආගතො කජ්ජියකාරකො තං පරිවත්තෙත්වා සඬ්ඝස්ස කජ්ජියං සජ්ජිතෙලාදිං ආහරිතුං න ජානාති, සො වත්තබ්බො “ආවුසො, ඉමං ඡඩ්ඛෙහි” ති. සචෙ සො ඡඩ්ඛෙති, ඉච්චෙනං කුසලං. නො චෙ ඡඩ්ඛෙති, පඤ්චභඩ්ගෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු රුපියඡඩ්ඛකො සම්මන්තිතබ්බො යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, ඡඩ්ඛිතාඡඩ්ඛිතඤ්ච ජානෙය්‍ය. එවඤ්ච පන සම්මන්තිතබ්බො, පයමං

හික්බු යාවිතබ්බො, යාවිත්වා බ්‍යත්තෙන හික්බුනා පටිබලෙන සඬ්ඝො
ඤාපෙතබ්බො –

“සුඤ්ඤාමෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමං හික්බුං රුපියජඩ්ඛකං සම්මන්තෙය්‍ය, එසා ඤත්ති. සුඤ්ඤාමෙ,
භන්තෙ, සඬ්ඝො, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං හික්බුං රුපියජඩ්ඛකං සම්මන්තති,
යස්සායස්මතො බමති ඉත්ථන්තාමස්ස හික්බුනො රුපියජඩ්ඛකස්ස සම්මුති,
යො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, යො භාසෙය්‍ය. සම්මතො සඬ්ඝෙන
ඉත්ථන්තාමො හික්බු රුපියජඩ්ඛකො, බමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී,
එවමෙනං ධාරයාමී”ති (පාරා. 585).

68. තෙන සම්මතෙන (පාරා. අට්ඨ. 2.585) හික්බුනා නිමිත්තං අකත්වා අක්ඛිති
නිමිලෙන්වා නදියා වා පපාතෙ වා වනගහනෙ වා ගුථං විය අනපෙක්ඛෙන
පතිතොකාසං අසමන්තාරභන්තෙන ඡඩ්ඛෙතබ්බං. සචෙ නිමිත්තං කත්වා පාතෙති,
දුක්කටං ආපජ්ජති. එවං ජිගුච්ඡිතබ්බෙපි රුපියෙ භගවා පරියායෙන හික්බුනං
පරිභොගං ආවික්ඛි. රුපියපටිග්ගාභකස්ස පන කෙනචි පරියායෙන තතො
උප්පන්නපච්චයපරිභොගො න වට්ටති. යථා වායං එතස්ස න වට්ටති, එවං
අසන්නසම්භාවනාය වා කුලදුසකකම්මෙන වා කුහනාදීහි වාඋප්පන්නපච්චයා නෙව
තස්ස, න අඤ්ඤස්ස වට්ටන්ති, ධම්මෙන සමෙන උප්පන්නාපි අපච්චවෙක්ඛිත්වා
පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති. චත්තාරො හි පරිභොගා – ථෙය්‍යපරිභොගො
ඉණපරිභොගො දායජ්ජපරිභොගො සාම්පරිභොගොති. තත්ථ සඬ්ඝමජ්ඣෙපි
නිසිදිත්වා පරිභුඤ්ජන්නස්ස දුස්සීලස්ස පරිභොගො ථෙය්‍යපරිභොගො නාම.
සීලවතො අපච්චවෙක්ඛිතපරිභොගො ඉණපරිභොගො නාම. තස්මා චීවරං
පරිභොගෙ පරිභොගෙ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං, පිණ්ඩපාතො ආලොපෙ ආලොපෙ, තථා
අසක්කොන්තෙන පුරෙහත්තපච්ඡාභත්තපුරිමයාමමජ්ඣිමයාමපච්ඡිමයාමෙසු.
සචස්ස අපච්චවෙක්ඛිතො අරුණො උග්ගච්ඡති, ඉණපරිභොගට්ඨානෙ තිට්ඨති.
සෙනාසනමපි පරිභොගෙ පරිභොගෙ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං. හෙසජ්ජස්ස
පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි සතිපච්චයනා වට්ටති, එවං සන්නෙපි පටිග්ගහණෙ සතිං
කත්වා පරිභොගෙ අකරොන්තස්සෙව ආපත්ති, පටිග්ගහණෙ පන සතිං අකත්වා
පරිභොගෙ කරොන්තස්ස අනාපත්ති. චතුබ්බිධා හි සුද්ධි – දෙසනාසුද්ධි සංවරසුද්ධි
පරියෙට්ඨිසුද්ධි පච්චවෙක්ඛිණසුද්ධිති.

තත්ථ දෙසනාසුද්ධි නාම පාතිමොක්ඛසංවරසීලං. තඤ්ඤි දෙසනාය සුජ්ඣනතො
“දෙසනාසුද්ධි”ති වුච්චති. සංවරසුද්ධි නාම ඉන්ද්‍රියසංවරසීලං. තඤ්ඤි “න පුනෙවං
කරිස්සාමි”ති චිත්තාධිට්ඨානසංවරෙනෙව සුජ්ඣනතො “සංවරසුද්ධි”ති වුච්චති.
පරියෙට්ඨිසුද්ධි නාම ආජීවපාරිසුද්ධිසීලං. තඤ්ඤි අනෙසනං පභාය ධම්මෙන සමෙන
පච්චයෙ උප්පාදෙන්තස්ස පරියෙසනාය සුද්ධත්තා “පරියෙට්ඨිසුද්ධි”ති වුච්චති.
පච්චවෙක්ඛිණසුද්ධි නාම පච්චයපරිභොගසන්නිස්සිතසීලං. තඤ්ඤි “පටිසඬ්ඛා
යොනියො චීවරං පටිසෙවාමි”තිආදිනා (ම. නි. 1.23; අ. නි. 6.58) නයෙන

වුත්තෙන පව්වවෙක්ඛණෙන සුඡ්ඤානතො “පව්වවෙක්ඛණසුද්ධි”ති වුච්චති, තෙන වුත්තං “පටිග්ගහණෙන පන සතිං අකත්වා පරිභොගෙ කරොන්තස්ස අනාපත්ති”ති.

සත්තන්තං සෙක්ඛානං පච්චයපරිභොගො දායජ්ජපරිභොගො නාම. තෙ හි භගවතො පුත්තා, තස්මා පිතුසන්තකානං පච්චයානං දායාදා හුත්වා තෙ පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්ති. කිං පන තෙ භගවතො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්ති, ගිහිනං පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්ති? ගිහිහි දින්නාපි භගවතා අනුඤ්ඤාතත්තා භගවතො සත්තකා හොන්ති, තස්මා භගවතො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තිති වෙදිතබ්බං. ධම්මදායාදසුත්ත (ම. නි. 1.29 ආදයො) ඤ්ථෙත්ථ සාධකං. බිණ්ණාසවානං පරිභොගො සාම්පරිභොගො නාම. තෙ හි තණ්හාය දාසඛ්‍යං අතීතත්තා සාමිනො හුත්වා පරිභුඤ්ජන්ති. ඉති ඉමෙසු පරිභොගෙසු සාම්පරිභොගො ව දායජ්ජපරිභොගො ව සබ්බෙසම්පි වට්ටති, ඉණ්පරිභොගො න වට්ටති, ථෙය්‍යපරිභොගෙ කථායෙව නත්ථි.

අපරෙපි චත්තාරො පරිභොගා – ලජ්ජිපරිභොගො අලජ්ජිපරිභොගො ධම්මිපරිභොගො අධම්මිපරිභොගොති. තත්ථ අලජ්ජිනො ලජ්ජිනා සද්ධිං පරිභොගො වට්ටති, ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො. ලජ්ජිනො අලජ්ජිනා සද්ධිං යාව න ජානාති, තාව වට්ටති. ආදිනො පට්ඨාය හි අලජ්ජී නාම නත්ථි, තස්මා යදාස්ස අලජ්ජිභාවං ජානාති, තදා චත්තබ්බො “තුම්හෙ කායද්වාරෙ වච්ඡ්වාරෙ ව චිතික්කමං කරොථ, තං අප්පතිරූපං, මා එවමකත්ථා”ති. සවෙ අනාදිශිත්වා කරොතියෙව, යදි තෙන සද්ධිං පරිභොගං කරොති, සොපි අලජ්ජීයෙව හොති. යොපි අත්තනො භාරභූතෙන අලජ්ජිනා සද්ධිං පරිභොගං කරොති, සොපි නිවාරෙතබ්බො. සවෙ න ඔරමති, අයම්පි අලජ්ජීයෙව හොති. එවං එකො අලජ්ජී අලජ්ජිසත්තම්පි කරොති. අලජ්ජිනො පන අලජ්ජිනාව සද්ධිං පරිභොගෙ ආපත්ති නාම නත්ථි. ලජ්ජිනො ලජ්ජිනා සද්ධිං පරිභොගො ද්විත්තං ඛත්තියකුමාරානං සුවණ්ණපාතියං හොජනසදිසො. ධම්මියාධම්මිපරිභොගො පච්චයවසෙනෙව වෙදිතබ්බො. තත්ථ සවෙ පුග්ගලොපි අලජ්ජී, පිණ්ඩපාතොපි අධම්මියො, උභො ජෙගුවිජා. පුග්ගලො අලජ්ජී, පිණ්ඩපාතො ධම්මියො, පුග්ගලං ජිගුවිජිත්වා පිණ්ඩපාතො න ගහෙතබ්බො. මහාපච්චරියං පන “දුස්සිලො සඬ්ඝනො උද්දෙසහත්තාදීනි ලභිත්වා සඬ්ඝස්සෙව දෙනි, එතානි යථාදානමෙව ගහිතත්තා වට්ටන්ති”ති වුත්තං. පුග්ගලො ලජ්ජී, පිණ්ඩපාතො අධම්මියො, පිණ්ඩපාතො ජෙගුවිජො න ගහෙතබ්බො. පුග්ගලො ලජ්ජී, පිණ්ඩපාතොපි ධම්මියො, වට්ටති.

අපරෙ ද්වෙ පග්ගහා ද්වෙ ව පරිභොගා – ලජ්ජිපග්ගහො අලජ්ජිපග්ගහො, ධම්මපරිභොගො ආමිසපරිභොගොති. තත්ථ අලජ්ජිනො ලජ්ජිං පග්ගහෙතුං වට්ටති, න සො ආපත්තියා කාරෙතබ්බො. සවෙ පන ලජ්ජී අලජ්ජීං පග්ගහණාති, අනුමොදනාය අජ්ඣෙසති, ධම්මකථාය අජ්ඣෙසති, කුලෙසු උපත්ථම්හෙති, ඉතරොපි “අම්හාකං ආචරියො ඊදිසො ව ඊදිසො වා”ති තස්ස පරිසති වණ්ණං භාසති, අයං සාසනං ඔසක්කාපෙති අන්තර්ධාපෙතීති වෙදිතබ්බො. ධම්මපරිභොගආමිසපරිභොගෙසු පන යත්ථ ආමිසපරිභොගො වට්ටති, ධම්මපරිභොගොපි තත්ථ වට්ටති. යො පන කොටියං යීතො, ගන්ථො තස්ස

පුග්ගලස්ස අවිචයෙන නස්සිස්සති, තං ධම්මානුග්ගහෙන උග්ගණ්හිතුං වට්ටතීති වුත්තං. තත්‍රිදං වත්ථු – මහාභයෙ කිර එකස්සෙව භික්ඛුනො මහානිද්දෙසො පගුණො අහොසි. අථ චතුනිකායිකතිස්සත්ථෙරස්ස උපජ්ඣායො මහානිපිටකත්ථෙරො නාම මහාරක්ඛිතත්ථෙරං ආහ “ආවුසො මහාරක්ඛිත, එතස්ස සන්තිකෙ මහානිද්දෙසං ගණ්හාහි”ති. “පාපො කිරායං, හන්තෙ, න ගණ්හාමි”ති. “ගණ්හාවුසො, අහං තෙ සන්තිකෙ නිසිදිස්සාමි”ති. “සාධු, හන්තෙ, තුම්හෙසු නිසින්තෙසු ගණ්හිස්සාමි”ති පට්ඨපෙත්වා රත්තින්දිවං නිරන්තරං පරියාපුණන්තො ඔසානදිවසෙ හෙට්ඨාමඤ්ථෙ ඉත්ථිං දිස්වා “හන්තෙ, සුතංයෙව මෙ පුබ්බෙ, සවාහං එවං ජානෙය්‍යං, න ඊදිස්ස සන්තිකෙ ධම්මං පරියාපුණෙය්‍ය”න්ති ආහ. තස්ස පන සන්තිකෙ බහු මහාථෙරා උග්ගණ්හිත්වා මහානිද්දෙසං පතිට්ඨාපෙසුන්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසංඝගහෙ

රුපියාදිපටිග්ගහණවිනිවිජයකථා සමත්තා.

13. දානලක්ඛණාදිවිනිවිජයකථා

69. දානවිස්සාසග්ගාගෙහි ලාභස්ස පරිණාමනන්ති එත්ථ තාව දානන්ති අත්තනො සන්තකස්ස විචරාදිපරික්ඛාරස්ස සද්ධිවිහාරිකාදීසු යස්ස කස්සචි දානං. තත්‍රිදං දානලක්ඛණං – “ඉදං තුය්හං දෙමි දදාමි දජ්ජාමි ඔණොපෙමි පරිච්චජාමි විස්සජ්ජාමි”ති වා “ඉත්ථන්තාමස්ස දෙමි...පෙ.... විස්සජ්ජාමි”ති වා වදති, සම්මුඛාපි පරම්මුඛාපි දින්නංයෙව හොති. “තුය්හං ගණ්හාහි”ති වුත්තෙ “මය්හං ගණ්හාමි”ති වදති, සුදින්නං සුග්ගහිතඤ්ථ. “තව සන්තකං කරොහි, තව සන්තකං හොතු, තව සන්තකං හොති”ති වුත්තෙ “මම සන්තකං කරොමි, මම සන්තකං හොතු, මම සන්තකං කරිස්සාමි”ති වදති, දුදින්නං දුග්ගහිතඤ්ථ. නෙව දානා දාතුං ජානාති, න ඉතරො ගහෙතුං, සවෙ පන “තව සන්තකං කරොහි”ති වුත්තෙ “සාධු, හන්තෙ, මය්හං ගණ්හාමි”ති ගණ්හාති, සුග්ගහිතං. සවෙ පන එකො “ඉදං වීචරං ගණ්හාහි”ති වදති, ඉතරො “න ගණ්හාමි”ති වදති, පුන සො “දින්නං මයා තුය්හං, ගණ්හාහි”ති වදති, ඉතරොපි “න මය්හං ඉමිනා අත්ථො”ති වදති, තතො පුරිමොපි “මයා දින්න”න්ති දසාහං අතික්කාමෙති, පච්ඡිමොපි “මයා පටික්ඛිත්ත”න්ති, කස්ස ආපත්තීති? න කස්සචි. යස්ස පන රුච්චති, තෙන අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. “ඉත්ථන්තාමස්ස දෙහි”ති දින්නං යාව පරස්ස හත්ථං න පාපුණාති, තාව යො පහිණති, තස්සෙව සන්තකං, “ඉත්ථන්තාමස්ස දමිමි”ති දින්නං පන යස්ස පහියති, තස්ස සන්තකං. තස්මා භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ වීචරං පහිණති “ඉදං වීචරං ඉත්ථන්තාමස්ස දෙහි”ති. සො අත්තරාමග්ගෙ යො පහිණති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, සුග්ගහිතං. යස්ස පහියති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං.

භික්ඛු (මහාව. 378-379) භික්ඛුස්ස හත්ථෙ වීචරං පහිණති “ඉමං වීචරං ඉත්ථන්තාමස්ස දෙහි”ති. සො අත්තරාමග්ගෙ සුණාති “යො පහිණති, සො

කාලකතෝ'ති, තස්ස මතකච්චරං අධිට්ඨාති, ස්වාධිට්ඨිනං. යස්ස පභියති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පභිණති “ඉමං චීවරං ඉත්ථන්තාමස්ස දෙහී”ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති “යස්ස පභියති, සො කාලකතෝ”ති, තස්ස මතකච්චරං අධිට්ඨාති, ද්වාධිට්ඨිනං. යො පභිණති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පභිණති “ඉමං චීවරං ඉත්ථන්තාමස්ස දෙහී”ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති “උභො කාලකතා”ති, යො පභිණති, තස්ස මතකච්චරං අධිට්ඨාති, ස්වාධිට්ඨිනං. යස්ස පභියති, තස්ස මතකච්චරං අධිට්ඨාති, ද්වාධිට්ඨිනං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පභිණති “ඉමං චීවරං ඉත්ථන්තාමස්ස දමිමි”ති. සො අන්තරාමග්ගෙ යො පභිණති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. යස්ස පභියති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පභිණති “ඉමං චීවරං ඉත්ථන්තාමස්ස දමිමි”ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති “යො පභිණති, සො කාලකතෝ”ති, තස්ස මතකච්චරං අධිට්ඨාති, ද්වාධිට්ඨිනං. යස්ස පභියති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පභිණති “ඉමං චීවරං ඉත්ථන්තාමස්ස දමිමි”ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති “යස්ස පභියති, සො කාලකතෝ”ති, තස්ස මතකච්චරං අධිට්ඨාති, ස්වාධිට්ඨිනං. යො පභිණති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පභිණති “ඉමං චීවරං ඉත්ථන්තාමස්ස දමිමි”ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති “උභො කාලකතා”ති. යො පභිණති, තස්ස මතකච්චරං අධිට්ඨාති, ද්වාධිට්ඨිනං. යස්ස පභියති, තස්ස මතකච්චරං අධිට්ඨාති, ස්වාධිට්ඨිනං.

පරිච්චජිත්වා දින්නං පුන කෙනචි කාරණෙන කුපිතො ආභරාපෙතුං න ලභති. අත්තනා දින්නම්පි හි චීවරං සකසඤ්ඤාය අවිජිත්දතො නිස්සග්ගියං, අඤ්ඤං පරික්ඛාරං අත්තමසො සුචම්පි අවිජිත්දතො දුක්කටං. සචෙ පන “හත්තෙ, තුම්භාකං ඉදං සාරුප්ප”න්ති සයමෙව දෙති, ගහෙතුං වට්ටති. අථ පන “ආවුසො, මයං තුය්හං ‘චත්තපට්චත්තං කරිස්සති, අම්භාකං සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගණ්හිස්සති, ධම්මං පරියාපුණ්ණස්සති’ති චීවරං අදම්භා, සො දානි ත්වං න චත්තං කරොසි, න උපජ්ඣං ගණ්හාසි, න ධම්මං පරියාපුණාසි”ති එවමාදීනි වුත්තො “හත්තෙ, චීවරත්ථාය මඤ්ඤෙ හණථ, ඉදං වො චීවර”න්ති දෙති, එවම්පි වට්ටති. දිසාපක්කමන්තං වා පන දහරං “නිචත්තෙථ න”න්ති හණති, සො න නිචත්තති, චීවරෙ ගහෙත්වා නිරුන්ධොති, එවඤ්ඤෙ නිචත්තති, සාධු. සචෙ “පත්තචීවරත්ථාය මඤ්ඤෙ තුම්භෙ හණථ, ගණ්හථ න”න්ති දෙති, එවම්පි වට්ටති. විඛිභමන්තං වා දිස්වා “මයං තුය්හං ‘චත්තං කරිස්සති’ති පත්තචීවරං අදම්භා, සො දානි ත්වං විඛිභමිත්වා වරසි”ති වදති, ඉතරො “ගණ්හථ තුම්භාකං පත්තචීවර”න්ති දෙති, එවම්පි වට්ටති. “මම සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගණ්හන්තස්සෙව දෙමි, අඤ්ඤත්ථ ගණ්හන්තස්ස න දෙමි, චත්තං කරොන්තස්සෙව දෙමි, අකරොන්තස්ස න දෙමි, ධම්මං පරියාපුණන්තස්සෙව දෙමි, අපරියාපුණන්තස්ස න දෙමි, අවිඛිභමන්තස්සෙව දෙමි, විඛිභමන්තස්ස න දෙමි”ති එවං පන දාතුං න වට්ටති, දදතො දුක්කටං, ආභරාපෙතුං පන වට්ටති, විස්සජ්ජෙත්වා දින්නං අවිජිත්දිත්වා ගණ්හන්තො හණ්ඩග්ගෙසන කාරෙතබ්බො. අයං තාව දානෙ විනිච්ඡයො.

70. විස්සාසග්ගාහලක්ඛණං පන ඉමිනා සුත්තෙන ජානිතබ්බං -

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චභඩ්ඛගෙහි සමන්තාගතස්ස විස්සාසං
ගහෙතුං සන්දිට්ඨො ච භොති, සම්භත්තො ච, ආලපිතො ච, ජීවති ච, ගහිතෙ
ච අත්තමනො භොති”ති (මහාව. 356).

තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 1.131) සන්දිට්ඨොති දිට්ඨමත්තකමිත්තො. සම්භත්තොති
දළ්භමිත්තො. ආලපිතොති “මම සන්තකං යං ඉච්ඡසි, තං ගණ්භෙය්‍යාසි,
ආපුච්ඡිත්වා ගහණෙ කාරණං නත්ථි”ති වුත්තො. ජීවතීති අනුට්ඨානසෙය්‍යාය
සයිතොපි යාවජීවිතින්ද්‍රියුපච්ඡෙදං න පාපුණාති. ගහිතෙ ච අත්තමනොති ගහිතෙ
තුට්ඨවිත්තො භොති. “ඵවරුපස්ස සන්තකං ගහිතෙ මෙ අත්තමනො භවිස්සති”ති
ජානන්තෙන ගහෙතුං වට්ටති. අනවසෙසපරියාදානවසෙන චෙතාති පඤ්චඩ්ඛාති
වුත්තාති, විස්සාසග්ගාහො පන තිහි අඩ්ඛගෙහි රුහති සන්දිට්ඨො, ජීවති, ගහිතෙ
අත්තමනො, සම්භත්තො, ජීවති, ගහිතෙ අත්තමනො, ආලපිතො, ජීවති, ගහිතෙ
අත්තමනොති. යො පන න ජීවති, න ච ගහිතෙ අත්තමනො භොති, තස්ස සන්තකං
විස්සාසග්ගාහෙන ගහිතමිපි පුන දාතබ්බං. දදමානෙන ච මතකධනං තාව යෙ තස්ස
ධනෙ ඉස්සරා ගහට්ඨා වා පබ්බජිතා වා, තෙසං දාතබ්බං. අනත්තමනස්ස සන්තකං
තස්සෙව දාතබ්බං, යො පන පයමංයෙව “සුට්ඨු කතං තයා මම සන්තකං
ගණ්භන්තො”ති වචිහෙදෙන වා විත්තුප්පාදමත්තෙන වා අනුමොදිත්වා පච්ඡා
කෙනවි කාරණෙන කුපිතො, පච්චාහරාපෙතුං න ලහති, යොපි අදාතුකාමො,
චිත්තෙන පන අධිවාසෙති, න කිඤ්චි වදති, සොපි පුන පච්චාහරාපෙතුං න ලහති.
යො පන “මයා තුම්භාකං සන්තකං ගහිතං වා පරිභුත්තං වා”ති වුත්තෙ “ගහිතං වා
භොතු පරිභුත්තං වා, මයා පන තං කෙනවිදෙව කරණීයෙන යපිතං, තං පාකතිකං
කාතුං වට්ටති”ති වදති, අයං පච්චාහරාපෙතුං ලහති. අයං විස්සාසග්ගාහෙ
විනිච්ඡයො.

71. ලාභස්ස පරිණාමනන්ති ඉදං පන අඤ්ඤෙසං අත්ථාය පරිණතලාභස්ස
අත්තනො අඤ්ඤස්ස වා පරිණාමනං සන්ධාය වුත්තං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා.
අට්ඨ. 2.659-660) – සඬ්ඝස්ස පරිණතං සහධම්මිකානං වා ගිහීනං වා අත්තමසො
මාතුසන්තකමිපි “ඉදං මය්භං දෙහී”ති සඬ්ඝස්ස පරිණතභාවං ඤාත්වා අත්තනො
පරිණාමෙත්වා ගණ්භන්තස්ස නිස්සග්ගියං පාවිත්තියං, “ඉමස්ස භික්ඛුනො දෙහී”ති
ඵචං අඤ්ඤස්ස පරිණාමෙත්තස්ස සුද්ධිකපාවිත්තියං. තස්මා යොපි
වස්සිකසාටිකසමයෙ මාතුසරෙපි සඬ්ඝස්ස පරිණතං වස්සිකසාටිකං ඤාත්වා
අත්තනො පරිණාමෙති, නිස්සග්ගියං පාවිත්තියං, පරස්ස පරිණාමෙති,
සුද්ධිකපාවිත්තියං. මනුස්සා “සඬ්ඝහත්තං කරිස්සාමා”ති සප්පිතෙලාදීනි ආහරන්ති,
ගිලානො වෙපි භික්ඛුසඬ්ඝස්ස පරිණතභාවං ඤාත්වා කිඤ්චි යාවති, නිස්සග්ගියං
පාවිත්තියමෙව. සවෙ පන සො “තුම්භාකං සප්පිආදීනි ආහතාති අත්ථි”ති පුච්ඡිත්වා
“ආම, අත්ථි”ති වුත්තෙ “මය්භමිපි දෙථා”ති වදති, වට්ටති. අථාපි නං
කුක්කුච්චායන්තං උපාසකා වදන්ති “සඬ්ඝොපි අම්භෙහි දින්නමෙව ලහති,
ගණ්භථ, භන්තෙ”ති, ඵචමිපි වට්ටති.

එකස්මිං විහාරෙ සඨසස්ස පරිණතං අඤ්ඤවිහාරං උද්දිසිත්වා “අසුකස්මිං නාම විහාරෙ සඨසස්ස දෙථා”ති පරිණාමෙති, “කිං සඨසස්ස දානෙන, චෙතියස්ස පූජං කරොථා”ති එවං චෙතියස්ස වා පරිණාමෙති, දුක්කටං. චෙතියස්ස පරිණතං අඤ්ඤචෙතියස්ස වා සඨසස්ස වා ගණස්ස වා පුග්ගලස්ස වා පරිණාමෙති, දුක්කටමෙව. නියමෙත්වා අඤ්ඤචෙතියස්ස අත්ථාය රොපිතමාලාවච්ඡතො අඤ්ඤචෙතියමහි පුජ්ඵමිපි ආරොපෙතුං න වට්ටති, එකස්ස චෙතියස්ස පන ඡත්තං වා පටාකං වා ආරොපෙත්වා ධීතං දිස්වා සෙසං අඤ්ඤචෙතියස්ස දාපෙතුං වට්ටති. අන්තමසො සුනඛස්සපි පරිණතං “ඉමස්ස සුනඛස්ස මා දෙහි, එතස්ස දෙහි”ති එවං අඤ්ඤපුග්ගලස්ස පරිණාමෙති, දුක්කටං. සචෙ පන දායකා “මයං සඨසහත්තං කාතුකාමා, චෙතියපූජං කාතුකාමා, එකස්ස හික්ඛුනො පරික්ඛාරං දාතුකාමා, තුම්භාකං රුචියා දස්සාම, භණ්ඨ කත්ථ දෙමා”ති වදන්ති, එවං වුත්තෙ තෙන හික්ඛුනා “යත්ථ ඉච්ඡථ, තත්ථ දෙථා”ති වත්තබ්බා. සචෙ පන කෙවලං “කත්ථ දෙමා”ති පුච්ඡන්ති, “යත්ථ තුම්භාකං දෙය්‍යධම්මො පරිභොගං වා ලභෙය්‍ය, පටිසඬ්ඛාරං වා ලභෙය්‍ය, විරට්ඨිතිකො වා අස්ස, යත්ථ වා පන තුම්භාකං චිත්තං පසිදති, තත්ථ දෙථා”ති වත්තුං වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬගහෙ

දානලක්ඛණාදිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

14. පථවීඛණනවිනිච්ඡයකථා

72. පථවීති ද්වෙ පථවී ජාතා ච පථවී අජාතා ච පථවීති. තත්ථ ජාතා නාම පථවී සුද්ධපංසුකා සුද්ධමත්තිකා අප්පපාසාණා අප්පසක්ඛරා අප්පකඨලා අප්පමරුම්ඛා අප්පවාලුකා යෙභුයොනපංසුකා යෙභුයොනමත්තිකා, අද්ඨස්සි වුච්චති “ජාතා පථවී”ති. යොපි පංසුපුඤ්ජො වා මත්තිකාපුඤ්ජො වා අතිරෙකවාතුමාසං ඔවට්ඨො, සොපි වුච්චති “ජාතා පථවී”ති. අජාතා නාම පථවී සුද්ධපාසාණා සුද්ධසක්ඛරා සුද්ධකඨලා සුද්ධමරුම්ඛා සුද්ධවාලුකා අප්පපංසුකා අප්පමත්තිකා යෙභුයොනපාසාණා යෙභුයොනසක්ඛරා යෙභුයොනකඨලා යෙභුයොනමරුම්ඛා යෙභුයොනවාලුකා, අද්ඨස්සි වුච්චති “අජාතා පථවී”ති. යොපි පංසුපුඤ්ජො වා මත්තිකාපුඤ්ජො වා ඔමකවාතුමාසං ඔවට්ඨො, සොපි වුච්චති “අජාතා පථවී”ති (පාචි. 84-86).

තත්ථ ජාතපථවීං ඛණන්තස්ස ඛණාපෙත්තස්ස වා පාවිත්තියං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාචි. අට්ඨ. 86) – සචෙ සයං ඛණති, පහාරෙ පහාරෙ පාවිත්තියං. සචෙ අඤ්ඤං ආණාපෙති, සකිං ආණත්තො සචෙපි සකලදිවසං ඛණති, ආණාපකස්ස එකමෙව පාවිත්තියං. සචෙ පන කුසිතො හොති, පුනස්පුනං ආණාපෙතබ්බො, තං ආණාපෙත්වා ඛණාපෙත්තස්ස වාචාය වාචාය පාවිත්තියං. සචෙ “පොක්ඛරණිං ඛණාහි”ති වදති, වට්ටති. ඛතායෙව හි පොක්ඛරණිං නාම හොති. තස්මා අයං කප්පියවොහාරො. එස නයො “වාපිං තළාකං ආවාටං ඛණා”තිආදීසුපි. “ඉමං

ඔකාසං බණ, ඉමස්මිං ඔකාසෙ පොක්ඛරණිං බණා''ති වත්තුං පන න වට්ඨති.
''කන්දං බණ, මූලං බණා''ති අනියමෙත්වා වත්තුං වට්ඨති, ''ඉමං වල්ලිං බණ,
ඉමස්මිං ඔකාසෙ කන්දං වා මූලං වා බණා''ති වත්තුං න වට්ඨති.

73. පොක්ඛරණිං සොධෙන්තෙහි යො කුටෙහි උස්සිඤ්චිතුං සක්කා හොති
තනුකකද්දමො, තං අපනෙතුං වට්ඨති, බහලො න වට්ඨති. ආතපෙන සුක්ඛකද්දමො
එලති, තනු යො හෙට්ඨා පථවියා අසම්බන්ධො, තමෙව අපනෙතුං වට්ඨති. උදකෙන
ගතට්ඨානෙ උදකපජ්ජටකො නාම හොති, වාතපහාරෙන වලති, තං අපනෙතුං
වට්ඨති. පොක්ඛරණිආදීනං තටං හිජ්ජිත්වා උදකසාමන්තා පතති. සචෙ
ඔමකවාතුමාසං ඔවට්ඨං, ඡිත්තදිතුං හිත්තදිතුං වා වට්ඨති, වාතුමාසතො උද්ධං න
වට්ඨති. සචෙ පන උදකෙයෙව පතති, දෙවෙන අතිරෙකවාතුමාසං ඔවට්ඨෙයි
උදකෙයෙව උදකස්ස පතිතත්තා වට්ඨති.

පාසාණපිට්ඨියං සොණ්ඩිං බණන්ති, සචෙ තත්ථ පයමමෙව සුබ්බමරජං පතති, තං
දෙවෙන ඔවට්ඨං හොති, වාතුමාසච්චයෙන අකජ්ජියපථවීසඬ්ඛං ගච්ඡති. උදකෙ
පරියාදින්තෙ සොණ්ඩිං සොධෙන්තෙහි විකොපෙතුං න වට්ඨති. සචෙ පයමමෙව
උදකෙන පූරති, පච්ඡා රජං පතති, තං විකොපෙතුං වට්ඨති. තත්ථ හි දෙවෙ
වස්සන්තෙහි උදකෙයෙව උදකං පතති. පිට්ඨිපාසාණෙ සුබ්බමරජං හොති, දෙවෙ
ච්ඡායන්තෙ අල්ලියති, තම්පි වාතුමාසච්චයෙන විකොපෙතුං න වට්ඨති.
අකතපඬ්ඛාරෙ වම්මිකො උට්ඨිතො හොති, යථාසුඛං විකොපෙතුං වට්ඨති. සචෙ
අඛිභොකාසෙ උට්ඨහති, ඔමකවාතුමාසං ඔවට්ඨෙයෙව වට්ඨති. රුක්ඛාදීසු
ආරුල්හඋපවිකමත්තිකායම්පි එසෙව නයො.
ගණ්ඩුජ්ජාදගුථමුසිකුක්කරගොකණ්ටකාදීසුපි එසෙව නයො. ගොකණ්ටකො නාම
ගාවීනං බුරව්ජින්තකද්දමො වුවවති. සචෙ පන හෙට්ඨිමතලෙන භූමිසම්බන්ධො
හොති, එකදිවසම්පි න වට්ඨති. කසිතට්ඨානෙ නඬ්ගලවිජින්තමත්තිකාපිණ්ඩං
ගණ්හන්තස්ස එසෙව නයො.

පුරාණසෙනාසනං හොති අවිජ්ජනං වා විනට්ඨවිජ්ජනං වා අතිරෙකවාතුමාසං
ඔවට්ඨං ජාතපථවීසඬ්ඛංමෙව ගච්ඡති, තතො අවසෙසං ඡදනිට්ඨකං වා
ගොපානසීආදිකං උපකරණං වා ''ඉට්ඨකං ගණ්හාමි, ගොපානසීං හිත්තිපාදං
පදරත්ථරණං පාසාදත්ථම්හං ගණ්හාමි''ති සඤ්ඤාය ගණ්හිතුං වට්ඨති, තෙන සද්ධිං
මත්තිකා පතති, අනාපත්ති, හිත්තිමත්තිකං ගණ්හන්තස්ස පන ආපත්ති. සචෙ යා යා
අතින්තා, තං තං ගණ්හාති, අනාපත්ති. අන්තොගෙහෙ මත්තිකාපුඤ්ජො හොති,
තස්මිං එකදිවසං ඔවට්ඨෙයෙ ගෙහං ඡාදෙන්ති. සචෙ සඬ්ඛො තිත්තො,
වාතුමාසච්චයෙන ජාතපථවීයෙව. අථස්ස උපරිභාගොයෙව තිත්තො, අන්තො
අතින්තො, යත්තකං තිත්තං, තං කජ්ජියකාරකෙහි කජ්ජියවොහාරෙන
අපනාමෙත්වා සෙසං යථාසුඛං වළඤ්ජෙතුං වට්ඨති උදකෙන තෙමිතත්තා.
එකාබද්ධායෙව හි ජාතපථවී හොති, න ඉතරාති. අඛිභොකාසෙ මත්තිකාපාකාරො
හොති, අතිරෙකවාතුමාසං ඔවට්ඨෙයා ජාතපථවීසඬ්ඛං ගච්ඡති, තත්ථ ලග්ගපංසුං
පන අල්ලහත්ථෙත ඡුපිත්වා ගහෙතුං වට්ඨති. සචෙ ඉට්ඨකපාකාරො හොති,

යෙහුයොනකයාලටියානෙ තිටියනි, යථාසුඛං විකොපෙතුං වට්ටති. අබ්භොකාසෙ ධීතමණ්ඩපත්ථම්භං ඉතො විතො ව සඤ්චාලෙත්වා පථවිං විකොපෙත්තෙන ගහෙතුං න වට්ටති, උජුකමෙව උද්ධරිතුං වට්ටති. අඤ්ඤම්පි සුක්ඛරුක්ඛං සුක්ඛබාණුකං වා ගණ්හන්තස්ස එසෙව නයො.

74. නවකම්මත්ථං ථම්භං වා පාසාණං වා රුක්ඛං වා දණ්ඩකෙහි උච්චාලෙත්වා පවට්ටෙන්තා ගච්ඡන්ති, තත්ථ ජාතපථවී භිජ්ජති, සචෙ සුද්ධචිත්තා පවට්ටෙන්ති, අනාපත්ති. අථ පන තෙන අපදෙසෙන පථවිං භින්දිතුකාමායෙව භොන්ති, ආපත්ති. සාබ්බාදිති කඬ්ඨන්තානම්පි පථවියං දාරුනී ඵාලෙන්තානම්පි එසෙව නයො. පථවියං අට්ඨිසුචිකණ්ටකාදිසුපි යං කිඤ්චි ආකොටෙතුං වා පචෙසෙතුං වා න වට්ටති, “පස්සාවධාරාය වෙගෙන පථවිං භින්දිස්සාමි” ති එවං පස්සාවම්පි කාතුං න වට්ටති. කරොන්තස්ස භිජ්ජති, ආපත්ති, “විසමභූමිං සමං කරිස්සාමි” ති සම්මජ්ජනියා සංසිතුම්පි න වට්ටති. වත්තසීසෙනෙව හි සම්මජ්ජිතබ්බං. කෙචි කත්තරයට්ඨියා භූමිං කොට්ටෙන්ති, පාදඬිගුට්ඨකෙන විලිඛන්ති, “වඬිකම්මිතට්ඨානං දස්සෙස්සාමා” ති පුනස්පුනං භූමිං භින්දන්තා වඬිකමන්ති, සබ්බං න වට්ටති, වීරියසම්පත්තභත්ථං පන සමණධම්මං කරොන්තෙන සුද්ධචිත්තෙන වඬිකම්මිතුං වට්ටති. “භත්ථං බොවිස්සාමා” ති පථවියං සංසන්ති, න වට්ටති, අසංසන්තෙන පන අල්ලභත්ථං පථවියං යථෙත්වා රජං ගහෙතුං වට්ටති.

කෙචි කණ්ඩුකච්ඡුආදීහි ආබාධිකා ඡින්තනටාදිසු අඬිගපච්චඬිගානි සංසන්ති, න වට්ටති. ජාතපථවිං දහති වා දහාපෙති වා, පාවිත්තියං, අන්තමසො පත්තම්පි පවන්තො යත්තකෙසු යානෙසු අග්ගිං දෙති වා දාපෙති වා, තත්තකානි පාවිත්තියානි, තස්මා පත්තං පවන්තෙනපි පුබ්බෙ පක්කට්ඨානෙයෙව පවිත්තබ්බො. අද්ඬිඬාය පථවියා අග්ගිං යථෙතුං න වට්ටති, පත්තපවනකපාලස්ස පන උපරි අග්ගිං යථෙතුං වට්ටති. දාරුනං උපරි යථෙති, සො අග්ගි තානි දහන්තො ගන්ත්වා පථවිං දහති, න වට්ටති. ඉට්ඨකකපාලාදිසුපි එසෙව නයො. තත්ත්ව පි ඉට්ඨකාදිනංයෙව උපරි යථෙතුං වට්ටති. කස්මා? තෙසං අනුපාදානත්තා. න හි තානි අග්ගිස්ස උපාදානසඬ්ඛං ගච්ඡන්ති, සුක්ඛබාණුසුක්ඛරුක්ඛාදිසුපි අග්ගිං දාතුං න වට්ටති. සචෙ පන “පථවිං අප්පත්තමෙව නිබ්බාපෙත්වා ගම්ස්සාමි” ති දෙති, වට්ටති. පච්ඡා නිබ්බාපෙතුං න සක්කොති, අවිසයත්තා අනාපත්ති. තිණුක්කං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො භත්ථෙ ඩය්භමානෙ භූමියං පාතෙති, අනාපත්ති. පතිතට්ඨානෙයෙව උපාදානං දත්වා අග්ගිං කාතුං වට්ටති. දඩ්ඨපථවියා ව යත්තකං යානං උසුමාය අනුගතං, සබ්බං විකොපෙතුං වට්ටති.

යො පන අජානනකො භික්ඛු අරණිසහිතෙන අග්ගිං නිබ්බත්තෙත්වා භත්ථෙන උක්ඛිපිත්වා “කිං කරොමි” ති වදති, “ජාලෙහි” ති වත්තබ්බො. “භත්ථො ඩය්භති” ති වදති, “යථා න ඩය්භති, තථා කරොහි” ති වත්තබ්බො. “භූමියං පාතෙහි” ති පන න වත්තබ්බො. සචෙ භත්ථෙ ඩය්භමානෙ පාතෙති, “පථවිං දභිස්සාමි” ති අපාතිතත්තා අනාපත්ති, පතිතට්ඨානෙ පන අග්ගිං කාතුං වට්ටති. “ඉමස්ස ථම්මස්ස ආවාටං ජාන, මහාමත්තිකං ජාන, ථුසමත්තිකං ජාන,

මහාමත්තිකං දෙහි, ථූසමත්තිකං දෙහි, මත්තිකං ආහර, පංසුං ආහර, මත්තිකාය අත්ථො, පංසුනා අත්ථො, ඉමස්ස ථම්මස්ස ආවාටං කප්පියං කරොහි, ඉමං මත්තිකං කප්පියං කරොහි, ඉමං පංසුං කප්පියං කරොහි''ති එවං කප්පියවොහාරෙන යං කිඤ්චි කාරාපෙනුං වට්ටති. අඤ්ඤවිහිතො කෙනචි සද්ධිං කිඤ්චි කට්ඨන්තො පාදභිගුට්ඨකෙන කත්තරයට්ඨියා වා පථවිං විලිඛන්තො තිට්ඨති, එවං අසනියා විලිඛන්තස්ස හින්දන්තස්ස වා අනාපත්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසංඝගහෙ

පථවිඛණනවිනිවිජයකථා සමත්තා.

15. භූතගාමවිනිවිජයකථා

75. භූතගාමොති පඤ්චහි ඛිජෙහි ජාතානං රුක්ඛලතාදීනමෙනං අධිවචනං. තත්ත්මානි පඤ්ච ඛිජානි – මූලඛිජං ඛන්ධඛිජං එළඛිජං අග්ගඛිජං ඛිජඛිජන්ති. තත්ථ මූලඛිජං නාම හලිද්දි සිඬගිවෙරං වවා වචත්තං අතිවිසං කටුකරොහිණි උසිරං හද්දමුත්තකං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලෙ ජායන්ති මූලෙ සඤ්ජායන්ති, එතං මූලඛිජං නාම. ඛන්ධඛිජං නාම අස්සත්ථො නිග්‍රොධො පිලක්ඛො උදුම්ඛරො කච්ඡකො කපිත්ථනො, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ඛන්ධෙ ජායන්ති ඛන්ධෙ සඤ්ජායන්ති, එතං ඛන්ධඛිජං නාම. එළඛිජං නාම උච්ඡු වෙළු නළො, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි පබ්බෙ ජායන්ති පබ්බෙ සඤ්ජායන්ති, එතං එළඛිජං නාම. අග්ගඛිජං නාම අජ්ජුකං එණිජ්ජකං හිරිවෙරං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි අග්ගෙ ජායන්ති අග්ගෙ සඤ්ජායන්ති, එතං අග්ගඛිජං නාම. ඛිජඛිජං නාම පුබ්බණ්ණං අපරණ්ණං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ඛිජෙ ජායන්ති ඛිජෙ සඤ්ජායන්ති, එතං ඛිජඛිජං නාම (පාචි. 91). තත්ථ භූතගාමෙ භූතගාමසඤ්ඤි ඡින්දති වා ඡින්දාපෙති වා හින්දති වා හින්දාපෙති වා පචති වා පචාපෙති වා, පාවිත්තියං. භූතගාමඤ්චි විකොපෙන්නස්ස පාවිත්තියං, භූතගාමපරිමොචිතං පඤ්චවිධමිපි ඛිජගාමං විකොපෙන්නස්ස දුක්කටං.

76. ඛිජගාමභූතගාමො (පාචි. අට්ඨ. 922) නාමෙස අත්ථි උදකට්ඨො, අත්ථි ථලට්ඨො. තත්ථ උදකට්ඨො සාසපමත්තිකතිලඛිජකාදිහෙදා සපණ්ණිකා ව අපණ්ණිකා ව සබ්බා සෙවාලජාති, අන්තමසො උදකපථපටකං උපාදාය ‘භූතගාමො’ති වෙදිතබ්බො. උදකපථපටකො නාම උපරි ථද්ධො ඵරුසවණ්ණො හෙට්ඨා මුදු නිලවණ්ණො හොති. තත්ථ යස්ස සෙවාලස්ස මූලං ඔරුහිත්වා පථවියං පතිට්ඨිතං, තස්ස පථවී යානං. යො උදකෙ සඤ්චරති, තස්ස උදකං. පථවියං පතිට්ඨිතං යත්ථ කත්ථවි විකොපෙන්නස්ස, උද්ධරිත්වා වා යානන්තරං සඬකාමෙන්නස්ස පාවිත්තියං, උදකෙ සඤ්චරන්තං විකොපෙන්නස්සෙව පාවිත්තියං. හත්ථෙහි පන ඉතො විතො වට්ඨුහිත්වා නභායිතුං වට්ටති. සකලඤ්චි උදකං තස්ස යානං, තස්මා න සො එත්තාවතා යානන්තරං සඬකාමිතො හොති. උදකතො පන උදකෙන විතා සඤ්චිච්ච උක්ඛිපිතුං න වට්ටති, උදකෙන සද්ධිං

උක්බිතිත්වා පුන උදකෙ පක්බිතිතුං වට්ටති. උප්පලිනිපදුමිනිආදීනි
 ජලපවල්ලිනිණානි උදකතො උද්ධරන්තස්ස වා තත්ථෙව විකොපෙන්තස්ස වා
 පාවිත්තියං, පරෙහි උප්පාටිතානි විකොපෙන්තස්ස දුක්කටං. තානි හි ඛිජගාමෙ
 සඬගහං ගච්ඡන්ති, තිලඛිජකසාසපමත්තිකසෙවාලොපි උදකතො උද්ධටො
 අම්මාතො අග්ගඛිජසඬගහං ගච්ඡති. මහාපච්චරියාදීසු
 “අනන්තකතිලඛිජකඋදකපජ්ජටකාදීනි දුක්කටවත්ථුනි” ති වුත්තං, තත්ථ කාරණං
 න දිස්සති. අන්ධකට්ඨකථායං “සම්පුණ්ණභූතගාමං න හොති, තස්මා දුක්කට” ත්ති
 වුත්තං, තම්පි න සමෙති. භූතගාමෙ හි පාවිත්තියං ඛිජගාමෙ දුක්කටං වුත්තං.
 අසම්පුණ්ණභූතගාමො නාම තතියො කොට්ඨාසො නෙව පාළියං, න අට්ඨකථාසු
 ආගතො, අට්ඨකං ඛිජගාමසඬගහං ගම්ස්සති, තම්පි න යුත්තං අභූතගාමමූලත්තා
 තාදිසස්ස ඛිජගාමස්සාති. අපිච “ගරුකලභුකෙසු ගරුකෙ යාතබ්බ” ත්ති එතං
 විනයලක්ඛණං.

ථලට්ඨෙ ඡින්නරුක්ඛානං අවසිට්ඨො හරිතබාණු නාම හොති, තත්ථ
 කකුධකරඤ්ජපියඬගුපනසාදීනං බාණු උද්ධං වඩ්ඪති, සො භූතගාමෙන සඬගහිතො.
 තාලනාළිකෙරාදීනං බාණු උද්ධං න වඩ්ඪති, සො ඛිජගාමෙන සඬගහිතො. කදලියා
 පන අඵලිතාය බාණු භූතගාමෙන සඬගහිතො, එලිතාය ඛිජගාමෙන. කදලි පන
 එලිතා යාව නීලපණ්ණා, තාව භූතගාමෙනෙව සඬගහිතා, තථා එලිතො වෙථ. යදා
 පන අග්ගතො පට්ඨාය සුස්සති, තදා ඛිජගාමෙන සඬගහං ගච්ඡති. කතරඛිජගාමෙන?
 එථඛිජගාමෙන. කිං තතො නිබ්බත්තති? න කිඤ්චි. යදි හි නිබ්බත්තෙය්‍ය,
 භූතගාමෙන සඬගහං ගච්ඡෙය්‍ය. ඉන්දසාලාදිරුක්ඛෙ ඡින්නත්වා රාසිං කරොන්ති,
 කිඤ්චාපි රාසිකතදණ්ඩකෙහි රතනප්පමාණාපි සාබා නික්ඛමන්ති, ඛිජගාමෙනෙව
 පන සඬගහං ගච්ඡන්ති. මණ්ඩපත්ථාය වා වතිඅත්ථාය වා වල්ලිආරොපනත්ථාය වා
 භූමියං නිබ්භන්ති, මූලෙසු වෙව පණ්ණෙසු ව නිග්ගතෙසු පුන භූතගාමසඬබ්‍යං
 ගච්ඡන්ති, මූලමත්තෙසු පන පණ්ණමත්තෙසු වා නිග්ගතෙසුපි ඛිජගාමෙන
 සඬගහිතා එව.

යානි කානිචි ඛිජානි පථවියං වා උදකෙන සිඤ්චිත්වා යපිතානි, කපාලාදීසු වා
 අල්ලපංසුං පක්බිතිත්වා නික්ඛිත්තානි හොන්ති, සබ්බානි මූලමත්තෙ වා
 පණ්ණමත්තෙ වා නිග්ගතෙපි ඛිජානියෙව. සවෙපි මූලානි ව උපරි අඬකුරො ව
 නිග්ගච්ඡති, යාව අඬකුරො හරිතො න හොති, තාව ඛිජානියෙව. මුග්ගාදීනං පන
 පණ්ණෙසු උට්ඨිතෙසු, විහිආදීනං වා අඬකුරෙ හරිතෙ නීලවණ්ණෙ ජාතෙ
 භූතගාමසඬගහං ගච්ඡන්ති. තාලට්ඨිනං පයමං සුකරදායා විය මූලං නිග්ගච්ඡති,
 නිග්ගතෙපි යාව උපරි පත්තවට්ඨි න නිග්ගච්ඡති, තාව ඛිජගාමො නාමයෙව.
 නාළිකෙරස්ස තථං භින්දිත්වා දන්තසුචි විය අඬකුරො නිග්ගච්ඡති, යාව
 මිගසිඬගසදිසා නීලපත්තවට්ඨි න හොති, තාව ඛිජගාමොයෙව. මූලෙ අනිග්ගතෙපි
 තාදිසාය පත්තවට්ඨියා ජාතාය අමූලකභූතගාමෙ සඬගහං ගච්ඡති.

අම්බට්ඨිආදීනි විහිආදීනි විනිව්ඡිනිතබ්බානි. වන්දාකා වා අඤ්ඤා වා යා කාචි
 රුක්ඛෙ ජායිත්වා රුක්ඛං ඔත්ථරති, රුක්ඛොව තස්සා යානං, තං විකොපෙන්තස්ස

වා තතො උද්ධරන්තස්ස වා පාවිත්තියං. එකා අමුලිකා ලතා හොති,
 අඩ්ගුලිවෙයකො විය වනප්පගුම්බදණ්ඩකෙ වෙයෙති, තස්සාපි අයමෙව විනිවිජයො.
 ගෙහපමුඛපාකාරවෙදිකා වෙතියාදිසු නිලවණ්ණො සෙවාලො හොති, යාව ද්වෙ
 තීණි පත්තානි න සඤ්ජායන්ති, තාව අග්ගඛිපසඬගහං ගච්ඡති. පත්තෙසු ජාතෙසු
 පාවිත්තියවත්ථු, තස්මා තාදිසෙසු යාතෙසු සුධාලෙපමිපි දාතුං න වට්ටති,
 අනුපසම්පන්නො ලිත්තස්ස උපරි සිනෙහලෙපො දාතුං වට්ටති. සවෙ නිදාසසමයෙ
 සුක්ඛසෙවාලො තිට්ඨති, තං සම්මුඤ්ජනීආදිහි සංසිත්වා අපනෙතුං වට්ටති.
 පානියසංආදිනං බහි සෙවාලො දුක්ඛට්ඨත්ථු, අන්තො අබ්බොහාරිකො,
 දන්තකට්ඨප්පවාදිසු කණ්ණකම්පි අබ්බොහාරිකමෙව. චුත්තඤ්ඤෙන “සවෙ
 ගෙරුකපරිකම්මකතා හිත්ති කණ්ණකිතා හොති, වොළකං තෙමෙත්වා පිළෙත්වා
 පමජ්ජිතබ්බා”ති (මහාව. 66).

77. පාසාණජාති පාසාණදද්දසෙවාලසෙලෙයාකාදිනි අහරිතවණ්ණානි
 අපත්තකානි ව දුක්ඛට්ඨත්ථුකානි. අභිවිජත්තකං යාව මකුටං හොති, තාව
 දුක්ඛට්ඨත්ථු, පුප්ඵිතකාලතො පට්ඨාය අබ්බොහාරිකං, අල්ලරුක්ඛතො පන
 අභිවිජත්තකං ගණ්හන්තො රුක්ඛතවං විකොපෙති, තස්මා තත්ථ පාවිත්තියං.
 රුක්ඛපපටිකායපි එසෙව නයො. යා පන ඉන්ද්‍රසාලකකුඨාදිනං පපටිකා රුක්ඛතො
 මුච්චිත්වා තිට්ඨති, තං ගණ්හන්තස්ස අනාපත්ති. නියාසමිපි රුක්ඛතො මුච්චිත්වා
 ධීතං සුක්ඛරුක්ඛෙ වා ලග්ගං ගණ්හිතුං වට්ටති, අල්ලරුක්ඛතො න වට්ටති.
 ලාබායපි එසෙව නයො. රුක්ඛං වාලෙත්වා පණ්ඩුපලාසං වා
 පරිණතකණ්ණිකාරාදිපුප්ඵං වා පාතෙන්තස්ස පාවිත්තියමෙව. හත්ථකුක්කුච්චෙන
 මුදුකෙසු ඉන්ද්‍රසාලනුභිබන්ධාදිසු වා තත්ථජාතකතාලපණ්ණාදිසු වා අක්ඛරං
 ඡින්නන්තස්සපි එසෙව නයො. සාමණෙරානං පුප්ඵං ඔවිනන්තානං සාබං
 ඔනාමෙත්වා දාතුං වට්ටති. තෙහි පන පුප්ඵෙහි පානියං න වාසෙතබ්බං,
 පානියවාසත්ථිකෙන සාමණෙරං උක්ඛිපිත්වා ඔවිනාපෙතබ්බාති. එලසාබාපි
 අත්තනා බාදිතුකාමෙන න ඔනාමෙතබ්බා, සාමණෙරං උක්ඛිපිත්වා එලං
 ගාහාපෙතබ්බං. කිඤ්චි ගච්ඡං වාලතං වා උප්පාටෙන්තෙහි සාමණෙරෙහි සද්ධිං
 ගහෙත්වා ආකඩ්ඪිතුං න වට්ටති, තෙසං පන උස්සාහජනනත්ථං අනාකඩ්ඪන්තෙන
 කඩ්ඪනාකාරං දස්සෙන්නෙන විය අග්ගෙ ගහෙතුං වට්ටති. යෙසං රුක්ඛානං සාබා
 රුහති, තෙසං සාබං මක්ඛිකඛිජනාදිනං අත්ථාය කප්පියං අකාරාපෙත්වා ගහිතං,
 තවෙ වා පත්තෙ වා අත්තමසො නබෙනපි විලෙඛන්තස්ස දුක්ඛට්ඨං.
 අල්ලසිඬ්ඨිවෙරාදිසුපි එසෙව නයො. සවෙ පන කප්පියං කාරාපෙත්වා සීතලෙ
 පදෙසෙ යපිතස්ස මූලං සඤ්ජායති, උපරිභාගෙ ඡින්නිතුං වට්ටති. සවෙ අඩ්ඤරො
 ජායති, හෙට්ඨාභාගෙ ඡින්නිතුං වට්ටති, මූලෙ ව අඩ්ඤරෙ ව ජාතෙ න වට්ටති.

“සම්මුඤ්ජනීසලාකායපි තිණානි ඡින්නිස්සාමි”ති භූමියං සම්මජ්ජන්නො සයං වා
 ඡින්නි, අඤ්ඤෙන වා ඡෙදාපෙති, න වට්ටති. වඩ්කමන්නොපි “ඡිජ්ජනකං ඡිජ්ජතු,
 හිජ්ජනකං හිජ්ජතු, වඩ්කමිතට්ඨානං දස්සෙස්සාමි”ති සඤ්චිච්ච පාදෙහි
 අක්කමන්නො තිණවල්ලිආදිනි සයං වා ඡින්නි, අඤ්ඤෙන වා ඡෙදාපෙති, න
 වට්ටති. සවෙපි හි තිණං වා ලතං වා ගන්ථිං කරොන්තස්ස හිජ්ජති, ගන්ථිමිපි කාතුං

න වට්ටනි. තාලරුක්කදීසු පන වොරානං අනාරුහණත්ථාය දාරුමක්කටකං
 ආකොටෙන්ති, කණ්ටකෙ බන්ධන්ති, භික්ඛුස්ස එවං කාතුං න වට්ටනි. සචෙ
 දාරුමක්කටකො රුක්කෙ අල්ලිනමත්තොව හොති, රුක්කං න පිළෙති, වට්ටනි.
 “රුක්කං ඡන්ද, ලතං ඡන්ද, කන්දං වා මූලං වා උප්පාටෙහි”ති වත්තුං වට්ටනි
 අනියමිතත්තා. නියමෙත්වා පන “ඉමං රුක්කං ඡන්දා”ති ආදි වත්තුං න වට්ටනි.
 නාමං ගහෙත්වාපි “අම්බරුක්කං චතුරංසවල්ලිං ආලුචකන්දං මුඤ්ජනිණං
 අසුකරුක්කච්ඡල්ලිං ඡන්ද භින්ද උප්පාටෙහි”ති ආදිවචනම්පි අනියමිතමෙව හොති.
 “ඉමං අම්බරුක්කං”න්ති ආදිවචනමෙව හි නියමිතං නාම, තං න වට්ටනි. පත්තම්පි
 පච්ඡුකාමො තිණාදීනං උපරි සඤ්චිච්ච අග්ගිං කරොන්තො සයං වා පවති,
 අඤ්ඤෙන වා පවාපෙති, න වට්ටනි. අනියමෙත්වා පන “මුග්ගෙ පව, මාසෙ
 පවා”ති ආදි වත්තුං වට්ටනි, “ඉමෙ මුග්ගෙ පවා”ති එවං වත්තුං න වට්ටනි. “ඉමං
 මූලහෙසජ්ජං ජාන, ඉමං මූලං වා පණ්ණං වා දෙහි, ඉමං රුක්කං වා ලතං වා ආහර,
 ඉමිනා පුජ්චෙන ඵලෙන වා අත්ථො, ඉමං රුක්කං වා ලතං වා ඵලං වා කජ්ජියං
 කරොහි”ති එවං පන වත්තුං වට්ටනි. එත්තාවතා භූතගාමපරිමොචිතං කතං හොති.

78. පරිභුඤ්ජන්තෙන පන ඛිජගාමපරිමොචනත්ථං පුන කජ්ජියං
 කාරාපෙතබ්බං. කජ්ජියකරණඤ්ඤෙත්ථ ඉමිනා සුත්තානුසාරෙන වෙදිතබ්බං –

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහි සමණකජ්ජෙහි ඵලං පරිභුඤ්ජිතුං
 අග්ගිපරිජිතං සත්ථපරිජිතං නඛපරිජිතං අඛිජං නිබ්බට්ටඛිජඤ්ඤෙව
 පඤ්චම”න්ති (චූළව. 250).

තත්ථ අග්ගිපරිජිතන්ති අග්ගිනා පරිජිතං අධිභූතං දඬුසං ඵුට්ඨන්ති අත්ථො.
 සත්ථපරිජිතන්ති සත්ථෙන පරිජිතං අධිභූතං ඡින්තං විද්ධං වාති අත්ථො. එස නයො
 නඛපරිජිතෙ. අඛිජනිබ්බට්ටඛිජානි සයමෙව කජ්ජියානි. අග්ගිනා කජ්ජියං
 කරොන්තෙන කට්ඨග්ගිගොමයග්ගිආදීසු යෙන කෙනචි අන්තමසො
 ලොහඛණ්ඩෙනපි ආදිත්තෙන කජ්ජියං කාතබ්බං, තඤ්ච ඛො එකදෙසෙ
 ඵුසන්තෙන “කජ්ජිය”න්ති වත්ථාව කාතබ්බං. සත්ථෙන කරොන්තෙන යස්ස
 කස්සචි ලොහමයසත්ථස්ස අන්තමසො සුවිනඛච්ඡෙදනානම්පි තුණ්ඩෙන වා ධාරාය
 වා ඡෙදං වා වෙධං වා දස්සෙන්තෙන “කජ්ජිය”න්ති වත්ථාව කාතබ්බං. නඛෙන
 කජ්ජියං කරොන්තෙන පුතිනඛෙන න කාතබ්බං, මනුස්සානං පන
 සීහඛාග්ගදීපිමක්කටානං සකුන්තානඤ්ච නඛා තිබ්ණා හොන්ති, තෙහි කාතබ්බං.
 අස්සමහිංසසුකරම්ගගොරුපාදීනං බුරා අතිබ්ණා, තෙහි න කාතබ්බං, කතම්පි අකතං
 හොති. හත්ථිනඛා පන බුරා න හොන්ති, තෙහි ව වට්ටනි. යෙහි පන කාතුං වට්ටනි,
 තෙහි තත්ථජාතකෙහිපි උද්ධරිත්වා ගහිතකෙහි ඡෙදං වා වෙධං වා දස්සෙන්තෙන
 “කජ්ජිය”න්ති වත්ථාව කාතබ්බං.

තත්ථ සචෙපි ඛිජානං පබ්බතමත්තො රාසි, රුක්කසහස්සං වා ඡන්දිත්වා
 එකාබද්ධං කත්වා උච්ඡුතං වා මහාභාරො බන්ධිත්වා යපිතො හොති, එකස්මිං ඛිජෙ
 වා රුක්කසාධාය වා උච්ඡුමහි වා කජ්ජියෙ කතෙ සබ්බං කතං හොති. උච්ඡු ව දාරුනි

ව එකතො බද්ධානි හොන්ති, “උච්ඡුං කප්පියං කර්ස්සාමි” ති දාරුං විජ්ඣති,
 වට්ටතියෙව. සවෙ පන යාය රජ්ජයා වා වල්ලියා වා බද්ධානි, තං විජ්ඣති, න
 වට්ටති. උච්ඡුඛණ්ඩානං පච්ඡිං පුරෙත්වා ආහරන්ති, එකස්මිං ඛණ්ඩෙ කප්පියෙ
 කතෙ සබ්බං කතමෙව. මරිචපක්කාදීනි ව මිස්සෙත්වා හත්තං ආහරන්ති, “කප්පියං
 කරොහි” ති චුත්තෙ සවෙපි හත්තසිත්ථෙව විජ්ඣති, වට්ටතියෙව. තිලතණ්ඩුලාදීසුපි
 එසෙව නයො. යාගුයා පක්ඛිත්තානි පන එකාබද්ධානි හුත්වා න සන්තිට්ඨන්ති,
 තත්ථ එකමෙකං විජ්ඣත්වා කප්පියං කාතබ්බමෙව. කපිත්ථඵලාදීනං අන්තො
 මිඤ්ජං කටාහං මුඤ්චිත්වා සඤ්චරති, හින්දාපෙත්වා කප්පියං කාරාපෙතබ්බං,
 එකාබද්ධං හොති, කටාහෙපි කාතුං වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬගහෙ

භූතගාමවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

16. සහසෙය්‍යවිනිච්ඡයකථා

79. දුට්ඨං සහසෙය්‍යකන්ති “යො පන භික්ඛු අනුපසම්පන්නෙන
 උත්තරිදිරත්තතිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය, පාවිත්තියං (පාවි. 49). යො පන
 භික්ඛු මාතුගාමෙන සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය, පාවිත්තියං”න්ති (පාවි. 56) එවං චුත්තං
 සහසෙය්‍යසික්ඛාපද්දවයං සන්ධාය චුත්තං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාවි. අට්ඨ. 50-51)
 – අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං තිණ්ණං රත්තීනං උපරි චතුත්ථදිවසෙ අත්ථඬගහෙ
 සූරියෙ සබ්බවිජන්තසබ්බපරිච්ඡන්තෙ යෙභුය්‍යවිජන්තයෙභුය්‍යපරිච්ඡන්තෙ වා
 සෙනාසනෙ පුබ්බාපරියෙන වා එකක්ඛණෙ වා නිපජ්ජන්තස්ස පාවිත්තියං. තත්ථ
 ඡදනං අනාහවිච දියඬිඪහත්ථුබ්බෙධෙන පාකාරාදිනා යෙන කෙනචි පරිච්ඡන්තමිපි
 සබ්බපරිච්ඡන්තමිච්චෙව වෙදිතබ්බං. යං සෙනාසනං උපරි පඤ්චහි ඡදනෙහි
 අඤ්ඤෙන වා කෙනචි සබ්බමෙව පරිච්ඡන්තං, ඉදං සබ්බවිජන්තං නාම සෙනාසනං.
 අට්ඨකථාසු පන පාකට්ඨොභාරං ගහෙත්වා වාචුග්ගතවසෙන “සබ්බවිජන්තං නාම
 පඤ්චහි ඡදනෙහි ඡන්ත”න්ති චුත්තං. කිඤ්චාපි චුත්තං, අථ බො දුස්සකුටියං
 සයන්තස්සෙ න සක්කා අනාපත්ති කාතුං, තස්මා යං කිඤ්චි පටිච්ඡාදනසමත්ථං ඉධ
 ඡදනඤ්ච පරිච්ඡන්තඤ්ච වෙදිතබ්බං. පඤ්චවිධවිඡදනෙයෙව හි ගය්හමානෙ
 පදරවිජන්තෙපි සහසෙය්‍යා න භවෙය්‍ය, තස්මා යං සෙනාසනං භූමිතො පට්ඨාය
 යාවඡදනං ආහවිච පාකාරෙන වා අඤ්ඤෙන වා කෙනචි අන්තමසො වත්ථෙතපි
 පරික්ඛිත්තං, ඉදං සබ්බපරිච්ඡන්තං නාම සෙනාසනං. ඡදනං අනාහවිච
 සබ්බන්තිමෙන පරියායෙන දියඬිඪහත්ථුබ්බෙධෙන පාකාරාදිනා පරික්ඛිත්තමිපි
 සබ්බපරිච්ඡන්තමෙව. යස්ස පන උපරි බහුතරං යානං ඡන්තං, අප්පං අච්ඡන්තං,
 සමන්තතො වා බහුතරං පරික්ඛිත්තං, අප්පං අපරික්ඛිත්තං, ඉදං යෙභුය්‍යනඡන්තං
 යෙභුය්‍යනපරිච්ඡන්තං නාම.

ඉමිනා ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො සවෙපි සත්තභූමිකො පාසාදො එකූපචාරො
 හොති, සතගබ්භං වා චතුසාලං, එකං සෙනාසනමිච්චෙව සඬබ්බං ගවිජති. එවරුපෙ

සෙනාසනෙ අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං චතුත්ථදිවසෙ අත්ථඨගතෙ සුරියෙ නිපජ්ජන්තස්ස පාවිත්තියං වුත්තං. සචෙ පන සම්බහුලා සාමණෙරා, එකො භික්ඛු, සාමණෙරගණනාය පාවිත්තියා. තෙ චෙ උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජන්ති, තෙසං පයොගෙ පයොගෙ භික්ඛුස්ස ආපත්ති, භික්ඛුස්ස උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජනෙ පන භික්ඛුස්සෙව පයොගෙන භික්ඛුස්ස ආපත්ති. සචෙ සම්බහුලා භික්ඛු, එකො සාමණෙරො, එකොපි සබ්බෙසං ආපත්තිං කරොති. තස්ස උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජනෙනපි භික්ඛුනං ආපත්තියෙව. උභයෙසං සම්බහුලභාවෙපි එසෙව නයො.

80. අපිචෙන්ථ එකාචාසාදිකම්පි චතුක්කං වෙදිතබ්බං. යො හි එකස්මිං ආචාසෙ එකෙනෙව අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙති, තස්ස චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය දෙවසිකා ආපත්ති. යොපි එකස්මිංයෙව ආචාසෙ නානාඅනුපසම්පන්නෙහි සද්ධිං තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙති, තස්සපි. යොපි නානාආචාසෙසු එකෙනෙව අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙති, තස්සපි. යොපි නානාආචාසෙසු නානාඅනුපසම්පන්නෙහි සද්ධිං යොජනසතම්පි ගන්ත්වා සහසෙය්‍යං කප්පෙති, තස්සපි චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය දෙවසිකා ආපත්ති.

අයඤ්ච සහසෙය්‍යාපත්ති නාම “භික්ඛුං යපෙන්වා අවසෙය්‍යො අනුපසම්පන්නො නාමා”ති චචනතො අන්තමයො පාරාජිකචත්ථුතෙන තිරච්ඡානගතෙනපි සද්ධිං හොති, තස්මා සචෙපි ගොධාබ්ලාලමඬ්භුසාදීසු කොචි පවිසිත්වා භික්ඛුනො වසනසෙනාසනෙ එකුපචාරට්ඨානෙ සයති, සහසෙය්‍යාව හොති. යදි පන ථම්භානං උපරි කතපාසාදස්ස උපරිමතලෙන සද්ධිං අසම්බද්ධහිත්තිකස්ස හිත්තියා උපරිධීතසුසිරතුලාසිසස්ස සුසිරෙන පවිසිත්වා තුලාය අබ්භන්තරෙ සයිත්වා තෙනෙව සුසිරෙන නික්ඛම්ත්වා ගච්ඡති, හෙට්ඨාපාසාදෙ සයිතභික්ඛුස්ස අනාපත්ති. සචෙ ඡදනෙ ඡිද්දං හොති, තෙන පවිසිත්වා අන්තොඡදනෙ වසිත්වා තෙනෙව පක්කමති, නානුපචාරෙ උපරිමතලෙ ඡදනබ්භන්තරෙ සයිතස්ස ආපත්ති, හෙට්ඨිමතලෙ සයිතස්ස අනාපත්ති. සචෙ අන්තොපාසාදෙනෙව ආරොහිත්වා සබ්බතලානි පරිභුඤ්ජන්ති, එකුපචාරානි හොන්ති, තෙසු යත්ථ කත්ථවි සයිතස්ස ආපත්ති, සභාසඬ්ඛෙපෙන කතෙ අඬ්ඬකුට්ටකෙ සෙනාසනෙ සයිතස්ස තුලාචාලසසාටාදීසු කපොතාදයො සයන්ති, ආපත්තියෙව. පරික්ඛෙපස්ස බහිගතෙ නිබ්බකොසබ්භන්තරෙ සයන්ති, අනාපත්ති. පරිමණ්ඩලං වා චතුරස්සං වා එකච්ඡදනාය ගබ්භමාලාය සතගබ්භං වෙපි සෙනාසනං හොති, තත්‍ර චෙ එකෙන සාධාරණද්වාරෙන පවිසිත්වා විසුං පාකාරෙන අපරිච්ඡින්නගබ්භුපචාරෙ සබ්බගබ්භෙපි පවිසන්ති, එකගබ්භෙපි අනුපසම්පන්නෙ නිපන්නෙ සබ්බගබ්භෙසු නිපන්නානං ආපත්ති. සචෙ සපමුඛා ගබ්භා හොන්ති, පමුඛඤ්ච උපරි අච්ඡන්තං, පමුඛෙ සයිතො ගබ්භෙ සයිතානං ආපත්තිං න කරොති. සචෙ පන ගබ්භච්ඡදනෙනෙව සද්ධිං සම්බන්ධඡදනං, තත්‍ර සයිතො සබ්බෙසං ආපත්තිං කරොති. කස්මා? සබ්බච්ඡන්තත්තා ච සබ්බපරිච්ඡන්තත්තා ච. ගබ්භපරික්ඛෙපොයෙව හිස්ස පරික්ඛෙපො.

81. යෙපි එකසාලද්විසාලතිසාලවතුසාලසන්නිවෙසා මහාපාසාදා එකස්මිං ඔකාසෙ පාදෙ ධොවිත්වා පට්ටියෙන සක්කා භොන්ති සබ්බත්ථ අනුපරිගන්තුං, තෙසුපි සහසෙය්‍යාපත්තියා න මුච්චති. සචෙ තස්මිං තස්මිං යානෙ උපචාරං පරිච්ඡින්නදිත්වා කතා භොන්ති, එකුපචාරට්ඨානෙයෙව ආපත්ති. ද්විහි ද්වාරෙහි යුත්තස්ස සුධාජදනමණ්ඩපස්ස මජ්ඣෙකෙ පාකාරං කරොන්ති, එකෙන ද්වාරෙන පටිසිත්වා එකස්මිං පරිච්ඡෙදෙ අනුපසම්පන්නො සයති, එකස්මිං හික්ඛු, අනාපත්ති. පාකාරෙ ගොධාදිනං පටිසන්තමත්තං ඡිද්දං භොති, එකස්මිංඤ්ච පරිච්ඡෙදෙ ගොධා සයන්ති, අනාපත්තියෙව. න හි ඡිද්දෙන ගෙහං එකුපචාරං නාම භොති. සචෙ පාකාරමජ්ඣෙකෙ ඡින්නදිත්වා ද්වාරං යොජෙත්ති, එකුපචාරතාය ආපත්ති. තං ද්වාරං කවාටෙන පිදහිත්වා සයන්ති, ආපත්තියෙව. න හි ද්වාරපිදහනෙන ගෙහං නානුපචාරං නාම භොති, ද්වාරං වා අද්වාරං. කවාටඤ්චි සංවරණවිවරණෙහි යථාසුඛං චළඤ්ජනත්ථාය කතං, න චළඤ්ජුපච්ඡෙදනත්ථාය. සචෙ තං ද්වාරං පුන ඉට්ඨකාහි පිදහන්ති, අද්වාරං භොති, පුරිමෙ නානුපචාරභාවෙයෙව තිට්ඨති. දීඝපමුඛං චෙතියසරං භොති, එකං කවාටං අන්තො, එකං ඛහි, ද්වින්නං කවාටානං අන්තරෙ අනුපසම්පන්නො අන්තොචෙතියසරෙ සයන්තස්ස ආපත්තිං කරොති එකුපචාරත්තා.

අයඤ්ඤෙත්ථ සඬ්ඛෙපො – සෙනාසනං බුද්දකං වා භොතු මහන්තං වා, අඤ්ඤෙන සද්ධිං සම්බන්ධං වා අසම්බන්ධං වා, දීඝං වා චට්ටං වා චතුරස්සං වා, එකභුමිකං වා අනෙකභුමිකං වා, යං යං එකුපචාරං, සබ්බත්ථ සහසෙය්‍යාපත්ති භොතීති. එත්ථ ච යෙන කෙනචි පටිච්ඡදනෙන සබ්බච්ඡන්තෙ සබ්බපරිච්ඡන්තෙ පාචිත්තියං, යෙහුයොනජන්තෙ යෙහුයොනපරිච්ඡන්තෙ පාචිත්තියං, සබ්බච්ඡන්තෙ යෙහුයොනපරිච්ඡන්තෙ පාචිත්තියං, සබ්බච්ඡන්තෙ උපඬ්ඪපරිච්ඡන්තෙ පාචිත්තියං, යෙහුයොනජන්තෙ උපඬ්ඪපරිච්ඡන්තෙ පාචිත්තියං, සබ්බපරිච්ඡන්තෙ යෙහුයොනජන්තෙ පාචිත්තියං, සබ්බපරිච්ඡන්තෙ උපඬ්ඪච්ඡන්තෙ පාචිත්තියං, යෙහුයොනපරිච්ඡන්තෙ උපඬ්ඪච්ඡන්තෙ පාචිත්තියන්ති අට්ඨ පාචිත්තියාති. උපඬ්ඪච්ඡන්තෙ උපඬ්ඪපරිච්ඡන්තෙ දුක්ඛං, සබ්බච්ඡන්තෙ චුළකපරිච්ඡන්තෙ දුක්ඛං, යෙහුයොනජන්තෙ චුළකපරිච්ඡන්තෙ දුක්ඛං, සබ්බපරිච්ඡන්තෙ චුළකච්ඡන්තෙ දුක්ඛං, යෙහුයොනපරිච්ඡන්තෙ චුළකච්ඡන්තෙ දුක්ඛටන්ති පඤ්ච දුක්ඛටාති චෙදිතබ්බාති. සබ්බච්ඡන්තෙ සබ්බඅපරිච්ඡන්තෙ, සබ්බපරිච්ඡන්තෙ සබ්බඅච්ඡන්තෙ, යෙහුයොනඅච්ඡන්තෙ යෙහුයොනඅපරිච්ඡන්තෙ, උපඬ්ඪච්ඡන්තෙ චුළකපරිච්ඡන්තෙ, උපඬ්ඪපරිච්ඡන්තෙ චුළකච්ඡන්තෙ චුළකපරිච්ඡන්තෙ ච අනාපත්ති. මාතුගාමෙන සහ නිපජ්ජන්තස්සපි අයමෙව විනිච්ඡයො. අයඤ්ඤෙත්ථ විසෙසො – අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං නිපජ්ජන්තස්ස චතුත්ථදිවසෙ ආපත්ති, මාතුගාමෙන සද්ධිං පට්ඨමදිවසෙති. යක්ඛිපෙතීහි පන දිස්සමානකරුපාහි තිරච්ඡානගතිත්ථියා ච මෙටුනධම්මවත්ථුභූතාය එව දුක්ඛං, සෙසාහි අනාපත්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬ්ඛනෙ

සහසෙය්‍යාවිනිවිජයකථා සමත්තා.

17. මඤ්චපීඨාදිසඬ්ඝිකසෙනාසනෙසු පටිපජ්ජිතබ්බවිනිවිජයකථා

82. විහාරෙ සඬ්ඝිකෙ සෙය්‍යං, සන්ථරිත්වාන පක්කමොති සඬ්ඝිකෙ විහාරෙ
සෙය්‍යං සන්ථරිත්වාන අඤ්ඤත්ථ වසිතුකාමනාය විහාරතො පක්කමනං. තත්‍රායං
විනිවිජයො –

“යො පන භික්ඛු සඬ්ඝිකෙ විහාරෙ සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා වා
සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරෙය්‍යා න උද්ධරාපෙය්‍යා
අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡෙය්‍යා, පාවිත්තිය”න්ති (පාවි. 115) –

වචනතො සඬ්ඝිකෙ විහාරෙ සෙය්‍යං සයං සන්ථරිත්වා අඤ්ඤෙන වා
සන්ථරාපෙත්වා උද්ධරණාදීනි අකත්වා පරික්ඛිත්තස්ස ආරාමස්ස පරික්ඛෙපං,
අපරික්ඛිත්තස්ස උපචාරං අතික්කමන්තස්ස පාවිත්තියං.

තත්ථ සෙය්‍යා නාම භිසි විමිලිකා උත්තරත්ථරණං භූමත්ථරණං තට්ඨිකා
වම්මබණ්ඩො නිසීදනං පච්චත්ථරණං තිණසන්ථාරො පණ්ණසන්ථාරොති දසවිධා.
තත්ථ භිසිති මඤ්චකභිසි වා පීඨකභිසි වා. විමිලිකා නාම සුඛාදිපරිකම්මකතාය
භූමියා වණ්ණානුරක්ඛණත්ථං කතා, තං භෙට්ඨා පන්ථරිත්වා උපරි කට්ඨාරකං
පන්ථරන්ති. උත්තරත්ථරණං නාම මඤ්චපීඨානං උපරි අන්ථරිතබ්බකපච්චත්ථරණං.
භූමත්ථරණං නාම භූමියං අන්ථරිතබ්බා කට්ඨාරකාදිවිකති. තට්ඨිකා නාම
තාලපණ්ණෙහි වා වාකෙහි වා කතතට්ඨිකා. වම්මබණ්ඩො නාම
සිහබ්‍යග්ගදීපිතරච්ඡවම්මාදීසුපි යං කිඤ්චි වම්මං. අට්ඨකථාසු හි
සෙනාසනපරිභොගෙ පටික්ඛිත්තවම්මං න දිස්සති, තස්මා සිහබ්‍යග්ගවම්මාදීනං
පරිහරණෙයෙව පටික්ඛෙපො වෙදිතබ්බො. නිසීදනන්ති සදසං වෙදිතබ්බං.
පච්චත්ථරණන්ති පාචාරො කොජවොති එත්තකමෙව චූත්තං. තිණසන්ථාරොති
යෙසං කෙසඤ්චි තිණානං සන්ථාරො. එස නයො පණ්ණසන්ථාරෙපි. එවං පන ඉමං
දසවිධං සෙය්‍යං සඬ්ඝිකෙ විහාරෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා
පක්කමන්තෙන ආපුච්ඡිත්වා පක්කමිතබ්බං, ආපුච්ඡන්තෙන ව භික්ඛුමිහි සති භික්ඛු
ආපුච්ඡිතබ්බො, තස්මිං අසති සාමණෙරො, තස්මිං අසති ආරාමිකො, තස්මිං අසති
යෙන විහාරො කාරිතො, සො විහාරසාමිකො, තස්ස වා කුලෙ යො කොචි
ආපුච්ඡිතබ්බො, තස්මිමිපි අසති වතුසු පාසාණෙසු මඤ්චං යපෙත්වා මඤ්චෙ
අවසෙසමඤ්චපීඨානි ආරොපෙත්වා උපරි භිසිආදිකං දසවිධම්පි සෙය්‍යං රාසිං කත්වා
දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩං පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානානි පිදහිත්වා ගමියවත්තං
පූරෙත්වා ගන්තබ්බං.

සචෙ පන සෙනාසනං ඔවස්සති, ඡදනත්ථඤ්ච තිණං වා ඉට්ඨකා වා ආනීතා
භොන්ති, සචෙ උස්සහති, ඡාදෙතබ්බං. නො චෙ සක්කොති, යො ඔකාසො

අනොවස්සකො, තත්ථ මඤ්චපීඨාදීනි නික්ඛිපිත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ සබ්බමිපි ඔවස්සති, උස්සහන්තෙන අන්තොගාමෙ උපාසකානං සරෙ යපෙනබ්බං. සචෙ තෙපි “සඬ්ඝිකං නාම, හන්තෙ, භාරියං, අග්ගිදාහාදීනං භායාමා” ති න සම්පට්චිජන්ති, අබ්භොකාසෙපි පාසාණානං උපරි මඤ්චං යපෙත්වා සෙසං පුබ්බෙ චුත්තනයෙනෙව නික්ඛිපිත්වා තිණෙනි ව පණ්ණෙනි ව පටිච්ඡාදෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. යඤ්ඤි තත්ථ අඬ්ගමත්තමිපි අවස්සසති, තං අඤ්ඤෙසං තත්ථ ආගතභික්ඛූනං උපකාරං භවිස්සති. උද්ධරිත්වා ගච්ඡන්තෙන පන මඤ්චපීඨකවාටං සබ්බං අපනෙත්වා සංහරිත්වා විවරවංසෙ ලග්ගෙත්වාව ගන්තබ්බං. පච්ඡා ආගන්ත්වා වසනකභික්ඛූනාපි පුන මඤ්චපීඨං යපයිත්වා ගච්ඡන්තෙන තථෙව කාතබ්බං. අන්තොකුට්ටනො සෙය්‍යං බහිකුට්ටෙ පඤ්ඤපෙත්වා වසන්තෙන ගමනකාලෙ පුන ගහිතට්ඨානෙයෙව පටිසාමෙතබ්බං. උපරිපාසාදනො ඔරොපෙත්වා හෙට්ඨාපාසාදෙ වසන්තස්සපි එසෙව නයො. රත්තිට්ඨානදිවාට්ඨානෙසු මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙත්වා බහිගමනකාලෙ පුන ගහිතට්ඨානෙයෙව යපෙනබ්බං.

83. සෙනාසනෙසු පන අයං ආපුච්ඡිතබ්බානාපුච්ඡිතබ්බවිනිච්ඡයො – යා තාව භූමියං දීඝසාලා වා පණ්ණසාලා වා හොති, යං වා රුක්ඛත්ථම්භෙසු කතගෙහං උපවිකානං උට්ඨානට්ඨානං හොති, තතො පක්කමන්තෙන තාව ආපුච්ඡිත්වාව පක්කමිතබ්බං. තස්මිඤ්ඤි කතිපයානි දිවසානි අජග්ගියමානෙ වම්මිකාව සන්තිට්ඨන්ති. යං පන පාසාණපිට්ඨියං වා පාසාණත්ථම්භෙසු වා කතසෙනාසනං සිලුච්චයලෙණං වා සුඛාලිත්තසෙනාසනං වා, යත්ථ යත්ථ උපවිකාසඬ්ඝිකා නත්ථී, තතො පක්කමන්තස්ස ආපුච්ඡිත්වාපි අනාපුච්ඡිත්වාපි ගන්තුං වට්ටති, ආපුච්ඡනං පන වත්තං. සචෙ තාදිසෙපි සෙනාසනෙ එකෙන පස්සෙන උපවිකා ආරොහන්ති, ආපුච්ඡිත්වාව ගන්තබ්බං. යො පන ආගන්තුකො භික්ඛු සඬ්ඝිකසෙනාසනං ගහෙත්වාව සන්තං භික්ඛුං අනුචත්තන්තො අත්තනො සෙනාසනං අග්ගහෙත්වා වසති, යාව සො න ගණ්භාති, තාව තං සෙනාසනං පුරිමභික්ඛුස්සෙව පලිබොධො. යදා පන සො සෙනාසනං ගහෙත්වා අත්තනො ඉස්සරියෙන වසති, තතො පට්ඨාය ආගන්තුකස්සෙව පලිබොධො. සචෙ උභොපි විහජිත්වා ගණ්භන්ති, උභින්නමිපි පලිබොධො.

මහාපච්චරියං පන චුත්තං – සචෙ ද්වෙ තයො එකතො හුත්වා පඤ්ඤපෙත්ති, ගමනකාලෙ සබ්බෙහි ආපුච්ඡිතබ්බං. තෙසු වෙ පයමං ගච්ඡන්තො “පච්ඡිමො ජග්ගිස්සති” ති ආහොගං කත්වා ගච්ඡති, වට්ටති, පච්ඡිමස්ස ආහොගෙන මුත්ති නත්ථී. බහු එකං පෙසෙත්වා සන්ථරාපෙත්ති, ගමනකාලෙ සබ්බෙහි වා ආපුච්ඡිතබ්බං, එකං වා පෙසෙත්වා ආපුච්ඡිතබ්බං. අඤ්ඤතො මඤ්චපීඨාදීනි ආනෙත්වා අඤ්ඤත්‍ර වසිත්වා ගමනකාලෙ තත්ථෙව නෙතබ්බානි. සචෙ අඤ්ඤතො ආනෙත්වා වසමානස්ස අඤ්ඤො වුඩ්ඪිතරො ආගච්ඡති, න පටිබාහිතබ්බො, “මයා, හන්තෙ, අඤ්ඤවාසතො ආනීතං, පාකතිකං කරෙය්‍යාමා” ති වත්තබ්බං. තෙන “එවං කරිස්සාමි” ති සම්පට්චිජ්ජෙන ඉතරස්ස ගන්තුං වට්ටති. එවං අඤ්ඤත්ථ හරිත්වාපි සඬ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස හි නට්ඨං වා ජිණ්ණං වා වොරෙහි වා හටං ගීවා නෙව හොති, පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස පන ගීවා හොති.

අඤ්ඤාස්ස මඤ්චපීඨං පන සඛිසිකපරිභොගෙන වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං ගීවායෙව. අන්තොවිභාරෙ සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා “අජ්ජෙව ආගන්ත්වා පටිජග්ගිස්සාමි” ති එවං සාපෙක්ඛො නදීපාරං ගාමන්තරං වා ගන්ත්වා යත්ථස්ස ගමනචිත්තං උජ්ජන්තං, තත්ථෙව ධීනො කඤ්චි පෙසෙත්වා ආපුච්ඡති, නදීපුරරාජවොරාදීසු වා කෙනචි පලිබොධො හොති උපද්දුතො, න සක්කොති පච්චාගන්තුං, එවංභූතස්ස අනාපත්ති.

විහාරස්ස උපවාලෙ පන උපට්ඨානසාලාය වා මණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමුලෙ වා සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරති න උද්ධරාපෙති අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡති, දුක්කටං. චුත්තජ්ජකාරඤ්චි දසවිධං සෙය්‍යං අන්තොගඛිභාදිමිති ගුත්තට්ඨානෙ පඤ්ඤාපෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස යස්මා සෙය්‍යාපි සෙනාසනමිති උපවිකාහි පලුප්පති, වම්මිකරාසියෙව හොති, තස්මා පාවිත්තියං චුත්තං. ඛෙ පන උපට්ඨානසාලාදීසු පඤ්ඤාපෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස සෙය්‍යාමත්තමෙව නස්සෙය්‍යා යානස්ස අගුත්තතාය, න සෙනාසනං, තස්මා එත්ථ දුක්කටං චුත්තං. මඤ්චපීඨං පන යස්මා න සක්කා සහසා උපවිකාහි බායිතුං, තස්මා තං විහාරෙපි සන්ථරිත්වා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං. විහාරස්සුපවාලෙ උපට්ඨානසාලායං මණ්ඩපෙ රුක්ඛමුලෙපි සන්ථරිත්වා පක්කමන්තස්ස දුක්කටමෙව.

84. “යො පන භික්ඛු සඛිසිකං මඤ්චං වා පීඨං වා භිසිං වා කොච්ඡං වා අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරෙය්‍යා න උද්ධරාපෙය්‍යා අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡෙය්‍යා, පාවිත්තිය” න්ති (පාචි. 109) වචනතො සඛිසිකානි පන මඤ්චපීඨාදීනි වත්තාරි අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා උද්ධරණාදීනි අකත්වා “අජ්ජෙව ආගමිස්සාමි” ති ගච්ඡන්තස්සපි ටාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්චුපාතාතික්කමෙ පාවිත්තියං. එත්ථ කොච්ඡං නාම වාකමයං වා උසිරමයං වා මුඤ්ජමයං වා පබ්බජමයං වා හෙට්ඨා ව උපරි ව විත්ථතං මජ්ඣෙ සංඛිත්තං පණ්ඩසණ්ඨානං කත්වා බද්ධං. තං කිර මජ්ඣෙ සිහබ්‍යග්ගවම්මපරික්ඛිත්තමිති කරොන්ති, අකප්පියවම්මං නාමෙත්ථ නත්ථි. සෙනාසනඤ්චි සොවණ්ණමයමිති වට්ටති, තස්මා තං මහග්ගං හොති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අට්ඨ මාසෙ අවස්සිකසඬකෙන මණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමුලෙ වා යත්ථ කාකා වා කුලලා වා න උභදන්ති, තත්ථ සෙනාසනං නික්ඛිපිතු” න්ති (පාචි. 110) වචනතො පන වස්සිකවස්සානමාසානි එවං අපඤ්ඤාතෙ වත්තාරො හෙමන්තිකෙ, වත්තාරො ගිම්භිකෙති අට්ඨ මාසෙ සාබ්‍යමණ්ඩපෙ වා පදරමණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමුලෙ වා නික්ඛිපිතුං වට්ටති. යස්මිං පන කාකා වා කුලලා වා අඤ්ඤෙ වා සකුන්තා ධුවනිවාසෙන කුලාවකෙ කත්වා වසන්ති, තස්ස රුක්ඛස්ස මුලෙ න නික්ඛිපිතබ්බං. “අට්ඨ මාසෙ” ති වචනතො යෙසු ජනපදෙසු වස්සකාලෙ න වස්සති, තෙසු වත්තාරො මාසෙ නික්ඛිපිතුං න වට්ටතියෙව. “අවස්සිකසඬකෙන” ති වචනතො යත්ථ හෙමන්තෙ දෙවො වස්සති, තත්ථ හෙමන්තෙපි අජ්ඣොකාසෙ නික්ඛිපිතුං න වට්ටති. ගිම්භෙ පන සබ්බත්ථ

විගතවලාභකං විසුද්ධං නතං හොති, එවරුපෙ කාලෙ කෙනවිදෙව කරණියෙන අජ්ඣොකාසෙ මඤ්චපීඨං නික්ඛිපිතුං වට්ටති.

85. අබ්භොකාසිකෙනපි වත්තං ජානිතබ්බං. තස්ස හි සවෙ පුග්ගලිකමඤ්චකො අත්ථි, තත්ථෙව සයිතබ්බං. සඬ්ඝිකං ගණ්හන්තෙන වෙත්තෙන වා වාකෙන වා විතමඤ්චකො ගහෙතබ්බො, තස්මිං අසති පුරාණමඤ්චකො ගහෙතබ්බො, තස්මිං අසති නවවායිමො වා ඔනද්ධකො වා ගහෙතබ්බො. ගහෙත්වා පන “අහං උක්කට්ඨරුක්ඛමුලිකො උක්කට්ඨඅබ්භොකාසිකො”ති විවරකුට්ඨි අකත්වා අසමයෙ අජ්ඣොකාසෙ වා රුක්ඛමුලෙ වා පඤ්ඤපෙත්වා නිපජ්ජිතුං න වට්ටති. සවෙ පන චතුග්ගුණෙනපි විවරෙන කතා කුටි අනෙමෙත්තං රක්ඛිතුං න සක්කොති, සත්තාභවද්දලිකාදීනි භවන්ති, භික්ඛුනො කායානුගතිකත්තා වට්ටති. අරඤ්ඤෙ පණ්ණකුට්ඨු වසන්තානං සීලසම්පදාය පසන්නවිත්තා මනුස්සා නවං මඤ්චපීඨං දෙන්ති “සඬ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජා”ති, වසිත්වා ගච්ඡන්තෙහි සාමන්තවිහාරෙ සභාගභික්ඛූනං පෙසෙත්වා ගන්තබ්බං, සභාගානං අභාවෙන අනොවස්සකෙ නික්ඛිපිත්වා ගන්තබ්බං, අනොවස්සකෙ අසති රුක්ඛෙ ලග්ගෙත්වා ගන්තබ්බං. වෙතියඬ්ගණෙ සම්මජ්ජනීං ගහෙත්වා භොජනසාලඬ්ගණං වා උපොසථාගාරඬ්ගණං වා පරිවෙණදිවාට්ඨානඅග්ගිසාලාදීසු වා අඤ්ඤතරං සම්මජ්ජිත්වා ධොවිත්වා පුන සම්මජ්ජනිමාලකෙයෙව යපෙතබ්බො. උපොසථාගාරාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං ගහෙත්වා අවසෙසානි සම්මජ්ජන්තස්සපි එසෙව නයො.

යො පන භික්ඛාචාරමග්ගං සම්මජ්ජන්තො ගන්තුකාමො හොති, තෙන සම්මජ්ජිත්වා සවෙ අන්තරාමග්ගෙ සාලා අත්ථි, තත්ථ යපෙතබ්බො. සවෙ නත්ථි, වලාභකානං අනුට්ඨිතභාවං සල්ලක්ඛෙත්වා “යාවාහං ගාමතො නික්ඛමාමි, තාව න වස්සිස්සති”ති ජානන්තෙන යත්ථ කත්ථවි නික්ඛිපිත්වා පුන පච්චාගච්ඡන්තෙන පාකතිකට්ඨානෙ යපෙතබ්බො. “සවෙ වස්සිස්සතීති ජානන්තො අජ්ඣොකාසෙ යපෙති, දුක්කට්”න්ති මහාපච්චරියං වුත්තං. සවෙ පන තත්ත තත්තෙව සම්මජ්ජන්තාය සම්මජ්ජනී නික්ඛිත්තා හොති, තං තං යානං සම්මජ්ජිත්වා තත්ත තත්තෙව නික්ඛිපිතුං වට්ටති, ආසනසාලං සම්මජ්ජන්තෙන වත්තං ජානිතබ්බං. තත්තිදං වත්තං – මජ්ඣිමනිකායෙ පට්ඨාය පාදට්ඨානාභිමුඛා වාලිකා භරිතබ්බො, කච්චරං භත්ථෙහි ගහෙත්වා බහි ඡඩ්ඛෙතබ්බං.

86. සවෙ වුත්තජ්ජකාරං චතුබ්බිධමිපි සඬ්ඝිකං සෙනාසනං අජ්ඣොකාසෙ වා රුක්ඛමුලෙ වා මණ්ඩපෙ වා අනුපසම්පන්නෙන සන්ථරාපෙති, යෙන සන්ථරාපිතං, තස්ස පලිබොධො. සවෙ පන උපසම්පන්නෙන සන්ථරාපෙති, යෙන සන්ථරං, තස්ස පලිබොධො. තත්තායං විනිව්ජයො (පාචි. අට්ඨ. 111) – ථෙරො භොජනසාලායං භත්තකිච්චං කත්වා දහරං ආණාපෙති “ගච්ඡ දිවාට්ඨානෙ මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙති”ති. සො තථා කත්වා නිසින්නො, ථෙරො යථාරූචි විවරිත්වා තත්ථ ගන්ත්වා ථවිකං වා උත්තරාසඬ්ගං වා යපෙති, තතො පට්ඨාය ථෙරස්ස පලිබොධො. නිසිදිත්වා සයං ගච්ඡන්තො නෙව උද්ධරති න උද්ධරාපෙති, ලෙඩ්ඛුපාතාතික්කමෙ

පාවිත්තිය. සවෙ පන ටෙරො තත්ථ ඵචිකං වා උත්තරාසඨිගං වා අට්ඨපෙත්වා
 වඩ්ඤ්ඤානොව දහරං “ගච්ඡ ත්ව”න්ති භණ්ති, තෙන “ඉදං, භන්තෙ,
 මඤ්චපීය”න්ති ආචික්ඛිතබ්බං. සවෙ ටෙරො වත්තං ජානාති, “ත්වං ගච්ඡ, අහං
 පාකතිකං කරිස්සාමි”ති වත්තබ්බං. සවෙ බාලො හොති අනුග්ගහිතවත්තො,
 “ගච්ඡ, මා ඉධ තිට්ඨ, නෙව නිසීදිතුං න නිපජ්ජිතුං දෙමි”ති දහරං තජ්ජෙති යෙව.
 දහරෙන “භන්තෙ, සුඛං සයථා”ති කජ්ජං ලභිත්වා වන්දිත්වා ගන්තබ්බං. තස්මිං
 ගතෙ ටෙරස්සෙව පලිබොධො, පුරිමනයෙනෙව වස්ස ආපත්ති වෙදිතබ්බා.

අථ පන ආණත්තික්ඛණෙයෙව දහරො “මය්හං භණ්ඨෙ භණ්ඨධොවනාදි
 කිඤ්චි කරණීයං අත්ථි”ති වදති, ටෙරො පන තං “පඤ්ඤාපෙත්වා ගච්ඡාහි”ති
 වත්වා භොජනසාලතො නික්ඛමිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡති, පාදුද්ධාරෙන
 කාරෙතබ්බො. සවෙ තත්ථෙව ගන්ත්වා නිසීදති, පුරිමනයෙනෙව වස්ස
 ලෙඩ්ච්චපාතාතික්කමෙ ආපත්ති. සවෙ පන ටෙරො සාමණෙරං ආණාපෙනි,
 සාමණෙරෙ තත්ථ මඤ්චපීයං පඤ්ඤාපෙත්වා නිසින්නෙහි භොජනසාලතො
 අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡන්තො පාදුද්ධාරෙන කාරෙතබ්බො. ගන්ත්වා නිසින්නො පුන
 ගමනකාලෙ ලෙඩ්ච්චපාතාතික්කමෙ ආපත්තියා කාරෙතබ්බො. සවෙ පන
 ආණාපෙන්තො “මඤ්චපීයං පඤ්ඤාපෙත්වා තත්ථෙව නිසීදා”ති ආණාපෙනි,
 යත්ථිච්ඡති, තත්ථ ගන්ත්වා ආගන්තුං ලභති. සයං පන පාකතිකං අකත්වා ගච්ඡන්තස්ස
 ලෙඩ්ච්චපාතාතික්කමෙ පාවිත්තියං. අන්තරසන්නිපාතෙ මඤ්චපීයාදීනි
 පඤ්ඤාපෙත්වා නිසින්නෙහි ගමනකාලෙ ආරාමිකානං “ඉදං පටිසාමෙථා”ති
 වත්තබ්බං, අවත්වා ගච්ඡන්තානං ලෙඩ්ච්චපාතාතික්කමෙ ආපත්ති.

87. මහාධම්මස්සවනං නාම හොති, තත්ථ උපොසථාගාරතොපි
 භොජනසාලතොපි ආහරිත්වා මඤ්චපීයානි පඤ්ඤාපෙන්ති, ආවාසිකානංයෙව
 පලිබොධො. සවෙ ආගන්තුකා “ඉදං අම්භාකං උපජ්ඣායස්ස, ඉදං ආචරියස්සා”ති
 ගණ්භන්ති, තතො පටියාය තෙසං පලිබොධො. ගමනකාලෙ පාකතිකං අකත්වා
 ලෙඩ්ච්චපාතං අතික්කමන්තානං ආපත්ති. මහාපච්චරියං පන චුත්තං “යාව අඤ්ඤෙ
 න නිසීදන්ති, තාව යෙහි පඤ්ඤත්තං, තෙසං භාරො, අඤ්ඤෙසු ආගන්ත්වා
 නිසින්නෙසු නිසින්නකානං භාරො. සවෙ තෙ අනුද්ධරිත්වා වා අනුද්ධරාපෙත්වා වා
 ගච්ඡන්ති, දුක්ඛං. කස්මා? අනාණත්තියා පඤ්ඤපිත්තා”ති. ධම්මාසනෙ
 පඤ්ඤත්තෙ යාව උස්සාරකො වා ධම්මකථිකො වා නාගච්ඡති, තාව පඤ්ඤාපකානං
 පලිබොධො. තස්මිං ආගන්ත්වා නිසින්නෙ තස්ස පලිබොධො. සකලං අභොරත්තං
 ධම්මස්සවනං හොති, අඤ්ඤො උස්සාරකො වා ධම්මකථිකො වා උට්ඨාති,
 අඤ්ඤො නිසීදති, යො යො ආගන්ත්වා නිසීදති, තස්ස තස්සෙව භාරො.
 උට්ඨහන්තෙන පන “ඉද්ධාසනං තුම්භාකං භාරො”ති වත්වා ගන්තබ්බං. සවෙපි
 ඉතරස්මිං අනාගතෙ පයමං නිසින්නො උට්ඨාය ගච්ඡති, තස්මිඤ්ච
 අන්තොඋපචාරට්ඨෙයෙව ඉතරො ආගන්ත්වා නිසීදති, උට්ඨාය ගතො ආපත්තියා න
 කාරෙතබ්බො. සවෙ පන ඉතරස්මිං අනාගතෙයෙව පයමං නිසින්නො උට්ඨායාසනා
 ලෙඩ්ච්චපාතං අතික්කමති, ආපත්තියා කාරෙතබ්බො. “සබ්බත්ථ

ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ පය්මපාදෙ දුක්කටං, දුතියපාදෙ පාවිත්තිය''න්ති අයං නයො මහාපච්චරියං වුත්තොති.

88. සචෙ පන චුත්තස්පකාරසෙනාසනතො අඤ්ඤං සඬ්ඝිකං විමිලිකං වා උත්තරත්ථරණං වා භූමත්ථරණං වා තට්ටිකං වා වම්මබ්බණ්ඩං වා පාදපුඤ්ජනිං වා ඵලකපීඨං වා අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරති න උද්ධරාපෙති අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡති, දුක්කටං. ආධාරකං පත්තපිධානකං පාදකයලිකං තාලවණ්ටං ඛිජනිපත්තකං යං කිඤ්චි දාරුභණ්ඩං අත්තමසො පානියඋඵඬිකං පානියසඬ්ඛං අජ්ඣොකාසෙ නික්ඛිපිත්වා ගච්ඡන්තස්සපි දුක්කටං. අජ්ඣොකාසෙ රජනං පචිත්වා රජනභාජනං රජනඋඵඬිකො රජනදොණ්කාති සබ්බං අග්ගිසාලාය පටිසාමෙතබ්බං. සචෙ අග්ගිසාලා නත්ථි, අනොවස්සකෙ පබ්භාරෙ නික්ඛිපිතබ්බං. තස්මිම්පි අසති යත්ථ ඔලොකෙන්තා භික්ඛු පස්සන්ති, තාදිසෙ යානෙ යපෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. අඤ්ඤපුග්ගලිකෙ පන මඤ්චපීඨාදිසෙනාසනෙපි දුක්කටමෙව. එත්ථ පන “යස්මිං විස්සාසග්ගාහො න රුහති, තස්ස සන්තකෙ දුක්කටං. යස්මිං පන විස්සාසග්ගාහො රුහති, තස්ස සන්තකං අත්තනො පුග්ගලිකමෙව හොති”ති මහාපච්චරියාදීපු වුත්තං. අත්තනො පුග්ගලිකෙ පන අනාපත්තියෙව. යො භික්ඛු වා සාමණෙරො වා ආරාමිකො වා ලජ්ජී හොති, අත්තනො පලිබොධං විය මඤ්ඤති, තථාරූපං අනාපුච්ඡිත්වා ගච්ඡන්තස්සපි අනාපත්ති. යො පන ආතපෙ ඔතාපෙත්තො “ආගන්ත්වා උද්ධරිස්සාමි”ති ගච්ඡති, තස්සපි අනාපත්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬ්ඛගහෙ

මඤ්චපීඨාදිසඬ්ඝිකසෙනාසනෙසු

පටිපජ්ජිතබ්බවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

18. කාලිකවිනිච්ඡයකථා

89. කාලිකානිපි වත්තාරිති එත්ථ (පාවි. අට්ඨ. 255-256) යාවකාලිකං යාමකාලිකං සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකන්ති ඉමානි වත්තාරි කාලිකානි චෙදිතබ්බානි. තත්ථ පුරෙහත්තං පටිග්ගහෙන්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං යං කිඤ්චි බාදනීයහොජනීයං යාව මජ්ඣන්තිකසඬ්ඛතො කාලො, තාව පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාවකාලිකං. සද්ධිං අනුලොමපානෙහි අට්ඨවිධං පානං යාව රත්තියා පච්ඡිමයාමසඬ්ඛාතො යාමො, තාව පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාමො කාලො අස්සාති යාමකාලිකං. සජ්ජිආදි පඤ්චවිධං හෙසජ්ජං පටිග්ගහෙන්වා සත්තාහං නිධෙතබ්බතො සත්තාහො කාලො අස්සාති සත්තාහකාලිකං. යපෙත්වා උදකං අවසෙසං සබ්බම්පි පටිග්ගහිතං යාවජීවං පරිහරිත්වා සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාවජීවිකන්ති වුච්චති.

90. තත්ථ යාවකාලිකෙසු භොජනීයං නාම ඔදනො කුම්මාසො සත්තු මච්ඡො මංසන්ති. පඤ්ච භොජනානි යාමකාලිකං සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකඤ්ච යපෙත්වා අවසෙසං බාදනීයං නාම. එත්ථ (පාවි. අට්ඨ. 248-9) පන යං තාව සක්ඛලිමොදකාදි පුබ්බණ්ණාපරණ්ණමයං බාදනීයං, තත්ථ චත්තබ්බමෙව නත්ථි. යම්පි චනමුලාදිප්පහෙදං ආමිසගතිකං හොති. සෙය්‍යථිදං - මූලබාදනීයං කන්දබාදනීයං මුළාලබාදනීයං මත්ථකබාදනීයං බන්ධබාදනීයං තවබාදනීයං පත්තබාදනීයං පුප්ඵබාදනීයං ඵලබාදනීයං අට්ඨිබාදනීයං පිට්ඨබාදනීයං නිය්‍යාසබාදනීයන්ති, ඉදම්පි බාදනීයසඬ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති.

තත්ථ පන ආමිසගතිකසල්ලක්ඛණත්ථං ඉදං මුඛමත්තනිදස්සනං - මූලබාදනීයෙ තාව මූලකමූලං බාරකමූලං චච්චුමූලං තම්බකමූලං තණ්ඩුලෙය්‍යකමූලං චත්ථුලෙය්‍යකමූලං චජකලිමූලං ජජ්ඣරිමූලන්ති එවමාදීනි සුපෙය්‍යපණ්ණමුලානි ආමිසගතිකානි. එත්ථ ච චජකලිමූලෙ ජරට්ඨං ඡින්නිත්වා ජඩ්ඛෙන්ති, තං යාවජීවිකං හොති. අඤ්ඤම්පි එවරූපං එතෙනෙව නයෙන වෙදිතබ්බං. මූලකබාරකජජ්ඣරිමුලානං පන ජරට්ඨානිපි ආමිසගතිකානෙවාති චුත්තං. යානි පන පාළියං -

“අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, මූලානි හෙසජ්ජානි හලිද්දිං සිඬ්භිවෙරං චචං චචත්තං අතිවිසං කටුකරොහිණිං උසිරං හද්දමුත්තකං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලානි හෙසජ්ජානි නෙව බාදනීයෙ බාදනීයත්ථං එරන්ති, න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං එරන්ති”ති (මහාව. 263) -

චුත්තානි, තානි යාවජීවිකානි. තෙසං චූළපඤ්චමූලං මහාපඤ්චමූලන්තිආදිනා නයෙන ගණියමානානං ගණනාය අත්තො නත්ථි, බාදනීයත්ථඤ්ච භොජනීයත්ථඤ්ච අඵරණභාවොයෙව පනෙනෙසං ලක්ඛණං. තස්මා යං කිඤ්චි මූලං තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං බාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච එරති, තං යාවකාලිකං, ඉතරං යාවජීවිකන්ති වෙදිතබ්බං. සුබහුං චත්වාපි හි ඉමස්මිංයෙව ලක්ඛණෙ යාතබ්බං. නාමසඤ්ඤාසු පන වුවිචමානාසු තං තං නාමං අජානන්තානං සම්මොහොයෙව හොති, තස්මා නාමසඤ්ඤාය ආදරං අකත්වා ලක්ඛණමෙව දස්සිතං. යථා ච මූලෙ, එවං කන්දාදීසුපි ලක්ඛණං දස්සයිස්සාම, තස්සෙව වසෙන විනිව්ජයො වෙදිතබ්බො. යඤ්ච තං පාළියං හලිද්දාදි අට්ඨවිධං චුත්තං, තස්ස බන්ධතවපුප්ඵඵලාදි සබ්බං යාවජීවිකන්ති චුත්තං.

කන්දබාදනීයෙ දුච්ඛො කන්දො දීසො ච හිසකිංසුකකන්දාදි, වට්ටො ච උප්පලකසෙරුකකන්දාදි, යං ගණ්ඨිනිපි වදන්ති. තත්ථ සබ්බෙසං කන්දානං ජිණ්ණජරට්ඨට්ඨානඤ්ච ඡල්ලි ච සුමුමුලානි ච යාවජීවිකානි, තරුණො පන සුබබාදනීයො සාලකල්‍යාණිපොතකකන්දො කිංසුකපොතකකන්දො අම්බාටකකන්දො කෙතකකන්දො මාලුවකන්දො හිසසඬ්ඛාතො පදුමපුණ්ඩරිකකන්දො පිණ්ඩාලුමසාලුආදයො ච බීරවල්ලිකන්දො ආලුවකන්දො සිග්ගුකන්දො තාලකන්දො නීලුප්පලරත්තුප්පලකුමුදසොගන්ධිකානං කන්දා

කදලිකන්දො වෙළුකන්දො කසෙරුකකන්දොති එවමාදයො තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආභාරවසෙන මනුස්සානං බාදනීයත්ථඤ්ච භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකකන්දො යාවකාලිකා. ඛිට්ඨලිකන්දො අධොතො යාවජීවිකො, ධොතො යාවකාලිකො. ඛිට්ඨකාකොලිජීවිකඋසහකලසුණාදිකන්දො පන යාවජීවිකා. තෙ පාළියං “යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලානි භෙසජ්ජානි” ති එවං (මහාව. 263) මූලභෙසජ්ජසංඛිගහෙනෙව සංඛිගහිතා.

මූලාලබාදනීයෙ පදුමමූලාලං පුණ්ඩරිකමූලාලං මූලසදිසංයෙව. ඵරකමූලාලං කන්දුලමූලාලන්ති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආභාරවසෙන මනුස්සානං බාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකමූලාලං යාවකාලිකං, හලිද්දිසිඬ්ඛිවෙරමකච්චතුරස්සවල්ලිකෙතකතාලහින්තාලකුන්තාලනාළිකෙරපුගරු ක්බාදිමූලාලං පන යාවජීවිකං. තං සබ්බමිපි පාළියං “යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලානි භෙසජ්ජානි” ති එවං මූලභෙසජ්ජසංඛිගහෙනෙව සංඛිගහිතං.

මත්ථකබාදනීයෙ
තාලහින්තාලකුන්තාලකෙතකතාළිකෙරපුගරුක්බච්ඡුරිවෙත්තඵරකකදලීනං කළිරසඬ්ඛාතා මත්ථකා, වෙණුකළීරො නළකළීරො උච්ඡුකළීරො මූලකකළීරො සාසපකළීරො සතාවරිකළීරො සත්තන්තං ධඤ්ඤානං කළීරාති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආභාරවසෙන මනුස්සානං බාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකො රුක්ඛවල්ලිආදීනං මත්ථකො යාවකාලිකො, හලිද්දිසිඬ්ඛිවෙරවමකච්චලසුණානං කළීරා, තාලහින්තාලකුන්තාලනාළිකෙරකළීරානඤ්ච ඡින්දිත්වා පාතිතො ජරට්ඨබුන්දො යාවජීවිකො.

බන්ධබාදනීයෙ අන්තොපථවීගතො සාලකලායාණිබන්ධො උච්ඡුබන්ධො නිලුප්පලරත්තුප්පලකුමුදසොගන්ධිකානං දණ්ඩකබන්ධාති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආභාරවසෙන මනුස්සානං බාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකො බන්ධො යාවකාලිකො, උප්පලජාතීනං පණ්ණදණ්ඩකො පදුමජාතීනං සබ්බොපි දණ්ඩකො කරවින්දදණ්ඩාදයො ච අවසෙසසබ්බන්ධා යාවජීවිකා.

තවබාදනීයෙ උච්ඡුතවොව එකො යාවකාලිකො, සොපි සරසො, සෙසො සබ්බො යාවජීවිකො. තෙසං පන මත්ථකබන්ධතවානං තිණ්ණමිපි පාළියං කසාවභෙසජ්ජෙන සංඛිගහො වෙදිතබ්බො. චූත්තඤ්ඤෙනං –

“අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, කසාවානි භෙසජ්ජානි නිම්බකසාවං කුට්ඨකසාවං පටොලකසාවං එග්ගවකසාවං නත්තමාලකසාවං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි කසාවානි භෙසජ්ජානි නෙව බාදනීයෙ බාදනීයත්ථං ඵරන්ති, න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං ඵරන්ති” ති (මහාව. 263).

එත්ථ හි එතෙසමිපි සංඛිගහො සිජ්ඣති. චූත්තකසාවානි ච සබ්බකප්පියානීති වෙදිතබ්බානි.

පත්තබ්බාදනීයෙ මූලකං ඛාරකො වච්චු තම්බකො තණ්ඩුලෙයාකො පපුන්තාගො වත්ථුලෙය්යකො වජකලි ජජ්ඣරි සෙල්ලු සිග්ගු කාසමද්දකො උම්මාවීනමුග්ගො මාසො රාජමාසො යපෙත්වා මහානිජ්ජාවං අවසෙසනිජ්ජාවො අග්ගිමන්ථො සුනිසන්තකො සෙනවරණො නාලිකා භූමියං ජාතලොණිති එතෙසං පත්තානි, අඤ්ඤානි ච එවරුපානි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආභාරවසෙන මනුස්සානං බාදනීයත්ථඤ්ච භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකානි පත්තානි එකංසෙන යාවකාලිකානි, යා පනඤ්ඤා මහානබ්බිට්ඨිමත්තපණ්ණා ලොණරුක්ඛෙ ච ගච්ඡෙ ච ආරොහති, තස්සා පත්තං යාවජීවිකං. බ්‍රහ්මිපත්තඤ්ච යාවකාලිකත්ති දීපවාසිනො වදන්ති. අම්බපල්ලවං යාවකාලිකං, අසොකපල්ලවං පන යාවජීවිකං. යානි වඤ්ඤානි පාළියං -

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පණ්ණානි භෙසජ්ජානි නිම්බපණ්ණං කුට්ඨපණ්ණං පටොලපණ්ණං සුලසිපණ්ණං කප්පාසපණ්ණං, යානි චා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි පණ්ණානි භෙසජ්ජානි නෙව බාදනීයෙ බාදනීයත්ථං ඵරන්ති, න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං ඵරන්ති” ති (මහාව. 263) -

වුත්තානි, තානි යාවජීවිකානි. න කෙවලඤ්ච පණ්ණානි, තෙසං පුජ්ඵලානිපි. යාවජීවිකපණ්ණානං පන එග්ගවපණ්ණං අජ්ජුකපණ්ණං එණිජ්ජකපණ්ණං තම්බුලපණ්ණං පදුමිනිපණ්ණන්ති එවං ගණනවසෙන අන්තො නත්ථි.

පුජ්ඵබාදනීයෙ මූලකපුජ්ඵං ඛාරකපුජ්ඵං වච්චුපුජ්ඵං තම්බකපුජ්ඵං වජකලිපුජ්ඵං ජජ්ඣරිපුජ්ඵං වූලුනිජ්ජාවපුජ්ඵං මහානිජ්ජාවපුජ්ඵං කසෙරුකපුජ්ඵං නාලිකෙරතාලකෙතකානං තරුණපුජ්ජාවානි සෙනවරණපුජ්ඵං සිග්ගුපුජ්ඵං උප්පලපදුමජාතිකානං පුජ්ජානං කණ්ණිකාමත්තං අගන්ධිපුජ්ඵං කරිරපුජ්ඵං ජීවන්ති පුජ්ජන්ති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආභාරවසෙන මනුස්සානං බාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණපුජ්ඵං යාවකාලිකං, අසොකබකුලකුයාකපුන්තාගවම්පකජාතිකරවීරකණ්ණිකාරකුන්දනවමාලිකමල්ලිකා දීනං පන පුජ්ඵං යාවජීවිකං, තස්ස ගණනය අන්තො නත්ථි. පාළියං පනස්ස කසාවභෙසජ්ජෙන සඬගහො වෙදිතබ්බො.

ඵලබාදනීයෙ

පනසලබුජ්ජාලනාලිකෙරඅම්බපම්බුඅම්බාටකතින්තිණ්ණමාතුලුඬගකපිත්ථලාබ්බකම් භණ්ඩපුස්සඵලතිම්බරුසකතිපුසවාතිඬගණුවොවමොවමබ්බකාදීනං ඵලානි, යානි ලොකෙ තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආභාරවසෙන මනුස්සානං බාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරන්ති, සබ්බානි තානි යාවකාලිකානි, නාමගණනවසෙන තෙසං න සක්කා පරියන්තං දස්සෙතුං. යානි පන පාළියං -

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඵලානි භෙසජ්ජානි බිලඬගං පිජ්පලිං මරිචං හරිතකං විභීතකං ආමලකං ගොට්ඨඵලං, යානි චා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ඵලානි භෙසජ්ජානි නෙව බාදනීයෙ බාදනීයත්ථං ඵරන්ති, න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං ඵරන්ති” ති (මහාව. 263) -

වුත්තානි, තානි යාවජීවිකානි. තෙසමිපි අපරිපක්කානි
අවජිවබ්බිවරණකෙතකකාස්මරිආදීනං ඵලානි ජාතිඵලං කටුකඵලං ඵලා
තක්කොලන්ති ඵලං නාමවසෙන න සක්කා පරියන්තං දස්සෙතුං.

අට්ඨිබ්බාදනීයෙ ලබුජට්ඨි පනසට්ඨි අම්බාටකට්ඨි සාලට්ඨි
බජ්ජුරිකෙතකතිමිබරුසකානං තරුණඵලට්ඨි තිත්තිණිකට්ඨි බ්බිබඵලට්ඨි
උජ්ජලපදුමජාතීනං පොක්බරට්ඨිති ඵලමාදීනි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු මනුස්සානං
පකතිආභාරවසෙන බ්බාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථස්ථ ඵරණකානි අට්ඨිති
යාවකාලිකානි, මධුකට්ඨි පුන්නාගට්ඨි හරිතකාදීනං අට්ඨිති සිද්ධත්ථකට්ඨි
රාජිකට්ඨිති ඵලමාදීනි අට්ඨිති යාවජීවිකානි. තෙසං පාළියං ඵලභෙසජ්ජෙනෙව
සඬගහො වෙදිතබ්බො.

පිට්ඨබ්බාදනීයෙ සත්තන්තං තාව ධස්සානං ධස්සානුලොමානං
අපරණ්ණානස්ථ පිට්ඨං පනසපිට්ඨං ලබුජපිට්ඨං අම්බාටකපිට්ඨං සාලපිට්ඨං
ධොතකතාලපිට්ඨං බීරවල්ලිපිට්ඨස්ථාති ඵලමාදීනි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු
පකතිආභාරවසෙන මනුස්සානං බ්බාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථස්ථ ඵරණකානි පිට්ඨානි
යාවකාලිකානි, අධොතකං තාලපිට්ඨං බීරවල්ලිපිට්ඨං අස්සගන්ධාදිපිට්ඨානි ව
යාවජීවිකානි. තෙසං පාළියං කසාවෙහි මූලඵලෙහි ව සඬගහො වෙදිතබ්බො.

නියාසබ්බාදනීයෙ – එකො උච්ඡුනියාසොව සත්තාහකාලිකො, සෙසා –

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ජතුනි භෙසජ්ජානි හිඬගුං හිඬගුජතුං
හිඬගුසිපාටිකං තකං තකපත්තිං තකපණ්ණිං සජ්ජුලසං, යානි වා
පනස්සානිපි අත්ථි ජතුනි භෙසජ්ජානී”ති (මහාව. 263) –

ඵලං පාළියං වුත්තා නියාසා යාවජීවිකා. තත්ථ යෙවාපනකවසෙන සඬගහිතානං
අම්බනියාසො කණ්කාරනියාසොති ඵලං නාමවසෙන න සක්කා පරියන්තං
දස්සෙතුං. ඵලං ඉමෙසු මූලබ්බාදනීයාදීසු යං කිස්ථි යාවකාලිකං, සබ්බමිපි ඉමස්මිං
අත්ථෙ අවසෙසං බ්බාදනීයං නාමාති සඬගහිතං.

91. යාමකාලිකෙසු පන අට්ඨ පානානි නාම අම්බපානං ජම්බුපානං වොචපානං
මොචපානං මධුකපානං මුද්දිකපානං සාලකපානං ඵාරුසකපානන්ති ඉමානි අට්ඨ
පානානි. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 300) අම්බපානන්ති ආමෙහි වා පක්කෙහි වා අම්බෙහි
කතපානං. තත්ථ ආමෙහි කරොන්තෙන අම්බතරුණානි හින්දිත්වා උදකෙ
පක්ඛිපිත්වා ආතපෙ ආදිච්චපාකෙන පචිත්වා පරිස්සාවෙන්වා තද්වුපටිග්ගහිතකෙහි
මධුසක්කාරකජ්ජුරාදීහි යොජෙත්වා කාතබ්බං, ඵලං කතං පුරෙහත්තමෙව කජ්ජති.
අනුපසම්පන්නෙහි කතං ලභිත්වා පන පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙහත්තං
සාමිසපරිභොගෙන පි වට්ටති, පච්ඡාහත්තං නිරාමිසපරිභොගෙන යාව
අරුණුග්ගමනා වට්ටති. එස නයො සබ්බපානෙසු. ජම්බුපානන්ති ජම්බුඵලෙහි
කතපානං. වොචපානන්ති අට්ඨිකකදලිඵලෙහි කතපානං. මොචපානන්ති
අනට්ඨිකෙහි කදලිඵලෙහි කතපානං. මධුකපානන්ති මධුකානං ජාතිරසෙන

කතපානං. තං පන උදකසම්භින්නං වට්ටති, සුද්ධං න වට්ටති. මුද්දිකපානන්ති මුද්දිකා උදකෙ මද්දිත්වා අම්බපානං විය කතපානං. සාලුකපානන්ති රත්තුප්පලනීලුප්පලාදීනං සාලුකෙ මද්දිත්වා කතපානං. ඵාරුසකපානන්ති ඵාරුසකඵලෙහි අම්බපානං විය කතපානං. ඉමානි අට්ඨ පානානි සීතානිපි ආදිච්චපාකානිපි වට්ටන්ති, අග්ගිපාකානි න වට්ටන්ති.

අවසෙසානි

වෙන්තනින්ති ණිකමාතුලුඬගකපිත්ථකොසම්බකරමන්දාදිබුද්දකඵලපානානි අට්ඨපානගඅකානෙව. තානි කිඤ්චාපි පාළියං න චුත්තානි, අථ ඛො කප්පියං අනුලොමෙන්නි, තස්මා කප්පන්ති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බං ඵලරසං යපෙත්වා ධඤ්ඤඵලරසං”න්ති (මහාව. අට්ඨ. 300) චුත්තත්තා යපෙත්වා සානුලොමධඤ්ඤඵලරසං අඤ්ඤං ඵලපානං නාම අකප්පියං නත්ථි, සබ්බං යාමකාලිකමෙව. තත්ථ සානුලොමධඤ්ඤඵලරසො නාම සත්තන්තඤ්චෙව ධඤ්ඤානං තාලනාලිකෙරපනසලබුප්පලාබ්බකුම්භණ්ඩපුස්පඵලනිපුසඵලාලුකානි නවන්තඤ්ච මහාඵලානං සබ්බෙසඤ්ච පුබ්බණ්ණාපරණ්ණානං අනුලොමධඤ්ඤානං රසො යාවකාලිකො, තස්මා පච්ඡාහත්තං න වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බං පත්තරසං යපෙත්වා ඩාකරසං”න්ති (මහාව. 300) චුත්තත්තා පක්කඩාකරසං යපෙත්වා යාවකාලිකපත්තානම්පි සීතොදකෙන මද්දිත්වා කතරසො වා ආදිච්චපාකො වා වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බං පුප්ඵරසං යපෙත්වා මධුකපුප්ඵරසං”න්ති චුත්තත්තා මධුකපුප්ඵරසං යපෙත්වා සබ්බොපි පුප්ඵරසො වට්ටති.

92. සත්තාහකාලිකං නාම සප්පි නවනීතං තෙලං මධු ඵාණිතන්ති ඉමානි පඤ්ච හෙසප්පානි. තත්ථ සප්පි නාම ගොසප්පි වා අප්පිකාසප්පි වා මහිංසසප්පි වා යෙසං මංසං කප්පති, තෙසං සප්පි. නවනීතං නාම තෙසංයෙව නවනීතං. තෙලං නාම තිලතෙලං සාසපතෙලං මධුකතෙලං ඵරණ්ඩතෙලං වසාතෙලං. මධු නාම මක්ඛිකාමධු. ඵාණිතං නාම උච්ඡුම්භා නිබ්බත්තං (පටි. 260). යාවජීවිකං පන හෙට්ඨා යාවකාලිකෙ මූලබාදනීයාදීසු චුත්තනායෙනෙව වෙදිතබ්බං.

93. තත්ථ (පාටි. අට්ඨ. 256) අරුණොදයෙ පටිග්ගහිතං යාවකාලිකං සතක්ඛන්තුම්පි නිදහින්වා යාව කාලො නාතික්කමති, තාව පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, යාමකාලිකං එකං අහොරත්තං, සත්තාහකාලිකං සත්තරත්තං, ඉතරං සති පච්චයෙ යාවජීවම්පි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. පටිග්ගහෙත්වා එකරත්තං චිතිනාමිතං පන යං කිඤ්චි යාවකාලිකං වා යාමකාලිකං වා අප්පිකොභරිතුකාමතාය ගණ්හන්තස්ස පටිග්ගහණෙ තාව දුක්කටං, අප්පිකොභරතො පන එකමෙකස්මිං අප්පිකොභාරෙ සන්තිධිපච්චයා පාවිත්තියං. සවෙපි පත්තො දුද්ධොතො හොති, යං අඬගුලියා සංසන්තස්ස ලෙඛා පඤ්ඤායති, ගණ්ඨිකපත්තස්ස වා ගණ්ඨිකන්තරෙ ස්තෙනො පච්චයො හොති, යො උණ්හෙ ඔතාපෙන්තස්ස පග්ගරති, උණ්හයාගුයා වා ගහිතාය සන්දිස්සති, තාදිසෙ පත්තෙපි පුනදිවසෙ භුඤ්ජන්තස්ස පාවිත්තියං, තස්මා පත්තං ධොවිත්වා පුන තත්ථ අච්ඡොදකං වා ආසිඤ්චිත්වා අඬගුලියා වා සංසිත්වා

නිස්සේනහභාවො ජානිතබ්බො. සචෙ හි උදකෙ වා සේනහභාවො, පත්තෙ වා අඩ්භුලිලෙඛා පඤ්ඤායති, දුද්ධොතො හොති, තෙලවණ්ණපත්තෙ පන අඩ්භුලිලෙඛා පඤ්ඤායති, සා අබ්බොහාරිකා. යම්පි හික්ඛු නිරපෙක්ඛා සාමණෙරානං පරිච්චජන්ති, තඤ්ඤෙ සාමණෙරා නිදහිත්වා දෙන්ති, සබ්බං වට්ටති. සයං පටිග්ගහෙත්වා අපරිච්චත්තමෙව හි දුතියදිවසෙ න වට්ටති. තතො හි එකසිත්ථම්පි අජ්ඣොහරතො පාවිත්තියමෙව. අකප්පියමංසෙසු මනුස්සමංසෙ පුල්ලච්චයෙන සද්ධිං පාවිත්තියං, අවසෙසෙසු දුක්කටෙන සද්ධිං.

යාමකාලිකං සති පච්චයෙ අජ්ඣොහරතො පාවිත්තියං, ආහාරත්ථාය අජ්ඣොහරතො දුක්කටෙන සද්ධිං පාවිත්තියං. සචෙ පචාරිතො හුත්වා අනතිරිත්තකතං අජ්ඣොහරති, පකතිආමිසෙ ද්වෙ පාවිත්තියානි, මනුස්සමංසෙ පුල්ලච්චයෙන සද්ධිං ද්වෙ, සෙසඅකප්පියමංසෙ දුක්කටෙන සද්ධිං. යාමකාලිකං සති පච්චයෙ සාමිසෙන මුඛෙන අජ්ඣොහරතො ද්වෙ, නිරාමිසෙන එකමෙව. ආහාරත්ථාය අජ්ඣොහරතො විකප්පද්වයෙපි දුක්කටං වඩ්ඪති. සචෙ විකාලෙ අජ්ඣොහරති, පකතිභොජනෙ සන්තිධිපච්චයා ව විකාලභොජනපච්චයා ව ද්වෙ පාවිත්තියානි, අකප්පියමංසෙ පුල්ලච්චයං දුක්කටඤ්ච වඩ්ඪති. යාමකාලිකෙ විකාලපච්චයා අනාපත්ති. අනතිරිත්තපච්චයා පන විකාලෙ සබ්බවිකප්පෙසු අනාපත්ති.

සත්තාහකාලිකං පන යාවජීවිකඤ්ච ආහාරත්ථාය පටිග්ගණ්හතො පටිග්ගණ්හනපච්චයා තාව දුක්කටං, අජ්ඣොහරතො පන සචෙ නිරාමිසං හොති, අජ්ඣොහාරෙ දුක්කටං. අථ ආමිසසංසට්ඨං පටිග්ගහෙත්වා යපිතං හොති, යථාවත්ථුකං පාවිත්තියමෙව.

94. සත්තාහකාලිකෙසු පන සප්පිආදීසු අයං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.622) – සප්පි තාව පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතං තද්දුපුරෙහත්තං සාමිසම්පි නිරාමිසම්පි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, පච්ඡාහත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසං පරිභුඤ්ජිතබ්බං. සත්තාහානික්කමෙ සචෙ එකභාජනෙ යපිතං, එකං නිස්සග්ගියං. සචෙ බහුසු, වත්ථුගණනාය නිස්සග්ගියානි. පච්ඡාහත්තං පටිග්ගහිතං නිරාමිසමෙව වට්ටති, පුරෙහත්තං වා පච්ඡාහත්තං වා උග්ගහිතකං කත්වා නික්ඛිත්තං අජ්ඣොහරිතුං න වට්ටති, අබ්භඤ්ජනාදීසු උපනෙතබ්බං. සත්තාහානික්කමෙපි අනාපත්ති අනජ්ඣොහරණියතං ආපන්නත්තා. සචෙ අනුපසම්පන්නො පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතනවනිතෙන සප්පිං කත්වා දෙනි, පුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, සචෙ සයං කරොති, සත්තාහම්පි නිරාමිසමෙව වට්ටති. පච්ඡාහත්තං පටිග්ගහිතනවනිතෙන යෙන කෙනවි කතසප්පි සත්තාහම්පි නිරාමිසමෙව වට්ටති, උග්ගහිතකෙන කතෙ පුබ්බෙ චුත්තසුද්ධසප්පිනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතබ්බරෙන වා දධිනා වා කතසප්පි අනුපසම්පන්නෙන කතං සාමිසම්පි තද්දුපුරෙහත්තං වට්ටති, සයංකතං නිරාමිසමෙව වට්ටති.

95. නවනීතං තාපෙන්තස්ස හි සාමංපාකො න භොති, සාමංපක්කෙන පන තෙන සද්ධිං ආමිසං න වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය ව න වට්ටතියෙව. සත්තාභාතික්කමෙපි අනාපත්ති සවත්ථුකස්ස පටිග්ගහිතත්තා. පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතකෙහි කතං පන අබ්භඤ්ජනාදිසු උපනෙතබ්බං. පුරෙහත්තම්පි ව උග්ගහිතකෙහි කතං, උභයෙසම්පි සත්තාභාතික්කමෙ අනාපත්ති. එස නයො අකප්පියමංසසප්පිම්හි. අයං පන විසෙසො – යත්ථ පාළියං ආගතසප්පිනා නිස්සග්ගියං, තත්ථ ඉමිනා දුක්කටං. අන්ධකට්ඨකථායං කාරණපතිරූපකං වත්වා මනුස්සසප්පි ව නවනීතඤ්ච පටික්ඛිත්තං, තං දුප්පටික්ඛිත්තං සබ්බඅට්ඨකථාසු අනුඤ්ඤාතත්තා. පරතො වස්ස විනිච්ඡයොපි ආගච්ඡස්සති. පාළියං ආගතනවනීතම්පි පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතං තද්වපුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය නිරාමිසමෙව. සත්තාභාතික්කමෙ නානාභාජනෙසු ය්පිතෙ භාජනගණනාය, එකභාජනෙපි අමිස්සෙත්වා පිණ්ඩපිණ්ඩවසෙන ය්පිතෙ පිණ්ඩගණනාය නිස්සග්ගියාති. පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතං සප්පිනසෙන වෙදිතබ්බං. එත්ථ පන දධිගුළිකායොපි තක්කඛන්දුනිපි භොන්ති, තස්මා ධොතං වට්ටනීති උපඨස්ත්ථෙරා ආහංසු. මහාසිවත්ථෙරො පන “භගවතා අනුඤ්ඤාතකාලතො පට්ඨාය තක්කතො උද්ධට්මත්තමෙව බාදිංසු” ති ආහ. තස්මා නවනීතං පරිභුඤ්ජන්තෙන ධොවිත්වා දධිතක්කමක්ඛිකාකිපිල්ලිකාදීනි අපනෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. පචිත්වා සප්පිං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුකාමෙන අධොතම්පි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. යං තත්ථ දධිගතං වා තක්කගතං වා, තං බයං ගමිස්සති. එත්තාවතා හි සවත්ථුකපටිග්ගහිතං නාම න භොතීති අයමෙත්ථ අධිප්පායො. ආමිසෙන සද්ධිං පක්කත්තා පන තස්මිම්පි කුක්කුච්චායන්ති කුක්කුච්චකා. ඉදානි උග්ගහෙත්වා ය්පිතනවනීතෙ ව පුරෙහත්තං ඛිරදධීනි පටිග්ගහෙත්වා කතනවනීතෙ ව පච්ඡාභත්තං තානි පටිග්ගහෙත්වා කතනවනීතෙ ව උග්ගහිතකෙහි කතනවනීතෙ ව අකප්පියමංසනවනීතෙ ව සබ්බො ආපත්තානාපත්තිපරිභොගාපරිභොගනයො සප්පිම්හි චුත්තක්කමෙනෙව ගහෙතබ්බො. තෙලහික්ඛාය පට්ට්ඨානං පන හික්ඛුනං තත්ථෙව සප්පිම්පි නවනීතම්පි පක්කතෙලම්පි අපක්කතෙලම්පි ආකිරන්ති. තත්ථ තක්කදධිබන්දුනිපි භත්තසිත්ථානිපි තණ්ඩුලකණාපි මක්ඛිකාදයොපි භොන්ති, ආදිච්චපාකං කත්වා පරිස්සාවෙත්වා ගහිතං සත්තාභකාලිකං භොති. පටිග්ගහෙත්වා ව ය්පිතහෙසප්පෙහි සද්ධිං පචිත්වා නත්ථුපානම්පි කාතුං වට්ටති. සවෙ වද්දලිසමයෙ ලජ්ජී සාමණෙරො යථා තත්ථ පතිතතණ්ඩුලකණාදයො න පච්චන්ති, එවං අග්ගිම්හි විලියාපෙත්වා පරිස්සාවෙත්වා පුන පචිත්වා දෙති, පුරිමනසෙනෙව සත්තාහං වට්ටති.

96. තෙලෙසු තිලතෙලං තාව පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය නිරාමිසමෙව වට්ටති. සත්තාභාතික්කමෙ තස්ස භාජනගණනාය නිස්සග්ගියභාවො වෙදිතබ්බො. පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතං සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, උග්ගහිතකං කත්වා නික්ඛිත්තං අප්ඤ්ඤාහරිතුං න වට්ටති, සිසමක්ඛනාදිසු උපනෙතබ්බං, සත්තාභාතික්කමෙපි අනාපත්ති. පුරෙහත්තං තිලෙ පටිග්ගහෙත්වා කතතෙලං පුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය අනප්ඤ්ඤාහරණියං භොති, සිසමක්ඛනාදිසු උපනෙතබ්බං, සත්තාභාතික්කමෙපි අනාපත්ති. පච්ඡාභත්තං තිලෙ පටිග්ගහෙත්වා කතතෙලං අනප්ඤ්ඤාහරණියමෙව

සවත්ථුකපටිග්ගහිතත්තා. සත්තාභාතික්කමෙපි අනාපත්ති, සීසමක්ඛනාදීසු
 උපනෙතබ්බං. පුරෙහත්තං වා පච්ඡාහත්තං වා උග්ගහිතකතිලෙහි කතතෙලෙපි
 එසෙව නයො. පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතතිලෙ හජ්ජිත්වා වා තිලපිට්ඨං වා සෙදෙන්වා
 උණ්භොදකෙන වා තෙමෙන්වා කතතෙලං සවෙ අනුපසම්පන්නෙන කතං,
 පුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, අත්තනා කතං නිබ්බට්ඨිතත්තා පුරෙහත්තං නිරාමිසං
 වට්ටති, සාමංපක්කත්තා සාමිසං න වට්ටති. සවත්ථුකපටිග්ගහිතත්තා පන
 පච්ඡාහත්තතො පට්ඨාය උභයම්පි අනජ්ඣොභරණියං, සීසමක්ඛනාදීසු
 උපනෙතබ්බං, සත්තාභාතික්කමෙපි අනාපත්ති. යදි පන අප්පං උණ්භොදකං හොති
 අබ්භුක්කිරණමත්තං, අබ්බොහාරිකං හොති සාමංපාකගණනං න ගච්ඡති.
 සාසපතෙලාදීසුපි අවත්ථුකපටිග්ගහිතෙසු අවත්ථුකතිලතෙලෙ චුත්තසදිසොව
 විනිවිජයො.

සවෙ පන පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතානං සාසපාදීනං චුණ්ණෙහි ආදිවිච්ඡාකෙන
 සක්කා තෙලං කාතුං, තං පුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාහත්තතො පට්ඨාය
 නිරාමිසමෙව වට්ටති, සත්තාභාතික්කමෙ නිස්සග්ගියං. යස්මා පන
 සාසපමුදුකචුණ්ණානි සෙදෙන්වා ඵරණ්ඩකට්ඨිනි ව හජ්ජිත්වා එව තෙලං
 කරොන්ති, තස්මා එතෙසං තෙලං අනුපසම්පන්නෙහි කතං පුරෙහත්තං සාමිසම්පි
 වට්ටති, වත්ථුනං යාවජීවිකත්තා පන සවත්ථුකපටිග්ගහණෙ දොසො නත්ථී.
 අත්තනා කතං සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බං. උග්ගහිතකෙහි
 කතං අනජ්ඣොභරණියං, බාහිරපරිභොගෙ වට්ටති, සත්තාභාතික්කමෙපි
 අනාපත්ති. තෙලකරණත්ථාය සාසපමුදුකඵරණ්ඩකට්ඨිනි පටිග්ගහෙත්වා
 කතතෙලං සත්තාහකාලිකං, දුතියදිවසෙ කතං ඡාහං වට්ටති, තතියදිවසෙ කතං
 පඤ්චාහං වට්ටති, චතුත්ථං, පඤ්චම, ඡට්ඨං, සත්තමදිවසෙ කතං තදහෙව වට්ටති.
 සවෙ යාව අරුණස්ස උග්ගමනා තිට්ඨති, නිස්සග්ගියං, අට්ඨමදිවසෙ කතං
 අනජ්ඣොභරණියං, අනිස්සග්ගියත්තා පන බාහිරපරිභොගෙ වට්ටති. සවෙපි න
 කරොති, තෙලත්ථාය ගහිතසාසපාදීනං සත්තාභාතික්කමෙ දුක්කට්ටමෙව. පාළියං
 පන අනාගතානි අඤ්ඤානිපි නාළිකෙරනිමිබ්බකොසම්බකරමන්දාදීනං තෙලානි
 අත්ථී, තානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කාමයතො දුක්කට්ටං හොති. අයමෙතෙසු
 විසෙසො – සෙසං යාවකාලිකවත්ථුං යාවජීවිකවත්ථුඤ්ච සල්ලක්ඛෙන්වා
 සාමංපාකසවත්ථුකපුරෙහත්තපච්ඡාහත්තපටිග්ගහිතඋග්ගහිතවත්ථුවිධානං සබ්බං
 චුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

වසාතෙලං නාම ‘‘අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, පඤ්ච වසානි අච්ඡවසං මච්ඡවසං
 සුසුකාවසං සුකරවසං ගදුහවසං’’න්ති (මහාව. 262) එවං අනුඤ්ඤාතවසානං තෙලං.
 එත්ථ ව ‘‘අච්ඡවසං’’න්ති වචනෙන යපෙත්වා මනුස්සවසං සබ්බෙසං
 අකප්පියමංසානං වසා අනුඤ්ඤාතා. මච්ඡග්ගහණෙන ව සුසුකාපි ගහිතා හොන්ති,
 වාළමච්ඡත්තා පන විසුං චුත්තං. මච්ඡාදිග්ගහණෙන චෙත්ථ සබ්බෙසම්පි
 කප්පියමංසානං වසා අනුඤ්ඤාතා. මංසෙසු හි දස
 මනුස්සහත්ථීඅස්සසුතබ්බඅභිසිභබ්බාග්ගසදිපිඅච්ඡතරච්ඡානං මංසානි අකප්පියානි, වසාසු
 එකා මනුස්සවසා. බීරාදීසු අකප්පියං නාම නත්ථී. අනුපසම්පන්නෙහි කතං

නිබ්බට්ඨිතං වසානෙලං පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙහත්තං සාමිසමිපි වට්ටති,
 පච්ඡාහත්තතො පටියාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති. යං පන තත්ථ
 සුබ්බමරජසදිසං මංසං වා න්භාරු වා අට්ඨි වා ලොහිතං වා හොති, තං අබ්බොහාරිකං.
 සචෙ පන වසං පටිග්ගහෙත්වා සයං කරොති, පුරෙහත්තං පටිග්ගහෙත්වා පචිත්වා
 පරිස්සාවෙත්වා සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං.
 නිරාමිසපරිභොගඤ්ඤි සන්ධාය ඉදං වුත්තං “කාලෙ පටිග්ගහිතං කාලෙ නිජ්ජක්කං
 කාලෙ සංසට්ඨං තෙලපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතු”න්ති (මහාව. 262). තත්වාපි
 අබ්බොහාරිකං අබ්බොහාරිකමෙව, පච්ඡාහත්තං පන පටිග්ගහෙත්තුං වා කාතුං වා න
 වට්ටතියෙව. වුත්තඤ්ඤෙනං –

“විකාලෙ වෙ, භික්ඛවෙ, පටිග්ගහිතං විකාලෙ නිජ්ජක්කං විකාලෙ
 සංසට්ඨං, තං වෙ පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති තිණ්ණං දුක්ඛටානං. කාලෙ වෙ,
 භික්ඛවෙ, පටිග්ගහිතං විකාලෙ නිජ්ජක්කං විකාලෙ සංසට්ඨං, තං වෙ
 පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති ද්වින්නං දුක්ඛටානං. කාලෙ වෙ, භික්ඛවෙ,
 පටිග්ගහිතං කාලෙ නිජ්ජක්කං විකාලෙ සංසට්ඨං, තං වෙ පරිභුඤ්ජෙය්‍ය,
 ආපත්ති දුක්ඛටස්ස. කාලෙ වෙ, භික්ඛවෙ, පටිග්ගහිතං කාලෙ නිජ්ජක්කං
 කාලෙ සංසට්ඨං, තං වෙ පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, අනාපත්ති”ති (මහාව. 262).

උපනිස්සත්ථෙරං පන අන්තෙවාසිකා පුච්ඡංසු “හන්තෙ, සජ්ජිතවනීතවසානි
 එකතො පචිත්වා නිබ්බට්ඨිතානි වට්ටන්ති, න වට්ටන්ති”ති? “න වට්ටන්ති,
 ආවුසො”ති. ථෙරො කිරෙත්ථ පක්කතෙලකසටෙ විය කුක්කුච්චායති. තතො නං
 උත්තරි පුච්ඡංසු “හන්තෙ, නවනීතෙ දධිගුළිකා වා තක්කබ්බන්දු වා හොති, එතං
 වට්ටති”ති? “එතමිපි, ආවුසො, න වට්ටති”ති. තතො නං ආහංසු “හන්තෙ,
 එකතො පචිත්වා එකතො සංසට්ඨානි තෙජවන්තානි හොන්ති, රොගං
 නිග්ගණ්හන්ති”ති. “සාධාවුසො”ති ථෙරො සම්පට්ඨි. මහාසුමත්ථෙරො පනාහ
 “කජ්ජියමංසවසාව සාමිසපරිභොගෙ වට්ටති, ඉතරා නිරාමිසපරිභොගෙ වට්ටති”ති.
 මහාපදුමත්ථෙරො පන “ඉදං කි”න්ති පටික්ඛිපිත්වා “නනු වාතාබාධිකා භික්ඛු
 පඤ්චමුලකසාවයාගුයං අව්ඡසුකරතෙලාදීනි පක්ඛිපිත්වා යාගුං පිවන්ති, සා
 තෙජ්ජස්සදත්තා රොගං නිග්ගණ්හන්ති”ති වත්වා “වට්ටති”ති ආහ.

97. මධු නාම මධුකරිහි මධුමක්ඛිකාහි බුද්දකමක්ඛිකාහි හමරමක්ඛිකාහි ව කතං
 මධු. තං පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙහත්තං සාමිසපරිභොගමිපි වට්ටති,
 පච්ඡාහත්තතො පටියාය සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගමෙව වට්ටති,
 සත්තාහානික්කමෙ නිස්සග්ගියං. සචෙ සිලෙසසදිසං මහාමධුං බණ්ඩං කත්වා ය්‍පිතං,
 ඉතරං වා නානාභාජනෙසු, වත්ථුගණනාය නිස්සග්ගියානි. සචෙ එකමෙව බණ්ඩං,
 එකභාජනෙ වා ඉතරං, එකමෙව නිස්සග්ගියං. උග්ගහිතකං වුත්තනයෙනෙව
 වෙදිතබ්බං, අරුමක්ඛනාදීසු උපනෙතබ්බං. මධුපටලං වා මධුසිත්ථකං වා සචෙ
 මධුනා අමක්ඛිතං පරිසුද්ධං, යාවජීවිකං, මධුමක්ඛිතං පන මධුගතිකමෙව. වීරිකා
 නාම සපක්ඛා දීසමක්ඛිකා තුම්බලනාමිකා ව අට්ඨිපක්ඛිකා කාළමහාහමරා
 හොන්ති, තෙසං ආසයෙසු නියාසසදිසං මධු හොති, තං යාවජීවිකං.

98. එාණිතං නාම උච්ඡුරසං උපාදාය අපක්කා වා අවත්ථුකපක්කා වා සබ්බාපි අවත්ථුකා උච්ඡුච්ඡිකති. තං එාණිතං පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාහත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙ වත්ථුගණනාය නිස්සග්ගියං. බහු පිණ්ඩා වුණ්ණෙ කත්වා එකභාජනෙ පක්ඛිත්තා හොන්ති සනසන්තිවෙසා, එකමෙව නිස්සග්ගියං. උග්ගහිතකං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, සරධුපනාදීසු උපනෙතබ්බං. පුරෙහත්තං පටිග්ගහිතෙන අපරිස්සාවිතඋච්ඡුරසෙන කතථාණිතං සවෙ අනුපසම්පන්නෙන කතං, සාමිසම්පි වට්ටති, සයංකතං නිරාමිසමෙව වට්ටති, පච්ඡාහත්තතො පට්ඨාය පන සවත්ථුකපටිග්ගහිතත්තා අනජ්ඣොගරණියං, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති. පච්ඡාහත්තං අපරිස්සාවිතපටිග්ගහිතෙන කතම්පි අනජ්ඣොගරණියමෙව, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති. එස නයො උච්ඡුං පටිග්ගහෙත්වා කතථාණිතෙපි. පුරෙහත්තං පන පරිස්සාවිතපටිග්ගහිතෙන කතං සවෙ අනුපසම්පන්නෙන කතං, පුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාහත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව. සයංකතං පුරෙහත්තම්පි නිරාමිසමෙව, පච්ඡාහත්තං පරිස්සාවිතපටිග්ගහිතෙන කතං පන නිරාමිසමෙව සත්තාහං වට්ටති. උග්ගහිතකතං වුත්තනයමෙව.

“කොමඋච්ඡුථාණිතං වා කොට්ටිතඋච්ඡුථාණිතං වා පුරෙහත්තමෙව වට්ටති” ති මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං. මහාපච්චරියං පන “එතං සවත්ථුකපක්කං වට්ටති, නො වට්ටති” ති පුච්ඡං කත්වා “උච්ඡුථාණිතං පච්ඡාහත්තං නො වට්ටනකං නාම නත්ථි” ති වුත්තං, තං යුත්තං. සිතොදකෙන කතං මධුකපුප්ථාණිතං පුරෙහත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාහත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙ වත්ථුගණනාය දුක්කටං, බීරං පක්ඛිපිත්වා කතං මධුකථාණිතං යාවකාලිකං. බණ්ඩසක්ඛරං පන බීරජල්ලිකං අපනෙත්වා සොධෙත්ති, තස්මා වට්ටති.

99. මධුකපුප්ථං පන පුරෙහත්තම්පි අල්ලං වට්ටති. හජ්ජිතම්පි වට්ටති, හජ්ජිත්වා තිලාදිහි මිස්සං වා අමිස්සං වා කත්වා කොට්ටිතං වට්ටති. යදි පන තං ගහෙත්වා මෙරයත්ථාය යොජෙත්ති, යොජිතං බීජතො පට්ඨාය න වට්ටති.

කදලීබ්ජ්ජුරිඅම්බලබුජපනසව්ඤ්ඤාදීනං සබ්බෙසං යාවකාලිකඵලානං එාණිතං යාවකාලිකමෙව. මරිචපක්කෙහි එාණිතං කරොන්ති, තං යාවජීවිකං. එවං යථාවුත්තානි සත්තාහකාලිකානි සප්පිආදීනි පඤ්ච “අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, පඤ්ච හෙසජ්ජානී” ති (මහාව. 260) හෙසජ්ජනාමෙන අනුඤ්ඤාතත්තා හෙසජ්ජකිව්චං කරොන්තු වා මා වා, ආහාරත්ථං ඵරිතුං සමත්ථානිපි පටිග්ගහෙත්වා තදහුපුරෙහත්තං යථාසුඛං, පච්ඡාහත්තතො පට්ඨාය සති පච්චයෙ වුත්තනයෙන සත්තාහං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි, සත්තාහාතික්කමෙ පන හෙසජ්ජසික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාවිත්තියං. සවෙපි සාසපමත්තං හොති, සකිං වා අඬිගුලියා ගහෙත්වා ජිව්හාය සායනමත්තං, නිස්සජ්ජිතබ්බමෙව පාවිත්තියඤ්ච දෙසෙතබ්බං. නිස්සට්ඨං පටිලහිත්වා න අජ්ඣොගරිතබ්බං, න කායිකෙන පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං, කායො වා කායෙ අරු වා න මක්ඛෙතබ්බං. තෙහි මක්ඛිතානි කාසාවකත්තරයට්ඨිඋපාහනපාදකයලිකමඤ්චපියාදීනිපි අපරිභොගානි.

“ද්වාරවාතපානකවාටෙසුපි හත්ථෙත ගහණට්ඨානං න මක්ඛෙතබ්බ” ත්ති

මහාපච්චරියං වුත්තං. “කසාචෙ පන පක්ඛිපිත්වා ද්වාරවාතපානකවාටානි මක්ඛෙතඛිබ්බානී”ති මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං. පදීපෙ වා කාළුවණ්ණෙ වා උපනෙතුං වට්ටති. අඤ්ඤෙන පන භික්ඛුනා කාශිකෙන පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතඛිබ්බං, න අජ්ඣොභරිතඛිබ්බං. “අනාපත්ති අන්තොසත්තාහං අධිට්ඨෙති”ති (පාරා. 625) වචනතො පන සත්තාහඛිහන්තරෙ සජ්ජිඤ්ච තෙලඤ්ච වසඤ්ච මුද්ධනි තෙලං වා අඛහඤ්ජනං වා මධුං අරුමක්ඛනං ඵාණිතං සරඬුපනං අධිට්ඨෙති අනාපත්ති, නෙව නිස්සග්ගියං හොති. සචෙ අධිට්ඨිතතෙලං අනධිට්ඨිතතෙලභාජනෙ ආකිරිතුකාමො හොති, භාජනෙ චෙ සුබ්බමං ඡිද්දං, පච්චියං පච්චියං තෙලං පුරාණතෙලෙන අජ්ඣොත්ථරියති, පුන අධිට්ඨාතඛිබ්බං. අථ මහාමුඛං හොති, සහසාව ඛහු තෙලං පච්චිත්වා පුරාණතෙලං අජ්ඣොත්ථරති, පුන අධිට්ඨානකිච්චං නත්ථී. අධිට්ඨිතගතිකමෙව භි තං හොති. එතෙන නයෙන අධිට්ඨිතතෙලභාජනෙ අනධිට්ඨිතතෙලආකිරණමිපි වෙදිතඛිබ්බං.

සචෙ පන සත්තාහාතික්කන්තං අනුපසම්පන්නස්ස පරිච්චජිත්වා දෙනි, පුන තෙන අත්තනො සන්තකං කත්වා දින්නං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ භි සො අභිසඬ්ඛරිත්වා වා අනභිසඬ්ඛරිත්වා වා තස්ස භික්ඛුනො නත්ථුකම්මත්ථං දදෙය්‍යා, ගහෙත්වා නත්ථුකම්මං කාතඛිබ්බං. සචෙ බාලො හොති, දාතුං න ජානාති, අඤ්ඤෙන භික්ඛුනා වත්තඛිබ්බො “අත්ථී තෙ සාමණෙර තෙල”න්ති? “ආම, හන්තෙ, අත්ථී”ති. ආහර ථෙරස්ස හෙසජ්ජං කරිස්සාමාති. එවමිපි වට්ටති. සචෙ ද්වින්නං සන්තකං එකෙන පටිග්ගහිතං අවිහන්තං හොති, සත්තාහාතික්කමෙ ද්වින්නමිපි අනාපත්ති, පරිභුඤ්ජිතුං පන න වට්ටති. සචෙ යෙන පටිග්ගහිතං, සො ඉතරං හණති “ආවුසො, ඉමං තෙලං සත්තාහමත්තං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති”ති, සො ච පරිභොගං න කරොති, කස්ස ආපත්ති? න කස්සචි. කස්මා? යෙන පටිග්ගහිතං, තෙන විස්සජ්ජිතත්තා, ඉතරස්ස අප්පටිග්ගහිතත්තා.

100. ඉමෙසු (මහාව. අට්ඨ. 305) පන චතුසු කාලිකෙසු යාවකාලිකං යාමකාලිකන්ති ඉදමෙව ද්වයං අන්තොවුත්ථකඤ්චෙව සන්නිධිකාරකඤ්ච හොති, සත්තාහකාලිකඤ්ච යාවජීවිකඤ්ච අකජ්ජියකුටියං නික්ඛිපිතුමිපි වට්ටති, සන්නිධිමිපි න ජනෙති. යාවකාලිකං පන අත්තනා සද්ධිං සම්භින්නරසානි තිණ්ඨි යාමකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති. යාමකාලිකං ද්වෙපි සත්තාහකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති, සත්තාහකාලිකමිපි අත්තනා සද්ධිං සංසට්ඨං යාවජීවිකං අත්තනො සභාවඤ්ඤෙව උපනෙති, තස්මා යාවකාලිකෙන තදහුපටිග්ගහිතෙන සද්ධිං සංසට්ඨං සම්භින්නරසං සෙසකාලිකත්තයං තදහුපුරෙහත්තමෙව වට්ටති. යාමකාලිකෙන සංසට්ඨං පන ඉතරද්වයං තදහුපටිග්ගහිතං යාව අරුණුග්ගමනා වට්ටති. සත්තාහකාලිකෙන පන තදහුපටිග්ගහිතෙන සද්ධිං සංසට්ඨං තදහුපටිග්ගහිතං වා පුරෙපටිග්ගහිතං වා යාවජීවිකං සත්තාහං කජ්ජති. ද්විහපටිග්ගහිතෙන ඡාහං. තිහපටිග්ගහිතෙන පඤ්චාහං...පෙ.... සත්තාහපටිග්ගහිතෙන තදහෙව කජ්ජතිති වෙදිතඛිබ්බං. කාලයාමසත්තාහාතික්කමෙසු චෙත්ථ විකාලභොජනසන්නිධිහෙසජ්ජස්සික්ඛාපදානං වසෙන ආපත්තියො වෙදිතඛිබ්බා.

සවෙ පන එකතො පටිග්ගහිතානිපි වත්තාරි කාලිකානි සම්භින්නරසානි න
 හොන්ති, තස්ස තස්සෙව කාලස්ස වසෙන පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති. සවෙ හි ඡල්ලිමිපි
 අනපනෙත්වා සකලෙනෙව නාලිකෙරඵලෙන සද්ධිං අම්බපානාදිපානකං
 පටිග්ගහිතං හොති, නාලිකෙරං අපනෙත්වා තං විකාලෙපි කප්පති. උපරි
 සප්පිපිණ්ඩං යපෙත්වා සීතලපායාසං දෙන්ති, යං පායාසෙන අසංසට්ඨං සප්පි, තං
 අපනෙත්වා සත්තාහං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. ථද්ධමධුචාණිකාදීසුපි එසෙව නයො.
 තක්කොලජාතිඵලාදීහි අලඬකරිත්වා පිණ්ඩපානං දෙන්ති, තානි උද්ධරිත්වා
 ධොවිත්වා යාවජීවං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. යාගුයං පක්ඛිපිත්වා දින්නසිඬගිවෙරාදීසුපි
 තෙලාදීසු පක්ඛිපිත්වා දින්නලට්ඨිමධුකාදීසුපි එසෙව නයො. එවං යං යං
 අසම්භින්නරසං හොති, තං තං එකතො පටිග්ගහිතමිපි යථා සුද්ධං හොති, තථා
 ධොවිත්වා තච්ඡෙත්වා වා තස්ස තස්ස කාලස්ස වසෙන පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සවෙ
 සම්භින්නරසං හොති සංසට්ඨං, න වට්ටති.

ඉති පාලිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬගහෙ

කාලිකවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

19. කප්පියභූමිවිනිච්ඡයකථා

101. කප්පියාවතුභූමියොති එත්ථ “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, වතස්සො
 කප්පියභූමියො උස්සාවනන්තිකං ගොනිසාදිකං ගහපතිං සම්මුති”න්ති (මහාව. 295)
 වචනතො උස්සාවනන්තිකා ගොනිසාදිකා ගහපති සම්මුතීති ඉමා වතස්සො
 කප්පියභූමියො වෙදිතබ්බා. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 295) උස්සාවනන්තිකා තාව එවං
 කාතබ්බා – යො ථම්මානං වා උපරි භික්තිපාදෙ වා නිබ්බන්ධා විහාරො කරියති,
 තස්ස හෙට්ඨා ථම්මපටිච්ඡකා පාසාණා භූමිගතිකා එව. පයමත්ථම්හං පන
 පයමභිත්තිපාදං වා පතිට්ඨාපෙන්නෙහි බහුහි සම්පරිවාරෙත්වා “කප්පියකුට්ටිං
 කරොම, කප්පියකුට්ටිං කරොමා”ති වාවං නිච්ඡාරෙන්නෙහි මනුස්සෙසු උක්ඛිපිත්වා
 පතිට්ඨාපෙන්නෙසු ආමසිත්වා වා සයං උක්ඛිපිත්වා වා ථම්මො වා භික්තිපාදො වා
 පතිට්ඨාපෙතබ්බො. කුරුන්දිමහාපච්චරිසු පන “කප්පියකුට්ටි කප්පියකුට්ටිති වත්වා
 පතිට්ඨාපෙතබ්බ”න්ති චුත්තං. අන්ධකට්ඨකථායං “සඬ්ඝස්ස කප්පියකුට්ටිං
 අධිට්ඨාමි”ති චුත්තං, තං පන අවත්වාපි අට්ඨකථාසු චුත්තනයෙන චුත්තෙ දොසො
 නත්ථි. ඉදං පනෙත්ථ සාධාරණලක්ඛණං “ථම්මපතිට්ඨාපනාඤ්ච
 වචනපරියොසානාඤ්ච සමකාලං වට්ටති”ති. සවෙ හි අනිට්ඨිතෙ වචනෙ ථම්මො
 පතිට්ඨාති, අප්පතිට්ඨිතෙ වා තස්මිං වචනං නිට්ඨාති, අකතා හොති කප්පියකුට්ටි.
 තෙනෙව මහාපච්චරියං චුත්තං “බහුහි සම්පරිවාරෙත්වා වත්තබ්බං, අවස්සඤ්චි
 එත්ථ එකස්සපි වචනනිට්ඨානාඤ්ච ථම්මපතිට්ඨානාඤ්ච එකතො භවිස්සති”ති.
 ඉට්ඨකාසිලාමත්තිකාකුට්ටකාසු පන කුට්ඨු හෙට්ඨා වයං බන්ධිත්වා වා අබන්ධිත්වා
 වා කරොන්තු, යතො පට්ඨාය භික්තිං උට්ඨාපෙතුකාමා හොන්ති, තං සබ්බපයමං
 ඉට්ඨකං වා සිලං වා මත්තිකාපිණ්ඩං වා ගහෙත්වා චුත්තනයෙනෙව කප්පියකුට්ටි
 කාතබ්බා, ඉට්ඨකාදයො භික්තියං පයමිට්ඨකාදීනං හෙට්ඨා න වට්ටන්ති, ථම්මා පන

උපරි උග්ගවිජන්ති, තස්මා වට්ටන්ති. අන්ධකට්ඨකථායං “ථම්මෙහි කරියමානෙ චතුස්ස කොණෙස්ස චත්තාරො ථම්මා, ඉට්ඨකාදිකුට්ටෙ චතුස්ස කොණෙස්ස ද්වෙ තිස්සො ඉට්ඨකා අධිට්ඨාතබ්බා” ති චුත්තං. තථා පන අකතායපි දොසො නත්ථී, අට්ඨකථාස්ස හි චුත්තමෙව පමාණං.

ගොනිසාදිකා දුට්ඨා ආරාමගොනිසාදිකා විහාරගොනිසාදිකාති. තාස්ස යත්ථ නෙව ආරාමො, න සෙනාසනානි පරික්ඛිත්තානි භොන්ති, අයං ආරාමගොනිසාදිකා නාම. යත්ථ සෙනාසනානි සබ්බානි වා එකච්චානි වා පරික්ඛිත්තානි, ආරාමො අපරික්ඛිත්තො, අයං විහාරගොනිසාදිකා නාම. ඉති උභයත්‍රාපි ආරාමස්ස අපරික්ඛිත්තභාවොයෙව පමාණං. “ආරාමො පන උපඨස්සපරික්ඛිත්තොපි බහුතරං පරික්ඛිත්තොපි පරික්ඛිත්තොයෙව නාමා” ති කුරුන්දිමභාපච්චරිස්ස චුත්තං, එත්ථ කප්පියකුට්ටිං ලද්ධුං වට්ටති.

ගහපතීති මනුස්සා ආවාසං කත්වා “කප්පියකුට්ටිං දෙම, පරිභුඤ්ජා” ති වදන්ති, එසා ගහපතී නාම, “කප්පියකුට්ටිං කාතුං දෙමා” ති චුත්තෙපි වට්ටතියෙව. අන්ධකට්ඨකථායං පන “යස්මා භික්ඛුං යපෙත්වා සෙසසහධම්මිකානං සබ්බෙසඤ්ච දෙවමනුස්සානං හත්ථතො පටිග්ගහො ව සන්තිධි ව අන්තොචුත්ථඤ්ච තෙසං සන්තකං භික්ඛුස්ස වට්ටති, තස්මා තෙසං ගෙහානි වා තෙහි දිත්තකප්පියකුට්ටි වා ගහපතීති චුච්චති” ති චුත්තං, පුනපි චුත්තං “භික්ඛුසඨ්ඨස්ස විහාරං යපෙත්වා භික්ඛුනුපස්සයො වා ආරාමිකානං වා තිත්ථියානං වා දෙවතානං වා නාගානං වා අපි බ්‍රහ්මානං විමානං කප්පියකුට්ටි භොති” ති, තං සුචුත්තං. සඨ්ඨසන්තකමෙව හි භික්ඛුසන්තකං වා ගෙහං ගහපතීකුට්ටිකා න භොති.

සම්මුති නාම ඤත්තිදුතියකම්මවාචාය සාවෙත්වා සම්මතා. එවඤ්ච පන, භික්ඛවෙ, සම්මන්තිතබ්බා, ධ්‍යාත්තෙන භික්ඛුනා පට්ඨලෙන සඨ්ඨො ඤාපෙතබ්බො

—
“සුඤ්ඤානු මෙ, හන්තෙ, සඨ්ඨො. යදි සඨ්ඨස්ස පත්තකල්ලං සඨ්ඨො ඉත්ථන්තාමං විහාරං කප්පියභූමිං සම්මන්තෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානු මෙ, හන්තෙ, සඨ්ඨො. සඨ්ඨො ඉත්ථන්තාමං විහාරං කප්පියභූමිං සම්මන්තති. යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස විහාරස්ස කප්පියභූමියා සම්මුති, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“සම්මතො සඨ්ඨෙත ඉත්ථන්තාමො විහාරො කප්පියභූමි ඛමති සඨ්ඨස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී” ති (මහාව. 295).

කම්මවාචං අවත්වා අපලොකනකම්මවසෙන සාවෙත්වා කතාපි සම්මතා එව.

102. යං (මහාව. අට්ඨ. 295) ඉමාස්ස චතුස්ස කප්පියභූමීස්ස චුත්තං ආමිසං, තං සබ්බං අන්තොචුත්ථස්සධ්‍යං න ගවිජති. භික්ඛුනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච

අන්තෝවුත්ථඅන්තෝපක්කමොවනත්ථඤ්ඤි කප්පියකුටියො අනුඤ්ඤාතා. යං පන අකප්පියභූමියං සහසෙය්‍යාප්පහොනකෙ ගෙහෙ වුත්තං සඬ්ඝිකං වා පුග්ගලිකං වා භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා වා සන්තකං එකරත්තම්පි යපිතං, තං අන්තෝවුත්ථං, තත්ථ පක්කඤ්ච අන්තෝපක්කං නාම හොති, එතං න කප්පති. සත්තාහකාලිකං පන යාවජ්චිකඤ්ච වට්ටති.

තත්‍රායං විනිවිජයො – සාමණෙරො භික්ඛුස්ස තණ්ඩුලාදිකං ආමිසං ආහරිත්වා කප්පියකුටියං නික්ඛිපිත්වා පුනදිවසෙ පවිත්වා දෙති, අන්තෝවුත්ථං න හොති. තත්ථ අකප්පියකුටියං නික්ඛිත්තසප්පිආදියු කිඤ්චි පක්ඛිපිත්වා දෙති. මුඛසන්නිධි නාම හොති. මහාපච්චරියං පන ‘අන්තෝවුත්ථං හොති’ති වුත්තං. තත්ථ නාමමත්තමෙව නානාකරණං, භික්ඛු අකප්පියකුටියං යපිතසප්පිඤ්ච යාවජ්චිකපණ්ණඤ්ච එකතො පවිත්වා පරිභුඤ්ජති, සත්තාහං නිරාමිසං වට්ටති. සචෙ ආමිසසංසට්ඨං කත්වා පරිභුඤ්ජති, අන්තෝවුත්ථඤ්චෙව සාමංපක්කඤ්ච හොති. එතෙනුපායෙන සබ්බසංසග්ගා වෙදිතබ්බා. යං කිඤ්චි ආමිසං භික්ඛුනො පවිතුං න වට්ටති. සචෙපිස්ස උණ්හයාගුයා සුලසිපණ්ණානි වා සිඬ්ඟිවෙරං වා ලොණං වා පක්ඛිපන්ති, තම්පි වාලෙතුං න වට්ටති, ‘යාගුං නිබ්බාපෙමි’ති පන වාලෙතුං වට්ටති. උත්තණ්ඩුලහත්තං ලභිත්වා පිදහිතුං න වට්ටති. සචෙ පන මනුස්සා පිදහිත්වා දෙන්ති, වට්ටති. ‘හත්තං මා නිබ්බායතු’ති පිදහිතුං වට්ටති, ධීරතක්කාදියු පන සකිං කුටීතෙසු අග්ගිං කාතුං වට්ටති පුනපාකස්ස අනුඤ්ඤාතත්තා.

ඉමා පන කප්පියකුටියො කදා ජහිතවත්ථුකා හොන්ති? උස්සාවනන්තිකා තාව යා ථම්මානං උපරි භිත්තිපාදෙ වා නිබ්බන්තිවා කතා, සා සබ්බෙසු ථම්මෙසු ව භිත්තිපාදෙසු ව අපනීතෙසු ජහිතවත්ථුකා හොති. සචෙ පන ථම්මෙ වා භිත්තිපාදෙ වා පරිවත්තෙන්ති, යො යො ධීතො, තත්ථ තත්ථ පතිට්ඨාති, සබ්බෙසුපි පරිවත්තිතෙසු අජහිතවත්ථුකාව හොති. ඉට්ඨකාදිහි කතා වයස්ස උපරි භිත්තිඅත්ථාය යපිතං ඉට්ඨකං වා සිලං වා මත්තිකාපිණ්ඩං වා ආදිං කත්වා විනාසිතකාලෙ ජහිතවත්ථුකාව හොති. යෙහි පන ඉට්ඨකාදිහි අධිට්ඨිතා, තෙසු අපනීතෙසුපි තදඤ්ඤෙසු පතිට්ඨාතිහි අජහිතවත්ථුකාව හොති. ගොනිසාදිකා පාකාරාදිහි පරික්ඛෙපෙ කතෙ ජහිතවත්ථුකාව හොති. පුන තස්මිං ආරාමෙ කප්පියකුටිං ලද්ධං වට්ටති. සචෙ පන පුනපි පාකාරාදයො තත්ථ තත්ථ ඛණ්ඩා හොන්ති, තතො තතො ගාවො පවිසන්ති, පුන කප්පියකුටි හොති. ඉතරා පන ද්වෙ ගොපානසීමත්තං යපෙත්වා සබ්බස්මිං ඡදනෙ විනට්ඨෙ ජහිතවත්ථුකාව හොන්ති. සචෙ ගොපානසීතං උපරි එකම්පි පක්ඛපාසකමණ්ඩලං අත්ථි, රක්ඛති.

103. යත්‍ර පනිමා වතස්සොපි කප්පියභූමියො නත්ථි, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති? අනුපසම්පන්නස්ස දත්වා තස්ස සන්තකං කත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. තත්‍රිදං වත්ථු – කරවිකතිස්සත්ථෙරො කිර විනයධරපාමොක්ඛො මහාසිවත්ථෙරස්ස සන්තිකං අගමාසි. සො දීපාලොකෙන සප්පිකුම්භං පස්සිත්වා ‘හන්තෙ, කිමෙත’න්ති පුච්ඡි. ථෙරො ‘ආවුසො, ගාමතො සප්පිකුම්භො ආහතො ලුඛදිවසෙ සප්පිතා

භුඤ්ජනත්ථායා” ති ආහ. තතො නං තිස්සත්ථෙරො “න වට්ඨති, හන්තෙ” ති ආහ. ථෙරො පුනදිවසෙ පමුබ්බෙ නික්ඛිපාපෙසි. තිස්සත්ථෙරො පුන එකදිවසං ආගතො තං දිස්වා තථෙව පුච්ඡිත්වා “හන්තෙ, සහසෙය්‍යාජ්ජහොනකට්ඨානෙ යපෙතුං න වට්ඨති” ති ආහ. ථෙරො පුනදිවසෙ ඛහි නීහරාපෙත්වා නික්ඛිපාපෙසි, තං වොරා හරිංසු. සො පුන එකදිවසං ආගතං තිස්සත්ථෙරමාහ “ආවුසො, තයා ‘න වට්ඨති’ ති වුත්තෙ සො කුම්භො ඛහි නික්ඛිත්තො වොරෙහි හටො” ති. තතො නං තිස්සත්ථෙරො ආහ “නනු, හන්තෙ, අනුපසම්පන්නස්ස දාතඛිබ්බො අස්ස, අනුපසම්පන්නස්ස හි දත්වා තස්ස සන්තකං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ඨති” ති.

ඉති පාළිමුත්තකචිනයවිනිච්ඡයසංඛගහෙ

කප්පියභූමිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

20. පටිග්ගහණවිනිච්ඡයකථා

104. බාදනීයාදිපටිග්ගාහොති අජ්ඣොගරිතඛිබ්බස්ස යස්ස කස්සපි බාදනීයස්ස වා හොජනීයස්ස වා පටිග්ගහණං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො – පඤ්චහි අඛිගෙහි පටිග්ගහණං රුහති, ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස උච්චාරණමත්තං හොති, හත්ථපාසො පඤ්ඤායති, අභිභාරො පඤ්ඤායති, දෙවො වා මනුස්සො වා තිරච්ඡානගතො වා කායෙන කායපටිබද්ධෙන නිස්සග්ගියෙන වා දෙනි, තඤ්චෙ භික්ඛු කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා පටිග්ගහණාති. එවං පඤ්චහඛිගෙහි පටිග්ගහණං රුහති.

තත්ථ ධීතනිසින්නනිපන්නානං වසෙන එවං හත්ථපාසො වෙදිතඛිබ්බො – සචෙ භික්ඛු නිසින්නො හොති, ආසනස්ස පච්ඡිමත්තතො පට්ඨාය, සචෙ ධීතො, පණ්ණිඅත්තතො පට්ඨාය, සචෙ නිපන්නො, යෙන පස්සෙන නිපන්නො, තස්ස පාරිමත්තතො පට්ඨාය, දායකස්ස නිසින්නස්ස වා ධීතස්ස වා නිපන්නස්ස වා යපෙත්වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඛිගං, තස්ස ඔරිමත්තෙන පරිච්ඡින්නදිත්වා අඛිඨතෙය්‍යහත්ථො හත්ථපාසො නාම.

සචෙ පන දායකපටිග්ගාහකෙසු එකො ආකාසෙ හොති, එකො භූමියං, භූමට්ඨස්ස ව සීසෙන, ආකාසට්ඨස්ස ව යපෙත්වා දාතුං වා ගහෙතුං වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඛිගං, තස්ස ඔරිමත්තෙන හත්ථපාසපමාණං පරිච්ඡින්නදිතඛිබ්බං. සචෙපි එකො කූපෙ හොති, එකො කූපතට්ඨෙ, එකො වා පන රුක්ඛෙ, එකො පථවියං, වුත්තනයෙනෙව හත්ථපාසපමාණං පරිච්ඡින්නදිතඛිබ්බං. එවරූපෙ හත්ථපාසෙ යත්වා සචෙපි පක්ඛි මුබ්බුණ්ඛකෙන වා හත්ථි වා සොණ්ඩාය ගහෙත්වා පුජ්ථං වා ඵලං වා දෙනි, පටිග්ගහණං රුහති. සචෙ පන අඛිඨට්ඨමරතනස්සපි හත්ථිතො ඛත්ථෙ නිසින්නො තෙන සොණ්ඩාය දියමානං ගණ්හාති, වට්ඨතියෙව. හත්ථාදීසු යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන අන්තමසො පාදඛිගුලියාපි දියමානං කායෙන දින්නං නාම හොති. පටිග්ගහණෙපි එසෙව නයො. යෙන කෙනචි හි සරීරාවයවෙන ගහිතං කායෙන ගහිතමෙව හොති. සචෙපි

නත්ථුකරණියං දියමානං නාසාපුටෙන අකල්ලකො වා මුඛෙන පටිග්ගණ්හාති,
ආහොගමෙව හෙත්ථ පමාණං.

105. කටච්ඡුආදීසු පන යෙන කෙනවි උපකරණෙන දින්නං කායපට්ඨද්ධෙන
දින්නං නාම හොති. පටිග්ගහණෙපි එසෙව නයො. යෙන කෙනවි හි
සරීරසම්බද්ධෙන පත්තලාලකාදිනා ගහිතං කායපට්ඨද්ධෙන ගහිතමෙව හොති.
කායතො පන කායපට්ඨද්ධතො ව මොවෙත්වා හත්ථපාසෙ ධීතස්ස කායෙ වා
කායපට්ඨද්ධෙ වා පාතියමානමපි නිස්සග්ගියෙන පයොගෙන දින්නං නාම හොති.
එකො බහුනි හත්තබ්බාසද්වයාපනානි සීසෙ කත්වා හික්ඛුස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා
ධීතකොව “ගණ්හලා”ති වදති, න තාව අභිභාරො පඤ්ඤායති, තස්මා න
ගහෙතබ්බං. සචෙ පන ඊසකමපි ඔනමති, හික්ඛුනා හත්ථං පසාරෙත්වා
හෙට්ඨිමහාපනං එකදෙසෙනපි සම්පට්ච්ඡිතබ්බං. එත්තාවතා සබ්බහාපනානි
පටිග්ගහිතානි හොන්ති. තතො පට්ඨාය ඔරොපෙත්වා උග්ගාටෙත්වා වා යං ඉච්ඡති,
තං ගහෙතුං වට්ටති. හත්තපච්ඡිආදිමිහි පන එකහාපනෙ වත්තබ්බමෙව නත්ථි.

කාපේන හත්තං හරන්තොපි සචෙ කාපං ඔනමෙත්වා දෙති, වට්ටති.
තිංසහත්ථො වෙණු හොති, එකස්මිං අන්තෙ ගුලුකුම්භො බද්ධො, එකස්මිං
සප්පිකුම්භො, තඤ්චෙ පටිග්ගණ්හාති, සබ්බං පටිග්ගහිතමෙව.
උච්ඡුයන්තදොණිතො පග්ගරන්තමෙව “රසං ගණ්හලා”ති වදති, අභිභාරො න
පඤ්ඤායතීති න ගහෙතබ්බො. සචෙ පන කසටං ඡඩ්ඛෙත්වා හත්ථෙන
උස්සිඤ්චිත්වා දෙති, වට්ටති. බහු පත්තා මඤ්චෙ වා පීයෙ වා කට්ඨාසාරෙ වා දොණියං
වා ඵලකෙ වා යපිතා හොන්ති, යත්ථ ධීතස්ස දායකො හත්ථපාසෙ හොති, තත්ථ
යත්වා පටිග්ගහණසඤ්ඤාය මඤ්චාදීනි අඛිගුලියාපි පුසිත්වා ධීතෙන වා නිසින්නෙන
වා නිපන්නෙන වා යං තෙසු පත්තෙසු දියති, තං සබ්බං පටිග්ගහිතං හොති. සචෙපි
“පටිග්ගහෙස්සාමි”ති මඤ්චාදීනි අභිරුහිත්වා නිසිදති, වට්ටතියෙව.

පථවියං පන සචෙපි කුච්ඡියා කුච්ඡිං ආහව්ව ධීතා හොන්ති, යං යං අඛිගුලියා වා
සුචියා වා පුසිත්වා නිසින්නො හොති, තත්ථ තත්ථ දියමානමෙව පටිග්ගහිතං හොති.
යත්ථ කත්ථවි මහාකට්ඨාසාරහත්ථත්ථරණාදීසු යපිතපත්තෙ පටිග්ගහණං න රුහතීති
වුත්තං, තං හත්ථපාසාතික්කමං සන්ධාය වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, හත්ථපාසෙ පන සති
යත්ථ කත්ථවි වට්ටති අඤ්ඤානු තත්ථජාතකා. තත්ථජාතකෙ පන පදුමිනිපණ්ණෙ වා
කිංසුකපණ්ණාදිමිහි වා න වට්ටති. න හි තං කායපට්ඨද්ධසඛ්ඛාං ගච්ඡති. යථා ව
තත්ථජාතකෙ, එවං බාණුකෙ බන්ධිත්වා යපිතමඤ්චාදිමිහි අසංහාරිමෙ ඵලකෙ වා
පාසාණෙ වා න රුහතියෙව. තෙපි හි තත්ථජාතකසඛ්ඛාපගා හොන්ති. භූමියං
අත්ථතෙසු සුබ්බමෙසු තිත්තිණ්ණිකාදිපණ්ණෙසු පටිග්ගහණං න රුහති. න හි තානි
සන්ධාරෙතුං සමත්ථානීති. මහන්තෙසු පන පදුමිනිපණ්ණාදීසු රුහති. සචෙ
හත්ථපාසං අතික්කමමධීතො දීසදණ්ඩකෙන උච්චිකෙන දෙති, “ආගන්ත්වා
දෙහි”ති වත්තබ්බො. වචනං අසුත්වා වා අනාදියිත්වා වා පත්තෙ ආකිරතියෙව, පුන
පටිග්ගහෙතබ්බං. දුරෙ යත්වා හත්තපිණ්ඩං බිපන්නෙපි එසෙව නයො.

106. සවෙ පත්තථවිකතො නීහරියමානෙ පත්තෙ රජනවුණ්ණානි හොන්ති, සති උදකෙ ධොවිතබ්බො, අසති රජනවුණ්ණං පුඤ්ජිත්වා පටිග්ගහෙත්වා වා පිණ්ඩාය වරිතබ්බං. සවෙ පිණ්ඩාය වරන්තස්ස පත්තෙ රජං පතති, පටිග්ගහෙත්වා හික්ඛා ගණ්හිතබ්බා, අප්පටිග්ගහෙත්වා ගණ්හතො විනයදුක්කටං, තං පන පුන පටිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජතො අනාපත්ති. සවෙ පන “පටිග්ගහෙත්වා දෙථා” ති වුත්තෙ වචනං අසුත්වා වා අනාදිසිත්වා වා හික්ඛං දෙන්ති යෙව, විනයදුක්කටං නත්ථි, පුන පටිග්ගහෙත්වා අඤ්ඤා හික්ඛා ගහෙතබ්බා. සවෙ මහාවාතො තතො තතො රජං පාතෙති, න සක්කා හොති හික්ඛං ගහෙතුං, “අනුපසම්පන්නස්ස දස්සාමි” ති සුද්ධචිත්තෙන ආහොගං කත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති. එවං පිණ්ඩාය වරිත්වා විහාරං වා ආසනසාලං වා ගන්ත්වා තං අනුපසම්පන්නස්ස දත්වා පුන තෙන දින්නං වා තස්ස විස්සාසෙන වා පටිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සවෙ හික්ඛාචාරෙ සරජං පත්තං හික්ඛුස්ස දෙති, සො වත්තබ්බො “ඉමං පටිග්ගහෙත්වා හික්ඛං වා ගණ්හෙය්‍යාසි පරිභුඤ්ජෙය්‍යාසි වා” ති, තෙන තථා කාතබ්බං. සවෙ රජං උපරි උප්පිලවති, කඤ්ජිකං පවාහෙත්වා සෙසං භුඤ්ජිතබ්බං. සවෙ අන්තොපවිට්ඨං හොති, පටිග්ගහෙතබ්බං. අනුපසම්පන්නෙ අසති හත්ථතො අමොචෙන්තෙනෙව යත්ථ අනුපසම්පන්නො අත්ථි, තත්ථ නෙත්වා පටිග්ගහෙතබ්බං. සුක්ඛහත්තෙ පතිතරජං අපනෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සවෙ අතිසුබ්බමං හොති, උපරි හත්තෙන සද්ධිං අපනෙතබ්බං, පටිග්ගහෙත්වා වා භුඤ්ජිතබ්බං. යාගුං වා සුපං වා පුරතො යපෙත්වා ආලුලෙන්තානං භාජනතො චුසිතානි උග්ගන්ත්වා පත්තෙ පතන්ති, පත්තො පටිග්ගහෙතබ්බො.

107. උච්චිකෙන ආහරිත්වා දෙන්තානං පයමතරං උච්චිකතො ථෙවා පත්තෙ පතන්ති, සුපතිතා, අභිහටත්තා දොසො නත්ථි. සවෙපි වරුකෙන හත්තෙ ආකිරියමානෙ වරුකතො මසි වා ඡාරිකා වා පතති, අභිහටත්තා නෙවත්ථි දොසො. අනන්තරස්ස හික්ඛුනො දීයමානං පත්තතො උප්පතිත්වා ඉතරස්ස පත්තෙ පතති, සුපතිතං. පටිග්ගහිතමෙව හි තං හොති. සවෙ ජජ්ඣරිසාඛාදිං ථාලෙන්වා එකස්ස හික්ඛුනො දෙන්තානං සාඛතො චුසිතානි අඤ්ඤස්ස පත්තෙ පතන්ති, පත්තො පටිග්ගහෙතබ්බො, යස්ස පත්තස්ස උපරි ථාලෙන්ති, තස්ස පත්තෙ පතිතෙසු දාතුකාමතාය අභිහටත්තා දොසො නත්ථි. පායාසස්ස පුරෙත්වා පත්තං දෙන්ති, උණ්හත්තා හෙට්ඨා ගහෙතුං න සක්කොති, මුඛවට්ටියාපි ගහෙතුං වට්ටති. සවෙ තථාපි න සක්කොති, ආධාරකෙන ගහෙතබ්බො. ආසනසාලාය පත්තං ගහෙත්වා නිසින්තො හික්ඛු නිද්දං ඔක්කන්තො හොති, නෙව ආහරියමානං, න දීයමානං ඡානාති, අප්පටිග්ගහිතං හොති. සවෙ පන ආහොගං කත්වා නිසින්තො හොති, වට්ටති. සවෙපි සො හත්ථෙත ආධාරකං මුඤ්චිත්වා පාදෙන පෙල්ලෙන්වා නිද්දායති, වට්ටති යෙව. පාදෙන ආධාරකං අක්කමිත්වා පටිග්ගණ්හන්තස්ස පන ඡාගරන්තස්සපි අනාදරපටිග්ගහණං හොති, තස්මා න කත්තබ්බං. කෙච්චි “එවං ආධාරකෙන පටිග්ගහණං කායපට්ඨද්ධපට්ඨද්ධෙන පටිග්ගහණං නාම හොති, තස්මා න වට්ටති” ති වදන්ති, තං වචනමත්තමෙව, අත්ථතො පන සබ්බම්පෙතං කායපට්ඨද්ධමෙව හොති. කායසංසග්ගෙපි චෙස නයො දස්සිතො. යම්පි හික්ඛුස්ස දීයමානං පතති, තම්පි සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

තත්ත්වය සුත්තං -

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යං දීයමානං පතති, තං සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං, පරිච්චත්තං තං, භික්ඛවෙ, දායකෙහි”ති (චූළව. 273).

ඉදඤ්ච පන සුත්තං නෙය්‍යාත්ථං, තස්මා එවමෙත්ථ අධිප්පායො වෙදිතබ්බො - යං දීයමානං දායකස්ස හත්ථතො පරිගලිත්වා සුද්ධාය වා භූමියා පදුමිනිපණ්ණො වා වත්ථකටසාරකාදීසු වා පතති, තං සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. යං පන සරජාය භූමියං පතති, තං රජං පුඤ්ජිත්වා වා ධොවිත්වා වා පටිග්ගහෙත්වා වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ පච්චටන්තං අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො සන්තිකං ගච්ජති, තෙන ආහරාපෙතුම්පි වට්ටති. සචෙ තං භික්ඛුං වදති “ත්වංයෙව බාදා”ති, තස්සපි බාදිතුං වට්ටති, අනාණත්තෙන පන තෙන න ගහෙතබ්බං. “අනාණත්තෙනපි ඉතරස්ස දස්සාමිති ගහෙතුං වට්ටති”ති කුරුන්දියං වුත්තං. කස්මා පනෙතං ඉතරස්ස භික්ඛුනො ගහෙතුං න වට්ටති? හගවතා අනනුඤ්ඤාතත්තා. හගවතා හි “සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතු”න්ති වදන්තෙන යස්සෙව තං දීයමානං පතති, තස්ස අප්පටිග්ගහිතකම්පි තං ගහෙත්වා පරිභොගො අනුඤ්ඤාතො. “පරිච්චත්තං තං, භික්ඛවෙ, දායකෙහි”ති වචනෙන පනෙත්ථ පරසන්තකභාවො දීපිතො, තස්මා අඤ්ඤස්ස සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, තස්ස පන ආණත්තියා වට්ටති අයං කිරෙත්ථ අධිප්පායො. යස්මා ච එතං අප්පටිග්ගහිතකත්තා අනුඤ්ඤාතං, තස්මා යථාධිකංයෙව අනාමසිත්වා කෙනචි පිදහිත්වා යපිතං දුතියදිවසෙපි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, සන්තිධිපච්චයා අනාපත්ති, පටිග්ගහෙත්වා පන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. තං දිවසංයෙව හි තස්ස සාමං ගහෙත්වා පරිභොගො අනුඤ්ඤාතො, න තතො පරන්ති අයම්පි කිරෙත්ථ අධිප්පායො.

108. ඉදානි අබ්බොහාරිකනෙයො වුච්චති. භුඤ්ජන්තානඤ්ඤි දන්තා බියන්ති, නබා බියන්ති, පත්තස්ස වණ්ණො බියති, සබ්බං අබ්බොහාරිකං. සත්ථකෙන උච්ඡුආදීසු ථාලිතෙසු මලං පඤ්ඤායති, එතං නවසමුට්ඨිතං නාම, පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. සත්ථකං ධොවිත්වා ථාලිතෙසු මලං න පඤ්ඤායති, ලොහගන්ධමත්තං හොති, තං අබ්බොහාරිකං. යම්පි සත්ථකං ගහෙත්වා පරිහරන්ති, තෙන ථාලිතෙපි එසෙව නයො. න හි තං පරිභොගත්ථාය පරිහරන්ති. මූලහෙසජ්ජාදීනි පිසන්තානං වා කොට්ටෙන්තානං වා නිසදනිසදපොතකඋදුක්ඛලමුසලාදීනි බියන්ති, පරිහරණකවාසිං තාපෙත්වා හෙසජ්ජත්ථාය තක්කෙ වා බීරෙ වා පක්ඛිපන්ති, තත්ථ නීලිකා පඤ්ඤායති, සත්ථකෙ වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො. ආමකතක්කාදීසු පන සයං න පක්ඛිපිතබ්බා, පක්ඛිපති වෙ, සාමංපාකතො න මුච්චති. දෙවෙ වස්සන්තෙ පිණ්ඩාය වරන්තස්ස සරිරතො වා චීවරතො වා කිලිට්ඨඋදකං පත්තෙ පතති, පටිග්ගහෙතබ්බං. රුක්ඛමූලාදීසු භුඤ්ජන්තස්ස පතිතෙපි එසෙව නයො. සචෙ පන සත්තාහං වස්සන්තෙ දෙවෙ සුද්ධං උදකං හොති, අබ්භොකාසතො වා පතති, වට්ටති.

109. සාමණේරස්ස ඔදනං දෙන්තෙන තස්ස පත්තගතං අච්ඡුපන්තෙනෙව දාතබ්බො, පත්තො වාස්ස පටිග්ගහෙනබ්බො. අප්පටිග්ගහිතෙ ඔදනං ඡුපිත්වා පුන අත්තනො පත්තෙ ඔදනං ගණ්හන්තස්ස උග්ගහිතකො හොති. සචෙ පන දාතුකාමො භුත්වා “ආහර, සාමණේර, පත්තං, ඔදනං ගණ්හාහි” ති වදති, ඉතරො “අලං මය්හ” ත්ති පටික්ඛිපති, පුන “තචෙනං මයා පරිච්චත්ත” ත්ති ව චුත්තෙ “න මය්හං එතෙනත්ථො” ති වදති, සතක්ඛත්තුම්පි පරිච්චජතු, යාව අත්තනො හත්ථගතං, තාව පටිග්ගහිතමෙව හොති. සචෙ පන ආධාරකෙ යීතං නිරපෙක්ඛො “ගණ්හාහි” ති වදති, පුන පටිග්ගහෙනබ්බං. සාපෙක්ඛො ආධාරකෙ පත්තං යපෙත්වා “එත්තො පුචං වා හත්තං වා ගණ්හාහි” ති සාමණේරං වදති, සාමණේරො හත්ථං ධොවිත්වා සචෙපි සතක්ඛත්තුං ගහෙත්වා අත්තනො පත්තගතං අච්ඡුසන්තොව අත්තනො පත්තෙ පක්ඛිපති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථී. යදි පන අත්තනො පත්තගතං චුපිත්වා තතො ගණ්හාහි, සාමණේරසන්තකෙන සංසට්ඨං හොති, පුන පටිග්ගහෙනබ්බං. කෙචි පන “සචෙපි ගය්හමානං ඡිජ්ජිත්වා තත්ථ පතති, පුන පටිග්ගහෙනබ්බ” ත්ති වදන්ති. තං “එකං හත්තපිණ්ඩං ගණ්හ, එකං පුචං ගණ්හ, ඉමස්ස ගුළුපිණ්ඩස්ස එත්තකං පදෙසං ගණ්හා” ති එවං පරිච්ඡින්නදිත්වා චුත්තෙ චෙදිතබ්බං, ඉධ පන පරිච්ඡෙදො නත්ථී, තස්මා යං සාමණේරස්ස පත්තෙ පතති, තදෙව පටිග්ගහණං විජහති, හත්ථගතං පන යාව සාමණේරො වා “අල” ත්ති න ඔරමති, හික්ඛු වා න වාරෙති, තාව හික්ඛුස්සෙව සන්තකං, තස්මා පටිග්ගහණං න විජහති. සචෙ අත්තනො වා හික්ඛුනං වා යාගුපචනකභාජනෙ කෙසඤ්චි අත්ථාය හත්තං පක්ඛිපති, “සාමණේර, භාජනස්ස උපරි හත්ථං කරොහි” ති වත්වා තස්ස හත්ථෙ පක්ඛිපිතබ්බං. තස්ස හත්ථතො භාජනෙ පතිතඤ්චි දුතියදිවසෙ භාජනස්ස අකප්පියභාවං න කරොති පරිච්චත්තත්තා. සචෙ එවං අකත්වා පක්ඛිපති, පත්තම්ච භාජනං නිරාමිසං කත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

110. දායකා යාගුකුටං යපෙත්වා ගතා, තං දහරසාමණේරො පටිග්ගණ්හාපෙතුං න සක්කොති, හික්ඛු පත්තං උපනාමෙති, සාමණේරො කුටස්ස ගීවං පත්තස්ස මුඛචට්ඨියං යපෙත්වා ආවජ්ජෙති, පත්තගතා යාගු පටිග්ගහිතාව හොති. අථ වා හික්ඛු භූමියං හත්ථං යපෙති, සාමණේරො පච්චට්ඨෙත්වා හත්ථං ආරොපෙති, වට්ඨති. පුච්චච්ඡිහත්තපච්ඡිඋච්ඡුභාරාදීසුපි එසෙව නයො. සචෙ පටිග්ගහණුපගං භාරං ද්වෙ තයො සාමණේරො දෙන්ති, එකෙන වා බලවතා උක්ඛිත්තං ද්වෙ තයො හික්ඛු ගණ්හන්ති, වට්ඨති. මඤ්චස්ස වා පීඨස්ස වා පාදෙ තෙලසටං වා ඵාණිතසටං වා ලග්ගෙත්ති, හික්ඛුස්ස මඤ්චෙපි පීඨෙපි නිසිදිතුං වට්ඨති, උග්ගහිතකං නාම න හොති.

නාගදන්තකෙ වා අඬිකුසකෙ වා ද්වෙ තෙලසටා ලග්ගිතා හොන්ති උපරි පටිග්ගහිතකො, හෙට්ඨා අප්පටිග්ගහිතකො. උපරිමං ගහෙතුං වට්ඨති, හෙට්ඨා පටිග්ගහිතකො, උපරි අප්පටිග්ගහිතකො, උපරිමං ගහෙත්වා ඉතරං ගණ්හතො උපරිමො උග්ගහිතකො හොති. හෙට්ඨාමඤ්චෙ අප්පටිග්ගහිතකං තෙලථාලකං හොති, තඤ්චෙ සම්මජ්ජන්තො සම්මුඤ්ජනියා සට්ඨෙති, උග්ගහිතකං න හොති, “පටිග්ගහිතකං ගණ්හිස්සාමි” ති අප්පටිග්ගහිතකං ගහෙත්වා ඤත්වා පුන යපෙති,

උග්ගහිතකං න භොති, බහි නිහරිත්වා සඤ්ජානාති, බහි අට්ඨපෙත්වා හරිත්වා තත්ථෙව යපෙතබ්බං, නත්ථී දොසො. සථෙ පන පුබ්බෙ විවරිත්වා යපිතං, න පිදහිතබ්බං. යථා පුබ්බෙ ධීතං, තථෙව යපෙතබ්බං. සථෙ බහි යපෙති, පුන න ඡුපිතබ්බං.

111. පටිග්ගහිතකෙ තෙලාදිමිහි කණ්ණිකා උට්ඨෙති, සිඬගිවෙරාදිමිහි සනවුණ්ණං, තංසමුට්ඨානමෙව නාම තං, පුන පටිග්ගහණකිව්චං නත්ථී. තාලං වා නාළිකෙරං වා ආරුළුහො යොත්තෙන ඵලපිණ්ඩිං ඔතාරෙත්වා උපරි ධීතොව “ගණ්හථා”ති වදති, න ගහෙතබ්බං. සථෙ අඤ්ඤො භූමියං ධීතො යොත්තපාසකෙ ගහෙත්වා උක්ඛිපිත්වා දෙති, වට්ටති. සඵලං මහාසාධං කප්පියං කාරෙත්වා පටිග්ගණ්හාති, ඵලානි පටිග්ගහිතානෙව භොන්ති, යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. අන්තොවතියං යත්වා වතිං ඡිත්දිත්වා උච්ඡුං වා තිම්බරුසකං වා දෙන්ති, හත්ථපාසෙ සති වට්ටති. දණ්ඩකෙසු අපහරිත්වා නිග්ගතං ගණ්හන්තස්ස වට්ටති, පහරිත්වා නිග්ගතෙ අට්ඨකථාසු දොසො න දස්සිතො. මයං පන “යං යානං පහටං, තතො සයංපතිතම්ච භොති”ති තක්කයාම, තම්පි යත්වා ගච්ඡන්තෙ යුජ්ජති සුඬකසාතතො පවට්ටෙත්වා බහිපතිතහණ්ඩං විය. වතිං වා පාකාරං වා ලඬිසාපෙත්වා දෙන්ති, සථෙ පන අපුට්ඨලො පාකාරො, අන්තොපාකාරෙ බහිපාකාරෙ ව ධීතස්ස හත්ථපාසො පභොති, හත්ථසතම්පි උද්ධං ගන්ත්වා සම්පත්තං ගහෙතුං වට්ටති.

භික්ඛු ගිලානං සාමණෙරං බන්ධෙන වහති, සො ඵලාඵලං දිස්වා ගහෙත්වා බන්ධෙ නිසින්තොව දෙති, වට්ටති. අපරො භික්ඛුං වහන්තො බන්ධෙ නිසින්තස්ස භික්ඛුනො දෙති, වට්ටතියෙව. භික්ඛු ඵලිනිං සාධං ඡායත්ථාය ගහෙත්වා ගච්ඡති, ඵලානි බාදිතුං චිත්තෙ උජ්ජන්තෙ පටිග්ගහාපෙත්වා බාදිතුං වට්ටති. මච්ඡිකචාරණත්ථං කප්පියං කාරෙත්වා පටිග්ගණ්හාති, බාදිතුකාමො චෙ භොති, මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති, බාදන්තස්ස නත්ථී දොසො. භික්ඛු පටිග්ගහණාරහං හණ්ඩං මනුස්සානං යානෙ යපෙත්වා මග්ගං ගච්ඡති, යානං කද්දමෙ ලග්ගති, දහරො චක්කං ගහෙත්වා උක්ඛිපති, වට්ටති, උග්ගහිතකං නාම න භොති. නාවාය යපෙත්වා නාවං අරිත්තෙන වා පාපෙති, හත්ථෙව වා කඩ්ඪති, වට්ටති. උඵම්පෙපි ඵසෙව නයො. වාටියං වා කුණ්ඩකෙ වා යපෙත්වාපි තං අනුපසම්පන්නෙතො ගාභාපෙත්වා අනුපසම්පන්නං බාහායං ගහෙත්වා තරිතුං වට්ටති. තස්මිම්පි අසති අනුපසම්පන්නං ගාභාපෙත්වා තං බාහායං ගහෙත්වා තරිතුං වට්ටති.

උපාසකා ගමිකභික්ඛූනං පාටෙයාතණ්ඩුලෙ දෙන්ති, සාමණෙරා භික්ඛූනං තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා අත්තනො තණ්ඩුලෙ ගහෙතුං න සක්කොන්ති, භික්ඛු තෙසං තණ්ඩුලෙ ගණ්හන්ති, සාමණෙරා අත්තනා ගහිතතණ්ඩුලෙසු බිණ්ණෙසු ඉතරෙහි තණ්ඩුලෙහි යාගුං පචිත්වා සබ්බෙසං පත්තානි පටිපාටියා යපෙත්වා යාගුං ආකිරන්ති, පණ්ඩිතො සාමණෙරො අත්තනො පත්තං ගහෙත්වා ථෙරස්ස දෙති, ථෙරස්ස පත්තං දුතියත්ථෙරස්සාති ඵචං සබ්බානිපි පරිවත්තෙති, සබ්බෙහි සාමණෙරස්ස සන්තකං භුත්තං භොති, වට්ටති. සථෙපි සාමණෙරො අපණ්ඩිතො භොති, අත්තනො පත්තෙ යාගුං සයමෙව පාතුං ආරහති, “ආවුසො, තුය්හං යාගුං

මය්හං දෙහි''ති ටෙරෙහි පටිපාටියා යාවත්වාපි පිවිතුං වට්ටති, සබ්බෙහි සාමණෙරස්ස සන්තකමෙව භුත්තං හොති, නෙව උග්ගහිතපච්චයා, න සන්තිධිපච්චයා වජ්ජං ඵ්ඤ්ඤාති. එත්ථ පන මාතාපිතුනං තෙලාදීනි, ඡායාදීනං අත්ථාය සාධාදීනි ව හරන්තානං ඉමෙසඤ්ඤා විසෙසො න දිස්සති, තස්මා කාරණං උපපරික්ඛිතබ්බං.

112. සාමණෙරො භත්තං පවිතුකාමො තණ්ඩුලෙ ධොවිත්වා නිව්වාලෙතුං න සක්කොති, භික්ඛුනා තණ්ඩුලෙ ව භාජනඤ්ඤා පටිග්ගහෙත්වා තණ්ඩුලෙ ධොවිත්වා නිව්වාලෙත්වා භාජනං උද්ධනං ආරොපෙතබ්බං, අග්ගි න කාතබ්බො, පක්කකාලෙ විවරිත්වා පක්කභාවො ජානිතබ්බො. සචෙ දුජ්ජපක්කං හොති, පාකත්ථාය පිදහිතුං න වට්ටති, රජස්ස වා ඡාරිකාය වා අපතනත්ථාය වට්ටති, පක්කකාලෙ ඔරොපිතුං භුඤ්ජිතුම්පි වට්ටති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථී. සාමණෙරො පට්ඨලො පවිතුං, ඛණො පනස්ස නත්ථී කත්ථවි ගන්තුකාමො, භික්ඛුනා සතණ්ඩුලොදකං භාජනං පටිග්ගහෙත්වා උද්ධනං ආරොපෙත්වා ‘අග්ගිං ඡාලෙත්වා ගච්ඡා’ති වත්තබ්බො. තතො පරං පුරිමනයෙනෙව සබ්බං කාතුං වට්ටති. භික්ඛු යාගුඅත්ථාය සුද්ධභාජනං ආරොපෙත්වා උදකං තාපෙති, වට්ටති. තත්තෙ උදකෙ සාමණෙරො තණ්ඩුලෙ පක්ඛිපති, තතො පට්ඨාය භික්ඛුනා අග්ගි න කාතබ්බො, පක්කයාගුං පටිග්ගහෙත්වා පාතුං වට්ටති. සාමණෙරො යාගුං පවති, හත්ථකුක්කුච්චකො භික්ඛු කීළන්තො භාජනං ආමසති, පිධානං ආමසති, උග්ගතං ඵෙණං ඡින්දිත්වා පහරති, තස්සෙව පාතුං න වට්ටති, දුරුපච්ඡිණ්ණං නාම හොති. සචෙ පන දබ්බිං වා උච්ඪිකං වා ගහෙත්වා අනුක්ඛිපන්තො ආලොලෙති, සබ්බෙසං න වට්ටති, සාමංපාකඤ්ඤාචෙව හොති දුරුපච්ඡිණ්ණඤ්ඤා. සචෙ උක්ඛිපති, උග්ගහිතකම්පි හොති.

113. භික්ඛුනා පිණ්ඩාය වරිත්වා ආධාරකෙ පත්තො යපිතො හොති. තත්ථ චෙ අඤ්ඤො ලොලභික්ඛු කීළන්තො පත්තං ආමසති, පත්තපිධානං ආමසති, තස්සෙව තතො ලද්ධහත්තං න වට්ටති. සචෙ න පත්තං උක්ඛිපිත්වා යපෙති, සබ්බෙසං න වට්ටති. තත්ථජාතකඵලිනිසාධාය වා වල්ලියා වා ගහෙත්වා වාලෙති, තස්සෙව තතො ලද්ධඵලං න වට්ටති, දුරුපච්ඡිණ්ණදුක්කටඤ්ඤා ආපජ්ජති. ‘ඵලරුක්ඛං පන අපස්සයිතුං වා තත්ථ කණ්ටකං වා බන්ධිතුං වට්ටති, දුරුපච්ඡිණ්ණං න හොති’ති මහාපච්චරියං චුත්තං. අරඤ්ඤෙ පතිතං පන අම්බඵලාදිං දිස්වා ‘සාමණෙරස්ස දස්සාමී’ති ආහරිත්වා දාතුං වට්ටති. සිහවිසාසාදිං දිස්වාපි ‘සාමණෙරස්ස දස්සාමී’ති පටිග්ගහෙත්වා වා අප්පටිග්ගහෙත්වා වා ආහරිත්වා දාතුං වට්ටති. සචෙ පන සක්කොති විතක්කං සොධෙතුං, තතො ලද්ධං බාදිතුම්පි වට්ටති, නෙව ආමකමංසපටිග්ගහණපච්චයා, න උග්ගහිතකපච්චයා වජ්ජං ඵ්ඤ්ඤාති. මාතාපිතුනං අත්ථාය තෙලාදීනි ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො අත්තරාමග්ගෙ ඛ්‍යාධි උජ්ජජ්ජති, තතො යං ඉච්ඡති, තං පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ පන මූලෙපි පටිග්ගහිතං හොති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථී. මාතාපිතුනං තණ්ඩුලෙ ආහරිත්වා දෙති, තෙ තතොයෙව යාගුආදීනි සම්පාදෙත්වා තස්ස දෙන්ති, වට්ටති, සන්තිධිපච්චයා උග්ගහිතපච්චයා වා දොසො නත්ථී.

114. හික්බු පිදහිත්වා උදකං තාපෙනි, යාව පරික්ඛයා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ ඡාරිකා පතති, පටිග්ගහෙතඛිබ්බං. දීඝසණ්ඩාසෙන ථාලකං ගහෙත්වා තෙලං පචන්තස්ස ඡාරිකා පතති, හත්ථෙන අමුඤ්චන්තෙනෙව පචිත්වා ඕතාරෙත්වා පටිග්ගහෙතඛිබ්බං. සචෙ අඬගාරාපි දාරුනිපි පටිග්ගහෙත්වා යපිතානි, මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති. හික්බු උච්ඡුං බාදති, සාමණෙරො “මය්හම්පි දෙථා” ති වදති, “ඉතො ඡින්දිත්වා ගණ්හා” ති වුත්තො ගණ්හාති, අවසෙසෙ පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. ගුලපිණ්ඩං බාදන්තස්සපි එසෙව නයො. වුත්තොකාසනො ඡින්දිත්වා ගහිතාවසෙසඤ්භි අපහිතපටිග්ගහණමෙව හොති. හික්බු ගුලං භාජෙත්තො පටිග්ගහෙත්වා කොට්ඨාසෙ කරොති, හික්බුපි සාමණෙරාපි ආගන්ත්වා එකග්ගහණෙනෙව එකමෙකං කොට්ඨාසං ගණ්හන්ති, ගහිතාවසෙසං පටිග්ගහිතමෙව හොති. සචෙ ලොලසාමණෙරො ගණ්හිත්වා ගණ්හිත්වා පුන යපෙනි, තස්ස ගහිතාවසෙසං අප්පටිග්ගහිතකමෙව හොති.

හික්බු ධූමවට්ටිං පටිග්ගහෙත්වා ධූමං පිවති, මුඛඤ්ච කණ්ඨො ව මනොසිලාය ලිත්තො විය හොති, යාවකාලිකං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, යාවකාලිකෙන යාවජීවිකසංසග්ගෙ දොසො නත්ථි. පත්තං වා රජනං වා පචන්තස්ස කණ්ණනාසච්ඡිද්දෙහි ධූමො පවිසති, බ්‍යාධිපච්චයා පුප්ඵං වා එලං වා උපසිඬ්ඝති, අඛිබ්බොහාරිකත්තා වට්ටති. හත්තුග්ගාරො තාලුං ආහච්ච අන්තොයෙව පවිසති, අවිසයත්තා වට්ටති, මුඛං පවිට්ඨං පන අජ්ඣොගරතො විකාලෙ ආපත්ති. දන්තන්තරෙ ලග්ගස්ස ආමිසස්ස රසො පවිසති, ආපත්තියෙව. සචෙ සුබ්බමං ආමිසං හොති, රසො න පඤ්ඤායති, අඛිබ්බොහාරිකපක්ඛං හජති. උපකට්ඨෙ කාලෙ නිරුද්ධකට්ඨානෙ හත්තං භුඤ්ජිත්වා කක්ඛාරෙත්වා ද්වෙ තයො බෙළපිණ්ඩෙ පාතෙත්වා උදකට්ඨානං ගන්ත්වා මුඛං වික්ඛාලෙතඛිබ්බං. පටිග්ගහෙත්වා යපිතසිඬ්ගිවෙරාදීනං අඬකුරා නික්ඛමන්ති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. ලොණෙ අසති සමුද්දොදකෙන ලොණකිච්චං කාතුං වට්ටති, පටිග්ගහෙත්වා යපිතලොණොදකං ලොණං හොති, ලොණං වා උදකං හොති, රසො වා ථාණිතං හොති, ථාණිතං වා රසො හොති, මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති.

හිමකරකා උදකගතිකා එව. පාරිහාරිකෙන කතකට්ඨිනා උදකං පසාදෙන්ති, තං අඛිබ්බොහාරිකං, ආමිසෙන සද්ධිං වට්ටති. ආමිසගතිකෙහි කපිත්ථඵලාදීහි පසාදිතං පුරෙහත්තමෙව වට්ටති. පොක්ඛරණිආදීසු උදකං බහලං හොති, වට්ටති. සචෙ පන මුඛෙ හත්ථෙ ව ලග්ගති, න වට්ටති, පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතඛිබ්බං. ඛෙත්තෙසු කසිතට්ඨානෙ බහලං උදකං හොති, පටිග්ගහෙතඛිබ්බං. සචෙ සන්දිත්වා කන්දරාදීනි පවිසිත්වා නදිං පුරෙති, වට්ටති. කකුධසොඛිභාදයො හොන්ති රුක්ඛතො පතිතෙහි පුප්ඵෙහි සඤ්ජන්තොදකා. සචෙ පුප්ඵරසො න පඤ්ඤායති, පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. පරිත්තං උදකං හොති, රසො පඤ්ඤායති, පටිග්ගහෙතඛිබ්බං. පඛිබ්බකන්දරාදීසු කාලවණ්ණපණ්ණච්ඡන්තඋදකෙපි එසෙව නයො.

පානීයසංචෙ සරෙණුකානි වා සවණ්ටබ්බරානි වා පුප්ඵානි පක්ඛිත්තානි හොන්ති, පටිග්ගහෙතඛිබ්බං, පුප්ඵානි වා පටිග්ගහෙත්වා පක්ඛිපිතඛිබ්බානි. පාටලිමල්ලිකා

පක්ඛිත්තා ගොන්ති, වාසමත්තං තිට්ඨති, තං අබ්බොහාරිකං. දුභියදිවසෙපි ආමිසෙන සද්ධිං වට්ටති. භික්ඛුනා යපිතපුප්ඵවාසිතකපාතීයතො සාමණෙරො පාතීයං ගහෙත්වා පිතාවසෙසකං තත්ථෙව ආකිරති, පටිග්ගහෙතඛ්ඛං. පදුමසරාදීසු උදකං සන්ථරිත්වා යීතං පුප්ඵරෙණුං සටෙන වික්ඛම්හෙත්වා උදකං ගහෙතුං වට්ටති. කප්පියං කාරාපෙත්වා පටිග්ගහෙත්වා යපිතං දන්තකට්ඨං ගොති, සචෙ තස්ස රසං පිච්ඡුකාමො, මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති, අප්පටිග්ගහෙත්වා යපිතං පටිග්ගහෙතඛ්ඛං. අජානන්තස්ස රසෙ පට්ටියෙපි ආපත්තියෙව. අවිත්තකඤ්ඞි ඉදං සික්ඛාපදං.

115. මහාභූතෙසු කිං වට්ටති, කිං න වට්ටතීති? ඛිරං තාව වට්ටති, කප්පියමංසඛිරං වා ගොතු අකප්පියමංසඛිරං වා, පිචන්තස්ස අනාපත්ති. අස්ස ඛෙළො සිඬ්ඝාණිකා මුත්තං කර්සං සෙම්භං දන්තමලං අක්ඛිගුථකො කණ්ණගුථකො සරීරෙ උට්ඨිතලොණන්ති ඉදං සඛ්ඛං වට්ටති. යං පනෙත්ථ යානතො චචිත්වා පත්තෙ වා හත්ථෙ වා පතති, තං පටිග්ගහෙතඛ්ඛං, අඬිගලග්ගං පටිග්ගහිතකමෙව. උණ්හපායාසං භුඤ්ජන්තස්ස සෙදො අඬිගුලිඅනුසාරෙන එකාබද්ධොව හුත්වා පායාසෙ සන්තිට්ඨති, පිණ්ඩාය වා වරන්තස්ස හත්ථතො පත්තස්ස මුඛවට්ටිතො වා පත්තතලං ඔරොහති, එත්ථ පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි, කුමමහාභූතෙ ඉදං නාම න වට්ටතීති නත්ථි, දුප්ඤ්ඤාපිතං පන න වට්ටති. සුප්ඤ්ඤාපිතං පන මනුස්සට්ඨිමිපි චුණ්ණං කත්වා ලෙහෙ උපනෙතුං වට්ටති. චත්තාරි මහාවිකටාති අසති කප්පියකාරකෙ සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති. එත්ථ ව දුඛිඛොපි අසමත්ථොපි කප්පියකාරකො අසන්තපක්ඛෙයෙව තිට්ඨති. ඡාරිකාය අසති සුක්ඛදාරුං කුමාපෙත්වා ඡාරිකා ගහෙතඛ්ඛා. සුක්ඛදාරුමිහි අසති අල්ලදාරුං රුක්ඛතො ඡින්දිත්වාපි කාතුං වට්ටති. ඉදං පන චතුඛිඛිට්ඨමිපි මහාවිකටං කාලොදිස්සං නාම, සප්පදට්ඨක්ඛණෙයෙව වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬිගහෙ

පටිග්ගහණවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

21. පචාරණාවිනිච්ඡයකථා

116. පටික්ඛෙපපචාරණාති පඤ්චන්තං ගොජනානං අඤ්ඤතරං භුඤ්ජමානෙන යස්ස කස්සචි අභිභට්ඨොජනස්ස පටික්ඛෙපසඬිබාතා පචාරණා. සා ව න කෙවලං පටික්ඛෙපමත්තෙන ගොති, අථ ඛො පඤ්චඬිගවසෙන. තත්ත්මාති පඤ්චඬිගාති – අසනං, ගොජනං, දායකස්ස හත්ථපාසෙ යානං, අභිභාරො, අභිභට්ඨස්ස පටික්ඛෙපොති. තත්ථ අසනන්ති විජ්ජකතගොජනං, භුඤ්ජමානො චෙස පුග්ගලො ගොතීති අත්ථො. ගොජනන්ති පචාරණප්පගොනකං ගොජනං, ඔදනාදීනඤ්ච අඤ්ඤතරං පටික්ඛිපිතඛ්ඛං ගොජනං ගොතීති අත්ථො. දායකස්ස හත්ථපාසෙ යානන්ති පචාරණප්පගොනකං ගොජනං ගණ්හිත්වා දායකස්ස අඬිසතෙයාහත්ථප්පමාණෙ ඔකාසෙ අවට්ඨානං. අභිභාරොති හත්ථපාසෙ යීතස්ස

දායකස්ස කායෙන අභිභාරො. අභිභට්ඨස්ස පටික්ඛෙපොති එවං අභිභට්ඨස්ස කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛෙපො. ඉති ඉමෙසං පඤ්චන්තං අභිගානං වසෙන පචාරණා හොති. චුත්තම්පි වෙනං -

“පඤ්චනි, උපාලි, ආකාරෙහි පචාරණා පඤ්ඤායති, අසනං පඤ්ඤායති, භොජනං පඤ්ඤායති, හත්ථපාසෙ ධීතො, අභිහරති, පටික්ඛෙපො පඤ්ඤායති”ති (පරි. 428).

117. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාවි. අට්ඨ. 238-9) - “අසන”න්තිආදීසු තාව යං අස්නාති, යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ධීතෙන අභිභට්ඨං පටික්ඛිපති, තං ඔදනො කුම්මාසො සත්තු මච්ඡො මංසන්ති ඉමෙසං අඤ්ඤාතරමෙව වෙදිතබ්බං. තත්ථ ඔදනො නාම සාලි වීහි යවො ගොඬුමො කඬුගු වරකො කුදුසකොති සත්තන්තං ධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙහි නිබ්බත්තො. තත්‍ර සාලිති අන්තමසො නීචාරං උපාදාය සබ්බාපි සාලිජාති. වීහිති සබ්බාපි වීහිජාති. යවගොඬුමෙසු හෙදො නත්ථී. කඬුගුති සෙතරත්තකාලහෙදා සබ්බාපි කඬුගුජාති. වරකොති අන්තමසො වරකවොරකං උපාදාය සබ්බාපි සෙතවණ්ණා වරකජාති. කුදුසකොති කාලකුදුසකො වෙච සාමාකාදිහෙදා ච සබ්බාපි තිණධඤ්ඤාජාති. නීචාරවරකවොරකා වෙන්ථ ධඤ්ඤානුලොමාති වදන්ති, ධඤ්ඤාති භොන්තු ධඤ්ඤානුලොමාති වා, එතෙසං චුත්තප්පහෙදානං සත්තන්තං ධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙ ගහෙන්වා “හත්තං පච්ඡසාමා”ති වා “යාගුං පච්ඡසාමා”ති වා “අම්බිලපායාසාදීසු අඤ්ඤාතරං පච්ඡසාමා”ති වා යං කිඤ්චි සන්ධාය පවන්තු, සවෙ උණ්හං සීතලං වා භුඤ්ජන්තානං භොජනකාලෙ ගහිතගහිතට්ඨානෙ ඔධි පඤ්ඤායති, ඔදනසඬිගහමෙව ගච්ඡති, පචාරණං ජනෙති. සවෙ ඔධි න පඤ්ඤායති, යාගුසඬිගහං ගච්ඡති, පචාරණං න ජනෙති.

යොපි පායාසො වා පණ්ණඵලකළීරමිස්සකා අම්බිලයාගු වා උද්ධනතො ඔතාරිතමත්තා අබ්භුණ්හා හොති ආවජ්ජිත්වා පිටිතුං සක්කා, හත්ථෙන ගහිතොකාසෙපි ඔධිං න දස්සෙති, පචාරණං න ජනෙති. සවෙ පන උසුමාය විගතාය සීතලභූතා සනභාවං ගච්ඡති, ඔධිං දස්සෙති, පුන පචාරණං ජනෙති, පුබ්බෙ තනුභාවො න රක්ඛති. සවෙපි දධිතක්කාදීනි ආරොපෙත්වා බහු පණ්ණඵලකළීරෙ පක්ඛිපිත්වා මුට්ඨිමත්තාපි තණ්ඩුලා පක්ඛිත්තා හොන්ති, භොජනකාලෙ වෙ ඔධි පඤ්ඤායති, පචාරණං ජනෙති. අයාගුකෙ නිමන්තෙන “යාගුං දස්සාමා”ති හත්තෙ උදකකඤ්ඡිකබීරාදීනි ආකිරිත්වා “යාගුං ගණ්හං”ති දෙන්ති. කිඤ්චාපි තනුකො හොති, පචාරණං ජනෙතියෙව. සවෙ පන පක්කුටීතෙසු උදකාදීසු පක්ඛිපිත්වා පචිත්වා දෙන්ති, යාගුසඬිගහමෙව ගච්ඡති. යාගුසඬිගහං ගතෙපි තස්මිං වා අඤ්ඤස්මිං වා යත්ථ මච්ඡමංසං පක්ඛිපන්ති, සවෙ සාසපමත්තම්පි මච්ඡමංසංසංඝං වා න්භාරු වා පඤ්ඤායති, පචාරණං ජනෙති, සුද්ධරසකො පන රසකයාගු වා න ජනෙති. යපෙත්වා චුත්තධඤ්ඤාතණ්ඩුලෙ අඤ්ඤෙහි වෙණුතණ්ඩුලාදීහි වා කණ්ඩුමුලඵලෙහි වා යෙහි කෙහිවි කතං හත්තම්පි පචාරණං න ජනෙති, පගෙව සනයාගු. සවෙ පනෙන්ථ මච්ඡමංසං පක්ඛිපන්ති, ජනෙති. මහාපච්චරියං

“පුජ්ඣිකත්ථාය හත්තම්පි පචාරණං ජනෙති” ති වුත්තං. පුජ්ඣිකත්ථාය හත්තං නාම පුජ්ඣිකජ්ජකත්ථාය කුට්ඨදකෙ පක්ඛිපිත්වා සෙදිතතණ්ඩුලා වුවිවන්ති. සචෙ පන තෙ තණ්ඩුලෙ සුක්ඛාපෙත්වා බාදන්ති, වට්ඨති, නෙව සත්තුසඬ්ඛං, න හත්තසඬ්ඛං ගච්ඡන්ති. පුන තෙහි කතහත්තං පචාරෙතියෙව. තෙ තණ්ඩුලෙ සජ්ජිතෙලාදීසු වා පචන්ති, පුචං වා කරොන්ති, න පචාරෙත්ති. පුටුකා වා තාහි කතසත්තුහත්තාදීනි වා න පචාරෙත්ති.

කුම්මාසො නාම යචෙහි කතකුම්මාසො. අඤ්ඤෙහි පන මුග්ගාදීහි කතකුම්මාසො පචාරණං න ජනෙති.

සත්තු නාම සාලිව්භියචෙහි කතසත්තු. කඬ්ඟුවරකකුදුසකසිසානිපි හජ්ජිත්වා ඊසකං කොට්ටෙන්වා ටුසෙ පලාපෙත්වා පුන දළ්භං කොට්ටෙන්වා වුණ්ණං කරොන්ති. සචෙපි තං අල්ලත්තා එකබද්ධං හොති, සත්තුසඬ්ඛමෙව ගච්ඡති. බරපාකහජ්ජිතානං විහිනං තණ්ඩුලෙ කොට්ටෙන්වා දෙන්ති, තම්පි වුණ්ණං සත්තුසඬ්ඛමෙව ගච්ඡති. සමපාකහජ්ජිතානං පන විහිනං වා විහිපලාසානං වා තණ්ඩුලා හජ්ජිතතණ්ඩුලා එව වා න පචාරෙත්ති. තෙසං පන තණ්ඩුලානං වුණ්ණං පචාරෙති, බරපාකහජ්ජිතානං විහිනං කුණ්ඩකම්පි පචාරෙති. සමපාකහජ්ජිතානං පන ආතපසුක්ඛානං වා කුණ්ඩකං න පචාරෙති. ලාජා වා තෙහි කතහත්තසත්තුආදීනි වා න පචාරෙත්ති, හජ්ජිතපිට්ඨං වා යං කිඤ්චි සුද්ධබජ්ජකං වා න පචාරෙති. මච්ඡමංසපුරිතබජ්ජකං පන සත්තුමොදකො වා පචාරෙති. මච්ඡො මංසඤ්ච පාකට්ටෙව.

අයං පන විසෙසො – සචෙ යාගුං පිචන්තස්ස යාගුසිත්ථමත්තානෙව ද්වෙ මච්ඡකණ්ඩානි වා මංසකණ්ඩානි වා එකභාජනෙ වා නානාභාජනෙ වා දෙන්ති, තානි චෙ අබාදන්තො අඤ්ඤං යං කිඤ්චි පචාරණජ්ජහොනකං පටික්ඛිපති, න පචාරෙති. තතො එකං බාදිතං, එකං හත්ථෙ වා පත්තෙ වා හොති, සො චෙ අඤ්ඤං පටික්ඛිපති, පචාරෙති. ද්වෙපි බාදිතානි හොන්ති, මුඛෙ සාසපමත්තම්පි අවසිට්ඨං නත්ථී, සචෙපි අඤ්ඤං පටික්ඛිපති, න පචාරෙති. කජ්ජියමංසං බාදන්තො කජ්ජියමංසං පටික්ඛිපති, පචාරෙති. කජ්ජියමංසං බාදන්තො අකජ්ජියමංසං පටික්ඛිපති, න පචාරෙති. කස්මා? අවත්ථුතාය. යඤ්ඤි හික්ඛුතො බාදිතුං වට්ඨති, තංයෙව පටික්ඛිපතො පචාරණා හොති. ඉදං පන ජානන්තො අකජ්ජියත්තා පටික්ඛිපති, අජානන්තොපි පටික්ඛිපිතබ්බට්ඨානෙ යිතමෙව පටික්ඛිපති නාම, තස්මා න පචාරෙති. සචෙ පන අකජ්ජියමංසං බාදන්තො කජ්ජියමංසං පටික්ඛිපති, පචාරෙති. කස්මා? වත්ථුතාය. යඤ්ඤි තෙන පටික්ඛිත්තං, තං පචාරණාය වත්ථු, යං පන බාදති, තං කිඤ්චාපි පටික්ඛිපිතබ්බට්ඨානෙ යිතං, බාදියමානං පන මංසභාවං න ජහති, තස්මා පචාරෙති. අකජ්ජියමංසං වා බාදන්තො අකජ්ජියමංසං පටික්ඛිපති, පුරිමනායෙනෙව න පචාරෙති. කජ්ජියමංසං වා අකජ්ජියමංසං වා බාදන්තො පඤ්චන්තං හොජනානං යං කිඤ්චි කජ්ජියහොජනං පටික්ඛිපති, පචාරෙති. කුලදුසකචෙජ්ජකම්මඋත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනසාදිතරුපියාදීහි නිබ්බත්තං බුද්ධපටිකුට්ඨං අනෙසනාය උජ්ජන්තං අකජ්ජියහොජනං පටික්ඛිපති, න පචාරෙති.

කප්පියභොජනං වා අකප්පියභොජනං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කප්පියභොජනං වා අකප්පියභොජනං වා භුඤ්ජන්තොපි කප්පියභොජනං පටික්ඛිපති, පවාරෙති. අකප්පියභොජනං පටික්ඛිපති, න පවාරෙතීති සබ්බත්ථ චුත්තනායෙනෙව කාරණං වෙදිතබ්බං.

118. එවං “අසන” න්ති ආදීසු යඤ්ච අස්නාති, යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ධීතෙන අභිභටං පටික්ඛිපන්තො පවාරණං ආපජ්ජති, තං උත්වා ඉදානි යථා ආපජ්ජති, තස්ස ජානනත්ථං අයං විනිවිජයො – අසනං භොජනන්ති එත්ථ තාව යෙන එකසිත්ථම්පි අජ්ඣොග්ගං හොති සො සචෙ පත්තමුඛහත්ථානං යත්ථ කත්ථවි පඤ්චසු භොජනෙසු එකස්මිම්පි සති අඤ්ඤං පඤ්චසු භොජනෙසු එකම්පි පටික්ඛිපති, පවාරෙති. කත්ථවි භොජනං නත්ථී, ආමිසගන්ධමත්තං පඤ්ඤායති, න පවාරෙති. මුඛෙ ව හත්ථෙ ව භොජනං නත්ථී, පත්තෙ අත්ථී, තස්මිං පන ආසනෙ අභුඤ්ජිතුකාමො, විහාරං වා පවිසිත්වා භුඤ්ජිතුකාමො, අඤ්ඤස්ස වා දාතුකාමො තස්මිං චෙ අන්තරෙ භොජනං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කස්මා? විජ්ජකතභොජනභාවස්ස උපවිජින්නත්තා. “යොපි අඤ්ඤානු ගන්ත්වා භුඤ්ජිතුකාමො මුඛෙ හත්තං ගිලිත්වා සෙසං ආදාය ගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ අඤ්ඤං භොජනං පටික්ඛිපති, තස්සපි පවාරණා න හොති” ති මහාපච්චරියං චුත්තං. යථා ව පත්තෙ, එවං හත්ථෙපි. මුඛෙපි වා විජ්ජමානං භොජනං සචෙ අනාජ්ඣොග්ගිතුකාමො හොති, තස්මිඤ්ච ඛණෙ අඤ්ඤං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. එකස්මිඤ්චි පදෙ චුත්තං ලක්ඛණං සබ්බත්ථ වෙදිතබ්බං හොති. අපිච කුරුන්දියං එස නයො දස්සිතොයෙව. චුත්තඤ්චි තත්ථ “මුඛෙ හත්තං ගිලිතං, හත්ථෙ හත්තං විසාසාදස්ස දාතුකාමො, පත්තෙ හත්තං භික්ඛුස්ස දාතුකාමො, සචෙ තස්මිං ඛණෙ පටික්ඛිපති, න පවාරෙති” ති.

හත්ථපාසෙ ධීතොති එත්ථ පන සචෙ භික්ඛු නිසින්නො හොති, ආසනස්ස පවිජිමන්තතො පට්ඨාය, සචෙ ධීතො, පණ්ඨිඅන්තතො පට්ඨාය, සචෙ නිපන්නො, යෙන පස්සෙන නිපන්නො, තස්ස පාරිමන්තතො පට්ඨාය, දායකස්ස නිසින්නස්ස වා ධීතස්ස වා නිපන්නස්ස වා යපෙත්වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඛිගං, තස්ස ඔරිමන්තෙන පරිච්ඡින්නිත්වා අඛිසතෙය්‍යහත්ථො “හත්ථපාසො” ති වෙදිතබ්බො. තස්මිං යත්වා අභිභටං පටික්ඛිපන්තස්සෙව පවාරණා හොති, න තතො පරං.

අභිභරතීති හත්ථපාසබ්හන්තරෙ ධීතො ගහණත්ථං උපනාමෙති. සචෙ පන අනන්තරනිසින්නොපි භික්ඛු හත්ථෙ වා උරුසු වා ආධාරකෙ වා ධීතං පත්තං අනභිභරිත්වා “හත්තං ගණ්භාභී” ති වදති, තං පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථී. හත්තපච්ඡිං ආනෙත්වා පුරතො භූමියං යපෙත්වා “ගණ්භාභී” ති චුත්තෙපි එසෙව නයො. ඊසකං පන උද්ධරිත්වා වා අපනාමෙත්වා වා “ගණ්භාභී” ති චුත්තෙ පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති. ථෙරාසනෙ නිසින්නො ථෙරො දුරෙ නිසින්නස්ස දහරභික්ඛුස්ස පත්තං පෙසෙත්වා “ඉතො ඔදනං ගණ්භාභී” ති වදති, ගණ්භිත්වා පන ගතො තුණ්භී තිට්ඨති, දහරො “අලං මය්හ” න්ති පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කස්මා? ථෙරස්ස දුරභාවතො දුතස්ස ව අනභිභරණතො. සචෙ පන ගහෙත්වා ආගතො භික්ඛු

“ඉදං භත්තං ගණ්භා” ති වදති, තං පටික්ඛිපතො පචාරණා හොති.

පරිවෙසනාය ඵකො ඵකෙන භත්තං භතං ඔදනපච්ඡිං, ඵකෙන කටච්ඡුං ගහෙත්වා භික්ඛුං පරිවිසති, තත්‍ර වෙ අඤ්ඤා ආගන්ත්වා “අභං පච්ඡිං ධාරෙස්සාමි, ත්වං ඔදනං දෙහි” ති වත්වා ගහිතමත්තමෙව කරොති, පරිවෙසකො ඵෙව පන තං ධාරෙති, තස්මා සා අභිභට්ඨා හොති, තතො දාතුකාමනාය ගණ්භන්තං පටික්ඛිපන්තස්ස පචාරණා හොති. සචෙ පන පරිවෙසකෙන ඵ්ථිධමත්තාව හොති, ඉතරොව නං ධාරෙති, තතො දාතුකාමනාය ගණ්භන්තං පටික්ඛිපන්තස්ස පචාරණා න හොති, කටච්ඡුනා උද්ධට්ඨත්තෙ පන හොති. කටච්ඡුනා අභිභාරොයෙව හි තස්ස අභිභාරො. “ද්වින්නං සමභාරෙපි පටික්ඛිපන්තො පචාරෙතියෙවා” ති මහාපච්චරියං වුත්තං. අනන්තරස්ස භික්ඛුනො භත්තෙ දියමානෙ ඉතරො පත්තං භත්තං භත්තං පිදහති, පචාරණා නත්ථි. කස්මා? අඤ්ඤාස්ස අභිභට්ඨො පටික්ඛිත්තත්තා.

පටික්ඛෙපො පඤ්ඤායතීති ඵත්ථ වාචාය අභිභට්ඨං පටික්ඛිපතො පචාරණා නත්ථි, කායෙන අභිභට්ඨං පන යෙන කෙනචි ආකාරෙන කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛිපන්තස්ස පචාරණා හොතීති වෙදිතඛිබ්බො. තත්‍ර කායෙන පටික්ඛෙපො නාම අභිගුලිං වා භත්ථං වා මක්ඛිකාඛිපතිං වා චීවරකණ්ණං වා වාලෙති, හමුකාය වා ආකාරං කරොති, කුද්ධො වා ඔලොකෙති. වාචාය පටික්ඛෙපො නාම “අල”න්ති වා “න ගණ්භාමි” ති වා “මා ආකිරා” ති වා “අපගච්ඡා” ති වා වදති. ඵෙව යෙන කෙනචි ආකාරෙන කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛිත්තෙ පචාරණා හොති.

119. ඵකො අභිභට්ඨො භත්තෙ පචාරණාය භිතො භත්තං අපනෙත්වා පුනස්සුතං පත්තෙ ඔදනං ආකිරන්තං “ආකිර ආකිර, කොට්ටෙත්වා කොට්ටෙත්වා පුරෙහි” ති වදති, ඵත්ථ කථන්ති? මහාසුමත්තෙරො තාව “අනාකිරණත්ථාය වුත්තත්තා පචාරණා හොති” ති ආභ. මහාපදුමත්තෙරො පන “ආකිර පුරෙහිති වදන්තස්ස නාම කස්සචි පචාරණා අත්ථි” ති වත්වා “න පචාරෙති” ති ආභ.

අපරො භත්තං අභිභරන්තං භික්ඛුං සල්ලක්ඛෙත්වා “කිං, ආවුසො, ඉතොපි කිඤ්චි ගණ්භිස්සසි, දම්මි තෙ කිඤ්චි” ති ආභ, තත්‍රාපි “ඵෙව නාගම්ස්සතිති වුත්තත්තා පචාරණා හොති” ති මහාසුමත්තෙරො ආභ. මහාපදුමත්තෙරො පන “ගණ්භිස්සසිති වදන්තස්ස නාම කස්සචි පචාරණා අත්ථි” ති වත්වා “න පචාරෙති” ති ආභ.

ඵකො සමංසකං රසං අභිභරිත්වා “රසං ගණ්භං” ති වදති, තං සුත්වා පටික්ඛිපතො පචාරණා නත්ථි. “මච්ඡමංසරස”න්ති වුත්තෙ පටික්ඛිපතො පචාරණා හොති, “ඉදං ගණ්භං” ති වුත්තෙපි හොතියෙව. මංසං විසුං කත්වා “මංසරසං ගණ්භං” ති වදති, “තත්ථ වෙ සාසපමත්තම්පි මංසංඛණ්ඩං අත්ථි, තං පටික්ඛිපතො පචාරණා හොති. සචෙ පන පරිස්සාවිතො හොති, වට්ඨති” ති අභයත්තෙරො ආභ.

මංසරසෙන ආපුච්ඡන්තං මහාපෙරො “මුහුත්තං ආගමෙහි” ති වත්වා “ථාලකං, ආවුසො, ආභරා” ති ආභ, ඵත්ථ කථන්ති? මහාසුමත්තෙරො තාව “අභිභාරකස්ස

ගමනං උපවිජින්නං, තස්මා පචාරෙති” ති ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පන “අයං කුභිං ගච්ඡති, කීදිසං එතස්ස ගමනං, ගණ්හන්තස්සපි නාම කස්සචි පචාරණා අත්ථි” ති වත්වා “න පචාරෙති” ති ආහ.

කළිරපනසාදිහි මිස්සෙත්වා මංසං පචන්ති, තං ගහෙත්වා “කළිරසුපං ගණ්හං, පනසබ්බාඤ්ජනං ගණ්හං” ති වදන්ති, එවම්පි න පචාරෙති. කස්මා? අපචාරණාරහස්ස නාමෙන චුත්තත්තා. සථෙ පන “මච්ඡසුපං මංසසුප” ත්ති වා “ඉදං ගණ්හං” ති වා වදන්ති, පචාරෙති, මංසකරම්බකො නාම හොති. තං දාතුකාමොපි “කරම්බකං ගණ්හං” ති වදති, වට්ටති, න පචාරෙති, “මංසකරම්බක” ත්ති වා “ඉද” ත්ති වා චුත්තෙ පන පචාරෙති. එස නයො සබ්බෙසු මච්ඡමංසමිස්සකෙසු.

120. “යො පන නිමන්තෙන භුඤ්ජමානො මංසං අභිභට්ටං ‘උද්දිස්සකත’ ත්ති මඤ්ඤමානො පටික්ඛිපති, පචාරිතොව හොති” ති මහාපච්චරියං චුත්තං. මිස්සකකථා පන කුරුන්දියං සුට්ඨ චුත්තා. එවඤ්චි තත්ථ චුත්තං – පිණ්ඩචාරිකො භික්ඛු භත්තමිස්සකං යාගුං ආහරිත්වා “යාගුං ගණ්හං” ති වදති, න පචාරෙති, “හත්තං ගණ්හං” ති චුත්තෙ පචාරෙති. කස්මා? යෙනාපුච්ඡිතො, තස්ස අත්ථිතාය. අයමෙත්ථ අධිජ්ජායො – “යාගුමිස්සකං ගණ්හං” ති වදති, තත්ථ ථෙ යාගු බහුතරා වා හොති සමසමා වා, න පචාරෙති. යාගු මන්දා, හත්තං බහුතරං, පචාරෙති. ඉදඤ්ච සබ්බඅට්ඨකථාසු චුත්තත්තා න සක්කා පටික්ඛිපිතුං, කාරණං පනෙත්ථ දුද්දසං. “හත්තමිස්සකං ගණ්හං” ති වදති, හත්තං බහුතරං වා සමං වා අජ්ජතරං වා හොති, පචාරෙතියෙව. හත්තං වා යාගුං වා අනාමසිත්වා “මිස්සකං ගණ්හං” ති වදති, තත්ථ ථෙ හත්තං බහුතරං වා සමකං වා හොති, පචාරෙති, අජ්ජතරං න පචාරෙති, ඉදඤ්ච කරම්බකෙන න සමානෙනබ්බං. කරම්බකො හි මංසමිස්සකොපි හොති අමංසමිස්සකොපි, තස්මා කරම්බකත්ති චුත්තෙ පචාරණා නත්ථි, ඉදං පන භත්තමිස්සකමෙව. එත්ථ චුත්තනායෙනෙව පචාරණා හොති. බහුරසෙ භත්තෙ රසං, බහුබ්බෙර බ්බරං, බහුසජ්ජිමිහි ව පායාසෙ සජ්ජිං ගණ්හංති විසුං කත්වා දෙති, තං පටික්ඛිපතො පචාරණා නත්ථි.

යො පන ගච්ඡන්තො පචාරෙති, යො ගච්ඡන්තොව භුඤ්ජිතුං ලභති. කද්දමං වා උදකං වා පත්වා යිතෙන අතිරිත්තං කාරෙතබ්බං. සථෙ අන්තරා නදී පුරා හොති, නදීතීරෙ ගුම්බං අනුපරියායන්තෙන භුඤ්ජිතබ්බං. අථ නාවා වා සෙතු වා අත්ථි, තං අභිරුහිත්වාපි වඩ්ඤ්ජිතෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං, ගමනං න උපවිජින්නිතබ්බං. යානෙ වා හත්ථිඅස්සපිට්ඨෙ වා වන්දමණ්ඩලෙ වා සුරියමණ්ඩලෙ වා නිසිදිත්වා පචාරිතෙන යාව මජ්ඣන්තිකං, තාව තෙසු ගච්ඡන්තෙසුපි නිසින්නෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං. යො යිතො පචාරෙති, යිතෙනෙව, යො නිසින්නො පචාරෙති, නිසින්නෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බං, තං තං ඉරියාපථං විකොපෙන්තෙන අතිරිත්තං කාරෙතබ්බං. යො උක්කුටිකො නිසිදිත්වා පචාරෙති, තෙන උක්කුටිකෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං. තස්ස පන හෙට්ඨා පලාලපීඨං වා කිඤ්චි වා නිසිදනකං දාතබ්බං. පීඨකෙ නිසිදිත්වා පචාරිතෙන ආසනං අචාලෙත්වා වතස්සො දිසා පරිවත්තන්තෙන භුඤ්ජිතුං ලබ්භති. මඤ්ථෙ

නිසිදිත්වා පවාරිතෙන ඉතො වා එත්තො වා සඤ්චරිතුං න ලබ්භති. සචෙ පන නං සහ මඤ්චෙන උක්ඛිපිත්වා අඤ්ඤත්තං නෙත්ති, වට්ඨති. නිපජ්ජිත්වා පවාරිතෙන නිපන්නෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බං. පරිවත්තන්නෙන යෙන පස්සෙන නිපන්නො, තස්ස යානං නාතික්කමෙතබ්බං.

121. පවාරිතෙන පන කිංකාතබ්බන්ති? යෙන ඉරියාපථෙන පවාරිතො හොති, තං විකොපෙත්වා අඤ්ඤෙන ඉරියාපථෙන චෙ භුඤ්ජති, අතිරිත්තං කාරාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. අනතිරිත්තං පන යං කිඤ්චි යාවකාලිකසඬ්භිතං බාදනීයං වා හොජනීයං වා බාදති වා භුඤ්ජති වා, අජ්ඣොභාරෙ අජ්ඣොභාරෙ පාවිත්තීයං.

තත්ථ අනතිරිත්තං නාම නාතිරිත්තං, න අධිකන්ති අත්ථො. තං පන යස්මා කප්පියකතාදිහි සත්තහි විනයකම්මාකාරෙහි අකතං වා ගිලානස්ස අනධිකං වා හොති, තස්මා පදභාජනෙ වුත්තං -

“අනතිරිත්තං නාම අකප්පියකතං හොති, අප්පට්ඨගිහිතකතං හොති, අනුච්චාරිතකතං හොති, අහත්ථපාසෙ කතං හොති, අභුත්තාවිනා කතං හොති, භුත්තාවිනා ච පවාරිතෙන ආසනා වුට්ඨිතෙන කතං හොති, ‘අලමෙතං සබ්බ’න්ති අවුත්තං හොති, න ගිලානාතිරිත්තං හොති, එතං අනතිරිත්තං නාමා”ති (පාවි. 239).

තත්ථ අකප්පියකතන්ති යං තත්ථ ඵලං වා කන්දමුලාදිං වා පඤ්චහි සමණකප්පෙහි කප්පියං අකතං, යඤ්ච අකප්පියමංසං වා අකප්පියහොජනං වා, එතං අකප්පියං නාම. තං අකප්පියං “අලමෙතං සබ්බ”න්ති ඵලං අතිරිත්තං කතම්පි “අකප්පියකත”න්ති චෙදිතබ්බං. අප්පට්ඨගිහිතකතන්ති හික්ඛුනා අප්පට්ඨගිහිතංයෙව පුරිමනයෙන අතිරිත්තං කතං. අනුච්චාරිතකතන්ති කප්පියං කාරෙතුං ආගතෙන හික්ඛුනා ඊසකම්පි අනුක්ඛිත්තං වා අනපනාමිතං වා කතං. අහත්ථපාසෙ කතන්ති කප්පියං කාරෙතුං ආගතස්ස හත්ථපාසතො බහි ධීතෙන කතං. අභුත්තාවිනා කතන්ති යො “අලමෙතං සබ්බ”න්ති අතිරිත්තං කරොති, තෙන පවාරණප්පහොනකහොජනං අභුත්තෙන කතං. භුත්තාවිනා පවාරිතෙන ආසනා වුට්ඨිතෙන කතන්ති ඉදං උත්තානමෙව. “අලමෙතං සබ්බ”න්ති අවුත්තන්ති චචිහෙදං කත්වා ඵලං අවුත්තං හොති. ඉති ඉමෙහි සත්තහි විනයකම්මාකාරෙහි යං අතිරිත්තං කප්පියං අකතං, යඤ්ච න ගිලානාතිරිත්තං, තදුභයම්පි “අනතිරිත්ත”න්ති චෙදිතබ්බං.

122. අතිරිත්තං පන තස්සෙව පටිපක්ඛනයෙන චෙදිතබ්බං. තෙනෙව වුත්තං පදභාජනෙ -

“අතිරිත්තං නාම කප්පියකතං හොති, පට්ඨගිහිතකතං හොති, උච්චාරිතකතං හොති, හත්ථපාසෙ කතං හොති, භුත්තාවිනා කතං හොති, භුත්තාවිනා පවාරිතෙන ආසනා අවුට්ඨිතෙන කතං හොති, ‘අලමෙතං

සබ්බ'න්ති චුත්තං භොති, ගිලානාතිරිත්තං භොති, එතං අතිරිත්තං නාමා'ති
(පාචි. 239).

අපිවෙත්ථ භුත්තාවිනා කතං භොතීති අනන්තරනිසින්තස්ස සභාගස්ස
භික්ඛුනො පත්තතො එකමිපි සිත්ථං වා මංසභීරං වා බාදිත්වා කතමිපි
“භුත්තාවිනාව කතං භොතී”ති වෙදිතබ්බං. ආසනා අවුට්ඨිතෙනාති එත්ථ පන
අසම්මොහත්ථං අයං විනිච්ඡයො – ද්වෙ භික්ඛු පාතොයෙව භුඤ්ජමානා පචාරිතා
භොන්ති, එකෙන තත්ථෙව නිසීදිතබ්බං, ඉතරෙන නිච්චහත්තං වා සලාකහත්තං වා
ආනෙත්වා උපඩ්ඨං තස්ස භික්ඛුනො පත්තෙ ආකිරිත්වා හත්ථං ධොවිත්වා සෙසං
තෙන භික්ඛුනා කප්පියං කාරාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. කස්මා? යඤ්චි තස්ස හත්ථෙ
ලග්ගං, තං අකප්පියං භොති. සවෙ පන පයමං නිසින්තො භික්ඛු සයමෙව තස්ස
පත්තතො හත්ථෙන ගණ්හාති, හත්ථධොවනකිච්චං නත්ථී. සවෙ පන එවං ‘කප්පියං
කාරෙත්වා භුඤ්ජන්තස්ස පුන කිඤ්චි ඛ්‍යඤ්ජනං වා බාදනීයං වා පත්තෙ ආකිරි’න්ති
යෙන පයමං කප්පියං කතං භොති, සො පුන කාතුං න ලහති. යෙන අකතං, තෙන
කාතබ්බං, යඤ්ච අකතං, තං කාතබ්බං. යෙන අකතන්ති අඤ්ඤො භික්ඛුනා යෙන
පයමං න කතං, තෙන කාතබ්බං. යඤ්ච අකතන්ති යෙන පයමං කප්පියං කතං,
තෙනපි යං අකතං, තං කාතබ්බං. පයමභාජනෙ පන කාතුං න ලබ්හති. තත්ථ භි
කරියමානෙ පයමං කතෙන සද්ධිං කතං භොති, තස්මා අඤ්ඤස්මිං භාජනෙ කාතුං
වට්ටති අධිජ්ජායො. එවං කතං පන තෙන භික්ඛුනා පයමං කතෙන සද්ධිං
භුඤ්ජිතුං වට්ටති.

කප්පියං කරොන්තෙන ව න කෙවලං පත්තෙයෙව, කුණ්ඩෙපි පච්ඡියමිපි යත්ථ
කත්ථවි පුරතො යපෙත්වා ඔනාමිතභාජනෙ කාතබ්බං. තං සවෙ භික්ඛුසතං පචාරිතං
භොති, සබ්බෙසං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, අජ්ජපචාරිතානමිපි වට්ටති. යෙන පන කප්පියං
කතං, තස්ස න වට්ටති. සවෙපි පචාරෙත්වා පිණ්ඩාය පවිට්ඨං භික්ඛුං පත්තං
ගහෙත්වා අවස්සං භුඤ්ජනකෙ මඩ්ගලනිමන්තනෙ නිසීදාපෙන්ති, අතිරිත්තං
කාරාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සවෙ තත්ථ අඤ්ඤො භික්ඛු නත්ථී, ආසනසාලං වා
විහාරං වා පත්තං පෙසෙත්වා කාරෙතබ්බං, කප්පියං කරොන්තෙන පන
අනුපසම්පන්නස්ස හත්ථෙ ධීතං න කාතබ්බං. සවෙ ආසනසාලායං අඛ්‍යත්තො
භික්ඛු භොති, සයං ගන්ත්වා කප්පියං කාරාපෙත්වා ආනෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං.

ගිලානාතිරිත්තන්ති එත්ථ න කෙවලං යං ගිලානස්ස භුත්තාවසෙසං භොති, තං
ගිලානාතිරිත්තං, අථ ඛො යං කිඤ්චි ගිලානං උද්දිස්ස “අජ්ජ වා යදා වා ඉච්ඡති, තදා
බාදිස්සති”ති ආහං, තං සබ්බං ගිලානාතිරිත්තන්ති වෙදිතබ්බං. යාමකාලිකං පන
සත්තාහකාලිකං යාවජ්චිකං වා යං කිඤ්චි අනාතිරිත්තං ආහාරත්ථාය
පරිභුඤ්ජන්තස්ස අජ්ඣොභාරෙ අජ්ඣොභාරෙ දුක්කටං. සවෙ පන යාමකාලිකාදීනි
ආමිසසංසට්ඨානි භොන්ති, ආහාරත්ථායපි අනාහාරත්ථායපි පටිග්ගහෙත්වා
අජ්ඣොභාරන්තස්ස පාවිත්තියමෙව, අසංසට්ඨානි පන සති පච්චයෙ භුඤ්ජන්තස්ස
අනාපත්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬගහෙ

පචාරණාවිනිවිජයකථා සමත්තා.

22. පබ්බජ්ජාවිනිවිජයකථා

123. පබ්බජ්ජාති එත්ථ පන පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං කුලපුත්තං පබ්බාජෙත්තෙන යෙ පාළියං “න භික්ඛවෙ පඤ්චහි ආබාධෙහි ඵ්ථිධො පබ්බාජෙතබ්බො” තිආදිනා (මහාව. 89) පටික්ඛිත්තා පුග්ගලා, තෙ වජ්ජෙත්වා පබ්බජ්ජාදොසවිරහිතො පුග්ගලො පබ්බාජෙතබ්බො. තත්තායං විනිවිජයො (මහාව. අට්ඨ. 88) – කුට්ඨං ගණ්ඨො කිලාසො සොසො අපමාරොති ඉමෙහි පඤ්චහි ආබාධෙහි ඵ්ථිධො න පබ්බාජෙතබ්බො, පබ්බාජෙත්තො පන දුක්ඛං ආපජ්ජති “යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛංසං” ති වුත්තත්තා. තත්ථ කුට්ඨන්ති රත්තකුට්ඨං වා හොතු කාළකුට්ඨං වා, යං කිඤ්චි කිට්ඨදද්දඋකච්ඡුආදිප්පහෙදම්පි සබ්බං කුට්ඨමෙවාති වුත්තං. තඤ්චෙ නබ්බිට්ඨිප්පමාණම්පි වඩ්ඪනකපක්ඛෙ යීතං හොති, න පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන නිවාසනපාචුරණෙහි පකතිපට්ඨිජන්තට්ඨානෙ නබ්බිට්ඨිප්පමාණං අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ යීතං හොති, වට්ටති. “මුඛෙ පන හත්ථපාදපිට්ඨිසු වා සචෙපි අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ යීතං, නබ්බිට්ඨිතො ව බුද්දකතරම්පි න වට්ටතියෙවා” ති කරුන්දියං වුත්තං. තිකිච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙත්තෙනපි පකතිවණ්ණෙ ජාතෙයෙව පබ්බාජෙතබ්බො, ගොධාපිට්ඨිසදිසවුණ්ණඔකිරණසරීරම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති.

ගණ්ඨොති මෙදගණ්ඨො වා හොතු අඤ්ඤො වා, යො කොචි කොලට්ඨිමත්තකොපි චෙ වඩ්ඪනකපක්ඛෙ යීතො ගණ්ඨො හොති, න පබ්බාජෙතබ්බො. පට්ඨිජන්තට්ඨානෙ පන කොලට්ඨිමත්තෙ අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ යීතෙ වට්ටති, මුඛාදිකෙ අප්පට්ඨිජන්තට්ඨානෙ අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ යීතෙපි න වට්ටති. තිකිච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙත්තෙනපි සරීරං සච්ඡවිං කාරාපෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. උණ්ණිගණ්ඨා නාම හොන්ති ගොථනකා විය අඬගුලිකා විය ව තත්ථ තත්ථ ලම්බන්ති, එතෙපි ගණ්ඨායෙව, තෙසු සති පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. දහරකාලෙ ඛරපිළකා යොබ්බන්තකාලෙ ව මුඛෙ බරපිළකා නාම හොන්ති, මහල්ලකකාලෙ නස්සන්ති, න තා ගණ්ඨසඬ්ඛං ගච්ඡන්ති, තාසු සති පබ්බාජෙතුං වට්ටති. අඤ්ඤා පන සරීරෙ බරපිළකා නාම, අපරා පදුමකණ්ණිකා නාම හොන්ති, අඤ්ඤා සාසපඬ්ඡකා නාම සාසපමත්තායෙව සකලසරීරං ඵරන්ති, සබ්බා කුට්ඨජාතිකාව, තාසු සති න පබ්බාජෙතබ්බො.

කිලාසොති න භිජ්ජනකං න පග්ගරණකං පදුමපුණ්ඩරිකපත්තවණ්ණං කුට්ඨං. යෙන ගුන්තං විය සබලං සරීරං හොති, තස්මිං කුට්ඨෙ වුත්තනයෙනෙව විනිවිජයො චෙදිතබ්බො. සොසොති සොසබ්බායි. තස්මිං සති න පබ්බාජෙතබ්බො. අපමාරොති පිත්තුම්මාදො වා යක්ඛුම්මාදො වා. තත්ථ පුබ්බවෙරිකෙන අමනුස්සෙන ගහිතො දුත්තිකිච්ඡො හොති, අප්පමත්තකෙපි පන අපමාරෙ සති න පබ්බාජෙතබ්බො.

124. “න, හික්බවෙ, රාජහටො පබ්බාජෙනබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (මහාව. 90) වචනතො රාජහටොපි න පබ්බාජෙනබ්බො. එත්ථ ච අමච්චො වා හොතු මහාමත්තො වා සෙවකො වා කිඤ්චි යානන්තරං පත්තො වා අප්පත්තො වා, යො කොච්චි රඤ්ඤො හත්තවෙනනහටො, සබ්බො රාජහටොති සඬ්ඛං ගච්ඡති, සො න පබ්බාජෙනබ්බො. තස්ස පන පුත්තනත්තභාතුකා යෙ රාජතො හත්තවෙනනං න ගණ්හන්ති, තෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති. යො පන රාජතො ලද්ධං නිබද්ධහොගං වා මාසසංවච්ඡරපරිබ්බයං වා රඤ්ඤොයෙව නිය්‍යාදෙති, පුත්තභාතුකෙ වා තං යානං සම්පට්ච්ඡාපෙත්වා රාජානං “න දානාහං දෙවස්ස හටො”ති ආපුච්ඡති, යෙන වා යංකාරණා වෙනනං ගහිතං, තං කම්මං කතං හොති, යො වා “පබ්බජස්සු”ති රඤ්ඤො අනුඤ්ඤාතො හොති, තම්පි පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

125. වොරොපි ධජබන්ධො න පබ්බාජෙනබ්බො “න, හික්බවෙ, ධජබන්ධො වොරො පබ්බාජෙනබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (මහාව. 91) වුත්තත්තා. තත්ථ ධජං බන්ධිත්වා විය විවරතීති ධජබන්ධො, මූලදෙවාදයො විය ලොකෙ පාකටොති වුත්තං හොති. තස්මා යො ගාමසාතං වා පන්ථදුහනං වා නගරෙ සන්ධිවිජේදාදිකම්මං වා කරොන්තො විවරති, පඤ්ඤායති ච “අසුකො නාම ඉදං ඉදං කරොති”ති, සො න පබ්බාජෙනබ්බො. යො පන රාජපුත්තො රජ්ජං පත්ථෙත්තො ගාමසාතාදීති කරොති, සො පබ්බාජෙනබ්බො. රාජානො හි තස්මිං පබ්බජිතෙ තුස්සන්ති, සථෙ පන න තුස්සන්ති, න පබ්බාජෙනබ්බො. පුබ්බෙ මහාජනෙ පාකටො වොරො පච්ඡා වොරකම්මං පභාය පඤ්ච සීලානි සමාදියති, තඤ්චෙ මනුස්සා එවං ජානන්ති, පබ්බාජෙනබ්බො. යෙ පන අම්බලබුජාදිවොරකා සන්ධිවිජේදාදිවොරා එව වා අදිස්සමානා ථෙය්‍යං කරොන්ති, පච්ඡාපි “ඉමිනා නාම ඉදං කත”න්ති න පඤ්ඤායන්ති, තෙපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

126. කාරහෙදකො පන වොරො න පබ්බාජෙනබ්බො “න, හික්බවෙ, කාරහෙදකො වොරො පබ්බාජෙනබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (මහාව. 92) වුත්තත්තා. තත්ථ කාරො වුවිච්චි බන්ධනාගාරං. ඉධ පන අන්ද්වන්ධනං වා හොතු සඬ්ඛලිකබන්ධනං වා රජ්ජුබන්ධනං වා ගාමබන්ධනං වා නිගමබන්ධනං වා නගරබන්ධනං වා පූරිසගුත්ති වා ජනපදබන්ධනං වා දීපබන්ධනං වා, යො එතෙසු යං කිඤ්චි බන්ධනං හින්දිත්වා වා ඡින්දිත්වා වා මුඤ්චිත්වා වා විවරිත්වා වා අපස්සමානානං වා පලායති, සො කාරහෙදකොති සඬ්ඛං ගච්ඡති. තස්මා ඊදිසො කාරහෙදකො වොරො දීපබන්ධනං හින්දිත්වා දීපන්තරං ගතොපි න පබ්බාජෙනබ්බො. යො පන න වොරො, කෙවලං හත්ථකම්මං අකරොන්තො “එවං නො අපලායන්තො කරිස්සති”ති රාජයුත්තාදීහි බද්ධො, සො කාරං හින්දිත්වා පලාතොපි පබ්බාජෙනබ්බො. යො පන ගාමනිගමපට්ටනාදීති කෙණ්ඩා ගහෙත්වා තං අසම්පාදෙන්තො බන්ධනාගාරං පවෙසිතො හොති, සොපි පලායිත්වා ආගතො න පබ්බාජෙනබ්බො. යොපි කසිකම්මාදීහි ධනං සම්පාදෙන්වා ජීවන්තො “නිධානං ඉමිනා ලද්ධ”න්ති පෙසුඤ්ඤං උපසංහරිත්වා කෙනවි බන්ධාපිතො හොති, තං තත්ථෙව පබ්බාජෙතුං න වට්ටති, පලායිත්වා ගතං පන ගතට්ඨානෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

127. “න, භික්ඛවෙ, ලිඛිතකො වොරො පබ්බාපෙතබ්බො, යො පබ්බාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (මහාව. 93) වචනතො පන ලිඛිතකො වොරො න පබ්බාපෙතබ්බො. තත්ථ ලිඛිතකො නාම යො කොච්චොරිකං වා අඤ්ඤං වා ගරුං රාජාපරාධං කත්වා පලාතො, රාජා ච නං පණ්ණෙ වා පොත්ථකෙ වා “ඉත්ථන්නාමො යත්ථ දිස්සති, තත්ථ ගහෙත්වා මාරෙතබ්බො”ති වා “හත්ථපාදාදිනි අස්ස ඡන්දිතබ්බානී”ති වා “එත්තකං නාම දණ්ඩං ආහරාපෙතබ්බො”ති වා ලිඛාපෙති, අයං ලිඛිතකො නාම, සො න පබ්බාපෙතබ්බො.

128. කසාහතො කතදණ්ඩකම්මොපි න පබ්බාපෙතබ්බො “න, භික්ඛවෙ, කසාහතො කතදණ්ඩකම්මො පබ්බාපෙතබ්බො, යො පබ්බාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (මහාව. 94) වචනතො. එත්ථ පන යො වචනපෙසනාදිනි අකරොන්තො හඤ්ඤති, න සො කතදණ්ඩකම්මො. යො පන කෙණ්ඩා වා අඤ්ඤා වා කිඤ්චි ගහෙත්වා බාදිත්වා පුන දාතුං අසක්කොන්තො “අයමෙව තෙ දණ්ඩො හොතු”ති කසාහි හඤ්ඤති, අයමෙව කසාහතො කතදණ්ඩකම්මො. සො ච කසාහි වා හතො හොතු අධිභිදණ්ඩකාදීනං වා අඤ්ඤතරෙන, යාව අල්ලවණො හොති, න තාව පබ්බාපෙතබ්බො, වණෙ පන පාකතිකෙ කත්වා පබ්බාපෙතබ්බො. සචෙ පන ඡාණ්ඩි වා කප්පරෙහි වා නාළිකෙරපාසාණාදිහි වා සාතෙත්වා මුත්තො හොති, සරිරෙ වස්ස ගණ්ඨියො පඤ්ඤායන්ති, න පබ්බාපෙතබ්බො, එාසුකං කත්වා එව ගණ්ඨියු සන්තිසිත්තාසු පබ්බාපෙතබ්බො.

129. ලක්ඛණාහතො පන කතදණ්ඩකම්මො න පබ්බාපෙතබ්බො “න, භික්ඛවෙ, ලක්ඛණාහතො කතදණ්ඩකම්මො පබ්බාපෙතබ්බො, යො පබ්බාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (මහාව. 95) වචනතො. එත්ථපි කතදණ්ඩකම්මහාවො පුරිමනෙයෙනෙව වෙදිතබ්බො. යස්ස පන නලාටෙ වා උගරුආදියු වා තත්තෙන ලොහෙන ලක්ඛණං ආහතං හොති, සො සචෙ භුජිස්සො, යාව අල්ලවණො හොති, තාව න පබ්බාපෙතබ්බො. සචෙපිස්ස වණා රුළුහා හොන්ති ඡට්ඨා සමපරිච්ඡෙදා, ලක්ඛණං න පඤ්ඤායති, තිමණ්ඩලං නිවත්ථස්ස උත්තරාසඬිගෙ කතෙ පටිච්ඡන්තොකාසෙ චෙ හොති, පබ්බාපෙතුං වට්ටති, අප්පට්ච්ඡන්තොකාසෙ චෙ, න වට්ටති.

130. “න, භික්ඛවෙ, ඉණ්ඩකො පබ්බාපෙතබ්බො, යො පබ්බාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (මහාව. 96) වචනතො ඉණ්ඩකොපි න පබ්බාපෙතබ්බො. තත්ථ ඉණ්ඩකො නාම යස්ස පිතිපිතාමහෙහි වා ඉණං ගහිතං හොති, සයං වා ඉණං ගහිතං හොති, යං වා ආයපෙත්වා මාතාපිතූහි කිඤ්චි ගහිතං හොති, සො තං ඉණං පරෙසං ධාරෙතීති ඉණ්ඩකො. යං පන අඤ්ඤෙ ඤාතකා ආයපෙත්වා කිඤ්චි ගණ්හන්ති, සො න ඉණ්ඩකො. න හි තෙ තං ආයපෙතුං ඉස්සරා, තස්මා තං පබ්බාපෙතුං වට්ටති, ඉතරං න වට්ටති. සචෙ පනස්ස ඤාතිසාලොහිතා “මයං දස්සාම, පබ්බාපෙථ න”න්ති ඉණං අත්තනො භාරං කරොන්ති, අඤ්ඤො වා කොච්චි තස්ස ආචාරසම්පත්තිං දිස්වා “පබ්බාපෙථ නං, අහං ඉණං දස්සාමි”ති වදති, පබ්බාපෙතුං වට්ටති. තෙසු අසති භික්ඛූනා තථාරූපස්ස උපට්ඨාකස්සපි ආරොචෙතබ්බං.

“සහෙතුකො සත්තො ඉණපලිබොධෙන න පබ්බජති” ති. සචෙ සො පටිපජ්ජති, පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපි අත්තනො කජ්ජියහණ්ඩං අත්ථි, “එතං දස්සාමි” ති පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන නෙව ඤාතකාදයො පටිපජ්ජන්ති, න අත්තනො ධනං අත්ථි, “පබ්බාජෙත්වා භික්ඛාය වරින්වා මොචෙස්සාමි” ති පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. සචෙ පබ්බාජෙති, දුක්ඛං. පලාතොපි ආනෙත්වා දාතබ්බො. නො චෙ දෙති, සබ්බං ඉණං ගීවා හොති. අජානිත්වා පබ්බාජයතො අනාපත්ති, පස්සන්තෙන පන ආනෙත්වා ඉණසාමිකානං දස්සෙතබ්බො, අපස්සන්තස්ස ගීවා න හොති.

සචෙ ඉණායිකො අඤ්ඤං දෙසං ගන්ත්වා පුච්ඡියමානොපි “නාහං කස්සචි කිඤ්චි ධාරෙමි” ති වත්වා පබ්බජති, ඉණසාමිකො ච තං පරියෙසන්තො තත්ථ ගච්ඡති, දහරො තං දිස්වා පලායති, සො ථෙරං උපසඬකමිත්වා “අයං, හන්තෙ, කෙන පබ්බාජිතො, මම එත්තකං නාම ධනං ගහෙත්වා පලාතො” ති වදති, ථෙරෙන වත්තබ්බං “මයා, උපාසක, ‘අණණො අහ’න්ති වදන්තො පබ්බාජිතො, කිං දානි කරොමි, පස්ස මෙ පත්තච්චර”න්ති. අයං තත්ථ සාමිචි. පලාතෙ පන ගීවා න හොති. සචෙ පන නං ථෙරස්ස සම්මුඛාව දිස්වා “අයං මම ඉණායිකො” ති වදති, “තච ඉණායිකං ත්වමෙව ජානාහි” ති වත්තබ්බො, එවමිපි ගීවා න හොති. සචෙපි සො “පබ්බජිතො අයං දානි කුහිං ගමිස්සති” ති වදති, ථෙරෙන “ත්වංයෙව ජානාහි” ති වත්තබ්බො. එවමිපිස්ස පලාතෙ ගීවා න හොති. සචෙ පන ථෙරො “කුහිං දානි අයං ගමිස්සති, ඉධෙව අච්ඡතු” ති වදති, සො චෙ පලායති, ගීවා හොති. සචෙ සො සහෙතුකො සත්තො හොති වත්තසම්පන්නො, ථෙරෙන “ථිදිසො අය”න්ති වත්තබ්බං. ඉණසාමිකො චෙ “සාධු” ති විස්සජ්ජෙති, ඉච්චෙතං කුසලං, “උපඬිච්ඡපඬිසං දෙථා” ති වදති, දාතබ්බං. අපරෙන සමයෙන අතිආරාධකො හොති, “සබ්බං දෙථා” ති චුත්තෙපි දාතබ්බමෙව. සචෙ පන උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීසු කුසලො හොති බහුපකාරො භික්ඛුනං, භික්ඛාචාරවත්තෙන පරියෙසිත්වාපි ඉණං දාතබ්බමෙව.

131. දාසොපි න පබ්බාජෙතබ්බො “න, භික්ඛවෙ, දාසො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙයා, ආපත්ති දුක්ඛංස්සා” ති (මහාව. 97) වචනතො. තත්ථ වත්තාරො දාසා අන්තොජාතො ධනක්කිතො කරමරානීතො සාමං දාසබ්බං උපගතොති. තත්ථ අන්තොජාතො නාම ජාතියා දාසො සරදාසියා පුත්තො. ධනක්කිතො නාම මාතාපිතුනං සන්තිකා පුත්තො වා සාමිකානං සන්තිකා දාසො වා ධනං දත්වා දාසචාරිත්තං ආරොපෙත්වා කීතො. එතෙ ද්වෙපි න පබ්බාජෙතබ්බො. පබ්බාජෙන්නෙන තත්ථ තත්ථ චාරිත්තවසෙන අදාසෙ කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. කරමරානීතො නාම තිරොරට්ඨං විලොපං වා කත්වා උපලාපෙත්වා වා තිරොරට්ඨතො භුජිස්සමානුසකානි ආහරන්ති, අන්තොරට්ඨෙයෙව වා කතාපරාධං කිඤ්චි ගාමං රාජා “විලුම්පථා” ති ච ආණාපෙති, තතො මානුසකානිපි ආහරන්ති, තත්ථ සබ්බෙ පුරිසා දාසා, ඉත්ථියො දාසියො. එවරුපො කරමරානීතො දාසො යෙහි ආනීතො, තෙසං සන්තිකෙ වසන්තො වා බන්ධනාගාරෙ බද්ධො වා පුරිසෙහි රක්ඛියමානො වා න පබ්බාජෙතබ්බො, පලායිත්වා පන ගතො ගතට්ඨානෙ

පබ්බාඡෙනබ්බො. රඤ්ඤා තුට්ඨෙන “කරමරානීතකෙ මුඤ්චං” ති වත්වා වා සබ්බසාධාරණෙන වා නයෙන බන්ධනමොක්ඛෙ කතෙ පබ්බාඡෙනබ්බොව.

සාමං දාසඛ්‍යං උපගතො නාම ජීවිතහෙතු වා ආරක්ඛහෙතු වා “අහං තෙ දාසො” ති සයමෙව දාසභාවං උපගතො රාජුනං හත්ථිඅස්සගොමහිංසගොපකාදයො විය. තාදිසො දාසො න පබ්බාඡෙනබ්බො. රඤ්ඤො වණ්ණදාසීනං පුත්තා හොන්ති අමච්චපුත්තසදිසා, තෙපි න පබ්බාඡෙනබ්බො. භුජිස්සිත්ථියො අසඤ්ඤතා වණ්ණදාසීහි සද්ධිං විවරන්ති, තාසං පුත්තෙ පබ්බාඡෙතුං වට්ටති. සචෙ සයමෙව පණ්ණං ආරොපෙන්නි, න වට්ටති. භට්ඨපුත්තගණාදීනං දාසාපි තෙහි අදින්නා න පබ්බාඡෙනබ්බො. විහාරෙසු රාජුහි ආරාමිකදාසා නාම දින්නා හොන්ති, තෙපි පබ්බාඡෙතුං න වට්ටති, භුජිස්සෙ කත්වා පන පබ්බාඡෙතුං වට්ටති. මහාපච්චරියං “අත්තොජාතධනක්කීතකෙ ආනෙත්වා හික්ඛුසඬ්ඝස්ස ‘ආරාමිකෙ දෙමා’ ති දෙන්නි, තක්කං සීසෙ ආසිත්තකසදිසාව හොන්ති, තෙ පබ්බාඡෙතුං වට්ටති” ති චුත්තං. කුරුන්දියං පන “ආරාමිකං දෙමාති කප්පියවොහාරෙන දෙන්නි, යෙන කෙනචි වොහාරෙන දින්නො හොතු, නෙව පබ්බාඡෙනබ්බො” ති චුත්තං. දුග්ගතමනුස්සා “සඬ්ඝං නිස්සාය ජීවිස්සාමා” ති විහාරෙ කප්පියකාරකා හොන්ති, එතෙ පබ්බාඡෙතුං වට්ටති. යස්ස මාතෘපිතරො දාසා, මාතා එව වා දාසී, පිතා අදාසො, තං පබ්බාඡෙතුං න වට්ටති. යස්ස පන මාතා අදාසී, පිතා දාසො, තං පබ්බාඡෙතුං වට්ටති. හික්ඛුස්ස ඤාතකා වා උපට්ඨාකා වා දාසං දෙන්නි “ඉමං පබ්බාඡෙට්, තුම්භාකං වෙය්‍යාවච්චං කරිස්සති” ති, අත්තනො වාස්ස දාසො අත්ථි, භුජිස්සො කතොව පබ්බාඡෙනබ්බො. සාමිකා දාසං දෙන්නි “ඉමං පබ්බාඡෙට්, සචෙ අහිරම්ස්සති, අදාසො. විබ්භම්ස්සති වෙ, අම්භාකං දාසොව හවිස්සති” ති, අයං තාවකාලිකො නාම, තං පබ්බාඡෙතුං න වට්ටතීති කුරුන්දියං චුත්තං. නිස්සාමිකදාසො හොති, සොපි භුජිස්සො කතොව පබ්බාඡෙනබ්බො. අජානන්තො පබ්බාඡෙත්වා උපසම්පාදෙත්වා වා පච්ඡා ජානන්ති, භුජිස්සං කාතුමෙව වට්ටති.

ඉමස්ස ච අත්ථස්ස පකාසනත්ථං ඉදං වත්ථුං වදන්ති – එකා කිර කුලදාසී එකෙන සද්ධිං අනුරාධපුරා පලායිත්වා රොහණෙ වසමානා පුත්තං පට්ලහි, සො පබ්බජිත්වා උපසම්පන්නකාලෙ ලජ්ජී කුක්කුච්චකො අහොසි. අටෙකදිවසං මාතරං පුච්ඡ “කිං උපාසිකෙ තුම්භාකං භාතා වා හගිනී වා නත්ථි, න කිඤ්චි ඤාතකං පස්සාමී” ති. තාත, අහං අනුරාධපුරෙ කුලදාසී, තව පිතරා සද්ධිං පලායිත්වා ඉධ වසාමිති. සීලවා හික්ඛු “අසුද්ධා කිර මෙ පබ්බජ්ජා” ති සංවෙගං ලහිත්වා මාතරං තස්ස කුලස්ස නාමගොත්තං පුච්ඡිත්වා අනුරාධපුරං ආගමිම තස්ස කුලස්ස සරද්ඵාරෙ අට්ඨාසි, “අතිච්ඡට්, හන්තෙ” ති චුත්තෙපි නාතික්කමි. තෙ ආගන්ත්වා “කිං, හන්තෙ” ති පුච්ඡිංසු. “තුම්භාකං ඉත්ථන්නාමා දාසී පලාතා අත්ථි” ති? “අත්ථි, හන්තෙ”. අහං තස්සා පුත්තො, සචෙ මං තුම්හෙ අනුජානාට්, පබ්බජ්ජං ලහාමි, තුම්හෙ මය්හං සාමිකාති. තෙ හට්ඨතුට්ඨා හුත්වා “සුද්ධා, හන්තෙ, තුම්භාකං පබ්බජ්ජා” ති තං භුජිස්සං කත්වා මහාවිහාරෙ වසාපෙසුං චතුහි පච්චයෙහි පට්ඨගන්තා. ථෙරො තං කුලං නිස්සාය වසමානොයෙව අරහත්තං පාපුණ්ති.

132. “න, හික්බවෙ, හත්ථවිඡින්තො පබ්බාපෙතබ්බො. න පාදවිඡින්තො, න හත්ථපාදවිඡින්තො, න කණ්ණවිඡින්තො, න කණ්ණනාසවිඡින්තො, න අභිගුලිවිඡින්තො, න අළුවිඡින්තො, න කණ්ඩරවිඡින්තො, න එණහත්ථකො, න චූප්පො, න වාමනො න ගලගණ්ඨි, න ලක්ඛණාහතො, න කසාහතො, න ලිඛිතකො, න සීපදී, න පාපරොගී, න පරිසද්දසකො, න කාණො, න කුණි, න බඤ්ජො, න පක්ඛහතො, න ඡින්තිරියාපථො, න ජරාදුබ්බලො, න අන්ධො, න මුගො, න බධිරො, න අන්ධමුගො, න අන්ධබධිරො, න මුගබධිරො, න අන්ධමුගබධිරො පබ්බාපෙතබ්බො, යො පබ්බාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා” ති (මහාව. 119) වචනතො පන හත්ථවිඡින්තාදයොපි න පබ්බාපෙතබ්බො.

තත්ථ හත්ථවිඡින්තොති යස්ස හත්ථතලෙ වා මණ්ඩන්ධෙ වා කප්පරෙ වා යත්ථ කත්ථවි එකො වා ද්වෙ වා හත්ථා ඡින්තා භොන්ති. පාදවිඡින්තොති යස්ස අග්ගපාදෙ වා ගොප්ඵකෙසු වා ජඨසාය වා යත්ථ කත්ථවි එකො වා ද්වෙ වා පාදා ඡින්තා භොන්ති. හත්ථපාදවිඡින්තොති යස්ස චුත්තප්පකාරෙනෙව චතුසු හත්ථපාදෙසු ද්වෙ වා තයො වා සබ්බෙ වා හත්ථපාදා ඡින්තා භොන්ති. කණ්ණවිඡින්තොති යස්ස කණ්ණමුලෙ වා කණ්ණසක්ඛලිකාය වා එකො වා ද්වෙ වා කණ්ණා ඡින්තා භොන්ති. යස්ස පන කණ්ණාවට්ටෙ ඡිජ්ජන්ති, සක්කා ච භොති සඨ්ඨාටෙතුං, සො කණ්ණං සඨ්ඨාටෙත්වා පබ්බාපෙතබ්බො. නාසවිඡින්තොති යස්ස අප්පදකෙ වා අග්ගෙ වා එකපුටෙ වා යත්ථ කත්ථවි නාසා ඡින්තා භොති. යස්ස පන නාසිකා සක්කා භොති සන්ධෙතුං, සො තං ඵාසුකං කත්වා පබ්බාපෙතබ්බො. කණ්ණනාසවිඡින්තො උභයවසෙන වෙදිතබ්බො. අභිගුලිවිඡින්තොති යස්ස නබසෙසං අදස්සෙත්වා එකා වා බහු වා අභිගුලියො ඡින්තා භොන්ති. යස්ස පන සුත්තතත්තුමත්තම්පි නබසෙසං පඤ්ඤායති, තං පබ්බාපෙතුං වට්ටති. අළුවිඡින්තොති යස්ස චතුසු අභිගුට්ඨකෙසු අභිගුලියං චුත්තනයෙනෙව එකො වා බහු වා අභිගුට්ඨකා ඡින්තා භොන්ති. කණ්ඩරවිඡින්තොති යස්ස කණ්ඩරනාමකා මහාන්භාරු පුරතො වා පච්ඡතො වා ඡින්තා භොන්ති, යෙසු එකස්සපි ඡින්තත්තා අග්ගපාදෙන වා වඨිකමති, මූලෙන වා වඨිකමති, න පාදං පතිට්ඨාපෙතුං සක්කොති.

එණහත්ථකොති යස්ස වග්ගුලිපක්ඛකා විය අභිගුලියො සම්බද්ධා භොන්ති, එතං පබ්බාපෙතුකාමෙන අභිගුලන්තරිකායො ඵාලෙන්වා සබ්බං අන්තරවම්මං අපනෙත්වා ඵාසුකං කත්වා පබ්බාපෙතබ්බො. යස්සපි ඡ අභිගුලියො භොන්ති, තං පබ්බාපෙතුකාමෙන අධිකං අභිගුලිං ඡින්දිත්වා ඵාසුකං කත්වා පබ්බාපෙතබ්බො. චූප්පොති යො උරස්ස වා පිට්ඨියා වා පස්සස්ස වා නික්ඛන්තත්තා චූප්පරිරො. යස්ස පන කිඤ්චි කිඤ්චි අභිගපච්චඨිගං ඊසකං වඨිකං, තං පබ්බාපෙතුං වට්ටති. මහාපුරිසො එව හි චුභ්මුජුගත්තො, අවසෙසො සත්තො අචූප්පො නාම නත්ථි. වාමනොති ජඨසවාමනො වා කට්වාමනො වා උභයවාමනො වා. ජඨසවාමනස්ස කට්තො පට්ඨාය ගෙට්ඨිමකායො රස්සො භොති, උපරිමකායො පරිපුණ්ණො. කට්වාමනස්ස කට්තො පට්ඨාය උපරිමකායො රස්සො භොති, ගෙට්ඨිමකායො පරිපුණ්ණො. උභයවාමනස්ස උභොපි කායා රස්සා භොන්ති, යෙසං රස්සත්තා

භූතානං විය පරිවට්ඨමො මහාකුච්ඡිසංසදිසො අත්තභාවො හොති, තං තිව්ධම්පි පබ්බාපෙතුං න වට්ඨති.

ගලගණ්ඨිති යස්ස කුම්භණ්ඩං විය ගලෙ ගණ්ඨො හොති. දෙසනාමත්තමෙව වෙතං, යස්මිං කිස්මිඤ්චි පන පදෙසෙ ගණ්ඨෙ සති න පබ්බාපෙතබ්බො. තත්ථ විනිවිජයො “න, භික්ඛවෙ, පඤ්චභි ආබාධෙහි ඵ්ථිට්ඨො පබ්බාපෙතබ්බො” ති (මහාව. 89) එත්ථ චුත්තනායෙනෙව වෙදිතබ්බො. ලක්ඛණාභතකසාහතලිඛිතකෙසු යං වත්තබ්බං, තං හෙට්ඨා චුත්තමෙව. සීපදීති භාරපාදො චුච්චති. යස්ස පාදො ථුලො හොති සඤ්ජාතපීළකො බරො, සො න පබ්බාපෙතබ්බො. යස්ස පන න තාව බරභාවං ගණ්භාති, සක්කා හොති උපනාහං බන්ධිත්වා උදකආවාටෙ පවෙසෙත්වා උදකවාලිකාය පුරෙත්වා යථා සිරා පඤ්ඤායන්ති, ජඩ්ඝා ව තෙලනාලිකා විය හොති, එවං මිලාපෙතුං, තස්ස පාදං ඊදිසං කත්වා තං පබ්බාපෙතුං වට්ඨති. සවෙ පුන වඩ්ඪති, උපසම්පාදෙන්තෙනපි තථා කත්වා උපසම්පාදෙතබ්බො. පාපරොගීති අරිසහගන්දරපිත්තසෙම්භකාසසොසාදිසු යෙන කෙනපි රොගෙන නිව්වාතුරො අතෙකිච්ඡරොගො ජෙගුවිජො අමනාපො, අයං න පබ්බාපෙතබ්බො.

133. පරිසද්දසකොති යො අත්තනො විරූපතාය පරිසං දූසෙති, අතිදීසො වා හොති අඤ්ඤෙසං සීසජ්ජමාණනාහිජ්ජදෙසො, අතිරස්සො වා උභයවාමනභූතරූපං විය, අතිකාලො වා කුම්භිකත්තෙත්තෙ බාණුකො විය, අවිවොදානො වා දධිකත්තාදීහි පමජ්ජිතතම්බලොභවණ්ණො, අතිකිසො වා මන්දමංසලොහිතො අට්ඨිසිරාවම්බසරිරො විය, අතිථුලො වා භාරියමංසො මහොදරො මහාභූතසදිසො, අහිමහන්තසීසො වා පච්ඡිං සීසෙ කත්වා යීතො විය, අතිබුද්දකසීසො වා සරීරස්ස අනනුරූපෙන අතිබුද්දකෙන සීසෙන සමන්තාගතො, කුටකුටසීසො වා තාලඵලපිණ්ඩසදිසෙන සීසෙන සමන්තාගතො, සිබරසීසො වා උද්ධං අනුපුබ්බතනුකෙන සීසෙන සමන්තාගතො, නාලිසීසො වා මහාවෙණුපබ්බසදිසෙන සීසෙන සමන්තාගතො, කජ්ජසීසො වා පබ්භාරසීසො වා වතුසු පස්සෙසු යෙන කෙනපි පස්සෙන ඔනතෙන සීසෙන සමන්තාගතො, වණසීසො වා පුතිසීසො වා කණ්ණිකකෙසො වා පාණකෙහි බායිතකෙදාරෙ සස්සසදිසෙහි තහිං තහිං උට්ඨිතෙහි කෙසෙහි සමන්තාගතො, නිල්ලොමසීසො වා ථුලථද්ධකෙසො වා තාලහීරසදිසෙහි කෙසෙහි සමන්තාගතො, ජාතිපලිතෙහි පණ්ඩරකෙසො වා පකතිතම්බකෙසො වා ආදිත්තෙහි විය කෙසෙහි සමන්තාගතො, ආවට්ඨසීසො වා ගුන්තං සරීරෙ ආවට්ඨසදිසෙහි උද්ධග්ගෙහි කෙසාවට්ඨෙහි සමන්තාගතො, සීසලොමෙහි සද්ධිං එකාබද්ධහමුකලොමො වා ජාලබද්ධෙන විය නලාටෙන සමන්තාගතො.

සමබද්ධහමුකො වා නිල්ලොමහමුකො වා මක්කටහමුකො වා අතිමහන්තක්ඛි වා අතිබුද්දකක්ඛි වා මහිංසවම්මෙ වාසිකොණෙන පහරිත්වා කතඡද්දසදිසෙහි අක්ඛිති සමන්තාගතො, විසමක්ඛි වා එකෙන මහන්තෙන, එකෙන බුද්දකෙන අක්ඛිතා සමන්තාගතො, විසමවක්කලො වා එකෙන උද්ධං, එකෙන අධොති එවං විසමජාතෙහි අක්ඛිවක්කෙහි සමන්තාගතො, කෙකරො වා ගම්හීරක්ඛි වා යස්ස

ගම්භීරෙ උදපානෙ උදකතාරකා විය අක්ඛිතාරකා පඤ්ඤායන්ති, නික්ඛන්තක්ඛි වා යස්ස කක්කටස්සෙව අක්ඛිතාරකා නික්ඛන්තා භොන්ති, භත්ථිකණ්ණො වා මහන්තාහි කණ්ණසක්ඛලීහි සමන්තාගතො, මුසිකකණ්ණො වා ජතුකකණ්ණො වා බුද්දකාහි කණ්ණසක්ඛලීහි සමන්තාගතො, ඡිද්දමත්තකණ්ණො වා යස්ස විනා කණ්ණසක්ඛලීහි කණ්ණවිඡිද්දමත්තමෙව භොති, අවිද්ධකණ්ණො වා, යොනකජාතිකො පන පරිසද්ධසකො න භොති, සභාවොයෙව හි සො තස්ස. කණ්ණහගන්දරිකො වා නිව්වජ්ජනිතා කණ්ණොන සමන්තාගතො, ගණ්ඩකණ්ණො වා සදා පග්ගරිතපුබ්බෙන කණ්ණොන සමන්තාගතො, ටඨිකිතකණ්ණො වා ගොහත්තනාලිකාය අග්ගසදිසෙහි කණ්ණොහි සමන්තාගතො, අතිපිඨගලක්ඛි වා, මධුපිඨගලං පන පබ්බාපේතුං වට්ටති. නිජ්ජමුමක්ඛි වා අස්සුපග්ගරණක්ඛි වා පුජ්ඣිතක්ඛි වා අක්ඛිපාකෙන සමන්තාගතක්ඛි වා.

අතිමහන්තනාසිකො වා අතිබුද්දකනාසිකො වා විපිටනාසිකො වා මජ්ඣෙ අජ්ජතිට්ඨතිත්වා එකපස්සෙ යිතවඨිකනාසිකො වා දීඝනාසිකො වා සුකතුණ්ඩසදිසාය ජිව්භාය ලෙහිතුං සක්කුණොයාය නාසිකාය සමන්තාගතො, නිව්චං පග්ගරිතසිඨිසාණිකනාසො වා, මහාමුඛො වා යස්ස පට්ඨගමණ්ඩුකස්සෙව මුඛනිමිත්තංයෙව මහන්තං භොති, මුඛං පන ලාබුසදිසං අතිබුද්දකං, හින්තමුඛො වා වඨිකමුඛො වා මහාඔට්ඨො වා උක්ඛලිමුඛවට්ටිසදිසෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්තාගතො, තනුකඔට්ඨො වා හෙරිවම්මසදිසෙහි දන්තෙ පිදහිතුං අසමත්ථෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්තාගතො, මහාධරොට්ඨො වා තනුකඋත්තරොට්ඨො වා තනුකඅධරොට්ඨො වා මහාඋත්තරොට්ඨො වා ඔට්ඨජින්නකො වා එළමුඛො වා උජ්ජක්කමුඛො වා සඨිබතුණ්ඩකො වා බහි සෙනෙහි අන්තො අතිරත්තෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්තාගතො, දුග්ගන්ධකුණපමුඛො වා, මහාදන්තො වා අට්ඨකදන්තසදිසෙහි දන්තෙහි සමන්තාගතො, අසුරදන්තො වා හෙට්ඨා වා උපරි වා බහි නික්ඛන්තදන්තො, යස්ස පන සක්කා භොති ඔට්ඨෙහි පිදහිතුං, කථෙන්නස්සෙව පඤ්ඤායන්ති, නො අකථෙන්නස්ස, තං පබ්බාපේතුං වට්ටති. සුතිදන්තො වා නිද්දන්තො වා අතිබුද්දකදන්තො වා යස්ස පන දන්තන්තරෙ කලන්දකදන්තො විය සුබුමදන්තො භොති, තං පබ්බාපේතුං වට්ටති.

මහාහනුකො වා ගොහනුසදිසෙන හනුනා සමන්තාගතො, දීඝහනුකො වා විපිටහනුකො වා අන්තොපවිට්ඨෙන විය අතිරස්සෙන හනුකෙන සමන්තාගතො, හින්තහනුකො වා වඨිකහනුකො වා නිම්මස්සදායීකො වා හික්ඛුනීසදිසමුඛො, දීඝගලො වා බකගලසදිසෙන ගලෙන සමන්තාගතො, රස්සගලො වා අන්තොපවිට්ඨෙන විය ගලෙන සමන්තාගතො, හින්තගලො වා භට්ඨඅංසකූටො වා අභත්ථො වා එකභත්ථො වා අතිරස්සභත්ථො වා අතිදීඝභත්ථො වා හින්තඋරො වා හින්තපිට්ඨි වා කච්ඡුගත්තො වා කණ්ඩුගත්තො වා දද්දුගත්තො වා ගොධාගත්තො වා යස්ස ගොධාය විය ගත්තතො වුණ්ණානි පතන්ති. සබ්බඤ්ඤෙතං විරූපකරණං සන්ධාය විත්ථාරිතවසෙන චුත්තං, විනිවිජයො පනෙත්ථ පඤ්චාබාධෙසු චුත්තනයෙන වෙදිතබ්බො.

හට්ඨකට්තො වා මහාආනිසදො වා උද්ධනකුටසදිසෙහි ආනිසදමංසෙහි අවිචුල්ගතෙහි සමන්තාගතො, මහාඋරුකො වා වාතණ්ඩිකො වා මහාජාණුකො වා සඨසට්ටනජාණුකො වා දීඝජඨිසො වා යට්ඨිසදිසජඨිසො, විකටො වා සඨසට්ටො වා උබ්බද්ධපිණ්ඩිකො වා, සො දුට්ඨො හෙට්ඨා ඔරුල්භාහි වා උපරි ආරුල්භාහි වා මහනීහි ජඨිසපිණ්ඩිකාහි සමන්තාගතො, මහාජඨිසො වා ථුලජඨිසපිණ්ඩිකො වා මහාපාදො වා මහාපණ්හි වා පිට්ඨිකපාදො වා පාදවෙමජ්ඣකො උට්ඨිතජඨිසො, වඨිකපාදො වා, සො දුට්ඨො අන්තො වා ඛහි වා පරිවත්තපාදො, ගණ්ඨිකභිගුලි වා සිඨිගිවෙරඵණසදිසාහි අභිගුලිහි සමන්තාගතො, අන්ධනබො වා කාළවණ්ණෙහි පුනිනබෙහි සමන්තාගතො, සබ්බොපි ඵස පරිසද්දසකො. ඵවරුපො පරිසද්දසකො න පබ්බාපේතබ්බො.

134. කාණොති පසන්තන්ධො වා හොතු පුජ්ථාදීහි වා උපහතපසාදො, ද්වීහි වා එකෙන වා අක්ඛිනා න පස්සති, සො න පබ්බාපේතබ්බො. මහාපච්චරියං පන එකක්ඛිකාණො ‘‘කාණො’’ති චුත්තො, ද්විඅක්ඛිකාණො අන්ධෙන සඨගහිතො. මහාඅට්ඨකථායං ජච්චන්ධො ‘‘අන්ධො’’ති චුත්තො. තස්මා උභයමිපි පරියායෙන යුජ්ජති. කුණ්හි හත්ථකුණි වා පාදකුණි වා අභිගුලිකුණි වා, යස්ස එතෙසු හත්ථාදීසු යං කිඤ්ච වඨිකං පඤ්ඤායති. ඛඤ්ජොති නතජාණුකො වා හින්තජඨිසො වා මජ්ඣකෙ සංකුට්තපාදත්තා කුණ්ඨපාදකො වා පිට්ඨිපාදමජ්ඣකෙ වඨිකමන්තො, අග්ගෙ සංකුට්තපාදත්තා කුණ්ඨපාදකො වා පිට්ඨිපාදග්ගෙන වඨිකමන්තො, අග්ගපාදෙනෙව වඨිකමනඛඤ්ජො වා පණ්හිකාය වඨිකමනඛඤ්ජො වා පාදස්ස බාහිරන්තෙන වඨිකමනඛඤ්ජො වා පාදස්ස අභිහන්තරෙන වඨිකමනඛඤ්ජො වා ගොජ්ඣකානං උපරි හග්ගත්තා සකලෙන පිට්ඨිපාදෙන වඨිකමනඛඤ්ජො වා. සබ්බොපෙස ඛඤ්ජොයෙව, න පබ්බාපේතබ්බො.

පක්ඛගතොති යස්ස එකො හත්ථො වා පාදො වා අද්ධසරීරං වා සුඛං න වහති. ඡින්තිරියාපථොති පීඨසජ්ජි වුව්චති. ඡරාදුබ්බලොති ජිණ්ණභාවෙන දුබ්බලො අත්තනො වීවරරජනාදිකම්මමිපි කාතුං අසමත්ථො. යො පන මහල්ලකොපි බලවා හොති, අත්තානං පටිජග්ගිතුං සක්කොති, සො පබ්බාපේතබ්බො. අන්ධොති ජච්චන්ධො වුව්චති. මුග්ගොති යස්ස වච්චෙනෙදො න පවත්තති, යස්සපි පවත්තති, සරණගමනං පන පරිපුණ්ණං භාසිතුං න සක්කොති, තාදිසං මම්මනමිපි පබ්බාපේතුං න වට්ටති. යො පන සරණගමනමත්තං පරිපුණ්ණං භාසිතුං සක්කොති, තං පබ්බාපේතුං වට්ටති. බධිරොති යො සබ්බෙන සබ්බං න සුණාති. යො පන මහාසද්දං සුණාති, තං පබ්බාපේතුං වට්ටති. අන්ධමුගාදයො උභයදොසවසෙන චුත්තා. යෙසඤ්ච පබ්බජ්ජා පටික්ඛිත්තා, උපසම්පදාපි තෙසං පටික්ඛිත්තාව. සචෙ පන නෙ සඨිසො උපසම්පාදෙති, සබ්බෙපි සුපසම්පන්නා, කාරකසඨිසො පන ආවරිට්ඨපජ්ඣායා ව ආපත්තිතො න මුව්චන්ති.

135. පණ්ඩකො උභතොබ්‍යඤ්ජනකො ථෙය්‍යසංවාසකො තිත්ථියපක්කන්තකො තිරච්ඡානගතො මාතුසාතකො පිතුසාතකො අරහන්තසාතකො ලොහිතුජ්ජාදකො සඨිසහෙදකො හික්ඛුනීද්දසකොති ඉමෙ පන

එකාදස පුග්ගලා “පණ්ඩකො, භික්ඛවෙ, අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙනබ්බො, උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො” ති (මහාව. 109) ආදිවචනතො අභබ්බා, නෙව නෙසං පබ්බජ්ජා, න උපසම්පදා ව රුහති, තස්මා න පබ්බාපෙතබ්බා න උපසම්පාදෙනබ්බා, ජානිත්වා පබ්බාපෙන්නො උපසම්පාදෙන්නො ව දුක්කටං ආපජ්ජති. අජානිත්වාපි පබ්බාජිතා උපසම්පාදිතා ව ජානිත්වා ලිඛිගනාසනාය නාසෙතබ්බා.

තත්ථ පණ්ඩකොති ආසිත්තපණ්ඩකො උසුයපණ්ඩකො ඔපක්කමිකපණ්ඩකො පක්ඛපණ්ඩකො නපුංසකපණ්ඩකොති පඤ්ච පණ්ඩකා. තෙසු යස්ස පරෙසං අඛිගජාතං මුඛෙන ගහෙන්වා අසුචිතා ආසිත්තස්ස පරිලාභො වූපසම්මති, අයං ආසිත්තපණ්ඩකො. යස්ස පරෙසං අජ්ඣාචාරං පස්සතො උසුයාය උප්පන්නාය පරිලාභො වූපසම්මති, අයං උසුයපණ්ඩකො. යස්ස උපක්කමෙන බීජානි අපනීතානි, අයං ඔපක්කමිකපණ්ඩකො. එකච්චො පන අකුසලවිපාකානුභාවෙන කාළපක්ඛෙ පණ්ඩකො හොති, ජුණ්භපක්ඛෙ පනස්ස පරිලාභො වූපසම්මති, අයං පක්ඛපණ්ඩකො. යො පන පටිසන්ධියංයෙව අභාවකො උප්පන්නො, අයං න පුංසකපණ්ඩකො. තෙසු ආසිත්තපණ්ඩකස්ස ව උසුයපණ්ඩකස්ස ව පබ්බජ්ජා න වාරිතා, ඉතරෙසං තිණ්ණං වාරිතා. “තෙසුපි පක්ඛපණ්ඩකස්ස යස්මිං පක්ඛෙ පණ්ඩකො හොති, තස්මිංයෙවස්ස පක්ඛෙ පබ්බජ්ජා වාරිතා” ති කුරුන්දියං වුත්තං.

136. උභතොඛ්‍යඤ්ජනකොති (මහාව. අට්ඨ. 116)

ඉත්ථිනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ව පුරිසනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ව උභතොඛ්‍යඤ්ජනමස්ස අත්ථිනි උභතොඛ්‍යඤ්ජනකො. සො දුට්ඨො හොති ඉත්ථිඋභතොඛ්‍යඤ්ජනකො පුරිසඋභතොඛ්‍යඤ්ජනකොති. තත්ථ ඉත්ථිඋභතොඛ්‍යඤ්ජනකස්ස ඉත්ථිනිමිත්තං පාකටං හොති, පුරිසනිමිත්තං පටිච්ඡන්තං. පුරිසඋභතොඛ්‍යඤ්ජනකස්ස පුරිසනිමිත්තං පාකටං, ඉත්ථිනිමිත්තං පටිච්ඡන්තං. ඉත්ථිඋභතොඛ්‍යඤ්ජනකස්ස ඉත්ථිසු පුරිසත්තං කරොන්තස්ස ඉත්ථිනිමිත්තං පටිච්ඡන්තං හොති, පුරිසනිමිත්තං පාකටං. පුරිසඋභතොඛ්‍යඤ්ජනකස්ස පුරිසානං ඉත්ථිභාවං උපගච්ඡන්තස්ස පුරිසනිමිත්තං පටිච්ඡන්තං හොති, ඉත්ථිනිමිත්තං පාකටං හොති. ඉත්ථිඋභතොඛ්‍යඤ්ජනකො සයඤ්ච ගබ්භං ගණ්භාති, පරඤ්ච ගණ්භාපෙති, පුරිසඋභතොඛ්‍යඤ්ජනකො පන සයං න ගණ්භාති, පරං පන ගණ්භාපෙතීති ඉදමෙතෙසං නානාකරණං. ඉමස්ස පන දුට්ඨස්සපි උභතොඛ්‍යඤ්ජනකස්ස නෙව පබ්බජ්ජා අත්ථි, න උපසම්පදා.

137. ථෙය්‍යසංවාසකොති තයො ථෙය්‍යසංවාසකා ලිඛිගත්ථෙන්නකො

සංවාසත්ථෙන්නකො උභයත්ථෙන්නකොති. තත්ථ යො සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා න භික්ඛුවස්සානි ගණෙති, න යථාචුඬ්ඨං වන්දනං සාදියති, න ආසනෙන පටිබාහති, න උපොසථපචාරණාදියු සන්දිස්සති, අයං ලිඛිගමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා ලිඛිගත්ථෙන්නකො නාම. යො පන භික්ඛුහි පබ්බාජිතො සාමණෙරො සමානො විදෙසං ගන්ත්වා “අභං දසවස්සො වා වීසතිවස්සො වා” ති මුසා වත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති, යථාචුඬ්ඨං වන්දනං සාදියති, ආසනෙන පටිබාහති,

උපොසථපවආරණාදීසු සන්දිස්සති, අයං සංවාසමත්තස්සෙව ටෙනිත්තා සංවාසත්ථෙනකො නාම. භික්ඛුවස්සගණනාදිකො හි සබ්බොපි කිරියහෙදො ඉමස්මිං අත්ථෙ “සංවාසො”ති වෙදිතබ්බො. සික්ඛං පච්චක්ඛාය “න මං කොච්ඡානාති”ති පුන ඵලං පටිපජ්ජන්තෙපි ඵසෙව නයො. යො පන සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති, යථාචුඨස්සං වන්දනං සාදියති, ආසනෙන පටිබාහති, උපොසථපවාරණාදීසු සන්දිස්සති, අයං ලිඨගස්ස වෙව සංවාසස්ස ව ටෙනිත්තා උභයත්ථෙනකො නාම. අයං තිව්ධොපි ටෙය්‍යසංවාසකො අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො, උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො, පුන පබ්බජ්ජං යාවත්තොපි න පබ්බාපෙතබ්බො.

138. එත්ථ ව අසම්මොහත්ථං ඉදං පකිණ්ණකං වෙදිතබ්බං –

“රාජදුබ්භික්ඛකන්තාර, රොගවෙරිභයෙන වා;
වීවරාහරණත්ථං වා, ලිඨගං ආදියතීධ යො.

“සංවාසං නාධිවාසෙති, යාව සො සුද්ධමානසො;
ටෙය්‍යසංවාසකො නාම, තාව එස න චුච්චතී”ති. (මහාව. අට්ඨ. 110);

තත්‍රායං විත්ථාරනයො – ඉධෙකච්චස්ස රාජා කුද්ධො හොති, සො “ඵලං මෙ සොත්ථි භවිස්සති”ති සයමෙව ලිඨගං ගහෙත්වා පලායති. තං දිස්වා රඤ්ඤො ආරොචෙත්ති, රාජා “සවෙ පබ්බජිතො, න තං ලබ්භා කිඤ්චි කාතු”න්ති තස්මිං කොධං පටිවිනෙති. සො “චූපසන්තං මෙ රාජහය”න්ති සඬ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිහිලිඨගං ගහෙත්වා ආගතො පබ්බාපෙතබ්බො. අථාපි “සාසනං නිස්සාය මයා ජීවිතං ලද්ධං, හන්ද දානි අහං පබ්බජාමි”ති උප්පන්නසංවෙගො තෙනෙව ලිඨගෙන ආගන්ත්වා ආගන්තුකවත්තං න සාදියති, භික්ඛුහි පුට්ඨො වා අපුට්ඨො වා යථාභූතමත්තානං ආචිකත්වා පබ්බජ්ජං යාවති, ලිඨගං අපනෙත්වා පබ්බාපෙතබ්බො. සවෙ පන සො වත්තං සාදියති, පබ්බජිතාලයං දස්සෙති, සබ්බං පුබ්බෙ චුත්තං වස්සගණනාදිහෙදං විධිං පටිපජ්ජති, අයං න පබ්බාපෙතබ්බො.

ඉධ පනෙකච්චො දුබ්භික්ඛෙ ජීවිතුං අසක්කොන්තො සයමෙව ලිඨගං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියහත්තානි භුඤ්ජන්තො දුබ්භික්ඛෙ වීතිවත්තෙ සඬ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිහිලිඨගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව.

අපරො මහාකන්තාරං නිත්ථරිතුකාමො හොති, සත්ථවාහො ව පබ්බජිතෙ ගහෙත්වා ගච්ඡති. සො “ඵලං මං සත්ථවාහො ගහෙත්වා ගමිස්සති”ති සයමෙව ලිඨගං ගහෙත්වා සත්ථවාහෙන සද්ධිං කන්තාරං නිත්ථරිත්වා බෙමන්තං පත්වා සඬ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිහිලිඨගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව.

අපරො රොගහයෙ උප්පන්නෙ ජීවිතුං අසක්කොන්තො සයමෙව ලිඨගං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියහත්තානි භුඤ්ජන්තො රොගහයෙ චූපසන්නෙ සඬ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිහිලිඨගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව.

අපරස්ස එකො වෙරිකො කුද්දො හොති, සාතෙතුකාමො නං විවරති. සො “එවං මෙ සොත්ථි භවිස්සති” ති සයමෙව ලිඬිගං ගහෙත්වා පලායති. වෙරිකො “කුභිං සො” ති පරියෙසන්තො “පබ්බජිත්වා පලාතො” ති සුත්වා “සවෙ පබ්බජිතො, න තං ලබ්භා කිඤ්චි කාතු” ති තස්මිං කොධං පටිවිනොති. සො “චූපසන්තං මෙ වෙරිභය” ති සඬ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වා භිච්චිලිඬිගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව.

අපරො ඤාතිකුලං ගන්ත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිච්චි හුත්වා “ඉමානි විවරානි ඉධ නස්සිස්සන්ති, සවෙපි ඉමානි ගහෙත්වා විහාරං ගම්ප්පාමි, අන්තරාමග්ගෙ මං ‘වොරො’ ති ගහෙස්සන්ති, යංනුනාහං කායපරිහාරියානි කත්වා ගච්ඡෙය්‍යා” ති විවරාහරණත්ථං නිවාසෙත්වා ච පාරුපිත්වා ච විහාරං ගච්ඡති. තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං දිස්වා සාමණෙරා ච දහරා ච අබ්භුග්ගච්ඡන්ති, චත්තං දස්සෙත්ති. සො න සාදියති, යථාභුතමත්තානං ආචිකරොති. සවෙ භික්ඛු “න දානි මයං තං මුඤ්චිස්සාමා” ති බලක්කාරෙන පබ්බාජෙතුකාමා හොන්ති, කාසායානි අපනෙත්වා පුන පබ්බාජෙතබ්බො. සවෙ පන “නයිමෙ මං භීනායාවත්තභාවං ජානන්ති” ති තංයෙව භික්ඛුභාවං පටිජානිත්වා සබ්බං පුබ්බෙ චුත්තං චස්සගණනාදිහෙදං විධිං පටිපජ්ජති, අයං න පබ්බාජෙතබ්බො.

අපරො මහාසාමණෙරො ඤාතිකුලං ගන්ත්වා උප්පබ්බජිත්වා කම්මන්තානුට්ඨානෙන උබ්බාළ්භො පුන “දානි අහං සාමණෙරො භවිස්සාමි, ථෙරොපි මෙ උප්පබ්බජිතභාවං න ජානාති” ති තදෙව පත්තවිවරං ආදාය විහාරං ගච්ඡති, තමත්ථං භික්ඛුනං න ආරොචෙති, සාමණෙරභාවං පටිජානාති, අයං ථෙය්‍යසංවාසකොයෙව, පබ්බජ්ජං න ලහති. සවෙපිස්ස ලිඬිගග්ගහණකාලෙ එවං හොති “නාහං කස්සචි ආරොචෙස්සාමි” ති, විහාරඤ්ච ගතො ආරොචෙති, ගහණෙනෙව ථෙය්‍යසංවාසකො. අථාපිස්ස ගහණකාලෙ “ආචික්ඛිස්සාමි” ති චිත්තං උප්පන්නං හොති, විහාරඤ්ච ගන්ත්වා “කුභිං ත්වං, ආචුසො, ගතො” ති චුත්තො “න දානි මං ඉමෙ ජානන්ති” ති චඤ්චෙත්වා නාචික්ඛති, “නාචික්ඛිස්සාමි” ති සහ ධුරතික්ඛෙපෙන අයම්පි ථෙය්‍යසංවාසකොච. සවෙ පනස්ස ගහණකාලෙපි “ආචික්ඛිස්සාමි” ති හොති, විහාරං ගන්ත්වාපි ආචික්ඛති, අයං පුන පබ්බජ්ජං ලහති.

අපරො දහරසාමණෙරො මහන්තො වා පන අබ්‍යත්තො. සො පුරිමනයෙනෙව උප්පබ්බජිත්වා සරෙ චච්ඡකගොරක්ඛණාදීනි කම්මානි කාතුං න ඉච්ඡති. තමෙන ඤාතකා තානියෙව කාසායානි අච්ඡාදෙත්වා ටාලකං වා පත්තං වා හත්ථෙ දත්වා “ගච්ඡ, සමණොච හොභි” ති සරා නිහරන්ති. සො විහාරං ගච්ඡති, නෙව නං භික්ඛු ජානන්ති “අයං උප්පබ්බජිත්වා පුන සයමෙව පබ්බජිතො” ති, නාපි සයං ජානාති “යො එවං පබ්බජති, සො ථෙය්‍යසංවාසකො නාම හොති” ති. සවෙ පන තං පරිපුණ්ණචස්සං උපසම්පාදෙත්ති, සුපසම්පන්නො. සවෙ පන අනුපසම්පන්නකාලෙයෙව විනයවිනිච්ඡයෙ චත්තමානෙ සුණාති “යො එවං පබ්බජති, සො ථෙය්‍යසංවාසකො නාම හොති” ති, තෙන “මයා එවං කත” ති

හික්බුනං ආවික්ඛිතබ්බං. එවං පුන පබ්බජ්ජං ලභති. සචෙ පන “දානි න මං කොචි ජානාති” ති නාරොචෙති, ධුරං නික්ඛිත්තමත්තෙයෙව ථෙය්‍යසංවාසකො.

හික්බු සික්ඛං පච්චක්ඛාය ලිඛිගං අනපනෙත්වා දුස්සිලකම්මං කත්වා වා අකත්වා වා පුන සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිහෙදං විධිං පටිපජ්ජති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සික්ඛං අප්පච්චක්ඛාය සලිඛිගෙ ධීතො මෙථුනං පටිසෙවිත්වා වස්සගණනාදිහෙදං විධිං ආපජ්ජන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති, පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති. අන්ධකට්ඨකථායං පන “එසො ථෙය්‍යසංවාසකො” ති වුත්තං, තං න ගහෙතබ්බං.

එතො හික්බු කාසායෙ සඋස්සාහොව ඔදාතං නිවාසෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිහෙදං විධිං ආපජ්ජති, අයම්පි ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති, පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති. සචෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්ඛිපිත්වා ඔදාතං නිවාසෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිහෙදං විධිං ආපජ්ජති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සාමණෙරො සලිඛිගෙ ධීතො මෙථුනාදිඅස්සමණකරණධම්මං ආපජ්ජිත්වාපිථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. සචෙපි කාසායෙ සඋස්සාහොව කාසායානි අපනෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙති, නෙව ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සචෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්ඛිපිත්වා නග්ගො වා ඔදාතවත්ථො වා මෙථුනසෙවනාදීහි අස්සමණො භුත්වා කාසායං නිවාසෙති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති.

සචෙ ගිහිභාවං පත්ථයමානො කාසායං ඔවට්ඨිකං කත්වා අඤ්ඤාන වා ආකාරෙන ගිහිනිවාසනෙන නිවාසෙති “සොහති නු ඛො මෙ ගිහිලිඛිගං, න සොහති” ති වීමංසනත්ථං, රක්ඛති තාව. “සොහති” ති සම්පට්චිජ්ජිත්වා පන පුන ලිඛිගං සාදියන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසනසම්පට්චිජ්ජනෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන නිවත්ථකාසාවස්ස උපරි ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසති වා සම්පට්චිජ්ජති වා, රක්ඛතියෙව. හික්බුනියාපි එසෙව නයො. සාපි ගිහිභාවං පත්ථයමානා සචෙ කාසායං ගිහිනිවාසනං නිවාසෙති “සොහති නු ඛො මෙ ගිහිලිඛිගං, න සොහති” ති වීමංසනත්ථං, රක්ඛතියෙව. සචෙ “සොහති” ති සම්පට්චිජ්ජති, න රක්ඛති. ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසනසම්පට්චිජ්ජනෙසුපි එසෙව නයො. නිවත්ථකාසායස්ස පන උපරි ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසතු වා සම්පට්චිජ්ජතු වා, රක්ඛතියෙව.

සචෙ කොචි වුඬ්ඨපබ්බජිතො වස්සානි අගණෙත්වා පාළියම්පි අට්ඨත්වා එකපස්සෙන ගන්ත්වා මහාපෙළාදීසු කට්ඨිජුනා උක්ඛිත්තෙ හත්තපිණ්ඨෙ පත්තං උපනාමෙත්වා සෙනො විය මංසපෙසිං ගහෙත්වා ගච්ඡති, ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති, හික්බුවස්සානි පන ගණෙත්වා ගණ්හන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සයං සාමණෙරොව සාමණෙරපටිපාටියා කුට්ඨස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හන්තො

ථෙයාසංවාසකො න හොති. භික්ඛු භික්ඛුපටිපාටියා කුටවස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හන්තො භණ්ඩග්ගෙසන කාරෙතබ්බො.

139. තිත්ථියපක්කන්තකොති තිත්ථියෙසු පක්කන්තො පටිට්ඨොති
තිත්ථියපක්කන්තකො, සොපි න පබ්බාපෙතබ්බො. තත්‍රායං විනිච්ඡයො –
උපසම්පන්නො භික්ඛු “තිත්ථියො භවිස්සාමි”ති සලිඬගෙනෙව තෙසං උපස්සයං
ගච්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, තෙසං ලිඬගෙ ආදින්නමත්තෙ
තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. යොපි සයමෙව “තිත්ථියො භවිස්ස”න්ති කුසවීරාදීනි
නිවාසෙති, තිත්ථියපක්කන්තකො හොතියෙව. යො පන නග්ගො නභායන්තො
අත්තානං ඔලොකෙත්වා “සොහති මෙ ආජීවකභාවො, ආජීවකො භවිස්ස”න්ති
කාසායානි අනාදාය නග්ගො ආජීවකානං උපස්සයං ගච්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ
දුක්කටං. සචෙ පනස්ස අන්තරාමග්ගෙ හිරොත්තප්පං උප්පජ්ජති, දුක්කටානි
දෙසෙත්වා මුච්චති. තෙසං උපස්සයං ගන්ත්වාපි තෙහි වා ඔවදිතො අත්තනා වා
“ඉමෙසං පබ්බජ්ජා අතිදුක්ඛා”ති දිස්වා නිවත්තන්තොපි මුච්චතියෙව. සචෙ පන
“කිං තුම්භාකං පබ්බජ්ජාය උක්කට්ඨ”න්ති පුච්ඡිත්වා “කෙසමස්සුලුඤ්චනාදීනි”ති
වුත්තො එකකෙසම්පි ලුඤ්චාපෙති, උක්කටිකප්පධානාදීනි වා වත්තානි ආදියති,
මොරපිඤ්ජාදීනි වා නිවාසෙති, තෙසං ලිඬගං ගණ්හාති, “අයං පබ්බජ්ජා සෙට්ඨා”ති
සෙට්ඨභාවං වා උපගච්ඡති, න මුච්චති, තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. සචෙ පන
“සොහති නු ඛො මෙ තිත්ථියපබ්බජ්ජා, නනු ඛො සොහති”ති වීමංසනත්ථං
කුසවීරාදීනි වා නිවාසෙති, ජටං වා බන්ධති, බාරිකාජං වා ආදියති, යාව න
සම්පට්ච්ඡති ලද්ධිං, තාව රක්ඛති, සම්පට්ච්ඡිතමත්තෙ තිත්ථියපක්කන්තකො හොති.
අච්ඡින්නවීරො පන කුසවීරාදීනි නිවාසෙන්නො රාජභයාදීනි වා තිත්ථියලිඬගං
ගණ්හන්තො ලද්ධියා අභාවෙන නෙව තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. “අයඤ්ච
තිත්ථියපක්කන්තකො නාම උපසම්පන්නභික්ඛුනා කටීතො, තස්මා සාමණෙරො
සලිඬගෙන තිත්ථියායතනං ගතොපි පුන පබ්බජ්ජඤ්ච උපසම්පදඤ්ච ලහති”ති
කුරුන්දියං වුත්තං. පුරිමො පන ථෙයාසංවාසකො අනුපසම්පන්නො කටීතො,
තස්මා උපසම්පන්නො කුටවස්සං ගණෙත්තොපි අස්සමණො න හොති. ලිඬගෙ
සඋස්සාහො පාරාජිකං ආපජ්ජිත්වා භික්ඛුවස්සාදීනි ගණ්හන්තොපි
ථෙයාසංවාසකො න හොති.

140. තිරච්ඡානගතොති නාගො වා හොතු සුපණ්ණමාණවකාදීනං වා
අඤ්ඤතරො අන්තමසො සක්කං දෙවරාජානං උපාදාය යො කොචි
අමනුස්සජාතියො, සබ්බොව ඉමස්මිං අත්ථෙ “තිරච්ඡානගතො”ති වෙදිතබ්බො.
සො ව නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො න පබ්බාපෙතබ්බො, උපසම්පන්නොපි
නාසෙතබ්බො.

141. මාතුසාතකාදීසු පන යෙන මනුස්සිත්ථිභූතා ජනිකා මාතා සයම්පි
මනුස්සජාතිකෙනෙව සභා සඤ්චිච්ච ජීවිතා වොරොපිතා, අයං ආනන්තරියෙන
මාතුසාතකකම්මෙන මාතුසාතකො. එතස්ස පබ්බජ්ජා ව උපසම්පදා ව පටික්ඛිත්තා.
යෙන පන මනුස්සිත්ථිභූතාපි අජනිකා පොසාවනිකා මාතා වා වුළුමාතා වා ජනිකාපි

වා න මනුස්සිත්ථිභූතා මාතා ඝාතිතා, තස්ස පබ්බජ්ජා න වාරිතා, න ච ආනන්තරිකො හොති. යෙන සයං තිරච්ඡානභූතෙන මනුස්සිත්ථිභූතා මාතා ඝාතිතා, සොපි ආනන්තරිකො න හොති, තිරච්ඡානගතත්තා පනස්ස පබ්බජ්ජා පටික්ඛිත්තා. පිතුසාතකොපි එසෙව නයො. සචෙපි හි වෙසියා පුත්තො හොති, “අයං මෙ පිතා”ති න ජානාති, යස්ස සම්භවෙන නිබ්බත්තො, සො වෙ අනෙන ඝාතිතො, පිතුසාතකොත්ථෙව සඬ්ඛං ගච්ඡති, ආනන්තරියඤ්ච ඵුසති.

අරහන්තසාතකොපි මනුස්සඅරහන්තවසෙනෙව වෙදිතබ්බො. මනුස්සජාතියඤ්චි අන්තමසො අපබ්බජිතම්පි බිණ්ණාසවං දාරකං වා දාරිකං වා සඤ්චිච්ච ජීවිතා වොරොපෙන්නො අරහන්තසාතකොව හොති, ආනන්තරියඤ්ච ඵුසති, පබ්බජ්ජා වස්ස වාරිතා. අමනුස්සජාතිකං පන අරහන්තං මනුස්සජාතිකං වා අවසෙසං අරියපුග්ගලං ඝාතෙත්වා ආනන්තරිකො න හොති, පබ්බජ්ජාපිස්ස න වාරිතා, කම්මං පන බලවං හොති. තිරච්ඡානො මනුස්සඅරහන්තම්පි ඝාතෙත්වා ආනන්තරිකො න හොති, කම්මං පන භාරියන්ති අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො.

යො පන දෙවදත්තො විය දුට්ඨවිත්තෙන වධකවිත්තෙන තථාගතස්ස ජීවමානකසරීරෙ බුද්දකමක්ඛිකාය පිවනමත්තම්පි ලොහිතං උප්පාදෙති, අයං ලොහිතුප්පාදකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා. යො පන රොගවූපසමත්ථං ජීවකො විය සත්ථෙත ඵාලෙත්වා පුතිමංසලොහිතං හරිත්වා ඵාසුකං කරොති, බහුං සො පුඤ්ඤං පසවතීති.

යො දෙවදත්තො විය සාසනං උද්ධම්මං උබ්බිතයං කත්වා චතුන්තං කම්මානං අඤ්ඤතරවසෙන සඬ්ඝං හින්දති, අයං සඬ්ඝහෙදකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා.

යො පන පකතත්තං හික්ඛුනිං තිණ්ණං මග්ගානං අඤ්ඤතරස්ථිං දුසෙති, අයං හික්ඛුනීදුසකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා. යො පන කායසංසග්ගෙන සීලවිනාසං පාපෙති, තස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච න වාරිතා. බලක්කාරෙන ඔදාතවත්ථවසනං කත්වා අනිච්ඡමානංයෙව දුසෙන්නොපි හික්ඛුනීදුසකොයෙව, බලක්කාරෙන පන ඔදාතවත්ථවසනං කත්වා ඉච්ඡමානං දුසෙන්නො හික්ඛුනීදුසකො න හොති. කස්මා? යස්මා ගිහිභාවෙ සම්පට්චිජ් තමත්තෙයෙව සා අහික්ඛුනී හොති. සකිංසීලවිපන්තං පච්ඡා දුසෙන්නො සික්ඛමානසාමණෙරීසු ච විප්පට්පජ්ජන්තො නෙව හික්ඛුනීදුසකො හොති, පබ්බජ්ජම්පි උපසම්පදම්පි ලහති. ඉති ඉමෙ එකාදස අභබ්බපුග්ගලා වෙදිතබ්බා.

142. ඌනච්ඡතිවස්සස්ස පන උපසම්පදායෙව පටික්ඛිත්තා, න පබ්බජ්ජා, තස්මා පටිසන්ධිග්ගහණතො පට්ඨාය පරිපුණ්ණච්ඡතිවස්සො උපසම්පාදෙනබ්බො. ගබ්භවිසොපි හි පරිපුණ්ණච්ඡතිවස්සොත්ථෙව සඬ්ඛං ගච්ඡති. යථාහ භගවා –

“යං, භික්ඛවෙ, මාතුකුච්ඡිස්මිං පයමං චිත්තං උප්පන්නං, පයමං
විඤ්ඤාණං පාතුභූතං, තදුපාදාය සාවස්ස ජාති. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
ගබ්භවීසං උපසම්පාදෙතු”න්ති (මහාව. 124).

තත්ථ (පාවි. අට්ඨ. 404) යො ද්වාදස මාසෙ මාතුකුච්ඡිස්මිං වසිත්වා
මහාපචාරණාය ජාතො, සො තතො පට්ඨාය යාව එකුනවීසතිමෙ වස්සෙ
මහාපචාරණා, තං අතික්කම්මිත්වා පාටිපදෙ උපසම්පාදෙතබ්බො. එතෙනුපායෙන
භායනවඩ්ඪන්තං වෙදිතබ්බං. පොරාණකත්ථෙරා පන එකුනවීසතිවස්සං සාමණෙරං
නික්ඛමනීයපුණ්ණමාසිං අතික්කම්ම පාටිපදදිවසෙ උපසම්පාදෙන්නි. කස්මා?
එකස්මිං වස්සෙ ඡ වාතුද්දසිකඋපොසථා හොන්නි, ඉති වීසතියා වස්සෙසු වත්තාරො
මාසා පරිභායන්නි, රාජානො තතියෙ තතියෙ ගස්සෙ වස්සං උක්කඩ්ඪන්නි, ඉති
අට්ඨාරසවස්සෙසු ඡ මාසා වඩ්ඪන්නි, තතො උපොසථවසෙන පරිභීනෙ වත්තාරො
මාසෙ අපනෙත්වා ද්වෙ මාසා අවසෙසා හොන්නි, තෙ ද්වෙ මාසෙ ගහෙත්වා වීසති
වස්සානි පරිපුණ්ණානි හොන්නිති නික්කඩ්ඪා හුත්වා නික්ඛමනීයපුණ්ණමාසිං
අතික්කම්ම පාටිපදෙ උපසම්පාදෙන්නි.

එත්ථ පන යො පචාරෙත්වා වීසතිවස්සො භවිස්සති, තං සන්ධාය
“එකුනවීසතිවස්ස”න්ති චුත්තං. තස්මා යො මාතුකුච්ඡිස්මිං ද්වාදස මාසෙ වසි, සො
එකවීසතිවස්සො හොති. යො සත්ත මාසෙ වසි, සො සත්තමාසාධිකවීසතිවස්සො.
ඡමාසජාතො පන න ජීවති, උනවීසතිවස්සං පන “පරිපුණ්ණවීසතිවස්සො”ති
සඤ්ඤාය උපසම්පාදෙන්නස්ස අනාපත්ති, පුග්ගලො පන අනුපසම්පන්නොව
හොති. සථෙ පන සො දසවස්සව්චයෙන අඤ්ඤං උපසම්පාදෙති, තඤ්ථෙ මුඤ්චිත්වා
ගණො පුරති, සුපසම්පන්නො. සොපි ව යාව න ජානාති, තාවස්ස නෙව
සග්ගන්තරායො න මොක්ඛන්තරායො, ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං.

143. ඉති ඉමෙහි පබ්බජ්ජාදොසෙහි විරහිතොපි “න, භික්ඛවෙ, අනනුඤ්ඤාතො
මාතාපිතුහි පුත්තො පබ්බාජෙතබ්බො”ති (මහාව. 105) වචනතො මාතාපිතුහි
අනනුඤ්ඤාතො න පබ්බාජෙතබ්බො. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 105) මාතාපිතුහි
ජනකෙ සන්ධාය චුත්තං. සථෙ ද්වෙපි අත්ථි, ද්වෙපි ආපුච්ඡිතබ්බො. සථෙ පිතා මතො
හොති මාතා වා, යො ජීවති, සො ආපුච්ඡි තබ්බො, පබ්බජිතොපි ආපුච්ඡිතබ්බො.
ආපුච්ඡන්තෙන සයං වා ගන්ත්වා ආපුච්ඡිතබ්බං, අඤ්ඤො වා පෙසෙතබ්බො. සො
එව වා පෙසෙතබ්බො “ගච්ඡ මාතාපිතරො ආපුච්ඡිත්වා එහි”ති. සථෙ
“අනුඤ්ඤාතොමිහි”ති වදති, සද්දහන්තෙන පබ්බාජෙතබ්බො. පිතා සයං
පබ්බජිතො පුත්තමිපි පබ්බාජෙතුකාමො හොති, මාතරං ආපුච්ඡිත්වා පබ්බාජෙතු.
මාතා වා ධිතරං පබ්බාජෙතුකාමා පිතරං ආපුච්ඡිත්වා පබ්බාජෙතු. පිතා
පුත්තදාරෙන අනත්ථිකො පලායි, මාතා “ඉමං පබ්බාජෙථා”ති පුත්තං භික්ඛුනං
දෙති, “පිතාස්ස කුහි”න්ති චුත්තෙ “චිත්තකෙළිං කිළිතුං පලාතො”ති වදති, තං
පබ්බාජෙතුං වට්ටති. මාතා කෙනවි පුරිසෙන සද්ධිං පලාතා හොති, පිතා පන
“පබ්බාජෙථා”ති වදති, එත්ථාපි එසෙව නයො. පිතා විජ්ජවුත්ථො හොති, මාතා

පුත්තං “පබ්බාපෙඨා”ති අනුජානාති, “පිතාස්ස කුහි”න්ති වුත්තෙ “කිං තුම්භාකං පිතරා, අහං ජානිස්සාමි”ති වදති, පබ්බාපෙතුං වට්ටති කුරුන්දියං වුත්තං.

මාතෘපිතරො මතා, දාරකො වුළුමාතාදීනං සන්තිකෙ සංවද්ධො, තස්මිං පබ්බාජියමානෙ ඤාතකා කලහං වා කරොන්ති බිය්‍යන්ති වා, තස්මා විවාදුපච්ඡෙදනත්ථං ආපුච්ඡිත්වා පබ්බාපෙතබ්බො, අනාපුච්ඡිත්වා පබ්බාපෙත්තස්ස පන ආපත්ති නත්ථි. දහරකාලෙ ගහෙත්වා පොසකා මාතෘපිතරො නාම හොන්ති, තෙසුපි එසෙව නයො. පුත්තො අත්තානං නිස්සාය ජීවති, න මාතෘපිතරො. සචෙපි රාජා හොති, ආපුච්ඡිත්වාපි පබ්බාපෙතබ්බො. මාතෘපිතූහි අනුඤ්ඤාතො පබ්බජිත්වා පුන විබ්භමති, සචෙපි සතක්ඛත්තුං පබ්බජිත්වා විබ්භමති, ආගතාගතකාලෙ පුනප්පුනං ආපුච්ඡිත්වාපි පබ්බාපෙතබ්බො. සචෙපි එවං වදන්ති “අයං විබ්භමිත්වා ගෙහං ආගතො, අම්භාකං කම්මං න කරොති, පබ්බජිත්වා තුම්භාකං වත්තං න පුරෙති, නත්ථි ඉමස්ස ආපුච්ඡනකිච්චං, ආගතාගතං නං පබ්බාපෙය්‍යාථා”ති, එවං නිස්සට්ඨං පුන අනාපුච්ඡාපි පබ්බාපෙතුං වට්ටති.

යොපි දහරකාලෙයෙව “අයං තුම්භාකං දින්නො, යදා ඉච්ඡථ, තදා පබ්බාපෙය්‍යාථා”ති එවං දින්නො හොති, සොපි ආගතාගතො පුන අනාපුච්ඡිත්වාපි පබ්බාපෙතබ්බො. යං පන දහරකාලෙයෙව “ඉමං, හන්තෙ, පබ්බාපෙය්‍යාථා”ති අනුජානිත්වා පච්ඡා වුඩ්ඪිප්පත්තකාලෙ නානුජානන්ති, අයං න අනාපුච්ඡා පබ්බාපෙතබ්බො. එකො මාතෘපිතූහි සද්ධිං භණ්ඩිත්වා “පබ්බාපෙථ ම”න්ති ආගච්ඡති, “ආපුච්ඡිත්වා එහි”ති ව වුත්තො “නාහං ගච්ඡාමි, සචෙ මං න පබ්බාපෙථ, විහාරං වා ඤාපෙමි, සත්ථෙත වා තුම්භෙ පහරාමි, තුම්භාකං ඤාතකානං වා උපට්ඨාකානං වා ආරාමච්ඡෙදනාදීහි අනත්ථං උප්පාදෙමි, රුක්ඛා වා පතිත්වා මරාමි, චොරමජ්ඣං වා පටිසාමි, දෙසන්තරං වා ගච්ඡාමි”ති වදති, තං තස්සෙව රක්ඛණත්ථාය පබ්බාපෙතුං වට්ටති. සචෙ පනස්ස මාතෘපිතරො ආගන්ත්වා “කස්මා අම්භාකං පුත්තං පබ්බාජයිත්වා”ති වදන්ති, තෙසං තමත්ථං ආරොචෙත්වා “රක්ඛණත්ථාය නං පබ්බාජයිමිහ, පඤ්ඤායථ තුම්භෙ පුත්තෙනා”ති වත්තබ්බො. “රුක්ඛා පතිස්සාමි”ති අභිරුහිත්වා පන හත්ථපාදෙ මුඤ්චන්තං පබ්බාපෙතුං වට්ටතියෙව.

එකො විදෙසං ගන්ත්වා පබ්බජ්ජං යාචති, ආපුච්ඡිත්වා චෙ ගතො, පබ්බාපෙතබ්බො. නො චෙ, දහරහික්ඛුං පෙසෙත්වා ආපුච්ඡාපෙත්වා පබ්බාපෙතබ්බො. අතිදුරඤ්චෙ හොති, පබ්බාපෙත්වාපි හික්ඛුහි සද්ධිං පෙසෙත්වා දස්සෙතුං වට්ටති. කුරුන්දියං පන වුත්තං “සචෙ දුරං හොති, මග්ගො ව මහාකන්තාරො, ‘ගන්ත්වා ආපුච්ඡිස්සාමි’ති පබ්බාපෙතුං වට්ටති”ති. සචෙ පන මාතෘපිතූනං බහු පුත්තා හොන්ති, එවඤ්ච වදන්ති “හන්තෙ, එතෙසං දාරකානං යං ඉච්ඡථ, තං පබ්බාපෙය්‍යාථා”ති, දාරකෙ වීමංසිත්වා යං ඉච්ඡති, සො පබ්බාපෙතබ්බො. සචෙපි සකලෙන කුලෙන වා ගාමෙන වා අනුඤ්ඤාතො හොති “හන්තෙ, ඉමස්මිං කුලෙ වා ගාමෙ වා යං ඉච්ඡථ, තං පබ්බාපෙය්‍යාථා”ති, යං ඉච්ඡති, සො පබ්බාපෙතබ්බොති.

144. එවං (මහාව. අට්ඨ. 34) පබ්බජ්ජාදොසවිරහිතං මාතෘපිතූහි අනුඤ්ඤාතං පබ්බාජෙන්නෙනපි ච සචෙ අවිජ්ජන්තකෙසො හොති, එකසීමායඤ්ච අඤ්ඤෙපි භික්ඛු අත්ථි, කෙසච්ඡෙදනත්ථාය භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡන්ති. තත්ත්වායං ආපුච්ඡනවිධි (මහාව. අට්ඨ. 98) – සීමාපරියාපන්නෙ භික්ඛු සන්නිපාතෙන්වා පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං තත්ථ නෙත්වා “සඬ්ඝං, භන්තෙ, ඉමස්ස දාරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමි” ති තික්ඛත්තුං වා ද්වික්ඛත්තුං වා සකිං වා වත්තන්ති. එත්ථ ච “ඉමස්ස දාරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමි” තිපි “ඉමස්ස සමණකරණං ආපුච්ඡාමි” තිපි “අයං සමණො හොතුකාමො” තිපි “අයං පබ්බජ්ජුකාමො” තිපි වත්තුං වට්ටති යෙව. සචෙ සභාගට්ඨානං හොති, දස වා වීසති වා තිංසං වා භික්ඛු වසන්තිති පරිච්ඡෙදො පඤ්ඤායති, තෙසං ධීතොකාසං වා නිසින්තොකාසං වා ගන්ත්වාපි පුරිමනයෙනෙව ආපුච්ඡන්ති. පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං විනාව දහරහික්ඛු වා සාමණෙරෙ වා පෙසෙත්වාපි “එකො, භන්තෙ, පබ්බජ්ජාපෙක්ඛො අත්ථි, තස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමා” ති ආදිනා නයෙන ආපුච්ඡාපෙතුං වට්ටති. සචෙ කෙචි භික්ඛු සෙනාසනං වා ගුම්ඛාදීනි වා පටිසිත්වා නිද්දායන්ති වා සමණධම්මං වා කරොන්ති, ආපුච්ඡකා ච පරියෙසන්තාපි අදිස්වා “සබ්බෙ ආපුච්ඡිතා අම්හෙහි” ති සඤ්ඤිතො හොන්ති, පබ්බජ්ජා නාම ලභුකකම්මං, තස්මා පබ්බජිතො සුපබ්බජිතො, පබ්බාජෙන්නස්සපි අනාපත්ති.

සචෙ පන විහාරො මහා හොති අනෙකභික්ඛුසභස්සාවාසො, සබ්බෙ භික්ඛු සන්නිපාතාපෙතුම්පි දුක්කරං, පගෙව පටිපාටියා ආපුච්ඡිතුං, ඛණ්ඩසීමාය වා යත්වා නදිසමුද්දාදීනි වා ගන්ත්වා පබ්බාජෙත්ති. යො පන නවමුණ්ඩො වා හොති විබ්භන්තකො වා නිගණ්ඨාදීසු අඤ්ඤතරො වා ද්විච්ඡාලකෙසො වා උනද්විච්ඡාලකෙසො වා, තස්ස කෙසච්ඡෙදනකිව්වං නත්ථි, තස්මා භණ්ඩුකම්මං අනාපුච්ඡිත්වාපි තාදිසං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. ද්විච්ඡාලාතිරිත්තකෙසො පන යො හොති අන්තමසො එකසීමාමත්තධරොපි, සො භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡිත්වා ච පබ්බාජෙත්ති.

145. එවං ආපුච්ඡිත්වා පබ්බාජෙන්නෙ ච පරිපුණ්ණපත්තචීවරොව පබ්බාජෙත්ති. සචෙ තස්ස නත්ථි, යාවිතකෙනපි පත්තචීවරෙන පබ්බාජෙතුං වට්ටති, සභාගට්ඨානෙ විස්සාසෙන ගහෙත්වාපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සචෙ (මහාව. අට්ඨ. 118) පන අපක්කං පත්තං චීවරූපගානි ච වත්ථානි ගහෙත්වා ආගතො හොති, යාව පත්තො පච්චති, චීවරානි ච කරියන්ති, තාව විහාරෙ වසන්තස්ස අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතං දාතුං වට්ටති, ථාලකෙසු භුඤ්ජිතුං වට්ටති. පුරෙහත්තං සාමණෙරභාගසමකො ආමිසභාගො දාතුං වට්ටති, සෙනාසනග්ගාහො පන සලාකහත්තඋද්දෙසහත්තනිමත්තනාදීනි ච න වට්ටන්ති. පච්ඡාහත්තම්පි සාමණෙරභාගසමො තෙලතණ්ඩුලමධුථාණිතාදිහෙසජ්ජභාගො වට්ටති. සචෙ ගිලානො හොති, හෙසජ්ජමස්ස කාතුං වට්ටති, සාමණෙරස්ස විය සබ්බං පටිජග්ගනකම්මං. උපසම්පදාපෙක්ඛං පන යාවිතකෙන පත්තචීවරෙන උපසම්පාදෙතුං න වට්ටති. “න, භික්ඛවෙ, යාවිතකෙන පත්තචීවරෙන උපසම්පාදෙත්ති, යො උපසම්පාදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා” ති (මහාව. 118)

වුත්තං. තස්මා සො පරිපුණ්ණපත්තචීවරොයෙව උපසම්පාදෙතබ්බො. සචෙ තස්ස නත්ථි, ආචරියුපජ්ඣායා වස්ස දාතුකාමා හොන්ති, අඤ්ඤා වා භික්ඛු නිරපෙක්ඛෙහි නිස්සජ්ජිත්වා අධිට්ඨානුපගං පත්තචීවරං දාතබ්බං. යාවිතකෙන පන පත්තෙන වා චීවරෙන වා උපසම්පාදෙත්තස්සෙව ආපත්ති හොති, කම්මං පන න කුප්පති.

146. පරිපුණ්ණපත්තචීවරං (මහාව. අට්ඨ. 34) පබ්බාපෙත්තෙනපි සචෙ ඔකාසො හොති, සයං පබ්බාපෙතබ්බො. සචෙ උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීහි ඛ්‍යාවටො හොති, ඔකාසං න ලහති, එකො දහරහික්ඛු වත්තබ්බො “එතං පබ්බාපෙහි”ති. අවුත්තොපි චෙ දහරහික්ඛු උපජ්ඣායං උද්දිස්ස පබ්බාපෙති, වට්ටති. සචෙ දහරහික්ඛු නත්ථි, සාමණෙරොපි වත්තබ්බො “එතං ඛණ්ඩසීමං නෙත්වා පබ්බාපෙත්වා කාසායානි අවිජාදෙත්වා එහි”ති. සරණානි පන සයං දාතබ්බානි. එවං භික්ඛුනාව පබ්බාජිතො හොති. පුරිසඤ්ඤි භික්ඛුනො අඤ්ඤො පබ්බාපෙතුං න ලහති, මාතුගාමං භික්ඛුනිතො අඤ්ඤො, සාමණෙරො පන සාමණෙරී වා ආණත්තියා කාසායානි දාතුං ලහන්ති, කෙසොරොපනං යෙන කෙනචි කතං සුකතං.

සචෙ පන හබ්බරුපො හොති සහෙතුකො ඤාතො යසස්සී කුලපුත්තො, ඔකාසං කත්වාපි සයමෙව පබ්බාපෙතබ්බො, “මත්තිකාමුට්ඨිං ගහෙත්වා නභායිත්වා ආගච්ඡාහි”ති ව න පන විස්සජ්ජෙතබ්බො. පබ්බජිතුකාමානඤ්ඤි පයමං බලවඋස්සාහො හොති, පච්ඡා පන කාසායානි ව කෙසහරණසත්ථකඤ්ඤා දිස්වා උත්රසන්ති, එත්තොයෙව පලායන්ති, තස්මා සයමෙව නභානතිත්ථං නෙත්වා සචෙ නාතිදහරො, “නභාහි”ති වත්තබ්බො, කෙසා පනස්ස සයමෙව මත්තිකං ගහෙත්වා ධොවිතබ්බො. දහරකුමාරකො පන සයං උදකං ඔතරිත්වා ගොමයමත්තිකාහි සංසිත්වා නභාපෙතබ්බො. සචෙපිස්ස කච්ඡු වා පිළකා වා හොන්ති, යථා මාතා පුත්තං න ජිගුච්ඡති, එවමෙවං අජිගුච්ඡන්තෙන සාධුකං හත්ථපාදතො ව සීසතො ව පට්ඨාය සංසිත්වා සංසිත්වා නභාපෙතබ්බො. කස්මා? එත්තකෙන හි උපකාරෙන කුලපුත්තා ආචරියුපජ්ඣායෙසු ව සාසනෙ ව බලවසිනෙහා තිබ්බගාරවා අනිවත්තිධම්මා හොන්ති, උජ්ජන්තං අනභිරතිං විනොදෙත්වා ථෙරභාවං පාපුණන්ති, කතඤ්ඤකතවෙදිනො හොන්ති.

එවං නභාපනකාලෙ පන කෙසමස්සුං ඔරොපනකාලෙ වා “ත්ථං ඤාතො යසස්සී, ඉදානි මයං තං නිස්සාය පච්චයෙහි න කිලමිස්සාමා”ති න වත්තබ්බො, අඤ්ඤාපි අනිය්‍යානිකකථා න වත්තබ්බො, අථ බිවස්ස “ආවුසො, සුට්ඨු උපධාරෙහි, සතිං උපට්ඨාපෙහි”ති වත්වා තචපඤ්චකකම්මට්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං. ආචික්ඛන්තෙන ව වණ්ණසණ්ඨානගන්ධාසයොකාසවසෙන අසුචිපෙගුච්ඡපටික්කුලභාවං නිජ්ජීවනිස්සන්තභාවං වා පාකටං කරොන්තෙන ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ හි සො පුබ්බෙ මද්දිතසඬ්ඛාරො හොති භාවිතභාවනො කණ්ටකවෙධාපෙක්ඛො විය පරිපක්කගණ්ඨො සූරියුග්ගමනාපෙක්ඛං විය ව පරිණතපදුමං, අථස්ස ආරද්ධමත්තෙ කම්මට්ඨානං මනසිකාරෙ ඉන්ද්‍රියානි විය පබ්බතෙ කිලෙසපබ්බතෙ වුණ්ණයමානංයෙව ඤාණං පචත්තති, බුරග්ගෙයෙව අරහත්තං පාපුණාති. යෙ හි කෙචි බුරග්ගෙ අරහත්තං පත්තා, සබ්බෙ තෙ එවරූපං

සවනං ලභිත්වා කල්‍යාණමිත්තෙන ආවරියෙන දින්නනයං නිස්සාය, නො
අනිස්සාය. තස්මාස්ස ආදිතොව ඵවරුපී කථා කට්ඨකම්බානි.

කෙසෙසු පන ඔරොපිතෙසු හලිද්දිවුණ්ණෙන වා ගන්ධවුණ්ණෙන වා සීසඤ්ච
සරීරඤ්ච උබ්බට්ටෙන්වා ගිහිගන්ධං අපනෙන්වා කාසායානි තික්ඛන්තුං වා
ද්වික්ඛන්තුං වා සකිං වා පටිග්ගාභාපෙනබ්බො. අථාපිස්ස හත්ථෙ අදත්වා ආවරියො
වා උපජ්ඣායො වා සයමෙව අවිජාදෙති, වට්ටති. සවෙ අඤ්ඤං දහරං වා සාමණෙරං
වා උපාසකං වා ආණාපෙති “ආවුසො, එතානි කාසායානි ගහෙන්වා එතං
අවිජාදෙහී”ති, තඤ්ඤෙව වා ආණාපෙති “එතානි ගහෙන්වා අවිජාදෙහී”ති, සබ්බං
තං වට්ටති, සබ්බං තෙන භික්ඛුනාව දින්නං හොති. යං පන නිවාසනං වා පාරුපනං
වා අනාණත්තියා නිවාසෙති වා පාරුපති වා, තං අපනෙන්වා පුන දාතබ්බං. භික්ඛුනා
හි සහත්ථෙන වා ආණත්තියා වා දින්නමෙව කාසායං වට්ටති, අදින්නං න වට්ටති.
සවෙපි තස්සෙව සන්තකං හොති, කො පන වාදො උපජ්ඣායමූලකෙ.

147. ඵවං පන දින්නානි කාසායානි අවිජාදාපෙන්වා එකංසං උත්තරාසඬිගං
කාරාපෙන්වා යෙ තත්ථ සන්නිපතිතා භික්ඛු, තෙසං පාදෙ වන්දාපෙන්වා අථ
සරණගහණත්ථං උක්කුටිකං නිසීදාපෙන්වා අඤ්ජලිං පග්ගණ්භාපෙන්වා “ඵවං
වදෙහී”ති වත්තබ්බො, “යමහං වදාමි, තං වදෙහී”ති වත්තබ්බො. අථස්ස
උපජ්ඣායෙන වා ආවරියෙන වා “බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි”තිආදිනා නයෙන
සරණානි දාතබ්බානි යථාචුත්තපටිපාටියාව, න උජ්ජටිපාටියා. සවෙ හි එකපදමපි
එකක්ඛරමපි උජ්ජටිපාටියා දෙති, බුද්ධං සරණංයෙව වා තික්ඛන්තුං දත්වා පුන
ඉතරෙසු එකෙකං තික්ඛන්තුං දෙති, අදින්නානි හොත්ති සරණානි.

ඉමඤ්ච පන සරණගමනුපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා අනුඤ්ඤාතඋපසම්පදා
එකතොසුද්ධියා වට්ටති, සාමණෙරපබ්බජ්ජා පන උභතොසුද්ධියාව වට්ටති, නො
එකතොසුද්ධියා. තස්මා උපසම්පදාය සවෙ ආවරියො ඤත්තිදොසඤ්චෙව
කම්මවාචාදොසඤ්ච වජ්ජෙන්වා කම්මං කරොති, සුකතං හොති. පබ්බජ්ජාය පන
ඉමානි තීණි සරණානි බු-කාර ධ-කාරාදීනං බාඤ්ජනානං ධානකරණසම්පදං
අභාපෙන්තෙන ආවරියෙනපි අන්තෙවාසිකෙනපි වත්තබ්බානි. සවෙ ආවරියො
වත්තුං සක්කොති, අන්තෙවාසිකො න සක්කොති, අන්තෙවාසිකො වා සක්කොති,
ආවරියො න සක්කොති, උභොපි වා න සක්කොත්ති, න වට්ටති. සවෙ පන උභොපි
සක්කොත්ති, වට්ටති. ඉමානි ව පන දදමානෙන “බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි”ති ඵවං
එකසම්බන්ධානි අනුනාසිකන්තානි වා කත්වා දාතබ්බානි, “බුද්ධම සරණම
ගච්ඡාමි”ති ඵවං විච්ඡින්නත්වා මකාරන්තානි වා කත්වා දාතබ්බානි.
අන්ධකට්ඨකථායං “නාමං සාවෙන්වා ‘අහං, හන්තෙ, බුද්ධරක්ඛිතො යාවජීවං
බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි’ති චුත්තං, තං එකට්ඨකථායමපි නත්ථි, පාළියමපි න චුත්තං,
තෙසං රුචිමත්තමෙව, තස්මා න ගහෙතබ්බං. න හි තථා අවදන්තස්ස සරණං
කුජ්ජති. එත්තාවතා ව සාමණෙරභූමියං පතිට්ඨිතො හොති.

148. සවෙ පනෙස ගතිමා හොති පණ්ඩිතජාතිකො, අථස්ස තස්මිංයෙව යානෙ සික්ඛාපදානි උද්දිසිතබ්බානි. කථං? යථා භගවතා උද්දිට්ඨානි. චුත්තඤ්ඤෙහතං –

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සාමණෙරානං දස සික්ඛාපදානි, තෙසු ච සාමණෙරෙහි සික්ඛිතුං. පාණාතිපාතා වෙරමණි, අදින්නාදානා වෙරමණි, අබ්බමචරියා වෙරමණි, මුසාවාදා වෙරමණි, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණි, විකාලභොජනා වෙරමණි, නච්චගීතවාදිත විසුකදස්සනා වෙරමණි, මාලාගන්ධ විලෙපන ධාරණ මණ්ඩන විභූසනට්ඨානා වෙරමණි, උච්චාසයනමහාසයනා වෙරමණි, ජාතරූපරජතපට්ඨගහණා වෙරමණි”ති (මහාව. 106).

අන්ධකට්ඨකථායං පන “අහං, හන්තෙ, ඉත්ථන්නාමො යාවජීවං පාණාතිපාතා වෙරමණිසික්ඛාපදං සමාදියාමි”ති එවං සරණදානං විය සික්ඛාපදදානම්පි චුත්තං, තං නෙව පාළියං, න අට්ඨකථාසු අත්ථි, තස්මා යථාපාළියාව උද්දිසිතබ්බානි. පබ්බජ්ජා හි සරණගමනෙහෙව සිද්ධා, සික්ඛාපදානි පන කෙවලං සික්ඛාපදපුරණත්ථං ජාතිතබ්බානි, තස්මා පාළියා ආගතනයෙනෙව උග්ගහෙතුං අසක්කොත්තස්ස යාය කායවි භාසාය අත්ථවසෙනපි ආචික්ඛිතුං වට්ටති. යාව පන අත්තනා සික්ඛිතබ්බසික්ඛාපදානි න ජානාති, සඬ්ඝාට්ඨත්තවීරධාරණට්ඨානානිසජ්ජාදීසු පානභොජනාදිවිධිමිති ච න කුසලො හොති, තාව භොජනසාලං වා සලාකභාජනට්ඨානං වා අඤ්ඤං වා තථාරූපට්ඨානං න පෙසෙතබ්බො, සන්නිකාවචරොයෙව කාතබ්බො, බාලදාරකො විය පටිපජ්ජිතබ්බො, සබ්බමස්ස කජ්ජියාකජ්ජියං ආචික්ඛිතබ්බං, නිවාසනපාරූපනාදීසු අභිසමාවාරිකෙසු විනෙතබ්බො. තෙනපි –

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, දසහඬිගෙහි සමන්නාගතං සාමණෙරං නාසෙතුං. පාණාතිපාතී හොති, අදින්නාදායී හොති, අබ්බමචාරී හොති, මුසාවාදී හොති, මජ්ජපායී හොති, බුද්ධස්ස අවණ්ණං භාසති, ධම්මස්ස අවණ්ණං භාසති, සඬ්ඝස්ස අවණ්ණං භාසති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, භික්ඛුනීදුසකො හොති”ති (මහාව. 108) –

එවං චුත්තානි දස නාසනඬිගානි ආරකා පරිවජ්ජෙත්වා ආභිසමාවාරිකං පරිපුරෙන්නෙන දසවිධෙ සිලෙ සාධුකං සික්ඛිතබ්බං.

149. යො පන (මහාව. අට්ඨ. 108) පාණාතිපාතාදීසු දසසු නාසනඬිගෙසු එකමිපි කම්මං කරොති, සො ලිඬිගනාසනාය නාසෙතබ්බො. තීසු හි නාසනාසු ලිඬිගනාසනායෙව ඉධාධිජ්ජෙතා. යථා ච භික්ඛුනං පාණාතිපාතාදීසු තා තා ආපත්තියො හොත්ති, න තථා සාමණෙරානං. සාමණෙරො හි කුන්ථ කිපිල්ලිකම්පි මාරෙත්වා මඬුලණ්ඩකම්පි හින්දිත්වා නාසෙතබ්බතංයෙව පාපුණාති, තාවදෙවස්ස සරණගමනානි ච උපජ්ඣායග්ගහණඤ්ච සෙනාසනග්ගාහො ච පටිපජ්ජස්සමහන්ති, සඬ්ඝලාභං න ලභති, ලිඬිගමත්තමෙව එකං අවසිට්ඨං හොති. සො සවෙ

ආකිණ්ණදොසොව හොති, ආයතිං සංවරෙ න තිට්ඨති, නික්කඨ්ඨිතබ්බො. අථ සහසා විරජ්ඣන්වා “දුට්ඨු මයා කත”න්ති පුන සංවරෙ යාතුකාමො හොති, ලිඬගනාසනකිච්චං නත්ථි, යථානිවත්ථපාරුතස්සෙව සරණානි දාතබ්බානි, උපජ්ඣායො දාතබ්බො. සික්ඛාපදානි පන සරණගමනෙනෙව ඉජ්ඣන්ති. සාමණෙරානඤ්ඤි සරණගමනං භික්ඛුනං උපසම්පදකම්මවාචාසදිසං, තස්මා භික්ඛුනං විය වතුපාරිසුද්ධිසිලං ඉමිනාපි දස සිලානි සමාදින්නානෙව හොන්ති, එවං සන්නෙපි දළ්භිකරණත්ථං ආයතිං සංවරෙ පතිට්ඨාපනත්ථං පුන දාතබ්බානි. සචෙ පුරිමිකාය පුන සරණානි ගහිතානි, පච්ඡිමිකාය වස්සාවාසිකං ලච්ඡති. සචෙ පච්ඡිමිකාය ගහිතානි, සඬසෙන අපලොකෙත්වා ලාභො දාතබ්බො. අදින්නාදානෙ තිණසලාකමත්තෙනපි වත්ථුනා, අබ්බුත්ථවරියෙ තිසු මග්ගෙසු යත්ථ කත්ථවි විජ්ජපිපත්තියා, මුසාවාදෙ හසාධිජ්ජායතායපි මුසා හණිතෙ අස්සමණො හොති, නාසෙතබ්බතං ආපජ්ජති, මජ්ජපානෙ පන භික්ඛුනො අජානිත්වාපි බීජතො පට්ඨාය මජ්ජං පිචන්තස්ස පාවිත්තියං. සාමණෙරො ජානිත්වා පිචන්තොව සිලහෙදං ආපජ්ජති, න අජානිත්වා. යානි පනස්ස ඉතරානි පඤ්ච සික්ඛාපදානි, එතෙසු භින්නෙසු න නාසෙතබ්බො, දණ්ඩකම්මං කාතබ්බං. සික්ඛාපදෙ පන පුන දින්නෙපි අදින්නෙපි වට්ටති, දණ්ඩකම්මෙන පන පිළෙත්වා ආයතිං සංවරෙ යපනත්ථාය දාතබ්බමෙව.

අවණ්ණභාසනෙ පන “අරහං සම්මාසම්බුද්ධො”තිආදීනං පටිපක්ඛවසෙන බුද්ධස්ස වා “ස්වාක්ඛාතො”තිආදීනං පටිපක්ඛවසෙන ධම්මස්ස වා “සුජ්ජපිපන්නො”තිආදීනං පටිපක්ඛවසෙන සඬසස්ස වා අවණ්ණං භාසන්නො රතනත්තයං නින්දන්නො ගරහන්නො ආචරියුපජ්ඣායාදිහි “මා එවං අවවා”ති අවණ්ණභාසනෙ ආදීනවං දස්සෙත්වා නිවාරෙතබ්බො. “සචෙ යාවතතියං වුච්චමානො න ඔරමති, කණ්ටකනාසනාය නාසෙතබ්බො”ති කුරුන්දියං වුත්තං. මහාඅට්ඨකථායං පන “සචෙ එවං වුච්චමානො තං ලද්ධිං නිස්සජ්ජති, දණ්ඩකම්මං කාරෙත්වා අච්චයං දෙසාපෙතබ්බො. සචෙ න නිස්සජ්ජති, තථෙව ආදාය පග්ගස්භ තිට්ඨති, ලිඬගනාසනාය නාසෙතබ්බො”ති වුත්තං, තං යුත්තං. අයමෙව හි නාසනා ඉධාධිජ්ජෙතාති. මිච්ඡාදිට්ඨිකෙපි එසෙව නයො. සස්සතුච්ඡෙදානඤ්ඤි අඤ්ඤතරදිට්ඨිකො සචෙ ආචරියාදිහි ඔවදියමානො නිස්සජ්ජති, දණ්ඩකම්මං කාරෙත්වා අච්චයං දෙසාපෙතබ්බො, අපට්තිස්සජ්ජන්නොව නාසෙතබ්බො. භික්ඛුනීදුසකො චෙත්ථ කාමං අබ්බුත්ථවාරිග්ගහණෙන ගහිතොව, අබ්බුත්ථවාරිං පන ආයතිං සංවරෙ යාතුකාමං සරණානි දත්වා උපසම්පාදෙතුං වට්ටති. භික්ඛුනීදුසකො ආයතිං සංවරෙ යාතුකාමොපි පබ්බජ්ජමිපි න ලහති, පගෙව උපසම්පදන්ති එතමත්ථං දස්සෙතුං. “භික්ඛුනීදුසකො”ති ඉදං විසුං දසමං අඬගං වුත්තන්ති චෙදිතබ්බං.

150. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්නාගතස්ස සාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මං කාතුං. භික්ඛුනං අලාභාය පරිසක්කති, භික්ඛුනං අනත්ථාය පරිසක්කති, භික්ඛුනං අවාසාය පරිසක්කති, භික්ඛු අක්කොසති, පරිභාසති, භික්ඛු භික්ඛුහි හෙදෙති”ති (මහාව. 107) “වචනතො පන ඉමානි පඤ්ච අඬගානි, සික්ඛාපදෙසු ව

පවිෂ්ටානි විකාලභොජනාදීනි පඤ්චානි දස දණ්ඩකම්මවත්ථුනි. කිංපනෙත්ථ දණ්ඩකම්මං කත්තබ්බං”න්ති? “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යත්ථ වා වසති, යත්ථ වා පටික්කමති, තත්ථ ආවරණං කාතු”න්ති (මහාව. 107) වචනතො යත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 107) වසති වා පවිසති වා, තත්ථ ආවරණං කාතබ්බං “මා ඉධ පවිසා”ති. උභයෙනපි අත්තනො පරිවෙණඤ්ච වස්සග්ගෙන පත්තසෙනාසනඤ්ච වුත්තං. තස්මා න සබ්බො සඬ්ඝාරාමො ආවරණං කාතබ්බො, කරොන්තො ච දුක්කටං ආපජ්ජති “න, භික්ඛවෙ, සබ්බො සඬ්ඝාරාමො ආවරණං කාතබ්බො, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති වුත්තත්තා. න ච මුඛද්වාරිකො ආභාරො ආවරණං කාතබ්බො, කරොන්තො ච දුක්කටං ආපජ්ජති “න, භික්ඛවෙ, මුඛද්වාරිකො ආභාරො ආවරණං කාතබ්බො, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති වුත්තත්තා. තස්මා “අජ්ජ මා බාද මා භුඤ්ජා”ති වදනොපි “ආභාරම්පි නිවාරෙස්සාමි”ති පත්තචීවරං අන්තො නික්ඛිපනොපි සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං. අනාවාරස්ස පන දුබ්බවසාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මං කත්වා යාගුං වා භත්තං වා පත්තචීවරං වා දස්සෙත්වා “එත්තකෙ නාම දණ්ඩකම්මෙ ආභටෙ ඉදං ලච්ඡසී”ති වත්තුං වට්ටති. භගවතා භි ආවරණමෙව දණ්ඩකම්මං වුත්තං. ධම්මසඬ්ඝානකත්ථෙරෙහි පන “අපරාධානුරූපං උදකදාරුවාලිකාදීනං ආභරාපනම්පි කාතබ්බං”න්ති වුත්තං, තස්මා තම්පි කාතබ්බං, තඤ්ච බො “ඔරම්ස්සති විරම්ස්සති”ති අනුකම්පාය, න “නස්සිස්සති විබ්භම්ස්සති”ති ආදිනායස්පවත්තෙන පාපජ්ඣාසයෙන. “දණ්ඩකම්මං කරොමි”ති ච උණ්හපාසාණෙ වා නිපජ්ජාපෙනුං පාසාණ්ට්ඨකාදීනි වා සීසෙ නික්ඛිපාපෙනුං උදකං වා පවෙසෙනුං න වට්ටති.

උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡාපි දණ්ඩකම්මං න කාරෙතබ්බං “න, භික්ඛවෙ, උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා ආවරණං කාතබ්බං, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (මහාව. 108) වචනතො. එත්ථ පන “තුම්භාකං සාමණෙරස්ස අයං නාම අපරාධො, දණ්ඩකම්මමස්ස කරොථා”ති තික්ඛත්තුං වුත්තෙ සවෙ සො උපජ්ඣායො දණ්ඩකම්මං න කරොති, සයං කාතුං වට්ටති. සවෙපි ආදිතො උපජ්ඣායො වදති “මය්‍හං සාමණෙරානං දොසෙ සති තුම්භෙ දණ්ඩකම්මං කරොථා”ති, කාතුං වට්ටතියෙව. යථා ච සාමණෙරානං, එවං සද්ධිවිහාරිකත්තෙවාසිකානම්පි දණ්ඩකම්මං කාතුං වට්ටති, අඤ්ඤෙසං පන පරිසා න අපලාලෙතබ්බො, අපලාලෙත්තො දුක්කටං ආපජ්ජති “න, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤස්ස පරිසා අපලාලෙතබ්බො, යො අපලාලෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (මහාව. 108) වචනතො. තස්මා “තුම්භාකං පත්තං දෙම, චීවරං දෙමා”ති අත්තනො උපට්ඨානකරණත්ථං සඬ්ඝණ්හිත්වා සාමණෙරා වා භොන්තු උපසම්පන්නා වා, අත්තමසො දුස්සීලභික්ඛුස්සපි පරස්ස පරිසභුතෙ භින්දිත්වා ගණ්හිතුං න වට්ටති, ආදීනවං පන වත්තුං වට්ටති “තයා නභායිතුං ආගතෙන ගුරුමක්ඛනං විය කතං දුස්සීලං නිස්සාය විහරන්තෙනා”ති. සවෙ සො සයමෙව ජානිත්වා උපජ්ඣං වා නිස්සයං වා යාවති, දාතුං වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬ්ඝනෙ

පබ්බජ්ජාචරිතවිජයකථා සමන්තා.

23. නිස්සයවිනිවිජයකථා

151. නිස්සයොති එත්ථ පන අයං නිස්සයො නාම කෙන දාතබ්බො, කෙන න දාතබ්බො, කස්ස දාතබ්බො, කස්ස න දාතබ්බො, කථං ගභිතො හොති, කථං පටිප්පස්සම්භති, නිස්සයා කෙන වසිතබ්බං, කෙන ච න වසිතබ්බන්ති? තත්ථ කෙන දාතබ්බො, කෙන න දාතබ්බොති එත්ථ තාව “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන දසවස්සෙන වා අතිරෙකදසවස්සෙන වා උපසම්පාදෙතුං, නිස්සයං දාතු”න්ති (මහාව. 76, 82) ච වචනතො යො ඛ්‍යත්තො හොති පටිබලො උපසම්පදාය දසවස්සො වා අතිරෙකදසවස්සො වා, තෙන දාතබ්බො, ඉතරෙන න දාතබ්බො. සචෙ දෙති, දුක්කටං ආපජ්ජති.

එත්ථ (පාවි. අට්ඨ. 145-147) ච “ඛ්‍යත්තො”ති ඉමිනා පරිසුපට්ඨාපකඛ්‍යස්සුතො වෙදිතබ්බො. පරිසුපට්ඨාපකෙන භි සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡේදෙන පරිසං අභිවිනයෙ විනෙතුං ද්වෙ විහඬිගා පගුණා වාචුග්ගතා කාතබ්බා, අසක්කොන්තෙන තිභි ජනෙහි සද්ධිං පරිවත්තනක්ඛමා කාතබ්බා, කම්මාකම්මඤ්ච බන්ධකවත්තඤ්ච උග්ගහෙතබ්බං, පරිසාය පන අභිධම්මෙ විනයනත්ථං සචෙ මජ්ඣිමභාණකො හොති, මූලපණ්ණාසකො උග්ගහෙතබ්බො, දීඝභාණකෙන මහාවග්ගො, සංයුත්තභාණකෙන හෙට්ඨිමා වා තයො වග්ගා මහාවග්ගො වා, අඬිගුත්තරභාණකෙන හෙට්ඨා වා උපරි වා උපඬ්ඨනිකායො උග්ගහෙතබ්බො, අසක්කොන්තෙන තිකනිපාතතො පට්ඨාය උග්ගහෙතුම්පි වට්ටති. මහාපච්චරියං පන “එකං ගණ්හන්තෙන චතුක්කනිපාතං වා පඤ්චකනිපාතං වා උග්ගහෙතුං වට්ටති”ති චුත්තං. ජාතකභාණකෙන සාට්ඨකථං ජාතකං උග්ගහෙතබ්බං, තතො ඔරං න වට්ටති. “ධම්මපදම්පි සහ වත්ථුනා උග්ගහෙතුං වට්ටති”ති මහාපච්චරියං චුත්තං. තතො තතො සමුච්චයං කත්වා මූලපණ්ණාසකමත්තං වට්ටති, “න වට්ටති”ති කුරුන්දට්ඨකථායං පටික්ඛිත්තං, ඉතරාසු විචාරණායෙව නත්ථි. අභිධම්මෙ කිඤ්චි ගහෙතබ්බන්ති න චුත්තං. යස්ස පන සාට්ඨකථම්පි විනයපිටකං අභිධම්මපිටකඤ්ච පගුණං, සුත්තන්තෙ ච චුත්තප්පකාරො ගන්ථො නත්ථි, පරිසං උපට්ඨාපෙතුං න ලහති. යෙන පන සුත්තන්තතො ච විනයතො ච චුත්තප්පමාණො ගන්ථො උග්ගභිතො, අයං පරිසුපට්ඨාකො ඛ්‍යස්සුතොව හොති, දිසාපාමොක්ඛො යෙනකාමංගමො පරිසං උපට්ඨාපෙතුං ලහති, අයං ඉමස්මිං අත්ථෙ “ඛ්‍යත්තො”ති අධිප්පෙතො.

යො පන අන්තෙවාසිනො වා සද්ධිවිහාරිකස්ස වා ගිලානස්ස සක්කොති උපට්ඨානාදීනි කාතුං, අයං ඉධ “පටිබලො”ති අධිප්පෙතො. යං පන චුත්තං –

“පඤ්චභි, භික්ඛවෙ, අඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. න අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්තාගතො හොති,

න අසෙක්බෙන සමාධික්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න අසෙක්බෙන පඤ්ඤාක්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න අසෙක්බෙන විමුත්තික්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න අසෙක්බෙන විමුත්තිඤ්ඤාණදස්සනක්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති. ඉමෙහි බො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

“අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. අත්තනා න අසෙක්බෙන සීලක්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න පරං අසෙක්බෙන සීලක්බන්ධෙන සමාදපෙතා. අත්තනා න අසෙක්බෙන සමාධික්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න පරං අසෙක්බෙන සමාධික්බන්ධෙන සමාදපෙතා. අත්තනා න අසෙක්බෙන පඤ්ඤාක්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න පරං අසෙක්බෙන පඤ්ඤාක්බන්ධෙන සමාදපෙතා. අත්තනා න අසෙක්බෙන විමුත්තික්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න පරං අසෙක්බෙන විමුත්තික්බන්ධෙන සමාදපෙතා. අත්තනා න අසෙක්බෙන විමුත්තිඤ්ඤාණදස්සනක්බන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න පරං අසෙක්බෙන විමුත්තිඤ්ඤාණදස්සනක්බන්ධෙන සමාදපෙතා. ඉමෙහි බො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

“අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. අස්සද්ධො හොති, අභිරිකො හොති, අනොත්තප්පි හොති, කුසිතො හොති, මුට්ඨස්සති හොති. ඉමෙහි බො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

“අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. අධිසීලෙ සීලවිපන්නො හොති, අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපන්නො හොති, අනිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපන්නො හොති, අප්පස්සුතො හොති, දුප්පඤ්ඤො හොති. ඉමෙහි බො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

“අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬිගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. න පට්ඨලො හොති අන්තවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ගිලානං උපට්ඨාතුං වා උපට්ඨාපෙතුං වා, අනභිරතං වූපකාසෙතුං වා

වූපකාසාපෙතං වා, උප්පන්නං කුක්කුච්චං ධම්මතො විනොදෙතං, ආපත්තිං න ජානාති, ආපත්තියා වුට්ඨානං න ජානාති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්දගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

“අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්දගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. න පට්ඨලො හොති අන්තෙවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ආභිසමාවාරිකාය සික්ඛාය සික්ඛාපෙතං, ආදිබ්‍රහ්මවරියකාය සික්ඛාය විනෙතං, අභිධම්මෙ විනෙතං, අභිවිනයෙ විනෙතං, උප්පන්නං දිට්ඨිගතං ධම්මතො විවෙචෙතං. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්දගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

“අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්දගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. ආපත්තිං න ජානාති, අනාපත්තිං න ජානාති, ලහුකං ආපත්තිං න ජානාති, ගරුකං ආපත්තිං න ජානාති, උභයානි ඛො පනස්ස පානිමොක්ඛානි විත්ථාරෙන න ස්වාගතානි හොත්ති න සුචිත්තානි න සුප්පවත්තීනි න සුචිතිච්ඡිකානි සුත්තසො අනුබ්‍යඤ්ජනසො. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්දගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

“අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්දගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. ආපත්තිං න ජානාති, අනාපත්තිං න ජානාති, ලහුකං ආපත්තිං න ජානාති, ගරුකං ආපත්තිං න ජානාති, ඌනදසවස්සො හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්දගෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො” තිආදි (මහාව. 84). තම්පි –

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පට්ඨලෙන දසවස්සෙන වා අතිරෙකදසවස්සෙන වා උපසම්පාදෙතං, නිස්සයං දාතු”න්ති (මහාව. 76, 82) ව එවං සඬ්ඛෙපතො චුත්තස්සෙව උපජ්ඣායාවරියලක්ඛණස්ස විත්ථාරදස්සනත්ථං චුත්තං.

තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 84) කිඤ්චි අයුත්තවසෙන පටික්ඛිත්තං, කිඤ්චි ආපත්තිඅඬ්ගවසෙන. තථා හි “න අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධො” ති ව “අත්තනා න අසෙක්ඛෙන” ති ව “අස්සද්ධො” ති ව ආදීසු තීසු පඤ්චකෙසු අයුත්තවසෙන පටික්ඛෙපො කතො, න ආපත්තිඅඬ්ගවසෙන. යො හි අසෙක්ඛෙහි සීලක්ඛන්ධාදීහි

අසමන්තාගතො පරෙ ච තත්ථ සමාදපෙතුං අසක්කොන්තො
 අස්සද්ධියාදිදොසයුත්තොව හුත්වා පරිසං පරිහරති, තස්ස පරිසා සීලාදීහි
 පරියායනියෙව න වඩ්ඪති, තස්මා “තෙන න උපසම්පාදෙනබ්බ”න්තිආදි
 අයුත්තවසෙන වුත්තං, න ආපත්තිඅඬගවසෙන. න හි බිණාසවස්සෙව
 උපජ්ඣාචරියභාවො භගවතා අනුඤ්ඤාතො, යදි තස්සෙව අනුඤ්ඤාතො අභවිස්ස,
 “සවෙ උපජ්ඣායස්ස අනභිරති උප්පන්නා භොති”න්තිආදිං න වදෙය්‍ය, යස්මා පන
 බිණාසවස්ස පරිසා සීලාදීහි න පරිභායති, තස්මා “පඤ්චහි, හික්ඛවෙ, අඬගෙහි
 සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බ”න්තිආදි වුත්තං.

අධිසීලෙ සීලවිපත්තොතිආදීසු පාරාජිකඤ්ච සඬ්ඝාදිසෙසඤ්ච ආපන්නො
 අධිසීලෙ සීලවිපත්තො නාම. ඉතරෙ පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධෙ ආපන්නො
 අජ්ඣාලාරෙ ආලාරවිපත්තො නාම. සම්මාදිට්ඨිං පභාය අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා
 සමන්තාගතො අතිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපත්තො නාම. යත්තකං සුතං පරිසං
 පරිහරන්තස්ස ඉච්ඡිතබ්බං, තෙන විරහිතත්තා අප්පස්සුතො. යං තෙන ජානිතබ්බං
 ආපත්තාදි, තස්ස අජානනතො දුප්පඤ්ඤො. ඉමස්මිං පඤ්චකෙ පුරිමානි තිණි පදානි
 අයුත්තවසෙන වුත්තානි, පච්ඡිමානි ද්වෙ ආපත්තිඅඬගවසෙන.

ආපත්තිං න ජානාතීති “ඉදං නාම මයා කත”න්ති වුත්තෙ “ඉමං නාම ආපත්තිං
 අයං ආපන්නො”ති න ජානාති. වුට්ඨානං න ජානාතීති “වුට්ඨානගාමිනිතො වා
 දෙසනාගාමිනිතො වා ආපත්තිතො එවං නාම වුට්ඨානං භොති”ති න ජානාති.
 ඉමස්මිඤ්ඤි පඤ්චකෙ පුරිමානි ද්වෙ පදානි අයුත්තවසෙන වුත්තානි, පච්ඡිමානි තිණි
 ආපත්තිඅඬගවසෙන.

ආහිසමාලාරිකාය සික්ඛායාති ඛන්ධකචන්තෙ විනෙතුං න පටිබලො භොතීති
 අත්ථො. ආදිබ්‍රහ්මවරියකායාති සෙක්ඛපණ්ණත්තියං විනෙතුං න පටිබලොති
 අත්ථො. අහිමම්මෙති නාමරූපපරිච්ඡේදෙ විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථො.
 අහිවිනයෙති සකලෙ විනයපිටකෙ විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථො. විනෙතුං න
 පටිබලොති ච සබ්බත්ථ සික්ඛාපෙතුං න සක්කොතීති අත්ථො. ධම්මතො
 විවෙචෙතුන්ති ධම්මෙන කාරණෙන විස්සජ්ජාපෙතුං. ඉමස්මිං පඤ්චකෙ සබ්බපදෙසු
 ආපත්ති.

“ආපත්තිං න ජානාතී”තිආදිපඤ්චකස්මිං විත්ථාරෙනාති උභතොවිභඩ්ගෙන
 සද්ධිං. න ස්වාගතාතීති න සුට්ඨු ආගතාති. සුවිභත්තාතීති සුට්ඨු විභත්තාති
 පදපච්චාභට්ඨසඬ්ඝකරදොසරඅතාති. සුප්පවත්තීතීති පගුණානි වාචුග්ගතාති
 සුවිනිච්ඡිතාති. සුත්තසොති ඛන්ධකපරිවාරතො ආහරිතබ්බසුත්තවසෙන සුට්ඨු
 විනිච්ඡිතාති. අනුබ්‍යඤ්ජනසොති අක්ඛරපදපාරිපූරියා ච සුවිනිච්ඡිතාති අඛණ්ඩානි
 අවිපරීතක්ඛරාති. එතෙන අට්ඨකථා දීපිතා. අට්ඨකථාතො හි එස විනිච්ඡයො
 භොතීති. ඉමස්මිං පඤ්චකෙපි සබ්බපදෙසු ආපත්ති.

ඌනදසවස්සපරියොසානපඤ්චකෙපි එසෙව නයො. ඉති ආදිතො තයො පඤ්චකා,
 චතුත්ථෙ තිණි පදානි, පඤ්චමෙ ද්වෙ පදානීති සබ්බෙපි චත්තාරො පඤ්චකා

අයුත්තවසෙන වුත්තා, චතුත්ථෙ පඤ්චකෙ ද්වෙ පදානි, පඤ්චමෙ තීණි,
 ඡට්ඨසත්තමට්ඨමා තයො පඤ්චකාති සබ්බෙපි චත්තාරො පඤ්චකා
 ආපත්තිඅඬගවසෙන වුත්තා.

සුක්කපක්කෙ පන වුත්තවිපරියායෙන “පඤ්චහි, හික්ඛවෙ, අඬගෙහි
 සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බං, නිස්සයො දාතබ්බො, සාමණෙරො
 උපට්ඨාපෙනබ්බො. අසෙක්කෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්තාගතො හොති” තිආදිනා
 (මහාව. 84) අට්ඨ පඤ්චකා ආගතායෙව. තත්ථ සබ්බත්ථෙව අනාපත්ති.

152. කස්ස දාතබ්බො, කස්ස න දාතබ්බොති එත්ථ පන යො ලජ්ජී හොති, තස්ස දාතබ්බො. ඉතරස්ස න දාතබ්බො “න, හික්ඛවෙ, අලජ්ජීනං නිස්සයො දාතබ්බො, යො දදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා” ති (මහාව. 120) වචනතො. නිස්සාය වසන්තෙනපි අලජ්ජී නිස්සාය න වසිතබ්බං. වුත්තඤ්ඤෙන “න, හික්ඛවෙ, අලජ්ජීනං නිස්සාය වත්ථබ්බං, යො වසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා” ති (මහාව. 120). එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 120) ව අලජ්ජීනන්ති උපයොගත්ථෙ සාමීවචනං, අලජ්ජීපුග්ගලෙ නිස්සාය න වසිතබ්බන්ති වුත්තං හොති. තස්මා නවං යානං ගතෙන “එහි, හික්ඛු, නිස්සයං ගණ්හාහි” ති වුවිවමානෙනපි චතුහපඤ්චාහං නිස්සයදායකස්ස ලජ්ජීභාවං උපපරික්ඛිත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බො. “අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, චතුහපඤ්චාහං ආගමෙතුං යාව හික්ඛුසභාගතං ජානාමි” ති (මහාව. 120) හි වුත්තං. සචෙ “ථෙරො ලජ්ජී” ති හික්ඛුනං සන්තිකෙ සුත්වා ආගතදිවසෙයෙව ගහෙතුකාමො හොති, ථෙරො පන “ආගමෙහි තාව, වසන්තො ජානිස්සසි” ති කතිපාහං ආචාරං උපපරික්ඛිත්වා නිස්සයං දෙති, වට්ටති, පකතියා නිස්සයගහණට්ඨානං ගතෙන පන තදහෙව ගහෙතබ්බො, එකදිවසමිපි පරිහාරො නත්ථී. සචෙ පට්ඨමයාමෙ ආචරියස්ස ඔකාසො නත්ථී, ඔකාසං අලහන්තො “පවිචුසසමයෙ ගහෙස්සාමි” ති සයති, අරුණං උග්ගතමිපි න ජානාති, අනාපත්ති. සචෙ පන “ගණ්හිස්සාමි” ති ආහොගං අකත්වා සයති, අරුණුග්ගමනෙ දුක්කට්ඨං. අගතපුබ්බං යානං ගතෙන ද්වෙ තීණි දිවසානි වසිත්වා ගන්තුකාමෙන අනිස්සිතෙන වසිතබ්බං. “සත්තාහං වසිස්සාමි” ති ආලයං කරොන්තෙන පන නිස්සයො ගහෙතබ්බො. සචෙ ථෙරො “කිං සත්තාහං වසන්තස්ස නිස්සයෙනා” ති වදති, පටික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය ලද්ධපරිහාරො හොති.

“අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, අද්ධානමග්ගප්පිපන්තෙන හික්ඛුනා නිස්සයං අලහමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථු”න්ති වචනතො පන අද්ධානමග්ගප්පිපන්තො සචෙ අත්තනා සද්ධිං අද්ධානමග්ගප්පිපන්තං නිස්සයදායකං න ලහති, එවං නිස්සයං අලහමානෙන අනිස්සිතෙන බහුනිපි දිවසානි ගන්තුං වට්ටති. සචෙ පුබ්බෙ නිස්සයං ගහෙත්වා වුත්ථපුබ්බං කිඤ්චි ආවාසං පටිසති, එකරත්තං වසන්තෙනපි නිස්සයො ගහෙතබ්බො. අන්තරාමග්ගෙ විස්සමන්තො වා සත්ථං වා පරියෙසන්තො කතිපාහං වසති, අනාපත්ති. අන්තොවස්සෙ පන නිබද්ධවාසං වසිතබ්බං, නිස්සයො ව ගහෙතබ්බො. නාවාය ගච්ඡන්තස්ස පන වස්සානෙ ආගතෙපි නිස්සයං

අලහන්තස්ස අනාපත්ති. සචෙ අන්තරාමග්ගෙ ගිලානො හොති, නිස්සයං අලහමානෙන අනිස්සිතෙන වසිතුං වට්ටති.

ගිලානුපට්ඨාකොපි ගිලානෙන යාවියමානො අනිස්සිතො එව වසිතුං ලහති. චුත්තඤ්ඤෙනං “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානෙන භික්ඛුනා නිස්සයං අලහමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථුං, අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානුපට්ඨාකෙන භික්ඛුනා නිස්සයං අලහමානෙන යාවියමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථු”න්ති (මහාව. 121). සචෙ පන “යාවාහි ම”න්ති චුවිවමානොපි ගිලානො මානෙන න යාවති, ගන්තබ්බං.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආරඤ්ඤිකෙන භික්ඛුනා ඵාසුචිහාරං සල්ලක්ඛෙන්තෙන නිස්සයං අලහමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථුං ‘යදා පතිරූපො නිස්සයදායකො ආගච්ඡිස්සති, තදා තස්ස නිස්සයාය වසිස්සාමි’”ති වචනතො පන යත්ථ වසන්තස්ස සමථවිපස්සනානං පටිලාභවසෙන ඵාසු හොති, තාදිසං ඵාසුචිහාරං සල්ලක්ඛෙන්තෙන නිස්සයං අලහමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. ඉමඤ්ච පන පරිහාරං නෙව සොතාපන්නො, න සකදාගාමිඅනාගාමිඅරහන්නො ලහන්ති, න ථාමගතස්ස සමාධිනො වා විපස්සනාය වා ලාභී, විස්සට්ඨකම්මට්ඨානෙ පන බාලපුට්ඨජනෙ කථාව නත්ථි. යස්ස බො පන සමථො වා විපස්සනා වා තරුණා හොති, අයං ඉමං පරිහාරං ලහති, පචාරණාසඬගහොපි එතස්සෙව අනුඤ්ඤාතො. තස්මා ඉමිනා පුග්ගලෙන ආචරියෙ පචාරෙත්වා ගතෙපි “යදා පතිරූපොනිස්සයදායකො ආගච්ඡිස්සති, තං නිස්සයාය වසිස්සාමි”ති ආහොගං කත්වා පුන යාව ආසාළ්භිපුණ්ණමා, තාව අනිස්සිතෙන වත්ථුං වට්ටති. සචෙ පන ආසාළ්භිමාසෙ ආචරියො නාගච්ඡති, යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ ගන්තබ්බං.

153. කථං ගහිතො හොතිති එත්ථ උපජ්ඣායස්ස සන්තිකෙ තාව උපජ්ඣං ගණ්හන්තෙන එකංසං උත්තරාසඬගං කරිත්වා පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසිදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා “උපජ්ඣායො මෙ, හන්තෙ, හොහි”ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. එවං සද්ධිවිහාරිකෙන චුත්තෙ සචෙ උපජ්ඣායො “සාහු”ති වා “ලහු”ති වා “ඔපායික”න්ති වා “පතිරූප”න්ති වා “පාසාදිකෙන සම්පාදෙහි”ති වා කායෙන විඤ්ඤාපෙති, වාචාය විඤ්ඤාපෙති, කායෙන වාචාය විඤ්ඤාපෙති, ගහිතො හොති උපජ්ඣායො. ඉදමෙව හෙත්ථ උපජ්ඣායග්ගහණං, යදිදං උපජ්ඣායස්ස ඉමෙසු පඤ්චසු පදෙසු යස්ස කස්සචි පදස්ස වාචාය සාවනං කායෙන වා අත්ථවිඤ්ඤාපනන්ති. කෙච් පන “සාධු”ති සම්පට්චිෂ්ණං සන්ධාය වදන්ති, න තං පමාණං. ආයාවනදානමත්තෙන හි ගහිතො හොති උපජ්ඣායො, න එත්ථ සම්පට්චිෂ්ණං අඬගං. සද්ධිවිහාරිකෙනපි න කෙවලං “ඉමිනා මෙ පදෙන උපජ්ඣායො ගහිතො”ති ඤාතුං වට්ටති, “අජ්ජතග්ගෙ දානි ථෙරො මය්හං භාරො, අහම්පි ථෙරස්ස භාරො”ති ඉදම්පි ඤාතුං වට්ටති (මහාව. අට්ඨ. 64). චුත්තඤ්ඤෙනං

“උපජ්ඣායො, භික්ඛවෙ, සද්ධිවිහාරිකම්හි පුත්තචිත්තං උපට්ඨපෙස්සති, සද්ධිවිහාරිකො උපජ්ඣායම්හි පිතුචිත්තං උපට්ඨපෙස්සති, එවං තෙ

අඤ්ඤාමඤ්ඤං සගාරවා සප්පතිස්සා සභාගවුත්තීනො විහරන්තා ඉමස්මිං
ධම්මවිනයෙ වුඩ්ඪිං විරුළුහිං වෙසුල්ලං ආපජ්ජිස්සන්ති”ති (මහාව. 65).

ආචරියස්ස සන්තිකෙ නිස්සයග්ගහණෙපි අයමෙව විනිච්ඡයො. අයං පනෙත්ථ
විසෙසො – ආචරියස්ස සන්තිකෙ නිස්සයං ගණ්හන්තෙන උක්කුටිකං නිසීදිත්වා
“ආචරියො මෙ, හන්තෙ, හොහි, ආයස්මතො නිස්සයා වච්ඡාමි”ති (මහාව. 77)
තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං, සෙසං වුත්තනයමෙව.

**154. කථං පටිප්පස්සම්භතීති එත්ථ තාව උපජ්ඣායම්භා පඤ්චභාකාරෙහි
නිස්සයපටිප්පස්සද්ධි වෙදිතබ්බා, ආචරියම්භා ඡහි ආකාරෙහි. වුත්තඤ්ඤෙනං –**

“පඤ්චමා, හික්ඛවෙ, නිස්සයපටිප්පස්සද්ධියො උපජ්ඣායම්භා.
උපජ්ඣායො පක්කන්තො වා හොති, විබ්භන්තො වා, කාලකතො වා,
පක්ඛසඬ්ඤන්තො වා, ආණත්තියෙව පඤ්චමි. ඉමා බො, හික්ඛවෙ, පඤ්ච
නිස්සයපටිප්පස්සද්ධියො උපජ්ඣායම්භා.

ඡයිමා, හික්ඛවෙ, නිස්සයපටිප්පස්සද්ධියො ආචරියම්භා. ආචරියො
පක්කන්තො වා හොති, විබ්භන්තො වා, කාලකතො වා, පක්ඛසඬ්ඤන්තො
වා, ආණත්තියෙව පඤ්චමි, උපජ්ඣායෙන වා සමොධානගතො හොති. ඉමා
බො, හික්ඛවෙ, ඡ නිස්සයපටිප්පස්සද්ධියො ආචරියම්භා”ති (මහාව. 83).

තත්ත්වං විනිච්ඡයො (මහාව. අට්ඨ. 83) – පක්කන්තොති දිසං ගතො. එවං ගතෙ
ව පන තස්මිං සවෙ විහාරෙ නිස්සයදායකො අත්ථි, යස්ස සන්තිකෙ අඤ්ඤාදාපි
නිස්සයො වා ගහිතපුබ්බො හොති, යො වා එකසම්භොගපරිභොගො, තස්ස
සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො, එකදිවසමිපි පරිභාරො නත්ථි. සවෙ තාදිසො
නත්ථි, අඤ්ඤො ලජ්ජී පෙසලො අත්ථි, තස්ස පෙසලභාවං ජානන්තෙන තදගෙව
නිස්සයො යාවිතබ්බො. සවෙ දෙනි, ඉච්චෙතං කුසලං. අථ පන “තුම්භාකං
උපජ්ඣායො ලහුං ආගමිස්සාමි”ති පුච්ඡති, උපජ්ඣායෙන වෙ තථා වුත්තං, “ආම,
හන්තෙ”ති වත්තබ්බං. සවෙ වදති “තෙන හි උපජ්ඣායස්ස ආගමනං
ආගමෙථා”ති, වට්ටති. අථ පනස්ස පකතියා පෙසලභාවං න ජානාති, වත්තාරි පඤ්ච
දිවසානි තස්ස හික්ඛුස්ස සභාගතං ඔලොකෙත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා නිස්සයො
ගහෙතබ්බො. සවෙ පන විහාරෙ නිස්සයදායකො නත්ථි, උපජ්ඣායො ව “අහං
කතිපාහෙන ආගමිස්සාමි, මා උක්කණ්ඨිත්ථා”ති වත්වා ගතො, යාව ආගමනා
පරිභාරො ලබ්භති, අථාපි නං තත්ථ මනුස්සා පරිවිජින්නකාලතො උත්තරිපි පඤ්ච
වා දස වා දිවසානි වාසෙන්තියෙව, තෙන විහාරං පවත්ති පෙසෙතබ්බා “දහරා මා
උක්කණ්ඨන්තු, අහං අසුකදිවසං නාම ආගමිස්සාමි”ති, එවමිපි පරිභාරො ලබ්භති.
අථ ආගච්ඡතො අත්තරාමග්ගෙ නදීපුරෙන වා වොරාදිහි වා උපද්දවො හොති,
ථෙරො උදකොසක්කනං වා ආගමෙති, සභායෙ වා පරියෙසති, තං වෙ පවත්ති.
දහරා සුණන්ති, යාව ආගමනා පරිභාරො ලබ්භති. සවෙ පන සො “ඉධෙවාහං
වසිස්සාමි”ති පහිණති, පරිභාරො නත්ථි. යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ

ගන්නබ්බං. විබ්භන්තෙ පන කාලකතෙ පක්ඛසඬකන්තෙ වා එකදිවසමිපි පරිභාරො නත්ථි, යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ ගන්නබ්බං.

ආණ්ඩුත්ති පන නිස්සයපණාමනා වුවවති, තස්මා “පණාමෙමි ත”න්ති වා “මා ඉධ පටික්කමි”ති වා “නිහර තෙ පත්තච්චර”න්ති වා “නාහං තයා උපට්ඨාපෙතබ්බො”ති වාති ඉමිනා පාළිනයෙන “මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡි”තිආදිනා පාළිමුත්තකනයෙන වා යො නිස්සයපණාමනය පණාමිතො හොති, තෙන උපජ්ඣායො බමාපෙතබ්බො. සවෙ ආදිතොව න බමති, දණ්ඩකම්මං ආහරිත්වා තික්ඛත්තුං තාව සයමෙව බමාපෙතබ්බො. නො වෙ බමති, තස්මිං විහාරෙ මහාථෙරෙ ගහෙත්වා බමාපෙතබ්බො. නො වෙ බමති, සාමන්තවිහාරෙ හික්ඛු ගහෙත්වා බමාපෙතබ්බො. සවෙ එවමිපි න බමති, අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා උපජ්ඣායස්ස සභාගානං සන්තිකෙ වසිතබ්බං. “අප්පෙව නාම ‘සභාගානං මෙ සන්තිකෙ වසති’ති ඤත්වාපි බමෙය්‍යා”ති. සවෙ එවමිපි න බමති, තත්‍රෙව වසිතබ්බං. තත්‍ර වෙ දුබ්භික්ඛාදිදොසෙන න සක්කා හොති වසිතුං, තංයෙව විහාරං ආගන්ත්වා අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ නිස්සයං ගහෙත්වා වසිතුං වට්ටති. අයමාණත්තියං විනිච්ඡයො.

ආවරියමහා නිස්සයපට්ඨපස්සද්ධිසු ආවරියො පක්කන්තො වා හොතිති එත්ථ කොචි ආවරියො ආපුච්ඡිත්වා පක්කමති, කොචි අනාපුච්ඡිත්වා, අන්තෙවාසිකොපි එවමෙව. තත්‍ර සවෙ අන්තෙවාසිකො ආවරියං ආපුච්ඡති “අසුකං නාම, හන්තෙ, යානං ගන්තුං ඉච්ඡාමි කෙනවිදෙව කරණියෙනා”ති, ආවරියෙන ව “කදා ගමිස්සමි”ති චුත්තො “සායන්තෙ වා රත්තිං වා උට්ඨන්තිවා ගමිස්සාමි”ති වදති, ආවරියොපි “සාධු”ති සම්පට්චිති, තං බණංයෙව නිස්සයො පට්ඨපස්සමිහති. සවෙ පන “හන්තෙ, අසුකං නාම යානං ගන්තුකාමොමිහි”ති චුත්තෙ ආවරියො “අසුකස්මිං නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡා ජානිස්සමි”ති වදති, සො ව “සාධු”ති සම්පට්චිති, තතො වෙ ගතො සුගතො. සවෙ පන න ගච්ඡති, නිස්සයො න පට්ඨපස්සමිහති. අථාපි “ගච්ඡාමි”ති චුත්තෙ ආවරියෙන “මා තාව ගච්ඡ, රත්තිං මන්තෙත්වා ජානිස්සාමා”ති චුත්තො මන්තෙත්වා ගච්ඡති, සුගතො. නො වෙ ගච්ඡති, නිස්සයො න පට්ඨපස්සමිහති. ආවරියං අනාපුච්ඡා පක්කමන්තස්ස පන උපචාරසීමාතික්කමෙ නිස්සයො පට්ඨපස්සමිහති, අන්තොඋපචාරසීමතො පටිනිවත්තන්තස්ස න පට්ඨපස්සමිහති. සවෙ පන ආවරියො අන්තෙවාසිකං ආපුච්ඡති “ආවුසො, අසුකං නාම යානං ගමිස්සාමි”ති, අන්තෙවාසිකෙන ව “කදා”ති චුත්තෙ “සායන්තෙ වා රත්තිහාගෙ වා”ති වදති, අන්තෙවාසිකොපි “සාධු”ති සම්පට්චිති, තං බණංයෙව නිස්සයො පට්ඨපස්සමිහති, සවෙ පන ආවරියො “ස්වෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා ගමිස්සාමි”ති වදති, ඉතරො ව “සාධු”ති සම්පට්චිති, එකදිවසං තාව නිස්සයො න පට්ඨපස්සමිහති, පුනදිවසෙ පට්ඨපස්සද්ධො හොති. “අසුකස්මිං නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා ජානිස්සාමි මම ගමනං වා අගමනං වා”ති වත්වා පන සවෙ න ගච්ඡති, නිස්සයො න පට්ඨපස්සමිහති. අථාපි “ගච්ඡාමි”ති චුත්තෙ අන්තෙවාසිකෙන “මා තාව ගච්ඡථ, රත්තිං මන්තෙත්වා ජානිස්සාමා”ති චුත්තො මන්තෙත්වාපි න ගච්ඡති, නිස්සයො න

පටිපස්සමිහි. සවෙ උභොපි ආවරියන්තෙවාසිකා කෙනවිදෙව කරණියෙන බහිසිමං ගච්ඡන්ති, තතො වෙ ආවරියො ගමියවිත්තෙ උප්පන්නෙ අනාප්‍රච්ඡාද ගන්ත්වා ද්විත්තං ලෙඩ්ඛුපාතානං අන්තොයෙව නිවත්තති, නිස්සයො න පටිපස්සමිහි. සවෙ ද්වෙ ලෙඩ්ඛුපාතෙ අතික්කමිත්වා නිවත්තති, පටිපස්සද්ධො භොති. ආවරියුපජ්ඣායා ද්වෙ ලෙඩ්ඛුපාතෙ අතික්කමිම අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වසන්ති, නිස්සයො පටිපස්සමිහි. ආවරියෙ විබ්භන්තෙ කාලකතෙ පක්ඛසඬ්ඤානෙ ව තං බණ්ණියෙව පටිපස්සමිහි.

ආණන්තියං පන ආවරියො මුඤ්චිතුකාමොව භුත්වා නිස්සයපණාමනාය පණාමෙති, අන්තෙවාසිකො ව “කිඤ්වාපි මං ආවරියො පණාමෙති, අථ බො හදයෙන මුදුකො” ති සාලයො භොති, නිස්සයො න පටිපස්සමිහි. සවෙපි ආරියො සාලයො, අන්තෙවාසිකො නිරාලයො “න දානි ඉමං නිස්සාය වසිස්සාමි” ති ධුරං නික්ඛිපති, එවමපි න පටිපස්සමිහි. උභිත්තං සාලයභාවෙ පන න පටිපස්සමිහියෙව, උභිත්තං ධුරනික්ඛෙපෙන පටිපස්සමිහි, පණාමිතෙන දණ්ඩකමිමං ආහරිත්වා තික්ඛත්තුං බමාපෙනබ්බො. නො වෙ බමති, උපජ්ඣායෙ චුත්තනයෙන පටිපජ්ජිතබ්බං. යථාපඤ්ඤත්තං පන ආවරියුපජ්ඣායවත්තං පරිපුරෙත්තං අධිමත්තපෙමාදිපඤ්චඩ්ගසමන්තාගතං අන්තෙවාසිකං සද්ධිවිහාරිකං වා පණාමෙත්තස්ස දුක්ඛං, ඉතරං අපණාමෙත්තස්සපි දුක්ඛංමෙව. චුත්තඤ්ඤෙනං -

“න, භික්ඛවෙ, සම්මාවත්තන්තො පණාමෙතබ්බො, යො පණාමෙයා, ආපත්ති දුක්ඛංස්ස. න ච, භික්ඛවෙ, අසම්මාවත්තන්තො න පණාමෙතබ්බො, යො න පණාමෙයා, ආපත්ති දුක්ඛංස්ස (මහාව. 80).

“පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඩ්ඨගෙහි සමන්තාගතං අන්තෙවාසිකං අපණාමෙත්තො ආවරියො සාතිසාරො භොති, පණාමෙත්තො අනතිසාරො භොති. ආවරියමිහි නාධිමත්තං පෙමං භොති, නාධිමත්තො පසාදො භොති, නාධිමත්තා හිරි භොති, නාධිමත්තො ගාරවො භොති, නාධිමත්තා භාවනා භොති. ඉමෙහි බො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්ගෙහි සමන්තාගතං අන්තෙවාසිකං අපණාමෙත්තො ආවරියො සාතිසාරො භොති, පණාමෙත්තො අනතිසාරො භොති (මහාව. 81).

“පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඩ්ඨගෙහි සමන්තාගතං සද්ධිවිහාරිකං අපණාමෙත්තො උපජ්ඣායො සාතිසාරො භොති, පණාමෙත්තො අනතිසාරො භොති. උපජ්ඣායමිහි නාධිමත්තං පෙමං භොති, නාධිමත්තො පසාදො භොති, නාධිමත්තා හිරි භොති, නාධිමත්තො ගාරවො භොති, නාධිමත්තා භාවනා භොති. ඉමෙහි බො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්ගෙහි සමන්තාගතං සද්ධිවිහාරිකං අපණාමෙත්තො උපජ්ඣායො සාතිසාරො භොති, පණාමෙත්තො අනතිසාරො භොති” තිආදි (මහාව. 68).

තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 68) නාධිමත්තං පෙමං හොතීති උපජ්ඣායමිති අධිමත්තං ගෙහස්සිතපෙමං න හොති. නාධිමත්තා භාවනා හොතීති අධිමත්තා මෙත්තාභාවනා න හොතීති අත්ථො.

උපජ්ඣායෙන වා සමොධානගතොති ඵත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 83)
 දස්සනසවනවසෙන සමොධානං වෙදිතබ්බං. සචෙ හි ආවරියං නිස්සාය වසන්තො සද්ධිවිහාරිකො ඵකවිහාරෙ වෙතියං වා වන්දන්තං, ඵකගාමෙ වා පිණ්ඩාය වරන්තං උපජ්ඣායං පස්සති, නිස්සයො පටිප්පස්සමිහති. උපජ්ඣායො පස්සති, සද්ධිවිහාරිකො න පස්සති, න පටිප්පස්සමිහති. මග්ගප්පටිපන්නං වා ආකාසෙන වා ගච්ඡන්තං උපජ්ඣායං දිස්වා දුරන්තා “හික්ඛු”ති ජානාති, “උපජ්ඣායො”ති න ජානාති, න පටිප්පස්සමිහති. සචෙ ජානාති, පටිප්පස්සමිහති. උපරිපාසාදෙ උපජ්ඣායො වසති, හෙට්ඨා සද්ධිවිහාරිකො, තං අදිස්වාච යාගුං පිචිත්වා පටික්කමති, ආසනසාලාය වා නිසින්නං අදිස්වාච ඵකමන්තෙ භුඤ්ජිත්වා පක්කමති, ධම්මස්සවනමණ්ඩපෙ වා නිසින්නම්පි තං අදිස්වාච ධම්මං සුත්වා පක්කමති, නිස්සයො න පටිප්පස්සමිහති. ඵචං තාව දස්සනවසෙන සමොධානං වෙදිතබ්බං. සවනවසෙන පන සචෙ උපජ්ඣායස්ස විහාරෙ වා අන්තරසරෙ වා ධම්මං වා කථෙත්තස්ස අනුමොදනං වා කරොත්තස්ස සද්දං සුත්වා “උපජ්ඣායස්ස මෙ සද්දො”ති සඤ්ජානාති, නිස්සයො පටිප්පස්සමිහති, අසඤ්ජානන්තස්ස න පටිප්පස්සමිහති. අයං සමොධානෙ විනිච්ඡයො.

155. නිස්සාය කෙන වසිතබ්බං, කෙන න වසිතබ්බන්ති ඵත්ථ පන “අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, ඛ්‍යත්තෙන හික්ඛුනා පටිබලෙන පඤ්ච වස්සානි නිස්සාය වත්ථුං, අඛ්‍යත්තෙන යාවජීව”න්ති (මහාව. 103) වචනතො යො අඛ්‍යත්තො හොති, තෙන යාවජීවං නිස්සායෙව වසිතබ්බං. සවායං (මහාව. අට්ඨ. 103) වුඩ්ඪතරං ආවරියං න ලහති, උපසම්පදාය සට්ඨිවස්සො වා සත්තතිවස්සො වා හොති, නවකතරස්සපි ඛ්‍යත්තස්ස සන්තිකෙ උක්කුටිකං නිසිදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා “ආවරියො මෙ, ආවුසො, හොති, ආයස්මතො නිස්සාය වච්ඡාමි”ති ඵචං තික්ඛන්තුං වත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බොව. ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡන්තෙනපි උක්කුටිකං නිසිදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා “ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමි ආවරියා”ති වත්තබ්බං. ඵස නයො සබ්බආපුච්ඡනෙසු.

යො පන ඛ්‍යත්තො හොති උපසම්පදාය පඤ්චවස්සො, තෙන අනිස්සිතෙන වත්ථුං වට්ටති. තස්මා නිස්සයමුවචනකෙන (පාවි. අට්ඨ. 145-147) උපසම්පදාය පඤ්චවස්සෙන සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන ද්වෙ මාතිකා පගුණා වාචුග්ගතා කත්තබ්බා, පක්ඛදිවසෙසු ධම්මස්සවනත්ථාය සුත්තන්තතො වත්තාරො භාණුවාරා, සම්පත්තානං පරිසානං පරිකථනත්ථාය අත්ඨකච්ඡන්ද(අ. නි. 5.114) මහාරාහුලොවාද(ම. නි. 2.113 ආදයො) අම්බට්ඨ(දර්. නි. 1.254 ආදයො) සදිසො ඵකො කථාමග්ගො, සඬ්ඝත්තමඬ්ගලාමඬ්ගලෙසු අනුමොදනත්ථාය තිස්සො අනුමොදනා, උපොසථපචාරණාදිජානනත්ථං කම්මාකම්මවිනිච්ඡයො, සමණධම්මකරණත්ථං සමාධිවසෙන වා විපස්සනාවසෙන වා

අරහත්තපරියොසානමෙකං කම්මට්ඨානං, එත්තකං උග්ගහෙනබ්බං. එත්තාවතා හි අයං බහුස්සුතො හොති වාතුද්දිසො, යත්ථ කත්ථවි අත්තතො ඉස්සරියෙන වසිතුං ලහති. යං පන වුත්තං –

“පඤ්චහි, හික්ඛවෙ, අභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. න අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්තාගතො හොති, න අසෙක්ඛෙන සමාධික්ඛන්ධෙන... න අසෙක්ඛෙන පඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන... න අසෙක්ඛෙන විමුත්තික්ඛන්ධෙන... න අසෙක්ඛෙන විමුත්තිඤ්ඤාණදස්සනක්ඛන්ධෙන සමන්තාගතො හොති. ඉමෙහි ඛො, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

“අපරෙහිපි, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. අස්සද්ධො හොති, අහිරිකො හොති, අනොත්තජ්ඣි හොති, කුසීනො හොති, මුට්ඨස්සති හොති. ඉමෙහි ඛො, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

“අපරෙහිපි, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. අධිසීලෙ සීලවිපන්නො හොති, අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපන්නො හොති, අනිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපන්නො හොති, අජ්ජස්සුතො හොති, දුජ්ජඤ්ඤො හොති. ඉමෙහි ඛො, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

“අපරෙහිපි, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. ආපත්තිං න ජානාති, අනාපත්තිං න ජානාති, ලහුකං ආපත්තිං න ජානාති, ගරුකං ආපත්තිං න ජානාති, උභයානි ඛො පනස්ස පානිමොක්ඛානි විත්ථාරෙන න ස්වාගතානි හොන්ති න සුවිහත්තානි න සුජ්ජවත්තීනි න සුවිනිවජ්ජනානි සුත්තසො අනුබ්බාද්ද්වයො. ඉමෙහි ඛො, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

“අපරෙහිපි, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. ආපත්තිං න ජානාති, අනාපත්තිං න ජානාති, ලහුකං ආපත්තිං න ජානාති, ගරුකං ආපත්තිං න ජානාති, උනපඤ්චවස්සො හොති. ඉමෙහි ඛො, හික්ඛවෙ, පඤ්චහභිගෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං”න්ති (මහාව. 103). එත්ථාපි පුරිමනයෙනෙව අයුත්තවසෙන ආපත්තිඅභිගවසෙන ච පටික්ඛෙපො කතොති දට්ඨබ්බං.

බාලානං පන අබ්‍යන්තානං දිසංගමිකානං අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකානං
අනුඤ්ඤා න දාතබ්බා. සචෙ දෙන්ති, ආචරියුපජ්ඣායානං දුක්කටං. තෙ චෙ
අනනුඤ්ඤාතා ගච්ඡන්ති, තෙසමිපි දුක්කටං. චුත්තඤ්ඤෙනං –

“ඉධ පන, භික්ඛචෙ, සම්බහුලා භික්ඛු බාලා අබ්‍යන්තා දිසංගමිකා
ආචරියුපජ්ඣායෙ ආපුච්ඡන්ති. තෙ, භික්ඛචෙ, ආචරියුපජ්ඣායෙහි
පුච්ඡිතබ්බා “කහං ගමිස්සප, කෙන සද්ධිං ගමිස්සපා” ති. තෙ චෙ, භික්ඛචෙ,
බාලා අබ්‍යන්තා අඤ්ඤා බාලෙ අබ්‍යන්තෙ අපදිසෙය්‍යං. න, භික්ඛචෙ,
ආචරියුපජ්ඣායෙහි අනුජානිතබ්බා, අනුජානෙය්‍යං චෙ, ආපත්ති දුක්කටස්ස.
තෙ චෙ, භික්ඛචෙ, බාලා අබ්‍යන්තා අනනුඤ්ඤාතා ආචරියුපජ්ඣායෙහි
ගච්ඡෙය්‍යං චෙ, ආපත්ති දුක්කටස්සා” ති (මහාව. 163).

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬගහෙ

නිස්සයවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

24. සීමාවිනිච්ඡයකථා

156. සීමාති එත්ථ (කඬබා. අට්ඨ. නිදානවණ්ණනා) සීමා නාමෙසා බද්ධසීමා
අබද්ධසීමාති දුට්ඨා හොති. තත්ථ එකාදස විපත්තිසීමායො අතික්කම්ත්වා
තිට්ඨසම්පත්තියුත්තා නිමිත්තෙන නිමිත්තං බන්ධිත්වා සම්මතා සීමා බද්ධසීමා
නාම. අතිබුද්දකා, අතිමහතී, බණ්ඩනිමිත්තා, ඡායානිමිත්තා, අනිමිත්තා, බහිසීමෙ
ධීතසම්මතා, නදියා සම්මතා, සමුද්දෙ සම්මතා, ජාතස්සරෙ සම්මතා, සීමාය සීමං
සම්භින්දන්තෙන සම්මතා, සීමාය සීමං අජ්ඣාත්ථරන්තෙන සම්මතාති ඉමෙහි
එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්තිති වචනතො එතා විපත්තිසීමායො
නාම.

තත්ථ අතිබුද්දකා නාම යත්ථ එකවිසති භික්ඛු නිසිදිතුං න සක්කොන්ති.
අතිමහතී නාම යා කෙසග්ගමත්තෙනපි තියොජනං අතික්කම්ත්වා සම්මතා.
බණ්ඩනිමිත්තා නාම අසට්ඨනිමිත්තා වුවචති. පුරත්ථිමාය දිසාය නිමිත්තං
කිත්තෙන්වා අනුක්කමෙන දක්ඛිණාය දිසාය පච්ඡිමාය උත්තරාය දිසාය
කිත්තෙන්වා පුන පුරත්ථිමාය දිසාය පුබ්බකිත්තිතං පටිකිත්තෙන්වා යපෙනුං වට්ටති,
එවං අබණ්ඩනිමිත්තා හොති. සචෙ පන අනුක්කමෙන ආහරිත්වා උත්තරාය දිසාය
නිමිත්තං කිත්තෙන්වා තත්ථෙව යපෙනි, බණ්ඩනිමිත්තා හොති. අපරාපි
බණ්ඩනිමිත්තා නාම යා අනිමිත්තපගං තවසාරරුක්ඛං වා බාණුකං වා පංසුපුඤ්ජං වා
වාලුකපුඤ්ජං වා අඤ්ඤතරං අන්තරා එකනිමිත්තං කත්වා සම්මතා. ඡායානිමිත්තා
නාම පබ්බතඡායාදීනං යං කිඤ්චි ඡායං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා. අනිමිත්තා නාම
සබ්බෙන සබ්බං නිමිත්තානි අකිත්තෙන්වා සම්මතා. බහිසීමෙ ධීතසම්මතා නාම
නිමිත්තානි කිත්තෙන්වා නිමිත්තානං බහි ධීතෙන සම්මතා. නදියා, සමුද්දෙ,
ජාතස්සරෙ සම්මතා නාම එතෙසු නදිආදියු සම්මතා. සා හි එවං සම්මතාපි “සබ්බා,

හික්බවෙ, නදී අසීමා, සබ්බො සමුද්දො අසීමා, සබ්බො ජාතස්සරො අසීමා” ති (මහාව. 147) වචනතො අසම්මතාව හොති. සීමාය සීමං සම්භින්දන්තෙන සම්මතා (මහාව. අට්ඨ. 148) නාම අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං සම්භින්දන්තෙන සම්මතා. සචෙ හි පොරාණකස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය අම්බො චෙව ජම්බු වාති ද්වෙ රුක්ඛා අඤ්ඤමඤ්ඤං සංසට්ඨවිටපා හොන්ති, තෙසු අම්බස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ ජම්බු, විහාරසීමා ව ජම්බුං අන්තොකත්වා අම්බං කිත්තෙන්වා බද්ධා හොති. අථ පච්ඡා තස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය විහාරෙ කතෙ සීමං බන්ධන්තා හික්බු තං අම්බං අන්තොකත්වා ජම්බුං කිත්තෙන්වා බන්ධන්ති, සීමාය සීමං සම්භින්තා හොති. තස්මා සචෙ පට්ඨමරං කතස්ස විහාරස්ස සීමා අසම්මතා හොති, සීමාය උපවාරො යපෙනබ්බො. සචෙ සම්මතා හොති, පච්ඡිමකොට්ඨා හත්ථමත්තා සීමන්තරිකා යපෙනබ්බො. කුරුන්දියං “විදත්ථිමත්තමිපි”, මහාපච්චරියං “චතුරඤ්ඤමත්තමිපි වට්ටති” ති වුත්තං. එකරුක්ඛොපි ව ද්වින්තං සීමානං නිමිත්තං හොති. සො පන වඩ්ඪන්තො සීමසඬ්ඤකරං කරොති, තස්මා න කාතබ්බො. සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙන සම්මතා නාම අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙන සම්මතා. සචෙ හි පරෙසං බද්ධසීමං සකලං වා තස්සා පදෙසං වා අන්තොකත්වා අත්තනො සීමං සම්මන්තන්ති, සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරිතා නාම හොති. හික්බුන්තං පන සීමං අජ්ඣොත්ථරිත්වා අන්තොපි හික්බුතං සීමං සම්මන්තිතුං වට්ටති. හික්බුන්තමිපි හික්බුතං සීමාය එසෙව නයො. න හි තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස කම්මෙ ගණපුරකා හොන්ති, න කම්මවාචං වග්ගං කරොන්ති. ඉති ඉමා එකාදස විපත්තිසීමායො අතික්කමිත්වා සීමා සම්මන්තිතබ්බො.

157. තිව්ධසම්පත්තිසුත්තා නාම නිමිත්තසම්පත්තියා පරිසසම්පත්තියා කම්මවාචාසම්පත්තියා ව යුත්තා. තත්ථ නිමිත්තසම්පත්තියා යුත්තා නාම පබ්බතනිමිත්තං පාසාණනිමිත්තං වනනිමිත්තං රුක්ඛනිමිත්තං මග්ගනිමිත්තං වම්මිකනිමිත්තං නදීනිමිත්තං උදකනිමිත්තන්ති එවං වුත්තෙසු අට්ඨසු නිමිත්තෙසු තස්මිං තස්මිං දිසාභාගෙ යථාලද්ධාති නිමිත්තපගාති නිමිත්තාති “පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තං. පබ්බතො, හන්තෙ. එසො පබ්බතො නිමිත්ත” න්තිආදිනා නයෙන සම්මා කිත්තෙන්වා සම්මතා.

තත්තායං විනිවිජයො (මහාව. අට්ඨ. 138) – විනයධරෙන පුච්ඡිතබ්බං “පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්ත” න්ති? “පබ්බතො, හන්තෙ” ති. ඉදං පන උපසම්පන්නො වා ආචික්ඛතු අනුපසම්පන්නො වා, වට්ටතියෙව. පුන විනයධරෙන “එසො පබ්බතො නිමිත්ත” න්ති එවං නිමිත්තං කිත්තෙන්බ්බං, “එතං පබ්බතං නිමිත්තං කරොම, කරිස්සාම, නිමිත්තං කතො, නිමිත්තං හොතු, හොති, හවිස්සති” ති එවං පන කිත්තෙන්තුං න වට්ටති. පාසාණාදිසුපි එසෙව නයො. පුරත්ථිමාය දිසාය, පුරත්ථිමාය අනුදිසාය, දක්ඛිණාය දිසාය, දක්ඛිණාය අනුදිසාය, පච්ඡිමාය දිසාය, පච්ඡිමාය අනුදිසාය, උත්තරාය දිසාය, උත්තරාය අනුදිසාය කිං නිමිත්තං? උදකං, හන්තෙ. එතං උදකං නිමිත්තන්ති කිත්තෙන්බ්බං. එත්ථ පන අට්ඨපෙත්වා පුන “පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තං? පබ්බතො, හන්තෙ. එසො පබ්බතො නිමිත්ත” න්ති එවං පට්ඨං කිත්තිතනිමිත්තං කිත්තෙන්වාච යපෙනබ්බං.

එවැනි නිමිත්තෙන් නිමිත්තං සට්ඨං හොති, නිමිත්තානි සකිං කිත්තිතානිපි කිත්තිතානෙව හොන්ති. අන්ධකට්ඨකථායං පන “තික්ඛන්තුං සීමමණ්ඩලං ඛන්ධන්තෙන නිමිත්තං කිත්තෙතඛ්ඛ”න්ති වුත්තං.

158. ඉදානි නිමිත්තපගානි පබ්බතාදීනි වෙදිතඛ්ඛානි – තිව්ඨො පබ්බතො සුද්ධපංසුපබ්බතො සුද්ධපාසාණපබ්බතො උභයමිස්සකොති. සො තිව්ඨොපි වට්ටති, වාලිකරාසි පන න වට්ටති. ඉතරොපි හත්ථිප්පමාණතො ඔමකතරො න වට්ටති, හත්ථිප්පමාණතො පට්ඨාය සිනෙරුප්පමාණොපි වට්ටති. සචෙ වතුසු දිසාසු වත්තාරො තීසු වා තයො පබ්බතා හොන්ති, වතුහි වා තීහි වා පබ්බතනිමිත්තෙහි සම්මන්තිතුමිපි වට්ටති, ද්විති පන නිමිත්තෙහි එකෙන වා සම්මන්තිතුං න වට්ටති. ඉතො පරෙසු පාසාණනිමිත්තාදීසුපි එසෙව නයො. තස්මා පබ්බතනිමිත්තං කරොන්තෙන පුච්ඡිතඛ්ඛං “එකාඛද්ධො, න එකාඛද්ධො”ති. සචෙ එකාඛද්ධො හොති, න කාතඛ්ඛො. තඤ්ඤි වතුසු වා අට්ඨසු වා දිසාසු කිත්තෙන්තෙනපි එකමෙව නිමිත්තං කිත්තිතං හොති, තස්මා යො එවං චක්කසණ්ඨානෙන විහාරමිපි පරික්ඛිපිත්වා යීතො පබ්බතො, තං එකදිසාය කිත්තෙන්වා අඤ්ඤාසු දිසාසු තං ඛහිද්ධා කත්වා අන්තො අඤ්ඤානි නිමිත්තානි කිත්තෙතඛ්ඛානි. සචෙ පබ්බතස්ස තතියභාගං වා උපඨිඨං වා අන්තොසීමාය කත්තුකාමා හොන්ති, පබ්බතං අකිත්තෙන්වා යත්තකං පදෙසං අන්තො කත්තුකාමා, තස්ස පරතො තස්මිංයෙව පබ්බතෙ ජාතරුක්ඛවම්මිකාදීසු අඤ්ඤතරං නිමිත්තං කිත්තෙතඛ්ඛං. සචෙ එකයොජනද්වියොජනප්පමාණං සබ්බං පබ්බතං අන්තො කත්තුකාමා හොන්ති, පබ්බතස්ස පරතො භූමියං ජාතරුක්ඛවම්මිකාදීනි නිමිත්තානි කිත්තෙතඛ්ඛානි.

පාසාණනිමිත්තෙ අයගුලොපි පාසාණසඨ්ඨායමෙව ගච්ඡති, තස්මා යො කොපි පාසාණො වට්ටති. පමාණතො පන හත්ථිප්පමාණො පබ්බතසඨ්ඨායං ගතො, තස්මා සො න වට්ටති, මහාගොණමහාමහිංසප්පමාණො පන වට්ටති. හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන ද්වන්තිංසපලගුලපිණ්ඩප්පමාණො වට්ටති, තතො බුද්දකතරො ඉට්ඨකා වා මහන්තීපි න වට්ටති, අනිමිත්තපගපාසාණානං රාසිපි න වට්ටති, පගෙව පංසුවාලුකරාසි. භූමිසමො ඛලමණ්ඩලසදිසො පිට්ඨිපාසාණො වා භූමිතො බාණුකො විය උට්ඨිතපාසාණො වා හොති, සොපි පමාණපගො වෙ, වට්ටති. පිට්ඨිපාසාණො අතිමහන්තොපි පාසාණසඨ්ඨායමෙව ගච්ඡති, තස්මා සචෙ මහතො පිට්ඨිපාසාණස්ස එකප්පදෙසං අන්තොසීමාය කත්තුකාමා හොන්ති, තං අකිත්තෙන්වා තස්සුපරි අඤ්ඤො පාසාණො කිත්තෙතඛ්ඛො. සචෙ පිට්ඨිපාසාණුපරි විහාරං කරොන්ති, විහාරමජ්ඣක වා පිට්ඨිපාසාණො විනිවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡති, එවරුපො පිට්ඨිපාසාණො න වට්ටති. සචෙ හි තං කිත්තෙන්ති, නිමිත්තස්ස උපරි විහාරො හොති, නිමිත්තඤ්ච නාම ඛහිසීමාය හොති, විහාරොපි ඛහිසීමායං ආපජ්ජති. විහාරං පරික්ඛිපිත්වා යීතපිට්ඨිපාසාණො එකත්ථ කිත්තෙන්වා අඤ්ඤත්ථ න කිත්තෙතඛ්ඛො.

වනනිමිත්තෙ තිණවනං වා තචසාරතාලනාලිකෙරාදිරුක්ඛවනං වා න වට්ටති, අන්තොසාරානං පන සාකසාලාදීනං අන්තොසාරමිස්සකානං වා රුක්ඛානං වනං

වට්ටනි, තඤ්ච බො හෙට්ඨිමපරිච්ඡේදෙන චතුපඤ්චරුක්ඛමත්තම්පි, තතො ඔරං න වට්ටනි, පරං යොජනසතිකම්පි වට්ටනි. සචෙ පන වනමජ්ඣෙකං විහාරං කරොන්ති, වනං න කිත්තෙනබ්බං. එකදෙසං අන්තොසීමාය කාතුකාමෙහිපි වනං අකිත්තෙන්වා තත්ථ රුක්ඛපාසාණාදයො කිත්තෙනබ්බො. විහාරං පරික්ඛිපිත්වා යීතවනං එකත්ථ කිත්තෙන්වා අඤ්ඤත්ථ න කිත්තෙනබ්බං.

රුක්ඛනිමිත්තෙ තවසාරො තාලනාලිකෙරාදිරුක්ඛො න වට්ටනි, අන්තොසාරො ජීවමානකො අන්තමසො උබ්බෙධතො අට්ඨඪගුලො පරිණාහතො සුවිදුණ්ඩකප්පමාණොපි වට්ටනි. තතො ඔරං න වට්ටනි, පරං ද්වාදසයොජනො සුප්පතිට්ඨිතනිග්‍රොධොපි වට්ටනි. වංසනළකසරාවාදිසු බීජං රොපෙන්වා වඩ්ඪාපිතො පමාණුපගොපි න වට්ටනි, තතො අපනෙන්වා පන තං ඛණම්පි භූමියං රොපෙන්වා කොට්ඨකං කත්වා උදකං ආසිඤ්චිත්වා කිත්තෙනුං වට්ටනි. නවමුලසාධානිග්ගමනං අකාරණං, බන්ධං ඡින්දිත්වා රොපිතෙ පන එතං යුජ්ජති. කිත්තෙන්තෙන ව “රුක්ඛො” තිපි වත්තුං වට්ටනි “සාකරුක්ඛො” තිපි “සාලරුක්ඛො” තිපි. එකාබද්ධං පන සුප්පතිට්ඨිතනිග්‍රොධසදිසං එකත්ථ කිත්තෙන්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙනුං න වට්ටනි.

මග්ගනිමිත්තෙ අරඤ්ඤබ්‍රෙත්තනදීනළාකමග්ගාදයො න වට්ටන්ති, ජඩ්ඝමග්ගො වා සකටමග්ගො වා වට්ටනි. යො නිබ්බිජ්ඣිත්වා ද්වෙ තීණි ගාමන්තරානි ගච්ඡති, යො පන ජඩ්ඝමග්ගසකටමග්ගතො ඔක්කම්ත්වා පුන සකටමග්ගමෙව ඔතරති, යෙ වා ජඩ්ඝමග්ගසකටමග්ගා අවළඤ්ජා, තෙ න වට්ටන්ති, ජඩ්ඝසත්ථසකටසත්ථෙහි වළඤ්ජියමානායෙව වට්ටන්ති. සචෙ ද්වෙ මග්ගා නික්ඛම්ත්වා පච්ඡා සකටධුරම්ච එකීභවන්ති, ද්වෙධා හින්තට්ඨානෙ වා සම්බන්ධට්ඨානෙ වා සකිං කිත්තෙන්වා පුන න කිත්තෙනබ්බො. එකාබද්ධනිමිත්තඤ්ඤෙනං හොති. සචෙ විහාරං පරික්ඛිපිත්වා වත්තාරො මග්ගා චතුසු දිසාසු ගච්ඡන්ති, මජ්ඣෙකං එකං කිත්තෙන්වා අපරං කිත්තෙනුං න වට්ටනි. එකාබද්ධනිමිත්තඤ්ඤෙනං. කොණං නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතං පන පරභාගෙ කිත්තෙනුං වට්ටනි. විහාරමජ්ඣෙකන නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතමග්ගො පන න කිත්තෙනබ්බො, කිත්තිතෙ නිමිත්තස්ස උපරි විහාරො හොති. සචෙ සකටමග්ගස්ස අන්තිමවක්කමග්ගං නිමිත්තං කරොන්ති, මග්ගො බහිසීමාය හොති, සචෙ බාහිරවක්කමග්ගං නිමිත්තං කරොන්ති, බාහිරවක්කමග්ගො බහිසීමාය හොති, සෙසං අන්තොසීමං භජති. මග්ගං කිත්තෙන්තෙන “මග්ගො පන්ථො පථො පජ්ජො” තිආදිසු දසසු යෙන කෙනචි නාමෙන ව කිත්තෙනුං වට්ටනි, පරිබාසණ්ඨානෙන විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ගතමග්ගො එකත්ථ කිත්තෙන්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙනුං න වට්ටනි.

වම්මිකනිමිත්තෙ හෙට්ඨිමපරිච්ඡේදෙන තං දිවසං ජාතො අට්ඨඪගුලුබ්බෙධො ගොවිසාණප්පමාණොපි වම්මිකො වට්ටනි, තතො ඔරං න වට්ටනි. පරං හිමවන්තපබ්බතසදිසොපි වට්ටනි, විහාරං පරික්ඛිපිත්වා යීතං පන එකාබද්ධං එකත්ථ කිත්තෙන්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙනුං න වට්ටනි.

නදිනිමිත්තෙ යස්සා ධම්මිකානං රාජුනං කාලෙ අන්වඩ්ඪමාසං අනුදසාහං
අනුපඤ්චාහන්ති එවං දෙවෙ වස්සන්තෙ වලාහකෙසු විගතමත්තෙසු සොතං
පච්ඡිජ්ජති, අයං නදීසඬ්ඛං න ගච්ඡති. යස්සා පන ඊදිසෙ සුචුට්ඨිකාලෙ වස්සානස්ස
වාතුමාසෙ සොතං න පච්ඡිජ්ජති, යත්ථ තිත්ථෙත වා අතිත්ථෙත වා සික්ඛාකරණීයෙ
ආගතලක්ඛණෙන නිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්වා අන්තරවාසකං අනුක්ඛිපිත්වා
උත්තරන්ති යා භික්ඛුනියා එකඬ්ගුලද්වඬ්ගුලමත්තමිපි අන්තරවාසකො තෙමියති,
අයං නදී සීමං ඛන්ධන්තානං නිමිත්තං හොති. භික්ඛුනියා නදීපාරගමනෙපි
උපොසථාදිසඬ්ඛකම්මකරණෙපි නදීපාරසීමාසම්මන්තනෙපි අයමෙව නදී. යා පන
මග්ගො විය සකට්ඨුරසණ්ඨානෙන වා පරිබාසණ්ඨානෙන වා විහාරං පරික්ඛිපිත්වා
ගතා, තං එකත්ථ කිත්තෙන්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙනුං න වට්ටති. විහාරස්ස චතුසු
දිසාසු අඤ්ඤමඤ්ඤං විනිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතෙ නදීචතුක්කෙපි එසෙව න යො.
අසම්මිස්සා නදියො පන වතස්සොපි කිත්තෙනුං වට්ටති. සවෙ වතිං කරොන්තො විය
රුක්ඛපාදෙ නිබ්භිත්වා වල්ලිපලාලාදිහි නදීසොතං රුන්ධන්ති, උදකං
අජ්ඣාත්ථරිත්වා ආවරණං පවත්තතියෙව, නිමිත්තං කාතුං වට්ටති. යථා පන
උදකං න පවත්තති, එවං සෙනුමිහි කතෙ අපවත්තමානා නදිනිමිත්තං කාතුං න
වට්ටති, පවත්තනට්ඨානෙ නදිනිමිත්තං, අජ්පවත්තනට්ඨානෙ උදකනිමිත්තං කාතුං
වට්ටති. යා පන දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නිරුද්ධභාවෙන න පවත්තති, සා
වට්ටති. මහානදිතො උදකමාතිකං නිහරන්ති, සා කුන්තදීසදිසා හුත්වා තිණි සස්සානි
සම්පාදෙන්ති නිව්චං පවත්තති, කිඤ්චාපි පවත්තති, නිමිත්තං කාතුං න වට්ටති. යා
පන මූලෙ මහානදිතො නිහතාපි කාලන්තරෙන තෙනෙව නිහතමග්ගෙන නදිං
භින්දිත්වා සයං ගච්ඡති, ගච්ඡන්ති පරතො සුසුමාරාදිසමාකිණ්ණා නාවාදිහි
සඤ්චරිතබ්බා නදී හොති, තං නිමිත්තං කාතුං වට්ටති.

උදකනිමිත්තෙ නිරුද්ධකට්ඨානෙ නාවාය වා වාට්ඨාදීසු වා උදකං පුරෙත්වා
උදකනිමිත්තං කිත්තෙනුං න වට්ටති, භූමිගතමෙව වට්ටති. තඤ්ච ඛො
අජ්පවත්තනඋදකං ආවාටපොක්ඛරණිකලආකජාතස්සරලොණිසමුද්දාදීසු ධීනං,
අට්ඨිතං පන ඔසනදීඋදකවාහකමාතිකාදීසු උදකං න වට්ටති. අන්ධකට්ඨකථායං
පන “ගම්භිරෙසු ආවාටාදීසු උක්ඛෙපිමං උදකං නිමිත්තං න කාතබ්බ”න්ති චුත්තං,
තං දුචුත්තං, අත්තනොමතිමත්තමෙව. ධීනං පන අත්තමසො සුකරබ්බායපි
ගාමදාරකානං කීළනවාපියම්පි තං බණ්ඤ්ඤෙව පථවියං ආවාටං කත්වා කුට්ඨි
ආහරිත්වා පූරිතඋදකමිපි සවෙ යාව කම්මවාචාපරියොසානා තිට්ඨති, අජ්පං වා
හොතු ඛහුං වා, වට්ටති. තස්මිං පන යානෙ නිමිත්තසඤ්ඤාකරණත්ථං
පාසාණවාලිකාපංසුආදිරාසි වා පාසාණත්ථමිහො වා දාරුත්ථමිහො වා කාතබ්බො.
තං කාතුං කාරෙතුඤ්ච භික්ඛුස්ස වට්ටති, ලාභසීමායං පන න වට්ටති.
සමානසංවාසකසීමා කස්සචි පිළනං න කරොති, කෙවලං භික්ඛුනං විනයකම්මමෙව
සාධෙති, තස්මා එත්ථ වට්ටති.

ඉමෙහි ව අට්ඨහි නිමිත්තෙහි අසම්මිස්සෙහිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං සම්මිස්සෙහිපි
සීමා සම්මන්තිතුං වට්ටතියෙව. සා එවං සම්මන්තිත්වා බජ්ඣමානා එකෙන ද්විහි වා
නිමිත්තෙහි අබද්ධා හොති, තිණි පන ආදිං කත්වා චුත්තජ්ජකාරානං නිමිත්තානං

සතෙතපි බද්ධා භොති. සා තිහි සිඬිසාටකසණ්ඨානා භොති, චතුහි චතුරස්සා වා සිඬිසාටකඅඬිඪවන්දමුදිඬිගාදිසණ්ඨානා වා, තතො අධිකෙහි නානාසණ්ඨානා. එවං චුත්තනයෙන නිමිත්තානි කිත්තෙන්වා සම්මතා “නිමිත්තසම්පත්තියුත්තා” ති වෙදිතබ්බා.

159. පරිසසම්පත්තියුත්තා නාම සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡේදෙන චතුහි භික්ඛුහි සන්තිපතිත්වා යාවතිකා තස්මිං ගාමබ්බේතෙ බද්ධසීමං වා නදීසමුද්දජාතස්සරෙ වා අනොක්කමිත්වා ධීතා භික්ඛු, තෙ සබ්බෙ භත්ථපාසෙ වා කත්වා ඡන්දං වා ආහරිත්වා සම්මතා.

160. කම්මවාචාසම්පත්තියුත්තා නාම –

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, යාවතා සමන්තා නිමිත්තා කිත්තිතා, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො එතෙහි නිමිත්තෙහි සීමං සම්මන්තෙය්‍ය සමානසංවාසං එකුපොසථං, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, යාවතා සමන්තා නිමිත්තා කිත්තිතා, සඬ්ඝො එතෙහි නිමිත්තෙහි සීමං සම්මන්තති සමානසංවාසං එකුපොසථං, යස්සායස්මතො ඛමති එතෙහි නිමිත්තෙහි සීමාය සම්මුති සමානසංවාසාය එකුපොසථාය, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“සම්මතා සීමා සඬ්ඝෙන එතෙහි නිමිත්තෙහි සමානසංවාසා එකුපොසථා, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී” ති (මහාව. 139) –

එවං චුත්තාය පරිසුද්ධාය ඤත්තිදුතියකම්මවාචාය සම්මතා. කම්මවාචාපරියොසානෙ නිමිත්තානං අත්තො සීමා භොති, නිමිත්තානි සීමතො බහි භොන්ති.

161. එවං බද්ධාය ව සීමාය තිථිවරෙන විජ්ජවාසසුඛත්ථං දළ්භීකම්මත්ථඤ්ච අවිජ්ජවාසසම්මුති කාතබ්බා. සා පන එවං කත්තබ්බා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, යා සා සඬ්ඝෙන සීමා සම්මතා සමානසංවාසා එකුපොසථා, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො තං සීමං තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසං සම්මන්තෙය්‍ය යපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමුපචාරඤ්ච, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, යා සා සඬ්ඝෙන සීමා සම්මතා සමානසංවාසා එකුපොසථා, සඬ්ඝො තං සීමං තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසං සම්මන්තති යපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමුපචාරඤ්ච, යස්සායස්මතො ඛමති එතිස්සා සීමාය තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසාය සම්මුති යපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමුපචාරඤ්ච, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“සම්මතා සා සීමා සඬ්ඝෙන තිව්වරෙන අවිජ්ජවාසා යපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමුප්පාරඤ්ච, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී” ති (මහාව. 143).

එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 144) ව නිගමනගරානම්පි ගාමෙනෙව සඬ්ඝහො වෙදිතබ්බො. ගාමුප්පාරොති පරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපො, අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපොකාසො. ඉමෙසු පන ගාමගාමුප්පාරෙසු අධිට්ඨිතතෙව්වරිකො භික්ඛු පරිහාරං න ලහති. අයඤ්ඤි අවිජ්ජවාසසීමා “යපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමුප්පාරඤ්චා” ති චුත්තත්තා ගාමඤ්ච ගාමුප්පාරඤ්ච න ඔත්ථරති, සමානසංවාසකසීමාව ඔත්ථරති. සමානසංවාසකසීමා වෙන්ථ අත්තනො ධම්මතාය ගච්ඡති, අවිජ්ජවාසසීමා පන යත්ථ සමානසංවාසකසීමා, තත්ථෙව ගච්ඡති. න භි තස්සා විසුං නිමිත්තකිත්තනං අත්ථී, තත්ථ සවෙ අවිජ්ජවාසාය සම්මුතිකාලෙ ගාමො අත්ථී, තං සා න ඔත්ථරති. සවෙ පන සම්මතාය සීමාය පච්ඡා ගාමො නිවිසති, සොපි සීමසඬ්ඛාංයෙව ගච්ඡති. යථා ව පච්ඡා නිව්ටියො, එවං පයමං නිව්ටියස්ස පච්ඡා වඬ්ඝිතප්පදෙසොපි සීමසඬ්ඛාමෙව ගච්ඡති. සවෙ සීමාසම්මුතිකාලෙ ගෙහානි කතානි, “පවිසිස්සාමා” ති ආලයොපි අත්ථී, මනුස්සා පන අප්පව්ටියා, පොරාණකගාමං වා සවෙ ගෙහමෙව ඡඩ්ඛෙත්වා අඤ්ඤත්ථ ගතා, අගාමොයෙව එස, සීමා ඔත්ථරති. සවෙ පන එකම්පි කුලං පව්ටියං වා අගතං වා අත්ථී, ගාමොයෙව, සීමා න ඔත්ථරති. අයමෙත්ථ සඬ්ඛෙපො.

162. අයං පන විත්ථාරො (මහාව. අට්ඨ. 138) සීමං ඛන්ධිතුකාමෙන භි සාමන්තවිහාරෙසු භික්ඛු තස්ස තස්ස විහාරස්ස සීමාපරිව්ඡේදං පුච්ඡන්වා ඛද්ධසීමවිහාරානං සීමාය සීමන්තරිකං, අඛද්ධසීමවිහාරානං සීමාය උප්පාරං යපෙත්වා දිසාවාරිකභික්ඛූනං නිස්සඤ්චාරසමයෙ සවෙ එකස්මිං ගාමඛෙත්තෙ සීමං ඛන්ධිතුකාමා, යෙ තත්ථ ඛද්ධසීමවිහාරා, තෙසු භික්ඛූනං “මයං අප්ප සීමං ඛන්ධිස්සාම, තුම්හෙ සකසීමාය පරිව්ඡේදතො මා නික්ඛමීත්ථා” ති පෙසෙතබ්බං. යෙ අඛද්ධසීමවිහාරා, තෙසු භික්ඛු එකජ්ඣං සන්තිපාතෙතබ්බා, ඡන්දාරහානං ඡන්දො ආහරාපෙතබ්බො. “සවෙ අඤ්ඤානිපි ගාමඛෙත්තානි අන්තොකාතුකාමා, තෙසු ගාමෙසු යෙ භික්ඛු වසන්ති, තෙහිපි ආගන්තබ්බං, අනාගච්ඡන්තානං ඡන්දො ආහරිතබ්බො” ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පන “නානාගාමඛෙත්තානි නාම පාටියෙක්කං ඛද්ධසීමසදිසානි, න තතො ඡන්දපාරිසුද්ධි ආගච්ඡති, අන්තොනිමිත්තගතෙහි පන භික්ඛූහි ආගන්තබ්බං” ති වත්වා පුන ආහ “සමානසංවාසකසීමාසම්මන්තනකාලෙ ආගමනම්පි අනාගමනම්පි වට්ටති, අවිජ්ජවාසසීමාසම්මන්තනකාලෙ පන අන්තොනිමිත්තගතෙහි ආගන්තබ්බං, අනාගච්ඡන්තානං ඡන්දො ආහරිතබ්බො” ති.

එවං සන්තිපතිතෙසු භික්ඛූසු ඡන්දාරහානං ඡන්දෙ ආහට්ඨෙ තෙසු තෙසු මග්ගෙසු නදිතිත්ථගාමද්වාරාදීසු ව ආගන්තුකභික්ඛූනං සීඝං සීඝං හත්ථපාසනයනත්ථඤ්චෙව ඛභිසීමකරණත්ථඤ්ච ආරාමිකෙ වෙව සමණුද්දෙසෙ ව යපෙත්වා හෙරිසඤ්ඤං වා සඬ්ඛසඤ්ඤං වා කත්වා නිමිත්තකිත්තනානන්තරං චුත්තාය “සුණාතු මෙ හන්තෙ සඬ්ඝො” ති ආදිකාය කම්මවාචාය සීමා ඛන්ධිතබ්බා. කම්මවාචාපරියොසානෙයෙව

නිමිත්තානි බහික්ඛන්වා හෙට්ඨා පථවීසන්ධාරකං උදකපරියන්තං කන්වා සීමා ගතා හොති.

163. ඉමං පන සමානසංවාසකසීමං සම්මන්තන්තෙහි පබ්බජ්ජපසම්පදාදීනං සඤ්ඤාමානං සුබ්බකරණත්ථං පයමං බණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා. තං පන බන්ධන්තෙහි වත්තං ජානිතබ්බං. සචෙ හි බොධිචෙතියහත්තසාලාදීනි සබ්බවත්ථුනි පතිට්ඨාපෙත්වා කතවිහාරෙ බන්ධන්ති, විහාරමජ්ඣෙකෙ බහුතං සමොසරණට්ඨානෙ අබන්ධිත්වා විහාරපච්චන්තෙ විචිත්තොකාසෙ බන්ධිතබ්බා. අකතවිහාරෙ බන්ධන්තෙහි බොධිචෙතියාදීනං සබ්බවත්ථුනං යානං සල්ලක්ඛෙත්වා යථා පතිට්ඨිතෙසු වත්ථුසු විහාරපච්චන්තෙ විචිත්තොකාසෙ හොති, එවං බන්ධිතබ්බා. සා හෙට්ඨිමපරිච්ඡේදෙන සචෙ එකවිසති භික්ඛු ගණ්භාති, වට්ටති, තතො ඔරං න වට්ටති, පරං භික්ඛුසහස්සං ගණ්භන්තිපි වට්ටති. තං බන්ධන්තෙහි සීමමාලකස්ස සමන්තා නිමිත්තූපගා පාසාණා යපෙතබ්බා, න බණ්ඩසීමාය ධීතෙහි මහාසීමා බන්ධිතබ්බා, න මහාසීමාය ධීතෙහි බණ්ඩසීමා, බණ්ඩසීමායමෙව පන යත්වා බණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා.

තත්‍රායං බන්ධනවිධි – සමන්තා “එසො පාසාණො නිමිත්ත”න්ති එවං නිමිත්තානි කිත්තෙන්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්තීතබ්බා. අථ තස්සා එව දළ්භිකම්මත්ථං අවිජ්ජවාසකම්මවාචා කාතබ්බා. එවඤ්ඤි “සීමං සමුහනිස්සාමා”ති ආගතා සමුහනිතුං න සක්ඛිස්සන්ති. සීමං සම්මන්තීත්වා බහි සීමන්තරිකපාසාණා යපෙතබ්බා. සීමන්තරිකා පච්ඡිමකොටියා එකරතනස්පමාණා වට්ටති. “විදන්ථිස්පමාණාපි වට්ටති”ති කුරුන්දියං, “චතුරඤ්ඤාප්පමාණාපි වට්ටති”ති මහාපච්චරියං වුත්තං. සචෙ පන විහාරො මහා හොති, ද්වෙපි තිස්සොපි තතුත්තරිමිපි බණ්ඩසීමායො බන්ධිතබ්බා.

එවං බණ්ඩසීමං සම්මන්තීත්වා මහාසීමසම්මුතිකාලෙ බණ්ඩසීමතො නික්ඛම්ත්වා මහාසීමායං යත්වා සමන්තා අනුපරියායන්තෙහි සීමන්තරිකපාසාණා කිත්තෙන්වා, තතො අවසෙසනිමිත්තානි කිත්තෙන්වා හත්ථපාසං අවිජ්ජන්තෙහි කම්මවාචාය සමානසංවාසකසීමං සම්මන්තීත්වා තස්සා දළ්භිකම්මත්ථං අවිජ්ජවාසකම්මවාචාපි කාතබ්බා. එවඤ්ඤි “සීමං සමුහනිස්සාමා”ති ආගතා සමුහනිතුං න සක්ඛිස්සන්ති. සචෙ පන බණ්ඩසීමාය නිමිත්තානි කිත්තෙන්වා තතො සීමන්තරිකාය නිමිත්තානි කිත්තෙන්වා මහාසීමාය නිමිත්තානි කිත්තෙන්ති, එවං තීසු යානෙසු නිමිත්තානි කිත්තෙන්වා යං සීමං ඉච්ඡන්ති, තං පයමං බන්ධිතුං වට්ටති. එවං සන්තෙපි යථාවුත්තනයෙන බණ්ඩසීමතොව පට්ඨාය බන්ධිතබ්බා. එවං බද්ධාසු පන සීමාසු බණ්ඩසීමාය ධීතා භික්ඛු මහාසීමාය කම්මං කරොන්තානං න කොපෙන්ති, මහාසීමාය වා ධීතා බණ්ඩසීමාය කරොන්තානං, සීමන්තරිකාය පන ධීතා උභින්නමිපි න කොපෙන්ති. ගාමඛෙත්තෙ යත්වා කම්මං කරොන්තානං පන සීමන්තරිකාය ධීතා කොපෙන්ති. සීමන්තරිකා හි ගාමඛෙත්තං භජති.

සීමා ව නාමෙසා න කෙවලා පථවිතලෙයෙව බද්ධා බද්ධා නාම හොති, අථ ඛො පිට්ඨිපාසාණෙපි කුට්ඨෙහෙපි ලෙණෙපි පාසාදෙපි පබ්බතමත්ථකෙපි බද්ධා බද්ධායෙව හොති. තත්ථ පිට්ඨිපාසාණෙ බන්ධන්තෙහි පාසාණපිට්ඨියං රාජීං වා කොට්ටෙන්වා උදුක්බලං වා බණින්වා නිමිත්තං න කාතබ්බං, නිමිත්තුපගපාසාණෙ යපෙන්වා නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි. කම්මවාචාපරියොසානෙ සීමා පථවිසන්ධාරකං උදකපරියන්තං කත්වා ඔතරති. නිමිත්තපාසාණා යථායානෙ න තිට්ඨන්ති, තස්මා සමන්තතො රාජී වා උපට්ඨාපෙතබ්බා, චතුසු වා කොණෙසු පාසාණා විජ්ඣිතබ්බා, “අයං සීමාපරිවිජේදො”ති වත්වා අක්ඛරානි වා ඡින්දිතබ්බානි. කෙවි උසුයකා “සීමං ඤාපෙස්සාමා”ති අග්ගිං දෙනති, පාසාණාව ඤායන්ති, න සීමා.

කුට්ඨෙහෙපි භිත්තිං අකිත්තෙන්වා එකච්ඡතියා භික්ඛූනං ඔකාසට්ඨානං අන්තොකරිත්වා පාසාණනිමිත්තානි යපෙන්වා සීමා සම්මන්තිතබ්බා, අන්තොකුට්ටමෙව සීමා හොති. සචෙ අන්තොකුට්ටෙ එකච්ඡතියා භික්ඛූනං ඔකාසො නත්ථි, පමුබ්බෙ නිමිත්තපාසාණෙ යපෙන්වා සම්මන්තිතබ්බා. සචෙ එවම්පි නප්පහොති, බහි නිබ්බොදකපතනට්ඨානෙපි නිමිත්තානි යපෙන්වා සම්මන්තිතබ්බා. එවං සම්මතාය පන සබ්බං කුට්ඨෙහං සීමට්ඨමෙව හොති.

චතුභිත්තියලෙණෙපි බන්ධන්තෙහි කුට්ටං අකිත්තෙන්වා පාසාණාව කිත්තෙතබ්බා, අන්තො ඔකාසෙ අසති පමුබ්බෙපි නිමිත්තානි යපෙතබ්බානි, එවං ලෙණස්ස අන්තො ව බහි ව සීමා හොති.

උපරිපාසාදෙපි භිත්තිං අකිත්තෙන්වා අන්තොපාසාණෙ යපෙන්වා සීමා සම්මන්තිතබ්බා. සචෙ නප්පහොති, පමුබ්බෙපි පාසාණෙ යපෙන්වා සම්මන්තිතබ්බා. එවං සම්මතා උපරිපාසාදෙයෙව හොති, හෙට්ඨා න ඔතරති. සචෙ පන බහුසු ථම්මෙසු තුලානං උපරි කතපාසාදස්ස හෙට්ඨිමතලෙ කුට්ටො යථා නිමිත්තානං අන්තො හොති, එවං උට්ඨිහිත්වා තුලාරුක්ඛෙහි එකසම්බන්ධො ධිතො, හෙට්ඨාපි ඔතරති, එකථම්හපාසාදස්ස පන උපරිතලෙ බද්ධා සීමා. සචෙ ථම්මමත්ථකෙ එකච්ඡතියා භික්ඛූනං ඔකාසො හොති, හෙට්ඨා ඔතරති. සචෙ පාසාදභිත්තිතො නිග්ගතෙසු නියුහකාදීසු පාසාණෙ යපෙන්වා සීමං බන්ධන්ති, පාසාදභිත්ති අන්තොසීමාය හොති. හෙට්ඨා පනස්සා ඔතරණානොතරණං චූත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

හෙට්ඨාපාසාදෙ කිත්තෙන්තෙහිපි භිත්ති ව රුක්ඛත්ථම්භා ව න කිත්තෙතබ්බා, භිත්තිලග්ගෙ පන පාසාණත්ථම්මෙ කිත්තෙතුං වට්ටති. එවං කිත්තිතා සීමා හෙට්ඨාපාසාදස්ස පරියන්තථම්භානං අන්තොයෙව හොති. සචෙ පන හෙට්ඨාපාසාදස්ස කුට්ටො උපරිමතලෙන සම්බද්ධො හොති, උපරිපාසාදම්පි අභිරුහති. සචෙ පාසාදස්ස බහි නිබ්බොදකපතනට්ඨානෙ නිමිත්තානි කරොන්ති, සබ්බො පාසාදො සීමට්ඨො හොති.

පබ්බතමත්ථකෙ තලං හොති එකච්ඡතියා භික්ඛුනං ඔකාසාරහං, තත්ථ පිට්ඨිපාසාණෙ විය සීමං ඛන්ධන්ති, හෙට්ඨාපබ්බතෙපි තෙනෙව පරිච්ඡෙදෙන සීමා ඔතරති. තාලමූලකපබ්බතෙපි උපරි සීමා බද්ධා හෙට්ඨා ඔතරතෙව. යො පන විතානසණ්ඨානො හොති, උපරි එකච්ඡතියා භික්ඛුනං ඔකාසො අත්ථී, හෙට්ඨා නත්ථී, තස්සුපරි බද්ධා සීමා හෙට්ඨා න ඔතරති. එවං මුද්දිඛගසණ්ඨානො වා හොතු පණුවසණ්ඨානො වා, යස්ස හෙට්ඨා වා මජ්ඣෙකෙ වා සීමජ්ජමාණං නත්ථී, තස්ස උපරි බද්ධා සීමා හෙට්ඨා න ඔතරති. යස්ස පන ද්වෙ කුටානි ආසන්නෙ ධීතානි, එකස්සපි උපරි සීමජ්ජමාණං නජ්ජහොති, තස්ස කුටන්තරං විනිත්වා වා පූරෙත්වා වා එකාබද්ධං කත්වා උපරි සීමා සම්මන්තිතබ්බා. එකො සජ්ජපණ්ණසදිසො පබ්බතො, තස්ස උපරි සීමජ්ජමාණස්ස අත්ථීතාය සීමං ඛන්ධන්ති, තස්ස වෙ හෙට්ඨා ආකාසපබ්භාරං හොති, සීමා න ඔතරති. සවෙ පනස්ස වෙමජ්ඣෙකෙ සීමජ්ජමාණො සුසිරපාසාණො හොති, ඔතරති, සො ච පාසාණො සීමට්ඨොයෙව හොති. අථාපිස්ස හෙට්ඨාලෙණස්ස කුට්ටො අග්ගකොට්ඨං ආභව්ව තිට්ඨති, ඔතරති, හෙට්ඨා ච උපරි ච සීමායෙව හොති. සවෙ පන හෙට්ඨා උපරිමස්ස සීමාපරිච්ඡෙදස්ස පාරතො අන්තොලෙණං හොති, බහි සීමා න ඔතරති. අථාපි උපරිමස්ස සීමාපරිච්ඡෙදස්ස ඔරතො බහි ලෙණං හොති, අන්තො සීමා න ඔතරති. අථාපි උපරි සීමාපරිච්ඡෙදො බුද්දකො, හෙට්ඨා ලෙණං මහන්තං සීමාපරිච්ඡෙදමතික්කමිත්වා ධීතං, සීමා උපරියෙව හොති, හෙට්ඨා න ඔතරති. යදි පන ලෙණං බුද්දකං සබ්බපච්ඡිමසීමාපරිමාණං, උපරි සීමා මහති නං අජ්ඣොත්ථරිත්වා ධීතා, සීමා ඔතරති. අථ ලෙණං අතිබුද්දකං සීමජ්ජමාණං න හොති, සීමා උපරියෙව හොති, හෙට්ඨා න ඔතරති. සවෙ තතො උපඨසං භිජ්ජිත්වා පතති, සීමජ්ජමාණං වෙපි හොති, බහි පතිතං අසීමා. අපතිතං පන යදි සීමජ්ජමාණං, සීමා හොතියෙව.

බණ්ඩසීමා ච නීවචත්ථුකා හොති, තං පූරෙත්වා උච්චත්ථුකං කරොන්ති, සීමායෙව. සීමාය ගෙහං කරොන්ති, සීමට්ඨකමෙව හොති. සීමාය පොක්ඛරණං බණන්ති, සීමායෙව. ඔසො සීමාමණ්ඩලං ඔත්ථරිත්වා ගච්ඡති, සීමාමාළකෙ අට්ඨං ඛන්ධිත්වා කම්මං කාතුං වට්ටති. සීමාය හෙට්ඨා උමඨගනදි හොති, ඉද්ධිමා භික්ඛු තත්ථ නිසිදති. සවෙ සා නදි පයමං ගතා, සීමා පච්ඡා බද්ධා, කම්මං න කොපෙති. අථ පයමං සීමා බද්ධා, පච්ඡා නදි ගතා, කම්මං කොපෙති, හෙට්ඨාපථවිතලෙ ධීතො පන කොපෙතියෙව.

සීමාමාළකෙ වටරුක්කො හොති, තස්ස සාධා වා තතො නිග්ගතපාරොහො වා මහාසීමාය පථවිතලං වා තත්ථජාතරුක්ඛාදීනි වා ආභව්ව තිට්ඨති, මහාසීමං වා සොධෙත්වා කම්මං කාතබ්බං, තෙ වා සාධාපාරොහා ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා. අනාභව්ව ධීතසාධාදිසු ආරුළුභහික්ඛු හත්ථපාසං ආනෙතබ්බා. එවං මහාසීමාය ජාතරුක්ඛස්ස සාධා වා පාරොහො වා චුත්තනයෙනෙව සීමාමාළකෙ පතිට්ඨාති, චුත්තනයෙනෙව සීමං සොධෙත්වා වා කම්මං කාතබ්බං, තෙ වා සාධාපාරොහා ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා. සවෙ මාළකෙ කම්මෙ කරියමානෙ කොටි භික්ඛු මාළකස්ස අන්තො පටිසිත්වා වෙහාසං ධීතසාධාය නිසිදති, පාදා වාස්ස භූමිගතා හොන්ති, නිවාසනපාරුපනං වා භූමිං ඵුසති, කම්මං කාතුං න වට්ටති. පාදෙ

පන නිවාසනපාරුපනඤ්ච උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං කම්මං වට්ටති, ඉදඤ්ච ලක්ඛණං පුරිමනයෙපි වෙදිතබ්බං. අයං පන විසෙසො – තත්‍ර උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං න වට්ටති, හත්ථපාසමෙව ආනෙනබ්බො. සචෙ අන්තොසීමතො පබ්බතො අබ්භුග්ගච්ඡති, තත්‍රට්ඨො භික්ඛු හත්ථපාසං ආනෙනබ්බො. ඉද්ධියා අන්තොපබ්බතං පට්ටියෙපි එසෙව නයො. බජ්ඣමානා එව හි සීමා පමාණරහිතං පදෙසං න ඔතරති, බද්ධාය සීමාය ජාතං යං කිඤ්චි යත්ථ කත්ථවි එකසම්බන්ධෙන ගතං සීමාසඬ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡතිති.

තිශෝජනපරමං පන සීමං සම්මන්තන්තෙන මජ්ඣෙකං යත්වා යථා චතුසුපි දිසාසු දියඬ්චදියඬ්චයොජනං හොති, එවං සම්මන්තන්තබ්බො. සචෙ පන මජ්ඣෙකං යත්වා එකෙකදිසතො තිශෝජනං කරොන්ති, ඡයොජනං හොතීති න වට්ටති. චතුරස්සං වා තිකොණං වා සම්මන්තන්තෙන යථා කොණතො කොණං තිශෝජනං හොති, එවං සම්මන්තන්තබ්බො. සචෙ හි යෙන කෙනවි පරියන්තෙන කෙසග්ගමත්තම්පි තිශෝජනං අතික්කාමෙති, ආපත්තිඤ්ච ආපජ්ජති, සීමා ච අසීමා හොති.

164. “න, භික්ඛවෙ, නදීපාරසීමා සම්මන්තන්තබ්බො, යො සම්මන්තෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති (මහාව. 140) වචනතො නදීපාරසීමා න සම්මන්තන්තබ්බො. යත්‍ර පන ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙයෙව අත්ථි, එවරුපං නදීපාරසීමං සම්මන්තන්තං වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යත්ථස්ස ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා, එවරුපං නදීපාරසීමං සම්මන්තන්තං”න්ති හි චුත්තං. සචෙ ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙ නත්ථි, ඊසකං උද්ධං අභිරුහිත්වා අධො වා ඔරොහිත්වා අත්ථි, එවම්පි වට්ටති. කරවිකතිස්සත්ථෙරො පන “ගාචුතමත්තබ්බන්තරෙපි වට්ටති”ති ආහ.

ඉමඤ්ච පන නදීපාරසීමං සම්මන්තන්තෙන එකස්මිඤ්ච තීරෙ යත්වා උපරිසොතෙ නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය අත්තානං පරික්ඛිපන්තෙන යත්තකං පරිච්ඡෙදං ඉච්ඡති, තස්ස පරියොසානෙ අධොසොතෙපි නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා පරතීරෙ සම්මුඛට්ඨානෙ නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වං. තතො පට්ඨාය යත්තකං පරිච්ඡෙදං ඉච්ඡති, තස්ස වසෙන යාව උපරිසොතෙ පයමං කිත්තිතනිමිත්තස්ස සම්මුඛා නදීතීරෙ නිමිත්තං, තාව කිත්තෙත්වා පච්චාහරිත්වා පයමකිත්තිතනිමිත්තෙන සද්ධිං සට්ඨෙත්වං. අථ සබ්බනිමිත්තානං අන්තො යීතෙ භික්ඛු හත්ථපාසගතෙ කත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්තන්තබ්බො. නදියා යීතා අනාගතාපි කම්මං න කොපෙත්ති, සම්මුතිපරියොසානෙ යපෙත්වා නදිං නිමිත්තානං අන්තො පරතීරෙ ව ඔරිමතීරෙ ව එකසීමා හොති, නදී පන බද්ධසීමාසඬ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති. විසුං නදීසීමා එව හි සා.

සචෙ අන්තොනදියං දීපකො හොති, තං අන්තොසීමාය කාතුකාමෙන පුරිමනයෙනෙව අත්තනා යීතතීරෙ නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ ව පාරිමන්තෙ ව නිමිත්තං කිත්තෙත්වං. අථ පරතීරෙ නදියා ඔරිමතීරෙ නිමිත්තස්ස සම්මුඛට්ඨානෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය පුරිමනයෙනෙව යාව

උපරිසොනෙ පයමං කිත්තිතනිමිත්තස්ස සම්මුඛා නිමිත්තං, තාව කිත්තෙතබ්බං. අථ දීපකස්ස පාරිමන්තෙ ච ඔරිමන්තෙ ච නිමිත්තං කිත්තෙත්වා පච්චාහරිත්වා පයමං කිත්තිතනිමිත්තෙන සද්ධිං සට්ඨෙතබ්බං. අථ ද්වීසු තීරෙසු දීපකෙසු ච භික්ඛු සබ්බෙ භත්ථපාසගතෙ කත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්තිතබ්බා, නදියං යීතා අනාගච්ඡන්තාපි කම්මං න කොපෙන්නි, සම්මුතිපරියොසානෙ යපෙත්වා නදිං නිමිත්තානං අන්තො තීරද්වයඤ්ච දීපකො ච එකසීමා භොති, නදී පන නදීසීමායෙව.

සචෙ පන දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡේදනො උද්ධං වා අධො වා අධිකතරො භොති, අථ විහාරසීමාපරිච්ඡේදනිමිත්තස්ස උජුකමෙව සම්මුඛිභූතෙ දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය දීපකසිරං පරික්ඛිපන්නෙන පුන දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ නිමිත්තසම්මුඛෙ පාරිමන්තෙ නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. තතො පරං පුරිමනයෙනෙව පරතීරෙ සම්මුඛනිමිත්තමාදිං කත්වා පරතීරෙ නිමිත්තානි ච දීපකස්ස පාරිමන්තඔරිමන්තෙ නිමිත්තානි ච කිත්තෙත්වා පයමකිත්තිතනිමිත්තෙන සද්ධිං සට්ඨා කාතබ්බා. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා පබ්බතසංශ්ඨානා භොති. සචෙ පන දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡේදනො උද්ධමීපි අධොපි අධිකතරො භොති, පුරිමනයෙනෙව දීපකස්ස උභොපි සිරානි පරික්ඛිපිත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙත්තෙන නිමිත්තසට්ඨා කාතබ්බා. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා මුද්ධිගසංශ්ඨානා භොති. සචෙ දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡේදස්ස අන්තො බුද්දකො භොති, සබ්බපයමෙන නයෙන දීපකෙ නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා පණ්ඩසංශ්ඨානා භොති. එවං තාව සීමාබන්ධනං චෙදිතබ්බං.

165. එවං බද්ධා පන සීමා කදා අසීමා භොතීති? යදා සඬ්ඝො සීමං සමුහනති, තදා අසීමා භොති. කථං පනෙසා සමුහනිතබ්බාති? “සීමං, භික්ඛවෙ, සම්මන්තන්නෙන පයමං සමානසංවාසසීමා සම්මන්තිතබ්බා, පච්ඡා තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසො සම්මන්තිතබ්බො. සීමං, භික්ඛවෙ, සමුහනන්නෙන පයමං තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසො සමුහන්තබ්බො, පච්ඡා සමානසංවාසසීමා සමුහන්තබ්බා” ති වචනතො පයමං අවිජ්ජවාසො සමුහනිතබ්බො, පච්ඡා සීමා සමුහනිතබ්බාති. කථං? ඛයන්නෙ භික්ඛුනා පටිබලෙන සඬ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, යො සො සඬ්ඝෙන තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසො සම්මතො, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො තං තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසං සමුහනෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, යො සො සඬ්ඝෙන තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසො සම්මතො, සඬ්ඝො තං තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසං සමුහනති. යස්සායස්මතො බමති එතස්ස තිථිවරෙන අවිජ්ජවාසස්ස සමුග්ගානො, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“සමුහනො සො සඨසෙන තිව්වරෙන අවිජ්ජවාසො, ඛමති සඨසස්ස,
තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී”ති (මහාව. 145) –

එවං තාව අවිජ්ජවාසො සමුහනිතබ්බො.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඨසො, යා සා සඨසෙන සීමා සම්මතා
සමානසංවාසා එකුපොසථා, යදි සඨසස්ස පත්තකල්ලං, සඨසො තං සීමං
සමුහනෙය්‍ය සමානසංවාසං එකුපොසථං, එසා ඤාතීති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඨසො, යා සා සඨසෙන සීමා සම්මතා
සමානසංවාසා එකුපොසථා, සඨසො තං සීමං සමුහනති සමානසංවාසං
එකුපොසථං. යස්සායස්මතො ඛමති එතිස්සා සීමාය සමානසංවාසාය
එකුපොසථාය සමුග්ගාතො, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“සමුහනා සා සීමා සඨසෙන සමානසංවාසා එකුපොසථා, ඛමති සඨසස්ස,
තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී”ති (මහාව. 146) –

එවං සීමා සමුහනිතබ්බො.

සමුහනන්තෙන පන භික්ඛුනා චත්තං ජානිතබ්බං. තත්‍රිදං චත්තං (මහාව. අට්ඨ. 144) – ඛණ්ඩසීමාය යත්වා අවිජ්ජවාසසීමා න සමුහනිතබ්බො, තථා අවිජ්ජවාසසීමාය යත්වා ඛණ්ඩසීමාපි. ඛණ්ඩසීමාය පන ධීතෙන ඛණ්ඩසීමාව සමුහනිතබ්බො, තථා ඉතරාය ධීතෙන ඉතරා. සීමං නාම ද්විතී කාරණෙහි සමුහනන්ති පකතියා බුද්දකං පුන ආවාසවඩ්ඪනත්ථාය මහතිං වා කාතුං, පකතියා මහතිං පුන අඤ්ඤාසං විහාරොකාසදානත්ථාය බුද්දකං වා කාතුං. තත්ථ සචෙ ඛණ්ඩසීමඤ්ඤං අවිජ්ජවාසසීමඤ්ඤං ජානන්ති, සමුහනිතුඤ්ඤං ඛන්ධිතුඤ්ඤං සක්ඛිස්සන්ති. ඛණ්ඩසීමං පන ජානන්තා අවිජ්ජවාසං අජානන්තාපි සමුහනිතුඤ්ඤං ඛන්ධිතුඤ්ඤං සක්ඛිස්සන්ති. ඛණ්ඩසීමං අජානන්තා අවිජ්ජවාසංයෙව ජානන්තා චෙතියඨගණනොධියඨගණනපටිසථාගාරාදීසු නිරාසඨකට්ඨානෙසු යත්වා අජ්ජෙව නාම සමුහනිතුං සක්ඛිස්සන්ති, පටිඛන්ධිතුං පන න සක්ඛිස්සන්තෙව. සචෙ ඛන්ධෙය්‍යං, සීමාසම්භෙදං කත්වා විහාරං අවිහාරං කරෙය්‍යං, තස්මා න සමුහනිතබ්බො. යෙ පන උභොපි න ජානන්ති, තෙ නෙව සමුහනිතුං, න ඛන්ධිතුං සක්ඛිස්සන්ති. අයඤ්ඤි සීමා නාම කම්මවාචාය වා අසීමා හොති සාසනන්තරධානෙන වා, න ච සක්කා සීමං අජානන්තෙහි කම්මවාචා කාතුං, තස්මා න සමුහනිතබ්බො, සාධුකං පන ඤාත්වායෙව සමුහනිතබ්බො චෙව ඛන්ධිතබ්බො වාති. අයං තාව ඛණ්ඩසීමාය විනිවිජ්ජෙය්‍ය.

166. අඛණ්ඩසීමා පන ගාමසීමා සත්තබ්බන්තරසීමා උදකුක්ඛෙපසීමාති තිව්ධා. තත්ථ යාවතා එකං ගාමඛෙත්තං, අයං ගාමසීමා නාම, ගාමග්ගහණෙන චෙත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 147) නගරමපි නිගමමපි ගහිතමෙව හොති. තත්ථ යත්තකෙ පදෙසෙ තස්ස තස්ස ගාමස්ස ගාමභොජකා බලිං ලහන්ති, සො පදෙසො අජ්ජෙව වා හොතු

මහත්තො වා, ගාමසීමාත්වෙව සඬ්ඛාං ගච්ඡති. නගරනිගමසීමාසුපි එසෙව නයො. යම්පි එකස්මිංයෙව ගාමබ්බෙත්තෙ එකං පදෙසං “අයං විසුංගාමො හොතු” ති පරිච්ඡින්නදිත්වා රාජා කස්සපි දෙනි, සොපි විසුංගාමසීමා හොතියෙව, තස්මා සා ව ඉතරා ව පකතිගාමනගරනිගමසීමා බද්ධසීමාසදිසායෙව හොන්ති, කෙවලං පන තිච්චරවිජ්ජවාසපරිහාරං න ලහන්ති.

අගාමකෙ පන අරඤ්ඤෙ සමන්තා සත්තබ්භන්තරා සත්තබ්භන්තරසීමා නාම. තත්ථ අගාමකං නාම අරඤ්ඤං විඤ්ඤාටව්භාදීසු වා සමුද්දමජ්ඣෙ වා මච්ඡන්ධානං අගමනපථෙ දීපකෙසු ලබ්භති. සමන්තා සත්තබ්භන්තරාති මජ්ඣෙ ධීතානං සබ්බදිසාසු සත්තබ්භන්තරා විනිබ්බෙධෙන වුද්දස හොන්ති. තත්ථ එකං අබ්භන්තරං අට්ඨවිසතිහත්ථජ්ජමාණං හොති. අයඤ්ච සීමා පරිසවසෙන වඩ්ඪති, තස්මා සමන්තා පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය අබ්භන්තරපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො. සථෙ පන ද්වෙ සඬ්ඛා විසුං උපොසථං කරොන්ති, ද්විත්තං සත්තබ්භන්තරානං අන්තරෙ අඤ්ඤමෙකං අබ්භන්තරං උපචාරත්ථාය යපෙතබ්බං.

167. යා පනෙසා “සබ්බා, භික්ඛවෙ, නදී අසීමා, සබ්බො සමුද්දො අසීමො, සබ්බො ජාතස්සරො අසීමො” ති (මහාව. 147) එවං නදීභාදීනං බද්ධසීමභාවං පටික්ඛිපිත්වා පුන “නදියා වා, භික්ඛවෙ, සමුද්දෙ වා ජාතස්සරෙ වා යං මජ්ඣමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපො, අයං තත්ථ සමානසංවාසා එකුපොසථා” ති (මහාව. 147) වුත්තා, අයං උදකුක්ඛෙපසීමා නාම. තත්ථ නදී නදීනිමිත්තෙ වුත්තලක්ඛණාව, සමුද්දොපි පාකට්ඨායෙව. යො පන යෙන කෙනවි බණ්ණිත්වා අකතො සයංජාතො සොබ්භො සමන්තතො ආගතෙන උදකෙන පුරිතො තිට්ඨති, යත්ථ නදියං වුත්තජ්ජකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති, අයං ජාතස්සරො නාම. යොපි නදිං වා සමුද්දං වා භින්නදිත්වා නික්ඛන්තඋදකෙන බතො සොබ්භො එතං ලක්ඛණං පාපුණාති, අයම්පි ජාතස්සරොයෙව. එතෙසු නදීභාදීසු යං යානං ථාමමජ්ඣමස්ස පුරිසස්ස සමන්තතො උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡින්නං, අයං උදකුක්ඛෙපසීමා නාම.

කථං පන උදකුක්ඛෙපො කාතබ්බොති? යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුලං බිපන්ති, එවං උදකං වා වාලුකං වා හත්ථෙන ගහෙන්වා ථාමමජ්ඣමෙන පුරිසෙන සබ්බථාමෙන බිපිතබ්බං. යත්ථ එවං බිත්තං උදකං වා වාලුකා වා පතති, අයමෙකො උදකුක්ඛෙපො, තස්ස අන්තොහත්ථපාසං විජ්ඣිත්වා ධීතො කම්මං කොපෙති. යාව පරිසා වඩ්ඪති, තාව සීමාපි වඩ්ඪති, පරිසපරියන්තතො උදකුක්ඛෙපොයෙව පමාණං, අයං පන එතෙසං නදීභාදීනං අන්තොයෙව ලබ්භති, න බහි. තස්මා නදියා වා ජාතස්සරෙ වා යත්තකං පදෙසං පකතිවස්සකාලෙ වතුසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථරති, සමුද්දෙ යස්මිං පදෙසෙ පකතිවිටියො ඔසරිත්වා සණ්ඨහන්ති, තතො පට්ඨාය කජ්ජියභූමි, තත්ථ යත්වා උපොසථාදිකම්මං කාතුං වට්ටති, දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නදීජාතස්සරෙසු සුක්ඛෙසුපි සා එව කජ්ජියභූමි. සථෙ පන සුක්ඛෙ ජාතස්සරෙ වාපිං වා බණ්ණන්ති, වජ්ජං වා කරොන්ති, තං යානං ගාමබ්බෙත්තං හොති. යා පනෙසා “කජ්ජියභූමි” ති වුත්තා, තතො බහි උදකුක්ඛෙපසීමා න ගච්ඡති,

අන්තෝ ගවිෂති, තස්මා තෙසං අන්තෝ පරිසපරියන්තතෝ පටියාය සමන්තා
උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡේදො කාතබ්බො, අයමෙත්ථ සඨබ්බෙපො.

අයං පන විත්ථාරො – සචෙ නදී නාතිදීඝා හොති, පභවතො පටියාය යාව
මුඛද්වාරා සබ්බත්ථ සඨසො නිසිදති, උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං නත්ථී, සකලාපි නදී
එතෙසංයෙව භික්ඛුනං පහොති. යං පන මහාසුමත්ථෙරෙරන චුත්තං ‘‘යොජනං
පවත්තමානායෙව නදී, තත්තාපි උපරි අඬ්ඨයොජනං පහාය හෙට්ඨා අඬ්ඨයොජනෙ
කම්මං කාතුං වට්ටති’’ති, තං මහාපදුමත්ථෙරෙනෙව පටික්ඛිත්තං. භගවතා හි
‘‘තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්වා යත්ථ කත්ථවි උත්තරන්තියා භික්ඛුනියා
අන්තරවාසකො තෙමියතී’’ති (පාටි. 692) ඉදං නදියා පමාණං චුත්තං, න යොජනං
වා අඬ්ඨයොජනං වා, තස්මා යා ඉමස්ස සුත්තස්ස වසෙන පුබ්බෙ චුත්තලක්ඛණා
නදී, තස්සා පභවතො පටියාය සඨසකම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ බහු භික්ඛු
විසුං විසුං කම්මං කරොන්ති, සබ්බෙහි අත්තනො ව අඤ්ඤෙසඤ්ච
උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡේදස්ස අන්තරා අඤ්ඤො උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරිකත්ථාය
යපෙනබ්බො, තතො අධිකං වට්ටතියෙව, ඌනං පන න වට්ටතීති චුත්තං.
ජාතස්සරසමුද්දේපි එසෙව නයො.

නදියා පන ‘‘කම්මං කරස්සාමා’’ති ගතෙහි සචෙ නදී පරිපුණ්ණා හොති
සමතිත්තිකා, උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා අන්තොනදියංයෙව කම්මං කාතබ්බං. සචෙ
න සක්කොන්ති, නාවායපි යත්වා කාතබ්බං. ගවිෂන්තියා පන නාවාය කාතුං න
වට්ටති. කස්මා? උදකුක්ඛෙපමත්තමෙව හි සීමා. තං නාවා සීසමෙව අතික්කමති,
එවං සති අඤ්ඤිස්සා සීමාය ඤත්ති, අඤ්ඤිස්සා අනුසාවනා හොති, තස්මා නාවං
අරිත්තෙන වා යපෙත්වා පාසාණෙ වා ලම්බෙන්වා අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ වා
බන්ධිත්වා කම්මං කාතබ්බං. අන්තොනදියං බද්ධඅට්ටකෙපි අන්තොනදියං
ජාතරුක්ඛෙපි යීතෙහි කාතුං වට්ටති. සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාධා වා තතො
නික්ඛන්තපාරොහො වා බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො,
සීමං වා සොධෙත්වා සාධං වා ඡන්දිත්වා කම්මං කාතබ්බං. බහිනදීතීරෙ
ජාතරුක්ඛස්ස අන්තොනදියං පටිට්ඨසාධාය වා පාරොහෙ වා නාවං බන්ධිත්වා
කම්මං කාතුං න වට්ටති, කරොන්තෙහි සීමා වා සොධෙතබ්බො, ඡන්දිත්වා වාස්ස
බහිපතිට්ඨිතභාවො නාසෙතබ්බො. නදීතීරෙ පන බාණුකං කොට්ටෙන්වා තත්ථ
බද්ධනාවාය න වට්ටතියෙව. නදියං සෙතුං කරොන්ති, සචෙ අන්තොනදියංයෙව
සෙතු ව සෙතුපාදා ව හොන්ති, සෙතුමිහි යීතෙහි කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන
සෙතු වා සෙතුපාදා වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා, කම්මං කාතුං න වට්ටති, සීමං
සොධෙත්වා කාතබ්බං. අථ සෙතුපාදා අන්තො, සෙතු පන උභින්නමිපි තීරානං
උපරිආකාසෙ යීතො, වට්ටති.

අන්තොනදියං පාසාණො වා දීපකො වා හොති, තත්ථ යත්තකං පදෙසං පුබ්බෙ
චුත්තජ්ජකාරෙ පකතිවස්සකාලෙ වස්සානස්ස චතුසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථරති, සො
නදීසඬ්ඨායමෙව ගවිෂති. අතිචුට්ඨිකාලෙ ඔසෙන ඔත්ථතොකාසො න ගහෙතබ්බො.
සො හි ගාමසීමාසඬ්ඨායමෙව ගවිෂති. නදිතො මාතිකං නීහරන්තා නදියං ආවරණං

කරොන්ති, තං වෙ ඔත්ථරිත්වා වා විනිබ්බිජ්ඣත්වා වා උදකං ගච්ඡති, සබ්බත්ථ පවත්තනට්ඨානෙ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන ආවරණෙන වා කොට්ඨකඛන්ධනෙන වා සොතං පච්ඡන්දති, උදකං නප්පවත්තති, අප්පවත්තනට්ඨානෙ කාතුං න වට්ටති, ආවරණමත්තකෙපි කාතුං න වට්ටති. සචෙ කොචි ආවරණප්පදෙසො පුබ්බෙ චුත්තපාසාණදීපකප්පදෙසො විය උදකෙන අප්පකොත්ථරියති, තත්ථ වට්ටති. සො හි නදීසඬ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. නදිං විනාසෙත්වා තළාකං කරොන්ති, හෙට්ඨා පාළිබ්ද්ධා උදකං ආගන්ත්වා තළාකං පූරෙත්වා තිට්ඨති, එත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටති, උපරි පවත්තනට්ඨානෙ හෙට්ඨා ව ඡඩ්ඞිතොදකං නදිං ඔතරිත්වා සන්දනට්ඨානතො පට්ඨාය වට්ටති. දෙවෙ අවස්සන්තෙ හෙමන්තගිම්හෙසු වා සුක්ඛනදියාපි වට්ටති, නදිතො නීහට්ඨානිකාය න වට්ටති. සචෙ සා කාලන්තරෙන හිජ්ජිත්වා නදී භොති, වට්ටති. කාචි නදී උප්පතිත්වා ගාමනිගමසීමං ඔත්ථරිත්වා පවත්තති, නදියෙව භොති, කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති, විහාරසීමාත්වෙව සඬ්ඛ්‍යං ගච්ඡති.

සමුද්දෙපි කම්මං කරොන්තෙහි යං පදෙසං උද්ධං වඩ්ඪනඋදකං වා පකතිවිචි වා වෙගෙන ආගන්ත්වා ඔත්ථරති, තත්ථ කාතුං න වට්ටති. යස්මිං පන පදෙසෙ පකතිවිචියො ඔසරිත්වා සණ්ඨහන්ති, සො උදකන්තතො පට්ඨාය අන්තො සමුද්දො නාම, තත්ථ ධීතෙහි කම්මං කාතබ්බං. සචෙ ඌභීවෙගො බාධති, නාවාය වා අට්ටකෙ වා යත්වා කාතබ්බං. තෙසු විනිච්ඡයො නදියං චුත්තනායෙනෙව වෙදිතබ්බො. සමුද්දෙ පිට්ඨිපාසාණො භොති, තං කදාචි ඌභීයො ආගන්ත්වා ඔත්ථරන්ති, කදාචි න ඔත්ථරන්ති, තත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටති. සො හි ගාමසීමාසඬ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. සචෙ පන වීචිසු ආගතාසුපි අනාගතාසුපි පකතිඋදකෙනෙව ඔත්ථරියති, වට්ටති. දීපකො වා පබ්බතො වා භොති, සො වෙ දූරෙ භොති මච්ඡබන්ධානං අගමනපථෙ, අරඤ්ඤසීමාසඬ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. තෙසං ගමනපරියන්තස්ස ඔරතො පන ගාමසීමාසඬ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, තත්ථ ගාමසීමං අසොධෙත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති. සමුද්දො ගාමසීමං වා නිගමසීමං වා ඔත්ථරිත්වා තිට්ඨති, සමුද්දොව භොති, තත්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති, විහාරසීමාත්වෙව සඬ්ඛ්‍යං ගච්ඡති.

ජාතස්සරෙ කම්මං කරොන්තෙහි යත්ථ පුබ්බෙ චුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ වස්සෙ පච්ඡන්තමත්තෙ පිචිතුං වා හත්ථපාදෙ වා ධොවිතුං උදකං න භොති, සුක්ඛති, අයං න ජාතස්සරො, ගාමබ්බන්තසඬ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති, තත්ථ කම්මං න කාතබ්බං. යත්ථ පන චුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති, අයමෙව ජාතස්සරො. තස්ස යත්තකෙ පදෙසෙ වස්සානං වාතුමාසෙ උදකං තිට්ඨති, තත්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ ගම්භීරං උදකං, අට්ටකං බන්ධිත්වා තත්ථ ධීතෙහිපි ජාතස්සරස්ස අන්තොජාතරුක්ඛමිහි බද්ධඅට්ටකෙපි කාතුං වට්ටති. පිට්ඨිපාසාණදීපකෙසු පනෙත්ථ නදියං චුත්තසදියොව විනිච්ඡයො. සමවස්සදෙවකාලෙ පභොනකජාතස්සරො පන වෙපි දුබ්බුට්ඨිකකාලෙ වා ගිම්හහෙමන්තෙසු වා සුක්ඛති, නිරුදකො භොති, තත්ථ සඬ්ඛ්‍යකම්මං කාතුං වට්ටති. යං අන්ධකට්ඨකථායං චුත්තං “සබ්බො ජාතස්සරො සුක්ඛො අනොදකො

ගාමබෙන්තංයෙව හජතී''ති, තං න ගහෙතබ්බං. සචෙ පනෙත්ථ උදකත්ථාය ආවාටං වා පොක්ඛරණීආදීනී වා බණන්ති, තං යානං අජාතස්සරො හොති, ගාමසීමාසඬ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. ලාබුතිපුසකාදිවජ්ජෙ කතෙපි එසෙව නයො. සචෙ පන නං පුරෙත්වා ථුලං වා කරොන්ති, එකස්මිං දිසාභාගෙ පාළිං බන්ධිත්වා සබ්බමෙව නං මහාතළාකං වා කරොන්ති, සබ්බොපි අජාතස්සරො හොති, ගාමසීමාසඬ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. ලොණිපි ජාතස්සරසඬ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. වස්සිකෙ වත්තාරො මාසෙ උදකට්ඨානොකාසෙ කම්මං කාතුං වට්ටතීති. අයං අබද්ධසීමාය විනිච්ඡයො.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬ්ගහෙ

සීමාවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

25. උපොසථපචාරණාවිනිච්ඡයකථා

168. උපොසථපචාරණාති එත්ථ (කඬ්ඛා. අට්ඨ. නිදානවණ්ණනා) දිවසවසෙන තයො උපොසථා වාතුද්දසිකො පන්තරසිකො සාමග්ගීඋපොසථොති. තත්ථ හෙමන්තගිම්භවස්සානානං තිණ්ණං උතුනං තතියසත්තමපක්ඛෙසු ද්වෙ ද්වෙ කත්වා ඡ වාතුද්දසිකා, සෙසා පන්තරසිකාති එවං එකසංවච්ඡරෙ වතුච්ඡති උපොසථා. ඉදං තාව පකතිචාරිත්තං. තථාරූපපච්චයෙ සති අඤ්ඤස්මිම්පි වාතුද්දසෙ උපොසථං කාතුං වට්ටති. පුරිමවස්සංවුට්ඨානං පන පුබ්බකත්තිකපුණ්ණමා, තෙසංයෙව සචෙ හණ්ඩනකාරකෙහි උපද්දනා පචාරණං පච්චුක්කඩ්ඪන්ති, අථ කත්තිකමාසස්ස කාළපක්ඛවාතුද්දසො වා පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණමා වා පච්ඡිමවස්සංවුට්ඨානඤ්ච පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණමා එව වාති ඉමෙ තයො පචාරණාදිවසාපි හොන්ති. ඉදම්පි පකතිචාරිත්තමෙව. තථාරූපපච්චයෙ සති ද්විත්තං කත්තිකපුණ්ණමානං පුරිමෙසු වාතුද්දසෙසුපි පචාරණං කාතුං වට්ටති. යදා පන කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ (මහාව. 451 ආදයො) ආගතනයෙන භින්තෙ භික්ඛුසඬ්ඛ්‍යෙ ඔසාරිතෙ තස්මිං භික්ඛුස්මිං සඬ්ඛො තස්ස වත්ථුස්ස වූපසමාය සඬ්ඛසාමග්ගීං කරොති, තදා තාවදෙව උපොසථො කාතබ්බො. “පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බ”න්ති වචනතො යපෙත්වා වාතුද්දසපන්තරසෙ අඤ්ඤොපි යො කොචි දිවසො උපොසථදිවසො නාම හොති, වස්සංවුට්ඨානං පන කත්තිකමාසබ්හන්තරෙ අයමෙව සාමග්ගීපචාරණාදිවසො නාම හොති. ඉති ඉමෙසු තිසු දිවසෙසු උපොසථො කාතබ්බො. කරොන්තෙන පන සචෙ වාතුද්දසිකො හොති, “අජ්ජුපොසථො වාතුද්දසො”ති වත්තබ්බං. සචෙ සාමග්ගීඋපොසථො හොති, “අජ්ජුපොසථො සාමග්ගී”ති වත්තබ්බං. පන්තරසියං පන පාළියං ආගතනයෙනෙව “අජ්ජුපොසථො පන්තරසො”ති වත්තබ්බං.

169. සඬ්ඛෙ උපොසථො (කඬ්ඛා. අට්ඨ. නිදානවණ්ණනා), ගණෙ උපොසථො, පුග්ගලෙ උපොසථොති එවං කාරකවසෙන අපරෙපි තයො උපොසථා වුත්තා, කත්තබ්බාකාරවසෙන පන සුත්තුද්දෙසො පාරිසුද්ධිඋපොසථො අධිට්ඨානුපොසථොති අපරෙපි තයො උපොසථා. තත්ථ සුත්තුද්දෙසො නාම

“සුභාතු මෙ, හන්තෙ, සඬසො” තිආදිනා නයෙන චුත්තො පාතිමොක්ඛද්දෙසො. යෙ පනිතරෙ ද්වෙ උපොසථා, තෙසු පාරිසුද්ධිඋපොසථො තාව අඤ්ඤෙසඤ්ච සන්තිකෙ අඤ්ඤමඤ්ඤඤ්ච ආරොචනවසෙන දුට්ඨො. තත්ථ ය්වායං අඤ්ඤෙසං සන්තිකෙ කරියති, සොපි පචාරිතානඤ්ච අප්පචාරිතානඤ්ච සන්තිකෙ කරණවසෙන දුට්ඨො. තත්ථ මහාපචාරණාය පචාරිතානං සන්තිකෙ පච්ඡිකාය උපගතෙන වා අනුපගතෙන වා ඡින්නවස්සෙන වා වාතුමාසිනියං පන පචාරිතානං සන්තිකෙ අනුපගතෙන වා ඡින්නවස්සෙන වා කායසාමග්ගිං දත්වා “පරිසුද්ධො අහං හන්තෙ, පරිසුද්ධොති මං ධාරොථා” ති තික්ඛත්තුං වත්වා කාතබ්බො. යපෙත්වා පන පචාරණාදිවසං අඤ්ඤස්මිං කාලෙ ආවාසිකෙහි උද්දිට්ඨමත්තෙ පාතිමොක්ඛෙ අවුට්ඨිතාය වා එකච්චාය වුට්ඨිතාය වා සබ්බාය වා වුට්ඨිතාය පරිසාය යෙ අඤ්ඤෙසමසමා වා ථොකතරා වා ආගච්ඡන්ති, තෙහි තෙසං සන්තිකෙ චුත්තනායෙනෙව පාරිසුද්ධි ආරොචෙනබ්බො.

යො පනායං අඤ්ඤමඤ්ඤං ආරොචනවසෙන කරියති, සො ඤත්තිං යපෙත්වා කරණවසෙන ව අට්ඨපෙත්වා කරණවසෙන ව දුට්ඨො. තත්ථ යස්මිං ආවාසෙ තයො භික්ඛු විහරන්ති, තෙසු උපොසථදිවසෙ සන්තිපතිතෙසු එකෙන භික්ඛුනා “සුභාතු මෙ ආයස්මන්තා, අප්පුපොසථො වාතුද්දෙසො” ති වා “පන්තරසො” ති වා වත්වා “යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, මයං අඤ්ඤමඤ්ඤං පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරෙය්‍යාමා” ති ඤත්තියා යපිතාය ථෙරෙන භික්ඛුනා එකංසං උත්තරාසඬගං කරිත්වා උක්කුටිකං නිසිදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා “පරිසුද්ධො අහං, ආවුසො, පරිසුද්ධොති මං ධාරොථා” ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. ඉතරෙහි “හන්තෙ” ති වත්වා එවමෙව වත්තබ්බං. එවං ඤත්තිං යපෙත්වා කාතබ්බො. යත්‍ර පන ද්වෙ භික්ඛු විහරන්ති, තත්‍ර ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා චුත්තනායෙනෙව පාරිසුද්ධි ආරොචෙනබ්බාති අයං පාරිසුද්ධිඋපොසථො.

සවෙ පන එකොව භික්ඛු හොති, සබ්බං පුබ්බකරණීයං කත්වා අඤ්ඤෙසං අනාගමනං ඤත්වා “අප්ප මෙ උපොසථො වාතුද්දෙසො” ති වා “පන්තරසො” ති වා වත්වා “අධිට්ඨාමි” ති වත්තබ්බං. අයං අධිට්ඨානුපොසථොති එවං කත්තබ්බාකාරවසෙන තයො උපොසථා වෙදිතබ්බො. එත්තාවතා නව උපොසථා දීපිතා හොන්ති. තෙසු දිවසවසෙන පන්තරසිකො, කාරකවසෙන සඬසුපොසථො, කත්තබ්බාකාරවසෙන සුත්තුද්දෙසොති එවං තිලක්ඛණසම්පන්නෙ උපොසථෙ පවත්තමානෙ උපොසථං අකත්වා තදහුපොසථෙ අඤ්ඤං අභික්ඛුකං නානාසංවාසකෙහි වා සභික්ඛුකං ආවාසං වා අනාවාසං වා වාසත්ථාය අඤ්ඤත්‍ර සඬසෙන අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං හොති.

170. උපොසථකරණත්ථං සන්තිපතිතෙ සඬසෙ බහි උපොසථං කත්වා ආගතෙන සන්තිපාතට්ඨානං ගන්ත්වා කායසාමග්ගිං අදෙන්තෙන ඡන්දො දාතබ්බො. යොපි ගිලානො වා හොති කිච්චපසුතො වා, තෙනපි පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො. කථං? එකස්ස භික්ඛුනො සන්තිකෙ “ඡන්දං දමමි, ඡන්දං මෙ හර, ඡන්දං මෙ ආරොචෙහි” ති අයමත්ථො කායෙන වා වාචාය වා

උභයෙන වා විඤ්ඤාපෙනබ්බො, එවං දින්නො හොති ඡන්දො. අකතුපොසංචන ගිලානෙන වා කිච්චපසුතෙන වා පාරිසුද්ධි දාතබ්බො. කථං? එකස්ස භික්ඛුනො සන්නිකෙ “පාරිසුද්ධිං දම්මි, පාරිසුද්ධිං මෙ හර, පාරිසුද්ධිං මෙ ආරොවෙහී”ති අයමත්ථො කායෙන වා වාචාය වා උභයෙන වා විඤ්ඤාපෙනබ්බො, එවං දින්නා හොති පාරිසුද්ධි. තං පන දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො. චුත්තඤ්ඤෙනං භගවතා “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තදහුපොසංච පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දම්පි දාතුං, සන්නි සඬ්ඝස්ස කරණීය”න්ති (මහාව. 165). තත්ථ පාරිසුද්ධිදානං සඬ්ඝස්සපි අත්තනොපි උපොසංචකරණං සම්පාදෙති, න අවසෙසං සඬ්ඝකිච්චං, ඡන්දදානං සඬ්ඝස්සෙව උපොසංචකරණඤ්ච සෙසකිච්චඤ්ච සම්පාදෙති, අත්තනො පනස්ස උපොසංචො අකතොයෙව හොති, තස්මා පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො. පුබ්බෙ චුත්තං පන සුද්ධිකච්ඡන්දං වා පාරිසුද්ධිං වා ඉමං වා ඡන්දපාරිසුද්ධිං එකෙන බහුනම්පි ආහරිතුං වට්ටති. සචෙ පන සො අත්තරාමග්ගෙ අඤ්ඤං භික්ඛුං පස්සිත්වා යෙසං තෙන ඡන්දො වා පාරිසුද්ධි වා ගහිතා, තෙසඤ්ච අත්තනො ව ඡන්දපාරිසුද්ධිං දෙති, තස්සෙව ආගච්ඡති. ඉතරා පන බ්ලාලසඬ්ඛලිකා ඡන්දපාරිසුද්ධි නාම හොති, සා න ආගච්ඡති, තස්මා සයමෙව සන්නිපාතට්ඨානං ගන්ත්වා ආරොවෙතබ්බං. සචෙ පන සඤ්චිච්ච නාරොවෙති, දුක්කටං ආපජ්ජති, ඡන්දපාරිසුද්ධි පන තස්මිං භත්ථපාසං උපගතමත්තෙයෙව ආගතා හොති.

171. පාරිවාසියෙන පන ඡන්දදානෙන යං කිඤ්චි සඬ්ඝකම්මං කාතුං න වට්ටති. තත්ථ (පාවි. අට්ඨ. 1167) චතුබ්බිධං පාරිවාසියං පරිසපාරිවාසියං රත්තිපාරිවාසියං ඡන්දපාරිවාසියං අජ්ඣාසයපාරිවාසියන්ති. තෙසු පරිසපාරිවාසියං නාම භික්ඛු කෙනච්චෙව කරණීයෙන සන්නිපතිතා හොන්ති, අථ මෙසො වා උට්ඨෙති, උස්සාරණා වා කරියති, මනුස්සා වා අජ්ඣාත්ථරන්තා ආගච්ඡන්ති, භික්ඛු “අනොකාසා මයං, අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡාමා”ති ඡන්දං අවිස්සජ්ජෙත්වා උට්ඨහන්ති. ඉදං පරිසපාරිවාසියං. කිඤ්චාපි පරිසපාරිවාසියං, ඡන්දස්ස පන අවිස්සට්ඨන්තා කම්මං කාතුං වට්ටති.

පුන භික්ඛු “උපොසථාදීනි කරස්සාමා”ති රත්ති. සන්නිපතිත්වා “යාව සබ්බෙ සන්නිපතන්ති, තාව ධම්මං සුඤ්ඤාමා”ති එකං අජ්ඣෙසන්ති, තස්මිං ධම්මකථං කථෙත්තෙයෙව අරුණො උග්ගච්ඡති. සචෙ “වාතුද්දසිකං උපොසථං කරස්සාමා”ති නිසින්නා, පන්නරසොති කාතුං වට්ටති. සචෙ පන්නරසිකං කාතුං නිසින්නා, පාටිපදෙ අනුපොසංච උපොසථං කාතුං න වට්ටති, අඤ්ඤං පන සඬ්ඝකිච්චං කාතුං වට්ටති. ඉදං රත්තිපාරිවාසියං නාම.

පුන භික්ඛු “කිඤ්චිදෙව අබ්භානාදිසඬ්ඝකම්මං කරස්සාමා”ති නිසින්නා හොන්ති, තත්තෙකො නක්ඛත්තපාඨකො භික්ඛු එවං වදති “අජ්ජ නක්ඛත්තං දාරුණං, මා ඉමං කරොථා”ති. තෙ තස්ස වචනෙන ඡන්දං විස්සජ්ජෙත්වා තත්ථෙව නිසින්නා හොන්ති. අථඤ්ඤො ආගන්ත්වා “නක්ඛත්තං පතිමානෙත්තං, අත්ථො බාලං උපච්චගා”ති (ජා. 1.1.49) වත්වා “කිං නක්ඛත්තෙන, කරොථා”ති වදති. ඉදං

ඡන්දපාරිවාසියඤ්චෙව අජ්ඣාසයපාරිවාසියඤ්ච. එකස්මිං පාරිවාසියෙ පුන ඡන්දපාරිසුද්ධිං අනානෙත්වා කම්මං කාතුං න වට්ඨති.

172. සචෙ කොචි භික්ඛු ගිලානො න සක්කොති ඡන්දපාරිසුද්ධිං දාතුං, සො මඤ්චෙන වා පීඨෙන වා සඬ්ඝමජ්ඣං ආනෙතබ්බො. සචෙ ගිලානුපට්ඨාකානං භික්ඛුනං එවං හොති “සචෙ බො මයං ගිලානං යානා වාචෙස්සාම, ආබාධො වා අභිවඩ්ඪිස්සති, කාලකිරියා වා භවිස්සති” ති, න සො භික්ඛු යානා වාචෙතබ්බො, සඬ්ඝෙන තත්ථ ගන්ත්වා උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ බහු තාදිසා ගිලානා හොන්ති, සඬ්ඝෙන පටිපාටියා යත්වා සබ්බෙ හත්ථපාසෙ කාතබ්බා. සචෙ දුරෙ හොන්ති, සඬ්ඝො නජ්ජහොති, තං දිවසං උපොසථො න කාතබ්බො. න ත්වෙව වග්ගෙන සඬ්ඝෙන උපොසථො කාතබ්බො, කරෙය්‍ය චෙ, දුක්කටං.

සචෙ (මහාව. අට්ඨ. 149) එකස්මිං විහාරෙ චතුසු භික්ඛුසු වසන්තෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා තයො පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, තීසු වා වසන්තෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා ද්වෙ පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, අධම්මෙන වග්ගං උපොසථකම්මං හොති. සචෙ පන චත්තාරොපි සන්තිපතිත්වා පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, තයො වා ද්වෙ වා පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, අධම්මෙන සමග්ගං නාම හොති. සචෙ චතුසු ඡන්තෙසු එකස්ස පාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා තයො පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, තීසු වා ඡන්තෙසු එකස්ස පාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා ද්වෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, ධම්මෙන වග්ගං නාම හොති. සචෙ පන චත්තාරො එකත්ථ වසන්තා සබ්බෙ සන්තිපතිත්වා පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, තයො පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, ද්වෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, ධම්මෙන සමග්ගං නාම හොති.

173. පචාරණාකම්මෙසු (මහාව. අට්ඨ. 212) පන සචෙ එකස්මිං විහාරෙ පඤ්චසු භික්ඛුසු වසන්තෙසු එකස්ස පචාරණං ආහරිත්වා චත්තාරො ගණඤ්ත්තිං යපෙත්වා පචාරෙන්නි, චතුසු වා තීසු වා වසන්තෙසු එකස්ස පචාරණං ආහරිත්වා තයො වා ද්වෙ වා සඬ්ඝඤ්ත්තිං යපෙත්වා පචාරෙන්නි, සබ්බමෙන අධම්මෙන වග්ගං පචාරණාකම්මං. සචෙ පන සබ්බෙපි පඤ්ච ජනා එකතො සන්තිපතිත්වා ගණඤ්ත්තිං යපෙත්වා පචාරෙන්නි, චත්තාරො වා තයො වා ද්වෙ වා වසන්තා එකතො සන්තිපතිත්වා සඬ්ඝඤ්ත්තිං යපෙත්වා පචාරෙන්නි, සබ්බමෙන අධම්මෙන සමග්ගං පචාරණාකම්මං. සචෙ පඤ්චසු ඡන්තෙසු එකස්ස පචාරණං ආහරිත්වා චත්තාරො සඬ්ඝඤ්ත්තිං යපෙත්වා පචාරෙන්නි, චතුසු වා තීසු වා එකස්ස පචාරණං ආහරිත්වා තයො වා ද්වෙ වා ගණඤ්ත්තිං යපෙත්වා පචාරෙන්නි, සබ්බමෙන ධම්මෙන වග්ගං පචාරණාකම්මං. සචෙ පන සබ්බෙපි පඤ්ච ජනා එකතො සන්තිපතිත්වා සඬ්ඝඤ්ත්තිං යපෙත්වා පචාරෙන්නි, චත්තාරො වා තයො වා එකතො සන්තිපතිත්වා ගණඤ්ත්තිං යපෙත්වා පචාරෙන්නි, ද්වෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පචාරෙන්නි, එකතො වසන්තො අධිට්ඨානපචාරණං කරොති, සබ්බමෙන ධම්මෙන සමග්ගං නාම පචාරණාකම්මන්ති.

එත්ථ සචෙ වාතුද්දසිකා හොති, “අජ්ජ මෙ පචාරණා වාතුද්දසි” ති, සචෙ පන්තරසිකා, “අජ්ජ මෙ පචාරණා පන්තරසි” ති එවං අධිට්ඨාතබ්බං. පචාරණං දෙන්තෙන පන “පචාරණං දම්මි, පචාරණං මෙ හර, මමත්ථාය පචාරෙහි” ති කායෙන වා වාචාය වා කායවාචාහි වා අයමත්ථො විඤ්ඤාපෙනබ්බො. එවං දින්නාය (මහාව. අට්ඨ. 213) පචාරණාය පචාරණාභාරකෙන සඬ්ඝං උපසඬ්ඝමිත්වා එවං පචාරෙතබ්බං “තිස්සො, හන්තෙ, හික්ඛු සඬ්ඝං පචාරෙති දිට්ඨෙත වා සුතෙන වා පරිසඬ්ඝාය වා, වදතු තං, හන්තෙ, සඬ්ඝො අනුකම්පං උපාදාය, පස්සන්තො පටිකරිස්සති. දුතියම්පි, හන්තෙ...පෙ.... තතියම්පි, හන්තෙ, තිස්සො හික්ඛු සඬ්ඝං පචාරෙති...පෙ.... පටිකරිස්සති” ති. සචෙ පන වුඩ්ඝතරො හොති, “ආයස්මා, හන්තෙ, තිස්සො” ති වත්තබ්බං. එවඤ්ඤි තෙන තස්සත්ථාය පචාරිතං හොති. පචාරණං දෙන්තෙන පන ඡන්දොපි දාතබ්බො, ඡන්දදානං හෙට්ඨා වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. ඉධාපි ඡන්දදානං අවසෙසකම්මත්ථාය. තස්මා සචෙ පචාරණං දෙන්තො ඡන්දං දෙති, වුත්තනයෙන ආභටාය පචාරණාය තෙන ව හික්ඛුතා සඬ්ඝෙන ව පචාරිතමෙව හොති. අථ පචාරණමෙව දෙති, න ඡන්දං, තස්ස ව පචාරණාය ආරොචිතාය සඬ්ඝෙන ව පචාරිතෙ සබ්බෙසං සුප්පචාරිතං හොති, අඤ්ඤං පන කම්මං කුප්පති. සචෙ ඡන්දමෙව දෙති, න පචාරණං, සඬ්ඝස්ස පචාරණා ව සෙසකම්මාති ව න කුප්පන්ති, තෙන පන හික්ඛුතා අප්පචාරිතං හොති, පචාරණාදිවසෙ පන බහිසීමාය පචාරණං අධිට්ඨන්තිවා ආගතෙනපි ඡන්දො දාතබ්බො තෙන සඬ්ඝස්ස පචාරණාකම්මං න කුප්පති.

සචෙ පුරිමිකාය පඤ්ච හික්ඛු වස්සං උපගතා, පච්ඡිමිකායපි පඤ්ච, පුරිමෙහි ඤත්තිං යපෙත්වා පචාරිතෙ පච්ඡිමෙහි තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො, න එකස්මිං උපොසථග්ගෙ ද්වෙ ඤත්තියො යපෙතබ්බො. සචෙපි පච්ඡිමිකාය උපගතා වත්තාරො තයො ද්වෙ එකො වා හොති, එසෙව නයො. අථ පුරිමිකාය වත්තාරො, පච්ඡිමිකායපි වත්තාරො තයො ද්වෙ එකො වා, එසෙව නයො. අථාපි පුරිමිකාය තයො, පච්ඡිමිකායපි තයො ද්වෙ එකො වා, එසෙව නයො. ඉදඤ්ඤත්ථ ලක්ඛණං.

සචෙ පුරිමිකාය උපගතෙහි පච්ඡිමිකාය උපගතා ථොකතරා වෙව හොන්ති සමසමා ව, සඬ්ඝපචාරණාය ව ගණං පුරෙන්නි, සඬ්ඝපචාරණාවසෙන ඤත්ති යපෙතබ්බො. සචෙ පන පච්ඡිමිකාය එකො හොති, තෙන සද්ධිං තෙ වත්තාරො හොන්ති, වතුන්නං සඬ්ඝඤත්තිං යපෙත්වා පචාරෙතුං න වට්ටති. ගණඤත්තියා පන සො ගණපුරකො හොති, තස්මා ගණවසෙන ඤත්තිං යපෙත්වා පුරිමෙහි පචාරෙතබ්බං, ඉතරෙන තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බොති. පුරිමිකාය ද්වෙ, පච්ඡිමිකාය ද්වෙ වා එකො වා එසෙව නයො. පුරිමිකාය එකො පච්ඡිමිකාය එකොති එකෙන එකස්ස සන්තිකෙ පචාරෙතබ්බං, එකෙන පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පුරිමෙහි වස්සුපගතෙහි පච්ඡා වස්සුපගතා එකෙනපි අධිකතරා හොන්ති, පයමං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිත්වා පච්ඡා ථොකතරෙහි තෙසං සන්තිකෙ පචාරෙතබ්බං.

කත්තිකාය වාතුමාසිනිපවාරණාය පන සවෙ පයමවස්සුපගතෙහි මහාපවාරණාය පවාරිතෙහි පච්ඡා උපගතා අධිකතරා වා සමසමා වා හොන්ති, පවාරණාඤ්ඤාතිං යපෙත්වා පවාරෙතබ්බං. තෙහි පවාරිතෙ පච්ඡා ඉතරෙහි පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. අථ මහාපවාරණායං පවාරිතා බහු හොන්ති, පච්ඡා වස්සුපගතා ථොකා වා එකො වා, පාතිමොක්ඛෙ උද්දිට්ඨෙ පච්ඡා තෙසං සන්තිකෙ තෙන පවාරෙතබ්බං. කිං පනෙනං පාතිමොක්ඛං සකලමෙව උද්දිසිතබ්බං, උදාහු එකදෙසමිජිති? එකදෙසමිජි උද්දිසිතුං වට්ටති. වූත්තඤ්ඤෙනං භගවතා –

“පඤ්චිමෙ, භික්ඛවෙ, පාතිමොක්ඛුද්දෙසා, නිදානං උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං, අයං පයමො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. නිදානං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරාජිකානි උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං, අයං දුතියො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. නිදානං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරාජිකානි උද්දිසිත්වා තෙරස සඨසාදිසෙසෙ උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං, අයං තතියො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. නිදානං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරාජිකානි උද්දිසිත්වා තෙරස සඨසාදිසෙසෙ උද්දිසිත්වා ද්වෙ අනියතෙ උද්දිසිත්වා අවසෙසං භූතෙන සාවෙනබ්බං, අයං චතුත්ථො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. විත්ථාරෙතෙව පඤ්චමො”ති (මාභාව. 150).

තත්ථ (මාභාව. අට්ඨ. 150) නිදානං උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බන්ති “සුඤ්ඤා මෙ, භන්තෙ, සඨසො...පෙ.... ආවිකතා භිස්ස ඵාසු හොති”ති ඉමං නිදානං උද්දිසිත්වා “උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානං, තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා. දුතියමිජි පුච්ඡාමි...පෙ.... එවමෙනං ධාරයාමි. සුතා ඛො පනායස්මන්තෙහි චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා ...පෙ.... අවිවද්ධානෙහි සික්ඛිතබ්බං”න්ති එවං අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං. එතෙන නයෙන සෙසාපි චත්තාරො පාතිමොක්ඛුද්දෙසා වෙදිතබ්බා.

174. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සති අන්තරායෙ සංඛිත්තෙන පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං. න, භික්ඛවෙ, අසති අන්තරායෙ සංඛිත්තෙන පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං, යො උද්දිසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨස්සා”ති (මාභාව. 150) වචනතො පන විනා අන්තරායා සංඛිත්තෙන පාතිමොක්ඛං න උද්දිසිතබ්බං. තත්ත්මෙ අන්තරායා – රාජන්තරායො වොරන්තරායො අග්‍යන්තරායො උදකන්තරායො මනුස්සන්තරායො අමනුස්සන්තරායො වාළන්තරායො සරිසපන්තරායො ජීවිතන්තරායො බ්‍රහ්මවරියන්තරායොති.

තත්ථ සවෙ භික්ඛුසු උපොසථං කරිස්සාමාති නිසින්තෙසු රාජා ආගච්ඡති, අයං රාජන්තරායො. වොරා ආගච්ඡන්ති, අයං වොරන්තරායො. දවධාහො ආගච්ඡති, ආවාසෙ වා අග්ගි උට්ඨාති, අයං අග්‍යන්තරායො. මෙසො වා උට්ඨෙති, ඔසො වා ආගච්ඡති, අයං උදකන්තරායො. බහු මනුස්සා ආගච්ඡන්ති, අයං මනුස්සන්තරායො. භික්ඛුං යක්ඛො ගණ්හාති, අයං අමනුස්සන්තරායො. ඛ්‍යග්ගාදයො වණ්ඨමිගා ආගච්ඡන්ති, අයං වාළන්තරායො. භික්ඛුං සප්පාදයො ඩංසන්ති, අයං

සර්වපන්තරායෝ. භික්ඛු ගිලානෝ වා හොති, කාලං වා කරොති, වෙරිනෝ වා තං මාරෙතුකාමා ගණ්හන්ති, අයං ජීවිතන්තරායෝ. මනුස්සා එකං වා බහු වා භික්ඛු බ්‍රහ්මවරියා වාවෙතුකාමා ගණ්හන්ති, අයං බ්‍රහ්මවරියන්තරායෝ. එවරුපෙසු අන්තරායෙසු සංඛිත්තෙන පාතිමොක්ඛො උද්දිසිතබ්බො, පඨමො වා උද්දෙසො උද්දිසිතබ්බො. ආදිමිහි ද්වෙ තයො චත්තාරො වා. එත්ථ දුතියාදීසු උද්දෙසෙසු යස්මිං අපරියොසිතෙ අන්තරායෝ හොති, සොපි සුතෙනෙව සාවෙනබ්බො. නිදානුද්දෙසෙ පන අනිට්ඨිතෙ සුතෙන සාවෙනබ්බං නාම නත්ථී.

පවාරණාකම්මෙපි සති අන්තරායෙ ද්වෙවාචිකං එකවාචිකං සමානවස්සිකං වා පවාරෙතුං වට්ටති. එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 234) ඤත්තිං යපෙන්නෙනපි “යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ද්වෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා”ති වත්තබ්බං. එකවාචිකෙ “එකවාචිකං පවාරෙය්‍යා”ති, සමානවස්සිකෙපි “සමානවස්සිකං පවාරෙය්‍යා”ති වත්තබ්බං. එත්ථ ව බහුපි සමානවස්සා එකතො පවාරෙතුං ලහන්ති. “සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අජ්ජ පවාරණා පන්තරසී, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො පවාරෙය්‍යා”ති ඉමාය පන සබ්බසඬ්ඝාභිකාය ඤත්තියා යපිතාය තෙවාචිකං ද්වෙවාචිකං එකවාචිකඤ්ච පවාරෙතුං වට්ටති, සමානවස්සිකං න වට්ටති. “තෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා”ති චුත්තෙ පන තෙවාචිකමෙව වට්ටති, අඤ්ඤං න වට්ටති. “ද්වෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා”ති චුත්තෙ ද්වෙවාචිකං තෙවාචිකඤ්ච වට්ටති, එකවාචිකඤ්ච සමානවස්සිකඤ්ච න වට්ටති. “එකවාචිකං පවාරෙය්‍යා”ති චුත්තෙ පන එකවාචිකද්වෙවාචිකතෙවාචිකානි වට්ටන්ති, සමානවස්සිකමෙව න වට්ටති. “සමානවස්සික”න්ති චුත්තෙ සබ්බං වට්ටති.

175. කෙන පන පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බන්ති? “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ථෙරාධිකං පාතිමොක්ඛ”න්ති (මහාව. 154) වචනතො ථෙරෙත වා පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං, “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යො තත්ථ භික්ඛු ඛ්‍යත්තො පට්ඨලො, තස්සාධෙය්‍යං පාතිමොක්ඛ”න්ති (මහාව. 155) වචනතො නවකතරෙත වා. එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 155) ව කිඤ්චාපි නවකතරස්සපි ඛ්‍යත්තස්ස පාතිමොක්ඛං අනුඤ්ඤාතං, අථ ඛො එත්ථ අයං අධිප්පායො – සවෙ ථෙරස්ස පඤ්ච වා චත්තාරො වා තයො වා පාතිමොක්ඛද්දෙසා නාගච්ඡන්ති, ද්වෙ පන අඛණ්ඩා සුවිසදා වාචුග්ගතා හොන්ති, ථෙරායත්තංව පාතිමොක්ඛං. සවෙ පන එත්තකම්පි විසදං කාතුං න සක්කොති, ඛ්‍යත්තස්ස භික්ඛුනො ආයත්ථං හොති, තස්මා සයං වා උද්දිසිතබ්බං, අඤ්ඤො වා අජ්ඣෙසිතබ්බො. “න, භික්ඛවෙ, සඬ්ඝමජ්ඣෙ අනජ්ඣිට්ඨෙත පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං, යො උද්දෙසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨස්සා”ති (මහාව. 154) වචනතො අනජ්ඣිට්ඨෙත පාතිමොක්ඛං න උද්දිසිතබ්බං. න කෙවලං පාතිමොක්ඛංයෙව, ධම්මොපි න භාසිතබ්බො “න, භික්ඛවෙ, සඬ්ඝමජ්ඣෙ අනජ්ඣිට්ඨෙත ධම්මො භාසිතබ්බො, යො භාසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨස්සා”ති (මහාව. 150) වචනතො.

අජ්ඣෙසනා වෙන්ථ සඬ්ඝෙන සම්මතධම්මජ්ඣෙසකායත්තා වා සඬ්ඝත්ථෙ රායත්තා වා, තස්මා ධම්මජ්ඣෙසකෙ අසති සඬ්ඝත්ථෙරං ආපුච්ඡන්වා වා තෙන

යාවිතො වා භාසිතුං ලභති. සඬ්ඝත්ථෙරොනපි සචෙ විහාරෙ ඛ්‍යු ධම්මකථිකා හොන්ති, වාරපටිපාටියා චත්තඛිබ්බො. “ත්වං ධම්මං භණ්ණං, ධම්මදානං දෙහී”ති වා චුත්තෙන තීහිපි විධිහි ධම්මො භාසිතඛිබ්බො, “ඔසාරෙහි”ති චුත්තො පන ඔසාරෙතුමෙව ලභති, “කථෙහි”ති චුත්තො කථෙතුමෙව, “සරභඤ්ඤං භණ්ණාහී”ති චුත්තො සරභඤ්ඤමෙව. සඬ්ඝත්ථෙරොපි ව උච්චතරෙ ආසනෙ නිසින්තො යාවිතුං න ලභති. සචෙ උපජ්ඣායො චෙව සද්ධිවිහාරිකො ව හොති, උපජ්ඣායො ව නං උච්චාසනෙ නිසින්තො “භණ්ණා”ති වදති, සජ්ඣායං අධිට්ඨන්තීවා භණ්ණතඛිබ්බං. සචෙ පනෙත්ථ දහරහික්ඛු හොන්ති, “තෙසං භණ්ණාමී”ති භණ්ණතඛිබ්බං. සචෙ විහාරෙ සඬ්ඝත්ථෙරො අත්තනොයෙව නිස්සිතකෙ භණ්ණාපෙති, අඤ්ඤෙ මධුරභාණකෙපි නාජ්ඣෙසති, සො අඤ්ඤෙහි චත්තඛිබ්බො – “භන්තෙ, අසුකං නාම භණ්ණාපෙමා”ති. සචෙ “භණ්ණාපෙමා”ති වදති, තුණ්හි වා හොති, භණ්ණාපෙතුං වට්ටති. සචෙ පන පටිබාහති, න භණ්ණාපෙතඛිබ්බං. යදි පන අනාගතෙයෙව සඬ්ඝත්ථෙරෙ ධම්මස්සවනං ආරද්ධං, පුන ආගතෙ යපෙත්වා ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථී. ඔසාරෙත්වා පන කථෙත්තෙන ආපුච්ඡන්තවා අට්ඨපෙත්වායෙව වා කථෙතඛිබ්බං. කථෙත්තස්ස පුන ආගතෙපි එසෙව නයො.

උපනිසින්තකථායමිපි සඬ්ඝත්ථෙරොව සාමී, තස්මා තෙන සයං වා කථෙතඛිබ්බං, අඤ්ඤො වා හික්ඛු “කථෙහි”ති චත්තඛිබ්බො, නො ව බො උච්චතරෙ ආසන්තෙ නිසින්තෙන, මනුස්සානං පන “භණ්ණාහී”ති චත්තුං වට්ටති. මනුස්සා අත්තනො ජානනකං හික්ඛුං පුච්ඡන්ති, තෙන ථෙරං ආපුච්ඡන්තවාපි කථෙතඛිබ්බං. සචෙ සඬ්ඝත්ථෙරො “භන්තෙ, ඉමෙ පඤ්ඤං පුච්ඡන්ති”ති පුට්ඨො “කථෙහි”ති වා භණ්ණති, තුණ්හි වා හොති, කථෙතුං වට්ටති. අන්තරසරෙ අනුමොදනාදීසුපි එසෙව නයො. සචෙ සඬ්ඝත්ථෙරො “විහාරෙ වා අන්තරසරෙ වා මං අනාපුච්ඡන්තවාපි කථෙය්‍යාසී”ති අනුජානාති, ලද්ධකප්පියං හොති, සඛිබ්බත්ථ චත්තුං වට්ටති. සජ්ඣායං කරොත්තෙනාපි ථෙරො ආපුච්ඡිතඛිබ්බොයෙව. එකං ආපුච්ඡන්තවා සජ්ඣායන්තස්ස අපරො ආගච්ඡති, පුන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථී. සචෙපි “වස්සමිස්සාමී”ති යපිතස්ස ආගච්ඡති, පුන ආරභන්තෙන ආපුච්ඡිතඛිබ්බං. සඬ්ඝත්ථෙරෙ අනාගතෙයෙව ආරද්ධං සජ්ඣායන්තස්සාපි එසෙව නයො. එකෙන සඬ්ඝත්ථෙරෙන “මං අනාපුච්ඡාපි යථාසුඛං සජ්ඣායාහී”ති අනුඤ්ඤාතෙ යථාසුඛං සජ්ඣායිතුං වට්ටති, අඤ්ඤස්මිං පන ආගතෙ තං ආපුච්ඡන්තවා සජ්ඣායිතඛිබ්බං.

යස්මිං පන විහාරෙ සඛිබ්බෙව හික්ඛු බාලා හොන්ති අබ්‍යන්තා න ජානන්ති පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං, තත්ථ කිං කාතඛිබ්බන්ති? තෙහි හික්ඛුහි එකො හික්ඛු සාමන්තා ආවාසා සජ්ජකං පාහෙතඛිබ්බො “ගච්ඡාපුසො, සංඛිත්තෙන වා විත්ථාරෙන වා පාතිමොක්ඛං පරියාපුණ්ණන්තවා ආගච්ඡාහී”ති. එවඤ්ඤෙතං ලභෙථ, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ලභෙථ, තෙහි හික්ඛුහි සඛිබ්බෙහෙව යත්ථ තාදිසා හික්ඛු හොන්ති, සො ආවාසො උපොසඨකරණත්ථාය අන්වඩ්ඨමාසං ගන්තඛිබ්බො, අගච්ඡන්තානං දුක්ඛං. ඉදඤ්ච උතුචස්සෙයෙව, වස්සානෙ පන පුරිමිකාය පාතිමොක්ඛද්දෙසකෙන විනා න වස්සං උපගච්ඡිතඛිබ්බං. සචෙ සො වස්සුපගතානං පක්කමති වා විඛිභමති වා කාලං වා කරොති, අඤ්ඤස්මිං සතියෙව පච්ඡිමිකාය

වසිතුං වට්ටති, අසති අඤ්ඤත්ථ ගන්තබ්බං, අගච්ඡන්තානං දුක්ඛං. සචෙ පන පච්ඡිකාය පක්ඛමති වා විබ්භමති වා කාලං වා කරොති, මාසද්වයං වසිතබ්බං.

යත්ථ පන තෙ බාලා භික්ඛු විහරන්ති අබ්‍යන්තා, සචෙ තත්ථ කොචි භික්ඛු ආගච්ඡති බ්‍රහ්මස්සුතො ආගතාගමො ධම්මධරො විනයධරො මාතිකාධරො පණ්ඩිතො බ්‍යන්තො මෙධාවී ලජ්ජී කුක්කුච්චකො සික්ඛාකාමො, තෙහි භික්ඛුහි සො භික්ඛු සභිගහෙනබ්බො අනුග්ගහෙනබ්බො උපලාපෙනබ්බො, උපට්ඨාපෙනබ්බො චුණ්ණෙන මත්තිකාය දන්තකට්ඨෙන මුබොදකෙන. නො චෙ සභිගහෙය්‍යං අනුග්ගහෙය්‍යං උපලාපෙය්‍යං, උපට්ඨාපෙය්‍යං චුණ්ණෙන මත්තිකාය දන්තකට්ඨෙන මුබොදකෙන, සබ්බෙසං දුක්ඛං. ඉධ නෙව ථෙරා, න දහරා මුච්චන්ති, සබ්බෙහි වාරෙන උපට්ඨාපෙනබ්බො. අත්තනො වාරෙ අනුපට්ඨහන්තස්ස ආපත්ති. තෙන පන මහාථෙරානං පරිවෙණසම්මජ්ජනදන්තකට්ඨදානාදීනි න සාදිතබ්බානි, එවම්පි සති මහාථෙරෙහි සායංපාතං උපට්ඨානං ආගන්තබ්බං, තෙන පන තෙසං ආගමනං ඤත්වා පයමතරං මහාථෙරානං උපට්ඨානං ගන්තබ්බං. සචස්ස සද්ධිඤ්චරා භික්ඛු උපට්ඨාකා අත්ථි, “මය්හං උපට්ඨාකා අත්ථි, තුම්හෙ අප්පොස්සුක්කා විහරං” ති වත්තබ්බං. අථාපිස්ස සද්ධිඤ්චරා නත්ථි, තස්මිංයෙව විහාරෙ එකො වා ද්වෙ වා වත්තසම්පන්නා වදන්ති “මයං ථෙරස්ස කත්තබ්බං කරිස්සාම, අවසෙසා ඵාසු විහරන්තු” ති, සබ්බෙසං අනාපත්ති.

176. “යස්ස සීයා ආපත්ති, සො ආචිකරෙය්‍යා” ති(මහාව. 134) ආදිවචනනො න සාපත්තිකෙන උපොසථො කාතබ්බො, තස්මා තද්‍රුපොසථෙ ආපත්තිං සරන්තෙන දෙසෙතබ්බා. දෙසෙත්තෙන ව එකං භික්ඛුං උපසඪකමිත්වා එකංසං උත්තරාසඪගං කරිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවං වත්තබ්බො “අහං, ආචුසො, ඉත්ථන්තාමං ආපත්තිං ආපන්නො, තං පට්ඨෙසෙමි” ති. සචෙ නවකතරො හොති, “අහං, හන්තෙ” ති වත්තබ්බං. “තං පට්ඨෙසෙමි” ති ඉදං පන අත්තනො අත්තනො අනුරූපවසෙන “තං තුය්හමුලෙ, තං තුම්හමුලෙ පට්ඨෙසෙමි” ති චුත්තෙපි සුචුත්තමෙව හොති. පටිග්ගාහකෙනපි අත්තනො අත්තනො අනුරූපවසෙන “පස්සථ, හන්තෙ, තං ආපත්තිං, පස්සසි, ආචුසො, තං ආපත්ති” ති වා වත්තබ්බං, පුන දෙසකෙන “ආම, ආචුසො, පස්සාමි, ආම, හන්තෙ, පස්සාමි” ති වා වත්තබ්බං. පුන පටිග්ගාහකෙන “ආයතිං, හන්තෙ, සංවරෙය්‍යාථ, ආයතිං, ආචුසො, සංවරෙය්‍යාසි” ති වා වත්තබ්බං. එවං චුත්තෙ දෙසකෙන “සාධු සුට්ඨ ආචුසො සංවරිස්සාමි, සාධු සුට්ඨ, හන්තෙ, සංවරිස්සාමි” ති වා වත්තබ්බං. සචෙ ආපත්තියා වෙමතිකො හොති, එකං භික්ඛුං උපසඪකමිත්වා එකංසං උත්තරාසඪගං කරිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවං වත්තබ්බො “අහං, ආචුසො, ඉත්ථන්තාමාය ආපත්තියා වෙමතිකො, යදා නිබ්බෙමතිකො හවිස්සාමි, තදා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සාමි” ති වත්වා උපොසථො කාතබ්බො, පාතිමොක්ඛං සොතබ්බං, න ත්වෙව තප්පච්චයා උපොසථස්ස අත්තරායො කාතබ්බො. “න, භික්ඛවෙ, සභාගා ආපත්ති දෙසෙතබ්බා, යො දෙසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්ස. න, භික්ඛවෙ, සභාගා ආපත්ති පටිග්ගහෙතබ්බා,

යො පටිග්ගණ්හෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්කටස්සා” ති (මහාව. 169) වචනතො යං ද්වෙපි ජනා විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ආපත්තිං ආපජ්ජන්ති, එවරූපා වත්ථුසභාගා ආපත්ති නෙව දෙසෙතඛිබ්බා, න ච පටිග්ගහෙතඛිබ්බා. විකාලභොජනපච්චයා ආපන්නං පන ආපත්තිසභාගං අනතිරිත්තභොජනපච්චයා ආපන්නස්ස සන්නිකෙ දෙසෙතුං වට්ටති.

සචෙ පන සඛිබ්බො සඛිසො විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ලභ්‍රකාපත්තිං ආපජ්ජති, තත්ථ කිං කාතඛිබ්බන්ති? තෙහි භික්ඛුහි එකො භික්ඛු සාමන්තා ආවාසා සජ්ජුකං පාහෙතඛිබ්බො “ගච්ඡාචුසො, තං ආපත්තිං පටිකරිත්වා ආගච්ඡ, මයං තෙ සන්නිකෙ ආපත්තිං පටිකරිස්සාමා” ති. එවඤ්ඤෙතං ලහෙථ, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ලහෙථ, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඛිසො ඤාපෙතඛිබ්බො – “සුඤ්ඤාමෙ, හන්තෙ, සඛිසො, අයං සඛිබ්බො සඛිසො සභාගං ආපත්තිං ආපන්නො, යදා අඤ්ඤං භික්ඛුං සුද්ධං අනාපත්තිකං පස්සිස්සති, තදා තස්ස සන්නිකෙ තං ආපත්තිං පටිකරිස්සති” ති (මහාව. 171) වත්වා උපොසථො කාතඛිබ්බො. සචෙ පන චෙමතිකො හොති, “සුඤ්ඤාමෙ, හන්තෙ, සඛිසො, අයං සඛිබ්බො සඛිසො සභාගාය ආපත්තියා චෙමතිකො, යදා නිබ්බෙමතිකො භවිස්සති, තදා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සති” ති (මහාව. 171) වත්වා උපොසථො කාතඛිබ්බො. සචෙ පනෙත්ථ කොචි “තං සභාගං ආපත්තිං දෙසෙතුං වට්ටති” ති මඤ්ඤමානො එකස්ස සන්නිකෙ දෙසෙති, දෙසිතා සුදෙසිතාව. අඤ්ඤං පන දෙසනාපච්චයා දෙසකො පටිග්ගහණපච්චයා පටිග්ගහණකො වාති උභොපි දුක්කටං ආපජ්ජන්ති, තං නානාවත්ථුකං හොති, තස්මා අඤ්ඤමඤ්ඤං දෙසෙතඛිබ්බං. එත්තාවතා තෙ නිරාපත්තිකා හොන්ති, තෙසං සන්නිකෙ සෙසෙහි සභාගාපත්තියො දෙසෙතඛිබ්බා වා ආරොචෙතඛිබ්බා වා. සචෙ තෙ එවං අකත්වා උපොසථං කරොන්ති, “පාරිසුද්ධිං ආයස්මන්තො ආරොචෙථා” තිආදිනා නයෙන සාපත්තිකස්ස උපොසථකරණෙ පඤ්ඤත්තං දුක්කටං ආපජ්ජන්ති.

සචෙ කොචි භික්ඛු පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ ආපත්තිං සරති, තෙන භික්ඛුනා සාමන්තො භික්ඛු එවං වත්තඛිබ්බො “අහං, ආචුසො, ඉත්ථන්තාමං ආපත්තිං ආපන්නො, ඉතො වුට්ඨහින්වා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සාමි” ති. සාමන්තො ච භික්ඛු සභාගොයෙව වත්තඛිබ්බො. විසභාගස්ස හි වුවිචමානෙ භණ්ඩනකලහසඬ්ඝහෙදාදීනිපි හොන්ති, තස්මා තස්ස අවත්වා “ඉතො වුට්ඨහින්වා පටිකරිස්සාමි” ති ආභොගං කත්වා උපොසථො කාතඛිබ්බො. සචෙ පන කොචි පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ ආපත්තියා චෙමතිකො හොති, තෙනපි සභාගොයෙව සාමන්තො භික්ඛු එවං වත්තඛිබ්බො “අහං, ආචුසො, ඉත්ථන්තාමාය ආපත්තියා චෙමතිකො, යදා නිබ්බෙමතිකො භවිස්සාමි, තදා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සාමි” ති. එවඤ්ඤ වත්වා උපොසථො කාතඛිබ්බො, පාතිමොක්ඛං යොතඛිබ්බං, න ත්වෙව තප්පච්චයා උපොසථස්ස අත්තරායො කාතඛිබ්බො.

177. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, උපොසථාගාරං සම්මජ්ජිතු” ත්ති(මහාව. 159) ආදිවචනතො –

“සම්මජ්ජනී පදීපො ව, උදකං ආසන්නෙ ව;
උපොසඨස්ස එතානි, පුබ්බකරණන්ති වුච්චති” ති. (මහාව. අට්ඨ. 168) –

එවං වුත්තං චතුබ්බිධං පුබ්බකරණං කත්වා උපොසථො කාතබ්බො. කෙන පන තං කාතබ්බන්ති? “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ථෙරෙන භික්ඛුනා නවං භික්ඛුං ආණාපෙනුං, න, භික්ඛවෙ, ථෙරෙන ආණත්තෙන අගිලානෙන න සම්මජ්ජිතබ්බං, යො න සම්මජ්ජෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා” තිආදිවචනතො යො ථෙරෙන ආණත්තො, තෙන කාතබ්බං. ආණාපෙන්තෙන ව කිඤ්චි කම්මං කරොන්තො වා සදාකාලමෙව එකො වා භාරනිත්ථරණකො වා සරභාණකධම්මකථිකාදීසු අඤ්ඤතරො වා න උපොසඨාගාරසම්මජ්ජනත්ථං ආණාපෙනබ්බො, අවසෙසා පන වාරෙන ආණාපෙනබ්බො. සවෙ ආණත්තො සම්මුඤ්ජන්ති. තාවකාලිකම්පි න ලහති, සාබ්‍යභිගං කප්පියං කාරොත්වා සම්මජ්ජිතබ්බං, තම්පි අලහන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති.

ආසනපඤ්ඤාපනත්ථං ආණත්තෙන ව සවෙ උපොසඨාගාරෙ ආසනානි නත්ථි, සඬ්ඝිකාවාසතො ආහරිත්වා පඤ්ඤපෙත්වා පුන ආහරිතබ්බානි, ආසනෙසු අසති කට්ඨාරකෙපි තට්ඨිකායොපි පඤ්ඤාපෙනුං වට්ටති, තට්ඨිකාසුපි අසති සාබ්‍යභිගානි කප්පියං කාරොත්වා පඤ්ඤපෙනබ්බානි, කප්පියකාරකං අලහන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති.

පදීපකරණත්ථං ආණාපෙන්තෙන පන “අසුකස්මිං නාම ඔකාසෙ තෙලං වා වට්ඨි වා කපල්ලිකා වා අත්ථි, තං ගහෙත්වා කරොහි” ති වත්තබ්බො. සවෙ තෙලාදිනි නත්ථි, පරියෙසිතබ්බානි, පරියෙසිත්වා අලහන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති. අපිච කපාලෙ අග්ගිපි ජාලෙතබ්බො.

“ජන්දපාරිසුද්ධිඋතුක්ඛානං, භික්ඛුගණනාව ඔවාදො;
උපොසඨස්ස එතානි, පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චති” ති. (මහාව. 168) –

එවං වුත්තං පන චතුබ්බිධම්පි පුබ්බකිච්චං පුබ්බකරණතො පච්ඡා කාතබ්බං. තම්පි හි අකත්වා උපොසථො න කාතබ්බො.

178. යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො උපොසඨං කරෙය්‍යා” ති (මහාව. 143) වචනතො යදා සඬ්ඝස්ස උපොසඨකම්මං පත්තකල්ලං හොති, තදා තං කාතබ්බං, පත්තකල්ලඤ්ච නාමෙතං චතුහි අඬ්ගෙහි සඬ්ගහිතං. තෙනාහු අට්ඨකථාවරියා –

“උපොසථො යාවතිකා ව භික්ඛු කම්මජ්ජන්තා,
සභාගාපත්තියො ව න විජ්ජන්ති;
වජ්ජනියා ව පුග්ගලා තස්මිං න හොන්ති,
පත්තකල්ලන්ති වුච්චති” ති. (මහාව. අට්ඨ. 168);

තත්ථ උපොසඨොති තීසු උපොසඨවිවසෙසු අඤ්ඤතරදිවසො. තස්මිඤ්භි සති ඉදං සඬ්ඝස්ස උපොසඨකම්මං පත්තකල්ලං නාම හොති, නාසති. යථාහ “න ච, භික්ඛවෙ, අනුපොසථෙ උපොසඨො කාතබ්බො”ති (මහාව. 183).

යාවතිකා ච භික්ඛු කම්මජ්ජත්තාති යත්තකා භික්ඛු තස්ස උපොසඨකම්මස්ස පත්තා යුත්තා අනුරූපා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡේදෙන චත්තාරො පකතත්තා, තෙ ච බො හත්ථපාසං අවිජ්ඣිත්වා එකසීමායං යීතා. තෙසු හි චතුසු භික්ඛුසු එකසීමායං හත්ථපාසං අවිජ්ඣිත්වා යීතෙස්වෙව තං සඬ්ඝස්ස උපොසඨකම්මං පත්තකල්ලං නාම හොති, න ඉතරථා. යථාහ “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චතුත්තං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතු”න්ති (මහාව. 168).

සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්තීති එත්ථ යං සබ්බො සඬ්ඝො විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ලභුකාපත්තිං ආපජ්ජති, එවරූපා වත්ථුසභාගා සභාගාති වුව්වති. එතාසු අවිජ්ජමානාසුපි සභාගාසු විජ්ජමානාසුපි පත්තකල්ලං හොතියෙව.

වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා තස්මිං න හොන්තීති “න, භික්ඛවෙ, සගහට්ඨාය පරිසාය පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං”න්ති (මහාව. 154) වචනතො ගහට්ඨො ච, “න, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනියා නිසින්තපරිසාය පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං”න්තිආදිනා (මහාව. 183) නයෙන වුත්තා භික්ඛුනී, සික්ඛමානා, සාමණෙරො, සාමණෙරී, සික්ඛාපච්චක්ඛාතකො, අන්තිමවත්ථුඅජ්ඣාපන්නකො, ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛිත්තකො, ආපත්තියා අජ්ජට්ඨකම්මෙ උක්ඛිත්තකො, පාපිකාය දිට්ඨියා අජ්ජට්ඨිස්සග්ගෙ උක්ඛිත්තකො, පණ්ඩකො, ථෙය්‍යසංවාසකො, තිත්ථියපක්කන්තකො, තිරච්ඡානගතො, මාතුසාතකො, පිතුසාතකො, අරහන්තසාතකො, භික්ඛුනීදුසකො, සඬ්ඝහෙදකො, ලොහිතුජ්ජාදකො, උභතොඛ්‍යඤ්ජනකොති ඉමෙ විසති වාති එකවිසති පුග්ගලා වජ්ජනීයා නාම. තෙ හත්ථපාසතො බහිකරණවසෙන වජ්ජෙතබ්බො. එතෙසු හි තිවිධෙ උක්ඛිත්තකෙ සති උපොසඨං කරොන්තො සඬ්ඝො පාවිත්තියං ආපජ්ජති, සෙසෙසු දුක්කටං, එත්ථ ච තිරච්ඡානගතොති යස්ස උපසම්පදා පටික්ඛිත්තා. තිත්ථියා ගහට්ඨොනෙව සඬ්ඝහිතා. එතෙපි හි වජ්ජනීයා. එවං පත්තකල්ලං ඉමෙහි චතුහි අඬ්ගෙහි සඬ්ගහිතන්ති වෙදිතබ්බං. ඉදඤ්ච සබ්බං පචාරණාකම්මෙපි යොජෙත්වා දස්සෙතබ්බං. “න, භික්ඛවෙ, පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන සඤ්චිච්ච න සාවෙනබ්බං, යො න සාවෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වායමිතුං ‘කථං සාවෙය්‍ය’න්ති, වායමන්තස්ස අනාපත්ති”ති (මහාව. 154) වචනතො පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන පරිසං සාවෙතුං වායමිතබ්බන්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිව්ඡයසඬ්ගහෙ

උපොසඨපචාරණාච්චිනිව්ඡයකථා සමත්තා.

26. වස්සුපනායිකවිනිව්ඡයකථා

179. වස්සුපනායිකාති එත්ථ පුරිමිකා පච්ඡිමිකාති දූවෙ වස්සුපනායිකා. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 184 ආදයො) ආසාල්හීපුණ්ණමාය අනන්තරෙ පාටිපදදිවසෙ පුරිමිකා උපගන්තබ්බො, පච්ඡිමිකා පන ආසාල්හීපුණ්ණමතො අපරාය පුණ්ණමාය අනන්තරෙ පාටිපදදිවසෙ. උපගච්ඡන්තෙන ච විහාරං පටිජග්ගිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙත්වා සබ්බං චෙතියවන්දනාදියාමීවිකම්මං නිට්ඨාපෙත්වා “ඉමස්මිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං වස්සං උපෙමී”ති සකිං වා ද්වන්තික්ඛත්තුං වා වාවං නිව්ඡාරෙත්වා වස්සං උපගන්තබ්බං. සචෙපි “ඉධ වසිස්සාමී”ති ආලයො අත්ථී, අසනියා පන වස්සං න උපෙති, ගහිතසෙනාසනං සුග්ගහිතං, ඡින්නවස්සො න හොති, පචාරෙතුං ලහතියෙව. විනාපි හි වච්ඡෙදං ආලයකරණමත්තෙනපි වස්සං උපගතමෙව හොති. “ඉධ වස්සං වසිස්සාමී”ති විත්තුප්පාදොයෙවෙත්ථ ආලයො නාම.

“න, හික්ඛවෙ, තද්වුචස්සුපනායිකාය වස්සං අනුපගන්තුකාමෙන සඤ්චිච්ච ආවාසො අතික්කම්මිතබ්බො, යො අතික්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති (මහාව. 186) වචනතො වස්සුපනායිකදිවසෙ වස්සං අනුපගන්තුකාමො විහාරසීමං අතික්කමති, විහාරගණනාය දුක්කට්ඨං. සචෙ හි තං දිවසං විහාරසතස්ස උපචාරං ඔක්කම්මිත්වා අතික්කමති, සතං ආපත්තියො. සචෙ පන විහාරං අතික්කම්මිත්වා අඤ්ඤස්ස විහාරස්ස උපචාරං අනොක්කම්මිත්වා නිවත්තති, එකාව ආපත්ති. කෙනචි අන්තරායෙන පුරිමිකං අනුපගතෙන පච්ඡිමිකා උපගන්තබ්බො.

“න, හික්ඛවෙ, අසෙනාසනිකෙන වස්සං උපගන්තබ්බං, යො උපගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති (මහාව. 204) වචනතො යස්ස පඤ්ඤන්තං ඡදනානං අඤ්ඤතරෙන ඡන්තං යොජිතද්වාරබන්ධනං සෙනාසනං නත්ථී, තෙන න උපගන්තබ්බං. “න, හික්ඛවෙ, ඡවකුට්ඨකාය වස්සං උපගන්තබ්බං, යො උපගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති(මහාව. 204) ආදිවචනතො ඡවකුට්ඨකායං ඡත්තෙ වාටියඤ්ච උපගන්තුං න වට්ටති. තත්ථ ඡවකුට්ඨකා නාම ටඬ්ඝිකමඤ්චාදිහෙදා කුට්ඨි. තත්ථෙව උපගන්තුං න වට්ටති, සුසානෙ පන අඤ්ඤං කුට්ඨං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති, ඡත්තෙපි චතුසු ථම්මෙසු ඡත්තං යපෙත්වා ආචරණං කත්වා ද්වාරං යොජෙත්වා උපගන්තුං වට්ටති, ඡත්තකුට්ඨ නාමෙසා හොති. වාටියාපි මහන්තෙන කපල්ලෙන ඡත්තෙ වුත්තනයෙන කුට්ඨං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති.

“න, හික්ඛවෙ, රුක්ඛසුසිරෙ වස්සං උපගන්තබ්බං, යො උපගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති (මහාව. 204) වචනතො සුද්ධෙ රුක්ඛසුසිරෙ උපගන්තුං න වට්ටති, මහන්තස්ස පන රුක්ඛසුසිරස්ස අන්තො පදරච්ඡදනං කුට්ඨං කත්වා පටිසන්ද්වාරං යොජෙත්වා උපගන්තුං වට්ටති, රුක්ඛං ඡින්නිත්වා බාණුකමත්ථකෙ පදරච්ඡදනං කුට්ඨං කත්වාපි වට්ටතියෙව. “න, හික්ඛවෙ, රුක්ඛවිට්ඨියා”ති(මහාව. 204)

ආදිවචනතො සුද්ධෙ විටභිමත්තෙ උපගන්තුං න වට්ටති, මහාවිටපෙ පන අට්ටකං
බන්ධිත්වා තත්ථ පදරච්ඡදනං කුටිකං කත්වා ද්වාරං යොජෙත්වා උපගන්තබ්බං.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, වජෙ වස්සං උපගන්තු” න්ති ආදිවචනතො වජෙ සත්ථෙ
නාවායඤ්ච උපගන්තුං වට්ටති. තත්ථ වජොති ගොපාලකානං නිවාසට්ඨානං. වජෙ
වුට්ඨිතෙ වජෙන සද්ධිං ගතස්ස වස්සව්ජෙදෙ අනාපත්ති “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
යෙන වජො, තෙන ගන්තු” න්ති (මහාව. 203) චුත්තත්තා. සත්ථෙ වස්සං
උපගව්ජන්තෙන පන වස්සුපනායිකදිවසෙ උපාසකා වත්තබ්බා “කුටිකා ලද්ධං
වට්ටති” ති. සවෙ කරිත්වා දෙන්ති, තත්ථ පවිසිත්වා “ඉධ වස්සං උපෙමී” ති
තික්ඛන්තුං වත්තබ්බං. නො වෙ දෙන්ති, සාලාසඬ්ඛෙපෙන ධීතසකට්ඨස්ස හෙට්ඨා
උපගන්තබ්බං. තමපි අලහන්තෙන ආලයො කාතබ්බො, සත්ථෙ පන වස්සං
උපගන්තුං න වට්ටති. ආලයො නාම “ඉධ වස්සං වසිස්සාමී” ති චිත්තුප්පාදමත්තං.
සවෙ මග්ගප්පට්පන්නෙයෙව සත්ථෙ පචාරණාදිවසො හොති, තත්ථෙව
පචාරෙතබ්බං. අථ සත්ථො අන්තොවස්සෙයෙව භික්ඛුනා පත්ථිතට්ඨානං පත්වා
අතික්කමති, පත්ථිතට්ඨානෙ වසිත්වා තත්ථ භික්ඛුහි සද්ධිං පචාරෙතබ්බං. අථාපි
සත්ථො අන්තොවස්සෙයෙව අන්තරා එකස්මිං ගාමෙ තිට්ඨති වා විජ්ජකිරති වා,
තස්මිංයෙව ගාමෙ භික්ඛුහි සද්ධිං වසිත්වා පචාරෙතබ්බං, අප්පචාරෙත්වා තතො පරං
ගන්තුං න වට්ටති. නාවාය වස්සං උපගව්ජන්තෙනපි කුටියංයෙව උපගන්තබ්බං,
පරියෙසිත්වා අලහන්තෙන ආලයො කාතබ්බො. සවෙ අන්තොතෙමාසං නාවා
සමුද්දෙයෙව හොති, තත්ථෙව පචාරෙතබ්බං. අථ නාවා කුලං ලහති, අයඤ්ච
පරතො ගන්තුකාමො හොති, ගන්තුං න වට්ටති, නාවාය ලද්ධගාමෙයෙව වසිත්වා
භික්ඛුහි සද්ධිං පචාරෙතබ්බං. සවෙපි නාවා අනුතීරමෙව අඤ්ඤත්ථ ගව්ජති, භික්ඛු ව
පට්ඨං ලද්ධගාමෙයෙව වසිතුකාමො, නාවා ගව්ජතු, භික්ඛුනා තත්ථෙව වසිත්වා
භික්ඛුහි සද්ධිං පචාරෙතබ්බං. ඉති වජෙ සත්ථෙ නාවායන්ති තීසු යානෙසු නත්ථි
වස්සව්ජෙදෙ ආපත්ති, පචාරෙතුඤ්ච ලහති.

“න, භික්ඛවෙ, වස්සං උපගන්ත්වා පුරිමං වා තෙමාසං පච්ඡිමං වා තෙමාසං
අවසිත්වා වාරිකා පක්කමිතබ්බා, යො පක්කමෙයා, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා” ති
(මහාව. 186) වචනතො පුරිමිකාය වස්සං උපගතෙන පුරිමං තෙමාසං, පච්ඡිමිකාය
උපගතෙන පච්ඡිමං තෙමාසං අවසිත්වා වාරිකා න පක්කමිතබ්බා, වස්සං
උපගන්ත්වා පන අරුණං අනුට්ඨාපෙත්වාපි තදහෙව සත්තාහකරණීයෙන
පක්කමන්තස්සපි අන්තොසත්තාහෙ නිවත්තන්තස්ස අනාපත්ති, කො පන වාදො
ද්විහතිහං වසිත්වා සත්තාහකරණීයෙන පක්කමන්තස්ස අන්තොසත්තාහෙ
නිවත්තන්තස්ස.

180. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සත්තන්තං සත්තාහකරණීයෙන පහිතෙ ගන්තුං,
න ත්වෙව අප්පහිතෙ. භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස
සාමණෙරියා උපාසකස්ස උපාසිකායා” ති (මහාව. 187) වචනතො පඤ්චන්තං
සහධම්මිකානං අඤ්ඤතරෙන සඬ්ඝගණපුරිගලෙ උද්දිස්ස අත්තතො වා අත්ථාය
විහාරං අඬ්ඨයොගං පාසාදං හම්මියං ගුහං පරිවෙණං කොට්ඨකං උපට්ඨානසාලං

අග්ගිසාලං කප්පියකුට්ටිං වච්චකුට්ටිං වඩ්ඤ්ඤාං වඩ්ඤ්ඤානසාලං උදපානං උදපානසාලං ජන්තාසරං ජන්තාසරසාලං පොක්ඛරණිං මණ්ඩපං ආරාමං ආරාමවත්ථුං වා කාරොත්වා “ආගච්ඡන්තු භික්ඛු, ඉච්ඡාමි දානඤ්ඤාදාතුං ධම්මඤ්ඤාදාතුං භික්ඛු ව පස්සිතු”න්ති එවං නිද්දිසිත්වා පෙසිනෙ ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන, න ත්වෙව අප්පහිතෙ. උපාසකො වා උපාසිකා වා තථෙව සඤ්ඤාපුග්ගලෙ උද්දිස්ස විහාරාදීසු අඤ්ඤාතරං කාරොත්වා අත්තනො වා අත්ථාය නිවෙසනසයනිසරාදීසු අඤ්ඤාතරං කාරාපෙත්වා අඤ්ඤං වා කිච්චකරණීයං නිද්දිසිත්වා ගිලානො වා හුත්වා භික්ඛුනං සන්තිකෙ දුතං පහිණෙය්‍ය “ආගච්ඡන්තු භදන්තා, ඉච්ඡාමි දානඤ්ඤාදාතුං ධම්මඤ්ඤාදාතුං භික්ඛු ව පස්සිතු”න්ති, ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන, න ත්වෙව අප්පහිතෙ.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සත්තන්තං සත්තාහකරණීයෙන අප්පහිතෙපි ගන්තුං, පගෙව පහිතෙ. භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස සාමණෙරියා මාතුයා ව පිතුස්ස වා”ති (මහාව. 198) වචනතො “ගිලානානං එතෙසං භික්ඛුආදීනං සහධම්මිකානං මාතාපිතූනඤ්ඤාදාතුං ගිලානානංයෙව ගිලානහත්තං වා ගිලානුපට්ඨාකහත්තං වා හෙසප්පං වා පරියෙසිස්සාමි, පුච්ඡිස්සාමි වා උපට්ඨහිස්සාමි වා”ති ඉමිනා කාරණෙන අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං, පගෙව පහිතෙ. අන්ධකට්ඨකථායං පන “යෙ මාතාපිතූනං උපට්ඨාකා ඤාතකා වා අඤ්ඤාතකා වා, තෙසම්පි අප්පහිතෙ ගන්තුං වට්ටති”ති වුත්තං, තං නෙව අට්ඨකථායං, න පාළියං වුත්තං, තස්මා න ගහෙතබ්බං.

සථෙ පන භික්ඛුනො භාතා වා අඤ්ඤො වා ඤාතකො ගිලානො හොති, සො චෙ භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ දුතං පහිණෙය්‍ය “අහං ගිලානො, ආගච්ඡතු භදන්තො, ඉච්ඡාමි භදන්තස්ස ආගත”න්ති, ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන, න ත්වෙව අප්පහිතෙ. සථෙ එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛුහි සද්ධිං වසන්තො භික්ඛුහත්තිකො ගිලානො හොති, සො චෙ භික්ඛුනං සන්තිකෙ දුතං පහිණෙය්‍ය “අහං ගිලානො, ආගච්ඡන්තු භික්ඛු, ඉච්ඡාමි භික්ඛුනං ආගත”න්ති, ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන, න ත්වෙව අප්පහිතෙ.

සථෙ භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස සාමණෙරියා අනභිරති වා කුක්කුච්චං වා දිට්ඨිගතං වා උප්පන්නං හොති, ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන අප්පහිතෙපි “අනභිරතිං වූපකාසෙස්සාමි වා වූපකාසාපෙස්සාමි වා කුමකුච්චං විනොදෙස්සාමි වා විනොදාපෙස්සාමි වා දිට්ඨිගතං විවෙචෙස්සාමි වා විවෙචාපෙස්සාමි වා ධම්මකථං වා කරිස්සාමි”ති, පගෙව පහිතෙ. සථෙ කොචි භික්ඛු ගරුධම්මං අප්පකාපන්තො හොති පරිවාසාරහො මූලායපටිකස්සනාරහො මානත්තාරහො අබ්භානාරහො වා, අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං “පරිවාසදානාදීසු උස්සුක්කං ආපජ්ජිස්සාමි, අනුස්සාවෙස්සාමි, ගණපුරකො වා භවිස්සාමි”ති, පගෙව පහිතෙ. භික්ඛුනියාපි මානත්තාරහාය මූලායපටිකස්සනාරහාය අබ්භානාරහාය වා එසෙව නයො. සථෙ සාමණෙරො උපසම්පජ්ජතුකාමො හොති, වස්සං වා පුච්ඡතුකාමො, සික්ඛමානා වා උපසම්පජ්ජතුකාමා හොති, සික්ඛා වාස්සා කුපිතා,

සාමනේරී වා සික්ඛා සමාදිශිතුකාමා හොති, වස්සං වා පුච්ඡිතුකාමා, අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං, පගෙව පහිතෙ.

සචෙ භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා වා සඬ්ඝො කම්මං කාතුකාමො හොති, තප්පනියං වා නියස්සං වා පබ්බාජනියං වා පටිසාරණියං වා උක්ඛෙපනියං වා, අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං, පගෙව පහිතෙ “කිං නු ඛො සඬ්ඝො කම්මං න කරෙය්‍ය, ලභුකාය වා පරිණාමෙය්‍යා”ති. සචෙපි කතංයෙව හොති කම්මං, අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං “කිං නු ඛො සම්මා වත්තෙය්‍ය, ලොමං පාතෙය්‍ය, නෙත්ථාරං වත්තෙය්‍ය, සඬ්ඝො තං කම්මං පටිප්පස්සම්භෙය්‍යා”ති.

181. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සඬ්ඝකරණියෙන ගන්තු”න්ති (මහාව. 199) වචනතො සෙනාසනපටිබද්ධසඬ්ඝකරණියෙනපි ගන්තුං වට්ටති. එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 199) හි යං කිඤ්චි උපොසථාගාරාදීසු සෙනාසනෙසු චෙතියජත්තවෙදිකාදීසු වා කත්තබ්බං, අන්තමසො භික්ඛුනො පුග්ගලිකසෙනාසනම්පි සබ්බං සඬ්ඝකරණියමෙවාති අධිප්පෙතං, තස්මා තස්ස නිප්ථාදනත්ථං දබ්බසම්භාරාදීනි වා ආහරිතුං වඩ්ඩකීපභුනිනං භත්තවෙතනාදීනි වා දාතුං ගන්තබ්බං. අපිචෙත්ථ අයම්පි පාළිමුත්තකනයො වෙදිතබ්බො – ධම්මස්සවනත්ථාය අනිමන්තිතෙන ගන්තුං න වට්ටති, සචෙ එකස්මිං මහාවාසෙ පයමංයෙව කතිකා කතා හොති “අසුකදිවසං නාම සන්තිපතිතබ්බ”න්ති, නිමන්තිතොයෙව නාම හොති, ගන්තුං වට්ටති. “භණ්ඩකං ධොවිස්සාමි”ති ගන්තුං න වට්ටති. සචෙ පන ආවරියුපජ්ඣායා පහිණන්ති, වට්ටති. නාතිදුරෙ විහාරො හොති, “තත්ථ ගන්ත්වා අප්පෙව ආගම්ස්සාමි”ති සම්පාපුණිතුං න සක්කොති, වට්ටති. උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනං අත්ථායපි ගන්තුං න ලභති, “ආවරියං පන පස්සිස්සාමි”ති ගන්තුං ලභති. සචෙ නං ආවරියො “අප්ප මා ගච්ඡා”ති වදති, වට්ටති, උපට්ඨාකකුලං වා ඤාතිකුලං වා දස්සනාය ගන්තුං න ලභති.

සචෙ භික්ඛුසු වස්සුපගතෙසු ගාමො වොරෙහි වුට්ඨාති, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති? යෙන ගාමො, තෙන ගන්තබ්බං. සචෙ ගාමො ද්විධා භිජ්ජති, යත්ථ බහුතරා මනුස්සා, තත්ථ ගන්තබ්බං. සචෙ බහුතරා අස්සද්ධා හොන්ති අප්පසන්නා, යත්ථ සද්ධා පසන්නා, තත්ථ ගන්තබ්බං. එත්ථ ව සචෙ ගාමො අවිදුරගතො හොති, තත්ථ පිණ්ඩාය වරින්වා විහාරමෙව ආගන්ත්වා වසිතබ්බං. සචෙ දුරං ගතො, සත්තාහවාරෙන අරුණො උට්ඨාපෙතබ්බො, න සක්කා චෙ හොති, තත්ථෙව සහාගට්ඨානෙ වසිතබ්බං. සචෙ මනුස්සා යථාපවත්තාති සලාකභත්තාදීනි දෙන්ති, “න මයං තස්මිං විහාරෙ වසිම්හා”ති වත්තබ්බො. “මයං විහාරස්ස වා පාසාදස්ස වා න දෙම, තුම්භාකං දෙම, යත්ථ කත්ථවි වසින්වා භුඤ්ජමා”ති වුත්තෙ පන යථාසුඛං භුඤ්ජිතබ්බං, තෙසංයෙව තං පාපුණාති. “තුම්භාකං වසනට්ඨානෙ පාපුණාපෙත්වා භුඤ්ජමා”ති වුත්තෙ පන යත්ථ වසන්ති, තත්ථ නෙත්වා වස්සග්ගෙන පාපුණාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ පචාරිතකාලෙ වස්සාවාසිකං දෙන්ති, යදි සත්තාහවාරෙන අරුණං උට්ඨාපයිංසු, ගහෙතබ්බං. ඡින්තවස්සෙහි පන “න මයං තත්ථ වසිම්හ, ඡින්තවස්සා මය”න්ති වත්තබ්බං. යදි “යෙසං අම්භාකං සෙනාසනං

පාපිතං, තෙ ගණ්හන්තු’’ති වදන්ති, ගහෙනබ්බං. යං පන ‘‘විහාරෙ උපනික්ඛිත්තකං මා විනස්සී’’ති ඉධ ආහං වීවරාදිවෙහඬගියහණ්ඩං, තං තත්ථෙව ගන්ත්වා අපලොකෙත්වා භාජෙතබ්බං. ‘‘ඉතො අයායානං චත්තාරො පච්චයෙ දෙථා’’ති කප්පියකාරකානං දිත්තෙ ඛේතවත්ථුආදිකෙ තත්ත්වපාදෙපි එසෙව නයො. සඬ්ඝිකඤ්ඤි වෙහඬගියහණ්ඩං අන්තොවිහාරෙ වා බහිස්මාය වා හොතු, බහිස්මාය ධීතානං අපලොකෙත්වා භාජෙතුං න වට්ටති. උභයත්ථ ධීතමිපි පන අන්තොස්මාය ධීතානං අපලොකෙත්වා භාජෙතුං වට්ටතියෙව.

සථෙ පන වස්සුපගතා භික්ඛු වාළෙහි උබ්බාළ්භා හොන්ති, ගණ්හන්තිපි පරිපාතෙන්තිපි, සරිසපෙහි වා උබ්බාළ්භා හොන්ති, ඩංසන්තිපි පරිපාතෙන්තිපි, වොරෙහි වා උබ්බාළ්භා හොන්ති, විලුම්පන්තිපි ආකොටෙන්තිපි, පිසාවෙහි වා උබ්බාළ්භා හොන්ති, ආවිසන්තිපි හනන්තිපි, ‘‘එසෙව අන්තරායො’’ති පක්කම්මතබ්බං, නත්ථි වස්සව්ශෙදෙ ආපත්ති. සථෙ ගාමො අග්ගිනා වා දඬ්ඬො හොති, උදකෙන වා වුළ්භො. භික්ඛු පිණ්ඩකෙන කිලමන්ති, ‘‘එසෙව අන්තරායො’’ති පක්කම්මතබ්බං, වස්සව්ශෙදෙ අනාපත්ති. සෙනාසනං අග්ගිනා වා දඬ්ඬං හොති, උදකෙන වා වුළ්භං, භික්ඛු සෙනාසනෙන කිලමන්ති, ‘‘එසෙව අන්තරායො’’ති පක්කම්මතබ්බං, වස්සව්ශෙදෙ අනාපත්ති. සථෙ වස්සුපගතා භික්ඛු න ලහන්ති ලුඛස්ස වා පණ්ණස්ස වා හොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිජුරිං, ‘‘එසෙව අන්තරායො’’ති පක්කම්මතබ්බං. සථෙ ලහන්ති ලුඛස්ස වා පණ්ණස්ස වා හොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිජුරිං, න ලහන්ති සප්පායානි හොජනානි, ‘‘එසෙව අන්තරායො’’ති පක්කම්මතබ්බං. සථෙපි ලහන්ති ලුඛස්ස වා පණ්ණස්ස වා හොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිජුරිං, ලහන්ති සප්පායානි හොජනානි, න ලහන්ති සප්පායානි හෙසප්පානි, ‘‘එසෙව අන්තරායො’’ති පක්කම්මතබ්බං. සථෙ ලහන්ති ලුඛස්ස වා පණ්ණස්ස වා හොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිජුරිං, ලහන්ති සප්පායානි හොජනානි, ලහන්ති සප්පායානි හෙසප්පානි, න ලහන්ති පතිරුපං උපට්ඨාකං, ‘‘එසෙව අන්තරායො’’ති පක්කම්මතබ්බං, සබ්බත්ථ වස්සව්ශෙදෙ අනාපත්ති.

සථෙ පන වස්සුපගතං භික්ඛු ඉත්ථි නිමන්තෙති ‘‘එහි, හන්තෙ, හිරඤ්ඤං වා තෙ දෙමි, සුවණ්ණං වා ඛේතං වා චත්ථුං වා ගාචුං වා ගාචිං වා දාසං වා දාසිං වා තෙ දෙමි, ධිතරං වා තෙ දෙමි හරියත්ථාය, අහං වා තෙ හරියා හොමි, අඤ්ඤං වා තෙ හරියං ආනෙමි’’ති, තත්ත්වෙ භික්ඛුනො එවං හොති ‘‘ලභ්‍යපරිවත්තං ඛො විත්තං වුත්තං භගවතා, සියාපිමෙ බ්‍රහ්මවරියස්ස අන්තරායො’’ති, පක්කම්මතබ්බං, නත්ථි වස්සව්ශෙදෙ ආපත්ති. වුත්තනෙයෙනෙව වෙසී වා නිමන්තෙති, ථුල්ලකුමාරි වා නිමන්තෙති, පණ්ඩකො වා නිමන්තෙති, ඤාතකා වා නිමන්තෙත්ති, රාජානො වා නිමන්තෙත්ති, වොරා වා නිමන්තෙත්ති, ධුත්තා වා නිමන්තෙත්ති, එසෙව නයො. සථෙ වස්සුපගතො භික්ඛු පස්සති අසාමිකං නිධිං, තත්ත්වෙ භික්ඛුනො එවං හොති ‘‘ලභ්‍යපරිවත්තං ඛො විත්තං වුත්තං භගවතා, සියාපි මෙ බ්‍රහ්මවරියස්ස අන්තරායො’’ති, පක්කම්මතබ්බං, අනාපත්ති වස්සව්ශෙදෙ.

සවෙ වස්සුපගතො හික්ඛු පස්සති සම්බහුලෙ හික්ඛු සඨසහෙදාය පරක්කමන්තෙ, සුඤ්ඤානි වා “සම්බහුලා හික්ඛු සඨසහෙදාය පරක්කමන්ති”ති, තත්ත වෙ හික්ඛුනො ඵලං හොති “ගරුකො ඛො සඨසහෙදො චුත්තො භගවතා, මා මයි සම්මුඛිභුතෙ සඨසො හිජ්ජී”ති, පක්කම්මිකම්මං, අනාපත්ති වස්සවිජෙදෙ. සවෙ වස්සුපගතො හික්ඛු සුඤ්ඤානි “අසුකස්මිං කිර ආවාසෙ සම්බහුලා හික්ඛු සඨසහෙදාය පරක්කමන්ති”ති, තත්ත වෙ හික්ඛුනො ඵලං හොති “තෙ ව ඛො මෙ හික්ඛු මිත්තා, ත්‍යාගං වක්ඛාමි ‘ගරුකො ඛො, ආවුසො, සඨසහෙදො චුත්තො භගවතා, මා ආයස්මන්තානං සඨසහෙදො රුච්චිත්ථා’ති, කර්ස්සන්ති මෙ වචනං සුස්සුසිස්සන්ති, සොතං ඔද්ධිස්සන්ති”ති, පක්කම්මිකම්මං, අනාපත්ති වස්සවිජෙදෙ, හින්තො පන සඨසෙ ගන්ත්වා කරණියං නත්ථි.

සවෙ පන කොචි හික්ඛු “ඉමං තෙමාසං ඉධ වස්සං වසථා”ති චුත්තෙ පටිස්සුඤ්ඤානි වා විසංවාදෙති, දුක්ඛං. න කෙවලං තස්සෙව පටිස්සවස්ස විසංවාදෙ දුක්ඛං, “ඉමං තෙමාසං හික්ඛං ගණ්හථ, උභොපි මයං ඉධ වස්සං වසිස්සාම, එකතො උද්දිසාපෙස්සාමා”ති ඵලමාදිනාපි තස්ස තස්ස පටිස්සවස්ස විසංවාදෙ දුක්ඛං. තඤ්ච ඛො පයමං සුද්ධචිත්තස්ස පච්ඡා විසංවාදනපච්චයා, පයමම්පි අසුද්ධචිත්තස්ස පන පටිස්සවෙ පාවිත්තියං. විසංවාදෙ දුක්ඛං න පාවිත්තියෙන සද්ධිං දුක්ඛං යුජ්ජති.

182. වස්සුපගතෙහි (වුළුව. අට්ඨ. 318) අන්තොවස්සෙ නිබ්බවත්තං යපෙත්වා වස්සුපගතා හික්ඛු “සම්මුඤ්ජනියො ඛන්ධථා”ති වත්තම්බො. සුලභා වෙ දණ්ඩකා වෙව සලාකායො ව හොන්ති, එකකෙන ඡ පඤ්ච මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො ද්වෙ තිස්සො යට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො වා ඛන්ධිතම්බො. දුල්ලභා හොන්ති, ද්වෙ තිස්සො මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො එකා යට්ඨිසම්මුඤ්ජනී ඛන්ධිතම්බො. සාමණෙරෙහි පඤ්ච පඤ්ච උක්කා වා කොට්ටෙතම්බො, වසනට්ඨානෙසු කසාවපරිභණ්ඩං කාතම්බං. වත්තං කරොන්තෙහි ව න උද්දිසිතම්බං න උද්දිසාපෙතම්බං, න සජ්ඣායො කාතම්බො, න පබ්බාපෙතම්බං න උපසම්පාදෙතම්බං, න නිස්සයො දාතම්බො, න ධම්මස්සවනං කාතම්බං. සබ්බෙව හි එතෙ පපඤ්චා, නිස්පපඤ්චා හුත්වා සමණධම්මමෙව කර්ස්සාමාති වා සබ්බෙ තෙරස ධුතඨිගාති සමාදියන්තු, සෙය්‍යං අකප්පෙත්වා යානවඨකමෙහි චිතිනාමෙන්තු, මුග්ග්ගතං ගණ්හන්තු, සත්තාහකරණියෙන ගතාපි භාජනියභණ්ඩං ලභන්තුති වා ඵවරූපං අධම්මිකවත්තං න කාතම්බං. ඵලං පන කාතම්බං – පරියත්තිධම්මො නාම තිව්ධම්පි සද්ධම්මං. පතිට්ඨාපෙති, තස්මා සක්කච්චං උද්දිසථ උද්දිසාපෙථ, සජ්ඣායං කරොථ, පධානසරෙ වසන්තානං සඨසට්ටනං අකත්වා අන්තොවිභාරෙ නිසීදිත්වා උද්දිසථ උද්දිසාපෙථ, සජ්ඣායං කරොථ, ධම්මස්සවනං සම්ද්ධං කරොථ, පබ්බාපෙත්තා සොධෙත්වා පබ්බාපෙථ, සොධෙත්වා උපසම්පාදෙථ, සොධෙත්වා නිස්සයං දෙථ. එකොපි හි කුලපුත්තො පබ්බජ්ජ්‍යස්මිං උපසම්පදස්මිං ලභිත්වා සකලං සාසනං පතිට්ඨාපෙති, අත්තනො ථාමෙන යත්තකාති සක්කොථ, තත්තකාති ධුතඨිගාති සමාදියථ, අන්තොවස්සං නාමෙන සකලදිවසං රත්තියා ව පයමයාමපච්ඡිමයාමෙසු අප්පමන්තෙහි භවිතම්බං, වීරියං ආරහිතම්බං. පොරාණකමහාථෙරාපි

සබ්බප්‍රඥාධර්ම ඡන්දිත්වා අන්තොවස්සෙ එකචාරියවත්තං පුරිසංසු, භස්සෙ මත්තං ඡානිත්වා දසවත්ථුකථං දසඅසුභද්‍යානුස්සතිඅට්ඨතිංසාරම්මණකථං කාතුං වට්ටති, ආගන්තුකානං වත්තං කාතුං, සත්තාභකරණියෙන ගතානං අප්‍රොකෙත්වා දාතුං වට්ටති එවරුපං වත්තං කාතබ්බං.

අපිව භික්ඛු ඔවදිතබ්බා “විග්ගාහිකපිසුණඵරුසවචනානි මා වදථ, දිවසෙ දිවසෙ සීලානි ආවජ්ජෙත්තා චතුරාරක්ඛං අභාපෙත්තා මනසිකාරබ්‍රලා විහරථා”ති. දන්තකට්ඨබාදනවත්තං ආවික්ඛිතබ්බං, වෙනියං වා බොධිං වා වන්දන්තෙන ගන්ධමාලං වා පුජෙත්තෙන පත්තං වා ථවිකාය පක්ඛිපන්තෙන න කථෙතබ්බං, භික්ඛාවාරවත්තං ආවික්ඛිතබ්බං, අන්තොගාමෙ මනුස්සෙහි සද්ධිං පච්චයසඤ්ඤත්තකථා වා විසභාගකථා වා න කථෙතබ්බා, රක්ඛිතින්ද්‍රියෙහි භවිතබ්බං, ඛන්ධකචත්තඤ්ච සෙඛියවත්තඤ්ච පුරෙතබ්බන්ති එවරුපා බ්‍රහ්මකාපි නියානානිකකථා ආවික්ඛිතබ්බාති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬගහෙ

වස්සුපනායිකවිනිවිජයකථා සමත්තා.

27. උපජ්ඣායාදිවත්තවිනිවිජයකථා

183. වත්තන්ති එත්ථ පන වත්තං නාමෙතං උපජ්ඣායවත්තං ආවරියවත්තං ආගන්තුකවත්තං ආවාසිකවත්තං ගමිකවත්තං භත්තග්ගවත්තං පිණ්ඩවාරිකවත්තං ආරඤ්ඤිකවත්තං සෙනාසනවත්තං ඡන්තාසරවත්තං වච්චකුට්ඨත්තන්ති බ්‍රවිධං. තත්ථ උපජ්ඣායවත්තං තාව එවං වෙදිතබ්බං – සද්ධිවිහාරිකෙන කාලස්සෙව උට්ඨාය උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා එකංසං උත්තරාසඬගං කරිත්වා උපජ්ඣායස්ස දන්තකට්ඨං දාතබ්බං, මුඛොදකං දාතබ්බං. තත්ථ දන්තකට්ඨං දෙන්තෙන මහන්තං මජ්ඣමං බුද්දකන්ති තිණි දන්තකට්ඨානි උපනෙත්වා ඉතො යං තිණි දිවසානි ගණ්හාති, චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය තාදිසමෙව දාතබ්බං. සවෙ අනියමං කත්වා යං වා තං වා ගණ්හාති, අථ යාදිසං ලභති, තාදිසං දාතබ්බං. මුඛොදකං දෙන්තෙනපි සීතඤ්ච උණ්හඤ්ච උදකං උපනෙත්වා තතො යං තිණි දිවසානි වළඤ්ජෙති. චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය තාදිසමෙව මුඛධොවනොදකං දාතබ්බං. සවෙ දුට්ඨමපි වළඤ්ජෙති, දුට්ඨමපි උපනෙතබ්බං. උදකං මුඛධොවනට්ඨානෙ යපෙත්වා වච්චකුට්තො පට්ඨාය සම්මජ්ජිතබ්බං. ථෙරෙ වච්චකුට්ගතෙ පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, එවං පරිවෙණං අසුඤ්ඤං භොති. ථෙරෙ වච්චකුට්තො අනික්ඛන්තෙයෙව ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං. සරිරකිච්චං කත්වා ආගන්ත්වා තස්මි. නිසින්තස්ස සවෙ යාගු භොති, භාජනං ධොවිත්වා යාගු උපනාමෙතබ්බා, යාගු පිචිතස්ස උදකං දත්වා භාජනං පටිග්ගහෙත්වා නීවං කත්වා සාධුකං අප්පටිසංසන්තෙන ධොවිත්වා පටිසාමෙතබ්බං. උපජ්ඣායමහි වුට්ඨිතෙ ආසනං උද්ධරිතබ්බං. සවෙ සො දෙසො උක්ඛාපො භොති කෙනචි කච්චරෙන

සංකීර්ණය, සො දෙසො සම්මජ්ජිතබ්බො. සචෙ පන අඤ්ඤා කවචරො නත්ථී, උදකච්ඡිතානෙව හොන්ති, හත්ථෙන පමජ්ජිතබ්බො.

සචෙ උපජ්ඣායො ගාමං පටිසිත්තකාමො හොති, නිවාසනං දාතබ්බං, පටිනිවාසනං පටිග්ගහෙතබ්බං, කායබන්ධනං දාතබ්බං, සගුණං කත්වා සඤ්ඤාපිටියො දාතබ්බා, ධොවිත්වා පත්තො සඋදකො දාතබ්බො. සචෙ උපජ්ඣායො පච්ඡාසමණං ආකඨිකති, තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා සගුණං කත්වා සඤ්ඤාපිටියො පාරුපිත්වා ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා ධොවිත්වා පත්තං ගහෙත්වා උපජ්ඣායස්ස පච්ඡාසමණෙන හොතබ්බං, නාතිදුරෙ ගන්තබ්බං, නාවිවාසන්තෙ ගන්තබ්බං. එත්ථ පන සචෙ උපජ්ඣායං නිවත්තිත්වා ඔලොකෙන්තං එකෙන වා ද්විතී වා පදවිතිහාරෙහි සම්පාපුණාති, එත්තාවතා නාතිදුරෙ නාවිවාසන්තෙ ගතො හොතිති වෙදිතබ්බං. සචෙ උපජ්ඣායෙන භික්ඛාවාරෙ යාගුයා වා හත්තෙ වා ලද්ධෙ පත්තො උණ්හො වා භාරිකො වා හොති, අත්තනො පත්තං තස්ස දත්වා සො පත්තො ගහෙතබ්බො, න උපජ්ඣායස්ස භණ්ඩානස්ස අත්තරත්තරා කථා ඔපාතෙතබ්බා. ඉතො පට්ඨාය පන යත්ථ යත්ථ න-කාරෙන පටිසෙධො කරියති, සබ්බත්ථ දුක්ඛටාපත්ති වෙදිතබ්බා. උපජ්ඣායො ආපත්තිසාමන්තා භණ්ඩානො නිවාරෙතබ්බො. නිවාරෙන්තෙන ච “හත්තෙ, ඊදිසං නාම වත්තුං වට්ටති, ආපත්ති න හොති”ති එවං පුච්ඡන්තෙන විය වාරෙතබ්බො, “වාරෙස්සාමී”ති පන කත්වා “මහල්ලක, මා එවං භණා”ති න වත්තබ්බො.

සචෙ ආසන්තෙ ගාමො හොති, විහාරෙ වා ගිලානො භික්ඛු හොති, ගාමතො පයමතරං ආගන්තබ්බං. සචෙ දුරෙ ගාමො හොති, උපජ්ඣායෙන සද්ධිං ආගච්ඡන්තොපි නත්ථී, තෙනෙව සද්ධිං ගාමතො නික්ඛමිත්වා විවරෙන පත්තං වෙයෙත්වා අත්තරාමග්ගතො පයමතරං ආගන්තබ්බං. එවං පයමතරං ආගතෙන ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකථලිකං උපනික්ඛිපිතබ්බං, පච්චුග්ගන්ත්වා පත්තවීචරං පටිග්ගහෙතබ්බං, පටිනිවාසනං දාතබ්බං, නිවාසනං පටිග්ගහෙතබ්බං. සචෙ වීචරං සෙදග්ගහිතං හොති, මුහුත්තං උණ්හෙ ඔතාපෙතබ්බං, න ච උණ්හෙ වීචරං නිදහිතබ්බං, වීචරං සඤ්ඤිතබ්බං. වීචරං සඤ්ඤන්තෙන ච චතුරඨගුලං කණ්ණං උස්සාරෙත්වා වීචරං සඤ්ඤිතබ්බං. කිංකාරණා? මා මජ්ඣෙ භඩ්ගො අහොසිති. සමං කත්වා සඤ්ඤිතස්ස හි මජ්ඣෙ භඩ්ගො හොති, තතො නිව්චං භිජ්ජමානං දුබ්බලං හොති, තං නිවාරණත්ථමෙන චුත්තං. තස්මා යථා අජ්ජ භඩ්ගට්ඨානෙයෙව ස්වෙ න භිජ්ජස්සති, තථා දිවසෙ දිවසෙ චතුරඨගුලං උස්සාරෙත්වා සඤ්ඤිතබ්බං, ඔහොගෙ කායබන්ධනං කාතබ්බං.

සචෙ පිණ්ඩපාතො හොති, උපජ්ඣායො ච භුඤ්ජිත්තකාමො හොති, උදකං දත්වා පිණ්ඩපාතො උපනාමෙතබ්බො, උපජ්ඣායො පාතියෙන පුච්ඡිතබ්බො. පුච්ඡන්තෙන ච තික්ඛත්තුං “පාතියං, හත්තෙ, ආහරියතු”ති පාතියෙන පුච්ඡිතබ්බො. සචෙ කාලො අත්ථී, උපජ්ඣායෙ භුත්තෙ සයං භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ උපකට්ඨො කාලො, පාතියං උපජ්ඣායස්ස සන්තිකෙ යපෙත්වා සයමිපි භුඤ්ජිතබ්බං. භුත්තාවිස්ස උදකං දත්වා පත්තං පටිග්ගහෙත්වා නිවං කත්වා සාධුකං

අප්පට්ඨංසන්තෙන ධොවිත්වා වොදකං කත්වා මුහුත්තං උණ්භෙ ඕතාපෙතබ්බො, න ච උණ්භෙ පත්තො නිදහිතබ්බො, පත්තචීවරං නික්ඛිපිතබ්බං. පත්තං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙත පත්තං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙත හෙට්ඨාමඤ්චං වා හෙට්ඨාපීයං වා පරාමසිත්වා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, න ච තට්ඨිකචම්මඛණ්ඩාදීහි අනන්තරහිතාය භූමියා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො. සචෙ පන කාලවණ්ණකතා වා සුධාබද්ධා වා භූමි හොති නිරජමත්තිකා, තථාරූපාය භූමියා යපෙතුං වට්ඨති, ධොතවාලිකායපි යපෙතුං වට්ඨති, පංසුරජසක්ඛරාදීසු න වට්ඨති. තත්‍ර පන පණ්ණං වා ආධාරකං වා යපෙත්වා තත්‍ර නික්ඛිපිතබ්බො. චීවරං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙත චීවරං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙත චීවරවංසං වා චීවරරජ්ජුං වා පමජ්ජිත්වා පාරතො අන්තං ඕරතො හොගං කත්වා චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං. ඉදඤ්ච චීවරවංසාදීනං හෙට්ඨා හත්ථං පචෙසෙත්වා අභිමුඛෙන හත්ථෙත සණ්කං නික්ඛිපනත්ථං චුත්තං. අන්තෙ පන ගහෙත්වා හොගෙන චීවරවංසාදීනං උපරි ඛිපන්තස්ස භිත්තියං හොගො පටිභඤ්ඤති, තස්මා තථා න කාතබ්බං. උපජ්ඣායම්හි වුට්ඨිතෙ ආසනං උද්ධරිතබ්බං, පාදොදකං පාදපීයං පාදකථලිකං පටිසාමෙතබ්බං. සචෙ සො දෙසො උක්ඛ්‍යාපො හොති, සො දෙසො සම්මජ්ජිතබ්බො.

සචෙ උපජ්ඣායො නභායිතුකාමො හොති, නභානං පටියාදෙනබ්බං. සචෙ සිතෙන අත්ථො හොති, සිතං පටියාදෙනබ්බං. සචෙ උණ්භෙන අත්ථො හොති, උණ්භං පටියාදෙනබ්බං.

සචෙ උපජ්ඣායො ජන්තාසරං පටිසිතුකාමො හොති, චුණ්ණං සන්තොතබ්බං, මත්තිකා තෙමෙතබ්බො. ජන්තාසරපීයං ආදාය උපජ්ඣායස්ස පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ගන්ත්වා ජන්තාසරපීයං දත්වා චීවරං පටිග්ගහෙත්වා එකමන්තෙ නිද්ධුමට්ඨානෙ යපෙතබ්බං, චුණ්ණං දාතබ්බං, මත්තිකා දාතබ්බො. සචෙ උස්සහති, ජන්තාසරං පටිසිතබ්බං, පටිසන්තෙන මත්තිකාය මුඛං මක්ඛෙත්වා පුරතො ච පච්ඡතො ච පටිච්ඡාදෙත්වා ජන්තාසරං පටිසිතබ්බං. න ථෙරෙ භික්ඛු අනුපබ්ජ්ජ නිසිදිතබ්බං, න නවා භික්ඛු ආසනෙන පටිබාහිතබ්බො, ජන්තාසරෙ උපජ්ඣායස්ස පරිකම්මං කාතබ්බං. ජන්තාසරෙ පරිකම්මං නාම අභිගාරමත්තිකාඋණ්භොදකදානාදිකං සබ්බකිච්චං. ජන්තාසරා නික්ඛමන්තෙන ජන්තාසරපීයං ආදාය පුරතො ච පච්ඡතො ච පටිච්ඡාදෙත්වා ජන්තාසරා නික්ඛමිතබ්බං.

උදකෙපි උපජ්ඣායස්ස අභිගපච්චභිගසංසනාදිකං පරිකම්මං කාතබ්බං, නභාතෙන පයමතරං උත්තරිත්වා අත්තනො ගත්තං වොදකං කත්වා නිවාසෙත්වා උපජ්ඣායස්ස ගත්තතො උදකං පමජ්ජිතබ්බං, නිවාසනං දාතබ්බං, සඬ්ඝාටි දාතබ්බො, ජන්තාසරපීයං ආදාය පයමතරං ආගන්ත්වා ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පාදොදකං පාදපීයං පාදකථලිකං උපනික්ඛිපිතබ්බං, උපජ්ඣායො පාතීයෙන පුච්ඡිතබ්බො. ජන්තාසරෙ හි උණ්භසන්තාපෙන පිපාසා හොති. සචෙ උද්දිසාපෙතුකාමො හොති, උද්දිසිතබ්බො. සචෙ පරිපුච්ඡිතුකාමො හොති, පරිපුච්ඡිතබ්බො.

යස්මිං විහාරෙ උපජ්ඣායො විහරති, සචෙ සො විහාරො උක්ඛාපො හොති,
 සචෙ උස්සහති, කෙනචි ගෙලඤ්ඤෙන අනභිභූතො හොති, සොධෙතඛිබ්බො.
 අභිලානෙන හි සද්ධිවිහාරිකෙන සට්ඨිවස්සෙනපි සබ්බං උපජ්ඣායවත්තං
 කාතඛිබ්බං, අනාදරෙන අකරොත්තස්ස වත්තභෙදෙ දුක්කටං, න-කාරපටිසංයුත්තෙසු
 පන පදෙසු ගිලානස්සපි පටික්ඛිත්තකිරියං කරොත්තස්ස දුක්කටමෙව. විහාරං
 සොධෙත්තෙන පයමං පත්තචීවරං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බං,
 නිසිද්දනපච්චත්ථරණං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බං, හිසිබ්බිමොහනං
 නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බං, මඤ්චො නිවං කත්වා සාධුකං
 අපටිසංසන්තෙන අසඬ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීයං නිහරිත්වා එකමන්තං
 නික්ඛිපිතඛිබ්බො, පීයං නිවං කත්වා සාධුකං අපටිසංසන්තෙන අසඬ්ඝට්ටෙන්තෙන
 කවාටපීයං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බං, මඤ්චපටිපාදකා නිහරිත්වා
 එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බො, බෙළමල්ලකො නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බො,
 අපස්සෙනඵලකං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බං. භූමත්ථරණං
 යථාපඤ්ඤත්තං සල්ලක්ඛෙත්වා නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බං. සචෙ
 විහාරෙ සන්තානකං හොති, උල්ලොකා පයමං ඔහාරෙතඛිබ්බං,
 ආලොකසන්ධිකණ්ණහාගා පමජ්ජිතඛිබ්බා. සචෙ ගෙරුකපරිකම්මකතා හිත්ති
 කණ්ණකිතා හොති, වොළකං තෙමෙත්වා පිළෙත්වා පමජ්ජිතඛිබ්බා. සචෙ
 කාළවණ්ණකතා භූමි කණ්ණකිතා හොති, වොළකං තෙමෙත්වා පිළෙත්වා
 පමජ්ජිතඛිබ්බා. සචෙ අකතා හොති භූමි, උදකෙන පරිජ්ඣොසිත්වා පරිජ්ඣොසිත්වා
 සම්මජ්ජිතඛිබ්බා “මා විහාරො රජෙන උහඤ්ඤී”ති, සඬ්ඝාරං විචිනිත්වා එකමන්තං
 ජඩ්ධෙතඛිබ්බං.

භූමත්ථරණං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පජ්ඣොටෙන්වා අභිහරිත්වා යථා පයමං
 පඤ්ඤත්තං අභොසි, තථෙව පඤ්ඤපෙතඛිබ්බං. එතදත්ථමෙව හි “යථාපඤ්ඤත්තං
 සල්ලක්ඛෙත්වා නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතඛිබ්බ”න්ති චූත්තං. සචෙ පන පයමං
 අජානන්තෙන කෙනචි පඤ්ඤත්තං අභොසි, සමන්තතො හිත්තිං ද්වඩ්ගුලමත්තෙන
 වා තිවඩ්ගුලමත්තෙන වා මොවෙත්වා පඤ්ඤපෙතඛිබ්බං. ඉදඤ්ඤෙත්ථ
 පඤ්ඤාපනවත්තං – සචෙ කටසාරකො හොති අතිමහන්තො ව, ඡින්දිත්වා කොටිං
 නිවත්තෙත්වා බන්ධිත්වා පඤ්ඤපෙතඛිබ්බො. සචෙ කොටිං නිවත්තෙත්වා බන්ධිතුං
 න ජානාති, න ඡින්දිතඛිබ්බො. මඤ්චපටිපාදකා ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා යථායානෙ
 යපෙතඛිබ්බා, මඤ්චො ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පජ්ඣොටෙන්වා නිවං කත්වා සාධුකං
 අපටිසංසන්තෙන අසඬ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීයං අභිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං
 පඤ්ඤපෙතඛිබ්බො, පීයං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පජ්ඣොටෙන්වා නිවං කත්වා
 සාධුකං අපටිසංසන්තෙන අසඬ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීයං අභිහරිත්වා
 යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතඛිබ්බං, හිසිබ්බිමොහනං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා
 පජ්ඣොටෙන්වා අභිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතඛිබ්බං, නිසිද්දනපච්චත්ථරණං
 ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පජ්ඣොටෙන්වා අභිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං
 පඤ්ඤපෙතඛිබ්බං, බෙළමල්ලකො ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා අභිහරිත්වා යථායානෙ
 යපෙතඛිබ්බො, අපස්සෙනඵලකං ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා අභිහරිත්වා යථායානෙ
 යපෙතඛිබ්බං. පත්තචීවරං නික්ඛිපිතඛිබ්බං, පත්තං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙත

පත්තං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙන හෙට්ඨාමඤ්චං වා හෙට්ඨාපීඨං වා පරාමසීත්වා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, න ච අනන්තරහිතාය භූමියා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො. විවරං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙන විවරං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙන විවරවංසං වා විවරරජ්ජුං වා පමජ්ජිත්වා පාරතො අන්තං, ඔරතො හොගං කත්වා විවරං නික්ඛිපිතබ්බං.

සචෙ පුරත්ථිමා සරජා වාතා වායන්ති, පුරත්ථිමා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ පච්ඡිමා, උත්තරා, දක්ඛිණා සරජා වාතා වායන්ති, දක්ඛිණා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ සීතකාලො හොති, දිවා වාතපානා විවරිතබ්බා, රත්තිං ථකෙතබ්බා. සචෙ උණ්හකාලො හොති, දිවා ථකෙතබ්බා, රත්තිං විවරිතබ්බා.

සචෙ උක්ඛාපං හොති, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො සම්මජ්ජිතබ්බො, උපට්ඨානසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, අග්ගිසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, වච්චකුටි සම්මජ්ජිතබ්බා, පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙතබ්බං, ආවමනකුම්භියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං.

සචෙ උපජ්ඣායස්ස අනභිරති උජ්ජන්තා හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන අඤ්ඤත්ථ නෙතබ්බො, අඤ්ඤො වා භික්ඛු වත්තබ්බො “ථෙරං ගහෙත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡා”ති, ධම්මකථා වාස්ස කාතබ්බා. සචෙ උපජ්ඣායස්ස කුක්කුච්චං උජ්ජන්තං හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන විනොදෙතබ්බං, අඤ්ඤන වා විනොදාපෙතබ්බං. ධම්මකථා වාස්ස කාතබ්බා. සචෙ උපජ්ඣායස්ස දිට්ඨිගතං උජ්ජන්තං හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන විස්සජ්ජෙතබ්බං, අඤ්ඤො වා වත්තබ්බො “ථෙරං දිට්ඨිගතං විස්සජ්ජාපෙහි”ති, ධම්මකථා වාස්ස කාතබ්බා. සචෙ උපජ්ඣායො ගරුධම්මං අජ්ඣාපන්තො හොති පරිවාසාරහො, සද්ධිවිහාරිකෙන උස්සුක්කං කාතබ්බං, පරිවාසදානත්ථං සො සො භික්ඛු උපසඬ්ඨිකමිත්වා යාවිතබ්බො. සචෙ අත්තනා පට්ඨලො හොති, අත්තනාව දාතබ්බො. නො චෙ පට්ඨලො හොති, අඤ්ඤන දාපෙතබ්බො. සචෙ උපජ්ඣායො මූලායපට්ඨකස්සනාරහො හොති මානත්තාරහො අබ්භානාරහො වා, චුත්තනයෙනෙව උස්සුක්කං කාතබ්බං. සචෙ සඬ්ඝො උපජ්ඣායස්ස කම්මං කත්තුකාමො හොති තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා පබ්බාජනීයං වා පටිසාරණීයං වා උක්ඛෙපනීයං වා, සද්ධිවිහාරිකෙන උස්සුක්කං කාතබ්බං. “කෙන නු බො උපායෙන සඬ්ඝො උපජ්ඣායස්ස කම්මං න කරෙය්‍ය, ලහුකාය වා පරිණාමෙය්‍යා”ති. සද්ධිවිහාරිකෙන හි “උපජ්ඣායස්ස උක්ඛෙපනීයකම්මං කත්තුකාමො සඬ්ඝො”ති ඤත්වා එකමෙකං භික්ඛුං උපසඬ්ඨිකමිත්වා “මා, හන්තෙ, අම්භාකං උපජ්ඣායස්ස කම්මං කරිත්වා”ති යාවිතබ්බා. සචෙ කරොන්තියෙව, “තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා ලහුකකම්මං කරොවා”ති යාවිතබ්බා. සචෙ කරොන්තියෙව, අථ උපජ්ඣායො “සම්මා වත්තථ, හන්තෙ”ති යාවිතබ්බො. ඉති තං සම්මා වත්තාපෙත්වා “පටිජ්ජස්සම්භෙථ, හන්තෙ, කම්ම”න්ති භික්ඛු යාවිතබ්බා.

සචෙ උපජ්ඣායස්ස වීචරං ධොවිතඛිං හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන ධොවිතඛිං, උස්සුක්කං වා කාතඛිං “කිත්ති නු ඛො උපජ්ඣායස්ස වීචරං ධොවියෙථා”ති. සචෙ උපජ්ඣායස්ස වීචරං කාතඛිං හොති, රජනං වා පචිතඛිං, වීචරං වා රජෙනඛිං හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන සඛිං කාතඛිං, උස්සක්කං වා කාතඛිං “කිත්ති නු ඛො උපජ්ඣායස්ස වීචරං රජියෙථා”ති. වීචරං රජන්තෙන සාධුකං සංපරිවත්තෙන්වා රජෙනඛිං, න ච අච්ඡින්නෙ ටෙවෙ පක්කමිතඛිං.

න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා එකච්චස්ස පත්තො දාතඛිං, න එකච්චස්ස පත්තො පටිග්ගහෙතඛිං, න එකච්චස්ස වීචරං දාතඛිං, න එකච්චස්ස වීචරං පටිග්ගහෙතඛිං, න එකච්චස්ස පරික්ඛාරො දාතඛිං, න එකච්චස්ස පරික්ඛාරො පටිග්ගහෙතඛිං, න එකච්චස්ස කෙසා ඡෙදෙනඛිං, න එකච්චෙන කෙසා ඡෙදාපෙනඛිං, න එකච්චස්ස පරිකම්මං කාතඛිං, න එකච්චෙන පරිකම්මං කාරාපෙනඛිං, න එකච්චස්ස වෙය්‍යාවච්චො කාතඛිං, න එකච්චෙන වෙය්‍යාවච්චො කාරාපෙනඛිං, න එකච්චස්ස පච්ඡාසමණො හොතඛිං, න එකච්චො පච්ඡාසමණො ආදාතඛිං, න එකච්චස්ස පිණ්ඩපාතො නිහරිතඛිං, න එකච්චෙන පිණ්ඩපාතො නිහරාපෙනඛිං, න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා ගාමො පවිසිතඛිං, පිණ්ඩාය වා අඤ්ඤා වා කරණියෙන පවිසිතුකාමෙන ආපුච්ඡිත්වාච පවිසිතඛිං. සචෙ උපජ්ඣායො කාලස්සෙව චූටියාය දුරං භික්ඛාවාරං ගන්තුකාමො හොති, “දහරා පිණ්ඩාය පවිසන්තු”ති වත්වා ගන්තඛිං. අවත්වා ගතෙ පරිවෙණං ගන්ත්වා උපජ්ඣායං අපස්සන්තෙන ගාමං පවිසිතුං වට්ටති. සචෙ ගාමං පවිසන්තොපි පස්සති, දිට්ඨිට්ඨානතො පටියාය ආපුච්ඡිතුංයෙව වට්ටති. න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා වාසත්ථාය වා අසුභදස්සනත්ථාය වා සුසානං ගන්තඛිං, න දිසා පක්කමිතඛිං, පක්කමිතුකාමෙන පන කම්මං ආවික්ඛිත්වා යාවතතියං යාවිතඛිං. සචෙ අනුජානාති, සාධු, නො වෙ අනුජානාති, තං නිස්සාය වසතො වස්ස උද්දෙසො වා පරිපුච්ඡා වා කම්මට්ඨානං වා න සම්පජ්ජති, උපජ්ඣායො ඛාලො හොති අඛ්‍යාත්තො, කෙවලං අත්තතො සන්තිකෙ වසාපෙතුකාමතාය එව ගන්තුං න දෙති, එවරුපෙ නිවාරෙන්තෙපි ගන්තුං වට්ටති. සචෙ උපජ්ඣායො ගිලානො හොති, යාවජීවං උපට්ඨාපෙනඛිං, චූටියානමස්ස ආගමෙනඛිං, න කත්ථවි ගන්තඛිං. සචෙ අඤ්ඤා භික්ඛු උපට්ඨාකො අත්ථි, හෙසජ්ජං පරියෙසිත්වා තස්ස හත්ථෙ දත්වා “හන්තෙ, අයං උපට්ඨහිස්සති”ති වත්වා ගන්තඛිං. ඉදං තාව උපජ්ඣායවත්තං.

184. ඉදමෙව ච අන්තෙවාසිකෙන ආචරියස්ස කත්තඛිංතො ආචරියවත්තන්ති චූචිති. නාමමත්තමෙව හෙත්ථ නානං. තත්ථ යාව වීචරරජනං, තාව වත්තෙ අකරියමානෙ උපජ්ඣායස්ස ආචරියස්ස ච පරිහානි හොති, තස්මා තං අකරොන්තස්ස නිස්සයමුත්තකස්සපි අමුත්තකස්සපි ආපත්තියෙව, එකච්චස්ස පත්තදානතො පටියාය අමුත්තනිස්සයස්සෙව ආපත්ති. උපජ්ඣායෙ ආචරියෙ වා වත්තං සාදියන්තෙ සද්ධිවිහාරිකා අන්තෙවාසිකා ච ඛුද්ධාපි හොන්තු, සඛිංඛෙසං ආපත්ති. සචෙ උපජ්ඣායො ආචරියො වා “මය්හං උපට්ඨාකො අත්ථි, තුම්හෙ අත්තතො සජ්ඣායමනසිකාරාදීසු යොගං කරොථා”ති වදති, සද්ධිවිහාරිකාදීනං

අනාපත්ති. උපජ්ඣායෝ වා ආවරියෝ වා සචෙ සාදියනං වා අසාදියනං වා න ජානාති, බාලො හොති, සද්ධිවිහාරිකාදයො බහු, තෙසු එකො වත්තසම්පන්නො භික්ඛු “උපජ්ඣායස්ස වා ආවරියස්ස වා කිච්චං අහං කර්ස්සාමි, තුම්හෙ අප්පොස්සුක්කා විහරො” ති එවඤ්චෙ අත්තනො භාරං කත්වා ඉතරෙ විස්සජ්ජෙති, තස්ස භාරකරණතො පට්ඨාය තෙසං අනාපත්ති. එත්ථ අන්තෙවාසිකෙසු පන නිස්සයන්තෙවාසිකෙන යාව ආවරියං නිස්සාය වසති, තාව සබ්බං ආවරියවත්තං කාතබ්බං. පබ්බජ්ජඋපසම්පදධම්මන්තෙවාසිකෙහි පන නිස්සයමුත්තකෙහිපි ආදිතො පට්ඨාය යාව වීචරරජනං, තාව වත්තං කාතබ්බං. අනාපුච්ඡිත්වා පත්තදානාදිම්හි පන එතෙසං අනාපත්ති.

එතෙසු පබ්බජ්ජන්තෙවාසිකො ව උපසම්පදන්තෙවාසිකො ව ආවරියස්ස යාවජීවං භාරා. නිස්සයන්තෙවාසිකො ව ධම්මන්තෙවාසිකො ව යාව සම්පෙ වසන්ති, තාව ආවරියුපජ්ඣායෙහිපි අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකා සඬගහෙතබ්බා අනුග්ගහෙතබ්බා උද්දෙසෙන පරිපුච්ඡාය ඔවාදෙන අනුසාසනියා. සචෙ අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකානං පත්තො වා වීචරං වා අඤ්ඤො වා කොච්ඡි පරික්ඛාරො නත්ථි, අත්තනො අතිරෙකපත්තවීචරං අතිරෙකපරික්ඛාරො වා අත්ථි, දාතබ්බං. නො චෙ, ධම්මියෙන නයෙන පරියෙසනත්ථාය උස්සුක්කං කාතබ්බං. සචෙ අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකා ගිලානා හොන්ති, උපජ්ඣායවත්තෙ වුත්තනයෙන දන්තකට්ඨදානං ආදිං කත්වා ආවමනකුම්භියා උදකසිඤ්චනපරියොසානං සබ්බං වත්තං කාතබ්බමෙව, අකරොන්තානං ආපත්ති. තස්මා ආවරියුපජ්ඣායෙහිපි අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකෙසු සම්මා වත්තිතබ්බං. ආවරියුපජ්ඣායාදීසු හි යො යො න සම්මා වත්ති, තස්ස තස්ස ආපත්ති. උපජ්ඣායාදිවත්තකථා.

185. ඉදානි ආගන්තුකවත්තාදීනි වෙදිතබ්බානි. ආගන්තුකෙන භික්ඛුනා උපචාරසීමාසම්පං ගන්ත්වා උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා නීවං කත්වා පජ්චොටෙන්වා උපාහනදණ්ඩකෙන ගහෙත්වා ඡත්තං උපනාමෙන්වා සීසං විවරිත්වා සීසෙ වීචරං බන්ධෙ කරිත්වා සාධුකං අතරමානෙන ආරාමො පවිසිතබ්බො, ආරාමං පවිසන්තෙන සල්ලක්ඛෙතබ්බං “කත්ථ ආවාසිකා භික්ඛු සන්නිපත්ති” ති. යත්ථ ආවාසිකා භික්ඛු සන්නිපත්ති උපට්ඨානසාලාය වා මණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා, තත්ථ ගන්ත්වා එකමන්තං පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, එකමන්තං වීචරං නික්ඛිපිතබ්බං, පතිරූපං ආසනං ගහෙත්වා නිසිදිතබ්බං, පානීයං පුච්ඡිතබ්බං, පරිභොජනීයං පුච්ඡිතබ්බං “කතමං පානීයං, කතමං පරිභොජනීයං” ත්ති. සචෙ පානීයෙන අත්ථො හොති, පානීයං ගහෙත්වා පාතබ්බං. සචෙ පරිභොජනීයෙන අත්ථො හොති, පරිභොජනීයං ගහෙත්වා පාදා ධොවිතබ්බා. පාදෙ ධොවන්තෙන එකෙන හත්ථෙන උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං, එකෙන හත්ථෙන පාදා ධොවිතබ්බා, න තෙනෙව හත්ථෙන උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං, න තෙනෙව හත්ථෙන පාදා ධොවිතබ්බා, උපාහනපුඤ්ඡනචොළකං පුඤ්ඡිත්වා උපාහනා පුඤ්ඡිතබ්බා, උපාහනා පුඤ්ඡන්තෙන පට්ඨමං සුක්ඛෙන චොළකෙන පුඤ්ඡිතබ්බා, පච්ඡා අල්ලෙන, උපාහනපුඤ්ඡනචොළකං ධොවිත්වා එකමන්තං පත්ථරිතබ්බං.

සවෙ ආවාසිකො භික්ඛු වුඩ්ඪො හොති, අභිවාදෙනබ්බො. සවෙ නවකො හොති, අභිවාදාපෙනබ්බො. සෙනාසනං පුච්ඡිතබ්බං “කතමං මෙ සෙනාසනං පාපුණාති”ති, අප්ප්ඤ්ඤාපුට්ඨං වා අනප්ප්ඤ්ඤාපුට්ඨං වා පුච්ඡිතබ්බං, “ගොවරගාමො ආසන්නෙ, උදාහු දුරෙ, කාලස්සෙව පිණ්ඩාය වර්තබ්බං, උදාහු දිවා”ති එවං භික්ඛාවාරො පුච්ඡිතබ්බො, අගොවරො පුච්ඡිතබ්බො, ගොවරො පුච්ඡිතබ්බො. අගොවරො නාම මිච්ඡාදිට්ඨිකානං ගාමො පරිච්ඡින්නභික්ඛො වා ගාමො, යත්ථ එකස්ස වා ද්වින්නං වා භික්ඛා දීයති, සෙක්ඛසම්මහානි කුලානි පුච්ඡිතබ්බානි, වච්චට්ඨානං පුච්ඡිතබ්බං, පස්සාවට්ඨානං පුච්ඡිතබ්බං, “කිං ඉමිස්සා පොක්ඛරණියා පාතියංයෙව පිවත්ති, නහානාදිපරිභොගමපි කරොන්ති”ති එවං පාතියඤ්චෙව පරිභොජනියඤ්ච පුච්ඡිතබ්බං, කත්තරදණ්ඩො පුච්ඡිතබ්බො, සඬ්ඝස්ස කතිකසණ්ඨානං පුච්ඡිතබ්බං, කෙසුචි යානෙසු වාළමිගා වා අමනුස්සා වා හොන්ති, තස්මා “කං කාලං පච්ඡිතබ්බං, කං කාලං නික්ඛමිතබ්බං”න්ති පුච්ඡිතබ්බං. සවෙ විහාරො අනප්ප්ඤ්ඤාපුට්ඨො හොති, කවාටං ආකොටෙත්වා මුහුත්තං ආගමෙත්වා සට්ඨං උග්ගාටෙත්වා කවාටං පණාමෙත්වා බහි යිතෙන නිල්ලොකෙතබ්බො.

සවෙ සො විහාරො උක්ඛාපො හොති, මඤ්චෙ වා මඤ්චො ආරොපිතො හොති, පියෙ වා පියං ආරොපිතං හොති, සෙනාසනං උපරි පුඤ්ඤිකතං හොති, සවෙ සක්කොති, සබ්බො විහාරො සොධෙතබ්බො, අසක්කොන්තෙන අත්තනො වසනොකාසො ජග්ගිතබ්බො. සබ්බං සොධෙතුං සක්කොන්තෙන පන උපප්ප්ඤ්ඤායවත්තෙ චුත්තනයෙන භූමත්ථරණමඤ්චපියාදීනි බහි නිහරිත්වා විහාරං සොධෙත්වා පුන අතිහරිත්වා යථායානෙ පඤ්ඤපෙතබ්බානි.

සවෙ පුරත්ථිමා සරජා වාතා වායන්ති, පුරත්ථිමා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සවෙ පච්ඡිමා, උත්තරා, දක්ඛිණා සරජා වාතා වායන්ති, දක්ඛිණා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සවෙ සීතකාලො හොති, දිවා වාතපානා විවර්තබ්බා, රත්තිං ථකෙතබ්බා. සවෙ උණ්හකාලො හොති, දිවා ථකෙතබ්බා, රත්තිං විවර්තබ්බා.

සවෙ උක්ඛාපං හොති, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො සම්මජ්ජිතබ්බො, උපට්ඨානසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, අග්ගිසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, වච්චකුටි සම්මජ්ජිතබ්බා, පාතියං පරිභොජනියං උපට්ඨාපෙතබ්බං, ආවමනකුම්භියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං. ඉදං ආගන්තුකවත්තං.

186. ආවාසිකවත්තෙ ආවාසිකෙන භික්ඛුනා ආගන්තුකං භික්ඛුං වුඩ්ඪතරං දිස්වා ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පාදොදකං පාදපියං පාදකථලිකං උපනික්ඛිපිතබ්බං, පච්චුග්ගන්ත්වා පත්තචීවරං පටිග්ගහෙතබ්බං, පාතියෙන පුච්ඡිතබ්බො, පුච්ඡන්තෙන පන සකිං ආනිතං පාතියං සබ්බං පිවති, “පුන ආනෙමි”ති පුච්ඡිතබ්බොයෙව. ඛිජනෙනපි ඛිජිතබ්බො, ඛිජන්තෙන සකිං පාදපිට්ඨියං ඛිජිත්වා සකිං මජ්ඣෙ, සකිං සීසෙ ඛිජිතබ්බො, “අලං හොතු”ති චුත්තෙන මන්දතරං ඛිජිතබ්බං, පුන “අල”න්ති චුත්තෙන තතො මන්දතරං ඛිජිතබ්බං, තතියවාරං චුත්තෙන ඛිජනී යපෙතබ්බා, පාදාපිස්ස ධොවිතබ්බා. සවෙ අත්තනො තෙලං අත්ථි,

තෙලෙන මක්බේතබ්බා. නො වෙ අත්ථි, තස්ස සන්තකෙන මක්බේතබ්බා. සවෙ උස්සහති, උපාහනා පුඤ්ජිතබ්බා. උපාහනා පුඤ්ජන්තෙන පයමං සුක්ඛෙන වොළෙන පුඤ්ජිතබ්බා, පච්ඡා අල්ලෙන, උපාහනපුඤ්ජනවොළකං ධොවිත්වා එකමන්තං විස්සජ්ජෙතබ්බං.

ආගන්තුකො භික්ඛු අභිවාදෙතබ්බො, සෙනාසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං “එතං සෙනාසනං පාපුණාති” ති. අජ්ඣාපුට්ඨං වා අනජ්ඣාපුට්ඨං වා ආචික්ඛිතබ්බං, ගොවරො ආචික්ඛිතබ්බො, අගොවරො ආචික්ඛිතබ්බො, සෙක්ඛසම්මතානි කුලානි ආචික්ඛිතබ්බානි, වච්චට්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං, පස්සාවට්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං, පානීයං ආචික්ඛිතබ්බං, පරිභොජනීයං ආචික්ඛිතබ්බං, කත්තරදණ්ඩො ආචික්ඛිතබ්බො, සඬ්ඝස්ස කතිකසණ්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං “ඉමං කාලං පවිසිතබ්බං, ඉමං කාලං නික්ඛමිතබ්බං” න්ති.

සවෙ ආගන්තුකො නවකො හොති, නිසින්නකෙනෙව ආචික්ඛිතබ්බං “අත්තං නික්ඛිපාහි, අත්තං විවරං නික්ඛිපාහි, ඉදං ආසනං, නිසිදාහි” ති. පානීයං ආචික්ඛිතබ්බං, පරිභොජනීයං ආචික්ඛිතබ්බං, උපාහනපුඤ්ජනවොළකං ආචික්ඛිතබ්බං, ආගන්තුකො භික්ඛු අභිවාදාපෙතබ්බො, සෙනාසනාදීනිපි නිසින්නෙතෙව ආචික්ඛිතබ්බානි. වුඩ්ඞතරෙ පන ආගතෙ ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බන්ති එවමාදි සබ්බං විවරකම්මං වා නවකම්මං වා යපෙත්වාපි කාතබ්බං. චෙතියඬ්ගණං සම්මජ්ජන්තෙන සම්මුඤ්ජනිං නික්ඛිපිත්වා තස්ස වත්තං කාතුං ආරභිතබ්බං. පණ්ඩිතො හි ආගන්තුකො “සම්මජ්ජාහි තාව චෙතියඬ්ගණං” න්ති වක්ඛති. ගිලානස්ස හෙසජ්ජං කරොන්තෙන පන සවෙ නාතිආතුරො ගිලානො හොති, හෙසජ්ජං අකත්වා වත්තමෙව කාතබ්බං, මහාගිලානස්ස පන හෙසජ්ජමෙව කාතබ්බං. පණ්ඩිතො හි ආගන්තුකො “කරොහි තාව හෙසජ්ජං” න්ති වක්ඛති. ඉදං ආවාසිකවත්තං.

187. ගමිකවත්තෙ ගමිකෙන භික්ඛුනා මඤ්චපියාදිදාරුහණ්ඩං

මත්තිකාහණ්ඩම්පි රජනභාජනාදි සබ්බං අග්ගිසාලායං වා අඤ්ඤස්මිං වා ගුත්තට්ඨානෙ පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානං ථකෙත්වා සෙනාසනං ආපුච්ඡිත්වා පක්කමිතබ්බං. සවෙ භික්ඛු න හොති, සාමණෙරො ආපුච්ඡිතබ්බො. සවෙ සාමණෙරො න හොති, ආරාමිකො ආපුච්ඡිතබ්බො. සවෙ න හොති භික්ඛු වා සාමණෙරො වා ආරාමිකො වා, චතුස්ස පාසාණෙස්ස මඤ්චං පඤ්ඤපෙත්වා මඤ්චෙ මඤ්චං ආරොපෙත්වා පියෙ පියං ආරොපෙත්වා සෙනාසනං උපරි පුඤ්ජං කරිත්වා දාරුහණ්ඩං මත්තිකාහණ්ඩං පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානං ථකෙත්වා පක්කමිතබ්බං. සවෙ විහාරො ඔවස්සති, සවෙ උස්සහති, සබ්බො ඡාදෙතබ්බො, උස්සුක්කං වා කාතබ්බං “කින්නි නු බො විහාරො ඡාදියෙථා” ති, එවඤ්චෙනං ලහෙථ, ඉච්චෙනං කුසලං. නො වෙ ලහෙථ, යො දෙසො අනොවස්සකො හොති, තත්ථ චතුස්ස පාසාණෙස්ස මඤ්චං පඤ්ඤපෙත්වා මඤ්චෙ මඤ්චං ආරොපෙත්වා පියෙ පියං ආරොපෙත්වා සෙනාසනං උපරි පුඤ්ජං කරිත්වා දාරුහණ්ඩං මත්තිකාහණ්ඩං පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානං ථකෙත්වා පක්කමිතබ්බං. සවෙ විහාරො ඔවස්සති,

සවෙ උස්සහති, සෙනාසනං ගාමං අතිහරිතබ්බං, උස්සුක්කං වා කාතබ්බං “කින්නි නු බො සෙනාසනං ගාමං අතිහරියෙථා” ති, එවඤ්චෙනං ලභෙථ, ඉච්චෙනං කුසලං. නො වෙ ලභෙථ, අජ්ඣොකාසෙ චතුසු පාසාණෙසු මඤ්චං පඤ්ඤපෙත්වා මඤ්චෙ මඤ්චං ආරොපෙත්වා පියෙ පියං ආරොපෙත්වා සෙනාසනං උපරි පුඤ්ජං කරිත්වා දාරුහණ්ඩං මත්තිකාහණ්ඩං පටිසාමෙත්වා තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙත්වා පක්කමිතබ්බං “අජ්ජෙව නාම අධිගානිපි සෙසෙය්‍යු” ති. ඉදං ගමිකවත්තං.

188. හත්තග්ගවත්තෙ සවෙ ආරාමෙ කාලො ආරොචිතො හොති, තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා සගුණං කත්වා සඨසාටියො පාරුපිත්වා ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා ධොවිත්වා පත්තං ගහෙත්වා සාධුකං අතරමානෙන ගාමො පටිසිතබ්බො.

න ඔක්කමිම ථෙරානං භික්ඛූනං පුරතො ගන්තබ්බං. සුජ්ජට්ඨිත්තෙන, සුසංවුතෙන, ඔක්ඛිත්තවක්ඛුනා, අජ්ජසද්දෙන අන්තරසරෙ ගන්තබ්බං, න උක්ඛිත්තකාය, න උජ්ජග්ගිකාය අන්තරසරෙ ගන්තබ්බං, න කායජ්ජවාලකං, න බාහුජ්ජවාලකං, න සිසජ්ජවාලකං අන්තරසරෙ ගන්තබ්බං, න බම්භකතෙන, න ඔගුණ්ඨිතෙන, න උක්කුටිකාය අන්තරසරෙ ගන්තබ්බං.

සුජ්ජට්ඨිත්තෙන, සුසංවුතෙන, ඔක්ඛිත්තවක්ඛුනා, අජ්ජසද්දෙන අන්තරසරෙ නිසිදිතබ්බං, න උක්ඛිත්තකාය, න උජ්ජග්ගිකාය අන්තරසරෙ නිසිදිතබ්බං, න කායජ්ජවාලකං, න බාහුජ්ජවාලකං, න සිසජ්ජවාලකං අන්තරසරෙ නිසිදිතබ්බං, න බම්භකතෙන, න ඔගුණ්ඨිතෙන, න පල්ලත්ථිකාය අන්තරසරෙ නිසිදිතබ්බං, න ථෙරෙ භික්ඛූ අනුපබ්ජ්ජ නිසිදිතබ්බං. සවෙ මහාථෙරස්ස නිසින්තාසනෙන සමකං ආසනං හොති, බහුසු ආසනෙසු සති එකං ද්වෙ ආසනානි යපෙත්වා නිසිදිතබ්බං. භික්ඛූ ගණෙත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙසු අනිසිදිත්වා මහාථෙරෙන “නිසිදා” ති වුත්තෙන නිසිදිතබ්බං. නො වෙ මහාථෙරො වදති, “ඉදං, හත්තෙ, ආසනං උච්ච” ති වත්තබ්බං. “නිසිදා” ති වුත්තෙන නිසිදිතබ්බං. සවෙ පන එවං ආපුච්ඡිතෙපි න වදති, නිසිදන්තස්ස අනාපත්ති, මහාථෙරස්සෙව ආපත්ති. නවකො හි එවරුපෙ ආසනෙ අනාපුච්ඡා නිසිදන්තො ආපජ්ජති, ථෙරො ආපුච්ඡිතෙ අනනුජානන්තො. න නවා භික්ඛූ ආසනෙන පටිබාහිතබ්බා, න සඨසාටිකං ඔත්ථරිත්වා අන්තරසරෙ නිසිදිතබ්බං.

පත්තධොවනොදකෙ දීයමානෙ උහොහි හත්ථෙහි පත්තං පටිග්ගහෙත්වා උදකං පටිග්ගහෙතබ්බං, දක්ඛිණොදකං පන පුරතො ආධාරකෙ පත්තං යපෙත්වා ගහෙතබ්බං, නිවං කත්වා උදකසද්දං අකරොන්තෙන අපටිසංසන්තෙන පත්තො ධොවිතබ්බො. සවෙ උදකපටිග්ගාහකො හොති, නිවං කත්වා උදකපටිග්ගාහකෙ උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං “මා උදකපටිග්ගාහකො උදකෙන ඔසිඤ්චි, මා සාමන්තා භික්ඛූ උදකෙන ඔසිඤ්චිංසු, මා සඨසාටි උදකෙන ඔසිඤ්චි” ති. සවෙ

උදකපටිග්ගාහකො න හොති, නීවං කත්වා ඡමාය උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං “මා සාමන්තා භික්ඛු උදකෙන ඔසිඤ්චිංසු, මා සඬ්ඝාටි උදකෙන ඔසිඤ්චී”ති.

ඔදනෙ දීයමානෙ උහොභි හත්ථෙහි පත්තං පටිග්ගහෙත්වා ඔදනො පටිග්ගහෙතබ්බො. යථා සුපස්ස ඔකාසො හොති, එවං මත්තාය ඔදනො ගණ්හිතබ්බො. සචෙ හොති සජ්ජි වා තෙලං වා උත්තරිහඬ්ගං වා, ථෙරෙන වත්තබ්බො “සබ්බෙසං සමකං සම්පාදෙහී”ති. ඉදඤ්ච න කෙවලං සජ්ජිආදීසු, ඔදනෙපි වත්තබ්බං. සජ්ජිආදීසු පන යං අජ්ජං හොති එකස්ස වා ද්විත්තං වා අනුරූපං, තං සබ්බෙසං සමකං සම්පාදෙහීති චුත්තෙ මනුස්සානං විහෙසා හොති, තස්මා තාදිසං සකිං වා ද්විත්තත්තුං වා ගහෙත්වා සෙසං න ගහෙතබ්බං. සක්කච්චං පිණ්ඩපාතො පටිග්ගහෙතබ්බො, පත්තසඤ්ඤිතා පිණ්ඩපාතො පටිග්ගහෙතබ්බො, සමසුපකො සමතිත්ථිකො පිණ්ඩපාතො පටිග්ගහෙතබ්බො, න තාව ථෙරෙන භුඤ්ජිතබ්බං, යාව න සබ්බෙසං ඔදනො සම්පත්තො හොති. ඉදඤ්ච යං පරිවිජින්නභික්ඛුකං හත්තග්ගං, යත්ථ මනුස්සා සබ්බෙසං පාපෙත්වා වන්දිතුකාමා හොන්ති, තං සන්ධාය චුත්තං. යං පන මහාහත්තග්ගං හොති, යත්ථ එකස්මිං පදෙසෙ භුඤ්ජන්ති, එකස්මිං පදෙසෙ උදකං දීයති, තත්ථ යථාසුඛං භුඤ්ජිතබ්බං.

සක්කච්චං පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, පත්තසඤ්ඤිතා පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, සපදානො පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, සමසුපකො පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, න ථූපකතො ඔමද්දිත්වා පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, න සුපං වා බ්‍යඤ්ජනං වා ඔදනෙන පටිච්ඡාදෙතබ්බං භියොයාකම්‍යතං උපාදාය, න සුපං වා ඔදනං වා අගිලානෙන අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං, න උජ්ඣානසඤ්ඤිතා පරෙසං පත්තො ඔලොකෙතබ්බො, නාතිමහන්තො කබ්ලො කාතබ්බො, පරිමණ්ඩලං ආලොපො කාතබ්බො, න අනාහටෙ කබ්ලෙ මුඛද්වාරං විවරිතබ්බං, න භුඤ්ජමානෙන සබ්බො හත්ථො මුඛෙ පක්ඛිපිතබ්බො, න සකබ්ලෙන මුඛෙන බ්‍යාහරිතබ්බං, න පිණ්ඩුක්ඛෙපකං භුඤ්ජිතබ්බං, න කබ්ලාවච්ඡෙකං, න අවගණ්ඩකාරකං, න හත්ථනිද්ධුනකං, න සිත්ථාවකාරකං, න ජිව්හානිච්ඡාරකං, න චපුචපුකාරකං, න සුරුසුරුකාරකං, න හත්ථනිල්ලෙහකං, න පත්තනිල්ලෙහකං, න ඔට්ඨනිල්ලෙහකං භුඤ්ජිතබ්බං.

න සාමිසෙන හත්ථෙන පානීයථාලකො පටිග්ගහෙතබ්බො, න තාව ථෙරෙන හත්ථධොවනඋදකං පටිග්ගහෙතබ්බං, යාව න සබ්බෙ භුත්තාවිනො හොන්ති. සචෙ මනුස්සා “ධොවථ, හත්තෙ, පත්තඤ්ච හත්ථෙ වා”ති වදන්ති, භික්ඛු වා “තුම්හෙ උදකං ගණ්හමා”ති වදන්ති, වට්ටති. උදකෙ දීයමානෙ උහොභි හත්ථෙහි පත්තං පටිග්ගහෙත්වා උදකං පටිග්ගහෙතබ්බං, නීවං කත්වා උදකසද්දං අකරොන්තෙන අපට්ඨංසන්තෙන පත්තො ධොවිතබ්බො. සචෙ උදකපටිග්ගාහකො හොති, නීවං කත්වා උදකපටිග්ගාහකෙ උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං “මා උදකපටිග්ගාහකො උදකෙන ඔසිඤ්චි, මා සාමන්තා භික්ඛු උදකෙන ඔසිඤ්චිංසු, මා සඬ්ඝාටි උදකෙන ඔසිඤ්චී”ති. සචෙ උදකපටිග්ගාහකො න හොති, නීවං කත්වා ඡමාය උදකං

ආසිඤ්චිතබ්බං “මා සාමන්තා භික්ඛු උදකෙන ඔසිඤ්චිංසු, මා සඬ්ඝාටි උදකෙන ඔසිඤ්චි” ති, න සසිත්ථකං පත්තධොවනං අන්තරසරෙ ඡඩ්ඛෙතබ්බං.

හත්තග්ගතො උට්ඨාය නිවත්තන්තෙසු නවකෙහි භික්ඛුහි පයමතරං නිවත්තිතබ්බං, පච්ඡා ථෙරෙහි. සම්බාධෙසු හි සරෙසු මහාථෙරානං නික්ඛමනොකාසො න භොති, තස්මා එවං චුත්තං. එවං නිවත්තන්තෙහි පන නවකෙහි ගෙහද්වාරෙ යත්වා ථෙරෙසු නික්ඛමන්තෙසු පටිපාටියා ගන්තබ්බං. සථෙ පන මහාථෙරා ධුරෙ නිසින්නා භොන්ති, නවකා අන්තොගෙහෙ, ථෙරාසනතො පට්ඨාය පටිපාටියා එව නික්ඛමිතබ්බං, කායෙන කායං අසඬ්ඝට්ඨෙන්නෙන යථා අන්තරෙන මනුස්සා ගන්තුං සක්කොන්ති, එවං චිරළාය පාළියා ගන්තබ්බං.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ථෙරෙන භික්ඛුනා හත්තග්ගෙ අනුමොදිතු” න්ති (චූළව. 362) වචනතො සඬ්ඝත්ථෙරෙන හත්තග්ගෙ අනුමොදිතබ්බං. තං එකමෙව ඔහාය සෙසෙහි න ගන්තබ්බං.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, හත්තග්ගෙ චතුහි පඤ්චහි ථෙරානුථෙරෙහි භික්ඛුහි ආගමෙතු” න්ති (චූළව. 362) වචනතො සඬ්ඝත්ථෙරෙන අනුමොදනත්ථාය නිසින්නෙ හෙට්ඨා පටිපාටියා චතුහි නිසිදිතබ්බං, අනුථෙරෙ නිසින්නෙ මහාථෙරෙන ච හෙට්ඨා ච තීහි නිසිදිතබ්බං, පඤ්චමෙ නිසින්නෙ උපරි චතුහි නිසිදිතබ්බං, සඬ්ඝත්ථෙරෙන හෙට්ඨා දහරහික්ඛුස්මිං අජ්ඣට්ඨෙපි සඬ්ඝත්ථෙරෙනො පට්ඨාය චතුහි නිසිදිතබ්බමෙව. සථෙ පන අනුමොදකො භික්ඛු “ගච්ඡං, හන්තෙ, ආගමෙතබ්බකිච්චං නත්ථි” ති වදති, ගන්තුං වට්ටති. මහාථෙරෙන “ගච්ඡාම, ආචුසො” ති චුත්තෙ “ගච්ඡං” ති වදති, එවමපි වට්ටති, “බහිගාමෙ ආගමිස්සාමා” ති ආභොගං කත්වාපි බහිගාමං ගන්ත්වා අත්තනො නිස්සිතකෙ “තුමහෙ තස්ස ආගමනං ආගමෙථා” ති වත්වාපි ගන්තුං වට්ටතියෙව. සථෙ පන මනුස්සා අත්තනො රුචිතෙන එකෙන අනුමොදනං කාරෙන්නි, නෙව තස්ස අනුමොදනො ආපත්ති, න මහාථෙරස්ස භාරො භොති. උපනිසින්නකථායමෙව හි මනුස්සෙසු කථාපෙන්තෙසු ථෙරො ආප්ච්ඡිතබ්බො. මහාථෙරෙන ච අනුමොදනාය අජ්ඣට්ඨෙව ආගමෙතබ්බොති ඉදමෙත්ථ ලක්ඛණං. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සති කරණියෙ ආනන්තරිකං භික්ඛුං ආප්ච්ඡිත්වා ගන්තු” න්ති (චූළව. 362) වචනතො පන වච්චාදිපිළිතෙන අනන්තරං භික්ඛුං ආප්ච්ඡිත්වා ගන්තබ්බන්ති. ඉදං හත්තග්ගවත්තං.

189. පිණ්ඩවාරිකවත්තෙ පන පිණ්ඩවාරිකෙන භික්ඛුනා “ඉදානි ගාමං පටිසිස්සාමි” ති තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා සගුණං කත්වා සඬ්ඝාටියො පාරුපිත්වා ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා ධොවිත්වා පත්තං ගහෙත්වා සාධුකං අතරමානෙන ගාමො පටිසිතබ්බො. සුප්පටිච්ඡන්නෙන අන්තරසරෙ ගන්තබ්බන්තිආදි සබ්බං හත්තග්ගවත්තෙ චුත්තනයෙනෙව ඉධාපි වෙදිතබ්බං.

නිවෙසනං පවිසන්තෙන සල්ලක්ඛෙනබ්බං ‘‘ඉමිනා පවිසිස්සාමි, ඉමිනා නික්ඛමිස්සාමි’’ති, නාතිසහසා පවිසිතබ්බං, නාතිදුරෙ නාවිවාසන්තො යාතබ්බං, නාතිවිරං යාතබ්බං, නාතිලභුකං නිවත්තිතබ්බං, යිතෙන සල්ලක්ඛෙනබ්බං ‘‘භික්ඛං දාතුකාමා වා අදාතුකාමා වා’’ති. සචෙ කම්මං වා නික්ඛිපති, ආසනා වා වුට්ඨාති, කටච්ඡුං වා පරාමසති, භාජනං වා පරාමසති, යපෙති වා, ‘‘දාතුකාමස්සා’’ති යාතබ්බං. භික්ඛාය දියමානාය වාමෙන හත්ථෙන සඬ්ඝාටිං උච්චාරෙත්වා දක්ඛිණෙන හත්ථෙන පත්තං පණාමෙත්වා උභොහි හත්ථෙහි පත්තං පටිග්ගහෙත්වා භික්ඛා පටිග්ගහෙතබ්බා, ඉත්ථි වා භොතු පුරිසො වා, භික්ඛාදානසමයෙ මුඛං න ඔලොකෙතබ්බං, සල්ලක්ඛෙනබ්බං ‘‘සුපං දාතුකාමා වා අදාතුකාමා වා’’ති. සචෙ කටච්ඡුං වා පරාමසති, භාජනං වා පරාමසති, යපෙති වා, ‘‘දාතුකාමස්සා’’ති යාතබ්බං. භික්ඛාය දිත්තාය සඬ්ඝාටියා පත්තං පටිච්ඡාදෙත්වා සාධුකං අතරමානෙන නිවත්තිතබ්බං.

යො පයම් ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමති, තෙන ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකථලිකං උපනික්ඛිපිතබ්බං, අවක්කාරපාති ධොවිත්වා උපට්ඨාපෙතබ්බා, පාතීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං. යො පච්ඡා ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමති, සචෙ භොති භුත්තාවසෙසො, සචෙ ආකඬ්ඛති, භුඤ්ජිතබ්බං. නො චෙ ආකඬ්ඛති, අප්පහරිතෙ වා ඡඩ්ඛෙතබ්බං, අප්පාණකෙ වා උදකෙ ඔපිලාපෙතබ්බං, තෙන ආසනං උද්ධරිතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකථලිකං පටිසාමෙතබ්බං, අවක්කාරපාති ධොවිත්වා පටිසාමෙතබ්බා, පාතීයං පරිභොජනීයං පටිසාමෙතබ්බං, හත්තග්ගං සම්මජ්ජිතබ්බං. යො පස්සති පාතීයසං වා පරිභොජනීයසං වා වච්චසං වා රිත්තං තුව්ඡං, තෙන උපට්ඨාපෙතබ්බං. සචස්ස භොති අවිසස්භං, හත්ථවිකාරෙන දුතියං ආමන්තෙත්වා හත්ථවිලඬ්ඝකෙන උපට්ඨාපෙතබ්බං, න ච තප්පව්වයා වාචා භින්දිතබ්බාති. ඉදං පිණ්ඩවාරිකවත්තං.

190. ආරඤ්ඤිකවත්තෙ ආරඤ්ඤිකෙන භික්ඛුනා කාලස්සෙව උට්ඨාය පත්තං ථවිකාය පක්ඛිපිත්වා අංසෙ ලග්ගෙත්වා වීචරං ඛන්ධෙ කරිත්වා උපාහනා ආරොහිත්වා දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩං පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානං ථකෙත්වා වසනට්ඨානතො නික්ඛමිතබ්බං. ‘‘ඉදානි ගාමං පවිසිස්සාමා’’ති උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා නිවං කත්වා පප්ඵොටෙත්වා ථවිකාය පක්ඛිපිත්වා අංසෙ ලග්ගෙත්වා තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං ඛන්ධිත්වා සගුණං කත්වා සඬ්ඝාටියො පාරුපිත්වා ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා ධොවිත්වා පත්තං ගහෙත්වා සාධුකං අතරමානෙන ගාමො පවිසිතබ්බො. සුප්පට්ච්ඡන්තෙන අන්තරසරෙ ගන්තබ්බන්තිආදි සබ්බං ගමනවිධානං ඉධාපි හත්තග්ගවත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

නිවෙසනං පවිසන්තෙන සල්ලක්ඛෙනබ්බං ‘‘ඉමිනා පවිසිස්සාමි, ඉමිනා නික්ඛමිස්සාමි’’තිආදි සබ්බං භික්ඛාවාරවිධානං පිණ්ඩවාරිකවත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. ආරඤ්ඤිකෙන භික්ඛුනා පාතීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං. සචෙ භාජනානි නප්පහොන්ති, පාතීයමෙව පරිභොජනීයමපි

කත්වා උපට්ඨාපෙනබ්බං. භාජනං අලහන්තෙන වෙළුනාලිකායපි උපට්ඨාපෙනබ්බං. තම්පි අලහන්තස්ස යථා සමීපෙ උදකආවාටො හොති, එවං කාතබ්බං. අග්ගි උපට්ඨාපෙනබ්බො, අරණිසහිතං උපට්ඨාපෙනබ්බං, අරණිසහිතෙ සති අග්ගි අකාතුම්පි වට්ටති. යථා ව ආරක්ඛකස්ස, එවං කන්තාරජපට්පන්තස්සපි අරණිසහිතං ඉච්ඡිතබ්බං. ගණවාසිනො පන තෙන විනාපි වට්ටති. කත්තරදණ්ඩො උපට්ඨාපෙනබ්බො, නක්ඛන්තපදානි උග්ගහෙතබ්බානි සකලානි වා එකදෙසානි වා, දිසාකුසලෙන හවිතබ්බං. ඉදං ආරක්ඛකවත්තං.

191. සෙනාසනවත්තෙ යස්මිං විහාරෙ විහරති, සවෙ සො විහාරො උක්ඛාපො හොති, සවෙ උස්සහති, සොධෙතබ්බො. විහාරං සොධෙත්තෙන පයමං පත්තවිචරං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, නිසිදනපච්චත්ථරණං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, හිසිබ්බිමොහනං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, මඤ්චො නිවං කත්වා සාධුකං අපට්ඨංසන්තෙන අසඬ්ඨපට්ටෙන්තෙන කවාටපීයං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බො, පීයං නිවං කත්වා සාධුකං අපට්ඨංසන්තෙන අසඬ්ඨපට්ටෙන්තෙන කවාටපීයං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, මඤ්චපට්පාදකා නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බො, බෙළුමල්ලකො නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බො, අපස්සෙනඵලකං නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, භූමත්ථරණං යථාපඤ්ඤත්තං සල්ලක්ඛෙන්වා නිහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සවෙ විහාරෙ සන්තානකං හොති, උල්ලොකා පයමං ඔහාරෙතබ්බං, ආලොකසන්ධිකණ්ණහාගා පමජ්ජිතබ්බො. සවෙ ගෙරුකපරිකම්මකතා හින්ති කණ්ණකිතා හොති, වොළකං තෙමෙන්වා පිළෙන්වා පමජ්ජිතබ්බො. සවෙ කාළවණ්ණකතා භූමි කණ්ණකිතා හොති, වොළකං තෙමෙන්වා පිළෙන්වා පමජ්ජිතබ්බො. සවෙ අකතා හොති භූමි, උදකෙන පරිජ්ඣොසිත්වා පරිජ්ඣොසිත්වා සම්මජ්ජිතබ්බො ‘‘මා විහාරො රජෙන උහඤ්ඤී’’ති, සඬ්ඤාරං විචිනිත්වා එකමන්තං ඡඩ්ඨෙතබ්බං.

න හික්ඛුසාමන්තා සෙනාසනං පජ්ඣොටෙතබ්බං, න විහාරසාමන්තා සෙනාසනං පජ්ඣොටෙතබ්බං, න පානීයසාමන්තා සෙනාසනං පජ්ඣොටෙතබ්බං, න පරිභොජනීයසාමන්තා සෙනාසනං පජ්ඣොටෙතබ්බං, න පට්ඨානෙ අඬ්ගණෙ සෙනාසනං පජ්ඣොටෙතබ්බං, අධොවානෙ සෙනාසනං පජ්ඣොටෙතබ්බං.

භූමත්ථරණං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පජ්ඣොටෙන්වා අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙනබ්බං, මඤ්චපට්පාදකා එකමන්තං ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා අතිහරිත්වා යථායානෙ යපෙනබ්බො, මඤ්චො එකමන්තං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පජ්ඣොටෙන්වා නිවං කත්වා සාධුකං අපට්ඨංසන්තෙන අසඬ්ඨපට්ටෙන්තෙන කවාටපීයං අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙනබ්බො, පීයං එකමන්තං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පජ්ඣොටෙන්වා නිවං කත්වා සාධුකං අපට්ඨංසන්තෙන අසඬ්ඨපට්ටෙන්තෙන කවාටපීයං අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙනබ්බං, හිසිබ්බිමොහනං එකමන්තං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පජ්ඣොටෙන්වා අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙනබ්බං, නිසිදනපච්චත්ථරණං.

ඔතාපෙත්වා පජ්ජොට්ඨත්වා අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බං,
 ඛෙළුමල්ලකො ඵකමන්තං ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා අතිහරිත්වා යථායානෙ
 යපෙතබ්බො, අපස්සෙනඵලකං ඵකමන්තං ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා යථායානෙ
 යපෙතබ්බං. පත්තචීවරං නික්ඛිපිතබ්බං, පත්තං නික්ඛිපන්නෙන ඵකෙන හත්ථෙත
 පත්තං ගහෙත්වා ඵකෙන හත්ථෙත හෙට්ඨාමඤ්ඤං වා හෙට්ඨාපීයං වා පරාමසිත්වා
 පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, න ච අනන්තරහිතාය භූමියා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො.
 චීවරං නික්ඛිපන්නෙන ඵකෙන හත්ථෙත චීවරං ගහෙත්වා ඵකෙන හත්ථෙත
 චීවරවංසං වා චීවරරජ්ජුං වා පමජ්ජිත්වා පාරතො අන්තං, ඔරතො භොගං කත්වා
 චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං.

සචෙ පුරත්ථිමා සරජා වාතා වායන්ති, පුරත්ථිමා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ
 පච්ඡිමා, උත්තරා, දක්ඛිණා සරජා වාතා වායන්ති, දක්ඛිණා වාතපානා ථකෙතබ්බා.
 සචෙ සීතකාලො භොති, දිවා වාතපානා විවරිතබ්බා, රත්තිං ථකෙතබ්බා. සචෙ
 උණ්හකාලො භොති, දිවා වාතපානා ථකෙතබ්බා, රත්තිං විවරිතබ්බා.

සචෙ උක්ඛ්‍යාපං භොති, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො
 සම්මජ්ජිතබ්බො, උපට්ඨානසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, අග්ගිසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා,
 වච්චකුටි සම්මජ්ජිතබ්බා. සචෙ පානීයං න භොති, පානීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං. සචෙ
 පරිභොජනීයං න භොති, පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං. සචෙ ආවමනකුම්භියා
 උදකං න භොති, ආවමනකුම්භියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං.

සචෙ වුඩ්ඛෙත සද්ධිං ඵකච්ඡායෙ විහරති, න වුඩ්ඞං අනාපුච්ඡා උද්දෙසො
 දාතබ්බො, න පරිපුච්ඡා දාතබ්බා, න සජ්ඣායො කාතබ්බො, න ධම්මො
 භාසිතබ්බො, න පදීපො කාතබ්බො, න පදීපො විජ්ඣාපෙතබ්බො, න වාතපානා
 විවරිතබ්බා, න වාතපානා ථකෙතබ්බා. ද්වාරං නාම යස්මා මහාවළඤ්ජං, තස්මා
 තත්ථ ආපුච්ඡනකිව්චං නත්ථි, සෙසානි පන උද්දෙසදානාදීනි ආපුච්ඡිත්වාච
 කාතබ්බානි, දෙවසිකම්පි ආපුච්ඡිතුං වට්ටති. අථාපි ‘‘හන්තෙ, ආපුච්ඡිතමෙව
 භොතු’’ති වුත්තෙ වුඩ්ඞිතරො ‘‘සාඤ්ඤා’’ති සම්පට්ඨිතති, සයමෙව වා ‘‘ත්ථං යථාසුඛං
 විහරාහී’’ති වදති, ඵවම්පි වට්ටති. සභාගස්ස විස්සාසෙනපි වට්ටතියෙව. සචෙ
 වුඩ්ඛෙත සද්ධිං ඵකච්ඡිකමෙ වඩ්ඞිකමති, යෙන වුඩ්ඞියා, තෙන පරිවත්තෙතබ්බං, න
 ච වුඩ්ඞියා සඬ්ඝාටිකණ්ණෙන සට්ඨෙතබ්බො. ඉදං සෙනාසනවත්තං.

192. ජන්තාසරවත්තෙ යො පයමං ජන්තාසරං ගච්ඡති, සචෙ ඡාරිකා උස්සන්තා
 භොති, ඡාරිකා ඡඩ්ඛෙතබ්බා. සචෙ උක්ඛ්‍යාපං භොති, ජන්තාසරං සම්මජ්ජිතබ්බං,
 පරිභණ්ඩං සම්මජ්ජිතබ්බං, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො
 සම්මජ්ජිතබ්බො, ජන්තාසරසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, වුණ්ණං සන්තොතබ්බං, මත්තිකා
 තෙමෙතබ්බා, උදකදොණියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං. ජන්තාසරං පවිසන්නෙන
 මත්තිකාය මුඛං මක්ඛෙත්වා පුරතො ච පච්ඡතො ච පට්ඨිජාදෙත්වා ජන්තාසරං
 පවිසිතබ්බං, න ථෙරෙ හික්ඛු අනුපබ්ජජ නිසීදිතබ්බං, න නවා හික්ඛු ආසනෙන
 පට්ඨාහිතබ්බා. සචෙ උස්සහති, ජන්තාසරෙ ථෙරානං හික්ඛුනං පරිකම්මං කාතබ්බං.

ජන්තාසරා නික්බමන්තෙන ජන්තාසරපීඨං ආදාය පුරතො ව පච්ඡතො ව පටිච්ඡාදෙන්වා ජන්තාසරා නික්බමිතබ්බං. සචෙ උස්සහති, උදකෙපි ටෙරානං භික්ඛූනං පරිකම්මං කාතබ්බං, න ටෙරානං භික්ඛූනං පුරතො නභායිතබ්බං, න උපරිතො නභායිතබ්බං, නභාතෙන උත්තරන්තෙන ඔතරන්තානං මග්ගො දාතබ්බො. යො පච්ඡා ජන්තාසරා නික්බමති, සචෙ ජන්තාසරං චික්ඛල්ලං හොති, ධොවිතබ්බං, මත්තිකාදොණිං ධොවිත්වා ජන්තාසරපීඨං පටිසාමෙත්වා අග්ගිං විජ්ඣාපෙත්වා ද්වාරං ටකෙත්වා පක්කමිතබ්බං. ඉදං ජන්තාසරවත්තං.

193. වච්චකුට්ඨත්තෙ යො වච්චකුට්ඨං ගච්ඡති, ඛහි යිතෙන උක්කාසිතබ්බං, අන්තො නිසින්තෙනපි උක්කාසිතබ්බං, විවරවංසෙ වා විවරරජ්ජයා වා විවරං නික්ඛිපිත්වා සාධුකං අතරමානෙන වච්චකුට්ඨ පවිසිතබ්බා, නාතිසහසා පවිසිතබ්බා, න උඛ්භජිත්වා පවිසිතබ්බා, වච්චපාදුකාය යිතෙන උඛ්භජිතබ්බං, න නිත්ථුනන්තෙන වච්චො කාතබ්බො, න දන්තකට්ඨං බාදන්තෙන වච්චො කාතබ්බො, න බහිද්ධා වච්චදොණිකාය වච්චො කාතබ්බො, න බහිද්ධා පස්සාවදොණිකාය පස්සාවො කාතබ්බො, න පස්සාවදොණිකාය බෙළො කාතබ්බො, ථාලිතෙන වා බරෙන වා ගණ්ඨිකෙන වා කණ්ටකෙන වා සුසිරෙන වා පූතිනා වා කට්ඨෙත න අවලෙඛිතබ්බං, අවලෙඛනකට්ඨං පන අග්ගහෙත්වා පට්ටියස්ස ආපත්ති නත්ථි, න අවලෙඛනකට්ඨං වච්චකුපමිහි පාතෙතබ්බං, වච්චපාදුකාය යිතෙන පටිච්ඡාදෙතබ්බං, නාතිසහසා නික්බමිතබ්බං, න උඛ්භජිත්වා නික්බමිතබ්බං, ආවමනපාදුකාය යිතෙන උඛ්භජිතබ්බං, න වපුච්ඡුකාරකං ආවමෙතබ්බං, න ආවමනසරාවකෙ උදකං සෙසෙතබ්බං. ඉදංඤ්ච සබ්බසාධාරණට්ඨානං සන්ධාය චුත්තං. තත්ථ හි අඤ්ඤ අඤ්ඤ ආගච්ඡන්ති, තස්මා උදකං න සෙසෙතබ්බං. යං පන සඬ්ඝිකෙපි විභාරෙ එකදෙසෙ නිබද්ධගමනත්ථාය කතං යානං හොති පුග්ගලිකට්ඨානං වා, තස්මිං වට්ටති. විරෙවනං පිටිත්වා පුනස්පුනං පවිසන්තස්සපි වට්ටතියෙව. ආවමනපාදුකාය යිතෙන පටිච්ඡාදෙතබ්බං.

සචෙ වච්චකුට්ඨ උභතා හොති ඛහි වච්චමක්ඛිතා, උදකං ආහරිත්වා ධොවිතබ්බා. උදකං අත්ථි, භාජනං නත්ථි, අසන්තං නාම හොති. භාජනං අත්ථි, උදකං නත්ථි, එතම්පි අසන්තං. උභයස්මිං අසති අසන්තමෙව, කට්ඨෙත වා කෙනචි වා පුඤ්ජිත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ අවලෙඛනපිටකො පුරිතො හොති, අවලෙඛනකට්ඨං ඡඩ්ඨෙතබ්බං. සචෙ කච්චරං අත්ථි, වච්චකුට්ඨ සම්මජ්ජිතබ්බා, පරිභණ්ඩං සම්මජ්ජිතබ්බං, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො සම්මජ්ජිතබ්බො. සචෙ ආවමනකුම්භියා උදකං න හොති, ආවමනකුම්භියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං.

“න, භික්ඛවෙ, වච්චං කත්වා සති උදකෙ නාවමෙතබ්බං, යො නාවමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති (චූළව. 373) වචනතො උදකෙ සති උදකකිච්චං අකරොන්තස්ස ආපත්ති. සචෙ උදකං අත්ථි, පටිච්ඡන්තට්ඨානං පන නත්ථි, භාජනෙන නිහරිත්වා ආවමිතබ්බං. භාජනෙ අසති පත්තෙන නිහරිතබ්බං, පත්තෙපි අසති අසන්තං නාම හොති. “ඉදං අතිවිට්ටං, පුරතො අඤ්ඤං උදකං භවිස්සති”ති ගතස්ස උදකං අලහන්තස්සෙව භික්ඛාචාරවෙලා හොති, කට්ඨෙත වා කෙනචි වා

පුඤ්ඡන්වා ගන්තබ්බං, භුඤ්ඡිතුම්පි අනුමොදිතුම්පි වට්ටති. “න, භික්ඛවෙ,
 වච්චකුටියා යථාචුඩ්ඪං වච්චො කාතබ්බො, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්ස.
 අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආගතපටිපාටියා වච්චං කාතු”න්ති (චූළව. 373) වචනතො
 වච්චකුටිං පවිසන්තෙන ආගතපටිපාටියා පවිසිතබ්බං. වච්චකුටියං පස්සාවට්ඨානෙ
 නභානතිත්ථෙති තිසුපි ආගතපටිපාටියෙව පමාණං. ඉදං වච්චකුටිවත්තං.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬගහෙ

උපජ්ඣායාදිවත්තවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

28. චතුපච්චයභාජනීයවිනිච්ඡයකථා

194. චතුපච්චයභාජනන්ති චීවරාදීනං චතුත්තං පච්චයානං භාජනං. තත්ථ
 චීවරභාජනෙ තාව චීවරපටිග්ගාහකො වෙදිතබ්බො, චීවරනිදහකො වෙදිතබ්බො,
 භණ්ඩාගාරිකො වෙදිතබ්බො, භණ්ඩාගාරං වෙදිතබ්බං, චීවරභාජකො වෙදිතබ්බො,
 චීවරභාජනං වෙදිතබ්බං.

තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 340-342) “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඩ්ගෙහි
 සමත්තාගතං භික්ඛුං චීවරපටිග්ගාහකං සම්මන්තිතුං, යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය,
 න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය,
 ගහිතාගහිතඤ්ච ජානෙය්‍යා”ති (මහාව. 342) වචනතො ඉමෙහි පඤ්චහඩ්ගෙහි
 සමත්තාගතො චීවරපටිග්ගාහකො සම්මන්තිතබ්බො. තත්ථ පච්ඡා ආගතානම්පි
 අත්තතො ඤාතකාදීනං පට්ඨමතරං පටිග්ගණ්හන්තො වා එකච්චස්මිං පෙමං
 දස්සෙත්වා ගණ්හන්තො වා ලොභපකතිතාය අත්තතො පරිණාමෙත්තො වා
 ඡන්දාගතිං ගච්ඡති නාම. පට්ඨමතරං ආගතස්සපි කොට්ඨසෙන පච්ඡා ගණ්හන්තො වා
 දුග්ගමනුස්සෙසු අවමඤ්ඤං කත්වා ගණ්හන්තො වා “කිං වො සරෙ
 ය්‍යපනොකාසො නත්ථී, තුම්භාකං සන්තකං ගහෙත්වා ගච්ඡවා”ති එවං සඬ්ඝස්ස
 ලාභන්තරායං කරොන්තො වා දොසාගතිං ගච්ඡති නාම. යො පන මුට්ඨස්සති
 අසම්පජානො, අයං මොහාගතිං ගච්ඡති නාම. පච්ඡා ආගතානම්පි ඉස්සරානං භයෙන
 පට්ඨමතරං පටිග්ගණ්හන්තො වා “චීවරපටිග්ගාහකට්ඨානං නාමෙතං භාරිය”න්ති
 සන්තසන්තො වා භයාගතිං ගච්ඡති නාම. “මයා ඉදඤ්චිදඤ්ච ගහිතං, ඉදඤ්චිදඤ්ච
 න ගහිත”න්ති එවං ජානන්තො ගහිතාගහිතං ජානාති නාම. තස්මා යො
 ඡන්දාගතිආදිවසෙන න ගච්ඡති, ඤාතකඅඤ්ඤාතකඅඩ්ඨදුග්ගතෙසු විසෙසං
 අකත්වා ආගතපටිපාටියා ගණ්හාති, සීලාචාරපටිපත්තියුත්තො හොති සතිමා මෙධාවී
 බහුස්සුතො, සක්කොති දායකානං විස්සට්ඨාය වාචාය පරිමණ්ඩලෙහි
 පදබ්‍යඤ්ජනෙහි අනුමොදනං කරොන්තො පසාදං ජනෙතුං, එවරුපො
 සම්මන්තිතබ්බො.

එවඤ්ච පන සම්මන්තිතබ්බො. පට්ඨමං භික්ඛු යාවිතබ්බො, යාවිත්වා බ්‍යත්තෙන
 භික්ඛුනා පට්ඨලෙන සඬ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

“සුඤ්ඤාන මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඤා, යදි සඬ්ඤාස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඤා ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං විවරපටිග්ගාහකං සම්මන්ත්තෙය්‍ය, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤාන මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඤා, සඬ්ඤා ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං විවරපටිග්ගාහකං සම්මන්ත්තති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො විවරපටිග්ගාහකස්ස සම්මුති, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“සම්මතො සඬ්ඤෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු විවරපටිග්ගාහකො, ඛමති සඬ්ඤස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී”ති (මහාව. 342) –

ඉති ඉමාය කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා අන්තොවිහාරෙ සබ්බසඬ්ඤමජ්ඣෙයි ඛණ්ඩසීමායමිති සම්මන්ත්තිතුං වට්ටති යෙව. එවං සම්මතෙන ච විහාරපච්චන්තෙ වා පධානසරෙ වා න අවිජ්ඣබ්බං. යත්ථ පන ආගතාගතා මනුස්සා සුඛං පස්සන්ති, තාදිසෙ ධුරවිහාරට්ඨානෙ බීජනිං පස්සෙ යථෙත්වා සුනිවත්ථෙන සුපාරුතෙන නිසීදිතබ්බං.

195. විවරනිදහකොපි “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬ්ඤෙහි සමන්ත්තාගතං භික්ඛුං විවරනිදහකං සම්මන්ත්තිතුං, යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, නිහිතානිහිතඤ්ච ජානෙය්‍යා”ති වචනතො පඤ්චඬ්ඤසමන්ත්තාගතො භික්ඛු –

“සුඤ්ඤාන මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඤා, යදි සඬ්ඤාස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඤා ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං විවරනිදහකං සම්මන්ත්තෙය්‍ය, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤාන මෙ හන්තෙ සඬ්ඤා, සඬ්ඤා ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං විවරනිදහකං සම්මන්ත්තති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො විවරනිදහකස්ස සම්මුති, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“සම්මතො සඬ්ඤෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු විවරනිදහකො, ඛමති සඬ්ඤස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී”ති (මහාව. 342) –

ඉති ඉමාය කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා චුත්තනයෙනෙව සම්මන්ත්තිතබ්බො.

196. හණ්ඩාගාරිකොපි “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඬ්ඤෙහි සමන්ත්තාගතං භික්ඛුං හණ්ඩාගාරිකං සම්මන්ත්තිතුං, යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, ගුත්තාගුත්තඤ්ච ජානෙය්‍යා”ති (මහාව. 343) වචනතො පඤ්චඬ්ඤසමන්ත්තාගතො භික්ඛු “සුඤ්ඤාන මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඤා, යදි සඬ්ඤාස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඤා ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං හණ්ඩාගාරිකං සම්මන්ත්තෙය්‍යා”ති ආදිනා (මහාව. 343) නයෙන කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා සම්මන්ත්තිතබ්බො.

එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 343) ව යත්ථ ඡදනාදීසු කොච් දොසො නත්ථී, තං ගුත්තං. යත්ථ පන ඡදනතිණං වා ඡදනිට්ඨකා වා යත්ථ කත්ථවි පතිතා, යෙන ඔවස්සති වා, මුසිකාදීනං වා පවෙසො හොති, හිත්තිආදීසු වා කත්ථවි ඡද්දං හොති, උපචිකා වා උට්ඨහන්ති, තං සබ්බං අගුත්තං නාම. තං සල්ලක්ඛෙත්වා භණ්ඩාගාරිකෙන පටිසඬ්චරිතබ්බං. සීතසමයෙ ද්වාරඤ්ච වාතපානඤ්ච සුපිහිතං කාතබ්බං. සීතෙන හි වීචරානි කණ්ණකිතානි හොන්ති. උණ්භසමයෙ අන්තරන්තරා වාතප්පවෙසනත්ථං විචරිතබ්බං. එවං කරොන්තො හි ගුත්තාගුත්තං ඡානාති නාම.

197. “අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, භණ්ඩාගාරං සම්මන්තිතුං, යං සඬ්ඝො ආකඬ්ඛති විහාරං වා අඬ්ඬයොගං වා පාසාදං වා හම්මියං වා ගුහං වා”ති (මහාව. 343) වචනතො භණ්ඩාගාරං සම්මන්තිත්වා යපෙතබ්බං. එත්ථ ව යො ආරාමමජ්ඣෙ ආරාමිකසාමණෙරාදීහි අවිචිත්තො සබ්බෙසං සමොසරණට්ඨානෙ විහාරො වා අඬ්ඬයොගො වා හොති, සො සම්මන්තිතබ්බො. පච්චන්තසෙනාසනං පන න සම්මන්තිතබ්බං. ඉමං පන භණ්ඩාගාරං ඛණ්ඩසීමං ගන්ත්වා ඛණ්ඩසීමාය නිසින්නෙහි සම්මන්තිතුං න වට්ටති. විහාරමජ්ඣෙයෙව “සුඤ්ඤාමෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං විහාරං භණ්ඩාගාරං සම්මන්තෙය්‍යා”තිආදිනා (මහාව. 343) නයෙන කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා සම්මන්තිතබ්බං.

වීචරපටිග්ගාහකාදීහි පන තීහිපි අත්තනො වත්තං ඡානිතබ්බං. තත්ථ වීචරපටිග්ගාහකෙන තාව යං යං මනුස්සා “කාලචීවර”න්ති වා “අකාලචීවර”න්ති වා “අච්චෙකචීවර”න්ති වා “වස්සිකසාට්ඨික”න්ති වා “නිසීදන”න්ති වා “පච්චත්ථරණ”න්ති වා “මුඛපුඤ්ජනවොළ”න්ති වා දෙන්ති, තං සබ්බං එකරාසිං කත්වා මිස්සෙත්වා න ගණ්හිතබ්බං, විසුං විසුං කත්වාව ගණ්හිත්වා වීචරනිදහකස්ස තථෙව ආචික්ඛිත්වා දාතබ්බං. වීචරනිදහකෙනපි භණ්ඩාගාරිකස්ස දදමානෙන “ඉදං කාලචීවරං...පෙ.... ඉදං මුඛපුඤ්ජනවොළ”න්ති ආචික්ඛිත්වා දාතබ්බං. භණ්ඩාගාරිකෙනපි තථෙව විසුං විසුං සඤ්ඤාණං කත්වා යපෙතබ්බං. තතො සඬ්ඝෙන “කාලචීවරං ආහරා”ති චුත්තෙ කාලචීවරමෙව දාතබ්බං...පෙ.... “මුඛපුඤ්ජනවොළං ආහරා”ති චුත්තෙ තදෙව දාතබ්බං. ඉති භගවතා වීචරපටිග්ගාහකො අනුඤ්ඤාතො, වීචරනිදහකො අනුඤ්ඤාතො, භණ්ඩාගාරිකො අනුඤ්ඤාතො, භණ්ඩාගාරං අනුඤ්ඤාතං, න බාහුලිකතාය, න අසන්තුට්ඨිතාය, අපිච ඛො සඬ්ඝානුග්ගහාය. සථෙ හි ආහට්ඨං ගහෙත්වා හික්ඛු භාජෙය්‍යං, නෙව ආහට්ඨං, න අනාහට්ඨං, න දින්නං, න අදින්නං, න ලද්ධං, න අලද්ධං ඡානෙය්‍යං, ආහට්ඨං ථෙරාසනෙ වා දදෙය්‍යං, ඛණ්ඩාඛණ්ඩං වා ඡින්නිත්වා ගණ්භෙය්‍යං, එවං සති අයුත්තපරිභොගො ව හොති, න ව සබ්බෙසං සඬ්ඝහො කතො හොති. භණ්ඩාගාරෙ පන වීචරං යපෙත්වා උස්සන්තකාලෙ එකෙකස්ස හික්ඛුනො තිචීවරං වා ද්වෙ ද්වෙ වා එකෙකං වා වීචරං දස්සන්ති, ලද්ධාලද්ධං ඡානිස්සන්ති, අලද්ධභාවං ඤත්වා සඬ්ඝහං කාතුං මඤ්ඤිස්සන්ති.

198. විවරභාජකොච්ඡි ‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චභඩ්ඨගෙහි සමන්තාගතං භික්ඛුං විවරභාජකං සම්මන්ත්තිතුං, යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, භාජිතාභාජිතඤ්ච ජානෙය්‍යා’ති (මහාව. 343) වචනතො පඤ්චභඩ්ඨගෙහි සමන්තාගතොයෙව ‘සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං විවරභාජකං සම්මන්ත්තෙය්‍යා’ති(මහාව. 343) ආදිනා නයෙන කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා සම්මන්ත්තිත්වා යපෙනබ්බො.

එත්ථ සභාගානං භික්ඛුනං අපාපුණන්තම්පි මහග්ග්චිවරං දෙන්තො ඡන්දාගතිං ගච්ඡති නාම. අඤ්ඤෙසං වුඩ්ඨන්තරානං පාපුණන්තම්පි මහග්ග්චිවරං අදත්වා අප්පග්ගං දෙන්තො දොසාගතිං ගච්ඡති නාම. මොහමුල්ලො විවරදානවත්තං අජානන්තො මොහාගතිං ගච්ඡති නාම. මුඛරානං නවකානම්පි භයෙන අපාපුණන්තං එව මහග්ග්චිවරං දෙන්තො භයාගතිං ගච්ඡති නාම. යො එවං න ගච්ඡති, සබ්බෙසං තුලාභුතො පමාණභුතො මජ්ඣන්තො, සො සම්මන්ත්තිතබ්බො. තෙනපි විවරං භාජෙන්තෙන පයමං ‘ඉදං ධුලං, ඉදං සණ්ඨං, ඉදං සන්තං, ඉදං තනුකං, ඉදං පරිභුක්තං, ඉදං අපරිභුක්තං, ඉදං දීපතො එත්තකං, පුටුලතො එත්තක’න්ති එවං වත්ථානි විචිතිත්වා ‘ඉදං එත්තකං අග්ගති, ඉදං එත්තක’න්ති එවං අග්ගපරිච්ඡේදං කත්වා සවෙ සබ්බෙසං එකෙකමෙව දසදසඅග්ගන්තකං පාපුණාති, ඉච්චෙනං කුසලං. නො වෙ පාපුණාති, යං නව වා අට්ඨ වා අග්ගති, තං අඤ්ඤෙන එකඅග්ගන්තකෙන ව ද්විඅග්ගන්තකෙන ව සද්ධිං බන්ධිත්වා එතෙන උපායෙන සමෙ පටිච්ඡේදෙ යපෙන්වා කුසො පාතෙතබ්බො. සවෙ එකෙකස්ස දීයමානෙ විවරෙ දිවසො නප්පහොති, දස දස භික්ඛු ගණෙන්වා දස දස විවරපටිච්ඡේදෙ එකතො බන්ධිත්වා භණ්ඩිකං කත්වා එකො විවරපටිච්ඡේදො යපෙනබ්බො. එවං යපිතෙසු විවරපටිච්ඡේදෙසු කුසො පාතෙතබ්බො. තෙහිපි භික්ඛුහි පුන කුසපාතං කත්වා භාජෙන්තබ්බං.

‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සාමණේරානං උපඩ්ඨපට්ඨිසං දාතු’න්ති (මහාව. 343) වචනතො යෙ සාමණේරා අත්තිස්සරා භික්ඛුසඬ්ඝස්ස කත්තබ්බකම්මං න කරොන්ති, උද්දෙසපරිපුච්ඡාසු යුක්තා ආවරියුපජ්ඣායානංයෙව වත්තපට්ඨන්තං කරොන්ති, අඤ්ඤෙසං න කරොන්ති, එතෙසංයෙව උපඩ්ඨභාගො දාතබ්බො. යෙ පන පුරෙහත්තඤ්ච පච්ඡාහත්තඤ්ච භික්ඛුසඬ්ඝස්සෙව කත්තබ්බකිච්චං කරොන්ති, තෙසං සමකො දාතබ්බො. ඉදඤ්ච පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නෙන භණ්ඩාගාරෙ යපිතෙන අකාලච්චරෙනෙව කල්ලිං, කාලච්චරං පන සමකංයෙව දාතබ්බං. තනුප්පාදවස්සාවාසිකං සම්මුඤ්ජන්තිබන්ධනාදි සඬ්ඝස්ස ඵාතිකම්මං කත්වා ගහෙතබ්බං. එතඤ්ඤෙත්ථ සබ්බෙසං වත්තං. භණ්ඩාගාරච්චරෙපි සවෙ සාමණේරා ආගන්ත්වා ‘භන්තෙ, මයං යාගුං පවාම, භත්තං පවාම, බජ්ජකං පවාම, අප්පහරිතං කරොම, දන්තකට්ඨං ආහරාම, රඬ්ගජල්ලිං කප්පියං කත්වා දෙම, කිං අම්භෙහි න කතං නාමා’ති උක්කුට්ඨිං කරොන්ති, සමභාගොව දාතබ්බො. එතංයෙව විරජ්ඣිත්වා කරොන්ති, යෙසඤ්ච කරණභාවො න පඤ්ඤායති, තෙ සන්ධාය වුත්තං ‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සාමණේරානං උපඩ්ඨපට්ඨිසං දාතු’න්ති. කුරුන්දියං.

පන “සවෙ සාමණෙරා ‘කස්මා මයං, හන්තෙ, සඬ්ඝකම්මං න කරොම,
කරිස්සාමා’ති යාවන්ති, සමපට්ඨිසො දාතඛිබ්බො”ති වුත්තං.

සවෙ කොච්ඡි භික්ඛු සකං භාගං ගහෙත්වා සත්ථං ලභිත්වා නදිං වා කන්තාරං වා
උත්තරිත්වා දිසාපක්කම්මකාමො හොති, තස්ස “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
උත්තරන්තස්ස සකං භාගං දාතු”න්ති (මහාව. 343) වචනතො චීවරෙසු
භණ්ඩාගාරතො ඛහි නීහටෙසු සණ්ටිං පහරිත්වා භික්ඛුසඬ්ඝෙ සන්තිපතිතෙ
චීවරභාජකෙන “ඉමස්ස භික්ඛුනො කොට්ඨාසෙන එත්තකෙන භවිතඛිබ්බො”න්ති
තක්කෙත්වා නයග්ගාහෙන සමභාගෙන චීවරං දාතඛිබ්බං. තුලාය තුලිතමිව හි සමසමං
දාතුං න සක්කා, තස්මා උභං වා හොතු අධිකං වා, එවං තක්කෙන නයෙන දින්නං
සුදින්නං. නෙව උභං පුන දාතඛිබ්බං, නාතිරිත්තං පටිග්ගණ්හිතඛිබ්බං. සවෙ දස
භික්ඛු හොන්ති, සාටකාපි දසෙව, තෙසු එකො ද්වාදස අග්ඝති, සෙසා දසග්ඝනකා.
සබ්බෙසු දසග්ඝනකවසෙන කුසෙ පාතිතෙ යස්ස භික්ඛුනො ද්වාදසග්ඝනකො
කුසො පාතිතො, තෙන යත්තකං තස්මිං පට්ඨිසෙ අධිකං, තත්තකං අග්ඝනකං යං
කිඤ්චි අත්තතො සන්තකං කප්පියභණ්ඩං දත්වා සො අතිරෙකභාගො
ගහෙතඛිබ්බො. සවෙ සබ්බෙසං පඤ්ච පඤ්ච වත්ථානි පත්තානි, සෙසානිපි අත්ථී,
එකෙකං පන න පාපුණාති, ඡින්දිත්වා දාතඛිබ්බාති.

ඡින්දන්තෙන ච අඬ්ඬමණ්ඩලාදීනං වා උපාහනත්ථවිකාදීනං වා පහොනකානි
ඛණ්ඩානි කත්වා දාතඛිබ්බාති. හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන චතුරඬ්ඬලචිත්ථාරමිපි
අනුචාතප්පහොනකායාමං ඛණ්ඩං කත්වා දාතුං වට්ටති, අපරිභොගං පන න
කාතඛිබ්බං. සවෙපි එකස්ස භික්ඛුනො කොට්ඨාසෙ එකං වා ද්වෙ වා වත්ථානි
නප්පහොන්ති, තත්ථ අඤ්ඤං සාමණකං පරික්ඛාරං යපෙත්වා යො තෙන තුස්සති,
තස්ස තං භාගං කත්වා පච්ඡා කුසපාතො කාතඛිබ්බො. සවෙ දස දස භික්ඛු ගණෙත්වා
වග්ගං කරොන්තානං එකො වග්ගො න පුරති, අට්ඨ වා නව වා හොන්ති, තෙසං
අට්ඨ වා නව වා කොට්ඨාසා “තුම්හෙ ඉමෙ ගහෙත්වා විසුං භාජෙථා”ති දාතඛිබ්බා.
එවං දත්වා පච්ඡා කුසපාතො කාතඛිබ්බො.

199. ඉදානි “අට්ඨිමා, භික්ඛවෙ, මාතිකා චීවරස්ස උප්පාදාය, සීමාය දෙති,
කතිකාය දෙති, භික්ඛාපඤ්ඤත්තියා දෙති, සඬ්ඝස්ස දෙති, උභතොසඬ්ඝස්ස දෙති,
වස්සංචුට්ඨසඬ්ඝස්ස දෙති, ආදිස්ස දෙති, පුග්ගලස්ස දෙති”ති (මහාව. 379) චීවරානං
පටිලාභබෙත්තදස්සනත්ථං යා තා අට්ඨ මාතිකා වුත්තා, තාසං වසෙන විනිච්ඡයො
වෙදිතඛිබ්බො.

තත්ථ “සීමාය දම්මි”ති එවං සීමං පරාමසිත්වා දෙන්නො සීමාය දෙති නාම. එවං
සීමාය දින්නං යාවතිකා භික්ඛු අන්තොසීමාගතා, තෙහි භාජෙතඛිබ්බං. සීමා ච
නාමෙසා ඛණ්ඩසීමා උපචාරසීමා සමානසංවාසසීමා අවිජ්ජවාසසීමා ලාභසීමා
ගාමසීමා නිගමසීමා නගරසීමා අබ්භන්තරසීමා උදකුක්ඛෙපසීමා ජනපදසීමා
රට්ඨසීමා රජ්ජසීමා දීපසීමා වක්කවාලසීමානි පන්තරසවිධා හොති. තත්ථ ඛණ්ඩසීමා
සීමාකථායං වුත්තාව. උපචාරසීමා නාම පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපෙන,

අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානෙන පරිච්ඡින්නා හොති. අපිච භික්ඛුනං
 ධූවසන්නිපාතට්ඨානතො පරියන්තෙ ධීතභොජනසාලතො වා
 නිබද්ධවසනආවාසතො වා ටාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ද්විත්තං ලෙඩ්ඛුපාතානං
 අන්තො උපචාරසීමාති වෙදිතබ්බා. සා පන ආවාසෙසු වඩ්ඪන්තෙසු වඩ්ඪති,
 පරිභායන්තෙසු පරිභායති. මහාපච්චරියං පන “භික්ඛුසුපි වඩ්ඪන්තෙසු වඩ්ඪති” ති
 වුත්තං. තස්මා සචෙ විහාරෙ සන්නිපතිතභික්ඛුහි සද්ධිං එකාබද්ධා භුත්වා
 යොජනසතම්පි පුරෙත්වා නිසීදන්ති, යොජනසතම්පි උපචාරසීමාව හොති, සබ්බෙසං
 ලාභො පාපුණාති. සමානසංවාසඅවිජ්ජවාසසීමාද්වයම්පි වුත්තමෙව. ලාභසීමා නාම
 නෙව සම්මාසම්බුද්ධෙන අනුඤ්ඤාතා, න ධම්මසඬ්ඛාහකත්ථෙරෙහි යජිතා, අපිච
 බො රාජරාජමහාමත්තා විහාරං කාරෙත්වා ගාචුතං වා අඩ්ඪයොජනං වා යොජනං වා
 සමන්තතො පරිච්ඡින්නදිත්වා “අයං අම්භාකං විහාරස්ස ලාභසීමා” ති නාමලිඛිතකෙ
 ථම්හෙ නිබ්ඤ්ඤිත්වා “යං එත්ථන්තරෙ උප්පජ්ජති, සබ්බං අම්භාකං විහාරස්ස
 දෙමා” ති සීමා යපෙන්නි, අයං ලාභසීමා නාම.
 ගාමනිගමනගරඅබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසීමාපි වුත්තා එව.

ජනපදසීමා නාම කාසිකොසලරට්ඨාදීනං අන්තො බහු ජනපදා හොන්ති, තත්ථ
 එකෙකො ජනපදපරිච්ඡේදො ජනපදසීමා. රට්ඨසීමා නාම
 කාසිකොසලාදිරට්ඨපරිච්ඡේදො. රජ්ජසීමා නාම “වොළභොගො
 කෙරළභොගො” ති එවං එකෙකස්ස රඤ්ඤො ආණාපවත්තිට්ඨානං. දීපසීමා නාම
 සමුද්දන්තෙන පරිච්ඡින්නමහාදීපා ව අන්තරදීපා ව. චක්කවාළසීමා
 චක්කවාළපබ්බතෙනෙව පරිච්ඡින්නා. එවමෙනාසු සීමාසු බණ්ඩසීමාය කෙනචි
 කම්මෙන සන්නිපතිතං සඬ්ඪං දිස්වා “එත්ථෙව සීමාය සඬ්ඪස්ස දෙමි” ති වුත්තෙ
 යාවතිකා භික්ඛු අන්තොබණ්ඩසීමාගතා, තෙහි භාජෙතබ්බං. තෙසංයෙව හි තං
 පාපුණාති, අඤ්ඤෙසං සිමන්තරිකාය වා උපචාරසීමාය වා ධීතානම්පි න පාපුණාති.
 බණ්ඩසීමාය ධීතෙ පන රුක්ඛෙ වා පබ්බතෙ වා ධීතස්ස හෙට්ඨා වා
 පථවිවෙමජ්ඣගතස්ස පාපුණාතියෙව. “ඉමිස්සා උපචාරසීමාය සඬ්ඪස්ස දෙමි” ති
 දිත්තං පන බණ්ඩසීමාසිමන්තරිකාසු ධීතානම්පි පාපුණාති. “සමානසංවාසසීමාය
 දෙමි” ති දිත්තං පන බණ්ඩසීමාසිමන්තරිකාසු ධීතානං න පාපුණාති.
 අවිජ්ජවාසසීමාලාභසීමාසු දිත්තං තාසු සීමාසු අන්තොගතානං පාපුණාති.
 ගාමසීමාදීසු දිත්තං තාසං සීමානං අබ්භන්තරෙ බද්ධසීමාය ධීතානම්පි පාපුණාති.
 අබ්භන්තරසීමාඋදකුක්ඛෙපසීමාසු දිත්තං තත්ථ අන්තොගතානංයෙව පාපුණාති.
 ජනපදරට්ඨරජ්ජදීපචක්කවාළසීමාසුපි ගාමසීමාදීසු වුත්තසදිසොයෙව විනිච්ඡයො.

සචෙ පන ජම්බුදීපෙ ධීතො “තම්බවණ්ණදීපෙ සඬ්ඪස්ස දෙමි” ති වදති,
 තම්බවණ්ණදීපතො එකොපි ආගන්ත්වා සබ්බෙසං ගණ්හිතුං ලහති. සචෙපි තත්ත්ව
 එකො සභාගහික්ඛු සභාගානං භාගං ගණ්හාති, න වාරෙතබ්බො. එවං තාව යො සීමං
 පරාමසිත්වා දෙති, තස්ස දානෙ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. යො පන
 “අසුකසීමාය” ති වත්තුං න ජානාති, කෙවලං “සීමා” ති වචනමත්තමෙව
 ජානන්තො විහාරං ආගන්ත්වා “සීමාය දෙමි” ති වා “සීමට්ඨකසඬ්ඪස්ස දෙමි” ති වා
 හණති, සො පුච්ඡිතබ්බො “සීමා නාම බහුවිධා, කතරසීමං සන්ධාය හණසි” ති. සචෙ

වදනි “අහං ‘අසුකසීමා’ නි න ජානාමි, සීමට්ඨකසඨසො භාජෙත්වා ගණ්හතු” නි,
කතරසීමාය භාජෙතබ්බං? මහාසීවත්ථෙරො කිරාහ “අවිජ්ජවාසසීමායා” නි. තතො
නං ආහංසු “අවිජ්ජවාසසීමා නාම තියොජනාපි හොති, එවං සන්තෙ තියොජනෙ
ධීතා ලාහං ගණ්හිස්සන්ති, තියොජනෙ යත්වා ආගන්තුකවත්තං පුරෙත්වා ආරාමං
පවිසිතබ්බං හවිස්සති, ගමිකො තියොජනං ගන්ත්වා සෙනාසනං ආපුච්ඡිස්සති,
නිස්සයජ්ජට්ඨන්තස්ස තියොජනාතික්කමෙ නිස්සයො පටිජ්ජස්සමිහිස්සති,
පාරිවාසිකෙන තියොජනං අතික්කමිත්වා අරුණං උට්ඨපෙතබ්බං හවිස්සති,
භික්ඛුනියා තියොජනෙ යත්වා ආරාමජ්ජවෙසනං ආපුච්ඡිතබ්බං හවිස්සති,
සබ්බමපෙන උපවාරසීමාපරිච්ඡෙදවසෙනෙව කාතුං වට්ටති, තස්මා උපවාරසීමාය
භාජෙතබ්බං” න්ති.

200. කතිකාය දෙතීති එත්ථ පන කතිකා නාම සමානලාභකතිකා. තත්‍රෙවං
කතිකා කාතබ්බා, එකස්මිං විහාරෙ සන්තිපතිතෙහි භික්ඛුහි යං විහාරං
සඨගණ්හිතුකාමා සමානලාහං කාතුං ඉච්ඡන්ති, තස්ස නාමං ගහෙත්වා “අසුකො
නාම විහාරො පොරාණකො” නි වා “බුද්ධාධිවුත්ථො” නි වා “අජ්ජලාහො” නි වා ය
කිඤ්චි කාරණං වත්වා “තං විහාරං ඉමිනා විහාරෙන සද්ධිං එකලාහං කාතුං
සඨස්ස රුච්චති” නි තික්ඛන්තුං සාවෙතබ්බං. එත්තාවතා තස්මිං විහාරෙ
නිසින්තොපි ඉධ නිසින්තොව හොති. තස්මිං විහාරෙපි සඨසෙන එවමෙව කාතබ්බං.
එත්තාවතා ඉධ නිසින්තොපි තස්මිං නිසින්තොව හොති. එකස්මිං විහාරෙ ලාහෙ
භාජියමානෙ ඉතරස්මිං ධීතස්ස භාගං ගහෙතුං වට්ටති. එවං එකෙන විහාරෙන සද්ධිං
බහුපි ආවාසා එකලාහා කාතබ්බා. එවඤ්ච කතෙ එකස්මිං ආවාසෙ දින්තෙ
සබ්බත්ථ දින්තං හොති.

201. භික්ඛාපඤ්ඤත්ති නාම අත්තනො පරිච්චාගපඤ්ඤාපනට්ඨානං, යත්ථ
සඨස්ස ධූවකාරා කරියන්ති. එත්ථ ව යස්මිං විහාරෙ ඉමස්ස චීවරදායකස්ස
සන්තකං සඨස්ස පාකවට්ටං වා වත්තති, යස්මිං විහාරෙ භික්ඛු අත්තනො භාරං
කත්වා සදා ගෙහෙ භාජෙති, යත්ථ වා තෙන ආවාසො කාරිතො, සලාකහත්තාදීනි
වා නිබද්ධානි, ඉමෙ ධූවකාරා නාම. යෙන පන සකලොපි විහාරො පතිට්ඨාපිතො,
තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි, තස්මා සවෙ සො “යත්ථ මය්හං ධූවකාරා කරියන්ති,
තත්ථ දමමි” නි වා “තත්ථ දෙථා” නි වා හණති, බහුසු වෙපි යානෙසු ධූවකාරා
හොන්ති, සබ්බත්ථ දින්තමෙව හොති. සවෙ පන එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛු බහුතරා
හොන්ති, තෙහි වත්තබ්බං “තුම්හාකං ධූවකාරෙ එකත්ථ භික්ඛු බහු, එකත්ථ
අජ්ජකා” නි. සවෙ “භික්ඛුගණනාය ගණ්හටා” නි හණති, තථා භාජෙත්වා ගණ්හිතුං
වට්ටති. එත්ථ ව වත්ථහෙසජ්ජාදි අජ්ජකම්පි සුබ්බෙන භාජියති. යදි පන මඤ්චො වා
පීයං වා එකමෙව හොති, තං පුච්ඡිත්වා යස්ස විහාරස්ස, එකවිහාරෙපි වා යස්ස
සෙනාසනස්ස සො විවාරෙති, තත්ථ දාතබ්බං. සවෙපි “අසුකභික්ඛු ගණ්හතු” නි
වදනි, වට්ටති. අථ “මය්හං ධූවකාරෙ දෙථා” නි වත්වා අවිචාරෙත්වා ගච්ඡති,
සඨස්සපි විවාරෙතුං වට්ටති. එවං පන විවාරෙතබ්බං, “සඨස්සත්ථෙරස්ස
වසනට්ඨානෙ දෙථා” නි වත්තබ්බං. සවෙ තත්ථ සෙනාසනං පරිපුණ්ණං හොති,

යත්ථ නප්පහොති, තත්ථ දාතබ්බං. සචෙ එකො හික්ඛු “මය්හං වසනට්ඨානෙ සෙනාසනපරිභොගහණ්ඩං නත්ථී”ති වදති, තත්ථ දාතබ්බං.

202. සඬ්ඝස්ස දෙතීති එත්ථ පන සචෙ විහාරං පවිසිත්වා “ඉමානි විවරානි සඬ්ඝස්ස දම්මී”ති දෙති, උපචාරසීමාය යීතෙන සඬ්ඝෙන සණ්ඨං පහරිත්වා කාලං සොසෙත්වා භාෂෙතබ්බානි, සීමට්ඨකස්ස අසම්පත්තස්සපි භාගං ගණ්හන්තො න වාරොතබ්බො. විහාරො මහා හොති, ථෙරාසනතො පට්ඨාය වත්ථෙසු දීයමානෙසු අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, “හන්තෙ, වීසතිවස්සානං දීයති, තුම්භාකං යීතිකා අතික්කන්තා”ති න වත්තබ්බා, යීතිකං යථෙත්වා තෙසං දත්වා පච්ඡා යීතිභාය දාතබ්බං. “අසුකවිහාරෙ කිර ඛු වීවරං උප්පන්ත”න්ති සුත්වා යොජනන්තරිකවිහාරතොපි හික්ඛු ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං යීතට්ඨානතො පට්ඨාය දාතබ්බං, අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං අන්තෙවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු දාතබ්බමෙව. “ඛච්ඡිඋපචාරසීමාය යීතානං දෙථා”ති වදන්ති, න දාතබ්බං. සචෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තතො විහාරද්වාරෙ වා අත්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිකා නාම සීමා හොති, තස්මා දාතබ්බං. සඬ්ඝනවකස්ස දින්තෙපි පච්ඡා ආගතානං දාතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්භෙ ආගතානං පට්ඨමාගො න පාපුණාති, දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන දාතබ්බං.

එකස්මිං විහාරෙ දස හික්ඛු හොන්ති, දස වත්ථානි “සඬ්ඝස්ස දෙමා”ති දෙන්ති, පාටෙක්කං භාෂෙතබ්බානි. සචෙ “සබ්බානෙව අම්භාකං පාපුණන්ති”ති ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, දුප්පාපිතානි චෙව දුග්ගහිතානි ච, ගතගතට්ඨානෙ සඬ්ඝිකානෙව හොන්ති. එකං පන උද්ධරිත්වා “ඉදං තුම්භාකං පාපුණාති”ති සඬ්ඝත්ථෙරස්ස පාපෙත්වා “සෙසානි අම්භාකං පාපුණන්ති”ති ගහෙතුං වට්ටති. එකමෙව වත්ථං “සඬ්ඝස්ස දෙමා”ති ආහරන්ති, අභාෂෙත්වා ච “අම්භාකං පාපුණාති”ති ගණ්හන්ති, දුප්පාපිතඤ්චෙව දුග්ගහිතඤ්ච. සත්ථකෙන වා හලිද්දිආදිනා වා ලෙඛං කත්වා එකකොට්ඨාසං “ඉදං යානං තුම්භාකං පාපුණාති”ති සඬ්ඝත්ථෙරස්ස පාපෙත්වා “සෙසං අම්භාකං පාපුණාති”ති ගහෙතුං වට්ටති. යං පන වත්ථස්සෙව පුප්ඵං වා වලී වා, තෙන පරිච්ඡෙදං කාතුං න වට්ටති. සචෙ එකං තන්තං උද්ධරිත්වා “ඉදං යානං තුම්භාකං පාපුණාති”ති ථෙරස්ස දත්වා “සෙසං අම්භාකං පාපුණාති”ති ගණ්හන්ති, වට්ටති. ඛණ්ඩං ඛණ්ඩං ඡින්දිත්වා භාජියමානං වට්ටතියෙව.

එකහික්ඛුකෙ විහාරෙ සඬ්ඝස්ස වීවරෙසු උප්පන්තෙසු සචෙ පුබ්බෙ චුත්තනායෙනෙව සො හික්ඛු “සබ්බානි මය්හං පාපුණන්ති”ති ගණ්හාති, සුග්ගහිතානි, යීතිකා පන න තිට්ඨති. සචෙ එකෙකං උද්ධරිත්වා “ඉදං මය්හං පාපුණාති”ති ගණ්හාති, යීතිකා තිට්ඨති. තත්ථ අට්ඨිතාය යීතිකාය පුන අඤ්ඤස්මිං වීවරෙ උප්පන්තෙ සචෙ එකො හික්ඛු ආගච්ඡති, මජ්ඣෙ ඡින්දිත්වා ද්විහිපි ගහෙතබ්බං. යීතාය යීතිකාය පුන අඤ්ඤස්මිං වීවරෙ උප්පන්තෙ සචෙ නවකතරො ආගච්ඡති, යීතිකා හෙට්ඨා ඔරොහති. සචෙ වුඩ්ඪිකරො ආගච්ඡති, යීතිකා උද්ධං ආරොහති. අථ අඤ්ඤො නත්ථී, පුන අත්තතො පාපෙත්වා ගහෙතබ්බං. “සඬ්ඝස්ස

දෙමා” ති වා “හික්බුසඬසස්ස දෙමා” ති වා යෙන කෙනවි ආකාරෙන සඬසං ආමසින්වා දින්තං පන පංසුකුලිකානං න වට්ටති “ගහපතිවිවරං පටික්ඛිපාමි, පංසුකුලිකඬගං සමාදියාමි” ති චුත්තත්තා, න පන අකප්පියත්තා. හික්බුසඬසෙන අපලොකෙන්වා දින්තමිපි න ගහෙනබ්බං. යං පන හික්බු අත්තනො සන්තකං දෙනි, තං හික්බුදත්තියං නාම වට්ටති, පංසුකුලං පන න හොති. එවං සන්තෙපි ධුතඬගං න හිජ්ජති. “හික්බුනං දෙම, ථෙරානං දෙමා” ති චුත්තෙ පන පංසුකුලිකානමිපි වට්ටති, “ඉදං වත්ථං සඬසස්ස දෙම, ඉමිනා උපාහනත්ථවිකපත්තත්ථවිකආයොගඅංසබද්ධකාදීනි කරොන්තු” ති දින්තමිපි වට්ටති. පත්තත්ථවිකාදීනං අත්ථාය දින්තානි බහුනිපි හොන්ති, විවරත්ථායපි පහොන්ති, තතො විවරං කත්වා පාරුපිතුං වට්ටති. සථෙ පන සඬසො භාජිතාතිරිත්තානි වත්ථානි ඡින්දිත්වා උපාහනත්ථවිකාදීනං අත්ථාය භාජෙති, තතො ගහෙතුං න වට්ටති. සාමිකෙහි විචාරිතමෙව හි වට්ටති, න ඉතරං. පංසුකුලිකං “සඬසස්ස ධම්මකරණපටාදීනං අත්ථාය දෙමා” ති චුත්තෙපි ගහෙතුං වට්ටති, පරික්ඛාරො නාම පංසුකුලිකානමිපි ඉවජිතබ්බො. යං තත්ථ අතිරෙකං හොති, තං විවරෙපි උපනෙතුං වට්ටති. සුත්තං සඬසස්ස දෙන්ති, පංසුකුලිකෙහිපි ගහෙනබ්බං. අයං තාව විහාරං පටිසින්වා “ඉමානි විවරානි සඬසස්ස දම්මි” ති දින්තෙසු විනිච්ඡයො. සථෙ පන බහිඋපචාරසීමාය අද්ධානමග්ගප්පිපන්තෙ හික්බු දිස්වා “සඬසස්ස දම්මි” ති සඬසත්ථෙරස්ස වා සඬසනවකස්ස වා ආරොථෙති, සථෙපි යොජනං ඵරිත්වා පරිසා යිතා හොති, එකාබද්ධා ථෙ, සබ්බෙසං පාපුණාති. යෙ පන ද්වාදසහි හත්ථෙහි පරිසං අසම්පත්තා, තෙසං න පාපුණාති.

203. උභතොසඬසස්ස දෙනිති එත්ථ “උභතොසඬසස්ස දම්මි” ති චුත්තෙපි “ද්විධා සඬසස්ස දම්මි” ති, “ද්වින්තං සඬසානං දම්මි” ති, “හික්බුසඬසස්ස ව හික්බුනිසඬසස්ස ව දම්මි” ති චුත්තෙපි උභතොසඬසස්ස දින්තමෙව හොති. තත්ථ සථෙ බහුකාපි හික්බු හොන්ති, එකා හික්බුනි හොති, උපඬඬං දාතබ්බං, ද්වෙ භාගෙ සමෙ කත්වා එකො භාගො දාතබ්බොති අත්ථො. සථෙ බහුකාපි හික්බුනියො හොන්ති, එකො හික්බු හොති, උපඬඬං දාතබ්බං. “උභතොසඬසස්ස ව තුය්හඤ්ච දම්මි” ති චුත්තෙ සථෙ දස දස හික්බු ව හික්බුනියො ව හොන්ති, එකවිසති පටිච්ඡෙ කත්වා එකො පුග්ගලස්ස දාතබ්බො, දස හික්බුසඬසස්ස, දස හික්බුනිසඬසස්ස. යෙන පුග්ගලිකො ලද්ධො, සො සඬසතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන ගහෙතුං ලහති. කස්මා? උභතොසඬසග්ගහණෙන ගහිත්තා. “උභතොසඬසස්ස ව චෙතියස්ස ව දම්මි” ති චුත්තෙපි එසෙව නයො. ඉධ පන චෙතියස්ස සඬසතො පාපුණනකොට්ඨාසො නාම නත්ථි, එකපුග්ගලස්ස පත්තකොට්ඨාසසමොව කොට්ඨාසො හොති. “උභතොසඬසස්ස ව තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස වා” ති චුත්තෙ පන ද්වාච්ඡති කොට්ඨාසෙ කත්වා දස හික්බුනං, දස හික්බුනිනං, එකො පුග්ගලස්ස, එකො චෙතියස්ස දාතබ්බො. තත්ථ පුග්ගලො සඬසතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන ගහෙතුං ලහති, චෙතියස්ස එකොයෙව.

“හික්බුසඬසස්ස ව හික්බුනිනඤ්ච දම්මි” ති චුත්තෙ පන න මජ්ඣෙ හින්දිත්වා දාතබ්බං, හික්බු ව හික්බුනියො ව ගණෙත්වා දාතබ්බං. “හික්බුසඬසස්ස ව

හික්බුනිනඤ්ච තුය්හඤ්චා” ති වුත්තෙ පන පුග්ගලො විසුං න ලභති,
 පාපුණනට්ඨානතො එකමෙව ලභති. කස්මා? හික්බුසඬ්ඝග්ගහණෙන ගහිතත්තා.
 “හික්බුසඬ්ඝස්ස ව හික්බුනිනඤ්ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස වා” ති වුත්තෙපි චෙතියස්ස
 එකපුග්ගලපට්ඨිසො ලබ්භති, පුග්ගලස්ස විසුං න ලබ්භති, තස්මා එකං චෙතියස්ස
 දත්වා අවසෙසං හික්බු ව හික්බුනියො ව ගණෙත්වා භාජෙතබ්බං.

“හික්බුනඤ්ච හික්බුනිනඤ්ච දම්මී” ති වුත්තෙපි මජ්ඣෙ භිත්තීත්වා න දාතබ්බං,
 පුග්ගලගණනාය එව විහජිතබ්බං. “හික්බුනඤ්ච හික්බුනිනඤ්ච තුය්හඤ්ච,
 හික්බුනඤ්ච හික්බුනිනඤ්ච චෙතියස්ස ව, හික්බුනඤ්ච හික්බුනිනඤ්ච තුය්හඤ්ච
 චෙතියස්ස වා” ති එවං වුත්තෙපි චෙතියස්ස එකපට්ඨිසො ලබ්භති, පුග්ගලස්ස විසුං
 නත්ථී, හික්බු ව හික්බුනියො ව ගණෙත්වා එව භාජෙතබ්බං. යථා ව හික්බුසඬ්ඝං
 ආදිං කත්වා නයො නීතො, එවං හික්බුනිසඬ්ඝං ආදිං කත්වාපි නෙතබ්බො.

“හික්බුසඬ්ඝස්ස ව තුය්හඤ්චා” ති වුත්තෙ පුග්ගලස්ස විසුං න ලබ්භති,
 වස්සග්ගෙනෙව ගහෙතබ්බං. “හික්බුසඬ්ඝස්ස ව චෙතියස්ස වා” ති වුත්තෙ පන
 චෙතියස්ස විසුං පට්ඨිසො ලබ්භති. “හික්බුසඬ්ඝස්ස ව තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස වා” ති
 වුත්තෙපි චෙතියස්සෙව විසුං ලබ්භති, න පුග්ගලස්ස. “හික්බුනඤ්ච තුය්හඤ්චා” ති
 වුත්තෙපි විසුං න ලබ්භති, “හික්බුනඤ්ච චෙතියස්ස වා” ති වුත්තෙ පන චෙතියස්ස
 ලබ්භති. “හික්බුනඤ්ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස වා” ති වුත්තෙපි චෙතියස්සෙව විසුං
 ලබ්භති, න පුග්ගලස්ස. හික්බුනිසඬ්ඝං ආදිං කත්වාපි එවමෙව යොජෙතබ්බං.

පුබ්බෙ බුද්ධජපමුඛස්ස උභතොසඬ්ඝස්ස දානං දෙන්ති, හගවා මජ්ඣෙ නිසීදති,
 දක්ඛිණතො හික්බු, වාමතො හික්බුනියො නිසීදන්ති, හගවා උභින්නං
 සඬ්ඝත්ථෙරො, තදා හගවා අත්තනා ලද්ධපච්චයෙ අත්තනාපි පරිභුඤ්ජති,
 හික්බුනම්පි දාපෙති. එතරහි පන පණ්ඩිතමනුස්සා සධාතුකං පටිමං වා චෙතියං වා
 යපෙත්වා බුද්ධජපමුඛස්ස උභතොසඬ්ඝස්ස දානං දෙන්ති, පටිමාය වා චෙතියස්ස වා
 පුරතො ආධාරකෙ පත්තං යපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා “බුද්ධානං දෙමා” ති,
 තත්ථ පයමං බාදනීයභොජනීයං දෙන්ති, විහාරං වා ආහරිත්වා “ඉදං චෙතියස්ස
 දෙමා” ති පිණ්ඩපාතඤ්ච මාලාගන්ධාදීනි ව දෙන්ති, තත්ථ කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති?
 මාලාගන්ධාදීනි තාව චෙතියෙ ආරොපෙතබ්බානි, වත්ථෙහි පටාකා, තෙලෙන පදීපා
 කාතබ්බා. පිණ්ඩපාතමුදුළාණිතාදීනි පන යො නිබද්ධචෙතියජග්ගකො භොති
 පබ්බජිතො වා ගහට්ඨො වා, තස්ස දාතබ්බානි. නිබද්ධජග්ගකෙ අසති ආහට්ඨත්තං
 යපෙත්වා වත්තං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, උපකට්ඨෙ කාලෙ භුඤ්ජිත්වා පච්ඡාපි
 වත්තං කාතුං වට්ටතියෙව. මාලාගන්ධාදීසු ව යං කිඤ්චි “ඉදං හරිත්වා චෙතියෙ පූජං
 කරොමා” ති වුත්තෙ දුරම්පි හරිත්වා පූජෙතබ්බං, “හික්බුසඬ්ඝස්ස හරා” ති වුත්තෙපි
 හරිතබ්බං. සථෙ පන “අහං පිණ්ඩාය වරාමි, ආසනසාලාය හික්බු අත්ථී, තෙ
 හරිස්සන්ති” ති වුත්තෙ “හත්තෙ, තුය්හමෙව දම්මී” ති වදති, භුඤ්ජිතුං වට්ටති. අථ
 පන “හික්බුසඬ්ඝස්ස දස්සාමී” ති හරන්තස්ස ගච්ඡතො අත්තරාව කාලො
 උපකට්ඨො භොති, අත්තතො පාපෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති.

204. වස්සංචුට්ඨසඬ්ඨස්ස දෙතීති එත්ථ පන සචෙ විහාරං පච්ඡිත්වා “ඉමානි විවරානි වස්සංචුට්ඨසඬ්ඨස්ස දම්මී”ති දෙති, යත්තකා භික්ඛු තස්මිං ආවාසෙ වස්සච්ඡෙදං අකත්වා පුරිමවස්සංචුට්ඨා, තෙහි භාජෙතඛිඛං, අඤ්ඤෙසං න පාපුණාති. දිසාපක්කත්තස්සපි සති ගාහකෙ යාව කථිතස්සුඛිහාරා දාතඛිඛං. “අනත්ථනෙ පන කථිතෙ අත්තොහෙමන්තෙ එවඤ්ච වත්වා දින්නං පච්ඡිමවස්සංචුට්ඨානම්පි පාපුණාති”ති ලක්ඛණඤ්ඤා වදන්ති. අට්ඨකථාසු පනෙතං න විවාරිතං. සචෙ පන ඛනිඋපවාරසීමායං යීතො “වස්සංචුට්ඨසඬ්ඨස්ස දම්මී”ති වදති, සම්පත්තානං සඛ්ඛෙසං පාපුණාති. අථ “අසුකච්ඡාරෙ වස්සංචුට්ඨසඬ්ඨස්සා”ති වදති, තත්‍ර වස්සංචුට්ඨානමෙව යාව කථිතස්සුඛිහාරා පාපුණාති. සචෙ පන ගිම්හානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය එවං වදති, තත්‍ර සම්මුඛිභූතානං සඛ්ඛෙසං පාපුණාති. කස්මා? පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නත්තා. අත්තොවස්සෙයෙව “වස්සං වසන්තානං දම්මී”ති චුත්තෙ ඡින්නවස්සා න ලහන්ති, වස්සං වසන්තාව ලහන්ති. විවරමාසෙ පන “වස්සං වසන්තානං දම්මී”ති චුත්තෙ පච්ඡිමිකාය වස්සුපගතානංයෙව පාපුණාති, පුරිමිකාය වස්සුපගතානඤ්ච ඡින්නවස්සානඤ්ච න පාපුණාති.

විවරමාසතො පට්ඨාය යාව හෙමන්තස්ස පච්ඡිමො දිවසො, තාව “වස්සාචාසිකං දෙමා”ති චුත්තෙ කථිතං අත්ථනං වා හොතු අනත්ථනං වා, අතීතවස්සංචුට්ඨානමෙව පාපුණාති. ගිම්හානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය චුත්තෙ පන මාතිකා ආරොපෙතඛිඛා “අතීතපස්සාචාසස්ස පඤ්ච මාසා අතීක්කත්තා, අනාගතො වාතුමාසචිවයෙන භවිස්සති, කතරවස්සාචාසස්ස දෙසී”ති. සචෙ “අතීතවස්සංචුට්ඨානං දම්මී”ති වදති, තං අත්තොවස්සංචුට්ඨානමෙව පාපුණාති, දිසාපක්කත්තානම්පි සභාගා ගණ්හිතුං ලහන්ති. සචෙ “අනාගතෙ වස්සාචාසිකං දම්මී”ති වදති, තං යපෙත්වා වස්සුපනායිකදිවසෙ ගහෙතඛිඛං. අථ “අගුත්තො විහාරො, වොරහයං අත්ථී, න සක්කා යපෙතුං ගණ්හිත්වා වා ආභිණ්ඩිතු”න්ති චුත්තෙ “සම්පත්තානං දම්මී”ති වදති, භාජෙත්වා ගහෙතඛිඛං. සචෙ වදති “ඉතො මෙ, හන්තෙ, තතියෙ වස්සෙ වස්සාචාසිකං න දින්නං, තං දම්මී”ති, තස්මිං අත්තොවස්සෙ චුට්ඨහික්ඛුතං පාපුණාති. සචෙ තෙ දිසා පක්කත්තා, අඤ්ඤො විස්සාසිකො ගණ්හාති, දාතඛිඛං. අට්ඨකොයෙව අවසිට්ඨො, සෙසා කාලකතා, සඛ්ඛං එකස්සෙව පාපුණාති. සචෙ එකොපි නත්ථී, සඬ්ඨිකං හොති, සම්මුඛිභූතෙහි භාජෙතඛිඛං.

205. ආදිස්ස දෙතීති එත්ථ පන යාගුයා වා හත්තෙ වා ඛාදතියෙ වා විවරෙ වා සෙනාසනෙ වා හෙසජ්ජෙ වා ආදිසිත්වා පරිච්ඡින්නිත්වා දෙන්නො ආදිස්ස දෙති නාම. තත්‍රායං විනිච්ඡයො – භික්ඛු අප්පන්නාය වා ස්වානනාය වා යාගුයා නිමන්තෙත්වා තෙසං සරං පට්ටිඨානං යාගුං දෙති, යාගුං දත්වා පීතාය යාගුයා “ඉමානි විවරානි යෙහි මය්හං යාගු පීතා, තෙසං දම්මී”ති දෙති, යෙහි නිමන්තිතෙහි යාගු පීතා, තෙසංයෙව පාපුණාති. යෙහි පන භික්ඛාචාරවත්තෙන සරද්වාරෙන ගච්ඡන්තෙහි වා සරං පට්ටිඨෙහි වා යාගු ලද්ධා, යෙසං වා ආසනසාලතො පත්තං ආහරිත්වා මනුස්සෙහි නීතා, යෙසං වා ටෙරෙහි පෙසිතා, තෙසං න පාපුණාති. සචෙ පන නිමන්තිහික්ඛුහි සද්ධිං අඤ්ඤෙපි ඛහු ආගන්ත්වා අත්තොගෙහඤ්ච

බහිගෙහඤ්ච පුරෙත්වා නිසින්නා, දායකො ව එවං වදති “නිමන්තිතා වා භොන්තු අනිමන්තිතා වා, යෙසං මයා යාගු දින්නා, සබ්බෙසං ඉමානි වත්ථානි භොන්තු”ති, සබ්බෙසං පාපුණාති. යෙහි පන ථෙරානං හත්ථතො යාගු ලද්ධා, තෙසං න පාපුණාති. අථ සො “යෙහි මය්හං යාගු පීතා, සබ්බෙසං භොතු”ති වදති, සබ්බෙසං පාපුණාති. හත්තබ්බාදනියෙසුපි එසෙව නයො. චීවරෙ පන පුබ්බෙපි තෙන වස්සං වාසෙත්වා භික්ඛූනං චීවරං දින්නපුබ්බං භොති, සො චෙ භික්ඛු භොජෙත්වා වදති “යෙසං මයා පුබ්බෙ චීවරං දින්නං, තෙසංයෙව ඉමං චීවරං වා සුත්තං වා සප්පිමධුචාණිකාදීනි වා භොන්තු”ති, සබ්බං තෙසංයෙව පාපුණාති. සෙනාසනෙපි “යො මයා කාරිතෙ විහාරෙ වා පරිවෙණෙ වා වසති, තස්සිදං භොතු”ති චූත්තෙ තස්සෙව භොති. හෙසප්පෙපි “මයං කාලෙන කාලං ථෙරානං සප්පිආදීනි හෙසප්පානි දෙම, යෙහි තානි ලද්ධානි, තෙසංයෙවිදං භොතු”ති චූත්තෙ තෙසංයෙව භොති.

206. පුග්ගලස්ස දෙතීති එත්ථ පන “ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මී”ති එවං පරම්මුඛා වා, පාදමුලෙ යපෙත්වා “ඉදං, හත්තෙ, තුම්භාකං දම්මී”ති එවං සම්මුඛා වා දෙති, තං තස්සෙව භොති. සචෙ පන “ඉදං තුම්භාකඤ්ච තුම්භාකං අන්තෙවාසිකානඤ්ච දම්මී”ති එවං වදති, ථෙරස්ස ච අන්තෙවාසිකානඤ්ච පාපුණාති. උද්දෙසං ගහෙතුං ආගතො ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො ච අත්ථී, තස්සපි පාපුණාති. “තුම්භෙහි සද්ධිං නිබ්බද්ධාරිකභික්ඛූනං දම්මී”ති චූත්තෙ උද්දෙසන්තෙවාසිකානං වත්තං කත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනි ගහෙත්වා චීවරන්තානං සබ්බෙසං පාපුණාති. අයං “පුග්ගලස්ස දෙතී”ති ඉමස්මිං පදෙ විනිච්ඡයො.

සචෙ කොචි භික්ඛු එකොව වස්සං වසති, තත්ථ මනුස්සා “සඬ්ඝස්ස දෙමා”ති චීවරානි දෙන්ති, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති? “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තස්සෙව තානි චීවරානි යාව කථිනස්ස උබ්භාරා”ති (මහාව. 363) වචනතො සචෙ (මහාව. අට්ඨ. 363) ගණපුරකෙ භික්ඛු ලභිත්වා කථිතං අත්ථතං භොති, පඤ්ච මාසෙ, නො චෙ අත්ථතං භොති, එකං චීවරමාසං අඤ්ඤත්ථ ගහෙත්වා නිතානිපි තස්සෙව තානි චීවරානි, න තෙසං අඤ්ඤො කොචි ඉස්සරො. යං යඤ්චි “සඬ්ඝස්ස දෙමා”ති වා “සඬ්ඝං උද්දිස්ස දෙමා”ති වා “වස්සංවුට්ඨසඬ්ඝස්ස දෙමා”ති වා “වස්සාවාසිකං දෙමා”ති වා දෙන්ති, සචෙපි මතකචීවරං අවිහජිත්වා තං විහාරං පටිසති, තං සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො භොති. යම්පි සො වස්සාවාසත්ථාය වඩ්ඪී. පයොජෙත්වා යපිතඋපනික්ඛෙපතො වා තනුප්පාදතො වා වස්සාවාසිකං ගණ්භාති, සබ්බං සුග්ගහිතමෙව භොති. ඉදඤ්ඤෙත්ථ ලක්ඛණං – යෙන තෙනාකාරෙන සඬ්ඝස්ස උප්පන්නවත්ථං අත්ථතකථිනස්ස පඤ්ච මාසෙ, අනත්ථතකථිනස්ස එකං චීවරමාසං පාපුණාති. සචෙ පන කොචි භික්ඛු වස්සානතො අඤ්ඤස්මිං උතුකාලෙ එකකො වසති, තත්ථ මනුස්සා “සඬ්ඝස්ස දෙමා”ති චීවරානි දෙන්ති, තෙන භික්ඛුනා අධිට්ඨාතබ්බං “මය්හිමානි චීවරානි”ති. අධිට්ඨහන්තෙන පන වත්තං ජාතිතබ්බං. තෙන හි භික්ඛුනා සණ්ඨං වා පහරිත්වා කාලං වා සොසෙත්වා ථොකං ආගමෙත්වා සචෙ සණ්ඨපඤ්ඤාය වා කාලපඤ්ඤාය වා භික්ඛු ආගච්ඡන්ති, තෙහි සද්ධිං භාජෙතබ්බානි. තෙහි චෙ භික්ඛුහි තස්මිං චීවරෙ භාජියමානෙ අපාතිතෙ කුසෙ අඤ්ඤො භික්ඛු ආගච්ඡති, සමකො දාතබ්බො භාගො, පාතිතෙ කුසෙ අඤ්ඤො

හික්බි ආගව්‍යනි, න අකාමා දාතබ්බො භාගො. එකකොට්ඨාසෙපි හි කුසදණ්ඩකෙ පාතිතමත්තෙ සවෙපි හික්බිසහස්සං හොති, ගහිතමෙව නාම වීවරං, තස්මා න අකාමා භාගො දාතබ්බො. සවෙ පන අත්තනො රුචියා දාතුකාමා හොන්ති, දෙනතු. අනුභාගෙපි එසෙව නයො.

අප් සණ්ටිසඤ්ඤාය වා කාලසඤ්ඤාය වා අඤ්ඤෙ හික්බි න ආගව්‍යනි, “මය්හිමානි වීවරානි පාපුණන්ති” ති අධිට්ඨාතබ්බානි. එවං අධිට්ඨිතෙ සබ්බානි තස්සෙව හොන්ති, ධීතිකා පන න තිට්ඨති. සවෙ එකෙකං උද්ධරිත්වා “අයං පට්ඨමාගො මය්හං පාපුණානි, අයං දුතියභාගො” ති එවං ගණ්හානි, ගහිතානි ව සුග්ගහිතානි හොන්ති, ධීතිකා ව තිට්ඨති, එවං පාපෙත්වා ගණ්හන්තෙනපි අධිට්ඨිතමෙව හොති. සවෙ පන සණ්ටිං පහරිත්වා වා අප්පහරිත්වා වා කාලමපි ඝොසෙත්වා වා අඝොසෙත්වා වා “අහමෙවෙත්ථ, මය්හමෙව ඉමානි වීවරානි” ති ගණ්හානි, දුග්ගහිතානි හොන්ති. අප් “අඤ්ඤො කොච්ඡි ඉධ නත්ථි, මය්හං එතානි පාපුණන්ති” ති ගණ්හානි, සුග්ගහිතානි. අප් අනධිට්ඨහිත්වා වා තානි වීවරානි ගහෙත්වා අඤ්ඤං විහාරං උද්දිස්ස ගව්‍යනි “තත්ථ හික්බිහි සද්ධිං භාජෙස්සාමි” ති, තානි වීවරානි ගතගතට්ඨාතො සඨ්ඨිකාතොව හොන්ති. හික්බිහි දිට්ඨමත්තමෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා සවෙ කෙච්ඡි පටිපථං ආගව්‍යන්තා “කුහිං, ආවුසො, ගව්‍යසී” ති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා “කිං, ආවුසො, මයං සඨ්ඨො න හොමා” ති තත්ථෙව භාජෙත්වා ගණ්හන්ති, සුග්ගහිතානි. සවෙපි එස මග්ගා ඔක්කමිත්වා කඤ්චි විහාරං වා ආසනසාලං වා පිණ්ඩාය වරන්තො එකගෙහමෙව වා පවිසති, තත්‍ර ව නං හික්බි දිස්වා තමත්ථං පුච්ඡිත්වා භාජෙත්වා ගණ්හන්ති, සුග්ගහිතාතොව.

“න, හික්බවෙ, අඤ්ඤත්‍ර වස්සංචුට්ඨොන අඤ්ඤත්‍ර වීවරභාගො සාදිතබ්බො, යො සාදියෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා” ති (මහාව. 364) වචනතො අඤ්ඤත්‍ර වස්සංචුට්ඨො අඤ්ඤත්‍ර භාගං ගණ්හානි, දුක්කට්ඨං. එත්ථ පන කිඤ්චාපි ලහුකා ආපත්ති, අප් බො ගහිතානි වීවරානි ගහිතට්ඨාතො දාතබ්බානි. සවෙපි නට්ඨානි වා ජිණ්ණානි වා හොන්ති, තස්සෙව ගීවා. “දෙහි” ති චුත්තො අදෙන්තො ධුරනික්ඛෙපෙ හණ්ඩග්ගෙහ කාරෙතබ්බො.

එකො හික්බි ද්විසු ආවාසෙසු වස්සං වසති “එවං මෙ බහු වීවරං උප්පජ්ජිස්සති” ති, එකං පුග්ගලපටිච්ඡියංයෙව ලහති. තස්මා සවෙ එකෙකස්මිං විහාරෙ එකාහමෙකාහං වා සත්තාහං වා වසති, එකෙකස්මිං විහාරෙ යං එකො පුග්ගලො ලහති, තතො තතො උපධිඨං උපධිඨං දාතබ්බං. එවඤ්ඤි එකපුග්ගලපටිච්ඡියො දින්නො හොති. සවෙ පන එකස්මිං විහාරෙ වසන්තො ඉතරස්මිං සත්තාහවාරෙන අරුණමෙව උට්ඨාපෙති, බහුතරං වසිතවිහාරතො තස්ස පටිච්ඡියො දාතබ්බො. එවමපි එකපුග්ගලපටිච්ඡියොයෙව දින්නො හොති. ඉදඤ්ච නානාලාභෙහි නානුපවාරෙහි එකස්මිං විහාරෙහි කථිතං, නානාස්මිං විහාරෙ පන සෙනාසනග්ගාහො පටිප්පස්සමහති. තස්මා තත්ථ වීවරපටිච්ඡියො න පාපුණානි, සෙසං පන ආමිසගෙසජ්ජාදි සබ්බං සබ්බත්ථ අන්තොස්මිංගතස්ස පාපුණානි.

207. “භික්ඛුස්ස, භික්ඛවෙ, කාලකතෙ සඬ්ඝො සාමී පත්තච්චරෙ, අපිච ගිලානුපට්ඨාකා බහුපකාරා, අනුජානාමී, භික්ඛවෙ, සඬ්ඝෙන තිච්චරඤ්ච පත්තඤ්ච ගිලානුපට්ඨාකානං දාතුං, යං තත්ථ ලහුභණ්ඩං ලහුපරික්ඛාරං, තං සම්මුඛිභූතෙන සඬ්ඝෙන භාජෙතුං, යං තත්ථ ගරුභණ්ඩං ගරුපරික්ඛාරං, තං ආගතානාගතවාතුද්දිසස්ස සඬ්ඝස්ස අවිස්සජ්ජිකං අවෙහඬගික”න්ති (මහාව. 369) වචනතො භික්ඛුස්මිං කාලකතෙ අපලොකෙත්වා වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, භත්තෙ, සඬ්ඝො, ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු කාලකතො, ඉදං තස්ස තිච්චරඤ්ච පත්තො ව, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉමං තිච්චරඤ්ච පත්තඤ්ච ගිලානුපට්ඨාකානං දදෙය්‍ය, එසා ඤෙත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භත්තෙ, සඬ්ඝො, ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු කාලකතො, ඉදං තස්ස තිච්චරඤ්ච පත්තො ව, සඬ්ඝො ඉමං තිච්චරඤ්ච පත්තඤ්ච ගිලානුපට්ඨාකානං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉමස්ස තිච්චරස්ස ව පත්තස්ස ව ගිලානුපට්ඨාකානං දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාජෙය්‍ය.

“දින්නං ඉදං සඬ්ඝෙන තිච්චරඤ්ච පත්තො ව ගිලානුපට්ඨාකානං, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී”ති (මහාව. 367) –

එවං කම්මවාචං වා සාවෙත්වා ගිලානුපට්ඨාකානං පත්තච්චරං දත්වා සෙසං ලහුපරික්ඛාරං සම්මුඛිභූතෙන සඬ්ඝෙන භාජෙත්වා ගහෙතඛිබ්බං.

208. ගිලානුපට්ඨාකානං ලාභෙ පන අයං විනිච්ඡයො – සචෙ සකලෙ භික්ඛුසඬ්ඝෙ උපට්ඨහන්තෙ කාලං කරොති, සබ්බෙපි සාමිකා. අථ එකච්චෙහි වාරෙ කතෙ එකච්චෙහි අකතෙයෙව කාලං කරොති, තත්‍ර එකච්චෙ ආචරියා වදන්ති “සබ්බෙපි අත්තනො වාරෙ සම්පත්තෙ කරෙය්‍යුං, තස්මා සබ්බෙපි සාමිනො”ති. එකච්චෙ වදන්ති “යෙහි ජග්ගිතො, තෙ එව ලහන්ති, ඉතරෙ න ලහන්ති”ති. සාමණෙරෙපි කාලකතෙ සචෙ ච්චරං අත්ථී, ගිලානුපට්ඨාකානං දාතඛිබ්බං. නො චෙ අත්ථී, යං අත්ථී, තං දාතඛිබ්බං. අඤ්ඤස්මිං පරික්ඛාරෙ සති ච්චරභාගං කත්වා දාතඛිබ්බං. භික්ඛු ව සාමණෙරො ව සචෙ සමං උපට්ඨහිංසු, සමකො භාගො දාතඛිබ්බො. අථ සාමණෙරොව උපට්ඨහති, භික්ඛුස්ස සංවිදහනමත්තමෙව හොති, සාමණෙරස්ස ජෙට්ඨකොට්ඨාසො දාතඛිබ්බො. සචෙ සාමණෙරො භික්ඛුනා ආනීතඋදකෙන යාගුං පචිත්වා පටිග්ගහපනමත්තමෙව කරොති, භික්ඛු උපට්ඨහති, භික්ඛුස්ස ජෙට්ඨභාගො දාතඛිබ්බො. බහු භික්ඛු සබ්බෙ සමග්ගා හුත්වා උපට්ඨහන්ති, සබ්බෙසං සමකො භාගො දාතඛිබ්බො. යො පනෙත්ථ විසෙසෙන උපට්ඨහති, තස්ස විසෙසො කාතඛිබ්බො.

යෙන පන එකදිවසම්පි ගිලානුපට්ඨාකවසෙන යාගුහත්තං වා පචිත්වා දින්නං, න්හානං වා පටිසාදිතං, සොපි ගිලානුපට්ඨාකොව. යො පන සමීපං අනාගන්ත්වා

හෙසජ්ජනණ්ඩුලාදීනි පෙසෙති, අයං ගිලානුපට්ඨාකො න භොති. යො පරියෙසිත්වා ගාහෙත්වා ආගච්ඡති, අයං ගිලානුපට්ඨාකොව. එකො චත්තසීසෙන ජග්ගති, එකො පච්චාසාය, මතකාලෙ උභොපි පච්චාසීසන්ති, උභින්තමිපි දාතබ්බං. එකො උපට්ඨහිත්වා ගිලානස්ස වා කම්මෙන අත්තනො වා කම්මෙන කත්ථවි ගතො “පුන ආගන්ත්වා ජග්ගිස්සාමි”ති, එතස්සපි දාතබ්බං. එකො විරං උපට්ඨහිත්වා “ඉදානි න සක්කොමි”ති ධුරං නික්ඛිපිත්වා ගච්ඡති, සචෙපි තං දිවසමෙව ගිලානො කාලං කරොති, උපට්ඨාකභාගො න දාතබ්බො. ගිලානුපට්ඨාකො නාම ගිහී වා භොතු පබ්බජිතො වා අත්තමසො මාතුගාමොපි, සබ්බෙ භාගං ලහන්ති. සචෙ තස්ස හික්ඛුනො පත්තවිවරමත්තමෙව භොති, අඤ්ඤං නත්ථී, සබ්බං ගිලානුපට්ඨාකානංයෙව දාතබ්බං. සචෙපි සහස්සං අග්ගති, අඤ්ඤං පන බහුමිපි පරික්ඛාරං තෙ න ලහන්ති, සඬ්ඝස්සෙව භොති. අවසෙසං භණ්ඩං බහු චෙව මහග්ගඤ්ච, තිච්චරං අප්පග්ගං, තතො ගහෙත්වා තිච්චරපරික්ඛාරො දාතබ්බො, සබ්බඤ්ඤෙතං සඬ්ඝිකතොව ලබ්භති. සචෙ පන සො ජීවමානොයෙව සබ්බං අත්තනො පරික්ඛාරං නිස්සජ්ජිත්වා කස්සපි අදාසි, කොච්ච වා විස්සාසං අග්ගහෙසි, යස්ස දින්නං, යෙන ච ගහිතං, තස්සෙව භොති, තස්ස රුචියා එව ගිලානුපට්ඨාකා ලහන්ති. අඤ්ඤෙසං අදත්වා දුරෙ යපිතපරික්ඛාරාපි තත්ථ තත්ථ සඬ්ඝස්සෙව භොන්ති. ද්වින්තං සන්තකං භොති අවිහත්තං, එකස්මිං කාලකතෙ ඉතරො සාමී. බහුනමිපි සන්තකෙ එසෙව නයො. සබ්බෙසු මතෙසු සඬ්ඝිකං භොති. සචෙපි අවිහජිත්වා සද්ධිවිහාරිකාදීනං දෙන්ති, අදින්නමෙව භොති, විහජිත්වා දින්නං පන සුදින්නං. තං තෙසු මතෙසුපි සද්ධිවිහාරිකාදීනංයෙව භොති, න සඬ්ඝස්ස.

සචෙ වස්සංවුට්ඨො හික්ඛු අනුජ්ජන්තෙ වා උජ්ජන්තෙ වා විවරෙ අභාජිතෙ වා පක්කමති, උම්මත්තකො ඛිත්තචිත්තො වෙදනාට්ටො උක්ඛිත්තකො වා භොති, සන්තෙ පතිරුපෙ ගාහකෙ භාගො දාතබ්බො. සචෙ පන විබ්භමති වා කාලං වා කරොති සාමණෙරො වා පටිජානාති, සික්ඛං පච්චක්ඛාතකො, අන්තිමචත්ථං අජ්ඣාපන්නකො, පණ්ඩකො, ථෙය්‍යසංවාසකො, තිත්ථියපක්කන්තකො, තිරච්ඡානගතො, මාතුසාතකො, පිතුසාතකො, අරහන්තසාතකො, හික්ඛුනීදුසකො, සඬ්ඝභෙදකො, ලොහිතුජ්ජාදකො, උභතොබ්‍යඤ්ජනකො වා පටිජානාති, සඬ්ඝො සාමී, භාගො න දාතබ්බො.

සචෙ වස්සංවුට්ඨානං හික්ඛුනං අනුජ්ජන්තෙ විවරෙ සඬ්ඝො හිජ්ජති, කොසම්බකහික්ඛු විය ද්වෙ කොට්ඨාසා භොන්ති, තත්ථ මනුස්සා එකස්මිං පක්ඛෙ දක්ඛිණොදකඤ්ච ගන්ධාදීනි ච දෙන්ති, එකස්මිං විවරානි දෙන්ති “සඬ්ඝස්ස දෙමා”ති, යත්ථ වා උදකං දින්නං, යස්මිංයෙව පක්ඛෙ විවරානි දෙන්ති “සඬ්ඝස්ස දෙමා”ති, සඬ්ඝස්සෙව තානි විවරානි, ද්වින්තමිපි කොට්ඨාසානං පාපුණන්ති, සණ්ඨං පහරිත්වා ද්විහිපි පක්ඛෙහි එකතො භාජෙතබ්බානි. සචෙ පන මනුස්සා එකස්මිං පක්ඛෙ දක්ඛිණොදකං ගන්ධාදීනි ච දෙන්ති, එකස්මිං පක්ඛෙ විවරානි දෙන්ති “පක්ඛස්ස දෙමා”ති, පක්ඛස්සෙව තානි විවරානි. එවඤ්චි දින්නෙ යස්ස කොට්ඨාසස්ස උදකං දින්නං, තස්ස උදකමෙව භොති. යස්ස විවරං දින්නං, තස්සෙව විවරං. යස්මිං පදෙසෙ දක්ඛිණොදකං පමාණං භොති, තත්ථ එකො පක්ඛො

දක්විණොදකස්ස ලද්ධත්තා වීවරානි ලහති, එකො වීවරානමෙව ලද්ධත්තානි
 උහොහි එකතො හුත්වා යථාච්චිඨං භාජෙතබ්බං. “ඉදං කිර පරසමුද්දෙ
 ලක්ඛණ”න්ති මහාඅට්ඨකථායං චුත්තං. සචෙ යස්මිං පක්ඛෙ උදකං දින්නං,
 තස්මිංයෙව පක්ඛෙ වීවරානි දෙන්ති “පක්ඛස්ස දෙමා”ති, පක්ඛස්සෙව තානි
 වීවරානි, ඉතරො පක්ඛො අනිස්සරොයෙව. සචෙ පන වස්සංචුට්ඨානං භික්ඛූනං
 උප්පන්නො වීවරෙ අභාජිතෙ සඬ්ඝො භිජ්ජති, සබ්බෙසං සමකං භාජෙතබ්බං.

සචෙ සම්බහුලෙසු භික්ඛූසු අද්ධානමග්ගප්පට්ඨපන්නෙසු කෙච් භික්ඛූ
 පංසුකුලත්ථාය සුසානං ඔක්කමන්ති, කෙච් අනාගමෙන්තා පක්කමන්ති,
 අනාගමෙන්තානං න අකාමා භාගො දාතබ්බො, ආගමෙන්තානං පන අකාමාපි
 දාතබ්බො භාගො. යදි පන මනුස්සා “ඉධාගතා එව ගණ්හන්තු”ති දෙන්ති,
 සඤ්ඤාණං වා කත්වා ගච්ඡන්ති “සම්පත්තා ගණ්හන්තු”ති, සම්පත්තානං
 සබ්බෙසම්පි පාපුණාති. සචෙ ඡඩ්ඛෙන්වා ගතා, යෙන ගහිතං, සො එව සාමී. සචෙ
 කෙච් භික්ඛූ පයමං සුසානං ඔක්කමන්ති, කෙච් පච්ඡා, තත්ථ පයමං ඔක්කන්තා
 පංසුකුලං ලහන්ති, පච්ඡා ඔක්කන්තා න ලහන්ති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පච්ඡා
 ඔක්කන්තානං න අකාමා භාගං දාතු”න්ති (මහාව. 341) වචනතො පච්ඡා
 ඔක්කන්තානං අකාමා භාගො න දාතබ්බො. සචෙ පන සබ්බෙසි සමං ඔක්කන්තා,
 කෙච් ලහන්ති, කෙච් න ලහන්ති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සදිසානං ඔක්කන්තානං
 අකාමාපි භාගං දාතු”න්ති (මහාව. 341) වචනතො සමං ඔක්කන්තානං අකාමාපි
 භාගො දාතබ්බො. සචෙ පන “ලද්ධං පංසුකුලං සබ්බෙ භාජෙත්වා ගණ්හිස්සාමා”ති
 බ්බිමෙව කතිකං කත්වා සුසානං ඔක්කන්තා කෙච් ලහන්ති, කෙච් න ලහන්ති,
 “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කතිකං කත්වා ඔක්කන්තානං අකාමා භාගං දාතු”න්ති
 (මහාව. 341) වචනතො කතිකං කත්වා ඔක්කන්තානම්පි අකාමා භාගො දාතබ්බො.
 අයං තාව වීවරභාජනීයකථා.

209. පිණ්ඩපාතභාජනෙ පන “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සඬ්ඝහත්තං
 උද්දෙසහත්තං නිමන්තනං සලාකහත්තං පක්ඛිකං උපොසථිකං පාට්ඨක”න්ති
 (චූළව. 325) එවං අනුඤ්ඤාතෙසු සඬ්ඝහත්තාදීසු අයං විනිච්ඡයො (චූළව. අට්ඨ.
 325) –

සඬ්ඝහත්තං නාම සකලස්ස සඬ්ඝස්ස දාතබ්බං හත්තං. තස්මා සඬ්ඝහත්තෙ
 ධීතිකා නාම නත්ථී, තතොයෙව ච “අම්භාකං අජ්ජ දස ද්වාදස දිවසා භුඤ්ජන්තානං,
 ඉදානි අඤ්ඤතො භික්ඛූ ආනෙථා”ති න එවං තත්ථ වත්තබ්බං, “පුරිමදිවසෙසු
 අම්භෙහි න ලද්ධං, ඉදානි තං අම්භාකං ගාහෙථා”ති එවම්පි වත්තුං න ලහති. තඤ්චි
 ආගතාගතානං පාපුණාතියෙව.

උද්දෙසහත්තාදීසු පන අයං නයො – රඤ්ඤා වා රාජමහාමත්තෙන වා
 “සඬ්ඝතො උද්දිසිත්වා එත්තකෙ භික්ඛූ ආනෙථා”ති පහිතෙ කාලං ඝොසෙත්වා
 ධීතිකා පුච්ඡිතබ්බො. සචෙ අත්ථී, තතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. තො වෙ,
 ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. උද්දෙසකෙන පිණ්ඩපාතිකානම්පි න

අතික්කාමෙනබ්බං. තෙ පන ධුතඨගං රක්ඛන්තා සයමෙව අතික්කමිස්සන්ති. එවං ගාභියමානෙ අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, “හත්තෙ, වීසතිවස්සානං ගාභියති, තුම්භාකං ධීතිකා අතික්කන්තා”ති න වත්තබ්බා, ධීතිකං යථෙත්වා තෙසං ගාභෙත්වා පච්ඡා ධීතිකාය ගාභෙතබ්බං. “අසුකච්ඡායෙර ඛනු උද්දෙසහත්තං උප්පන්න”න්ති සුත්වා යොජනන්තරිකච්ඡාරතොපි භික්ඛු ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං ධීතට්ඨානතො පට්ඨාය ගාභෙතබ්බං, අසම්පත්තානමපි උපචාරසීමං පට්ට්ඨානං අන්තෙවාසිකාදිසු ගණ්හන්තෙසු ගාභෙතබ්බමෙව. “ඛනිඋපචාරසීමායං ධීතානං ගාභෙථා”ති වදන්ති, න ගාභෙතබ්බං. සචෙ උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තතො විහාරද්වාරෙ වා අන්තොවිහාරෙයෙව වා භොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා නාම සීමා භොති, තස්මා ගාභෙතබ්බං. සඬ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං ගාභෙතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළුභෙ පුන ආගතානං පඨමභාගො න පාපුණාති, දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන ගාභෙතබ්බං.

එකස්මිං විහාරෙ එකං හත්තුද්දෙසට්ඨානං පරිච්ඡින්නදිත්වා ගාචුතප්පමාණායපි උපචාරසීමාය යත්ථ කත්ථවි ආරොචිතං උද්දෙසහත්තං තස්මිංයෙව හත්තුද්දෙසට්ඨානෙ ගාභෙතබ්බං. එකො එකස්ස භික්ඛුනො පභිණුති “ස්චෙ සඬ්ඝතො උද්දිසිත්වා දස භික්ඛු පභිණුථා”ති, තෙන සො අත්ථො හත්තුද්දෙසකස්ස ආරොචෙතබ්බො. සචෙ තං දිවසං පමුස්සති, දුතියදිවසෙ පාතොව ආරොචෙතබ්බො, අථ පමුස්සිත්වාච පිණ්ඩාය පවිසන්තො සරති, යාව උපචාරසීමං නාතික්කමති, තාව යා භොජනසාලාය පකතිධීතිකා, තස්සායෙව වසෙන ගාභෙතබ්බං. සචෙපි උපචාරසීමං අතික්කන්තො, භික්ඛු ව උපචාරසීමට්ඨකෙහි එකාබද්ධා භොන්ති, අඤ්ඤමඤ්ඤං ද්වාදසහත්ථන්තරං අවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡන්ති, පකතිධීතිකාය වසෙන ගාභෙතබ්බං. භික්ඛුනං පන තාදිසෙ එකාබද්ධෙ අසති ඛනිඋපචාරසීමාය යස්මිං යානෙ සරති, තත්ථ නවං ධීතිකං කත්වා ගාභෙතබ්බං. අන්තොගාමෙ ආසනසාලාය සරන්තෙන ආසනසාලාය ධීතිකාය ගාභෙතබ්බං. යත්ථ කත්ථවි සරිත්වා ගාභෙතබ්බමෙව, අගාභෙතුං න වට්ටති. න හි එතං දුතියදිවසෙ ලබ්භතීති.

සචෙ සකච්ඡාරතො අඤ්ඤං විහාරං ගච්ඡන්තෙ භික්ඛු දිස්වා කොචි උද්දෙසහත්තං උද්දිසාපෙති, යාව අන්තොඋපචාරෙ වා උපචාරසීමට්ඨකෙහි සද්ධිං චුත්තනයෙන එකාබද්ධා වා භොන්ති, තාව සකච්ඡාරෙ ධීතිකාවසෙන ගාභෙතබ්බං. ඛනිඋපචාරෙ ධීතානං දින්නං පන “සඬ්ඝතො, හත්තෙ, එත්තකෙ නාම භික්ඛු උද්දිසථා”ති චුත්තෙ සම්පත්තසම්පත්තානං ගාභෙතබ්බං. තත්ථ ද්වාදසහත්ථන්තරං අවිජ්ඣිත්වා එකාබද්ධනයෙන දුරෙ ධීතාපි සම්පත්තායෙවාති වෙදිතබ්බා. සචෙ යං විහාරං ගච්ඡන්ති, තත්ථ පට්ට්ඨානං ආරොචෙත්ති, තස්ස විහාරස්ස ධීතිකාවසෙන ගාභෙතබ්බං. සචෙපි ගාමද්වාරෙ වා වීථියං වා වතුක්කෙ වා අන්තරසරෙ වා භික්ඛු දිස්වා කොචි සඬ්ඝද්දෙසං ආරොචෙති, තස්මිං තස්මිං යානෙ අන්තොඋපචාරගතානං ගාභෙතබ්බං.

සරුපවාරො චෙත්ථ එකසරං එකුපවාරං, එකසරං නානුපවාරං, නානාසරං එකුපවාරං, නානාසරං නානුපවාරන්ති ඉමෙසං වසෙන චෙදිතබ්බො. තත්ථ යං එකකුලස්ස සරං එකවළඤ්ජං හොති, තං සුප්පජාතපරිච්ඡෙදස්ස අන්තො එකුපවාරං නාම, තත්ථුප්පන්තො උද්දෙසලාභො එකස්මිං උපවාරෙ භික්ඛාචාරවත්තෙනපි ධීතානං සබ්බෙසං පාපුණාති. එතං එකසරං එකුපවාරං නාම. යං පන එකසරං ද්විත්තං හරියානං සුබවිහාරත්ථාය මජ්ඣෙ භිත්තිං උට්ඨපෙත්වා නානාද්වාරවළඤ්ජං කතං, තත්ථුප්පන්තො උද්දෙසලාභො භිත්තිඅන්තරිකස්ස න පාපුණාති, තස්මිං තස්මිං යානෙ නිසින්තස්සෙව පාපුණාති. එතං එකසරං නානුපවාරං නාම. යස්මිං පන සරෙ බහු භික්ඛු නිමන්තෙත්වා අන්තොගෙහතො පටියාය එකාබද්ධෙ කත්වා පටිච්ඡිකාසරානිපි පුරෙත්වා නිසිදාපෙත්ති, තත්ථ උප්පන්තො උද්දෙසලාභො සබ්බෙසං පාපුණාති. යම්පි නානාකුලස්ස නිවෙසනං මජ්ඣෙ භිත්තිං අකත්වා එකද්වාරෙතෙව වළඤ්ජන්ති, තත්ත්වා එසෙව නයො. එතං නානාසරං එකුපවාරං නාම. යො පන නානානිවෙසනෙසු නිසින්තානං භික්ඛුනං උද්දෙසලාභො උප්පජ්ජති, කිඤ්චාපි භිත්තිච්ඡිද්දෙන භික්ඛු දිස්සන්ති, තස්මිං තස්මිං නිවෙසනෙ නිසින්තානංයෙව පාපුණාති. එතං නානාසරං නානුපවාරං නාම.

යො පන ගාමද්වාරවීථිවතුක්කෙසු අඤ්ඤතරස්මිං යානෙ උද්දෙසහත්තං ලභිත්වා අඤ්ඤස්මිං භික්ඛුස්මිං අසති අත්තනොව පාපුණාපෙත්වා දුතියදිවසෙපි තස්මිංයෙව යානෙ අඤ්ඤං ලභති, තෙන යං අඤ්ඤං නවකං වා වුඩ්ඪං වා භික්ඛුං පස්සති, තස්ස ගාහෙතබ්බං. සචෙ කොචි නත්ථි, අත්තනොව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ ආසනසාලාය නිසිදිත්වා කාලං පටිමානෙත්තෙසු භික්ඛුසු කොචි ආගන්ත්වා ‘සඬුද්දෙසපත්තං දෙට්ඨ, උද්දෙසපත්තං දෙට්ඨ, සඬුතො උද්දිසිත්වා පත්තං දෙට්ඨ, සඬුසිකං පත්තං දෙට්ඨා’ති වා වදන්ති, උද්දෙසපත්තං ධීතිකාය ගාහෙත්වා දාතබ්බං. ‘සඬුද්දෙසභික්ඛුං දෙට්ඨ, සඬුතො උද්දිසිත්වා භික්ඛුං දෙට්ඨ, සඬුසිකං භික්ඛුං දෙට්ඨා’ති චුත්තෙපි එසෙව නයො.

උද්දෙසකො පනෙත්ථ පෙසලො ලජ්ජී මෙධාවී ඉච්ඡිතබ්බො, තෙන තික්ඛත්තුං ධීතිකං පුච්ඡිත්වා සචෙ කොචි ධීතිකං ජානන්තො නත්ථි, ථෙරාසනතො ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන ‘අහං ජානාමි, දසවස්සෙන ලද්ධ’න්ති කොචි හණති, ‘අත්ථාචුසො, දසවස්සා භික්ඛු’ති පුච්ඡිතබ්බං. සචෙ තස්ස සුත්ථාව ‘දසවස්සමහ දසවස්සමහා’ති බහු ආගච්ඡන්ති, ‘තුය්හං පාපුණාති, තුය්හං පාපුණාති’ති අගත්වා ‘සබ්බෙ අප්පසද්දා හොථා’ති වත්වා පටිපාටියා යපෙතබ්බො, යපෙත්වා ‘කති භික්ඛු ඉච්ඡතා’ති උපාසකො පුච්ඡිතබ්බො, ‘එත්තකෙ නාම, හන්තෙ’ති චුත්තෙ ‘තුය්හං පාපුණාති, තුය්හං පාපුණාති’ති අවත්වා සබ්බනවකස්ස වස්සග්ගඤ්ඤ උතු ව දිවසභාගො ව ඡායා ව පුච්ඡිතබ්බො. සචෙ ඡායායපි පුච්ඡියමානාය අඤ්ඤො වුඩ්ඪතරො ආගච්ඡති, තස්ස දාතබ්බං. අථ ඡායං පුච්ඡිත්වා ‘තුය්හං පාපුණාති’ති චුත්තෙ වුඩ්ඪතරො ආගච්ඡති, න ලභති. කථාපපඤ්ඤෙත භි නිසින්තස්සපි නිද්දායන්තස්සපි ගාහිතං සුග්ගාහිතං, අතික්කන්තං සුඅතික්කන්තං. භාජනීයහණ්ඩඤ්ඤි නාමෙතං සම්පත්තස්සෙව පාපුණාති, තත්ථ සම්පත්තභාවො

උපවාමරන පරිච්ඡින්නදිතබ්බො. ආසනසාලාය ව අන්තොපරික්ඛෙපො උපවාමරො,
තස්මිං ධීතස්ස ලාහො පාපුණාති.

කොච්ඡි ආසනසාලතො අට්ඨ උද්දෙසපත්තෙ ආහරාපෙත්වා සත්ත පත්තෙ
පණිතභොජනානං, එකං උදකස්ස පුරෙත්වා ආසනසාලං පහිණති, ගහෙත්වා ආගතා
කිඤ්චි අවත්වා භික්ඛුනං හත්ථෙසු පතිට්ඨපෙත්වා පක්කමන්ති, යෙන යං ලද්ධං,
තස්සෙව තං හොති. යෙන පන උදකං ලද්ධං, තස්ස අතික්කන්තමිඨි ධීතිකං
ය්පෙත්වා අඤ්ඤං උද්දෙසහත්තං ගාහෙතබ්බං, තඤ්ච ලුඛං වා ලහතු පණිතං වා
තිච්චරපරිවාරං වා, තස්සෙව තං හොති. ඊදිසො භිස්ස පුඤ්ඤවිසෙසො, උදකං පන
යස්මා ආමිසං න හොති, තස්මා අඤ්ඤං උද්දෙසහත්තං ලහති. සචෙ පන තෙ
ගහෙත්වා ආගතා “ඉදං කිර, හන්තෙ, සබ්බං භාජෙත්වා භුඤ්ජා”ති වත්වා
ගච්ජන්ති, සබ්බෙහි භාජෙත්වා භුඤ්ජිත්වා උදකං පාතබ්බං. “සඬ්ඝතො උද්දිසිත්වා
අට්ඨ මහාථෙරෙ දෙථ, මජ්ඣිමෙ දෙථ, නවකෙ දෙථ, පරිපුණ්ණවස්සෙ සාමණෙරෙ
දෙථ, මජ්ඣිමහාණකාදයො දෙථ, මය්හං ඤාතිභික්ඛු දෙථා”ති වදන්තස්ස පන
“උපාසක, ත්වං එවං වදසි, ධීතිකාය පන තෙසං න පාපුණාති”ති වත්වා
ධීතිකාවසෙතෙව දාතබ්බො. දහරසාමණෙරෙහි පන උද්දෙසහත්තෙසු ලද්ධෙසු සචෙ
දායකානං සරෙ මඬගලං හොති, “තුම්භාකං ආචරියුපජ්ඣායෙ පෙසෙථා”ති
වත්තබ්බං. යස්මිං පන උද්දෙසහත්තෙ පට්ඨමහාගො සාමණෙරානං පාපුණාති,
අනුභාගො මහාථෙරානං, න තත්ථ සාමණෙරා “මයං පට්ඨමහාගං ලභිමිහා”ති
පුරතො ගන්තුං ලහන්ති, යථාපටිපාටියා එව ගන්තබ්බං. “සඬ්ඝතො උද්දිසිත්වා
තුම්භෙ ඵලා”ති චුත්තෙ “මය්හං අඤ්ඤදාපි ජානිස්සසි, ධීතිකා පන එවං ගච්ජති”ති
ධීතිකාවසෙතෙව ගාහෙතබ්බං. අථ “සඬ්ඝද්දෙසපත්තං දෙථා”ති වත්වා
අග්ගාහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පුරෙත්වා ආහරති,
ආහට්ඨි ධීතිකාය එව ගාහෙතබ්බං.

එකො “සඬ්ඝද්දෙසපත්තං ආහරා”ති පෙසිතො “හන්තෙ, එකං පත්තං දෙථ,
නිමන්තනහත්තං ආහරිස්සාමි”ති වදති, සො චෙ “උද්දෙසහත්තසරතො අයං
ආගතො”ති ඤාත්වා භික්ඛුහි “නනු ත්වං අසුකසරතො ආගතො”ති චුත්තො “ආම,
හන්තෙ, න නිමන්තනහත්තං, උද්දෙසහත්ත”න්ති හණති, ධීතිකාය ගාහෙතබ්බං.
යො පන “එකං පත්තං ආහරා”ති චුත්තෙ “කින්නි වත්වා ආහරාමි”ති වත්වා “යථා
තෙ රුච්චති”ති චුත්තො ආගච්ජති, අයං විස්සට්ඨදුතො නාම. උද්දෙසපත්තං වා
පටිපාටිපත්තං වා පුග්ගලිකපත්තං වා යං ඉච්ජති, තං එතස්ස දාතබ්බං. එකො බාලො
අබ්බත්තො “උද්දෙසපත්තං ආහරා”ති පෙසිතො වත්තුං න ජානාති, තුණ්හිභුතො
තිට්ඨති, සො “කස්ස සන්තිකං ආගතොසි”ති වා “කස්ස පත්තං හරිස්සසි”ති වා න
වත්තබ්බො. එවඤ්චි චුත්තො පුච්ඡාසභාගෙන “තුම්භාකං සන්තිකං ආගතොමිහි”ති
වා “තුම්භාකං පත්තං හරිස්සාමි”ති වා වදෙය්. තතො තං භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛු
ජිගුච්ජන්තා න ඔලොකෙය්. “කුහිං ගච්ජසි, කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසි”ති පන
වත්තබ්බො. තස්ස “උද්දෙසපත්තත්ථාය ආගතොමිහි”ති වදන්තස්ස ගාහෙත්වා
පත්තො දාතබ්බො.

එකා කුට්ටිකා නාම හොති. රඤ්ඤො වා රාජමහාමත්තස්ස වා ගෙහෙ අතිපණ්ණානි අට්ඨ උද්දෙසහත්තානි නිව්චං දියන්ති, තානි එකවාරිකහත්තානි කත්වා භික්ඛු විසුං ධීතිකාය පරිභුඤ්ජන්ති. එකච්චෙ භික්ඛු “ස්වෙ දානි අමිභාකං පාපුණ්ණස්සන්ති” ති අත්තනො ධීතිකං සල්ලක්ඛෙත්වා ගතා. තෙසු අනාගතෙසුයෙව අඤ්ඤො ආගන්තුකා භික්ඛු ආගන්ත්වා ආසනසාලාය නිසිදන්ති. තඬ්ඛණඤ්ඤො රාජපුරිසා ආගන්ත්වා “පණ්ණහත්තපත්තෙ දෙවා” ති වදන්ති, ආගන්තුකා ධීතිකං අජානන්තා ගාහෙත්ති, තඬ්ඛණඤ්ඤො ව ධීතිකං ජානනකභික්ඛු ආගන්ත්වා “කිං ගාහෙවා” ති වදන්ති. රාජගෙහෙ පණ්ණහත්තන්ති. කතිවස්සතො පට්ඨායාති. එත්තකචස්සතො නාමාති. “මා ගාහෙවා” ති නිවාරෙත්වා ධීතිකාය ගාහෙතඬ්ඛං. ගාහිතෙ ආගතෙහිපි, පත්තදානකාලෙ ආගතෙහිපි, දින්නකාලෙ ආගතෙහිපි, රාජගෙහතො පත්තෙ පුරෙත්වා ආහට්ඨාලෙ ආගතෙහිපි, රාජා “අජ්ජ භික්ඛුයෙව ආගච්ඡන්තු” ති පෙසෙත්වා භික්ඛුනංයෙව හත්ථෙ පිණ්ඩපාතං දෙති, එවං දින්නං පිණ්ඩපාතං ගහෙත්වා ආගතකාලෙ ආගතෙහිපි ධීතිකං ජානනකභික්ඛුහි “මා භුඤ්ජිත්වා” ති වාරෙත්වා ධීතිකායමෙව ගාහෙතඬ්ඛං.

අථ නෙ රාජා භොජෙත්වා පත්තෙපි නෙසං පුරෙත්වා දෙති, යං ආහට්ඨං, තං ධීතිකාය ගාහෙතඬ්ඛං. සවෙ පන “මා තුච්ඡහත්වා ගච්ඡන්තු” ති ථොකමෙව පත්තෙසු පක්ඛිත්තං හොති, තං න ගාහෙතඬ්ඛං. “අථ භුඤ්ජිත්වා තුච්ඡපත්තාව ආගච්ඡන්ති, යං තෙහි භුත්තං, තං නෙසං ගීවා හොති” ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ “ගීවාකිව්චං එත්ථ නත්ථී, ධීතිකං පන අජානන්තෙහි යාව ජානනකා ආගච්ඡන්ති, තාව නිසිදිතඬ්ඛං සියා, එවං සත්තෙපි භික්ඛුහි භුත්තං සුභුත්තං, ඉදානි පත්තට්ඨානෙන ගාහෙතඬ්ඛං” න්ති.

එකො තිව්චරපරිවාරො සතග්ගනකො පිණ්ඩපාතො අවස්සිකස්ස භික්ඛුනො පත්තො, විහාරෙ ව “එවරුපො පිණ්ඩපාතො අවස්සිකස්ස පත්තො” ති ලිඛිත්වා ය්ථෙසුං. අථ සට්ඨිවස්සච්චයෙන අඤ්ඤො තථාරුපො පිණ්ඩපාතො උප්පන්තො, අයං කිං අවස්සිකධීතිකාය ගාහෙතඬ්ඛො, උදාහු සට්ඨිවස්සධීතිකායාති? සට්ඨිවස්සධීතිකායාති චුත්තං. අයඤ්ඤි භික්ඛුධීතිකං ගහෙත්වායෙව වඩ්ඪිතොති. එකො උද්දෙසහත්තං භුඤ්ජිත්වා සාමණෙරො ජාතො, පුන තං හත්තං සාමණෙරධීතිකාය පත්තං ගණ්හිතුං ලහති. අයං කිර අත්තරාහට්ඨකො නාම. යො පන පරිපුණ්ණවස්සො සාමණෙරො “ස්වෙ උද්දෙසහත්තං ලභිස්සති” ති අජ්ජෙව උපසම්පජ්ජති, අතික්කන්තා තස්ස ධීතිකා. එකස්ස භික්ඛුනො උද්දෙසහත්තං පත්තං, පත්තො වස්ස න තුච්ඡො හොති, සො අඤ්ඤස්ස සම්පෙ නිසින්නස්ස පත්තං දාපෙති, තං වෙ ථෙය්‍යාය හරන්ති, ගීවා හොති. සවෙ පන සො භික්ඛු “මය්හං පත්තං දම්මී” ති සයමෙව දෙති, අස්ස ගීවා න හොති. අථාපි තෙන හත්තෙන අනත්ථීකො හුත්වා “අලං මය්හං, තවෙතං හත්තං දම්මී, පත්තං පෙසෙත්වා ආහරාපෙහී” ති අඤ්ඤං වදති, යං තතො ආහරියති, සඬ්ඛං පත්තසාමිකස්ස හොති. පත්තං වෙ ථෙය්‍යාය හරන්ති, සුභට්ඨා, හත්තස්ස දින්නත්තා ගීවා න හොති.

විහාරෙ දස භික්ඛු භොන්ති, තෙසු නව පිණ්ඩපාතිකා, එකො සාදියනකො, “දස උද්දෙසපත්තෙ දෙථා” ති චුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකා ගහෙතුං න ඉච්ඡන්ති. ඉතරො භික්ඛු “සබ්බානි මය්හං පාපුණන්ති” ති ගණ්හාති, ධීතිකා න භොති. එකෙකං වෙ පාපෙත්වා ගණ්හාති, ධීතිකා තිට්ඨති. එවං ගාහෙත්වා දසහිපි පත්තෙහි ආහරාපෙත්වා “හන්තෙ, මය්හං සඬගහං කරොථා” ති නව පත්තෙ පිණ්ඩපාතිකානං දෙති, භික්ඛුදත්තියං නාමෙතං, ගහෙතුං වට්ටති. සවෙ සො උපාසකො “හන්තෙ, සරං ආගන්තබ්බං” ති වදති, සො ච භික්ඛු තෙ භික්ඛු “එථ, හන්තෙ, මය්හං සභායා භොථා” ති තස්ස සරං ගච්ඡති, යං තත්ථ ලහති, සබ්බං තස්සෙව භොති, ඉතරෙ තෙන දිත්තං ලහන්ති. අථ නෙසං සරෙයෙව නිසිදාපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා යාගුබ්ඡ්ජකාදීනි දෙන්ති “හන්තෙ, යං මනුස්සා දෙන්ති, තං ගණ්හං” ති, තස්ස භික්ඛුනො වචනෙනෙව ඉතරෙසං වට්ටති. භුත්තාවිනං පත්තෙ පුරෙත්වා ගණ්හිත්වා ගමනත්ථාය දෙන්ති, සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො භොති, තෙන දිත්තං ඉතරෙසං වට්ටති. යදි පන තෙ විහාරෙයෙව තෙන භික්ඛුනා “හන්තෙ, මය්හං භික්ඛං ගණ්හං, මනුස්සානං වචනං කාතුං වට්ටති” ති චුත්තා ගච්ඡන්ති, තත්ථ යං භුඤ්ජන්ති වෙව නීහරන්ති ච, සබ්බං තං තෙසංයෙව සන්තකං. අථාපි “මය්හං භික්ඛං ගණ්හං” ති අචුත්තා “මනුස්සානං වචනං කාතුං වට්ටති” ති ගච්ඡන්ති, තත්ථ වෙ එකස්ස මධුරෙන සරෙන අනුමොදනං කරොන්තස්ස සුත්වා ථෙරානඤ්ච උපසමෙ පසිදිත්වා බහුං සමණපරික්කාරං දෙන්ති, අයං ථෙරෙසු පසාදෙන උප්පන්නො අකතභාගො නාම, තස්මා සබ්බෙසං පාපුණාති.

එකො සඬසතො උද්දිසාපෙත්වා ධීතිකාය ගාහිතපත්තං හරිත්වා පණ්ණස්ස බාදනීයභොජනීයස්ස පුරෙත්වා ආහරිත්වා “ඉමං, හන්තෙ, සබ්බො සඬසො පරිභුඤ්ජතු” ති දෙති, සබ්බෙහි භාපෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. පත්තසාමිකස්ස පන අතික්කන්තම්පි ධීතිකං යපෙත්වා අඤ්ඤං උද්දෙසහත්තං දාතබ්බං. අථ පයමංයෙව “සබ්බං සඬසිකපත්තං දෙථා” ති වදති, එකස්ස ලජ්ජිභික්ඛුනො සන්තකො පත්තො දාතබ්බො. ආහරිත්වා ච “සබ්බො සඬසො පරිභුඤ්ජතු” ති චුත්තෙ භාපෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. එකො පාතියා හත්තං ආහරිත්වා “සඬසුද්දෙසං දම්මී” ති වදති, එකෙකං ආලොපං අදත්වා ධීතිකාය එකස්ස යාපනමත්තං කත්වා දාතබ්බං. අථ සො හත්තං ආහරිත්වා කිඤ්චි වත්තුං අජානන්තො තුණ්හිභුතො අච්ඡති, “කස්ස තෙ ආතීතං, කස්ස දාතුකාමොසී” ති න වත්තබ්බං. පුච්ඡාසභාගෙන හි “තුම්භාකං ආතීතං, තුම්භාකං දාතුකාමොමිහී” ති වදෙය්, තතො තං භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛු ජිගුච්ඡන්තා ගිවං පරිවත්තෙත්වා ඔලොකෙතබ්බම්පි න මඤ්ඤෙය්. සවෙ පන “කුහිං යාසි, කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසී” ති චුත්තෙ “උද්දෙසහත්තං ගහෙත්වා ආගතොමිහී” ති වදති, එකෙන ලජ්ජිභික්ඛුනා ධීතිකාය ගාහෙතබ්බං. සවෙ ආහතං බහු භොති, සබ්බෙසං පභොති, ධීතිකාකිච්චං නත්ථී. ථෙරාසනතො පට්ඨාය පත්තං පුරෙත්වා දාතබ්බං.

“සඬසුද්දෙසපත්තං දෙථා” ති චුත්තෙ “කිං ආහරිස්සසී” ති අවත්වා පකතිධීතිකාය එව ගාහෙතබ්බං. යො පන පායාසො වා රසපිණ්ඩපාතො වා නිච්චං ලබ්හති, එවරූපානං පණ්ණභොජනානං ආවෙණිකා ධීතිකා කාතබ්බා, තථා

සපරිවාරාය යාගුයා මහග්ඝානං ඵලානං පණ්ණානාඤ්ච ඛජ්ජකානං.

පකතිහත්තයාගුඵලඛජ්ජකානං ඵකාව ධීතිකා කාතබ්බා. “සජ්ජිං ආහරිස්සාමී”ති වුත්තෙ සබ්බසජ්ජිනං ඵකාව ධීතිකා වට්ටති, තථා සබ්බතෙලානං. “මධුං ආහරිස්සාමී”ති වුත්තෙ පන මධුනො ඵකාව ධීතිකා වට්ටති, තථා ඵාණිතස්ස ලට්ඨිමධුකාදීනඤ්ච හෙසජ්ජානං. සචෙ පන ගන්ධමාලං සඬුසුද්දෙසං දෙනති, පිණ්ඩපාතිකස්ස වට්ටති, න වට්ටතීති? ආමිසස්සෙව පටික්ඛිත්තත්තා වට්ටති. “සඬුසං උද්දිස්ස දින්නත්තා පන න ගහෙතබ්බ”න්ති වදන්ති.

උද්දෙසහත්තකථා නිට්ඨිතා.

210. නිමන්තනං පුග්ගලිකං චෙ, සයමෙව ඉස්සරො. සඬිසිකං පන

උද්දෙසහත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බං. සචෙ පනෙත්ථ දුතො ඛ්‍යත්තො හොති, “හත්තෙ, රාජගෙහෙ භික්ඛුසඬිසස්ස හත්තං ගණ්හථා”ති අවත්වා “භික්ඛං ගණ්හථා”ති වදති, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. අථ දුතො අඛ්‍යත්තො “හත්තං ගණ්හථා”ති වදති, හත්තුද්දෙසකො ඛ්‍යත්තො “හත්ත”න්ති අවත්වා “හත්තෙ, තුම්හෙ යාථ, තුම්හෙ යාථා”ති වදති, ඵචම්පි පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති, “තුම්හාකං, හත්තෙ, පටිපාටියා හත්තං පාපුණාතී”ති වුත්තෙ පන න වට්ටති. සචෙ නිමන්තිතුං ආගතමනුස්සො ආසනසාලං පටිසිත්වා “අට්ඨ භික්ඛු දෙථා”ති වා “අට්ඨ පත්තෙ දෙථා”ති වා වදති, ඵචම්පි පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති, “තුම්හෙ ව තුම්හෙ ව ගච්ඡථා”ති වත්තබ්බං. සචෙ “අට්ඨ භික්ඛු දෙථ, හත්තං ගණ්හථ, අට්ඨ පත්තෙ දෙථ, හත්තං ගණ්හථා”ති වා වදති, පටිපාටියා ගාහෙතබ්බං. ගාහෙත්තෙන පන විච්ඡින්නිත්වා “හත්ත”න්ති අවදන්තෙන “තුම්හෙ ව තුම්හෙ ව ගච්ඡථා”ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. “හත්තෙ, තුම්හාකං පත්තං දෙථ, තුම්හෙ ඵථා”ති වුත්තෙ පන “සාධු උපාසකා”ති ගන්තබ්බං. “සඬිසතො උද්දිසිත්වා තුම්හෙ ඵථා”ති වුත්තෙපි ධීතිකාය ගාහෙතබ්බං.

නිමන්තනහත්තසරතො පන පත්තත්ථාය ආගතස්ස උද්දෙසහත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ධීතිකාය පත්තො දාතබ්බො. ඵකො “සඬිසතො පටිපාටියා පත්ත”න්ති අවත්වා කෙවලං. “ඵකං පත්තං දෙථා”ති වත්වා අග්ගාභිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පුරෙත්වා ආහරති, තං පත්තසාමිකස්සෙව හොති. උද්දෙසහත්තෙ විය ධීතිකාය න ගාහෙතබ්බං. ඉධාපි යො ආගන්ත්වා තුණ්හිභුතො තිට්ඨති, සො “කස්ස සන්තිකං ආගතොසී”ති වා “කස්ස පත්තං හරිස්සසී”ති වා න වත්තබ්බො. පුච්ඡාසභාගෙන හි “තුම්හාකං සන්තිකං ආගතො, තුම්හාකං පත්තං හරිස්සාමී”ති වදෙය්‍ය, තතො සො භික්ඛු භික්ඛුහි ජිගුච්ඡනීයො අස්ස. “කුහිං ගච්ඡසී, කිං කරොන්තො ආභිණ්ඩසී”ති පන වුත්තෙ “තස්ස පත්තත්ථාය ආගතොමහී”ති වදන්තස්ස පටිපාටිහත්තට්ඨිතිකාය ගහෙත්වා පත්තො දාතබ්බො. “හත්තහරණපත්තං දෙථා”ති වුත්තෙපි පටිපාටිහත්තට්ඨිතිකාය ඵච දාතබ්බො. සචෙ ආහරිත්වා “සබ්බො සඬිසො භුඤ්ජතු”ති වදති, භාජෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. පත්තසාමිකස්ස අතික්කන්තම්පි ධීතිකං යපෙත්වා අඤ්ඤං පටිපාටිහත්තං ගාහෙතබ්බං.

එකො පාතියා හත්තං ආහරිත්වා “සඬ්ඝස්ස දම්මි” ති වදති,
 ආලොපහත්තට්ඨිතිකතො පටියාය ආලොපසඬ්ඛෙපෙන භාජෙනඛ්ඛං. සචෙ පන
 තුණ්හිභූතො අව්ඡති, “කස්ස තෙ ආහනං, කස්ස දාතුකාමොසි” ති න වත්තඛ්ඛො.
 සචෙ පන “කුභිං ගච්ඡසි, කිං කරොන්තො ආභිණ්ඩසි” ති චුත්තෙ පන “සඬ්ඝස්ස
 මෙ හත්තං ආහනං, ථෙරානං මෙ හත්තං ආහන” ති වදති, ගහෙත්වා
 ආලොපහත්තට්ඨිතිකාය භාජෙනඛ්ඛං. සචෙ පන එවං ආහනං හත්තං ඛහු හොති,
 සකලසඬ්ඝස්ස පහොති, අභිභට්ඨිකිකා නාම, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති,
 ඨිතිකාපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, ථෙරාසනතො පටියාය පත්තං පුරෙත්වා දාතඛ්ඛං.

උපාසකො සඬ්ඝත්ථෙරස්ස වා ගන්ථධුතඬ්ඛගවසෙන අභිඤ්ඤාතස්ස වා
 හත්තුද්දෙසකස්ස වා පභිණ්ඩති “අම්භාකං හත්තගහණත්ථාය අට්ඨ භික්ඛු ගහෙත්වා
 ආගච්ඡා” ති, සචෙපි ඤාතිඋපට්ඨාකෙහි පෙසිතං හොති, ඉමෙ තයො ජනා පුච්ඡිතුං
 න ලහන්ති, ආරුල්භායෙව මාතිකං. සඬ්ඝතො අට්ඨ භික්ඛු උද්දිසාපෙත්වා
 අත්තනවමෙහි ගන්තඛ්ඛං. කස්මා? භික්ඛුසඬ්ඝස්ස හි එතෙ භික්ඛු නිස්සාය ලාභො
 උප්පජ්ජති. ගන්ථධුතඬ්ඛගාදිහි පන අනභිඤ්ඤාතො ආවාසිකභික්ඛු ආපුච්ඡිතුං
 ලහති, තස්මා තෙන “කිං සඬ්ඝතො ගණ්භාමි, උදාහු යෙ ජානාමි, තෙහි සද්ධිං
 ආගච්ඡාමි” ති මාතිකං ආරොපෙත්වා යථා දායකා වදන්ති, තථා පටිපජ්ජිතඛ්ඛං.
 “තුම්භාකං නිස්සිතකෙ වා යෙ වා ජානාමි, තෙ ගහෙත්වා එවා” ති චුත්තෙ පන යෙ
 ඉච්ඡන්ති, තෙහි සද්ධිං ගන්තුං ලහති. සචෙ “අට්ඨ භික්ඛු පභිණ්ඩා” ති පෙසෙන්නි,
 සඬ්ඝතොව පෙසෙතඛ්ඛො. අත්තනා සචෙ අඤ්ඤස්මිං ගාමෙ සක්කා හොති භික්ඛා
 ලහිතුං, අඤ්ඤො ගාමො ගන්තඛ්ඛො. න සක්කා වෙ හොති ලහිතුං, සොයෙව
 ගාමො පිණ්ඩාය පටිසිතඛ්ඛො.

නිමන්තිතභික්ඛු ආසනසාලාය නිසින්නා හොන්ති, තත්ත වෙ මනුස්සා “පත්තෙ
 දෙථා” ති ආගච්ඡන්ති, අනිමන්තිතෙහි න දාතඛ්ඛො, “එතෙ නිමන්තිතා භික්ඛු” ති
 වත්තඛ්ඛං, “තුම්භෙපි දෙථා” ති චුත්තෙ පන දාතුං වට්ටති. උස්සවාදිසු මනුස්සා
 සයමෙව පරිවෙණානි ව පධානසරානි ව ගන්ත්වා තිපිටකෙ ව ධම්මකථිකෙ ව
 භික්ඛුසතෙතපි සද්ධිං නිමන්තෙන්නි, තදා තෙහි යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා
 ගන්තුං වට්ටති. කස්මා? න හි මහාභික්ඛුසඬ්ඝෙන අත්ථිකා මනුස්සා
 පරිවෙණපධානසරානි ගච්ඡන්ති, සන්නිපාතට්ඨානතොව යථාසත්ති යථාබලං භික්ඛු
 ගණ්භිත්වා ගච්ඡන්ති.

සචෙ පන සඬ්ඝත්ථෙරො වා ගන්ථධුතඬ්ඛගවසෙන අභිඤ්ඤාතො වා
 හත්තුද්දෙසකො වා අඤ්ඤත්ත වා වස්සං වසිත්වා කත්ථව් වා ගන්ත්වා පුන
 සකට්ඨානං ආගච්ඡති, මනුස්සා ව ආගන්තුකස්ස සක්කාරං කරොන්ති, එකචාරං යෙ
 ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තඛ්ඛං. පටිබද්ධකාලතො පටියාය දුතියවාරෙ ආරද්ධෙ
 සඬ්ඝතොයෙව ගහෙත්වා ගන්තඛ්ඛං. අභිනවආගන්තුකාව හුත්වා “ඤාතී වා
 උපට්ඨාකෙ වා පස්සිස්සාමි” ති ගච්ඡන්ති, තත්ත වෙ තෙසං ඤාතී ව උපට්ඨාකා ව
 සක්කාරං කරොන්ති, එත්ථ පන යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තුම්පි වට්ටති. යො
 පන අතිලාභී හොති, සකට්ඨානඤ්ච ආගන්තුකට්ඨානඤ්ච එකසදිසං, සබ්බත්ථ

මනුස්සා සඬ්ඝත්තං සජ්ජේත්වා ච නිසීදන්ති, තෙන සඬ්ඝතො භගෙත්වා ගන්තබ්බන්ති අයං නිමන්තෙන විසෙසො. අවසෙසො සබ්බපඤ්ඤා උද්දෙසහත්තෙ චුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. කුරුන්දියං පන “අට්ඨ මහාටේරෙ දෙට්ඨාති චුත්තෙ අට්ඨ මහාටේරාව දාතබ්බා”ති චුත්තං. එස නයො මජ්ඣිමාදීසු. සචෙ පන අවසෙසෙත්වා “අට්ඨ භික්ඛු දෙට්ඨා”ති වදන්ති, සඬ්ඝතො දාතබ්බාති.

නිමන්තනහත්තකථා නිට්ඨිතා.

211. සලාකහත්තං පන “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සලාකාය වා පට්ටිකාය වා උපනිබන්ධිත්වා ඔපුඤ්ජිත්වා භත්තං උද්දිසිතු”න්ති (චූළව. 326) වචනතො රුක්ඛසාරමයාය සලාකාය වා වෙළුම්චිලිවතාලපණ්ණාදිමයාය පට්ටිකාය වා “අසුකස්ස නාම සලාකහත්ත”න්ති එවං අක්ඛරානි උපනිබන්ධිත්වා පච්ඡියං වා වීචරහොගෙ වා කත්වා සබ්බසලාකායො ඔපුඤ්ජිත්වා පුනස්සුතං. හෙට්ඨුපරියවසෙන ආලොලෙත්වා පඤ්චඛගසමන්තාගතෙන භත්තුද්දෙසකෙන සචෙ ධීතිකා අත්ථි, ධීතිකතො පට්ඨාය, නො වෙ අත්ථි, ථෙරාසනතො පට්ඨාය සලාකා දාතබ්බා. පච්ඡා ආගතානම්පි එකාබද්ධවසෙන දුරෙ ධීතානම්පි උද්දෙසහත්තෙ චුත්තනයෙනෙව දාතබ්බා.

සචෙ විහාරස්ස සමන්තතො බහු ගොචරගාමා, භික්ඛු පන න බහු, ගාමවසෙනපි සලාකා පාපුණන්ති. “තුම්භාකං අසුකගාමෙ සලාකහත්තං පාපුණාති”ති ගාමවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. එවං ගාහෙත්තෙන සචෙපි එකමෙකස්මිං ගාමෙ නානස්පකාරානි සට්ඨි සලාකහත්තානි, සබ්බානි ගහිතානෙව භොන්ති. තස්ස පත්තගාමස්මිපෙ අඤ්ඤානිපි ද්වෙ තිණි සලාකහත්තානි භොන්ති, තානි තස්සෙව දාතබ්බාති. න හි සක්කා තෙසං කාරණා අඤ්ඤං භික්ඛුං පහිණිතුන්ති.

සචෙ එකච්චෙසු ගාමෙසු බහුනි සලාකහත්තානි සල්ලක්ඛෙත්වා සත්තන්තම්පි අට්ඨන්තම්පි භික්ඛුනං දාතබ්බාති. දෙන්තෙන පන චතුත්තං පඤ්චත්තං භත්තානං සලාකායො එකතො බන්ධිත්වා දාතබ්බා. සචෙ තං ගාමං අතික්කමිත්වා අඤ්ඤො ගාමො භොති, තස්මිඤ්ච එකමෙව සලාකහත්තං, තං පන පාතොව දෙන්ති, තම්පි එතෙසු භික්ඛුසු එකස්ස නිග්ගහෙන දත්වා “පාතොව තං ගහෙත්වා පච්ඡා ඔරිමගාමෙ ඉතරානි භත්තානි ගණ්භාහි”ති වත්තබ්බො. සචෙ ඔරිමගාමෙ සලාකහත්තෙසු අග්ගහිතෙස්වෙව ගහිතසඤ්ඤාය ගච්ඡති, පරභාගගාමෙ සලාකහත්තං ගහෙත්වා පුන විහාරං ආගන්ත්වා ඉතරානි ගහෙත්වා ඔරිමගාමො ගන්තබ්බො. න හි බහිසීමාය සඬ්ඝලාභො ගාහෙතුං ලබ්භන්ති අයං නයො කුරුන්දියං චුත්තො. සචෙ පන භික්ඛු බහු භොන්ති, ගාමවසෙන සලාකා න පාපුණන්ති, වීථිවසෙන වා වීථියං එකගෙහවසෙන වා එකකුලවසෙන වා ගාහෙතබ්බං. වීථිආදීසු ව යත්ථ බහුනි භත්තානි, තත්ථ ගාමෙ චුත්තනයෙනෙව බහුනං භික්ඛුනං ගාහෙතබ්බාති, සලාකාසු අසති උද්දිසිත්වාපි ගාහෙතබ්බාති.

212. සලාකදායකෙන පන වත්තං ජානිතබ්බං. තෙන හි කාලස්සෙව චුට්ඨාය පත්තචීරං ගහෙත්වා භොජනසාලං ගන්ත්වා අසම්මට්ඨට්ඨානං සම්මජ්ජිත්වා

පාතියං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙත්වා “ඉදානි භික්ඛුහි වත්තං කතං භවිස්සති” ති කාලං සල්ලක්ඛෙත්වා සණ්ටිං පහරිත්වා භික්ඛුසු සන්තිපතීතෙසු පයමමෙව වාරගාමෙ සලාකහත්තං ගාහෙතබ්බං, “තුය්හං අසුකස්මිං නාම වාරගාමෙ සලාකා පාපුණාති, තත්‍ර ගච්ඡා” ති වත්තබ්බං. සචෙ අභිරෙකගාචුතෙ ගාමො හොති, තං දිවසං ගච්ඡන්තා කිලමන්ති, “ස්චෙ තුය්හං වාරගාමෙ පාපුණාති” ති අප්පෙව ගාහෙතබ්බං. යො වාරගාමං පෙසියමානො න ගච්ඡති, අඤ්ඤං සලාකං මග්ගති, න දාතබ්බා. සද්ධානඤ්ඤි මනුස්සානං පුඤ්ඤභානි ව සඬ්ඝස්ස ව ලාභච්ඡෙදො හොති, තස්මා තස්ස දුතියෙපි තතියෙපි දිවසෙ අඤ්ඤා සලාකා න දාතබ්බා, “අත්තනො පත්තට්ඨානං ගන්ත්වා භුඤ්ජාහි” ති වත්තබ්බො, තිණි පන දිවසානි අගච්ඡන්තස්ස වාරගාමනො ඔරිමවාරගාමෙ සලාකා ගාහෙතබ්බා. තඤ්චෙ න ගණ්භාති, තතො පට්ඨාය තස්ස අඤ්ඤං සලාකං දාතුං න වට්ටති, දණ්ඩකම්මං දළ්භං කාතබ්බං. සට්ඨිතො වා පණ්ණාසතො වා න පරිභාපෙතබ්බං. වාරගාමෙ ගාහෙත්වා විහාරවාරො ගාහෙතබ්බො, “තුය්හං විහාරවාරො පාපුණාති” ති වත්තබ්බං. විහාරවාරිකස්ස ද්වෙ තිස්සො යාගුසලාකායො තිස්සො චතස්සො භත්තසලාකායො ව දාතබ්බා, නිබද්ධං කත්වා පන න දාතබ්බා. යාගුහත්තදායකා හි “අම්භාකං යාගුහත්තං විහාරගොපකාවභුඤ්ජන්ති” ති අඤ්ඤථත්තං ආපජ්ජෙය්‍යං, තස්මා අඤ්ඤෙසු කුලෙසු දාතබ්බා.

සචෙ විහාරවාරිකානං සභාගා ආහරිත්වා දෙන්ති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ, වාරං ගහෙත්වා තෙසං යාගුහත්තං ආහරාපෙතබ්බං, තාව නෙසං සලාකා එතිකම්මමෙව භවන්ති. වස්සග්ගෙන පත්තට්ඨානෙ පන අඤ්ඤම්පි පණ්ණිහත්තසලාකං ගණ්භිතුං ලහන්තියෙව. අතිරෙකඋත්තරිහඬිගස්ස එකවාරිකහත්තස්ස විසුං ධීතිකං කත්වා සලාකා දාතබ්බා. සචෙ යෙන සලාකා ලද්ධා, සො තං දිවසං තං භත්තං න ලහති, පුන දිවසෙ ගාහෙතබ්බං. භත්තඤ්ඤෙව ලහති, න උත්තරිහඬිගං, එවම්පි පුන ගාහෙතබ්බං. ධීරහත්තසලාකායපි එසෙව නයො. සචෙ පන ධීරමෙව ලහති, න භත්තං, ධීරලාභතො පට්ඨාය පුන න ගාහෙතබ්බං. ද්වෙ තිණි එකවාරිකහත්තානි එකස්සෙව පාපුණන්ති, දුබ්භික්ඛසමයෙ සඬ්ඝනවකෙන ලද්ධකාලෙ විජටෙත්වා විසුං ගාහෙතබ්බානි. පාකතිකසලාකහත්තං අලද්ධස්සපි පුනදිවසෙ ගාහෙතබ්බං.

සචෙ බුද්දකො විහාරො හොති, සබ්බෙ භික්ඛු එකසම්භොගා, උච්ඡ්‍රසලාකං ගාහෙත්තෙන යස්ස කස්සපි සම්මුඛිභූතස්ස පාපෙත්වා මහාටෙරාදීනං දිවා තච්ඡෙත්වා දාතුං වට්ටති. රසසලාකං පාපෙත්වා පච්ඡාහත්තම්පි පරිස්සාවෙන්වා එාණිතං වා කාරෙත්වා පිණ්ඩපාතිකාදීනම්පි දාතබ්බං, ආගන්තුකානං ආගතානාගතභාවං ඤත්වා ගාහෙතබ්බා. මහාආවාසෙ ධීතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බා. තක්කසලාකම්පි සභාගට්ඨානෙ පාපෙත්වා වා ධුමාපෙත්වා පවාපෙත්වා වා ටෙරානං දාතුං වට්ටති. මහාආවාසෙ චුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. එලසලාකපුචසලාකහෙසජ්ජගන්ධමාලාසලාකායොපි විසුං ධීතිකාය ගාහෙතබ්බා. හෙසජ්ජාදිසලාකායො චෙත්ථ කිඤ්චාපි පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටන්ති, සලාකවසෙන පන ගාහිතන්තා න සාදිතබ්බා. අග්ගභික්ඛාමත්තං සලාකහත්තං

දෙන්ති, යිතිකං පුච්ඡිත්වා ගාහෙතබ්බං. අසතියා යිතිකාය ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ තාදිසානි හත්තානි බහුනි හොන්ති, එකෙකස්ස භික්ඛුනො ද්වෙ තිණි දාතබ්බානි. නො චෙ, එකෙකමෙව දත්වා පටිපාටියා ගතාය පුන ථෙරාසනතො පට්ඨාය දාතබ්බං. අථ අන්තරාව උපච්ඡිජ්ජති, යිතිකා සල්ලක්ඛෙතබ්බා. යදි පන තාදිසං හත්තං නිබද්ධමෙව හොති, යස්ස පාපුණාති, සො චත්තබ්බො “ලද්ධා වා අලද්ධා වා ස්වෙපි ගණ්හෙය්‍යාසී”ති. එකං අනිබද්ධං හොති, ලහනදිවසෙ පන යාවදත්ථං ලහති. අලහනදිවසා බහුතරා හොන්ති, තං යස්ස පාපුණාති, සො අලහිත්වා “ස්වෙ ගණ්හෙය්‍යාසී”ති චත්තබ්බො.

යො සලාකාසු ගහිතාසු පච්ඡා ආගච්ඡති, තස්ස අතික්කන්තාව සලාකා න උපට්ඨාපෙත්වා දාතබ්බා. සලාකං නාම සණ්ඨං පහරණතො පට්ඨාය ආගන්ත්වා හත්ථං පසාරෙන්නොව ලහති, අඤ්ඤස්ස ආගන්ත්වා සමීපෙ යීතස්සපි අතික්කන්තා අතික්කන්තාව හොති. සචෙ පනස්ස අඤ්ඤො ගණ්හන්තො අත්ථි, සයං අනාගතොපි ලහති, සභාගට්ඨානෙ “අසුකො අනාගතො”ති ඤත්වා “අයං තස්ස සලාකා”ති යපෙතුං වට්ටති. සචෙ “අනාගතස්ස න දාතබ්බා”ති කතිකං කරොන්ති, අධම්මිකා හොති. අන්තොඋපචාරෙ යීතස්ස භි භාජනීයගණ්ඛං පාපුණාති. සචෙ පන “අනාගතස්ස දෙථා”ති මහාසද්දං කරොන්ති, දණ්ඩකම්මං යපෙතබ්බං, “ආගන්ත්වා ගණ්හන්තු”ති චත්තබ්බං. ඡ පඤ්චසලාකා නට්ඨා හොන්ති, හත්තුද්දෙසකො දායකානං නාමං න සරති, සො චෙ නට්ඨසලාකා මහාථෙරස්ස වා අත්තනො වා පාපෙත්වා භික්ඛු වදෙය්‍ය “මයා අසුකගාමෙ සලාකහත්තං මය්හං පාපිතං, තුම්හෙ තත්ථ ලද්ධසලාකහත්තං භුඤ්ජෙය්‍යාථා”ති, වට්ටති, විහාරෙ අපාපිතං පන ආසනසාලාය තං හත්තං ලහිත්වා තත්ථෙව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතුං න වට්ටති. “අජ්ජ පට්ඨාය මය්හං සලාකහත්තං ගණ්හථා”ති චුත්තෙ තත්‍ර ආසනසාලාය ගාහෙතුං න වට්ටති, විහාරං ආනෙත්වා ගාහෙතබ්බං. “ස්වෙ පට්ඨායා”ති චුත්තෙ පන හත්තුද්දෙසකස්ස ආචික්ඛිතබ්බං. “ස්වෙ පට්ඨාය අසුකකුලං නාම සලාකහත්තං දෙති, සලාකග්ගාහණකාලෙ සරෙය්‍යාසී”ති. දුබ්භික්ඛෙ සලාකහත්තං පච්ඡින්නිත්වා සුභික්ඛෙ ජාතෙ කඤ්චි භික්ඛුං දිස්වා “අජ්ජ පට්ඨාය අම්භාකං සලාකහත්තං ගණ්හථා”ති පුන පට්ඨපෙත්ති, අන්තොගාමෙ අගාහෙත්වා විහාරං ආනෙත්වා ගාහෙතබ්බං. ඉදඤ්චි සලාකහත්තං නාම උද්දෙසහත්තසදිසං න හොති, විහාරමෙව සන්ධාය දීයති, තස්මා බහිඋපචාරෙ ගාහෙතුං න වට්ටති, “ස්වෙ පට්ඨායා”ති චුත්තෙ පන විහාරෙ ගාහෙතබ්බමෙව.

ගම්මකො භික්ඛු යං දිසාභාගං ගන්තුකාමො, තත්ථ අඤ්ඤෙන වාරගාමසලාකා ලද්ධා හොති, තං ගහෙත්වා ඉතරං භික්ඛුං “මය්හං පත්තසලාකං ත්වං ගණ්හාහී”ති චත්වා ගන්තුං වට්ටති. තෙන පන උපචාරසීමං අනතික්කන්තෙයෙව තස්මිං තස්ස සලාකා ගාහෙතබ්බා. ඡඩ්ඞිතවිහාරෙ වසිත්වා මනුස්සා “බොධිචෙතියාදීනි ජග්ගිත්වා භුඤ්ජන්තු”ති සලාකහත්තං පට්ඨපෙත්ති, භික්ඛු සභාගට්ඨානෙසු වසිත්වා කාලස්සෙව ගන්ත්වා තත්ථ චත්තං කරිත්වා තං හත්තං භුඤ්ජන්ති, වට්ටති. සචෙ තෙසු ස්වාතන්‍යාය අත්තනො පාපෙත්වා ගතෙසු ආගන්තුකො භික්ඛු ඡඩ්ඞිතවිහාරෙ වසිත්වා කාලස්සෙව චත්තං කත්වා සණ්ඨං පහරිත්වා සලාකහත්තං

අත්තනො පාපෙත්වා ආසනසාලං ගවිජති, සොව තස්ස භත්තස්ස ඉස්සරො. යො පන භික්ඛුස්ස චත්තං කරොත්තෙසුයෙව භූමියං ද්වෙ තයො සම්මුඤ්ජනීපභාරෙ දත්වා සංඝටිං පහරිත්වා “ධුරගාමෙ සලාකහත්තං මය්හං පාපුණාති”ති ගවිජති, තස්ස නං චොරිකාය ගහිතත්තා න පාපුණාති, චත්තං කත්වා පාපෙත්වා පච්ඡාගතභික්ඛුනංයෙව හොති.

එකො ගාමො අතිදුරෙ හොති, භික්ඛු නිව්චං ගන්තුං න ඉච්ඡන්ති, මනුස්සා “මයං පුඤ්ඤෙන පරිබාහිරා හොමා”ති වදන්ති, යෙ තස්ස ගාමස්ස ආසන්නවිහාරෙ සභාගභික්ඛු, තෙ චත්තබ්බා “ඉමෙසං භික්ඛුනං අනාගතදිවසෙ තුම්හෙ භුඤ්ජං”ති, සලාකා පන දෙවසිකං පාපෙතබ්බා. තා ව බො පන සංඝටිපහරණමත්තෙන වා පච්ඡිවාලනමත්තෙන වා පාපිතා න හොන්ති, පච්ඡං පන ගහෙත්වා සලාකා පීඨකො ආකිරිතබ්බා, පච්ඡ පන මුඛවට්ටියං න ගහෙතබ්බා. සචෙ භි තත්ථ අහි වා විච්ඡිකො වා භවෙය්‍ය, දුක්ඛං උප්පාදෙය්‍ය, තස්මා හෙට්ඨා ගහෙත්වා පච්ඡං පරම්මුඛං කත්වා සලාකා ආකිරිතබ්බා “සචෙපි සප්පො භවිස්සති, එත්තොව පලායිස්සති”ති. එවං සලාකා ආකිරිත්වා ගාමාදිවසෙන පුබ්බෙ චුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බා.

අපිච එකං මහාථෙරස්ස පාපෙත්වා “අවසෙසා මය්හං පාපුණාති”ති අත්තනො පාපෙත්වා චත්තං කත්වා චෙතියං චන්දිත්වා විතක්කමාළකෙ ධීතෙහි භික්ඛුහි “පාපිතා, ආවුසො, සලාකා”ති චුත්තෙ “ආම, භන්තෙ, තුම්හෙ ගතගතගාමෙ සලාකහත්තං ගණ්හං”ති චත්තබ්බං. එවඤ්ඤි පාපිතාපි සුපාපිතාව හොන්ති. භික්ඛු සබ්බරත්තිං ධම්මස්සවනත්ථං අඤ්ඤං විහාරං ගවිජන්තා “මයං තත්ථ දානං අග්ගහෙත්වාව අම්භාකං ගොවරගාමෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා ආගමිස්සාමා”ති සලාකා අග්ගහෙත්වාව ගතා විහාරෙ ථෙරස්ස පත්තං සලාකහත්තං භුඤ්ජිතුං ආගවිජන්ති, වට්ටති. අථ මහාථෙරොපි “අහං ඉධ කිං කරොමි”ති තෙහියෙව සද්ධිං ගවිජති, තෙහි ගතවිහාරෙ අභුඤ්ජිත්වාව ගොවරගාමං අනුප්පත්තෙහි “දෙථ, භන්තෙ, පත්තෙ, සලාකයාගුආදීනි ආහරිස්සාමා”ති චුත්තෙ පත්තා න දාතබ්බා. කස්මා, භන්තෙ, න දෙථාති. විහාරට්ඨකං භත්තං විහාරෙ චුත්ථානං පාපුණාති, මයං අඤ්ඤවිහාරෙ චුත්ථාති. “දෙථ, භන්තෙ, න මයං විහාරෙ පාලිකාය දෙම, තුම්භාකං දෙම, ගණ්හං අම්භාකං භික්ඛ”න්ති චුත්තෙ පන වට්ටති.

සලාකහත්තකථා නිට්ඨිතා.

213. පක්ඛිකාදීසු පන යං අභිලක්ඛිතෙසු වාතුද්දසි පඤ්චදසි පඤ්චමි අට්ඨමිති ඉමෙසු පක්ඛිකෙසු කම්මජ්ජසුතෙහි උපොසථං කාතුං සතිකරණත්ථාය දීයති, තං පක්ඛිකං නාම. තං සලාකහත්තගතිකමෙව හොති, ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ සලාකහත්තමිපි පක්ඛිකහත්තමිපි බහුං සබ්බෙසං විනිවිජ්ඣිත්වා ගවිජති, ද්වෙපි භත්තානි විසුං විසුං ගාහෙතබ්බානි. සචෙ භික්ඛුසඬ්ඨො මහා, පක්ඛිකං ගාහෙත්වා තස්ස ධීතිකාය සලාකහත්තං ගාහෙතබ්බං, සලාකහත්තං වා ගාහාපෙත්වා තස්ස ධීතිකාය පක්ඛිකං ගාහෙතබ්බං. යෙසං න පාපුණාති, තෙ පිණ්ඩාය වරිස්සන්ති. සචෙ ද්වෙපි භත්තානි බහුනි, භික්ඛු මන්දා, සලාකහත්තං නාම දෙවසිකං ලබ්භති, තස්මා

තං යපෙත්වා “පක්ඛිකං, ආවුසො, භුඤ්ජා” ති පක්ඛිකමෙව දාතබ්බං. පක්ඛිකං පණීතං දෙන්ති, විසුං යිතිකා කාතබ්බා, “ස්වෙ පක්ඛො” ති අජ්ජ පක්ඛිකං න ගාහෙතබ්බං. සවෙ පන දායකා වදන්ති “ස්වෙපි අම්භාකං සරෙ ලුඛහත්තං භවිස්සති, අජ්ජෙව පක්ඛිකහත්තං උද්දිසා” ති, එවං වට්ටති.

උපොසථිකං නාම අන්වඩ්ඪමාසෙ උපොසථදිවසෙ උපොසථඬිගාති සමාදිශිත්වා යං අත්තනා භුඤ්ජති, තදෙව දීයති. පාටිපදිකං නාම “උපොසථෙ ඛහු සද්ධා පසන්තා භික්ඛූනං සක්කාරං කරොන්ති, පාටිපදෙ පන භික්ඛූ කිලමන්ති, පාටිපදෙ දින්නං දුබ්භික්ඛදානසදිසං මහජ්ඵලං හොති, උපොසථකම්මෙන වා පරිසුද්ධසීලානං දුතියදිවසෙ දින්නං මහජ්ඵලං හොති” ති සල්ලක්ඛෙන්වා පාටිපදෙ දීයමානකදානං. තම්පි උභයං සලාකහත්තගතිකමෙව. ඉති ඉමානි සත්තපි භත්තානි පිණ්ඩපාතිකානං න වට්ටන්ති, ධුතඬිගහෙදං කරොන්තියෙව.

214. අපරානිපි චීවරක්ඛන්ධකෙ (මහාව. 350) විසාඛාය වරං යාවිත්වා දින්නානි ආගන්තුකහත්තං ගම්කහත්තං ගිලානහත්තං ගිලානුපට්ඨාකහත්තන්ති චත්තාරි භත්තානි පාළියං ආගතානෙව. තත්ථ ආගන්තුකානං දින්නං භත්තං ආගන්තුකහත්තං. එස නයො සෙසෙසු. සවෙ පනෙත්ථ ආගන්තුකහත්තානිපි ආගන්තුකාපි ඛහු හොන්ති, සබ්බෙසං එකෙකං ගාහෙතබ්බං. භත්තෙසු අජ්ජහොන්තෙසු යිතිකාය ගාහෙතබ්බං. එකො ආගන්තුකො පයමමෙව ආගන්ත්වා සබ්බං ආගන්තුකහත්තං අත්තනො ගාහෙත්වා නිසීදති, සබ්බං තස්සෙව හොති. පච්ඡා ආගතෙහි ආගන්තුකෙහි තෙන දින්නානි පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. තෙනපි එකං අත්තනො ගහෙත්වා සෙසානි දාතබ්බානි. අයං උළාරතා. සවෙ පන පයමං ආගන්ත්වාපි අත්තනො අග්ගහෙත්වා තුණ්හිභූතො නිසීදති, පච්ඡා ආගතෙහි සද්ධිං පටිපාටියා ගණ්හිතබ්බං. සවෙ නිව්චං ආගන්තුකා ආගච්ජන්ති, ආගතදිවසෙයෙව භුඤ්ජිතබ්බං. අන්තරන්තරා වෙ ආගච්ජන්ති, ද්වෙ තීණි දිවසානි භුඤ්ජිතබ්බං. මහාපච්චරියං පන “සත්ත දිවසානි භුඤ්ජිතුං වට්ටති” ති චුත්තං. ආවාසිකො කත්ථවි ගන්ත්වා ආගතො, තෙනපි ආගන්තුකහත්තං භුඤ්ජිතබ්බං. සවෙ පන තං විහාරෙ නිබන්ධාපිතං හොති, විහාරෙ ගාහෙතබ්බං. අථ විහාරො දුරෙ හොති, ආසනසාලාය නිබන්ධාපිතං, ආසනසාලාය ගාහෙතබ්බං. සවෙ පන දායකා “ආගන්තුකෙසු අසති ආවාසිකාපි භුඤ්ජන්තු” ති වදන්ති, වට්ටති, අචුත්තෙ පන න වට්ටති.

ගම්කහත්තෙපි අයමෙව කථාමග්ගො. අයං පන විසෙසො – ආගන්තුකො ආගන්තුකහත්තමෙව ලහති, ගම්කො ආගන්තුකහත්තම්පි ගම්කහත්තම්පි. ආවාසිකොපි පක්කම්තුකාමො ගම්කො හොති, ගම්කහත්තං ලහති. යථා පන ආගන්තුකහත්තං, එවම්දං ද්වෙ තීණි වා සත්ත වා දිවසානි න ලහති. “ගම්ස්සාමි” ති භුත්තොපි තං දිවසං කෙනචි කාරණෙන න ගතො, පුනදිවසෙපි භුඤ්ජිතුං වට්ටති සඋස්සාහත්තා. “ගම්ස්සාමි” ති භුත්තස්ස වොරා වා පන්ථං රුන්ධන්ති, උදකං වා දෙවො වා වස්සති, සත්ථො වා න ගච්ජති, සඋස්සාහෙන භුඤ්ජිතබ්බං. “එතෙ උපද්දවෙ ඔලොකෙන්තෙන ද්වෙ තයො දිවසෙ භුඤ්ජිතුං වට්ටති” ති මහාපච්චරියං චුත්තං. “ගම්ස්සාමි ගම්ස්සාමි” ති පන ලෙසං ඔඩ්ඬෙන්වා භුඤ්ජිතුං න ලහති.

ගිලානහත්තම්පි සවෙ සබ්බෙසං ගිලානානං පහොති, තං සබ්බෙසං දාතබ්බං. නො වෙ, ධීතිකං කත්වා ගාහෙනබ්බං. එකො ගිලානො අරොගරුපො සක්කොති අන්තොගාමං ගන්තුං, එකො න සක්කොති, අයං මහාගිලානො නාම, එතස්ස ගිලානහත්තං දාතබ්බං. ද්වෙ මහාගිලානා, එකො ලාභී අභිඤ්ඤාතො බහුං බාදනීයභොජනීයං ලහති, එකො අනාටො අප්පලාහතාය අන්තොගාමං පවිසති, එතස්ස ගිලානහත්තං දාතබ්බං. ගිලානහත්තෙ දිවසපරිච්ඡෙදො නත්ථි, යාව රොගො න වූපසම්මති, සප්පායභොජනං අභුඤ්ජන්තො න යාපෙති, තාව භුඤ්ජිතබ්බං. යදා පන මිස්සකයාගුං වා මිස්සකහත්තං වා භුත්තස්සපි රොගො න කුප්පති, තතො පට්ඨාය න භුඤ්ජිතබ්බං.

ගිලානුපට්ඨාකහත්තම්පි යං සබ්බෙසං පහොති, තං සබ්බෙසං දාතබ්බං. නො වෙ පහොති, ධීතිකං කත්වා ගාහෙනබ්බං. ඉදම්පි ද්විසු ගිලානෙසු මහාගිලානුපට්ඨාකස්ස ගාහෙනබ්බං, ද්විසු මහාගිලානෙසු අනාටගිලානුපට්ඨාකස්ස. යං කුලං ගිලානහත්තම්පි දෙති ගිලානුපට්ඨාකහත්තම්පි, තත්ථ යස්ස ගිලානස්ස ගිලානහත්තං පාපුණාති, තදුපට්ඨාකස්සපි තත්ථෙව ගාහෙනබ්බං. ගිලානුපට්ඨාකහත්තෙපි දිවසපරිච්ඡෙදො නත්ථි, යාව ගිලානො ලහති, තාවස්ස උපට්ඨාකොපි ලහතීති. ඉමානි චත්තාරි හත්තානි සවෙ එවං දින්නානි භොන්ති “ආගන්තුකගමිකගිලානගිලානුපට්ඨාකා මම භික්ඛං ගණ්හන්තු”ති, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. සවෙ පන “ආගන්තුකාදිනං චතුන්නං හත්තං නිබන්ධාපෙම්, මම හත්තං ගණ්හන්තු”ති එවං දින්නානි භොන්ති, පිණ්ඩපාතිකානං න වට්ටති.

215. අපරානිපි ධුරහත්තං කුට්ඨත්තං වාරකහත්තන්ති තිණි හත්තානි. තත්ථ ධුරහත්තන්ති නිව්චහත්තං වූච්චති, තං දුට්ඨං සඬ්ඝිකඤ්ච පුග්ගලිකඤ්ච. තත්ථ යං “සඬ්ඝස්ස ධුරහත්තං දෙමා”ති නිබන්ධාපිතං, තං සලාකහත්තගතිකං. “මම නිබද්ධභික්ඛං ගණ්හන්තු”ති චත්වා දින්නං පන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. පුග්ගලිකෙපි “තුම්භාකං ධුරහත්තං දම්මී”ති චුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකො වෙ, න වට්ටති, “මම නිබද්ධභික්ඛං ගණ්හමා”ති චුත්තෙ පන වට්ටති, සාදිතබ්බං. සවෙ පච්ඡා කතිපාහෙ වීතිචත්තෙ “ධුරහත්තං ගණ්හමා”ති වදති, මූලෙ සුට්ඨු සම්පට්ච්ඡිතත්තා වට්ටති.

කුට්ඨත්තං නාම යං සඬ්ඝස්ස ආවාසං කාරෙත්වා “අම්භාකං සෙනාසනවාසිතො අම්භාකංයෙව හත්තං ගණ්හන්තු”ති එවං නිබන්ධාපිතං, තං සලාකහත්තගතිකමෙව භොති, ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. “අම්භාකං සෙනාසනවාසිතො අම්භාකංයෙව භික්ඛං ගණ්හන්තු”ති චුත්තෙ පන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. යං පන පුග්ගලෙ පසිදිත්වා තස්ස ආවාසං කත්වා “තුම්භාකං දෙමා”ති දින්නං, තං තස්සෙව භොති, තස්මිං කත්ථවි ගතෙ නිස්සිතකෙහි භුඤ්ජිතබ්බං.

වාරකහත්තං නාම දුබ්භික්ඛසමයෙ “වාරෙන භික්ඛු ජග්ගිස්සාමා” ති
 ධුරගෙහතො පටියාය දින්නං, තම්පි භික්ඛාවචනෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකානං
 වට්ටති, “වාරකහත්ත” න්ති චුත්තෙ පන සලාකහත්තගතිකං හොති. සවෙ
 තණ්ඩුලාදීනි පෙසෙන්නි “සාමණෙරා පචිත්වා දෙන්තු” ති, පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති.
 ඉති ඉමානි ච තීණි, ආගන්තුකහත්තාදීනි ච චත්තාරීති සත්ත, තානි සඛිසහත්තාදීනි
 සහ චුද්දස හත්තානි හොන්ති.

216. අට්ඨකථායං පන විහාරහත්තං අට්ඨකහත්තං චතුක්කහත්තං
 ගුල්භකහත්තන්ති අඤ්ඤානිපි චත්තාරි හත්තානි චුත්තානි. තත්ථ විහාරහත්තං නාම
 විහාරෙ තනුප්පාදහත්තං, තං සඛිසහත්තෙන සඛිගහිතං. තං පන
 තිස්සමහාවිහාරචිත්තලපබ්බතාදියු පටිසම්භිදාප්පත්තෙහි බිණ්ණසවෙහි යථා
 පිණ්ඩපාතිකානම්පි සක්කා හොන්ති පරිභුඤ්ජිතුං, තථා පටිග්ගහිතත්තා තාදිසෙසු
 යානෙසු පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. “අට්ඨන්නං භික්ඛුනං දෙම, චතුන්නං
 දෙමා” ති එවං දින්නං පන අට්ඨකහත්තඤ්ඤාවෙ චතුක්කහත්තඤ්ඤව, තම්පි
 භික්ඛාවචනෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. මහාභිසඬ්ඛාරෙන අතිරසකපුටෙන
 පත්තං ථකෙත්වා දින්නං ගුල්භකහත්තං නාම. ඉමානි තීණි
 සලාකහත්තගතිකානෙව. අපරම්පි ගුල්භකහත්තං නාම අත්ථි, ඉධෙකච්චෙ මනුස්සා
 මහාධම්මස්සවනඤ්ඤව විහාරපුප්ඤ්ඤව කාරෙත්වා “සකලසඛිසස්ස දාතුං න සක්කොම,
 ද්වෙ තීණි භික්ඛුසතානි අම්භාකං භික්ඛං ගණ්හන්තු” ති භික්ඛුපරිච්ඡෙදජානනත්ථං
 ගුල්භකෙ දෙන්ති, ඉදං පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති.

පිණ්ඩපාතභාජනීයං නිට්ඨිතං.

217. ශිලානපච්චයභාජනීයං පන එවං වෙදිතබ්බං (චූළව. අට්ඨ. 325
 පක්ඛිකහත්තාදිකථා) – සප්පිආදියු හෙසජ්ජෙසු රාජරාජමහාමත්තා සප්පිස්ස තාව
 කුම්භසතම්පි කුම්භසහස්සම්පි විහාරං පෙසෙන්නි, සණ්ටිං පහරිත්වා ථෙරාසනතො
 පටියාය ගහිතභාජනං පුරෙත්වා දාතබ්බං, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. සවෙ
 අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, “හන්තෙ, වීසතිවස්සානං දියති,
 තුම්භාකං ධීතිකා අතික්කන්තා” ති න චත්තබ්බා, ධීතිකං යපෙත්වා තෙසං දත්වා
 පච්ඡා ධීතිකාය දාතබ්බං. “අසුකවිහාරෙ බහු සප්පි උප්පන්න” න්ති සුත්වා
 යොජනන්තරවිහාරතොපි භික්ඛු ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානම්පි
 ධීතට්ඨානතො පටියාය දාතබ්බං. අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පටිට්ඨානං
 අන්තෙවාසිකාදියු ගණ්හන්තෙසු දාතබ්බමෙව. “බහිඋපචාරසීමාය ධීතානං දෙථා” ති
 වදන්ති, න දාතබ්බං. සවෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා
 අත්තතො විහාරද්වාරෙ අන්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා
 නාම සීමා හොති, තස්මා දාතබ්බා. සඛිසනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං
 දාතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුල්ලෙ ආගතානං පය්මභාගො න
 පාපුණාති, දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන දාතබ්බං. අන්තොඋපචාරසීමං පටිසිත්වා
 යත්ථ කත්ථවි දින්නං හොති, සබ්බං සන්නිපාතට්ඨානෙයෙව භාජෙතබ්බං.

යස්මිං විහාරෙ දස භික්ඛූ, දසෙව ච සජ්ජිකුම්භා දියන්ති, එකෙකකුම්භවසෙන
 භාජෙතඛිං. එකො සජ්ජිකුම්භො හොති, දසභික්ඛූහි භාජෙත්වා ගහෙතඛිං. සචෙ
 “යථායිතංයෙව අම්භාකං පාපුණාති” ති ගණ්හන්ති, දුග්ගහිතං, තං ගතගතට්ඨානෙ
 සඬ්ඝිකමෙව හොති. කුම්භං පන ආවජ්ජෙත්වා ථාලකෙ ථොකං සජ්ජිං කත්වා “ඉදං
 මහාථෙරස්ස පාපුණාති, අවසෙසං අම්භාකං පාපුණාති” ති වත්වා තම්පි කුම්භෙයෙව
 ආකිරිත්වා යථිච්ඡිතං ගහෙත්වා ගන්තඛිං. සචෙ ටීනං සජ්ජි හොති, ලෙඛං කත්වා
 “ලෙඛනො පරභාගො මහාථෙරස්ස පාපුණාති, අවසෙසං අම්භාකං” න්ති ගහිතම්පි
 සුග්ගහිතං. චුත්තපරිච්ඡෙදනො උභ්‍යාධිකෙසු භික්ඛූසු සජ්ජිකුම්භෙසු ච එතෙනෙව
 උපායෙන භාජෙතඛිං. සචෙ පනෙකො භික්ඛූ, එකො කුම්භො හොති, සණ්ටිං
 පහරිත්වා “අයං මය්හං පාපුණාති” තිපි ගහෙතුං වට්ටති. “අයං පඨමභාගො මය්හං
 පාපුණාති, අයං දුතියභාගො” ති එවං ථොකං ථොකම්පි පාපෙතුං වට්ටති. එස නයො
 නවතිතාදීසුපි. යස්මිං පන විජ්ජසන්නතිලතෙලාදිම්හි ලෙඛා න සන්තිට්ඨති, තං
 උද්ධරිත්වා භාජෙතඛිං. සිඬ්ගිවෙරමරිවාදිහෙසජ්ජම්පි
 අවසෙසපත්තථාලකාදිසමණපරික්ඛාරොපි සඬ්ඛො චුත්තානුරූපෙනෙව නයෙන
 සුට්ඨ සල්ලක්ඛෙත්වා භාජෙතඛිං. අයං ගිලානපච්චයභාජනීයකථා.

218. ඉදානි සෙනාසනග්ගාහෙ විනිච්ඡයො වෙදිතඛිං (චූළව. අට්ඨ. 318) –
 අයං සෙනාසනග්ගාහො නාම දුට්ඨො හොති උතුකාලෙ ච වස්සාවාසෙ ච. තත්ථ
 උතුකාලෙ තාව කෙච්ඡි ආගන්තුකා භික්ඛූ පුරෙහත්තං ආගච්ඡන්ති, කෙච්ඡි
 පච්ඡාහත්තං පඨමයාමං මජ්ඣමයාමං පච්ඡිමයාමං වා. යෙ යදා ආගච්ඡන්ති, තෙසං
 තදාව භික්ඛූ උට්ඨාපෙත්වා සෙනාසනං දාතඛිං, අකාලො නාම නත්ථි.
 සෙනාසනපඤ්ඤාපකෙන පන පණ්ඩිතෙන භවිතඛිං, එකං වා ද්වෙ වා
 මඤ්චට්ඨානානි යපෙතඛිං. සචෙ විකාලෙ එකො වා ද්වෙ වා ථෙරා ආගච්ඡන්ති,
 තෙ වත්තඛිං “හත්තෙ, ආදිතො පට්ඨාය වුට්ඨාපියමානෙ සඬ්ඛෙපි භික්ඛූ
 උඬ්භණ්ඩිකා භවිස්සන්ති, තුම්භෙ අම්භාකං වසනට්ඨානෙ වසථා” ති.

බහුසු පන ආගතෙසු වුට්ඨාපෙත්වා පටිපාටියා දාතඛිං. සචෙ එකෙකං
 පරිවෙණං පහොති, එකෙකං පරිවෙණං දාතඛිං. තත්ථ
 අග්ගිසාලාදිසසාලාමණ්ඩලමාලාදයො සඬ්ඛෙපි තස්සෙව පාපුණන්ති. එවං
 අජ්ජහොන්තෙ පාසාදග්ගෙන දාතඛිං, පාසාදෙසු අජ්ජහොන්තෙසු ඔවරකග්ගෙන
 දාතඛිං, ඔවරකෙසු අජ්ජහොන්තෙසු සෙය්‍යග්ගෙන දාතඛිං, සෙය්‍යග්ගෙසු
 අජ්ජහොන්තෙසු මඤ්චට්ඨානෙන දාතඛිං, මඤ්චට්ඨානෙ අජ්ජහොන්තෙ
 එකපීඨකට්ඨානවසෙන දාතඛිං, භික්ඛූනො පන යිතොකාසමත්තං න ගාහෙතඛිං.
 එතඤ්ඤි සෙනාසනං නාම න හොති. පීඨකට්ඨානෙ පන අජ්ජහොන්තෙ එකං
 මඤ්චට්ඨානං වා එකං පීඨට්ඨානං වා “වාරෙන වාරෙන, හත්තෙ, විස්සමථා” ති
 තිණ්ණං ජනානං දාතඛිං. න හි සක්කා සීතසමයෙ සඬ්ඛරත්තිං අජ්ඣොකාසෙව
 වසිතුං. මහාථෙරෙන පඨමයාමං විස්සමිත්වා නික්ඛමිත්වා දුතියත්ථෙරස්ස වත්තඛිං.
 “ආචුසො ඉධ පටිසාහී” ති. සචෙ මහාථෙරො නිද්දාගරුකො හොති, කාලං න
 ජානාති, උක්කාසිත්වා ද්වාරං ආකොටෙත්වා “හත්තෙ කාලො ජාතො, සීතං
 අනුදහති” ති වත්තඛිං. තෙන නික්ඛමිත්වා ඔකාසො දාතඛිං, අදාතුං න ලහති.

දුතියත්ථෙරෙනපි මජ්ඣිමනිකායං විස්සමිත්වා පුරිමනායෙනෙව ඉතරස්ස දාතබ්බං. නිද්දාගරුකො වුත්තනායෙනෙව වුට්ඨාපෙනබ්බො. එවං එකරත්තිං එකමඤ්චට්ඨානං තිණ්ණං දාතබ්බං. ජම්බුදීපෙ පන එකච්චෙ භික්ඛු “සෙනාසනං නාම මඤ්චට්ඨානං වා පිට්ඨානං වා කිඤ්චිදෙව කස්සචි සප්පායං හොති, කස්සචි අසප්පායං”න්ති ආගන්තුකා හොත්තු වා මා වා, දෙවසිකං සෙනාසනං ගාහෙන්ති. අයං උතුකාලෙ සෙනාසනග්ගාහො නාම.

219. වස්සාවාසෙ පන අත්ථි ආගන්තුකචත්තං, අත්ථි ආවාසිකචත්තං.

ආගන්තුකෙන තාව සකට්ඨානං මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා වසිතුකාමෙන වස්සුපනායිකදිවසමෙව තත්ථ න ගන්තබ්බං. වසනට්ඨානං වා හි තත්ථ සම්බාධං භවෙය්‍ය, භික්ඛාවාරො වා න සම්පජ්ජෙය්‍ය, තෙන න ඵාසුකං විහරෙය්‍ය, තස්මා “ඉදානි මාසමත්තෙන වස්සුපනායිකා භවිස්සති”ති තං විහාරං පවිසිතබ්බං. තත්ථ මාසමත්තං වසන්තො සචෙ උද්දෙසත්ථිකො, උද්දෙසසම්පත්තිං සල්ලක්ඛෙන්වා, සචෙ කම්මට්ඨානිකො, කම්මට්ඨානසප්පායනං සල්ලක්ඛෙන්වා, සචෙ පච්චයත්ථිකො, පච්චයලාභං සල්ලක්ඛෙන්වා අන්තොවස්සෙ සුඛං වසිස්සති. සකට්ඨානතො ව තත්ථ ගච්ඡන්තෙන න ගොවරගාමො සට්ඨෙතබ්බො. න තත්ථ මනුස්සා වත්තබ්බා “තුම්හෙ නිස්සාය සලාකහත්තාදීනි වා යාගුඛජ්ජකාදීනි වා වස්සාවාසිකං වා නත්ථි, අයං චෙතියස්ස පරික්ඛාරො, අයං උපොසථාගාරස්ස, ඉදං තාළඤ්චෙව සුචි ව, සම්පට්චිෂථ තුම්හාකං විහාර”න්ති. සෙනාසනං පන ජග්ගිත්වා දාරුභණ්ඩමත්තිකාභණ්ඩානි පටිසාමෙත්වා ගමිකචත්තං පුරෙත්වා ගන්තබ්බං.

එවං ගච්ඡන්තෙනපි දහරෙහි පත්තච්චරභණ්ඩිකායො උක්ඛිපාපෙත්වා තෙලනාලිකත්තරදණ්ඩාදීනි ගාහෙන්වා ඡත්තං පග්ගස්ස අත්තානං දස්සෙන්තෙන ගාමද්වාරෙනෙව න ගන්තබ්බං, පට්චිෂන්තෙන අට්චිමග්ගෙන ගන්තබ්බං. අට්චිමග්ගෙ අසති ගුම්ඛාදීනි මද්දන්තෙන න ගන්තබ්බං, ගමිකචත්තං පන පුරෙත්වා විතක්කං ඡිත්ථිත්වා සුද්ධචිත්තෙන ගමනවත්තෙනෙව ගන්තබ්බං. සචෙ පන ගාමද්වාරෙන මග්ගො හොති, ගච්ඡන්තඤ්ච නං සපරිවාරං දිස්වා මනුස්සා “අම්හාකං ථෙරො වියා”ති උපධාවිත්වා “කුභිං, හන්තෙ, සබ්බපරික්ඛාරෙ ගහෙන්වා ගච්ඡං”ති වදන්ති, තෙසු චෙ එකො එවං වදති “වස්සුපනායිකකාලො නාමායං, යත්ථ අන්තොවස්සෙතිඛද්ධභික්ඛාවාරො භණ්ඩපට්චිඡාදනඤ්ච ලබ්භති, තත්ථ භික්ඛු ගච්ඡන්ති”ති, තස්ස චෙ සුත්වා තෙ මනුස්සා “හන්තෙ, ඉමස්මිම්පි ගාමෙ ජනො භුඤ්ජති චෙව නිවාසෙති ව, මා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡං”ති වත්වා මිත්තාමච්චෙ පක්කොසිත්වා සබ්බෙ සම්මන්තයිත්වා විහාරෙ නිඛද්ධවත්තඤ්ච සලාකහත්තාදීනි ව වස්සාවාසිකඤ්ච යාපෙත්වා “ඉධෙව, හන්තෙ, වසං”ති යාවන්ති, සබ්බෙසං සාදිතුං වට්ටති. සබ්බඤ්චෙතං කප්පියඤ්චෙව අනවජ්ජඤ්ච. කුරුන්දියං පන “කුභිං ගච්ඡංති වුත්තෙ ‘අසුකට්ඨාන’න්ති වත්වා ‘කස්මා තත්ථ ගච්ඡං’ති වුත්තෙ ‘කාරණං ආචික්ඛිතබ්බං’”න්ති වුත්තං. උභයමිපි පනෙතං සුද්ධචිත්තත්තාව අනවජ්ජං. ඉදං ආගන්තුකචත්තං නාම.

ඉදං පන ආවාසිකවත්තං. පටිකච්චෙව හි ආවාසිකෙහි විහාරො ජග්ගිතබ්බො,
 බණ්ඩපුල්ලපටිසඬිරණපරිභණ්ඩානි කාතබ්බානි,
 රත්තිට්ඨානදිවාට්ඨානවච්චකුට්පස්සාවට්ඨානානි පධානසරවිහාරමග්ගොති ඉමානි
 සබ්බානි පටිජග්ගිතබ්බානි. චෙතියෙ සුධාකම්මං මුණ්ඩවෙදිකාය තෙලමක්ඛනං
 මඤ්චපියජග්ගනන්ති ඉදම්පි සබ්බං කාතබ්බං “වස්සං වසිතුකාමා ආගන්ත්වා
 උද්දෙසපරිපුච්ඡාකම්මට්ඨානානුයොගාදීනි කරොන්තා සුඛං වසිස්සන්ති” ති.
 කතපරිකම්මෙහි ආසාද්දිභිජුණ්භපඤ්චමිතො පට්ඨාය වස්සාවාසිකං පුච්ඡිතබ්බං.
 කත්ථ පුච්ඡිතබ්බං? යතො පකතියා ලබ්භති. යෙහි පන න දින්නපුබ්බං, තෙ පුච්ඡිතුං
 න වට්ටති. කස්මා පුච්ඡිතබ්බං? කදාචි හි මනුස්සා දෙන්ති, කදාචි දුබ්භික්ඛාදීහි
 උපද්ද්වතා න දෙන්ති, තත්ථ යෙ න දස්සන්ති, තෙ අපුච්ඡිත්වා වස්සාවාසිකෙ ගාහිතෙ
 ගාහිතහික්ඛුනං ලාභන්තරායො හොති, තස්මා පුච්ඡිත්වා ව ගාහෙතබ්බං.

පුච්ඡන්තෙන “තුම්භාකං වස්සාවාසිකං ගාහණකාලො උපකට්ඨො” ති
 වත්තබ්බං. සචෙ වදන්ති “හන්තෙ, ඉමං සංවච්ඡරං ඡාතකාදීහි උපද්ද්වතම්භ, න
 සක්කොම දාතු”න්ති වා “යං පුබ්බෙ දෙම, තතො උභතතරං දස්සාමා” ති වා “ඉදානි
 කප්පාසො සුලභො, යං පුබ්බෙ දෙම, තතො බහුතරං දස්සාමා” ති වා, තං
 සල්ලක්ඛෙත්වා තදනුරූපෙන නයෙන තෙසං සෙනාසනෙ හික්ඛුනං වස්සාවාසිකං
 ගාහෙතබ්බං. සචෙ මනුස්සා වදන්ති “යස්ස අම්භාකං වස්සාවාසිකං පාපුණාති, යො
 තෙමාසං පාතීයං උපට්ඨාපෙතු, විහාරමග්ගං ජග්ගතු, චෙතියඬිරණබොධියඬිරණානි
 ජග්ගතු, බොධිරුක්ඛෙ උදකං ආසිඤ්චතු” ති, යස්ස තං පාපුණාති, තස්ස
 ආචික්ඛිතබ්බං. යො පන ගාමො පටික්කම්ම යොජනද්වියොජනන්තරෙ හොති, තත්ථ
 චෙ කුලානි උපනික්ඛෙපං යපෙත්වා පහාරෙ වස්සාවාසිකං දෙන්තියෙව, තානි
 කුලානි ආපුච්ඡිත්වාපි තෙසං සෙනාසනෙ වත්තං කත්වා වසන්තස්ස වස්සාවාසිකං
 ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන තෙසං සෙනාසනෙ පංසුකුලිකො වසති, ආගතඤ්ච තං දිස්වා
 “තුම්භාකං වස්සාවාසිකං දෙමා” ති වදන්ති, තෙන සඬිසස්ස ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ
 තානි කුලානි සඬිසස්ස දාතුං න ඉච්ඡන්ති, “තුම්භාකංයෙව දෙමා” ති වදන්ති,
 සහාගො හික්ඛු “වත්තං කත්වා ගණ්භාහී” ති වත්තබ්බො. පංසුකුලිකස්ස පනෙනං
 න වට්ටති. ඉති සද්ධාදෙයාදායකමනුස්සා පුච්ඡිතබ්බා.

තනුප්පාදෙ පන කප්පියකාරකා පුච්ඡිතබ්බා. කථං පුච්ඡිතබ්බා? කිං, ආචුසො,
 සඬිසස්ස භණ්ඩපට්ච්ඡාදනං භවිස්සති? සචෙ වදන්ති “භවිස්සති, හන්තෙ,
 එකෙකස්ස නවහත්ථසාටකං දස්සාම, වස්සාවාසිකං ගාහෙමා” ති, ගාහෙතබ්බං.
 සචෙපි වදන්ති “සාටකා නත්ථි, වත්ථු පන අත්ථි, ගාහෙම, හන්තෙ” ති, වත්ථුමිති
 සන්තෙපි ගාහෙතුං වට්ටතියෙව. කප්පියකාරකානඤ්චි හත්ථෙ “කප්පියභණ්ඩං
 පරිභුඤ්ජමා” ති දින්නවත්ථුතො යං යං කප්පියං, සබ්බං පරිභුඤ්ජිතුං අනුඤ්ඤාතං.
 යං පනෙත්ථ පිණ්ඩපාතත්ථාය ගිලානපච්චයත්ථාය ව උද්දිස්ස දින්නං, තං වීචරෙ
 උපනාමෙන්නෙහි සඬිසසුට්ඨුතාය අපලොකෙත්වා උපනාමෙතබ්බං,
 සෙනාසනත්ථාය පන උද්දිස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. වීචරවසෙනෙව පන
 චතුපච්චයවසෙන වා දින්නං වීචරෙ උපනාමෙන්නානං අපලොකනකම්මකිච්චං
 නත්ථි. අපලොකනකම්මං කරොන්නෙහි ව පුග්ගලවසෙනෙව කාතබ්බං,

සඨස්ථසෙන න කාතබ්බං. ජාතරූපරජතවසෙනපි ආමකධඤ්ඤවසෙන වා අපලොකනකම්මං න වට්ටති, කප්පියහණ්ඩවසෙන චීවරතණ්ඩුලාදිවසෙනෙව ව වට්ටති. තං පන එවං කත්තබ්බං “ඉදානි සුභික්ඛං සුලභපිණ්ඩං, භික්ඛු චීවරෙන කිලමන්ති, එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛුනං චීවරං කාතුං රූච්චති” ති, “ගිලානපච්චයො සුලභො, ගිලානො වා නත්ථී, එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛුනං චීවරං කාතුං රූච්චති” ති.

එවං චීවරපච්චයං සල්ලක්ඛෙන්වා සෙනාසනස්ස කාලෙ සොසිතෙ සන්නිපතීතෙ සඨසෙ සෙනාසනග්ගාහකො සම්මන්ත්තිතබ්බො. සම්මන්ත්තන්තෙන ව ද්වෙ සම්මන්ත්තිතබ්බාති චුත්තං. එවඤ්ඤි නවකො වුඩ්ඨස්ස, වුඩ්ඨො ව නවකස්ස ගාහෙස්සතීති. මහන්තෙ පන මහාවිහාරසද්දිසෙ විහාරෙ තයො චත්තාරො ජනා සම්මන්ත්තිතබ්බා. කුරුන්දියං පන “අට්ඨපි සොළසපි ජනෙ සම්මන්ත්තිතුං වට්ටති” ති චුත්තං. තෙසං සම්මුති කම්මවාචායපි අපලොකනෙනපි වට්ටතියෙව. තෙහි සම්මතෙහි භික්ඛුහි සෙනාසනං සල්ලක්ඛෙන්තබ්බං. චෙතියසරං බොධිසරං ආසනසරං සම්මුඤ්ජනිඅට්ටො දාරුඅට්ටො වච්චකුට්ඨි ඉට්ඨකසාලා වඩ්ඨකිසාලා ද්වාරකොට්ඨකො පානියමාලො මග්ගො පොක්ඛරණීති එතානි හි අසෙනාසනානි, විහාරො අඩ්ඨයොගො පාසාදො හම්මියං ගුහා මණ්ඩපො රුක්ඛමූලං චෙළගුම්බොති ඉමානි සෙනාසනානි, තානි ගාහෙන්තබ්බාති.

220. ගාහෙන්තෙන ව “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඨමං භික්ඛු ගණෙනුං, භික්ඛු ගණෙන්වා සෙය්‍යා ගණෙනුං, සෙය්‍යා ගණෙන්වා සෙය්‍යග්ගෙන ගාහෙනු”න්ති(වුළුව. 318) ආදිවචනතො පඨමං විහාරෙ භික්ඛු ගණෙන්වා මඤ්චට්ඨානානි ගණෙන්තබ්බාති, තතො එකෙකං මඤ්චට්ඨානං එකෙකස්ස භික්ඛුනො ගාහෙන්තබ්බං. සචෙ මඤ්චට්ඨානානි අතිරෙකානි හොන්ති, විහාරග්ගෙන ගාහෙන්තබ්බං. සචෙ විහාරාපි අතිරෙකා හොන්ති, පරිවෙණග්ගෙන ගාහෙන්තබ්බං. පරිවෙණෙසුපි අතිරෙකෙසු පුන අපරොපි භාගො දාතබ්බො. අතිමන්දෙසු හි භික්ඛුසු එකෙකස්ස භික්ඛුනො ද්වෙ තිණි පරිවෙණානි දාතබ්බාති. ගහිතෙ පන දුතියභාගෙ අඤ්ඤො භික්ඛු ආගච්ඡති, න අත්තනො අරුචියා සො භාගො තස්ස දාතබ්බො. සචෙ පන යෙන ගහිතො, සො අත්තනො රුචියා තං දුතියභාගං වා පඨමභාගං වා දෙනි, වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, නිස්සීමෙ ධීතස්ස සෙනාසනං ගාහෙන්තබ්බං, යො ගාහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා” ති (වුළුව. 318) වචනතො උපචාරසීධතො බහි ධීතස්ස න ගාහෙන්තබ්බං, අත්තොඋපචාරසීමාය පන දුරෙ ධීතස්සපි ලබ්භතියෙව.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානස්ස පතිරූපං සෙය්‍යං දාතු”න්ති (වුළුව. 316) වචනතො යො (වුළුව. අට්ඨ. 316) කාසසාසහගන්දරාතිසාරාදීහි ගිලානො හොති, බෙළමල්ලකවච්චකපාලාදීනි යපෙනබ්බාති හොන්ති, කුට්ඨී වා හොති, සෙනාසනං දුසෙති, එවරූපස්ස හෙට්ඨාපාසාදපණ්ණසාලාදීසු අඤ්ඤතරං එකමන්තං සෙනාසනං දාතබ්බං. යස්මිං වසන්තෙ සෙනාසනං න දුස්සති, තස්ස වරසෙය්‍යාපි දාතබ්බාව.

යොපි සිනෙහපානවිරෙවනනත්ථුකම්මාදීසු යං කිඤ්චි හෙසජ්ජං කරොති, සබ්බො සො ගිලානොයෙව. තස්සපි සල්ලක්ඛෙත්වා පතිරූපං සෙනාසනං දාතබ්බං.

“න, භික්ඛවෙ, එකෙන ද්වෙ පට්ඨාහෙනබ්බා, යො පට්ඨාහෙයා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 319) වචනතො එකෙන ද්වෙ සෙනාසනානි න ගහෙනබ්බාති. සවෙපි ගණ්හෙයා, පච්ඡිමෙන ගහණෙන පුරිමග්ගහණං පටිප්පස්සම්භති. ගහණෙන භි ගහණං පටිප්පස්සම්භති, ගහණෙන ආලයො පටිප්පස්සම්භති, ආලයෙන ගහණං පටිප්පස්සම්භති, ආලයෙන ආලයො පටිප්පස්සම්භති. කථං? ඉධෙකච්චො (වුළුව. අට්ඨ. 319) වස්සුපනායිකදිවසෙ එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්ත්වං ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙන පුරිමග්ගහණං පටිප්පස්සම්භති. අපරො “ඉධ වසිස්සාමි”ති ආලයමත්තං කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්ථ සෙනාසනං ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙනෙව පුරිමො ආලයො පටිප්පස්සම්භති. එකො “ඉධ වසිස්සාමි”ති සෙනාසනං වා ගහෙත්වා ආලයං වා කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා “ඉධෙව දානි වසිස්සාමි”ති ආලයං කරොති, ඉච්චස්ස ආලයෙන වා ගහණං, ආලයෙන වා ආලයො පටිප්පස්සම්භති, සබ්බත්ථ පච්ඡිමෙ ගහණෙ වා ආලයෙ වා තිට්ඨති. යො පන එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා “අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වසිස්සාමි”ති ගච්ඡති, තස්ස උපපාරසිමාතික්කමෙ සෙනාසනග්ගාහො පටිප්පස්සම්භති. යදි පන “තත්ථ එසු භවිස්සති, වසිස්සාමි, නො වෙ, ආගමිස්සාමි”ති ගන්ත්වා අචාසුකභාවං ඤ්ඤත්වා පච්ඡා වා ගච්ඡති, වට්ටති.

සෙනාසනග්ගාහකෙන ව සෙනාසනං ගාහෙත්වා වස්සාවාසිකං ගාහෙනබ්බං. ගාහෙත්තෙන සවෙ සඨසිකො ව සද්ධාදෙයොවා වාති ද්වෙ චීවරපච්චයා හොත්ති, තෙසු යං භික්ඛු පඨමං ගහිතුං ඉච්ඡන්ති, තං ගහෙත්වා තස්ස ධීතිකතො පට්ඨාය ඉතරො ගාහෙනබ්බො. “සවෙ භික්ඛුනං අප්පතාය පරිවෙණග්ගෙන සෙනාසනෙ ගාහියමානෙ එකං පරිවෙණං මහාලාභං හොති, දස වා ද්වාදස වා චීවරානි ලභන්ති, තං විජටෙත්වා අඤ්ඤෙසු අලාභකෙසු ආවාසෙසු පක්ඛිපිත්වා අඤ්ඤෙසම්පි භික්ඛුනං ගාහෙනබ්බං”න්ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ “න එවං කාතබ්බං. මනුස්සා භි අත්තනො ආවාසපටිප්ග්ගනත්ථාය පච්චයං දෙන්ති, තස්මා අඤ්ඤෙහි භික්ඛුහි තත්ථ පවිසිතබ්බං”න්ති.

221. සවෙ පනෙත්ථ මහාථෙරො පටික්කොසති “මා, ආවුසො, එවං ගාහෙථ, භගවතො අනුසිට්ඨිං කරොථ. වුත්තඤ්ඤෙනං භගවතා “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පරිවෙණග්ගෙන ගාහෙතු”න්ති (වුළුව. 318). තස්ස පටික්කොසනාය අට්ඨත්වා “හන්තෙ, භික්ඛු බහු, පච්චයො මන්දො, සඨගහං කාතුං වට්ටති”ති සඤ්ඤාපෙත්වා ගාහෙනබ්බමෙව. ගාහෙත්තෙන ව සම්මතෙන භික්ඛුනා මහාථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එවං වත්තබ්බං. “හන්තෙ, තුම්හාකං සෙනාසනං පාපුණාති, පච්චයං ධාරෙථා”ති. අසුකකුලස්ස පච්චයො අසුකසෙනාසනඤ්ච මය්හං පාපුණාති, ආවුසොති. පාපුණාති හන්තෙ, ගණ්හථ නන්ති. ගණ්හාමි, ආවුසොති. ගහිතං හොති. “සවෙ පන ‘ගහිතං වො, හන්තෙ’ති වුත්තෙ ‘ගහිතං මෙ’ති වා, ‘ගණ්හිස්සථ,

හන්තෙ'ති චුත්තෙ 'ගණ්භිස්සාමී'ති වා වදති, අග්ගහිතං හොති''ති මහාසුමත්ථෙපරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙපරො පනාහ ''අතීතානාගතවචනං වා හොතු වත්තමානවචනං වා, සතුප්පාදමත්තං ආලයකරණමත්තමෙව චෙත්ථ පමාණං, තස්මා ගහිතමෙව හොති''ති.

යොපි පංසුකුලිකො භික්ඛු සෙනාසනං ගහෙත්වා පච්චයං විස්සජ්ජෙති, අයම්පි න අඤ්ඤස්මිං ආවාසෙ පක්ඛිපිතබ්බො, තස්මිංයෙව පරිවෙණෙ අග්ගිසාලාය වා දීඝසාලාය වා රුක්ඛමුලෙ වා අඤ්ඤස්ස ගාහෙතුං වට්ටති. පංසුකුලිකො ''වසාමී''ති සෙනාසනං ජග්ගිස්සති, ඉතරො ''පච්චයං ගණ්භාමී''ති එවං ද්විති කාරණෙහි සෙනාසනං සුජග්ගිතතරං හවිස්සති. මහාපච්චරියං පන චුත්තං ''පංසුකුලිකෙ වාසත්ථාය සෙනාසනං ගණ්භන්තෙ සෙනාසනග්ගාහකෙන වත්තබ්බං, 'හන්තෙ ඉධ පච්චයො අත්ථී, සො කිං කාතබ්බො'ති. තෙන 'හෙට්ඨා අඤ්ඤං ගාහාපෙහී'ති වත්තබ්බො. සචෙ පන කිඤ්චි අවත්වා වසති, චුට්ඨවස්සස්ස ව පාදමුලෙ යපෙත්වා සාටකං දෙන්ති, වට්ටති. අථ 'වස්සාවාසිකං දෙමා'ති වදන්ති, තස්මිං සෙනාසනෙ වස්සංචුට්ඨභික්ඛුනං පාපුණාති''ති. යෙසං පන සෙනාසනං නත්ථී, කෙවලං පච්චයමෙව දෙන්ති, තෙසං පච්චයං අවස්සාවාසිකසෙනාසනෙ ගාහෙතුං වට්ටති. මනුස්සා ථූපං කත්වා වස්සාවාසිකං ගාහාපෙත්ති. ථූපො නාම අසෙනාසනං, තස්ස සම්පෙ රුක්ඛෙ වා මණ්ඩපෙ වා උපනිබන්ධිත්වා ගාහෙතබ්බං. තෙන භික්ඛුනා චෙතියං ජග්ගිතබ්බං. බොධිරුක්ඛබොධිසරආසනසරසම්මුඤ්ජනිඅට්ටදාරුඅට්ටවච්චකුට්ඨ්ථාරකොට්ඨකපා නියකුට්ඨපානියමාලකදන්තකට්ඨමාලකෙසුපි එසෙව නයො. හොජනසාලා පන සෙනාසනමෙව, තස්මා තං එකස්ස වා බහුතං වා පරිච්ඡින්නිත්වා ගාහෙතුං වට්ටතිති සබ්බමිදං විත්ථාරෙන මහාපච්චරියං චුත්තං.

සෙනාසනග්ගාහකෙන පන පාටිපදඅරුණතො පට්ඨාය යාව පුන අරුණං න භිජ්ජති, තාව ගාහෙතබ්බං. ඉදඤ්චි සෙනාසනග්ගාහස්ස ඛෙත්තං. සචෙ පාතොව ගාහිතෙ සෙනාසනෙ අඤ්ඤො විතක්කවාරිකො භික්ඛු ආගන්ත්වා සෙනාසනං යාවති, ''ගහිතං, හන්තෙ, සෙනාසනං, වස්සුපගතො සඬ්ඝො, රමණීයො විහාරො, රුක්ඛමුලාදීසු යත්ථ ඉච්ඡථ, තත්ථ වසථා''ති වත්තබ්බො. පච්ඡිමවස්සුපනායිකදිවසෙ පන සචෙ කාලං ඝොසෙත්වා සන්නිපතිතෙ සඬ්ඝෙ කොචි දසහත්ථං වත්ථං ආහරිත්වා වස්සාවාසිකං දෙති, ආගන්තුකො චෙ භික්ඛු සඬ්ඝත්ථෙපරො හොති, තස්ස දාතබ්බං. නවකො චෙ හොති, සම්මතෙන භික්ඛුනා සඬ්ඝත්ථෙපරො වත්තබ්බො ''සචෙ, හන්තෙ, ඉච්ඡථ, පඨමභාගං මුඤ්චිත්වා ඉදං වත්ථං ගණ්භථා''ති, අමුඤ්චන්තස්ස න දාතබ්බං. සචෙ පන පුබ්බෙ ගාහිතං මුඤ්චිත්වා ගණ්භාති, දාතබ්බං. එතෙනෙව උපායෙන දුතියත්ථෙපරතො පට්ඨාය පරිවත්තෙත්වා පත්තට්ඨානෙව ආගන්තුකස්ස දාතබ්බං. සචෙ පන පඨමවස්සුපගතා ද්වෙ තීණි වත්තාරි පඤ්ච වා වත්ථානි අලත්ථුං, ලද්ධං ලද්ධං එතෙනෙව උපායෙන විස්සජ්ජාපෙත්වා යාව ආගන්තුකස්ස සමකං හොති, තාව දාතබ්බං. තෙන සමකෙ ලද්ධෙ අවසිට්ඨො අනුභාගො ථෙරාසනෙ දාතබ්බො. පච්චුප්පන්තෙ ලාභෙ සති ධීතිකාය ගාහෙතුං කතිකං කාතුං වට්ටති.

සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති, ද්විසුපි වස්සුපනායිකාසු වස්සුපගතා භික්ඛු භික්ඛාය කිලමන්තා “ආවුසො, ඉධ වසන්තා සබ්බෙව කිලමාම, සාධු වත ද්වෙ භාගා හොම, යෙසං ඤාතිපචාරිතට්ඨානානි අත්ථි, තෙ තත්ථ වසින්වා පචාරණාය ආගන්ත්වා අත්තනො පත්තං වස්සාවාසිකං ගණ්හන්තු”ති වදන්ති, තෙසු යෙ තත්ථ වසින්වා පචාරණාය ආගච්ඡන්ති, තෙසං අපලොකෙත්වා වස්සාවාසිකං දාතබ්බං. සාදියන්තාපි හි තෙනෙව වස්සාවාසිකස්ස සාමිනො, බියන්තාපි ච ආවාසිකා නෙව අදාතුං ලහන්ති. කුරුන්දියං පන වුත්තං “කතිකවත්තං කාතබ්බං ‘සබ්බෙසං නො ඉධ යාගුහන්තං නප්පහොති, සභාගට්ඨානෙ වසින්වා ආගච්ඡට්, තුම්භාකං පත්තං වස්සාවාසිකං ලභිස්සථා’ති. තඤ්ඤෙ ඵකො පට්ඨාහති, සුපට්ඨාහිතං. නො චෙ පට්ඨාහති, කතිකා සුකතා. පච්ඡා තෙසං තත්ථ වසින්වා ආගතානං අපලොකෙත්වා දාතබ්බං, අපලොකනකාලෙ පට්ඨාහිතුං න ලබ්හති”ති. පුනපි වුත්තං “සචෙ වස්සුපගතෙසු එකච්චානං වස්සාවාසිකෙ අපාපුණන්තෙ භික්ඛු කතිකං කරොන්ති ‘ඡින්නවස්සානං වස්සාවාසිකඤ්ච ඉදානි උප්පජ්ජනකවස්සාවාසිකඤ්ච ඉමෙසං දාතුං රුච්චති’ති, එවං කතිකාය කතාය ගාහිතසදිසමෙව හොති, උප්පන්නුප්පන්තං තෙසමෙව දාතබ්බං”න්ති. තෙමාසං පාතීයං උපට්ඨාපෙත්වා විහාරමග්ගවෙනියඨගණ්ඛොධියඨගණානි ජග්ගින්වා බොධිරුක්ඛෙ උදකං සිඤ්චින්වා පක්කන්තොපි විබ්භන්තොපි වස්සාවාසිකං ලභතියෙව. හතීනිවිට්ඨඤ්චි තෙන කතං, සඬ්ඝිකං පන අපලොකනකම්මං කත්වා ගාහිතං අන්තොවස්සෙ විබ්භන්තොපි ලභතෙව, පච්චයවසෙන ගාහිතං පන න ලභතීති වදන්ති.

සචෙ වුට්ඨවස්සො දිසංගමිකො භික්ඛු ආවාසිකස්ස හත්ථනො කිඤ්චිදෙව කප්පියගණ්ඛං ගහෙත්වා “අසුකකුලෙ මය්හං වස්සාවාසිකං පත්තං, තං ගණ්හථා”ති වත්වා ගතට්ඨානෙ විබ්භමති, වස්සාවාසිකං සඬ්ඝිකං හොති. සචෙ පන මනුස්සෙ සම්මුඛා සම්පට්ච්ඡාපෙත්වා ගච්ඡති, ලහති. “ඉදං වස්සාවාසිකං අම්භාකං සෙනාසනෙ වුත්ථභික්ඛුනො දෙමා”ති වුත්තෙ යස්ස ගාහිතං, තස්සෙව හොති. සචෙ පන සෙනාසනසාමිකස්ස පියකමාන්තාය පුත්තධීතාදයො බහුනි වත්ථානි ආහරින්වා “අම්භාකං සෙනාසනෙ දෙමා”ති දෙන්ති, තත්ථ වස්සුපගතස්ස එකමෙව වත්ථං දාතබ්බං, සෙසානි සඬ්ඝිකානි හොන්ති. වස්සාවාසිකධීතිකාය ගාහෙතබ්බානි, ධීතිකාය අසති ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බානි. සෙනාසනෙ වස්සුපගතං භික්ඛුං නිස්සාය උප්පන්තෙන චිත්තප්පසාදෙන බහුනි වත්ථානි ආහරින්වා “සෙනාසනස්ස දෙමා”ති දින්තෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන පාදමුලෙ යපෙත්වා “එතස්ස භික්ඛුනො දෙමා”ති වදන්ති, තස්සෙව හොන්ති.

එකස්ස ගෙහෙ ද්වෙ වස්සාවාසිකානි, පඨමභාගො සාමණෙරස්ස ගාහිතො හොති, දුතියො ථෙරාසනෙ. සො එකං දසහත්ථං, එකං අට්ඨහත්ථං සාටකං පෙසෙති “වස්සාවාසිකං පත්තභික්ඛුනං දෙමා”ති, විචිනිත්වා වරහාගං සාමණෙරස්ස දත්වා අනුභාගො ථෙරාසනෙ දාතබ්බො. සචෙ පන උභොපි සරං නෙත්වා හොපෙත්වා සයමෙව පාදමුලෙ යපෙති, යං යස්ස දින්තං, තදෙව තස්ස හොති. ඉතො පරං මහාපච්චරියං ආගතනායො හොති – එකස්ස සරෙ දහරසාමණෙරස්ස වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සො චෙ පුච්ඡති “අම්භාකං වස්සාවාසිකං කස්ස පත්තං”න්ති,

“සාමණෙරස්සා” ති අවත්වා “දානකාලෙ ජානිස්සසී” ති වත්වා දානදිවසෙ එකං මහාපෙරං පෙසෙත්වා නීහරාපෙනබ්බං. සවෙ යස්ස වස්සාවාසිකං පත්තං, සො විබ්භමති වා කාලං වා කරොති, මනුස්සා වෙ පුච්ඡන්ති “කස්ස අම්මාකං වස්සාවාසිකං පත්ත”න්ති, තෙසං යථාභූතං ආචික්ඛිතබ්බං. සවෙ තෙ වදන්ති “තුම්මාකං දෙමා” ති, තස්ස භික්ඛුනො පාපුණාති. අථ සඤ්ඤාස්ස වා ගණස්ස වා දෙන්ති, සඤ්ඤාස්ස වා ගණස්ස වා පාපුණාති. සවෙ වස්සුපගතා සුද්ධපංසුකුලිකායෙව හොන්ති, ආනෙත්වා දින්නං වස්සාවාසිකං සෙනාසනපරික්ඛාරං වා කත්වා යපෙනබ්බං, බිම්බොහනාදීනි වා කාතබ්බානීති.

අයං තාව අන්තොවස්සෙ වස්සුපනායිකදිවසවසෙන

සෙනාසනග්ගාහකථා.

222. අයමපරොපි උතුකාලෙ අන්තරාමුත්තකො නාම සෙනාසනග්ගාහො වෙදිතබ්බො. දිවසවසෙන හි තිවිධො සෙනාසනග්ගාහො පුරිමකො පච්ඡිමකො අන්තරාමුත්තකොති. චුත්තඤ්ඤෙනං -

“තයොමෙ, භික්ඛවෙ, සෙනාසනග්ගාහා, පුරිමකො පච්ඡිමකො අන්තරාමුත්තකො. අපරජ්ජුගතාය ආසාළ්භියා පුරිමකො ගාහෙතබ්බො, මාසගතාය ආසාළ්භියා පච්ඡිමකො ගාහෙතබ්බො, අපරජ්ජුගතාය පචාරණාය ආයතිං වස්සාවාසත්ථාය අන්තරාමුත්තකො ගාහෙතබ්බො” ති (මහාව. 318).

එතෙසු (චූළව. අට්ඨ. 318) තීසු සෙනාසනග්ගාහෙසු පුරිමකො පච්ඡිමකො වාති ඉමෙ ද්වෙ ගාහා ථාවරා, අන්තරාමුත්තකො පන සෙනාසනපටිපග්ගනත්ථං භගවතා අනුඤ්ඤාතො. තථා හි එකස්මිං විහාරෙ මහාලාභං සෙනාසනං හොති, සෙනාසනසාමිකා වස්සුපගතං භික්ඛුං සබ්බපච්චයෙහි සක්කච්චං උපට්ඨන්තිවා පචාරත්වා ගම්මකාලෙ බහුං සමණපරික්ඛාරං දෙන්ති, මහාපෙරා දුරතොව ආගන්ත්වා වස්සුපනායිකදිවසෙ තං ගහෙත්වා එසු වසිත්වා වුට්ඨවස්සා ලාභං ගණ්හිත්වා පක්කමන්ති. ආවාසිකා “මයං එත්ථුප්පන්නං ලාභං න ලභාම, නිව්චං ආගන්තුකමහාපෙරාව ලහන්ති, තෙයෙව නං ආගන්ත්වා පටිපග්ගිස්සන්ති” ති පලුප්පන්නම්පි න ඔලොකෙන්ති. භගවා තස්ස පටිපග්ගනත්ථං “අපරජ්ජුගතාය පචාරණාය ආයතිං වස්සාවාසත්ථාය අන්තරාමුත්තකො ගාහෙතබ්බො” ති ආහ.

තං ගාහෙන්නෙන සඤ්ඤාත්ථෙරො වත්තබ්බො “භන්තෙ, අන්තරාමුත්තකසෙනාසනං ගණ්හථා” ති. සවෙ ගණ්හාති, දාතබ්බං. නො වෙ, එතෙනෙව උපායෙන අනුපෙරං ආදිං කත්වා යො ගණ්හාති, තස්ස අන්තමසො සාමණෙරස්සපි දාතබ්බං. තෙන තං සෙනාසනං අට්ඨ මාසෙ පටිපග්ගිතබ්බං, ඡදනහිත්තිභූමීසු යං කිඤ්චි බණ්ඩං වා ඵුල්ලං වා හොති, තං සබ්බං පටිසඤ්චරිතබ්බං. උද්දෙසපරිපුච්ඡාදිහි දිවසං බෙපෙත්වා රත්ති. තත්ථ වසිතුං වට්ටති, රත්ති. පරිවෙණෙ වසිත්වා තත්ථ දිවසං බෙපෙතුම්පි වට්ටති, රත්තිත්තදිවං තත්ථෙව

වසිතුම්පි වට්ටනි, උතුකාලෙ ආගතානං වුඩ්ඨානං න පටිබාහිතබ්බං.
 වස්සුපනායිකදිවසෙ පන සම්පත්තෙ සවෙ සඬ්ඝත්ථෙරො “මය්භං ඉදං පන
 සෙනාසනං දෙථා”ති වදති, න ලහති. “හත්තෙ, ඉදං අන්තරාමුත්තකං ගහෙත්වා
 එකෙන භික්ඛුනා පටිජග්ගිත”න්ති වත්වා න දාතබ්බං, අට්ඨ මාසෙ
 පටිජග්ගිතභික්ඛුස්සෙව ගාහිතං හොති. යස්මිං පන සෙනාසනෙ එකසංවච්ඡරෙ
 ද්වික්ඛත්තුං පච්චයෙ දෙන්නි ඡමාසච්චයෙන ඡමාසච්චයෙන, තං අන්තරාමුත්තකං
 න ගාහෙතබ්බං. යස්මිං වා තික්ඛත්තුං දෙන්නි වතුමාසච්චයෙන වතුමාසච්චයෙන,
 යස්මිං වා චතුක්ඛත්තුං දෙන්නි තෙමාසච්චයෙන තෙමාසච්චයෙන, තං
 අන්තරාමුත්තකං න ගාහෙතබ්බං. පච්චයෙනෙව හි තං පටිජග්ගනං ලභිස්සති. යස්මිං
 පන එකසංවච්ඡරෙ සකිදෙව බහු පච්චයෙ දෙන්නි, එතං අන්තරාමුත්තකං
 ගාහෙතබ්බන්ති.

223. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අකතං වා විහාරං විජ්ජකතං වා නවකම්මං දාතුං,
 බුද්දකෙ විහාරෙ කම්මං ඔලොකෙත්වා ඡජ්ජඤ්චවස්සිකං නවකම්මං දාතුං,
 අඬ්ඨයොගෙ කම්මං ඔලොකෙත්වා සත්තට්ඨවස්සිකං නවකම්මං දාතුං, මහල්ලකෙ
 විහාරෙ පාසාදෙ වා කම්මං ඔලොකෙත්වා දසද්වාදසවස්සිකං නවකම්මං දාතු”න්ති
 (වුළුව. 323) වචනතො අකතං විජ්ජකතං වා සෙනාසනං එකස්ස භික්ඛුනො
 අපලොකනෙන වා කම්මවාචාය වා සාවෙන්වා නවකම්මං කත්වා වසිතුං
 යථාචුත්තකාලපරිච්ඡෙදවසෙන දාතබ්බං. නවකම්මිකො භික්ඛු අන්තොවස්සෙ තං
 ආවාසං ලහති, උතුකාලෙ පටිබාහිතුං න ලහති. ලද්ධනවකම්මෙන පන භික්ඛුනා
 වාසිඵරසුනිබාදනාදීනි ගහෙත්වා සයං න කාතබ්බං, කතාකතං ජානිතබ්බං. සවෙ
 සො ආවාසො ජීරති, ආවාසසාමිකස්ස වා තස්ස වංසෙ උජ්ජන්තස්ස වා කස්සචි
 කථෙතබ්බං. “ආවාසො තෙ නස්සති, ජග්ගථ එතං ආවාස”න්ති. සවෙ සො න
 සක්කොති, භික්ඛුහි ඤාතීහි වා උපට්ඨාකෙහි වා සමාදාපෙත්වා ජග්ගිතබ්බො. සවෙ
 තෙපි න සක්කොන්ති, සඬ්ඝිකෙන පච්චයෙන ජග්ගිතබ්බො, තස්මිම්පි අසති එකං
 ආවාසං විස්සජ්ජෙත්වා අවසෙසා ජග්ගිතබ්බො, බහු විස්සජ්ජෙත්වා එකං
 සංඤ්ඨපෙතුම්පි වට්ටනියෙව.

දුබ්භික්ඛෙ භික්ඛුසු පක්කන්තෙසු සබ්බෙ ආවාසා නස්සන්ති, තස්මා එකං වා
 ද්වෙ වා තයො වා ආවාසෙ විස්සජ්ජෙත්වා තතො යාගුහත්තච්චරාදීනි
 පරිභුඤ්ජන්තෙහි සෙසාවාසා ජග්ගිතබ්බායෙව.

කුරුන්දියං පන චුත්තං “සඬ්ඝිකෙ පච්චයෙ අසති එකො භික්ඛු ‘තුය්භං
 එකමඤ්චට්ඨානං ගහෙත්වා ජග්ගාහී’ති වත්තබ්බො. සවෙ බහුතරං ඉච්ඡති, තිභාගං
 වා උපඬ්ඨභාගං වා දත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බං. අථ ථම්මමත්තමෙවෙන්ථ අවසිට්ඨං,
 බහුකම්මං කාතබ්බන්ති න ඉච්ඡති, ‘තුය්භං පුග්ගලිකමෙව කත්වා ජග්ගාහී’ති
 දාතබ්බං. එවම්පි හි ‘සඬ්ඝස්ස භණ්ඩකයපනට්ඨානඤ්ච නවකානඤ්ච වසනට්ඨානං
 ලභිස්සති’ති ජග්ගාපෙතබ්බො. එවං ජග්ගිතො පන තස්මිං ජීවන්තෙ පුග්ගලිකො
 හොති, මතෙ සඬ්ඝිකොව. සවෙ සද්ධිවිහාරිකානං දාතුකාමො හොති, කම්මං
 ඔලොකෙත්වා තිභාගං වා උපඬ්ඨං වා පුග්ගලිකං කත්වා ජග්ගාපෙතබ්බො. එවඤ්ඤි

සද්ධිවිහාරිකානං දාතුං ලහති. එවං ජග්ගනකෙ පන අසති එකං ආවාසං
විස්සජ්ජෙත්වාතිආදිනා නයෙන ජග්ගාපෙතබ්බො’’ති වුත්තං. ඉදම්පි ච අඤ්ඤං
තත්තෙව වුත්තං.

ද්වෙ භික්ඛු සඤ්ඤාභූමිං ගහෙත්වා සොධෙත්වා සඤ්ඤාසෙනාසනං කරොන්ති,
යෙන සා භූමි පඨමං ගහිතා, සො සාමී. උභොපි පුග්ගලිකං කරොන්ති, සොයෙව
සාමී. සො සඤ්ඤාකං කරොති, ඉතරො පුග්ගලිකං කරොති, අඤ්ඤං වෙ බහු
සෙනාසනට්ඨානං අත්ථී, පුග්ගලිකං කරොන්තොපි න වාරෙතබ්බො. අඤ්ඤස්මිං
පන තාදිසෙ පතිරුපෙ යානෙ අසති තං පටිබාහිත්වා සඤ්ඤාකං කරොන්තෙනෙව
කාතබ්බං. යං පන තස්ස තත්ථ වයකම්මං කතං, තං දාතබ්බං. සවෙ පන කතාවාසෙ
වා ආවාසකරණට්ඨානෙ වා ඡායුපගඵලූපගා රුක්ඛා හොන්ති, අපලොකෙත්වා
භාරෙතබ්බො. පුග්ගලිකා වෙ හොන්ති, සාමිකා ආපුච්ඡිතබ්බො. නො වෙ දෙන්ති,
යාවතතියකං ආපුච්ඡිත්වා ‘‘රුක්ඛඅග්ගසනකමුලං දස්සාමා’’ති භාරෙතබ්බො.

224. යො පන සඤ්ඤාකං වල්ලිමත්තම්පි අග්ගහෙත්වා ආහරිමෙන උපකරණෙන
සඤ්ඤාකාය භූමියා පුග්ගලිකවිහාරං කාරෙති, උපඨස්සං සඤ්ඤාකං හොති, උපඨස්සං
පුග්ගලිකං. පාසාදො වෙ හොති, හෙට්ඨාපාසාදො සඤ්ඤාකො, උපරි පුග්ගලිකො.
සවෙ යො හෙට්ඨාපාසාදං ඉච්ඡති, හෙට්ඨාපාසාදං තස්ස හොති. අථ හෙට්ඨා ව උපරි
ච ඉච්ඡති, උභයත්ථ උපඨස්සං ලහති. ද්වෙ සෙනාසනාති කාරෙති, එකං සඤ්ඤාකං,
එකං පුග්ගලිකං. සවෙ විහාරෙ උට්ඨිතෙන දබ්බසම්භාරෙන කාරෙති, තිභාගං ලහති.
සවෙ අකතට්ඨානෙ වයං වා පමුඛං වා කරොති බහිකුට්ටෙ, උපඨස්සං සඤ්ඤාසස්ස,
උපඨස්සං තස්ස. අථ මහන්තං විසමං පුරෙත්වා අපදෙ පදං දස්සෙත්වා කතං හොති,
අනිස්සරො තත්ථ සඤ්ඤාසො.

සවෙ භික්ඛු සඤ්ඤාකවිහාරතො ගොපානසිආදීනි ගහෙත්වා අඤ්ඤස්මිං.
සඤ්ඤාකාවාසෙ යොජෙති, සුයොජිතාති. පුග්ගලිකාවාසෙ යොජෙත්තෙහි පන මූලං
වා දාතබ්බං, පටිපාකතිකං වා කාතබ්බං. ඡඩ්ඨිතවිහාරතො මඤ්චපියාදීනි
ටෙයාවිත්තෙන ගණ්හන්තො උද්ධාරෙයෙව භණ්ඩග්ගෙත කාරෙතබ්බො. ‘‘පුන
ආවාසිකකාලෙ දස්සාමී’’ති ගහෙත්වා සඤ්ඤාකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං
සුනට්ඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. අරොගං වෙ, පාකතිකං කාතබ්බං,
පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං වා ජිණ්ණං වා ගීවා හොති. තතො
ද්වාරවාතපානාදීනි සඤ්ඤාකාවාසෙ වා පුග්ගලිකාවාසෙ වා යොජිතාති,
පටිදාතබ්බානියෙව. සවෙ කොච්ඡි සඤ්ඤාකො විහාරො උන්ද්‍රියති, යං තත්ථ
මඤ්චපියාදිකං, තං ගුත්තත්ථාය අඤ්ඤත්‍ර හරිතුං වට්ටති. තස්මා අඤ්ඤත්‍ර හරිත්වා
සඤ්ඤාකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං සුනට්ඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. සවෙ
අරොගං, තස්මිං විහාරෙ පටිසඨිතෙන පුන පාකතිකං කාතබ්බං.
පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තො නට්ඨං වා ජිණ්ණං වා ගීවා හොති, තස්මිං
පටිසඨිතෙන දාතබ්බමෙව. අයං සෙනාසනග්ගාහකථා.

225. අයං පනෙත්ථ චතුපච්චයසාධාරණකථා (චූළව. අට්ඨ. 325

පක්ඛිකහත්තාදිකථා) – සම්මතෙන අප්පමත්තකච්ඡස්සජ්ජකෙන භික්ඛුනා විවරකම්මං කරොන්තස්ස “සුචිං දෙහි”ති වදතො එකා දීසා, එකා රස්සාති ද්වෙ සුචියො දාතබ්බො. “අවිහත්තං සඬ්ඝිකහණ්ඩ”න්ති පුච්ඡිතබ්බකිච්චං නත්ථි. පිප්ඵලත්ථිකස්ස එකො පිප්ඵලකො, කන්තාරං පටිපජ්ජිතුකාමස්ස උපාහනායුගලං, කායබන්ධනත්ථිකස්ස කායබන්ධනං, “අංසබද්ධකො මෙ ජිණ්ණො”ති ආගතස්ස අංසබද්ධකො, පරිස්සාවනත්ථිකස්ස පරිස්සාවනං දාතබ්බං, ධම්මකරණත්ථිකස්ස ධම්මකරණො. සචෙ පට්ටකො න හොති, ධම්මකරණො පට්ටකෙන සද්ධිං දාතබ්බො. “ආගන්තුකපත්තං ආරොපෙස්සාමි”ති යාවන්තස්ස කුසියා ව අඬ්ඬකුසියා ව පහොනකං දාතබ්බං. “මණ්ඩලං නප්පහොති”ති ආගතස්ස මණ්ඩලං එකං දාතබ්බං, අඬ්ඬමණ්ඩලාති ද්වෙ දාතබ්බාති, ද්වෙ මණ්ඩලාති යාවන්තස්ස න දාතබ්බාති. අනුචාතපරිභණ්ඩත්ථිකස්ස එකස්ස විවරස්ස පහොනකං දාතබ්බං, සජ්ජිතවතීතාදිඅත්ථිකස්ස ගිලානස්ස එකං හෙසජ්ජං නාළිමත්තං කත්වා තතො තතියකොට්ඨාසො දාතබ්බො. එවං තිණි දිවසාති දත්වා නාළියා පරිපුණ්ණාය චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය සඬ්ඝං ආපුච්ඡිත්වා දාතබ්බං, ගුලපිණ්ඩෙපි එකදිවසං තතියභාගො දාතබ්බො. එවං තිහි දිවසෙහි නිට්ඨිතෙ පිණ්ඩෙ තතො පරං සඬ්ඝං ආපුච්ඡිත්වා දාතබ්බං. සම්මන්තිත්වා යපිතයාගුභාජකාදීහි ව භාජනීයට්ඨානං ආගතමනුස්සානං අනාපුච්ඡිත්වා උපඬ්ඬභාගො දාතබ්බො. අසම්මතෙහි පන අපලොකෙත්වා දාතබ්බොති.

සඬ්ඝස්ස සන්තකං සම්මතෙන වා ආණත්තෙහි වා ආරාමිකාදීහි දීයමානං, ගිහිනඤ්ච සන්තකං සාමිකෙන වා ආණත්තෙන වා දීයමානං “අපරස්ස භාගං දෙහි”ති අසන්තං පුග්ගලං වත්වා ගණ්හතො හණ්ඩාදෙයාං. අඤ්ඤාන දීයමානං ගණ්හන්තො හණ්ඩග්ගෙසන කාරෙතබ්බො. අසම්මතෙන වා අනාණත්තෙන වා දීයමානෙ “අපරම්පි භාගං දෙහි”ති වත්වා වා කුච්චස්සාති ගණෙත්වා වා ගණ්හන්තො උද්ධාරෙයෙව හණ්ඩග්ගෙසන කාරෙතබ්බො. ඉතරෙහි දීයමානං එවං ගණ්හතො හණ්ඩාදෙයාං සාමිකෙන පන “ඉමස්ස දෙහි”ති දාපිතං වා සයං දින්නං වා සුදින්නන්ති අයං සබ්බට්ඨකථාවිනිච්ඡයතො සාරො.

පිණ්ඩාය පච්චියස්සපි ඔදනපට්ඨිසො අන්තොඋපචාරසීමායං යිතස්සෙව ගහෙතුං වට්ටති. යදි පන දායකා “බහිඋපචාරසීමට්ඨානම්පි, හන්තෙ, ගණ්හථ, ආගන්ත්වා පරිභුඤ්ජිස්සන්ති”ති වදන්ති, එවං අන්තොගාමට්ඨානම්පි ගහෙතුං වට්ටති.

පාළිං අට්ඨකථඤ්චෙව, ඔලොකෙත්වා විචක්ඛණො;
සඬ්ඝිකෙ පච්චයෙ එවං, අප්පමත්තොව භාජයෙති.

ඉති පාළිමුත්තකච්චනයවිනිච්ඡයසඬ්ඝගෙ සබ්බාකාරතො

චතුපච්චයභාජනීයවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

29. කලීනත්ථාරවිනිවිජයකථා

226. කලීනන්ති එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 306) පන කලීනං අත්ථරිතුං කෙ ලහන්ති, කෙ න ලහන්ති? ගණනවසෙන තාව පච්ඡිමකොටියා පඤ්ච ජනා ලහන්ති, උද්ධං සතසහස්සමිපි, පඤ්චන්තං හෙට්ඨා න ලහන්ති. වුට්ඨවස්සවසෙන පුරිමිකාය වස්සං උපගන්ත්වා පට්ඨපචාරණාය පචාරිතා ලහන්ති. ඡින්නවස්සා වා පච්ඡිමිකාය උපගතා වා න ලහන්ති. “අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වුට්ඨවස්සාපි න ලහන්ති” ති මහාපච්චරියං වුත්තං. පුරිමිකාය උපගතානං පන සබ්බෙ ගණපුරකා හොන්ති, ආනිසංසං න ලහන්ති, ආනිසංසො ඉතරෙසංයෙව හොති. සචෙ පුරිමිකාය උපගතා චත්තාරො වා හොන්ති තයො වා ද්වෙ වා එකො වා, ඉතරෙ ගණපුරකෙ කත්වා කලීනං අත්ථරිතබ්බං. අථ චත්තාරො භික්ඛු උපගතා, එකො පරිපුණ්ණවස්සො සාමණෙරො, සො චෙ පච්ඡිමිකාය උපසම්පජ්ජති, ගණපුරකො චෙව හොති ආනිසංසඤ්ච ලහති. තයො භික්ඛු ද්වෙ සාමණෙරා, ද්වෙ භික්ඛු තයො සාමණෙරා, එකො භික්ඛු චත්තාරො සාමණෙරාති එත්ථාපි එසෙව නයො. සචෙ පුරිමිකාය උපගතා කලීනත්ථාරකුසලා න හොන්ති, අත්ථාරකුසලා ඛන්ධකභාණකත්ථෙරා පරියෙසිත්වා ආනෙතබ්බා. කම්මවාචං සාවෙත්වා කලීනං අත්ථරාපෙත්වා දානඤ්ච භුඤ්ජිත්වා ගම්ස්සන්ති, ආනිසංසො පන ඉතරෙසංයෙව හොති.

කලීනං කෙන දින්නං වට්ටති? යෙන කෙනචි දෙවෙන වා මනුස්සෙන වා පඤ්චන්තං වා සහධම්මිකානං අඤ්ඤතරෙන දින්නං වට්ටති. කලීනදායකස්ස වත්තං අත්ථි, සචෙ සො තං අජානන්තො පුච්ඡති – “හන්තෙ, කථං කලීනං දාතබ්බ”න්ති, තස්ස එවං ආචික්ඛිතබ්බං “තිණ්ණං වීචරානං අඤ්ඤතරජ්ජහොනකං සුරියුග්ගමනසමයෙ වත්ථං ‘කලීනචීවරං දෙමා’ ති දාතුං වට්ටති. තස්ස පරිකම්මත්ථං එත්තකා නාම සුචියො, එත්තකං සුත්තං, එත්තකං රජනං, පරිකම්මං කරොන්තානං එත්තකානං භික්ඛුනං යාගුහත්තඤ්ච දාතුං වට්ටති” ති.

කලීනත්ථාරකෙනපි ධම්මෙන සමෙන උජ්ජන්තං කලීනං අත්ථරන්තෙන වත්තං ජාතිතබ්බං. තත්තවායගෙහතො හි ආහතසන්තානෙනෙව බලිමක්ඛිතසාටකො න වට්ටති, මලීනසාටකොපි න වට්ටති, තස්මා කලීනත්ථාරසාටකං ලභිත්වා සුට්ඨු ධොවිත්වා සුචිආදීනි වීචරකම්මපකරණානි සජ්ජෙත්වා බහුහි භික්ඛුහි සද්ධිං තදහෙව සිබ්බිත්වා නිට්ඨිතසුචිකම්මං රජිත්වා කජ්ජබ්බන්දුං දත්වා කලීනං අත්ථරිතබ්බං. සචෙ තස්මිං අනත්ථතෙයෙව අඤ්ඤං කලීනසාටකං ආහරති, අඤ්ඤානි ව බහුනි කලීනානිසංසවත්ථානි දෙති, යො ආනිසංසං බහුං දෙති, තස්ස සන්තකෙන අත්ථරිතබ්බං. ඉතරො තථා තථා ඔවදිත්වා සඤ්ඤාපෙනබ්බො.

කලීනං පන කෙන අත්ථරිතබ්බං? යස්ස සඬ්ඝො කලීනචීවරං දෙති. සඬ්ඝෙන පන කස්ස දාතබ්බං? යො ජිණ්ණචීවරො හොති. සචෙ බහු ජිණ්ණචීවරා, වුඩ්ඨස්ස දාතබ්බං. වුඩ්ඨස්සපි යො මහාපරිසො තදහෙව වීචරං කත්වා අත්ථරිතුං සක්කොති, තස්ස දාතබ්බං. සචෙ වුඩ්ඨො න සක්කොති, නවකතරො සක්කොති, තස්ස දාතබ්බං. අපිච සඬ්ඝෙන මහාථෙරස්ස සඬ්ගහං කාතුං වට්ටති, තස්මා “තුම්හෙ,

හත්තෙ, ගණ්හථ, මයං කත්වා දස්සාමා’’ති වත්තබ්බං. තීසු වීවරෙසු යං ජිණ්ණං හොති, තදත්ථාය දාතබ්බං. පකතියා දුපට්ඨවරස්ස දුපට්ඨත්ථායෙව දාතබ්බං. සවෙපිස්ස එකපට්ඨවරං සනං හොති, කථිනසාටකා ව පෙලවා, සාරුප්පත්ථාය දුපට්ඨප්පහොනකමෙව දාතබ්බං, “අහං අලහත්තො එකපට්ඨං පාරුපාමී’’ති වදන්තස්සපි දුපට්ඨං දාතුං වට්ටති. යො පන ලොහපකතිකො හොති, තස්ස න දාතබ්බං. තෙනපි “කථිනං අත්ථරිත්වා පච්ඡා විසිබ්බිත්වා ද්වෙ වීවරානි කරස්සාමී’’ති න ගහෙතබ්බං. යස්ස පන දීයති, තස්ස –

“සුඤ්ඤානු මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, ඉදං සඬ්ඝස්ස කථිනදුස්සං උප්පන්නං, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉමං කථිනදුස්සං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍ය කථිනං අත්ථරිතුං, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤානු මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, ඉදං සඬ්ඝස්ස කථිනදුස්සං උප්පන්නං, සඬ්ඝො ඉමං කථිනදුස්සං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දෙති කථිනං අත්ථරිතුං, යස්සායස්මනො ඛමති ඉමස්ස කථිනදුස්සස්ස ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දානං කථිනං අත්ථරිතුං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දින්නං ඉදං සඬ්ඝෙන කථිනදුස්සං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො කථිනං අත්ථරිතුං, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී’’ති (මභාව. 307) –

එවං දුතියකම්මවාචාය දාතබ්බං.

එවං දින්නෙ පන කථිනෙ සවෙ තං කථිනදුස්සං නිට්ඨිතපරිකම්මමෙව හොති, ඉච්චෙනං කුසලං. නො වෙ නිට්ඨිතපරිකම්මං හොති, “අහං ථෙරො’’ති වා “ඛුස්සුතො’’ති වා එකෙනපි අකාතුං න ලබ්හති, සබ්බෙහෙව සන්නිපතිත්වා ධොවනසිබ්බතරජනානි නිට්ඨාපෙතබ්බානි. ඉදඤ්ඤි කථිනවත්තං නාම බුද්ධප්පසත්ථං. අතීතෙ පදුමුත්තරොපි භගවා කථිනවත්තං අකාසී. තස්ස කිර අග්ගසාවකො සුජාතත්ථෙරො නාම කථිනං ගණ්හී. තං සත්ථා අට්ඨසට්ඨියා භික්ඛුසතසහස්සෙහි සද්ධිං නිසීදිත්වා අකාසී.

කතපරියොසිතං පන කථිනං ගහෙත්වා අත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සවෙ සඬ්ඝාටියා කථිනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරාණකා සඬ්ඝාටි පච්චුද්ධරිතබ්බො, නවා සඬ්ඝාටි අධිට්ඨාතබ්බො, “ඉමාය සඬ්ඝාටියා කථිනං අත්ථරාමී’’ති වාචා භින්දිතබ්බො. සවෙ උත්තරාසඬ්ඝෙන කථිනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරාණකො උත්තරාසඬ්ඝො පච්චුද්ධරිතබ්බො, නවො උත්තරාසඬ්ඝො අධිට්ඨාතබ්බො, “ඉමිනා උත්තරාසඬ්ඝෙන කථිනං අත්ථරාමී’’ති වාචා භින්දිතබ්බො. සවෙ අත්තරවාසකෙන කථිනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරාණකො අත්තරවාසකො පච්චුද්ධරිතබ්බො, නවො අත්තරවාසකො අධිට්ඨාතබ්බො, “ඉමිනා අත්තරවාසකෙන කථිනං අත්ථරාමී’’ති වාචා භින්දිතබ්බො.

තෙන (පරි. 413) කථිනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සඬ්ඝං උපසඬ්ඝමිත්වා එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො “අත්ථනං, හන්තෙ, සඬ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමා”ති. තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛුහි එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො “අත්ථනං, ආවුසො, සඬ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමා”ති. තෙන කථිනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සම්බහුලෙ භික්ඛු උපසඬ්ඝමිත්වා එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො “අත්ථනං, හන්තෙ, සඬ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමා”ති. තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛුහි එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො “අත්ථනං, ආවුසො, සඬ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමා”ති. තෙන කථිනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා එකං භික්ඛුං උපසඬ්ඝමිත්වා එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො “අත්ථනං, ආවුසො, සඬ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමා”ති. තෙන අනුමොදකෙන භික්ඛුනා එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො “අත්ථනං, ආවුසො, සඬ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමා”ති. එවං සබ්බෙසං අත්ථනං හොති කථිනං. චුත්තඤ්ඤෙනං පරිවාරෙ “ද්විත්තං පුග්ගලානං අත්ථනං හොති කථිනං අත්ථාරකස්ස ච අනුමොදකස්ස චා”ති (පරි. 403). පුනපි චුත්තං “න සඬ්ඝො කථිනං අත්ථරති, න ගණො කථිනං අත්ථරති, පුග්ගලො කථිනං අත්ථරති, සඬ්ඝස්ස අනුමොදනාය ගණස්ස අනුමොදනාය පුග්ගලස්ස අත්ථරාය සඬ්ඝස්ස අත්ථනං හොති කථිනං, ගණස්ස අත්ථනං හොති කථිනං, පුග්ගලස්ස අත්ථනං හොති කථිනං”න්ති (පරි. 414).

එවං අත්ථතෙ පන කථිතෙ සචෙ කථිනචීවරෙන සද්ධිං ආහනං ආනිසංසං දායකා “යෙන අම්භාකං කථිනං ගහිතං, තස්සෙව දෙමා”ති දෙනති, භික්ඛුසඬ්ඝො අනිස්සරො. අප් අච්චාරෙත්වාච දත්වා ගච්ජන්ති, භික්ඛුසඬ්ඝො ඉස්සරො. තස්මා සචෙ කථිනත්ථාරකස්ස සෙසචීවරානිපි දුබ්බලානි හොන්ති, සඬ්ඝෙන අපලොකෙත්වා තෙසම්පි අත්ථාය වත්ථානි දාතබ්බානි, කම්මවාචා පන එකායෙව වට්ටති. අවසෙසකථිනානිසංසෙ බලවත්ථානි වස්සාචාසිකයීතිකාය දාතබ්බානි, යීතිකාය අභාවෙ ථෙරාසනතො පට්ඨාය දාතබ්බානි, ගරුභණ්ඩං න භාජෙතබ්බං. සචෙ පන එකසීමාය බහු විහාරා හොන්ති, සබ්බෙහි භික්ඛුහි සන්තිපාතාපෙත්වා එකත්ථ කථිනං අත්ථරිතබ්බං, විසුං විසුං අත්ථරිතුං න වට්ටති.

“අත්ථකථිනානං වො, භික්ඛවෙ, පඤ්ච කජ්ජිස්සන්ති, අනාමන්තවාරො අසමාදානවාරො ගණභොජනං යාවදත්ථචීවරං යො ච තත්ථ චීවරුජ්ජාදො. සො තෙසං හවිස්සති”ති (මහාව. 306) වචනතො අත්ථකථිනානං භික්ඛුනං අනාමන්තවාරාදයො පන පඤ්චානිසංසා ලබ්භන්ති. තත්ථ අනාමන්තවාරොති අනාමන්තෙත්වා වරණං, යාව කථිනං න උද්ධරියති, තාව වාරිත්තසික්ඛාපදෙන අනාපත්තීති චුත්තං හොති. අසමාදානවාරොති චීවරං අසමාදාය වරණං, චීවරවිජ්ජවාසොති අත්ථො. ගණභොජනන්ති ගණභොජනසික්ඛාපදෙන අනාපත්ති

වුත්තා. යාවදත්ථවීවරන්ති යාවතා වීවරෙන අත්ථො, තාවතකං අනධිට්ඨිතං අවිකප්පිතං වට්ටතීති අත්ථො. යො ච තත්ථ වීවරුප්පාදොති තත්ථ කථිනත්ථකසීමාය මතකවීවරං වා හොතු සඬ්ඝං උද්දිස්ස දින්නං වා සඬ්ඝිකෙන තනුප්පාදෙන ආහතං වා, යෙන කෙනවි ආකාරෙන යං සඬ්ඝිකං වීවරං උප්පජ්ජති, තං තෙසං භවිස්සතීති අත්ථො.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬ්ගහෙ

කථිනත්ථාරවිනිවිජයකථා සමත්තා.

30. ගරුහණ්ඩවිනිවිජයකථා

227. ගරුහණ්ඩානීති එත්ථ ‘පඤ්චිමානි, හික්ඛවෙ, අවිස්සජ්ජියානි න විස්සජ්ජෙතඛිබානි සඬ්ඝෙන වා ගණෙන වා පුග්ගලෙන වා, විස්සජ්ජිතානිපි අවිස්සජ්ජිතානි හොන්ති, යො විස්සජ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති පුල්ලච්චයස්සා’ තිආදිනා (වුළුව. 321) නයෙන දස්සිතානි ආරාමො ආරාමවත්ථු, විහාරො විහාරවත්ථු, මඤ්චො පීඨං හිසි බිම්බොහනං, ලොහකුම්භී ලොහභාණකං ලොහවාරකො ලොහකටාහං වාසි ඵරසු කුයාරී කුදාලො නිබ්බදනං, වල්ලි වෙළු මුඤ්ජං පබ්බජං තිණං මත්තිකා දාරුහණ්ඩං මත්තිකාහණ්ඩන්ති ඉමානි පඤ්ච ගරුහණ්ඩානි නාම.

තත්ථ (වුළුව. අට්ඨ. 321) ආරාමො නාම පුප්ඵාරාමො වා ඵලාරාමො වා. ආරාමවත්ථු නාම තෙසංයෙව ආරාමානං අත්ථාය පරිච්ඡින්නදිත්වා යපිතොකාසො, තෙසු වා ආරාමෙසු විනට්ඨෙසු තෙසං පොරාණකභූමිභාගො. විහාරො නාම යං කිඤ්චි පාසාදාදි සෙනාසනං. විහාරවත්ථු නාම තස්ස පතිට්ඨානොකාසො. මඤ්චො නාම මසාරකො බුන්දිකාබද්ධො කුළීරපාදකො ආහවිච්චපාදකොති ඉමෙසං චතුන්නං මඤ්චානං අඤ්ඤතරො. පීඨං නාම මසාරකාදීනංයෙව චතුන්නං පීඨානං අඤ්ඤතරං. හිසි නාම උණ්ණහිසිආදීනං පඤ්චන්තං අඤ්ඤතරා. බිම්බොහනං නාම රුක්ඛතුලලතාතුලපොටකීතුලානං අඤ්ඤතරං. ලොහකුම්භී නාම කාළලොහෙන වා තම්බලොහෙන වා යෙන කෙනවි ලොහෙන කතකුම්භී. ලොහභාණකාදීසුපි ඵසෙව නයො. ඵත්ථ පන භාණකන්ති අරඤ්ජරො වුවිච්චි. වාරකොති සටො. කටාහං කටාහමෙව. වාසිආදීසු වල්ලිආදීසු ව දුට්ඨිකෙය්‍යං නාම නත්ථි. පඤ්චානි ව රාසිවසෙන වුත්තං, සරූපවසෙන පනෙනානි පඤ්චවිසතිවිධානි හොන්ති. වුත්තඤ්ඤෙනං –

‘ද්විසඬ්ගහානි ද්වෙ හොන්ති, තතියං චතුසඬ්ගහං;
චතුත්ථං නවකොට්ඨාසං, පඤ්චමං අට්ඨහෙදනං.

‘ඉති පඤ්චහි රාසිහි, පඤ්චනිම්මලලොචනො;
පඤ්චවිසවිධං නාමො, ගරුහණ්ඩං පකාසයි’ ති.

තත්‍රායං විනිවිජයකථා - ඉදඤ්ඪි සබ්බමිපි ගරුහණ්ඩං සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ
 “අවිස්සජ්ජිය”න්ති චූත්තං, කිට්ඨාරිවත්ථුස්මිං “අවෙහඬගිය”න්ති දස්සිතං,
 පරිවාලෙ පන -

“අවිස්සජ්ජියං අවෙහඬගියං,
 පඤ්ච චූත්තා මහෙසිනා;
 විස්සජ්ජෙත්තස්ස පරිභුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති,
 පඤ්භාමෙසා කුසලෙහි වින්තිතා”ති. (පරි. 479) -

ආගතං. තස්මා මූලච්ඡේදපවසෙන අවිස්සජ්ජියඤ්ච අවෙහඬගියඤ්ච,
 පරිවත්තනවසෙන පන විස්සජ්ජෙත්තස්ස පරිභුඤ්ජන්තස්ස ච අනාපත්තිති
 එවමෙත්ථ අධිප්පායො වෙදිතබ්බො.

228. තත්‍රායං අනුපුබ්බිකථා - ඉදං තාව පඤ්චවිධමිපි

විවරපිණ්ඩපාතහෙසජ්ජත්ථාය උපනෙතුං න වට්ටති, ථාවරෙන ච ථාවරං,
 ගරුහණ්ඩෙන ච ගරුහණ්ඩං පරිවත්තෙනතුං වට්ටති. ථාවරෙ පන ඛෙත්තං වත්ථු
 තළාකං මාතිකාති එවරූපං භික්ඛුසඬ්ඨස්ස විචාරෙනතුං වා සම්පට්ඨිතං වා
 අධිවාසෙනතුං වා න වට්ටති, කප්පියකාරකෙහෙව විචාරිතතො කප්පියහණ්ඩං වට්ටති.
 ආරාමෙන පන ආරාමං ආරාමවත්ථුං විහාරං විහාරවත්ථුන්ති ඉමාති වත්තාරිපි
 පරිවත්තෙනතුං වට්ටති.

තත්‍රායං පරිවත්තනනායො - සඬ්ඨස්ස නාලිකෙරාරාමො දූරෙ හොති,
 කප්පියකාරකා බහුතරං බාදන්ති, යම්පි න බාදන්ති, තතො සකට්ඨෙනනං දන්වා
 අප්පමෙව ආහරන්ති, අඤ්ඤෙසං පන තස්ස ආරාමස්ස අවිදුරෙ ගාමවාසීනං
 මනුස්සානං විහාරස්ස සම්පෙ ආරාමො හොති, තෙ සඬ්ඨං උපසඬ්ඨකමිත්වා සකෙන
 ආරාමෙන තං ආරාමං යාවන්ති, සඬ්ඨෙහ “රුච්චති සඬ්ඨස්සා”ති අපලොකෙත්වා
 සම්පට්ඨිතබ්බො. සවෙපි භික්ඛූනං රුක්ඛසහස්සං හොති, මනුස්සානං පඤ්ච
 සතාති, “තුම්භාකං ආරාමො බුද්දකො”ති න වත්තබ්බං. කිඤ්චාපි හි අයං බුද්දකො,
 අථ බො ඉතරතො බහුතරං ආයං දෙති. සවෙපි සමකමෙව දෙති, එවමිපි
 ඉච්ඡිතිච්ඡිතක්ඛණෙ පරිභුඤ්ජිතුං සක්කාති ගහෙතබ්බමෙව. සවෙ පන මනුස්සානං
 බහුතරා රුක්ඛා හොන්ති, “නනු තුම්භාකං බහුතරා රුක්ඛා”ති වත්තබ්බං. සවෙ
 “අතිරෙකං අම්භාකං පුඤ්ඤං හොතු, සඬ්ඨස්ස දෙමා”ති වදන්ති, ජානාපෙත්වා
 සම්පට්ඨිතං වට්ටති. භික්ඛූනං රුක්ඛා ඵලධාරිනො, මනුස්සානං රුක්ඛා න තාව
 ඵලං ගණ්හන්ති, කිඤ්චාපි න ගණ්හන්ති, “න විරෙන ගණ්හිස්සන්ති”ති
 සම්පට්ඨිතබ්බමෙව. මනුස්සානං රුක්ඛා ඵලධාරිනො, භික්ඛූනං රුක්ඛා න තාව
 ඵලං ගණ්හන්ති, “නනු තුම්භාකං රුක්ඛා ඵලධාරිනො”ති වත්තබ්බං. සවෙ
 “ගණ්හථ, හන්තෙ, අම්භාකං පුඤ්ඤං භවිස්සති”ති දෙන්ති, ජානාපෙත්වා
 සම්පට්ඨිතං වට්ටති. එවං ආරාමෙන ආරාමො පරිවත්තෙතබ්බො. එතෙනෙව
 නයෙන ආරාමවත්ථුපි විහාරොපි විහාරවත්ථුපි ආරාමෙන පරිවත්තෙතබ්බං,

ආරාමවත්ථුනා ව මහන්තෙන වා බුද්දකෙන වා
ආරාමආරාමවත්ථුච්චාරවිචාරවත්ථුනි.

කථං විභාරෙන විභාරො පරිවත්තෙනබ්බො? සඬ්ඝස්ස අන්තොගාමෙ ගෙහං
හොති, මනුස්සානං විභාරමජ්ඣෙකො පාසාදො හොති, උභොපි අග්ගෙහෙ සමකා, සචෙ
මනුස්සා තෙන පාසාදෙන තං ගෙහං යාවන්ති, සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටති. භික්ඛුනං චෙ
මහග්ගතරං ගෙහං හොති, “මහග්ගතරං අම්භාකං ගෙහ”න්ති චුත්තෙ ව “කිඤ්චාපි
මහග්ගතරං පබ්බජිතානං අසාරුප්පං, න සක්කා තත්ථ පබ්බජිතෙහි වසිත්තුං, ඉදං පන
සාරුප්පං, ගණ්හවා”ති වදන්ති, එවම්පි සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටති. සචෙ පන මනුස්සානං
මහග්ගං හොති, “නනු තුම්භාකං ගෙහං මහග්ග”න්ති වත්තබ්බං. “හොතු, හන්තෙ,
අම්භාකං පුඤ්ඤං භවිස්සති, ගණ්හවා”ති චුත්තෙ පන සම්පට්ඨිත්තුං වට්ටති. එවම්පි
විභාරෙන විභාරො පරිවත්තෙනබ්බො. එතෙනෙව නයෙන විභාරවත්ථුපි ආරාමොපි
ආරාමවත්ථුපි විභාරෙන පරිවත්තෙනබ්බං, විභාරවත්ථුනා ව මහග්ගෙහෙ වා
අජ්ජග්ගෙහෙ වා විභාරවිචාරවත්ථුආරාමආරාමවත්ථුනි. එවං ටාවරෙන
ටාවරපරිවත්තනං චෙදිතබ්බං.

ගරුභණ්ඩෙන ගරුභණ්ඩපරිවත්තෙන පන මඤ්චපීඨං මහන්තං වා හොතු
බුද්දකං වා, අන්තමසො චතුරඬ්ගලපාදකං ගාමදාරකෙහි පංස්වාගාරකෙසු
කීළන්තෙහි කතම්පි සඬ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං හොති. සචෙපි
රාජරාජමහාමත්තාදයො එකජ්ජහාරෙතෙව මඤ්චසතං වා මඤ්චසහස්සං වා දෙන්ති,
සබ්බෙ කජ්ජියමඤ්චා සම්පට්ඨිත්තබ්බො, සම්පට්ඨිත්වා “වුඩ්ඪපට්ඨාටියා
සඬ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජවා”ති දාතබ්බො, පුග්ගලිකවසෙන න දාතබ්බො.
අතිරෙකමඤ්චෙ භණ්ඩාගාරාදීසු පඤ්ඤපෙත්වා පත්තචීවරං නික්ඛිපිතුම්පි වට්ටති.
බහිසීමාය “සඬ්ඝස්ස දෙමා”ති දින්නමඤ්චො සඬ්ඝත්ථෙරස්ස වසනට්ඨානෙ
දාතබ්බො. තත්ථ චෙ බහු මඤ්චා හොන්ති, මඤ්චෙන කම්මං නත්ථී. යස්ස
වසනට්ඨානෙ කම්මං අත්ථී, තත්ථ “සඬ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජවා”ති
දාතබ්බො. මහග්ගෙහෙ සතග්ගෙනෙහෙ වා සහස්සග්ගෙනෙහෙ වා මඤ්චෙන අඤ්ඤං
මඤ්චසතං ලහති, පරිවත්තෙත්වා ගහෙතබ්බං. න කෙවලං මඤ්චෙන මඤ්චොයෙව,
ආරාමආරාමවත්ථුච්චාරවිචාරවත්ථුපීඨභිසිඛිම්බොහනානිපි පරිවත්තෙත්තුං වට්ටන්ති.
එස නයො පීඨභිසිඛිම්බොහනෙසුපි. එතෙසු පන අකජ්ජියං න පරිභුඤ්ජිතබ්බං,
කජ්ජියං සඬ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. අකජ්ජියං වා මහග්ගං කජ්ජියං වා
පරිවත්තෙත්වා චුත්තවත්ථුනි ගහෙතබ්බානි. අගරුභණ්ඩුපගං පන භිසිඛිම්බොහනං
නාම නත්ථී.

229. ලොහකුම්භී ලොහභාණකං ලොහකටාහන්ති ඉමානි තිණි මහන්තානි වා
හොන්තු බුද්දකානි වා, අන්තමසො පසතමත්තඋදකගණ්හනකානිපි
ගරුභණ්ඩානියෙව. ලොහවාරකො පන
කාලලොහතම්බලොහවට්ටලොහකංසලොහානං යෙන කෙනවි කතො සීහලදීපෙ
පාදගණ්හනකො භාජෙතබ්බො. පාදො ව නාම මගධනාළියා පඤ්චනාළිමත්තං
ගණ්හාති, තතො අතිරෙකගණ්හනකො ගරුභණ්ඩං. ඉමානි තාව පාළියං ආගතානි

ලොහභාජනානි. පාළියං පන අනාගතානි
 භිඳ්ගාරපටිග්ගහඋළඋඬිකදබ්බිකටච්ඡුපාතිතට්ඨකසරකසමුග්ගඅඬ්ගාරකපල්ලධුමක
 ටච්ඡුආදීනි බුද්දකානි වා මහන්තානි වා සබ්බානි ගරුහණ්ඩානි. පත්තො අයථාලකං
 තම්බලොහථාලකන්ති ඉමානි පන භාජනීයානි. කංසලොහවට්ටලොහභාජනවිකන්ති
 සඬ්ඝිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටා වා වට්ටති, පුග්ගලිකපරිභොගෙන න වට්ටති.
 කංසලොහාදිභාජනං සඬ්ඝස්ස දින්නම්පි හි පාරිභාරියං න වට්ටති,
 ගිහිවිකටනිභාරෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බන්ති මහාපච්චරියං වුත්තං.

යපෙත්වා පන භාජනවිකන්ති අඤ්ඤස්මම්පි කජ්ජියලොහහණ්ඩෙ අඤ්ජනී
 අඤ්ජනිසලාකා කණ්ණමලහරණී සුචි පණ්ණසුචි බුද්දකො පිප්ඵලකො බුද්දකං
 ආරකණ්ටකං කුඤ්චිකා තාළං කත්තරයට්ඨි වෙධකො නත්ථුදානං හිණ්ඩිවාලො
 ලොහකුටො ලොහකුත්ති ලොහගුළො ලොහපිණ්ඩි ලොහවක්කලිකං අඤ්ඤම්පි
 විජ්ජකතලොහහණ්ඩං භාජනීයං.
 ධුමනෙත්තථාලදීපරුක්ඛදීපකපල්ලකමලමබ්බකදීපඉත්ථිපුරිසතිරච්ඡානගතරුපකානි
 පන අඤ්ඤානි වා හිත්තිච්ඡදනකවාටාදීසු උපනෙතබ්බානි අන්තමසො ලොහබ්ලකං
 උපාදාය සබ්බානි ලොහහණ්ඩානි ගරුහණ්ඩානියෙව භොන්ති, අත්තනා ලද්ධානිපි
 පරිහරිත්වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන න පරිභුඤ්ජිතබ්බානි, සඬ්ඝිකපරිභොගෙන වා
 ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති. තිපුහණ්ඩෙපි ඵසෙව නයො. බීරපාසාණමයානි
 තට්ඨකසරකාදීනි ගරුහණ්ඩානියෙව.

සට්ඨකො පන තෙලභාජනං වා පාදගණ්භනකතො අතිරෙකමෙව ගරුහණ්ඩං.
 සුචණ්ණරජතභාරකුටජාතිඵලිකභාජනානි ගිහිවිකටානිපි න වට්ටන්ති, පගෙව
 සඬ්ඝිකපරිභොගෙන වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන වා. සෙනාසනපරිභොගෙ පන
 ආමාසම්පි අනාමාසම්පි සබ්බං වට්ටති.

වාසිආදීසු යාය වාසියා යපෙත්වා දන්තකට්ඨච්ඡෙදනං වා උච්ඡුතච්ඡනං වා
 අඤ්ඤං මහාකම්මං කාතුං න සක්කා, අයං භාජනීයා. තතො මහන්තතරා යෙන
 කෙනචි ආකාරෙන කතා වාසි ගරුහණ්ඩමෙව. ඵරසු පන අන්තමසො වෙජ්ජානං
 සිරාවෙධනඵරසුපි ගරුහණ්ඩමෙව. කුයාරියං ඵරසුසදිසොයෙව විනිච්ඡයො. යා පන
 ආවුධසඬ්ඛෙපෙන කතා, අයං අනාමාසා. කුදාලො අන්තමසො චතුරඬ්ගුලමත්තොපි
 ගරුහණ්ඩමෙව. නිබ්බදනං චතුරස්සමුඛං වා භොතු දොණ්ණමුඛං වා වඩ්ඤං වා උජුකං
 වා, අන්තමසො සම්මුඤ්ජනීදණ්ඩකවෙධනම්පි දණ්ඩබද්ධං වෙ, ගරුහණ්ඩමෙව.
 සම්මුඤ්ජනීදණ්ඩකණනකං පන අදණ්ඩකං ඵලමත්තමෙව. යං සක්කා සිපාටිකාය
 පක්ඛිපිත්වා පරිහරිතුං, තං භාජනීයං. සිබරම්පි නිබ්බදනෙනෙව සඬ්ගහිතං. යෙහි
 මනුස්සෙහි විහාරෙ වාසිආදීනි දින්නානි භොන්ති, තෙ වෙ සරෙ දඬ්ඬෙ වා වොරෙහි
 වා විලුත්තෙ “දෙථ නො, හන්තෙ, උපකරණෙ, පුන පාකතිකෙ කර්ස්සාමා”ති
 වදන්ති, දාතබ්බා. සවෙ ආහරන්ති, න වාරෙතබ්බා, අනාහරන්තාපි න වොදෙතබ්බා.

කම්මාරතච්ඡකාරවුත්තකාරනළකාරමණ්ණිකාරපත්තබ්බන්ධකානං
 අධිකරණමුට්ඨිකසණ්ඩාසතුලාදීනි සබ්බානි ලොහමයඋපකරණානි සඬ්ඝෙ

දින්නකාලතො පටියාය ගරුහණ්ඩානි.

තිපුකොට්ටකසුවණ්ණකාරවම්මකාරඋපකරණෙසුපි එසෙව නයො. අයං පන විසෙසො – තිපුකොට්ටකඋපකරණෙසුපි තිපුවිච්ඡේදනකසත්ථකං, සුවණ්ණකාරඋපකරණෙසු සුවණ්ණවිච්ඡේදනකසත්ථකං, වම්මකාරඋපකරණෙසු කතපරිකම්මවම්මවිච්ඡේදනකඛුද්දකසත්ථකන්ති ඉමානි භාජනීයහණ්ඩානි. නභාපිතතුන්නකාරඋපකරණෙසුපි යපෙත්වා මහාකත්තරිං මහාසණ්ඩාසං මහාපිප්ඵලිකඤ්ච සබ්බං භාජනීයං, මහාකත්තරිආදීනි ගරුහණ්ඩානි.

වල්ලිආදීසු චෙත්තවල්ලිආදිකා යා කාචි අභිසංඛ්‍යාප්පමාණා වල්ලි සඛිසස්ස දින්නා වා තත්ථජාතකා වා රක්ඛිතගොපිතා ගරුහණ්ඩං හොති, සා සඛිසකම්මෙ ව චෙතියකම්මෙ ව කතෙ සචෙ අතිරෙකා හොති, පුග්ගලිකකම්මෙපි උපනෙතුං වට්ටති. අරක්ඛිතා පන ගරුහණ්ඩමෙව න හොති. සුත්තමකච්චාකනාලිකෙරහීරවම්මමයා රජ්ජුකා වා යොත්තානි වා වාකෙ ව නාලිකෙරහීරෙ ව වට්ටෙත්වා කතා එකවට්ටා වා ද්විවට්ටා වා සඛිසස්ස දින්නකාලතො පටියාය ගරුහණ්ඩං. සුත්තං පන අවට්ටෙත්වා දින්නං මකච්චාකනාලිකෙරහීරා ව භාජනීයා. යෙහි පනෙතානි රජ්ජුකයොත්තාදීනි දින්නානි හොත්ති, තෙ අත්තනො කරණීයෙන හරන්තා න වාරෙතබ්බා.

යො කොචි අත්තමසො අට්ඨඨගුලසුච්ඡිද්දණ්ඩකමත්තොපි චෙළ සඛිසස්ස දින්නො වා තත්ථජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො ගරුහණ්ඩං, සොපි සඛිසකම්මෙ ව චෙතියකම්මෙ ව කතෙ අතිරෙකො පුග්ගලිකකම්මෙ ව දාතුං වට්ටති. පාදගණ්භනකතෙලනාලි පන කත්තරයට්ඨි උපාහනදණ්ඩකො ඡත්තදණ්ඩකො ඡත්තසලාකානි ඉදමෙත්ථ භාජනීයහණ්ඩං. දඬිසංගෙහමනුස්සා ගණ්භිත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා. රක්ඛිතගොපිතං චෙළං ගණ්භන්තෙන සමකං වා අතිරෙකං වා ථාවරං අත්තමසො තංඅග්ගනකවල්ලිකායපි එතකම්මං කත්වා ගහෙතබ්බො, එතකම්මං අකත්වා ගණ්භන්තෙන තත්ථෙව වළඤ්ජෙතබ්බො. ගමනකාලෙ සඛිසිකෙ ආවාසෙ යපෙත්වා ගන්තබ්බං, අසනියා ගහෙත්වා ගතෙන පභිණ්ත්වා දාතබ්බො. දෙසන්තරගතෙන සම්පත්තවිහාරො සඛිසිකාවාසෙ යපෙතබ්බො.

තිණන්ති මුඤ්ජඤ්ච පබ්බජඤ්ච යපෙත්වා අවසෙසං යං කිඤ්චි තිණං. යත්ථ පන තිණං නත්ථී, තත්ථ පණ්ණෙහි ඡාදෙන්ති, තස්මා පණ්ණමිපි තිණෙනෙව සඬිගහිතං. ඉති මුඤ්ජාදීසු යං කිඤ්චි මුට්ඨිප්පමාණං තිණං තාලපණ්ණාදීසු ව එකපණ්ණමිපි සඛිසස්ස දින්නං වා තත්ථජාතකං වා බහාරාමෙ සඛිසස්ස තිණවත්ථුතො ජාතතිණං වා රක්ඛිතගොපිතං ගරුහණ්ඩං හොති, තම්පි සඛිසකම්මෙ ව චෙතියකම්මෙ ව කතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකම්මෙ දාතුං වට්ටති, දඬිසංගෙහමනුස්සා ගහෙත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා. අට්ඨඨගුලප්පමාණොපි රිත්තපොත්ථකො ගරුහණ්ඩමෙව.

මත්තිකා පකතිමත්තිකා වා හොතු පඤ්චවණ්ණා වා සුඛා වා සජ්ජරසකඬිගුට්ඨසිලෙසාදීසු වා යං කිඤ්චි දුල්ලහට්ඨානෙ ආනෙත්වා දින්නං තත්ථජාතකං වා, රක්ඛිතගොපිතං තාලඵලපක්කමත්තං ගරුහණ්ඩං හොති, තම්පි

සඬිසකම්මෙ ව වෙනියකම්මෙ ව නිට්ඨිතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකම්මෙ ව දාතුං වට්ටති, හිඬගුහිඬගුලකහරිතාලමනොසිලඤ්ජනානි පන භාජනීයහණ්ඩානි.

දාරුහණ්ඩෙ “යො කොචි අට්ඨඬගුලසුච්ඡිදණ්ඩමත්තොපි දාරුහණ්ඩකො දාරුදුල්ලහට්ඨානෙ සඬිසස්ස දින්නො වා තත්ථජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො, අයං ගරුහණ්ඩං හොති” ති කුරුන්දියං වුත්තං. මහාඅට්ඨකථායං පන සබ්බමිපි දාරුවෙඵ්ඵමිමපාසාණාදිවිකතිං දාරුහණ්ඩෙන සඬිගණ්හිත්වා ආසන්දිකතො පට්ඨාය දාරුහණ්ඩෙ විනිවිජයො වුත්තො. තත්ත්වයං නයො – ආසන්දිකො සත්තඬිගො හද්දපියං පිඨිකා ඵකපාදකපියං ආමණ්ඩකවණ්ටකපියං ඵලකං කොච්ඡං පලාලපියන්ති ඉමෙසු තාව යං කිඤ්චි බුද්දකං වා හොතු මහන්තං වා, සඬිසස්ස දින්නං ගරුහණ්ඩං හොති. පලාලපියෙන වෙන්ථ කදලිපත්තාදිපියානිපි සඬිගහිතානි. බ්‍යග්ඝවම්මඔනද්ධම්පි වාළරුපපරික්ඛිත්තං රතනපරිසිඛිත්තං කොච්ඡං ගරුහණ්ඩමෙව, වඬිකඵලකං දීඝඵලකං වීචරධොවනඵලකං සට්ටනඵලකං සට්ටනමුග්ගරො දන්තකට්ඨවිජේදනගණ්ඨිකා දණ්ඩමුග්ගරො අම්බණං රජනදොණි උදකපට්ඨිජකො දාරුමයො වා දන්තමයො වා වෙඵ්මයො වා සපාදකොපි අපාදකොපි සමුග්ගො මඤ්ජුසා පාදගණ්හනකතො අතිරෙකජ්ජමාණො කරණ්ඩො උදකදොණි උදකකථාහං උඵඬිකො කට්ඨජු පානීයසරාවං පානීයසඬිබොති ඵතෙසුපි යං කිඤ්චි සඬිසෙ දින්නං ගරුහණ්ඩං. සබ්බථාලකං පන භාජනීයං, තථා දාරුමයො උදකතුම්බො.

පාදකථලිකමණ්ඩලං දාරුමයං වා හොතු වොළපණ්ණාදිමයං වා, සබ්බං ගරුහණ්ඩං. ආධාරකො පත්තපිධානං තාලවණ්ටං බීජනී වඬිකොටකං පච්ඡි යට්ඨිසම්මුඤ්ජනී මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනීති ඵතෙසුපි යං කිඤ්චි බුද්දකං වා හොතු මහන්තං වා, දාරුවෙඵ්ඵපණ්ණවම්මාදීසු යෙන කෙනචි කතං ගරුහණ්ඩමෙව. ඵම්හතුලාසොපානඵලකාදීසු දාරුමයං වා පාසාණමයං වා යං කිඤ්චි ගෙහසම්භාරරූපං යො කොචි කට්ඨාරකො යං කිඤ්චි භූමත්ථරණං යං කිඤ්චි අකජ්ජියවම්මං, සබ්බං සඬිසෙ දින්නං ගරුහණ්ඩං, භූමත්ථරණං කාතුං වට්ටති. ඵලකවම්මං පන පච්චත්ථරණගතිකං හොති, තම්පි ගරුහණ්ඩමෙව. කජ්ජියවම්මානි භාජනීයානි. කුරුන්දියං පන “සබ්බං මඤ්චජ්ජමාණං වම්මං ගරුහණ්ඩ” න්ති වුත්තං.

උදුක්ඛලං මුසලං සුජ්ජං නිසදං නිසදපොතො පාසාණදොණි පාසාණකථාහං තුරිවෙමහස්තාදි සබ්බං පෙසකාරාදිහණ්ඩං සබ්බං කසිහණ්ඩං සබ්බං වක්කයුත්තකං යානං ගරුහණ්ඩමෙව. මඤ්චපාදො මඤ්චඅට්ඨි පියපාදො පියඅට්ඨි වාසිඵරසුආදීනං දණ්ඩානි ඵතෙසු යං කිඤ්චි විජ්ජකතතච්ජනකම්මං අනිට්ඨිතමෙව භාජනීයං, තච්ඡිතමට්ඨං පන ගරුහණ්ඩං හොති. අනුඤ්ඤාතවාසියා පන දණ්ඩො ඡත්තමුට්ඨිපණ්ණං කත්තරයට්ඨි උපාහනා අරණිසහිතං ධම්මකරණො පාදගණ්හනකතො අනතිරිත්තං ආමලකතුම්බං ආමලකසට්ටා ලාබුකතුම්බං ලාබුසට්ටා විසාණකතුම්බන්ති සබ්බමෙවෙනං භාජනීයං, තතො මහන්තතරං ගරුහණ්ඩං. හත්ථිදන්තො වා යං කිඤ්චි විසාණං වා අතච්ඡිතං යථාගතමෙව

භාජනීයං. තෙහි කතමඤ්චපාදාදීසු පුරිමසදිසොයෙව විනිච්ඡයො.
තච්ඡිතනිට්ඨිතොපි භිච්ඡුකරණ්ඩකො ගණ්ඨිකා විධො අඤ්ජනී අඤ්ජනීසලාකා
උදකපුඤ්ජනීති ඉදං සබ්බං භාජනීයමෙව.

මත්තිකාභණ්ඩෙ සබ්බං මනුස්සානං උපහොගපරිහොගං
සට්ඨිධරාදිකුලාලභාජනං පත්තකටාහං අභිගාරකටාහං ධුමදානං දීපරුක්ඛකො
දීපකපල්ලිකා වයනිට්ඨිකා ඡදනිට්ඨිකා ථූපිකාති සඬ්ඝස්ස දිත්තකාලතො පට්ඨාය
ගරුභණ්ඩං, පාදගණ්භනකතො අනතිරිත්තජ්ජමාණො පන සටකො පත්තං ටාලකං
කඤ්චනකො කුණ්ඩිකාති ඉදමෙත්ථ භාජනීයභණ්ඩං. යථා ච මත්තිකාභණ්ඩෙ, එවං
ලොභභණ්ඩෙපි කුණ්ඩිකා භාජනීයකොට්ඨාසමෙව භජනීති අයමෙත්ථ
අනුපුබ්බිකථා.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬ්ගහෙ

ගරුභණ්ඩවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

31. වොදනාදිවිනිච්ඡයකථා

230. වොදනාදිවිනිච්ඡයොති එත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 2.385-6) පන වොදෙතුං කො
ලහති, කො න ලහති? දුබ්බලවොදකච්චනං තාව ගහෙත්වා කොචි න ලහති.
දුබ්බලවොදකො නාම සම්බහුලෙසු කථාසල්ලාපෙන නිසිත්තෙසු එකො එකං
ආරබ්භ අනොදිස්සකං කත්වා පාරාජිකචත්ථුං කට්ඨෙති, අඤ්ඤො තං සුත්වා ඉතරස්ස
ගන්ත්වා ආරොචෙති, සො තං උපසඬ්කමිත්වා “ත්වං කිර මං ඉදඤ්චිදඤ්ච වදසී” ති
භණ්ණති, සො “නාහං එවරූපං ජානාමි, කථාපචත්තියං පන මයා අනොදිස්සකං
කත්වා චුත්තමත්ථී. සචෙ අහං තච ඉමං දුක්ඛුජ්ජත්තිං ජානෙය්‍යං, එත්තකම්පි න
කට්ඨෙය්‍ය” ත්ති. අයං දුබ්බලවොදකො. තස්සෙතං කථාසල්ලාපං ගහෙත්වා තං
භික්ඛුං කොචි වොදෙතුං න ලහති, එතං පන අග්ගහෙත්වා සීලසම්පන්නො භික්ඛු
භික්ඛුං වා භික්ඛුනිං වා, සීලසම්පන්නා ච භික්ඛුනී භික්ඛුනීමෙව වොදෙතුං ලහතීති
මහාපදුමත්ථෙරො ආහ. මහාසුමත්ථෙරො පන “පඤ්චපි සහධම්මිකා ලහන්ති” ති
ආහ. ගොදත්තත්ථෙරො “න කොචි න ලහති” ති වත්වා “භික්ඛුස්ස සුත්වා
වොදෙති, භික්ඛුනියා සුත්වා...පෙ.... තිත්ථියසාවකානං සුත්වා වොදෙති” ති ඉදං
සුත්තං ආහරි. තිණ්ණම්පි ථෙරානං වාදෙ වුදිතකස්සෙව පටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බො.

අයං පන වොදනා නාම දිට්ඨිවොදනා සුතවොදනා පරිසඬ්කිතවොදනාති තිව්ධා
හොති. අපරාපි චතුබ්බිධා හොති සීලවිපත්තිවොදනා ආචාරවිපත්තිවොදනා
දිට්ඨිවිපත්තිවොදනා ආජීවවිපත්තිවොදනාති. තත්ථ ගරුකානං ද්විත්තං
ආපත්තික්ඛන්ධානං වසෙන සීලවිපත්තිවොදනා වෙදිතබ්බා, අවසෙසානං වසෙන
ආචාරවිපත්තිවොදනා, මිච්ඡාදිට්ඨිඅන්තග්ගාභිකදිට්ඨිවසෙන දිට්ඨිවිපත්තිවොදනා,
ආජීවහෙතු පඤ්ඤත්තානං ඡන්තං සික්ඛාපදානං වසෙන ආජීවවිපත්තිවොදනා
වෙදිතබ්බා.

අපරාපි චතුර්විධා හොති චන්ද්‍රසන්දස්සනා ආපත්තිසන්දස්සනා සංවාසපටික්ඛෙපො සාමීච්චිපටික්ඛෙපොති. තත්ථ චන්ද්‍රසන්දස්සනා නාම “ත්වං මෙට්ඨං ධම්මං පටිසෙවි, අදින්නං ආදියි, මනුස්සං සාතයිත්ථ, අභුතං ආරොවයිත්ථා”ති එවං පවත්තා. ආපත්තිසන්දස්සනා නාම “ත්වං මෙට්ඨං ධම්මපාරාජිකාපත්තිං ආපන්නො”ති එවමාදිනයප්පවත්තා. සංවාසපටික්ඛෙපො නාම “නත්ථි තයා සද්ධිං උපොසථො වා පචාරණා වා සඬ්ඝකම්මං වා”ති එවං පවත්තො. සාමීච්චිපටික්ඛෙපො නාම අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ජලිකම්මබ්ජනාදිකම්මානං අකරණං. තං පටිපාටියා චන්දනාදීනි කරොන්නො එකස්ස අකත්වා සෙසානං කරණකාලෙ වෙදිතබ්බං. එත්තාවතාපි වොදනා නාම හොති. යාගුහත්තාදිනා පන යං ඉච්ඡති, තං ආපුච්ඡති, න තාවතා වොදනා හොති.

අපරා පාතිමොක්ඛට්ඨපනක්ඛන්ධකෙ (වුළුව. 387) “එකං, භික්ඛවෙ, අධම්මිකං පාතිමොක්ඛට්ඨපනං, එකං ධම්මිකං”න්ති ආදිං කත්වා යාව දස අධම්මිකානි පාතිමොක්ඛට්ඨපනානි, දස ධම්මිකානිති එවං අධම්මිකා පඤ්චපඤ්ඤාස, ධම්මිකා පඤ්චපඤ්ඤාසානි දසුත්තරසතං වොදනා වුත්තා. තා දිට්ඨොන වොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතං, සුතෙන වොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතං, පරිසඬ්ඝාය වොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතන්ති තිංසාධිකානි තීණි සතානි හොන්ති. තානි කායෙන වොදෙන්තස්ස, වාචාය වොදෙන්තස්ස, කායවාචාය වොදෙන්තස්සානි තිගුණානි කතානි නවුතාධිකානි නව සතානි හොන්ති. තානි අත්තනා වොදෙන්තස්සපි පරෙන වොදාපෙන්තස්සපි තත්තකානෙවානි වීසතිලානානි ද්වෙ සහස්සානි හොන්ති. පුන දිට්ඨාදිහෙදෙ සමුලිකාමුලිකවසෙන අනෙකසහස්සා වොදනා හොන්තිති වෙදිතබ්බං.

231. වුත්තප්පහෙදාසු පන ඉමාසු වොදනාසු යාය කායවි වොදනාය වසෙන සඬ්ඝමජ්ඣෙ ඔසටෙ චන්ද්‍රස්මිං වුදිතකවොදකා චත්තබ්බං “තුම්හෙ අම්භාකං විනිච්ඡයෙන තුට්ඨා භවිස්සමා”ති. සචෙ “භවිස්සමා”ති වදන්ති, සඬ්ඝෙන තං අධිකරණං සම්පට්ඨිතබ්බං. අථ පන “විනිච්ඡිනථ තාව, භන්තෙ, සචෙ අම්භාකං ඛම්ස්සති, ගණ්භිස්සමා”ති වදන්ති, “වෙතියං තාව චන්දමා”ති ආදීනි චත්වා දීසසුත්තං කත්වා විස්සජ්ජිතබ්බං. තෙ චෙ විරරත්තං කිලන්තා පක්කන්තපරිසා උපච්ඡින්නපක්ඛා භුත්වා පුන යාවන්ති, යාවතතියං පටික්ඛිපිත්වා යදා නිම්මදා හොන්ති, තදා නෙසං අධිකරණං විනිච්ඡිනිතබ්බං. විනිච්ඡිනන්තෙහි ව සචෙ අලජ්ජස්සන්තා හොති පරිසා, උබ්බාහිකාය තං අධිකරණං විනිච්ඡිනිතබ්බං. සචෙ බාලස්සන්තා හොති පරිසා, “තුම්භාකං සභාගෙ විනයධරෙ පරියෙසමා”ති විනයධරෙ පරියෙසාපෙන්වා යෙන ධම්මෙන යෙන විනයෙන යෙන සත්ථුසාසනෙන තං අධිකරණං වුපසම්මති, තමා තං අධිකරණං වුපසමෙතබ්බං.

තත්ථ ව ධම්මොති භුතං චන්ද්‍ර. විනයොති වොදනා චෙව සාරණා ව. සත්ථුසාසනන්ති ඤත්තිසම්පදා ව අනුස්සාවනසම්පදා ව. තස්මා වොදකෙන චන්ද්‍රස්මිං ආරොචිතෙ වුදිතකො පුච්ඡිතබ්බං “සත්තමෙතං, නො”ති. එවං චන්ද්‍රං.

උපපරික්ඛිත්වා භූතෙන චත්ථුනා වොදෙත්වා සාරෙත්වා ඤත්තිසම්පදාය ව අනුස්සාවනසම්පදාය ව තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. තත්‍ර චෙ අලජ්ජී ලජ්ජීං වොදෙති, සො ච අලජ්ජී ඛාලො හොති අඛ්‍යත්තො, නාස්ස නයො දාතබ්බො, එවං පන චත්තබ්බො “කිම්භි නං වොදෙසී”ති. අද්ධා සො චක්ඛති “කිමිදං, භන්තෙ, කිම්භි නං නාමා”ති. “ත්වං කිම්භි නම්පි න ජානාසි, න යුත්තං තයා ඵවරුපෙන ඛාලෙන පරං වොදෙතු”න්ති උයොපාපෙතබ්බො, නාස්ස අනුයොගො දාතබ්බො. සචෙ පන සො අලජ්ජී පණ්ඩිතො හොති ඛ්‍යත්තො, දිට්ඨොන වා සුතෙන වා අජ්ඣොත්ථරිත්වා සම්පාදෙතුං සක්කොති, එතස්ස අනුයොගං දත්වා ලජ්ජීස්සෙව පටිඤ්ඤාය කම්මං කාතබ්බං.

සචෙ ලජ්ජී අලජ්ජීං වොදෙති, සො ච ලජ්ජී ඛාලො හොති අඛ්‍යත්තො, න සක්කොති අනුයොගං දාතුං, තස්ස නයො දාතබ්බො “කිම්භි නං වොදෙසී සීලවිපත්තියා වා ආචාරවිපත්තිආදීසු වා එකිස්සා”ති. කස්මා පන ඉමස්සෙව එවං නයො දාතබ්බො, න ඉතරස්සාති, නනු න යුත්තං විනයධරානං අගතිගමනන්ති? න යුත්තමෙව. ඉදං පන අගතිගමනං න හොති, ධම්මානුග්ගහො නාම එසො. අලජ්ජීනිග්ගහත්ථාය හි ලජ්ජීපග්ගහත්ථාය ව සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. තත්‍ර අලජ්ජී නයං ලභිත්වා අජ්ඣොත්ථරන්තො එහිති, ලජ්ජී පන නයං ලභිත්වා දිට්ඨො දිට්ඨසන්තානෙන සුතෙ සුතසන්තානෙන පතිට්ඨාය කථෙස්සති, තස්මා තස්ස ධම්මානුග්ගහො වට්ටති. සචෙ පන සො ලජ්ජී පණ්ඩිතො හොති ඛ්‍යත්තො, පතිට්ඨාය කථෙති, අලජ්ජී ච “එතම්පි නත්ථී, එතම්පි නත්ථී”ති පටිඤ්ඤං න දෙති, අලජ්ජීස්ස පටිඤ්ඤාය එව කාතබ්බං.

තදත්ථදීපනත්ථඤ්ච ඉදං චත්ථු වෙදිතබ්බං – තිපිටකවූළාභයත්ථෙරො කිර ලොභපාසාදස්ස හෙට්ඨා හික්ඛුනං විනයං කථෙත්වා සායන්හසමයෙ වුට්ඨාති, තස්ස වුට්ඨානසමයෙ ද්වෙ අත්තපච්චත්ථිකා කථං පචත්තෙසුං. එකො “එතම්පි නත්ථී, එතම්පි නත්ථී”ති පටිඤ්ඤං න දෙති, අථ අප්පාවසෙසෙ පඨමයාමෙ ථෙරස්ස තස්මි. පුග්ගලෙ “අයං පතිට්ඨාය කථෙති, අයං පන පටිඤ්ඤං න දෙති, බහුති ච චත්ථුති ඔසටාති, අද්ධා එතං කතං භවිස්සති”ති අසුද්ධලද්ධි උප්පන්නා. තතො ඛිජනිදණ්ඩකෙන පාදකථලිකාය සඤ්ඤං දත්වා “අහං, ආවුසො, විනිච්ඡිනිතුං අනනුච්ඡවිකො, අඤ්ඤෙන විනිච්ඡිනාපෙහී”ති ආහ. “කස්මා, භන්තෙ”ති? ථෙරො තමත්ථං ආරොචෙසී. වුදිතකපුග්ගලස්ස කායෙ ඩාහො උට්ඨිතො, තතො සො ථෙරං චන්දිත්වා “භන්තෙ, විනිච්ඡිනිතුං අනුරුපෙන විනයධරෙන නාම තුම්භාදිසෙනෙව භවිතුං වට්ටති, වොදකෙන ච ඊදිසෙනෙව භවිතුං වට්ටති”ති චත්වා සෙතකානි නිවාසෙත්වා “චිරං කිලම්තාත්ථ මයා”ති බ්‍රමාපෙත්වා පක්කාමි.

එවං ලජ්ජිනා වොදියමානො අලජ්ජී බහුසුපි චත්ථුසු උප්පන්නෙසු පටිඤ්ඤං න දෙති, සො නෙව “සුද්ධො”ති චත්තබ්බො, න “අසුද්ධො”ති, ජීවමතකො නාම ආමකපුතිකො නාම වෙස. සචෙ පනස්ස අඤ්ඤම්පි තාදිසං චත්ථු උප්පජ්ජති, න විනිච්ඡිනිතබ්බං, තථා නාසිතකො භවිස්සති. සචෙ පන අලජ්ජීයෙව අලජ්ජීං වොදෙති, සො චත්තබ්බො “ආවුසො, තච වචනෙනායං කිං සක්කා චත්තු”න්ති.

ඉතරම්පි තටෙව වත්වා “උහොපි එකසම්භොගපරිභොගා භුත්වා ජීව්වා” ති
උයොයාඡෙතබ්බා. සීලත්ථාය නෙසං විනිච්ඡයො න කාතබ්බො,
පත්තච්චරපරිවෙණාදිඅත්ථාය පන පතිරූපං සක්ඛිං ලභිත්වා කාතබ්බොති.

අථ ලජ්ජී ලජ්ජිං වොදෙති, විවාදො ච නෙසං කිස්මිඤ්චිදෙව අප්පමත්තකො
හොති, සඤ්ඤාපෙත්වා “මා එවං කරොථා” ති අවිචයං දෙසාපෙත්වා
උයොයාඡෙතබ්බා. අථ පනෙත්ථ චුදිතකෙන සහසා විරද්ධං හොති, ආදිතො පට්ඨාය
අලජ්ජී නාම නත්ථී. සො ච පක්ඛානුරක්ඛණත්ථාය පටිඤ්ඤං න දෙති, “මයං
සද්දහාම, මයං සද්දහාමා” ති බහු උට්ඨහන්ති, සො නෙසං පටිඤ්ඤාය එකචාරං
ද්වෙචාරං සුද්ධො හොතු, අථ පන විරද්ධකාලතො පට්ඨාය යානෙ න තිට්ඨති,
විනිච්ඡයො න දාතබ්බො.

232. අදින්නාදානවත්ථුං විනිච්ඡිනන්තෙන (පාරා. අට්ඨ. 1.92) පන පඤ්චවිසති
අවහාරා සාධුකං සල්ලක්ඛෙතබ්බා. තෙසු ච කුසලෙන විනයධරෙන ඔතිණ්ණං
වත්ථුං සහසා අවිනිච්ඡිනිත්වා ච පඤ්ච යානානි ඔලොකෙතබ්බානි, යානි සන්ධාය
පොරාණා ආහු –

“වත්ථුං කාලඤ්ච දෙසඤ්ච, අග්ගං පරිභොගපඤ්චමං;
තුලයිත්වා පඤ්ච යානානි, ධාරොයාත්ථං විචක්ඛණො” ති. (පාරා. අට්ඨ.
1.92);

තත්ථ වත්ථුන්ති භණ්ඩං. අවහාරකෙන හි “මයා ඉදං නාම අවහට්” ත්ති
චුත්තෙපි ආපත්තිං අනාරොපෙත්වා ච තං භණ්ඩං “සසාමිකං වා අසාමිකං වා” ති
උපපරික්ඛිතබ්බං. සසාමිකෙපි සාමිකානං සාලයභාවො වා නිරාලයභාවො වා
උපපරික්ඛිතබ්බො. සචෙ තෙසං සාලයකාලෙ අවහට්, භණ්ඩං අග්ගාපෙත්වා
ආපත්ති කාතබ්බා. සචෙ නිරාලයකාලෙ, පාරාජිකෙන න කාතබ්බා. භණ්ඩසාමිකෙසු
පන භණ්ඩං ආහාරාපෙන්තෙසු භණ්ඩං දාතබ්බං. අයමෙත්ථ සාමීචි.

ඉමස්ස පනත්ථස්ස දීපනත්ථමිදං වත්ථු – භාතියරාජකාලෙ කිර
මහාවෙනියපුජාය දක්ඛිණදිසතො එකො හික්ඛු සත්තහත්ථං පණ්ඩුකාසාවං අංසෙ
කරිත්වා වෙනියඬ්ගණං පාවිසි. තඬ්ඛණමෙව ච රාජාපි වෙනියවන්දනත්ථං ආගතො.
තතො උස්සාරණාය වත්තමානාය මහාජනසම්මද්දො අහොසි. අථ සො හික්ඛු
ජනසම්මද්දපිළිතො අංසතො පතන්තං කාසාවං අදිස්වා ච නික්ඛන්තො, නික්ඛමිත්වා
කාසාවං අපස්සන්තො “කො ඊදිසෙ ජනසම්මද්දෙ කාසාවං ලච්ඡති, න දානි තං
මය්හ” ත්ති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා ගතො. අථඤ්ඤො හික්ඛු පච්ඡා ආගච්ඡන්තො තං
කාසාවං දිස්වා ටෙයාවිත්තෙන ගහෙත්වා පුන විප්පට්ඨාරී භුත්වා “අස්සමණො
දානිමිහි, විබ්භමිස්සාමී” ති විත්තෙ උප්පන්නෙ “විනයධරෙ පුච්ඡිත්වා ඤ්ඤාමි” ති
විත්තෙසි.

තෙන සමයෙන චුළසුමනත්ථෙරො නාම සබ්බපරියත්තිධරො
විනයාවරියපාමොක්ඛො මහාවිහාරෙ පටිවසති. සො හික්ඛු ථෙරං උපසඬ්කමිත්වා

වන්දිත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා අත්තනො කුක්කුච්චං පුච්ඡි. ටෙරො තෙන භට්ඨෙ ජනකායෙ පච්ඡා ආගන්ත්වා ගහිතභාවං ඤත්වා “අත්ථි දානි එත්ථ ඔකාසො”ති වින්තෙත්වා ආහ “සචෙ කාසාවසාමිකං හික්ඛුං ආනෙය්‍යාසි, සක්කා භවෙය්‍ය තච පතිට්ඨා කාතු”න්ති. කථාහං, භන්තෙ, තං දක්ඛිස්සාමිති. තහිං තහිං ගන්ත්වා ඔලොකෙහිති. සො පඤ්චපි මහාවිහාරෙ ඔලොකෙත්වා නෙව අද්දක්ඛි. තතො තං ටෙරො පුච්ඡි “කතරාය දිසාය ඛහු හික්ඛු ආගච්ඡන්ති”ති? “දක්ඛිණදිසාය, භන්තෙ”ති. තෙන හි කාසාවං දිසතො ච තිරියඤ්ච මිනිත්වා යපෙහි, යපෙත්වා දක්ඛිණදිසාය විහාරපටිපාටියා විචිනිත්වා තං හික්ඛුං ආනෙහිති. සො තථා කත්වා තං හික්ඛුං දිස්වා ටෙරස්ස සන්තිකං ආනෙසි. ටෙරො පුච්ඡි “තචෙදං කාසාව”න්ති? “ආම, භන්තෙ”ති. කුහිං තෙ පාතිතන්ති? සො සබ්බං ආචික්ඛි. ටෙරො තෙන කතං ධුරනික්ඛෙපං සුත්වා ඉතරං පුච්ඡි “තයා ඉදං කුහිං දිස්වා ගහිත”න්ති? සොපි සබ්බං ආරොචෙසි. තතො තං ටෙරො ආහ “සචෙ තෙ සුද්ධචිත්තෙන ගහිතං අභවිස්ස, අනාපත්තියෙව තෙ අස්ස, ටෙය්‍යචිත්තෙන පන ගහිතත්තා දුක්කටං ආපන්නොසි, තං දෙසෙත්වා අනාපත්තිකො හොති, ඉදඤ්ච කාසාවං අත්තනො සන්තකං කත්වා එතස්සෙව හික්ඛුනො දෙහී”ති. සො හික්ඛු අමතෙතෙව අභිසිත්තො වරමස්සාසප්පත්තො අහොසි. එවං වත්ථු ඔලොකෙතබ්බං.

කාලොති අවහාරකාලො. තදෙව හි භණ්ඩං කදාචි අප්පග්ගං හොති, කදාචි මහග්ගං. තස්මා තං භණ්ඩං යස්මිං කාලෙ අවහටං, තස්මිංයෙව කාලෙ යො තස්ස අග්ගො හොති, තෙන අග්ගෙන ආපත්ති කාරෙතබ්බා. එවං කාලො ඔලොකෙතබ්බො.

දෙසොති අවහාරදෙසො. තඤ්චි භණ්ඩං යස්මිං දෙසෙ අවහටං, තස්මිංයෙව දෙසෙ යො තස්ස අග්ගො හොති, තෙන අග්ගෙන ආපත්ති කාරෙතබ්බා. භණ්ඩුට්ඨානදෙසෙ හි භණ්ඩං අප්පග්ගං හොති, අඤ්ඤත්ථ මහග්ගං.

ඉමස්සපි ච අත්ථස්ස දීපනත්ථමිදං වත්ථු – අන්තරසමුද්දෙ කිර එකො හික්ඛු සුසණ්ඨානං නාලිකෙරං ලහිත්වා හමං ආරොපෙත්වා සඬ්ඛ්ඨාලකසදිසං මනොරමං පාතීයථාලකං කත්වා තත්ථෙව යපෙත්වා චෙතියගිරිං අගමාසි. අඤ්ඤො හික්ඛු අන්තරසමුද්දං ගන්ත්වා තස්මිං විහාරෙ පටිවසන්නො තං ථාලකං දිස්වා ටෙය්‍යචිත්තෙන ගහෙත්වා චෙතියගිරිමෙව ආගතො. තස්ස තත්ථ යාගුං පිවන්තස්ස තං ථාලකං දිස්වා ථාලකසාමිකො හික්ඛු ආහ “කුතො තෙ ඉදං ලද්ධ”න්ති. අන්තරසමුද්දතො මෙ ආතීතන්ති. සො තං “නෙතං තච සන්තකං, ටෙය්‍යාය තෙ ගහිත”න්ති සඬ්ඝමජ්ඣං ආකඬ්ඪි. තත්ථ ච විනිච්ඡයං අලහිත්වා මහාවිහාරං අගමිංසු, තත්ථ ච හෙරිං පහරාපෙත්වා මහාවෙතියසමීපෙ සන්නිපාතං කත්වා විනිච්ඡයං ආරහිංසු. විනයධරත්ථෙරා අවහාරං සඤ්ඤාපෙසු.

තස්මිඤ්ච සන්නිපාතෙ ආභිධම්මිකගොදත්තත්ථෙරො නාම විනයකුසලො හොති, සො එවමාහ “ඉමිනා ඉදං ථාලකං කුහිං අවහට”න්ති? “අන්තරසමුද්දෙ අවහට”න්ති. තත්ථ තං කිං අග්ගති. න කිඤ්චි අග්ගති. තත්ථ හි නාලිකෙරං

හින්දිත්වා මිඤ්ජං බාදිත්වා කපාලං ඡඩ්ඛෙති, දාරුඅත්ථං පන ඵරතීති. ඉමස්ස හික්ඛුනො ඵත්ථ හත්ථකම්මං කිං අග්ගතීති? මාසකං වා ඌනමාසකං වාති. අත්ථි පන කත්ථවි සම්මාසම්බුද්ධෙන මාසකෙ වා ඌනමාසකෙ වා පාරාජිකං පඤ්ඤත්තන්ති. එවං චුත්තෙ “සාධු සාධු, සුකථිතං සුවිනිච්ඡිතං”න්ති එකසාධුකාරො අහොසි. තෙන ව සමයෙන භාතියරාජාපි චෙතියවන්දනත්ථං නගරතො නික්ඛන්තො තං සද්දං සුත්වා “කිං ඉද්”න්ති ප්‍රච්ඡිත්වා සබ්බං පටිපාටියා සුත්වා නගරෙ හෙරිං වරාපෙසි “මයි සත්තෙ හික්ඛුනම්පි හික්ඛුනීනම්පි ගිහීනම්පි අධිකරණං ආභිධම්මිකගොදත්තත්ථෙරෙන විනිච්ඡිතං සුවිනිච්ඡිතං, තස්ස විනිච්ඡයෙ අතිට්ඨමානං රාජාණාය යිපෙමී”ති. එවං දෙසො ඔලොකෙතබ්බො.

අග්ගොති හණ්ඩග්ගො. නවහණ්ඩස්ස හි යො අග්ගො හොති, සො පච්ඡා පරිභායති. යථා නවධොතො පත්තො අට්ඨ වා දස වා අග්ගතී, සො පච්ඡා හින්තො වා ඡිද්දො වා ආණ්ඩගණ්ඨිකාහතො වා අප්පග්ගො හොති, තස්මා න සබ්බදා හණ්ඩං පකතිඅග්ගෙතෙව කාතබ්බන්ති. එවං අග්ගො ඔලොකෙතබ්බො.

පරිභොගොති හණ්ඩපරිභොගො. පරිභොගෙනපි හි වාසිආදිහණ්ඩස්ස අග්ගො පරිභායති. තස්මා එවං උපපරික්ඛිතබ්බං – සචෙ කොචි කස්සචි පාදග්ගනකං වාසිං හරති, තත්‍ර වාසිසාමිකො ප්‍රච්ඡිතබ්බො “තයා අයං වාසි කිත්තකෙන කීතා”ති? “පාදෙන, හන්තෙ”ති. කිං පන තෙ කිණ්ත්වාච යපිතා, උදාහු නං වළඤ්ජෙසීති? සචෙ වදති “එකදිවසං මෙ දන්තකට්ඨං වා රජනජල්ලි වා පත්තපවනකදාරු වා ඡින්තං, සංසිත්වා වා නිසිතා”ති, අට්ඨස්ස පොරාණකො අග්ගො හට්ඨොති චෙදිතබ්බො. යථා ව වාසියා, එවං අඤ්ජනියා වා අඤ්ජනිසලාකාය වා කුඤ්චිකාය වා පලාලෙන වා පුසෙහි වා ඉට්ඨකචුණ්ණෙන වා එකවාරං සංසිත්වා ධොවිතමත්තෙනපි අග්ගො හස්සති. තිපුමණ්ඩලස්ස මකරදන්තවිජෙදනෙනපි පරිමජ්ජනමත්තෙනපි, උදකසාටකස්ස සකිං නිවාසනපාරුපනෙනපි පරිභොගසීසෙන අංසෙ වා සීසෙ වා යපනමත්තෙනපි, තණ්ඩුලාදීනං පජ්ජොටනෙනපි තතො එකං වා ද්වෙ වා අපනයනෙනපි අන්තමසො එකං පාසාණසක්ඛරං උද්ධරිත්වා ඡඩ්ඛිතමත්තෙනපි, සජ්ජිතෙලාදීනං භාජනන්තරපඅවත්තෙනෙනපි අන්තමසො තතො මක්ඛිකං වා කිපිල්ලිකං වා උද්ධරිත්වා ඡඩ්ඛිතමත්තෙනපි, ගුළපිණ්ඩකස්ස මධුරභාවජානනත්ථං නබෙන විජ්ඣිත්වා අණුමත්තං ගහිතමත්තෙනපි අග්ගො හස්සති. තස්මා යං කිඤ්චි පාදග්ගනකං චුත්තනයෙනෙව සාමිකෙහි පරිභොගෙන ඌනං කතං හොති, න තං අවහටො හික්ඛු පාරාජිකෙන කාතබ්බොති. එවං අග්ගො ඔලොකෙතබ්බො.

එවං ඉමානි තුලයිත්වා පඤ්ච යානානි ධාරෙය්‍ය අත්ථං විචක්ඛණො, ආපත්තිං වා අනාපත්තිං වා ගරුකං වා ලහුකං වා ආපත්තිං යථායානෙ යිපෙය්‍යාති. තෙනාහු අට්ඨකථාවරියා –

“සික්ඛාපදං සමං තෙන, අඤ්ඤං කිඤ්චි න විජ්ජති;
අනෙකනයචොකිණ්ණං, ගම්භීරත්ථවිනිච්ඡයං.

“තස්මා වත්ථුමහි ඔතිණ්ණො, භික්ඛුනා විනයඤ්ඤානා;
විනයානුග්ගහෙනෙත්ථ, කරොන්තෙන විනිච්ඡයං.

“පාළිං අට්ඨකථඤ්ඤෙව, සාධිජ්ජායමසෙසතො;
ඔග්ග්හ අජ්ජමත්තෙන, කරණීයො විනිච්ඡයො.

“ආපත්තිදස්සනුස්සාහො, න කත්තඛ්ඛො කුදාවනං;
පස්සිස්සාමි අනාපත්ති-මිති කයිරාථ මානසං.

“පස්සිත්වාපි ච ආපත්තිං, අවත්වාච පුනස්පුනං;
විමංසිත්වාථ විඤ්ඤහි, සංසන්දිත්වා ච තං වදෙ.

“කප්පියෙපි ච වත්ථුස්මිං, විත්තස්ස ලහුවත්තිනො;
වසෙන සාමඤ්ඤගුණා, වචන්තීධ පුට්ඨජ්ජනා.

“තස්මා පරපරික්ඛාරං, ආසිවිසම්චොරගං;
අග්ගිං විය ච සම්පස්සං, නාමසෙය්‍යා විචක්ඛණො”ති. (පාරා. අට්ඨ. 1.160-1
තත්‍රායං අනුසාසනී);

233. උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනං විනිච්ඡින්නෙන (පාරා. අට්ඨ. 2.197) පන
“කිං තෙ අධිගතං. කිත්ති තෙ අධිගතං, කදා තෙ අධිගතං, කත්ථ තෙ අධිගතං,
කතමෙ තෙ කිලෙසා පභිනා, කතමෙසං ත්වං ධම්මානං ලාභී”ති ඉමානි ඡ ධානානි
විසොධෙතඛ්ඛානි. සචෙ හි කොචි භික්ඛු උත්තරිමනුස්සධම්මාධිගමං ඛ්‍යාකරෙය්‍ය,
න සො ඵත්තාවතා සක්කාරො කාතඛ්ඛො, ඉමෙසං පන ඡන්තං ධානානං
සොධනත්ථං ඵචං වත්තඛ්ඛො “කිං තෙ අධිගතං, කිං ඤානං උදාහු විමොක්ඛාදීසු
අඤ්ඤතර”න්ති. යො හි යෙන අධිගතො ධම්මො, සො තස්ස පාකටො හොති. සචෙ
“ඉදං නාම මෙ අධිගත”න්ති වදති, තතො “කිත්ති තෙ අධිගත”න්ති පුච්ඡිතඛ්ඛො,
“අනිච්චලක්ඛණාදීසු කිං ධුරං කත්වා අට්ඨතිංසාය වා ආරම්මණෙසු
රූපාරූපඅජ්ඣත්තඛිද්ධාදිභෙදෙසු වා ධම්මෙසු කෙන මුඛෙන අභිනිවිසිත්වා”ති.
යො හි යස්සාහිනිවෙසො, සො තස්ස පාකටො හොති. සචෙ “අයං නාම මෙ
අභිනිවෙසො, ඵචං මයා අධිගත”න්ති වදති, තතො “කදා තෙ අධිගත”න්ති
පුච්ඡිතඛ්ඛො, “කිං පුබ්බණ්හෙ, උදාහු මජ්ඣන්තිකාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං කාලෙ”ති.
සඛ්ඛෙසඤ්ඤි අත්තනා අධිගතකාලො පාකටො හොති. සචෙ “අමුකස්මිං නාම
කාලෙ අධිගත”න්ති වදති, තතො “කත්ථ තෙ අධිගත”න්ති පුච්ඡිතඛ්ඛො, “කිං
දිවාට්ඨානෙ, උදාහු රත්තිට්ඨානාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං ඔකාසෙ”ති. සඛ්ඛෙසඤ්ඤි
අත්තනා අධිගතකාසො පාකටො හොති. සචෙ “අමුකස්මිං නාම මෙ ඔකාසෙ
අධිගත”න්ති වදති, තතො “කතමෙ තෙ කිලෙසා පභිනා”ති පුච්ඡිතඛ්ඛො, “කිං
පට්මමග්ගවජ්ඣා, උදාහු දුතියාදිමග්ගවජ්ඣා”ති. සඛ්ඛෙසඤ්ඤි අත්තනා
අධිගතමග්ගෙන පභිනා කිලෙසා පාකටො හොත්ති.

සචෙ “ඉමෙ නාම මෙ කිලෙසා පභීනා” ති වදනි, තතො “කතමෙසං ත්වං ධම්මානං ලාභී” ති ප්‍රවීණිතබ්බො, “කිං සොතාපත්තිමග්ගස්ස, උදාහු සකදාගාමිමග්ගාදීසු අඤ්ඤතරස්සා” ති. සබ්බෙසඤ්ඤි අත්තනා අධිගතධම්මො පාකටො හොති. සචෙ “ඉමෙසං නාමාහං ධම්මානං ලාභී” ති වදනි, එත්තාවතාපිස්ස වචනං න සද්ධාතබ්බං. බහුස්සුතා හි උග්ගහපරිපුච්ඡාකුසලා භික්ඛු ඉමානි ඡ යානානි සොධෙතුං සක්කොන්ති, ඉමස්ස පන භික්ඛුනො ආගමනපටිපදා සොධෙතබ්බා. යදි ආගමනපටිපදා න සුඡ්ඤ්ඤි, “ඉමාය පටිපදාය ලොකුත්තරධම්මො නාම න ලබ්භති” ති අපනෙතබ්බො. යදි පනස්ස ආගමනපටිපදා සුඡ්ඤ්ඤි, දීඝරත්තං තීසු සික්ඛාසු අප්පමත්තො ජාගරියමනුයුත්තො චතුසු පච්චයෙසු අලග්ගො ආකාසෙ පාණිසමෙන චෙතසා විහරතීති පඤ්ඤායති, තස්ස භික්ඛුනො බ්‍යාකරණං පටිපදාය සද්ධිං සංසන්දති. “සෙය්‍යාපාපි නාම ගඬිගොදකං යමුනොදකෙන සංසන්දති සමෙති, එවමෙව සුපඤ්ඤත්තා තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමිනී පටිපදා, සංසන්දති නිබ්බානඤ්ච පටිපදා වා” ති (දී. නි. 2.296) චුත්තසදිසං හොති. අපිච ඛො න එත්තකෙනපි සක්කාරො කාතබ්බො. කස්මා? එකච්චස්ස හි පුච්ඡජනස්සපි සතො බිණ්ණාසවස්ස පටිපත්තිසදිසා පටිපත්ති හොති, තස්මා සො භික්ඛු තෙහි තෙහි උපායෙහි උත්තාසෙතබ්බො. බිණ්ණාසවස්ස නාම අසනියාපි මත්ථකෙ පතමානාය භයං වා ඡම්භිතත්තං වා ලොමහංසො වා න හොති, පුච්ඡජනස්ස අප්පමත්තකෙනපි හොති.

තත්‍රිමානි වත්ථුනි (ම. නි. අට්ඨ. 3.102) – දීඝභාණකඅභයත්ථෙරො කිර එකං පිණ්ඩපාතිකං පරිග්ගහෙතුං අසක්කොන්තො දහරස්ස සඤ්ඤං අදාසි. සො තං නභායමානං කල්‍යාණීනදිමුඛද්වාරෙ නිමුඡ්ජිත්වා පාදෙ අග්ගහෙසි. පිණ්ඩපාතිකො “කුම්භිලො” ති සඤ්ඤාය මහාසද්දමකාසි, තදා නං “පුච්ඡජනො” ති ජානිංසු.

වන්දමුඛතිස්සරාජකාලෙ පන මහාවිහාරෙ සඬ්ඝත්ථෙරො බිණ්ණාසවො දුබ්බලවක්ඛුකො විහාරෙයෙව අච්ඡති. රාජා “ථෙරං පරිග්ගණ්ඨිස්සාමි” ති භික්ඛුසු භික්ඛාචාරං ගතෙසු අප්පසද්දො උපසඬ්ඝමිත්වා සප්පො විය පාදෙ අග්ගහෙසි. ථෙරො සිලාථම්මො විය නිච්චලො හුත්වා “කො එත්ථා” ති ආහ. “අහං, භත්තෙ, තිස්සො” ති? “සුගන්ධං වායසි නො තිස්සා” ති. එවං බිණ්ණාසවස්ස භයං නාම නත්ථි.

එකච්චො පන පුච්ඡජනොපි අතිසුරො හොති නිබ්භයො. සො රජනීයෙන ආරම්මණෙන පරිග්ගණ්ඨිතබ්බො. වසභරාජාපි එකං ථෙරං පරිග්ගණ්ඨිතමානො සරෙ නිසීදාපෙත්වා තස්ස සන්තිකෙ බදරසාලවං මද්දමානො නිසීදි. මහාථෙරස්ස බෙලො වලිතො, ථෙරස්ස පුච්ඡජනභාවො ආවිභූතො. බිණ්ණාසවස්ස හි රසතණ්භා නාම සුප්පභීනා, දිබ්බෙසුපි රසෙසු නිකන්ති නාම න හොති, තස්මා ඉමෙහි උපායෙහි පරිග්ගහෙත්වා සවස්ස භයං වා ඡම්භිතත්තං වා රසතණ්භා වා උප්පජ්ජති, “න ව ත්වං අරහා” ති අපනෙතබ්බො. සචෙ පන අභිරු අච්ඡමිහි අනුත්‍රාසි හුත්වා සිහො විය නිසීදති, දිබ්බාරම්මණෙපි නිකන්තිං න ජනෙති, අයං භික්ඛු සම්පන්නවෙය්‍යාකරණො සමන්තා රාජරාජමහාමත්තාදිහි පෙසිතං සක්කාරං අරහතීති වෙදිතබ්බො. එවං තාව උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනං විනිවිජ්ජිතබ්බං.

234. සකලෙ පන විනයවිනිවිජයෙ (පාරා. අට්ඨ. 1.45) කොසල්ලං පත්ථයන්තෙන චතුබ්බිධො විනයො ජානිතබ්බො.

චතුබ්බිධස්සේභි විනයං, මහාපෙරා මහිද්ධිකා;
නීහරිත්වා පකාසෙසුං, ධම්මසඬ්ඛාහකා පුරා.

කතමං චතුබ්බිධං? සුත්තං සුත්තානුලොමං ආචරියවාදං අත්තනොමතින්ති. යං සන්ධාය චුත්තං ‘‘ආහව්වපදෙන බො, මහාරාජ, රසෙන ආචරියවංසෙන අධිජ්ජායා’’ති (මි. ප. 4.2.3). එත්ථ හි ආහව්වපදන්ති සුත්තං අධිජ්ජෙතං. රසොති සුත්තානුලොමං. ආචරියවංසොති ආචරියවාදො. අධිජ්ජායොති අත්තනොමති.

තත්ථ සුත්තං නාම සකලවිනයපිටකෙ පාළි.

සුත්තානුලොමං නාම චත්තාරො මහාපදෙසා. යෙ භගවතා එවං චුත්තා –

‘‘යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං න කජ්ජති’ති අජ්ජට්ඨිත්තං, තස්සෙව අකජ්ජියං අනුලොමෙති, කජ්ජියං පට්ඨාහති, තං වො න කජ්ජති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං න කජ්ජති’ති අජ්ජට්ඨිත්තං, තස්සෙව කජ්ජියං අනුලොමෙති, අකජ්ජියං පට්ඨාහති, තං වො කජ්ජති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං කජ්ජති’ති අනුඤ්ඤාතං, තං වෙ අකජ්ජියං අනුලොමෙති, කජ්ජියං පට්ඨාහති, තං වො න කජ්ජති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං කජ්ජති’ති අනුඤ්ඤාතං, තස්සෙව කජ්ජියං අනුලොමෙති, අකජ්ජියං පට්ඨාහති, තං වො කජ්ජති’’ති (මහාව. 305).

ආචරියවාදො නාම ධම්මසඬ්ඛාහකෙහි පස්සේභි අරහන්තසතෙහි යපිතා පාළිවිනිමුත්තා ඔක්කන්තවිනිවිජයජ්ජවත්තා අට්ඨකථාතන්ති.

අත්තනොමති නාම සුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදෙ මුස්සේභිවා අනුමානෙන අත්තනො අනුබුද්ධියා නයග්ගාහෙන උපට්ඨිතාකාරකථනං.

අපිච සුත්තන්තාහිධම්මවිනයට්ඨකථාසු ආගතො සබ්බොපි පෙරවාදො අත්තනොමති නාම. තං පන අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කපෙන්නෙන න දළ්භග්ගාහං ගහෙත්වා වොහරිතබ්බං, කාරණං සල්ලක්ඛෙත්වා අත්ථෙත පාළිං, පාළියා ච අත්ථං සංසන්දිත්වා කපෙතබ්බං, අත්තනොමති ආචරියවාදෙ ඕතාරෙතබ්බො. සචෙ තත්ථ ඕතරති චෙව සමෙති ච, ගහෙතබ්බො. සචෙ නෙව ඕතරති න සමෙති, න ගහෙතබ්බො. අයස්සේභි අත්තනොමති නාම සබ්බද්දබ්බලා, අත්තනොමතිතො ආචරියවාදො බලවතරො.

ආචරියවාදොපි සුත්තානුලොමෙ ඕතාරෙතබ්බො. තත්ථ ඕතරන්තො සමෙන්නො එව ගහෙතබ්බො, ඉතරො න ගහෙතබ්බො. ආචරියවාදතො හි සුත්තානුලොමං බලවතරං.

සුත්තානුලොමමිපි සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බං. තත්ථ ඔතරන්තං සමෙන්නමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න ගහෙතබ්බං. සුත්තානුලොමතො හි සුත්තමෙව බලවතරං. සුත්තඤ්ඤි අප්පට්චන්තියං කාරකසඬ්ඨසසදිසං බුද්ධානං ධීතකාලසදිසං. තස්මා යදා ද්වෙ භික්ඛු සාකච්ඡන්ති, සකවාදි සුත්තං ගහෙත්වා කපෙති, පරවාදි සුත්තානුලොමං. තෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං බෙපං වා ගරහං වා අකත්වා සුත්තානුලොමං සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බං, නො චෙ, න ගහෙතබ්බං, සුත්තස්මිංයෙව යාතබ්බං. අථායං සුත්තං ගහෙත්වා කපෙති, පරො ආචරියවාදං. තෙහිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං බෙපං වා ගරහං වා අකත්වා ආචරියවාදො සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බො. අනොතරන්තො අසමෙන්නො ච ගාරය්භාවරියවාදො න ගහෙතබ්බො, සුත්තස්මිංයෙව යාතබ්බං. අථායං සුත්තං ගහෙත්වා කපෙති, පරො අත්තනොමතිං. තෙහිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං බෙපං වා ගරහං වා අකත්වා අත්තනොමති සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බො, නො චෙ, න ගහෙතබ්බො, සුත්තස්මිංයෙව යාතබ්බං.

අථායං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කපෙති, පරො සුත්තං, සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ ඔතරති සමෙති, තිස්සො සඬ්ඨිතියො ආරුල්භං පාළිආගතං පඤ්ඤායති, ගහෙතබ්බං, නො චෙ තථා පඤ්ඤායති, න ඔතරති න සමෙති, බාහිරකසුත්තං වා හොති සිලොකො වා අඤ්ඤං වා ගාරය්භසුත්තං ගුල්භවෙස්සන්තරගුල්භවිතයවෙදල්ලාදීනං අඤ්ඤතරතො ආහතං, න ගහෙතබ්බං, සුත්තානුලොමස්මිංයෙව යාතබ්බං. අථායං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කපෙති, පරො ආචරියවාදං. ආචරියවාදො සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බො. නො චෙ, න ගහෙතබ්බො, සුත්තානුලොමෙයෙව යාතබ්බං. අථායං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කපෙති, පරො අත්තනොමතිං. අත්තනොමති සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බො. නො චෙ, න ගහෙතබ්බො, සුත්තානුලොමෙයෙව යාතබ්බං.

අථායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කපෙති, පරො සුත්තං. සුත්තං ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බං. ඉතරං ගාරය්භසුත්තං න ගහෙතබ්බං, ආචරියවාදෙයෙව යාතබ්බං. අථායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කපෙති, පරො සුත්තානුලොමං. සුත්තානුලොමං ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බං. ඔතරන්තං සමෙන්නමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න ගහෙතබ්බං, ආචරියවාදෙයෙව යාතබ්බං. අථායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කපෙති, පරො අත්තනොමතිං. අත්තනොමති ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බො. නො චෙ, න ගහෙතබ්බො, ආචරියවාදෙයෙව යාතබ්බං.

අථ පනායං අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කපෙති, පරො සුත්තං. සුත්තං අත්තනොමතියං ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බං. ඉතරං ගාරය්භසුත්තං න ගහෙතබ්බං, අත්තනොමතියමෙව යාතබ්බං. අථායං අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කපෙති, පරො සුත්තානුලොමං. සුත්තානුලොමං අත්තනොමතියං ඔතාරෙතබ්බං. ඔතරන්තං සමෙන්නමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න

ගහෙනබ්බං, අත්තනොමනියමෙව යාතබ්බං. අථායං අත්තනොමනිං ගහෙත්වා කථෙති, පරො ආචරියවාදං. ආචරියවාදො අත්තනොමනියං ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙනබ්බො. ඉතරො ගාරය්භාවරියවාදො න ගහෙනබ්බො, අත්තනොමනියමෙව යාතබ්බං, අත්තනො ගහණමෙව බලියං කාතබ්බං. සබ්බට්ඨානෙසු ව ඛෙපො වා ගරභා වා න කාතබ්බාති.

අථ පනායං කප්පියන්ති ගහෙත්වා කථෙති, පරො අකප්පියන්ති, සුත්තෙ ව සුත්තානුලොමෙ ව ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ කප්පියං හොති, කප්පියෙ යාතබ්බං. සචෙ අකප්පියං, අකප්පියෙ යාතබ්බං. අථායං තස්ස කප්පියභාවසාධකං සුත්තනො බහුං කාරණඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච දස්සෙති, පරො කාරණං න වින්දති, කප්පියෙව යාතබ්බං. අථ පරො තස්ස අකප්පියභාවසාධකං සුත්තනො බහුං කාරණඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච දස්සෙති, අනෙත අත්තනො ගහණන්ති කත්වා දල්භං ආදාය න යාතබ්බං, ‘සාධු’ති සම්පට්ඨිත්වා අකප්පියෙ එව යාතබ්බං. අථ ද්වින්තම්පි කාරණච්ඡායා දිස්සති, පටික්ඛිත්තභාවොයෙව සාධු, අකප්පියෙ යාතබ්බං. විනයඤ්චි පත්වා කප්පියාකප්පියවිචාරණං ආගම්ම රුන්ධිතබ්බං, ගාල්භං කත්තබ්බං, සොතං පච්ඡන්දිතබ්බං, ගරුකභාවොයෙව යාතබ්බං.

අථ පනායං අකප්පියන්ති ගහෙත්වා කථෙති, පරො කප්පියන්ති, සුත්තෙ ව සුත්තානුලොමෙ ව ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ කප්පියං හොති, කප්පියෙ යාතබ්බං. සචෙ අකප්පියං, අකප්පියෙ යාතබ්බං. අථායං බහුහි සුත්තවිනිච්ඡයකාරණෙහි අකප්පියභාවං දස්සෙති, පරො කාරණං න වින්දති, අකප්පියෙ යාතබ්බං. අථ පරො බහුහි සුත්තවිනිච්ඡයකාරණෙහි කප්පියභාවං දස්සෙති, අයං කාරණං න වින්දති, කප්පියෙ යාතබ්බං. අථ ද්වින්තම්පි කාරණච්ඡායා දිස්සති, අත්තනො ගහණං න විස්සජ්ජෙතබ්බං. යථා වායං කප්පියාකප්පියෙ අකප්පියකප්පියෙ ව විනිච්ඡයො චුත්තො, එවං අනාපත්තිආපත්තිවාදෙ ආපත්තානාපත්තිවාදෙ ව, ලහුකගරුකාපත්තිවාදෙ ගරුකලහුකාපත්තිවාදෙ වාපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. නාමමත්තෙයෙව හි එත්ථ නානං, යොජනානෙයෙ නානං නත්ථි, තස්මා න විත්ථාරිතං.

එවං කප්පියාකප්පියාදිවිනිච්ඡයෙ උප්පන්නෙ යො සුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදඅත්තනොමනීසු අතිරෙකකාරණං ලභති, තස්ස වාදෙ යාතබ්බං, සබ්බෙසො පන කාරණවිනිච්ඡයං අලභන්තෙන සුත්තං න ජහිතබ්බං, සුත්තස්මිංයෙව යාතබ්බන්ති. එවං සකලවිනයවිනිච්ඡයෙ කොසල්ලං පත්ථයන්තෙන අයං චතුබ්බිධො විනයො ජානිතබ්බො.

ඉමඤ්ච පන චතුබ්බිධං විනයං ඤත්වාපි විනයධරෙන පුග්ගලෙන තිලක්ඛණසමන්තාගතෙන භවිතබ්බං. තිණි හි විනයධරස්ස ලක්ඛණානි ඉච්ඡිතබ්බානි. කතමානි තිණි? සුත්තඤ්චස්ස ස්වාගතං හොති සුප්පවත්ති සුවිනිච්ඡිතං සුත්තනො අනුබ්‍යඤ්ජනසොති ඉදමෙකං ලක්ඛණං. විනයෙ ඛො පන

යීතො හොති අසංභීරොති ඉදං දුතියං. ආවරියපරම්පරා බො පනස්ස සුග්ගහිතා හොති සුමනසිකතා සුපධාරිතාති ඉදං තතියං.

තත්ථ සුත්තං නාම සකලං විනයපිටකං. තදස්ස ස්වාගතං හොතීති සුට්ඨු ආගතං. සුප්පචත්තීති සුට්ඨු පචත්තං පගුණං වාචුග්ගතං. සුවිනිච්ඡිතං සුත්තසො අනුබ්‍යක්ඛ්‍යන්තසොති පාළිතො ව පරිපුච්ඡතො ව අට්ඨකථාතො ව සුවිනිච්ඡිතං හොති කඬ්ඛාප්පදනං කත්වා උග්ගහිතං. විනයෙ බො පන යීතො හොතීති විනයෙ උප්පිභාවෙන පතිට්ඨිතො හොති. අලජ්ජී හි බහුස්සුතොපි සමානො ලාභගරුකතාය තත්තිං විසංවාදෙන්වා උද්ධම්මං උබ්බිතයං සත්ථුසාසනං දීපෙන්වා සාසනෙ මහන්තං උපද්දවං කරොති, සඬ්ඝභෙදම්පි සඬ්ඝරාජීම්පි උප්පාදෙති. ලජ්ජී පන කුක්කුච්චකො සික්ඛාකාමො ජීවිතභෙතූපි තත්තිං අවිසංවාදෙන්වා ධම්මමෙව විනයමෙව දීපෙති, සත්ථුසාසනං ගරුකං කත්වා යපෙති. තථා හි පුබ්බෙ මහාථෙරා තික්ඛත්තුං වාවං නිච්ඡාරෙසුං “අනාගතෙ ලජ්ජී රක්ඛිස්සති, ලජ්ජී රක්ඛිස්සති, ලජ්ජී රක්ඛිස්සති”ති (පාරා. අට්ඨ. 1.45). එවං යො ලජ්ජී, සො විනයං අවිජහන්තො අවොක්කමන්තො ලජ්ජිභාවෙනෙව විනයෙ යීතො හොති සුප්පතිට්ඨිතොති.

අසංභීරොති සංභීරො නාම යො පාළියං වා අට්ඨකථායං වා හෙට්ඨතො වා උපරිතො වා පදපට්ඨපාටියා වා පුච්ඡියමානො විත්ථුනති විජ්චන්දති සන්තිට්ඨිතුං න සක්කොති, යං යං පරෙන වුච්චති, තං තං අනුජානාති, සකවාදං ඡඩ්ඛෙත්වා පරවාදං ගණ්හාති. යො පන පාළියං වා අට්ඨකථායං වා හෙට්ඨපරියෙන වා පදපට්ඨපාටියා වා පුච්ඡියමානො න විත්ථුනති න විජ්චන්දති, එකෙකලොමං සණ්ඨාසෙන ගණ්හන්තො විය “එවං මයං වදාම, එවං නො ආවරියා වදන්ති”ති විස්සජ්ජෙති, යම්හි පාළි ව පාළිවිනිච්ඡයො ව සුවණ්ණභාෂනෙ පක්ඛිත්තසිභවසා විය පරික්ඛයං පරියාදානං අගච්ඡන්තො තිට්ඨති, අයං වුච්චති “අසංභීරො”ති.

ආවරියපරම්පරා බො පනස්ස සුග්ගහිතා හොතීති ථෙරපරම්පරා වංසපරම්පරා අස්ස සුට්ඨු ගහිතා හොති. සුමනසිකතාති සුට්ඨු මනසිකතා, ආවජ්ජිතමත්තෙ උප්පලිතපදීපො විය හොති. සුපධාරිතාති සුට්ඨු උපධාරිතා පුබ්බාපරානුසන්ධිතො අත්ථතො කාරණතො ව උපධාරිතා. අත්තනොමතිං පභාය ආවරියසුද්ධියා වත්තා හොති, “මය්හං ආවරියො අසුකාවරියස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි, සො අසුකස්සා”ති එවං සබ්බං ආවරියපරම්පරං ථෙරවාදඬ්ගං හරිත්වා යාව උපාලිත්ථෙරො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හිති පාපෙන්වා යපෙති, තතොපි ආහරිත්වා උපාලිත්ථෙරො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි, දාසකත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස උපාලිත්ථෙරස්ස, සොණත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස දාසකත්ථෙරස්ස, සිග්ගවත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස සොණත්ථෙරස්ස, මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස සිග්ගවත්ථෙරස්ස වණ්ඩවජ්ජිත්ථෙරස්ස වාති එවං සබ්බං ආවරියපරම්පරං ථෙරවාදඬ්ගං ආහරිත්වා අත්තනො ආවරියං පාපෙන්වා යපෙති. එවං උග්ගහිතා හි ආවරියපරම්පරා සුග්ගහිතා හොති. එවං අසක්කොන්තෙන පන අවස්සං ද්වෙ තයො පරිවට්ඨා උග්ගභෙතබ්බා.

සබ්බපච්ඡිමෙන හි නයෙන යථා ආවරියො ආවරියාවරියො ව පාළිඤ්ච පරිපුච්ඡඤ්ච වදන්ති, තථා ඤාතුං වට්ටති.

ඉමෙහි ව පන තිහි ලක්ඛණෙහි සමන්තාගතෙන විනයධරෙන වත්ථුචිතිච්ඡයත්ථං සන්තිපතිතෙ සඬ්ඝෙ ඔතිණ්ණෙ වත්ථුස්මිං වොදකෙන ව වුදිතකෙන ව වුත්තෙ වත්තබ්බෙ සහසා අචිතිච්ඡිනිත්වා ව ඡ යානානි ඔලොකෙතබ්බාති. කතමානි ඡ? වත්ථු ඔලොකෙතබ්බං, මානිකා ඔලොකෙතබ්බා, පදහාජනීයං ඔලොකෙතබ්බං, තිකපරිච්ඡෙදො ඔලොකෙතබ්බො, අන්තරාපත්ති ඔලොකෙතබ්බා, අනාපත්ති ඔලොකෙතබ්බාති.

වත්ථුං ඔලොකෙත්තොපි හි “තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙන්වා ආගන්තබ්බං, න ත්වෙව නග්ගෙන ආගන්තබ්බං, යො ආගච්ඡෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (පාරා. 517) එවං එකච්චං ආපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වුපසමෙස්සති.

මානිකං ඔලොකෙත්තොපි “සම්පජානමුසාවාදෙ පාවිත්තිය” ත්තිආදිනා (පාවි. 3) නයෙන පඤ්චන්තං ආපත්තීන්තං අඤ්ඤතරං ආපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වුපසමෙස්සති.

පදහාජනීයං ඔලොකෙත්තොපි “අක්ඛයිතෙ සරීරෙ මෙටුනං ධම්මං පටිසෙවති, ආපත්ති පාරාජිකස්ස. යෙභුයොන ඛයිතෙ සරීරෙ මෙටුනං ධම්මං පටිසෙවති, ආපත්ති ටුල්ලච්චයස්සා”තිආදිනා (පාරා. 59 අත්ථනො සමානං) නයෙන සත්තන්තං ආපත්තීන්තං අඤ්ඤතරං ආපත්තිං පස්සති, සො පදහාජනීයතො සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වුපසමෙස්සති.

තිකපරිච්ඡෙදං ඔලොකෙත්තොපි තිකසඬ්ඝාදියෙසං වා තිකපාවිත්තියං වා තිකදුක්ඛට්ඨං වා අඤ්ඤතරං වා ආපත්තිං තිකපරිච්ඡෙදෙ පස්සති, සො තතො සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වුපසමෙස්සති.

අන්තරාපත්තිං ඔලොකෙත්තොපි “පටිලානං උක්ඛිපති, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (පාවි. 355) එවං යා සික්ඛාපදන්තරෙසු අන්තරාපත්ති හොති, තං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වුපසමෙස්සති.

අනාපත්තිං ඔලොකෙත්තොපි “අනාපත්ති භික්ඛු අසාදියන්තස්ස, අට්ඨෙය්‍යවිත්තස්ස, න මරණාධිප්පායස්ස, අනුල්ලපනාධිප්පායස්ස, න මොචනාධිප්පායස්ස අසඤ්චිච්ච අසනියා අජානන්තස්සා”ති (පාරා. 72, 136, 180, 225, 263 ටොකං ටොකං විසදිසං) එවං තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨං අනාපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වුපසමෙස්සති.

යො හි භික්ඛු චතුබ්බිධවිනයකොච්ඡො තිලක්ඛණසම්පන්නො ඉමානි ඡ යානානි ඔලොකෙත්වා අධිකරණං වුපසමෙස්සති, තස්ස චිතිච්ඡයො අප්පට්චන්තියො

බුද්ධෙන සයං නිසිදිත්වා විනිවිජිතසදිසො හොති. තං වෙ එවං විනිවිජයකුසලං
 හික්ඛුං කොචි කතසික්ඛාපදවිතික්කමො හික්ඛු උපසඬකමිත්වා අත්තනො
 කුක්කුච්චං පුච්ඡෙය්‍යා, තෙන සාධුකං සල්ලක්ඛෙත්වා සවෙ අනාපත්ති හොති,
 “අනාපත්ති”ති වත්තබ්බං. සවෙ පන ආපත්ති හොති, සා දෙසනාගාමිනී වෙ,
 “දෙසනාගාමිනී”ති වත්තබ්බං. වුට්ඨානගාමිනී වෙ, “වුට්ඨානගාමිනී”ති වත්තබ්බං.
 අථස්ස පාරාජිකච්ඡායා දිස්සති, “පාරාජිකාපත්ති”ති න වත්තබ්බං. කස්මා?
 මෙට්ඨනාමමච්ඡිතික්කමො හි උත්තරිමනුස්සධමමච්ඡිතික්කමො ව ඔළාරිකො,
 අදින්නාදානමනඋස්සවිග්ගහවිතික්කමා පන සුබ්බමා චිත්තලභුකා. තෙ සුබ්බමෙනෙව
 ආපජ්ජති, සුබ්බමෙන රක්ඛති, තස්මා විසෙසෙන තංවත්ථුකං කුක්කුච්චං
 පුච්ඡෙය්‍යමානො “ආපත්ති”ති අවත්වා සචස්ස ආචරියො ධරති, තතො තෙන සො
 හික්ඛු “අම්භාකං ආචරියං පුච්ඡා”ති පෙසෙතබ්බො. සවෙ සො පුත ආගන්ත්වා
 “තුම්භාකං ආචරියො සුත්තතො නයතො ඔලොකෙත්වා ‘සතෙකිච්ඡො’ති මං
 ආභා”ති වදති, තතො තෙන සො “සාධු සුට්ඨු යං ආචරියො භණති, තං කරොහී”ති
 වත්තබ්බො. අථ පනස්ස ආචරියො නත්ථී, සද්ධිං උග්ගහිතත්ථෙරො පන අත්ථී,
 තස්ස සන්තිකං පෙසෙතබ්බො “අම්භෙහි සහ උග්ගහිතත්ථෙරො ගණපාමොක්ඛො,
 තං ගන්ත්වා පුච්ඡා”ති. තෙනපි “සතෙකිච්ඡො”ති විනිවිජිතෙ “සාධු සුට්ඨු තස්ස
 වචනං කරොහී”ති වත්තබ්බො. අථ තස්ස සද්ධිං උග්ගහිතත්ථෙරොපි නත්ථී,
 අන්තෙවාසිකො පණ්ඩිතො අත්ථී, තස්ස සන්තිකං පෙසෙතබ්බො “අසුකදහරං
 ගන්ත්වා පුච්ඡා”ති. තෙනපි “සතෙකිච්ඡො”ති විනිවිජිතෙ “සාධු සුට්ඨු තස්ස
 වචනං කරොහී”ති වත්තබ්බො. අථ දහරස්සපි පාරාජිකච්ඡායාව උපට්ඨාති, තෙනපි
 “පාරාජිකොසී”ති න වත්තබ්බො. දුල්ලහො හි බුද්ධස්පාදො, තතො දුල්ලහතරා
 පබ්බජ්ජා ව උපසම්පදා ව. එවං පන වත්තබ්බො “විචිත්තං ඔකාසං සම්මජ්ජිත්වා
 දිවාච්ඡාරං නිසිදිත්වා සීලානි විසොධෙත්වා ද්වන්තිංසාකාරං තාව මනසිකරොහී”ති.
 සවෙ තස්ස අරොගං සීලං, කම්මට්ඨානං සට්ඨති, සඬ්ඛාරා පාකටා හුත්වා
 උපට්ඨන්ති, උපචාරජ්ජනාජ්ජන්තං විය චිත්තං එකග්ගං හොති, දිවසං
 අතික්කන්තමපි න ජානාති, සො දිවසාතික්කමෙ උපට්ඨානං ආගතො එවං
 වත්තබ්බො “කිදිසා තෙ චිත්තජ්ජවත්ති”ති. ආරොචිතාය ව චිත්තපවත්තියා
 වත්තබ්බො “පබ්බජ්ජා නාම චිත්තවිසුද්ධත්ථාය, අජ්ජමත්තො සමණධම්මං
 කරොහී”ති.

යස්ස පන සීලං භින්නං හොති, තස්ස කම්මට්ඨානං න සට්ඨති, පතොදාහිතුන්තං
 විය චිත්තං විකම්පති, විජ්ජපට්ඨාරග්ගිනා ඩය්හති, තත්තපාසාණෙ නිසින්නො විය
 තඬ්ඛණෙයෙව වුට්ඨාති. සො ආගතො “කා තෙ චිත්තපවත්ති”ති පුච්ඡිතබ්බො.
 ආරොචිතාය චිත්තපවත්තියා “නත්ථී ලොකෙ රහො නාම පාපකම්මං පකුබ්බතො.
 සබ්බපයමඤ්ඤි පාපං කරොන්තො අත්තනා ජානාති. අථස්ස ආරක්ඛදෙවතා
 පරචිත්තවිදු සමණබ්‍රාහ්මණා අඤ්ඤා ව දෙවතා ජානන්ති, ත්වංයෙව දානි තව
 සොත්ථී පරියෙසාහී”ති වත්තබ්බො. එවං කතවිතික්කමෙනෙව හික්ඛුනා සයමෙව
 ආගන්ත්වා ආරොචිතෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

235. ඉදානි යා සා පුබ්බෙ චුත්තජ්ජහෙදා වොදනා, තස්සායෙව සම්පත්තිවිපත්තිජානනත්ථං ආදිමජ්ඣපරියොසානාදීනං වසෙන විනිවිජයො වෙදිතබ්බො. සෙය්‍යාදීදං, වොදනාය කො ආදි, කිං මජ්ඣෙකං, කිං පරියොසානං? වොදනාය “අහං තං වත්තුකාමො, කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාස”න්ති එවං ඔකාසකම්මං ආදි. ඔතිණ්ණෙන වත්ථුනා වොදෙත්වා සාරෙත්වා විනිවිජයො මජ්ඣෙකං. ආපත්තියං වා අනාපත්තියං වා පතිට්ඨාපනෙන සමථො පරියොසානං.

වොදනාය කති මූලානි, කති වත්ථුනි, කති භූමියො? වොදනාය ද්වෙ මූලානි සමූලිකා වා අමූලිකා වා. තීණි වත්ථුනි දිට්ඨං සුතං පරිසඬ්ඛිතං. පඤ්ච භූමියො කාලෙන වක්ඛාමි, නො අකාලෙන, භූතෙන වක්ඛාමි, නො අභූතෙන, සණ්ඨෙන වක්ඛාමි, නො ඵරුසෙන, අත්ථසංහිතෙන වක්ඛාමි, නො අනත්ථසංහිතෙන, මෙත්තවිත්තො වක්ඛාමි, නො දොසන්තරොති. ඉමාය ව පන වොදනාය වොදකෙන පුග්ගලෙන “පරිසුද්ධකායසමාවාරො නු බොමහි”තිආදිනා (පරි. 436) නයෙන උපාලිපඤ්චකෙසු චුත්තෙසු පන්තරසසු ධම්මෙසු පතිට්ඨාතබ්බං. චූදිතකෙන ද්විසු ධම්මෙසු පතිට්ඨාතබ්බං සච්චෙ ව අකුප්පෙ වාති.

අනුච්ඡේදකෙන (පරි. 360) ව වොදකො පුච්ඡිතබ්බො “යං බො ත්වං, ආචුසො, ඉමං භික්ඛුං වොදෙසි, කිමහි නං වොදෙසි, සීලවිපත්තියා වොදෙසි, ආචාරවිපත්තියා වොදෙසි, දිට්ඨිවිපත්තියා වොදෙසි”ති. සො චෙ එවං වදෙය්‍ය “සීලවිපත්තියා වා වොදෙමි, ආචාරවිපත්තියා වා වොදෙමි, දිට්ඨිවිපත්තියා වා වොදෙමි”ති. සො එවමස්ස වචනීයො “ජානාසි පනායස්මා සීලවිපත්තිං, ජානාසි ආචාරවිපත්තිං, ජානාසි දිට්ඨිවිපත්ති”න්ති. සො චෙ එවං වදෙය්‍ය “ජානාමි බො අහං, ආචුසො, සීලවිපත්තිං, ජානාමි ආචාරවිපත්තිං, ජානාමි දිට්ඨිවිපත්ති”න්ති. සො එවමස්ස වචනීයො “කතමා පනාචුසො, සීලවිපත්ති, කතමා ආචාරවිපත්ති, කතමා දිට්ඨිවිපත්ති”ති? සො චෙ එවං වදෙය්‍ය “චත්තාරි පාරාජිකානි තෙරස සඬ්ඝාදිසෙසා, අයං සීලවිපත්ති. පුල්ලව්වයං පාවිත්තියං පාටිදෙසනීයං දුක්කටං දුබ්භාසිතං, අයං ආචාරවිපත්ති. මිච්ඡාදිට්ඨි අන්තග්ගාහිකා දිට්ඨි, අයං දිට්ඨිවිපත්ති”ති.

සො එවමස්ස වචනීයො “යං බො ත්වං, ආචුසො, ඉමං භික්ඛුං වොදෙසි, දිට්ඨෙයන වා වොදෙසි, සුතෙන වා වොදෙසි, පරිසඬ්ඛකාය වා වොදෙසි”ති. සො චෙ එවං වදෙය්‍ය “දිට්ඨෙයන වා වොදෙමි, සුතෙන වා වොදෙමි, පරිසඬ්ඛකාය වා වොදෙමි”ති. සො එවමස්ස වචනීයො “යං බො ත්වං, ආචුසො, ඉමං භික්ඛුං දිට්ඨෙයන වොදෙසි, කිං තෙ දිට්ඨං, කිත්ති තෙ දිට්ඨං, කදා තෙ දිට්ඨං, කත්ථ තෙ දිට්ඨං, පාරාජිකං අජ්ඣාපජ්ජන්තො දිට්ඨො, සඬ්ඝාදිසෙසං අජ්ඣාපජ්ජන්තො දිට්ඨො, පුල්ලව්වයං පාවිත්තියං පාටිදෙසනීයං දුක්කටං දුබ්භාසිතං අජ්ඣාපජ්ජන්තො දිට්ඨො, කත්ථ වායං භික්ඛු අහොසි, කත්ථ ව ත්වං කරොසි, කිඤ්ච ත්වං කරොසි, කිං අයං භික්ඛු කරොති”ති?

සො චෙ එවං වදෙය්‍ය “න බො අහං, ආචුසො, ඉමං භික්ඛුං දිට්ඨෙයන වොදෙමි, අපිච සුතෙන වොදෙමි”ති. සො එවමස්ස වචනීයො “යං බො ත්වං, ආචුසො, ඉමං

හික්බිං සුතෙන වොදෙසි, කිං තෙ සුතං, කින්ති තෙ සුතං, කදා තෙ සුතං, කත්ථ තෙ සුතං, පාරාජිකං අජ්ඣාපන්නොති සුතං, සඬ්ඝාදිසෙසං අජ්ඣාපන්නොති සුතං, ථුල්ලච්චයං පාවිත්තියං පාටිදෙසනීයං දුක්කටං දුබ්භාසිතං අජ්ඣාපන්නොති සුතං, හික්බුස්ස සුතං, හික්බුනියා සුතං, සික්ඛමානාය සුතං, සාමණෙරස්ස සුතං, සාමණෙරියා සුතං, උපාසකස්ස සුතං, උපාසිකාය සුතං, රාජුතං සුතං, රාජමහාමත්තානං සුතං, තිත්ථියානං සුතං, තිත්ථියසාවකානං සුතං’න්ති.

සො වෙ ඵ්ථං වදෙය්‍යා “න ඛො අහං, ආවුසො, ඉමං හික්බිං සුතෙන වොදෙමි, අපිච පරිසඬ්ඝාය වොදෙමි”ති. සො ඵ්ථමස්ස වචනීයො “යං ඛො ත්ථං, ආවුසො, ඉමං හික්බිං පරිසඬ්ඝාය වොදෙසි, කිං පරිසඬ්ඝසි, කින්ති පරිසඬ්ඝසි, කදා පරිසඬ්ඝසි, කත්ථ පරිසඬ්ඝසි? පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නොති පරිසඬ්ඝසි, සඬ්ඝාදිසෙසං ථුල්ලච්චයං පාවිත්තියං පාටිදෙසනීයං දුක්කටං දුබ්භාසිතං අජ්ඣාපන්නොති පරිසඬ්ඝසි, හික්බුස්ස සුත්වා පරිසඬ්ඝසි, හික්බුනියා සුත්වා...පෙ.... තිත්ථියසාවකානං සුත්වා පරිසඬ්ඝසි”ති.

දිට්ඨං දිට්ඨෙන සමෙති, දිට්ඨෙන සංසන්දනෙ දිට්ඨං;
දිට්ඨං පටිච්ච න උපෙති, අසුද්ධපරිසඬ්ඝිකතො;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය, කාතඛිඛො තෙනුපොසංථො.

සුතං සුතෙන සමෙති, සුතෙන සංසන්දනෙ සුතං;
සුතං පටිච්ච න උපෙති, අසුද්ධපරිසඬ්ඝිකතො;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය, කාතඛිඛො තෙනුපොසංථො.

මුතං මුතෙන සමෙති, මුතෙන සංසන්දනෙ මුතං;
මුතං පටිච්ච න උපෙති, අසුද්ධපරිසඬ්ඝිකතො;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය, කාතඛිඛො තෙනුපොසංථො.

පටිඤ්ඤා ලජ්ජීසු කතා, අලජ්ජීසු ඵ්ථං න විජ්ජති;
බහුමපි අලජ්ජී භාසෙය්‍යා, චත්තානුසන්ධිතෙන කාරයෙති. (පරි. 359);

අපිචෙත්ථ සඬ්ඝාමාවචරෙන හික්බුනා සඬ්ඝං උපසඬ්ඝමන්තෙන නිවචිත්තෙන සඬ්ඝො උපසඬ්ඝමිතඛිඛො රජොහරණසමෙන චිත්තෙන, ආසනකුසලෙන භවිතඛිඛං නිසජ්ජකුසලෙන, ථෙරෙ හික්බු අනුපබ්ජ්ජන්තෙන නවෙ හික්බු ආසනෙන අප්පට්ඨාහන්තෙන යථාපතිරූපෙ ආසනෙ නිසිදිතඛිඛං, අනානාකථිකෙන භවිතඛිඛං අතිරච්ඡානකථිකෙන, සාමං වා ධම්මො භාසිතඛිඛො, පරො වා අජ්ඣෙසිතඛිඛො, අරියො වා තුණ්හිභාවො නාතිමඤ්ඤිතඛිඛො.

සඬ්ඝෙන අනුමතෙන පුග්ගලෙන අනුවිජ්ජකෙන අනුවිජ්ජිතුකාමෙන න උපජ්ඣායො පුච්ඡිතඛිඛො, න ආචරියො පුච්ඡිතඛිඛො, න සද්ධිවිහාරිකො පුච්ඡිතඛිඛො, න අන්තෙවාසිකො පුච්ඡිතඛිඛො, න සමානුපජ්ඣායකො

ප්‍රවීණතාවය, න සමානාවරියකො ප්‍රවීණතාවය, න ජාති ප්‍රවීණතාවය, න නාමය
 ප්‍රවීණතාවය, න ගොත්තය ප්‍රවීණතාවය, න ආගමො ප්‍රවීණතාවය, න කුලපදෙසො
 ප්‍රවීණතාවය, න ජාතිභූමි ප්‍රවීණතාවය. තං කිංකාරණා? අනුස්ස පෙමං වා දොසො වා,
 පෙමෙ වා සති දොසෙ වා ඡන්දාපි ගවිජෙය්‍යා දොසාපි ගවිජෙය්‍යා මොහාපි ගවිජෙය්‍යා
 භයාපි ගවිජෙය්‍යාති.

සඬසෙන අනුමතෙන පුග්ගලෙන අනුවිජ්ජකෙන අනුවිජ්ජතුකාමෙන
 සඬසගරුකෙන භවිතබ්බං, නො පුග්ගලගරුකෙන, සද්ධම්මගරුකෙන භවිතබ්බං,
 නො ආමිසගරුකෙන, අත්ථවසිකෙන භවිතබ්බං, නො පරිසකප්පිකෙන, කාලෙන
 අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො අකාලෙන, භූතෙන අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො අභූතෙන, සණ්භෙන
 අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො ඵරුසෙන, අත්ථසංභිතෙන අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො
 අනත්ථසංභිතෙන, මෙත්තචිත්තෙන අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො දොසන්තරෙන, න
 උපකණ්ණකප්පිතා භවිතබ්බං, න ජිමහං පෙක්ඛිතබ්බං, න අක්ඛි නිබ්ඤ්ඤිතබ්බං, න
 හමුකං උක්ඛිපිතබ්බං, න සීසං උක්ඛිපිතබ්බං, න හත්ථවිකාරො කාතබ්බො, න
 හත්ථමුද්දා දස්සෙතබ්බො.

ආසනකුසලෙන භවිතබ්බං නිසජ්ජකුසලෙන, යුගමත්තං පෙක්ඛන්තෙන අත්ථං
 අනුවිධියන්තෙන සකෙ ආසනෙ නිසිදිතබ්බං, න ච ආසනා වුට්ඨාතබ්බං, න
 විතිහාතබ්බං, න කුම්මග්ගො සෙවිතබ්බො, න බාහාවික්ඛෙපකං භණ්ණිතබ්බං,
 අතුරිතෙන භවිතබ්බං අසාහසිකෙන, අවණ්ඨිකතෙන භවිතබ්බං වචනක්ඛමෙන,
 මෙත්තචිත්තෙන භවිතබ්බං හිතානුකම්පිතා, කාරුණිකෙන භවිතබ්බං
 හිතපරිසක්කිතා, අසම්ඵප්පලාපිතා භවිතබ්බං පරියන්තභාණිතා, අවෙරවසිකෙන
 භවිතබ්බං අනසුරුත්තෙන, අත්තා පරිග්ගහෙතබ්බො, පරො පරිග්ගහෙතබ්බො,
 වොදකො පරිග්ගහෙතබ්බො, චුදිතකො පරිග්ගහෙතබ්බො, අධම්මවොදකො
 පරිග්ගහෙතබ්බො, අධම්මචුදිතකො පරිග්ගහෙතබ්බො, ධම්මවොදකො
 පරිග්ගහෙතබ්බො, ධම්මචුදිතකො පරිග්ගහෙතබ්බො, චුත්තං අභාපෙන්නෙන
 අචුත්තං අප්පකාසෙන්නෙන ඔතිණ්ණාති පදබ්‍යාඤ්ජනාති සාධුකං උග්ගහෙත්වා
 පරො පරිපුච්ඡිත්වා යථාපටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බො, මන්දො භාසෙතබ්බො, හීරු
 අස්සාසෙතබ්බො, වණ්ඨො නිසෙධෙතබ්බො, අසුචි විභාවෙතබ්බො, උජුමද්දවෙන
 න ඡන්දාගති ගන්තබ්බො, න දොසාගති ගන්තබ්බො, න මොහාගති ගන්තබ්බො, න
 භයාගති ගන්තබ්බො, මජ්ඣන්තෙන භවිතබ්බං ධම්මෙසු ච පුග්ගලෙසු ච, ඵවඤ්ච පන
 අනුවිජ්ජකො අනුවිජ්ජමානො සත්ථු වෙච සාසනකරො හොති, විඤ්ඤානඤ්ච
 සමුත්ථාරිතං පියො ච හොති මනාපො ච ගරු ච භාවනීයො වාති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬගහෙ

වොදනාදිවිනිවිජයකථා සමත්තා.

32. ගරුකාපත්තිවුට්ඨානවිනිවිජයකථා

236. ගරුකාපත්තිවුට්ඨානන්ති පරිවාසමානන්තාදීහි විනයකම්මෙහි

ගරුකාපත්තිතො වුට්ඨානං. තත්ථ (වුළුව. අට්ඨ. 102) තිව්ධො පරිවාසො පටිච්ඡන්තපරිවාසො සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති. තෙසු පටිච්ඡන්තපරිවාසො තාව යථාපටිච්ඡන්තාය ආපත්තියා දාතබ්බො. කස්සචි හි එකාහස්පටිච්ඡන්තා ආපත්ති හොති, කස්සචි ද්වීහස්පටිච්ඡන්තා, කස්සචි එකාපත්ති හොති, කස්සචි ද්වෙ තිස්සො තතුත්තරි වා. තස්මා පටිච්ඡන්තපරිවාසං දෙන්තෙන පට්ඨමං තාව පටිච්ඡන්තභාවො ජානිතබ්බො. අයඤ්චි ආපත්ති නාම දසභාකාරෙහි පටිච්ඡන්තා හොති.

තත්‍රායං මාතිකා – ආපත්ති ව හොති ආපත්තිසඤ්ඤී ව, පකතත්තො ව හොති පකතත්තසඤ්ඤී ව, අනන්තරායිකො ව හොති අනන්තරායිකසඤ්ඤී ව, පහු ව හොති පහුසඤ්ඤී ව, ඡාදෙනුකාමො ව හොති ඡාදෙති වාති. තත්ථ ආපත්ති ව හොති ආපත්තිසඤ්ඤී වාති යං ආපන්නො, සා ආපත්තියෙව හොති, සොපි ව තත්ථ ආපත්තිසඤ්ඤීයෙව. ඉති ජානන්තො ඡාදෙති, ඡන්තා හොති, අථ පනායං තත්ථ අනාපත්තිසඤ්ඤී, අච්ඡන්තා හොති. අනාපත්ති පන ආපත්තිසඤ්ඤායපි අනාපත්තිසඤ්ඤායපි ඡාදෙන්තෙන අච්ඡාදිතාව හොති, ලහුකං වා ගරුකාති ගරුකං වා ලහුකාති ඡාදෙති, අලජ්ජිපක්ඛෙ තිට්ඨති, ආපත්ති පන අච්ඡන්තා හොති, ගරුකං ලහුකාති මඤ්ඤමානො දෙසෙති, නෙව දෙසිතා හොති, න ඡන්තා, ගරුකං වා ගරුකාති ඤත්වා ඡාදෙති, ඡන්තා හොති, ගරුකලහුකභාවං න ජානාති, ආපත්තිං ඡාදෙමිති ඡාදෙති, ඡන්තාව හොති.

පකතත්තොති තිව්ධං උක්ඛෙපනියකම්මං අකතො. සො වෙ පකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්තා හොති. අථ “මය්හං සඬ්ඝෙන කම්මං කත”න්ති අපකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, අච්ඡන්තා හොති. අපකතත්තෙන පන පකතත්තසඤ්ඤීනා වා අපකතත්තසඤ්ඤීනා වා ඡාදිතාපි අච්ඡන්තාව හොති. වුත්තමිපි වෙතං –

“ආපජ්ජති ගරුකං සාවසෙසං,
ඡාදෙති අනාදරියං පටිච්ච;
න හික්ඛුතී නො ව ඵුසෙය්‍ය වජ්ජං,
පඤ්භා මෙසා කුසලෙහි වින්තිතා”ති. (පරි. 481) –

අයඤ්චි පඤ්භො උක්ඛිත්තකෙන කට්ඨො.

අනන්තරායිකොති යස්ස දසසු අන්තරායෙසු එකොපි නත්ථි, සො වෙ අනන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්තා හොති. සචෙපි සො භීරුජාතිකතාය අන්ධකාරෙ අමනුස්සවණ්ඩම්ගහයෙන අන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, අච්ඡන්තාව හොති. යස්සපි පබ්බතවිහාරෙ වසන්තස්ස කන්දරං වා නදිං වා අතික්කමිත්වා ආරොචෙතබ්බං හොති, අන්තරාමග්ගෙ ව වණ්ඩවාළඅමනුස්සාදිභයං අත්ථි, මග්ගෙ අජගරා නිපජ්ජන්ති, නදී පුරා හොති, එතස්මිං පන සතියෙව

අන්තරායෙ අන්තරායිකසඤ්ඤී ඡාදෙති, අවිඡන්තා හොති. අන්තරායිකස්ස පන අන්තරායිකසඤ්ඤාය ඡාදයතො අවිඡන්තාව.

පහුති සො සක්කොති භික්ඛුනො සන්තිකං ගන්තුඤ්ඤෙව ආරොචෙතුඤ්ඤෙව, සො වෙ පහුසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්තා හොති. සවස්ස මුඛෙ අප්පමත්තකො ගණ්ඨො වා හොති, හනුකවාතො වා විජ්ඣති, දන්තො වා රුජ්ජති, භික්ඛා වා මන්දා ලද්ධා හොති, තාවතකෙන පන නෙව වත්තුං න සක්කොති, න ගන්තුං, අපිච ඛො “න සක්කොමි”ති සඤ්ඤී හොති, අයං පහු හුත්වා අප්පහුසඤ්ඤී නාම. ඉමිනා ඡාදිතාපි අවිඡාදිතා. අප්පහුනා පන වත්තුං වා ගන්තුං වා අසමත්ථෙන පහුසඤ්ඤිනා වා අප්පහුසඤ්ඤිනා වා ඡාදිතා හොති, අවිඡාදිතාව.

ඡාදෙතුකාමො ව හොති ඡාදෙති වාති ඉදං උත්තානත්ථමෙව. සචෙ පන “ඡාදෙස්සාමි”ති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පුරෙහත්තෙ වා පච්ඡාහත්තෙ වා පයමයාමාදීසු වා ලජ්ජධම්මං ඔක්කමිත්වා අන්තොඅරුණෙයෙව ආරොචෙති, අයං ඡාදෙතුකාමො න ඡාදෙති නාම. යස්ස පන අභික්ඛුකෙ යානෙ වසන්තස්ස ආපජ්ජිත්වා සභාගස්ස භික්ඛුනො ආගමනං ආගමෙත්තස්ස, සභාගස්ස සන්තිකං වා ගච්ඡන්තස්ස අඛිඨමාසොපි මාසොපි අතික්කමති, අයං න ඡාදෙතුකාමො ඡාදෙති නාම, අයමිපි අවිඡන්තාව හොති. යො පන ආපන්නමත්තොව අග්ගිං අක්කන්තපුරිසො විය සහසා පක්කමිත්වා සභාගට්ඨානං ගන්ත්වා ආවිකරොති, අයං න ඡාදෙතුකාමොව න ඡාදෙති නාම. සචෙ පන සභාගං දිස්වාපි “අයං මෙ උපජ්ඣායො වා ආවරියො වා”ති ලජ්ජාය නාරොචෙති, ඡන්තාව හොති ආපත්ති. උපජ්ඣායාදිභාවො හි ඉධ අප්පමාණං, අචෙරිසභාගමත්තමෙව පමාණං. තස්මා අචෙරිසභාගස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙතඛිඛා. යො පන විසභාගො හොති සුත්වා පකාසෙතුකාමො, එවරුපස්ස උපජ්ඣායස්සපි සන්තිකෙ න ආරොචෙතඛිඛා.

තත්ථ පුරෙහත්තං වා ආපත්තිං ආපන්නො හොතු පච්ඡාහත්තං වා දිවා වා රත්තිං වා, යාව අරුණං න උග්ගච්ඡති, තාව ආරොචෙතඛිඛං. උද්ධස්සෙ අරුණෙ පටිච්ඡන්තා හොති, පටිච්ඡාදනපච්චයා ව දුක්කටං ආපජ්ජති, සභාගසඛිඤ්ඤාසං ආපන්නස්ස පන සන්තිකෙ ආවිකාතුං න වට්ටති. සචෙ ආවිකරොති, ආපත්ති ආවිකතා හොති, දුක්කටා පන න මුච්චති. තස්මා සුද්ධස්ස සන්තිකෙ ආවිකාතඛිඛා. ආවිකරොත්තො ව “තුය්හං සන්තිකෙ එකං ආපත්තිං ආවිකරොමි”ති වා “ආවික්ඛාමි”ති වා ආරොචෙමි”ති වා “මම එකං ආපත්තිං ආපන්නභාවං ඡානාහි”ති වා වදතු, “එකං ගරුකාපත්තිං ආවිකරොමි”තිආදිනා වා නයෙන වදතු, සබ්බෙහිපි ආකාරෙහි අප්පට්ච්ඡන්තාව හොතීති කුරුන්දියං චුත්තං. සචෙ පන “ලහුකාපත්තිං ආවිකරොමි”තිආදිනා නයෙන වදති, පටිච්ඡන්තාව හොති. වත්ථුං ආරොචෙති, ආපත්තිං ආරොචෙති, උභයං ආරොචෙති, තිව්ධෙනපි ආරොචිතාව හොති.

237. ඉති ඉමානි දස කාරණානි උපපරික්ඛිත්වා පටිච්ඡන්තපරිවාසං දෙන්තෙන පයමමෙව පටිච්ඡන්තභාවො ජානිතඛිඛො, තතො පටිච්ඡන්තදිවසෙ ව ආපත්තියො

ව සල්ලක්කේත්වා සවෙ එකාහප්පට්ච්ඡන්නා හොති, “අහං, භන්තෙ, එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කච්ඡිසට්ඨිං එකාහප්පට්ච්ඡන්න”න්ති එවං යාවාපෙත්වා ඛන්ධකෙ (වුළුව. 98) ආගතනයෙනෙව කම්මවාචං වත්වා පරිවාසො දාතබ්බො. අථ ද්විභතීභාදිපට්ච්ඡන්නා හොති, “ද්විභප්පට්ච්ඡන්නං, තීභප්පට්ච්ඡන්නං, චතුභප්පට්ච්ඡන්නං, පඤ්චාභප්පට්ච්ඡන්නං...පෙ.... වුද්දසාහප්පට්ච්ඡන්න”න්ති එවං යාව වුද්දසදිවසානි දිවසවසෙන යොජනා කාතබ්බා, පඤ්චදසදිවසපට්ච්ඡන්නාය “පක්ඛපට්ච්ඡන්න”න්ති යොජනා කාතබ්බා. තතො යාව එකුනානිංසතිමො දිවසො, තාව “අතිරෙකපක්ඛපට්ච්ඡන්න”න්ති, තතො “මාසපට්ච්ඡන්නං, අතිරෙකමාසපට්ච්ඡන්නං, ද්වෙමාසපට්ච්ඡන්නං, අතිරෙකද්වෙමාසපට්ච්ඡන්නං, තෙමාස...පෙ.... අතිරෙකඑකාදසමාසපට්ච්ඡන්න”න්ති එවං යොජනා කාතබ්බා. සංචච්ඡරෙ පුණ්ණෙ “එකසංචච්ඡරපට්ච්ඡන්න”න්ති, තතො පරං “අතිරෙකසංචච්ඡරං, ද්වෙසංචච්ඡර”න්ති එවං යාව “සට්ඨිසංචච්ඡරං, අතිරෙකසට්ඨිසංචච්ඡරපට්ච්ඡන්න”න්ති වා තතො වා භියොයාපි වත්වා යොජනා කාතබ්බා.

සවෙ පන ද්වෙ තිස්සො තතුත්තරි වා ආපත්තියො හොන්ති, යථා “එකං ආපත්ති”න්ති චුත්තං, එවං “ද්වෙ ආපත්තියො, තිස්සො ආපත්තියො”ති වත්තබ්බං. තතො පරං පන සතං වා හොතු සහස්සං වා, “සම්බහුලා”ති වත්තුං වට්ටති. නානාවත්ථුකාසුපි “අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකං සුක්කච්ඡිසට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං, එකං සඤ්චරිත්තං, එකාහප්පට්ච්ඡන්නායො”ති එවං ගණනවසෙන වා “අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකා එකාහප්පට්ච්ඡන්නායො”ති එවං වත්ථුකිත්තනවසෙන වා “අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පට්ච්ඡන්නායො”ති එවං නාමමත්තවසෙන වා යොජනා කාතබ්බා. තත්ථ නාමං දුට්ඨං සජාතිසාධාරණං සබ්බසාධාරණඤ්ච. තත්ථ සඬ්ඝාදිසෙසොති සජාතිසාධාරණං. ආපත්තීති සබ්බසාධාරණං. තස්මා “සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පට්ච්ඡන්නායො”ති එවං සබ්බසාධාරණනාමවසෙනපි වට්ටති. ඉදඤ්භි පරිවාසාදිව්නසකම්මං වත්ථුවසෙන ගොත්තවසෙන නාමවසෙන ආපත්තිවසෙන ව කාතුං වට්ටතියෙව.

තත්ථ සුක්කච්ඡිසට්ඨිති වත්ථු වෙව ගොත්තඤ්ච. සඬ්ඝාදිසෙසොති නාමඤ්චෙව ආපත්ති ව. තත්ථ “සුක්කච්ඡිසට්ඨිං කායසංසග්ග”න්තිආදිනා වචනෙනපි “නානාවත්ථුකායො”ති වචනෙනපි වත්ථු වෙව ගොත්තඤ්ච ගහිතං හොති. “සඬ්ඝාදිසෙසො”ති වචනෙනපි “ආපත්තියො”ති වචනෙනපි නාමඤ්චෙව ආපත්ති ව ගහිතා හොති. තස්මා එතෙසු යස්ස කස්සවි වසෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. ඉධ පන සබ්බාපත්තීනං සාධාරණවසෙන සම්බහුලනයෙනෙව ව සබ්බත්ථ කම්මවාචං යොජෙත්වා දස්සයිස්සාම. එකඤ්භි ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා “සම්බහුලා”ති විනසකම්මං කරොන්තස්සපි වුට්ඨාති එකං විනා සම්බහුලානං අභාවතො. සම්බහුලා

පන ආපජ්ජිත්වා ‘එකං ආපජ්ජි’න්ති කරොන්තස්ස න වුට්ඨාති, තස්මා සම්බහුලනයෙනෙව යොජයිස්සාම. සෙය්‍යාථිදං – පටිච්ඡන්තපරිවාසං දෙනතෙන සවෙ එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තා ආපත්ති හොති.

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං
එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තායො, සොහං, හන්තෙ, සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවාමි. අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තායො, දුතියම්භි, හන්තෙ, සඬ්ඝං
සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවාමි. අහං,
හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තායො, තතියම්භි,
හන්තෙ, සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං
එකාහපරිවාසං යාවාමිති –

එවං තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස
පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවති, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං
එකාහපරිවාසං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො
සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසස්ස දානං,
සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියම්භි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියම්භි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දිත්තො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජපටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසො, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හි,
එවමෙනං ධාරයාමි”ති –

එවං යො යො ආපන්නො හොති, තස්ස තස්ස නාමං ගහෙත්වා කම්මවාටා
කාතබ්බා.

කම්මවාටාපරියොසානෙ ව තෙන භික්ඛුනා මාළුකසීමායමෙව ‘පරිවාසං
සමාදියාමි, වත්තං සමාදියාමි’ති වත්තං සමාදාතබ්බං, සමාදිශිත්වා තත්ථෙව
සඬ්ඝස්ස ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙත්තෙන ව –

“අහං, හන්තෙ, සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජිං
 එකාහස්පට්ඨජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
 එකාහස්පට්ඨජන්නානං එකාහපරිවාසං යාපිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බුද්ධානං
 ආපත්තීනං එකාහස්පට්ඨජන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසාමි,
 වෙදියාමහං, හන්තෙ, වෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු” ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං. ඉමඤ්ච අත්ථං ගහෙත්වා යාය කායපි වාචාය ආරොචෙතුං
 වට්ටතියෙව.

ආරොචෙත්වා (වුළුව. අට්ඨ. 102) සචෙ නික්ඛිපිතුකාමො හොති, “පරිවාසං
 නික්ඛිපාමි, වත්තං නික්ඛිපාමි” ති නික්ඛිපිතබ්බං. එකපදෙනපි චෙත්ථ නික්ඛිත්තො
 හොති පරිවාසො, ද්විති පන සුනික්ඛිත්තොයෙව. සමාදානෙපි එසෙව නයො.
 නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති. මාළකතො භික්ඛුසු
 නික්ඛන්තෙසු එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති, මාළකතො නික්ඛමිත්වා සතිං
 පටිලහන්තෙන සහගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි
 පක්කන්තො, අඤ්ඤස්ස යස්ස මාළකෙ නාරොචිතං, තස්ස ආරොචෙත්වා
 නික්ඛිපිතබ්බං. ආරොචෙත්තෙන ච අවසානෙ “වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතු” ති
 වත්තබ්බං. ද්විත්තං ආරොචෙත්තෙන “ආයස්මන්තා ධාරෙත්තු” ති, තිණ්ණං
 ආරොචෙත්තෙන “ආයස්මන්තො ධාරෙත්තු” ති වත්තබ්බං. සචෙ අප්පභික්ඛුකො
 විහාරො හොති, සභාගා භික්ඛු වසන්ති, වත්තං අනික්ඛිපිත්වා විහාරෙයෙව
 රත්තිපරිග්ගහො කාතබ්බො. අථ න සක්කා සොධෙතුං, චුත්තනයෙනෙව වත්තං
 නික්ඛිපිත්වා පච්චුසසමයෙ එකෙන භික්ඛුනා සද්ධිං පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස
 පරික්ඛෙපතො, අපරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානතො ද්වෙ
 ලෙඬ්චුපානෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගතො ඔක්කමිම ගුම්ඛෙන වා වතියා වා
 පට්ඨජන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං, අන්තොඅරුණෙයෙව චුත්තනයෙන වත්තං
 සමාදියිත්වා ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙත්තෙන සචෙ නවකතරො හොති,
 “ආවුසො” ති වත්තබ්බං. සචෙ වුඬ්ඪිකරො, “හන්තෙ” ති වත්තබ්බං. සචෙ
 අඤ්ඤො කොචි භික්ඛු කෙනවිදෙව කරණීයෙන තං යානං ආගච්ඡති, සචෙ එස තං
 පස්සති, සද්දං වාස්ස සුණාති, ආරොචෙතබ්බං, අනාරොචෙත්තස්ස රත්තිවිෂේදො
 චෙව වත්තහෙදො ව. අථ ද්වාදසහත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව
 ගච්ඡති, රත්තිවිෂේදො හොතියෙව, වත්තහෙදො පන නත්ථි, උග්ගතෙ අරුණෙ
 වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සො භික්ඛු කෙනවිදෙව කරණීයෙන පක්කන්තො
 හොති, යං අඤ්ඤං සබ්බපයමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. විහාරං
 ගන්ත්වාපි යං පයමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. අයං
 නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරො.

238. එවං යත්තකානි දිවසානි ආපත්ති පට්ඨජන්නා හොති, තත්තකානි තතො
 අධිකතරානි වා කුක්කුචච්චිනොදනත්ථාය පරිවසිත්වා සඬ්ඝං උපසඬ්ඪකමිත්වා වත්තං
 සමාදියිත්වා මානත්තං යාචිතබ්බං. අයඤ්චි වත්තෙ සමාදින්නෙ එව මානත්තාරහො
 හොති නික්ඛිත්තවත්තෙන පරිචුත්ථත්තා. අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පන පුන

සමාදානකිව්වං නත්ථී. සො හි පටිච්ඡන්තදිවසාතික්කමෙනෙව මානත්තාරහො
හොති, තස්මා තස්ස මානත්තං දාතබ්බමෙව. තං දෙන්තෙන –

“අහං, හත්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං.
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං.
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං එකාහපරිවාසං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං, හත්තෙ,
පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං
ජාරත්තං මානත්තං යාවාමි. අහං, හත්තෙ...පෙ.... සොහං
පරිවුත්ථපරිවාසො, දුතියම්පි, හත්තෙ, සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ජාරත්තං මානත්තං යාවාමි. අහං, හත්තෙ...පෙ....
සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො, තතියම්පි, හත්තෙ, සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ජාරත්තං මානත්තං යාවාමි” ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහජ්ජට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං එකාහපරිවාසං යාවි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං
එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ජාරත්තං මානත්තං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස
පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ජාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහජ්ජට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං එකාහපරිවාසං යාවි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං
එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ජාරත්තං මානත්තං යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ජාරත්තං
මානත්තං දෙනි, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො
සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ජාරත්තං මානත්තස්ස දානං,
සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දින්නං සඬ්සෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඬ්සස්ස, තස්මා තුණ්හී,
එවමෙනං ධාරයාමී” ති -

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ව තෙන භික්ඛුනා මාලකසීමායමෙව “මානත්තං
සමාදියාමී, වත්තං සමාදියාමී” ති වත්තං සමාදානබ්බං, සමාදියිත්වා තත්ථෙව
සඬ්සස්ස ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙන්නෙන ව -

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජීං
එකාහප්පට්ච්ඡන්නායො, සොහං සඬ්සං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහප්පට්ච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්සො සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහප්පට්ච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසී, සොහං
පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්සං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පට්ච්ඡන්නානං
ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්සො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සොහං මානත්තං වරාමී,
වෙදියාමහං හන්තෙ, වෙදියතීති මං සඬ්සො ධාරෙතු” ති -

එවං ආරොචෙතබ්බං. ඉමඤ්ච පන අත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය
ආරොචෙතුං වට්ටතියෙව.

ආරොචෙත්වා සථෙ නික්ඛිපිතුකාමො හොති, “මානත්තං නික්ඛිපාමී, වත්තං
නික්ඛිපාමී” ති සඬ්සමජ්ඣෙ නික්ඛිපිතබ්බං. මාලකතො භික්ඛුසු නික්ඛන්තෙසු
එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති. මාලකතො නික්ඛමිත්වා සතිං
පටිලහන්නෙන සහගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං. සථෙ සොපි
පක්කන්තො, අඤ්ඤස්ස යස්ස මාලකෙ නාරොචිතං, තස්ස ආරොචෙත්වා
නික්ඛිපිතබ්බං. ආරොචෙන්නෙන පන අවසානෙ “වෙදියතීති මං ආයස්මා
ධාරෙතු” ති වත්තබ්බං. ද්වින්නං ආරොචෙන්නෙන “ආයස්මන්තා ධාරෙන්නු” ති,
තිණ්ණං ආරොචෙන්නෙන “ආයස්මන්තො ධාරෙන්නු” ති වත්තබ්බං.
නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති. සථෙ අප්පභික්ඛුකො
විහාරො හොති, සභාගා භික්ඛු වසන්ති, වත්තං අනික්ඛිපිත්වා අන්තොවිහාරෙයෙව
රත්තියො ගණෙතබ්බා. අථ න සක්කා සොධෙතුං, චුත්තනයෙනෙව වත්තං
නික්ඛිපිත්වා පච්චුසසමයෙ චතුහි පඤ්චහි වා භික්ඛුහි සද්ධිං පරික්ඛිත්තස්ස
විහාරස්ස පරික්ඛෙපතො, අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානතො ද්වෙ
ලෙඩ්චුපානෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගතො ඕක්කම්ම ගුම්ඛෙන වා වතියා වා
පට්ච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං, අන්තොඅරුණෙයෙව චුත්තනයෙන වත්තං
සමාදියිත්වා ආරොචෙතබ්බං. සථෙ අඤ්ඤො කොචි භික්ඛු කෙනවිදෙව කරණීයෙන
තං යානං ආගච්ඡති, සථෙ එස තං පස්සති, සද්දං වාස්ස සුණාති, ආරොචෙතබ්බං.
අනාරොචෙත්තස්ස රත්තිවිෂෙදො වෙව වත්තහෙදො ව, අථ ද්වාදසහත්ථං උපචාරං

ඔක්කම්ත්වා අජානන්තස්සෙව ගව්ඡති, රත්තිවිජේදො හොති එව, වත්තහෙදො පන නත්ථි. ආරොච්ඡකාලතො පට්ඨාය එකං භික්ඛුං යපෙත්වා සෙසෙහි සති කරණීයෙ ගන්තුම්පි වට්ටති, අරුණෙ උට්ඨිතෙ තස්ස භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සවෙ සොපි කෙනචි කම්මෙන පුරෙ අරුණෙයෙව ගව්ඡති, අඤ්ඤං විහාරතො නික්ඛන්තං වා ආගන්තුකං වා යං පයමං පස්සති, තස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙත්වා වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. අයඤ්ච යස්මා ගණස්ස ආරොචෙත්වා භික්ඛුනඤ්ච අත්ථිභාවං සල්ලක්ඛෙත්වා වෙසී, තෙනස්ස උභතෙ ගණෙ වරණදොසො වා විජ්ජවාසො වා න හොති. සවෙ න කඤ්චි පස්සති, විහාරං ගන්ත්වාපි යං පයමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. අයං නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිභාරො.

239. එවං ඡාරත්තං මානත්තං අබ්බන්ධං වරින්වා යත්ථ සියා විසතිගණො භික්ඛුසඬ්ඨො, තත්ථ සො භික්ඛු අබ්බෙතබ්බො. අබ්බෙත්තෙහි ව පයමං අබ්භානාරහො කාතබ්බො. අයඤ්ච නික්ඛිත්තවත්තත්තා පකතත්තට්ඨානෙ යීතො, පකතත්තස්ස ව අබ්භානං කාතුං න වට්ටති, තස්මා වත්තං සමාදාපෙතබ්බො, වත්තෙ සමාදිත්තෙ අබ්භානාරහො හොති. තෙනපි වත්තං සමාදිශිත්වා ආරොචෙත්වා අබ්භානං යාවිතබ්බං. අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පුන වත්තසමාදානකිව්චං නත්ථි. සො හි ඡාරත්තාතික්කමෙනෙව අබ්භානාරහො හොති, තස්මා සො අබ්බෙතබ්බො. අබ්බෙත්තෙන ව –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං.
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නායො, සොහං සඬ්ඨං සම්බහුලානං ආපත්තීනං.
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඨො සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසී, සොහං
පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඨං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං
ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඨො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සොහං, හන්තෙ,
විණ්ණමානත්තො සඬ්ඨං අබ්භානං යාවාමි. අහං, හන්තෙ...පෙ.... සොහං
විණ්ණමානත්තො දුතියම්පි, හන්තෙ, සඬ්ඨං අබ්භානං යාවාමි. අහං,
හන්තෙ...පෙ.... සොහං විණ්ණමානත්තො තතියම්පි, හන්තෙ, සඬ්ඨං
අබ්භානං යාවාමි” ති –

එවං තික්ඛන්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඨො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහජ්ජට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඨං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං එකාහපරිවාසං යාචි, සඬ්ඨො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං
එකාහපරිවාසං අදාසී, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඨං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහජ්ජට්ඨිජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඬ්ඨො ඉත්ථන්තාමස්ස

හික්බුනො සම්බුලානං ආපත්තීනං එකාහස්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්නාමං හික්බුං අබ්භෙය්‍යා, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො හික්බු සම්බුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහස්පට්ච්ඡන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුලානං ආපත්තීනං එකාහස්පට්ච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාවි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස හික්බුනො සම්බුලානං ආපත්තීනං එකාහස්පට්ච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බුලානං ආපත්තීනං එකාහස්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස හික්බුනො සම්බුලානං ආපත්තීනං එකාහස්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්නාමං හික්බුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස හික්බුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍යා.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“අබ්භිනො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො හික්බු, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමි”ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

එවං තාව එකාහස්පට්ච්ඡන්නාය ආපත්තියා පට්ච්ඡන්තපරිවාසො මානත්තදානං අබ්භානඤ්ච වෙදිතබ්බං. ඉමිනාව නයෙන ද්විභාදිපට්ච්ඡන්නාසුපි තදනුරූපා කම්මවාචා කාතබ්බා.

240. සචෙ පන අස්පට්ච්ඡන්නා ආපත්ති හොති, පරිවාසං අදත්වා මානත්තමෙව දත්වා විණ්ණමානත්තො අබ්භෙතබ්බො. කථං? මානත්තං දෙන්තෙන තාව –

“අහං, හත්තෙ, සම්බුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අස්පට්ච්ඡන්නායො, සොහං, හත්තෙ, සඬ්ඝං සම්බුලානං ආපත්තීනං අස්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවාමි. අහං, හත්තෙ...පෙ.... දුතියමිපි, හත්තෙ, සඬ්ඝං සම්බුලානං ආපත්තීනං අස්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවාමි. අහං, හත්තෙ...පෙ.... තතියමිපි, හත්තෙ, සඬ්ඝං සම්බුලානං ආපත්තීනං අස්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවාමි”ති –

තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො හික්බු සම්බුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අස්පට්ච්ඡන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුලානං ආපත්තීනං අස්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස

පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤුත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවති, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං
ඡාරත්තං මානත්තං දෙනි, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො
සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො
තුණ්හස්ස යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දිත්තං සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී,
එවමෙන ධාරයාමි” ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ව චත්තසමාදානං චත්තනික්ඛෙපො
මානත්තවරණඤ්ච සබ්බං චුත්තනායෙනෙව වෙදිතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන පන –

“අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො,
සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං
මානත්තං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං වරාමි,
වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු” ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

එකස්ස ද්විත්තං තිණ්ණං වා ආරොචෙන්තෙන පට්ච්ඡන්තමානත්තෙ
චුත්තනායෙනෙව ආරොචෙතබ්බං. විණ්ණමානත්තො ව යත්ථ සියා විසතිගණො
භික්ඛුසඬ්ඝො, තත්ථ සො අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙන්තෙන ව –

“අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො,
සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං
මානත්තං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං විණ්ණමානත්තො
සඬ්ඝං අබ්භානං යාවාමි. අහං, භන්තෙ...පෙ.... සොහං විණ්ණමානත්තො
දුතියම්පි, භන්තෙ, සඬ්ඝං අබ්භානං යාවාමි. අහං, භන්තෙ...පෙ.... සොහං
විණ්ණමානත්තො තතියම්පි, භන්තෙ, සඬ්ඝං අබ්භානං යාවාමි” ති –

එවං තික්ඛන්තුං යාවාපෙත්වා -

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඤ්ඤා, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා
ආපත්තිං ආපජ්ජි අප්පට්ඨිත්තායො, සො සඤ්ඤා සම්බුද්ධානං
ආපත්තිං අප්පට්ඨිත්තානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඤ්ඤා
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තිං අප්පට්ඨිත්තානං
ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විණ්ණමානත්තො සඤ්ඤා අබ්භානං යාචති, යදි
සඤ්ඤා පත්තකල්ලං, සඤ්ඤා ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍යා, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඤ්ඤා, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා
ආපත්තිං ආපජ්ජි අප්පට්ඨිත්තායො, සො සඤ්ඤා සම්බුද්ධානං
ආපත්තිං අප්පට්ඨිත්තානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඤ්ඤා
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තිං අප්පට්ඨිත්තානං
ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විණ්ණමානත්තො සඤ්ඤා අබ්භානං යාචති,
සඤ්ඤා ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මනො ඛමති
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො
භාසෙය්‍යා.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

අබ්භිතො සඤ්ඤා ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු, ඛමති සඤ්ඤා, තස්මා තුණ්හි,
එවමෙතං ධාරයාමි” ති -

එවං කම්මවාචං වත්වා අබ්භෙතබ්බො. එවං අප්පට්ඨිත්තාය ආපත්තියා වුට්ඨානං
වෙදිතබ්බං.

241. සචෙ කස්සචි එකාපත්ති පට්ඨිත්තා හොති, එකා අප්පට්ඨිත්තා, තස්ස
පට්ඨිත්තාය ආපත්තියා පරිවාසං දත්වා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්තෙන
අප්පට්ඨිත්තාපත්තිං පට්ඨිත්තාපත්තියා සමොධානෙත්වාපි දාතුං වට්ටති. කථං?
සචෙ පට්ඨිත්තාපත්ති එකාහප්පට්ඨිත්තා හොති -

“අහං, භන්තෙ, සම්බුද්ධා ආපත්තිං ආපජ්ජිං
එකාහප්පට්ඨිත්තායො, සොහං සඤ්ඤා සම්බුද්ධානං ආපත්තිං
එකාහප්පට්ඨිත්තානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඤ්ඤා සම්බුද්ධානං
ආපත්තිං එකාහප්පට්ඨිත්තානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං
පරිවුත්ථපරිවාසො, අහං, භන්තෙ, සම්බුද්ධා ආපත්තිං ආපජ්ජිං
අප්පට්ඨිත්තායො, සොහං, භන්තෙ, සඤ්ඤා තාසං සම්බුද්ධානං ආපත්තිං
පට්ඨිත්තානාඤ්ච අප්පට්ඨිත්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවාමි” ති -

තික්ඛන්තුං යාවාපෙත්වා -

“සුභාතු මෙ, හන්තෙ, සඬසො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී එකාහප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පට්ච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවි, සඬසො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පට්ච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬසං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවති, යදි සඬසස්ස පත්තකල්ලං, සඬසො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤන්ති.

“සුභාතු මෙ, හන්තෙ, සඬසො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී එකාහප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පට්ච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවි, සඬසො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පට්ච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬසං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවති, සඬසො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දින්නං සඬසෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඬසස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමි” ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ව චත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව.
ආරොචෙත්තෙන පන –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී.
එකාහප්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං සඬසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහප්පට්ච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවිං, තස්ස මෙ සඬසො සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහප්පට්ච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං
පරිවුත්ථපරිවාසො, අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී.
අප්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං, හන්තෙ, සඬසං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං

පටිච්ඡන්තානාඤ්ච අප්පටිච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්තානාඤ්ච
අප්පටිච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං වරාමි,
වෙදියාමහං, හන්තෙ, වෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

සමාදින්නමානත්තෙන ච අනුනං කත්වා චුත්තනයෙන ඡාරත්තං මානත්තං
වරිතබ්බං. විණ්ණමානත්තො ච යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඬ්ඝො, තත්ථ සො
අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙත්තෙන ච –

‘‘අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං
එකාහප්පටිච්ඡන්තායො, සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
එකාහප්පටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං
පරිචුත්ථපරිවාසො, අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං
අප්පටිච්ඡන්තායො, සොහං, හන්තෙ, සඬ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං
පටිච්ඡන්තානාඤ්ච අප්පටිච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවිං, තස්ස මෙ
සඬ්ඝො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්තානාඤ්ච
අප්පටිච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං, හන්තෙ,
විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවාමි’’ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා –

‘‘සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්තානං
එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිචුත්ථපරිවාසො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු
සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං තාසං
සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්තානාඤ්ච අප්පටිච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං
මානත්තං යාවි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පටිච්ඡන්තානාඤ්ච අප්පටිච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි,
සො විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං,
සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍යා, එසා ඤත්ති.

‘‘සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං තාසං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්තානං එකාහපරිවාසං යාවි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්තානං

එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු
සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං තාසං
සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්තානඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානඤ්ච ඡාරත්තං
මානත්තං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පටිච්ඡන්තානඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං
අදාසි, සො විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං
භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං,
සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍යා.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“අබ්භිතො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා
තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී”ති –

එවං කම්මවාචං කත්වා අබ්භෙතබ්බො.

පටිච්ඡන්තපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

242. සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති ද්වෙ අවසෙසා. තත්ථ (වුළුව.
අට්ඨ. 102) සුද්ධන්තපරිවාසො දුට්ඨො වුළුසුද්ධන්තො මහාසුද්ධන්තොති. දුට්ඨොපි
වෙස රත්තිපරිච්ඡේදං සකලං වා එකච්චං වා අජානන්තස්ස ච අස්සරන්තස්ස ච
තත්ථ වෙමතිකස්ස ච දාතබ්බො. ආපත්තිපරියන්තං පන “එත්තකා අහං
ආපත්තියො ආපන්නො”ති ජානාතු වා මා වා, අකාරණමෙනං, තත්ථ යො
උපසම්පදතො පට්ඨාය අනුලොමක්කමෙන වා ආරොචිතදිවසතො පට්ඨාය
පටිලොමක්කමෙන වා “අසුකඤ්ච අසුකඤ්ච දිවසං වා පක්ඛං වා මාසං වා
සංවච්ඡරං වා තව සුද්ධභාවං ජානාසී”ති පුච්ඡියමානො “ආම, භන්තෙ, ජානාමි,
එත්තකං නාම කාලං අහං සුද්ධො”ති වදති, තස්ස දින්නො සුද්ධන්තපරිවාසො
වුළුසුද්ධන්තොති වුච්චති.

තං ගහෙත්වා පරිවසන්තෙන යත්තකං කාලං අත්තනො සුද්ධිං ජානාති,
තත්තකං අපනෙත්වා අවසෙසං මාසං වා ද්වෙමාසං වා පරිවසිතබ්බං. සචෙ
“මාසමත්තං අසුද්ධොමිහී”ති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ගහෙසි, පරිවසන්තො ච පුන
අඤ්ඤං මාසං සරති, තමිපි මාසං පරිවසිතබ්බමෙව, පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථී.
අථ “ද්වෙමාසං අසුද්ධොමිහී”ති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ගහෙසි, පරිවසන්තො ච
“මාසමත්තමෙවාහං අසුද්ධොමිහී”ති සන්තිට්ඨානං කරොති, මාසමෙව
පරිවසිතබ්බං, පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථී. අයඤ්ඤි සුද්ධන්තපරිවාසො නාම
උද්ධමිපි ආරොහති, හෙට්ඨාපි ඔරොහති. ඉදමස්ස ලක්ඛණං. අඤ්ඤස්මිං පන
ආපත්තිවුට්ඨානෙ ඉදං ලක්ඛණං – යො අප්පට්ච්ඡන්තං ආපත්තිං “පටිච්ඡන්තා”ති
විනයකම්මං කරොති, තස්සාපත්ති වුට්ඨාති. යො පටිච්ඡන්තං “අප්පට්ච්ඡන්තා”ති
විනයකම්මං කරොති, තස්ස න වුට්ඨාති. අවිරපට්ච්ඡන්තං “විරපට්ච්ඡන්තා”ති

කරොන්තස්ස ප්‍රට්ඨානි, විරපට්ච්ඡන්තං “අවිරපට්ච්ඡන්තා”ති කරොන්තස්ස න
ප්‍රට්ඨානි. එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා “සම්බහුලා”ති කරොන්තස්ස ප්‍රට්ඨානි එකං
විනා සම්බහුලානං අභාවතො. සම්බහුලා පන ආපජ්ජිත්වා “එකං ආපජ්ජි”න්ති
කරොන්තස්ස න ප්‍රට්ඨානි.

යො පන යථාචුත්තෙන අනුලොමපට්ලොමනයෙන පුච්ඡියමානොපි
රත්තිපරියන්තං න ජානාති නස්සරති, වෙමතිකො වා හොති, තස්ස දින්නො
සුද්ධන්තපරිවාසො මහාසුද්ධන්තොති වුවවති. තං ගහෙත්වා ගහිතදිවසතො පට්ඨාය
යාව උපසම්පදදිවසො, තාව රත්තියො ගණෙත්වා පරිවසිතබ්බං, අයං උද්ධං
නාරොහති, හෙට්ඨා පන ඔරොහති. තස්මා සවෙ පරිවසන්තො රත්තිපරිව්ඡේදෙ
සන්නිට්ඨානං කරොති “මාසො වා සංවච්ඡරො වා මය්හං ආපන්නස්සා”ති, මාසං වා
සංවච්ඡරං වා පරිවසිතබ්බං.

පරිවාසයාවනදානලක්ඛණං පනෙත්ථ එවං වෙදිතබ්බං – තෙන භික්ඛුනා සඬ්ඝං
උපසඬ්ඝමිත්වා එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා වුඬ්ඞානං භික්ඛුනං පාදෙ වන්දිත්වා
උක්කුට්ඨං නිසිදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං,
ආපත්තිපරියන්තං න ජානාමි, රත්තිපරියන්තං න ජානාමි, ආපත්තිපරියන්තං
නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො,
රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං සඬ්ඝං තාසං ආපත්තිනං
සුද්ධන්තපරිවාසං යාවාමි”ති.

දුතියම්පි යාවිතබ්බො. තතියම්පි යාවිතබ්බො.

බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පට්ඨලෙන සඬ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති,
රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං
නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො
සඬ්ඝං තාසං ආපත්තිනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං,
සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තිනං සුද්ධන්තපරිවාසං
දදෙය්‍යා, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති,
රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං
නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො
සඬ්ඝං තාසං ආපත්තිනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
භික්ඛුනො තාසං ආපත්තිනං සුද්ධන්තපරිවාසං දෙනි, යස්සායස්මතො බමති

ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙයා.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දින්නො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං. සුද්ධන්තපරිවාසො, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී” ති –

එවං සුද්ධන්තපරිවාසො දාතඛිබ්බො.

කම්මවාචාපරියොසානෙ වත්තසමාදානාදි සබ්බං චුත්තනයමෙව.
ආරොචෙන්නෙන පන –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං,
ආපත්තිපරියන්තං න ජානාමි, රත්තිපරියන්තං න ජානාමි, ආපත්තිපරියන්තං
නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො,
රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං, හන්තෙ, සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං
සුද්ධන්තපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං
සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසාමි, වෙදියාමහං, හන්තෙ, වෙදියතීති
මං සඬ්ඝො ධාරෙතු” ති ආරොචෙතඛිබ්බං.

එකස්ස ද්විත්තං වා තිණ්ණං වා ආරොචනං චුත්තනයමෙව. පරිචුත්ථපරිවාසස්ස
මානත්තං දෙන්නෙන –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං,
ආපත්තිපරියන්තං න ජානාමි, රත්තිපරියන්තං න ජානාමි, ආපත්තිපරියන්තං
නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො,
රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං, හන්තෙ, සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං
සුද්ධන්තපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං
සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සොහං, හන්තෙ, පරිචුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං
ආපත්තීනං ජාරත්තං මාරත්තං යාවාමී” ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති,
රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං
නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො
සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස
භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සො පරිචුත්ථපරිවාසො
සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ජාරත්තං මානත්තං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස

පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤෙත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජී, ආපත්තිපරියන්තං න ඡානාති, රත්තිපරියන්තං න ඡානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචී, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසී, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දිත්තං සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙන ධාරයාමි” ති -

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ මානත්තසමාදානාදි සබ්බං චුත්තනයමෙව.
ආරොචෙත්තෙන පන -

“අහං, භන්තෙ, සම්බුද්ධා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජී, ආපත්තිපරියන්තං න ඡානාමි, රත්තිපරියන්තං න ඡානාමි, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසී, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සොහං මානත්තං වරාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු” ති -

එවං ආරොචෙතබ්බං.

විණ්ණමානත්තො ව යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඬ්ඝො, තත්ථ සො භික්ඛු අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙත්තෙන ව -

“අහං, භන්තෙ, සම්බුද්ධා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජී, ආපත්තිපරියන්තං න ඡානාමි, රත්තිපරියන්තං න ඡානාමි, ආපත්තිපරියන්තං

නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො,
 රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං
 සුද්ධන්තපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං
 සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං
 ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං
 මානත්තං අදාසි, සොහං හන්තෙ විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං
 යාවාමි'ති -

එවං තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා -

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
 සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජී, ආපත්තිපරියන්තං න ඡානාති,
 රත්තිපරියන්තං න ඡානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං
 නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො
 සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
 භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො
 සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
 භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො
 විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං,
 සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
 සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජී, ආපත්තිපරියන්තං න ඡානාති,
 රත්තිපරියන්තං න ඡානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං
 නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො
 සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
 භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො
 සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
 භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො
 විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං
 අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො
 තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“අබ්භිතො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා
 තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමි'ති -

එවං කම්මවාචං කත්වා අබ්භෙතබ්බො.

සුද්ධන්තපරිවාසකථා නිට්ඨිකා.

243. සමොධානපරිවාසො පන තිවිධො හොති – ඔධානසමොධානො
අග්ගසමොධානො මිස්සකසමොධානොති. තත්ථ (වුළුව. අට්ඨ. 102)
ඔධානසමොධානො නාම අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙන්තස්ස
පරිවුත්ථදිවසෙ ඔදුනිත්වා මක්ඛෙන්වා පුරිමාය ආපත්තියා මූලදිවසපරිච්ඡේදෙ
පච්ඡා ආපන්නං ආපත්තිං සමොදහිත්වා දාතඛිඛපරිවාසො වුච්චති.

අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො – යො පටිච්ඡන්තාය ආපත්තියා පරිවාසං ගහෙන්වා
පරිවසන්තො වා මානත්තාරහො වා මානත්තං වරන්තො වා අඛිභානාරහො වා
අනික්ඛිත්තවත්තො අඤ්ඤං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමා වා
ඌනතරා වා රත්තියො පටිච්ඡාදෙති, තස්ස මූලායපටිකස්සනෙන තෙ
පරිවුත්ථදිවසෙ ව මානත්තවිණ්ණදිවසෙ ව සඛිඛෙ ඔදුනිත්වා අදිවසෙ කත්වා පච්ඡා
ආපන්නාපත්තිං මූලආපත්තියං සමොධාය පරිවාසො දාතඛිඛො. තෙන සචෙ
මූලාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්තා, අන්තරාපත්ති ඌනකපක්ඛපටිච්ඡන්තා, පුන
පක්ඛමෙව පරිවාසො පරිවසිතඛිඛො. අපාපි අන්තරාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්තාව,
පක්ඛමෙව පරිවසිතඛිඛං. එතෙනුපායෙන යාව සට්ඨිවස්සපටිච්ඡන්තා මූලාපත්ති,
තාව විනිච්ඡයො වෙදිතඛිඛො. සට්ඨිවස්සානිපි පරිවසිත්වා මානත්තාරහො හුත්වාපි
හි එකදිවසං අන්තරාපත්තිං පටිච්ඡාදෙන්වා පුන සට්ඨිවස්සානි පරිවාසාරහො හොති.
එවං මානත්තවාරිකමානත්තාරහකාලෙපි ආපන්නාය ආපත්තියා මූලායපටිකස්සනෙ
කතෙ මානත්තවිණ්ණදිවසාපි පරිවාසවුත්ථදිවසාපි සඛිඛෙ මක්ඛිතාව හොන්ති.
සචෙ පන නික්ඛිත්තවත්තො ආපජ්ජති, මූලායපටිකස්සනාරහො නාම න හොති.
කස්මා? යස්මා න සො පරිවසන්තො ආපන්නො, පකතත්තට්ඨානෙ යිතො
ආපන්නො, තස්මා තස්සා ආපත්තියා විසුං මානත්තං වරිතඛිඛං. සචෙ පටිච්ඡන්තා
හොති, පරිවාසොපි වසිතඛිඛො.

“සචෙ පන අන්තරාපත්ති මූලාපත්තිතො අතිරෙකපටිච්ඡන්තා හොති, තත්ථ
කිං කාතඛිඛං”න්ති වුත්තෙ මහාසුමත්ථෙරො ආහ “අතෙකිච්ඡො අයං පුග්ගලො,
අතෙකිච්ඡො නාම ආවිකාරාපෙත්වා විස්සජ්ජේතඛිඛො”ති. මහාපදුමත්ථෙරො
පනාහ “කස්මා අතෙකිච්ඡො නාම, නනු අයං සමුච්චයක්ඛන්ධකො නාම බුද්ධානං
ධීතකාලසදිසො, ආපත්ති නාම පටිච්ඡන්තා වා හොතු අප්පටිච්ඡන්තා වා
සමකඌනතරඅතිරෙකපටිච්ඡන්තා වා, විනයධරස්ස කම්මවාචං යොජේතුං
සමත්ථභාවොයෙවෙත්ථ පමාණං, තස්මා යා අතිරෙකපටිච්ඡන්තා හොති, තං
මූලාපත්තිං කත්වා තත්ථ ඉතරං සමොධාය පරිවාසො දාතඛිඛො”ති. අයං
ඔධානසමොධානො නාම.

තං දෙන්තෙන පයමං මූලාය පටිකස්සිත්වා පච්ඡා පරිවාසො දාතඛිඛො. සචෙ
කොචි භික්ඛු පක්ඛපටිච්ඡන්තාය ආපත්තියා පරිවසන්තො අන්තරා
අනික්ඛිත්තවත්තොව පුන පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්තං ආපත්තිං ආපජ්ජති, තෙන

හික්බුනා සඩ්සං උපසඩ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඩ්ගං කරිත්වා වුඩ්ඨානං හික්බුනං
පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො,
සොහං සඩ්සං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං
යාවිං, තස්ස මෙ සඩ්සො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
ආපජ්ජිං පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තායො, සොහං, හන්තෙ, සඩ්සං අන්තරා
සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං
යාවාමි”ති.

දුතියමිපි යාවිතබ්බො. තතියමිපි යාවිතබ්බො.

බ්‍යත්තෙන හික්බුනා පට්ඨලෙන සඩ්සො ඤාපෙතබ්බො –

“සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඩ්සො, අයං ඉත්ථන්තාමො හික්බු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො, සො සඩ්සං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාවි, සඩ්සො
ඉත්ථන්තාමස්ස හික්බුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
ආපජ්ජි පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තායො, සො සඩ්සං අන්තරා සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං යාවති, යදි සඩ්සස්ස
පත්තකල්ලං, සඩ්සො ඉත්ථන්තාමං හික්බුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තානං මූලාය පටිකස්සෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඩ්සො, අයං ඉත්ථන්තාමො හික්බු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො, සො සඩ්සං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාවි, සඩ්සො
ඉත්ථන්තාමස්ස හික්බුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
ආපජ්ජි පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තායො, සො සඩ්සං අන්තරා සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං යාවති, සඩ්සො
ඉත්ථන්තාමං හික්බුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තානං මූලාය පටිකස්සති, යස්සායස්මතො ඛමති
ඉත්ථන්තාමස්ස හික්බුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
පඤ්චාහජ්ජට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනා, සො තුණ්හස්ස. යස්ස
නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“පටිකස්සිතො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු අන්තරා සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනා, ඛමති සඬ්ඝස්ස,
තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී”ති -

එවං මූලායපටිකස්සනා කාතබ්බා.

එවඤ්ච සමොධානපරිවාසො දාතබ්බො. තෙන භික්ඛුනා සඬ්ඝං
උපසඬ්ඝමිත්වා...පෙ.... එවමස්ස වචනියො -

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො,
සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං
යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
ආපජ්ජිං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං
සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය
පටිකස්සි, සොහං, හන්තෙ, සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචාමී”ති.

දුතියමිපි යාචිතබ්බො. තතියමිපි යාචිතබ්බො.

ධ්වන්තෙන භික්ඛුනා පට්ඨලෙන සඬ්ඝො ඤාපෙතබ්බො -

“සුණාතු මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
ආපජ්ජි පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං
යාචති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො
අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු
ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං දදෙය්‍ය, එසා ඤාත්ති.

“සුණාතු මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං

පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
 ආපජ්ජි පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාචි, සඬ්ඝො
 ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පට්ඨස්සි, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං
 යාචති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං දෙනි,
 යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු
 සමොධානපරිවාසස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍යා.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දින්තො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසො,
 ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමි” ති –

එවං සමොධානපරිවාසො දාතඛිබ්බො.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ව චත්තසමාදානාදි සබ්බං පුබ්බෙ චුත්තනයමෙව.
 ආරොචෙත්තෙන පන –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො,
 සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං
 යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
 පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
 ආපජ්ජිං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාචිං, තං මං
 සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය
 පට්ඨස්සි, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස
 මෙ සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං
 පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසාමි, වෙදියාමහං,
 හන්තෙ, වෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු” ති –

එවං ආරොචෙතඛිබ්බං.

පරිචුක්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්තෙන –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ඨිජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං මූලායපට්ඨිකස්සනං යාචිං, තං මං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං මූලාය පට්ඨිකස්සි, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං, හන්තෙ, පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාවාමි”ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං මූලායපට්ඨිකස්සනං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං මූලාය පට්ඨිකස්සි, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤ්ඤති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨිජන්නානං මූලායපට්ඨිකස්සනං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං

පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං
 යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො
 පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං
 යාචති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 ඡාරත්තං මානත්තං දෙනි, යස්සායස්මනො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො
 සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස යස්ස
 නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දින්නං සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙන
 ධාරයාමි” ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ව මානත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව.
 ආරොචෙත්තෙන පන –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ච්ඡන්නායො,
 සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං
 යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්නානං
 පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
 ආපජ්ජිං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්නායො, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සනං යාචිං, තං මං
 සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්නානං මූලාය
 පටිකස්සි, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස
 මෙ සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්නානං
 පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො
 සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො
 සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං වරාමි,
 චෙදියාමහං හන්තෙ, චෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු” ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

විණ්ණමානත්තං අබ්භෙත්තෙන ව –

“අහං, භන්තෙ, සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී පක්ඛපට්ඨජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨජන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨජන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නානං මූලායපට්ඨස්සනං යාචිං, තං මං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නානං මූලාය පට්ඨස්සි, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, විණ්ණමානන්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවාමි” ති —

එවං තික්ඛන්තුං යාවාපෙත්වා —

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී පක්ඛපට්ඨජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨජන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨජන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නානං මූලායපට්ඨස්සනං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නානං මූලාය පට්ඨස්සි, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විණ්ණමානන්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී පක්ඛපට්ඨජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨජන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨජන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී පඤ්චාහජ්ජට්ඨජන්නායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං

ආපත්තීන් පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං යාවි, සඬ්ඝො
 ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීන්
 පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීන් පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං
 යාවි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීන්
 පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො
 පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීන් ඡාරත්තං මානත්තං යාවි,
 සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීන් ඡාරත්තං
 මානත්තං අදාසි, සො විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, සඬ්ඝො
 ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස
 භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍යා.

“දුතියමපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“අබ්භිතො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා
 තුණ්හි, එවමෙන ධාරයාමී”ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

සචෙ මානත්තාරහො වා මානත්තං වරන්තො වා අබ්භානාරහො වා
 අනික්ඛිත්තවත්තො අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙති, වුත්තනයෙනෙව
 පුරිමාපත්තියා අන්තරාපත්තියා ව දිවසපරිච්ඡෙදං සල්ලක්ඛෙත්වා තදනුරූපාය
 කම්මවාචාය මූලාය පටිකස්සිත්වා පරිවාසං දත්වා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං
 දත්වා විණ්ණමානත්තො අබ්භෙතබ්බො. සචෙ පන පටිච්ඡන්තාය ආපත්තියා
 පරිවසන්තො අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා න පටිච්ඡාදෙති, තස්ස
 මූලායපටිකස්සනායෙව කාතබ්බා, පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි.
 මූලායපටිකස්සනෙන පන පරිවුත්ථදිවසානං මක්ඛිත්තා පුන ආදිතො පට්ඨාය
 පරිවසිතබ්බං. පරිවුත්ථපරිවාසස්ස ව මූලාපත්තියා අන්තරාපත්තිං සමොධානෙත්වා
 මානත්තං දාතබ්බං, විණ්ණමානත්තො ව අබ්භෙතබ්බො. කථං? මූලායපටිකස්සනං
 කරොන්තෙන තාව සචෙ මූලාපත්ති පක්ඛපට්ච්ඡන්තා හොති,

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො,
 සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීන් පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං
 යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීන් පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
 පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
 ආපජ්ජිං අප්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං, හන්තෙ, සඬ්ඝං අන්තරාසම්බහුලානං
 ආපත්තීන් අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං යාවාමී”ති –

තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤාන මෙ, හත්තෙ, සඨසො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී පක්ඛපට්ඨිජන්තායො, සො සඨසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාවි, සඨසො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්තානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ඨිජන්තායො, සො සඨසං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්තානං මූලායපට්ඨිකස්සනං යාවති, යදි සඨසස්ස පත්තකල්ලං, සඨසො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්තානං මූලාය පට්ඨිකස්සෙය්‍ය, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤාන මෙ, හත්තෙ, සඨසො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී පක්ඛපට්ඨිජන්තායො, සො සඨසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාවි, සඨසො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්තානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ඨිජන්තායො, සො සඨසං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්තානං මූලායපට්ඨිකස්සනං යාවති, සඨසො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්තානං මූලාය පට්ඨිකස්සති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්තානං මූලායපට්ඨිකස්සනා, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“පට්ඨිකස්සිතො සඨසෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු, අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්තානං මූලාය පට්ඨිකස්සනා ඛමති සඨසස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමි” ති -

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

එවං මූලාය පට්ඨිකස්සිතෙන පුන ආදිතො පට්ඨාය පරිවසිතබ්බං. පරිවසන්තෙන ච -

“අහං, හත්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී. පක්ඛපට්ඨිජන්තායො, සොහං සඨසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාවිං, තස්ස මෙ සඨසො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්තානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී. පට්ඨිජන්තායො, සොහං සඨසං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්තානං මූලායපට්ඨිකස්සනං යාවිං, තං මං සඨසො අන්තරා

සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං
පරිවසාමි, වෙදියාමහං, හන්තෙ, වෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු’’ති –

ආරොචෙනබ්බං.

පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්තෙන –

“අහං, හන්තෙ, සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ඨිජන්නායො,
සොහං සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං
යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො
ආපජ්ජිං අප්පට්ඨිජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
අප්පට්ඨිජන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඬ්ඝො අන්තරා
සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං,
හන්තෙ, පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
පට්ඨිජන්නානාඤ්ච අප්පට්ඨිජන්නානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමි’’ති –

තික්ඛන්තුං යාචාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා
ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං
ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො
ආපජ්ජි අප්පට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
අප්පට්ඨිජන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බුද්ධානං
ආපත්තීනං අප්පට්ඨිජන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො
සඬ්ඝං තාසං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පට්ඨිජන්නානාඤ්ච
අප්පට්ඨිජන්නානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං,
සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
පට්ඨිජන්නානාඤ්ච අප්පට්ඨිජන්නානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා
ඤ්ඤති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා
ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං
ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ඨිජන්නානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො
ආපජ්ජි අප්පට්ඨිජන්නායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
අප්පට්ඨිජන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බුද්ධානං

ආපත්තීන් අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පටිකස්සි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො
සඬ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීන් පටිච්ඡන්තානාඤ්ච
අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීන් පටිච්ඡන්තානාඤ්ච
අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං දෙනි, යස්සායස්මතො ඛමති
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීන්
පටිච්ඡන්තානාඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො
තුණ්හස්ස යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දින්නං සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං
ආපත්තීන් පටිච්ඡන්තානාඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං,
ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙන ධාරයාමී”ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ මානත්තසමාදානාදි සබ්බං චුත්තනයමෙව.
ආරොචෙන්නෙන පන –

“අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො,
සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීන් පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං
යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීන් පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්නො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
ආපජ්ජිං අප්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීන්
අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං යාවිං, තං මං සඬ්ඝො අන්තරා
සම්බහුලානං ආපත්තීන් අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං
පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීන් පටිච්ඡන්තානාඤ්ච
අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං
සම්බහුලානං ආපත්තීන් පටිච්ඡන්තානාඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං
මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං වරාමි, වෙදියාමහං භන්තෙ, වෙදියතීති මං
සඬ්ඝො ධාරෙතු”ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

විණ්ණමානත්තං අබ්භෙන්නෙන ව –

“අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො,
සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීන් පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං
යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීන් පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්නො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො

ආපජ්ජිං අප්පට්ච්ඡන්තායො, සොභං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාවිං, තං මං සඬ්ඝො අන්තරා
 සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පට්ඨස්සි, සොභං
 පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච
 අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං
 සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං
 මානත්තං අදාසි, සොභං හන්තෙ විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං
 යාවාමි''ති -

තික්ඛන්තුං යාවාපෙත්වා -

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
 ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාවි, සඬ්ඝො
 ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
 පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
 ආපජ්ජි අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාවි, තං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පට්ඨස්සි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො
 සඬ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච
 අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
 භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච
 අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විණ්ණමානත්තො
 සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං
 භික්ඛුං අබ්භෙය්‍යා, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
 ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං පක්ඛපරිවාසං යාවි, සඬ්ඝො
 ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපට්ච්ඡන්තානං
 පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො
 ආපජ්ජි අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාවි, තං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පට්ඨස්සි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො
 සඬ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච
 අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස
 භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච
 අප්පට්ච්ඡන්තානාඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විණ්ණමානත්තො
 සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙති,

යස්සායස්මනො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස.
යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍යා.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“අබ්භිනො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා
තුණ්හී, එවමෙන ධාරයාමී”ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

ඉමිනාව නයෙන මානත්තාරහමානත්තවාරිකඅබ්භානාරහකාලෙසුපි
අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා අප්පට්ච්ඡාදෙන්තස්ස මූලායපටිකස්සනමෙව කත්වා
මූලාපත්තියා අන්තරාපත්තිං සමොධානෙන්වා මානත්තං දත්වා විණ්ණමානත්තස්ස
අබ්භානං කාතබ්බං. එත්ථ පන “සොහං පරිවසන්තො”ති ආගතට්ඨානෙ “සොහං
පරිචුත්ථපරිවාසො මානත්තාරහො”ති වා “සොහං මානත්තං වරන්තො”ති වා
“සොහං විණ්ණමානන්තො අබ්භානාරහො”ති වා වත්තබ්බං.

සවෙ පන අප්පට්ච්ඡන්තාය ආපත්තියා මානත්තං වරන්තො අන්තරාපත්තිං
ආපජ්ජිත්වා න පට්ච්ඡාදෙති, සො මූලාය පටිකස්සිත්වා අන්තරාපත්තියා පුන
මානත්තං දත්වා විණ්ණමානන්තො අබ්භෙතබ්බො. කථං? මූලායපටිකස්සනං
කරොන්තෙන තාව –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පට්ච්ඡන්තායො,
සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං
මානත්තං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සොහං මානත්තං වරන්තො
අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං,
හන්තෙ, සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං
මූලායපටිකස්සනං යාවාමී”ති –

තික්ඛන්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුණාතු මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං
ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං
ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සො මානත්තං වරන්තො අන්තරා සම්බහුලා
ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපටිකස්සනං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස
පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පටිකස්සෙය්‍යා, එසා ඤත්ති.

“සුභාතු මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං වරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පට්ඨස්සති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනා, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍යා.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“පට්ඨස්සිතො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු, අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනා ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙන ධාරයාමී”ති -

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

එවං මූලාය පට්ඨස්සිත්වා මානත්තං දෙනතෙන -

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං වරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාවිං, තං මං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පට්ඨස්සි, සොහං, හන්තෙ, සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවාමී”ති -

තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා -

“සුභාතු මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං වරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාවි, තං සඬ්ඝො අන්තරා

සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඬ්ඝං
අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං
යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො
අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං
දදෙය්‍ය, එසා ඤාතීති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා
ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පට්ච්ඡන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං
ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං
ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා
ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පට්ච්ඡන්නායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං
ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාවි, තං සඬ්ඝො අන්තරා
සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඬ්ඝං
අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං
යාවති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං දෙනි, යස්සායස්මතො ඛමති
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස
නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දිත්තං සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බුද්ධානං
ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා
තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමි” ති -

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ මානත්තසමාදානාදි සබ්බං චුත්තනයමෙව.
ආරොචෙන්තෙන පන -

“අහං, භන්තෙ, සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පට්ච්ඡන්නායො,
සොහං සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං
මානත්තං යාවි, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරන්තො
අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පට්ච්ඡන්නායො, සොහං සඬ්ඝං
අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං
යාවි, තං මං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්නානං
මූලාය පටිකස්සි, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං
අප්පට්ච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, තස්ස මෙ සඬ්ඝො අන්තරා

සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සොහං මානත්තං වරාමී, වෙදියාමහං, හන්තෙ, වෙදියතී මං සඬ්ඝො ධාරෙතු’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

විණ්ණමානත්තං අබ්භෙන්නෙන ව –

“අහං, හන්තෙ, සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ඨජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සොහං මානත්තං වරන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ඨජන්නායො, සොහං සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං මූලායපට්ඨකස්සනං යාචිං, තං මං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං මූලාය පට්ඨකස්සී, සොහං සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සොහං, හන්තෙ, විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවාමී’ති –

තික්ඛන්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ඨජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සො මානත්තං වරන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ඨජන්නායො, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං මූලායපට්ඨකස්සනං යාචි, තං සඬ්ඝො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං මූලාය පට්ඨකස්සී, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සො විණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං අබ්භානං යාවති, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බුද්ධා ආපත්තියො ආපජ්ජී අප්පට්ඨජන්නායො, සො සඬ්ඝං සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො සම්බුද්ධානං ආපත්තීනං අප්පට්ඨජන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසී, සො මානත්තං වරන්තො අන්තරා සම්බුද්ධා

ආපත්තියෝ ආපජ්ජී අප්පට්ච්ඡන්තායෝ, සො සඬ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං
 ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලායපට්ඨස්සනං යාචි, තං සඬ්ඝො අන්තරා
 සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං මූලාය පට්ඨස්සි, සො සඬ්ඝං
 අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං
 යාචි, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං
 අප්පට්ච්ඡන්තානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං
 අබ්භානං යාචති, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මනො
 ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති,
 සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“අබ්භිතො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා
 තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමි” ති –

එවං කම්මවාචං කත්වා අබ්භෙතබ්බො.

අබ්භානාරහකාලෙපි අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා අප්පට්ච්ඡාදෙන්තස්ස ඉමිනාව
 නයෙන මූලායපට්ඨස්සනා මානත්තදානං අබ්භානඤ්ච වෙදිතබ්බං. කෙවලං
 පනෙත්ථ “මානත්තං වරන්තො” ති අවත්වා “චිණ්ණමානත්තො අබ්භානාරහො” ති
 වත්තබ්බං.

ඔධානසමොධානපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

244. අග්ගසමොධානො (වුළුව. අට්ඨ. 102) නාම සම්බහුලාසු ආපත්තීසු යා
 එකා වා ද්වෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා ආපත්තියො සබ්බවිරපට්ච්ඡන්තායො,
 තාසං අග්ගසෙන සමොධාය තාසං රත්තිපරිච්ඡේදවසෙන අවසෙසානං
 උභතරපට්ච්ඡන්තානං ආපත්තීනං පරිවාසො දීයති, අයං වුවචති
 අග්ගසමොධානො. යස්ස පන සතං ආපත්තියො දසාහප්පට්ච්ඡන්තා, අපරමිපි සතං
 ආපත්තියො දසාහප්පට්ච්ඡන්තාති එවං දසක්ඛත්තුං කත්වා ආපත්තිසහස්සං
 දිවසසතං පට්ච්ඡන්තං හොති, තෙන කිං කාතබ්බන්ති? සබ්බා සමොදහින්වා දස
 දිවසෙ පරිවසිතබ්බං. එවං එකෙනෙව දසාහෙන දිවසසතමිපි පරිවසිතබ්බමෙව
 හොති. වුත්තමිපි වෙනං –

“දසසතං රත්තිසතං, ආපත්තියො ඡාදයින්වාන;
 දස රත්තියො වසින්වාන, මුව්චෙය්‍ය පාරිවාසිකො” ති. (පරි. 477);

අයං අග්ගසමොධානො නාම.

තස්ස ආරොචනදානලක්ඛණං එවං වෙදිතබ්බං – සචෙ කස්සචි භික්ඛුනො එකා
 ආපත්ති එකාහප්පට්ච්ඡන්තා හොති, එකා ආපත්ති ද්විහප්පට්ච්ඡන්තා, එකා

තීහපට්ච්ඡන්තා, එකා චතුහස්පට්ච්ඡන්තා, එකා පඤ්චාහස්පට්ච්ඡන්තා, එකා
ෂාහස්පට්ච්ඡන්තා, එකා සත්තාහස්පට්ච්ඡන්තා, එකා අට්ඨාහස්පට්ච්ඡන්තා, එකා
නවාහස්පට්ච්ඡන්තා, එකා දසාහස්පට්ච්ඡන්තා හොති, තෙන භික්ඛුනා සඬ්ඝං
උපසඬ්ඝමිත්වා එකංසං උත්තරාසඬ්ඝං කරිත්වා...පෙ.... එවමස්ස වචනීයො –

“අහං, හත්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තීයො ආපජ්ජිං සම්බහුලා
ආපත්තීයො එකාහස්පට්ච්ඡන්තායො සම්බහුලා ආපත්තීයො
ද්වීහස්පට්ච්ඡන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තීයො
දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, සොහං, හත්තෙ, සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා
ආපත්තීයො දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං
යාවාමි”ති.

දුතියමිපි යාවතඛිබ්බො. තතියමිපි යාවතඛිබ්බො.

බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පට්ඨලෙන සඬ්ඝො ඤාපෙතඛිබ්බො –

“සුඤ්ඤා මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තීයො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තීයො
එකාහස්පට්ච්ඡන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තීයො
දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තීයො
දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං යාවති, යදි
සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං
යා ආපත්තීයො දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං
දදෙය්‍ය, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤා මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තීයො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තීයො
එකාහස්පට්ච්ඡන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තීයො
දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, සො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තීයො
දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං යාවති, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තීයො
දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං දෙනි,
යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා
ආපත්තීයො දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසස්ස
දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දිත්තො සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා
ආපත්තීයො දසාහස්පට්ච්ඡන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසො,
ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමි”ති –

එවං කම්මවාවා කාතබ්බං.

කම්මවාවාපරියොසානෙ වත්තසමාදානාදි සබ්බං චුත්තනයමෙව.
ආරොචෙන්නෙන පන –

“අහං, හත්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා
ආපත්තියො එකාහජ්ජට්ඨිජන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තියො
දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, සොහං සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං යාවිං, තස්ස මෙ
සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, තාසං
අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං අදාසී, සොහං පරිවසාමි, වෙදියාමහං, හත්තෙ,
වෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු”ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

පරිචුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්නෙන –

“අහං, හත්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා
ආපත්තියො එකාහජ්ජට්ඨිජන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තියො
දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, සොහං සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං යාවිං, තස්ස මෙ
සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, තාසං
අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං අදාසී, සොහං, හත්තෙ, පරිචුත්ථපරිවාසො
සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාවාමි”ති –

තික්ඛන්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා ආපත්තියො
එකාහජ්ජට්ඨිජන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තියො
දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, සො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං යාවි, සඬ්ඝො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
දසාහජ්ජට්ඨිජන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං අදාසී, සො
පරිචුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාවති, යදි
සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං
ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා ආපත්තියො
එකාහජ්ජට්ඨිජන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තියො

දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, සො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
 දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, තාසං අග්ගේන සමොධානපරිවාසං යාචි, සඬ්ඝො
 ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
 දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, තාසං අග්ගේන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො
 පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති,
 සඬ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං
 දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං
 ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍යා.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“දින්නං සඬ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං
 ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඬ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙන ධාරයාමි” ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ච මානත්තසමාදානාදි සබ්බං චුත්තනයමෙව.
 ආරොචෙත්තෙන පන –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා
 ආපත්තියො එකාහස්පට්ච්ඡන්නායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තියො
 දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, සොහං සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
 දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, තාසං අග්ගේන සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ
 සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, තාසං
 අග්ගේන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං
 ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං
 ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං වරාමි, වෙදියාමහං, හන්තෙ,
 වෙදියතීති මං සඬ්ඝො ධාරෙතු” ති ආරොචෙතබ්බං.

චිණ්ණමානත්තො අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙත්තෙන ච –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා
 ආපත්තියො එකාහස්පට්ච්ඡන්නායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තියො
 දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, සොහං සඬ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
 දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, තාසං අග්ගේන සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ
 සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහස්පට්ච්ඡන්නායො, තාසං
 අග්ගේන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඝං තාසං
 ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඬ්ඝො තාසං ආපත්තීනං
 ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං, හන්තෙ, චිණ්ණමානත්තො සඬ්ඝං
 අබ්භානං යාචාමි” ති –

තික්කන්තුං යාවාපෙත්වා –

“සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඤා, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඤාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තියො
එකාහස්පට්ඨිජන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තියො
දසාහස්පට්ඨිජන්තායො, සො සඬ්ඤං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
දසාහස්පට්ඨිජන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං යාවි, සඬ්ඤො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
දසාහස්පට්ඨිජන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො
පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඤං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඤො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො
විණ්ණමානත්තො සඬ්ඤං අබ්භානං යාවති, යදි සඬ්ඤස්ස පත්තකල්ලං,
සඬ්ඤො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

“සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඤා, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු සම්බහුලා
සඬ්ඤාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තියො
එකාහස්පට්ඨිජන්තායො...පෙ.... සම්බහුලා ආපත්තියො
දසාහස්පට්ඨිජන්තායො, සො සඬ්ඤං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
දසාහස්පට්ඨිජන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං යාවි, සඬ්ඤො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො
දසාහස්පට්ඨිජන්තායො, තාසං අග්ගෙසන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො
පරිවුත්ථපරිවාසො සඬ්ඤං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාවි, සඬ්ඤො
ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො
විණ්ණමානත්තො සඬ්ඤං අබ්භානං යාවති, සඬ්ඤො ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං
අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො
තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“දුතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමිපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

“අබ්භිතො සඬ්ඤෙන ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු, ඛමති සඬ්ඤස්ස, තස්මා
තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමි” ති –

එවං කම්මවාචං කත්වා අබ්භෙතබ්බො.

අග්ගසමොධානපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

245. මිස්සකසමොධානො (වුළුව. අට්ඨ. 102) නාම – යො නානාවත්ථුකා
ආපත්තියො එකතො කත්වා දීයති. තත්‍රායං නයො –

“අහං, හන්තෙ, සම්බහුලා සඬ්ඤාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකං
සුක්කච්ඡිස්සට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං,

එකං සඤ්චරිත්තං, එකං කුටිකාරං, එකං විහාරකාරං, එකං දුට්ඨදොසං, එකං අඤ්ඤභාගියං, එකං සඬ්ඝහෙදකං, එකං සඬ්ඝහෙදානුවත්තකං, එකං දුබ්බවං, එකං කුලද්වයකං, සොහං, හත්තෙ, සඬ්ඝං තාසං ආපත්තිනං සමොධානපරිවාසං යාවාමී''ති -

තික්ඛත්තුං යාවාපෙත්වා තදනුරූපාය කම්මවාටාය පරිවාසො දාතබ්බො.

එත්ථ ච “සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජී නානාවත්ථුකායො” තිපි “සඬ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජී” ඉතිපි එවං පුබ්බෙ වුත්තනයෙන වත්ථුවසෙනපි ගොත්තවසෙනපි නාමවසෙනපි ආපත්තිවසෙනපි යොජෙත්වා කම්මං කාතුං වට්ටතියෙව, තස්මා න ඉධ විසුං කම්මවාටං යොජෙත්වා දස්සයිස්සාම පුබ්බෙ සබ්බාපත්තිසාධාරණං කත්වා යොජෙත්වා දස්සිතාය එව කම්මවාටාය නානාවත්ථුකානිපි ආපත්තිහි වුට්ඨානසම්භවතො සායෙවෙත්ථ කම්මවාටා අලන්ති.

මිස්සකසමොධානපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

246. සචෙ කොචි භික්ඛු පරිවසන්තො විබ්භමති, සාමණෙරො වා හොති, විබ්භමත්තස්ස සාමණෙරස්ස ච පරිවාසො න රුහති. සො චෙ පුන උපසම්පජ්ජති, තස්ස තදෙව පුරිමං පරිවාසදානං, යො පරිවාසො දින්නො, සුදින්නො, යො පරිවුත්ථො, සුපරිවුත්ථො, අවසෙසො පරිවසිතබ්බො. සචෙපි මානත්තාරහො මානත්තං වරන්තො අබ්භානාරහො වා විබ්භමති, සාමණෙරො වා හොති, සො චෙ පුන උපසම්පජ්ජති, තස්ස තදෙව පුරිමං පරිවාසදානං, යො පරිවාසො දින්නො, සුදින්නො, යො පරිවුත්ථො, සුපරිවුත්ථො, යං මානත්තං දින්නං, සුදින්නං, යං මානත්තං විණ්ණං, තං සුචිණ්ණං, සො භික්ඛු අබ්භෙතබ්බො.

සචෙ කොචි භික්ඛු පරිවසන්තො උම්මත්තකො හොති ඛිත්තවිත්තො වෙදනාට්ටො, උම්මත්තකස්ස ඛිත්තවිත්තස්ස වෙදනාට්ටස්ස ච පරිවාසො න රුහති. සො චෙ පුන අනුම්මත්තකො හොති අඛිත්තවිත්තො අවෙදනාට්ටො, තදෙව පුරිමං පරිවාසදානං, යො පරිවාසො දින්නො, සුදින්නො, යො පරිවුත්ථො, සුපරිවුත්ථො, අවසෙසො පරිවසිතබ්බො. මානත්තාරහාදීසුපි එසෙව නයො.

සචෙ කොචි පරිවසන්තො උක්ඛිත්තකො හොති, උක්ඛිත්තකස්ස පරිවාසො න රුහති. සචෙ පුන ඔසාරියති, තස්ස තදෙව පුරිමං පරිවාසදානං, යො පරිවාසො දින්නො, සුදින්නො, යො පරිවුත්ථො, සුපරිවුත්ථො, අවසෙසො පරිවසිතබ්බො. මානත්තාරහාදීසුපි එසෙව නයො.

සචෙ කස්සචි භික්ඛුනො ඉත්ථිලිඬ්ඨං පාතුහවති, තස්ස සායෙව උපජ්ඣා, සායෙව උපසම්පදා, පුන උපජ්ඣා න ගහෙතබ්බා, උපසම්පදා ච න කාතබ්බා, භික්ඛුඋපසම්පදතො පහුති යාව වස්සගණනා, සායෙව වස්සගණනා, න ඉතො පට්ඨාය වස්සගණනා කාතබ්බා. අප්පතිරූපං දානිස්සා භික්ඛුනං මජ්ඣෙ වසිතුං, තස්මා භික්ඛුනුපස්සයං ගන්ත්වා භික්ඛුනිහි සද්ධිං වසිතබ්බං. යා දෙසනාගාමිනියො

වා ප්‍රට්‍යානගාමිනියෝ වා ආපත්තියෝ භික්ඛූනං භික්ඛුනීහි සාධාරණා, තාසං භික්ඛුනීහි කාතබ්බං, විනයකම්මමෙව භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ කාතබ්බං. යා පන භික්ඛූනං භික්ඛුනීහි අසාධාරණා සුක්කවිස්සට්ඨිආදිකා ආපත්තියෝ, තාහි ආපත්තීහි අනාපත්ති, ලිඛිගෙ පරිවත්තෙ තා ආපත්තියෝ ප්‍රට්ඨිතාව භොන්ති, පුන පකතිලිඛිගෙ උප්පන්නෙපි තාහි ආපත්තීහි තස්ස අනාපත්තියෙව. භික්ඛුනියා පුරිසලිඛිගෙ පාතුභූතෙපි එසෙව නයො. චුත්තඤ්ඤෙතං -

“තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤතරස්ස භික්ඛූනො ඉත්ථිලිඛිගං පාතුභූතං භොති. භගවතො එතමත්ථං ආරොවෙසුං. අනුජානාමි භික්ඛවෙ තංයෙව උපජ්ඣං, තංයෙව උපසම්පදං, තානියෙව වස්සානි භික්ඛුනීහි සඬගම්තුං, යා ආපත්තියෝ භික්ඛූනං භික්ඛුනීහි සාධාරණා, තා ආපත්තියෝ භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ ප්‍රට්ඨාතුං. යා ආපත්තියෝ භික්ඛූනං භික්ඛුනීහි අසාධාරණා, තාහි ආපත්තීහි අනාපත්ති.

“තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤතරස්සා භික්ඛුනියා පුරිසලිඛිගං පාතුභූතං භොති. භගවතො එතමත්ථං ආරොවෙසුං. අනුජානාමි භික්ඛවෙ තංයෙව උපජ්ඣං, තංයෙව උපසම්පදං, තානියෙව වස්සානි භික්ඛුනීහි සඬගම්තුං, යා ආපත්තියෝ භික්ඛුනීනං භික්ඛුනීහි සාධාරණා, තා ආපත්තියෝ භික්ඛූනං සන්තිකෙ ප්‍රට්ඨාතුං. යා ආපත්තියෝ භික්ඛුනීනං භික්ඛුනීහි අසාධාරණා, තාහි ආපත්තීහි අනාපත්ති”ති (පාරා. 69).

247. අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකච්චිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 1.69) - ඉමෙසු ද්විසු ලිඛිගෙසු පුරිසලිඛිගං උත්තමං, ඉත්ථිලිඛිගං භීනං, තස්මා පුරිසලිඛිගං බලවඅකුසලෙන අන්තරධායති, ඉත්ථිලිඛිගං දුබ්බලකුසලෙන පතිට්ඨාති. ඉත්ථිලිඛිගං පන අන්තරධායන්තං දුබ්බලඅකුසලෙන අන්තරධායති, පුරිසලිඛිගං බලවකුසලෙන පතිට්ඨාති. එවං උභයමිපි අකුසලෙන අන්තරධායති, කුසලෙන පටිලබ්භති.

තත්ථ සවෙ ද්වින්නං භික්ඛූනං එකතො සජ්ඣායං වා ධම්මසාකච්ඡං වා කත්වා එකාගාරෙ නිපජ්ජිත්වා නිද්දං ඔක්කන්තානං එකස්ස ඉත්ථිලිඛිගං පාතුභවති, උභින්නමිපි සහසෙය්‍යාපත්ති භොති. සො වෙ පටිබුජ්ඣිත්වා අත්තනො විජ්ජකාරං දිස්වා දුක්ඛී දුම්මනො රත්තිභාගෙයෙව ඉතරස්ස ආරොවෙය්‍ය, තෙන සමස්සාසෙතබ්බො “භොතු මා වින්තයිත්ථ, වට්ටස්සෙවෙසො දොසො, සම්මාසම්බුද්ධෙන ද්වාරං දින්නං, භික්ඛු වා භොතු භික්ඛුනී වා, අනාවට්ටා ධම්මො, අවාරිතො සග්ගමග්ගො”ති. සමස්සාසෙත්වා එවං වත්තබ්බං “තුම්භෙහි භික්ඛුනුපස්සයං ගන්තුං වට්ටති, අත්ථි පන තෙ කාවි සන්දිට්ඨා භික්ඛුනියෝ”ති. සවස්සා භොන්ති තාදිසා භික්ඛුනියෝ, “අත්ථි”ති, නො වෙ භොන්ති, “නත්ථි”ති වත්වා සො භික්ඛු වත්තබ්බො “මම සඬගහං කරොථ, ඉදානි මං පඨමං භික්ඛුනුපස්සයං නෙටා”ති. තෙන භික්ඛූනා තං ගහෙත්වා තස්සා වා සන්දිට්ඨානං අත්තනො වා සන්දිට්ඨානං භික්ඛුනීනං සන්තිකං ගන්තබ්බං. ගච්ඡන්තෙන ච න

එකකෙන ගන්තබ්බං, චතුභි පඤ්චභි භික්ඛුභි සද්ධිං ජොතිකඤ්ච
 කත්තරදණ්ඩකඤ්ච ගහෙත්වා සංවිදහනං පරිමොචෙත්වා “මයං අසුකං නාම යානං
 ගච්ඡාමා”ති ගන්තබ්බං. සචෙ බහිගාමෙ දුරෙ විහාරො හොති, අන්තරාමග්ගෙ
 ගාමන්තරනදීපාරරත්තිවිජ්ජවාසගණ්ඨභියනාපත්තිභි අනාපත්ති. භික්ඛුනුපස්සයං
 ගන්ත්වා තා භික්ඛුනියො චත්තබ්බා “අසුකං නාම භික්ඛුං ජානාටා”ති? “ආම,
 අය්‍යා”ති. තස්ස ඉත්ථිලිඬිගං පාතුභුතං, සඬිගහං දානිස්සා කරොටාති. තා චෙ “සාධු
 අය්‍යා, ඉදානි මයම්පි සජ්ඣායස්සාම, ධම්මං සොස්සාම, ගච්ඡටු තුම්හෙ”ති චත්වා
 සඬිගහං කරොන්ති, ආරාධිකා ච හොන්ති සඬිගාහිකා ලජ්ජිනියො, තා කොපෙත්වා
 අඤ්ඤත්ථ න ගන්තබ්බං. ගච්ඡති චෙ,
 ගාමන්තරනදීපාරරත්තිවිජ්ජවාසගණ්ඨභියනාපත්තිභි න මුච්චති.

සචෙ පන ලජ්ජිනියො හොන්ති, න සඬිගාහිකායො, අඤ්ඤත්ථ ගන්තුං ලබ්භති.
 සචෙපි අලජ්ජිනියො හොන්ති, සඬිගහං පන කරොන්ති, තාපි පරිච්චජ්න්වා
 අඤ්ඤත්ථ ගන්තුං ලබ්භති. සචෙ ලජ්ජිනියො ච සඬිගාහිකා ච, ඤාතිකා න හොන්ති,
 ආසන්නගාමෙ පන අඤ්ඤා ඤාතිකා හොන්ති පටිජග්ගනිකා, තාසම්පි සන්තිකං
 ගන්තුං චට්ටතිති වදන්ති. ගන්ත්වා සචෙ භික්ඛුභාවෙපි නිස්සයපටිපන්නො,
 පතිරූපාය භික්ඛුනියා සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො, මාතිකා වා විනයො වා
 උග්ගහිතො සුග්ගහිතො, පුන උග්ගණ්ඨනකාරණං නත්ථි. සචෙ භික්ඛුභාවෙපි
 පරිසාවචරො, තස්ස සන්තිකෙයෙව උපසම්පන්නා සුපසම්පන්නා, අඤ්ඤස්ස
 සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො. පුබ්බෙ තං නිස්සාය වසන්තෙහිපි අඤ්ඤස්ස
 සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො. පරිපුණ්ණවස්සසාමණෙරොනපි අඤ්ඤස්ස
 සන්තිකෙ උපජ්ඣා ගහෙතබ්බො.

යං පනස්ස භික්ඛුභාවෙ අධිට්ඨිතං තිථිවරඤ්ච පත්තො ච, තං අධිට්ඨානං විජහති,
 පුන අධිට්ඨාතබ්බං. සඬිකච්චිකා ච උදකසාටිකා ච ගහෙතබ්බා. යං අතිරෙකච්චරං වා
 අතිරෙකපත්තො වා විනයකම්මං කත්වා යපිතො හොති, තම්පි සබ්බං විනයකම්මං
 විජහති, පුන කාතබ්බං. පටිග්ගහිතතෙලමධුචාණිකාදීනිපි පටිග්ගහණං විජහන්ති.
 සචෙ පටිග්ගහණතො සත්තමෙ දිවසෙ ලිඬිගං පරිචත්තති, පුන පටිග්ගහෙත්වා
 සත්තාහං චට්ටති. යං පන භික්ඛුකාලෙ අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො සන්තකං පටිග්ගහිතං,
 තං පටිග්ගහණං න විජහති. යම්පි උභින්නං සාධාරණං අවිහජ්න්වා යපිතං, තං
 පකතත්තො රක්ඛති. යං පන විහත්තං එතස්සෙව සන්තකං, තං පටිග්ගහණං විජහති.
 චුත්තඤ්චෙතං පරිවාරෙ –

“තෙලං මධු චාණිකඤ්චාපි සජ්ජිං, සාමං ගහෙත්වා නික්ඛිපෙය්‍යා;
 අච්චිචත්තෙ සත්තාහෙ, සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තස්ස ආපත්ති;
 පඤ්භා මෙසා කුසලෙහි චිත්තිතා”ති. (පරි. 480);

ඉදඤ්භි ලිඬිගපරිචත්තනං සන්ධාය චුත්තං. පටිග්ගහණං නාම
 ලිඬිගපරිචත්තනෙන, කාලකිරියාය, සික්ඛාපච්චක්ඛානෙන, භිනායාවත්තනෙන,
 අනුපසම්පන්නස්ස දානෙන, අනපෙක්ඛවිස්සජ්ජනෙන, අවිජ්න්දිත්වා ගහණෙන ච

විජහති. තස්මා සචෙපි හරිතකඛණ්ඩමිපි පටිග්ගහෙත්වා යපිතමත්ථී, සබ්බමස්ස පටිග්ගහණං විජහති. භික්ඛුවිභාරෙ පන යං කිඤ්චිස්සා සන්තකං පටිග්ගහෙත්වා වා අප්පටිග්ගහෙත්වා වා යපිතං, සබ්බමස්ස සාව ඉස්සරා, ආහරාපෙත්වා ගහෙතබ්බං. යං පනෙත්ථ ථාවරං තස්සා සන්තකං සෙනාසනං වා උපරොපකා වා, තෙ යස්සිවිජති, තස්ස දාතබ්බා. තෙරසසු සම්මුතීසු යා භික්ඛුකාලෙ ලද්ධා සම්මුති, සබ්බා පටිප්පස්සම්හති, පුරිමිකාය සෙනාසනග්ගාහො පටිප්පස්සම්හති. සචෙ පච්ඡිමිකාය සෙනාසනෙ ගහිතෙ ලිඬගං පරිවත්තති, භික්ඛුසඬ්ඨෙසා වස්සා උප්පන්නලාභං දාතුකාමො හොති, අපලොකෙත්වා දාතබ්බො.

සචෙ භික්ඛුනීහි සාධාරණාය පටිච්ඡන්තාය ආපත්තියා පරිවසන්තස්ස ලිඬගං පරිවත්තති, පුන පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ මානත්තං වරන්තස්ස පරිවත්තති, පුන පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ විණ්ණමානත්තස්ස පරිවත්තති, භික්ඛුනීහි අබ්භානකම්මං කාතබ්බං. සචෙ අකුසලවිපාකෙ පරික්ඛිණෙ පක්ඛමානත්තකාලෙ පුනදෙව ලිඬගං පරිවත්තති, ඡාරත්තං මානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ විණ්ණෙ පක්ඛමානත්තෙ පරිවත්තති, භික්ඛුහි අබ්භානකම්මං කාතබ්බන්ති.

භික්ඛුනියා ලිඬගපරිවත්තනෙපි චුත්තනයෙනෙව සබ්බො විනිවිජයො චෙදිතබ්බො. අයං පන විසෙසො – සචෙ භික්ඛුනිකාලෙ ආපන්නා සඤ්චරිත්තාපත්ති පටිච්ඡන්තා හොති, පරිවාසදානං නත්ථී, ඡාරත්තං මානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ පක්ඛමානත්තං වරන්තියා ලිඬගං පරිවත්තති, න තෙනත්ථො, ඡාරත්තං මානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ විණ්ණමානත්තාය පරිවත්තති, පුන මානත්තං අදත්වා භික්ඛුහි අබ්භෙතබ්බො. අථ භික්ඛුහි මානත්තෙ අදින්නෙ පුන ලිඬගං පරිවත්තති, භික්ඛුනීහි පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. අථ ඡාරත්තං මානත්තං වරන්තස්ස පුන පරිවත්තති, පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. විණ්ණමානත්තස්ස පන ලිඬගපරිවත්තෙ ඡාතෙ භික්ඛුනීහි අබ්භානකම්මං කාතබ්බං. පුන පරිවත්තෙ ව ලිඬගෙ භික්ඛුනිභාවෙ ධීතායපි යා ආපත්තියො පුබ්බෙ පටිප්පස්සද්ධා, තා සුප්පටිප්පස්සද්ධා ඵවාති.

248. ඉතො පරං පාරිවාසිකාදීනං වත්තං දස්සයිස්සාම – පාරිවාසිකෙන (චුළුව. අට්ඨ. 76) භික්ඛුනා උපජ්ඣායෙන හුත්වා න උපසම්පාදෙතබ්බං, වත්තං නික්ඛිපිත්වා පන උපසම්පාදෙතුං වට්ටති. ආචරියෙන හුත්වාපි කම්මවාචා න සාවෙනබ්බා, අඤ්ඤස්මිං අසති වත්තං නික්ඛිපිත්වා සාවෙතුං වට්ටති. ආගන්තුකානං නිස්සයො න දාතබ්බො. යෙහිපි පකතියාව නිස්සයො ගහිතො, තෙ වත්තබ්බා “අහං විනයකම්මං කරොමි, අසුකත්ථෙරස්ස නාම සන්තිකෙ නිස්සයං ගණ්හථ, මය්හං වත්තං මා කරොථ, මා මං ගාමප්පචෙසනං ආපුච්ඡා”ති. සචෙ ඵවං චුත්තෙපි කරොන්තියෙව, වාරිකකාලතො පට්ඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති. අඤ්ඤො සාමණෙරොපි න ගහෙතබ්බො, උපජ්ඣං දත්වා ගහිතසාමණෙරොපි වත්තබ්බො “අහං විනයකම්මං කරොමි, මය්හං වත්තං මා කරොථ, මා මං ගාමප්පචෙසනං ආපුච්ඡා”ති. සචෙ ඵවං චුත්තෙපි කරොන්තියෙව, වාරිකකාලතො පට්ඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති. න භික්ඛුනොවාදකසම්මුති සාදිතබ්බා, සම්මතෙනපි

හික්බුනියො න ඔවදිතබ්බො, තස්මා හික්බුසඬිසස්ස වත්තබ්බං “හන්තෙ, අහං විනයකම්මං කරොමි, හික්බුනොවාදකං ඡානාථා”ති. පටිබලස්ස වා හික්බුස්ස භාරො කාතබ්බො. ආගතා හික්බුනියො “සඬිසස්ස සන්තිකං ගච්ඡට්, සඬිසො වො ඔවාදදායකං ඡානිස්සති”ති වා “අහං විනයකම්මං කරොමි, අසුකහික්බුස්ස නාම සන්තිකං ගච්ඡට්, සො වො ඔවාදං දස්සති”ති වා වත්තබ්බො.

යාය ආපත්තියා සඬිසෙන පටිවාසො දින්නො හොති, සා ආපත්ති න ආපජ්ජිතබ්බො, අඤ්ඤා වා තාදිසිකා තතො වා පාපිට්ඨතරා, කම්මං න ගරහිතබ්බං, කම්මිකා න ගරහිතබ්බො, න පකතත්තස්ස හික්බුනො උපොසථො යපෙනබ්බො, න පචාරණා යපෙනබ්බො, පලිබොධත්ථාය වා පක්කොසනත්ථාය වා සවචනීයං න කාතබ්බං. පලිබොධත්ථාය හි කරොන්නො “අහං ආයස්මන්තං ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං සවචනීයං කරොමි, ඉමම්භා ආවාසා පරම්පි මා පක්කම, යාව න තං අධිකරණං වූපසන්තං හොති”ති එවං කරොති, පක්කොසනත්ථාය කරොන්නො “අහං තං සවචනීයං කරොමි, එහි මයා සද්ධිං විනයධරානං සම්මුඛිභාවං ගච්ඡාහි”ති එවං කරොති, තදුභයම්පි න කාතබ්බං. විහාරෙ ජෙට්ඨකට්ඨානං න කාතබ්බං, පාතිමොක්ඛද්දෙසකෙන වා ධම්මජ්ඣෙසකෙන වා න භවිතබ්බං, නපි තෙරසසු සම්මුතිසු එකසම්මුතිවසෙනපි ඉස්සරියකම්මං කාතබ්බං, “කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාසං, අහං තං වත්තුකාමො”ති එවං පකතත්තස්ස ඔකාසො න කාරෙතබ්බො, වත්ථුනා වා ආපත්තියා වා න වොදෙතබ්බො, “අයං තෙ දොසො”ති න සාරෙතබ්බො, හික්බුහි අඤ්ඤමඤ්ඤං යොජෙත්වා කලහො න කාරෙතබ්බො, සඬිසත්ථෙරෙන හුත්වා පකතත්තස්ස හික්බුනො පුරතො න ගන්තබ්බං න නිසීදිතබ්බං, ද්වාදසභත්ථං උපචාරං මුඤ්චිත්වා එකකෙනෙව ගන්තබ්බඤ්ඤෙව නිසීදිතබ්බඤ්ඤෙව, යො හොති සඬිසස්ස ආසනපරියන්තො සෙය්‍යාපරියන්තො විහාරපරියන්තො, සො තස්ස දාතබ්බො.

තත්ථ ආසනපරියන්තො නාම භත්තග්ගාදීසු සඬිසනවකාසනං, ස්වස්ස දාතබ්බො, තත්ථ නිසීදිතබ්බං. සෙය්‍යාපරියන්තො නාම සෙය්‍යානං පරියන්තො සබ්බලාමකං මඤ්චපීඨං. අයඤ්ඤි වස්සග්ගෙන අත්තනො පත්තට්ඨානෙ සෙය්‍යං ගහෙතුං න ලහති, සබ්බහික්බුහි විචිතිත්වා ගහිතාවසෙසා මඬිගුලගුලභරිතා චෙත්තලතාදිවිනද්ධා ලාමකසෙය්‍යාවස්ස දාතබ්බො. යථා ව සෙය්‍යා, එවං වසනආවාසොපි වස්සග්ගෙන අත්තනො පත්තට්ඨානෙ තස්ස න වට්ටති, සබ්බහික්බුහි විචිතිත්වා ගහිතාවසෙසා පන රජොභතභූමි ජතුකමුසිකභරිතා පණ්ණසාලා අස්ස දාතබ්බො. සථෙ පකතත්තා සබ්බෙ රුක්ඛමූලිකා අබ්භොකාසිකා ව හොන්ති, ඡන්තං න උපෙන්නි, සබ්බෙපි එතෙහි විස්සට්ඨාවාසා නාම හොන්ති, තෙසු යං ඉච්ඡති, තං ලහති.

වස්සුපනායිකදිවසෙ පච්චයං එකපස්සෙ යත්වා වස්සග්ගෙන ගණ්හිතුං ලහති, සෙනාසනං න ලහති, නිබද්ධවස්සාවාසිකං සෙනාසනං ගණ්හිතු කාමෙන වත්තං නික්ඛිපිත්වා ගහෙතබ්බං. ඤාතිපචාරිතට්ඨානෙ “එත්තකෙ හික්බු ගහෙත්වා ආගච්ඡථා”ති නිමන්තිතෙන “හන්තෙ, අසුකං නාම කුලං හික්බු නිමන්තෙසි, එට්,

තත්ථ ගච්ඡාමා” ති එවං සංවිධාය භික්ඛූනං පුරෙසමණෙන වා පච්ඡාසමණෙන වා
 හුත්වා කුලානි න උපසඬකම්මතඛිබ්බානි, “හත්තෙ, අසුකස්මිං නාම ගාමෙ මනුස්සා
 භික්ඛූනං ආගමනං ඉච්ඡන්ති, සාධු වතස්ස, සචෙ තෙසං සඬගහං කරෙය්‍යාථා” ති
 එවං පනස්ස විනයපරියායෙන කටෙතුං වට්ටති. ආගතාගතානං ආරොචෙතුං
 හරායමානෙන ආරඤ්ඤිකධුතඬගං න සමාදාතඛිබ්බං. යෙනපි පකතියා සමාදින්නං,
 තෙන දුතියං භික්ඛූං ගහෙත්වා අරඤ්ඤෙ අරුණං උට්ඨාපෙතඛිබ්බං, න එකකෙන
 වත්ථඛිබ්බං. තථා හත්තග්ගාදිසු ආසනපරියන්තෙ නිසජ්ජාය හරායමානෙන
 පිණ්ඩපාතිකධුතඬගමපි න සමාදාතඛිබ්බං. යො පන පකතියාව පිණ්ඩපාතිකො, තස්ස
 පටිසෙධො නත්ථි, න ච තප්පච්චයා පිණ්ඩපාතො නීහරාපෙතඛිබ්බො “මා මං
 ජානිංසු” ති. නීහටහත්තො හුත්වා විහාරෙයෙව නිසිදිත්වා භුඤ්ජන්තො “රත්තියො
 ගණයිස්සාමි, ගච්ඡතො මෙ භික්ඛූං දිස්වා අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිවිෂේදො
 සියා” ති ඉමිනා කාරණෙන පිණ්ඩපාතො න නීහරාපෙතඛිබ්බො, “මා මං එකභික්ඛූපි
 ජානාතු” ති ච ඉමිනා අජ්ඣාසයෙන විහාර සාමණෙරෙහි පවාපෙත්වා භුඤ්ජිතුමිපි
 න ලහති, ගාමං පිණ්ඩාය පටිසිතඛිබ්බමෙව. ගිලානස්ස පන
 නවකම්මආවරිද්‍රුපජ්ඣායකිච්චාදිපසුතස්ස වා විහාරෙයෙව අච්ඡිතුං වට්ටති.

සචෙපි ගාමෙ අනෙකසතා භික්ඛූ විවරන්ති, න සක්කා හොති ආරොචෙතුං,
 ගාමකාවාසං ගන්ත්වා සභාගට්ඨානෙ වසිතුං වට්ටති. යස්මා “පාරිවාසිකෙන,
 භික්ඛවෙ, භික්ඛූනා ආගන්තුකෙන ආරොචෙතඛිබ්බං, ආගන්තුකස්ස ආරොචෙතඛිබ්බං,
 උපොසථෙ ආරොචෙතඛිබ්බං, පචාරණාය ආරොචෙතඛිබ්බං, සචෙ ගිලානො හොති,
 දුතෙනපි ආරොචෙතඛිබ්බ”න්ති (වුළුව. 76) වුත්තං, තස්මා කඤ්චි විහාරං ගතෙන
 ආගන්තුකෙන තත්ථ භික්ඛූනං ආරොචෙතඛිබ්බං. සචෙ සඬබ්බෙ එකට්ඨානෙ ධීතෙ
 පස්සති, එකට්ඨානෙ ධීතෙනෙව ආරොචෙතඛිබ්බං. අථ රුක්ඛමූලාදිසු විසුං ධීතා
 හොන්ති, තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා ආරොචෙතඛිබ්බං, සඤ්චිච්ච අනාරොචෙන්තස්ස
 රත්තිවිෂේදො ච හොති, වත්තහෙදෙ ච දුක්කටං. අථ විචින්නො එකච්චෙ න
 පස්සති, රත්තිවිෂේදොව හොති, න වත්තහෙදෙ දුක්කටං.

ආගන්තුකස්සපි අත්තනො වසනවිහාරං ආගතස්ස එකස්ස වා බහුනං වා
 වුත්තනයෙනෙව ආරොචෙතඛිබ්බං, රත්තිවිෂේදවත්තහෙදාපි චෙත්ථ වුත්තනයෙනෙව
 චෙදිතඛිබ්බා. සචෙ ආගන්තුකා මුහුත්තං විස්සමිත්වා වා අවිස්සමිත්වා එව වා
 විහාරමජ්ඣෙන ගච්ඡන්ති, තෙසමපි ආරොචෙතඛිබ්බං. සචෙ තස්ස අජානන්තස්සෙව
 ගච්ඡන්ති, අයඤ්ච ගතකාලෙ ජානාති, ගන්ත්වා ආරොචෙතඛිබ්බං, සම්පාපුණිතුං වා
 සාචෙතුං වා අසක්කොන්තස්ස රත්තිවිෂේදොව හොති, න වත්තහෙදෙ දුක්කටං.
 යෙපි අත්තොවිහාරං අප්පට්ඨිත්වා උපචාරසීමං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡන්ති, අයඤ්ච
 නෙසං ඡත්තසද්දං වා උක්කාසිතසද්දං වා බිපිතසද්දං වා සුත්වා ආගන්තුකභාවං
 ජානාති, ගන්ත්වා ආරොචෙතඛිබ්බං, ගතකාලෙ ජානන්තෙනපි අනුබන්ධිත්වා
 ආරොචෙතඛිබ්බමෙව, සම්පාපුණිතුං අසක්කොන්තස්ස රත්තිවිෂේදොව හොති, න
 වත්තහෙදෙ දුක්කටං. යොපි රත්තිං ආගන්ත්වා රත්තිංයෙව ගච්ඡති, සොපිස්ස
 රත්තිවිෂේදං කරොති, අඤ්ඤාතත්තා පන වත්තහෙදෙ දුක්කටං නත්ථි. සචෙ

අජානිත්වාච අබ්භානං කරොති, අකතමෙව භොතිති කුරුන්දියං චුත්තං, තස්මා අධිකා රත්තියො ගහෙත්වා කාතබ්බං. අයං අපණ්ණකපට්ඨපදා.

නදීආදීසු නාවාය ගච්ඡන්තම්පි පරතීරෙ යීතම්පි ආකාසෙ ගච්ඡන්තම්පි පබ්බතතලඅරඤ්ඤාදීසු දුරෙ යීතම්පි භික්ඛුං දිස්වා සචෙ “භික්ඛු” ති වචන්ථානං අත්ථී, නාවාදීහි ගන්ත්වා වා මහාසද්දං කත්වා වා චෙගෙන අනුබන්ධිත්වා වා ආරොචෙතබ්බං, අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො චෙව චත්තභෙදෙ දුක්කට්ඨේව. සචෙ වායමන්තොපි සම්පාපුණිත්වං වා සාවෙත්වං වා න සක්කොති, රත්තිච්ඡෙදොව භොති, න චත්තභෙදෙ දුක්කට්ඨං. සඬ්ඝසෙනාහයත්ථෙරො පන විසයාවිසයෙන කථෙති “විසයෙ කිර අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො චෙව චත්තභෙදෙ දුක්කට්ඨේව භොති, අවිසයෙ පන උභයම්පි නත්ථී” ති. කරචිකතිස්සත්ථෙරො “සමණො අයන්ති වචන්ථානමෙව පමාණං. සචෙපි අවිසයො භොති, චත්තභෙදෙ දුක්කට්ඨමෙව නත්ථී, රත්තිච්ඡෙදො පන භොතියෙවා” ති ආහ.

උපොසථදිවසෙ “උපොසථං සම්පාපුණිස්සාමා” ති ආගන්තුකා භික්ඛු ආගච්ඡන්ති, ඉද්ධියා ගච්ඡන්තාපි උපොසථභාවං ඤත්වා ඔතරිත්වා උපොසථං කරොන්ති, තස්මා ආගන්තුකසොධනත්ථං උපොසථදිවසෙපි ආරොචෙතබ්බං. පචාරණායපි එසෙව නයො. ගන්තුං අසමත්ථෙත ගිලානෙන භික්ඛුං පෙසෙත්වා ආරොචාපෙතබ්බං, අනුපසම්පන්නං පෙසෙත්වං න වට්ටති.

න පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා සභික්ඛුකා ආවාසා වා අනාවාසා වා අභික්ඛුකො නානාසංවාසකෙහි වා සභික්ඛුකො ආවාසො වා අනාවාසො වා ගන්තබ්බො අඤ්ඤත්වෙන අඤ්ඤත්වෙන අත්තරායා. යත්ථ හි එකොපි භික්ඛු නත්ථී, තත්ථ න වසිතබ්බං. න හි තත්ථ චුත්ථරත්තියො ගණනුපිකා භොන්ති. දසවිධෙ අත්තරායෙ පන සචෙපි රත්තියො ගණනුපිකා න භොන්ති, අත්තරායතො පරිමුච්චනත්ථාය ගන්තබ්බමෙව. තෙන චුත්තං “අඤ්ඤත්වෙන අත්තරායා” ති. නානාසංවාසකෙහි සද්ධිං විනයකම්මං කාතුං න වට්ටති, තෙසං අනාරොචනෙපි රත්තිච්ඡෙදො නත්ථී, අභික්ඛුකාවාසසදිසමෙව භොති. තෙන චුත්තං “නානාසංවාසකෙහි වා සභික්ඛුකො” ති.

න පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා පකතත්තෙන භික්ඛුනා සද්ධිං එකච්ඡන්තො ආවාසෙ වා අනාවාසෙ වා වත්ථබ්බං. තත්ථ ආවාසො නාම වසනත්ථාය කතසෙනාසනං. අනාවාසො නාම චෙතියසරං බොධිසරං සම්මුඤ්ජනීඅට්ටකො දාරුඅට්ටකො පානීයමාළො වච්චකුට්ඨි ද්වාරකොට්ඨකොති එවමාදි. “එතෙසු යත්ථ කත්ථවි එකච්ඡන්තො ඡදනතො උදකපනනට්ඨානපරිච්ඡන්තො ඔකාසෙ උක්ඛිත්තකොව වසිත්වං න ලභති, පාරිවාසිකො පන අන්තොආවාසෙයෙව න ලභති” ති මහාපච්චරියං චුත්තං. මහාඅට්ඨකථායං අවිසෙසෙන “උදකපාතෙන වාරිත” ත්ති චුත්තං. කුරුන්දියං පන “එතෙසු එත්තකෙසු පඤ්චවණ්ණච්ඡදනබද්ධට්ඨානෙසු පාරිවාසිකස්ස ව උක්ඛිත්තකස්ස ව පකතත්තෙන සද්ධිං උදකපාතෙන වාරිත” ත්ති චුත්තං. තස්මා නානුපවාරෙපි එකච්ඡන්තො න වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ

තද්‍රුපසම්පන්නෙපි පකතත්තෙ පයමං පවිසිත්වා නිපන්නෙපි සට්ඨවස්සිකොපි
 පාරිවාසිකො පච්ඡා පවිසිත්වා ජානන්තො නිපජ්ජති, රත්තිවිෂෙදො වෙව
 වත්තහෙදෙ දුක්කට්ඨෙව, අජානන්තස්ස රත්තිවිෂෙදොව, න වත්තහෙදෙ දුක්කට්ඨං.
 සවෙ පන තස්මිං නිසින්නෙ පච්ඡා පකතත්තො පවිසිත්වා නිපජ්ජති, පාරිවාසිකො ච
 ජානාති, රත්තිවිෂෙදො වෙව වත්තහෙදෙ දුක්කට්ඨෙව. නො වෙ ජානාති,
 රත්තිවිෂෙදොව, න වත්තහෙදෙ දුක්කට්ඨං.

පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා පකතත්තං භික්ඛුං තද්‍රුපසම්පන්නම්පි දිස්වා ආසනා
 වුට්ඨාතබ්බං, වුට්ඨාය ච “අහං ඉමිනා සුඛනිසින්නො වුට්ඨාපිතො”ති පරම්මුඛෙනපි
 න ගන්තබ්බං, “ඉදං ආවරිය ආසනං, එත්ථ නිසීද්ධා”ති එවං පකතත්තො භික්ඛු
 ආසනෙන නිමන්තෙතබ්බොයෙව. නවකෙන පන “මහාථෙරං ඔබ්ද්ධං කරොමි”ති
 පාරිවාසිකත්ථෙරස්ස සන්තිකං න ගන්තබ්බං. පාරිවාසිකෙන පකතත්තෙන භික්ඛුනා
 සද්ධිං න එකාසනෙ නිසීදිතබ්බං, න නිවෙ ආසනෙ නිසින්නෙ උච්චෙ ආසනෙ
 නිසීදිතබ්බං, න ඡමායං නිසින්නෙ ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, ද්වාදසහත්ථං පන උපචාරං
 මුඤ්චිත්වා නිසීදිතුං වට්ටති. පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා පකතත්තෙන සද්ධිං න
 එකවඩකමෙ වඩකමිතබ්බං, න නිවෙ වඩකමෙ වඩකමන්තෙ උච්චෙ වඩකමෙ
 වඩකමිතබ්බං, න ඡමායං වඩකමන්තෙ වඩකමෙ වඩකමිතබ්බං. එත්ථ පන
 අකතපරිවිෂෙදාය භූමියා වඩකමන්තෙ පරිවිෂෙදං කත්වා වාලුකං ආකිරිත්වා
 ආලම්බනං යොජෙත්වා කතවඩකමෙ නිවෙපි න වඩකමිතබ්බං, කො පන වාදො
 ඉට්ඨකවයෙන සම්පන්නෙ වෙදිකාපරික්ඛිත්තෙ. සවෙ පන පාකාරපරික්ඛිත්තො
 හොති, ද්වාරකොට්ඨකයුත්තො පබ්බතන්තරවනන්තරගුම්බන්තරෙසු වා
 සුප්පට්ඨිත්තො, තාදිසෙ වඩකමෙ වඩකමිතුං වට්ටති, අප්පට්ඨිත්තෙපි උපචාරං
 මුඤ්චිත්වා වට්ටති.

පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා පාරිවාසිකවුඩ්ඨතරෙන භික්ඛුනා සද්ධිං
 මූලායපටිකස්සනාරහෙන මානත්තාරහෙන මානත්තවාරිකෙන අබ්භානාරහෙන
 භික්ඛුනා සද්ධිං න එකච්ඡන්තෙ ආවාසෙ වා අනාවාසෙ වා වත්ථබ්බං. එත්ථ පන
 සවෙ වුඩ්ඨතරෙ පාරිවාසිකෙ පයමං නිපන්නෙ ඉතරො ජානන්තො පච්ඡා නිපජ්ජති,
 රත්තිවිෂෙදො වස්ස හොති, වත්තහෙදෙ ච දුක්කට්ඨං. වුඩ්ඨතරස්ස පන
 රත්තිවිෂෙදොව, න වත්තහෙදෙ දුක්කට්ඨං. අජානිත්වා නිපජ්ජති, ද්වින්නම්පි
 වත්තහෙදො නත්ථි, රත්තිවිෂෙදො පන හොති. අථ නවකපාරිවාසිකෙ පයමං
 නිපන්නෙ වුඩ්ඨතරො පච්ඡා නිපජ්ජති, නවකො ච ජානාති, රත්ති වස්ස ඡීජ්ජති,
 වත්තහෙදෙ ච දුක්කට්ඨං හොති. වුඩ්ඨතරස්ස රත්තිවිෂෙදොව, න වත්තහෙදො. නො
 වෙ ජානාති, ද්වින්නම්පි වත්තහෙදො නත්ථි, රත්තිවිෂෙදො පන හොති. සවෙ
 අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති, වුඩ්ඨතරස්ස රත්තිවිෂෙදොව, ඉතරස්ස වත්තහෙදොපිති
 කුරුන්දියං වුත්තං.

ද්වෙ පාරිවාසිකා සමවස්සා, එකො පයමං නිපන්නො, එකො ජානන්තොව
 පච්ඡා නිපජ්ජති, රත්ති වස්ස ඡීජ්ජති, වත්තහෙදෙ ච දුක්කට්ඨං. පයමං නිපන්නස්ස
 රත්තිවිෂෙදොව, න වත්තහෙදො. සවෙ පච්ඡා නිපජ්ජන්තොපි න ජානාති,

ද්විත්නම්පි වත්තභෙදො නත්ථි, රත්තිවිෂේදො පන භොති. සචෙ ද්වෙපි අපච්ඡාප්පරිමං නිපජ්ජන්ති, ද්විත්නම්පි රත්තිවිෂේදොයෙව, න වත්තභෙදො. සචෙ හි ද්වෙ පාරිවාසිකා එකතො වසෙය්‍යං, තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස අජ්ඣාචාරං ඤත්වා අගාරවා වා විජ්ජපට්ඨාරිනො වා හුත්වා තං වා ආපත්තිං ආපජ්ජෙය්‍යං තතො පාපිට්ඨකරං වා, විබ්භමෙය්‍යං වා, තස්මා නෙසං සහසෙය්‍යා සබ්බපකාරෙන පටික්ඛිත්තා. මූලායපටිකස්සනාරහාදයො චෙත්ථ පාරිවාසිකානං පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතාති චෙදිතබ්බං. තස්මා පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා මූලායපටිකස්සනාරහෙන මානත්තාරහෙන මානත්තවාරිකෙන අබ්භානාරහෙන භික්ඛුනා සද්ධිං න එකාසනෙ නිසිදිතබ්බං, න නීචෙ ආසනෙ නිසින්නෙ උච්චෙ ආසනෙ නිසිදිතබ්බං, න ඡමාය නිසින්නෙ ආසනෙ නිසිදිතබ්බං, න එකවඩ්ඤමෙ වඩ්ඤමිතබ්බං, න නීචෙ වඩ්ඤමෙ වඩ්ඤමන්තෙ උච්චෙ වඩ්ඤමෙ වඩ්ඤමිතබ්බං, න ඡමාය වඩ්ඤමන්තෙ වඩ්ඤමෙ වඩ්ඤමිතබ්බං.

“න, භික්ඛවෙ, පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා සාදිතබ්බං පකතත්තානං භික්ඛුනං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං ආසනාභිභාරො සෙය්‍යාභිභාරො පාදොදකං පාදපීඨං පාදකථලිකං පත්තච්චරපටිග්ගහණං නභානෙ පිට්ඨිපරිකම්මං, යො සාදියෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (චූළව. 75) වචනතො පකතත්තානං භික්ඛුනං යපෙත්වා නවකතරං පාරිවාසිකං අවසෙසානං අත්තමසො මූලායපටිකස්සනාරහාදිනම්පි අභිවාදනාදිං සාදියන්තස්ස දුක්ඛට්ඨං, සද්ධිවිහාරිකානම්පි සාදියන්තස්ස දුක්ඛට්ඨමෙව. තස්මා තෙ වත්තබ්බං “අභං විනයකම්මං කරොමි, මය්භං වත්තං මා කරොථ, මා මං ගාමජ්ජවෙසනං ආපුච්ඡාම”ති. සචෙ සද්ධාපබ්බජිතා කුලපුත්තා “තුම්භෙ, භන්තෙ, තුම්භාකං විනයකම්මං කරොමා”ති වත්වා වත්තං කරොන්ති, ගාමජ්ජවෙසනම්පි ආපුච්ඡන්තියෙව, වාරිකාලතො පට්ඨාය අනාපත්ති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාරිවාසිකානං භික්ඛුනං මිට්ඨ යථාචුඩ්ඨං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං ආසනාභිභාරං සෙය්‍යාභිභාරං පාදොදකං පාදපීඨං පාදකථලිකං පත්තච්චරපටිග්ගහණං නභානෙ පිට්ඨිපරිකම්ම”න්ති (චූළව. 75) වචනතො පන පාරිවාසිකානං භික්ඛුනං අඤ්ඤමඤ්ඤං යො යො චුඩ්ඨො, තෙන තෙන නවකතරස්ස අභිවාදනාදිං සාදිතුං වට්ටති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාරිවාසිකානං භික්ඛුනං පඤ්ච යථාචුඩ්ඨං උපොසථං පචාරණං වස්සිකසාටිකං ඔණොජනං භත්ත”න්ති (චූළව. 75) වචනතො ඉමානි උපොසථාදීනි පඤ්ච පකතත්තෙහිපි සද්ධිං චුඩ්ඨපටිපාටියා කාතුං වට්ටති, තස්මා (චූළව. අට්ඨ. 75) පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ භත්ථපාසෙ නිසිදිතුං වට්ටති. මහාපච්චරියං පන “පාළියා අනිසිදිත්වා පාළිං විභාය භත්ථපාසං අමුඤ්චන්තෙන නිසිදිතබ්බ”න්ති චුත්තං. පාරිසුද්ධිඋපොසථෙ කරියමානෙ සඤ්ඤානවකට්ඨානෙ නිසිදිත්වා තත්ථෙව නිසින්නෙන අත්තනො පාළියා පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. පචාරණායපි සඤ්ඤානවකට්ඨානෙ නිසිදිත්වා තත්ථෙව නිසින්නෙන

අත්තනො පාළියා පවාරෙතබ්බං. සඬ්ඝෙන සංඝටිං පහරිත්වා භාජියමානං
වස්සිකසාටිකම්පි අත්තනො පත්තට්ඨානෙ ගහෙතුං වට්ටති.

ඔණොජනන්ති විස්සජ්ජනං වුවවති. සචෙ හි පාරිවාසිකස්ස ද්වෙ තිණි
උද්දෙසහත්තාදීනි පාපුණන්ති, අඤ්ඤා වස්ස පුග්ගලිකහත්තපච්චාසා හොති, තානි
පටිපාටියා ගහෙත්වා “හත්තෙ, හෙට්ඨා ගාහෙථ, අජ්ජ මය්හං හත්තපච්චාසා අත්ථී,
ස්වෙව ගණ්හිස්සාමි” ති වත්වා විස්සජ්ජෙතබ්බානි. එවං තානි පුනදිවසෙසු ගණ්හිතුං
ලහති. “පුනදිවසෙ සබ්බපයමං තස්ස දාතබ්බ” න්ති කුරුන්දියං වුත්තං. යදි පන න
ගණ්හානි න විස්සජ්ජෙති, පුනදිවසෙ න ලහති. ඉදං ඔණොජනං නාම
පාරිවාසිකස්සෙව ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං. කස්මා? තස්ස හි සඬ්ඝනවකට්ඨානෙ
නිසින්නස්ස හත්තග්ගෙ යාගුබ්ජ්ජකාදීනි පාපුණන්ති වා න වා, තස්මා “සො
හික්ඛාහාරෙත මා කිලමිත්ථා” ති ඉදමස්ස සඬ්ගහකරණත්ථාය ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං.

හත්තන්ති ආගතාගතෙහි වුඩ්ඪපටිපාටියා ගහෙත්වා ගන්තබ්බං විහාරෙ සඬ්ඝස්ස
චතුස්සාලහත්තං. එතං යථාවුඩ්ඪං ලහති, පාළියා පන ගන්තුං වා යාතුං වා න ලහති,
තස්මා පාළිතො ඔසක්කිත්වා හත්ථපාසෙ ධීතෙන හත්ථං පසාරෙත්වා යථා සෙනො
නිපතිත්වා ගණ්හානි, එවං ගණ්හිතබ්බං. ආරාමිකසමණුද්දෙසෙහි ආහරාපෙතුං න
ලහති. සචෙ සයමෙව ආහරන්ති, වට්ටති. රඤ්ඤො මහාපෙළහත්තෙපි එසෙව
නයො. චතුස්සාලහත්තෙ පන සචෙ ඔණොජනං කත්තුකාමො හොති, අත්තනො
අත්ථාය උක්ඛිත්තෙ පිණ්ඩෙ “අජ්ජ මෙ හත්තං අත්ථී, ස්වෙව ගණ්හිස්සාමි” ති
වත්තබ්බං. “පුනදිවසෙ ද්වෙ පිණ්ඩෙ ලහති” ති මහාපච්චරියං වුත්තං.
උද්දෙසහත්තාදීනිපි පාළිතො ඔසක්කිත්වා ගහෙතබ්බානි, යත්ථ පන
නිසිදාපෙත්වා පරිවිසන්ති, තත්ථ සාමණෙරානං ජෙට්ඨකෙන, හික්ඛුනං
සඬ්ඝනවකෙන හුත්වා නිසිදිතබ්බං. ඉදං පාරිවාසිකවත්තං.

මූලායපටිකස්සනාරහානං මානත්තාරහානං මානත්තවාරිකානං
අබ්භානාරහානඤ්ච ඉදමෙව වත්තන්ති වෙදිතබ්බං. මානත්තවාරිකස්ස වත්තෙ පන
“දෙවසිකං ආරොචෙතබ්බ” න්ති විසෙසො. රත්තිච්ඡෙදෙසු ව “තයො බො, උපාලි,
පාරිවාසිකස්ස හික්ඛුනො රත්තිච්ඡෙදා, සහවාසො විජ්ජවාසො අනාරොචනා” ති
(වුළුව. 83) වචනතො ය්වායං “පකතත්තෙන හික්ඛුනා සද්ධිං
එකච්ඡන්තෙ” තිආදිනා නයෙන වුත්තො සහවාසො, යො ව එකස්සෙව වාසො, යා
වායං ආගන්තුකාදීනං අනාරොචනා, එතෙසු තීසු එකෙනපි කාරණෙන
පාරිවාසිකස්ස හික්ඛුනො රත්තිච්ඡෙදො හොති.

මානත්තවාරිකස්ස පන “චත්තාරො බො, උපාලි, මානත්තවාරිකස්ස හික්ඛුනො
රත්තිච්ඡෙදා, සහවාසො, විජ්ජවාසො, අනාරොචනා, උභෙන ගණෙ වරණ” න්ති
වචනතො ඉමෙසු චතුසු කාරණෙසු එකෙනපි රත්තිච්ඡෙදො හොති. ගණොති
චෙත්ථ චත්තාරො වා අතිරෙකා වා. තස්මා සචෙපි තීහි හික්ඛුහි සද්ධිං වසති,
රත්තිච්ඡෙදො හොතියෙව.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬගහෙ

ගරුකාපත්තිවුට්ඨානවිනිවිජයකථා සමත්තා.

33. කම්මාකම්මවිනිවිජයකථා

249. කම්මාකම්මන්ති එත්ථ (පරි. 482-484) පන කම්මානි වත්තාරි –
අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිවතුත්ථකම්මන්ති. ඉමානි
වත්තාරි කම්මානි කතිභාකාරෙහි විපජ්ජන්ති? පඤ්චභාකාරෙහි විපජ්ජන්ති –
වත්ථුතො වා ඤත්තිතො වා අනුස්සාවනතො වා සීමතො වා පරිසතො වා.

කථං වත්ථුතො කම්මානි විපජ්ජන්ති? සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා
කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පටිපුච්ඡාකරණීයං කම්මං අපටිපුච්ඡා
කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පටිඤ්ඤාය කරණීයං කම්මං අපටිඤ්ඤාය
කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. සතිවිනයාරහස්ස අමුල්භවිතයං දෙනි,
වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. අමුල්භවිතයාරහස්ස තස්ස පාපියසිකකම්මං කරොති,
වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. තස්ස පාපියසිකකම්මාරහස්ස තජ්ජනීයකම්මං
කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. තජ්ජනීයකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මං
කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. නියස්සකම්මාරහස්ස පබ්බාජනීයකම්මං
කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පබ්බාජනීයකම්මාරහස්ස පටිසාරණීයකම්මං
කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පටිසාරණීයකම්මාරහස්ස
උක්ඛෙපනීයකම්මං කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං.
උක්ඛෙපනීයකම්මාරහස්ස පරිවාසං දෙනි, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං.
පරිවාසාරහස්ස මූලාය පටිකස්සති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං.
මූලායපටිකස්සනාරහස්ස මානත්තං දෙනි, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං.
මානත්තාරහං අබ්බෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. අබ්බානාරහං උපසම්පාදෙනි,
වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. අනුපොසපෙ උපොසථං කරොති, වත්ථුවිපන්නං
අධම්මකම්මං. අපචාරණාය පචාරෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පණ්ඩකං
උපසම්පාදෙනි, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. ථෙය්‍යසංවාසකං,
තිත්ථියපක්කන්තකං, තිරච්ඡානගතං, මාතුසාතකං, පිතුසාතකං, අරහන්තසාතකං,
භික්ඛුනිදුසකං, සඬ්ඝහෙදකං, ලොභිතුජ්ජාදකං, උභතොඛ්‍යඤ්ජනකං,
උභතවිසතිවස්සං පුග්ගලං උපසම්පාදෙනි, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. එවං
වත්ථුතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

කථං ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති? පඤ්චභාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි
විපජ්ජන්ති – වත්ථුං න පරාමසති, සඬ්ඝං න පරාමසති, පුග්ගලං න පරාමසති,
ඤත්තිං න පරාමසති, පච්ඡා වා ඤත්තිං යපෙති. ඉමෙහි පඤ්චභාකාරෙහි ඤත්තිතො
කම්මානි විපජ්ජන්ති.

කථං අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති? පඤ්චභාකාරෙහි අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති – චන්ද්‍රං න පරාමසති, සඬ්ඝං න පරාමසති, පුග්ගලං න පරාමසති, සාවනං භාපෙති, අකාලෙ වා සාවෙති. ඉමෙහි පඤ්චභාකාරෙහි අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

කථං සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති? එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති – අතිවුද්දකං සීමං සම්මන්තති, අතිමහතිං සීමං සම්මන්තති, බණ්ඩනිමිත්තං සීමං සම්මන්තති, ඡායානිමිත්තං සීමං සම්මන්තති, අනිමිත්තං සීමං සම්මන්තති, බහිසීමෙ ධීතො සීමං සම්මන්තති, නදියා සීමං සම්මන්තති, සමුද්දෙ සීමං සම්මන්තති, ජාතස්සරෙ සීමං සම්මන්තති, සීමාය සීමං සම්මන්තති, සීමාය සීමං අජ්ඣෙක්ඛාමංසති. ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

කථං පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති? ද්වාදසහි ආකාරෙහි පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති – චතුර්වග්ගකරණියෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මජ්ජත්තා තෙ අනාගතා භොන්ති, ඡන්දාරභානං ඡන්දො අනාභටො භොති, සම්මුඛිභූතා පටික්කොසන්ති, චතුර්වග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මජ්ජත්තා, තෙ ආගතා භොන්ති, ඡන්දාරභානං ඡන්දො අනාභටො භොති, සම්මුඛිභූතා පටික්කොසන්ති, චතුර්වග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මජ්ජත්තා, තෙ ආගතා භොන්ති, ඡන්දාරභානං ඡන්දො අනාභටො භොති, සම්මුඛිභූතා පටික්කොසන්ති.

පඤ්චවග්ගකරණෙ කම්මෙ...පෙ.... දසවග්ගකරණෙ කම්මෙ...පෙ.... විසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මජ්ජත්තා, තෙ අනාගතා භොන්ති, ඡන්දාරභානං ඡන්දො අනාභටො භොති, සම්මුඛිභූතා පටික්කොසන්ති, විසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මජ්ජත්තා, තෙ ආගතා භොන්ති, ඡන්දාරභානං ඡන්දො අනාභටො භොති, සම්මුඛිභූතා පටික්කොසන්ති, විසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මජ්ජත්තා, තෙ ආගතා භොන්ති, ඡන්දාරභානං ඡන්දො අනාභටො භොති, සම්මුඛිභූතා පටික්කොසන්ති. ඉමෙහි ද්වාදසහි ආකාරෙහි පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

චතුර්වග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො භික්ඛු පකතත්තා කම්මජ්ජත්තා, අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරභා. යස්ස සඬ්ඝො කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මජ්ජත්තො නාපි ඡන්දාරභො, අපිච කම්මාරභො. පඤ්චවග්ගකරණෙ කම්මෙ පඤ්ච භික්ඛු පකතත්තා කම්මජ්ජත්තා, අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරභා. යස්ස සඬ්ඝො කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මජ්ජත්තො නාපි ඡන්දාරභො, අපිච කම්මාරභො. දසවග්ගකරණෙ කම්මෙ දස භික්ඛු පකතත්තා කම්මජ්ජත්තා, අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරභා. යස්ස සඬ්ඝො කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මජ්ජත්තො නාපි ඡන්දාරභො, අපිච කම්මාරභො. විසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ විසති භික්ඛු පකතත්තා කම්මජ්ජත්තා, අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරභා. යස්ස සඬ්ඝො කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මජ්ජත්තො නාපි ඡන්දාරභො, අපිච කම්මාරභො.

250. අපලෝකනකම්මං කති යානානි ගච්ඡති? ඤත්තිකම්මං, ඤත්තිදුතියකම්මං, ඤත්තිචතුත්ථකම්මං කති යානානි ගච්ඡති? අපලෝකනකම්මං පඤ්ච යානානි ගච්ඡති. ඤත්තිකම්මං නච යානානි ගච්ඡති. ඤත්තිදුතියකම්මං සත්ත යානානි ගච්ඡති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං සත්ත යානානි ගච්ඡති.

අපලෝකනකම්මං කතමානි පඤ්ච යානානි ගච්ඡති? ඔසාරණං නිස්සාරණං භණ්ඩුකම්මං බ්‍රහ්මදණ්ඩං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමං. අපලෝකනකම්මං ඉමානි පඤ්ච යානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිකම්මං කතමානි නච යානානි ගච්ඡති? ඔසාරණං නිස්සාරණං උපොසථං පචාරණං සම්මුතිං දානං පටිග්ගහණං පච්චුක්කඛ්ඪනං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව නචමං. ඤත්තිකම්මං ඉමානි නච යානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිදුතියකම්මං කතමානි සත්ත යානානි ගච්ඡති? ඔසාරණං නිස්සාරණං සම්මුතිං දානං උද්ධරණං දෙසනං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව සත්තමං. ඤත්තිදුතියකම්මං ඉමානි සත්ත යානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිචතුත්ථකම්මං කතමානි සත්ත යානානි ගච්ඡති? ඔසාරණං නිස්සාරණං සම්මුතිං දානං නිග්ගහං සමනුභාසනං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව සත්තමං. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඉමානි සත්ත යානානි ගච්ඡති. අයං තච පාළිනගො.

251. අයං පනෙත්ථ ආදිතො පටියාය විනිවිජයකථා (පරි. අට්ඨ. 482) – අපලෝකනකම්මං නාම සීමට්ඨකසඬ්ඨං සොධෙත්වා ඡන්දාරහානං ඡන්දං ආහරිත්වා සමග්ගස්ස සඬ්ඨස්ස අනුමතියා තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා කත්තබ්බකම්මං. ඤත්තිකම්මං නාම චුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඬ්ඨස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කත්තබ්බකම්මං. ඤත්තිදුතියකම්මං නාම චුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඬ්ඨස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකාය ච අනුස්සාවනායානි එවං ඤත්තිදුතියාය අනුස්සාවනාය කත්තබ්බකම්මං. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං නාම චුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඬ්ඨස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තිහි ච අනුස්සාවනානිහි එවං ඤත්තිචතුත්ථාහි තිහි අනුස්සාවනාහි කත්තබ්බකම්මං.

තත්‍ර අපලෝකනකම්මං අපලෝකෙත්වාච කාතබ්බං, ඤත්තිකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මමිපි එකං ඤත්තිං යපෙත්වාච කාතබ්බං, අපලෝකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිදුතියකම්මං පන අපලෝකෙත්වා කාතබ්බමිපි අකාතබ්බමිපි අත්ථි. තත්ථ සීමාසම්මුති සීමාසමුහනං කටීනදානං කටීනුද්ධාරො කුට්ඨත්ථුදෙසනා විහාරවත්ථුදෙසනාහි ඉමානි ඡකම්මානි ගරුකානි අපලෝකෙත්වා කාතුං න වට්ඨති, ඤත්තිදුතියකම්මවාචං සාවෙත්වාච කාතබ්බානි. අවසෙසා තෙරස සම්මුතියො සෙනාසනග්ගාහකමකච්චරදානාදිසම්මුතියො වානි එතානි ලහුකකම්මානි, අපලෝකෙත්වාපි කාතුං වට්ඨන්ති, ඤත්තිකම්මඤ්ඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන පන න කාතබ්බමෙව. “ඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන කයිරමානං දළ්ඞතරං හොති, තස්මා කාතබ්බ”න්ති

එකවිටෙ වදන්ති. එවං පන සති කම්මසඬකරො හොති, තස්මා න කාතබ්බන්ති පටික්ඛිත්තමෙව. සථෙ පන අක්ඛරපරිහීනං වා පදපරිහීනං වා දුරුත්තපදං වා හොති, තස්ස සොධනත්ථං පුනස්පුනං වත්තුං වට්ටති. ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්භිකම්මං හොති, කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨති. ඤත්තිවතුත්ථකම්මං ඤත්තිඤ්ච තිස්සො ව කම්මවාචායො සාවෙන්වාච කාතබ්බං, අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං.

සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති, වත්ථුච්ඡන්තං අධම්මකම්මන්ති එත්ථ පන අත්ථි කම්මං සම්මුඛාකරණීයං, අත්ථි කම්මං අසම්මුඛාකරණීයං. තත්ථ අසම්මුඛාකරණීයං නාම දුතෙනුපසම්පදා, පත්තනික්කුප්පනං, පත්තුක්කුප්පනං, උම්මත්තකස්ස භික්ඛුනො උම්මත්තකසම්මුති, සෙක්ඛානං කුලානං සෙක්ඛසම්මුති, ඡන්තස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩො, දෙවදත්තස්ස පකාසනීයකම්මං, අපසාදනීයං දස්සෙන්තස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුනිසඬසෙන කාතබ්බං අවන්දියකම්මන්ති අට්ඨවිධං හොති. ඉදං අට්ඨවිධම්පි කම්මං අසම්මුඛා කතං සුකතං හොති අකුප්පං, සෙසානි සබ්බකම්මානි සම්මුඛා එව කාතබ්බානි. සඬ්ඝසම්මුඛතා ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා පුග්ගලසම්මුඛතානි ඉමං චතුබ්බිධං සම්මුඛාවිනයං උපනෙත්වාච කාතබ්බානි. එවං කතානි හි සුකතානි හොන්ති, එවං අකතානි පනෙතානි ඉමං සම්මුඛාවිනයසඬ්ඛාතං වත්ථුං විනා කතත්තා වත්ථුච්ඡන්තානි නාම හොන්ති. තෙන වුත්තං “සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති, වත්ථුච්ඡන්තං අධම්මකම්ම”න්ති. පටිපුච්ඡාකරණීයාදීසුපි පටිපුච්ඡාදිකරණමෙව වත්ථු, තං වත්ථුං විනා කතත්තා තෙසම්පි වත්ථුච්ඡන්තතා වෙදිතබ්බා. අපිච ඌනවිසතිවස්සං වා අන්තිමවත්ථුං අප්ඤ්ඤාපන්තපුබ්බං වා එකාදසසු වා අභබ්බපුග්ගලෙසු අඤ්ඤතරං උපසම්පාදෙන්තස්සපි වත්ථුච්ඡන්තං අධම්මකම්මං හොති. අයං වත්ථුතො කම්මච්ඡන්තියං විනිච්ඡයො.

ඤත්තිතො විපත්තියං පන වත්ථුං න පරාමසතීති යස්ස උපසම්පදාදිකම්මං කරොති, තං න පරාමසතී, තස්ස නාමං න ගණ්හාති. “සුඤ්ඤා මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො”ති වත්තබ්බෙ “සුඤ්ඤා මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො”ති වදති. එවං වත්ථුං න පරාමසතී.

සඬ්ඝං න පරාමසතීති සඬ්ඝස්ස නාමං න ගණ්හාති. “සුඤ්ඤා මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො”ති වත්තබ්බෙ “සුඤ්ඤා මෙ, භන්තෙ, අයං ධම්මරක්ඛිතො”ති වදති. එවං සඬ්ඝං න පරාමසතී.

පුග්ගලං න පරාමසතීති යො උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස උපප්ඤ්ඤායො, තං න පරාමසතී, තස්ස නාමං න ගණ්හාති. “සුඤ්ඤා මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො”ති වත්තබ්බෙ “සුඤ්ඤා මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො”ති වදති. එවං පුග්ගලං න පරාමසතී.

ඤ්ඤානං න පරාමසතීති සබ්බෙන සබ්බං ඤ්ඤානං න පරාමසතී,
ඤ්ඤානදුතියකම්මෙ ඤ්ඤානං අට්ඨපෙත්වා ද්විත්තීයං කම්මවාචාය එව
අනුස්සාවනකම්මං කරොති, ඤ්ඤානචතුත්ථකම්මෙපි ඤ්ඤානං අට්ඨපෙත්වා
චතුත්තීයං කම්මවාචාය එව අනුස්සාවනකම්මං කරොති. එවං ඤ්ඤානං න
පරාමසතී.

පච්ඡා වා ඤ්ඤානං යපෙතීති පයමං කම්මවාචාය අනුස්සාවනකම්මං කත්වා
“එසා ඤ්ඤානී”ති වත්වා “බමති සඤ්ඤාසං, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමී”ති
වදති. එවං පච්ඡා ඤ්ඤානං යපෙති. ඉති ඉමෙහි පඤ්චභාකාරෙහි ඤ්ඤානිතො කම්මානි
විපජ්ජන්ති.

අනුස්සාවනතො විපත්තියං පන වත්ථුආදීනි තාව වුත්තනයෙනෙව
වෙදිතබ්බානි. එවං පන නෙසං අපරාමසනං හොති – “සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ,
සඤ්ඤා”ති පයමානුස්සාවනාය වා “දුතියමපි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියමපි
එතමත්ථං වදාමි. සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඤ්ඤා”ති දුතියතනියානුස්සාවනාසු වා
“අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො”ති
වත්තබ්බෙ “සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඤ්ඤා, ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස”ති
වදන්තො වත්ථුං න පරාමසතී නාම. “සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඤ්ඤා, අයං
ධම්මරක්ඛිතො”ති වත්තබ්බෙ “සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, අයං ධම්මරක්ඛිතො”ති
වදන්තො සඤ්ඤා න පරාමසතී නාම. “සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඤ්ඤා, අයං
ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස”ති වත්තබ්බෙ “සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ,
සඤ්ඤා, අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො”ති වදන්තො පුග්ගලං න
පරාමසතී නාම.

සාවනං භාපෙතීති සබ්බෙන සබ්බං කම්මවාචාය අනුස්සාවනං න කරොති,
ඤ්ඤානදුතියකම්මෙ ද්විත්තීයං ඤ්ඤානමෙව යපෙති, ඤ්ඤානචතුත්ථකම්මෙ
චතුත්තීයං ඤ්ඤානමෙව යපෙති. එවං සාවනං භාපෙති. යොපි ඤ්ඤානදුතියකම්මෙ
එකං ඤ්ඤානං යපෙත්වා එකං කම්මවාචං අනුස්සාවෙත්තො අක්ඛරං වා ඡඩ්ඛෙති,
පදං වා දුරුත්තං කරොති, අයමපි සාවනං භාපෙතියෙව. ඤ්ඤානචතුත්ථකම්මෙ පන
එකං ඤ්ඤානං යපෙත්වා සකිමෙව වා ද්විත්තීයං වා කම්මවාචාය අනුස්සාවනං
කරොත්තොපි අක්ඛරං වා පදං වා ඡඩ්ඛෙත්තොපි දුරුත්තං කරොත්තොපි
අනුස්සාවනං භාපෙතියෙවාති වෙදිතබ්බො.

252. “දුරුත්තං කරොති”ති එත්ථ පන අයං විනිවිජයො. යො හි අඤ්ඤාස්මිං
අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, අයං දුරුත්තං කරොති නාම. තස්මා කම්මවාචං
කරොත්තෙන හික්ඛුතා ය්වායං –

“සිලිලං ධනිතඤ්ඤං දීඝරස්සං, ගරුකං ලභුකඤ්ඤං නිග්ගහිතං;
සම්බන්ධං වචන්තීතං විමුත්තං, දසධා බ්බාඤ්ජනබුද්ධියා පභෙදො”ති. –

වුත්තො, අයං සුට්ඨු උපලක්ඛෙනබ්බො. එත්ථ හි සිථිලං නාම පඤ්චස්ස වග්ගෙස්ස පටිමතතියං. ධනිතං නාම තෙස්වෙව දුතියවතුත්ථං. දීඝන්ති දීඝෙන කාලෙන වත්තබ්බආකාරාදි. රස්සන්ති තතො උපඨ්ඨකාලෙන වත්තබ්බආකාරාදි. ගරුකන්ති දීඝමෙව, යං වා “ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරස්ස යස්ස නක්ඛමති” ති එවං සංයොගපරං කත්වා වුච්චති. ලහුකන්ති රස්සමෙව, යං වා “ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරස්ස යස්ස න බමති” ති එවං අසංයොගපරං කත්වා වුච්චති. නිග්ගහිතන්ති යං කරණානි නිග්ගහෙත්වා අවිස්සජ්ජෙත්වා අවිචටෙන මුඛෙන සානුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බං. සම්බන්ධන්ති යං පරපදෙන සම්බන්ධිත්වා “තුණ්හිස්සා” ති වා “තුණ්හස්සා” ති වා වුච්චති. වචන්තීතන්ති යං පරපදෙන අසම්බන්ධං කත්වා විච්ඡන්දිත්වා “තුණ්හි අස්සා” ති වා “තුණ්හ අස්සා” ති වා වුච්චති. විමුත්තන්ති යං කරණානි අනිග්ගහෙත්වා විස්සජ්ජෙත්වා විචටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වුච්චති.

තත්ථ “සුණාතු මෙ” ති වත්තබ්බෙ ත-කාරස්ස ථ-කාරං කත්වා “සුණාපු මෙ” ති වචනං සිථිලස්ස ධනිතකරණං නාම, තථා “පත්තකල්ලං එසා ඤත්ති” ති වත්තබ්බෙ “පත්ථකල්ලං එසා ඤත්ති” ති ආදිවචනං. “හත්තෙ සඬ්ඝො” ති වත්තබ්බෙ හ-කාරස-කාරානං බ-කාරග-කාරෙ කත්වා “බත්තෙ සංගො” ති වචනං ධනිතස්ස සිථිලකරණං නාම. “සුණාතු මෙ” ති විචටෙන මුඛෙන වත්තබ්බෙ පන “සුණංතු මෙ” ති වා “එසා ඤත්ති” ති වත්තබ්බෙ “එසං ඤත්ති” ති වා අවිචටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වචනං විමුත්තස්ස නිග්ගහිතවචනං නාම. “පත්තකල්ල” ති අවිචටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බෙ “පත්තකල්ලා” ති විචටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වචනං නිග්ගහිතස්ස විමුත්තවචනං නාම. ඉති සිථිලෙ කත්තබ්බෙ ධනිතං, ධනිතෙ කත්තබ්බෙ සිථිලං, විමුත්තෙ කත්තබ්බෙ නිග්ගහිතං, නිග්ගහිතෙ කත්තබ්බෙ විමුත්තන්ති ඉමානි වත්තාරි බ්‍යඤ්ජනානි අන්තොකම්මවාචාය කම්මං දූසෙන්නි. එවං වදන්තො හි අඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, දුරුත්තං කරොතීති වුච්චති.

ඉතරෙස්ස පන දීඝරස්සාදීස්ස ඡස්ස බ්‍යඤ්ජනෙස්ස දීඝට්ඨානෙ දීඝමෙව, රස්සට්ඨානෙ රස්සමෙවාති එවං යථාඨානෙ තං තදෙව අක්ඛරං භාසන්තෙන අනුක්කමාගතං පචෙණිං අවිනාසෙන්නෙත කම්මවාචා කාතබ්බා. සචෙ පන එවං අකත්වා දීඝෙ වත්තබ්බෙ රස්සං, රස්සෙ වා වත්තබ්බෙ දීඝං වදති, තථා ගරුකෙ වත්තබ්බෙ ලහුකං, ලහුකෙ වා වත්තබ්බෙ ගරුකං වදති, සම්බන්ධෙ වා පන වත්තබ්බෙ වචන්තීතං, වචන්තීතෙ වා වත්තබ්බෙ සම්බන්ධං වදති, එවං වුත්තෙපි කම්මවාචා න කුප්පති. ඉමානි හි ඡ බ්‍යඤ්ජනානි කම්මං න කොපෙන්නි. යං පන සුත්තන්තිකත්ථෙරා “ද-කාරො ත-කාරමාපජ්ජති, ත-කාරො ද-කාරමාපජ්ජති, ව-කාරො ජ-කාරමාපජ්ජති, ජ-කාරො ව-කාරමාපජ්ජති, ය-කාරො ක-කාරමාපජ්ජති, ක-කාරො ය-කාරමාපජ්ජති, තස්මා ද-කාරාදීස්ස වත්තබ්බෙස්ස ත-කාරාදිවචනං න විරුජ්ඣති” ති වදන්ති, තං කම්මවාචං පත්වා න වට්ටති. තස්මා විනයධරෙන නෙව ද-කාරො ත-කාරො කාතබ්බො...පෙ.... න ක-කාරො ය-කාරො. යථාපාළියා

නිරුත්තිං සොධෙත්වා දසවිධාය ඛාඤ්ජනනිරුත්තියා චුත්තදොසෙ පරිහරන්තෙන කම්මවාවා කාතබ්බා. ඉතරථා හි සාවනං භාපෙති නාම.

අකාලෙ වා සාවෙතීති සාවනාය අකාලෙ අනොකාසෙ ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා පයමංයෙව අනුස්සාවනකම්මං කත්වා පච්ඡා ඤත්තිං යපෙති. ඉති ඉමෙහි පඤ්චභාකාරෙහි අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

253. සීමතො විපත්තියං පන අතිබුද්දකසීමා නාම යා එකවිසති භික්ඛු න ගණ්භාති. කුරුන්දියං පන “යත්ථ එකවිසති භික්ඛු නිසිදිතුං න සක්කොන්ති” ති චුත්තං. තස්මා යා එවරුපා සීමා, අයං සම්මතාපි අසම්මතා ගාමබ්‍රේත්තසදිසාව හොති, තත්ථ කතං කම්මං කුප්පති. එස නයො සෙසසීමාසුපි. එත්ථ පන අතිමහති නාම යා කෙසග්ගමත්තෙනපි තියොජනං අතික්කමිත්වා සම්මතා හොති. බණ්ඩනිමිත්තා නාම අසට්ඨනිමිත්තා වුවවති. පුරත්ථිමාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙන්වා අනුක්කමෙනෙව දක්ඛිණාය පච්ඡිමාය උත්තරාය දිසාය කිත්තෙන්වා පුන පුරත්ථිමාය දිසාය පුබ්බකිත්තීතං නිමිත්තං පටිකිත්තෙන්වා යපෙතුං වට්ටති, එවං අබණ්ඩනිමිත්තා හොති. සවෙ පන අනුක්කමෙන ආහරිත්වා උත්තරාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙන්වා තත්ථෙව යපෙති, බණ්ඩනිමිත්තා හොති. අපරාපි බණ්ඩනිමිත්තා නාම යා අනිමිත්තුපගං තවසාරරුක්ඛං වා බාණුකං වා පංසුපුඤ්ජං වා වාලුකපුඤ්ජං වා අඤ්ඤතරං අන්තරා එකං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. ඡායානිමිත්තා නාම යා පබ්බතච්ඡායාදීනං යං කිඤ්චි ඡායං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. අනිමිත්තා නාම යා සබ්බෙන සබ්බං නිමිත්තානි අකිත්තෙන්වා සම්මතා හොති. බහිසීමෙ ධීතො සීමං සම්මන්තති නාම නිමිත්තානි කිත්තෙන්වා නිමිත්තානං බහි ධීතො සම්මන්තති. නදියා සමුද්දෙ ජාතස්සරෙ සීමං සම්මන්තතීති එතෙසු නදිආදීසු යං සම්මන්තති, සා එවං සම්මතාපි “සබ්බා, භික්ඛවෙ, නදී අසීමා, සබ්බො සමුද්දො අසීමො, සබ්බො ජාතස්සරො අසීමො” ති (මහාව. 147) වචනතො අසම්මතාව හොති. සීමාය සීමං සම්මන්දතීති අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං සම්මන්දති. සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරතීති අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං අජ්ඣොත්ථරති. තත්ථ යථා සම්භෙදො ව අජ්ඣොත්ථරණඤ්ච හොති, තං සබ්බං සීමාකථායං චුත්තමෙව. ඉති ඉමා එකාදසපි සීමා අසීමා ගාමබ්‍රේත්තසදිසා එව, තාසු නිසිදිත්වා කතං කම්මං කුප්පති. තෙන චුත්තං “ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති” ති.

පරිසතො කම්මවිපත්තියං පන කිඤ්චි අනුත්තානං නාම නත්ථි. යමපි තත්ථ කම්මජ්ජත්තජන්දාරහලක්ඛණං වත්තබ්බං සියා, තමපි පරතො “වත්තාරො භික්ඛු පකතත්තා කම්මජ්ජත්තා” තිආදිනා නයෙන චුත්තමෙව. තත්ථ පකතත්තා කම්මජ්ජත්තානි චතුරග්ගකරණෙ කම්මෙ වත්තාරො පකතත්තා අනුක්ඛිත්තා අනිස්සාරිතා පරිසුද්ධසීලා වත්තාරො භික්ඛු කම්මජ්ජත්තා කම්මස්ස අරහා අනුවච්ඡිකා සාමිනො. න තෙහි විනා තං කම්මං කරියති, න තෙසං ඡන්දො වා පාරිසුද්ධි වා එති, අවසෙසා පන සවෙපි සහස්සමත්තා හොන්ති, සවෙ සමානසංවාසකා සබ්බෙ ඡන්දාරහාව හොන්ති, ඡන්දපාරිසුද්ධිං දත්වා ආගච්ඡන්තු වා

මා වා, කම්මං පන තිට්ඨති. යස්ස පන සඬ්ඝො පරිවාසාදිකම්මං කරොති, සො නෙව කම්මප්පත්තො නාපි ඡන්දාරහො, අපිව යස්මා තං පුග්ගලං වත්ථුං කත්වා සඬ්ඝො කම්මං කරොති, තස්මා කම්මාරහොති වුච්චති. සෙසකම්මෙසුපි එසෙව නයො.

254. අපලොකනකම්මං කතමානි පඤ්ච ධානානි ගච්ඡති, ඔසාරණං නිස්සාරණං භණ්ඩුකම්මං බ්‍රහ්මදණ්ඩං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමන්ති එත්ථ “ඔසාරණං නිස්සාරණං”න්ති පදසිලිට්ඨතායෙනං වුත්තං, පට්ඨං පන නිස්සාරණා හොති, පච්ඡා ඔසාරණා. තත්ථ යා සා කණ්ටකස්ස සාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මනාසනා, සා නිස්සාරණානි වෙදිතබ්බා. තස්මා එතරහි සවෙපි සාමණෙරො බුද්ධස්ස වා ධම්මස්ස වා සඬ්ඝස්ස වා අවණ්ණං භණති, අකප්පියං “කප්පිය”න්ති දීපෙති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්තාගතො, සො යාවතතියං නිවාරත්වා තං ලද්ධං විස්සජ්ජාපෙනබ්බො. නො වෙ විස්සජ්ජෙති, සඬ්ඝං සන්නිපාතෙන්වා “විස්සජ්ජෙහි”ති වත්තබ්බො. නො වෙ විස්සජ්ජෙති, බ්‍යත්තෙන හික්ඛුනා අපලොකනකම්මං කත්වා නිස්සාරෙතබ්බො. එවඤ්ච පන කම්මං කාතබ්බං –

“සඬ්ඝං, හන්තෙ, පුච්ඡාමි ‘අයං ඉත්ථන්තාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සඬ්ඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො, යං අඤ්ඤෙ සාමණෙරො ලහන්ති දිරත්තතිරත්තං හික්ඛුහි සද්ධිං සහසෙය්‍යං, තස්සා අලාභාය නිස්සාරණා රුච්චති සඬ්ඝස්සා’ති. දුතියමිපි. තතියමිපි හන්තෙ සඬ්ඝං පුච්ඡාමි ‘අයං ඉත්ථන්තාමො සාමණෙරො...පෙ.... රුච්චති සඬ්ඝස්සා’ති, වර පිරෙ විනස්සා’ති.

සො අපරෙන සමයෙන “අහං, හන්තෙ, බාලතාය අඤ්ඤාණතාය අලක්ඛිකතාය එවං අකාසිං, ස්වාහං සඬ්ඝං බමාපෙමි”ති බමාපෙන්තො යාවතතියං යාවාපෙන්වා අපලොකනකම්මෙනෙව ඔසාරෙතබ්බො, එවඤ්ච පන ඔසාරෙතබ්බො. සඬ්ඝමජ්ඣෙ බ්‍යත්තෙන හික්ඛුනා සඬ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං –

“සඬ්ඝං, හන්තෙ, පුච්ඡාමි ‘අයං ඉත්ථන්තාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සඬ්ඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො, යං අඤ්ඤෙ සාමණෙරො ලහන්ති දිරත්තතිරත්තං හික්ඛුහි සද්ධිං සහසෙය්‍යං, තස්සා අලාභාය නිස්සාරිතො, ස්වායං ඉදානි සොරතො නිවාතවුත්ති ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො හිරොත්තජ්ජෙ පතිට්ඨිතො කතදණ්ඩකම්මො අව්වයං දෙසෙති, ඉමස්ස සාමණෙරස්ස යථා පුරෙ කායසම්භොගසාමග්ගිදානං රුච්චති සඬ්ඝස්සා’ති.

එවං තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. එවං අපලොකනකම්මං ඔසාරණඤ්ඤෙ නිස්සාරණඤ්ඤෙ ගච්ඡති. භණ්ඩුකම්මං පබ්බජ්ජාචිනිච්ඡයකථාය වුත්තමෙව.

බ්‍රහ්මදණ්ඩො පන න කෙවලං ඡන්තස්සෙව පඤ්ඤත්තො, යො අඤ්ඤාපි හික්ඛු මුඛරො හොති, හික්ඛු දුරුත්තවචනෙහි සට්ඨෙන්තො වුංසෙන්තො

වම්හෙන්නො විහරති, තස්සපි දාතබ්බො, එවඤ්ච පන දාතබ්බො. සඤ්ඤාමජ්ඣකං
බ්බන්තො භික්ඛුනා සඤ්ඤාමජ්ඣකං අනුමතියා සාවෙනබ්බං -

“හන්තෙ, ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු මුඛරො, භික්ඛු දුරුත්තවචනෙහි
සට්ඨන්තො බුංසෙන්නො වම්හෙන්නො විහරති, සො භික්ඛු යං ඉච්ඡෙය්‍ය,
තං වදෙය්‍ය, භික්ඛුහි ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු නෙව චත්තබ්බො, න ඔවදිතබ්බො
න අනුසාසිතබ්බො, සඤ්ඤා, හන්තෙ, පුච්ඡාමි ‘ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො
බුහුමදණ්ඩස්ස දානං රුච්චති සඤ්ඤාමජ්ඣකං’ ති. දුතියමිපි පුච්ඡාමි...පෙ....
තතියමිපි පුච්ඡාමි ‘ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො බුහුමදණ්ඩස්ස දානං රුච්චති
සඤ්ඤාමජ්ඣකං’ ති.

තස්ස අපරෙත සමයෙන සම්මා චත්තිත්වා බ්බාපෙත්තස්ස බුහුමදණ්ඩො
පට්ඨපස්සම්හෙතබ්බො, එවඤ්ච පන පට්ඨපස්සම්හෙතබ්බො. බ්බන්තො භික්ඛුනා
සඤ්ඤාමජ්ඣකං සාවෙනබ්බං -

“හන්තෙ, භික්ඛුසඤ්ඤා අසුකස්ස භික්ඛුනො බුහුමදණ්ඩං අදාසි, සො
භික්ඛු සොරතො නිවාතවුත්ති ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො හිරොත්තජ්ජෙ
පතිට්ඨිතො පට්ඨසඤ්ඤා ආයතිං සංවරෙ තිට්ඨති, සඤ්ඤා, හන්තෙ, පුච්ඡාමි
‘තස්ස භික්ඛුනො බුහුමදණ්ඩස්ස පට්ඨපස්සද්ධි රුච්චති සඤ්ඤාමජ්ඣකං’ ති.

එවං යාවතතියං චත්වා අපලොකනකම්මෙනෙව බුහුමදණ්ඩො
පට්ඨපස්සම්හෙතබ්බොති.

කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමන්ති යං තං භගවතා භික්ඛුනික්ඛන්ධකෙ -

“තෙන බො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛු භික්ඛුනියො
කද්දමොදකෙන ඔසිඤ්චන්ති ‘අජ්ජෙව නාම අම්හෙසු සාරජ්ජෙය්‍යු’න්ති,
කායං විචරිත්වා භික්ඛුනිනං දස්සෙන්නි, උරුං විචරිත්වා භික්ඛුනිනං
දස්සෙන්නි, අභිගජාතං විචරිත්වා භික්ඛුනිනං දස්සෙන්නි. භික්ඛුනියො
ඔහාසෙන්නි, භික්ඛුනිහි සද්ධිං සම්පයොජෙන්නි ‘අජ්ජෙව නාම අම්හෙසු
සාරජ්ජෙය්‍යු’න්ති (වුළුව. 411) -

ඉමෙසු චත්ථසු යෙසං භික්ඛුනං දුක්කටං පඤ්ඤාපෙත්වා “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
තස්ස භික්ඛුනො දණ්ඩකම්මං කාතු”න්ති චත්වා “කිං නු බො දණ්ඩකම්මං
කාතබ්බං”න්ති සංසයෙ උජ්ජන්තො “අචන්දියො සො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු
භික්ඛුනිසඤ්ඤා කාතබ්බො” ති එවං අචන්දියකම්මං අනුඤ්ඤාතං, තං
කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමං, ඉමස්ස අපලොකනකම්මස්ස ධාතං හොති. තස්ස
හි කම්මඤ්ඤෙව ලක්ඛණං, න ඔසාරණාදීනි, තස්මා කම්මලක්ඛණන්ති වුච්චති.
තස්ස කරණං පට්ඨපස්සද්ධියා සද්ධිං විත්ථාරතො දස්සයිස්සාම. භික්ඛුනුපස්සයෙ
සන්නිපතිතස්ස භික්ඛුනිසඤ්ඤා අනුමතියා බ්බන්තාය භික්ඛුනියා සාවෙනබ්බං -

“අයෝ, අසුකො නාම අයෝ හික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙති, එතස්ස අයාස්ස අවන්දියකරණං රුච්චතී”ති හික්ඛුනිසඤ්ඤා පුච්ඡාමි. ‘අයෝ, අසුකො නාම අයෝ හික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙති, එතස්ස අයාස්ස අවන්දියකරණං රුච්චතී’ති දුතියමපි. තතියමපි හික්ඛුනිසඤ්ඤා පුච්ඡාමි”ති.

එවං තික්ඛන්තුං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මෙන අවන්දියකම්මං කාතබ්බං.

තතො පට්ඨාය සො හික්ඛු හික්ඛුනීති න වන්දිතබ්බො. සචෙ අවන්දියමානො හිරොත්තජ්ජං පච්චුපට්ඨපෙත්වා සම්මා වත්තති, තෙන හික්ඛුනියො බමාපෙතබ්බො. බමාපෙත්තන හික්ඛුනුපස්සයං අගන්ත්වා විහාරෙයෙව සඤ්ඤා වා ගණං වා එකං හික්ඛුං වා උපසඤ්ඤාමිත්වා උක්කුට්ඨං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා “අහං, හන්තෙ, පට්ඨං ආයතිං සංවරෙ තිට්ඨාමි, න පුන අපාසාදිකං දස්සෙස්සාමි, හික්ඛුනිසඤ්ඤා මය්හං බමතු”ති බමාපෙතබ්බං. තෙන සඤ්ඤා වා ගණෙන වා එකං හික්ඛුං පෙසෙත්වා එකහික්ඛුනා වා සයමෙව ගන්ත්වා හික්ඛුනියො වත්තබ්බො “අයං හික්ඛු පට්ඨං ආයතිං සංවරෙ යීතො, ඉමිනා අව්චයං දෙසෙත්වා හික්ඛුනිසඤ්ඤා බමාපිතො, හික්ඛුනිසඤ්ඤා ඉමං හික්ඛුං වන්දියං කරොතු”ති. සො වන්දියො කාතබ්බො, එවඤ්ඤා පන කාතබ්බො. හික්ඛුනුපස්සයෙ සන්නිපතිතස්ස හික්ඛුනිසඤ්ඤා අනුමතියා බ්‍යත්තාය හික්ඛුනියා සාවෙතබ්බං –

“අයෝ, අසුකො නාම අයෝ හික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙතිති හික්ඛුනිසඤ්ඤා අවන්දියො කතො, සො උජ්ජිධම්මං ඔක්කමිත්වා පට්ඨං ආයතිං සංවරෙ යීතො, අව්චයං දෙසෙත්වා හික්ඛුනිසඤ්ඤා බමාපෙති, තස්ස අයාස්ස වන්දියකරණං රුච්චතීති හික්ඛුනිසඤ්ඤා පුච්ඡාමි”ති –

තික්ඛන්තුං වත්තබ්බං. එවං අපලොකනකම්මෙනෙව වන්දියො කාතබ්බො.

255. අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකොපි කම්මලක්ඛණවිනිච්ඡයො (පරි. අට්ඨ. 495-496). ඉදංඤ්ඤා කම්මලක්ඛණං නාම හික්ඛුනිසඤ්ඤාමුලකං පඤ්ඤාත්තං, හික්ඛුනිසඤ්ඤා පනෙතං ලබ්භතියෙව. යඤ්ඤා හික්ඛුනිසඤ්ඤා සලාකහත්තඋපොසථග්ගෙසු ව අපලොකනකම්මං කරොති, එතමපි කම්මලක්ඛණමෙව. අවිජ්ජන්තවිවරජිණිණිවරනට්ඨවිවරානඤ්ඤා සඤ්ඤා සන්නිපාතෙත්වා බ්‍යත්තෙන හික්ඛුනා යාවතතියං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මං කරොති විවරං දාතුං වට්ටති. අජ්ජමත්තකවිස්සජ්ජකෙන පන විවරං කරොත්තස්ස පච්චයභාජනීයකථායං චුත්තජ්ජපභෙදානි සුච්ඡාදිනි අනපලොකෙත්වාපි දාතබ්බානි. තෙසං දාතො සොයෙව ඉස්සරො, තතො අතිරෙකං දෙත්තෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. තතො හි අතිරෙකදාතො සඤ්ඤා සාමී. ගිලානභෙසජ්ජමපි තත්ථ චුත්තජ්ජකාරං සයමෙව දාතබ්බං, අතිරෙකං ඉච්ඡන්තස්ස අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. යොපි ව දුබ්බලො වා ඡින්නිරියාපරො වා පච්ඡන්තහික්ඛාචාරපරො වා මහාගිලානො, තස්ස මහාවාසෙසු තනුප්පාදතො දෙවසිකං නාළි වා උපඨිසානාළි වා, එකදිවසංයෙව වා පඤ්ඤා වා දස වා තණ්ඩුලනාළියො දෙත්තෙන අපලොකනකම්මං

කත්වාච දාතබ්බා. පෙසලස්ස භික්ඛුනො තනුප්පාදනො ඉණපලිබ්බාධම්පි
බහුස්සුතස්ස සඬ්ඝභාරනිත්ථරකස්ස භික්ඛුනො අනුට්ඨාපනීයසෙනාසනම්පි
සඬ්ඝකිච්චං කරොන්තානං කප්පියකාරකාදීනං භත්තවෙනනම්පි
අපලොකනකම්මෙන දාතුං වට්ටති.

චතුපච්චයවසෙන දින්නතනුප්පාදනො සඬ්ඝිකං ආවාසං ජග්ගාපෙනුං වට්ටති,
“අයං භික්ඛු ඉස්සරවතාය විචාරෙති” ති කථාපච්ඡින්නන්ථං පන සලාකග්ගාදීසු වා
අන්තරසන්නිපාතෙ වා සඬ්ඝං ආපුච්ඡිත්වාච ජග්ගාපෙනබ්බො.
වීචරපිණ්ඩපාතත්ථාය ඔදිස්ස දින්නතනුප්පාදනොපි අපලොකෙත්වා ආවාසො
ජග්ගාපෙනබ්බො, අනපලොකෙත්වාපි වට්ටති, “සුරො වතායං භික්ඛු
වීචරපිණ්ඩපාතත්ථාය ඔදිස්ස දින්නතො ආවාසං ජග්ගාපෙති” ති එවං
උප්පන්නකථාපච්ඡෙදනත්ථං පන අපලොකනකම්මමෙව කත්වා ජග්ගාපෙනබ්බො.

චෙතියෙ ඡත්තං වා චෙදිකං වා බොධිසරං වා ආසනසරං වා අකතං වා
කරොන්තෙන ජිණ්ණං වා පටිසඬ්ඛරොන්තෙන සුධාකම්මං වා කරොන්තෙන
මනුස්සෙ සමාදපෙත්වා කාතුං වට්ටති. සවෙ කාරකො නත්ථී, චෙතියස්ස
උපනික්ඛෙපතො කාරෙතබ්බං. උපනික්ඛෙපෙපි අසති අපලොකනකම්මං කත්වා
තනුප්පාදනො කාරෙතබ්බං, සඬ්ඝිකෙනපි අපලොකෙත්වා චෙතියකිච්චං කාතුං
වට්ටති. චෙතියස්ස සන්නකෙන අපලොකෙත්වාපි සඬ්ඝිකකිච්චං න වට්ටති,
තාවකාලිකං පන ගහෙත්වා පටිපාකතිකං කාතුං වට්ටති. චෙතියෙ සුධාකම්මාදීනි
කරොන්තෙහි පන භික්ඛාචාරතො වා සඬ්ඝතො වා යාපනමත්තං අලහන්තෙහි
චෙතියසන්නකතො යාපනමත්තං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙහි වත්තං කාතුං වට්ටති,
“වත්තං කරොමා” ති මච්ඡමංසාදීහි සඬ්ඝහත්තං කාතුං න වට්ටති.

යෙ විහාරෙ රොපිතා ඵලරුක්ඛා සඬ්ඝෙන පරිග්ගහිතා භොන්ති, ජග්ගනකම්මං
ලහන්ති. යෙසං ඵලානි සණ්ඨං පහරිත්වා භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්ති, තෙසු
අපලොකනකම්මං න කාතබ්බං. යෙ පන අපරිග්ගහිතා, තෙසු අපලොකනකම්මං
කාතබ්බං, තං පන සලාකග්ගයාගග්ගහත්තග්ගඅන්තරසඅආපාතෙසුපි කාතුං වට්ටති,
උපොසථග්ගෙ පන වට්ටතියෙව. තත්ථ හි අනාගතානම්පි ඡන්දපාරිසුද්ධි ආහරීයති,
තස්මා තං සුවිසොධිතං භොති. ඵ්වඤ්ච පන කාතබ්බං, ඛ්‍යාත්තෙන භික්ඛුනා
භික්ඛුසඬ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙනබ්බං –

“භන්නෙ, යං ඉමස්මිං විහාරෙ අන්තොසීමාය සඬ්ඝසන්නකං
මූලතචපත්තඅඬ්ඝරුපුප්ඵඵලබාදනීයාදි අත්ථී, තං සබ්බං ආගතාගතානං
භික්ඛුනං යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතුං රුච්චතීති සඬ්ඝං පුච්ඡාමි” ති –

තික්ඛත්තුං පුච්ඡිතබ්බං.

චතුහි පඤ්චහි භික්ඛුහි කතං සුකතමෙව. යස්මිම්පි විහාරෙ ද්වෙ තයො ජනා
වසන්ති, තෙහි නිසීදිත්වා කතම්පි සඬ්ඝෙන කතසදිසමෙව. යස්මිං පන එකො භික්ඛු
භොති, තෙන භික්ඛුනා උපොසථදිවසෙ පුබ්බකරණපුබ්බකිච්චං කත්වා නිසින්තෙන

කතම්පි කතිකවත්තං සඬ්ඝෙන කතසද්දිසමෙව හොති. කරොන්තෙන පන ඵලවාරෙන කාතුම්පි වත්තාරො මාසෙ ඡ මාසෙ එකසංවච්ඡරන්ති ඵවං. පරිච්ඡින්නදිත්වාපි අපරිච්ඡින්නදිත්වාපි කාතුං වට්ටති. පරිච්ඡින්නෙ යථාපරිච්ඡෙදං පරිභුඤ්ජිත්වා පුන කාතබ්බං. අපරිච්ඡින්නෙ යාව රුක්ඛා ධරන්ති, තාව වට්ටති. යෙපි තෙසං රුක්ඛානං බීජෙහි අඤ්ඤෙ රුක්ඛා රොපිතා හොන්ති, තෙසම්පි සා ඵව කතිකා.

සචෙ පන අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ රොපිතා හොන්ති, තෙසං යත්ථ රොපිතා, තස්මිංයෙව විහාරෙ සඬ්ඝො සාමී. යෙපි අඤ්ඤතො බීජානි ආහරිත්වා පුරිමවිහාරෙ පච්ඡා රොපිතා, තෙසු අඤ්ඤා කතිකා කාතබ්බා, කතිකාය කතාය පුග්ගලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති, යථාසුඛං ඵලාදීනි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති. සචෙ පනෙත්ථ තං තං ඔකාසං පරික්ඛිපිත්වා පරිවෙණානි කත්වා ජග්ගන්ති, තෙසං භික්ඛූනං පුග්ගලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති, අඤ්ඤෙ පරිභුඤ්ජිතුං න ලහන්ති. තෙහි පන සඬ්ඝස්ස දසමභාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බාති. යොපි මජ්ඣෙවිහාරෙ රුක්ඛං සාබාහි පරිවාරෙත්වා රක්ඛති, තස්සපි ඵසෙව නයො.

පොරාණකවිහාරං ගතස්ස සම්භාවනීයභික්ඛූනො “ථෙරො ආගතො”ති ඵලාඵලං ආහරන්ති, සචෙ තත්ථ මූලෙ සබ්බපරියත්තිධරො බහුස්සුතභික්ඛූ විහාසි, “අද්ධා එත්ථ දීඝා කතිකා කතා භවිස්සති”ති නික්කුක්කුවචෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. විහාරෙ ඵලාඵලං පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති, ධුතඬ්ගං න කොපෙති. සාමණෙරා අත්තනො ආවරිප්පජ්ඣායානං බහුනි ඵලානි දෙන්ති, අඤ්ඤෙ භික්ඛූ අලහන්තා බියාන්ති, බියානමත්තමෙව තං හොති. සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති, එකං පනසරුක්ඛං නිස්සාය සට්ඨිපි ජනා ජීවන්ති, තාදිසෙ කාලෙ සබ්බෙසං සඬ්ගහකරණත්ථාය භාජෙත්වා බාදිතබ්බං. අයං සාමීවි. යාව පන කතිකවත්තං න පටිප්පස්සම්භති, තාව තෙහි බාධිතං සුබාධිතමෙව. කදා පන කතිකවත්තං පටිප්පස්සම්භති? යදා සමග්ගො සඬ්ඝො සන්නිපතිත්වා “ඉතො පට්ඨාය භාජෙත්වා බාදන්තු”ති සාවෙහි, එකභික්ඛූකෙ පන විහාරෙ එතෙන සාවිතෙපි පුරිමකතිකා පටිප්පස්සම්භතියෙව. සචෙ පටිප්පස්සද්ධාය කතිකාය සාමණෙරා නෙව රුක්ඛතො පාතෙන්ති, න භූමිතො ගහෙන්වා භික්ඛූනං දෙන්ති, පතිතඵලානි පාදෙහි පහරන්තා විවරන්ති, තෙසං දසමභාගතො පට්ඨාය යාව උපඬ්ඪඵලභාගෙන ථාතිකම්මං කාතබ්බං. අද්ධා ථාතිකම්මලොහෙන ආහරිත්වා දස්සෙන්ති, පුන සුභික්ඛෙ ජාතෙ කප්පියකාරකෙසු ආගන්ත්වා සාබාපරිවාරාදීනි කත්වා රුක්ඛෙ රක්ඛන්තෙසු සාමණෙරානං ථාතිකම්මං න කාතබ්බං, භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

“විහාරෙ ඵලාඵලං අත්ථී”ති සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ගිලානානං වා ගබ්භිනීනං වා අත්ථාය ආගන්ත්වා “එකං නාළිකෙරං දෙථ, අම්බං දෙථ, ලබුජං දෙථා”ති යාවන්ති, දාතබ්බං, න දාතබ්බන්ති? දාතබ්බං. අදියමානෙ හි තෙ දොමනස්සිකා හොන්ති. දෙන්තෙන පන සඬ්ඝං සන්නිපාතෙන්වා යාවතතියං සාවෙන්වා අපලොකනකම්මං කත්වාද දාතබ්බං, කතිකවත්තං වා කත්වා

යාපෙනබ්බං, එවඤ්ච පන කාතබ්බං. ධ්වන්තෙන භික්ඛුනා සඨසස්ස අනුමනියා
සාචෙනබ්බං -

“සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ආගන්ත්වා ගිලානාදීනං අත්ථාය ඵලාඵලං
යාවන්ති, ද්වෙ නාළිකෙරානි ද්වෙ තාලඵලානි ද්වෙ පනසානි පඤ්ච අම්බානි
පඤ්ච කදලිඵලානි ගණ්හන්තානං අනිචාරණං, අසුකරුක්ඛතො ච
අසුකරුක්ඛතො ච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිචාරණං රුචිචති
භික්ඛුසඨසස්සා” ති -

තික්ඛත්තුං චත්තබ්බං. තතො පට්ඨාය ගිලානාදීනං නාමං ගහෙත්වා යාවන්තා
“ගණ්හථා” ති න චත්තබ්බා, චත්තං පන ආචික්ඛිතබ්බං. “නාළිකෙරාදීනි ඉමිනා
නාම පරිච්ඡෙදෙන ගණ්හන්තානං අසුකරුක්ඛතො ච අසුකරුක්ඛතො ච ඵලං
ගණ්හන්තානං අනිචාරණං කත” ති. අනුච්චරිත්වා පන “අයං මධුරඵලො අම්බො,
ඉතො ගණ්හථා” තිපි න චත්තබ්බා.

ඵලභාජනකාලෙ පන ආගතානං සම්මතෙන උපඨිඨභාගො දාතබ්බො,
අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. ඛිණ්ණපරිබ්බයො චා මග්ගගමියසත්ථවාහො
චා අඤ්ඤො චා ඉස්සරො ආගන්ත්වා යාවති, අපලොකෙත්වා ච දාතබ්බං,
බලක්කාරෙන ගහෙත්වා බාදන්තො න වාරෙතබ්බො. කුද්ධො හි සො රුක්ඛෙපි
ජිත්ථෙය්‍ය, අඤ්ඤම්පි අනත්ථං කරෙය්‍ය. පුග්ගලිකපරිවෙණං ආගන්ත්වා ගිලානස්ස
නාමෙන යාවන්තො “අම්හෙහි ඡායාදීනං අත්ථාය රොපිතං, සචෙ අත්ථී, තුම්හෙ
ජානාථා” ති චත්තබ්බො. යදි පන ඵලහරිතා ච රුක්ඛා හොන්ති, කණ්ටකෙ
බන්ධිත්වා ඵලවාරෙන ගණ්හන්ති, අපච්චාසීසන්තෙන හුත්වා දාතබ්බං,
බලක්කාරෙන ගණ්හන්තො න වාරෙතබ්බො. පුබ්බෙ වුත්තමෙවෙත්ථ කාරණං.

සඨසස්ස ඵලාරාමො හොති, පටිජග්ගනං න ලහති. සචෙ තං කොචි
චත්තසීසෙන ජග්ගති, සඨසස්සෙව හොති. අථාපි කස්සචි පටිබලස්ස භික්ඛුනො
“ඉමං සප්පුරිස ජග්ගිත්වා දෙහී” ති සඨසො භාරං කරොති, සො චෙ චත්තසීසෙන
ජග්ගති, ඵචම්පි සඨසස්සෙව හොති. ථාතිකම්මං පච්චාසීසන්තස්ස පන තතියභාගෙන
චා උපඨිඨභාගෙන චා ථාතිකම්මං කාතබ්බං. “භාරියං කම්ම” ති චත්වා
ඵත්තකෙන අනිච්ඡන්තො පන “සබ්බං තචෙව සන්තකං කත්වා මූලභාගං
දසමභාගමත්තං දත්වා ජග්ගාහී” තිපි චත්තබ්බො, ගරුහණ්ඩත්තා පන න
මූලච්ඡෙද්ද්වයෙන දාතබ්බං. සො මූලභාගං දත්වා බාදන්තො අකතාචාසං චා කත්වා
කතාචාසං චා ජග්ගිත්වා නිස්සිතකානං ආරාමං නිය්‍යාතෙති, තෙහිපි මූලභාගො
දාතබ්බොච.

යදා පන භික්ඛු සයං ජග්ගිතුං පහොන්ති, අථ තෙසං ජග්ගිතුං න දාතබ්බං,
ජග්ගිතකාලෙ පන න වාරෙතබ්බා, ජග්ගනකාලෙයෙව වාරෙතබ්බා. “බහු තුම්හෙහි
බායිතං, ඉදානි මා ජග්ගිත්ථ, භික්ඛුසඨසොයෙව ජග්ගිස්සති” ති චත්තබ්බං. සචෙ
පන නෙව චත්තසීසෙන ජග්ගන්තො අත්ථී, න ථාතිකම්මෙන, න සඨසො ජග්ගිතුං

පහොති, එකො අනාපුච්ඡිත්වා ජග්ගිත්වා එතිකම්මං වඩ්ඨෙත්වා පච්චාසීසති,
අපලොකනකම්මෙන එතිකම්මං වඩ්ඨෙත්වා දාතබ්බං. ඉති ඉමං සබ්බමිපි
කම්මලක්ඛණමෙව හොති. අපලොකනකම්මං ඉමානි පඤ්ච යානානි ගච්ඡති.

256. ඤාත්තිකම්මට්ඨානහෙදෙ පන (පරි. අට්ඨ. 495-496) –

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, ඉත්ථන්තාමො ඉත්ථන්තාමස්ස
ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛො, අනුසිට්ඨො සො මයා, යදි සඬ්ඝස්ස
පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්තාමො ආගච්ඡෙය්‍ය, ‘ආගච්ඡාහී’ති වත්තබ්බො”ති –

එවං උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස ඔසාරණා ඔසාරණා නාම.

“සුඤ්ඤානං මෙ ආයස්මන්තා, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු ධම්මකථිකො,
ඉමස්ස නෙව සුත්තං ආගච්ඡති, නො සුත්තවිහඬිගො, සො අත්ථං
අසල්ලක්ඛෙත්වා බ්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්ථං පටිබාහති, යදායස්මන්තානං
පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්තාමං භික්ඛුං වුට්ඨාපෙත්වා අවසෙසා ඉමං අධිකරණං
වූපසමෙය්‍යාමා”ති –

එවං උබ්බාහිකවිනිච්ඡයෙ ධම්මකථිකස්ස භික්ඛුනො නිස්සාරණා නිස්සාරණා නාම.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අජ්ජුපොසථො පන්තරසො, යදි
සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍යා”ති –

එවං උපොසථකම්මවසෙන යපිතා ඤාත්ති උපොසථො නාම.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, අජ්ජ පචාරණා පන්තරසී, යදි සඬ්ඝස්ස
පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො පචාරෙය්‍යා”ති –

එවං පචාරණකම්මවසෙන යපිතා ඤාත්ති පචාරණා නාම.

“සුඤ්ඤානං මෙ, භන්තෙ, සඬ්ඝො, ඉත්ථන්තාමො ඉත්ථන්තාමස්ස
ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛො, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං
ඉත්ථන්තාමං අනුසාසෙය්‍යා”න්ති, “යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං,
ඉත්ථන්තාමො ඉත්ථන්තාමං අනුසාසෙය්‍යා”ති, “යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං,
අහං ඉත්ථන්තාමං අන්තරායිකෙ ධම්මෙ පුච්ඡෙය්‍යා”න්ති, “යදි සඬ්ඝස්ස
පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්තාමො ඉත්ථන්තාමං අන්තරායිකෙ ධම්මෙ
පුච්ඡෙය්‍යා”ති, “යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්තාමං විනයං
පුච්ඡෙය්‍යා”න්ති, “යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්තාමො ඉත්ථන්තාමං
විනයං පුච්ඡෙය්‍යා”ති, “යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්තාමෙන
විනයං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙය්‍යා”න්ති, “යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං,
ඉත්ථන්තාමො ඉත්ථන්තාමෙන විනයං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙය්‍යා”ති –

එවං අත්තානං වා පරං වා සම්මන්ත්‍රිතං යපිතා ඤාත්ති සම්මුති නාම.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඤා, ඉදං චිවරං ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො නිස්සංගියං සඬ්ඤා නිස්සංගියං, යදි සඬ්ඤා පත්තකල්ලං, සඬ්ඤා ඉමං චිවරං ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යා”ති, “යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ආයස්මන්තා ඉමං චිවරං ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යා”ති –

එවං නිස්සංගියචිවරපත්තාදීනං දානං දානං නාම.

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඤා, අයං ඉත්ථන්තාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති චිවරති උත්තානං කරොති දෙසෙති, යදි සඬ්ඤා පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්ඨෙය්‍යා”ති, “යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්තාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්ඨෙය්‍යා”ති, තෙන වත්තබ්බො “පස්සසී”ති. ආම, පස්සාමිති. “ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී”ති –

එවං ආපත්තිපටිග්ගණො පටිග්ගණො නාම.

“සුඤ්ඤානං මෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම, ආගමෙ කාලෙ පචාරෙය්‍යාමා”ති.

තෙ චෙ, භික්ඛුචෙ, භික්ඛු භණ්ඩනකාරකා කලහකාරකා විවාදකාරකා භස්සකාරකා සඬ්ඤා අධිකරණකාරකා තං කාලං අනුච්චෙය්‍යාම, ආවාසිකෙන භික්ඛුනා ඛ්‍යත්තෙන පටිබලෙන ආවාසිකා භික්ඛු ඤාපෙතබ්බො –

“සුඤ්ඤානං මෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම, ආගමෙ ජුණ්ඨෙ පචාරෙය්‍යාමා”ති –

එවං කතා පචාරණාපච්චුක්කඩ්ඪනා පච්චුක්කඩ්ඪනා නාම.

සබ්බෙහෙව එකජ්ඣං සන්තිපතිතබ්බං, සන්තිපතිත්වා ඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඬ්ඤා ඤාපෙතබ්බො –

“සුඤ්ඤානං මෙ, හත්තෙ, සඬ්ඤා, අමහාකං භණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදාපන්තානං විහරතං බහුං අස්සාමණකං අජ්ඣාචිණ්ණං භාසිතපරික්කන්තං, සචෙ මයං ඉමාහි ආපත්තිහි අඤ්ඤාමඤ්ඤා කාරෙස්සාම, සියාපි තං අධිකරණං කක්ඛලත්තාය වාලත්තාය හෙදාය සංවත්තෙය්‍යා, යදි

සඬිසස්ස පත්තකල්ලං, සඬිසො ඉමං අධිකරණං තිණුවත්ථාරකෙන
වූපසමෙයා යපෙත්වා ථුල්ලවජ්ජං යපෙත්වා ගිහිජ්ජපිසංයුත්ත’න්ති –

එවං තිණුවත්ථාරකසමථෙන කත්වා සබ්බපයමා සබ්බසඬිගාහිකඤ්ඤති
කම්මලක්ඛණං නාම.

තථා තතො පරා එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකං කත්වා ද්වෙ ඤ්ඤති යො. ඉති
යථාචුත්තජ්ජහෙදං ඔසාරණං නිස්සාරණං...පෙ.... කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව
නවමන්ති ඤ්ඤතිකම්මං ඉමානි නව යානානි ගච්ඡති.

257. ඤ්ඤතිදුතියකම්මට්ඨානහෙදෙ (පරි. අට්ඨ. 495-496) පන වඬිඬස්ස
ලිච්ඡවිතො පත්තනික්කුජ්ජනවසෙන බන්ධකෙ චුත්තා නිස්සාරණා, තස්සෙව
පත්තකුජ්ජනවසෙන බන්ධකෙ චුත්තා ඔසාරණා ච වෙදිතබ්බා. චුත්තඤ්ඤෙනං
(වූළව. 265-266) –

“අට්ඨහි, හික්ඛවෙ, අඬිගෙහි සමන්තාගතස්ස උපාසකස්ස පත්තො
නික්කුජ්ජිතබ්බො. හික්ඛුනං අලාභාය පරිසක්කති, හික්ඛුනං අනත්ථාය
පරිසක්කති, හික්ඛුනං අවාසාය පරිසක්කති, හික්ඛු අක්කොසති පරිභාසති,
හික්ඛු හික්ඛුහි හෙදෙති, බුද්ධස්ස අවණ්ණං භාසති, ධම්මස්ස අවණ්ණං
භාසති, සඬිසස්ස අවණ්ණං භාසති. අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, ඉමෙහි අට්ඨහි
අඬිගෙහි සමන්තාගතස්ස උපාසකස්ස පත්තං නික්කුජ්ජිතුං.

එවඤ්ඤෙව පන හික්ඛවෙ නික්කුජ්ජිතබ්බො. ඛයත්තෙන හික්ඛුනා
පට්ඨලෙන සඬිසො ඤාපෙතබ්බො –

“සුණාතු මෙ, භත්තෙ, සඬිසො, වඬිඬො ලිච්ඡවි ආයස්මන්තං දබ්බං
මල්ලපුත්තං අමුලිකාය සීලවිපත්තියා අනුද්ධංසෙති, යදි සඬිසස්ස
පත්තකල්ලං, සඬිසො වඬිඬස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තං නික්කුජ්ජෙය්‍ය,
අසම්භොගං සඬිසෙන කරෙය්‍ය, එසා ඤ්ඤති.

“සුණාතු මෙ, භත්තෙ, සඬිසො, වඬිඬො ලිච්ඡවි ආයස්මන්තං දබ්බං
මල්ලපුත්තං අමුලිකාය සීලවිපත්තියා අනුද්ධංසෙති, සඬිසො වඬිඬස්ස
ලිච්ඡවිස්ස පත්තං නික්කුජ්ජති, අසම්භොගං සඬිසෙන කරොති,
යස්සායස්මතො බමති වඬිඬස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තස්ස නික්කුජ්ජනා
අසම්භොගං සඬිසෙන කරණං, යො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, යො
භාසෙය්‍ය.

“නික්කුජ්ජිතො සඬිසෙන වඬිඬස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තො අසම්භොගො
සඬිසෙන, බමති සඬිසස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමි”ති.

අට්ඨභි, භික්ඛවෙ, අභිගෙහි සමන්තාගතස්ස උපාසකස්ස පත්තො
උක්කුජ්ජිතබ්බො. න භික්ඛුනං අලාභාය පරිසක්කති, න භික්ඛුනං අනත්ථාය
පරිසක්කති...පෙ.... න සඤ්ඤා අවණ්ණං භාසති. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
ඉමෙහි අට්ඨභි අභිගෙහි සමන්තාගතස්ස උපාසකස්ස පත්තං උක්කුජ්ජිතං.

එවඤ්ච පන, භික්ඛවෙ, උක්කුජ්ජිතබ්බො. තෙන, භික්ඛවෙ, වඩ්ඪෙත ලිච්ඡවිනා
සඤ්ඤා උපසඤ්ඤාමිත්වා එකංසං උත්තරාසඤ්ඤා කරිත්වා භික්ඛුනං පාදෙ වන්දිත්වා
උක්කුට්ඨං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො –

“සඤ්ඤා මෙ, භත්තෙ, පත්තො නික්කුජ්ජිතො, අසම්භොගොමිහි
සඤ්ඤා, සොභං, භත්තෙ, සම්මා වත්තාමි, ලොමං පාතෙමි, නෙත්ථාරං
වත්තාමි, සඤ්ඤා පත්තුක්කුජ්ජනං යාවාමි”ති.

දුතියමිපි යාවිතබ්බො. තතියමිපි යාවිතබ්බො.

බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පට්ඨලෙන සඤ්ඤා ඤාපෙතබ්බො –

“සුඤ්ඤා මෙ, භත්තෙ, සඤ්ඤා, සඤ්ඤා වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තො
නික්කුජ්ජිතො, අසම්භොගො සඤ්ඤා, සො සම්මා වත්තති, ලොමං පාතෙති,
නෙත්ථාරං වත්තති, සඤ්ඤා පත්තුක්කුජ්ජනං යාවති, යදි සඤ්ඤා
පත්තකල්ලං, සඤ්ඤා වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තං උක්කුජ්ජෙය්‍ය, සම්භොගං
සඤ්ඤා කරෙය්‍ය, එසා ඤාත්ති.

“සුඤ්ඤා මෙ, භත්තෙ, සඤ්ඤා, සඤ්ඤා වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තො
නික්කුජ්ජිතො, අසම්භොගො සඤ්ඤා, සො සම්මා වත්තති, ලොමං පාතෙති,
නෙත්ථාරං වත්තති, සඤ්ඤා පත්තුක්කුජ්ජනං යාවති, සඤ්ඤා වඩ්ඪස්ස
ලිච්ඡවිස්ස පත්තං උක්කුජ්ජති, සම්භොගං සඤ්ඤා කරොති, යස්සායස්මතො
බමති වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තස්ස උක්කුජ්ජනා සම්භොගං සඤ්ඤා
කරණං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

“උක්කුජ්ජිතො සඤ්ඤා වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තො සම්භොගො
සඤ්ඤා, බමති සඤ්ඤා, තස්මා තුණ්හී, එවමෙනං ධාරයාමි”ති.

එත්ථ (වුළුව. අට්ඨ. 265) ව අට්ඨසු අභිගෙසු එකකෙනපි අභිගෙන
සමන්තාගතස්ස පත්තනික්කුජ්ජනකම්මං කාතුං වට්ටති, අත්තොසිමාය වා නිස්සීමං
ගන්ත්වා නදිආදියු වා නික්කුජ්ජිතං වට්ටතියෙව. එවං නික්කුජ්ජිතෙ පන පත්තෙ
තස්ස ගෙහෙ කොචි දෙය්‍යාධම්මො න ගහෙතබ්බො, “අසුකස්ස ගෙහෙ භික්ඛං මා
ගණ්හිත්වා”ති අඤ්ඤාච්ඡාදෙසුපි පෙසෙතබ්බං. උක්කුජ්ජනකාලෙ පන යාවතතියං
යාවාපෙත්වා හත්ථපාසං විජහාපෙත්වා ඤාත්තිදුතියකම්මෙන උක්කුජ්ජිතබ්බො.

සීමාසම්මුති, තිව්වරෙන අවිජ්ජවාසසම්මුති, සන්ථතසම්මුති,
 හත්තුද්දෙසකසෙනාසනග්ගාභාජකභණ්ඩාගාරියව්වරපටිග්ගාභකව්වරභාජකයාගුභා
 ජකඛජ්ජභාජකඵලභාජකඅජ්ජමත්තකවිස්සජ්ජකසාටියග්ගාභාජකපත්තග්ගාභාජක
 ආරාමිකපෙසකසාමණෙරපෙසකසම්මුතීති එතාසං සම්මුතීනං වසෙන සම්මුති
 වෙදිතබ්බං. කථිනව්වරදානමතකව්වරදානවසෙන දානං වෙදිතබ්බං.
 කථිනුද්ධාරවසෙන උද්ධාරො වෙදිතබ්බං. කුට්ඨත්ථුච්ඡාරවත්ථුදෙසනාවසෙන
 දෙසනා වෙදිතබ්බං. යා පන තිණුවත්ථාරකසමථෙ සබ්බසඬ්ඛිකඤ්ඤාතිඤ්ඤව
 එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකඤ්ඤාතිඤ්ඤාති තිස්සො ඤ්ඤාතියො යපෙත්වා පුන
 එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකාති ද්වෙ ඤ්ඤාතිදුතියකම්මවාවා චුත්තා, තාසං වසෙන
 කම්මලක්ඛණං වෙදිතබ්බං. ඉති ඤ්ඤාතිදුතියකම්මං ඉමානි සත්ත යානානි ගච්ඡති.

258. ඤ්ඤාතිවතුත්ථකම්මට්ඨානභෙදෙ පන තජ්ජනියකම්මාදිනං සත්තන්තං
 කම්මානං වසෙන නිස්සාරණං, තෙසංයෙව ච කම්මානං පටිජ්ජස්සම්භනවසෙන
 ඔසාරණං වෙදිතබ්බං. භික්ඛුනොවාදකසම්මුතිවසෙන සම්මුති වෙදිතබ්බං.
 පරිවාසදානමානත්තදානවසෙන දානං වෙදිතබ්බං. මූලායපටිකස්සනකම්මවසෙන
 නිග්ගහො වෙදිතබ්බං. උක්ඛිත්තානුවත්තිකා, අට්ඨ යාවතතියකා, අර්ට්ඨො,
 චණ්ඩකාලී ච ඉමෙනෙ යාවතතියකාති ඉමාසං එකාදසන්තං සමනුභාසනානං
 වසෙන සමනුභාසනා වෙදිතබ්බං. උපසම්පදකම්මඅභිභානකම්මවසෙන
 කම්මලක්ඛණං වෙදිතබ්බං. ඉති ඤ්ඤාතිවතුත්ථකම්මං ඉමානි සත්ත යානානි ගච්ඡති.
 එවං කම්මානි ච කම්මවිපත්ති ච තෙසං කම්මානං කාරකසඬ්ඛිසපරිව්ච්ඡෙදො ච
 විපත්තිවිරහිතානං කම්මානං යානභෙදගමනඤ්ඤා වෙදිතබ්බං.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඬ්ඛිගහෙ

කම්මාකම්මවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

පකිණ්ණකකණ්ඩමාතිකා

ගණභොජං පරම්පරං, නාපුච්ඡා පංසුකුලකං;
 අවිජ්ජන්තං පටිභානඤ්ඤා, විජ්ජකතඋද්දිසනං.

තිවස්සන්තං දීඝාසනං, ගිලානුපට්ඨවණ්ණනං;
 අත්තපාතමනවෙක්ඛං, සිලාපවිජ්ඣාලිම්පනං.

මිච්ඡාදිට්ඨිගොපදානං, ධම්මිකාරක්ඛුච්චාරාදි;
 න්භානසංසං පණ්ඩකාදි, දීඝකෙසාදාදාසාදි.

නච්චාදඬ්ගඡෙදනිද්ධි, පත්තො සබ්බපංසුකුලං;
 පරිස්සාවනං නග්ගො ච, පුජ්ඵගන්ධආසිත්තකං.

මළොරිකෙකභාජනං, වෙලපටි පාදසංඝි;

බීජනී ඡත්තනබාදි, කායබන්ධනිවාසනං.

කාජහරං දන්තකට්ඨං, රුක්ඛාරොහො ඡන්දාරොපො;
ලොකායතං බිජිතකො, ලසුණං නක්කමිතබ්බං.

අවන්දියො තුලහිසි, බිම්බොහනආසන්දාදි;
උච්චාසනමහාසනං, වීචරඅධම්මොකාසො.

සද්ධාදෙය්‍යං සන්තුත්තරං, නික්ඛෙපො සත්ථකම්මාදි;
නභාපිතො දසභාගො, පාටෙය්‍යං මහාපදෙසො;
ආනිසංසොති මානිකා.

34. පකිණ්ණකවිනිච්ඡයකථා

1. ඉදානි පකිණ්ණකකථා ව වෙදිතබ්බා. “ගණභොජනෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා පාවිත්තිය”න්ති (පාවි. 217) චූත්තං ගණභොජනං (පාවි. අට්ඨ. 217-218) ද්විභි ආකාරෙහි පසවති විඤ්ඤත්තිතො වා නිමන්තනතො වා. කථං විඤ්ඤත්තිතො පසවති? චත්තාරො භික්ඛූ එකතො යීතා වා නිසින්නා වා උපාසකං දිස්වා “අම්භාකං චතුන්නම්පි හත්තං දෙහි”ති වා විඤ්ඤාපෙය්‍යං, පාටෙක්කං වා පස්සිත්වා “මය්‍හං දෙහි, මය්‍හං දෙහි”ති එවං එකතො වා නානාතො වා විඤ්ඤාපෙත්වා එකතො වා ගච්ඡන්තු නානාතො වා, හත්තං ගහෙත්වාපි එකතො වා භුඤ්ජන්තු නානාතො වා. සචෙ එකතො ගණ්හන්ති, ගණභොජනං හොති, සබ්බෙසං ආපත්ති. පටිග්ගහණමෙව හෙත්ථ පමාණං. එවං විඤ්ඤත්තිතො පසවති.

කථං නිමන්තනතො පසවති? චත්තාරො භික්ඛූ උපසඬ්ඨිකම්ත්වා “තුම්හෙ, හත්තෙ, ඔදනෙන නිමන්තෙමි, ඔදනං මෙ ගණ්හථ ආකඬ්ඨථ ඔලොකෙථ අධිවාසෙථ පටිමානෙථා”ති එවං යෙන කෙනචි වෙච්චනෙන වා භාසන්තරෙන වා පඤ්චන්තං භොජනානං නාමං ගහෙත්වා නිමන්තෙති. එවං එකතො නිමන්තිතා පරිච්ඡින්නකාලවසෙන අජ්ජතනාය වා ස්වාතනාය වා එකතො ගච්ඡන්ති, එකතො ගණ්හන්ති, එකතො භුඤ්ජන්ති, ගණභොජනං හොති, සබ්බෙසං ආපත්ති. එකතො නිමන්තිතා එකතො වා නානාතො වා ගච්ඡන්ති, එකතො ගණ්හන්ති, එකතො වා නානාතො වා භුඤ්ජන්ති, ආපත්තියෙව. එකතො නිමන්තිතා එකතො වා නානාතො වා ගච්ඡන්ති, නානාතො ගණ්හන්ති, එකතො වා නානාතො වා භුඤ්ජන්ති, අනාපත්ති. චත්තාරි පරිවෙණානි වා විහාරෙ වා ගන්ත්වා නානාතො නිමන්තිතා, එකට්ඨානෙ යීතෙසුයෙව වා එකො පුත්තෙන එකො පිතරාති එවම්පි නානාතො නිමන්තිතා එකතො වා නානාතො වා ගච්ඡන්තු, එකතො වා නානාතො වා භුඤ්ජන්තු, සචෙ එකතො ගණ්හන්ති, ගණභොජනං හොති, සබ්බෙසං ආපත්ති. එවං තාව නිමන්තනතො පසවති.

තස්මා සචෙ කොචි සඬිසහත්තං කත්තුකාමෙන නිමන්තනත්ථාය පෙසිතො විහාරං ආගම්ම “හන්තෙ, ස්වෙ අම්භාකං සරෙ භික්ඛං ගණ්හථා”ති අවත්වා “හත්තං ගණ්හථා”ති වා “සඬිසහත්තං ගණ්හථා”ති වා “සඬිසො හත්තං ගණ්හතු”ති වා වදති, හත්තුද්දෙසකෙන පණ්ඩිතෙන හවිතඛිං. නිමන්තනිකා ගණ්හොජනතො, පිණ්ඩපාතිකා ච ධුතඬිගහෙදතො මොචෙතඛිං. කථං? එවං තාව වත්තඛිං “ස්වෙ න සක්කා උපාසකා”ති. පුනදිවසෙ, හන්තෙති. පුනදිවසෙපි න සක්කාති. එවං යාව අඬිඪමාසම්පි හරිත්වා පුන වත්තඛිං “කිං ත්වං අවවා”ති. සචෙ පුනපි “සඬිසහත්තං ගණ්හථා”ති වදති, තතො “ඉමං තාව උපාසක පුජ්ථං කජ්ජියං කරොහි, ඉමං තිණ්”න්ති එවං වික්ඛෙපං කත්වා පුන “ත්වං කිං කථයිත්ථා”ති පුච්ඡිතඛිං. සචෙ පුනපි තථෙව වදති, “ආචුසො, ත්වං පිණ්ඩපාතිකෙ වා මහල්ලකත්ථෙරෙ වා න ලච්ඡසි, සාමණෙරෙ ලච්ඡසි”ති වත්තඛිං. “නනු, හන්තෙ, අසුකස්මිං අසුකස්මිඤ්ච ගාමෙ හදන්තෙ භොජෙසුං, අහං කස්මා න ලභාමි”ති ච වුත්තෙ තෙ නිමන්තිතුං ජානන්ති, ත්වං න ජානාසිති. තෙ කථං නිමන්තෙසුං, හන්තෙති? තෙ එවමාහංසු “අම්භාකං, හන්තෙ, භික්ඛං ගණ්හථා”ති. සචෙ සොපි තථෙව වදති, වට්ඨති.

අථ පුනපි “හත්තං ගණ්හථා”ති වදති, “න දානි ත්වං, ආචුසො, ඛහු භික්ඛු ලච්ඡසි, තයො එව, ආචුසො, ලච්ඡසි”ති වත්තඛිං. “නනු, හන්තෙ, අමුකස්මිඤ්ච අමුකස්මිඤ්ච ගාමෙ සකලං භික්ඛුසඬිසං භොජෙසුං, අහං කස්මා න ලභාමි”ති. “ත්වං නිමන්තිතුං න ජානාසි”ති. තෙ කථං නිමන්තෙසුං, හන්තෙති? තෙ එවමාහංසු “අම්භාකං, හන්තෙ, භික්ඛං ගණ්හථා”ති. සචෙ සොපි තථෙව “භික්ඛං ගණ්හථා”ති වදති, වට්ඨති. අථ පුනපි “හත්තමෙවා”ති වදති, තතො වත්තඛිං – “ගච්ඡ ත්වං, නත්ථම්භාකං තච හත්තෙනත්ථො, නිබ්බ්ගොචරො ඵස අම්භාකං, මයමෙත්ථ පිණ්ඩාය වරිස්සාමා”ති. තං “වරථ, හන්තෙ”ති වත්වා ආගතං පුච්ඡන්ති “කිං භො ලද්ධා භික්ඛු”ති? කිං එතෙන, ඛහු එත්ථ වත්තඛිං, ථෙරා “ස්වෙ පිණ්ඩාය වරිස්සාමා”ති ආහංසු, මා දානි තුම්භෙ පමජ්ජිත්ථාති. දුතියදිවසෙ චෙතියවත්තං කත්වා ධීතභික්ඛු සඬිසත්ථෙරෙන වත්තඛිං “ආචුසො, ධුරගාමෙ සඬිසහත්තං, අපණ්ඩිතමනුස්සො පන අගමාසි, ගච්ඡාම, ධුරගාමෙ පිණ්ඩාය වරිස්සාමා”ති. භික්ඛුහි ථෙරස්ස වචනං කාතඛිං, න දුඛිඛචෙහි හවිතඛිං, ගාමද්වාරෙ අට්ඨත්වා පිණ්ඩාය වරිතඛිං, තෙසු පත්තානි ගහෙත්වා නිසීදාපෙත්වා භොජෙත්තෙසු භුඤ්ජිතඛිං.

සචෙ ආසනසාලාය හත්තං යපෙත්වා රථිකාසු ආභිණ්ඩන්තා ආරොචෙන්ති “ආසනසාලායං, හන්තෙ, හත්තං ගණ්හථා”ති, න වට්ඨති. අථ පන “හත්තං ආදාය තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා හත්තං ගණ්හථා”ති වදන්ති, පටිකච්චෙව වා විහාරං අතිහරිත්වා පතිරුපෙ යානෙ යපෙත්වා ආගතාගතානං දෙන්ති, අයං අභිහට්ඨික්ඛා නාම වට්ඨති. සචෙ පන හත්තසාලාය දානං සජ්ජෙත්වා තං තං පරිචෙණං පභිණන්ති “හත්තසාලාය හත්තං ගණ්හථා”ති, වට්ඨති. යෙ පන මනුස්සා පිණ්ඩවාරිකෙ භික්ඛු දිස්වා ආසනසාලං සම්මජ්ජිත්වා තත්ථ නිසීදාපෙත්වා භොජෙත්ති, න තෙ පටිකඬිපිතඛිං. යෙ පන ගාමෙ භික්ඛං අලභිත්වා ගාමතො නික්ඛමන්තෙ භික්ඛු

දිස්වා “හත්තෙ, හත්තං ගණ්හවා” ති වදන්ති, තෙ පටික්ඛිපිතබ්බා, න නිවත්තිතබ්බං. සචෙ “නිවත්තථ, හත්තෙ, හත්තං ගණ්හවා” ති වදන්ති, “නිවත්තවා” ති චූත්තපදෙ නිවත්තිතුං වට්ටති. “නිවත්තථ, හත්තෙ, සරෙ හත්තං කතං, ගාමෙ හත්තං කත” ති වදන්ති, ගෙහෙ ව ගාමෙ ව හත්තං නාම යස්ස කස්සවි හොති, නිවත්තිතුං වට්ටති. “නිවත්තථ හත්තං ගණ්හවා” ති සම්බන්ධං කත්වා වදන්ති, නිවත්තිතුං න වට්ටති. ආසනසාලානො පිණ්ඩාය වරිතුං නික්ඛමන්තෙ දිස්වා “නිසීදථ, හත්තෙ, හත්තං ගණ්හවා” ති චූත්තෙපි එසෙව නයො.

“අඤ්ඤත්‍ර සමයා” ති වචනතො ගිලානසමයො වීවරදානසමයො වීවරකාරසමයො අද්ධානගමනසමයො නාවාහිරුහනසමයො මහාසමයො සමණහත්තසමයොති එතෙසු සත්තසු සමයෙසු අඤ්ඤතරස්මිං අනාපත්ති. තස්මා යථා මහාවම්මස්ස පරතො මංසං දිස්සති, එවං අන්තමසො පාදාපි ථාලිතා හොන්ති, වාලිකාය වා සක්ඛරාය වා පහටමත්තෙ දුක්ඛං උප්පාදෙන්ති, න සක්කා ව හොති අන්තොගාමෙ පිණ්ඩාය වරිතුං, ඊදිසෙ ගෙලඤ්ඤෙ ගිලානසමයොති භුඤ්ජිතබ්බං, න ලෙසකප්පියං කාතබ්බං.

වීවරදානසමයො නාම අනත්ථතෙ කථිතෙ වස්සානස්ස පච්ඡිමො මාසො, අත්ථතෙ කථිතෙ පඤ්චමාසා. එත්ථන්තරෙ “වීවරදානසමයො” ති භුඤ්ජිතබ්බං. වීවරෙ කරියමානෙ වීවරකාරසමයොති භුඤ්ජිතබ්බං. යදා හි සාටකඤ්ච සුත්තඤ්ච ලභිත්වා වීවරං කරොන්ති, අයං වීවරකාරසමයො නාම, විසුං වීවරකාරසමයො නාම නත්ථි, තස්මා යො තත්ථ වීවරෙ කත්තබ්බං යං කිඤ්චි කම්මං කරොති, මහාපච්චරියඤ්චි “අන්තමසො සුවිවෙධකො” තිපි චූත්තං. තෙන “වීවරකාරසමයො” ති භුඤ්ජිතබ්බං. කුරුන්දියං පන විත්ථාරෙතෙව චූත්තං “යො වීවරං විචාරෙති ඡින්දති, මොසසුත්තකං යපෙති, ආගන්තුකපත්තං යපෙති, පච්චාගතං සිබ්බෙති, ආගන්තුකපත්තං බන්ධති, අනුචාතං ඡින්දති සටෙති ආරොපෙති, තත්ථ පච්චාගතං සිබ්බෙති, සුත්තං කරොති වලෙති, පිප්ඵලිකං නිසෙති, පරිවත්තනං කරොති, සබ්බොපි වීවරං කරොතියෙවාති චූච්චති. යො පන සමීපෙ නිසින්තො ජාතකං වා ධම්මපදං වා කථෙති, අයං න වීවරකාරකො, එතං යපෙත්වා සෙසානං ගණහොජනෙ අනාපත්ති” ති.

අද්ධානගමනසමයෙ අන්තමසො අඬ්ඬයොජනං ගන්තුකාමෙනපි “අඬ්ඬයොජනං ගච්ඡිස්සාමි” ති භුඤ්ජිතබ්බං, ගච්ඡන්තෙන භුඤ්ජිතබ්බං, ගතෙන එකදිවසං භුඤ්ජිතබ්බං.

නාවාහිරුහනසමයෙ “නාවං අහිරුහිස්සාමි” ති භුඤ්ජිතබ්බං, ආරුල්භෙන ඉච්ඡිතට්ඨානං ගන්ත්වාපි යාව න ඔරොහති, තාව භුඤ්ජිතබ්බං, ඔරුල්භෙන එකදිවසං භුඤ්ජිතබ්බං.

මහාසමයෝ නාම යන්ට ද්වෙ තයෝ හික්ඛු පිණ්ඩාය වරින්වා යාපෙන්නි,
අන්තමසො චතුත්ථෙපි ආගතෙ න යාපෙන්නි, අයං මහාසමයෝ. යන්ට පන සතං වා
සහස්සං වා සන්නිපතන්නි, තත්ථ චත්තබ්බමෙව නත්ථි, තස්මා තාදිසෙ කාලෙ
“මහාසමයෝ”ති අධිට්ඨහිත්වා භුඤ්ජිතබ්බං.

සමණහත්තසමයෝ නාම යො කොච්ඡ පරිබ්බාජකසමාපන්නො භත්තං කරොති,
අයං සමණහත්තසමයොව. තස්මා සහධම්මිකෙසු වා තිත්ථියෙසු වා අඤ්ඤතරෙන
යෙන කෙනච්ඡ කතෙ භත්තෙ “සමණහත්තසමයෝ”ති භුඤ්ජිතබ්බං. “අනාපත්ති
සමයෙ, ද්වෙ තයෝ එකතො භුඤ්ජන්ති, පිණ්ඩාය වරින්වා එකතො සන්නිපතිත්වා
භුඤ්ජන්ති, නිව්වහන්තං, සලාකහන්තං, පක්ඛිකං, උපොසථිකං, පාට්පදිකං, පඤ්ච
භොජනානි යපෙත්වා සබ්බත්ථ අනාපත්ති”ති (පාට්. 220) වචනතො යෙපි
අකප්පියනිමන්තනං සාදිශිත්වා ද්වෙ වා තයෝ වා එකතො ගහෙත්වා භුඤ්ජන්ති,
තෙසම්පි අනාපත්ති.

තත්ථ අනිමන්තිතචතුත්ථං පිණ්ඩපාතිකචතුත්ථං අනුපසම්පන්නචතුත්ථං
පත්තචතුත්ථං ගිලානචතුත්ථන්ති පඤ්චන්තං චතුත්ථානං වසෙන විනිවිජයො
වෙදිතබ්බො. කථං? ඉධෙකච්ඡො චත්තාරො හික්ඛු “භත්තං ගණ්හං”ති
නිමන්තෙති. තෙසු තයෝ ගතා, එකො න ගතො. උපාසකො “එකො, භත්තෙ,
ථෙරො කුභි”න්ති පුච්ඡති. නාගතො උපාසකාති. සො අඤ්ඤං තංඤ්ජපත්තං
කඤ්චි “එහි, භත්තෙ”ති සරං පවෙසෙත්වා චතුත්තම්පි භත්තං දෙති, සබ්බෙසං
අනාපත්ති. කස්මා? ගණපුරකස්ස අනිමන්තිතත්තා. තයෝ එව හි තත්ථ නිමන්තිතා
ගණ්හිංසු, තෙහි ගණො න පුරති, ගණපුරකො ච අනිමන්තිතො, තෙන ගණො
හිජ්ජති. එතං අනිමන්තිතචතුත්ථං.

පිණ්ඩපාතිකචතුත්ථෙ නිමන්තනකාලෙ එකො පිණ්ඩපාතිකො භොති, සො
නාධිවාසෙති, ගමනවෙලායං පන “එහි භත්තෙ”ති චුත්තෙ අනාධිවාසිතත්තා
අනාගච්ඡන්තම්පි “එථ හික්ඛං ලච්ඡං”ති ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, සො තං ගණං
හින්දති, තස්මා සබ්බෙසං අනාපත්ති.

අනුපසම්පන්නචතුත්ථෙ සාමණෙරෙන සද්ධිං නිමන්තිතා භොන්ති, සොපි ගණං
හින්දති.

පත්තචතුත්ථෙ එකො සයං ආගන්ත්වා පත්තං පෙසෙති, එවම්පි ගණො හිජ්ජති,
තස්මා සබ්බෙසං අනාපත්ති.

ගිලානචතුත්ථෙ ගිලානෙන සද්ධිං නිමන්තිතා භොන්ති, තත්ථ ගිලානස්සෙව
අනාපත්ති, ඉතරෙසං පන ගණපුරකො භොති. න හි ගිලානෙන ගණො හිජ්ජති,
තස්මා තෙසං ආපත්ති. මහාපච්චරියං පන අවිසෙසෙන චුත්තං “සමයලද්ධකො
සයමෙව මුච්චති, සෙසානං ගණපුරකත්තා ආපත්තිකරො භොති”ති. තස්මා
වීවරදානසමයලද්ධකාදීනම්පි වසෙන චතුක්කානි වෙදිතබ්බානි.

සෛව පන අධිවාසෙත්වා ගතෙසුපි චතුසු ජනෙසු එකො පණ්ඩිතො භික්ඛු “අහං තුම්භාකං ගණං භින්දිස්සාමි, නිමන්තනං සාදියාමි” ති වත්වා යාගුබ්ඡ්ජකාවසානෙ හත්තත්ථාය පත්තං ගණ්හන්තානං අදත්වා “ඉමෙ තාව භික්ඛු භොජෙත්වා විස්සජ්ජෙථ, අහං පච්ඡා අනුමොදනං කත්වා ගමිස්සාමි” ති නිසින්තො, තෙසු භුත්වා ගතෙසු “දෙථ, හන්තෙ, පත්ත” න්ති උපාසකෙන පත්තං ගහෙත්වා හන්තෙ දින්තෙ භුඤ්ජිත්වා අනුමොදනං කත්වා ගච්ඡති, සබ්බෙසං අනාපත්ති. පඤ්චන්තඤ්චි භොජනානං යෙව වසෙන ගණ්හොජනෙ විසඬිකෙතං නත්ථි, ඔදනෙන නිමන්තෙත්වා කුම්මාසං ගණ්හන්තාපි ආපජ්ජන්ති, තානි ව තෙහි එකතො න ගහිතානි, යාගුආදීහි පන විසඬිකෙතං හොති, තානි තෙහි එකතො ගහිතානීති එවං එකො පණ්ඩිතො අඤ්ඤාසම්පි අනාපත්තිං කරොති. නිව්චහත්තන්ති ධුවහත්තං චුච්චති, “නිව්චහත්තං ගණ්හං” ති වදන්ති, බහුනං එකතො ගහෙතුං වට්ඨති. සලාකහත්තාදීසුපි එසෙව න යො.

2. “පරම්පරභොජනෙ අඤ්ඤත්ර සමයා පාවිත්තිය” න්ති (පාවි. 222-223, 225) චුත්තං පරම්පරභොජනං පන නිමන්තනතො යෙව පසවති. යො හි “පඤ්චන්තං භොජනානං අඤ්ඤතරෙන භොජනෙන හත්තං ගණ්හං” ති ආදිනා නිමන්තිතො තං යපෙත්වා අඤ්ඤං පඤ්චන්තං භොජනානං අඤ්ඤතරභොජනං භුඤ්ජති, තස්සෙතං භොජනං “පරම්පරභොජන” න්ති චුච්චති. එවං භුඤ්ජන්තස්ස යපෙත්වා ගිලානසමයං විවරදානසමයං විවරකාරසමයඤ්ච අඤ්ඤස්මිං සමයෙ පාවිත්තියං චුත්තං, තස්මා නිමන්තනපටිපාටියාව භුඤ්ජිතබ්බං, න උජ්ජටිපාටියා.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, විකජ්ජෙත්වා පරම්පරභොජනං භුඤ්ජිතු” න්ති (පාවි. 226) වචනතො පයමනිමන්තනං අඤ්ඤස්ස විකජ්ජෙත්වාපි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ඨති. අයං (පාවි. අට්ඨ. 226 ආදයො) විකජ්ජනා නාම සම්මුඛාපි පරම්මුඛාපි වට්ඨති. සම්මුඛා දිස්වා “මය්හං හත්තපච්චාසං තුය්හං විකජ්ජෙමි” ති වා “දම්මි” ති වා වත්වා භුඤ්ජිතබ්බං, අදිස්වා පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු යස්ස කස්සචි නාමං ගහෙත්වා “මය්හං හත්තපච්චාසං ඉත්ථන්තාමස්ස විකජ්ජෙමි” ති වා “දම්මි” ති වා වත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. ද්වෙ තිණි නිමන්තනානි පන එකස්මිං පත්තෙ පක්ඛිපිත්වා මිස්සෙත්වා එකං කත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ඨති. “අනාපත්ති ද්වෙ තයො නිමන්තනෙ එකතො භුඤ්ජති” ති (පාවි. 229) හි චුත්තං. සෛව ද්වෙ තිණි කුලානි නිමන්තෙත්වා එකස්මිං යානෙ නිසිදාපෙත්වා ඉතො විතො ව ආහරිත්වා හත්තං ආකිරන්ති, සුපබ්බාඤ්ජනං ආකිරන්ති, එකමිස්සකං හොති, එත්ථාපි අනාපත්ති.

සෛව පන මූලනිමන්තනං හෙට්ඨා හොති, පච්ඡිමං පච්ඡිමං උපරි, තං උපරිතො පට්ඨාය භුඤ්ජන්තස්ස ආපත්ති, හත්ථං පන අන්තො පවෙසෙත්වා පයමනිමන්තනතො එකමිපි කබලං උද්ධරිත්වා භුත්තකාලතො පට්ඨාය යථා තථා වා භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති. “සෛවෙපි තත්ථ ඛිරං වා රසං වා ආකිරන්ති, යෙන අජ්ඣෙක්ඛාත්ථනං හත්තං එකරසං හොති, කොටිතො පට්ඨාය භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති” ති මහාපච්චරියං චුත්තං. මහාඅට්ඨකථායං පන චුත්තං “ඛිරහත්තං වා රසහත්තං වා ලභිත්වා නිසින්තස්ස තත්ථෙව අඤ්ඤෙපි ඛිරහත්තං වා රසහත්තං වා

ආකිරන්නි, බීරං වා රසං වා පිවතො අනාපන්නි, භුඤ්ජන්තෙන පයමං
ලද්ධමං සබ්බං චා හත්තපිණ්ඩං චා මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා කොට්ඨො පට්ඨාය
භුඤ්ජිතුං වට්ඨති. සප්පිපායාසෙපි එසෙව නයො”ති.

මහාඋපාසකො භික්ඛුං නිමන්තෙති, තස්ස කුලං උපගතස්ස උපාසකොපි තස්ස
පුත්තදාරහාතුහගිනිආදයොපි අත්තනො අත්තනො කොට්ඨාසං ආහරිත්වා පත්තෙ
පක්ඛිපන්නි, “උපාසකෙන පයමං දින්නං අභුඤ්ජිත්වා පච්ඡා ලද්ධං භුඤ්ජන්තස්ස
ආපන්නි”ති මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං. කුරුන්දට්ඨකථායං “වට්ඨති”ති වුත්තං.
මහාපච්චරියං “සචෙ පාටෙක්කං පවත්ති, අත්තනො අත්තනො පක්කහත්තනො
ආහරිත්වා දෙන්ති, තත්ථ පච්ඡා ආහං පයමං භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං. යදි පන
සබ්බෙසං එකොව පාකො හොති, පරම්පරහොපනං න හොති”ති වුත්තං.
මහාඋපාසකො නිමන්තෙත්වා නිසිදාපෙති, අඤ්ඤො මනුස්සො පත්තං ගණ්හාති, න
දාතබ්බං. කිං, හත්තෙ, න දෙථාති. නනු උපාසක තයා නිමන්තිතම්හාති. “හොතු,
හත්තෙ, ලද්ධං ලද්ධං භුඤ්ජථ”ති වදති, භුඤ්ජිතුං වට්ඨති. “අඤ්ඤෙන ආහරිත්වා
හත්තෙ දින්නෙ ආපුච්ඡිත්වාපි භුඤ්ජිතුං වට්ඨති”ති කුරුන්දියං වුත්තං.

අනුමොදනං කත්වා ගච්ඡන්නං ධම්මං සොතුකාමා “ස්වෙපි, හත්තෙ,
ආගච්ඡෙය්‍යාථා”ති සබ්බෙ නිමන්තෙන්නි, පුනදිවසෙ ආගන්ත්වා ලද්ධං ලද්ධං
භුඤ්ජිතුං වට්ඨති. කස්මා? සබ්බෙහි නිමන්තිතත්තා. එකොපි භික්ඛු පිණ්ඩාය
වරන්තො හත්තං ලහති, තමඤ්ඤො උපාසකො නිමන්තෙත්වා සරෙ නිසිදාපෙති, න
ව තාව හත්තං සම්පජ්ජති, සචෙ සො භික්ඛු පිණ්ඩාය වරිත්වා ලද්ධහත්තං භුඤ්ජති,
ආපන්නි. අභුඤ්ජිත්වා නිසින්නෙ “කිං, හත්තෙ, න භුඤ්ජසි”ති වුත්තෙ “තයා
නිමන්තිතත්තා”ති වත්වා “ලද්ධං ලද්ධං භුඤ්ජථ, හත්තෙ”ති වුත්තෙ භුඤ්ජිතුං
වට්ඨති. සකලෙන ගාමෙන එකතො හුත්වා නිමන්තිතස්ස යත්ථ කත්ථවි භුඤ්ජතො
අනාපන්නි. පුගෙපි එසෙව නයො. “අනාපන්නි සකලෙන ගාමෙන නිමන්තිතො
තස්මිං ගාමෙ යත්ථ කත්ථවි භුඤ්ජති, සකලෙන පුගෙන නිමන්තිතො තස්මිං පුගෙ
යත්ථ කත්ථවි භුඤ්ජති, නිමන්තියමානො ‘භික්ඛං ගහෙස්සාමි’ති භණති,
නිව්චහත්තෙ සලාකහත්තෙ පක්ඛිකෙ උපොසථිකෙ පාටිපදිකෙ පඤ්ච භොජනානි
යපෙත්වා සබ්බත්ථ අනාපන්නි”ති (පාටි. 229) වුත්තං.

තත්ථ නිමන්තියමානො භික්ඛං ගහෙස්සාමිති භණතිති එත්ථ “හත්තං
ගණ්හා”ති නිමන්තියමානො “න මය්‍හං තච හත්තෙනත්ථො, භික්ඛං
ගණ්හිස්සාමි”ති වදති, අනාපන්නිති අත්ථො. එත්ථ පන මහාපසුමත්ථෙරො ආහ
“එවං වදන්තො ඉමස්මිං සික්ඛාපදෙ අනිමන්තනං කාතුං සක්කොති, භුඤ්ජනත්ථාය
පන ඔකාසො කතො හොතිති නෙව ගණ්හොජනතො, න වාරිත්තතො මුච්චති”ති.
මහාසුමත්ථෙරො ආහ “යදග්ගෙන අනිමන්තනං කාතුං සක්කොති, තදග්ගෙන
නෙව ගණ්හොජනං, න වාරිත්තං හොති”ති.

තත්ථ වාරිත්තන්ති –

“යො පන භික්ඛු නිමන්තිතො සහන්තො සමානො සන්තං භික්ඛුං
අනාපුච්ඡා පුරෙහත්තං වා පච්ඡාහත්තං වා කුලෙසු වාරිත්තං ආපජ්ජෙය්‍යා
අඤ්ඤානු සමයා පාවිත්තියං. තත්ථායං සමයො වීචරදානසමයො
වීචරකාරසමයො. අයං තත්ථ සමයො”ති (පාවි. 299) –

එවමාගතං වාරිත්තසික්ඛාපදං වුත්තං. ඉමිනා හි සික්ඛාපදෙන යො පඤ්චන්තං
භොජනානං අඤ්ඤාතරෙන “හත්තං ගණ්හථා”ති ආදිනා අකප්පියනිමන්තනෙන
නිමන්තිතො, තෙනෙව නිමන්තනහත්තෙන සහන්තො සමානො සන්තං භික්ඛුං
“අහං ඉත්ථන්තාමස්ස සරං ගච්ඡාමි”ති වා “වාරිත්තං ආපජ්ජාමි”ති වා ඊදිසෙන
වචනෙන අනාපුච්ඡිත්වා යෙන හත්තෙන නිමන්තිතො, තං භුත්වා වා අභුත්වා වා
අච්ඡිත්තයෙව මජ්ඣන්තිකෙ යස්මිං කුලෙ නිමන්තිතො, තතො අඤ්ඤානි
කුලානි පවිසෙය්‍යා, තස්ස වුත්තලක්ඛණං දුට්ඨමපි සමයං යපෙත්වා අඤ්ඤත්ථ
පාවිත්තියං වුත්තං. තස්මා අකප්පියනිමන්තනෙන නිමන්තියමානො සචෙ “භික්ඛං
ගණ්හිස්සාමි”ති වදන්ති, ඉමිනාපි සික්ඛාපදෙන අනාපත්ති.

3. සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡානි එත්ථ (පාවි. අට්ඨ. 298) පන කිත්තාවතා
සන්තො භොති, කිත්තාවතා අසන්තො? අන්තොවිහාරෙ යත්ථ ධීතස්ස කුලානි
පශිරූපාසනවිත්තං උප්පන්නං, තතො පට්ඨාය යං පස්සෙ වා අභිමුඛෙ වා පස්සති,
යස්ස සක්කා භොති පකතිවචනෙන ආරොචෙතුං, අයං සන්තො නාම, ඉතො වීතො
ව පරියෙසිත්වා ආරොචනකිව්චං පන නත්ථි. යො හි එවං පරියෙසිතබ්බො, සො
අසන්තොයෙව. අපිච අන්තොඋපචාරසීමාය භික්ඛුං දිස්වා “ආපුච්ඡිස්සාමි”ති
ගච්ඡති. තත්ථ යං පස්සති, සො ආපුච්ඡිතබ්බො. නො චෙ පස්සති, අසන්තං භික්ඛුං
අනාපුච්ඡා පට්ටියො නාම භොති. විකාලගාමජ්ජවෙසනෙපි අයමෙව නයො.

සචෙ (පාවි. අට්ඨ. 512) පන සම්බහුලා කෙනචි කම්මෙන ගාමං පවිසන්ති,
“විකාලෙ ගාමජ්ජවෙසනං ආපුච්ඡාමි”ති සබ්බෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤං ආපුච්ඡිතබ්බං.
තස්මිං ගාමෙ තං කම්මං න සම්පජ්ජන්ති අඤ්ඤං ගාමං ගච්ඡන්ති, ගාමසතම්පි
භොතු, පුන ආපුච්ඡනකිව්චං නත්ථි. සචෙ පන උස්සාහං පට්ඨපස්සම්භෙත්වා විහාරං
ගච්ඡන්තා අන්තරා අඤ්ඤං ගාමං පට්ඨිතුකාමා භොන්ති, පුන ආපුච්ඡිතබ්බමෙව.
කුලසරෙ වා ආසනසාලාය වා හත්තකිව්චං කත්වා තෙලභික්ඛාය වා සප්පිභික්ඛාය
වා වරිතුකාමො භොති, සචෙ පස්සෙ භික්ඛු අත්ථි, ආපුච්ඡිත්වා ගන්තබ්බං. අසන්තෙ
භික්ඛුමහි “නත්ථි”ති ගන්තබ්බං, වීථිං ඔතරිත්වා භික්ඛුං පස්සති, ආපුච්ඡනකිව්චං
නත්ථි, අනාපුච්ඡිත්වාපි වරිතබ්බමෙව. ගාමමජ්ඣකො මග්ගො භොති, තෙන
ගච්ඡන්තස්ස “තෙලාදිභික්ඛාය වරිස්සාමි”ති විත්තෙ උප්පන්නෙ සචෙ පස්සෙ
භික්ඛු අත්ථි, ආපුච්ඡිත්වා වරිතබ්බං. මග්ගා අනොක්කම්ම භික්ඛාය වරන්තස්ස පන
ආපුච්ඡනකිව්චං නත්ථි. සචෙ සිහො වා බ්‍යග්ගො වා ආගච්ඡති, මෙගො වා
උට්ඨෙති, අඤ්ඤො වා කොචි උපද්දවො උප්පජ්ජති, එවරූපාසු ආපදාසු අනාපුච්ඡාපි
බහිගාමතො අන්තොගාමං පට්ඨිතුං වට්ටති.

4. “න ව, හික්ඛවෙ, අහින්තෙ සරීරෙ පංසුකුලං ගහෙතඛ්ඛං, යො ගණ්භෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (පාරා. 137) වචනතො අබ්භුණ්භෙ අල්ලසරීරෙ පංසුකුලං න ගහෙතඛ්ඛං, ගණ්භන්තො දුක්ඛට්ඨං ආපජ්ජති. උපද්දවා ච තස්ස හොන්ති, හින්තෙ පන ගහෙතුං වට්ටති.

කිත්තාවතා පන හින්තං හොති? කාකකුලලසොණසිඨගාලාදීහි මුඛතුණ්ඩකෙන වා දායාය වා ඊසකං චාලිතමත්තෙනපි. යස්ස පන පතතො සංසතෙන ඡවිමත්තං ඡින්තං හොති, වම්මං අවිඡින්තං, එතං අහින්තමෙව, වම්මෙ පන ඡින්තෙ හින්තං. යස්සපි සජ්චකාලෙයෙව පහින්තා ගණ්ඩකුට්ඨපිළකා වා වණො වා හොති, ඉදම්පි හින්තං, තතියදිවසතො පහති උද්ධුමාතකාදිභාවෙන කුණපභාවං උපගතම්පි හින්තමෙව. සබ්බෙන සබ්බං පන අහින්තෙපි සුසානගොපකෙහි වා අඤ්ඤෙහි වා මනුස්සෙහි ගාභාපෙතුං වට්ටති. නො වෙ අඤ්ඤං ලහති, සත්ථකෙන වා කෙනච්ච වා වණං කත්වා ගහෙතඛ්ඛං. විසභාගසරීරෙ පන සතිං උපට්ඨපෙත්වා සමණසඤ්ඤං උජ්ජාදෙත්වා සීසෙ වා හත්ථපාදපිට්ඨියං වා වණං කත්වා ගහෙතුං වට්ටති.

5. අවිඡින්තච්චරකෙන හික්ඛුනා කථං පටිපජ්ජිතඛ්ඛන්ති? “අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, අවිඡින්තච්චරස්ස වා නට්ඨච්චරස්ස වා අඤ්ඤාතකං ගහපතිං වා ගහපතානිං වා ච්චරං විඤ්ඤාපෙතුං. යං ආවාසං පට්ඨං උපගච්ජති, සවෙ තත්ථ හොති සඬ්ඝස්ස විහාරච්චරං වා උත්තරත්ථරණං වා භූමත්ථරණං වා හිසිච්ජවි වා, තං ගහෙත්වා පාරුපිතුං ‘ලහිත්වා ඔද්දිස්සාමි’ති. නො වෙ හොති සඬ්ඝස්ස විහාරච්චරං වා උත්තරත්ථරණං වා භූමත්ථරණං වා හිසිච්ජවි වා, තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙත්වා ආගන්තඛ්ඛං, න ත්වෙව නග්ගෙන ආගන්තඛ්ඛං, යො ආගච්ඡෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (පාරා. 517) වචනතො ඉධ චුත්තනයෙන පටිපජ්ජිතඛ්ඛං.

අයං පනෙත්ථ අනුපුබ්බකථා (පාරා. අට්ඨ. 2.517). සවෙ හි වොරෙ පස්සිත්වා දහරා පත්තච්චරානි ගහෙත්වා පලාතා, වොරා ථෙරානං නිවාසනපාරුපනමත්තංයෙව හරිත්වා ගච්ජන්ති, ථෙරෙහි නෙව තාව ච්චරං විඤ්ඤාපෙතඛ්ඛං, න සාඛාපලාසං භඤ්ජිතඛ්ඛං. අථ දහරා සබ්බං භණ්ඩකං ඡඩ්ඛෙත්වා පලාතා, වොරා ථෙරානඤ්ච නිවාසනපාරුපනං තඤ්ච භණ්ඩකං හරිත්වා ගච්ජන්ති, දහරෙහි ආගන්ත්වා අත්තතො නිවාසනපාරුපනානි න තාව ථෙරානං දාතඛ්ඛානි. න හි තෙ අනවිඡින්තච්චරා අත්තතො අත්ථාය සාඛාපලාසං භඤ්ජිතුං ලහන්ති, අවිඡින්තච්චරානං පන අත්ථාය ලහන්ති. අවිඡින්තච්චරාව අත්තතොපි පරෙසම්පි අත්ථාය ලහන්ති, තස්මා ථෙරෙහි වා සාඛාපලාසං භඤ්ජිත්වා වාකාදීහි ගන්ථෙත්වා දහරානං දාතඛ්ඛං, දහරෙහි වා ථෙරානං අත්ථාය භඤ්ජිත්වා ගන්ථෙත්වා තෙසං හත්ථෙ දත්වා වා අදත්වා වා අත්තනා නිවාසෙත්වා අත්තතො නිවාසනපාරුපනානි ථෙරානං දාතඛ්ඛානි, නෙව භූතගාමපාතඛ්ඛානාය පාවිත්තියං හොති, න තෙසං ධාරණෙ දුක්ඛට්ඨං.

සවෙ අත්තරාමග්ගෙ රජකත්ථරණං වා හොති, අඤ්ඤෙ වා තාදිසෙ මනුස්සෙ පස්සන්ති, ච්චරං විඤ්ඤාපෙතඛ්ඛං. යානි ච තෙසං තෙ වා විඤ්ඤත්තමනුස්සා

අඤ්ඤෙ වා සාබ්බප්පාපිනිවාසනෙ භික්ඛු දිස්වා උස්සාහජාතා වත්ථානි දෙන්ති, තානි සද්දසානි වා භොන්තු අද්දසානි වා නීලාදිනානාවණ්ණානි වා, කප්පියානිපි අකප්පියානිපි සබ්බානිපි අවිජ්ජන්තවීරට්ඨානෙ ධීතත්තා තෙසං නිවාසෙතුඤ්ඤව පාරුපිතුඤ්ඤව වට්ටන්ති.

වුත්තම්පිහෙතං පරිවාරෙ –

“අකප්පකතං නාපි රජනාය රත්තං,
තෙන නිවත්ථො යෙනකාමං වජ්ජයා;
න වස්ස භොති ආපත්ති,
සො ව ධම්මො සුගතෙන දෙසිතො;
පඤ්භාමෙසා කුසලෙහි චිත්තිතා”ති. (පරි. 481);

අයඤ්ඤි පඤ්ඤො අවිජ්ජන්තවීරකහික්ඛුං සන්ධාය වුත්තො. අථ පන තිත්ථියෙහි සමාගච්ඡන්ති, තෙ ව තෙසං කුසවීරවාකවීරඵලකවීරානි දෙන්ති, තානිපි ලද්ධිං අග්ගහෙත්වා නිවාසෙතුං වට්ටන්ති, නිවාසෙත්වාපි ලද්ධි න ගහෙතබ්බා.

යං ආවාසං පඨමං උපගච්ඡන්ති, තත්ථ විහාරවීරාදීසු යං අත්ථි, තං අනාපුච්ඡාපි ගහෙත්වා නිවාසෙතුං වා පාරුපිතුං වා ලහති. තඤ්ඤව ඛො “ලහිත්වා ඔද්භිස්සාමි, පුන ධම්මෙස්සාමි”ති අධිප්පායෙන, න මූලච්ඡේදජාය. ලහිත්වා ව පන ඤාතිතො වා උපට්ඨාකතො වා අඤ්ඤතො වා කුතොපි පාකතිකමෙව කාතබ්බං. විදෙසගතෙන පන එකස්මිං සඬ්ඝිකෙ ආවාසෙ සඬ්ඝිකපරිභොගෙන භුඤ්ජන්තථාය ධම්මෙතබ්බං. සවස්ස පරිභොගෙනෙව තං ජීරති වා නස්සති වා, ගීවා න භොති. සථෙව පන එතෙසං වුත්තප්පකාරානං ගිහිවත්ථාදීනං හිසිච්ඡවිපරියන්තානං කිඤ්චි න ලහති, තෙන තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙන්වා ආගන්තබ්බන්ති.

6. “න, භික්ඛවෙ, පටිභානචිත්තං කාරාපෙතබ්බං ඉත්ථීරූපකං පුරිසරූපකං, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වූළව. 299) වචනතො ඉත්ථීපුරිසරූපං කාතුං වා කාරාපෙතුං වා භික්ඛුනො න වට්ටති. න කෙවලං (වූළව. අට්ඨ. 299) ඉත්ථීපුරිසරූපමෙව, තිරච්ඡානරූපමිපි අන්තමසො ගණ්ඩුප්පාදරූපං භික්ඛුනො සයං කාතුං වා “කරොහි”ති වත්තුං වා න වට්ටති, “උපාසක ද්වාරපාලං කරොහි”ති වත්තුමිපි න ලහති. ජාතකපකරණඅසදිසදානාදීනි පන පසාදනීයානි නිබ්බිදාපටිසංයුත්තානි වා වත්ථුනි පරෙහි කාරාපෙතුං ලහති, මාලාකම්මාදීනි සයමිපි කාතුං ලහති.

7. “න, භික්ඛවෙ, විප්පකතභොජනො භික්ඛු වුට්ඨාපෙතබ්බො, යො වුට්ඨාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වූළව. 316) වචනතො අන්තරසරෙ (වූළව. අට්ඨ. 316) වා විහාරෙ වා අරඤ්ඤෙ වා යත්ථ කත්ථවි භුඤ්ජමානො භික්ඛු අනිට්ඨිතෙ භොජනෙ න වුට්ඨාපෙතබ්බො, අන්තරසරෙ පච්ඡා ආගතෙන භික්ඛං ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. සථෙව මනුස්සා වා භික්ඛු වා “පච්ඡා”ති වදන්ති, “මයි

පවිසන්තෙ භික්ඛු උට්ඨාහිස්සන්ති” ති වත්තබ්බං. “එඵ, භන්තෙ, ආසනං අත්ථි” ති
 චුත්තෙ පන පවිසිතබ්බං. සචෙ කොචි කිඤ්චි න වදති, ආසනසාලං ගන්ත්වා
 අතිසම්පං අගන්ත්වා සභාගට්ඨානෙ යාතබ්බං. ඔකාසෙ කතෙ “පවිසථා” ති
 චුත්තෙන පවිසිතබ්බං. සචෙ පන යං ආසනං තස්ස පාපුණාති, තත්ථ අභුඤ්ජන්තො
 භික්ඛු නිසින්නො හොති, තං උට්ඨාපෙතුං වට්ටති. යාගුබ්ජ්ජකාදීසු පන යං කිඤ්චි
 පිචිත්වා බාදිත්වා වා යාව අඤ්ඤො ආගච්ඡති, තාව නිසින්නං රිත්තභත්ථම්පි
 උට්ඨාපෙතුං න වට්ටති. විජ්ජකතභොජනොයෙව හි සො හොති.

සචෙ පන ආපත්තිං අතික්කම්ත්වාපි වුට්ඨාපෙනියෙව, යං සො වුට්ඨාපෙනි,
 අයඤ්ච භික්ඛු පචාරිතො හොති, තෙන වත්තබ්බො “ගච්ඡ උදකං ආහරාහි” ති.
 වුඩ්ඞතරං භික්ඛුං ආණාපෙතුං ඉදමෙව එකට්ඨානං. සචෙ සො උදකම්පි න ආහරති,
 සාධුකං සිත්ථාති ගිලිත්වා වුඩ්ඞස්ස ආසනං දාතබ්බං. චුත්තම්පි චෙතං –

“සචෙ වුට්ඨාපෙනි, පචාරිතො ව හොති, ‘ගච්ඡ උදකං ආහරා’ ති
 වත්තබ්බො. එවඤ්චෙතං ලහෙථ, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ලහෙථ, සාධුකං
 සිත්ථාති ගිලිත්වා වුඩ්ඞස්ස ආසනං දාතබ්බං. නත්ථෙවාහං, භික්ඛවෙ,
 ‘කෙනචි පරියායෙන වුඩ්ඞතරස්ස භික්ඛුනො ආසනං පටිබාහිතබ්බ’න්ති
 වදාමි, යො පටිබාහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා” ති (වුළුව. 316).

8. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, නවකෙන භික්ඛුනා උද්දිසන්තෙන සමකෙ වා
 ආසනෙ නිසීදිතුං උච්චතරෙ වා ධම්මගාරචෙන, ථෙරෙන භික්ඛුනා
 උද්දිසාපෙන්නෙන සමකෙ වා ආසනෙ නිසීදිතුං නීචතරෙ වා ධම්මගාරචෙනා” ති
 (වුළුව. 320) වචනතො නවකතරෙන භික්ඛුනා උද්දිසන්තෙන උච්චතරෙපි ආසනෙ
 නිසීදිතුං, වුඩ්ඞතරෙන භික්ඛුනා උද්දිසාපෙන්නෙන නීචතරෙපි ආසනෙ නිසීදිතුං
 වට්ටති.

9. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිවස්සන්තරෙන සහ නිසීදිතු”න්ති (වුළුව. 320)
 වචනතො තිවස්සන්තරෙන භික්ඛුනා සද්ධිං එකාසනෙ නිසීදිතුං වට්ටති.
 තිවස්සන්තරො (වුළුව. අට්ඨ. 320) නාම යො ද්විති වස්සෙහි මහන්තතරො වා
 දහරතරො වා හොති, යො පන එකෙන වස්සෙන මහන්තතරො වා දහරතරො වා,
 යො වා සමානවස්සො, තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි, ඉමෙ සබ්බෙ එකස්මිං මඤ්චෙ
 වා පියෙ වා ද්වෙ ද්වෙ හුත්වා නිසීදිතුං ලහන්ති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, දුච්ඡගස්ස
 මඤ්චං දුච්ඡගස්ස පිය”න්ති (වුළුව. 320) හි චුත්තං.

10. යං පන තිණ්ණං පහොති, තං සංභාරිමං වා හොතු අසංභාරිමං වා, තථාරූපෙ
 අපි එලකඛණ්ඨෙ අනුපසම්පන්නෙනපි සද්ධිං නිසීදිතුං වට්ටති. “අනුජානාමි,
 භික්ඛවෙ, යං තිණ්ණං පහොති, එත්තකං පච්ඡිමං දීඝාසන”න්ති (වුළුව. 320) හි
 චුත්තං. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යපෙත්වා පණ්ඩකං මාතුගාමං උභතොඛ්‍යඤ්ජනකං
 අසමානාසනිකෙහි සහ දීඝාසනෙ නිසීදිතු”න්ති (වුළුව. 320) වචනතො පන
 දීඝාසනෙපි පණ්ඩකාදීහි සහ නිසීදිතුං න වට්ටති.

11. ගිලානං උපට්ඨහන්තෙන “නත්ථි වො, භික්ඛවෙ, මාතා, නත්ථි පිතා, යෙ වො උපට්ඨහෙය්‍යං, තුම්හෙ වෙ, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤමඤ්ඤං න උපට්ඨහිස්සථ, අථ කො වරහි උපට්ඨහිස්සති. යො, භික්ඛවෙ, මං උපට්ඨහෙය්‍යා, සො ගිලානං උපට්ඨහෙය්‍යා”ති (මහාව. 365) ඉමං භගවතො අනුසාසනිං අනුස්සරන්තෙන සක්කච්චං උපට්ඨාතඛිබ්බො.

සවෙ උපජ්ඣායො හොති, උපජ්ඣායෙන යාවජීවං උපට්ඨාතඛිබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතඛිබ්බං. සවෙ ආචරියො හොති, ආචරියෙන යාවජීවං උපට්ඨාතඛිබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතඛිබ්බං. සවෙ සද්ධිවිහාරිකො හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන යාවජීවං උපට්ඨාතඛිබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතඛිබ්බං. සවෙ අන්තෙවාසිකො හොති, අන්තෙවාසිකෙන යාවජීවං උපට්ඨාතඛිබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතඛිබ්බං. සවෙ සමානුපජ්ඣායකො හොති, සමානුපජ්ඣායකෙන යාවජීවං උපට්ඨාතඛිබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතඛිබ්බං. සවෙ සමානාචරියකො හොති, සමානාචරියකෙන යාවජීවං උපට්ඨාතඛිබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතඛිබ්බං. සවෙ න හොති උපජ්ඣායො වා ආචරියො වා සද්ධිවිහාරිකො වා අන්තෙවාසිකො වා සමානුපජ්ඣායකො වා සමානාචරියකො වා, සඬ්ඝෙන උපට්ඨාතඛිබ්බො. නො වෙ උපට්ඨහෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (මහාව. 365) –

වචනතො යස්ස (මහාව. අට්ඨ. 365) තෙ උපජ්ඣායාදයො තස්මිං විහාරෙ නත්ථි, ආගන්තුකො හොති එකචාරිකභික්ඛු, සඬ්ඝස්ස භාරො, තස්මා සඬ්ඝෙන උපට්ඨාතඛිබ්බො. නො වෙ උපට්ඨහෙය්‍යා, සකලස්ස සඬ්ඝස්ස ආපත්ති. වාරං යපෙත්වා ජග්ගන්තෙසු පන යො අත්තතො වාරෙ න ජග්ගති, තස්සෙව ආපත්ති, සඬ්ඝත්ථෙරොපි වාරතො න මුච්චති. සවෙ සකලො සඬ්ඝො එකස්ස භාරං කරොති, එකො වා වත්තසම්පන්නො භික්ඛු “අභමෙව ජග්ගිස්සාමි”ති ජග්ගති, සඬ්ඝො ආපත්තිතො මුච්චති.

ගිලානෙන පන –

“පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඬ්ගෙහි සමන්තාගතො ගිලානො දූපට්ඨො හොති. අසප්පායකාරී හොති, සප්පායෙ මත්තං න ජානාති, හෙසජ්ජං න පටිසෙවිතා හොති, අත්ථකාමස්ස ගිලානුපට්ඨාකස්ස යථාභූතං ආබාධං නාවිකත්තා හොති ‘අභික්කමන්තං වා අභික්කමතිති, පටික්කමන්තං වා පටික්කමතිති, යීතං වා යීතො’ති, උජ්ජන්තානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං බරානං කටුකානං අසාතානං අමනාපානං පාණ්ණරානං අනධිවාසකජාතිකො හොති”ති (මහාව. 366) –

එවං වුත්තානි පඤ්ච අයුත්තඬ්ගානි ආරකා පරිවජ්ජෙත්වා –

“පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අභිගෙහි සමන්තාගතො ගිලානො සුපට්ඨො හොති. සප්පායකාරී හොති, සප්පායෙ මත්තං ජානාති, හෙසජ්ජං පටිසෙවිතා හොති, අත්ථකාමස්ස ගිලානුපට්ඨාකස්ස යථාභූතං ආබාධං ආවිකත්තා හොති ‘අභික්කමන්තං වා අභික්කමතීති, පටික්කමන්තං වා පටික්කමතීති, යීතං වා යීතො’ති, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං බරානං කටුකානං අසාතානං අමනාපානං පාණහරානං අධිවාසකජාතිකො හොති”ති (මහාව. 366) –

එවං චූත්තපඤ්චඩ්ගසමන්තාගතෙන භවිතබ්බං.

ගිලානුපට්ඨාකෙන ච –

“පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අභිගෙහි සමන්තාගතො ගිලානුපට්ඨාකො නාලං ගිලානං උපට්ඨාතුං. න පට්ඨලො හොති හෙසජ්ජං සංවිධාතුං, සප්පායාසප්පායං න ජානාති, අසප්පායං උපනාමෙති, සප්පායං අපනාමෙති, ආමිසන්තරො ගිලානං උපට්ඨාති, නො මෙත්තවිත්තො, ජෙගුච්ඡි හොති උච්චාරං වා පස්සාවං වා බෙළං වා වන්තං වා නීභාතුං, න පට්ඨලො හොති ගිලානං කාලෙන කාලං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙතුං සමාදපෙතුං සමුත්තෙජෙතුං සම්පහංසෙතු”න්ති (මහාව. 366) –

එවං චූත්තාති පඤ්ච අයුත්තඩ්ගාති ආරකා පරිවජ්ජෙත්වා –

“පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අභිගෙහි සමන්තාගතො ගිලානුපට්ඨාකො අලං ගිලානං උපට්ඨාතුං. පට්ඨලො හොති හෙසජ්ජං සංවිධාතුං, සප්පායාසප්පායං ජානාති, අසප්පායං අපනාමෙති, සප්පායං උපනාමෙති, මෙත්තවිත්තො ගිලානං උපට්ඨාති, නො ආමිසන්තරො, අජෙගුච්ඡි හොති උච්චාරං වා පස්සාවං වා බෙළං වා වන්තං වා නීභාතුං, පට්ඨලො හොති ගිලානං කාලෙන කාලං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙතුං සමාදපෙතුං සමුත්තෙජෙතුං සම්පහංසෙතු”න්ති (මහාව. 366) –

එවං චූත්තපඤ්චඩ්ගසමන්තාගතෙන භවිතබ්බං.

12. ධම්මිං කථං කරොත්තෙන (මහාව. අට්ඨ. 2.180) ව “සීලවා හි ත්වං කතකුසලො, කස්මා මීයමානො භායසී, නනු සීලවතො සග්ගො නාම මරණමත්තපට්ඨද්ධොයෙවා”ති එවං ගිලානස්ස භික්ඛුනො මරණවණ්ණො න සංවණ්ණෙතබ්බො. සවෙ හි තස්ස සංවණ්ණනං සුත්වා ආභාරුපච්ඡෙදාදිනා උපක්කමෙන එකජවනචාරාවසෙසෙපි ආයුස්මිං අන්තරා කාලං කරොති, ඉමිනාව මාරිතො හොති. පණ්ඩිතෙන පන භික්ඛුනා ඉමිනා නයෙන අනුසිට්ඨි දාතබ්බා “සීලවතො නාම අනච්ඡරියා මග්ගඵලුප්පත්ති, තස්මා විහාරාදීසු ආසත්තිං අකත්වා බුද්ධගතං ධම්මගතං සඬ්ඝගතං කායගතඤ්ච සතිං උපට්ඨපෙත්වා මනසිකාරො අප්පමාදො කාතබ්බො”ති. මරණවණ්ණෙපි සංවණ්ණිතෙ සො තාය සංවණ්ණනාය

කඤ්චි උපක්කමං අකත්වා අත්තනො ධම්මතාය යථායුතා යථානුසන්ධිනාව මරති,
තප්පච්චයා සංවණ්ණකො ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො.

13. “න ව, භික්ඛවෙ, අත්තානං පාතෙතබ්බං, යො පාතෙය්‍ය, ආපත්ති
දුක්කට්ඨසා”ති (පාරා. 183) වචනතො ගිලානෙන (පාරා. අට්ඨ. 2.182-183)
භික්ඛුනාපි යෙන කෙනචි උපක්කමෙන අත්තමසො ආභාරූපච්ඡේදනෙනපි අත්තා
න මාරෙතබ්බො. යොපි ගිලානො විජ්ජමානෙ භෙසජ්ජෙ ව උපට්ඨාකෙසු ව
මරිතුකාමො ආහාරං උපච්ඡින්නදති, දුක්කට්ඨෙව. යස්ස පන මහාආබාධො
විරානුබන්ධො, භික්ඛු උපට්ඨහන්තා කිලමන්ති ජිගුච්ඡන්ති, “කදා නු බො
ගිලානතො මුච්චිස්සාමා”ති අට්ඨියන්ති. සචෙ සො “අයං අත්තභාවො
පටිජග්ගියමානොපි න තිට්ඨති, භික්ඛු ව කිලමන්ති”ති ආහාරං උපච්ඡින්නදති,
භෙසජ්ජං න සෙවති, වට්ටති. යො පන “අයං රොගො බරො, ආයුසඬ්ඛාරා න
තිට්ඨන්ති, අයඤ්ච මෙ විසෙසාධිගමො හත්ථප්පත්තො විය දිස්සති”ති උපච්ඡින්නදති,
වට්ටතියෙව. අගිලානස්සපි උප්පන්නසංවෙගස්ස “ආහාරපරියෙසනං නාම
පපඤ්චො, කම්මට්ඨානමෙව අනුයුඤ්ජිස්සාමි”ති කම්මට්ඨානසීසෙන
උපච්ඡින්නදන්තස්ස වට්ටති. විසෙසාධිගමං ඛ්‍යාකරිත්වා ආහාරං උපච්ඡින්නදති, න
වට්ටති. සභාගානඤ්චි ලජ්ජිභික්ඛුනං කථෙතුං වට්ටති.

14. “න ව, භික්ඛවෙ, අප්පට්චෙක්ඛිත්වා ආසනෙ නිසිදිතබ්බං, යො නිසිදෙය්‍ය,
ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති (පාරා. 180) වචනතො ආසනං අනුපපරික්ඛිත්වා න
නිසිදිතබ්බං. කිදිසං (පාරා. අට්ඨ. 2.180) පන ආසනං උපපරික්ඛිතබ්බං, කිදිසං න
උපපරික්ඛිතබ්බං? යං සුද්ධං ආසනමෙව හොති අපච්චත්ථරණකං, යඤ්ච
ආගන්ත්වා ධිතානං පස්සතංයෙව අත්ථරියති, තං න පච්චෙක්ඛිතබ්බං, නිසිදිතුං
වට්ටති. යම්පි මනුස්සා සයං හත්ථෙත අක්කමිත්වා “ඉධ හත්තෙ නිසිද්දා”ති
දෙන්ති, තස්මිම්පි වට්ටති. සචෙපි පඨමමෙව ආගන්ත්වාපි නිසින්නා පච්ඡා උද්ධං වා
අධො වා සඬ්ඛමන්ති, පට්චෙක්ඛණකිච්චං නත්ථී. යම්පි තනුකෙන වත්ථෙත යථා
තලං දිස්සති, එවං පට්ච්ඡන්නං හොති, තස්මිම්පි පට්චෙක්ඛණකිච්චං නත්ථී. යං පන
පටිකච්චෙව පාවාරකොපවාදිහි අත්ථතං හොති, තං හත්ථෙත පරාමසිත්වා
සල්ලක්ඛෙන්වා නිසිදිතබ්බං. මහාපච්චරියං පන “සනසාටකෙනපි අත්ථතෙ යස්මිං
චලි න පඤ්ඤායති, තං න පට්චෙක්ඛිතබ්බං”න්ති චුත්තං.

15. “න, භික්ඛවෙ, දවාය සිලා පට්චිජ්ඣිතබ්බා, යො පට්චිජ්ඣෙය්‍ය, ආපත්ති
දුක්කට්ඨසා”ති (පාරා. 183) වචනතො හසාධිජ්ජායෙන පාසාණො න
පවට්ඨෙතබ්බො. න කෙවලඤ්ච (පාරා. අට්ඨ. 2.182-183) පාසාණො, අඤ්ඤම්පි යං
කිඤ්චි දාරුඛණ්ඩං වා ඉට්ඨකඛණ්ඩං වා හත්ථෙත වා යන්තෙන වා පට්චිජ්ඣිතුං න
වට්ටති. චෙතියාදීනං අත්ථාය පාසාණාදයො හසන්තා හසන්තා පවට්ඨෙන්තිපි
බ්‍රිපන්තිපි උක්ඛිපන්තිපි, “කම්මසමයො”ති වට්ටති, අඤ්ඤම්පි ඊදිසං නවකම්මං වා
කරොන්තා භණ්ඩකං වා ධොවන්තා රුක්ඛං වා ධොවනදණ්ඩකං වා උක්ඛිපිත්වා
පට්චිජ්ඣන්ති, වට්ටති, හත්තවිස්සග්ගකාලාදීසු කාකෙ වා සොණෙ වා කට්ඨං වා
කථලං වා බිපිත්වා පලාපෙන්ති, වට්ටති.

16. “න, හික්බවෙ, දායො ආලිම්පිතබ්බො, යො ආලිම්පෙයා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 283) වචනතො වනෙ අග්ගි න දාතබ්බො. සවෙ (පාරා. අට්ඨ. 2.190) පන “එත්ථන්තරෙ යො කොච්ඡන්තො මරතු”ති අග්ගිං දෙනි, පාරාජිකානන්තරියපුල්ලව්වයපාවිත්තියවත්ථුනං අනුරූපතො පාරාජිකාදීනි අකුසලරාසි ව හොති. “අල්ලතිණුවනප්පතයො ඩය්හන්තු”ති අග්ගිං දෙන්තස්ස පාවිත්තියං, “දබ්බුපකරණානි විනස්සන්තු”ති අග්ගිං දෙන්තස්ස දුක්ඛට්ඨං. “බ්බිඛාධිප්පායෙනපි දුක්ඛට්ඨ”න්ති සඬ්ඛෙපට්ඨකථායං වුත්තං. “යං කිඤ්චි අල්ලසුක්ඛං සඉන්ද්‍රියානින්ද්‍රියං ඩය්හන්තු”ති අග්ගිං දෙන්තස්ස වත්ථුවසෙන පාරාජිකපුල්ලව්වයපාවිත්තියදුක්ඛට්ඨානි වෙදිතබ්බානි.

පටග්ගිදානං පන පරිත්තකරණඤ්ච භගවතා අනුඤ්ඤාතං, තස්මා අරඤ්ඤෙ වනකම්මිකෙහි වා දින්නං සයං වා උට්ඨිතං අග්ගිං ආගච්ඡන්තං දිස්වා “තිණකුට්ඨො මා විනස්සන්තු”ති තස්ස අග්ගිනො පටිඅග්ගිං දාතුං වට්ටති, යෙන සද්ධිං ආගච්ඡන්තො අග්ගි එකතො හුත්වා නිරූපාදානො නිබ්බාති. “පරිත්තම්පි කාතුං වට්ටති”ති තිණකුට්ඨානං සමන්තා භූමිතච්ඡනං පරිබාලණනං වා, යථා ආගතො අග්ගි උපාදානං අලහිත්වා නිබ්බාති, එතඤ්ච සබ්බං උට්ඨිතෙයෙව අග්ගිස්මිං අසති අනුපසම්පන්නෙ සයම්පි කාතුං වට්ටති. අනුට්ඨිතෙ පන අනුපසම්පන්නෙහි කප්පියවොභාරෙන කාරෙතබ්බං, උදකෙන පන නිබ්බාපෙන්නෙහි අප්පාණකමෙව උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං.

17. අස්සද්ධෙසු (පාරා. අට්ඨ. 2.181) මිච්ඡාදිට්ඨිකුලෙසු සක්කච්චං පණ්ණිකභොජනං ලහිත්වා අනුපපරික්ඛිත්වා නෙව අත්තනා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, න පරෙසං දාතබ්බං. විසම්පසම්පි හි තානි කුලානි පිණ්ඩපාතං දෙන්ති. යම්පි ආහිදොසිකං හත්තං වා ඛජ්ජකං වා තතො ලහති, තම්පි න පරිභුඤ්ජිතබ්බං. අපිහිතවත්ථුම්පි හි සප්පච්චිජ්ජාදීනි අධිසයිතං ඡඩ්ඛනීයධම්මං තානි කුලානි දෙන්ති. ගන්ධහල්ද්දාදිමක්ඛිතොපි තතො පිණ්ඩපාතො න ගහෙතබ්බො. සරිරෙ රොගට්ඨානානි පුඤ්ජිත්වා යපිතහත්තම්පි හි තානි දාතබ්බං මඤ්ඤන්තිති.

18. “අනාපත්ති, හික්බවෙ, ගොපකස්ස දානෙ”ති (පාරා. 156) වුත්තං. තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 1.156) කතරං ගොපකදානං වට්ටති, කතරං න වට්ටති? මහාසුමත්ථෙරො තාව ආහ “යං ගොපකස්ස පරිච්ඡින්නිත්වා දින්නං හොති ‘එත්තකං දිවසෙ දිවසෙ ගණ්භා’ති, තදෙව වට්ටති, තතො උත්තරි න වට්ටති”ති. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ “කිං ගොපකානං පණ්ණං ආරොපෙත්වා නිමිත්තසඤ්ඤං වා කත්වා දින්නං අත්ථි, එතෙසං හත්ථෙ විස්සට්ඨකස්ස එතෙ ඉස්සරා, තස්මා යං දෙන්ති, තං බහුකම්පි වට්ටති”ති. කුරුන්දට්ඨකථායං පන වුත්තං “මනුස්සානං ආරාමං වා අඤ්ඤං වා ඵලාඵලං දාරකා රක්ඛන්ති, තෙහි දින්නං වට්ටති, ආහරාපෙත්වා පන න ගහෙතබ්බං. සඬ්ඛිකෙ පන වෙතියස්ස සන්තකෙ ව කෙණ්ඩා ගහෙත්වා රක්ඛන්තස්සෙව දානං වට්ටති, වෙතනෙන රක්ඛන්තස්ස අත්තනො භාගමත්තං වට්ටති”ති. මහාපච්චරියං පන “යං ගිහීනං ආරාමරක්ඛකා හික්ඛුනං දෙන්ති, එතම්පි වට්ටති. හික්ඛුසඬ්ඛස්ස ආරාමගොපකා යං අත්තනො හතියා

බණ්ඩන්වා දෙන්නි, එතං වට්ටති. යොපි උපඩ්ඨාරාමං වා කෙවිදෙව රුක්ඛෙ වා හති. ලහිත්වා රක්ඛති, තස්සපි අත්තනො සම්පත්තරුක්ඛනොයෙව දාතුං වට්ටති, කෙණ්ඩා ගහෙත්වා රක්ඛන්තස්ස පන සබ්බමිපි වට්ටති''ති චුත්තං. එතං පන සබ්බං බියඤ්ජනතො නානං, අත්ථතො එකමෙව, තස්මා අධිජ්ජායං ඤාත්වා ගහෙතබ්බං.

අපිවෙත්ථ අයම්පි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො (පාරා. අට්ඨ. 1.156) – යත්ථ ආවාසිකා ආගන්තුකානං න දෙන්නි, ඵලවාරෙ ව සම්පත්තෙ අඤ්ඤාසං අභාවං දිස්වා චොරිකාය අත්තනාව බාදන්නි, තත්ථ ආගන්තුකෙහි සණ්ඨං පහරිත්වා භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. යත්ථ පන ආවාසිකා රුක්ඛෙ රක්ඛිත්වා ඵලවාරෙ සම්පත්තෙ භාජෙත්වා බාදන්නි, චතුසු පච්චයෙසු සම්මා උපනෙන්නි, අනිස්සරා තත්ථ ආගන්තුකා. යෙපි රුක්ඛා විවරත්ථාය නියමෙත්වා දින්නා, තෙසුපි ආගන්තුකා අනිස්සරා. එස නයො සෙසපච්චයත්ථාය නියමෙත්වා දින්නෙපි. යෙ පන තථා අනියමෙත්වා ආවාසිකා ව තෙ රක්ඛිත්වා ගොපෙත්වා චොරිකාය පරිභුඤ්ජන්ති, න තෙසු ආවාසිකානං කතිකාය ධාතබ්බං. යෙ ඵලපරිභොගත්ථාය දින්නා, ආවාසිකා ව තෙ රක්ඛිත්වා ගොපෙත්වා සම්මා උපනෙන්නි, තෙසුයෙව තෙසං කතිකාය ධාතබ්බං. මහාපච්චරියං පන චුත්තං “චතුන්නං පච්චයානං නියමෙත්වා දින්නං ථෙය්‍යවිත්තෙන පරිභුඤ්ජන්තො භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො, පරිභොගවසෙන භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස භණ්ඩදෙය්‍යං. යං පනෙත්ථ සෙනාසනත්ථාය නියමිතං, තං පරිභොගවසෙනෙව භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස ථුල්ලච්චයඤ්ච භණ්ඩදෙය්‍යඤ්චා''ති.

ඔදිස්ස විවරත්ථාය දින්නං විවරෙයෙව උපනෙතබ්බං. සවෙ දුබ්භික්ඛං හොති, භික්ඛු පිණ්ඩපාතෙන කිලමන්ති, විවරං පන සුලභං, සඬ්ඝසුට්ඨිතාය අපලොකනකම්මං කත්වා පිණ්ඩපාතෙපි උපනෙතුං වට්ටති. සෙනාසනෙන ගිලානපච්චයෙන වා කිලමන්තෙසු සඬ්ඝසුට්ඨිතාය අපලොකනකම්මං කත්වා තදත්ථායපි උපනෙතුං වට්ටති. ඔදිස්ස පිණ්ඩපාතත්ථාය ව ගිලානපච්චයත්ථාය ව දින්නෙපි එසෙව නයො. ඔදිස්ස සෙනාසනත්ථාය දින්නං පන ගරුභණ්ඩං හොති, තං රක්ඛිත්වා ගොපෙත්වා තදත්ථමෙව උපනෙතබ්බං. සවෙ පන දුබ්භික්ඛං හොති, භික්ඛු පිණ්ඩපාතෙන න යාපෙන්නි, එත්ථ රාජරොගචොරභයාදීහි අඤ්ඤාත්ථ ගච්ඡන්තානං විහාරා පලුප්පන්නි, තාලනාළිකෙරාදිකෙ විනාසෙන්නි, සෙනාසනපච්චයං පන නිස්සාය යාපෙතුං සක්කා හොති, එවරුපෙ කාලෙ සෙනාසනං විස්සජ්ජෙත්වාපි සෙනාසනජග්ගනත්ථාය පරිභොගො භගවතා අනුඤ්ඤාතො. තස්මා එකං වා ද්වෙ වා වරසෙනාසනානි යපෙත්වා ඉතරානි ලාමකකොටියා පිණ්ඩපාතත්ථාය විස්සජ්ජෙතුං වට්ටන්නි, මූලචත්ථුච්ඡෙදං පන කත්වා න උපනෙතබ්බං.

යො පන ආරාමො චතුපච්චයත්ථාය නියමෙත්වා දින්නො, තත්ථ අපලොකනකම්මං න කාතබ්බං. යෙන පච්චයෙන පන උභ්‍යං, තදත්ථං උපනෙතුං වට්ටති, ආරාමො පටිජග්ගිතබ්බො, වෙනනං දත්වාපි ජග්ගාපෙතුං වට්ටති. යෙ පන වෙනනං ලහිත්වා ආරාමෙයෙව ගෙහං කත්වා වසන්තා රක්ඛන්ති, තෙ වෙ

ආගතානං භික්ඛූනං නාළිකෙරං වා තාලපක්කං වා දෙන්ති, යං තෙසං සඬ්ඝෙන අනුඤ්ඤාතං හොති “දිවසෙ දිවසෙ එත්තකං නාම බාදා” ති, තදෙව තෙ දාතුං ලහන්ති, තතො උත්තරි තෙසං දෙන්තානම්පි ගහෙතුං න වට්ටන්ති. යො පන ආරාමං කෙණ්ඩා ගහෙත්වා සඬ්ඝස්ස චතුපච්චයත්ථාය කප්පියහණ්ඩමෙව දෙති, අයං බහුකම්පි දාතුං ලහති. වෙනියස්ස පදීපත්ථාය වා බණ්ඩචුල්ලපට්ඨසඬ්ඛරණත්ථාය වා දින්තආරාමොපි ජග්ගිතඬ්ඛො, වෙනනං දත්වාපි ජග්ගාපෙතඬ්ඛො. වෙනනඤ්ච පනෙත්ථ වෙනියසන්තකම්පි සඬ්ඝසන්තකම්පි දාතුං වට්ටති. එතම්පි ආරාමං වෙනනෙන තත්ථෙව වසිත්වා රක්ඛන්තානඤ්ච කෙණ්ඩා ගහෙත්වා කප්පියහණ්ඩදායකානඤ්ච තත්ථජාතකඵලදානං චුත්තනයෙනෙව වෙදිතඬ්ඛං.

19. ධම්මිකරක්ඛං (පාචි. අට්ඨ. 679) යාවත්තෙන අතීතං අනාගතං වා ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛිතුං න වට්ටති. අතීතඤ්ච ආරබ්භ අත්ථි ඔදිස්ස ආචික්ඛනා, අත්ථි අනොදිස්ස ආචික්ඛනා, අනාගතං ආරබ්භපි අත්ථි ඔදිස්ස ආචික්ඛනා, අත්ථි අනොදිස්ස ආචික්ඛනා. කථං අතීතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා හොති? භික්ඛූනං විහාරෙ ගාමදාරකා වා ධුත්තාදයො වා යෙ කෙචි අනාචාරං ආචරන්ති, රුක්ඛං වා ඡින්දන්ති, ඵලාඵලං වා හරන්ති, පරික්ඛාරෙ වා අච්ඡින්දන්ති, භික්ඛු වොහාරිකෙ උපසඬ්ඛමිත්වා “අම්භාකං විහාරෙ ඉදං නාම කත”න්ති වදති. “කෙනා” ති චුත්තෙ “අසුකෙන ව අසුකෙන වා” ති ආචික්ඛති. ඵලං අතීතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා හොති, සා න වට්ටති. තඤ්චෙ සුත්වා තෙ වොහාරිකා තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, සබ්බං භික්ඛුස්ස ගීවා හොති, “දණ්ඩං ගණ්ඨිස්සන්ති” ති අධිප්පායෙපි සති ගීවායෙව හොති. සථෙ පන “තස්ස දණ්ඩං ගණ්ඨා” ති වදති, පඤ්චමාසකමත්තෙ ගහිතෙ පාරාජිකං හොති. “කෙනා” ති චුත්තෙ පන “අසුකෙනාති වත්තුං අම්භාකං න වට්ටති, තුම්භෙයෙව ජානිස්සථ. කෙවලඤ්චි මයං රක්ඛං යාවාම, තං නො දෙථ, අවහට්ඨණ්ඩඤ්ච ආහරාපෙථා” ති වත්තඬ්ඛං. ඵලං අනොදිස්ස ආචික්ඛනා හොති, සා වට්ටති. ඵලං චුත්තෙ සථෙපි තෙ වොහාරිකා කාරකෙ ගවෙසිත්වා තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, සබ්බසාපතෙයොපි ගහිතෙ භික්ඛුනො නෙව ගීවා, න ආපත්ති. පරික්ඛාරං හරන්තෙ දිස්වා තෙසං අනත්ථකාමතාය “වොරො වොරො” ති වත්තුම්පි න වට්ටති. ඵලං චුත්තෙපි හි යං තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, සබ්බං භික්ඛුනො ගීවා හොති. අත්තනො වචනකරං පන “ඉම්භා මෙ පරික්ඛාරො ගහිතො, තං ආහරාපෙහි, මා වස්ස දණ්ඩං කරොහි” ති වත්තුං වට්ටති. දාසදාසීවාපිආදීනම්පි අත්ථාය අඩ්ඬං කරොන්ති අයං අකප්පියඅඩ්ඬො නාම, න වට්ටති.

කථං අනාගතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා හොති? චුත්තනයෙනෙව පරෙහි අනාචාරාදීසු කතෙසු භික්ඛු වොහාරිකෙ ඵලං වදති “අම්භාකං විහාරෙ ඉදඤ්චිදඤ්ච කරොන්ති, රක්ඛං නො දෙථ ආයතිං අකරණත්ථායා” ති. “කෙන ඵලං කත”න්ති චුත්තෙ ව “අසුකෙන ව අසුකෙන වා” ති ආචික්ඛති. ඵලං අනාගතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා හොති, සාපි න වට්ටති. තෙසඤ්චි දණ්ඩෙ කතෙ පුරිමනයෙනෙව සබ්බං භික්ඛුස්ස ගීවා, සෙසං පුරිමසදිසමෙව. සථෙ වොහාරිකා “භික්ඛූනං විහාරෙ ඵවරූපං අනාචාරං කරොන්තානං ඉමං නාම දණ්ඩං කරොමා” ති හෙරිං වරාපෙත්වා ආණාය

අතිට්ඨමානෙ පරියෙසිත්වා දණ්ඩං කරොන්ති, භික්ඛුනො නෙව ගීවා, න ආපත්ති. විහාරසීමාය රුක්ඛාදීනි ඡින්දන්තානං වාසිඵරසුආදීනි ගහෙන්වා පාසාණෙහි කොට්ටෙන්ති, න වට්ටති. සවෙ ධාරා භිජ්ජති, කාරාපෙන්වා දාතබ්බං. උපධාවිත්වා තෙසං පරික්ඛාරෙ ගණ්හන්ති, තම්පි න කාතබ්බං. ලහුපරිවත්තඤ්ඤි චිත්තං, ටෙය්‍යවෙනනාය උජ්ජන්තාය මූලච්ඡෙජ්ජම්පි ගච්ඡෙය්‍ය.

20. උච්චාරං වා පස්සාවං වා සඬිකාරං වා විසාසං වා තිරොක්ඛට්ටෙ වා තිරොපාකාරෙ වා ඡඩ්ඛෙතුං වා ඡඩ්ඛාපෙතුං වා න වට්ටති. වත්තාරිපි (පාවි. අට්ඨ. 826) වත්ථුනි එකපයොගෙන ඡඩ්ඛෙන්තස්ස එකමෙව දුක්කටං, පාටෙක්කං ඡඩ්ඛෙන්තස්ස වත්ථුගණනාය දුක්කටානි. ආණත්තියම්පි එසෙව නයො. දන්තකට්ඨඡඩ්ඛනෙපි දුක්කටමෙව. ඔලොකෙන්වා වා අවලඤ්ජෙ වා උච්චාරාදීනි ඡඩ්ඛෙන්තස්ස අනාපත්ති. යම්පි මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං රොපිමං ඛෙන්තං භොතු නාළිකෙරාදිආරාමො වා, තත්ථාපි යත්ථ කත්ථවි රොපිමහරිතට්ඨානෙ එතානි වත්ථුනි ඡඩ්ඛෙතුං න වට්ටති. ඡඩ්ඛෙන්තස්ස පුරිමනෙයෙනෙව ආපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බො. ඛෙන්තෙ වා ආරාමෙ වා නිසීදිත්වා භුඤ්ජමානො උච්ඡුආදීනි වා බාදමානො ගච්ජන්තො උච්ඡිට්ඨොදකවලකාදීනි හරිතට්ඨානෙ ඡඩ්ඛෙති, අන්තමසො උදකං පිචිත්වා මත්ථකච්ඡින්නනාළිකෙරම්පි ඡඩ්ඛෙති, දුක්කටං. කසිතට්ඨානෙ නික්ඛිත්තබ්බෙ අඬිකුරෙ උට්ඨිතෙපි අවුට්ඨිතෙපි දුක්කටමෙව. අනික්ඛිත්තබ්බෙපසු පන ඛෙන්තකොණාදිසු වා අසඤ්ජාතරොපිමෙසු ඛෙන්තමරියාදාදිසු වා ඡඩ්ඛෙතුං වට්ටති, මනුස්සානං කචචරඡඩ්ඛිතට්ඨානෙපි වට්ටති. මනුස්සෙසු සස්සං උද්ධරිත්වා ගතෙසු ඡඩ්ඛිතඛෙන්තං නාම භොති, තත්ථ වට්ටති. යත්ථ පන “ලාගිතම්පි පුබ්බණ්ණාදි පුන උට්ඨභිස්සති” ති රක්ඛන්ති, තත්ථ න වට්ටති.

21. “න, භික්ඛවෙ, නභායමානෙන භික්ඛුනා රුක්ඛෙ කායො උග්ගංසෙතබ්බො, යො උග්ගංසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා” ති (වුළුව. 243) වචනතො නභායන්තෙන (වුළුව. අට්ඨ. 243 ආදයො) රුක්ඛෙ වා නභානතිත්ථෙ නිබනිත්වා යපිතත්ථම්භෙ වා ඉට්ඨකසිලාදාරුක්ඛට්ඨානං අඤ්ඤතරස්මිං කුට්ටෙ වා කායො න සංසෙතබ්බො.

“න, භික්ඛවෙ, අට්ඨානෙ නභායිතබ්බං, යො නභායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා” ති (වුළුව. 243) වචනතො අට්ඨානෙපි නභායිතුං න වට්ටති. අට්ඨානං නාම රුක්ඛං ඵලකං විය තච්ඡෙන්වා අට්ඨපදාකාරෙන රාජියො ඡින්දිත්වා නභානතිත්ථෙ නිබනන්ති, තත්ථ වුණ්ණානි ආකිරිත්වා මනුස්සා කායං සංසන්ති.

“න, භික්ඛවෙ, ගන්ධබ්බහත්ථකෙන නභායිතබ්බං, යො නභායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා” ති (වුළුව. 243) වචනතො නභානතිත්ථෙ යපිතෙන දාරුමයහත්ථෙව වුණ්ණානි ගහෙන්වා මනුස්සා සරීරං සංසන්ති, තෙන නභායිතුං න වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, කුරුවින්දකසුත්තියා නභායිතබ්බං, යො නභායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (වුළුව. 243) වචනතො කුරුවින්දකසුත්තියාපි නභායිතුං න වට්ඨති. කුරුවින්දකසුත්ති නාම කුරුවින්දකපාසාණුවුණ්ණානි ලාබාය ඛන්ධිත්වා කතගුළිකකලාපකො වුව්වති, යං උභොසු අන්තෙසු ගහෙත්වා සරීරං සංසන්ති.

“න, භික්ඛවෙ, විග්ගස්භ පරිකම්මං කාරාපෙනබ්බං, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (වුළුව. 243) වචනතො අඤ්ඤමඤ්ඤං සරීරෙන සංසිතුං න වට්ඨති.

“න, භික්ඛවෙ, මල්ලකෙන නභායිතබ්බං, යො නභායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානස්ස අකතමල්ලක”න්ති (වුළුව. 243-244) වචනතො මකරදණ්ඩකෙ ඡින්දිත්වා මල්ලකමූලසණ්ඨානෙන කතං “මල්ලක”න්ති වුව්වති, ඉදං ගිලානස්සපි න වට්ඨති. අකතමල්ලකං නාම දන්තෙ අවිඡින්දිත්වා කතං, ඉදං අගිලානස්ස න වට්ඨති, ඉට්ඨකඛණ්ඩං පන කපාලඛණ්ඩං වා වට්ඨති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, උක්කාසිකං පුටුපාණික”න්ති (වුළුව. 244) වචනතො උක්කාසිකං පුටුපාණිකඤ්ච වට්ඨති. උක්කාසිකං නාම චත්ථවට්ඨි, තස්මා නභායන්තස්ස යස්ස කස්සපි නභානසාටකවට්ඨියා පිට්ඨිං සංසිතුං වට්ඨති. පුටුපාණිකන්ති භත්ථපරිකම්මං වුව්වති, තස්මා සබ්බෙසං භත්ථෙන පිට්ඨිපරිකම්මං කාතුං වට්ඨති.

ඉදං පනෙත්ථ නභානචත්තං – උදකතිත්ථං ගන්ත්වා යත්ථ වා තත්ථ වා වීචරං නික්ඛිපිත්වා වෙගෙන ධීතකෙනෙව න ඔතරිතබ්බං, සබ්බදිසා පන ඔලොකෙත්වා විචිත්තභාවං ඤත්වා බාණ්ණගුම්බලතාදීනි චචත්ථපෙත්වා තික්ඛත්තුං උක්කාසිත්වා අවකුප්ප ධීතෙන උත්තරාසඬගචීවරං අපනෙත්වා පසාරෙතබ්බං, කායඛන්ධනං මොචෙත්වා වීචරපිට්ඨෙයෙව යපෙනබ්බං. සචෙ උදකසාටිකා නත්ථී, උදකන්තෙ උක්කුටිකං නිසිදිත්වා නිවාසනං මොචෙත්වා සචෙ නින්තට්ඨානං අත්ථී, ආතපෙ පසාරෙතබ්බං. නො චෙ අත්ථී, සංහරිත්වා යපෙනබ්බං. ඔතරන්තෙන සණිකං නාභිප්පමාණමත්තං ඔතරිත්වා වීචිං අනුට්ඨපෙත්තෙන සද්දං අකරොත්තෙන නිචත්තිත්වා ආගතදිසාභිමුඛෙන නිමුප්පිතබ්බං, එවං වීචරං රක්ඛිතං හොති. උම්මුප්පන්තෙනපි සද්දං අකරොත්තෙන සණිකං උම්මුප්පිත්වා නභානපරියොසානෙ උදකන්තෙ උක්කුටිකෙන නිසිදිත්වා නිවාසනං පරික්ඛිපිත්වා උට්ඨාය සුපරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායඛන්ධනං ඛන්ධිත්වා වීචරං පාරුපිත්වාච යාතබ්බං.

22. “න, භික්ඛවෙ, චල්ලිකා ධාරෙතබ්බා... න පාමඬිගො ධාරෙතබ්බො... න කණ්ඨසුත්තකං ධාරෙතබ්බං... න කට්ඨසුත්තකං ධාරෙතබ්බං... න ඔව්චට්ඨිකං ධාරෙතබ්බං... න කායුරං ධාරෙතබ්බං... න භත්ථාභරණං ධාරෙතබ්බං... න අඬුලිමුද්දිකා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (වුළුව. 245) වචනතො කණ්ණපිළන්ධනාදි යං කිඤ්චි ආභරණං න වට්ඨති. තත්ථ (වුළුව. අට්ඨ. 245) චල්ලිකාති කණ්ණතො නික්ඛන්තමුත්තොලම්බකාදීනං එතං අධිවචනං. න

කෙවලඤ්ච වල්ලිකා එව, යං කිඤ්චි කණ්ණපිළන්ධනං අන්තමසො තාලපණ්ණමිපි
න වට්ටති. පාමඩගන්ති යං කිඤ්චි පලම්බකසුත්තං. කණ්ඨසුත්තකන්ති යං කිඤ්චි
ගීවුපගං ආභරණං. කට්ඨසුත්තකන්ති යං කිඤ්චි කට්පිළන්ධනං, අන්තමසො
සුත්තතන්තුමත්තමිපි. ඔවට්ටිකන්ති වලයං. කායුරාදීනි පාකටානෙව.

23. “න, භික්ඛවෙ, දීඝා කෙසා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍යා, ආපත්ති
දුක්කට්ඨස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ද්වෙමාසිකං වා දුවඬිගුලං වා”ති (වුළුව. 246)
වචනතො සචෙ කෙසා අන්තොද්වෙමාසෙ ද්වඬිගුලං පාපුණන්ති,
අන්තොද්වෙමාසෙයෙව ඡින්දිතබ්බා, ද්වඬිගුලෙහි අතික්කාමෙතුං න වට්ටති. සචෙපි
න දීඝා, ද්වෙමාසතො එකදිවසමිපි අතික්කාමෙතුං න ලහතියෙව. උභයථාපි
උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදොව වුත්තො, තතො ඔරං පන න වට්ටනභාවො නාම නත්ථි.

“න, භික්ඛවෙ, කත්තරිකාය කෙසා ඡෙදාපෙතබ්බා, යො ඡෙදාපෙය්‍යා, ආපත්ති
දුක්කට්ඨස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා කත්තරිකාය කෙසෙ
ඡෙදාපෙතු”න්ති (වුළුව. 275) වචනතො ආබාධං විනා කත්තරිකාය කෙසෙ
ඡෙදාපෙතුං න වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, කොච්ඡෙන කෙසා ඔසණ්ඨෙතබ්බා... න එණකෙන කෙසා
ඔසණ්ඨෙතබ්බා... න හත්ථඑණකෙන කෙසා ඔසණ්ඨෙතබ්බා... න
සිත්ථතෙලකෙන කෙසා ඔසණ්ඨෙතබ්බා... න උදකතෙලකෙන කෙසා
ඔසණ්ඨෙතබ්බා, යො ඔසණ්ඨෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්කට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 246)
වචනතො මණ්ඩනත්ථාය කොච්ඡාදීහි කෙසා න ඔසණ්ඨෙතබ්බා, උද්ධලොමෙන
පන අනුලොමනිපාතනත්ථං හත්ථං තෙමෙත්වා සීසං පුඤ්ඡිතබ්බං,
උණ්භාහිතත්තරපසිරානමිපි අල්ලහත්ථෙන පුඤ්ඡිතුං වට්ටති.

24. “න, භික්ඛවෙ, ආදාසෙ වා උදකපත්තෙ වා මුඛනිමිත්තං ඔලොකෙතබ්බං,
යො ඔලොකෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්කට්ඨස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා
ආදාසෙ වා උදකපත්තෙ වා මුඛනිමිත්තං ඔලොකෙතු”න්ති (වුළුව. 247) වචනතො
ආබාධං විනා ආදාසෙ වා උදකපත්තෙ වා මුඛං න ඔලොකෙතබ්බං. එත්ථ ව
කංසපත්තාදීනිපි යෙසු මුඛනිමිත්තං පඤ්ඤායති, සබ්බානි ආදාසසඬ්ඛමෙව
ගච්ඡන්ති, කඤ්ඡියාදීනිපි ව උදකපත්තසඬ්ඛමෙව. තස්මා යත්ථ කත්ථවි
ඔලොකෙත්තස්ස දුක්කට්ඨං. ආබාධපච්චයා පන “සඤ්ඡවි නු බො මෙ වණො, උදාහු
න තාවා”ති ජානනත්ථං වට්ටති, “ඡිණ්ණො නු බොමහි, නො”ති එවං ආයුසඬ්ඛාරං
ඔලොකනත්ථමිපි වට්ටතීති වුත්තං.

“න, භික්ඛවෙ, මුඛං ආලිමිපිතබ්බං... න මුඛං උම්මද්දිතබ්බං... න මුඛං
වුණ්ණෙතබ්බං... න මනොසිලිකාය මුඛං ලඤ්ඤෙතබ්බං... න අඬිගරාගො
කාතබ්බො... න මුඛරාගො කාතබ්බො... න අඬිගරාගමුඛරාගො කාතබ්බො, යො
කරෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්කට්ඨස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා මුඛං
ආලිමිපිතු”න්ති (වුළුව. 247) වචනතො ආබාධං විනා මුඛවිලිම්පනාදි න කාතබ්බං.

25. “න, හික්බවෙ, නව්වං වා ගීතං වා වාදිතං වා දස්සනාය ගන්තබ්බං, යො ගච්ඡෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 248) වචනතො නව්වාදිං දස්සනාය න ගන්තබ්බං. එත්ථ (පාවි. අට්ඨ. 835) ච නව්වන්ති නටාදයො වා නව්වන්තු සොණ්ඩා වා අන්තමසො මොරසුවමක්කටාදයොපි, සබ්බමෙතං නව්වමෙව, තස්මා අන්තමසො මොරනව්වමපි දස්සනාය ගච්ඡන්තස්ස දුක්ඛට්ඨං. සයම්පි නව්වන්තස්ස වා නව්වාපෙන්නස්ස වා දුක්ඛට්ඨමෙව. ගීතන්ති නටාදිතං වා ගීතං හොතු අරියානං පරිනිබ්බානකාලෙ රතනත්තයගුණූපසඤ්ඡිතං සාධුකීළිතගීතං වා අසඤ්ඤතහික්ඛුතං ධම්මභාණකගීතං වා අන්තමසො දන්තගීතමපි, “යං ගායිස්සාමා”ති පුබ්බභාගෙ ඔකුජන්තා කරොන්ති, සබ්බමෙතං ගීතමෙව, සයං ගායන්තස්සපි ගායාපෙන්නස්සපි දුක්ඛට්ඨමෙව.

“පඤ්චමෙ, හික්බවෙ, ආදීනවා ආයතකෙන ගීතස්සරෙන ධම්මං ගායන්තස්ස. අත්තනාපි තස්මිං සරෙ සාරජ්ජති, පරෙපි තස්මිං සරෙ සාරජ්ජන්ති, ගහපතිකාපි උජ්ඣායන්ති, සරකුත්තිමපි නිකාමයමානස්ස සමාධිස්ස භඬගො හොති, පච්ඡිමා ජනතා දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති. ඉමෙ ඛො, හික්බවෙ, පඤ්ච ආදීනවා ආයතකෙන ගීතස්සරෙන ධම්මං ගායන්තස්ස. න, හික්බවෙ, ආයතකෙන ගීතස්සරෙන ධම්මො ගායිතබ්බො, යො ගායෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 249) –

වචනතො ආයතකෙන ගීතස්සරෙන ධම්මොපි න ගායිතබ්බො.

ආයතකො (වුළුව. අට්ඨ. 249) නාම ගීතස්සරො තං තං වත්තං හින්දිත්වා අක්ඛරානි විනාසෙත්වා පවත්තො. ධම්මෙ පන සුත්තන්තවත්තං නාම අත්ථි, ජාතකවත්තං නාම අත්ථි, ගාථාවත්තං නාම අත්ථි, තං විනාසෙත්වා අතිදීඝං කාතුං න වට්ටති, චතුරස්සෙන වත්තෙන පරිමණ්ඩලානි පදබ්‍යාඤ්ජනානි දස්සෙතබ්බානි. “අනුජානාමි, හික්බවෙ, සරහඤ්ඤ”න්ති (වුළුව. 249) වචනතො පන සරෙන ධම්මං භණ්ණං වට්ටති. සරහඤ්ඤ කිර තරඬගවත්තධොතකවත්තගලිතවත්තාදීනි ද්වත්තිංස වත්තානි අත්ථි, තෙසු යං ඉච්ඡති, තං කාතුං ලභති. සබ්බෙසං පදබ්‍යාඤ්ජනං අවිනාසෙත්වා විකාරං අකත්වා සමණසාරුජ්ජපෙන චතුරස්සෙන නයෙන පවත්තනංයෙව ලක්ඛණං.

වාදිතං නාම තන්තිබ්බද්ධාදිවාදනීයභණ්ඩං වාදිතං වා හොතු කුට්ඨෙරිවාදිතං වා අන්තමසො උදකභෙරිවාදිතමපි, සබ්බමෙතං න වට්ටති. යං පන නිට්ඨුභන්තො වා සාසඬකෙ වා යීතො අච්ඡරිකං වා ථොටෙති, පාණිං වා පහරති, තත්ථ අනාපත්ති, සබ්බං අන්තරාරාමෙ යීතස්ස පස්සතො අනාපත්ති, පස්සිස්සාමීති විහාරතො විහාරං ගච්ඡන්තස්ස ආපත්තියෙව. ආසනසාලායං නිසින්නො පස්සති, අනාපත්ති. පස්සිස්සාමීති උට්ඨහින්වා ගච්ඡතො ආපත්ති, වීරියං යත්වා ගීවං පරිවත්තෙත්වා පස්සතොපි ආපත්තියෙව. සලාකභත්තාදීනං වා අත්ථාය අඤ්ඤෙන වා කෙනවි කරණියෙන ගන්ත්වා ගතට්ඨානෙ පස්සති වා සුඤ්ඤාති වා, අනාපත්ති. ආපදාසු තාදිසෙන උපද්දවෙන උපද්දුතො සමජ්ජට්ඨානං පවිසති, එවං පවිසිත්වා

පස්සන්තස්ස සුඤ්ඤානස්ස වා අනාපත්ති. “වෙනියස්ස උපහාරං දෙථ උපාසකා”ති වත්තුම්පි, “තුම්භාකං වෙනියස්ස උපහාරං කරොමා”ති වුත්තෙ සම්පට්ඨිකම්පි න ලහති. “තුම්භාකං වෙනියස්ස උපට්ඨානං කරොමා”ති වුත්තෙ පන “උපට්ඨානකරණං නාම සුන්දර”න්ති වත්තුං වට්ටති.

26. “න, භික්ඛවෙ, අත්තනො අභිගජානං ඡෙතබ්බං, යො ඡිත්තදෙය්‍ය, ආපත්ති පුල්ලච්චයස්සා”ති (වුළුව. 251) වචනනො අභිගජානං (වුළුව. 251) ඡිත්තදත්තස්ස පුල්ලච්චයං, අඤ්ඤං පන කණ්ණනාසාඅභිගුලිආදිං යං කිඤ්ච ඡිත්තදත්තස්ස තාදිසං වා දුක්ඛං උප්පාදෙන්තස්ස දුක්ඛං. අභිකීට්ඨයාදීසු පන අඤ්ඤාඛාධපච්චයා වා ලොභිතං වා මොවෙන්තස්ස ඡිත්තදත්තස්ස වා අනාපත්ති.

27. “න, භික්ඛවෙ, ගිහීනං උත්තරිමනුස්සධම්මං ඉද්ධිපාටිභාරියං දස්සෙතබ්බං, යො දස්සෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛංස්සා”ති (වුළුව. 252) වචනනො ගිහීනං විකුබ්බනිද්ධිං දස්සෙතුං න වට්ටති, අධිට්ඨානිද්ධි පන අප්පට්ඨිත්තා.

28. “න, භික්ඛවෙ, සොචණ්ණමයො පත්තො ධාරෙතබ්බො...පෙ.... න රුපියමයො...පෙ.... න මණ්ඩමයො...පෙ.... න වෙච්චියමයො...පෙ.... න ඵලිකමයො...පෙ.... න කංසමයො...පෙ.... න කාවමයො...පෙ.... න තිපුමයො...පෙ.... න සීසමයො...පෙ.... න තම්බලොහමයො පත්තො ධාරෙතබ්බො, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛංස්සා”ති (වුළුව. 252) වචනනො සුවණ්ණමයාදිපත්තො න වට්ටති. සවෙපි ගිහී භත්තග්ගෙ සුවණ්ණතට්ටිකාදීසු ඛ්‍යඤ්ජනං කත්වා උපනාමෙන්ති, ආමසිතුම්පි න වට්ටති. ඵලිකමයකාවමයකංසමයානි පන තට්ටිකාදීනි භාජනානි පුග්ගලිකපරිභොගෙනෙව න වට්ටන්ති, සඨසිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති. තම්බලොහමයොපි පත්තොයෙව න වට්ටති, ටාලකං පන වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ද්වෙ පත්තෙ අයොපත්තං මත්තිකාපත්තං”න්ති (වුළුව. 252) ද්වෙයෙව ව පත්තා අනුඤ්ඤාතා.

“න, භික්ඛවෙ, තුම්බකටාහෙ පිණ්ඩාය වරිතබ්බං, යො වරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛංස්සා”ති (වුළුව. 255) වචනනො ලාබ්බකටාහං පරිහරිතුං න වට්ටති, තං ලහිත්වා පන තාවකාලිකං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සට්ඨකටාහෙපි එසෙව නයො.

“න, භික්ඛවෙ, ඡවසීසපත්තො ධාරෙතබ්බො, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛංස්සා”ති (වුළුව. 255) වචනනො ඡවසීසමයොපි පත්තො න වට්ටති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පත්තාධාරකං”න්ති (වුළුව. 254) වචනනො භූමිදාරුදණ්ඩවඅලවෙන්තාදීහි කතෙ භූමිආධාරකෙ දාරුදණ්ඩආධාරකෙ ව පත්තං යපෙතුං වට්ටති. එත්ථ ව “භූමිආධාරකෙ තයො දණ්ඩාධාරකෙ ද්වෙ පත්තෙ උපරුපරි යපෙතුං වට්ටති”ති කුරුන්දියං වුත්තං. මහාඅට්ඨකථායං පන වුත්තං “භූමිආධාරකෙ තිණ්ණං පත්තානං අනොකාසො, ද්වෙ යපෙතුං වට්ටති. දාරුආධාරකදණ්ඩාධාරකෙසුපි සුසජ්ජිතෙසු එසෙව නයො. හමකොට්ඨදිසො පන

දාරුආධාරකො තීභි දණ්ඩකෙහි බද්ධො, දණ්ඩාධාරකො ච එකස්සපි පත්තස්ස අනොකාසො, තත්ථ යපෙත්වාපි හත්ථෙන ගහෙත්වාච නිසීදිතබ්බං, භූමියං පන නික්කුජ්ජිත්වා එකමෙව යපෙතබ්බං”න්ති.

“න, භික්ඛවෙ, මිඬිසන්තෙ පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, යො නික්ඛිපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 254) වචනතො ආලින්දකමිඬිසීකාදීනං අන්තෙ යපෙතුං න වට්ටති. සචෙ පන පරිවත්තෙත්වා තත්ථෙව පතිට්ඨාති, එවරූපාය විත්ථිණ්ණාය මිඬිසීකාය යපෙතුං වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, පරිභණ්ඩන්තෙ පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, යො නික්ඛිපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 254) වචනතො බාහිරපස්සෙ කතාය තනුකමිඬිසීකාය අන්තෙපි එසෙව නයො. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, වොළක”න්ති (චූළව. 254) වචනතො වොළකං පත්ථරිත්වා තත්ථ යපෙතුං වට්ටති. තස්මිං පන අසති කටසාරකෙ වා තට්ටිකාය වා මත්තිකාය වා පරිභණ්ඩකතාය භූමියා යත්ථ න දුස්සති, තථාරූපාය වාලිකාය වා යපෙතුං වට්ටති. පංසුරජාදීසු පන බරභූමියං වා යපෙත්තස්ස දුක්කටං.

“න, භික්ඛවෙ, පත්තො ලග්ගෙතබ්බො, යො ලග්ගෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 254) වචනතො නාගදන්තාදීසු යත්ථ කත්ථවි ලග්ගෙතුං න වට්ටති, වීචරවංසෙපි බන්ධිත්වා යපෙතුං න වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, මඤ්චෙ පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, යො නික්ඛිපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 254) වචනතො භණ්ඩකට්ඨපනත්ථමෙව වා කතං හොතු නිසීදනසයනත්ථං වා, යත්ථ කත්ථවි මඤ්චෙ වා පීයෙ වා යපෙත්තස්ස දුක්කටං, අඤ්ඤෙන පන භණ්ඩකෙන සද්ධිං බන්ධිත්වා යපෙතුං, අට්ඨායං බන්ධිත්වා ඔලම්බිතුං වා වට්ටති, බන්ධිත්වාපි උපරි යපෙතුං න වට්ටතියෙව. සචෙ පන මඤ්චො වා පීයං වා උක්ඛිපිත්වා වීචරවංසාදීසු අට්ටකච්ඡන්තෙන යපිතං හොති, තත්ථ යපෙතුං වට්ටති. අංසවට්ටනකෙන අංසකූටෙ ලග්ගෙත්වා අඬිකෙ යපෙතුං වට්ටති, ඡත්තෙ හත්තපුරොපි අංසකූටෙ ලග්ගිතපත්තොපි යපෙතුං න වට්ටති. භණ්ඩකෙන පන සද්ධිං බන්ධිත්වා අට්ටකං කත්වා වා යපිතෙ යො කොචි යපෙතුං වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, පත්තහත්ථෙන කවාටං පණාමෙතබ්බං, යො පණාමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 255) වචනතො පත්තහත්ථෙන කවාටං න පණාමෙතබ්බං. එත්ථ ච න කෙවලං යස්ස පත්තො හත්ථෙ, සො එව පත්තහත්ථො. න කෙවලඤ්ච කවාටමෙව පණාමෙතුං න ලහති, අපිච ඛො පන හත්ථෙ වා පිට්ඨිපාදෙ වා යත්ථ යත්ථවි සරිරාවයචෙ පත්තස්මිං සති හත්ථෙන වා පාදෙන වා සීසෙන වා යෙන කෙනචි සරිරාවයචෙන කවාටං වා පණාමෙතුං සට්ඨං වා උක්ඛිපිතුං සුචිං වා කුඤ්චිකාය අවාපුරිතුං න ලහති, අංසකූටෙ පන පත්තං ලග්ගෙත්වා යථාසුඛං අවාපුරිතුං ලහති.

“න, හික්බවෙ, වලකානි වා අට්ඨිකානි වා උච්ඡිට්ඨොදකං වා පත්තෙන නිහරිතබ්බං, යො නිහරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 255) වචනතො වලකාදීනි පත්තෙන නිහරිතුං න වට්ටති. එත්ථ ව වලකානීනි වබ්බෙන්වා අපවිද්ධාමිසානි. අට්ඨිකානීනි මච්ඡමංසඅභකානි. උච්ඡිට්ඨොදකන්ති මුඛවික්ඛාලිතොදකං. එතෙසු යං කිඤ්චි පත්තෙන නිහරන්තස්ස දුක්ඛට්ඨං. පත්තං පටිග්ගහං කත්වා හත්ථං ධොවිතුම්පි න ලහති. හත්ථධොතපාදධොතඋදකම්පි පත්තෙ ආකිරිත්වා නිහරිතුං න වට්ටති, අනුච්ඡිට්ඨං සුද්ධපත්තං උච්ඡිට්ඨහත්ථොපන ගණ්හිතුං න වට්ටති, වාමහත්ථොපන පනෙත්ථ උදකං ආසිඤ්චිත්වා එකං උදකගණ්ඬුසං ගහෙත්වා උච්ඡිට්ඨහත්ථොපන ගණ්හිතුං වට්ටති. එත්තාවතාපි හි සො උච්ඡිට්ඨපත්තො හොති, හත්ථං පන බහිඋදකෙන වික්ඛාලෙන්වා ගහෙතුං වට්ටති. මච්ඡමංසඵලාඵලාදීනි ව බාදන්තො යං තත්ථ අට්ඨිං වා වලකං වා ඡඩ්ඛෙතුකාමො හොති, තං පත්තෙ යපෙතුං න ලහති. යං පන පටිබාදිතුකාමො හොති, තං පත්තෙ යපෙතුං ලහති. අට්ඨිකකණ්ටකාදීනි තත්ථොප කත්වා හත්ථොපන ලුඤ්චිත්වා බාදිතුං වට්ටති. මුඛතො නිහටං පන යං කිඤ්චි පුන බාදිතුකාමො පත්තෙ යපෙතුං න ලහති, සිඬගිවෙරනාලිකෙරණ්ඩාදීනි ඩංසිත්වා පුන යපෙතුං ලහති.

29. “න ව, හික්බවෙ, සබ්බපංසුකුලිකෙන හවිතබ්බං, යො හවෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 255) වචනතො සබ්බපංසුකුලිකෙන න හවිතබ්බං. එත්ථ පන වීචරඤ්ච මඤ්චපියඤ්ච පංසුකුලං වට්ටති, අජ්ඣොභරණීයං පන දින්නමෙව ගහෙතබ්බං.

30. “න, හික්බවෙ, අද්ධානමග්ගපටිපත්තෙන හික්ඛුනා පරිස්සාවනං යාවියමානෙන න දාතබ්බං, යො න දදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 259) වචනතො අපරිස්සාවනකස්ස (වුළුව. අට්ඨ. 259) යාවමානස්ස පරිස්සාවනං අදාතුං න වට්ටති. යො පන අත්තනො හත්ථොප පරිස්සාවනෙ විජ්ජමානෙපි යාවති, තස්ස න අකාමා දාතබ්බං.

“න ව, හික්බවෙ, අපරිස්සාවනකෙන හික්ඛුනා අද්ධානමග්ගො පටිපජ්ජිතබ්බො, යො පටිපජ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 259) වචනතො අපරිස්සාවනකෙන මග්ගො න ගන්තබ්බො. සවෙපි න හොති පරිස්සාවනං වා ධම්මකරණං වා, සඬ්ඝාටිකණ්ණො අධිට්ඨාතබ්බො “ඉමිනා පරිස්සාවෙන්වා පිට්ඨස්සාමි”ති.

“අනුජානාමි, හික්බවෙ, දණ්ඩපරිස්සාවන”න්ති (වුළුව. 259) වචනතො දණ්ඩපරිස්සාවනම්පි වට්ටති. දණ්ඩපරිස්සාවනං නාම යත්ථ රජකානං බාරපරිස්සාවනං විය වතුසු පාදෙසු බද්ධතිස්සෙණිකාය සාටකං බන්ධිත්වා මජ්ඣෙ දණ්ඩකෙ උදකං ආසිඤ්චන්ති, තං උහොපි කොට්ඨාසෙ පුරෙත්වා පරිස්සාවති.

“අනුජානාමි, හික්බවෙ, ඔත්ථරක”න්ති (වුළුව. 259) වචනතො ඔත්ථරකං පරිස්සාවනම්පි වට්ටති. ඔත්ථරකං නාම යං උදකෙ ඔත්ථරිත්වා සටකෙන උදකං

ගණ්හන්ති, තඤ්ඤි චතුසු දණ්ඩකෙසු චත්ථං බන්ධිත්වා උදකෙ චත්තාරො බාණුකෙ නිබන්තිවා තෙසු බන්ධිත්වා සබ්බපරියන්තෙ උදකතො මොචෙත්වා මජ්ඣෙ ඔත්ථරිත්වා සටෙන උදකං ගණ්හන්ති.

31. “න, භික්ඛවෙ, නග්ගෙන නග්ගො අභිවාදෙනබ්බො, යො අභිවාදෙයා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති ආදිවචනතො (වුළුව. 261) න නග්ගෙන නග්ගො අභිවාදෙනබ්බො, න නග්ගෙන අභිවාදෙනබ්බං, න නග්ගෙන නග්ගො අභිවාදාපෙනබ්බො, න නග්ගෙන අභිවාදාපෙනබ්බං, න නග්ගෙන නග්ගස්ස පරිකම්මං කාතබ්බං, න නග්ගෙන නග්ගස්ස දාතබ්බං, න නග්ගෙන පටිග්ගහෙනබ්බං, න නග්ගෙන බාදිතබ්බං, න නග්ගෙන භුඤ්ජිතබ්බං, න නග්ගෙන සායිතබ්බං, න නග්ගෙන පාතබ්බං.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිස්සො පටිච්ඡාදියො ජන්තාසරපටිච්ඡාදිං උදකපටිච්ඡාදිං චත්ථපටිච්ඡාදි”න්ති (වුළුව. 261) වචනතො තිස්සො පටිච්ඡාදියො වට්ටන්ති. එත්ථ ව ජන්තාසරපටිච්ඡාදි උදකපටිච්ඡාදි ව පරිකම්මං කරොන්තස්සෙව වට්ටති, සෙසෙසු අභිවාදනාදීසු න වට්ටති. චත්ථපටිච්ඡාදි පන සබ්බකම්මෙසු වට්ටති.

32. “න, භික්ඛවෙ, පුප්ඵාභිකිණ්ණෙසු සයනෙසු සයිතබ්බං, යො සසෙයා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 264) වචනතො පුප්ඵෙහි සන්ථනෙසු සයනෙසු න සයිතබ්බං, ගන්ධගන්ධං පන ගහෙත්වා කවාටෙ පඤ්චඩ්ගුලිං දාතුං වට්ටති පුප්ඵං ගහෙත්වා විහාරෙ එකමන්තං නික්ඛිපිතුං.

33. “න, භික්ඛවෙ, ආසිත්තකූපධානෙ භුඤ්ජිතබ්බං, යො භුඤ්ජෙයා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 264) වචනතො ආසිත්තකූපධානෙ යපෙත්වා න භුඤ්ජිතබ්බං. ආසිත්තකූපධානන්ති තම්බලොහෙන වා රජතෙන වා කතාය පෙළාය එතං අධිවචනං, පටික්ඛිත්තන්තා පන දාරුමයාපි න වට්ටති.

34. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, මළොරික”න්ති (වුළුව. 264) වචනතො මළොරිකාය යපෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. මළොරිකාති දණ්ඩාධාරකො වුවිච්චි. යට්ඨිආධාරකපණ්ණාධාරකපච්ඡිකපිට්ඨාදිනිපි එත්ථෙව පවිට්ඨාති. ආධාරකසඬ්ඛෙපගමනතො හි පට්ඨාය ඡිද්දං විද්ධම්පි අවිද්ධම්පි වට්ටතියෙව.

35. “න, භික්ඛවෙ, එකභාජනෙ භුඤ්ජිතබ්බං, යො භුඤ්ජෙයා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 264) ආදිවචනතො න එකභාජනෙ භුඤ්ජිතබ්බං, න එකථාලකෙ පාතබ්බං. සචෙ පන එකො භික්ඛු භාජනතො ඵලං වා පූපං වා ගහෙත්වා ගච්ඡති, තස්මිං අපගතෙ ඉතරස්ස සෙසකං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, ඉතරස්සපි තස්මිං ඛිණෙ පුන ගහෙතුං වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, එකමඤ්චෙ තුවට්ටිතබ්බං, යො තුවට්ටෙයා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 264) ආදිවචනතො න එකමඤ්චෙ නිපජ්ජිතබ්බං, න

එකත්ථරණෙ නිපජ්ජිතබ්බං. වචන්ථානං පන දස්සෙත්වා මජ්ඣෙ කාසාවං වා කත්තරයට්ඨිං වා අන්තමසො කායබන්ධනම්පි යපෙත්වා නිපජ්ජන්තානං අනාපත්ති. එකපාචුරණෙහි එකත්ථරණපාචුරණෙහි ව න නිපජ්ජිතබ්බං. එකං අත්ථරණඤ්චෙව පාචුරණඤ්ච එතෙසන්ති එකත්ථරණපාචුරණා. සංභාරිමානං පාචාරත්ථරණකටසාරකාදීනං එකං අන්තං අත්ථරිත්වා එකං පාරුපිත්වා නිපජ්ජන්තානමෙතං අධිවචනං.

36. “න, භික්ඛවෙ, වෙලජ්ජට්ඨිකා අක්කමිතබ්බා, යො අක්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (වුළුව. 268) වචනතො න වෙලසන්ථාරො අක්කමිතබ්බො, “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිහීනං මඬගලත්ථාය යාවියමානෙන වෙලජ්ජට්ඨිකං අක්කමිතු”න්ති (වුළුව. 268) වචනතො පන කාවි ඉත්ථි (වුළුව. අට්ඨ. 268) අපගතගබ්භා වා භොති ගරුගබ්භා වා, එවරුපෙසු යානෙසු මඬගලත්ථාය යාවියමානෙන අක්කමිතුං වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ධොතපාදකං අක්කමිතු”න්ති (වුළුව. 268) වචනතො පාදධොවනට්ඨානෙ ධොතෙහි පාදෙහි අක්කමනත්ථාය අත්ථතපච්චත්ථරණං අක්කමිතුං වට්ටති.

37. “න, භික්ඛවෙ, කතකං පරිභුඤ්ජිතබ්බං, යො පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (වුළුව. 269) වචනතො කතකං න වට්ටති. කතකං නාම පදුමකණ්ණිකාකාරං පාදසංසන්තං කණ්ටකෙ උට්ඨාපෙත්වා කතං. තං වට්ටං වා භොතු චතුරස්සාදිහෙදං වා, බාහුලිකානුයොගත්තා පටික්ඛිත්තමෙව, නෙව පටිග්ගහෙතුං, න පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිස්සො පාදසංසනියො සක්ඛරං කථලං සමුද්දළේණක”න්ති (වුළුව. 269) වචනතො සක්ඛරාදීහි පාදසංසනං වට්ටති. සක්ඛරාති පාසාණො වුච්චති, පාසාණළේණකොපි වට්ටතියෙව.

38. “න, භික්ඛවෙ, වාමරිබ්ජනී ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (වුළුව. 269) වචනතො වාමරිවාලෙහි කතබ්ජනී න වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, මකසබ්ජනී. අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිස්සො බ්ජනියො වාකමයං උසිරමයං මොරපිඤ්ජමයං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, විදුපනඤ්ච තාලවණ්ටඤ්චා”ති (වුළුව. 269) වචනතො මකසබ්ජනීආදි වට්ටති. තත්ථ විදුපනන්ති බ්ජනී වුච්චති. තාලවණ්ටං පන තාලපණ්ණෙහි වා කතං භොතු වෙළුදන්තවිලිවෙහි වා මොරපිඤ්ජෙහි වා වම්මවිකතිහි වා, සබ්බං වට්ටති. මකසබ්ජනී දන්තමයවිසාණමයදණ්ඩකාපි වට්ටති. වාකමයබ්ජනියා කෙතකපාරොහකුන්තාලපණ්ණාදිමයාපි සඬගහිතා.

39. “න, භික්ඛවෙ, ඡත්තං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානස්ස ඡත්ත”න්ති (වුළුව. 270) වචනතො අගිලානෙන ඡත්තං න ධාරෙතබ්බං. යස්ස පන කායඛාහො වා පිත්තකොපො වා භොති චක්ඛු වා දුබ්බලං, අඤ්ඤො වා කොචි ආබාධො විනා ඡත්තෙන උජ්ජජ්ජති, තස්ස ගාමෙ වා අරඤ්ඤො වා ඡත්තං වට්ටති. වස්සෙ පන චීවරගුත්තත්ථම්පි වාළම්ගවොරහයෙසු

අත්තගුත්තත්ථම්පි වට්ඨති, එකපණ්ණවිජත්තං පන සබ්බත්ථෙව වට්ඨති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අභිලානෙනපි ආරාමෙ ආරාමුපචාරෙ ඡත්තං ධාරෙතු”න්ති (වුළුව. 270) වචනතො පන අභිලානස්සපි ආරාමආරාමුපචාරෙසු ඡත්තං ධාරෙතුං වට්ඨති.

40. “න, භික්ඛවෙ, දීඝා නඛා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, මංසප්පමාණෙන නඛං ඡිත්දිතු”න්ති (වුළුව. 274) වචනතො දීඝා නඛා ඡිත්දිතබ්බා. “න, භික්ඛවෙ, වීසතිමට්ඨං කාරාපෙතබ්බං, යො කාරාපෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, මලමත්තං අපකඬ්ඪීතු”න්ති (වුළුව. 274) වචනතො වීසතිපි නඛෙ ලිඛිතමට්ඨෙය්‍යෙ කාරාපෙතුං න වට්ඨති, නඛතො මලමත්තං පන අපකඬ්ඪීතුං වට්ඨති.

“න, භික්ඛවෙ, සම්බාධෙ ලොමං සංහරාපෙතබ්බං, යො සංහරාපෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා සම්බාධෙ ලොමං සංහරාපෙතු”න්ති (වුළුව. 275) වචනතො ගණ්ඩවණාදිආබාධං විනා සම්බාධෙ ලොමං සංහරාපෙතුං න වට්ඨති. “න, භික්ඛවෙ, දීඝං නාසිකාලොමං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 275) වචනතො සණ්ඨාසෙන නාසිකාලොමං සංහරාපෙතුං වට්ඨති. සක්ඛරාදිහි නාසිකාලොමං ගාභාපනෙපි ආපත්ති නත්ථි, අනුරක්ඛණත්ථං පන “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සණ්ඨාස”න්ති (වුළුව. 275) සණ්ඨාසො අනුඤ්ඤාතො. “න, භික්ඛවෙ, පලිතං ගාභාපෙතබ්බං, යො ගාභාපෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 275) වචනතො පලිතං ගාභාපෙතුං න වට්ඨති. යං පන හමුකාය වා නලාටෙ වා දායිකාය වා උග්ගන්ත්වා බීභවිෂං හුත්වා යීතං, තාදිසං ලොමං පලිතං වා අපලිතං වා ගාභාපෙතුං වට්ඨති.

41. “න, භික්ඛවෙ, අකායබන්ධනෙන ගාමො පච්ඡිතබ්බො, යො පච්ඡෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (වුළුව. 278) වචනතො අකායබන්ධනෙන ගාමො න පච්ඡිතබ්බො, අබන්ධිත්වා නික්ඛමන්තෙන යත්ථ සරති, තත්ථ බන්ධිතබ්බං. “ආසනසාලාය බන්ධිස්සාමි”ති ගන්තුං වට්ඨති, සරිත්වා යාව න බන්ධති, න තාව පිණ්ඩාය වරිතබ්බං.

42. “න, භික්ඛවෙ, ගිහිනිවත්ථං නිවාසෙතබ්බං, යො නිවාසෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති(වුළුව. 280) ආදිවචනතො හත්ථිසොණ්ඩාදිවසෙන ගිහිනිවත්ථං න නිවාසෙතබ්බං, සෙතපට්ඨාරුතාදිවසෙන න ගිහිපාරුතං පාරුපිතබ්බං, මල්ලකම්මකරාදයො විය කච්ඡං බන්ධිත්වා න නිවාසෙතබ්බං. එවං නිවාසෙතුං ගිලානස්සපි මග්ගප්පට්පන්නස්සපි න වට්ඨති. යම්පි මග්ගං ගච්ඡන්තා එකං වා ද්වෙ වා කොණෙ උක්ඛිපිත්වා අන්තරවාසකස්ස උපරි ලග්ගන්ති, අන්තො වා එකං කාසාවං තථා නිවාසෙත්වා බහි අපරං නිවාසෙත්ති, සබ්බං න වට්ඨති. ගිලානො පන අන්තොකාසාවස්ස ඔවට්ඨිකං දස්සෙත්වා අපරං උපරි නිවාසෙතුං ලහති, අභිලානෙන ද්වෙ නිවාසෙත්තෙන සගුණං කත්වා නිවාසෙතබ්බාති.

43. “න, හික්බවෙ, උභතොකාජං හරිතබ්බං, යො හරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (වුළුව. 281) වචනතො උභතොකාජං හරිතුං න වට්ටති. “අනුජානාමි, හික්බවෙ, එකතොකාජං අන්තරාකාජං සීසභාරං ඛන්ධභාරං කට්ඨාරං ඔලම්බක”න්ති වචනතො එකතොකාජාදිං හරිතුං වට්ටති.

44. “න, හික්බවෙ, දීඝං දන්තකට්ඨං බාදිතබ්බං, යො බාදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (වුළුව. 282) වචනතො න දීඝං දන්තකට්ඨං බාදිතබ්බං. “අනුජානාමි, හික්බවෙ, අට්ඨඨගුලපරමං දන්තකට්ඨං. අනුජානාමි, හික්බවෙ, චතුරඨගුලපච්ඡිමං දන්තකට්ඨං”න්ති (වුළුව. 282) වචනතො මනුස්සානං පමාණඨගුලෙන අට්ඨඨගුලපරමං චතුරඨගුලපච්ඡිමඤ්ච දන්තකට්ඨං බාදිතබ්බං.

45. “න, හික්බවෙ, රුක්ඛො අභිරුහිතබ්බො, යො අභිරුහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්ස. අනුජානාමි, හික්බවෙ, සති කරණීයෙ පොරිසං රුක්ඛං අභිරුහිතුං ආපදාසු යාවදත්ථ”න්ති (වුළුව. 284) වචනතො න රුක්ඛං අභිරුහිතබ්බං, සුක්ඛකට්ඨගහණාදිකිච්චෙ පන සති පුරිසප්පමාණං අභිරුහිතුං වට්ටති. ආපදාසුති වාළමිගාදයො වා දිස්වා මග්ගමුළ්හො වා දිසා ඔලොකෙතුකාමො හුත්වා දවඩාහං වා උදකොසං වා ආගච්ඡන්තං දිස්වා අතිඋච්චමිපි රුක්ඛං ආරොහිතුං වට්ටති.

46. “න, හික්බවෙ, බුද්ධවචනං ඡන්දෙසො ආරොපෙතබ්බං, යො ආරොපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්ස. අනුජානාමි, හික්බවෙ, සකාය නිරුත්තියා බුද්ධවචනං පරියාපුණිතු”න්ති (වුළුව. 285) වචනතො වෙදං විය බුද්ධවචනං සක්කටභාසාය වාචනාමග්ගං ආරොවෙතුං න වට්ටති, සකාය පන මාගධිකාය නිරුත්තියා පරියාපුණිතබ්බං.

47. “න, හික්බවෙ, ලොකායනං පරියාපුණිතබ්බං, යො පරියාපුණෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති(වුළුව. 286) ආදිවචනතො ලොකායනසඬ්ඛාතං “සබ්බං උච්ඡිට්ඨං, සබ්බං අනුච්ඡිට්ඨං, සෙනො කාකො, කාලො බකො ඉමිනා ව ඉමිනා ව කාරණෙනා”ති එවමාදිනිරත්ථකකාරණපටිසංයුත්තං තිත්ථියසත්ථං නෙව පරියාපුණිතබ්බං, න පරස්ස වාචෙතබ්බං. න ව තිරච්ඡානච්ඡිජා පරියාපුණිතබ්බා, න පරස්ස වාචෙතබ්බා.

48. “න, හික්බවෙ, බිපිතෙ ‘ජීවා’ති වත්තබ්බො, යො වදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්ස. අනුජානාමි, හික්බවෙ, ගිහීනං ‘ජීවථ හන්තෙ’ති වුවිචමානෙන ‘චිරං ජීවා’ති වත්තු”න්ති (වුළුව. 288) වචනතො බිපිතෙ “ජීවා”ති න වත්තබ්බං, ගිහීනා පන “ජීවථා”ති වුවිචමානෙන “චිරං ජීවා”ති වත්තුං වට්ටති.

49. “න, හික්බවෙ, ලසුණං බාදිතබ්බං, යො බාදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්ස. අනුජානාමි, හික්බවෙ, ආබාධපච්චයා ලසුණං බාදිතු”න්ති (වුළුව. 289) වචනතො ආබාධං විනා ලසුණං බාදිතුං න වට්ටති, සුපසම්පාකාදිසු (පාවි. අට්ඨ. 797) පක්ඛිත්තං පන වට්ටති. තඤ්ඤි පච්චමානෙසු මුග්ගසුපාදිසු වා මච්ඡමංසවිකතියා වා

තෙලෙ වා බදරසාලවාදීසු වා අමිබ්ලසාකාදීසු වා උත්තරිහඬිගෙසු වා යත්ථ කත්ථවි අත්තමසො යාගුහත්තෙපි පක්ඛිත්තං වට්ටති.

50. “න, භික්ඛවෙ, අධොතෙහි පාදෙහි සෙනාසනං අක්කමිතබ්බං, යො අක්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 324) වචනතො අධොතෙහි පාදෙහි මඤ්චපීඨාදිසෙනාසනං පරිකම්මකතා වා භූමි න අක්කමිතබ්බා. “න, භික්ඛවෙ, අල්ලෙහි පාදෙහි සෙනාසනං අක්කමිතබ්බං, යො අක්කමෙය්‍ය ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 324) වචනතො යෙහි (වුළුව. අට්ඨ. 324) අක්කන්තට්ඨානෙ උදකං පඤ්ඤායති, එවරුපෙහි අල්ලපාදෙහි පරිහණ්ඩකතා භූමි වා සෙනාසනං වා න අක්කමිතබ්බං. සවෙ පන උදකසිනෙහමත්තමෙව පඤ්ඤායති, න උදකං, වට්ටති. පාදපුඤ්ජනිං පන අල්ලපාදෙහිපි අක්කමිතුං වට්ටතියෙව. “න, භික්ඛවෙ, සඋපාහනෙන සෙනාසනං අක්කමිතබ්බං, යො අක්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 324) වචනතො ධොතපාදෙහි අක්කමිතබ්බට්ඨානං සඋපාහනෙන අක්කමිතුං න වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, පරිකම්මකතාය භූමියා නිට්ඨුහිතබ්බං, යො නිට්ඨුහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 324) වචනතො පරිකම්මකතාය භූමියා න නිට්ඨුහිතබ්බං. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, බෙළමල්ලක”න්ති (වුළුව. 324) එවං අනුඤ්ඤාතෙ බෙළමල්ලකෙ නිට්ඨුහිතබ්බං. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, වොළකෙන පලිවෙයෙතු”න්ති (වුළුව. 324) වචනතො සුධාභූමියා වා පරිහණ්ඩභූමියා වා මඤ්චපීඨං නික්ඛිපන්තෙන සවෙ තට්ටිකා වා කට්ඨාරකො වා නත්ථි, වොළකෙන මඤ්චපීඨානං පාදා වෙයෙතබ්බා, තස්මිං අසති පණ්ණමිපි අත්ථරිතුං වට්ටති, කිඤ්චි අනත්ථරිත්වා යපෙන්නස්ස පන දුක්ඛට්ඨං. යදි පන තත්ථ නෙවාසිකා අනත්ථතාය භූමියාපි යපෙන්නි, අධොතපාදෙහිපි වළඤ්ජෙන්නි, තථෙව වළඤ්ජෙතුං වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, පරිකම්මකතා භිත්ති අපස්සෙතබ්බා, යො අපස්සෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 324) වචනතො පරිකම්මකතා භිත්ති සෙතභිත්ති වා භොතු චිත්තකම්මකතා වා, න අපස්සෙතබ්බා. න කෙවලඤ්ච භිත්තිමෙව, ද්වාරමිපි වාතපානමිපි අපස්සෙතඵලකමිපි පාසාණත්ථම්හමිපි රුක්ඛත්ථම්හමිපි වීචරෙන වා යෙන කෙනචි අප්පට්චිජාදෙත්වා අපස්සිතුං න ලභති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පච්චත්ථරිත්වා නිපජ්ජිතු”න්ති (වුළුව. 325) වචනතො පන ධොතපාදෙහි අක්කමිතබ්බං, පරිහණ්ඩකතං භූමිං වා භූමත්ථරණං සෙනාසනං වා සඬ්ඝිකමඤ්චපීඨං වා අත්තනො සන්තකෙන පච්චත්ථරණෙන පච්චත්ථරිත්වාච නිපජ්ජිතබ්බං. සවෙ නිද්දායතොපි පච්චත්ථරණෙ සඬ්ඝුට්තෙ කොචි සරීරාවයවො මඤ්චං වා පීඨං වා චූසති, ආපත්තියෙව, ලොමෙසු පන චූසන්නෙසු ලොමගණනාය ආපත්තියො. පරිභොගසීසෙන අපස්සයන්නස්සපි එසෙව නයො. හත්ථතලපාදතලෙහි පන චූසිතුං අක්කමිතුං වා වට්ටති, මඤ්චං වා පීඨං වා හරන්තස්ස කායෙ පටිහඤ්ඤති, අනාපත්ති.

51. “දසයිමෙ, භික්ඛවෙ, අවන්දියා. පුරෙඋපසම්පන්නෙන පච්ඡුපසම්පන්නො අවන්දියො, අනුපසම්පන්නො අවන්දියො, නානාසංවාසකො වුඩ්ඨතරො අධම්මවාදී අවන්දියො, මාතුගාමො අවන්දියො, පණ්ඩකො අවන්දියො, පාරිවාසිකො අවන්දියො, මූලායපට්ඨස්සනාරහො අවන්දියො, මානත්තාරහො අවන්දියො, මානත්තවාරිකො අවන්දියො, අබ්භානාරහො අවන්දියො”ති (වුළුව. 312) වචනතො ඉමෙ දස අවන්දියාති වෙදිතඛිබා.

“පච්ඡුපසම්පන්නෙන පුරෙඋපසම්පන්නො වන්දියො, නානාසංවාසකො වුඩ්ඨතරො ධම්මවාදී වන්දියො, තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො වන්දියො”ති (වුළුව. 312) – වචනතො ඉමෙ තයො වන්දිතඛිබා.

52. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිණි තුලානි රුක්ඛතුලං ලතාතුලං පොටකීතුල”න්ති (වුළුව. 297) වචනතො ඉමානි තිණි තුලානි කප්පියානි. තත්ථ (වුළුව. අට්ඨ. 297) රුක්ඛතුලන්ති සිම්බලිරුක්ඛාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි රුක්ඛානං තුලං. ලතාතුලන්ති බීරවල්ලිආදීනං යාසං කාසඤ්චි වල්ලිනං තුලං. පොටකීතුලන්ති පොටකීතිණාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි තිණජාතිකානං අන්තමසො උච්ඡුනළාදීනම්පි තුලං. එතෙහි තිහි සබ්බභූතගාමා සඨගහිතා භොන්ති. රුක්ඛවල්ලිතිණජාතියො හි මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤො භූතගාමො නාම නත්ථි, තස්මා යස්ස කස්සචි භූතගාමස්ස තුලං බිම්බොභනෙ වට්ටති. හිසිං පන පාපුණිත්වා සබ්බමෙතං අකප්පියතුලන්ති වුව්චති. න කෙවලඤ්ච බිම්බොභනෙ එතං තුලමෙව, හංසමොරාදීනං සබ්බසක්කුණානං සිභාදීනං සබ්බවතුප්පදානඤ්ච ලොමම්පි වට්ටති, පියඬගුපුප්ඵබ්බකුලපුප්ඵාදීනං පන යං කිඤ්චි පුප්ඵං න වට්ටති. තමාලපත්තං සුද්ධමෙව න වට්ටති, මිස්සකං පන වට්ටති, හිසිනං අනුඤ්ඤාතං පඤ්චවිධං උණ්ණාදිතුලම්පි වට්ටති.

53. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්ච හිසියො උණ්ණහිසිං වොළහිසිං වාකහිසිං තිණහිසිං පණ්ණහිසි”න්ති (වුළුව. 297) වචනතො පඤ්චහි උණ්ණාදිහි පූරිතා පඤ්ච හිසියො අනුඤ්ඤාතා. තුලගණනාය හි එතාසං ගණනා වුත්තා. තත්ථ උණ්ණග්ගභණෙන න කෙවලං ඵලකලොමමෙව ගහිතං, ය්පෙත්වා පන මනුස්සලොමං යං කිඤ්චි කප්පියාකප්පියමංසජාතීනං පක්ඛිවතුප්පදානං ලොමං සබ්බං ඉධ උණ්ණග්ගභණෙනෙව ගහිතං. තස්මා ඡන්තං චීවරානං ඡන්තං අනුලොමචීවරානඤ්ච අඤ්ඤතරෙන හිසිච්ඡවිං කත්වා තං සබ්බං පක්ඛිපිත්වා හිසිං කාතුං වට්ටති. ඵලකලොමානි පන අපක්ඛිපිත්වා කම්බලමෙව චතුග්ගණං පඤ්චගුණං වා පක්ඛිපිත්වා කතාපි උණ්ණහිසිසඬ්ඛාමෙව ගච්ඡති.

වොළහිසිආදීසු යං කිඤ්චි නවවොළං වා පුරාණවොළං වා සංහරිත්වා අන්තො පක්ඛිපිත්වා වා කතා වොළහිසි. යං කිඤ්චි වාකං පක්ඛිපිත්වා කතා වාකහිසි. යං කිඤ්චි තිණං පක්ඛිපිත්වා කතා තිණහිසි. අඤ්ඤත්ව සුද්ධතමාලපත්තා යං කිඤ්චි පණ්ණං පක්ඛිපිත්වා කතා පණ්ණහිසිති වෙදිතඛිබා. තමාලපත්තං පන අඤ්ඤන මිස්සමෙව වට්ටති. සුද්ධං න වට්ටති. යං පනෙතං උණ්ණාදිපඤ්චවිධං තුලං හිසියං වට්ටති, තං මසුරකෙපි වට්ටතිති කුරුන්දියං වුත්තං. එතෙන මසුරකං පරිභුඤ්ජිතුං

වට්ටනි සිද්ධං හොති. භිසියා පමාණනියමො නත්ථි, මඤ්චනිසි පියනිසි
 භූමත්ථරණනිසි වඩිකමනනිසි පාදපුඤ්ජනනිසි ඵතාසං අනුරූපතො සල්ලක්ඛෙන්වා
 අත්තතො රුචිවසෙන පමාණං කාතබ්බං. බිම්බොහනං පන පමාණයුත්තමෙව
 වට්ටනි.

54. “න, භික්ඛවෙ, අඩ්ඨකායිකානි බිම්බොහනානි ධාරෙතබ්බානි, යො
 ධාරෙය්‍යා, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 297) යෙසු කට්තො පට්ඨාය යාව සීසං
 උපදහන්ති, තාදිසානි උපඩ්ඨකායප්පමාණානි බිම්බොහනානි පටික්ඛිපිත්වා
 “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සීසප්පමාණං බිම්බොහන”න්ති (වුළුව. 297) සීසප්පමාණං
 අනුඤ්ඤානං. සීසප්පමාණං නාම යස්ස විත්ථාරතො තීසු කණ්ණෙසු ද්විත්තං
 කණ්ණානං අත්තරං මිනියමානං විදත්ථි වෙව චතුරඤ්ඤාදිව හොති, මජ්ඣිමනිකායං
 මුට්ඨරතනං හොති. “දීඝතො පන දියඨ්ඨරතනං වා ද්විරතනං වා”ති කුරුන්දියං
 වුත්තං. අයං සීසප්පමාණස්ස උක්ඛට්ඨපරිච්ඡෙදො, ඉතො උද්ධං න වට්ටනි,
 හෙට්ඨා වට්ටනි. අභිලානස්ස සීසුපධානඤ්ඤාදිව පාදුපධානඤ්ඤාදිව ද්වයමෙව වට්ටනි,
 ගිලානස්ස බිම්බොහනානි සන්ථරිත්වා උපරි පච්චත්ථරණං දත්වා නිපජ්ජිතුමිති
 වට්ටනි. “යානි පන භිසිනං අනුඤ්ඤාතානි පඤ්ච කප්පියතුලානි, තෙහි බිම්බොහනං
 මහත්තමිති වට්ටනි”ති චුස්සදෙවත්ථෙරො ආහ. විනයධර උපතිස්සත්ථෙරො පන
 “බිම්බොහනං කර්ස්සාමිති කප්පියතුලං වා අකප්පියතුලං වා පටික්ඛිපිත්වා
 කරොන්තස්ස පමාණමෙව වට්ටනි”ති ආහ.

55. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආසන්දික”න්ති (වුළුව. 297) වචනතො
 චතුරස්සපීඨසඨ්ඨාතො ආසන්දිකො වට්ටනි, යො ච “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
 උච්චකමිති ආසන්දික”න්ති (වුළුව. 297) වචනතො අට්ඨඨගුලතො උච්චපාදකොපි
 වට්ටනි. එකතොභාගෙන දීඝපීඨමෙව හි අට්ඨඨගුලතො උච්චපාදකං න වට්ටනි,
 තස්මා චතුරස්සපීඨං පමාණාතික්කන්තමිති වට්ටනි. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
 සත්තඨග”න්ති (වුළුව. 297) වචනතො තීසු දිසාසු අපස්සයං කත්වා කතමඤ්ඤොපි
 වට්ටනි. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, උච්චකමිති සත්තඨග”න්ති (වුළුව. 297) වචනතො
 අයමිති පමාණාතික්කන්තො ච වට්ටනි. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
 හද්දපීඨ”න්ති ආදිනා (වුළුව. 297) පාළියං අනුඤ්ඤානං වෙන්තමයපීඨං
 පිලෝතිකාබද්ධපීඨං දාරුපට්ටිකාය උපරි පාදෙ යපෙත්වා භොජනඵලකං විය කතං
 ඵලකපාදපීඨං ආමලකාකාරෙන යොජිතං බහුපාදකං ආමණ්ඩකවට්ටිකපීඨං
 පලාලපීඨං ඵලකපීඨඤ්ඤාදිව පාළියං අනාගතඤ්ඤාදිව අඤ්ඤමිති යං කිඤ්චි දාරුමයපීඨං
 වට්ටනි.

“න, භික්ඛවෙ, උච්චෙ මඤ්චෙ සයිතබ්බං, යො සයෙය්‍යා, ආපත්ති
 දුක්ඛට්ඨසා”ති (වුළුව. 297) වචනතො පමාණාතික්කන්තෙ මඤ්චෙ සයන්තස්ස
 දුක්ඛට්ටං, තං පන කරොන්තස්ස කාරාපෙන්තස්ස ච ඡෙදනකං පාචිත්තියං.
 අඤ්ඤෙන කතං පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙන ඡිත්තීත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. සවෙ න
 ඡිත්තීතුකාමො හොති, භූමියං නිබ්බන්ධා පමාණං උපරි දස්සෙති, උත්තානකං වා
 කත්වා පරිභුඤ්ජති, උක්ඛිපිත්වා තුලාසඨ්ඨාතො යපෙත්වා අට්ටං කත්වා පරිභුඤ්ජති,

වට්ටනි. “න, හික්බවෙ, උච්චා මඤ්චපට්ඨාදකා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්ස. අනුජානාමි, හික්බවෙ, අට්ඨකිගුලපරමං මඤ්චපට්ඨාදක”න්ති (වුළුව. 297) වචනතො මනුස්සානං පමාණභිගුලෙන අට්ඨකිගුලපරමොව මඤ්චපට්ඨාදකො වට්ටනි, තතො උද්ධං න වට්ටනි.

56. “න, හික්බවෙ, උච්චාසයනමහාසයනානි ධාරෙතබ්බානි, සෙය්‍යාදීදං, ආසන්දි පල්ලභිකො ගොනකො චිත්තකො පටිකා පටලිකා තුලිකා විකතිකා උද්දලොමි එකන්තලොමි කට්ටිස්සං කොසෙය්‍යං කුත්තකං හත්ථත්ථරං අස්සත්ථරං රථත්ථරං අජිනපවෙණි කදලිමිගපවරපච්චත්ථරණං සඋත්තරච්ඡදං උභතොලොහිතකුපධානං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා”ති (මහාව. 254) වචනතො උච්චාසයනමහාසයනානි න වට්ටන්ති. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 254) උච්චාසයනං නාම පමාණාතික්කන්තං මඤ්චං. මහාසයනං නාම අකප්පියත්ථරණං. ආසන්දිආදීසු ආසන්දීති පමාණාතික්කන්තාසනං. පල්ලභිකොති පාදෙසු වාළුරූපානි යපෙත්වා කතො. ගොනකොති දීඝලොමකො මහාකොජවො. චතුරභිගුලාධිකානි කිර තස්ස ලොමානි. චිත්තකොති රතනචිත්‍රඋණ්ණාමයත්ථරකො. පටිකාති උණ්ණාමයො සෙතත්ථරකො. පටලිකාති සනපුප්ඵකො උණ්ණාමයලොමත්ථරකො, යො “ආමලකපටො”තිපි වුවිති. තුලිකාති පකතිතුලිකායෙව. විකතිකාති සිහබ්‍යග්ගාදිරූපවිචිත්‍රො උණ්ණාමයත්ථරකො. උද්දලොමිති එකතො උග්ගතලොමං උණ්ණාමයත්ථරණං. එකන්තලොමිති උභතො උග්ගතලොමං උණ්ණාමයත්ථරණං. කට්ටිස්සන්ති රතනපරිසිබ්බිතං කොසෙය්‍යකට්ටිස්සමයං පච්චත්ථරණං. කොසෙය්‍යන්ති රතනපරිසිබ්බිතං කොසියසුත්තමයං පච්චත්ථරණං, සුද්ධකොසෙය්‍යං පන වට්ටනි.

කුත්තකන්ති සොළසන්තං නාටකිත්ථිතං යත්වා නච්චනයොග්ගං උණ්ණාමයත්ථරණං. හත්ථත්ථරඅස්සත්ථරා හත්ථිඅස්සපිට්ඨිසු අත්ථරණකඅත්ථරණා ඵව. රථත්ථරෙපි ඵසෙව නයො. අජිනපවෙණිති අජිනවම්මෙහි මඤ්චප්පමාණෙන සිබ්බිත්වා කතා පවෙණි. කදලිමිගපවරපච්චත්ථරණන්ති කදලිමිගවම්මං නාම අත්ථි, තෙන කතං පවරපච්චත්ථරණන්ති අත්ථො. තං කිර සෙතචත්ථස්ස උපරි කදලිමිගවම්මං පත්ථරිත්වා සිබ්බිත්වා කරොන්ති. සඋත්තරච්ඡදන්ති සහ උත්තරච්ඡදෙන, උපරිඛද්ධෙන රත්තචිතානෙන සද්ධිත්ති අත්ථො. සෙතචිතානම්පි හෙට්ඨා අකප්පියපච්චත්ථරණෙ සති න වට්ටනි, අසති පන වට්ටනි. උභතොලොහිතකුපධානන්ති සිසුපධානඤ්ච පාදුපධානඤ්චාති මඤ්චස්ස උභතොලොහිතකුපධානං, එතං න කප්පති. යං පන එකමෙව උපධානං උභොසු පස්සෙසු රත්තං වා භොතු පදුමචණ්ණං වා විචිත්‍රං වා, සවෙ පමාණයුත්තං, වට්ටනි, මහාඋපධානං පන පටික්ඛිත්තං. ගොනකාදීති (වුළුව. අට්ඨ. 320) සඬ්ඝිකච්චාරෙ වා පුග්ගලිකච්චාරෙ වා මඤ්චපිට්ඨකෙසු අත්ථරිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති, ධම්මාසනෙ පන ගිහිවිකතනිභාරෙන ලබ්භන්ති, තත්‍රාපි නිපජ්ජිතුං න වට්ටනි.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යපෙත්වා තිණි ආසන්දිං පල්ලඬිකං තූලිකං ගිහිවිකතං අභිනිසිදිතුං, න ත්වෙව අභිනිපජ්ජිතු”න්ති (වුළුව. 314) – වචනතො ආසන්දාදිත්තයං යපෙත්වා අවසෙසෙසු ගොනකාදිසු ගිහිවිකතෙසු ධම්මාසනෙ වා භත්තග්ගෙ වා අන්තරසරෙ වා නිසිදිතුං වට්ටති, නිපජ්ජිතුං න වට්ටති. තූලොනද්ධං පන මඤ්චපීයං භත්තග්ගෙ අන්තරසරෙයෙව නිසිදිතුං වට්ටති, තත්ථාපි නිපජ්ජිතුං වට්ටති. තූලොනද්ධං පන මඤ්චපීයං කාරාපෙත්තස්සපි උද්දාලනකං පාවිත්තියං.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඔනද්ධමඤ්චං ඔනද්ධපීය”න්ති (වුළුව. 297) වචනතො පන වම්මාදිහි ඔනද්ධං මඤ්චපීයං වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාචාරං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කොසෙය්‍යපාචාරං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කොජවං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කම්බල”න්ති (මහාව. 337-338) – වචනතො පාචාරාදීනි සඬිසිකානි වා භොත්තු පුග්ගලිකානි වා, යථාසුඛං විහාරෙ වා අන්තරසරෙ වා යත්ථ කත්ථවි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති. කොජවං පනෙත්ථ පකතිකොජවමෙව වට්ටති, මහාපිට්ඨියකොජවං න වට්ටති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බං පාසාදපරිභොග”න්ති (වුළුව. 320) වචනතො සුවණ්ණරජතාදිවිචිත්‍රානි (වුළුව. අට්ඨ. 320) කවාටානි මඤ්චපීයානි තාලවණ්ටානි සුවණ්ණරජතයොනි පානීයසංපානීයසරාවානි, යං කිඤ්චි විත්තකම්මකතං, සබ්බං සෙනාසනපරිභොගෙ වට්ටති. “පාසාදස්ස දාසිදාසං ඛෙත්තවත්ථුං ගොමහිංසං දෙමා”ති වදන්ති, පාටෙක්කං ගහණකිව්චං නත්ථි, පාසාදෙ පටිග්ගහිතෙ පටිග්ගහිතමෙව භොති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, එකපලාසිකං උපාහනං... න, භික්ඛවෙ, දිගුණා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න තිගුණා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න ගුණඬිගුණුපාහනා ධාරෙතබ්බා... යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (මහාව. 245) – වචනතො එකපලායෙව උපාහනා වට්ටති, ද්විපලා පන තිපලා න වට්ටතියෙව. ගුණඬිගුණුපාහනා (මහාව. අට්ඨ. 245) නාම චතුපලතො පටියාය වුව්චති, සා පන මජ්ඣිමදෙසෙයෙව න වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බපච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු ගුණඬිගුණුපාහන”න්ති (මහාව. 259) – වචනතො පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු ගුණඬිගුණුපාහනා නවා වා භොතු පරිභුත්තා වා, වට්ටති. මජ්ඣිමදෙසෙ පන “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඔමුක්කං ගුණඬිගුණුපාහනං. න, භික්ඛවෙ, නවා ගුණඬිගුණුපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (මහාව. 247) වචනතො පටිමුඤ්චිත්වා අපනීතා පරිභුත්තායෙව ගුණඬිගුණුපාහනා වට්ටති, අපරිභුත්තා පටික්ඛිත්තායෙව. එකපලා පන පරිභුත්තා වා භොතු අපරිභුත්තා වා, සබ්බත්ථ වට්ටති. එත්ථ ව මනුස්සවම්මං යපෙත්වා යෙන කෙනවි වම්මෙන කතා උපාහනා වට්ටති. උපාහනකොසකසත්ථකකොසකකුඤ්චිකකොසකෙසුපි එසෙව නයො.

“න, භික්ඛවෙ, සබ්බනීලිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බපීනිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බලොහිතිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බමඤ්ජිට්ඨිකා

උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බකණ්භා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බමහාරභිගරත්තා උපාහනා ධාරෙතබ්බා. න සබ්බමහානාමරත්තා උපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 246) – වචනතො සබ්බනීලිකාදි උපාහනා න වට්ටති. එත්ථ ව නීලිකා උමාපුප්ඵවණ්ණා හොති. පීතීකා කණ්කාරපුප්ඵවණ්ණා... ලොහිතීකා ජයසුමනපුප්ඵවණ්ණා... මඤ්ජිට්ඨිකා මඤ්ජිට්ඨවණ්ණා එව... කණ්භා අද්දාරිට්ඨකවණ්ණා... මහාරභිගරත්තා සතපදිපිට්ඨවණ්ණා... මහානාමරත්තා සමහින්නවණ්ණා හොති පණ්ඩුපලාසවණ්ණා. කුරුන්දියං පන ‘‘පදුමපුප්ඵවණ්ණා’’ති වුත්තං. එතාසු යං කිඤ්චි ලහිත්වා රජනං වොළකෙන පුඤ්ජිත්වා වණ්ණං හින්දිත්වා ධාරෙතුං වට්ටති, අප්පමත්තකෙපි හින්තෙ වට්ටතියෙව.

‘‘න, හික්ඛවෙ, නීලකවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න පීතකවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න ලොහිතකවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මඤ්ජිට්ඨිකවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න කණ්භවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මහාරභිගරත්තවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මහානාමරත්තවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 246) – වචනතො යාසං වද්ධායෙව නීලාදිවණ්ණා හොන්ති, තාපි න වට්ටන්ති, වණ්ණහෙදං පන කත්වා ධාරෙතුං වට්ටති.

‘‘න, හික්ඛවෙ, බල්ලකබද්ධා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න පුටබද්ධා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න පාලිගුණ්ඨිමා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න තූලපුණ්ණිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න තිත්තිරපත්තිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මෙණ්ඩවිසාණවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න අප්චිසාණවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න විච්ඡිකාලිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මොරපිඤ්ජපරිසිඛිතා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න චිත්‍රා උපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 246) – වචනතො බල්ලකබද්ධාදි උපාහනාපි න වට්ටති. තත්ථ බල්ලකබද්ධාති පණ්හිපිධානත්ථං තලෙ බල්ලකං බන්ධිත්වා කතා. පුටබද්ධාති යොනකඋපාහනා වුව්වති, යා යාව ජඬිසතො සබ්බපාදං පට්චිජාදෙති. පාලිගුණ්ඨිමාති පලිගුණ්ඨිත්වා කතා, උපරි පාදමත්තමෙව පට්චිජාදෙති, න ජඬිසං. තූලපුණ්ණිකාති තූලපිචුනා පුරෙත්වා කතා. තිත්තිරපත්තිකාති තිත්තිරපත්තසදිසා විචිත්‍රබද්ධා. මෙණ්ඩවිසාණවද්ධිකාති කණ්ණිකට්ඨානෙ මෙණ්ඩකසිඬගසණ්ඨානෙ වද්ධෙ යොජෙත්වා කතා. අප්චිසාණවද්ධිකාදීසුපි එසෙව නයො, විච්ඡිකාලිකාපි තත්ථෙව විච්ඡිකනඬිගුට්ඨසණ්ඨානෙ වද්ධෙ යොජෙත්වා කතා. මොරපිඤ්ජපරිසිඛිතාති තලෙසු වා වද්ධෙසු වා මොරපිඤ්ජෙහි සුත්තකසදිසෙහි පරිසිඛිතා. චිත්‍රාති විචිත්‍රා. එතාසු යං කිඤ්චි ලහිත්වා සවෙ තානි බල්ලකාදීනි අපනෙත්වා සක්කා හොන්ති වළඤ්ජිතුං, වළඤ්ජෙතබ්බා. තෙසු පන සති වළඤ්ජන්තස්ස දුක්කටං.

‘‘න, හික්ඛවෙ, සිහවම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න ඛාග්ගවම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න දීපිවම්මපරික්ඛටා උපාහනා

ධාරෙතබ්බා... න අජිනවම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න
 උද්දවම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මජ්ජාරවම්මපරික්ඛටා උපාහනා
 ධාරෙතබ්බා... න කාලකවම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න
 ලුචකවම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා’ති
 (මහාව. 246) – වචනතො සීහවම්මාදිපරික්ඛටාපි උපාහනා න වට්ඨති. තත්ථ
 සීහවම්මපරික්ඛටා නාම පරියන්තෙසු චීවරෙ අනුචාතං විය සීහවම්මං යොජෙත්වා
 කතා. එස නයො සබ්බත්ථ. ලුචකවම්මපරික්ඛටාති පක්ඛිඛිලාලවම්මපරික්ඛටා.
 එතාසුපි යා කාචි තං වම්මං අපනෙත්වා ධාරෙතබ්බා.

“න, භික්ඛවෙ, කට්ඨපාදුකා ධාරෙතබ්බා... න තාලපත්තපාදුකා... න
 වෙළුපත්තපාදුකා, න තිණපාදුකා... න මුඤ්ජපාදුකා, න පබ්බජපාදුකා... න
 හින්තාලපාදුකා, න කමලපාදුකා... න කම්බලපාදුකා... න සොවණ්ණපාදුකා... න
 රූපියමයා පාදුකා... න මණ්ඩමයා... න වෙළුරියමයා... න එලිකමයා ... න
 කංසමයා... න කාවමයා... න තිපුමයා... න සීසමයා... න තම්බලොහමයා... න
 කාචි සඬකමනියා පාදුකා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා’ති
 (මහාව. 250-251) – වචනතො යෙන කෙනචි තිණෙන වා අඤ්ඤෙන වා කතා යා
 කාචි සඬකමනියා පාදුකා න ධාරෙතබ්බා. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිස්සො පාදුකා
 ධුචට්ඨානියා අසඬකමනියායො, වච්චපාදුකං පස්සාවපාදුකං ආවමනපාදුකං”න්ති
 (මහාව. 251) – වචනතො පන භූමියං සුජ්ජතිට්ඨිතා නිච්චලා අසංභාරියා
 වච්චපාදුකාදී තිස්සො පාදුකා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ඨන්ති.

“න, භික්ඛවෙ, සඋපාහනෙන ගාමො පච්ඡිතබ්බො, යො පච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති
 දුක්ඛටස්සා’ති (මහාව. 259) වචනතො සඋපාහනෙන ගාමො න පච්ඡිතබ්බො.
 “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානෙන භික්ඛුනා සඋපාහනෙන ගාමං පච්ඡිතුං”න්ති
 (මහාව. 256) වචනතො පන යස්ස පාදා වා ඵාලිතා පාදබ්බිලා වා ආබාධො පාදා වා
 දුක්ඛා භොන්ති, යො න සක්කොති අනුපාහනො ගාමං පච්ඡිතුං, එවරූපෙන
 ගිලානෙන සඋපාහනෙන ගාමං පච්ඡිතුං වට්ඨති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ,
 අජ්ඣාරාමෙ උපාහනං ධාරෙතුං උක්ඛං පදීපං කත්තරදණ්ඩං”න්ති (මහාව. 249)
 වචනතො අජ්ඣාරාමෙ අගිලානස්සපි උපාහනං ධාරෙතුං වට්ඨති.

“න, භික්ඛවෙ, ආචරියෙසු ආචරියමත්තෙසු උපජ්ඣායෙසු උපජ්ඣායමත්තෙසු
 අනුපාහනෙසු වඬිකමමානෙසු සඋපාහනෙන වඬිකමිතබ්බං, යො වඬිකමෙය්‍ය,
 ආපත්ති දුක්ඛටස්සා’ති (මහාව. 248) – වචනතො ආචරියාදීසු අනුපාහනෙසු
 වඬිකමත්තෙසු සඋපාහනෙන න වඬිකමිතබ්බං. එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 248) ව
 පබ්බජ්ජාවරියො උපසම්පදාවරියො නිස්සයාවරියො උද්දෙසාවරියොති ඉමෙ
 චත්තාරොපි ඉධ ආචරියා එව. අවස්සිකස්ස ඡබ්බස්සො ආචරියමත්තො. සො හි
 චතුරස්සකාලෙ තං නිස්සයා වච්ජති. එවං එකවස්සස්ස සත්තවස්සො, දූවස්සස්ස
 අට්ඨවස්සො, තිවස්සස්ස නවවස්සො, චතුරස්සස්ස දසවස්සොති ඉමෙපි
 ආචරියමත්තා එව. උපජ්ඣායස්ස සන්දිට්ඨසම්භත්තා පන සභායභික්ඛු, යෙ වා පන

කෙවි දසවස්සෙහි මහන්තතරා, තෙ සබ්බෙපි උපජ්ඣායමත්තා නාම. එත්තකෙසු භික්ඛුසු අනුජාහනෙසු වඩ්ඤාමන්තෙසු සඋපාහනස්ස වඩ්ඤාමනො ආපත්ති.

“න, භික්ඛවෙ, මහාවම්මානි ධාරෙතබ්බානි සිහවම්මං බ්‍යග්ඝවම්මං දීපිවම්මං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්ස”. “න, භික්ඛවෙ, ගොවම්මං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්ස”. “න, භික්ඛවෙ, කිඤ්චි වම්මං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්තිදුක්ඛට්ඨස්සා”ති (මහාව. 255) – වචනතො මජ්ඣිමදෙසෙ සිහවම්මාදි යං කිඤ්චි වම්මං ගහෙත්වා පරිහරිතුං න වට්ටති. සිහවම්මාදීනඤ්ච පරිහරණෙයෙව පටික්ඛෙපො කතො. භූමත්ථරණවසෙන පන අඤ්ඤත්ථ අනිහරන්තෙන යං කිඤ්චි වම්මං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බපච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු වම්මානි අත්ථරණානි එළකවම්මං අජවම්මං මිගවම්මං”න්ති (මහාව. 259) වචනතො පන පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු යං කිඤ්චි (මහාව. අට්ඨ. 259) එළකවම්මඤ්ච අජවම්මඤ්ච අත්ථරිත්වා නිපජ්ජිතුං වා නිසීදිතුං වා වට්ටති. මිගවම්මෙ එණිමිගො වාතමිගො පසදමිගො කුරුඬගමිගො මිගමාතුකො රොහිතමිගොති එතෙසංයෙව වම්මානි වට්ටන්ති, අඤ්ඤෙසං පන –

මක්කටො කාළසිහො ව, සරහො කදලීමිගො;
යෙ ව වාළමිගා කෙවි, තෙසං වම්මං න වට්ටති.

තත්ථ වාළමිගානි සිහබ්‍යග්ඝඅච්ඡතරච්ඡා. න කෙවලඤ්ච එතෙයෙව, යෙසං වා පන වම්මං වට්ටන්ති චුත්තං, තෙ ය්‍යෙත්වා අවසෙසා අන්තමසො ගොමහිංසසසබ්බාරාදයොපි සබ්බෙ ඉමස්මිං අත්ථෙ “වාළමිගා”ත්තෙව වෙදිතබ්බා. එතෙසඤ්චි සබ්බෙසං පන වම්මං න වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, යානෙන යායිතබ්බං, යො යායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානස්ස යාන”න්ති (මහාව. 253) වචනතො අගිලානෙන භික්ඛුනා යානෙන න ගන්තබ්බං. කතරං පන යානං කජ්ජති, කතරං න කජ්ජති? “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පුරිසයුත්තං හත්ථවට්ටකං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සිව්කං පාටඬ්ඬිකි”න්ති (මහාව. 253) වචනතො පුරිසයුත්තං හත්ථවට්ටකං සිව්කා පාටඬ්ඬිකි ව වට්ටති. එත්ථ ව පුරිසයුත්තං ඉත්ථිසාරථි වා හොතු පුරිසසාරථි වා, වට්ටති, ධෙනුයුත්තං පන න වට්ටති. හත්ථවට්ටකං පන ඉත්ථියො වා වට්ටෙන්තු පුරිසා වා, වට්ටතියෙව.

57. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අහතානං දුස්සානං අහතකජ්ජානං දිගුණං සඬ්ඝාටිං එකච්චියං උත්තරාසඬ්ඝං එකච්චියං අන්තරවාසකං, උතුද්ධානං දුස්සානං චතුග්ගුණං සඬ්ඝාටිං දිගුණං උත්තරාසඬ්ඝං දිගුණං අන්තරවාසකං, පංසුකුලෙ යාවදත්ථං, පාපණිකෙ උස්සාහො කරණියො”ති (මහාව. 348) වචනතො අධොතානං (මහාව. අට්ඨ. 348) එකචාරං ධොතානඤ්ච වත්ථානං දුපට්ඨා සඬ්ඝාටි

කාතබ්බා, උත්තරාසඬගො අන්තරවාසකො ච එකපට්ටො කාතබ්බො. උතුද්ධටානං පන භතවත්ථානං පිලොතිකානං සඬ්ඝාටි චතුග්ගුණා කාතබ්බා, උත්තරාසඬගො අන්තරවාසකො ච දුපට්ටො කාතබ්බො, පංසුකුලෙ පන යථාරුචි කාතබ්බං. අන්තරාපණතො පතිතපිලොතිකච්චරෙපි උස්සාහො කරණියො, පරියෙසනා කාතබ්බා, පරිච්ඡෙදො පන නත්ථි, පට්ටසතම්පි වට්ටති. සබ්බමිදං සාදියන්තස්ස භික්ඛුනො චුත්තං. තීසු පන ච්චරෙසු ද්වෙ වා එකං වා ඡන්දිත්වා කාතබ්බං. සවෙ නප්පහොති, ආගන්තුකපත්තං දාතබ්බං. ආගන්තුකපත්තඤ්ඤි අප්පහොනකෙ අනුඤ්ඤාතං. චුත්තඤ්ඤෙතං –

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ද්වෙ ඡන්තකානි එකං අච්ඡන්තකන්ති. ද්වෙ ඡන්තකානි එකං අච්ඡන්තකං නප්පහොති. භගවතො එතමත්ථං ආරොවෙසුං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ද්වෙ අච්ඡන්තකානි එකං ඡන්තකන්ති. ද්වෙ අච්ඡන්තකානි එකං ඡන්තකං නප්පහොති. භගවතො එතමත්ථං ආරොවෙසුං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අන්වාධිකම්පි ආරොපෙතුං. න ච, භික්ඛවෙ, සබ්බං අච්ඡන්තකං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති (මහාව. 360).

තස්මා සවෙ පහොති ආගන්තුකපත්තං, න වට්ටති, ඡන්දිතබ්බමෙව.

“න, භික්ඛවෙ, පොත්ථකො නිවාසෙතබ්බො, යො නිවාසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨස. න, භික්ඛවෙ, සබ්බනීලකානි චීවරානි ධාරෙතබ්බානි... න සබ්බපිතකානි... න සබ්බලොභිතකානි... න සබ්බමඤ්ජිට්ඨකානි... න සබ්බකණ්භානි... න සබ්බමහාරඬගරත්තානි... න සබ්බමහානාමරත්තානි... න අච්ඡන්තදසානි... න දීඝදසානි... න පුප්ඵදසානි... න ඵලදසානි චීවරානි ධාරෙතබ්බානි... න කඤ්චුකං... න තිරිටකං... න වෙයනං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨසා”ති (මහාව. 371-372) – වචනතො පොත්ථකාදීනි න ධාරෙතබ්බානි. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 371-372) පොත්ථකොති මකච්චියො චුච්චති, අක්කදුස්සකදලිදුස්සඵරකදුස්සානිපි පොත්ථකගතිකානෙව. සබ්බනීලකාදීනි රජනං ධොවිත්වා පුන රජිත්වා ධාරෙතබ්බානි. න සක්කා වෙ හොන්ති ධොවිතුං, පච්චත්ථරණානි වා කාතබ්බානි. තිපට්ටචීවරස්ස වා මජ්ඣෙ දාතබ්බානි. තෙසං චණ්ණනානත්තං උපාහනාසු චුත්තනයමෙව. අච්ඡන්තදසදීඝදසානි දසා ඡන්දිත්වා ධාරෙතබ්බානි. කඤ්චුකං ලභිත්වා ථාලෙත්වා රජිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. වෙයනෙපි ඵසෙව නයො. තිරිටකං පන රුක්ඛච්ඡල්ලිමයං, තං පාදපුඤ්ජනිං කාතුං වට්ටති.

58. “න, භික්ඛවෙ, අධම්මකම්මං කාතබ්බං, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කට්ඨස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අධම්මකම්මෙ කයිරමානෙ පටික්කොසිතු”න්ති (මහාව. 154) වචනතො අධම්මකම්මං න කාතබ්බං, කයිරමානඤ්ච නිවාරෙතබ්බං. නිවාරෙත්තෙහි ච “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චතුහි පඤ්චහි පටික්කොසිතුං, ද්විහි තීහි දිට්ඨිං ආචිකාතුං, එකෙන අධිට්ඨාතුං ‘න මෙතං බමති’”ති (මහාව. 154) වචනතො

යත්ථ නිවාරණත්තස්ස භික්ඛුනො උපද්දවං කරොන්ති, තත්ථ එකකෙන න නිවාරණබ්බං. සචෙ චත්තාරො පඤ්ච වා භොන්ති, නිවාරණබ්බං. සචෙ පන ද්වෙ වා තයො වා භොන්ති, “අධම්මකම්මං ඉදං, න මෙනං බමති” ති එවං අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අත්තනො දිට්ඨි ආවිකාතබ්බො. සචෙ එකොව භොති, “න මෙනං බමති” ති අධිට්ඨාතබ්බං. සබ්බඤ්ඤෙතං තෙසං අනුපද්දවත්ථාය වුත්තං.

59. “න, භික්ඛවෙ, අනොකාසකතො භික්ඛු ආපත්තියා වොදෙනබ්බො, යො වොදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා” ති (මහාව. 153) වචනතො වොදෙන්තෙන “කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාසං, අහං තං චත්තුකාමො” ති එවං ඔකාසං කාරාපෙත්වා වොදෙනබ්බො. අධිප්පායහෙදො පනෙන්ථ වෙදිතබ්බො (මහාව. අට්ඨ. 2.389). අයඤ්ඤි අධිප්පායො නාම වාවනාධිප්පායො අක්කොසාධිප්පායො කම්මාධිප්පායො වුට්ඨානාධිප්පායො උපොසථපචාරණං ධර්මපනාධිප්පායො අනුවිජ්ජනාධිප්පායො ධම්මකථාධිප්පායොති අනෙකවිධො. තත්ථ පුරිමෙසු චතුසු අධිප්පායෙසු ඔකාසං අකාරාපෙත්තස්ස දුක්ඛට්ඨං, ඔකාසං කාරාපෙත්වාපි සම්මුඛා අමුලකෙන පාරාජිකෙන වොදෙන්තස්ස සඬ්ඝාදිසෙසො, අමුලකෙන සඬ්ඝාදිසෙසෙන වොදෙන්තස්ස පාවිත්තියං, අමුලිකාය ආචාරවිපත්තියා වොදෙන්තස්ස දුක්ඛට්ඨං, අක්කොසාධිප්පායෙන වදන්තස්ස පාවිත්තියං. අසම්මුඛා පන සත්තභිපි ආපත්තික්ඛන්ධෙහි වදන්තස්ස දුක්ඛට්ඨං, අසම්මුඛා එව සත්තවිධම්පි කම්මං කරොන්තස්ස දුක්ඛට්ඨමෙව. **කුරුන්දියං** පන “වුට්ඨානාධිප්පායෙන ‘ත්වං ඉමං නාම ආපත්තිං ආපන්නො, තං පටිකරොහී’ ති වදන්තස්ස ඔකාසකිච්චං නත්ථී” ති වුත්තං. උපොසථපචාරණං යපෙත්තස්සපි ඔකාසකම්මං නත්ථී, යපනබ්බන්තං පන ජාතිතබ්බං “සුඤ්ඤා මෙ, හන්තෙ, සඬ්ඝො, අජ්ජුපොසථො පන්නරසො, යදි සඬ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඬ්ඝො උපොසථං කරෙ” ති.

එතස්මිඤ්ඤි රෙ-කාරෙ අනතික්කන්තෙයෙව යපෙතුං ලබ්භති, තතො පරං පන ය්‍ය-කාරෙ පත්තෙ න ලබ්භති. එස නයො පචාරණාය.

අනුවිජ්ජකස්සපි ඔසටෙ චත්ථුස්මිං “අත්ථෙතං තවා” ති අනුවිජ්ජනාධිප්පායෙන වදන්තස්ස ඔකාසකම්මං නත්ථී. ධම්මකථිකස්සපි ධම්මාසනෙ නිසිදිත්වා “යො ඉදඤ්චිදඤ්ච කරොති, අයං භික්ඛු අස්සමණො” තිආදිනා නයෙන අනොදිස්ස ධම්මං කථෙන්නස්ස ඔකාසකම්මං නත්ථී. සචෙ පන ඔදිස්ස නියමෙත්වා “අසුකො ව අසුකො ව අස්සමණො අනුපාසකො” ති කථෙති, ධම්මාසනතො ඔරොහිත්වා ආපත්තිං දෙසෙත්වා ගන්තබ්බං. “න, භික්ඛවෙ, සුද්ධානං භික්ඛුනං අනාපත්තිකානං අචත්ථුස්මිං අකාරණෙ ඔකාසො කාරාපෙතබ්බො, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨස්සා” ති (මහාව. 153) වචනතො සුද්ධානං භික්ඛුනං අකාරණෙ චත්ථුස්මිං ඔකාසො න කාරෙතබ්බො. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පුග්ගලං තුලයිත්වා ඔකාසං කාතු” ති (මහාව. 153) වචනතො “භූතමෙව නු බො ආපත්තිං වදති, අභූත” ති එවං උපපරික්ඛිත්වා ඔකාසො කාතබ්බො.

60. “න, හික්බවෙ, සද්ධාදෙය්‍යං විනිපාතෙතබ්බං, යො විනිපාතෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (මහාව. 361) වචනතො සද්ධාදෙය්‍යං න විනිපාතෙතබ්බං. යපෙත්වා මාතෘපිතරො (මහාව. අට්ඨ. 361) සෙසඤ්ඤානිතං දෙන්තොපි විනිපාතෙතියෙව, මාතෘපිතරො පන රජපෙ ධීතෘපි පත්ථයන්ති, දාතබ්බං.

61. “න, හික්බවෙ, සන්තරුත්තරෙන ගාමො පවිසිතබ්බො, යො පවිසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (මහාව. 362) වචනතො සන්තරුත්තරෙන ගාමො න පවිසිතබ්බො.

62. “පඤ්චිමෙ, හික්බවෙ, පච්චයා සඬ්ඝාටියා නික්ඛෙපාය. ගිලානො වා හොති, වස්සිකසඬ්ඛෙතං වා හොති, නදීපාරගතං වා හොති, අග්ගලගුත්තිවිහාරො වා හොති, අත්ථකථිතං වා හොති. ඉමෙ බො, හික්බවෙ, පඤ්ච පච්චයා සඬ්ඝාටියා නික්ඛෙපායා”ති (මහාව. 362) – වචනතො පන ගහෙත්වා ගන්තුං අසමත්ථො ගිලානො වා හොති, වස්සිකසඬ්ඛෙතාදීසු වා අඤ්ඤතරං කාරණං, එවරුපෙසු පච්චයෙසු සඬ්ඝාටිං අග්ගලගුත්තිවිහාරෙ යපෙත්වා සන්තරුත්තරෙන ගන්තුං වට්ටති. සබ්බෙස්වෙව හි එතෙසු ගිලානවස්සිකසඬ්ඛෙතනදීපාරගමනඅත්ථකථිතභාවෙසු අග්ගලගුත්තියෙව පමාණං, ගුත්තෙ එව විහාරෙ නික්ඛිපිත්වා බහි ගන්තුං වට්ටති, නාගුත්තෙ. ආරඤ්ඤකස්ස පන විහාරො න සුගුත්තො හොති, තෙන භණ්ඩුක්ඛලිකාය පක්ඛිපිත්වා පාසාණසුසිරරුක්ඛසුසිරාදීසු සුපට්ඨිජන්තෙසු යපෙත්වා ගන්තබ්බං. උත්තරාසඬ්ඛඅන්තරවාසකානං නික්ඛෙපෙපි ඉමෙයෙව පඤ්ච පච්චයා වෙදිතබ්බො.

63. “න, හික්බවෙ, සම්බාධස්ස සාමන්තා ද්වඩ්ගුලා සත්ථකම්මං වා වත්ථිකම්මං වා කාරාපෙතබ්බං, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති ථුල්ලවිචයස්සා”ති (මහාව. 279) වචනතො යථාපරිච්ඡින්නෙ ඕකාසෙ (මහාව. අට්ඨ. 279) යෙන කෙනවි සත්ථෙත වා සුචියා වා කණ්ටකෙන වා සත්තිකාය වා පාසාණසක්ඛලිකාය වා නබෙන වා ඡින්දනං වා ඵාලනං වා විජ්ඣනං වා ලෙඛනං වා න කාතබ්බං, සබ්බඤ්ඤෙතං සත්ථකම්මමෙව හොති. යෙන කෙනවි පන වම්මෙන වා වත්ථෙත වා වත්ථිච්ඡිනම්පි න කාතබ්බං, සබ්බඤ්ඤෙතං වත්ථිකම්මමෙව හොති. එත්ථ ව “සම්බාධස්ස සාමන්තා ද්වඩ්ගුලා”ති ඉදං සත්ථකම්මංයෙව සන්ධාය චුත්තං, වත්ථිකම්මං පන සම්බාධෙයෙව පටික්ඛිත්තං. තත්ථ පන බාරං වා දාතුං යෙන කෙනවි රජ්ජුකෙන වා බන්ධිතුං වට්ටති, යදි තෙන ඡිජ්ජති, සුචිජ්ජන්තං. අණ්ඩචුඩ්ඝිරොගෙපි සත්ථකම්මං න වට්ටති, තස්මා “අණ්ඩං ඵාලෙත්වා බීජාති උද්ධරිත්වා අරොගං කරිස්සාමි”ති න කාතබ්බං, අග්ගිතාපනභෙසජ්ජලෙපනෙසු පන පටික්ඛෙපො නත්ථි. වච්චමග්ගෙ භෙසජ්ජමක්ඛිතා ආදානවට්ටි වා වෙළුනාලිකා වා වට්ටති, යාය බාරකම්මං වා කරොන්ති, තෙලං වා පවෙසෙන්නි.

64. “න, හික්බවෙ, නභාපිතපුබ්බෙන බුරහණ්ඩං පරිහරිතබ්බං, යො පරිහරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛටස්සා”ති (මහාව. 303) වචනතො නභාපිතපුබ්බෙන (මහාව. අට්ඨ. 303) බුරහණ්ඩං ගහෙත්වා පරිහරිතුං න වට්ටති, අඤ්ඤස්ස

සත්තකෙන පන කෙසෙ ඡෙදෙතුං වට්ටති. සචෙ චෙනනං ගහෙත්වා ඡීන්දති, න වට්ටති. යො අනභාපිතපුබ්බො, තස්සෙව පරිහරිතුං වට්ටති, තං වා අඤ්ඤං වා ගහෙත්වා කෙසෙ ඡෙදෙතුම්පි වට්ටති.

65. “සඬ්ඝිකානි, භික්ඛවෙ, බීජානි පුග්ගලිකාය භූමියා රොපිතානි භාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. පුග්ගලිකානි බීජානි සඬ්ඝිකාය භූමියා රොපිතානි භාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානි” ති (මහාව. 304) – වචනතො පුග්ගලිකාය භූමියා සඬ්ඝිකෙසු බීජෙසු රොපිතෙසු සඬ්ඝිකාය භූමියා වා පුග්ගලිකෙසු බීජෙසු රොපිතෙසු දසමභාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. ඉදං කිර ජම්බුදීපෙ පොරාණකචාරිත්තං, තස්මා දස කොට්ඨාසෙ කත්වා එකො කොට්ඨාසො භූමිසාම්කානං දාතබ්බො.

66. “සත්ති, භික්ඛවෙ, මග්ගා කන්තාරා අප්පොදකා අප්පහක්ඛා, න සුකරා අපාට්ඨෙය්‍යන ගන්තුං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාට්ඨෙය්‍යං පරියෙසිතුං. තණ්ඩුලො තණ්ඩුලත්ථිකෙන, මුග්ගො මුග්ගත්ථිකෙන, මාසො මාසත්ථිකෙන, ලොණං ලොණත්ථිකෙන, ගුළො ගුළත්ථිකෙන, තෙලං තෙලත්ථිකෙන, සජ්ජි සජ්ජිත්ථිකෙනා” ති (මහාව. 299) – වචනතො තාදිසං කන්තාරං නිත්ථරන්තෙන පාට්ඨෙය්‍යං පරියෙසිතුං වට්ටති. කථං පන පරියෙසිතබ්බන්ති? සචෙ (මහාව. අට්ඨ. 296) කෙච්ඡයමෙව ඤත්වා දෙන්ති, ඉච්චෙනං කුසලං. නො චෙ දෙන්ති, ඤාතිපචාරිතට්ඨානතො වා භික්ඛාචාරචත්තෙන වා පරියෙසිතබ්බං. තථා අලහන්තෙන අඤ්ඤාතිකඅප්පචාරිතට්ඨානතො යාචිත්වාපි ගහෙතබ්බං. එකදිවසෙන ගමනීයෙ මග්ගෙ එකහත්තත්ථාය පරියෙසිතබ්බං. දීසෙ අද්ධානෙ යත්තකෙන කන්තාරං නිත්ථරති, තත්තකං පරියෙසිතබ්බං.

67. “යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං න කප්පති’ ති අප්පට්ඨිත්තං, තඤ්චෙ අකප්පියං අනුලොමෙති, කප්පියං පට්ඨාහති, තං චො න කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං න කප්පති’ ති අප්පට්ඨිත්තං, තඤ්චෙ කප්පියං අනුලොමෙති, අකප්පියං පට්ඨාහති, තං චො කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං කප්පති’ ති අනනුඤ්ඤාතං, තඤ්චෙ අකප්පියං අනුලොමෙති, කප්පියං පට්ඨාහති, තං චො න කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං කප්පති’ ති අනනුඤ්ඤාතං, තඤ්චෙ කප්පියං අනුලොමෙති, අකප්පියං පට්ඨාහති, තං චො කප්පති” ති (මහාව. 305) – ඉමෙ චත්තාරො මහාපදෙසෙ භගවා භික්ඛූනං නයග්ගහණත්ථාය ආහ. තත්ථ ධම්මසඬ්ඛාගකත්ථෙරා සුත්තං ගහෙත්වා පරිමද්දන්තා ඉදං අද්දසංසු. “යපෙත්වා ධඤ්ඤඵලරස”න්ති සත්ත ධඤ්ඤරසානි “පච්ඡාහත්තං න කප්පති” ති පට්ඨිත්තානි. තාලනාළිකෙරපනසලබුජඅලාබුකුම්භණ්ඩපුස්පඵලතිපුසඵලඵලාලුකානි නච මහාඵලානි සබ්බඤ්ච අපරණ්ණං ධඤ්ඤගතිකමෙව. තං කිඤ්චාපි න පට්ඨිත්තං, අථ ඛො අකප්පියං අනුලොමෙති, තස්මා පච්ඡාහත්තං න කප්පති. අට්ඨ පානානි අනුඤ්ඤාතානි, අවසෙසානි චෙත්තතින්තිණිකමාතුලුඬිගකපිට්ඨකොසම්බකරමන්දාදිබුද්දකඵලපානානි අට්ඨපානගතිකානෙව. තානි කිඤ්චාපි න අනුඤ්ඤාතානි, අථ ඛො කප්පියං

අනුලෝමෙන්ති, තස්මා කප්පන්ති. යපෙත්වා හි සානුලෝමං ධඤ්ඤඵලරසං අඤ්ඤං ඵලපානං නාම අකප්පියං නත්ථි, සබ්බං යාමකාලිකංයෙවාති කුරුන්දියං වුත්තං.

භගවතා – “අනුජානාමි, හික්ඛවෙ, ඡ වීචරානි බොමං කප්පාසිකං කොසෙය්‍යං කම්බලං සාණං භඩ්ග”න්ති (මහාව. 339) ඡ වීචරානි අනුඤ්ඤාතානි, ධම්මසඩ්ධාභකත්ථෙරෙහි තෙසං අනුලෝමානි දුකුලං පත්තුණ්ණං චිතපට්ඨං සොමාරපට්ඨං ඉද්ධිමයං දෙවදත්තියන්ති අපරානි ඡ අනුඤ්ඤාතානි. තත්ථ පත්තුණ්ණන්ති පත්තුණ්ණදෙසෙ පාණකෙහි සඤ්ජාතවත්ථං. ද්වෙ පටානි දෙසනාමෙනෙව වුත්තානි. තිණි කොසෙය්‍යස්ස අනුලෝමානි, දුකුලං සාණස්ස, ඉතරානි ද්වෙ කප්පාසිකස්ස වා සබ්බෙසං වා.

භගවතා එකාදස පත්තෙ පටික්ඛිපිත්වා ද්වෙ පත්තා අනුඤ්ඤාතා ලොභපත්තො ව මත්තිකාපත්තො ව. ලොභථාලකං මත්තිකාථාලකං තම්බලොභථාලකන්ති තෙසංයෙව අනුලෝමානි. භගවතා තයො තුම්බා අනුඤ්ඤාතා ලොභතුම්බො කට්ඨතුම්බො ඵලතුම්බොති. කුණ්ඩිකා කඤ්චනකො උදකතුම්බොති තෙසංයෙව අනුලෝමානි. කුරුන්දියං පන “පානීයසඩ්ධිපානීයසරාවකානං එතෙ අනුලෝමා”ති වුත්තං. පට්ටිකා සුකරන්තන්ති ද්වෙ කායබන්ධනානි අනුඤ්ඤාතානි. දුස්සපට්ඨෙන රජ්ජුකෙන ව කතකායබන්ධනානි තෙසංයෙව අනුලෝමානි. සෙතච්ඡත්තං කිලඤ්ඤච්ඡත්තං පණ්ණච්ඡත්තන්ති තිණි ඡත්තානි අනුඤ්ඤාතානි. එකපණ්ණච්ඡත්තං තෙසංයෙව අනුලෝමන්ති ඉමිනා නයෙන පාළිඤ්ච අට්ඨකථඤ්ච අනුපෙක්ඛිත්වා අඤ්ඤානිපි කප්පියාකප්පියානං අනුලෝමානි විනයධරෙන වෙදිතබ්බානි.

68. විනයධරො (පාවි. අට්ඨ. 438) ව පුග්ගලො විනයපරියත්තිමූලකෙ පඤ්චානිසංසෙ ඡානිසංසෙ සත්තානිසංසෙ අට්ඨානිසංසෙ නවානිසංසෙ දසානිසංසෙ එකාදසානිසංසෙ ලභති. කතමෙ පඤ්චානිසංසෙ ලභති? අත්තනො සීලක්ඛන්ධගුත්තිආදිකෙ. වුත්තඤ්ඤෙතං –

“පඤ්චිමෙ, හික්ඛවෙ, ආනිසංසා විනයධරෙ පුග්ගලෙ. අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො භොති සුරක්ඛිතො, කුක්කුච්චපකතානං පටිසරණං භොති, විසාරදො සඩ්ධිසමජ්ඣෙ වොහරති, පච්චත්ථිකෙ සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගණ්හාති, සද්ධම්මට්ඨිතියා පටිපන්නො භොති”ති (පරි. 325).

කථමස්ස අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො භොති සුරක්ඛිතො? ඉධෙකච්චො හික්ඛු ආපත්තිං ආපජ්ජන්තො ඡහාකාරෙහි ආපජ්ජති අලජ්ජිතා, අඤ්ඤාණතා, කුක්කුච්චපකතතා, අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා, කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතා, සතිසම්මොසා. කථං අලජ්ජිතාය ආපජ්ජති? අකප්පියභාවං ජානන්තොයෙව මද්දිත්වා විතික්කමං කරොති. වුත්තම්පි වෙනං –

“සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජති, ආපත්තිං පරිගුහති;

අගතිගමනඤ්ච ගච්ඡති, එදිසො වුවචති අලජ්ජිපුග්ගලො’ති. (පරි. 359);

කථං අඤ්ඤාණතාය ආපජ්ජති? අඤ්ඤාණපුග්ගලො හි මන්දො මොමුහො කත්තබ්බාකත්තබ්බං ආනන්තො අකත්තබ්බං කරොති, කත්තබ්බං විරාධෙති. එවං අඤ්ඤාණතාය ආපජ්ජති. කථං කුක්කුච්චපකතතාය ආපජ්ජති? කප්පියාකප්පියං නිස්සාය කුක්කුච්චෙ උප්පන්නෙ විනයධරං පුච්ඡන්වා කප්පියං වෙ, කත්තබ්බං සියා, අකප්පියං වෙ, න කත්තබ්බං, අයං පන “වට්ටති”ති මද්දන්වා විතික්කමතියෙව. එවං කුක්කුච්චපකතතාය ආපජ්ජති.

කථං අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති? අච්ඡමංසං “සුකරමංස”න්ති බාදති, දීපිමංසං “මිගමංස”න්ති බාදති, අකප්පියභොජනං “කප්පියභොජන”න්ති භුඤ්ජති, විකාලෙ කාලසඤ්ඤාය භුඤ්ජති, අකප්පියපානකං “කප්පියපානක”න්ති පිවති. එවං අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති. කථං කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති? සුකරමංසං “අච්ඡමංස”න්ති බාදති, මිගමංසං “දීපිමංස”න්ති බාදති, කප්පියභොජනං “අකප්පියභොජන”න්ති භුඤ්ජති, කාලෙ විකාලසඤ්ඤාය භුඤ්ජති, කප්පියපානකං “අකප්පියපානක”න්ති පිවති. එවං කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති. කථං සතිසම්මොසා ආපජ්ජති? සහසෙයාවිචරවිජ්ජවාසභෙසජ්ජීවරකාලාතික්කමනපච්චයා ආපත්තිං සතිසම්මොසා ආපජ්ජති. එවමිධෙකච්චො හික්ඛු ඉමෙහි ඡහි ආකාරෙහි ආපත්තිං ආපජ්ජති.

විනයධරො පන ඉමෙහි ඡහාකාරෙහි ආපත්තිං න ආපජ්ජති. කථං ලජ්ජිතාය නාපජ්ජති? සො හි “පස්සථ හො, අයං කප්පියාකප්පියං ජානන්තොයෙව පණ්ණත්තිවිතික්කමං කරොති”ති ඉමං පරුපවාදං රක්ඛන්තොපි නාපජ්ජති. එවං ලජ්ජිතාය නාපජ්ජති, සහසා ආපන්නම්පි දෙසනාගාමිනිං දෙසෙත්වා වුට්ඨානගාමිනියා වුට්ඨන්තිවා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨාති. තතො –

“සඤ්චිච්ච ආපත්තිං නාපජ්ජති, ආපත්තිං න පරිගුහති;

අගතිගමනඤ්ච න ගච්ඡති, එදිසො වුවචති ලජ්ජිපුග්ගලො’ති. (පරි. 359) –

ඉමස්මිං ලජ්ජිභාවෙ පතිට්ඨිතොව හොති.

කථං ඤාණතාය නාපජ්ජති? සො හි කප්පියාකප්පියං ජානාති, තස්මා කප්පියංයෙව කරොති, අකප්පියං න කරොති. එවං ඤාණතාය නාපජ්ජති. කථං අකුක්කුච්චපකතතාය නාපජ්ජති? කප්පියාකප්පියං නිස්සාය කුක්කුච්චෙ උප්පන්නෙ වත්ථුං ඔලොකෙත්වා මාතිකං පදභාජනං අන්තරාපත්තිං අනාපත්තිං ඔලොකෙත්වා කප්පියං වෙ හොති, කරොති, අකප්පියං වෙ, න කරොති. එවං අකුක්කුච්චපකතතාය නාපජ්ජති. කථං අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාදිහි නාපජ්ජති? සො හි කප්පියාකප්පියං ජානාති, තස්මා අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤි න හොති, කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤි න හොති, සුප්පතිට්ඨිතා වස්ස සති හොති, අධිට්ඨාතබ්බං අධිට්ඨෙති, විකප්පෙතබ්බං.

විකප්පෙති. ඉති ඉමෙහි ඡහි ආකාරෙහි ආපත්තිං නාපජ්ජති. අනාපජ්ජන්තො අඛණ්ඩසීලො හොති, පරිසුද්ධසීලො හොති. එවමස්ස අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො හොති සුරක්ඛිතො.

කථං කුක්කුච්චපකතානං පටිසරණං හොති? තිරොරට්ඨෙසු තිරොජනපදෙසු උජ්ජන්තකුක්කුච්චා භික්ඛු “අසුකස්මිං කිර විහාරෙ විනයධරො වසති” ති දුරතොව තස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා කුක්කුච්චං පුච්ඡන්ති. සො තෙහි කතස්ස කම්මස්ස වත්ථුං ඔලොකෙන්වා ආපත්තානාපත්තිගරුකලහුකාදිහෙදං සල්ලක්ඛෙන්වා දෙසනාගාමිතිං දෙසාපෙත්වා, වුට්ඨානගාමිනියා වුට්ඨාපෙත්වා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨාපෙති. එවං කුක්කුච්චපකතානං පටිසරණං හොති.

විසාරදො සඬ්ඝමජ්ඣෙකෙ වොහරතීති අවිනයධරස්ස හි සඬ්ඝමජ්ඣෙකෙ කට්ඨන්තස්ස හයං සාරජ්ජං ඔක්කමති, විනයධරස්ස තං න හොති. කස්මා? “එවං කට්ඨන්තස්ස දොසො හොති, එවං න දොසො” ති ඤත්වා කථනතො.

පච්චන්ථිකෙ සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගණ්භාතීති එත්ථ ද්විධා පච්චන්ථිකා නාම අත්තපච්චන්ථිකා ව සාසනපච්චන්ථිකා ව. තත්ථ මෙත්තියභූමජකා ව භික්ඛු වඩ්ඪො ව ලිච්ඡවි අමුලකෙන අන්තිමවත්ථුනා වොදෙසුං, ඉමෙ අත්තපච්චන්ථිකා නාම. යෙ පන අඤ්ඤෙපි දුස්සීලා පාපධම්මා, සබ්බෙතෙ අත්තපච්චන්ථිකා. විපරිතදස්සනා පන අරිට්ඨභික්ඛුකණ්ටකසාමණෙරවෙසාලිකවජ්ජිපුත්තකා පරුපහාරඅඤ්ඤාණකඬ්ඛාවිතරණාදිවාදා මහාසඬ්ඝිකාදයො ව අබුද්ධසාසනං “බුද්ධසාසන” න්ති වත්වා කතපග්ගහා සාසනපච්චන්ථිකා නාම. තෙ සබ්බෙපි සහධම්මෙන සහකාරණෙන වචනෙන යථා තං අසද්ධම්මං පතිට්ඨාපෙතුං න සක්කොන්ති, එවං සුනිග්ගහිතං කත්වා නිග්ගණ්භාති.

සද්ධම්මට්ඨිනියා පටිපන්නො හොතීති එත්ථ පන තිව්ධො සද්ධම්මො පරියත්තිපටිපත්තිඅධිගමවසෙන. තත්ථ තෙපිටකං බුද්ධච්චනං පරියත්තිසද්ධම්මො නාම. තෙරස ධුතගුණා වුද්දස ඛන්ධකචත්තානි ද්වෙඅසීති මහාවත්තානීති අයං පටිපත්තිසද්ධම්මො නාම. වත්තාරො මග්ගා ව වත්තාරි ඵලානි ව, අයං අධිගමසද්ධම්මො නාම.

තත්ථ කෙවි ථෙරා “යො වො, ආනන්ද, මයා ධම්මො ව විනයො ව දෙසිතො පඤ්ඤත්තො, සො වො මමච්චයෙන සත්ථා” ති ඉමිනා සුත්තෙන (දී. නි. 2.216) “සාසනස්ස පරියත්ති මූල” න්ති වදන්ති. කෙවි ථෙරා “ඉමෙ ව සුභද්ද භික්ඛු සම්මා විහරෙය්තුං, අසුඤ්ඤො ලොකො අරහන්තෙහි අස්සා” ති ඉමිනා සුත්තෙන (දී. නි. 2.214) “සාසනස්ස පටිපත්ති මූල” න්ති වත්වා “යාච පඤ්ච භික්ඛු සම්මාපටිපන්නා සංවජ්ජන්ති, තාච සාසනං ධීතං හොතී” ති ආභංසු. ඉතරෙ පන ථෙරා “පරියත්තියා අන්තරහිතාය සුප්පටිපන්නස්සපි ධම්මාභිසමයො නත්ථි” ති වත්වා ආභංසු “සවෙපි පඤ්ච භික්ඛු වත්තාරි පාරාජිකානි රක්ඛකා හොන්ති, තෙ සද්ධෙ කුලපුත්තෙ පබ්බාපෙත්වා පච්චන්තිමෙ ජනපදෙ උපසම්පාදෙන්වා දසවග්ගං ගණං පුරෙන්වා

මජ්ඣිමනිකායෙ උපසම්පදං කර්ස්සන්ති, එතෙනුපායෙන විසතිවග්ගං සඤ්ඤාං
 පුරන්තවා අත්තනොපි අබ්භානකම්මං කත්වා සාසනං වුද්ධං විරුළුහිං ගමයිස්සන්ති.
 එවමයං විනයධරො තිවිධස්සපි සද්ධම්මස්ස විරට්ඨිති යා පටිපන්නො හොති”ති.
 එවමයං විනයධරො ඉමෙ තාව පඤ්චානිසංසෙ පටිලහතිති වෙදිතබ්බො.

කතමෙ ඡානිසංසෙ ලහතිති? තස්සාධෙයො උපොසථො පචාරණා සඤ්ඤාකම්මං
 පබ්බජ්ජා උපසම්පදා, නිස්සයං දෙනි, සාමණෙරං උපට්ඨාපෙනි. යෙපි ඉමෙ
 වාතුද්දසිකො, පන්නරසිකො, සාමග්ගිඋපොසථො, සඤ්ඤා උපොසථො, ගණ
 උපොසථො, පුග්ගලෙ උපොසථො, සුත්තුද්දෙසො, පාරිසුද්ධි,
 අධිට්ඨානඋපොසථොති නව උපොසථා, සබ්බෙ තෙ විනයධරායත්තා, යාපි ව ඉමා
 වාතුද්දසිකා, පන්නරසිකා, සාමග්ගිපචාරණා, සඤ්ඤා පචාරණා, ගණ පචාරණා,
 පුග්ගලෙ පචාරණා, තෙවාචිකා පචාරණා, ද්වෙවාචිකා පචාරණා, සමානවස්සිකා
 පචාරණාති නව පචාරණා, තාපි විනයධරායත්තා එව, තස්ස සත්තකා, සො තාසං
 සාමී.

යානිපි ඉමානි අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං
 ඤත්තිවතුත්ථකම්මන්ති වත්තාරි සඤ්ඤාකම්මානි, යා වායං උපජ්ඣායෙන හුත්වා
 කුලපුත්තානං පබ්බජ්ජා ව උපසම්පදා ව කාතබ්බා, අයම්පි විනයධරායත්තාව. න හි
 අඤ්ඤා ද්විපිටකධරොපි එවං කාතුං ලහති, සො එව නිස්සයං දෙනි, සාමණෙරං
 උපට්ඨාපෙනි, අඤ්ඤා නෙව නිස්සයං දාතුං ලහති, න සාමණෙරං උපට්ඨාපෙනුං.
 තෙනෙව “න, භික්ඛවෙ, එකෙන ද්වෙ සාමණෙරා උපට්ඨාපෙනබ්බා, යො
 උපට්ඨාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්ඛට්ඨසා”ති (මහාව. 101) පටික්ඛිපිත්වා පුන
 අනුජානන්තෙනපි “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා එකෙන ද්වෙ
 සාමණෙරෙ උපට්ඨාපෙනුං, යාවතකෙ වා පන උස්සහති ඔවදිතුං අනුසාසිතුං,
 තාවතකෙ උපට්ඨාපෙනු”න්ති (මහාව. 105) බ්‍යත්තස්සෙව සාමණෙරුපට්ඨාපනං
 අනුඤ්ඤානං. සාමණෙරුපට්ඨාපනං පව්වාසිසන්නො පන විනයධරස්ස සන්නිකෙ
 උපජ්ඣං ගාභාපෙත්වා වත්තපටිපත්තිං සාදිතුං ලහති. එත්ථ ව නිස්සයදානඤ්චෙව
 සාමණෙරුපට්ඨානඤ්ච එකමඬ්ගං. ඉති ඉමෙසු ඡසු ආනිසංසෙසු එකෙන සද්ධිං
 පුරිමානි පඤ්ච ඡ හොන්ති. ද්විති සද්ධිං සත්ත, තීති සද්ධිං අට්ඨ, චතුති සද්ධිං නව,
 පඤ්චති සද්ධිං දස, සබ්බෙහිපෙතෙහි සද්ධිං එකාදසාති එවං විනයධරො පුග්ගලො
 පඤ්ච ඡ සත්ත අට්ඨ නව දස එකාදස ව ආනිසංසෙ ලහතිති වෙදිතබ්බො.

මහානිසංසම්ච්චෙවං, කොසල්ලං විනයෙ සදා;
 පත්ථෙත්තෙනෙත්ථ කාතබ්බො, අභියොගො පුනස්සුනන්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬ්ගහෙ

පකිණ්ණකවිනිවිජයකථා සමත්තා.

නිට්ඨිතො වායං පාළිමුත්තකවිනයවිනිවිජයසඬ්ගහො.

නිගමනකථා

අප්‍රේක්ෂාසිතො නරින්දෙන, සොහං පරක්කමබ්‍රහ්මා;
සද්ධම්මට්ඨිතිකාමෙන, සාසනුප්පොතකාරිනා.

තෙනෙව කාරිතෙ රම්මෙ, පාසාදසතමණ්ඩිතෙ;
නානාදුමගණාකිණ්ණෙ, භාවනාභිරතාලයෙ.

සීතලුදකසම්පන්නෙ, වසං ජෙතවනෙ ඉමං;
විනයසඬගහං සාරං, අකාසි යොගිනං හිතං.

යං සිද්ධං ඉමිනා පුඤ්ඤං, යඤ්චඤ්ඤං පසුතං මයා;
එතෙන පුඤ්ඤකම්මෙන, දුතියෙ අත්තසම්භවෙ.

තාවතිංසෙ පමොදෙන්තො, සීලාචාරගුණෙ රතො;
අලග්ගො පඤ්චකාමෙසු, පත්ථාන පයමං ඵලං.

අන්තිමෙ අත්තභාවම්හි, මෙත්තෙය්‍යං මුනිපුඬ්ගවං;
ලොකග්ගපුග්ගලං නාථං, සබ්බසත්තහිතෙ රතං.

දිස්වාන තස්ස ධීරස්ස, සුත්වා සද්ධම්මදෙසනං;
අධිගන්ත්වා ඵලං අග්ගං, සොහෙය්‍යං ජිනසාසනන්ති.

විනයසඬගහ-අට්ඨකථා නිට්ඨිතා.